

ב"ה

אין ליכט

פון תורה

ספר

קב הישר

בלשון הקודש ואידיש

38

הוצאת אמונה

ברוקלין נוא יארק,

שנת תשל"ד לפ"ק

ספר

קב הישר

והוא ספר נחמד לתועלת הנפש וגוף ונשמה, וכל ההוגה בו מימים ימימה, לעבוד בוראו לבו יהיה ברה כחמה, ובו ק"ב פרקים ומהות הספר תמצא בהקדמת הספר, אמרי שפר, הן בפשטים טובים ובמשלים ומליצה, כל הרואה אותם ישמח בשמחה ודיצה.

חברו חד זעירא דמן חבריא ה"ה האלוף התורני מוהר"ר צבי הירש בן הרב הגאון המפורסם בעל מחבר ברכת הזבח וספר ברכת שמואל וספר תפארת שמואל וספר אמונת שמואל. כבוד הרב המנוח מוהר"ר אהרן שמואל קאייידנור ז"ל אשר אור תורתו היתה זורחת בקהלה קדושה פראנקפורט דמיין ובקהלה קדושה קראקא יע"א.

נדפס פה ק"ק ורנקבורט דמיין

לסדר השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל

תס"ה לפ"ק

הוצאת אמונה פאבלישינג

ברוקלין נוא-יארק

ספר קב הישר

בלשון הקודש, ובלשון אישכנו, בכתב עברי ונקודות, הנקרא עברי מיימיש.
הוא ספר נתמד לתועלת הנפש ונוף ונשמה. וכל תהונת בו מימים ימימה. לעבודת
בוראו לנו יהיה ברת כחמה. ובו ק"ב פרקים. ומהות הספר תמצא בהקדמת
הספר. אמרי שפיר. הם הפשמים טובים והמשלים ומליצה. כל הרוואת אותם
ישמח בשמחה ודיצה:

הברו חד ועירא דמן חבריא ה"ה הרב הגדול המופלג בהורה ויראה חכם חרשים ונבון
לחש מוה' צבי הירש בן הרב הגאון המפורסם בעל המחבר ס' ברכת הזכות
וס' ברכת שמואל וס' תפארת שמואל וס' אמונת שמואל כבוד הרב המנוח מוה'
אדרן שמואל קידנאוור ז"ל. אשר אור תורתו וזרחת בק"ק פפ"ד ובק"ק קראקא יע"א:

הקדמת הרב בעל המחבר

הישר ה' לפני דרכך בצדקתך נחני

ואתחנן אל ה' אמרו ר"ל שמשנה רבינו ע"ה התפלל תקט"ו תפלות כמנין ואתחנן על שבקש ליכנס לארץ: גם אני
מקנים אתבונן ואשפך שיחי לפני האל העונה אותי ביום צרתי בתקט"ו תפלות כמנין שמי החול היר"ש
שהוא נימסריא תקט"ז ה' נחני בדרכי ישרה כמנין ואתחנן בתחנונים ידבר רש לפני כל יודעי דת היושבים על
מדין שיחיו לרצון אמרי פי בחבור קודש זה שאין בו דבור דופי וקראתי שם הספר קב הישר ע"ש שני מעמים
נכונים ותננים מעם הראשון שכתבתי והצנתי לפני ק"ב פרקים כמנין שמי הקודש שהוא נימסריא צ"ב כמנין
ק"ב ב"ה י"ש"ר הוא בהיפוך אתון בשמי החול היר"ש אותיות דדין כאותיות דדין וטעם הב' הוא שקראתי
ק"ב ב"ה י"ש"ר זה הספר שהוא קב ונקי כמלת המנופה ב"ז מיני נפה ומישר לב האדם ולב העקשים לילך
בתמימות בדרכי ה' אשר צדיקים ילכו בה ויראו צדיקים וישמחו בראותם אור ותועלת גדול שהיא תוכחת מגולה
ואהבה גמורה הן על דרך פשט ודרך משל ומליצה דברים המתיישבים על הלב ומושכין לבו של אדם בראיות
ברורות על פי הוזהר ושאר מאמרי ר"ל וחברתי זה הספר לא להתפאר בו וליטול עטרה לעצמי רק כוונתי בימי עניי
ומרדתי לתן מרגוע לנפשי לזכות בו את הרבים וזכות הרבים יהיו תלוין בי ובוודאי יפקחו עיני העברים אשר
ישקפו בהשקפת העין עינא פקחא בודאי יעלוו ויגילו ולא ימוש ספר הזה מפיהם ומפי זרעם וכהיום וכני ה'
שתפלי עשתה מחצה שהבאתי מחצית הספר שהוא חלק ראשון לבית הדפוס כאשר עיניכם רואות על כן אמרתי
במה אכף לאלהי מרום וכמה ארצה אותו ברבוא ואלפי נחלי שכן על כל הטובות אשר נמלני מאפילה לאור
הציאני וממות לחיים ומכור הברזל הצילני באשר שרבים קמו עלי לבלעני חנם אין כסף בלא כיסופא וציאני
ומחללי תולדין וכמלא לאוניא עשרוני ומאה גלדין הכוני פצעוני אתה ה' דן משפטי ודיני כי נשאו רדידי מעלי
ומחמד עיני וכספי וחגי ומסמני וכבעל השור נקי מנכסי יצאוני יונשכוני כנחש וצפעוני שליו הייתי יושב בביתי
ובעלי קרנים דחפוני המה בעלי זרוע אשר אין להם שר ומשל סבבני (אנשי בליעל שאינם סרים למשמעת
הממשלה וחוקי המדינה שהיו בימי המחבר בשעת שעירות) אמרתי שחה לעפר נפשי אך חסדי אל יעורוני אז
גדר נדדתי ביום צרתי בשברון מתנים בדמעות עיני לקיים בעצמי מאן דביש ליה כהאי מתא ליזיל למתא אחריתי
כך סליק לי על רעיוני לעזוב ארץ מולדתי ונחלת אבותי לתקוע אהלי אפדני בית תמוהי היא קרתא קדישא
פראנקפורט דמיון ומלכו של עולם חריו הביאני בעידום וכחוסר כל ולא נשאר בידי כי אם חבורי שחברתי זה
הספר לזכות בו את הרבים ובודאי יהיה לרצון לפני כל כמל וכרביבים לא נחתי ולא שקמתי עד שהבאתי לבית
הדפוס לחתות הדרך הישר והטוב לאנשים אשר המה כערכי ולפחותים ממני לנחלם על מי מבוטע מים חיים כאשר
דאיתי ממורי וחורי הקדושים אשר בארץ המה ה"ה מהנאון אבי הרב הנאון מוהר"ר אהרן שמואל קאיידנור
ז"ל ומשאר רבותי נאוני ארץ אך לפעמים חוספתי נופך משלי בדבריהם ולפעמים חסרתי כדי שיהיו שפלותיהם
דובבות בקבר וכדי שלא אקח עטרה לעצמי על כל פרק ופרק אתן תהלה למעבדי ואשא עיני אל ההורים ומורים
ולקיים דברי ר"ל כל האומר דבר בשם אומרו מכיא נאולה לעולם ואני תפלתי בכל עת רצון שכל מי אשר יראת
ה' בלבבו יקרא פעמים ושלש בזה הספר הנותן אמרי שפי ולקיים אמרי שאני מוהיר ומזכיר קצת מצות אשר
האדם רש בעקביו לקיים אותן בכל לב ונפש כי אותן המצות מונחים ממש בקרן זוית ואין בני האדם נוהרין בהן
אמרתי לדבר נגד גדולים ולא אבוש והעתקתי הספר הזה נ"כ בלשון אשכנז כדי שירש דעת בינה וידי כל אדם
והיו שולמים בזה הספר להבין ולהשכיל כאשר עיניכם הוראות תחוינה מישרים אפס קצחו בחלק זה וכולה תראה
בחלק השני ומהדי במרומים שלא היה בידי שום פרושה בתחלת הדפוס ומהשמים עזרני שנמרתי חלק ראשון
ותפלתי לאל חיי שיגמלני חסד לגמור גם חלק שני על כן עושו חושו ואל תחוסו על כספכם המעוטה לקנות
מעמדי זה החלק ויאירו עיניכם כשמש בצהרים וחמקים זה הספר יוכה לראות כבנין ציון וירושלים:

כדי המעתיק הנובך ברפיון ידים ובשברון מתנים הקמן צבי הירש בן הגאון כמחור"ר אהרן שמואל ולהדיה קאיידנור:

א וי בחכמה יסר ארץ כוון שמים בתבונה מקרא זה בא להודיע שעיקר תפארת החכמה והתבונה הוא כשהולידו והצמיחו דבר שיש בו תועלת ויסוד ומקור: (ב) ובזאת יתהלל ייחזקם זיתפאר יזמכין כשמועל בחכמתו ובינתו מה שהוא תכלית גדול ותועלת לנשמתו והצובה מתחת כסא כבודו יתב' ותנה אל האדם אשר הוא קרוין מתומר כדי לקשמה בקישומין נאים ומתודרין במעשיו הטובים ובדרכיו הישרים ולהתחזרה כאשר יבא זמן פקדתה של נשמה לשוב בין נשמות הצדיקים בעז ובתורה: (ג) ועל חכמה זו נאמר והחכמה תחיה את בעליה: מה שא"כ כשמוליד בחכמה דברים שאין בהן תועלת כי אם תחת והבל וריק והנוף יהיה כלה ואבד וכל תאוותיו והנאותיו כלא היו מה יתרון בחכמה זו: (ד) ואצל כשהאדם מוליד בחכמתו מעולת שוא ושקר וענינים רעים ומקולקלים שלא כדין ודת תורתנו הקדושה או עושה כתמים ופגם בנשמתו: (ה) אוי לה לאותה החכמה אוי לה לאותה הבינה הטורם לנשמה דיליה צער ונלגולים קשים ומרים ויסורים כניהנם וגדוהית מפרגודא קדישא בחרפה ובבושה גדולה: (ו) ע"כ עצה היעוצה לכל מי אשר בשם ישראל יכונה להכניע לבבו הקשה ויקח פנאי לעצמו להתבודד במקום מוצנע שתפול עליו הכנעה גדולה ואימת הקב"ה ויחשוב בימיו ושנותיו אשר כבר עברו וחלפו והיו כלא היו וכל יום ויום זמנו מתקצר: ומתקרב אל הפרדה שורא יום המות אשר מי יודע אותו כי הוא שם ובא כגשר פתע פתאום והשולח ביד של מעלה אצים וממהרים להביאו ליתן דין וחשבון על כל דבור ומעשה ומחשבה ובלתי ויתור מאומה: (ז) ווי לט מיום הדין ווי לנו מיזם תוכחה וכל לב יודע מרת נפשו מה שמרד בהקב"ה והכעים לפניו בילדותו ובזקנותו במקום גלוי ובמקום נסתר כי לפני הקב"ה הכל גלוי וידוע ובשעת הדין כולם עומדים ומעידים

בפניו

אז דער מענטש איז מוליד מיט ויין חכמה פאלשע ווערן און שלעכטע ענינים: גיט אז וויא דא רעכט פון דער תורה דהיינו ער מרייבט רבילות און לשון דער און נהא און נאך אועלעך גלייבן: דען מאכט ער נאך פלעקין און פגם אין ויין נשמה: (ח) וויא איז צוא דער חכמה וויא איז צוא דעם פאר שטאנד וואס איז גורם צוא ויין נשמה צער און שווערי און ביסרי נלגלים און יסורים אין ניהנם: און ווערס אונעם נישטומסן פון דעם הייליגן דהכל מיט גרויס תרפה און בלשה: (ו) דרום איז די עצה צוא איסליבין וואס ווערס גירופן אין דעם נאכטן ישראל: צו אנער מעניג מאכט ויין שווער הארץ: און ואל ויך נעמען אצייט צו ויין אליין אין אפאר בארענעם חדר עם ואל אויף אים פאלן אין גרויש אנער מעניקיים און דא פארקט פון נאם: און ואל מראכטין אין זיינע יארין און מען וואס זיינען שוין אונעם גנאנגן און זיינען גלייך וויא זייא זיינען נאר גיט גיטען: און איסליבטער מאג ווערס ויין צייט קירצער: און ער גינעקט צוא דעם טויט וואס קיינער ווייסט גיט ווען ער וועט קענען דען דער מיט שוועקט און קעט וויא איין אדלער פלוצלונג: און דא שלחיים פון דעם בית דין של סעלה איילן צוא בריינגען אים ער ואל אפ נעבן דין און חשפון אויף איסליבין דיבר און מעשה און סתירה: און מען זיינקט נאר גיט: (ז) וויא צוא אונד פון דעם יום הדין: וויא צוא אונד פון דעם יום תבחה: און איסליבש

חארץ

(א) דא חכמה יסר ארץ כוון שמים בתבונה מקרא זה בא להודיע שעיקר תפארת החכמה והתבונה הוא כשהולידו והצמיחו דבר שיש בו תועלת ויסוד ומקור: (ב) ובזאת יתהלל ייחזקם זיתפאר יזמכין כשמועל בחכמתו ובינתו מה שהוא תכלית גדול ותועלת לנשמתו והצובה מתחת כסא כבודו יתב' ותנה אל האדם אשר הוא קרוין מתומר כדי לקשמה בקישומין נאים ומתודרין במעשיו הטובים ובדרכיו הישרים ולהתחזרה כאשר יבא זמן פקדתה של נשמה לשוב בין נשמות הצדיקים בעז ובתורה: (ג) ועל חכמה זו נאמר והחכמה תחיה את בעליה: מה שא"כ כשמוליד בחכמה דברים שאין בהן תועלת כי אם תחת והבל וריק והנוף יהיה כלה ואבד וכל תאוותיו והנאותיו כלא היו מה יתרון בחכמה זו: (ד) ואצל כשהאדם מוליד בחכמתו מעולת שוא ושקר וענינים רעים ומקולקלים שלא כדין ודת תורתנו הקדושה או עושה כתמים ופגם בנשמתו: (ה) אוי לה לאותה החכמה אוי לה לאותה הבינה הטורם לנשמה דיליה צער ונלגולים קשים ומרים ויסורים כניהנם וגדוהית מפרגודא קדישא בחרפה ובבושה גדולה: (ו) ע"כ עצה היעוצה לכל מי אשר בשם ישראל יכונה להכניע לבבו הקשה ויקח פנאי לעצמו להתבודד במקום מוצנע שתפול עליו הכנעה גדולה ואימת הקב"ה ויחשוב בימיו ושנותיו אשר כבר עברו וחלפו והיו כלא היו וכל יום ויום זמנו מתקצר: ומתקרב אל הפרדה שורא יום המות אשר מי יודע אותו כי הוא שם ובא כגשר פתע פתאום והשולח ביד של מעלה אצים וממהרים להביאו ליתן דין וחשבון על כל דבור ומעשה ומחשבה ובלתי ויתור מאומה: (ז) ווי לט מיום הדין ווי לנו מיזם תוכחה וכל לב יודע מרת נפשו מה שמרד בהקב"ה והכעים לפניו בילדותו ובזקנותו במקום גלוי ובמקום נסתר כי לפני הקב"ה הכל גלוי וידוע ובשעת הדין כולם עומדים ומעידים

בפניו באיה יום ובאיה שעה נעשית הרעה ובאיה מקום : (ח) ובא וראה מה שמצאתי כתוב בספר אותיות דר עקיבא כי יש מלאך אחד עומד סמוך לרקיע הראשון וראה מעשים של בני אדם ומכריז למלאך אחר ואותו המלאך השני מכריז הכרוז לפני פרנודא קדישא (כ"ל פנוד סקד) ומחמת קול כרוז זה מה שבני אדם עושין עבירות מתרחקים משם כל המלאכים שרוצים לומר שירה עד שמטהרין את המקום במבילות : (ט) או לנו קל וחומר אם מהמקום ששומעין כרוז קול העבירה מלאכי השרת מתרחקים ומטהרים המקומות כל שכן שיש פומאה באותו מקום עצמו שנעשה בה העבירה וק"ו הבן אדם שעושה העבירה בעצמו : (י) אל יאמר הבן אדם יתמרמר לבי בקרבי ווי לי אין תרופה עוד שהרבירי לחשוף לפני הקב"ה אדרבה תחשוב בדעתך כי ה' אלהי העולם הוא מלך רחמים כפיו וידי פרושות לקבל תשובה ובפרט מעמו ונחלתו : (יא) ותיכף לכשיקה האדם פניו לעצמו ומתבודד כך אז בודאי אלהים יהיה בעורו לגדור גדר על להבא ויהיה ה' אלהיו עמו והבא לפתח מסייעין לו ויש לו להבן אדם בעצמו לראות לישר המסלה ולחקן את המעוות : (יב) ואל יהיה מיכל לעצמו לומר זה הוא עבירה קלה ואין כדאי לחרוש בזה או לעשות תשובה ואניח את הקלים ואתבונן על החמורות לחקן כי צריך האדם לידע שאין הקב"ה וחרתן אפילו על דבור קל . ובא וראה מיש הרב החסיד בספר רכב אלהיו מה שאירע בימיו : (יג) באשה אחת שהיתה יושבת בין שארי נשים והיו מספרים אשה אחת עם חברתה בענין התשובה של דין וחשבון שצריך כל אדם ליתן על מעשיו : (יד) פתחה אשה בדרך שחוק ואמרה ואני בבואי לפני יום הדין בבדי של מעלה וישאלו

הארץ וישיבם דאך ויין ב'מקריים וואש ער האט ווידער ג'שפעניגט אן נאט ב'ה און האט פאר אים דער צעריגט אין ויין יונגט און אויף ויין עלמער . אויף איין אנפלעקט ארם און אויף איין פאר באגריג ארם . ווארונס פאר נאט ב'ה איז אלץ אנפלעקט . און בשעת דין שטייען אלע און זאגן אים עדה אין די אויגן אין וואשער טאג און אין וואשער שעה ווערט גיטאן דס שלעכטש און אין וואס פאר איין ארם : (ח) קום און זעה וואש עש שמיים אין ספר אותיות דר'ע דען עס איז פאר האגריגן איין מלאך וואש ער שטייט גאהגט ביא דעם ערשטין היכל און זעהט דיא ווערקן פון דיא לייט . און ער רופט אויש דיא מעשים צוא אנגדרן מלאך און דער אנדער מלאך רופט דיא מעשים צוא אנגדרן מלאך פרוכת . און מכתת דעם קול וואש דער אנדער מלאך רופט אים דיא עבירות וואש דיא מענטשן טוען . ווערין דער ווייטערט פון דארטין אלע מלאכים וואש ווילן זאגן שירה ב'י ויין רייניגן דאש ארם טיט מבילות : (ט) ווייא איז צוא אונדען מה דאך אז פון דעם ארם וואש מען רופט אויש דיא עבירה דער ווייטערין זיך דער פון דיא מלאכים און רייניגן דאש ארם מכל שפן דאש ארם וואש דיא עבירה ווערט דריגן גיטאן איז ב'נודאי פאר האגריגן דריגן איין טומאה . מכל שפן דער מענטש אלץ וואש טומא דיא עבירה : (י) און דער מענטש זאל גיט זאגן ווייא איז צוא מיר איך האב שוין קיין תפוקה גיט ווייל איך האב גיטעט צוא גילעכער

ו'גריגן פאר נאט ב'ה . נאר אדרכא דא ואלעט מראקטן אין ויין דיעה אז נאט דער נאט פון דער נאגריג וועלט איז איין דער בארטיגער מלאך . וייעט טעגרי און הענט וייען פאר שפרייט צוא מכל ויין תשובה און בפרט ביא ויין מלאך און ויין נחלה : (יא) און תיכף וויא דער מענטש וועט זיך נעמען אצייט און וועט וייען אין איין בונגדר תרד און וועט נאר אן הייבין תשובה טאן . וועט נאט ב'ה ב'נודאי ויין איין ויין הילף ער זאל זיך מאכן גדרים אז ער זאל ווייטער שוין גיט טאן קיין עבירות . און דער וואש קיט זיך מטהר ויין העלפט מען אים . און דער מענטש גיהער זיך אלץ אן צוא גרייטין צוא זעהען רעכט פארטיגן דאש וואש ער האט פאר קריסט : (יב) און ער זאל זיך גיט גריגן מאכן צו זאגן דאש איז איין גרינגע עבירה און עש איז גיט דאש דרויף הרטה צוא האבין אדער דרויף תשובה צוא טאן דרום וועל איך לאזן שמיין דיא גרינגע עבירות און וועל תשובה טאן אויף דיא הארבי עבירות . זאל ער אזוא גיט זאגן ווארונס דער מענטש ב'דארף וויסן אז הש' שיינקט גיט אפילו אויף איין דבור הקל . קום און זעה וואש עש שמיים אין ספר רכב אלהיו וואש אין וייעט צייטן האט ויך גמראטין : (יג) דאש עמליכער ווייפר וייען געסן ביא אנדער . און האבין גרעט אייגע מיט דער אנדערער אין דעם ענין פון תשובה וויא איסליכער מענטש מוז דין און השפון אפ געבן אויף וייעט מ'שים : (יד) האט איין אשה גיטאט אין

וישאלו אותי למה עשית כך אעשה אח עצמי אילמית שלא אוכל להשיב ולא היו ימים מועטים עד שנעשית אילמית עד יום מותה עכ"ל : (טו) הרי מוכח שהדבור סליק למועלה ועושה רושם ואל יחשוב וידמה האדם לומר אתר חסא ופעולות שוא שעושה יש לי כל תענוגי עולם הזה ועושר ובריות נופו ובשביל זה לא יחריד לו חרדה אדרבה עליו נאמר יש עושר שמור לבעליו לרעתו כי הקדוש ברוך הוא ממתיך לו עד שתתמלא סאתו ובפעם אחת ישפוך חרון אף ה' עליו ובא יבואו עליו בעלי חצים ודינים קשים ר"ל בלי חגיגה וחמלה : (טז) בן אדם אם אתה יודע כמה שדים מס"א האורבים על רביעית הדם שבלב האדם בוודאי היית משעבר גופך ונשמתך להבורא יתברך : (יז) והנה כתיב חרשים לבקרים רבה אמונתך בכל בקר בהקיץ משנתו געשה אדם בריה חדשה וידוע כי תכלית בריאות האדם ע"מ לקיים התורה והחוקים ומצות ה' : (יח) וע"כ צריך האדם כשיעור משנתו לחשוב בדעתו תיכף במעמד הר סיני ויצייר בשכלו איך היה לישראל סהרה ופרישות כשהיו עומדים בהר סיני באימה ויראה ברתת ובויע ותר סיני עשן מפני האש אשר ירד הקב"ה עליו ברבבות מלאכים וקול השופר ומושה רבינו ע"ה אדון כל הנביאים היה הסרסוד בין הקב"ה ובין עמו ישראל : (יט) ואח"כ יהיה האדם וריו שיוציא מפיו דבור של קדושה • ע"כ כתב הרב בעל סדר היום שתיכף ומיד כשיקיץ האדם משנתו יאמר • מודה אני לפניך ה' וקים שהחזרת בי נשאתי בחמלה • רבה אמונתך • ואח"כ ינקה את גופו ויטול ידי • ואח"כ ילך בזריות לבח"ג להתפלל : (כ) ובהיות ידוע כי אור"א דעלמא מלא מסמרא אחרא וביותר מקטריגים הנעשים מחסאים

ופשעים

גיוויש אז דער תכלית פון דעם קענטשניג בריאה איז צוא מקיים זיין תורה אג מצות : (יח) אג דרום אז דער קענטש חאפט זיך אויף פון זיין שלאף ברארף ער תיכף פראכטין וויא דיא ישראל זיין גישטאנן אויף דעם בארג סיני • אג זאל אויססאלין אין זיין שכל וויא דיא ישראל האבן גיהאט מורה אג פרישות בשעת זיין זייערן גישטאנען אויף דעם בארג סיני מיט פארקט אג ציטרניש אג שוויים • אג דער בארג סיני האט זיך אין גאנצן גירויקערט פון וועגן דעם פייער דאש גאט ב"ה האט אויף אים אראפ גינדערט מיט פיל טויזנט מלאכים אג מיט דעם קול השופר אג משה רבינו ע"ה דער דער פון אלע נביאים איז גיווען דער מעקלער צווישן גאט ב"ה אג צווישן זיין פאלק ישראל • אג דער נאך זאל דער קענטש גווארינט זיין ער נאר ארויס ציהן פון זיין טייל איין דיבור פון קדושה • דרום שרייבט דער בעל סדר היום • אז תיכף וויא ער חאפט זיך אויף פון זיין שלאף זאל ער זאגן מודה אני לפניך מלך ח וקים אף דאנק פאר דיר לעבדיגער גאט שחזרת בי נשפתי וואש דא האסט ווידר גיקערט אין סיר מיין נשקה בחמלה מיט דער בארמקיים רבה אמונתך דיין ווארהייט איז זייער פיל : (יט) אג דער נאך זאל ער אויס רייניגן זיין גוף אג זאל וואשן דיא הענט אג זאל גיין גישווינדן אין שול ארצין דאונן : (כ) אג דאש איז ידוע אז דער אור פון דער וועלט איז פול פון דער סמרא אכרא אג דיא מקטריגים וואש ווערין פון דיא

יגד

גילעכטער אז איה וועל קאן פאר דעם בית דין של מעלה אג מען וועט מיד פרגען ווארום האסטו גיטאן עבירות וועל איה מיד מאכן שטום גלייך וויא איה קען גיט ענטפערן אין ווייניג צייט ארום איז די אשה שטום גיווארן : (טו) פון דאנען איז גידרגען אז דער דיבור גייט ארום אג מאכט איין צייכען אג זאל גיט פראכטן תאמשי איה האב גיווינדעט אג שלעכטש גיטאן • פון דעם וועגן האב איה דאך אלי תענוגי עולם הזה • אג עשירות • אג גחונד • איז דאך גידרגען אז גאט ב"ה האט מיר מוחל גיווען מיינע זיג • זאל ער עש גיט פראכטין דען אדרבא אויף אים ווערט גיזאגט עש איז פאר האנדלן עשירות וואש ווערט גיהיט צוא זיין בעל הבית פון זיין בייניקייט וועגן • ווארום גאט ב"ה ווארט אים ביז זיין סאם ווערט פול • אג מיט אכאל וועט גאט ברוך הוא פאר גיסן זיין גרים צארין אויף אים • אג עש וועלן אויף אים קאן דיא שווערי דינים רחמנא ליצול אן דער פארקקייט : (טז) דא פן אדם דא זאלשט ווישן וויא פיל שדים פון דער סמרא אכרא לויערן אויף דעם רביעית דם וואש איז אין דעם קענטשניג הארץ • וואלשטו בוראי משעבד גיווען דיין גוף אג דיין נשמה צום בשעפר יתברך : (יז) אג עש שטייט חרשים לבקיים השם יתברך בשאפט אלע פריא מארגן גיאי מלאכים רבה אמונתך דיין ווארהייט איז זייער פיל • דען אלי פריא אז ער חאפט זיך אויף פון זיין שלאף ווערט ער איין גיאי בשעפניש אג דאש איז דאך

פושעים של בני אדם משומשים בעולם באוירא כנוכר כמה פעמים בווהר ויש לחשוש מן בהליכתו לבהכנ' יתורבין חיצונים בהאדם שממדת ללכת לבהכנ' : (א) לזה צריך לידע מה שכתוב בווהר כי לצד שמאל בפתח יש סיא חד ועליו נאמר לפתח חמאת רובין והמווזה הרומות על שכנינתא קדישא קבוע מימין וסימן לב חכם לימינו ושם מקומה והיא נקראת רחל ואמלא שם של שדי שכנגדו לא יוכל האדם לילך כי בצד שמאל עומד הסיא שם והיא ברמז דילה לפתח חמאת רובין בהיפוך אתיון רת רחל ולכן שם של שדי שכנגדו הוא מכניעו ועין כתיב והיה שדי בצירך : (ב) אמנם עיקר שמירת צריך ממנו בצאתו מן פתח ביתו לבלתי ידביק בסיא להביאו לידי חמא חז' ועיכ בפתח הפנימי שבבית יכוין בהנחת יד על המוזה כי יציד במילוי אותיות הוא יוד צדי ריש סת שדי ריל ששם של שדי הוא טוב להנצל מיצר הרע ובצאתו מביתו יתפלל תפלה קצרה : (ג) רבשע חוסה על נאי למלטין מיצר הרע וכל כת דיליה אמן או יקרא קיש פרשה ראשונה שמע ישראל ה' אחד עד וכתבתם על מווות ביתך ובשערך ואז ימלך באותו יום מכל עין ואשמה :

פרק ב דוד המלך היה אמר בתהלים העבר עיני מראות שוא בדרכך חייני צריך אדם לדעת כי הרבה דברים הם תלויין בראיות של אדם עיני נראה לי שצריך לזהר תיכף בקומו משנתו אם מסתכל בראיה אל הבתים יכין שהקביה נתן מצות מוזה בפתח הבית מצות מעקה לגג הבית כדכתיב ועשית מעקה לגגך: (ב) ואם יוצא מפתח ביתו ופוגע בבהמות שהזרות הראויין לקרבן יחשוב בדעתו שהקביה צוה לנו להקריב קרבנות ואם פגע בבהמות ובחיות שמאות יחשוב בדעתו איסור אכילתן וכל איש ואיש כל אחד צריך להקדיש ראיתו לפי ידיעתו ולפי לימודו והוא ענין גדול מאוד שהוא מכנים

אָנצוטוישן פון דעם יעדן דורע, אונז פון גאר זיין פּאָטע. אַמֶן
אָדער ער זאל זאגן, דיא, ערשטע פּרשע פון שמוע ישראל ביה
ביתך ובשעיד. און דענקאלס וועט ער דעם טאג אָנצוטוישן
ווערן פון אלערלייא זינד :

פרק ב דוד המלך ער האט געזאגט אין תהלים חמס
עני כראות שווא פיר איפער מייענע אויגן פון צווא זעק
פאלאשקייט ברוכד חייט אין דייענע וועגן לאו מיה לעבן דעם
דער סעקש דארף ווישן או פיל זאכן היינעגן אין דעם זעהן
פון דעם סעקשין דרום ברארף דער סעקש גוהר זיין
איפער וויא ער שטייט אויף פון זיין שלאף או ער קוקט אויף
די הייזר ואל ער סקין זיין אונט ברוך דא האט געקעגן
דיא סצה סוזה אין דער מיר פון דעם הויז אוי דא סקת
פון צווא מאכן אין סעקה ארום דעם דאך אזא וויא ער
שטייט אין דער תורה ושיח סעקת לגד אוי דא ואלשט
מאכן איין געלענדער ארום זיין דאך (ב) אוי אז ער
זייט ארום פון זיין הויז אוי געעניט געזעט סוזהות וואס
זיינען ראי אויף קרעגות ואל ער סראקטן או נאט ביה האט
אונז געזאגטן סקריב זיין קרעגות או אויב ער געעניט
סאט געזעט את חילת ואל ער סראקטן או סע סאר זיין
גים עסין אוי אימליכער סעקש בארף הייליגן זיין דאיה
ווערליג זיין ווישן שאפט אוי או ווערליג זיין לערן או
דאש אוי ניער אקרוישע ווא דאש ער גיינגט אריין דאש
קריכה

וַיֵּדַע פֶּן כְּעֹנֵשׁ אֵיךְ שְׁוֹעֲבִין אֵיךְ דָּעַם אֵיךְ פֶּן דָּעַר
וְעֹלָם אֲזֹאז וְהָיָה עַשׁ שְׁמִימִים אֵין וְזֹהֵר . אַנֶּכּ מַעַן גִּיהֶעַר
מִזְרָא צוֹ הַאֲבִין מֵאֲמֵר בְּשִׁעַת עַר גִּיטִים אֵין שְׁלֵל אֲרִיין וְעֹלֵין
וַיֵּדַע בְּהַעֲפֵסֵין דִּיא וְיִצְוֹנִים אֵין דָּעַם כְּעֹנֵשׁ שִׁין : (כא) דָּרוֹם
בְּדִאָרְךָ עַר וְיִשְׁוִין וְהָאֵשׁ עַשׁ שְׁמִימִים אֵין וְזֹהֵר . דָּאֵשׁ אֵיךְ
דָּעַר לִינְקֵר וְיִיט מִיר שְׁמִיטִים אֵיין מִשְׁחֹתִית אֵין דִּיא מִזְוָה
וְהָאֵשׁ אִיז מִרְבֹּמֵ אֵיךְ דָּעַר הִיילִיגֵר שְׁכִינָה אִיז אֵיין גִּעֲזָם
פֶּן דָּעַר רֶעֱכֵמֵר וְיִיט מִיר אֵין דָּעַר שֵׁם שְׂרִי וְהָאֵשׁ שְׁמִיטִים
אֵיךְ דָּעַר מִזְוָה מֵאֲבֵם אֲנִימֵר מַעֲנִי דָּעַם מִשְׁחֹתִית אֵין
דְּרוֹיף שְׁמִיטִים אֵין פֶּסֶק וְהָיָה שְׂרִי בְּצִיד אֵין דָּעַר שֵׁם שְׂרִי
וְעֹמֵם וְיִין אֵיךְ דִּינֵעַ מִירִין : (כב) בָּאֵר דָּעַר עֵיקֶר שְׁמִיטָה
בְּדִאָרְךָ עַר הַאֲבִין אֲזֵ עַר גִּיטִים אֲרִימִם פֶּן דָּר מִיר פֶּן וְיִין הָיָה
אֲזֵ דִיא מִסְרָא אֲתֵרָא (אָדָּעֵר דִּיא בְּרִיזֹנֵג צוֹא וְיִיד)
זָאָל וְיֵה אֵין אִימִם גִּיטִים בְּהַעֲפֵסֵין אֵין בְּרִיזֹנֵג אִימִם צוֹא
אֵיין עֲבִירָה חֵם וְשָׁלוֹם דָּרוֹם זָאָל דָּעַר כְּעֹנֵשׁ לִיגִין וְיִין
הַאֲבֵם אֵיךְ דָּעַר מִזְוָה אֵיידֶער עַר גִּיטִים הַאֲנֵעַ זָאָל עַר
מִכּוּין וְיִין אֲזֵ דָאֵשׁ וְהָאֵרִם יֵצֵר אִיז יוֹד צָדִי רִישׁ . אֵין דִּיא
הַיֶּסְרֶשְׁטַע אֲתֵרָה דָּעַר פֶּן וְיִנֵּעַן שְׂרִי . דָּאֵשׁ אִיז דָּעַר
שֵׁם פֶּן שְׂרִי אִיז גִּטִּם דִּירָךְ אִימִם גִּיזָל צוֹא וְעֵרִין פֶּן דָּעַם
יֵצֵר הָרַע . אֵין אֲזֵ עַר גִּיטִים אֲרִישׁ פֶּן וְיִין הָיָה זָאָל עַר
מִסְפָּלִל וְיִין אֵיין קִרְצֵעַ תְּפִלָּה : (כג) רִבּוֹנוֹ שֶׁל עֹלָם דָּעַר
הָעַר פֶּן דָּעַר וְעֹלָם דָּעַר בְּאִרְיִים רִיף אֵיבֵר מִיר מִיךָ צוֹא

העינים בקדושה בגונון דעיניו וזה לעומת זה כמו שהמסתכל בדברי קדושה הוא עושה מלבוש לראיות עיניו בקדושה כן חיו הוא להיפך כיון שהאדם מוציא לראות בדברים האסורים ובנשים זרים אז מכנים את עצמו למומאה גדולה: (ג) וראיה גדולה שהראיה הוא פונם ומפנים מעוף אחד הנקרא בת היענה שעל ידי שהביצים מונחים לפניו והיא מסתכלת ובהן בראייתה מנקבת הביצה ויוצא מכל ביצה אפרוח אחד ועוד אוכיה לקמן בפרקים חדושים מזה: (ו) ולכן תקנו חכמינו דל גדר וסיג שלא להסתכל במקום רע שלא יבא לידי חטא כגון בנשים ובתולות המביא לאדם לידי קרי ועל זה כוון דוד המלך עליו השלום העבר עיני מראות שוא בדרכך חני רל כי אותיות שרא הוא גמפריא שיו והוא ראשי תיבות שכבת זרע והוא רמו גדול: וגיל עוד דלילית עם כיתותיה נקראים חבלי שוא חבלי דמיתה כדאיתא בזהר ולכן התפלל דוד עז ואמר בדרכך חני והוא מספרא דחיים ולא מספרא דמיתה חזי: (ח) והנה כבר כתבו בעלי מוסר שיש סגולה נפלאה להנצל מעבירה זו יצייר האדם תמיד כאילו שם הוייה כתוב לפניו בדיו שחור עיג קלף וכמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד וזהו סוד הכתוב שאמר ג"כ דוד המלך עיה עיני תמיד אל יי כי הוא יוציא מרשת רגלי וקל: (י) והנה המגיד להרב בית יוסף וציל נתן עצה הוגנת להרב דל כדי שלא יבא לידי חטא וזה יצייר האדם כאילו דיוקנו של אביו עומדת לפניו והביא ראייה מיוסף הצדיק שביקש לשכב עם אשת פוטפירע וגזרמן לפניו דיוקנו של אביו ופירש יוסף מהחטא ועוד רמו בתורתנו הקדושה דשא עשב מזריע זרע: דשא הוא רית דיוקנו של אביו הוא עשב שהוא טוב למזריע זרע למינה למינה ולא להוציא זרע לבטלה כ"א במינו דוקא: (י) ובא וראה מה דאיתא בזהר פ' פקודי כי יש ממונה אחד הנקרא פתות על שם שהוא מפתה לבני נשא למסתכלא ולעינא במה דלא איצטריך ליה בכמה

קדושה אין וייגי אויגין אפר חזי אז דער סענש פלייטס זיך צוא זעהן זעלעך ואכין וואס קען פאר גיט: דהיינו ער קוקט אויף פֿרעקטער ווייבֿר אָדער בתולות אונג נאך אַזעלכע גלייכין: בריינגט ער דיא אויגין אין גרויש סאמא אריין: (ג) אונג איין ראיה איז אז מיט דער ראיה איז ער פונם אויף זעלעכטש דען עש איז פאר האנדן איין פויגל וואש הייטט בת היענה: דאש אז אירי אייגער ליגין פאר איר: אונג זיא קוקט אויף ויזא: איז איר ראיה אזו שטארק: ביז זיא לעכרש דאש איי מיט איר ראיה אונג פון אימליכס איי גייט ארויש איין הינדעל: (ד) דרום האבין אונגרי חכמים מצטקן גיווען איין גדר אז דער סענש זאל גיט קוקן אויף אשעלעכטער נאך פֿרי ער זאל גיט קוקן צוקיין עבירה דהיינו ער זאל גיט קוקן אויף פֿרעקטער ווייבֿר אונג בתולות ווייל דאש בריינגט דעם סענשטשין צוא דעם חטא פון קרי חס ושלום: אונג דרויף האט זיך דוד המלך מכיון גיווען מיט דעם פסוק (העבר עיני מראות שוא) פיר איבער מיינע אויגין פון צוא זעקן (שוא) דען שוא מרעפט אן שיו אונג דיא ראשי תיבות פון שיו איז שכתב זרע דאש האט ער גימיינט ער זאל גיט קוקן אויף ווייבֿר אונג בתולות פֿרי ער זאל גיט קוקט צוא מוציא קרי זיין חס ושלום אונג אויף דיא לילית מיט אירע פיתות ווערין אן גירופן תכלי שוא אונג תכלי סוף דרום האט דוד המלך מתפלל גיווען דרויף צו השם יהוה אונג האט

גיואנט (בדרכך חני) רבנו של עולם אין דיגי וועגן וויל איה גיין וועל איה פלייפן לעבין אונג וויל גיט גיין אין דעם זעלעכטשין וועג וואש ווערט אן גירופן תכלי סוף: (ח) אונג נון די ספרי מוסר שרייבן אז עש איז פאר האנדן אונג דרליכי סגולה דאש דער סענשטש זאל גיצול ווערין פון דער עבירה: דאס דער סענשטש זאל זיך תמיד אויס מאלין גלייך וויא דער שם (הויה) איז גישריבן פאר אים מיט שווארצן טינט אויף פארטיט: אונג דאס האט דוד המלך גיואנט (עיני תפיר אל יי) מיינע אויגין וויינען תמיד צוא קוקן אויף דעם שם (תציה) (כי הוא יוציא מרשת רגלי) ווארום ער וועט אויס ציהען מיינע פיס פון דעם נעץ פון דעם יצר הרע וואש ער רעט מיה אן צוא מוציא קרי זיין: (י) אונג נון דער סגיד האט גינעבין איין עצה צוא דעם הרב בית יוסף אז ער זאל קיין מאל גיט קענען קוקט צוא דער עבירה פון קרי דאש דער סענשטש זאל זיך אויש מאלין גלייך וויא דיא צורה פון זיין פאטער שטייט פאר אים: וועט ער גיצול ווערין פון דער עבירה: אונג איין ראיה דער צוא איז פון יוסף הצדיק וואש ער האט גיוואלט לינען מיט פוטפירס ווייב: האט זיך גוויין פאר אים דאש גישטאלט פון זיין פאטער יעקב אבינו עיה האט ער זיך אפ גישייד פון דער עבירה: (י) קים אונג זעה וואש עש שטייט אין זהר אז עש איז פאר האנדן איין סמנה וואש הייטט פתות: אונג דרום הייטט ער אזו: ווייל

ניאופין וזנונין ולאחר מיתת האדם שנקבר בקבר בא הממונה ההוא ומחזיר להאדם נשמתו ואח"כ נוטל את האדם באכזריות ומשבר העצם של עינים ונוטל ממנו את העינים ואח"כ דן את האדם ביסורין קשים ומרים ואח"כ מורידין אותו לבור שיש בו הרבה נחשים ועקרבים ואוחזין בו ודנים אותו בדינין קשים ומרים רחמנא ליצלן: (ח) ואמר הקדוש האריז'ל כי יש עוף קטן הנקרא בתורה ראה ונקרא כך ע"ש שרואה מרחוק ועל עוף זה אמרו חז"ל שנקרא כן שרואה למרחוק וממלא תאותו בראייתו: (ט) ולכן העונש של האיש המסתכל בנשים יתגלגל בשמותו בעוף זה מדה כנגד מדה וסובל שם צער גדול מאוד: (ס) וצריך שתדע לכל עון יש גרם וסיבה המביאה אותו לירי כך: והיג' יש גרם וסיבה המביאות אותו לידי הסתכלות בנשים האסורות והסיבה הראשונה כשאדם מסתכל בדברים טמאים עד שהשביע עינו בהם בהסתכלות אף שיש לאדם רשות לראות בריות משונות הבאים ממדינות מרחקים ועל זה תקנו חכמינו דל וקבעו ברכה ברוך משנה הבריות מ"ט לא ישביע עינו בהסתכלות ולא יראה בהם כי אם דרך עראי: כי מאוד העינים דומים בד' גוונים שהן נגד אותיות שם יהיה: (י) ואם הבן אדם רואה בראיותיו בריות טמאות אז הוא ממשיך רוח הטומאה החופף עליו בזה הדבר והוא הגורם אוד"כ להסתכל בדבר היותר גרוע המביא האדם לידי מכשול ולכן הזהירו חז"ל שלא להסתכל אפילו באשתו נדה כי טומאה של נדה החופף על האשה בימי נדתה ע"י הראיות שואב הוא אותו הוזהמא ומדבק הטומאה בעיניו: (יא) והראיה לזה שכיון שהאשה נדה מסתכלת במראה (שקורין בל"א שפיגל) חדש עושה ראיותה במראה רושם כתם א' שא"א להעביר אותו הכתם ולכן אמרו ג"כ חז"ל דאסור הוא להסתכל בפנים של אדם רשע

קר רעט אייבך דיא קענטשין צוא קוקין אויף ניאוף אונז'נות *
אונ' דר נאך אז דער מענטש שטארבט אונ' ווערט באגראפן
קוקט דער זעלבנער קמנה: אונ' קערט אים צוא דעם
קענטשין זיין נשמה: אונ' דער נאך נעמט ער מיט גרויזש
אכזריות אונ' צוא ברעכט אים דעם ביין פון דיא אויגין *
אונ' נעמט אים ארויזש דיא אויגין * אונ' דער נאך קשט
ער אים מיט שווערי אונ' ביטערע יכורים: אונ' דער נאך
גירערט ער אים אריין אין אזוי איין גרוב דאש דארטן איז
פאר האנדן פיל שלאנגען אונ' ענדישן אונ' זיין באגרייפן
אין אים: אונ' קשט אים מיט שווערע אונ' ביטערע יכורים
גאט זאל אונז' מציל זיין דער פון: (ח) אונ' דער קדוש
האריז'ל זל האט גיאנט אונ' עש איז פאר האנדן איין קליין
עוף וואש ווערט גרופן אין דער תורה ראה אונ' דרום ווערט
עש אזא גיראפין: ווייל אויף דעם עוף האבן אנגרייזש
דל גיאנט אונ' ער נעהנט פון גאנץ ווייט אלץ טוט זיין תאנה
מיט זיין ראיה דרום דער מענטש וואש קוקט אויף ווייבער
אז זיין עונש דאש זיין נשמה ווערט קגלגל אין דעם עוף
אונ' ער לייט דארטן גרויזש צער: (ט) אונ' דא דארפסט
ווישן אז צוא אייטליכר עבירה איז פאר האנדן איין זאך
וואש איז גורם אים צוא בריינגן צוא דער עבירה: אונ' אויף
צוא דער עבירה צוא קוקין אויף ווייבער איז אויף פאר
האנדן אעלכע זאכן וואש בריינגען דער צוא: אונ' דיא
ערשטי זאך איז: אז דער מענטש קוקט ווייטער פיל אויף

דרום

אלא ירגיל עצמו לשום ענין בדבר קדושה ואז הוא ממשיך קדושה ונותן הארה גדולה לר' גוונק דעייני דיליה וטוב לאדם להסתכל בשמים כדי לראות מעשה ה' יתברך כמיש בזהר פרשה בראשית ארא בן רשב"י יומא חד הוינא על כוץ ימא ואתא אליה ואמר לי ר' ידעת מהרד שאז מרום עיניכם וראו מי ברא אלה אמינא ליה אלן שמיא וחילהון עובדא דקב"ה דאל לבר נש לאסתכל בהו לברכה ליה דכתיב כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח ומוכבים אשר כוננתה וכתיב ה' אדונינו מה נודר שמך בכל הארץ עכ"ל. וכן נוהגין אנשי מעשה להסתכל בשמים בשעת יציאת הכוכבים כשמתחילין להאיר ואומרים מה רבו מעשיך ה' וכו' ובפרט כשהתחיל החמה להאיר אזי צריך האדם להסתכל לשמים כצאת השמש בגבורתה כי אז ס"א וחיצונים ודינים מתעוררים ע"י תוקפא דשמשא: (יג) וכן כשהלבנה תתחיל להזריח אז הס"א שאין יכולות להתראות באור הלבנה ושאינן בעולם בתוקפא ובחזק הן מברחים עצמן בצל הלבנה. וע"ז נאמר יומם השמש לא יכבה וירח בלילה. וע"ז יכוין האדם ג"כ אומרו בשחרית יוצר אור וכו' המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים שיאירו המאורות ברחמים ולא יגזק לשום בר נש ע"י זריחת אור דילהון: (יד) ע"כ צריך האדם ליותר בראיות העין ומכ"ש בדבור שהוא נחשב כמעשיו ע"כ בהליכתו לבהכ"נ יראה למעט בדיבורו דברי חול עם חבירו וכ"ש עם איש אחר אשר הוא שלא לצורך וזהו סגולה נפלאה שיקבל ה' ברחמיו תפלתו. והנה מצנינו בכתבי האר"י ז"ל שצוה לתלמידיו החסידים ובפרט לתלמידו ר' יצחק ז"ל אשכנזי שילך ר' יצחק לכפר עין זיתים על קבר ר' יהודה בר אלעאי ושם יתפלל יהודים שמסר לו האר"י ז"ל ושם יגלה לו ר' יהודה ב"א פירוש על מאמר הוזהר ב"ה האזינו. וצוה לו האר"י ז"ל שלא ידבר עם שום אדם בהליכתו. והלך רבי יצחק אשכנזי

והאזנען אויף איר לייכט ער מיט דער בארימקייט. זאל ער זיך מכוין זיין צום בעטן אז דיא לייכט פון דער וון אונ דיא לבנה זאלן לייכטן מיט דער בארימקייט און זייער ליכטקייט און זיין זאל גיט שאטן צום קיין שום מענטש. ווייל אין דער צייט וואס דיא זון שיינט זייען זיך סתבר דיא חיצונים ר"ל. און ווען דער מענטש מוז היטן זייען אויגן גיט צום קוקן אויף איין שלעכטע זאך. איז שוין אפשרטא אז ער דארף זיך היטן מיט רייד. ווייל דיא רייד זייען גירעכניגט וויא איין מעשה: (יג) דרום פשעת ער גייט אין שאל אריין זאל ער גיט ריידן קיין אונדזען רייד מיט זיין חבר און קבל שפן מיט אונדזען וואס דיא רייד זייען נאר גיט נוצליך און דאס איז אוואונדזליכע סגולה אז נאט ביה זאל זיין תפלה מקבל זיין. און מיר גיפנן שטיין אין כתיב האר"י דאס ער האט גיבאטן צום זיינע תלמידים ובפרט צום רבי יצחק אשכנזי ז"ל אז ער זאל גיין אין דעם דארף עין זיתים אויף דעם קבר פון דעם תנא רבי יהודה בר אלעאי און זאל דארטן סתפלל זיין און זאל סכוין זיין דיא יחידים וואס ער האט אים כוסר גיווען וועט רבי יהודה בר אלעאי אים סגלה זיין איין פירוש אויף איין מאמר אין זוהר פרשת האזינו. און דער האר"י ז"ל האט אים אן גיואנט דאס ער זאל אויף דעם וועג גיט ריידן מיט קיין שום מענטשין. און רבי יצחק אשכנזי איז גיבאטן און האט סתפלל גיווען און

האט

דרום האפין אונזרי תבקים ז"ל גיואנט אז מען טאר גיט קוקן אין דעם פנים פון איין רשע נאר ער זאל זיך גיוואונן צום קוקן אויף איין דבר קדושה. און דענקאלט וועט ער אויף זיך ציהען קדושה און וועט געבין גרויש לייכטקייט צום דיא פיר פארפן פון זיינע אויגן. און ער איז גוט דער מענטש זאל קוקן צום דעם היכל פון וועגן ער זאל זעהן דיא ווערק פון נאט. און אזאז זייען זיך טיג דיא פרושע לייט דאס פשעת דיא שטערן גייען ארויש און הייבן אן צום לייכטן קוקן וויא צום דעם היכל און זאגן מה רבו מעשיך ה' וויא גרויש זייען דינע מעשים נאט. און בפרט אז דיא זון גייט אויף און הייבט אן צו לייכטן דענקאלט דארף דער מענטש קוקן צו דעם היכל וויא דיא זון גייט ארויש מיט איר שטארקייט. ווארום דענקאלט ווערן ס'ענדט דיא חיצונים דורך דעם שטארקייט פון דער זון: (יב) און אויך אז דיא לבנה הייבט אן צו שיינען. דיא סטרא אחרא וואס זיא קען גיט זעהען אין דיא לייכט פון דער לבנה. פאר פארקין זיין זיך אין דעם שאטן פון דער לבנה. און דרויף שטייט אין פסוק (יום השמש לא יכבה וירח בלילה) ביאטא נאט וועט דיא זון רייד גיט שאטן און ביאטא נאט דיא לבנה אויך גיט. און דרויף זאל דער מענטש מכוין זיין אז ער זאגט אין דער פריא דיא ברכה פון יוצר אור וכו' המאיר לארץ ולחיים עליה ברחמים דאס צום דער ערד. און צום דיא וואס

דל הנל והתפלל ועשה כל היחודים ונשתמח על קברו ואין קול ואין תשובה וחזר בפחד נפש אל רבו הארי זיל ואיל אדוני באתי על הקבר התנא רי בר אלעאי ועשיתי ככל אשר צויתני ולא בא אלי שום תשובה ממנו והשיב לו הארי דל ולא ראיתי בהשגותי שדברת עם ערבי אחד ולא די שהוא לא שאל בשלומך אלא אתה הקדמת לו שלום והלא צויתך שלא תדבר עם שום בן אדם או זכר הדיר יצחק אשכנזי דל שכך היה והודה לו עכיל הרי לך ראייה שהדבור והראיה פוגמין ואף שעלינו להתקדם שלום לכל אדם בשחרית אפילו קודם תפלה מי יראה לקצר דבריו מאי דאפשר וזהו סגולה נפלאה ונאמנה ודוק כי קצרת פה ולקמן אאריך בו בפרקים :

פרק ג דרך המלך פתח אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגר ובמושב לצים לא ישב וכן אמרו רז"ל במסכת אבות שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה היו מושב לצים ובהיות מכשול זה מצוי בערה מאוד ע"כ צריך האדם לשום השגחתו מאוד באזהרה זו שבהיותו יושב עם הבריות שתהא ישיבתו בדברי תורה או דברי מוסר ודברי יראה ועל אחת כמה וכמה להתרחק מכיתות הליצנים ויושבי קרנות היושבים כתות ועוסקים בדברים של מה בכך ובדברים מרובים לא יחדל פשע של ליצנות או לשון הרע וע"ז הם מולדין עניינים פגמים המביאים לפגום בנשמותיהן. והירא דבר זה יתרחק מאסיפותיהם החברה של אלו : (ג) ודע לך כי יש כת אחד חיצונים הנקראים כסילים והם ממונים המתראים לבני אדם כשהולך יחיד בלילה בדרך מתראין כנגדו ולפעמים אף בחבורה בני אדם בליא (פר פיר ליכט) ומטעים אותו ללכת עמם בחבורה ולפעמים מראים להדבק יחד לילך לפונדק אחד ואכסניא ומראין כאור הנר להתקרב והאדם הוא מבין שהוא הולך למלון או לפונדק במקום קרוב

האם כמיון גיוען אלע יחידים און האם זיך פאר שפרייט אויף דעם קבר. און רבי יהודה האם אים גאר ניש גיענטפערט האט ער זיך אום גיעקערט בפתי נפש צוא זיין רבי הארי דל און האט אים גיואנט מיין הער. איך בין גיקסן אויף דעם קבר פון רבי יהודה בר אלעאי און האב גיטאן אזא וויא דא האשט מיר גיבאטן און ער האט מיר גאר ניש גיענטפערט. האט דער הארי דל אים גיענטפערט איך האב דען ניש גיעהען אז דא האשט אויף דעם וועג גיערט מיט איין ערבי. און ניש גינג וואש ער האט דיר ניש פריער גיעעבן שלום. גיערט דא האסט אים נאך גיעפערט שלום צוא געבן. און איך האב דיר דאך אן גיואנט אז דא ואלשט ניש ריידן מיט קיין שום מענטשן. האט רבי יצחק זיך דער מאנט אז דאש איז אמת. איז דאך גירונגען אז ער דיבור און דיא ראיה זייען פונם. און האמט מיר דארפן פערדין שלום צוא איסליבן מענטשן אפילו אין דער פרא פאר דעם דאווענען. פון דעשט וועגן זאל ער זעהען סקצר זיין זיין רייד וויא ווייט מגליך איז. און דאס איז איין גוישלי און וואונדערליכ סגולה אז זיין תפלה זאל אן גענומען ווערן. פרק ג דוד הכלה האט אן גיירדיגן תהלים אשרי האיש וואל דעם מענטשן וואש ער איז ניש גיגאנגען אין דער עצה פון דיא רשעים און אין דעם זיצונג פון דיא שפעטערס איז ער ניש גיעסן. און אזא אויף האבן אנדרי

הקסים גיואנט אין מסכת אבות צוויי מענטשן וואש זיצן און ריידן ניש קיין דברי תורה איז דאש איין געזונג פון שפעטערס. און ווייל דאש דאזיג שטרייכלונג איז בערה זייער גיוואונטליך איצט. דרום דארף דער מענטש זייער מאן זיין השגחה אין דער אזהרה. דאש אז ער זיצט מיט זייער תברים זאל ער מיט ווייט ריידן דברי תורה אדער דברי מוסר און דברי יראה. און מכל שפן ער זאל זיך דר נייטערן פון דיא פיתות וואש זיצן און שפעטן און זייען עסק אין זעלכי רייד וואש גוצען גאר ניש. און דורך פיל רייד ווערט ניש פאר מיטען קיין זינד פון ליצנות אודר לשון הרע. און דורך דעם זייען זיי מוליד זעלכי ענינים וואש גריינגען איין פנים צוא זייער נשמה. און דער וואש פארקט זיך פאר נאט זאל זיך דער ווייטערן פון דעם איין זאמלונג פון דער תברותא : (ג) און ווייט אז עש איז פאר האנגן איין פיתת שדים וואש ווערן גירופן כסילים (אין אייראפא הייסען נייא איירליכטער). און דיא ווערן גיוויתן צוא דיא מענטשן וואש זייען אללין בייא נאכט. און אפס בתייתן וויא זיך אפילו פאר איין תברותא מענטשן און זיין ווערן גירופן בליא (פר פיר ליכט) און נאריין דיא לייט צוא גיין מיט וויא אין איין תברותא און אכאל זאגן וויא מיר וועלן גיין אין איינס צוא דר און דער הארפריג און ווייטן אז איין ליכט שיינס ניש ווייט. און דער מענטש מיינט אז וויא גייען צוא

אבל הן מרחיקין אותו מן הדרך וקרוב הדבר שמוליכין אותו למקום אגמים ומקומות מנופות או ליער או בין בצעי המים אשר מסתכן שם האדם בסכנת נפשות: (ג) והן הם הממונים על בני אדם המתאספים כתות של בני אדם לספר דברים של הכלי בני אדם שאין בהם תועלת ואלו המשחיתים נקראין ג'כ פועלי און שכותבים כל דברי ליצנות וכל דבר לשון הרע בספר א' למעלה הנקראת פועלי און וביום ביאת פקודתם של אלו האנשים יוצאים כתות האלו של הכסילים ופוגעין בנשמתם ומוליכין אותו למדבריות או לבצעי המים ומצערין את הנשמה במאוד מאוד. ע"כ צריך להתרחק מחבורות כתות האלו ואין צורך לומר כשרואין בני אדם שמריבים בדברי קטמות ומריבות ברח מהן כי שם אסיפת החיצונים שמאספים שם במקומות האלו שיש ריב וקטמה ומוה תוכל לצייר הפנים המדברים דברים בשלים בבית מקום קדושה המיוחד להיות מלא בהכל של שירות ותשבחות ותחנונים: (ו) ואתה ראה מ"ש בזהר פ' תרומה דל מאן דאישתעי בבי כנישתא ווי ליה וכו' ואין לו חלק באלהי ישראל דגרע מהימנותא דמלכא עכ"ל ע"ש כי קצתי מאוד באשר שהעונש ידוע לכל איש בספרי מוסר שקדמו לי ואנחנו עמו וצאן מרעיתו כל אחד ואחד מחויב לגדור עצמו שלא לדבר שום דבור חול בבית הכנסת כדי שבעון קל כזה לא יהיה לו חול באלהי ישראל כמיש הזהר ועאכ"כ שלא לדבר דברי ליצנות או רכילות בבהכ"ז אשר דירת השכינה שם הוא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואם ב"א אינם נוהרים מלדבר דברי שחוק וקלות ורכילות ולהיר בבהכ"ז הוא גורם שהשכינה מסתלק מישראל וע"ז כתב הזהר ולא מצאה היגיונה מנוח וע"י עון זה בערה נחרבו כמה בתי כנסיות כי הבני אדם מכניסין ערכוב זרים הס"א במחנה השכינה שהיא כולה קדושה כי ערכוב זרים במקומות הקדושים לא טוב ובכל עסק קדושה יהא אדם מזהר מאוד שלא יגרום בו ערכוב חיצונים ח"ו: (ה) והנה דע משי"כ הזהר פ' תרומה שיש

צוא איין הארברית וואש איז גיט ווייט. אפער זיי פירין אים אראפ פון דעם וועג. און אפט פירן זייא אים אריין אין זוכפ אודר אין פלאמע אודער אין וואלד אריין וואש דער סענש איז דארטן אין סכנות נפשות: (ג) און דיא זעלבנע משחיתים זיינען ממנה אויף דיא סענשין וואש זאמלען זיך איין פיהות ווייט צוא ריידן אזעלכע בייד וואש נוצען גאר גיט און דיא משחיתים ווערין אויף גירופן פועלי און ראש וי"א שרייבן אויף אלי בייד פון ליצנות און לשון הרע אויף איין בוך וואש עד ווערט גירופן פועלי און. און אז דיא סענשין שטארבן. זיינען דיא פיהות ארויש און באנענענען אין זייער נשמה און פירין זייא אין דיא סדרות אדער אין דיא זוכפין און זיינען זייער מצער דיא נשמה. דרום באדארף דער סענשן זיך דער ווייטערין פון צוא באהעפטן זיך מיט דיא סענשין. און מכל שפן אז הא זעהעשם סענשין וואש סערין זיך צוא קריגין. אנטלויף פון זייא ווארונם אין דיא ערטער זאמלען זיך איין דיא משחיתים. און פון דעם קענטו דיר אויש מאלין דעם פנים פון דיא וואש ביידן דברים בשלים אין איין אורט פון קדושה דהיינו אין שול אודער אין בית המדרש וואש ראש איז גימאכט גימארן ע"ש זאל זיין פול מיט דעם ראש פון שירות ותשבחות און קהלים צוא נאט

ביה: (ד) און זעה וואש ע"ש שטייט אין וזהר דער וואש שמועשט אין שול. איז ווייט צוא אים. און ער האט קיין חלק גיט אין דעם גאט פון די ישראל. זעה דארטן אין וזהר באריכות און איך האב זייער מקצר גיווען ווייל דער עונש דער פון שטייט שוין אין אלע ספרי מוסר. און מיר זיין פאלק זיינען מחויב אימליכער באזונדער צוא מאכן זיך איין גדר גיט צוא ריידן קיין שום דברי חול אין שול. דען וואש טויע ראש אים אז מ'קט אווא איין גרינגע זאך ואל ער ח"ו גיט האבין קיין חלק אין דעם גאט פון דיא ישראל אזו וי"א דער וזהר שרייבט. און מכל שפן ער זאל גיט ריידן קיין ליצנות אודר רכילות אין שול וואש דארטן איז דיא דירה פון דער שכינה און אז סענשין זיינען גיט נוהר פון צוא ריידן אין שול ליצנות און רכילות און להיר זיינען זייא גורם אז דיא שכינה ווערט ח"ו אפ גימאן פון דיא ישראל. און דורך דער עבירה זיינען בעצונותינו הרבים הרוב גימארן פיל שולין ווייל דיא לייט גרינגען אריין די ספרא אחרא אין דער מנהג שכינה וואש זיא איז גאר הייליג. און אין אלע הייליגע עסקים זאל דער סענשן זייער גימארענעם זיין אז ער זאל דרינגען גיט גורם זיין איין צוא מישונג פון דיא חיצונים ח"ו: (ה) און נון ווייט וואש דער וזהר שרייבט אז ע"ש איז פאר האגריין איין

ממונה חד מסטרא אחרא המצפה וממתין על כל מי שמוציא מפיו דבר מנונה כגון (כובים) להדר רכילות ליצנות) וכיוצא בהן ולבחר ספיק מילין קרישין אויל ההוא ממונה עם שאר היצונים שותת שלטנו ונוטלין האי מלה קדישא ומסאבי ליה ולא זכי בה ההוא בר נש בהדין מלה קדישא כי אז החיצונים הם הנוטלים הדברים של קדושה אצלם ומתוספים כח להם עי מלה קדישא וכו' אוי ליה להאי בר נש בהאי עלמא ווי ליה לילמא דאתי והגרם ליה הוא רוב דברים כי בדברים הרבה איא שלא יערב טוב ברע ורע בטוב ועירי דיו נתוסף כח וגבורה לסא: (ו) ערב טוב יותר לאדם להרגיל פיו ולשונו בדברי יראה ומוסר ולהיות שגור בפיו לשון הקודש שהוא לשון צד ומועיל לנשמה והנה זה מבואר בדברי רבינו דל שמדבריו של אדם ניכר שורש נשמתו למעלה: (ז) אם הוא רגיל בקללות או בדברי ריבות אז תדע שנשמתו היא מסיא משורש נחש וצפץ ואינו מנוע קדוש כיא מערב רב ואף שיש לו אב ואם צנועים וחסידים מימ גלגול נשמתו מערב רב וכיוצא בו מי שיש לו פה מדבר דברים בטלים ודברי גבלה חזי מבואר גיב בדברי הארי זיל המבבל פיו פונם בלבנה ופושא מאותיות לבניה גבלה חזי וכאשר כי פי דברי הפוגמים הם מרובים לבארם ולא יספיק להם אף עשרה פרקים לזכור גודל העונש שלהם עיב אני מזהיר בקצרה שצריך אדם לדעת כי פה שהוא גדור ומסויג מלהוציא דבה וקללות ואינו מוציא להדי ואין עוסק בדברי ליצנות האי פומא איקרי פומא קדישא דהקביה משתבח בגייה ומכיש מי שהוא עוסק בתורה ובתפלה בשיריו ותושבחין הקביה נטיל האי דבורא ואתעביד כתר על רישא באופן אם מתפלל בכוחה: (ח) ויראה לבחור לו מקום מיוחד להתפלל בבהכ"נ אצל שכן טוב כשר וישר וירתיק משכן רע שלא יכשיל אותו לילך בדרכיו חזי ואם איא להתרחק משכן רע כי אין לו מקום אחר ויראה להוכיחו בדברים

סמיה פון דער סטרא אחרא וואס ווארט און האפט אויף איינליכן וואס ציהם אויף פון זיין מיל אין שענדליך ווארט דהיינו ליגן. אדער לשון הרע. ליצנות און נאך אועלכי גלייכן און דער נאך ציט ער אויף הייליגן רייד גייט דער כמנה מיט דיא איבריגן היצונים וואס זייגן אונטראים. און נעמען דאש הייליגע ווארט און זיינען עש סממא. און דער סענטש איז שוין גיט וזכה אין דעם הייליגען ווארט. ווארום דיא היצונים נעמען דאש הייליגן ווארט צו זיך. און עס ווערט נייא גיסקערט פח דורך דעם הייליגן ווארט. נויי איז צו די סענטשין אויף דער וועלט. און נויי איז צו ניי אויף קענר וועלטי און דער צו גריינגט נאר די פיל רייד ווארום דורך פיל רייד איז גיט מיגלאך אז עש זאל גיט צווא מישם ווערן גוטש מיט שלעכטש און שלעכטש מיט גוטש און דורך דעם ווערט חז גיסקערט פח און שטארקייט צווא דער סטרא אחרא: (י) דרום איז בעשער צווא דעם סענטשין ער זאל גיזואנען זיין מיל און זיין צונג אין דיא רייד פון יראה און מסר. און עש זאל זיין גיזואנעןליך אין זיין מיל לשון הקודש ווייל דאש איז איין זיין לשון און עש העלפט צו דר גשמה און גו נראש איז באשייד אין די רייד פון אונזרע חכמים זל אז פון די רייד פון אסענטשין ווערט דער קענט דר שורש פון זיין גשמה: (י) און אויב ער איז גיזואנען מיט קללות אונד מיט קריג זאלשט ווישין אז זיין גשמה איז פון דער סטרא

אחרא פון דעם שורש המאקאה פון דעם נחש און איז גיט מנוע קדוש נאר ער קומט ארויס פון די ערב רב. און האמשי זיין פאטער און מאטער זייגן צוריקס פון דעם וועגן דר גילגול פון זיין גשמה איז פון ערב רב. און אויף דר וואש רעם קסיד דברים בטלים און שאלקאפטיגע רייד שרייבט דר הארי דל אז ער איז פונם אין דער לבנה און פון די אותיות (לבנה) מאכט ער גבלה חזי. דרום גיט אויך סתור אז דער סענטש בדארף ווישן אז דאש מיל וואש איז פון צאמט פון צו ריידן להדי און קללות און רכילות און איז גיט עסק אין ליצנות. דאש מיל ווערט גירופן איין הייליג מיל וואש גאט ביה בארימט זיך דער מיט. און סבל שכן דער וואש איז עסק אין תורה און תפלה און אין שירות ונשפחות צו גאט ביה. נעמט גאט ביה זיין ריבור. און מאכט דער פון איין קרוין אויף זיין קאפ. נאר באופן אז ער איז סתפלל מיט פונות: (ח) און דער סענטש זאל זיך ועהען אויף דער זיילן איין גיזונד ארט אין שול צו דאנען דארטן לעבן איין גוטן שכן און איין ערליכן פאן. און זאל זיך דער זיישערין פון איין שלעכטן שכן. כדי ער זאל אים גיט שטרויכלין דאש ער זאל גיין חזי אין זיינע וועגן און אויב עש איז גיט סתפלל צו דער ווישערין פון דעם שלעכטן שכן ווייל ער האמקין אונד ארט גיט. זאל ער מערין צו שטארקן אים מיט רייד אלע טאג. טאמער וועט ער גיפין איין עת רצון אז ער זאל מקבל זיין די תוכחה

יום אולי ימצא עת רצון שיקבל התוכחה ואולי יזכה חבירו על ידו. ואם יראה האדם שהוא איש רע ובליעל עומד ברשעו יניח את מקומו וילך לו לשלום:

פרק ד ישיעיה הנביא עזא אמר כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו'. וביאר הזוהר פ' בראשית מי שהולך בדרך תום ויושר ועובד ה' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו ולומד תורה לשמה ומחדש תורה של אמת לפי שכלו ע"פ הקדמות אמיתיות וברורות ומדקדק היטב שיהיה הדבר שחידש בתורה שלא יהיה בו שום ספק ושפת שקר חזו או הקב"ה שמח מאוד בו ובתורתו וכל חידוש וחידוש שמחדש האדם בתורה עולה ועומד לפני הקב"ה והקב"ה מעטר ליה ומגשק ומעטר ליה בכמה עשרין ועושה מהן שמים חדשים וארץ חדשה מהאי מילין חרותין והן עומדין לפניו כרי שיהיו בהן עיני ה' תמיד להשגיח ע"י בהשגחות פרטיות: (ב) וכדי שלא יתקנאו בו מלאכי השרת חופה ומכסה הקב"ה עד שנעשה בהן שמים וארץ החדשה וזה שאמר הכתוב ובצל ידי כסיתיך לנמוע שמים וליסוד ארץ ובאופן שלא יתגאה חזו כאשר שלמד ומחדש חדושי תורה כדאיתא בזוהר פ' תרומה כשמגיעין ישראל לומר סדרא דקדושה באותה שעה מכריזין למעלה עליונים ותחתונים אציתו מאן איהו גם רוחא במילין דאורייתא מאן איהו דכל מילוי בגין למגביר במילין דאורייתא דב"ג בעי למהוי שפל בהאי עלמא במילין דאורייתא דהא לית גביה באורייתא אלא בעלמא דאתי עכ"ל ויש ליתן טעם למה שהכרוז נכרו דווקא בשעה שאומרים קדושה דסדרא בצבור דק"ל שהעולם קאי אסדרא דקדושה וזהו שמתגאה הוא מחדריב עולמות כי המתגאה בדברי תורה גורם לומר הקדמות שוא ושקר ודורש רק להתפאר בדבר חידוש אף שאינו אמת: (ג) והנה בא וראה מ"ש בס' זוהר פ' בראשית

הזכרה אונסאמר נועם זין חקר אויף זוכה זין דהך אים. פון וועגן דיא סלאבי השבת זאלן זיך ניש סתקא זין אין דעם תיח בדעקט גאט ב"ה זייא פון ער סאכט פון זיי גייע היסלען און גייע ערד און דאש זאגט דער פסוק ובצל ידי כסיתיך און אין דעם שאטין פון מין האנא האב אויף דיה בדעקט לנעם שמים וליסוד ארץ צוא פלאנצין היסלען און צוא גרנד פסטיגן דיא ערד' גאר ער זאל זיך ניש בעל גאון האלטן מיט זין תורה ודאש ער האט גילעריגט און האט סתדש גינען. אז וויא עש שטייט אין זוהר אז דיא ישראל זאגן סדר קדושה. רופט מען אויש אויף דעם היסל און מען זאגט איר עליונים ותחתונים הערם צו דעם ודאש האלט זיך בעל גאון מיט דער תורה ודאש ער לעריגט. און דעם ודאש אלע זיינע רייד זיינען גאר פון וועגן הויף צוא האלטן זיך מיט דיא רייד פון דער תורה. דען איין מעגטש גייער זיך גייריג האלטן אויף דער וועלט מיט די רייד פון דער תורה ווארום דער שקר פון זין תורה נועם ער ערשט האבן אויף עולם הקא. און דרום רופט מען דאש דווקא אויש בשעת קהל זאגן קדושה. ווארום מיר האלטן פאר איין גוויש אז דיא וועלט שטייט אויף קדושה. און דר ודאש האלט זיך בגאון מיט דעם לערנען דר סאכט תרוב וועלטין. ווארום דער ודאש האלט זיך בעל גאון מיט די רייד פון דער תורה איז דאש אים טרם צו זאגן פאלשע הקדמה און דרשט גאר פון וועגן צוא באריכטן זיך מיט דעם

הזכרה אונסאמר נועם זין חקר אויף זוכה זין דהך אים. און אויב דער מעגטש נעהם אז ער איז איין שלעכטער מעגטש און לאזט זיך ניש שטראפן און בלייבט שטיין ביי זיין רשעה. זאל ער אנועק לאזן זיין ארש און זאל אנועק זיין פון אים בשלום און זאל זיך קריגן אנגדער ארש צוא דאוונען דארטין:

פרק ד ישיעיה הנביא עזא האט גזאגט כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני דען אזו וויא דיא גייע היסלען און דיא גייע ערד ודאש אויף וועל בשאפן וועלן שטיין פר מיר. סאכט דער זוהר דעם פירוש דער פון דען דער ודאש גייט אין דעם רעכט פארטיגען וועג און ריגט גאט מיט גאר זיין הארץ און זיין לייב און זיין געלט. און לעריגט תורה לשמה. און איז סתדש אין דער תורה בדרך האמת דרך הקדמות פון אמת און קלארע. און איז גוט מדקדק אז דיא זאך ודאש ער איז סתדש אין דער תורה זאל זיין אן איין שום ספק און אן פאלשקייט. דעמאלט פרייט זיך גאט אין אים און אין זיין תורה. און איסליכער חידוש ודאש ער איז סתדש גייט אויף און שטעלט זיך פר גאט און גאט קרייגט אים מיט פיל קריינען און קושט אים. און סאכט גייע היסלען און גייע ערד פון דיא גייע ווערטער און וויא שטיינען פאר אים היסר פדי ער זאל אויף וויא שטייט זיין מיט איין השגחה פרטית: (ב) און

על המחדש בתורה ע"פ הקדמות שקרים אלו הן דברי דופי וכד סלקין באוריא דעלמא מיד נפקא לגביהון סמאל הנקרא איש תהפוכות ולשון שקר הוא מתנבר ויוצא לגבי מלין אלין מנוקבא דתהומא רבא ודליג לגבייהו תיק פרסאות ונטיל מלין אלין דשקרא ועבד בהון רקיע דשוא דאיכרי תורתו ושוא בהתוא רקיע האי איש תהפוכות טס שית אלפי פרסא בחדא זימנא וכיון דתהוא רקיע קאים גפסת לקדמיהו אשת זנונים לילית הרשעה והולכת ומתחזקת גם כן בהאי רקיע ומתחברת ומשתתף עמה כמזא אלפים ורבות משחיתים ושאמין בהתוא רקיע כל העולם ברנע אחד ומתלבשים אלו חילות בישן של משחיתים ונופלים על רשעים והורגין הרג רב: (ו) ובכלל זה הוא ג"כ המכנים עצמו להיות מורה הוראה ולא הגיע להוראה ובגלל זה באים ג"כ גזירות רעות על שונאי ישראל ועיז נאמר כי רבים חללים הפילה הגיע להוראה ובגלל זה באים ג"כ גזירות רעות על שונאי ישראל ועיז נאמר כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה וכ"ז גורם המורה הוראה ולא הגיע להוראה או מי שמחדש בדברי תורה בהקדמות שקרים ודברים שאינן של אמת וע"כ ארשב"י לתלמידיו במסותא מנייכו דלא תפקין מפומיכו כ"ו ו דאורייתא דלא ידעתון ולא שמעתון מאילנא רברבא בגין דלא תיהווין גרמי להאי תמאה (ר"ל שאותה לילית הרשעה נקראת חסאה) ועליה אמר הנביא הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חסאה דכעי למביא אוכלסין על ישראל וגו' פתחו התלמידים כולם ואמרו רחמנא לישכון עכ"ל: (ה) והנה בדורות האלו העון הזה מצוי בע"ה שהרבה בני אדם דורשים ברבים ע"פ הקדמות שקרים ודברים שאינם ברורים ומסמים עיניהם של הבריות ומתקלסים ומתפארים מפי הבריות ומתלפים חיי עה"ב בשביל חיי שעה וגורמים גזירות רעות כגובר לעיל והירא דבר ה' יהיה מחשב ההפסד וההיוק הגדול שגורם כנגד השכר

דעם וואש ער איז מחדש האששע עש איז ניט אַפֿט : זייענען שטארק . אונ דאש אלץ איז גורם דער וואש איז
(ב) קום אונ זעה וואש עש שטייט אין זוהר הקדוש דר וואש
איז מחדש אין דר תורה דורך פאלשע הקדמות . דיא ווערן
אן גרופן דברי דופי . אונ אז זייא זייענען אויף דער לופט
פון דער וועלט . זייט תיפף זייא אנטקענין דר ס"ס דאס ער
ווערט גרופן איש תהפוכות אונ לטון שקר . איז ער יוד
כתנבר אונ זייט אנטקענין זייא פון דעם תהום רבא אונ ער
שפרינגט אנטקענין זיי פיה הונדרט טייל . אונ ער נעמט די
פאלשע רייד אונ מאכט פון זייא איין פאלשן היסל וואש ער
ווערט גרופן תהום אונ שוא . אונ אין דעם היסל שוועבט
דער איש תהפוכות וועקט טויזנט טייל אין איין טאל .
אונ דיא אַפֿט זנונים לילית הרשעה זייט אויף אנטקענין זייא
אונ זיא זייט אונ שטארקט יוד אויף אין דעם היסל אונ מיט
איר בהעפסין יוד פיל טויזנט אונ רבבות טויקים אונ אין
דעם היסל שוועבן זייא אויס די גאנצע וועלט אין איין רגע .
אונ דיא חילות פון דיא משחיתים קליידן יוד אן אונ זייא
פאלין אויף דיא רשעים אונ דרגן זייא איין גרושע הריגה :
(ד) אונ אין דעם פֿלל איז אויך דער וואש בריינגט יוד
אריין צו זיין איין מורה הוראה אונ ער האט נאך ניט גיגרייכט
צוא הוראה אונ דורך דעם קוסען אויך גזירות רעות ר"ל
אונ דרויף ווערט גיזאגט אין פסוק כי רבים חללים הפילה דען
פיל דער שלאנענע האט זיא גכאכט פאלין פלוצר זיא האט
גיהרגט פיל מענטשן ועצום כל הרוגיה אונ אלע אירע הרוגים

אין מורה הוראה אונ האט נאך ניט גיגרייכט צוא הוראה .
אדער דער וואש איז מחדש אין דער תורה מיט פאלשע
הקדמות אונ אועלכע זאכן וואש זייענען ניט אַפֿט . אונ
דרום האט רבי שקען פֿון וואש גיזאגט צוא זייענען תלמידים
אויך בעט פון אייד . אז פון איידער מויל זאל ניט ארויס גיין
אועלכע רייד פון דער תורה וואש איר ווייסט ניט אונ האט
זייא ניט גיהערט פון אגרויסן לפרן פון ווערן איר זאלט
ניט גורם זיין אז דר ס"ס אונ לילית וואש זיא הייסט תמאה
זאלין ניט פֿאָרן פון זייא פאלשע היסלען אונ דרויף זאגט
דער פסוק הוי מושכי העון בחבלי השוא וזייא גישריען אויף
דיא זייט וואש ציהן דיא זינד מיט חבלי השוא דאש מיינט
ער מיט פאלשע רייד אין דער תורה וכעבות העגלה חסאה
אונ דיא זינד ווערט אזא גראב וויא דיא שטריק פון איין
וואגן . האבן אלע תלמידים גיזאגט גאט זאל אונז פֿעיל
זיין דער פון : (ה) אונ נון אין היינטיגע דורות איז דיא זינד
גיזאונטליך דאש פיל מענטשן דרשען דורך פאלשע
הקדמות אועלכע זאכן וואש זייענען ניט קלאר אַפֿט . אונ
פאר פֿלענדין דיא אויגן פון לייט . אונ ווילן גלויבן אונ
גריסן ווערן פֿייר לייט . אונ פאר פֿייסן דיא אייביגס
וועלט פאר דער וועלט וואש זיא איז נאר איין דני שעה
אונ זייענען גורם שילעכטע גזירות אז וויא פֿרער שטייט . אונ
דער וואש פֿאָרמט יוד פאר גאט זאל רעכנן דעם גרושע
שאדן

והכבוד או שכל הממון בעזהו שהוא חיי שעה. וכל הכבוד שעושה לו העולם בעבור דרוש זה הוא קוץ ודרדר לנשמתו ופחיתותו יבא עליו אימה חשיכה גדולה ולא יופיע לו אור ואוי ווי תהיה לאותה בושח וכלימה ביום פקודתו ואלי הדרשנים בודאי לא יזכו לשמוע לעתיד הדרוש מחדושי תורה שיצא מפי הקב"ה: (ו) כדאיתא במדרש עתיד הקב"ה לישב בג"ע ודרוש במית וכל הצדיקים יושבים לפניו וכל פאליא של בעלה עומדים לפניו מימינו של הקב"ה וחמה ולבנה וכוכבים ומולות משמאלו והקב"ה דורש להם מעמי תורה החדשים שעתידי ליתן לנו עיי משיח צדקנו. ואחר הדרשה יעמוד זרובבל בן שאלתיאל על רגליו ויאמר יתגדל ויתקדש שמה רבא וכו'. וקולו יהיה הולך מסוף העולם ועד סופו וכל באי עולם עונין אמר ישיר מברך לעלם ולעלמי עלמאי. ואף רשעים של ישראל שנשתירו בנייהם יהיו עונין אישר ונצולין בזכות עניית של אישר עכ"ל: (ז) ע"כ יהיה האדם נזהר לדרוש תורת אמת ולהקדים הקדמות של אמת ותהיה תורת ה' בפייה ויהיה זוכה לשמוע חדושי תורה של אמת מפי הקב"ה אכ"ר:

פרק ה ואהבת לרעד כמודא אמרו רבין הוא הפסוק שהוא כלל גדול שבתורה ואין לך אהבה יותר כשרואה האדם דבר מנוגה באחיו ישראל שעושה איזה חטא ועון שצריך להוכיחו ע"ז כי נשמתו של ישראל הן קשורין ודבוקין זה בזה: (א) אבל הכלל הוא שצריך האדם מי שהוא יודע התרפתקאות והסיבות והעונשים שבאים לנשמת האדם אחר יציאת הנשמה מהגוף צריך להודיע לחבירו אולי על ידי זכה חבירו ג"כ ויעזוב דרכו הרשעה ושב ורפא לו: (ב) והנה בפרק זה אכתוב קצת בקצרה עונש הנשמה שאדם פוגם בה בעזהו דע כי אורא הללא דעלמא הן מלאים מנשמות בני אדם שאינם יכולין עדיין לבא למקום

שארין וואש ער איז גורם. קעגן דעם שכל פון קבור אדער נעלם וואש ער קרינט דער פון אויף עולם הזה וואש זיא איז אין ת"י שעה. און גאר דער קבור וואש דיא לייט טוען אים אן פון וועגן דער דרשה. איז דאש וויא איין דארן צוא זיין נשמה: און פלוצלונג וועט אויף אים קומען איין גרוש פארקם און פינסטערעש און קיין ליכטיקייט וועט אויף אים גיט שיינען און וויא צוא דער בושח און שאנד וואש ער וועט האבן אז זיין צייט וועט קען צוא שטארבן. און דיא דרשנים וועלן בנודאי גיט זוכה זיין לעתיד לבא צו הערין דעם דרש פון חדושי התורה וואש גאט ב"ה וועט דעמאלט זאגן: (ו) אזא וויא עש שטייט אין סדרש גאט ב"ה וועט ויצן אין גן עדן און וועט דרשן דיא תורה און אלע צדיקים וועלן ויצן פאר אים: און גאר דיא פאליא של מעלה וועלן שפין פון זיין רעכטער זייט און דיא זון און דיא לבנה און דיא שפעין און דיא מולות וועלן שפין פון זיין לינקע זייט. און גאט ב"ה וועט וויא דרשן דיא סעמים פון דער תורה וואש ער וועט אונז געבן דרך משיח צדקנו. און נאך דער דרשה וועט זרובבל בן שאלתיאל זיך שפעלן אויף זיינע פיס און וועט זאגן יתגדל ויתקדש וכו'. און זיין קול וועט מען הערן פון איין עק וועלס ביז דער אנדערע און אלע לייט פון דער וועלס וועלן ענטפערן אמן יהא שמה רבא וכו'. און אויך דיא רשעים פון דיא

ישראל וואש זיינען איבער גיפליבן אין גיהנם וועלן אויך ענטפערן אמן און דורך דעם זוכה פון דעם אמן וואש זיין וועלן ענטפערן וועלן זיין אויך גיטל ווערן אז שטייט אין סדרש: (ז) דרום זאל דער קענטש נאך זיין צוא דרשן תורה פון אמת און צוא זאגן דעמאלט פון אמת. און גאט תורה זאל זיין אין זיין מול און דען וועט ער זוכה זיין צוא הערן חידושי תורה פון אמת פון גאט ב"ה אמן:

פרק ו ואהבת לרעד כמודא אמרין אונזערע תבנים ול גיזאמט אז דאש איז דער פסק וואש ער איז אין גרושער כלל אין דער תורה אז איסליכער קענטש זאל ליב האבן זיין חבר אזוי וויא זיך אליין. עש איז גיט פאר האנדירן סער ליבשאפט פון דעם יד ער זעהט זיין חבר מוט עפים איין עבירה זאל ער אים שטראפן דורך ווארען די נשמות פון ישראל זיינען אן גיטליכע און פהעפט איינש מיט דעם אנדערן: (ב) אדער דער כלל איז דער קענטש וואש ווייטש דיא קרעפונג און סיבות און שטראפן וואש עש קען צוא דער נשמה פון דעם קענטשין: נאך דעם אז דיא נשמה גייט ארויס פון דעם גוף כו ער דאש סודיע זיין צוא זיין חבר מאכט דרך דעם וועט זיין חבר אויך זוכה זיין. און וועט פאר לאזן זיין שפעלעכטן וועט און וועט תשובה טאן וועט דאש אים זיין אהילג: (ג) און נון אין דעם פרק וועל אויך שרייבן קעגן דעם עונש פון דער נשמה וואש דער

למקום מנוחתו וכמו שהעידו תלמידיו של הרב הארי' ז"ל שהיה אומר להם: (ה) דעו כי אורא דעלמא וחללה הן מלא נשמות הנדחין שאינם יכולין לבא עדיין למנוחתם ופעם א' הלך הארי' ז"ל ללמוד תורה על השדה וראה הוא בעצמו שכל האילנות היו מלאים נשמות בלי מספר וכן היה על פני השדה וגם על פני המים היו כמה רבבות נשמות: (ה) ושאל אותן הרב הארי' ז"ל מה טיבם כאן והשיבו שנדחו מחוץ לפרגודא קדישא בעבור שלא עשו תשובה על פשעיהם והיו מונעים את חבריהם מלעשות תשובה והיו נע ונד בארץ ובאורא דרקי' זה בכה וזה בכה ועכשיו היו שומעים בת קול המכריזים בכל העולמות שיש איש א' צדיק בארץ הארי' ז"ל אשר יש כח בידו לתקן הנשמות הנדחים ועכ' נאספו לבאן לבקש ממנו שירחם עליהם לתקן אותן כדי שיוכלו לבא למקום מנוחתם ולא יסבלו עוד צער גדול כזה והבטיח הארי' החסיד ז"ל לעשות למנוחתם מה שיהא באפשרות וסיפר אחיך הארי' ז"ל לתלמידיו המעשה הזה כי ראו שהארי' ז"ל שאל להם להנשמות ולא ידעו למי שואל ומי היה המשיב עכ"ל: (ו) ובחיבורו כתוב שאלו הנשמות היו יכולין להעלות אותם בתפלה של צדיק כיון שהצדיק מתפלל בכוונה אז תפלתו עולה למעלה תחת כסא כבוד: (ו) ואז מתלבשים באותה התפלה כמה נשמות ומתלוים בהדי אותה התפלה: (ח) כמיש הזוהר בסוד הפסוק תפלה לעני כי יעמוק ולפני ה' ישפוך שיחו כמה נשמות מתעטפין ומתדבקין בתפלה של עני ואין תפלה יותר חביב קמי הקב"ה כמו תפלה של עני ותפלה של צדיק שעולין בלהב גדול וגורא השורף סביביו והסמרא אורא מתייראים להתקרב למקום תפלת העני ותפלת הצדיק ועי' כן

מענטש אז איר פונם אויף דער וועלט זאלטם וויסען זאלטם אויך פון דער וועלט אז פול פון דיא נשמות פון דיא מענטשן וואש קענין נאך גיט קמען צוא ויער רוא ארם. אז אזו וויא דיא תלמידים פון דעם הארי' ז"ל האבן ערדא גיטאנט אז דער רב הארי' ז"ל האט וויא גיטאנט: (ה) איר זאלטם וויסן אז דער איר אונ דער תלל פון דער וועלט ויינען פול פון אזעלכע נשמות וואש ויינען אונזעק גיטאנט פון ויער מחיצה. דאש וויא קענען נאך גיט קמען צוא ויער רוא ארם. אז אקאל איז דער הארי' ז"ל גיטאנט צוא לערנען תורה אין פעלד. האט ער געזעהן אז אלע בוימער ויינען פול נשמות וואש האבן גאר קיין צאל גיט. אז אזו אויך ויינען גינען אויף דעם פעלד אונ אויך אויף דעם וואש ויינן גינען נשמות גאר אן צאל: (ה) האט דער הארי' ז"ל גיטאנט וואש טוען וויא דא האבן זיי אים גיטאנט פארם. וויא ויינען ארזים גיטאנט גינען און דער הייליגער מחיצה ווייל וויא האבן קיין תשובה גיט גיטאנט אויף ויערע זינד. אז וויא האבן נאך פאר מיטן ויערע חברים פון תשובה מאן. אז מיר ויינען געגד אויף דר ערד אונ דעם איר פון דעם הימיל. אז איצונד האבן מיר גיטאנט איין בת קול האט אויש גיראפן אין אלע עולמות אז עש איז פאר האגדון איין צדיק אויף דער וועלט דער הארי' ז"ל וואש ער האט פח צוא מתקן ויין דיא נשמות וואש ויינען אונזעק גיטאנט. אז דרום האבן מיר זיך איין גיטאנט אהער צוא געטן פון אייך איר

הנשמות הנדחות עולין עם התפלה וזהו הענין ממש בנשמת הצדיק שכיון שנפטר מהעוה"ז עובר דרך הגיהנם כדי שבזכותו בהעבירו דרך שם יתאחו בו נשמות האבודות ויעלו עם נשמתא קרישא והיא : (ט) וכן סיפר החסיד ר' גדליה ז"ל אחד מתלמידי הארי ז"ל לחבירו שככל ערב שבת היו הולכין ואין לעיר לקבל שבת והיה פעם אחד מספר הקדוש הארי ז"ל נפלאות מה שראה כמה וכמה פעמים כשהיה עומד על ראש ההר שהיה מחוץ לעיר ועל אותו ראש ההר ראה כל הבית חיים של קק צפת תוב"ב וראה חיילות של נשמות שעלו מהקברים לעלות למעלה לג"ע של מעלה וכן ראה כמה רבבות נשמות לאין מספר שירדו כנגדם והם הנשמות יתירות הניתוספים באנשים כשרים בכל שבת ומתוך רוב בלבול ועירבוב הנשמות וחיילות עצומות לאין מספר כמעט כהו עיניו מראות והיה מוכרח להעצים עיניו ואעפ"כ ראה אותן בעינים סגורות : (י) והנה אנחנו ראינו במבואר בדברי תלמידי הארי ז"ל שתועלת גדול הוא תפלות צדיקים לנשמות הנדחות ואין לך נמילות חסד גדול מזה : (יא) ואף כי אנו איננו מאנשי הצדיקים הקדומים והלואי שתועיל תפלתנו לעצמנו לכפר חטאתינו ופשעינו שהכנסנו לבורא ית' במרד ובמעל אעפ"כ הודיע מחשבות הטובות להיות זה מהמזכים בתפלתם גם לנשמות הנדחות כי רב חסד הוא של הבורא ית' וזה יאות לכל בר ישראל להיות זוכה ומזכה לאהרים ומכ"ש שצריך האדם להתפלל על רשעי הדור שיחזרו בתשובה כדאיתא בגמ' דברכות בברוריא דביתיהו דר' מאיר שאמרה יתמו חטאים ולא כתיב חטאים : (יב) ע"כ אסדר אני לפניך לכל איש ואיש לומר י"ר זה בברכת השיבנו אבינו לתורתך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ויאמר (יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתחתור חתירה מתחת כסא כבודך לתשובה (פלוגי בן פלוגית) וכל העוברים על מצותיך יחופך לבבם לעשות רצונך בלבב שלם כי ימינך פשוטה לקבל שבים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך בא"י הרוצה בתשובה) ואז יתעורר גם האדם

אז ער וועט דארטן ארום דורך גיין זאלין זיך אן האפין אין אים דיא פאר לארענע נשמות : אונ וועלן אויף גיין מיט דער הייליגער נשמה : (ט) אונ אזו אויך האט דער ציילט דער חסיד ר' גדליה וואש ער איז גיווען פון דיא תלמידים פון דעם הארי ז"ל אז אלע ערב שבת פלעגן זיין גיין תיץ פון דער שטאט דארטן קבל שבת זיין אונ איין קאל האט דער הארי ז"ל דער ציילט דיא וואונדער וואש ער האט גיזעהן פיל קאל אז ער איז נישטאנען אויף דעם שפיץ פארג וואש איז גיווען אונטער דער שטאט אונ אויפן שפיץ פארג האט ער גיזעהן גאר דעם בה"ה פון דער שטאט צפת אונ האט גיזעהן חיילות נשמות זיין אויף גיגאנגן פון די קברים ארויף צו גיין אין גן עדן אריין אונ אזו אויך האט ער גיזעהן פיל מוחינס נשמות וואש האבין גאר קיין צאל ניט זינען זיין אנשקענין גיגאנגען פון דעם היסל אונ דאש זינען דיא נשמות יתירות וואש זיין ווערין נימערט איסליכן שבת צוא דיא עקליקע לייט אונ מחסת דאש פיל צוא טישאנג פון די נשמות אונ שטאנקע חיילות וואש האט גאר קיין צאל ניט וואש ער האט גיזעהן זיין שיר זינען אויפן מונקל גיווארין פון צו זעהן האט ער גיטאט פאר מאכין זינען אויגן אונ פון דעסס וועגן האט ער זיין פארט גיזעהן האטש זינען אויגן זינען גיווען פאר מאכט : (י) אונ נון מיר זעהן אז

דאש

מעצמו לעשות תשובה על חטאיו כדי שלא יאמר לו קשום עצמך ואח"כ קשום אחרים רק שיאמר בכוונת הלב ואז בעל הרהמים ברוב חסדיו וברוב רחמיו יקבל תפלתו: (י:) ואף שצריך לתפלה זו כוונות ויחידים אבל בעבור שאין אנו בקיאים בשמות ובצירופים המועילים לתועלת גדול מ"מ יתפלל בקצרה ובבקשה בהגיון לב כי כך ראוי ונכון לכל המתפללין ולא יעריך הכל בשפתיו כי ישאיר לו בהגיון לבו וזה כלל גדול שיאמר קודם התפלה לשם יהוד קוב"ה ושכינתיה הלב הוא נגד שם יהודה והפה הוא נגד שם אדני" בידוע: (י:) וע"ז כ' בוודאי שזה היה כוונת דוד המלך ע"ה שאמר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי כי זה יהוד גדול לייחד פה ולב כאחד ומה תוכל להתבונן גדול העונש ופגם של המפריד הלב מהפה ר"ל המתפללים בפה בלא כוונת הלב או מי שמדבר עם חבירו א' בפה וא' בלב וזה חטא גדול ועושה פירוד בין הנשמות בנוכח ובין אות ואזי לאות ה"א מהשם וידוע כי הוא"ז של השם היא תורה שבכתב והה"א היא תורה שבע"פ וא"כ מפרידים השני תורות מלהיות מחוברים יחד והמכשול זה מצוי בערה ורחמנא ליצן ממדה זו והלא אלהים יחקר זאת ועל כל אלה יביא אלהים במשפט ועון זה הוא דומה לעון אפקורסים וקראים שאינם נוהגים מקום לדברי החכמים בעלי התלמוד: (ש) וא"כ יתבונן הנבון שבודאי המורגל במדה זו להיות א' בפה וא' בלב יצאו ממנו בנים פוקרים שכופרים בתורתנו מדה כנגד מדה ונוסף על זה שמפריד עצמו ג"כ מהקדושה עליונה ונאבד ממנו דבר יקר הנאמר בישראל ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום שפירושו של הפסוק הוא כאשר ידבק האדם האזנר על מתניו

ראש איטליכער מענטש זאל זיין זאגן אין דער פרקה פון השיבנו אבינו להוה"ק וקרננו מלכנו לעבודתך זאל ער זאגן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו עש זאל זיין דער ווילין פון דיר גאט אונזער גאט און דער גאט פון אונזערע עלטערן שתחתיו חתיה מתחת כסא כבודך אז דוא זאלשט אויש גראפן איין גראפין פון אונזער דיין פסא הקבד לתשובה צוא דער תשובה פון פכ"פ וכל העוברים על מצותיך און אלע וואש האפן עובר גווען אויף דיין מצות יתפסד לבכם לטעות רצונך בלבב שלם זאל פאר קערט ווערן זייער הארץ צוא טאן דיין ווילין מיט דעם גאנצן הארצן כי ימיד פשוטה לכל שבים ווארום דיין האנט איז אויש גיטשטערקט קבל צוא זיין דיא וואש טוען תשובה והחורנו בהשוכה שלכה לפניך און קער אונז ווידער מיט ארעכקע תשובה פאר דיר (יד) און דענקאלט וועט זיך דער מענטש פון זיך ועלפרט אויף דער וועקן תשובה צוא טאן אויף זיינע זינד כדי מען זאל אים גיט זאגן ציר דיר פריער אויש פון עבירות און דער גאט ציר אנדערע נאר ער זאל דאש זאגן מיט דער פונגה פון דעם הארץ און דענקאלט וועט גאט ביה מיט זיין פיל גינאר און פיל רחמנות קבל זיין זיין תפלה: (טו) און חאטשי די תפלה ברארף האפן פונגה און יהודים אבר ווייל מיר זיינען גיט בקי אין די שמות און אין די צירופים וואש העלפן צואיטליכער תפלה אנדערש העלפן: פון דעסט וועגן זאל ער מתפלל זיין מיט איין קירץ לטון און זאל בעטן אין דעם טראכטונג פון דעם הארץ ווארום אזוא איז רעכט צוא אלע וואש זיינען מתפלל זאל ער גיט

בהידוק טוב אז לא יוכל להכניס בין האזור להמלכוש ערבוב של אבק ואפר • כן המה בני ישראל כשהן דבוקים להשי' בדרכיהם ובמעשיהם אזי לא יבא שום מקשג לעשות איוז פירוד בין ישראל לאביהם שבשמים וכדאיתא בזהר פרשת תשא : (י) ר' אבא ור' אחאי ור' יוסי הוי אולי באורחא משבריא לציפורי עד דהוי אולי חמו לר'א דהוי אתי ור' חייא עמיה אד אבא ודאי נשתתף בהדי שכינתא אורכו (פ' סעמינו) להו עד דהוי מטי לגבייהו א"ר אבא ודאי כתיב עיני ה' אל צדיקים להשגיח בהו דלא יתקרב לגבייהו ס"א והשתא סייעתא דשמיא הכא וכל אשנחותיה דלעילא הכא ולא יכיל ס"א לאשלמא וכו' פתח ר'א ואמר והיה מספר בני ישראל כחול הים מהו כחול הים בגין דימא כד מליק גליו בזעפא ורונזא ואינון גליון סלקין לשמפא עלמא כד מסאן וחמאין חולא דימא מיד תבין ואתברו ותייבין לאחורא ולא יכלין למשפא עלמא ולשלמא כגונא דא צדיקא אינון חולא דימא כד אינון גלי דימא (הן הן המזיקים והמקשריגים המחבלין ומארי דרונזא מארי דדינא בעיין לשלמא ולשמפא עלמא) חמאין להו לצדיקא דאינון מתקשרין בהקב"ה ותבין ואתתברו קמיהו ולא יוכלו לאשלמא בעלמא ונמשלו לחול הים : (י) ומה חול הים צבור היקף סביבות הים מוקף כהר גדול מלווין בלבנונית כך ישראל ע"י תשובה ומעשים טובים מלבנים את העונות ומשעים כמאמר הכתוב בישעיה אם יהיו חמאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כרולע כצמר יהיו כי המצות ומעשים טובים שעושים בני אדם בעהזו הן מקיפין את הדינים ודינים נמסרו בידן

נסרא ונאש ויא אזי תורה שבכל פה • אנ דרום זאל דער מענטש פאר שטיין אז דער ונאש גיוואונט זיך צו ריידין מיט דעם מיל אנ דאש הארץ זאל אנדרש סייען • וועלן פון אים בוראי ארויש קוכן קינדער אפיקורסים ונאש ויזא וועלן ליקענען אין אנזער תיליער תורה • אנ נאך מער ער שייד זיך אפ פון דער אויבערשטער קדושה אנ עש ווערם פון אים פר לארין די שיערע זאך ונאש אזי גיוואנט גיווארין ביזא דיא ישראל אנ איר אלע ניים היינט בהעפם אין דעם לעבדיגען נאם • דאש דער פירוש דער פון אזי דאש אז איין מענטש בהעפם דעם גארמיל אויף זיינע לערנין מיט איין גוט באהעפטונג קען ניס אריין קוכן קיין שום ערד אנ אש צווישן גארמיל אנ צווישן דעם קלייד • אזי אויף דיא ישראל אז ויזא זיינן בהעפם צו השי' מיט זייערע ווענין אנ זייערע מעשים • דענמאלט קען ניס קוסען קיין שום מקשר צו סאן עפיש איין צווישן שייד צווישן די ישראל אנ צווישן נאם ביה • אזא ויזא עש שטיים אין וזהר : (י) ר' אבא אנ ר' אחאי אנ ר' יוסי זיינן גגאנגן אין וועג פון מבריא קיין צפרי • ויזא ויזא זיינען גיגאנגען האבין זיי גזעקן אז ר' אליעזר אנ ר' חייא זיינען גיקעסן • האם ר' אבא גיוואנט מיד וועלן זיך משתתף זיין מיט דער שכניה האבין ויזא גיווארט ביז ר' אליעזר את רבי אבא איז גיקען צו ויזא • האם רבי אבא גיוואנט עש שטיים אין פסוק נאם ביה איז משגיח אויף דיא צדיקים אז דער סגרא אחרא זאל צו ויזא ניס גינעקן • אנ איצונד איז דא די הילף פון נאם אנ זיין אויבערשטע השגחה איז דא • אנ דער סגרא אחרא קען

מענטשה

ולא עוד אלא שמהפכים מדה' למדת הרחמים וקשיגור גע'ה סניגור : (ס) משא"כ כשהעולם הם בדבורם טוב אבל לבם כל עמם אזי אין כשרון במעשים שלהם ואז אין שמירה וחומה סביב גלי הים וגלי הים הנזל מארי דדינים מתגברים והדין גובר והולך ר"ל והרחמים מתמעטין ואדרבה הן מהפכין מדה' למדה' : (ז) ע"כ התעוררו אחי ורעי לעשות כא"י כפי יכולתו תשובה ולהרבות במע"ס וחילולים יגבר בתורה והיה הפלול בכוננה ויתפלל בעד חבירו לעשות תשובה ואז חסידים וצדיקים מתרבת ואז זכותם וצדקתם יהיו דומין להר וחול נגד גלי הים שהן המוקטרינים המחריבים ורוצין לחבל העולם שהם מארי דדינים ויהיו מתישין את כחן ואז יהיה ריוח והצלה וששון ושמוחה אכירי :

פרק ו הבא לסדר מסייעין אותו : הענין הוא כשהאדם הולך להמציא איזה מצוה לעשותה או כשהולך בדרך ועוסק בתורה אף שהוא יחידי או נשמות מתחברים עמו כדאיתא בזהר בראשית :

(א) רבי אליעזר הוי אזיל למיחמיה לר' יוסי בן לקוניא חמי דר' אליעזר ורבי אבא בהדיה והוה טעין חד גברא אבתרייהו א"ר אבא נפתח פומן באורייתא דהא שעתא ועידנא הוא לאתתקנא באורייתא ופתחו פיהם בחדושי תורה והוה גברא טעין אבתרייהו וגילה להם כמה רזין דאורייתא אתו ר"א ור' אבא ונשקרו ליה אמרי ליה מאן את דאזיל וכל תוכמתא דא אית תחות ירך ואת טעין אבתרן והשיב להן רבותי לא תשאולין לי מאן אנא אלא ניוול ונתעסק באורייתא גילה להן סודות ורזין אמרי ליה מאן יהיב לך רשו למיול הכא ולמרוי טעין בחמרי כ' חדו רבי אליעזר ור' אבא ואמרו ליה זיל רכוב ואנן נטעון אבתרך א"ל פקודא דמלכא איהו אמרי ליה הא שמך לא אמרת לן אתר בית מותבך מאי איהו אמר להן אתר בית מותבי היא טב ואיהו מגדל הר שדר בההוא מגדלא הקב"ה וחד מסכנא ר"ל

קענטשין פון דער וועלט ריידן מיט דעם מויל גוטש און מיט דעם הארץ מיינען זייא אנדערש דענקאלט איז ארום זייא גוט פאר האגדין קיין היטונג און קיין מויער : און דיא מקטרינים שטארקן זיך און דיא דינים ווערן אלע קאל ייטשארקט רחבנא ליצל' : און דיא רחמים ווערן גווייניגט און אדרבא זייא פאר קערין דעם כדת רחמים צוא דעם גדת הדין חיו : (ב) דרום דער וועקט זיך מיינע פרידער און מיינע פריינד דאש איטליכער זאל טאן תשובה נאך זיין יכולת נאך און צוא מערין מעשים טובים און צוא לערנן פיל תורה : און זאל דאוונען מיט פונגה און זאל אויף כתפלל זיין פאר זיינע חברים אז זייא זאלן תשובה טאן און דענקאלט וועט גיטערט ווערן צדיקים און חסידים : און דענקאלט וועט זייער זכות און זייער צדקת גלייך זיין וויא איין בארן און זאמר קענין דיא איגדן פון דעם ים : דאש מיינט מען דיא מקטרינים אדער ליידענשאפטן וואש זייא ווילן פאר דארבן דיא וועלט וועט זייער פח שלאף ווערן און דענקאלט וועט זיין איין ריוח און הצלה און פריד אמן פן יהי רצון :

פרק ו הבא דער וואש קוקט זיך צוא רייניגן צוא גאט העלפט מען אים פון דעם היכל : דאש מיינט מען אז דער מענטש גייט צוא טאן איין מצוה אדער אז ער גייט אין וועג און לערינט תורה האמטשע ער איז גאר אליין ווערן צוא אים בהעפט נשמות אזא וויא עש שמיים אין

רשעים מונעים מלהודיע לו סודי התורה ונפשו יבשה בלתי לחלוחית ולא היה לקרוביו מנוחה ממנו עד שהוכרחו להוציא אותו מן הקבר ולקבור אותו במקום אחר: (ט) ועי' החסידים הראשונים שבא"י היו נוהגין לקנות להם קבר בבית החיים בהיותם בחיים חייהו אצל אנשים כשרים הידועים להם שהיו צדיקים. וגם היו נוהגין שהיו מתפללין שם באותו מקום והיו אומרים עליו קצת דברי תורה והיו נוהגין שם ליתן צדקה וכו' היו מטהרין ומקדשין המקום שהיה מוכן להם שם להתקבר ומהממת קדושה ההיא היו גורמין שלא להתקרב הס"א אחר מותם שם וגם מצינו בחסיד ר' עמרם כדאיתא כאן בלשון אשכנזי הובא (במעשה בוך עיין שם). והא ראייה אם יש קפידא אל האדם לאחר מיתתו במקום חנייתו ושכונתו ק"ו שיהיה בחיים חיותו בחבורה טובה כמנהג אנשי ירושלים שלא היו יושבין בד"ץ ובסעודה עד שידעו מי מיסב עמם כי הרבה רעות נמשכו במסיבת קלים כי שם הם מדברים

רכילות

סענץ האבן וי"א ראש מודיע גיווען צוא דעם שררה פון דער שטאט. האט ער גיהיישן וי"ע שוף לייט זאלן פארין אויף ויערע שופן און זאלן בריינגן דא שוף. וויא דא שיערס וי"ען צוא נפארין צוא דער שוף וואש רב עמרם איז גיווען דריי. האט דא שוף אן גיהויפן צוא רוק גיין. און דא שיערס האבן נים גיקענט קען צוא איר. האט דר שררה גיוואנט דאש מוויין איין יהודי און האט גיוואנט צו וי"ע קנעכט גייט גישווינד רופט מר אהרע דא יהודים לאון וי"א דא שוף נעמען. סאכר איז דאש איין יהודי וואש ער וויל ליגן אויף דעם בית החיים פון סענץ וי"ען דא יהודים ארום גינאנגען און וי"ען גינאפארין צוא דער שוף וויא די יהודים וי"ען גיקומען איז דא שוף אליין גיקומען צום פארשין. האבן די יהודים גינאמען דעם חסיד רב עמרם מיט דר שוף און האבן גיפונן דא בריב וואש וי"ען תלמידים האבן גישריפן. און אזא איז דארטן גישטאנן מינע פריידר און מינע גיועלען וואש וואונן אין ק"ס סענץ איר זאלט וויסן אז איר רב עמרם קום צוא אייך דען מיין נשמה איז מיר אויש גינאנגען אין דער שטאט קעלן. און איר בעט אז איר זאלט מיר פגראפין בי"א דעם קבר פון מיין פאטער און מוטער. וויא די יהודים פון ק"ס סענץ האבן דאש דער זעהען האבן וי"א גיוואלט נעקן דעם ארון מיט דעם כתא און אים ארויף טראגן אויף דעם קברות צוא לייגן אים בי"א נין פאטער און מוטער אזא וויא ויין צוואה איז גיווען. האט דער שררה גיהיישן קען זאל נים לאון נעמען דעם ארון מיט דעם כתא. האבן זיך צוא נוף גיקליפן דא שטאט לייט און האבן מיט גוואלד אונזעק גינאמען דעם ארון מיט דעם כתא. און האבן גישטעלט אנרוישע שטירה קען זאל קיין יהודי נים לאון צו ברעסן צוא דעם כתא. אזו וי"ען דא יהודים וי"ער טרויערין גיווארן און פגרויש צער האבן ניי נים גיוואושת וואש צו טאן וויא אזו

וויא

רשעים איז ער אלע נאכט גיקען אין הלום צו וי"ע ליב האבן און וי"ע קרובים און האט צו זיי גישישן מיט איין גיוויין אז זיי זאלן אים פון דארטן צווישן נעקן. האט דר צדיק גיוואנט איין מעם דרויף. דאש ווייל ארום אים ליגן רשעים דורך דעם פאר מיר מען אים מודיע צוא נין דא סודות התורה און זיין לייב איז דאר אן איין שום פיקטקייט. און וי"ע קרובים האבן פון אים קיין מנוחה נים גיהאט פון וי"א האבן גימאנט ארויש נעקן אים פון דעם קבר און אים קאבר נין אין אנגער ארם: (ט) און דרום דא ערשטע חסידים וואס וי"ען גיווען אין ארץ ישראל. בי"א וי"ער לעבן פלעגן זיי זיך קויפן איין קרעק אויף דעם בית החיים לעבן אזו איין ארם וואש צדיקים וי"ען דארטן פגראפן און אויף פלעגן וי"א זיך נהג צוא נין. דאש זיי פלעגן מקפיל נין אויף דעם ארם און פלעגן דארטן זאגן אביסל דברי תורה און פלעגן דארטן נעבן צדקה. און דר מיט פלעגן זיי משה נין און הייליגן דאש ארם וואש עס איז גיווען אן גיברייט זיי זאלן דארטן גקבר ווערן. און מוסת דער קדושה פלעגן זיי גרם זיין אז דר סטרא צחרא זאל נים גנעהן נאך וי"ער מוים צו דעם ארם. און אויף גיפונן מיר ביי תמיד רב עמרם פון דר שטאט קעלן דאש ער האט צוואה גלאזן אז מען זאל אים אריין טאן אין איין ארון און מען זאל אים לייגן אין איין שוף און מען זאל דא שוף לאון אויף דעם שוף און קיין סענץ זאל מיט אים נים פארן נאר איין בריף זאל קען אין שוף אריין לייגן אז דר מת איז הגאון רבי עמרם. איז דא שוף פאר גאנגן פון קיין סענץ. ווארום אין ק"ס סענץ איז גילעגן ויין פאטער און מוטער אויף דעם בית החיים בי"א דעם קבר פון רבי יהודה תלמיד. וויא די שוף איז גיקען קיין סענץ האבן זיך פאר וואונדערט די גאנצע שטאט לייט וואש דאש איז איין שוף זאל אליין גיין אויף דעם וואש און אזו וי"א איז גבליפן שטיין אין מיטן שוף קען דער שטאט

רכילות ליצנות ובפרט בין זוללים וסובאים אשר אינם הגונים: (י) ויאמר יד שתצילני היום מאדם רע ופגע רע מחבר רע כדי שלא לחבר עם אנשים רעים ומחברת קשר בוגדים המתחברים יחד לילך בדברי ריבות וקטנות והמה מלאים חרבות חצים שנונים וגחלי רחמים בקללות וחרפות וגידופים ואש של ניהנם בוער בקרבם לחרחר ריב ומדון וכל מחשבותם הוא לרע ואפילו בזיוותם בבית הכנסת הם מלאים מרמה על אנשים כשרים ההולכים בדרכי ה' איד להמציא מצדקאות ותחבולות להרע להם אי להם ולנפשותם כי פתאום יבא יומם אשר יהפך עליו הגלגל והדינים יתגברו עליהם שירדו מנכסיהם ויהיו לבוז ולכלימה ולא יהיה לו חונן וחומל בעבור גזירות רעות מהשי והירא והחרד לדבר ה' ירחק מהם ומאספתן ומקול המונם ולא לשמוע לקול עצתם ולא ילך עמהם ומכ"ש שלא לדבק עמהם רק יאה לדבק באהבת ה' ולדבק באנשים יראים והחרדים לדבר ה' אשר מהם ילמדו דרך החיים ועליהם נאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום:

פרק ז נתנני ה' כל היום דוד ודרשו רז"ל דקאי על השכינה שצווקת על בעלי הנאווה אותן שמאריכין גלות השכינה כביכול (כי) השכינה ברצונה רק להיטיב לבני האדם ולא להרע וכאשר עיי

זי"א ואלין דעם חסיד רב עקם ארזיש קרני. אונ דער שררה מיט זייער לייט האבין בי"א דעם באך אגרושין בנן אויש גיבויט צוא זייער בעס הויז אונ האבין גבויט אגרושין מורם אונ עד היום רופט מען אים עקם מורעם. אָבֶר דיא נהדים האבין מיט נאמש הילף גיבראכט ראש זי"א האבין דעם חסיד רב עקם מציל גיווען דען דער חסיד האט זי"א גיט גלאזין קיין מנחה האבן בוי זי"א האבין אים גמול מציל זיין. נוא קען מען פון דער מעשה אפ לערנען אז דיא חטים זי"א מדרק זי"א ואלין גיט ליגן נאר לעבין גוטע לייט אונ מכל שכן דיא לעבדיגע לייט גיהערין ברוחאי צוא זעהען אז זי"א זאלן זיך בהעפסין מיט איין גוטע חברותא אונ גיט מיט קיין רשעים אונ רצים. אזו וויא דיא אנשי ירושלים פלעגן זיך נוהג זיין דאש זי"א פלעגן גיט ויצן אויף קיין דין אונ אויף קיין מענה בוי זי"א פלעגן וויסן ווער עש וועט ויצן לעבין זי"א ווארום פל אשעכטש קומט דער פון וואש מען זיצט לעבין דיא רשעים ווארום זי"א ריידין רכילות אונ ליצנות אונ בפרט צווישן די זולל וסובא לייט: (י) אונ דרום האבן אונזערע חכמים גישריפן אז איין מענטש זאל זאגן איסליכן סאג דיא תפלה די רצון עש זאל ויין דער ווילן פון גאט אז דיא זאלשט סוף היינט מציל זיין פון אשעכטשן מענטשין אונ פון אפיוו בגעגניש אונ פון אשעכטשין חבר דאש האבן זי"א גימיינט פרי ער זאל זיך גיט מחבר זיין מיט שלעכטע מענטשין אונ זאל זיך דער ווייטערן פון דיא חברותא פון דיא פעלערש וואש באהעפסין זיך צוא זיין מיט דיא רייד פון קריג צוא מאכין קריג צווישן לייט אונ דאש פייער פון ניהנם איז צווישן זי"א צוא רייען קריג אונ נאר זייער כחשבה איז נאר צוא ביזי. אונ אפילו ווען זי"א וויינען אין שול וזי"א

צדיקים דען דער צדיק ווערט גיורסין חי: **פרק ז עש שטייט אין איכה נתנני ה' כל היום דוד** גאט האט מיר גיגעבן אנאנצין טאג ווייטאג. דרשנן אונזערע חכמים זל אז דאש זאגט דיא שכינה דען זיא שרייעט אויף דיא מענטשין וואש האלטן זיך בעל נאווה דיא דער לענגערין דעם גלות השכינה פביכול (דאש איז ידוע דאש דיא שכינה וויל נאר גוטעס טאן פאר אלע מענטשין. אונ דורך דיא חסאים וואש דער מענטש טוט. סאכט ער זיך אייגע אונ שלעכט. דערייב רופט סען דאש

החמאים ירע ויצר לכיא • ע"כ מכנה זאת בשם גלות השכינה) וזה שאמר הכתוב והודי נהפך למשחית ועושים מתיבת הוד דה • ובקיצור דברים אלו יתבונן האדם עד היכן גוררעה במדת הגאון: (ב) ע"כ ישים האדם אל לבו שלא לחנם אמרו רבותינו ז"ל כל המתנאה כאילו עיבד כוכבים ובדאי הענין הוא בעבור שאדם משעבד ומוסר נפשו ונשמתו ביד החיצונים תקיפין ובקושי אשר יוכל להפריד מהם • וע"י כן הוא מסור תחת הקליפות רחמנא ליציל: (ג) ע"כ יראה החכם ויחכם וישים לבו להבין ולהשכל הענין והיוגש במה יתנאה • אם יתנאה ביעושר חלא הקב"ה אמר לי חספה ולי הוהב אמר ה' צבאות ובדור יתברך ליקח העושר כהרף עין: (ד) כמו שראינו שכמה עשירים נהרגו בעבור עשרם שנתנו עליהם האורבים עיניהם לרדוף אחריהם והכו אותן מכות מות ויסרו אותן ביסורים קשים עד שיצאה נשמתן מבה ההכאות ופצעים • ומהם גם קבורה לא היתה להם • והו ענין רע להם כי ראינו בחוש שהרבה אנשים הלכו בזה הדרך ואין שם ולא שום פנע רע מגיע אליהם רק לזה העושר הנאבד בעושרו בר מינן: (ה) ולמה לא ישים האדם אל לבו כי הרבה אנשים שסרחו ויגעו לא נתנו שינה לעיניהם • ביום אכלם החורב וקרח בלילה והולכים בחושך בגשם ובשלג עד אשר עלתה בידם להשיג איוה קרן למאה או לאלף או יותר וזהו העת אשר צריך לשמוח בחלקו ולפנק ביוגע כפו: (ו) פתע פתאום בא אליו המות ומוכרח להפריד מכל וכל והוא הולך לעולמו שביק לאחרים כל עושרו מה שסרח והיה מאסף ממון וקבץ פרוטה על יד יד על יד עד שהביאו לסך מסוים בזיעת אפו ועוב לאחרים ביד איש אחר: (ז) ולפעמים אשתו נוטלת ממנו עבדו כתובתה ואחר מיתתו היא נשאת לאיש אחר ונותנת לו כל הממון שלה ובניו הולכין יחפים ובגדים שלהם

דאש מיט דעם נאמקן גלות השכינה) • אונ דאש מיינט נאך גאנצט • אונ האבין זיין גיטקאנן מיט שילעק • אונ האבין זיין גיטקאפסט מיט שווערע וסורים פון ווער נשטת איז ארויס גיטאנגען פקחת דא שילעק אונ די וואונדן • אונ אטייל פון זיין זייענן אפילו צוא דער קבורה מיט גיטקאנן • איז דאש געלט גיטען צוא זיין אשליכט פירונג ווארים מיר האבין דאך גיטקען פחוש אז פיל מענטשן זייענן גיטאנגען אין דעם וועג אונ עש האט זיך זיין גיט גיטאפין קיין שום שילעכטש נאר צוא דעם עושר האט זיך אשליכטש גיטראפן דאש ער איז פאר לארן גיטוארין דורך זיין עשירות: (ה) אונ ווארים זאל דר מענטש מיט ווייז קערן צוא זיין הארץ אז פיל מענטשן וואט האבין גרויס טרחת אונ גיטות גיהאם ביין טאג מיט זיין דא היץ פאר דארבן אונ דא קעלט ביין נאכט אונ גייען אין דער פינקטער אין וואשער אונ אין ענייני פון זיין האבין זיין גיטאנער אין וואשער מיט גילדן אונ דא צייט וואט ער גיטאנער זיך שוין פרייען מיט זיין חלק אונ זאל הנאה האבן פון זיין יגע בפו: (ו) קוקט פלוצלינג אויף אים דער טויט אונ כח פון אשליכטן ווערן אפ גיטיד אונ שטארפט אונ לאזט צוא אנדערע נאר זיין עשירות וואט ער האט זיך גיטקאט אונ האט אין גיטאקלט איינציג ווייס פון ער האט גיטקאט פיל געלט מיט זיין שווייס אונ זיין הארעוואגע • איצונד פאר לאזט ער עש צוא אנדערע מענטשן: (ז) אונ אפאל נעמט זיין ווייב דאש געלט פאר איר פתובה • אונ נאך זיין טויט האט זיין רחוקה צוא אין אנדערן

המה קרועים ובלויים ואין לבנוי שום הנאה ממזון אביהם והמה רואים שאמם יושבת ואוכלת ושותה עם איש אחר ומתענגת עם בעלה השני והיתומים מבעלה הראשון המה יושבים בין תנור לכיריים ומביטים וצופים ורואים שאמם יושבת ומתענגת בבשר ויין ושאר מעדנים והלוואי יושג להם שיורי מאכליה: (ח) והבנים אז תתאנח לפם על זה ואומרים זה לזה הלא כל העושר והמזון מאבינו היה ואין בידנו להציל וא"כ אם יכזר האדם על מדה הזאת אשר יוכל קרוב להעשות כן בגזירת המלך ממה הקביה: (ט) וכאשר שבעני ראיתי שהרבה ילדים שנתגדלו בתענוגים ונהפך ענג לנגע וצרות ותלאות ואחר מות אביהם הולכים וצועקים על קבר אביהם ואין מושיע להם כי המתים טרודים ליתן דין וחשבון על החטאים ופושעים כל זה ישים האדם אל לבו בודאי אל יתנאה בעשרו: (י) ואם הוא חכם שמתנאה בחכמתו יחשוב בלבו הלא כמה חכמים נלכדו בחכמתם ויותר מאשר התבוננו להתחכם נפלו במצודה רעה ע"י דבור קל בפח יקוּש אשר לא יכלו קום כמו שאירע להרבה בני אדם אשר רצו להתחכם במענה לשונם לפני מלכים ושרים ואחר כך נלכדו בדבור קל עד אשר נלכדו ברעה גדולה באין תרופה. וואתן בני אדם שעושים עצמן לאין ואמרו בזה הלשון איני יודע הם נכנסו בשלום. ואם כן מה יתרון להחכם בחכמה והחכמת עוה"ז הלא אין שום אדם גיוון ונתפרנס בחכמה אשר נתן לו הקביה אך להמציא מזון לביתו ולא בהנאת חבירו: (יא) ע"כ צריך האדם לשום אל לבו כי פתאום יבוא היום אשר תופר חכמתו הוא העת אשר יפול למשכב ודעתו אינה צלולה מחמת כובד החולי אשר

אנדרערין טאן. און גיט אים אונזעק גאר איר געלט. און זייער קינדער זיינען פארנוים און זייערע קליידער זיינען צוא ריסקע און דיא קינדער האבן קיין שום הנאה גיט פון זייער פאטערס געלט. און זייא זעהען וויא זייער מוטער זיצט און עסט און פרינקט מיט דעם אנדרערין טאן. און טוט זיך אן מיט אים פיל תענוגים און דיא יתומים וואש איר איז גיבליבן פון איר ערשטן טאן זיצן ביא דעם אויבן און ליגן און זעהען וויא זייער מוטער זיצט און זעניפט זיך מיט פלייש און וויין און אנדערע גוטע מאכלים און משקאות און צוא זייא הלואי וואלט מען גיגעבן דאש וואש עס בלייבט איבער פון דעם טיש: (ח) און דיא קינדער ויפצען געפאך דרויף און זאגן איינער צום אנדרערין פאר וואר גאר דאש עשירות און דאש געלט איז דאך פון אונזער פאטער. און מיר קענען דאש גיט מציל זיין. און דרום אז דער מענטש וועט דאש גידיינקען אז דאש אלץ קען גיך גיטאן ווערן מיט דער גיזרה פון גאט ב"ה: (ט) און אזוא וויא איך אליין האב גיזעהען מיט מיינע אויגן אז פיל קינדער וואש זיינען גיטאקסין גיטאקסין אין תענוגים און זייער שניג איז זייא פאר קערט גיטאקסין צוא גנע און צרות. און נאך זייער פאטערס טויט זיינען זייא און שרייען אויף זייער פאטערס קבר און ער קען זייא גיט העלפן ווארם דיא מתים זיינען טרוד צוא געבן דין און חשבון אויף זייערע זינד. דאש אלץ ואל דער מענטש טאן צוא זיין הארץ וועט ער זיך בודאי גיט בעל גאון האלטן מיט זיין עשירות: (י) און אויב ער איז איין חכם און האלט

נער קמן יחכם ממנו וחכמתו לא תצילנו ממלאך המות: הוי הוי מה יתרון לחכמה כזו. עכ יראה האדם שלא יתגאה בחכמתו: (יב) ואם יתגאה האדם בלימוד תורתו אשר לבו שנון ותרין וחדוד ומתוככם בתורה בעומק ורוחב ואין לו דמיון במחשבתו בדור הזה. ולא יבין שיש בדור הזה לומדים כמותו וגיכ בעלי תריסין בעלי ישיבה. מימ נחשבו המה כנגד תנאים ואמוראים חכמי התלמוד לקליפות השום ובמקום גדולתן שם היה ענותנותן כאשר יבואר בכמה מקומות בתלמוד ובמדרש מגודל ענוות ראשונים וקדמונים ובעבור כן זכו לכתר תורה. ואם חיו מתגאה האדם בלימודו הרי הוא נותן כח לסיא וכל סטרא דקדושה בורחים מעליו ואיתא בספר גבעת המורה: (יג) מעשה בחסיד אחד שהלך בדרך ונודמן שהלך עמו אליהו הנביא ול פגעו בנבילה אחת מושלכת בדרך והיתה הנבילה מסרחת סרחון גדול עד שהניח החסיד ידו לחוטמו מפני הסרחון. ואליהו הנביא הלך קרוב להנבילה ולא חש כלל. עד דהוו אולו פגע בהם אדם א' מרחוק שהלך לקראתם והליכתו היה בגאווה והיה מתפאר ומתיהר ולמרחוק שם אליהו הנביא את ידו לחוטמו. ושאל אותו החסיד מדוע לא שם אדוני ידו על חוטמו אצל הנבילה והשיב לו אליהו הנביא זה הסריח יותר מהנבילה. כי נבילה כיון שאדם נוגע בה הוא טמא עד הערב אבל הנוגע בזה האדם מקבל ממנו סומאות חמורות עכ"ל: (יד) וא"כ זה הכלל כי מדת הנאווה היא מדה גרועה מרבה קטטה וקנאה ושנאה ולהיר וכעס שקרים וליצנות. ואם התבונן בה תראה שכל עבירות שבתורה כלולין בה והפגם של

אדם: אנו זיין חכמה וועט אים ניש מציל זיין פון דעם סלאך המות וזיין גישריען וואש קיבט ארויש פון אזא איין חכמה. דרום ואל דער סענטש זעהען ניש בעל גאווה האלמין זיך מיט זיין חכמה: (יב) און אויב דער מענטש וועט זיך גנאווה האלמין מיט זיין לערנען וואש זיין הארץ איז שארף צום לערנען און האט גרויש שכל אונקען זייער וואול לערנען און אים דוקס זיך אויש און אין דעם דור איז ניש פאר האנדן זיין גלייבן. און טוט ניש פאר שטיין אז אין דעם דור זיין פאר האנדן נאך אעלעכע לוכדים וזיא ער איז פון דעם וועגן אונקעגן דא תנאים און אביראים די חכמים פון דר גמרא איז ער גירעכניט אז וזיא שאלעכץ פון קנאביל און פון דעם וועגן האבן זיין גיהאט גרויש ענוות אז וזיא עש שטייט אויף פיל ערטער אין דער גמרא און אין סדרש פון דא גרויש ענוה וואש דא ערשטע חכמים האבן גיהאט און דורך דעם האבן זיי וזיך גווען צו דעם פתר תורה. און אויב דער מענטש האלט זיך חזי בעל גאווה מיט זיין לערנן ניש ער כח צו דער סטרא אהרא און נאר דא סטרא דקדושה אנטלויפן פון אים. אין ספר גבעת המורה שטייט (יג) עש האט זיך גיטראפן איין חסיד איז גינאנגען און אליהו הנביא זיל האט זיך אים מודמן גיווען. האבן זיין געגעניט אן איין נבילה וואש זיא איז גילעגן אויף דעם וועג און דא נבילה האט זיין סכרית גיווען פון דער חסיד האט מיט דער האנט פאר מאכט זיין נאז פרי ער זאל ניש הערין דא סכרה. און אליהו איז גינאנגן גאנצניט צוא דער נבילה און עש האט אים נאר

של הגאון גדול מאד איז לו ואויז לנפשו מי שהוא רגיל בה להאחו בה: (טו) ואשרי האדם המתדבק במדת הענוה והכנעה מדה זו נאה היא ומשובחת ומביאה האדם לחיי עוה"ב ומצלת אותו מחיבוט הקבר כי אין לך מדה המטהרת ומלבנת האדם הגשמי כמו מדת הענוה שהתומר נעשה רוחני וגם הגוף של אדם אשר כל ימיו הולך בענוה מאיר בקבר כאור הבהיר למקבל הבהיר ומקבל הארה מקדושה עליונה וזוכה לשמוע מודות התורה משיבה של מעלה והגוף עם הנפש מאירים כחדא וכל זה ע"י מדת הענוה: והתנאים ורבנים ואמוראים היו מלומדים בנסים ואשר היה מתגלה עליהם אליהו הנביא ז"ל והופיע עליהם רוח הקדש והכל היה ע"י מדת הענוה: (טז) כי העניו מודה על האמת ומקבל תוכחה: ודבורו בנחת אהוב למעלה ונחמד למטה ע"כ צריך האדם להתפלל לזכות למדה זו כמ"ש החסיד בספר שלהבת לומר אחר התפלה (קודם) יהיו לרצון אמרי פי' רבש"ע זכני למדת ענוה ולמדת ההכנעה כדי שאהיה מקובל ומרוצה לעם ואה"ב יאמר יהיו לרצון וכי ובאמת שצריך אדם להתגבר בתפלתו בבכי ותחנונים לפני הקב"ה שיסיר ממנו מדת הגאון וידבק במדת הענוה: (יז) כי הרוב בעלי גאון מתים בחצי ימיהם והענין בעבור שזהו בוודאי כל המתנאה הוא שנאוי בעיני הבריות כי זה הוא ענין רע בעיניהם המנהג של בעלי גאון וממשיך עליו שנאת הבריות ועיי' יכול להוציא אותו מן העולם וגם אם עלתה לו תאוה להיות ראש הקהל או מורה צדק לערותו: אך בעבור גאונו כולם נחשבים לאין כנגדו ומולול בכבוד הבריות אשר גם זה הוא סיבה לקיצור ימיו ושנותיו ר"ל: (יח) ועבירה גוררת עבירה שרצונו תמיד להיות מן המנצחין ולא מן המתנצחין אין מבחין בין טוב לרע בין אם הוא ישר או לאו רק להעמיד ניצוחו ומקלקל הדינים ומעוות המשפטים ישרים וזה ידוע שהביית הצדק מטה את האדם בפתאום מכף חיים לכף חמות ועוד בעבור היותו בעל הגאון מרחיב פיו גם נגד תלמידיו חכמים שבאו להוכיח אותו על דבריו ודרכיו המכוערים: (יט) וכאשר שההטא

דער גוף אין קבר טיט איין קלאר ליכט. אונ איז מקבל ליכטיקייט פון דער אייבערשטער קדושה. אונ איז זוכה צווא הערין מודות התורה פון דער אייבערשטער ישיבה. אונ דער גוף מיט דער גשמה לייכטין אין איינעם. אונ דאש קוקט אלץ דורך דער מדה פון ענוה. אונ דא תנאים אונ דא רבנים אונ דא אמוראים וואש זייא ויינען גיוואונט גיווען מיט גסים. אונ אליהו פלעגט זיך אנשפּלעקן צווא זייא אונ דער רוח הקדש פלעגט צווא שיינען אויף זייא. איז דאש אלץ גיווען דורך דער מדה פון ענוה וואש זייא האבין אין זיך גיהאט: (סו) דען איין עניו איז מודה אויף דעם אמת אונ פר געסט שטראף רייד אונ זיין רייד איז מיט נחת. ער איז גלייבט אויף דעם היסל אונ איז גלוקטיג בייא לייט. דרום מוז דער מענטש מתפלל זיין ער זאל זוכה זיין צו דער מדה אזו וויא דער חסיד שרייבט אין דעם ספר שלהבת דאש גאך שמונה עשרה פאר יתרו לרצון זאל דער מענטש זאגן דא תפלה רכובו של עולם דער דער פון דער וועלט זכני למדה ענוה זייא סוף מנהג איך זאל קיכן צווא דער מדה פון ענוה ולמדת הכנעה אונ צו דער מדה פון אונטער מעניקייט כדי שאהיה מקובל ומרוצה לעם פון וועגן איך זאל זיין מקובל אונ באווייליגט צו דעם פאלק. אונ דער גאך זאל ער זאגן יהיו לרצון וכי אונ גאט דער מענטש מוז זיך שטארקן מיט זיין תפלה מיט גיווין אונ

הזה מצוי בעוה"ב בהרבה בני אדם ובפרט ראשי ופרנסי הקהילות הולכין ומתגברין: (המחבר מדבר מזמנו שהראשים לא היו מתנהגים בדיושר: אבל כעת עיני הממשלה פקוחות עליהם לכל יסו מארחות צדק ויושר): עד שבאו לכלל מצערי רבנן ופתאום נכווים בגחלתן ועוברים מן העולם כצל עובר ונוסף על זה ג"כ הוא בכלל מצער רבנן למשול עליהם בכח: ובא וראה המצער הבריות הרי הוא מכניס עצמו בסכנות גדולות ואף המצער את הכהמה היה ועוף יש לו עונש כי אין שום דבר שאין לו מזל והמזל של המצטרע מקטרג עליו: ומכ"ש שיש לאדם עונש גדול המצטרע ת"ח: (כ) בא וראה מה שהביא בעל החרדים באיש חשוב תם וישר שהתאכסן אצלו הקדוש האר"י דל ועשה לו כבוד גדול וסרס נסיעתו של אותו איש הקדוש האר"י דל: אמר לו מה הגמול אשר אשלם לך בעד החיבה הגדולה שהראית לי ואני מוכן לתשלום גמולך המרחה שמתת בשבילי והשיב לו הבעל הבית שהיו לו בנים ואחר כך נעשית אשתו עקרה אולי יצא לו תרופה לאשתו כבראשונה: (כא) והשיב לו האר"י דל ענין הסיבה שנעשית עבד הסיבה ההיא עקרה וגילה לו הנה ידוע לך שהיה סולם קטן עומד בביתך שהיו התרנגולים קמנים עולים ויורדים בו לשחות מים בכלי של מים אשר היה סמוך לסולם והיו שותים ומרוים צמאונם ופעם אחת אמרה אשתך להמשרתת שתסיר הסולם משם: אף כי לא היה כוונתה לצער את התרנגולים כי אם מטעם אחר להיות הבית נקי ומאז אשר הוסר הסולם יש להתרנגולים צער גדול שאינן יכולין להתרנגולין לפרוח כי היו עדיין קמנים וסבלו צמאון גדול ועלתה צפצופם לפני הקב"ה המרחם על כל מעשיו ועירב נגור עליה להיות עקרה והחזיר הבעל הבית הסולם למקום הראשון וה' נתן לה הריון וחוריה ללדת

סוכה פאר דעם וואש דוא האָשט זיך מַסְרִית גיָווען פֿון סיינע וועגן: האָט דער בעל הבית אים געִנְטפֿענט: אַיך האָב גיהאט קינדֿר און דער נאָך איז מיין ווייב גיָוואָרן איין עקֿרה: טאַמער וועט איר קענן סתפֿלל זיין פֿאַר איר וואָ זאל ווירד האָבן קינדֿר: (כא) האָט אים דער האָר"י זל געִנְטפֿערט וואָלשט ווישן פֿאַר וואָש זיין ווייב איז גיָוואָרן איין עקֿרה: דען איין קליינע ליטער איז גישטאַנן אין זיין הויז וואָש דיאָ קליינע היָר פֿלעגן דאַרשן אַרום אַרויף און אַראָפּ גיין צואַ סתֿרֿקען וואָסער אין דער פֿלי וואָש פֿלעגט שטין בייאָ דעם ליטֿר און פֿלעגן זיך דאַרשן אָן סתֿרֿקען: איין מאל האָט זיין ווייב גיָוואָנט צו איר דינֿסט וואָ זאל דעם ליטֿר פֿון דאַרשן צואַ געִנְטען: און האָטשע איר פֿונדֿה איז דאָך נים גיָוועזן מַצֿער צואַ זיין דיאָ היָר: נאָר וואָ האָט עש גיָטאַן פֿון וועגן איר הויז וואָל זיין וויין: פֿון דעסם וועגן פֿון דעם סאַג אָן וואָש קען האָט דעם ליטֿר צו גיטֿמן האָבן דיאָ היָר גרויֿש צער גיהאט דען וויאָ האָבן נים גיקאַנט פֿליהען ווייל וויאָ זייען נאָך קליין גיָוועזן: דרום האָבן וואָ גיליטֿן גרויֿש דאַרשט: און זייער פֿיפֿצין איז אויף גינאַנן פֿאַר נאָם ב"ה וואָש ער דער באַרמט זיך איבֿר אַלע בִּשְׁפֿענֿש: דרום איז אויף איר גיָגור גיָוואָרן וואָ זאל זיין איין עקֿרה דרום וואָלשט ווירד קערן דעם ליטֿר אויף וויין ערשטין אַרס וועט זיאָ ווירד האָבן קינדֿר: האָט דער בעל הבית אַזאָ גיטֿמן האָט וואָ גיהאט קינדֿר:

פון

איז געוועזן הרבֿים גיָוואָנטליך בייאָ פֿיל מענשן און בפרט די ראשי פרנסים פֿון די שטעט די וויין זיך אַז סתֿגֿבֿר פֿון זיין קומן אין דעם פֿלל מַצֿער צו זיין דיאָ תלמידֿי תַּכְמִּים (אין די צייט פֿון סתֿגֿבֿר האָבן זיך די פרנסים נים גיפֿירט וואָ מען דאַרף אָבֿר פֿונעם איז דיאָ מַשְׁלָה הַרוֹמָמָה מִשְׁנֵית אויף זייערע הנהגות און עש פֿירט זיך אַלש מיט אַסֿדֿר און מיט גירעכטיקייט) אָבֿר זיי וועלן פֿלוצלונג אָפּ גירענט ווערן איז זייערע קילין: און וויאָ וועלן אַוועק גיין פֿון דער וועלט: אַזאָ וואָ איין שאַסן וואָש גיים אַוועק: און קום און זעה דער וואָש איז מַצֿער ליים דער פֿריינט זיך אין גרויֿשע סכנות אַרין: און אויך דער וואָש איז מַצֿער איין בִּהמָה אָבֿר איין תִּיה וְעוֹף דֵּר האָט איין עוֹנֶשׁ: וואָרום עש זיך נים פֿאַר האַנדֿין קיין שום זאָך אָז עש זאל נים האָבן איבֿר זיך איין סכנה און דער סכנה פֿון דער נאָך וואָש ער איז וויאָ מַצֿער איז סתֿגֿבֿר אויף אים און כִּפֿל שִׁבֿן דער סענֿטש וואָש איז מַצֿער איין תִּיה האָט פֿונדאָי איין גרויֿשן עוֹנֶשׁ: (כ) קום און זעה וואָש דר בעל התרדמים פֿריינט איין עִשָּׂה דער האָר"י זל איז איין גישטאַנן ביי איין איש בִּשְׁר וְשֵׁר: און ער האָט דעם האָר"י זל גרויס כבוד אָן גיטֿמן: און איינדר דר קרויֿש האָר"י זל איז אַוועק גיפֿארן פֿון אים: האָט דער האָר"י צואַ אים גיָוואָנט וואָש פֿאַר איין סוכה זאל איך זיך צוצאלן פֿאַר דער גרויֿש ליבשאַפט וואָש דו האָשט מיר גיָוועזן: און איך בין מן גיָברייֿש צואַ צוצאלן דיר איין

ללדת כבִּראשונה: (כ) הרי לך כי השי ביה פוקד ומשגיח על כל בריה ברוב רחמיו וחסדיו ומשלם להמצערים את הבריות ועל הכל צריך האדם ליתן דין וחשבון. וא"כ צריך האדם לזהר שלא לצער את חבריו בחנם בא וראה מה דאיתא בפ"ק דחגיגה מאי דכתיב כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע זה הרוקק בפני חבריו וחבירו נמאס בה ואיתא בספר הסידים סימן מ"ד: (כ) מעשה בחסיד שהיה מכסה כל הרוקים שהיה מוציא מפיו וגם כל הרוקין מאנשים אחרים והיה כוונתו לכסות את הרוקין שלא יבוא אחר ויראה הרוק וימאס בו ולא ימחול לזה שהוציא מפיו ע"כ. וא"כ בא וראה עד כמה דקדקו חסידים הראשונים באזהרה שלא לצער את חבריו כי הרבה בני אדם אשר לא נזהרו בזה: (כז) ובפרט בדור הזה אשר אינם יודעים שום צדק ויושר ועסקיהם לרוב באלמות מחמת סירוב שלהם אבל הם אינם יודעים שאם אין דין למטה יש דין למעלה שפתאום יומנו ודינו יבא: (כח) וע"ז הזהיר הרב הראשי ד"ל בקונטרס של ארחות חיים וז"ל. אל יהיו מרובים בעיניך אוהבים. ויהיה שונא אחד בעיניך כמרובים עכ"ל ולא כן ההמונים שבעבור דבר מועט באויה עסק משא ומתן או שאר דברים מקלל לחביריו בקללות חמורות בר מינן ואינו משים על לב שכל בני אדם נחשבים כאיש אחד: (כט) ולא יאות לזרע אברהם להיות הפה רגיל בקללות כי אם בברכות ובדברים טובים ורכים שיש בהן נחת רוח להבורא יתברך כי האיש אשר הוא מקלל לחבירו הוא שנוא לפני הקב"ה. כי הקב"ה הבטיח לאברהם אורחך ארור ומברךך ברוך שהרי נתן הקב"ה חכה לתוך פיו של בלעם הרשע שרצה לקלל את ישראל ונהפכו הקללות לברכות: (ל) ורע שמצאתי כתוב כל מי שמקלל לחבירו על חנם ועל לא חנם בכפיו אז הבורא יתברך פורש כנפיו על זה האיש הזכאי שלא ישלם עליו שום קללה ותדע שיש לך אדם שמונו הוא רע רחמנא ליצולך

(כ) פון דאנען איז ג'דרונגען אז נאט ביה ג'דיינקט אונ איז משגיח מיט זיין פיל רחמנות אונ זיין גיגאד אויף איטליכע בשעפענש אונ באצאלט צוא דיא וואש זיינען מצער לייט. אונ אויף אלעמען מוז דער מענטש געבן דין אונ חשבון. דרום מוז דער מענטש גינארניקט זיין אז ער זאל נישט מצער זיין זיין חבר אום ויכס. אויף זעה וואש עש שטייט אין דער מסכת תענית מאי דכתיב וואש מיינט עש דער פסקן על כל אלה יביא אלהים במשפט אויף דעם אלעמען וועט נאט דך גריינגן צום משפט על כל נעלם אויף איטליכע פאר הייליגע זאך זה הרוקק לפני חבריו דאש מיינט מען דער וואש שפייט פון זיין חבר וחבירו נמאס בה אונ זיין חבר מיאוסט זיך דער פאן. אונ אין ספר חסידים שטייט (כ) איין חסיד פלעגט פון דעקן אלע שפייטעך וואש ער פלעגט שפייטן. אונ אויף פרעכדע שפייטעך. אונ ער האט עש דרום נאמן ווייל סאכר וועט איינער קומן אונ וועט זעהן דאש שפייטעך אונ וועט זיך מיאוסן דער פאר אונ וועט נישט מחול זיין צוא דעם וואש האט עש גישפונן. נוא זעה בזה וואנען די ערשטע חסידים האבן מקדק גיווען אין דער אזהרה נישט מצער צו זיין דעם חבר דען עש איז פון האנדלן פיל מענטשן וואש זיינען דרינגען נישט נזהר: (כד) אונ בפרט אין דעם דור וואש זייא ווייסן נישט קיין שום צדק ויושר. אונ זיינן דאש רוב עסק מיט תקיפות. אפר זייא ווייסן נישט אז דער וואש וויל

נישט פאלגן צדק ויושר. משפט אים דאש ב"ר של מעלה אונ פלוצלונג וועט קומן זיין טאג אונ זיין דין: (כה) אונ דרויף האט דער הרב הראש מוה"ר גיווען אין אורחות חיים אל היו מרובים בעיניך אוהבים עש זאל אין דיעזע אויגן נישט פיל זיין דיא ליב האבערש. ווי שונא אחד בעיניך כמרובים אונ איין שונא זאל בייא דיר זיין וויא פיל. אבער דיא לייט טוען נישט אזוי דאש פון איין קליינע זאך וועגן אין משא וכפון אדר אנדרע ואכין. שילט ער צוא זיין חבר מיט הארבע קללות. אונ ער טוט נישט אויף זיין הארץ אז אלע זיינען גירעכניקט וויא איין מענטש. אונ עש איז נישט רעכט צוא דער זרע פון אברהם אבינו אז זיין מויל זאל גיוואנט זיין מיט קללות נאר מיט ברכות אונ מיט נאטע רייד וואש אין וויא איז פאר האנדלן נחת רוח צוא נאט ביה. דען דער מענטש וואש שילט צוא זיין חבר דער איז גיפיינד פאר נאט ביה. ווארום נאט ביה האט מבטות גיווען צוא אברהם אבינו דער וואש וועט דך שילטן דך זאל אליין ווערן גישאלטן. אונ דר וואש וועט דך בענטשן זאל זיין גיבענשט. דען נאט ביה האט גיגעבן איין רינג אין דעם מויל פון בלעם הרשע וואש ער האט גיוואלט שילטן די ישראל. זיינן דיא קללות פאר קערט גיווארן צוא ברכות: (כז) אונ ווייס אז אף האב גיפונן גשריפן אין איין ספר אז איטליכער וואש שילט צוא זיין חבר אום ויכס פאר שפרייט נאט ביה זיינע פלגל אויף דענו

ליצול ועניו ופיו ולבו כולן ממקור הס"א וקללתו היא מסוכנת כמ"ש ר"י החסיד ז"ל שהתצינונים מוכנים לקטרג ע"פ קללה זאת. ואלמלא הקב"ה חופף עליו מה שהבטיח לאברהם והיה ברכה אז ח"ו היו חלין הקללות על אותו האדם: (כח) וצריך עוד לידע לא די שלא חל הקללות חנם. אדרבה יש שכר טוב לאותן שנחללו בחנם. כדאיתא בירושלמי דמס' פאה ז"ל רבי יוסי אוקמא לן פרנסין וגבאין ולא קבלו עליהון (מדרב ענוה) עאל ואמר קומיהון בן בבא על הפקיעין (פירוש בן בבא היה ממונה על הפתילות שבמקדש) וזכה להיות נמנה עם גדולי הדור עבשיו אתם ממונים על חיי נפשות לא כל שכן: (ע) רבי אליעזר (ר"ל רבי אליעזר) חזק ליה לית פרנס (פירוש גבאי צדקה) פעם אחת אתא לביתו. א"ל מאי עבדתון (ר"ל רבי אליעזר) וצלו שאל לאנשי ביתו באיזה נ"ח עסקו? אמרו לו אתון חד סייען (ר"ל חבורה של עניים) ואכלון ושתון וצלו עלך. אמר להו לית דין אנר מב. נחת זמן תניין. א"ל מה עבדתון אמרי ליה אתו חד סייען (ר"ל חבורה של עניים) ואכלון ושתון ואקינדך (ר"ל קללו אותך) אמד להו כדון אנר מב עכ"ל. נמצא שהיה משמח באשר שקלו אותו בחנם: (ז) ובאשר שעון זה מצוי בהמון עם לקלל אדם את חברו וזה הוא עיכוב גדול מלעשות תשובה על המאוי. ע"כ באנו להזכיר מזה להזהיר ליראי ה' ולחושבי שמו שלא יצא מפיו שום קללה. כדי שבנקל יוכל לעשות תשובה. כי הקב"ה בעצמו מכריז על התשובה בכל יום ויום ואומר שובו בנים שובבים. ודע כי כשיצא קול כרוז למעלה הקול נשמע למטה בזה העולם והקול ההוא מעורר עצי היער ולובשים חרדה ואומרים שירה באימה ובראה

דעם גירעכטין מענטשין אז קיין שום קללה זאל אויף אים נישט שולט זיין. אונד זאלסט וויסן אז עש איז פרהאנדן איין מענטש וואש זיין טבע איז זעלעכט רחמנא ליצול אונד זיינע אויגן אונד זיין הארץ איז אלץ פון דעם סקור פון סטרא אחרא. אונד זיין קללה איז כסופן. אזא וויא רבי יהודה החסיד שרייבט אז דיא חיצונים זיינען אן גיפריים מקטרג צוא זיין דורך דער קללה אונד ווען גאט זאל נישט פדעקין אויף אים אז דיא קללות זאלן אויף אים נישט קומען ווייל ער האט מבטיח געווען צו אברהם והיה ברכה וזאלטין חזי מקיים געווארן די קללות אויף דעם מענטשן נאר גאט ב"ה מיט זיין רחמנות פדעקט אויף אים: (כח) אונד דו דארפסט נאך ווישן אז נישט גינג וואש דיא אום זישטע קללות קומען נישט אויף דעם מענטשן נאר נאך מער. דיא וואש ווערין אום ויסט גישאלטן קומט נאך ברכות אויף זיין. אזא וויא עש שטייט אין ירושלמי רבי יוסי האט גימאכט פרנסים אונד גבאים אין זיין שקאט וואו ער האט געוואונט. האבן דיא מענטשן נישט געוואלט זיין קיין פרנסים אונד קיין גבאים מרמז ווייזט גענוג. האט רבי יוסי פאר זיין געוואנט דאש זיינער גרויזט ענוות. האט רבי יוסי פאר זיין געוואנט דאש זיינער גרויזט האט געהייסן בן בבא איז געווען כמנהג איבער דיא גניטלאך פון דיא לאכפין וואש מען האט אין בית המקדש אן געזונדן. אונד האט וזכה געווען דאש ער איז געוואלט געווארן מיט דיא גדולי הדור. כפל שפן איר זייט אסמנה איבער זעלעכע וואש ריינען איז חיי נפשות וועט איר שוין געווארן גרויזט שער האבן דער פאר:

קב פרק זה הישר

וביראה וכדאיתא בזוהר בראשית: (א) ר' אליעזר ור' אבא הוי קאזלי באורחא ועסקי באורייתא וזו בהדיהו רב המנונא סבא (וכבר היה רב המנונא מת) ומתחבר בהדיהו וכד אולו ומצו אחד מורא והוי נמי שמשא. שריו ענפין דאילנא לנקשאה דא ברא ואמרו שירה עד דהו אולו שמעו חד קלא תקיפא דהו אמר קדושים דאתבדרו בניי חייא אינון בוצינן קדישין בני מתיתבא אתבנישו לדוכתיהו לאשתעי במאריהו דאורייתא יתבו ר' אליעזר ורבי אבא וקמו בדוכתיהו בדחילו ורתיתו. נפק קלא ואמר מינרי תקיפין פשישין רמאין (רל) גם צדיקים שכבר מזו משתעשעים בין החיים לשמוע דברי תורה) כו' דהו אמרי קול עולו ואיתכגשו בההיא שעתא שמעו קול ענפין אינון קול ה' בכח וגר קול ה' שובר ארזים וגר ע"כ. וא"כ יוכל האדם ללמוד מזה שלא לקלל ולעשות תשובה ואז טוב היה לו מלה:

פרק ח איתא בירושלמי פ"ק דברכות העומד להתפלל צריך להשוות את רגליו. פליגי תרין אמוראין ר' לוי ור' סימון חד אמר כמלאכים וחד אמר ככהנים עכ"ל: (ג) ונראה דאלו דבריו אלהים חיים הם. כי התפלה היא במקום הקרבן ע"כ צריך לעשות עצמו כאילו הוא כהן ומה עבודת כהן הוא פסול במחשבה וזה כך צריך האדם בשעת תפלה שלא לחשוב שום מחשבה זרה כדרי שלא יעשה קרבנו פיגול ולא יאמר האדם הרהור עבירה אסור דיוקא אלא אפילו הרהור משא ומתן ושאר הרהורים הן ג"כ אסורים. כי צריך האדם להיות דוגמת המלאכים שאין בהם עסקי עוה"ז: (ג) ואיתא בס' החינוך כשאדם הוא חושב במחשבתו בענייני כסף וזהב ומשכנות עובר על לאו דלא תעשן

מזען תשובה. אג וייתם אז בשעת דער פרוח גייט ארויס אויף דעם היכל. ווערט דאש קול גיהעמט הינסין אויף דעם עולם. אג דאש קול דער ווערט דאש וועלדער פון דעם וואלד אג ויית קליידן אן ציטענעש אג זאגן שירה מיט פארקט. אזוי וויא עש שטייט אין זוהר בראשית רבי אליעזר אג רבי אבא וייען גינאנגען אין וועג אג האבין גילערניש תורה האט רב המנונא סבא זיך באהעפט צוויי אג רב המנונא אז שוין גיווען גינאנגען וויא וייען גינאנגען אג האבין גינאנגען צוויי פארקט. אג דאש זיך האט שוין גינאנגען אג האבין גינאנגען פון דאש בויסער אן גינאנגען צו קלאפן איינש אן דעם אנדערן אג האבין גינאנגען שירה. אג האבין גינאנגען איין שטארק קול וואש האט גינאנגען איר הייליגע נשמות וואש איר ויית פאר שפרייט צווישן די לעבעדיגע איר וואלט וויסן אז די הייליגע נשמות דיא בני מתיבתא האבן זיך איין גינאנגען צוויי אג האבין גינאנגען וייען רבי אליעזר אג רבי אבא גינאנגען שטיין אויף וייער ארם מיט גרוש פארקט. אין דער צייט האבין ויית גינאנגען דאש קול וואש דיא צווייגן פון דיא בויסר האבין גינאנגען שירה דיא פסקים קול. בכח קול וכו'. דרום קען דער מענטש זיך אפ לערנען דער פון גיט צו שליסן קיינעם. אג צווא סאן תשובה אג דאן וועט אים גוט ויין אויף אייביג:

פרק ח איתא עש שטייט אין ירושלמי פון ברכות דער וואש שטייט שמונה עשרה סו ער מיט פיידע

פיס גלייך שטיין. אג אין דעם מעס דער פון קיינען צוויי אג האבין איינער זאגט ער סו עס דרום סאן פרי גלייך צוויי זיין צווא דיא מלאכים וואש בייא ויית שטייט ודליתם רגל ישרה אג וייערע פיס וייען גלייך אג ווערן גינאנגען וויא איין פוס. אג דער אנדער זאגט. פרי גלייך צוויי זיין צווא דיא כהנים: (ג) זאגט דער מתבר מיר דאכט צו ויין. אז דיא צוויי סעמים וייען אג ווארם דיא תפלה אז אן שטאט פון איין קרבן. דרום באדארף ער זיך מאכין גלייך וויא ער איז איין פון. אזוי וויא דיא עבודה וואש דער פון שט בייא דעם קרבן ווערט זי פסול מיט איין פערסער מחשבה אזוי בשעת דער מענטש שט תפלה טאר ער אויך גיט טראכטן קיין פערסער מחשבה פרי ויין קרבן דאש איז דיא תפלה זאל גיט פאר אים ווערדיקט ווערן. אג דער מענטש זאל גיט זאגן דיוקא איין הרהור אפילו איין הרהור פון משא ומתן אנדער אנדער הרהורים וייען אויך אסור ווארם דער מענטש דארף ויין גלייך וויא דיא מלאכים וואש צווישן ויית איז גיט פאר האנדלן קיין עסקים פון עולם הזה: (ג) אג אין ספר דחיתת שטייט אז דער מענטש טראכט אין ויין מחשבה אין דיא ענינים פון נאכל אג זילבער אג כסעפות איז ער עובר אויף איין לאו. אג איך בין דאך אנגעטום דרום מאקסטו ויית אין קיין שום ארם גיט מאכין. אג ויית וואש עש שטייט אין זוהר אז עס איז פאר האנדלן איין כמנה אג

עיינ שם באריכות ודע לך מה שמבואר בוודאי פ' אלה פקודי וזל איתא חד ממונה ושמו מהריאל העומד על הפתח אשר עוברים שם תפלות של בית ישראל שנחפלו בכוונת הלב בלתי שום ערבוב של מחשבה וזה: אזי אותו הממונה פותח שער בית התפלה להיכל אשר שם כל התפלות מתקבצות יחד ומהתפלות נעשה עטרת ראש למלך מלכי המלכים הקב"ה: (ו) אבל אם התפלה היא בלי כוונה ויש בה ערבוב מחשבה וזה אזי הממונה הוא דוחה את התפלה מההוא פתח: והתפלה אולא ומשמט בעלמא עד שבאת ליד חד ממונה סהדיאל שמיא ובידו כל התפלות שנדחו משער בית התפלה ע"י שהן מעורבים במחשבות זרות והן נקראים תפלות פסולות וגונו ההוא ממונה התפלות עד שהאדם עצמו משים על לבו על מה שהתפלל תפלות הרבה בלא כוונה ועדיין לא נענה באותן תפלות ומתוודה ומתחרט על עון וחטא זה שהתפלה בלא כוונה הוא כגוף בלא נשמה: (ה) ואומר אזי ווי לי מה שעשיתי כך והייתי פוגם בכבוד אדונינו האל הגדול הגבור והנורא לדבר לפניו בלתי כוונת הלב וגודר עצמו לבלתי לעשות עוד כזה המכשול ומכאן ולהבא מתפלל הוא בכוונה היטב אזי תפלות ראשונות שהן ביד הממונה סהדיאל עולה עם תפלה ראשונה שהתחיל להתפלל בכוונה וההוא ממונה בעצמו נוטל התפלות הפסולות הנזכרים לעיל ומעלה אותם מעלה מעלה עד שבא התפלה לפני הקב"ה בעצמו ונעשית עטרה עם שאר תפלות ישראל הכשרות: (ו) הרי לך חסד גדול מהבורא יתברך שבתפלה אחת נתקן הכל: ומי הוא זה אשר לא ישים אל לבו אלה הדברים לגמול חסד לנפשו ומכ"ש שלא להקל בתפלה עצמה לכתחלה דיו אף שחושק להתמיד בתורה מ"מ זמן תפלה לתור ואל יאמר בלבו כי בעבור לימודי הוא יותר טוב בעיני הקב"ה בביטול תפלתו ח"י וחלילה לומר כן: (ז) ובא וראה מה שהובא בספר הולך תמים זל ר' ישעיה החסיד סיפר לי בשם ר' יהודה חסיד זל בימי הרמב"ן זל היה לו תלמיד אחד שהיתה

זיין נאמען אזי (סהדיאל) וואש ער שטייט אויף דער טיר וואש דארפן גייען איבער דיא תפלות ישראל פון דיא וואש דאוונען מיט פונעם פון דעם הארץ: אן איין שום צוא מישונג פון איין פרעמדע מחשבה: דער ממונה עפ"י דעם טויער פון דעם בית התפלה: און דיא תפלות גייען צוא דעם היכל וואש אלע תפלות נאכען זיך דארט איין אין איינס: און פון דיא תפלות ווערט איין קרוין צוא נאם ב"ה: (ר) אבר אז דיא תפלה איז אן פונעם און אין איר איז פאר האנדלן צוא מישט פרעמדע מחשבות: שטויסט דער ממונה אונזעק דיא תפלה פון דער טיר: און דיא תפלה גייט און שוועבט אויף דער וועלט ביז זיא קומט צוא איין ממונה וואש זיין נאמען איז (סהדיאל) און אין זיינע הענט זיינען אלע תפלות וואש זיינען ווארן אונזעק גיטוויסן פון דעם טויער בית התפלה כחכת וזיא זיינען צוא מישט מיט פרעמדע מחשבות: און דיא תפלות ווערן גירופן פסולי תפלות: אן דער ממונה פאהאלט דיא תפלות ביז דער מענטש אליין טוט אויף זיין הארץ וואש ער האט פיל תפלות גיטאן אן פונעם און איז כתובה און האט תרטה דרויף וואש ער האט תפלה גיטאן אן פונעם דען איין תפלה אן פונעם איז גלייך וזיא איין גוף אן איין נשמה: (ה) און זאגט וזיא איז מיר וואש איך האב אזא גיטאן: און האב פונם גיווען אן דעם פבד פון אונזער

הער דער גרויטער נאם און דער שטארקער און דער פארקטער נאם צוא ריידן פאר אים אן פונעם פון דעם הארץ און סאכט זיך איין גר אז ווייטער זאל ער שוין אזא גוט סאן: און פון היינט און ווייטער איז ער מתפלל מיט איין גוטער פונעם: דענקאלט דיא פריינדע תפלות וואש זיין זיינען אין דער האנט פון דעם ממונה (סהדיאל) גייען דיא אלע תפלות ארויף מיט דער תפלה וואש ער האט אן גיטאן דאוונען מיט פונעם: און דער ממונה אליין נעמט דיא פסולי תפלות און פריינט זיין אויף אלע כאר העכער ביז זיין קיסען פאר נאם פרוק הוא אליין און ווערן איין קרוין מיט דיא איבעריגע בשדה תפלות פון דיא ישראל: (י) נוא נעקטו זיין דעם גרויטן חסד פון דעם פריינדע ויהבך דאש מיט איין תפלה ווערן פארקט אלע תפלות: און ווער אזי דער דאש ער זאל גיט סאן צוא זיין הארץ דיא נאכען נוטל חסד זיין צוא זיין נשמה און מכל שכן ער זאל גיט מכל זיין אין דער תפלה חס ושלום: תאמנע ער גילוסט זייער צוא לערנען בהתקנה פון דעשט וועגן אזי דיא צייט פון תפלה באזונדער: און חלילה צוא זאגן אז זיין נאם איז בעסער זיין לערנען איידר זיין דאוונען נאר אין דער צייט פון דאוונען זאל ער דאוונען און דער נאך זאל ער לערנען: (י) קום און זעה וואש דער ספר הולך תמים

נפשו חשקה בתורה בחשק נפלא וממש לא ראה שינה בעיניו. ואם היה אוכל להחיות נפשו אז היה הספר פתוח לפניו ותמיד נתן עיניו בספר ולא היה מתפלל מרוב אהבת התורה. והיה הרמב"ן ז"ל מזהיר אותו תמיד ואמר לו אכול בשעת אכילה ותישן בשעת השינה ועשה תפלתך בשעת תפלה וזכות התורה יהיה אצלך ותשמרך ותחייך אמנם לא תפסע בה כי התורה תתבע עלבונה לפני הקב"ה ותתענש ח"ו ע"ז והזהר בתפלה ולא השגיח התלמיד אל דבריו ולא שם אל לבו: (ח) ולא היו ימים מועטים שהלך התלמיד לשוק לקנות איזה דבר. וכאשר שב לביתו מצא פרש אחד שוכב עם בתו הבתולה באונס על אותו השלחן שהיה לומד תמיד עליו ונתאבל על זה ימים רבים. וא"ל הרמב"ן ד"ל הלא אמרתי לך שתהיה זהיר בתפלה שתקנו חכמינו ז"ל שצריך האדם להתפלל בכל יום יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילני היום מאדם רע וגו' ואתה לא שמעת בקולי. לכן בא זה הסיבה לבתך ומכאן ולחבא ראה התלמיד הנ"ל שהשנחה הפרטית היא בביטול תפלה והתחיל להתפלל בדת ובהלכה עכ"ל. ע"כ לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שם לו חק ומשפט על אותן אנשים המזולזלים בענין התפלות וגוהנין להתפלל בקלות וכל העם ישמעון וייראון עכ"ל: (ט) ע"כ יראה האדם לפחד תמיד בהעלותו אל לבו ימים רבים שעברו תפלות הקבועים בכל יום מבלי כוונה ועל זאת צריך לבקש רחמים מאת הקב"ה להסיר ממנו מכשול זה שלא יהיה ערוביאי המבטלים כוונת תפלה ויראה להתפלל בדמיע כי תפלה בדמעות היא חשובה וקרובה מאוד להתקבל כידוע ע"פ מאמרי רז"ל ומרוב חשיבות של תפלות שבדמעות הפתח אשר נכנסים שם התפלות אשר הם עם דמעות אינו פתוח אותו פתח שום מלאך או ממונה כי אם חקב"ה בעצמו ובכבודו ולכן הן אין נגעים והן פתוחים תמיד ונקראים שערי דמעות וכשהתפלה היא עולה למעלה אז יוצא לקראתם אופן א' ושמו ירחמיאל והוא ממונה על שש מאות חיות של מעלה ונוטל הוא אותה התפלה עם הדמעות ומעלה אותן והיא עולה ומתקשרת למעלה למקום גבוה מאוד: (י) ובא וראה איך היו דורות ראשונים מכוונים בתפלה כדאיתא

ש"ר יב"ט רבי ישעיה הקסיד האם מיר דער ציילט פון רבי יהודה הקסיד וועגן. דער רמב"ן ז"ל האט גיהאט איין תלמיד וואש האט זייער גילדקט תורה צוא לערנען און האט מיט גיט גילאפן נאר גילערניגס. און אפילו אז ער פלעגט עטין פלעגט דער ספר ליגן אפן פאר אים און האט אלץ גיקוקט אין ספר אריין און כהמט פיל ליבשאפט פון דעם לערנען פלעגט ער גיט דאוונען נאר ער פלעגט לערנען און דר רמב"ן ז"ל פלעגט אים תמיד מזהיר זיין. עש אין דער צייט פון עשין. און שלאף אין דער צייט פון שלאפן. און דאוונ אין דער צייט פון דאוונען. און דער זכות פון דער תורה וועט זיין מיט דיר און וועט דיר היסן און זיין גיטאריגס צו דאוונען. און דער תלמיד האט אויף זייער רייד גיט גפרענט: (ח) אין זייער צייט ארום איז דער תלמיד גיטאנען אויף דעם סאך עפס קויפן. און אז ער איז גיקוקט אהיים האט ער גפונען אז איין רייסער האט מאגס גינען זיין סאכטער דיא בתולה אויף דעם טיש וואו ער האט תמיד אויף אים גילערניגס. האט דער תלמיד פיל צייט גיקלאגט. האט דער רמב"ן צו אים גואגט פון וואר איך האב דאך דיר גואגט אז דא ואלשט גיטאריגס זיין אין דער תפלה וואש אונזערע תכמים ז"ל האבן כתון גינען דאש איסליכער מענטש מוז

בירושלמי פרק אין עומדין אמרו עליו על רבי הנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל ובא נחש והכישו ולא הפסיק את תפלתו והלכו ומצאו אותו הנחש מת מוטל על פי חורו. אמרו לו תלמידיו רבי לא הרגשת כאב בשעה שהיה מכינך הנחש. אמר להם יבא עלי מה שהיה לבי מתכוין בתפלה אם הרגשתי: (א) הענין מבואר בגמרא ובפירוש רש"י כי כשהערוך או הנחש נושך לאדם אם הערוך מקדים למים אזי ימות האדם. ואם האדם יקדים למים אזי מת הנחש או הערוך. ואמר ר"י מלמד שברא הקב"ה מעין תחת רגליו לקיים מה שנאמר רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם והנה כי אין לבוין כמו הראשונים ול מחמת ב' טעמים הא' שעונינו כבדו על ראשינו והטעם ב' מחמת חסרון ידיעה. על כל פנים הלילה לעזוב כוונת התפלה: (ב) ובא וראה מ"ש בספר חסידים שכעמדו להתפלל ורואה ספר נפל לארץ לא יפסיק את תפלתו להגביה הספר כי הוא עומד לפני איום ונורא הכורא יתברך. וכל התפלות ושירות ותשבחות יהיו בלב שלם ובפרט בהעלותנו על לבנו השגות הבורא יתברך ב"ה עלינו אשר אין האדם מרגיש בנסים ונפלאות הנעשים לו. בתחלה נראין לו שגיגיו לו איזה רעה. ואלהים חשבה לשובה אליו: (ג) וכדאיתא במדרש שני סוחרים היו רוצים לילך יחד בספינה עם סחורה. והסוחר השני בהליכתו כשהיה רוצה לילך אל הספינה נכשל באבן ונפל ולפי שעה נעשה חגור ברגלו והוכרח לישאר בביתו עם סחורתו והיה אותו סוחר בוכה ודואג על סחורתו שלא הלך על הספינה למכרו ולא היו ימים מועמים שבא ידיעה שנסבעה הספינה ההיא עם כל האנשים שהיו בתוכה התחיל אותו הסוחר ליתן שבת והודיה להקב"ה ואמר אודך ה' כי אגפת בי: (ד) וזה דרך לכל הירא

אויף רבי הנינא בן דוסא דאש ער איז געשלאגן אין סתכלל גיווען איז גיקוקען אין שלאגן און האט אים איין בים גיטאן. און ער האט גיט גיטאן פון זיין תפלה. דיא לייט האט האבין דאש גיווען זיגען געאנגען און האבין גיטאן דער שלאגן גיט טויט ביא זיין לאך. האבין דיא תלמידים צוא אים גיפערנט רבי דוא האשט נאר גיט גפילט דעם ווייטאג בישעה דער שלאגן האט דיר איין בים גיטאן. האט ער זיין גענעטפערט לאו אויף מיר קומען שלעכטס אויב אויף האב גפילט. דאש איז ווייל מין הארץ האט כטון גיווען אין דער תפלה: (א) און דער ענין איז בשייר אין דער גמרא און אין פירשתי דען אז איין שלאגן גיט אביס צוא אכענסשין אייב דער שלאגן קיבט פריער צום וואסר מוז דער מענטש שטארבן. און אויב דער מענטש קיבט פריער צום וואסר מוז דער שלאגן פייגן. און רבי וסר האט גיטאגט גאט ב"ה האט באשאפן איין קוואל ברוגען אונטער דיא פיש פון רבי הנינא דרום איז דער שלאגן גיפייגט און נון מיר קענען דאך גיט אואל כטון זיין וויא דיא ערשטע חסידים כחש צווייא טעמים איין טעם איז מחמת אונזערע זינד זיגען זייער שווער אויף אונז. און דער אנדערער טעם איז מחמת מיר ווייטן גיט ריכט דיא פונות און שמות און וחדים. פון דעשט וועגן תם ותלילה נאר צוא פאר לאזן דיא פונת תפלה: (ב) קום און ענה וואש דער ספר חסידים שרייבט דאש אז דער

מענטש שטעלט זיך דאנען און זעהט וויא איין ספר איז אראפ גיפאלן אויף דער ערד זאל ער גיט כפסיק זיין זיין תפלה אויף צוא הייבן דעם ספר ווארם ער שטייט פאר דעם פארשטייט גאט יתברך. און אלע תפלות און שירות תשבתות זאלן זיין מיט דעם גאנצן הארץ און בפרט אז מיר וועלן אויף בריינגען אויף אונז הארץ דיא השגות וואש גאט ב"ה האט אויף אונז וואש דער מענטש פילט גאט גיט אין דיא נסים און וואונדער וואש ווערן אונז גיטאן אין דעם און הייב דאכט זיך אונז או עש קיבט אונז ביז חז און גאט ב"ה רעכנט עש פאר גוטש פלוסר און צום סוף איז דאש איין מוכה: (ג) אוא וויא עש שטייט אין מדרש איין מעשה דאש צווייא סוחרים האבן גיוואלט בנאגד גיין אין איין שיף מיט סחורה. איז איין סוחר גיטאנגען אין שיף צוויין מיט זיין סחורה. און דער אנדער סוחר בשעת ער האט גיוואלט גיין מיט דער סחורה צו דער שיף. האט ער זיך אפ גישלאגן אין אשטיין און איז גיפאלן און האט גיהענקען אויף איין פוס. און האט גיטאגט איבער בלייבן אין דעם היים האט דער סוחר גיווינט און האט זיך זייער גיפארגט דרויף וואש ער איז גיט גיטאנגען מיט דר שיף צו פאר קויפן דיא סחורה. איז ווייניג צייט ארום איז אן גיקוקען איין ודיעה אז דיא שיף איז דער שווערען גיטאנגען מיט אלע מענטשין וואש אין איר זיגען גיווען. האט דער סוחר אפ גיגען אין שבת והודיה צוא הקב"ה און האט גאטאגט אוד

אחר ממון שאינו של יושר כמו שמדת האדם שאינו בומה בה חושב בדעתו לעת אשר משה ידו קצת שוב לא יראה אור ושובה לעולם בחשבו כי לאחר שהיה לו סך מאון בביתו שוב לא יוכל לבא עליו שום נזירה מהשמים ולא תעבור עליו הרע כי ממון רב יציל אותו מכל הסיבות ועי' כן חביב הממון עליו כל כך • גם אם אוהב גזל ואונאה והסגת גבול נהשב לו להיות: (יח) ולא כן מחשבות לב הבושתים בהקב"ה אף שלפעמים הם סיבילים דוחק מחמת עניות ודלות מכל מקום נושאים עיניהם בחסד עליון בהקב"ה והם במוחים שיבא העת פתאום וקיימא להן שעתא ויהיה להם ישועה בהיתר ובכשרות וזי' יוכל לספר גודל הרעות הנמשכות ממהוסרי במחון בהקב"ה והמה להוסיף אחרי כפירות ממון ופקדונות ונשבעין לשקר וטוענין טענת רמיה בפני השופטים ומעידים עדות שקרים • אשר הקב"ה נפרע מהם ומשפחתם וגיהנם כלה והם אינם כלין • אבל הבושח בה' חסד יסובבנו ומענה כשרון ילבש כשריון • ולא יארע לצדיק כל און בעת פקודתו ועייל בלי כיסופא להיכל המלך מ"ה בזכות הבטחון והאמונה:

פרק ט מעה למה נקראים שמם של ראשים ומנהיגים וקצינים נשיאים מפני שאם אדם זוכה ונחנך ביראת ה' ינשא מעלה מעלה • וגם נשמתו בעוה"ב צרורה היא בצרור החיים במעלה קדושים: (י) משא"כ אם האדם אינו נהג כראוי או הוא בכלל נשיאים ורוח כי כאשר הענין כלה וילך וכאשר הרוח הולך ולא שב • כן מנהיג קהלה שאינו נהג כשורה כמו שצריך להיות נהג מנהיגן של ישראל ואינו סבל עליו משא בני ישראל ומתנאה לנגדן פתאום עובר מן העולם ואין זכרון ליוצאי

בדאי אז דער שר פון איר זאל וייער גרויש זיין: און פון וייער משפחה • און דער גיהנם וועט פאר לענד ווערן און זיין וועלן גיט פאר לענד ווערן • אבער דער וואש האט אפגהן אין גאט האנדלט בורדאי באבנה • און איז גיט להט אזא נאך געלט וואש איז גיט סיט יושר • דען דיא מדה פון דעם וואש האט גיט קיין בטהון דער פראכט אין דער צייט אז ער פאלט אביסל אראפ פון זיין עשירות וועט ער שוין גיט זעה קיין ליכטקייט דאש הייטש ער ווערט שוין קיין גוטש גיט האבן • ווייל ער טראכט אז דער וואש האט פיל געלט אין זיין הויז וועט אויף דעם שוין גיט קעגן קסמן קיין שום נזירה פון דעם היטל • און קיין שום שלעכטש וועט אויף אים גיט איבער גיין • ווארום זיין פיל געלט וועט אים מציל זיין פון אלע שלעכטש סבות און ווייל ער טראכט זיך אזא • דרום איז דאש געלט וייער גלייבט ביים אים אויף אז ער האט ליב גזל איז אנדערע צו נארין און משיג גבול צו זיין ווערט עש ביי אים גירעכנט וויא איין היתר: (יח) אבער דיא מהצבה פון דעם הארץ וואש האט איין בטהון אין גאט ב"ה איז גיט אז דאש האמשע ווען צוא צייטן ליידן ויין דוחק מרחת אריסקייט און דלות • פון דעסט ווערן האבן ויין אפגהן אין גאט ב"ה אז פלוצלונג וועט קסען וייער גוטש צייט • און ויין וועלן גיהאלפן ווערן דורך היתר און בשרות • און ווער קען אויש דער ציילן דיא גרוישע רעות וואש ווערן גיצונגן פון דיא וואש האבן קיין בטהון גיט אין גאט ב"ה • און ויין ויין להוט צו ליכטען געלט און פאלש צו שווערן און טען פאלש פאר דיא שופטים און זאגן פאלש עדות • וואש דער פאר ווערט גאט ב"ה גיטאלט געטען פון ויין

פרק ט מעה איך וועל שרייבן איין מעם פאר וואש דיא ראשים און מנהיגים ווערן גירופן אין פסיק נשיאים • דאש איז ווייל אויב דער מענטש איז זוכה און פירט זיך אין גאטש פארקט • ווערט ער דער הויפן אלע מאל העכער • און אויף אויף עולם הבא אין זיין נשמה פאר בונדן אין דעם היכל צור דתים אין דיא מעלות פון דיא הייליגע צדיקים: (כ) אבער אז דער מענטש פירט זיך גיט וויא רעכט איז • איז ער אין דעם פלל פון נשיאים ורוח דאש איז טייטש וואלקינס און ווינטען • דען אזא וויא דער וואלקין ווערט פאר לענד און גייט אונעק און אזא וויא דער ווינט גייט אונעק און קערט גיט וויידער • אזא אויף דער מנהיג קהילה וואש איז זיך גיט נהג וויא רעכט איז דאש ער זאל זיך נהג זיין וויא איין מנהיג פון דיא ישראל באדארף און ער לייד גיט אויף זיך דיא משא פון דיא ישראל און האלט זיך בעל גאון קענען ויין • גייט ער פלוצלונג אונעק פון דער וועלט און צוא וייער קינדער איז קיין גירעכניש גיט: (ג) און אין דער געץ ווערן גיהאפט פיל מנהיגים פון יוענין

חלציו: (ג) ובפח זה נלכדים הרבה מנהיגים בעבור הגבחות וגדלות שלהם ומשילין אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים ומתעבדים ומתפנקים ואינם עוזרים במסים וארנוניות ומקילין לעצמן ומכבדין על אחרים ונושרין חלק בראש בכל יקר וגדולה ופניהם תמיד צהובים חזקים ובריאים מחמת תאות לבם ובעמל אנוש אינמו ועם אדם לא ינוגעו: (ה) ועדת ה' זרע אברהם יצחק יעקב נדכאים ומושפלים הולכין ערומים דחופים ויחפים מחמת המסים אשר גזילין אותם משרתים של הקהל ובאים באכזריות לביתם וחוטפים ושוללים מכל אשר ימצא ורואים שיהיו הבעלי בתים כעדרם ובחוסר כל ונושלים אפי' הבגדים שלהם ואפילו טלית וקישל ומוכרין אותן כמעות קלים ולא נשאר בידם כי אם התבן שעל המטה: ובעת הקור והגשם רתת אחותן ובוכים כל אחד ואחד הוא ואשתו ובניו זה בזוית זו וזו בזוית זו: (ו) ואם היה המנהיג בעזר ובסיוע נתינות המסים אזי לא היה ההכבדה כל כך על אנשים הבינונים ועניים ויש עון גדול עוד שהוא גרוע אשר המנהיגים אוכלים ושותים מקופות הקהל ונותנים נדונות לבניהם ובנותיהם ומתנות לחתן וכזה וזה הוא הכל חמס ויגיע כפן של בני ישראל: (ז) ועל איש שהוא מנהיג או פרנס כזה כרוז הולך לפניו ומכריז דין הוא דאכיל מינייהו דישראל דמס ובשרם מעמא ישראל גוזל עניים ויתומים ואלמנות והכרוז מקלל אותו בקללות רבות ואין תפלתו נשמעת ר"ל מעונשא דיליה. ע"כ יראה אותו האדם שהוא מנהיג או פרנס צריך שיהיה הוא רחמן ולא אכזר. ובפרט על מאנן תבירין עניים ואביונים דהקביה חפץ ביקריתון של עניים ואביונים כי מקמריגים מעוררים ח"ו גזירות רעות. וכדמצינו בכתבי הארי' זל: (ח) וזל פעם אחת ישב הארי' זל עם תלמידיו בשדה ובאותו שדה היה קבור הגביא הושע בן בארי ורש הארי' זל סתרי תורה ובאמצע הדרשה אמר

ווענין זייער גאדא און הערשלאפט און ווארפן איין גרויש פארקט אויף דעם עולם גיט פון נאפט וועגן. און זייא טען זיך אן גרוישע פענוגים. און העלפין גיט דעם עולם מיט דיא מסים דאש אויף זיך סאכין זייא גרינג דעם מס. און אויף אנדערע סאכין זייא שווער. אין אלערלייא כבוד און גדולה נעמען זייא איין חלק צום ערשטן. און זייער פנים סלאכט תמיד מחמת סרינקען און זיינען שטארק און גיוונד מחמת זייא טוען זיך אן דאש גלחסקייט פון זייער הארץ: (ו) און דיא עדה די קינדער פון אברהם יצחק יעקב זיינען צוא שמוסין און נידעריג און גייען געביך נאקעט און בארועט מחמת דיא שמושים וואש זיינען גובה דעם מס און דיא באדינערס פון קהל באגולגן זייא. און קסען מיט אבירות אין זייערע הייזער. און תאפין און ראבעווען פון וואש זייא גיפנען. און זעהן אז די בעלי בתים זאלן בלייבן בעירוט ובחוסר פל און נעמען אפילו זייערע קליידער אויף צוא און אפילו זייער טלית און דעם קיסל. און פאר קויפן עש פאר ווייניג געלט און אפילו דאש בעט גיוואנט נעמט קען בייא זייא צוא און בייא דיא בעלי בתים בלייבט סער גיט נאר דאש שטרויא אין דיא בעטן. און אין דער צייט אז עש איז גאלט ארר רענין גייט ציטערן זייא געבאך. און ער מיט זיין ווייב און קינדער וויינען איסליכער אין איין באזונדער ווינקעלע: (ח) און ווען דער

דרשה

אמר והארי' ז"ל למען השם מהרו וקבצו מכס צדקה ונשלח ליד עני' א' שיושב סמוך אצלנו דר במקום פלוני ושמו ר' יעקב אלטרויץ שהוא יושב ובוכה וקורא תגר כלפי מעלה על עניותי וקולו חולץ למעלה ובוקע כל הרקיעים ונכנס לפני ולפנים והקב"ה מלא חימה על כל העיר כולה בעבורו שאין מרחמים עליו: (ח) ועתה אני שומע הכרוז יוצא בכל רקיעים בגזירת עירין פתגמא שיבא ארבה כבד מאוד על כל סביבות צפת ויאכלו כל התבואה גדיש וקמה ועד כרם זית. לכן מהרו ונשלח לו צדקה אולי נוכל לבטל הגזירה בעזרת האל ותיכף ומיד נתן כל אחד ואחד נדבת לבו ונתן הארי' ז"ל המעות ליד תלמידו רבי יצחק הכהן וצוה שימחר לילך לבית רבי יעקב אלטרויץ ליתן לו המעות וכן עשה רבי יצחק הכהן והלך במהירות ובזריזות לבית רבי יעקב אלטרויץ ומצא אותו בוכה ומתחנן לפני פתח ביתו. א"ל רבי למה אדוני בוכה. והשיב ר' יעקב שנשברה לו חבית של מים ואין לו שום פרוטה ליקח אחרת במקומה ואינו יודע מה לעשות מרוב הצער של דלות ועניות. מיד נתן לו ר' יצחק הכהן אותן המעות ושמוח שמחה גדולה וברך אותו: (ט) כשחזר רבי יצחק אצל רבו הארי' ז"ל אמר הארי' ז"ל נתבטל הגזירה ואין חשש בו עוד ועדיין הן מדברים התחיל לנשב הרוח גדול מאוד שנשא הארבה עד אין חקר ואין מספר ונבהלו התלמידים והשיב להם הארי' ז"ל אל תיראו שכבר בטלה הגזירה. וכן היה כולם פורחים לים הגדול ושם נטבעו ולא נשאר במדינה עד א' עכ"ל: (י) ומכאן אזהרה גדולה לכל בני ישראל שיתנו השגחה פרטית על עניים ואביונים אשר נקראין מאגין תבירין וקב"ה הוא מדוריה תדיר גבייהו ושורה בתוכם. וכבר אמרו ר"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בששה ברכות. והמפייסו בדברים מתברך ב"א ברכות כי לב העני תמיד נאנה מחוסר השגת ידו למלאות

חפץ

דְּרִשָּׁה הָאֵם דֵּעַ הָאֵרִי גִיזָאֵם לְמַעַן הָשֵׁם אֵיילֵט זֶה אֵם זְאִיילֵט פֶּן אֵיירֵם אֵיין צִדְקָה אֵם לְאִמִּיר שִׁקְעֵן צוֹא אֵיין עֵנִי וְנָאשׁ עַר וְנֹאנֵם אֵין דָּעַם אֶרֶם נֶאֱהָעֵנֵם פֶּן אֹנֵן עַר דִּיִּסְט רַבִּי יַעֲקֹב אֶלְטֵרִיץ. דָּאשׁ עַר זִינֵם אֵם וְוִינֵם אֵם אֵין קֹרָא תַגְר פֶּאָר נָאֵם אוֹיף דָּעַם וְנָאשׁ עַר אֵין אֹזוֹ אֶרֶזִיסֶר אֶרֶם כָּמֵן. אֵם וְוִין קֹל גִּיט אֵם שְׁפֹאֵלֵט אֶלֶע הִיטְלֵעֵן אֵם עֵשׁ אֵין גִּיטְכֵּן פֶּר נָאֵם בִּיָּה. אֵם נָאֵם אֵין זִייעַר פֶּרֶזֶן אֵיפֶר אֵים אוֹיף דֵּעַר גֶּאנְצֵער שְׁטֵאט צִפֹּת וְוִייל זִייא הָאָפִין קִיין רֶחֱמִנֹת גִּיט אוֹיף אֵים צוֹא גֶעָפִין אֵים צִדְקָה: (ח) אֵינְצִיג דֵּעַר אֵיךְ אֵיין פֶּרֶז גִּיט אֵין אֶלֶע הִיטְלֵעֵן אֵם זָאגֵט נָאֵם בִּיָּה אֵין גִּזֹּרֶז אֹז עֵשׁ זָאל קִסְקֵעֵן זִייעַר אֵיין שְׁוֹנֵעֶרֶר הִיִּישְׁעֵרִיק אוֹיף דִּיא אֶלֶע פֶּעֶלְדֵּער וְנָאשׁ אֵין אֶרֶם צִפֹּת אֵם זָאל אוֹיף גֶּסֶן נָאֵר דִּיא תְּבוּאָה אֵם אֶלֶע וְוִיין גֶּעֶרְטֵנְדֵּער זָאלִין זִייא מְבֹלָה וְוִיין אֵם: דָּרוֹם אֵיילֵט אֵם לְאִמִּיר אֵים שִׁקְעֵן צִדְקָה טָאמֶער וְוֵעֵלִין מִיר קֶענֶען מְבֹטֵל וְוִיין דִּיא נִגְרָה מִיט נָאמֵשׁ הִלֵּף. הָאֵם אֵיטְלִיכֶער פִּיפֶף גִּינְעָפִין אֵיין נִדְכָה. אֵם דֵּעַר הָאֵרִי זִל הָאֵם גִּינְטֵעֵן דָּאשׁ גֶּעֵלֵט אֵם הָאֵם עֵשׁ גִּינְעָפִין צוֹא וְוִין תְּלִמִיד רַבִּי יִצְחָק הִפְתָּן. אֵם הָאֵם אֵים אֵן גִּיזָאֵם עַר זָאל גִּיךְ גִּיין צוֹא דָּעַם רַבִּי יַעֲקֹב אֶלְטֵרִיץ אֵים צוֹא גֶעָפִין דָּאשׁ גֶּעֵלֵט. אֵם אֹזוֹא הָאֵם רַבִּי יִצְחָק הִפְתָּן גִּטָּאן אֵם אֵין גִּיךְ גִּינְאָנְעֵן צוֹא דָּעַם רַבִּי יַעֲקֹב. אֵם הָאֵם אֵים גִּיפֹנֵעֵן וְוִיא עַר שְׁטִיט פֶּאָר דֵּעַר מִיר פֶּן וְוִין הִזִּין אֵם

אדער

הפך נפשו שחפץ נ"כ לקבל טובה והיא רחוקה ממנה: (יא) בהגיע עת זמן הקור והצינה העשיר בית הוא מבונה היטב ויושב כשר בבית החורף ותנור שלו חם ועני לא די שיש לו דירה מלא נקבים אף אין לו מעות במה לקנות לו עצים מבלתי יכולת להתחמם נפשו כראוי והקריירות משבר נפשו ונפשו ונפשות אנשי ביתו ובעת הגשם דלף דולף ושוף מים על צוארו וכל ימי עני הוא בצער יום ולילה הוא ואנשי ביתו המה נאנקים ואע"פ כן מקבלים עליהם הכל באהבה: (יב) ובעת כניסת השבת וירם הוא העת להתענג במאכלים ובמשקים ובכסות נקייה והעני הוא חסר לחם מכל ועל כולם העני נותן שבח והודיה העשיר הוא משרד את בנו ובנותיו לאשר ישר בעיניו והעני מבלתי יכולת מוכרח לעשות שידוך כאשר ימצא אף לאיש בור ואין בו שום ריח תורה וריח יראה וכאלו כופתה בפני הארי ואין מה בירו להושיע לבתו ועיניו רואין איך שהבור מכה בכל יום ויום את בתו וסובלת יסורין ומי יוכל להעלות על הכתב כל התמריצים וכל הצער שהעני סובל וכל עני שמקבל העניות באהבה ובהיבה אין אור של גיהנם שולט בו ושכר גדול הוא מאוד כי העני בעוה"ז הוא חשוב כמות: (יג) ולכו אני מזהיר כל הנותן לעני מעות בשעת דוחקו צריך לזהר שיתן לו כדי שלא יבייש אותו ח"ו כי די לו ביסורים של עניות וכמשל כי אם צריך ליתן לו בצניעה וכשיתן בפרהסיא צריך ליתן לו בדברים המתיישבים על הלב והמכנים אורח בביתו יקבלו בסבר פנים יפות: (יד) הלא ידוע מ"ש חז"ל גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכניה והיא מצוה חשובה כי נתינת פת לעני מתשת כח ת"פ ביתות של משחיתים ולילית אמה של שדים הבאה תמיד לקמרג על ישראל כמו שאכתוב לקם בפרק

אדער עסין צוא איין ארום מאן דער ווערט גיבענשט מיט זעקס ברכות. און דער וואש פערט אים נאך איבער מיט גוטע רייד ווערט ער גיבענשט מיט עלף ברכות. ווארים דאש הארץ פון איין ארום מאן ופערט תמיד. ווייל ער קען נישט גרייכין צוא דער פילין דאש ווילן פון זיין לייב דאש ווא ויל אויף גוט האבן און האט נישט: (יא) אז עש קומט דא צייט פון קעלט. דער עושר איז זיין הויז גוט גיבויט און ער וויל זיין איין דער אין דער ווינטער שטוב און זיין אויבן איז ווארים און בייא אים אין שטוב איז אויף גאנץ ווארים. און דער ארום מאן נישט גינג וואש זיין שטוב איז פול מיט לעכער נאר ער האט אפילו נישט פאר וואש זיך האלץ צו קויפן ער ואל זיין לייב קעגן רעכט אן ווארעקן. און דא קעלט צו ברעכט זיין לייב און זיין גוף און די לייב פון זיין הויז גינג. און אז איין רעגן נייט רינט אין זיין שטוב אריין און דא וואשער ניקט זיך אויף זיין האלץ. און אלע מענ פון איין ארום מאן ווייזען מיט גרוש צער. און ער מיט נאר זיין רייד ווייזען ופערט תמיד און שרייען. און פון דעשט וועגן נעמען זיין עש אלץ אן מיט ליבשאפט: (יב) און אז שבת און יום קדש וואש דענקאלם איז דא צייט זיך צוא זענענדיגן מיט עשין און מרינק און מיט שיינע קליידר. און דער ארום מאן האט קיין ברוש נישט און פון דעשט וועגן נישט דער ארום מאן אויף אלץ אפ איין שבת והודיה צו גאט ב"ה. דער עושר איז משרד ווייזע קינגר צו וועמען אים גיפעלט

און דער ארום מאן זייל ער האט געפן קיין יכולת נישט צוא מאן ארעכטן שידוך מה ער מאן וואש פאר איין שידוך אים קומט צוא האגדן ווען ער איז אפילו איין בור און האט קיין שום ריח תורה נישט און איז נישט גאטש פארבטיג. און עש איז גלייך ווא ער גינג ווא פאר איין לייב. און זינגע אויגן וועהן ווא דער בור שלאגט אלע טאג זיין מאכטער. און ווא לייט יסורים. און ווער קען עש אויש שרייבן נאר דאש ביימערקייט און נאר דעם צער וואש דער ארום מאן לייט. און אימליכער ארום מאן וואש נעמט דאש אן מיט ליבשאפט. איז דאש פיער פון דעם גיהנם נישט שולט אין אים און זיין שרר איז ווער גרוש דען דער ארום מאן איז אויף דער וועלט גירעכט ווא איין סת: (יג) און דרום בין איך מזהיר אימליכער וואש נישט געלט דעם ארום מאן בשעת עש איז אים אייג. מן ער גיט אריין זיין ער ואל אים געבן מיט און אופן ער ואל אים נישט מבייש זיין. נאר ער ואל אים געבן אז קיינער ואל נישט וועהן. און אז ער נישט אים בפרהסיא מה ער געבן מיט אועלע רייד וואש זיין רגען אויף דעם הארץ בלוטר ער ואל אים אויש ריידן דאש הארץ. און דער וואש געמט איין אורח ואל ער אים צוא געמען מיט איין פרייליך פנים: (יד) פאר וואר דאש איז גוויש וואש אונזער תבכים זל האבן נקאמט דא מצות פון צו נעמען אורחים מיט איין פרייליך פנים איז גרעשער פון קבלת פני השכינה. און דא מצוה איז ווייזער

חשוב

בפרק עשירי: (ט) נחזור לענין שלנו שאזהרה גדולה הוא על מנהיג קהלה שלא להטיל אימה יתירה על הצבור וליתן המסים כאחד מבני הקהלה או בני המדינה ולא יהיה חצפן שיהיה חס על העשיר או על משפחתו ויתן העול על עניים ואביונים או חפץ ה' בידו יצליח ויוכה לזרע יאריך ימים אמן:

פרק י צריך האדם להזהר כשיעשה סעודת מצוה כגון מילה או סעודת אירוסין או נשואין וסעודת בר מצוה יזהר להיות בתוך הקרואים עניים ואביונים ולהשגיח עליהם בדברים נאים כי העושה שמחה לבנו או לבתו ולא הזמין לסעודה עניים אזי מתעורר הקשרוג מלילית הרשעה ומסמאל עד שמביאים איזה יסורין ומדות הקשות על בעל הסעודה: (=) כמו שמצינו בסעודת אברהם אבינו כדאיתא במדרש ויהי אחר הדברים שקשרג השמן על אברהם ביום הגמל את יצחק ועשה אברהם משתה גדול עם כל גדולי הדור ולא היה שם שום עני וכו' עד שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם קח נא את בנך את יחידך את יצחק וגו'. וכן מצינו אצל איוב שעשה סעודה עם בניו ולא היו שם עניים וקשרג השמן עד שהמית את בניו ובנותיו של איוב ונפל הימנו עושרו ובהמותיו ולא נח מרוגזו עד שהביא עליו יסורין. ע"כ צריך הבעל סעודה ליזהר להזמין עניים לסעודה כדי שלא יקשרג הקטיגור. ולא עוד כיון שמבקש עניים לסעודה אזי קטיגור נעשה סניגור כמו שמצינו במדרש תנחומא פרשת האזינו

ק"ן ארבע-ליים אויף דר סעודה ווערט דר וועקס איין קיטורג פון לילית הרשעה און פון דער סם ביו זייא פרייגען עשיט יסורים אויף דעם בעל הסעודה: (=) אזא וויא מיר גפון פייא דער סעודה פון אברהם אבינו. אז וויא עש שטייט אין סדרש דאש וואש שטייט אין דער תורה ויהי אחר הדברים האלה און עש איז גינען נאך דיא דאזיגע רייד האט גאט ברוך הוא גיפירט צא אברהם און האט אים גהייסן ער זאל מקריב זיין זיין זון יצחק פאר איין קרבן עולה. דרשט דער סדרש דאש סיגט מען נאך דיא רייד פון דעם שפן וואש ער האט מקשרג גינען אויף אברהם וואש ער האט גימאכט איין גרויסע סעודה פאר אלע גדולי הדור און קיין שום עני איז דארטן נישט גינען. ביז גאט ב"ה האט גינאכט צו אברהם. געם דיין איינציג זון יצחק און וויא אים מקריב פאר איין קרבן עולה. דורך דעם איז שרה גיטטארבן אז וויא אין דער תורה שטייט. און אזא אויף גיפון מיר פייא איזב וואש ער האט גימאכט איין סעודה מיט זיינע קינדער און קיין שום עני האט ער נישט גירופין אויף דער סעודה. האט דער שפן אויף אים מקשרג גינען ביז ער האט גיטיט די זין און דיא סעקטור פון איוב. און האט פייא אים אנועק גנוקן זיין עשיט און זיינע ברכות און האט נישט גירופען פון זיין צארקן ביז ער האט אויף אים גרויסע יסורים גיפראכט. דרום סא דער בעל סעודה גינארינט זיין צו בעטן ארמע לייט אויף דר סעודה פון וועגן דער שפן זאל אויף אים יום מקשרג זיין. און נאך סער אז ער בעט ארמע לייט אויף דער סעודה. ווערט דער קטיגור איין פיר יאפערער פאר אים. אז וויא מיר

פינען

חשוב פייא גאט דען דאש וואש מען גיט איין שטיק ברויט צא דעם עני דאש מאכט שלאף פיר הונדערט און אכציג כהות פון משתתים און דיא לילית די מוסער פון די שרים וואש ויא קעגט המיד מקשרג צא זיין אויף דיא ישראל. דען ברויט ווערט גירופין אויף לשון הקודש פת און דיא פיר הונדערט און אכציג כהות זיינען בלשון הקודש תפ און תם מאכט צוריק פת ווערט גפון אז מיט דעם שטיקל ברויט וואש מען גיט דעם עני מאכט מען שלאף דיא אלע כהות. (ט) נחזור לאסיר ווידער קערן צא אנוער ענין וואש מיר האבן גישמועקט אין דעם אן הייב פארק דאש עש איז איין גרויסע אזהרה אויף דיא כנהיגי קהלה אז וויא זאלן נישט ווארפן איין איבריגע פארקט אויף דעם צבור און זאלן געבן סם אזא וויא אלע לייט און זאל נישט זיין קיין חניפה מענטש חס צא האבן אדער תפן דער עושר אדער אויף זיין משפחה און דעם יאך צא געבן אויף דיא ארומע לייט זאל ער אזא נישט טאן דענקאלט אז דער מנהיג וועט זיך אז פירן וועט גאט ברוך הוא זיין ווילן אויף טאן. און זיינע ווערק וועט ער בגליקין און וועט הוכה זיין צא לאנג לעבן אמן:

פרק י ציד דער מענטש סא גינארינט זיין אז ער מאכט איין סעודת מצוה דהיינו איין סילה אדער איין סעודת אירוסין אדער איין תתנה און איין סעודת בר מצוה סא ער בעטן ארמע לייט אויף דער סעודה און אויף זייא משגיח צא זיין מיט גוסע רייד. ווארום דער וואש מאכט איין שפחה צו זיין זון ארר צו זיין מאכט און בעט נישט

האוינו: (ג) באדם עשיר אחד היה גדול בעושר ומפלג בלימוד ובחכמות והיה לו בת אחת יפת תואר צנועה וחמודה והלך והשיא לבתו ג' פעמים לשלשה בני אדם חשובים ובכל לילה ראשונה של נשואיה למחרת מוצאים בעלה מת אמרה האלמנה לא ימותו עוד בני אדם עלי אשב אלמנה וענונה עד אשר ירחם הקדוש ברוך הוא עלי וישבה ימים רבים: (ד) והיה לאותו עשיר אח עני ביותר במדינה אחרת והיו לו עשרה בנים ובכל יום יום היה הוא ובנו הגדול מביאין עצים מהיער ומוכרין אותן ובוזה היה פרנסתו ואנשי ביתו פעם אחת לא מכרו את העצים ולא היה להם מעות לקנות לחם ישבו בלילה בלי לחם ולמחרת הלכו פעם שנית ליער להביא עצים ונתעלף רוח האב וזלגו עיני הבן דמעה על גורל העניות של אביו ותלה עינו למרום: (ה) והרהר הבן בלבו ונמל רשות מאביו והלך למדינת דודו כשבא לבית דודו שמח עליו דודו ואשתו ובתו האלמנה ושאלו לו על אביו ועל אמו ועל אחיו והבנים שלו וישב עמו שבעה ימים ולאחר שבעה ימים אמר הבחור לדודו שאלה אחת אני שואל מעמך אל תשיבני והשיב לו דודו שאל בני מה שתרצה א"ל הבחור אני לא אשאל שום דבר עד שתשבע לי וכן עשה: (ו) אמר לו הבחור זאת השאלה שאני אשאל ממך שחתן לי את בתך האלמנה לאשה כששמע האיש בכח אמר לו אל בני כי בערה כך מדרתה (ר"ל שימות החתן לילה ראשונה וכך היא הסדר שלה) אמר הבחור על מנת כן אמר לו דודו אם על עסקי ממון אתה קופץ אל תשאנה ואני אתן לך כסף וזהב וממון

גיפגין אין מדרש תנחומא: (ג) עש האם זיך גיטראפן איין מעשה איין מענטש איז געווען איין גרויסער עושר און האט גיקאנט וואל לערנען און פיל תכנות און ער האט נאר גיהאט איין סאכטער זייער אשיינע און איין צנועה און איין פרויע האט דער פאטער איר דרייא מאל תתונה גימאכט און איינליכע ערשטע נאכט פון איר תתונה האט מען צוא סארגין פריא געפן איר כאן גיטמארבין האט דא אלמנה גיזאנט צוא איר פאטער איה וויל שוין גיט אז מענטשין זאלן איבער מיר שטארבין איה וועל ויצין איין אלמנה און איין ענונה פון גאט ב"ה וועט זיך דער פאטערן אויף מיר איז זיא גיזעסן פיל צייטן איין אלמנה: (ד) און דער עושר האט גיהאט אין איין אנדערע מדינה איין ברודר איין גרויסן ארום כאן און ער האט גהאט עצה זין און איינליכן טאג פלעגט ער מיט זיין עלעסין זון גיין אין וואלד אריין און פלעגן פריינגען האלץ און דאש פאר קויפן און דער מיט פלעגט ער זיך כפרנס זיין מיט זיין חוץ גיזינד איין מאל האבין זייא גיט פאר קויפט דאש האלץ האבין זייא גיט גהאט פאר וואש פרויס צו קויפן האבן זייא איבער גיזעכטיגט בייא נאכט אן פרויס און צוא סארגין זייען זייא נאך אמאל גיזאנגן אין וואלד אריין צו פריינגען האלץ איז דער פאטער הלשונה גיבליפין און דר ון האט גיזויינט אויף דעם גרויש ארעקייט פון זיין פאטער: (ה) האט דער זון גיטמן רשות פון זיין פאטער און איז גיזאנגען אין דער מדינה וואו זיין פעטער איז און איז ער איז גיקומן צוא זיין פעטער האט זיין פעטער מיט זיין ווייב און זיין סאכטער דא אלמנה זיך זייער גיפרייט און האבן אים

גיפגענט אויף זיין פאטער און מוטער און אויף זייער ברידער איז דער בחור מיט אים גיזעשן זיבן טעג דער נאך האט דער בחור גיזאנט צוא זיין פעטער איה וועל פון דיר בעסין איין נאך נאר דא זאלט דאש מיר גיט פאר זאגן האט זיין פעטער אים גיזעכט פערט בעס מיין זון וואש דו וילסט האט דר בחור צו אים גיזאנט איה וועל אנדערש גיט בעסין דיר פון דא מוזן מיר פריער שווערין דא זאלטש עש מיר גיט פאר זאגן האט זיין פעטער אים גיזאנארין: (ו) האט דער בחור אים גיזאנט דאש איז וואש איה וועל דיר בעסין דא זאלטש מיר געבן פאר אנווייב דיין סאכטער די אלמנה וזיא דער פעטער האט דאש דער הערש האט ער גיזויינט און האט אים גיזאנט גיט מיין זון דען געזונטהיט הרבים בייא איר שטארבין דיא מאנען דיא ערשטע נאכט האט דער בחור גיזאנט פון דעשט וועגן וויל איה זיא פאקט האט זיין פעטער צו אים גיזאנט אויב דא ווילטש זיא געמען וויל זיא האט פיל געלט געם זיא גיט און איה וועל דיר געבן פיל גאלד און זילבר ווארום דא בישט אשיינר בחור און איין קלוגר און ביין עצה איז דא זאלטש דיין לעבן גיט איין שטעלין פדי צוא געמען מיין סאכטער האט דער בחור צוא אים גיזאנט דא האשט דאך גיזאנארין דרויף אז דא זאלטש מיר גיט פאר זאגן מיין גיבעט און וזיא זיין פעטער האט דאש גיזעכט אז ער וויל זיא פארשט געבן איז ער מדינה גיזאנארין דער צוא און איז גיקומן צו זיין סאכטער און האט איר דער ציילט דא גאנצע נאך וזיא דא אלמנה האט דאש דער הערש האט זיא אן גידובן צו שרייען און צוא וויינען און

וממון הרבה כי אתה בחור נאה וחכם ובעצתי אל תסתכן. אמר לו הבחור כבר נשבעת על הדבר הזה. וכיון שראה דודו העשיר הדבר נתרצה לו ובא לבתו וסיפר לה את הדברים. כששמעה האלמנה זאת התחילה לצעוק ולבכות במר נפשה ואמרה רבון כל העולמים תהי ידך בי ואל ימות הבחור הזה. (ו) ואחר זמן קצר קרשה הבחור להאלמנה וקרא אביה דודו של החתן לוקני העיר על הנשואין ועשה כילה לישב החתן בתוכו וכשישב החתן בתוך הכילה נזדמן לו זקן א' והיה אליהו הנביא קרא אליו ואיל להחתן בני איעצך עצה נכונה ואל תש מעצתי היום כשתשב למעודה יבא אליך עני שאין כמוהו בכל העולם ותיכף כשתראהו תקום ממושבך והושיבהו אצלך ותן לו לאכול ולשתות ושמש לפניו בכל כוחך ועצמך. ואח"כ הלך אליהו ז"ל מעם החתן ובכילה ראשונה של הנשואין כשהיה החתן יושב בראש הקרואים. (ח) בא עני אחד ותיכף כשראה החתן את העני עמד ממקומו והושיב לו במקומו ועשה לו ככל אשר צוה לו הזקן. לאחר המשתה כשרצה החתן לילך לחדר. הלך העני אחריו ואמר לו בני שלוחו של מקום ובאתי הנה ליטול את נפשך א"ל החתן תן לי זמן שנה אחת או חצי שנה א"ל לא אעשה א"ל החתן תן לי זמן שלשים יום א"ל לא אעשה א"ל החתן תן לי זמן שבועת ימי המשתה א"ל המלאך המות לא אעשה כי לא אוכל לעשות לך חסד אפילו יום אחד כי כבר הגיע קנך ושעתך: (ט) א"ל החתן תן לי רשות שאקח רשות מאשתי ומן דודי שהוא חותני א"ל לדבר זה אשא פניך בעבור שעשית גמילות חסד עמדי ולך ובא מהרה. הלך החתן לחדר שהכלה יושבת שם ויחידה ובוכה ומתפללת להקב"ה וכשבא החתן להכלה וקרא הבחור אליה ובאת לפתוח לו הפתח החדרה החזיקה בידו לנשק לו ואמרה אליו למה אתה באת לבדך אלי. אמר לה החתן ליקח רשות מאתך כי בא עתי וקצי

טוט תפלה צו הקב"ה. און האט ג'ואנט דער הער פון אַלע וועלשן. לאו דין שלאק בעסער אין מיר זיין. און דער פּהר ואל גיט שטאַרפּין. (ו) אין איין קורצע צייט ארום. האט דער פּהר פּקדש ג'ווען דיא אַלמנה. האט איר פאטער ג'ראפּין אַלע זקנים פון דר שטאט אויף דר חוּתה. און צום חתן האט ער ג'לאכט אפּוונדער דער ער ואל דרינגען זיצן. וויא דער חתן האט זיך ג'וועצט אין דעם דער. איז גיקוקן איין אַלמער פאן צו אים דאש איז ג'ווען אליהו הנביא. האט ער ג'ואנט צוא דעם חתן מיין זון איך וועל דיר איין רעכטע עצה געבן. און זאגט גיט אונזען גיט פון מיין עצה. היינט אז דא וועט זיך וועצן עסין. וועט קוקן איין ארום פאן וואש זיין גלייכין איז גיט פאר האנדן. און תיכף אז דו וועט אים דר וועהן זאגט איר שטיין פון דין זיצונג און זאגט אים וועצן בייא דיר. און גיב אים עסין און מרינקען און זייא שמש פאר אים מיט נאר דין פח. דער נאך איז אליהו ז"ל אונזען ג'ואנטען פון דעם חתן. און אין דער ערשטער נאכט פון דער חתונה אז דער חתן איז ג'וועסין בראש הקרואים: (ח) איז גיקוקן איין ארום פאן. וויא דער חתן האט אים דער וועהן. איז ער אויף ג'ישטאגן תיכף פון זיין ארם. און האט דעם ארום פאן ג'וועצט אויף זיין ארם און האט ג'יסאן אזו וויא דער אַלמער האט אים גיבאסין. נאך דער קענדע האט דער חתן ג'וואלט גיין אין זיין דער

דער

וקצי לילך בדרך כל הארץ כי מלאך המות היה אצלי והגיד לי המלאך שבא ליטול נפשי אמרה לו לא תלך מעמדי אלא תשב פה ואני אלך להחזירי שלך ואדבר עמו. הלכה ומצאה אותו: (י) אמרה לו להמלאך האתה שליח שבאת ליטול נשמת אישי אמר לה הן אמרה לו הלא כתיב בתורה כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמה את אשתו אשר לקח והקביה הוא אמת ותורתו אמת הוא ועכשיו אם תקח את נשמת בעלי אוי תהיה התורה ח'ז פלסתר אם תקבל את דברי מוטב ואם לאו בא עמדי לפני ב'ד הגדול שבשמים לפני הקב'ה: (יא) שמע המלאך ואמר לה בשביל שעשה בעלך עמי חסד וכבד אותי לזאת אשא פניך ואלך לפני הקב'ה ואספר את דבריך לפני הקב'ה והלך המלאך לשאול להקב'ה וכהרף עין בא בשמחה פעם אחת לפני הקב'ה ואספר את שהקב'ה ויתר להחתן את חייו בעבור הגמילות חסד שעשה עם העני: (יב) וכל הלילה הזה אבי הכלה ואמה היו חולכין סביבות החדר שהיו שם החתן והכלה ושמעו אותן שמחים יחד ובבוקר נכנסו שם להחזיר ראו ושמו יחד והודיעו הדבר לכל הקהל ונתנו כולם שבח והודיה להקב'ה עכ'ל: וכל זה גרם החסד שעשה החתן עם העני: (יג) ע"כ צריך האדם להזהר לבלתי הראות פנים של זעפות לעניים הבאים בתוך ביתו ובפרט שלא לגעור בעניים שבאים לסעודת מצוה כי כיון שבעל הבית מבייש העניים בשביל כך מתהווה רעה גדולה לכן לא יצטער האדם אם יהיה לו איזה זהובים יותר הוצאה כי יש בזה כפרת עון: (יד) כמ"ש הרב הגדול מהר"ם בבלי דל בספר מעמי המצות תועלת גדול לבעלי

דער חתן צוא איר גיזאנט צוא געקען רשות פון דיר דען עם
אין גינקען מיין צייט צוא שמארגען ווארום דער מלאך המות
אין גינען בייא מיר אונ האט מיר גיזאנט אז ער איז גינקען
געקען מיין נשמה. האט זיא צוא אים גיזאנט דא זיין דא
אונ איה וועל גיין אין דין חדר אריין אונ וועל ריידן מיט
דעם מלאך המות. איז זיא גיזאנט אונ האט אים גיפונן:
(י) האט זיא צוא אים גיזאנט דא בישט דער שולית וואש
אין גינקען צוא געקען דא נשמה פון מיין מאן. האט ער צו
איר גיזאנט זיא. האט זיא צוא אים גיזאנט פאר וואש עש
שפיית דאך אין דר תורה ווען איינער וועט געפן אנניע ווייב
זאל ער גיט גיין אין חיל אריין אונ מען זאל אים גיט געקען
צוא קיין שום זאך נאר ער זאל איין יאר אין זיין היים זיין
אונ זאל דער פרייען דאש ווייב וואש ער האט גינקען.
אונ גאט ב'ה אין דאך אַכט אונ זיין תורה איז אַכט. אונ
איינער אז דא וועשט געקען דא נשמה פון מיין מאן וועט
דאך דא תורה ח'ז זיין שער. אויב דא וועשט פאר
געקען מינע רייד איז גוט. אונ אויב גיט קום מיט מיר פאר
דעם ב'ד הגדול פון דעם הימל וועל איה דאש מענען פאר
זיין. (יא) האט דער מלאך המות צוא איר גיזאנט ווייל דין
מאן האט מיט מיר גוטל חסד. גינען אונ האט מיר ערליך
גיהאטלמן. דרום וועל איה דיר צוא ליב מאן אונ וועל גיין
דער ציילן פאר גאט ב'ה ביינע רייד איז ער גיזאנט פקענן
גאט ב'ה אין איין הרף עין איז ער גינקען נאך אמאל אין
דעם חדר אריין מיט גרויש שמה אונ האט גיזאנט אז גאט

ב'ה האט גישיינקט דעם חתן זיין לעפן פון ווענען דעם
גמילות חסד וואש דער חתן האט מיט דעם ארום מאן
גיטאן. (יב) אונ איין גאנצע נאכט זיינען דא פאסער אונ
מאסר פון דער פלה גיזאנט ארום דעם חדר וואש דא חתן
אונ פלה זיינע דארטן גינען אונ האבן גי העקט נויא זיין
פרייען ויך באגאנד. אין דער פריא זיינען זיי אריין גיזאנט
אין זייער חדר אריין אונ האבן דער זעהען אז ער לעבט.
האבן זיי ויך זייער גיפרייט אונ האבן דא נאך מדינע גינען
צו אלע לייט פון דער שטאט. האבן זיי אלע אפ גיגעפן
אין שבת והודיה צוא גאט ב'ה אונ דאש אלץ. האט גרם
גינען דער חסד וואש דער חתן האט גיטאן מיט דעם
ארום מאן. (יג) דרום מוז דער מענטש גינארקט זיין
גוט צונויטן איין צארגיג פנים צוא דא ארבע לייט וואש
קענען אין זיין דיו אריין. אונ בפרט צוא דא עניים וואש
קומן צוא איין סעודת מצוה. ווארום דורך דעם וואש דער
בעל הבית איז. מבייש דא ארבע לייט דער פון קומט
אגרוישע רעה. דרום זאל דער מענטש ויך גיט מצער זיין
דאש דא סעודה וועט אים דורך דעם עפיש מער קאטמי
ווארום דורך דעם ווערן אים פאר געפן זיינע זינד:
(יד) אזא וויא דער גרוישר רב מרדכי בבל שרייבט אין
ספר מעמי המצות דאש ווען די עניים עשין אויף איין סעודות
מצוה איז דאש אגרויש הלפונ צוא דעם בעל הסעודה דען
דאש איז כמס גלייך וויא אקרבן דאש דא פלגנים עסן
דאש פלייש פון אים אונ דא בעללים האבן איין פפרה אויף
זייערע

לבעלי הסעודה במה שאוכלים הקרואים עניים שהוא ממש דוגמת קרבן שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרים ויתן בשבט עין ואז נאמר עליו טוב עין הוא יבורך :

פרק יא ידוע ומפורסם לכל יודעי דת ודין תורתנו הקדושה תרין סמכין הן שהן עמודי העולם ועמודי הגולה : ואלו הן זכות התורה וזכות האבות ולכן השחר מאיר בכל יום בגלוי : רצון ורחמים זכות תרין עמודי הנוכרים עמוד התורה וזכות אבות שהן רחמים ורצון לישראל (ג) ובהיות כי הקב"ה מתאוה לתפלתן של יראיו על כן נכון הוא להתפלל ע"ז בכל בוקר שתעמוד לנו זכות תורתנו הקדושה וזכות אבות שהן אברהם יצחק יעקב : (ג) ובהיות כי הברכה ראשונה היא על נטילת ידים כזה : (ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים) הברכה זו מתחיל באות ב"ת ומסיים באות מ"ב כ"א הוא מרמו על שני עמודים עמוד התורה ועמוד זכות אבות כי ה' חומשי תורה מתחילין באות ב' דבראשית ו' מספר ואלה שמות ו' מספר ויקרא ו' מספר במדבר א' מספר אלה הדברים ר"ת שלהן גימטריא כ"א כנגד השם אלהי : והאבות ראשי היתבות שלהן הוא גימטריא כ"א כנגד השם אלהי כזה אברהם יצחק יעקב גימטריא כ"א : (ה) לכן אנשי מעשה נוהגים להתפלל תיקף אחד ברכת נמי ואומרים תפלה כזה (אל אלהי הרוחות י"ר מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתעמוד לנו זכות אברהם יצחק יעקב להציל אותנו ואת זרענו מכל פשע ועון כדי לקיים מצות תורתך הקדושה בלי שום מחשבה זרה ושחר לבנו לעבדך באמת ובתמים אמן) : אל תהי מצות ברכה זו קלה בעיניך כי מצאתי תפלה זו בחיבור הראשונים בימי רש"י ז"ל אשר קבלה היא בידם כי מיום שחרב ב"ה וכסלו הקרבנות נכנסו התפלות במקום הקרבן לעורר רחמים עלינו ובפרט שאנו בזמן הזה צריכין לרחמים גדולים ואין דעתנו צלולה להתפלל מחמת עול הפרנסה אשר ממש בגפשו

וייערע וינד : אונ ער זאל זיין פאר גינען דאש עשין אונ דענמאלט ווערס אויף אים גינאגט טוב עין הוא יבורך דר וואש האט אים גוט אונ דאש הייטש ער פר גינט דאש עשין וואש ער גיט דא ארמע לייט דער וועט גיבענשטט ווערן פון גאט ב"ה :

פרק יא ידוע ומפורסם ע"ז איז גיוויש אונ ספורסם צוא אלע וואש האבין ווישען שאפט אין אונזער הייליגע תורה אז צוויי ויילין זיינען פאר האנדלן וואש דא וועלט שטייט אויף זיין : איז דא ישראל האבין דורך דעם איין קיים : אונ דאש זיינען זיין דער זכות פון דער תורה אונ דא זכות אבות אונ דרום אז דער מארגין שטערין גייט אויף טוט ער לייכטן אלע טאג מיט רצון אונ רחמים דורך דעם זכות פון דא צוויי ויילין וואש פריער זיינן גיטמאגן דער בארפטיגט אונ ויילין צוא דא ישראל : (ב) אונ וייל גאט ב"ה גלייט צוא דא תפלות פון דא גאטש פארקטיגט סענטיין דרום איז רעכט אז דער מענטש זאל דרויף מהפלה זיין אלע פריא : אז עש זאל אונ בייא שטיין דער זכות פון אונזר הייליגע תורה אונ דער זכות פון אונזרע גלשעריין אברהם יצחק יעקב : (ג) אונ וייל אין דער פריא איז דא ערשטע ברכה על נטילת ידים אונ דא ברכה הייבט זיך

ניווע

בגפשו יביא לחמו ולפעמים באשר שהוא להוט אחר הממון מכנים את עצמו בדברי אימור הקרובים לאונאה וגזול כדי להחיות נפשו: (ה) ע"כ תקנו חז"ל זו התפלה להתפלל להבורא יתברך ב"ה להציל אותנו מכל עון ופשע וחטאה ולא כל העתים שזים לתפלה כמו תפלה של שחרית שהוא עת רצון ועת רחמים. ע"כ טוב לומר תפלה זו תיכף אחר ברכת נשי' כיון שמרומז בה זכות התורה וזכות האבות וכמש"ל ואם תפריק עולך מלהתפלל פן יפגע מרת הדין קודם התפלה לשפוך חמה שפוכה בפתע פתאום בעת הדין אשר מרה"ד כבר מוכן הוא: (ו) בן אדם בן אדם אם תציית לעצתי קום והתחזק לרצות את בוראך כי הוא אל גדול גבור וגורא עושה הכל בבת אחת ממות ומחיה מוחץ ורופא מוריש ומעשיר ומשפיל ומרומם מרעיב ומשביע ומוריד שאול ויעל מסביע במים אדירים ועמוקים ומעלה עונה לאדם בעת צרה ועונה לאשה בעת שיושבת על המשבר מציל את האנשים מים סוף והולכי מדברות מחיות רעות ונחש שרף רופא חולים שומע לזעקת אביונים ועניים מציל העשוק מיד עושקו: (ז) ולפעמים כשישראל אינם רוצים בתשובה מביא עליהם צרה או למרום נושאים עיניהם בבכיה עד כי בא יבא ישועה כהרף עין וכל זה בעבור התשובה שעושין במסתרים תבכה נפשם ומתוודים על חטאתם ופשעם וזעלים על לכביהם חטאת נעוריהם מה שקלקלו ופגמו ולא אבו ללכת בדרכי ה' כי אם בשרירות לבם ולא זכרו יום אחריתם ואחרי שובם נחמו לעזוב דרך הרשע ותמיד הן מתוודים בבכי ולקבל תשובה שלימה. על כל אלה שומע ומאזין

גיווען אין דיא צייטן פון רש"י ז"ל דאש ביא זיי איז איין קבלה גיווען אז פון דעם טאג אן וואש דאש בית המקדש איז תרוב און דיא קרבנות זיינען בטל גיווארן. זיינען דיא תפלות אויף דעם ארט פון קרבנות צוא דער וועקן דאש רחמנות פון גאט אויף אונז. בפרט היינטיגע צייטן באדראפן מיר צוא האבן גרויס רחמנות. אונזר העה איז גיט קלאר תפלה צוא מאן מחמת דעם עול פון פרנסה וואש ס'ש' ער שטעלט איין זיין לעבן פון זיין פרנסה וועגן. און אמאל מחמת ער איז זייער להוט נאך געלט בריינגט ער זיך אריין אין איסור וזאבן וואש זייא זיינען גארענט צוא גארין איינעם אדער אים באגולגען פון וועגן צוא דער גערין זיין לייב. און דאש קוקט אלץ מחמת עש קוקט אים זייער שווער דיא פרנסה: (ה) דרום האבן אנזערע תקנים ז"ל כתבן גיוועזן דיא תפלה וואש פריער איז גיטמאנען צוא בעסן גאט ב"ה ער זאל אונז מציל זיין פון אלע זינד. און גיט אלע צייט זיינען גלייך תפלה צוא מאן אזויא וויא דיא תפלה פון אין דער פריא וואש דענקאלט איז איין עת רצון און איין עת רחמים. דרום איז גוט דיא תפלה צוא זאגן תיכף נאך דער ברכה פון על נשילת ירום ווייל אין איר איז ס'רומ דער זכות פון דער תורה את זכות אבות. אבר ווען דא וועסט אבר פורק עול זיין פון צוא זאגן דיא תפלה תיכף נאך דער ברכה על נשילת ידים. סאטער וועט דער מרת הדין ד'ך באגענען פאר דער תפלה צוא פאר גיסן אויף דיר פלוצלונג זיין רגוה: (ו) דא בן אדם אויב דא ווילסט פאלגן צוא

מין עצה שטייא אויף און שטארק זיך איבער צוא בעסן דיין באשעפער ווארום ער איז זייער אגרויסער און איין פארקטיגער גאט ער טוט אלץ אין איין סאל. ער שייט און מאכט לעבדיג אין איין סאל ער וואונדעט און היילט. ער מאכט ארום און רייך. ער מאכט גידעריג און לער הייבט. ער מאכט הונגער. און מאכט זאט. איז מאכט גידרין אין גיהנם אריין און בריינגט ווידר אויף. ער ענטפערט צוא איין סענטשן אין דער צייט אז ער איז אין איין עת צרה. און ענטפערט צוא דער אשה בשעת זיא ויצט אויף דעם פראך פיינקלי צוא גווינען איין קינד. ער איז מציל דיא סענטשן פון דעם ים. און דיא וואש גייען אין דער סדרה איז ער מציל פון מות רעות און שלאנגען. ער היילט קראנקע. ער הערט צוא דאש גלייכרייט פון ארעסט לייט ער איז מציל דעם וואש ווערט גרויבט פון דעם וואש רויבט אים: (ז) און אמאל אז דיא ישראל ווילען גיט מאן קיין תשובה. קומט אויף וויא צרות ר"ל. און דענקאלט הייבן זייא אויף זייערע אויגן צו גאט מיט גיוועזן. ב"ו דיא הילף קומט זייא אין זיין הרף עין. און דאש איז אלץ פון וועגן דער תשובה וואש זייא מאנען. און וויינען אין פאר בארגענע ערשער און זיינן מתודה אויף זייער זינד. און בריינגען אויף זייערע הערצער אויף דיא ינד וואש זייא האבן גיסן אין זייער יוגענט. דאש זייא האבן גיווינדיגט און האבן גיט גוואלט גיין אין דיא וועגן פון גאט. גאר נאך דעם ווילן פון זייער הארץ.

ומאזין הבורא יתב"ש את זעקתם לשלוח להם ישועה ורחמים: (ח) ע"כ אל יתשל האדם מלהתפלל להשי' ב"ה ואל יסמוך האדם על חכמתו לאמר כבר מסוגל אני ביראת ה' ולא ירע אויבי לי להטותי מדרך הישר והטוב. ובה וראה מה דאיתא בירושלמי: (ט) מעשה בחסיד אחד שהיה מופלג בזקנה ואמר אל תאמין בעצמך עד ימי זקנתך (כי הוא סבר כשבא האדם לימי הזקנה שוב לא יחמא בוודאי ולא הסכים למה שאמרו רז"ל אל תאמין בעצמך עד יום מיתך) והנה פעם אחת בא השמן אליו וגדמה עצמו כאשה יפת תואר מאד והתקרב אליו עד שהביאו להרחור עבירה והתחיל החסיד לדבר אל השמן דברים המרגילין לעבירה: (י) ובתוך כדי הדבור שם החסיד אל לבו והתחרט ואמר מה זה מעשה אשר עשיתי ותיכף קם ואמר אוי לי למי אני מתקרב והתחיל להצטער מאוד בבכי גדול על הדברים שיצאו מפיו הקרובים להביא את האדם לעבירה כשראה השמן שהחסיד הוא בצער אל רבי אל תצטער כי אתה לא דברת עם אשה רק עם השמן שנדמה כאשה ולא באתי אלא להזהיר אותך לבלתי לשנות מסבב ודברים של חכמים שאמרו אל תאמין בעצמך עד יום מיתך ולא עד זקנתך וקבל החסיד עליו לדבר כך כמו שהזהיר אותו השמן ע"כ: (יא) והנה אחרי אשר דברנו קצת לעיל שצריך האדם להתפלל בלב נשבר נזכיר אנב גם התועלת הגדולה לקבלת התפלה שהוא ענין הנקיות שיהיה גופו נקי מכתמי לכלוכי הוזהמא ויתבונן האדם ממה שהובא בברייתא דמעשה מרכבה ונזכר לעיל ג"כ בפרק ראשון: (יב) שאותן המלאכים הנשלחים בעוה"ז להכריז מה שנגזר על העולם כשמשמין בעולם באוירא אינם יכולין

אנא האבין נים גידינקס וייער לעצמין טאג. אונ נאך דעם פאר לאזין וייערע פיינע מעשיות אונ וייערען תמיד מתנודה מיט גיווין אונ טען איין רעכטע תשובה הערש דאש אלץ נאט צו אונ פאר נעמט וייער נישטי צו שיקן וייער איין הילף אונ דער פארעמקייט: (ח) דרום ואל דער מענטש זיך נים פוילין פון צוא פעטין צוא נאט ב"ה אונ דער מענטש זאל זיך נים סופך זיין אויף זיין חכמה צוא זאגין איך בין שוין גוואונט אין נאטש פארקט. אונ מיין פיינד דער יצר הרע וועט מיר שוין נים קענען קיין ביזו טאן מיך אונזעק צוא גייען פון דעם רעכט פארטיגן אונ נאטין וועגן קים אונ זעה וואש עש שטייט אין ירושלמי: (ט) עש האט זיך גיטראפן איין מעשה דאש איין חסיד איז גיווען וואש ער איז גיווען גאנץ אלט. אונ האט גוואונט אל האמין בעצמך עד ימי זקנת דאש איז מיינט אויב דא בישט שוין פרום. זאלסטו איך דיר זעלבשט נים גלייבן ביז אין דיין עלטער. דען ער האט גיטיגט אז דער מענטש ווערט שוין אלט אונ האט נים גינדיגט וועט ער שוין פונדא נים זינדיגן אונ האט נים מסיים גיווען צו דעם וואש אונזערע חכמים ז"ל האבין גוואונט אז דא זאלסט אין דיר נים גלייבן ביז דיין טוים. זאגאל איז דר שטן נאטין צו אים אונ האט זיך אים פויוון ווא וייער איין שיינע אשה אונ האט גינענט צו אים ביז ער האט אים גיבראכט צוא איין הרחור פון זנות אונ דער חסיד האט אן גיהובן צוא ריידן צוא דעם שטן זעלכע רייד וואש גריינגען צוא זנות: (י) אונ הנה כדי דבור האט דער

חסיד חרטה גיהאט אונ האט גוואונט וואש האב איך דא גיטאן. אונ האט גוואונט וייער איז מיר צו וועסען בין איך מיך מתקרב. אונ האט אן גייהובן זיך מצער צוא זיין מיט גרוש גיווין אויף דא רייד וואש ער האט גירעט וואש זיין קענען פריינגען דעם מענטשין צוא זנות. ווא דער שטן האט גינעקען אז דער חסיד איז זיך וייער מצער. האט ער צוא אים גוואונט רבי וייער זיך נים מצער. ווארום דא האט נים גירעט מיט קיין אשה נאר מיט מיר וואש איך בין דער שטן וואש איך האב זיך דיר אויש גיווין ווא איין אשה. אונ איך בין מער נים גיקומען נאר זיך מהיר צוא זיין דא זאלסט נים אנדערש זאגען נאר ווא דא חכמים האבין גוואונט דא זאלסט אין דיר נים גלייבן אז דא וועסט נים זינדיגן ביז אין דיין טוים. אונ נים אזא ווא דא זאגשט ביז דיין עלטער. האט דער חסיד אויף זיך מקבל גיווען ער זאל שוין אזא זאגין ווא דער שטן האט אים אן גוואונט: (יא) אונ נון ווייל מיר האבין פריער אביסל גירעט אז דער מענטש כו מתפלל זיין מיט איין צוא פראכין הארץ וועלן מיר נאך דער מאנען דאש גרוש העלפונג אז דא תפלה זאל אן גינען ווערן דאש איז דער נאך זאל זיין ריין פון די סימאסע אונ איין גיריכטע פלעקין. אונ דער מענטש זאל פאר שטיין פון דעם וואש עש שטייט אין דער ברייתא פון מעשה מרכבה. (יב) דאש דא מלאכים וואש ווערן גישיקט אויף דער וועלט אויש צוא רופין וואש עש ווערט נאך אויף דער וועלט. דער נאך

יכולין לומר שירה אחד כשעולין עד שיטבלו בנהר דינור שש"ה טבילות ואח"כ שובלין עוד ז' פעמים באש לבנה וכל זה צריכין לטבול כאשר שהיו בשכונתן של בני אדם ואם כן אם העליונים צריכין טהרה להתקדש לומר שירה לפני הקב"ה מכל שכן שצריך האדם טהרה להיותו מתקדש עצמו לתפלה: (י) ועיקר הטהרה הוא שצריך האדם להזהר בהן שצריך ליטול ידי תיכף אחר יציאת בית הכסא וגם שצריך ליטול ידיו אחר יציאת המרחץ ואחר הקוה של דם ואחר נטילת הצפרניים ואחר תספורת ואחר שנגע בגופו במקומות המכוסים בבשרו כמבואר בפוסקים וכל מי שנוהר בנטילות הנ"ל לא בטהרה יבא לידי חטא וכל מי שאינו נוהר בהן בוודאי יבוא לידי חטאים גדולים כי מי שמיקל בזה יסובבו אותו הקליפות ששולטין במקומות הנוחמא אבל על ידי הנטילת מים מוכרחים הקליפות להרחיק מן האדם: (י) ובא וראה מאי דאיתא בזהר בראשית ח"ל מאן דעייל לבית הכסא לא יקרא בתורה עד דימחי ידיו אלא ווי לבני עלמא דלא משניחין ולא ידעין ביקרא דמאן ולא ידעו על מה קאי עלמא רוחא חדא אית בכל בית הכסא דשרי תמן ומיד שארי על אינון אצבעין דידי דבר נש עכ"ל ומכאן ראיא להמדקדקים במצות להיות מצוי אצל בית הכסא כלי אחד לנקות את הידים תיכף בצאתו מבית הכסא: (ט) וכן ראיתי שנוהגים קצת אנשים לרחוץ תיכף בשחרית בתוך כלי בעומם משינתם וכן ראיתי נוהגים שהיה כלי מים מוכן בשעת לימודו שמא יהיה נוגע באחד מן המקומות המכוסים והוא נכון מאוד ובפרט יראה לרחוץ ידיו קודם התפלה דכתיב ארחץ בנקיון כפי וכו' וכתיב ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו: (ט) ועוד דבר אחד מועיל לתפלה שלא ישב בבהכ"נ

נאך אז וי"א גי'ען אויף דעם היסל ארויף קענען זי"א קיין שירה גיט זאגן: ב"ו זי"א כוון זיך פריער שובלן איז נהר דינור דריי האנדערס אונ פינף אונ זעכציג טבילות: אונ דער נאך שובלען זי"א זיך נאך זיבן סאל אין ווישע פייער: אונ דיא טבילות סאזן זי"א אלץ האפין ווייל זי"א זינגען גווען אין דעם רואנג פון מענטשן: מכל שפן דער מענטש סא בודאי האפין טהרה דאש ער זאל זיך הייליגן בשעת ער וויל תפלה טאן: (י) אונ דער עיקר טהרה סא זיין וואש דער מענטש סא דרינגען גי'ווארינט זיין איז דאש: וויא ער גייט ארויס פון דעם בית הכסא: סא ער תיכף וואשין דיא הענט: אונ נאך דעם אז ער גייט ארויס פון דעם מרחץ סא ער אויך תיכף וואשין דיא הענט: אויך נאך דעם אז ער לאזט זיך אדער: אונ אויך נאך דעם אז ער שנייד דיא געגיל: אונ נאך דעם אז ער גאלט זיך אפ: אונ אז ער רירט אן אין זיין לייב אין דיא ערשער וואש זינגען ב'דעקט: אז וויא עש שטייט אין שלחן ערוך: אונ דער וואש איז נוהר אין דיא אלע נטילות: קסט אים איין עבירה גיט גיך צוא האנדן: אונ דער וואש איז גיט נוהר אין זי"א וועט ער בודאי קסטן צוא גרושע זיך ווארום דער וואש איז מקל אין דיא נטילות רינגלען אים ארום דיא קליפות וואש גי'וועלטיגן אין דיא אום ריינע ערשער: אבער דירך דעם וואש ער וואשט זיך זינגען הענט סאזן דיא קליפות פון אים זיך דער ווייטערין: (י) קום אונ

זעה וואש עש שטייט אין וזהר: דער וואש גייט אריין אין בית הכסא זאל ער גיט לענגען קיין תורה ב"ו ער וואשט זיך פריער דיא הענט ווי"א צוא דיא מענטשן וואש פרייען גיט אונ וויישיין גיט אין דעם קבור פון אנדער הער אונ וי"א ווייסן גיט אויף וואש דיא וועלט שטייט: דען איין רוח איז פאר האנדן אין איינליכן בית הכסא וואש ער רענט דארטן: אונ וויא דער מענטש גייט אריין אהן רענט ער אויף דיא פינגער פון זינגען הענט: אונ פון דאנען איז איין ראיה צוא דיא וואש זינגען מ'קדקס במצות דאש זי זינגן זיך נוהג בייא וייער בית הכסא זאל שטיין איין פלי מיט וואכר פרי צוא וואשין זיך דיא הענט תיכף וויא זי"א גייען ארויס פון דעם בית הכסא: (ט) אונ אזא אויך האב איך גי'וועהן אטייל מענטשן זינגען זיך נוהג אין דער פריא ווי זי שטייען אויף פון וייער שלאף וואשין זי"א זיך תיכף: אונ אויך האב איך גי'וועהן מענטשן זינגן זיך נוהג אז איין פלי מיט וואשער איז בייא זי"א אן גי'פרייט בשעת לענגען: סחבת סאכר וועט ער אין מיטן לערנן אן ריח אין לייב וועט ער זיך תיכף וואשין דיא הענט אונ דאש איז וייער רעכט: אונ פריער ער זאל זעהן צו וואשין זינגען הענט פאר דעם דאוונען ווארום עש שטייט אין פסק ארחץ בנקיון כפי איך סא וואשין מיט רייניקייט מינע הענט אונ דער נאך ואס בבה את סוכר ה' וועל איך ארום רינגלען דיין סופה גאט אונ וועל תפלה טאן: (ט) אונ נאך איין זאך העלפט צוא דער תפלה

קב

פרק יא יב

הישר

אלהם ועבר לפניהם ואמר להן צוותא דילכון בסימא אלי ומתאוה אני להשתתף בהדיכון אכן אנא יודעים מזה וחלילה לי שלא לגלות לכם ואתחייב בנפשייכו : (יט) איד יומי בריך רחמנא שהיינו ממתניגים בכאן ואתחברו בהדיא אמר להו הנה עדיין צריכין אנו לילך קצת באותו הדרך של סכנה ולא נשתעי מידי גיוול במהירות עד שנעבור אותו מקום סכנה . בתר דנפק אמר להו ברוך המקום שעזרנו על הכהן ת"ח והרג אותו ומהווא יומא כל מאן דעבר בההוא אורחא שאתם רוצים להלך שמה ופוגע באותו המקום גיווק כי מאותה שעה נעשה אותו המקום מקום סכנה ומתחבאין תמן גולגים רצחנים וכל מי שעובר שמה אינו ניצול מיד הגולגים כי הקב"ה תובע דמו של האי כהן ת"ח וכו' ע"ש באריכות : (כ) הרי לך בהדיא גרם החטא שגורם לאותו המקום לעשות מקום סכנה . ע"כ צריך האדם להזהר שישב בבית הכנסת אצל שכן טוב ולא אצל אדם רשע ואז בודאי יקובל תפלתו והקב"ה יתן בלבו למחר גופו ונשמתו בעוה"ז ע"י תשובה שלימה להיות נשמתו מתקבלת בחיזה לפני כסא כבודו יתברך :

פרק יב בזה מאוד צריך האדם להתפלל בבכי גדול לפני הקב"ה שלא יהיה מבוויש בבואו לפני כסא זכיות ואינו צריך להנצל מהבושה : (:) בא וראה מה דאיתא בתיקוני הוהר ר"ש בן יוחאי הוי יתיב ולעי באורייתא קם חד סבא (ר"ל אליהו הנביא) מבתר כותלא ואמר לרשב"י רבי רבי בוצינא קדישא

קום

איין וועג . גיט דער וועג וואש איר ווילט אין אים גיין . ווארום דער וועג וואש איר ווילט גיין איז איין סכנה ארם און איר ווייטסט גיט . און הלילה איר וואל אייך דאש גיט זאגן אז דער וועג איז איין סכנה וועג וואלט איך דריבער איין גרויסן עונש גיהאט ווייל איך האב אייך גיט סגלה גיווען . דרום גיט מיט מיר אויף מיין וועג וואש איך וועל ווייזן . האט רבי יוסף גיזאגט גילויבט איז גאט וואש מיר האבן דא גיווארט . און נייא האבן יוק מיט אים בהעפסט . האט דער מענטש צוא זייא גיוואגט מיר דארפן נאך אפטייל גיין אין דעם סכנה וועג . און לאמור נאר גיט ריידן . און גיך גיין ביז מיר וועלן איבער גיין דאש סכנה ארם . נאך דעם אז ווייז זיינען אונזע גיזאנגען פון דעם סכנה וועג . האט ער צוא נייא גיזאגט גילויבט איז גאט וואש האט אונז גיזאלפן ארויש צוא גיין פון דעם דאזיגען ארם . דען איין מאל איז גיזאנגען איין פון תלמיד תבם מיט איין עם הארץ . האט דער עם הארץ גיזאגט דעם פון ת"ח . און פון דעם סאג אן איינליכר וואש גיט אין דעם וועג און גענוגט אין דעם ארם ווערס ער גיווק ווארום פון דער צייט אן ווערס דאש ארם איין סכנה ארם . און דארטן באהאלטן ויך גולגים און רצחנים . און איינליכער וואש גיט דארטן ווערס גיט ניצול פון די גולגים ווארום גאט ביה דער מענטש דאש פלגט פון דעם פון ת"ח .

(כ) נח שמיים דאך דא בפירוש אז דא עבירה איז טרם

איין וועג . גיט דער וועג וואש איר ווילט אין אים גיין . ווארום דער וועג וואש איר ווילט גיין איז איין סכנה ארם און איר ווייטסט גיט . און הלילה איר וואל אייך דאש גיט זאגן אז דער וועג איז איין סכנה וועג וואלט איך דריבער איין גרויסן עונש גיהאט ווייל איך האב אייך גיט סגלה גיווען . דרום גיט מיט מיר אויף מיין וועג וואש איך וועל ווייזן . האט רבי יוסף גיזאגט גילויבט איז גאט וואש מיר האבן דא גיווארט . און נייא האבן יוק מיט אים בהעפסט . האט דער מענטש צוא זייא גיוואגט מיר דארפן נאך אפטייל גיין אין דעם סכנה וועג . און לאמור נאר גיט ריידן . און גיך גיין ביז מיר וועלן איבער גיין דאש סכנה ארם . נאך דעם אז ווייז זיינען אונזע גיזאנגען פון דעם סכנה וועג . האט ער צוא נייא גיזאגט גילויבט איז גאט וואש האט אונז גיזאלפן ארויש צוא גיין פון דעם דאזיגען ארם . דען איין מאל איז גיזאנגען איין פון תלמיד תבם מיט איין עם הארץ . האט דער עם הארץ גיזאגט דעם פון ת"ח . און פון דעם סאג אן איינליכר וואש גיט אין דעם וועג און גענוגט אין דעם ארם ווערס ער גיווק ווארום פון דער צייט אן ווערס דאש ארם איין סכנה ארם . און דארטן באהאלטן ויך גולגים און רצחנים . און איינליכער וואש גיט דארטן ווערס גיט ניצול פון די גולגים ווארום גאט ביה דער מענטש דאש פלגט פון דעם פון ת"ח .

פין

בבחי' סמך לאדם רשע כמו שכתבתי לעיל פ"ג כי במקום הרשע שם חניית הסטרא אחרא ומקים סכנה להנזק בו חיוכן מצינו בדברי רבינו ז"ל מכל עבירה שהאדם עושה ואינו מעביר העבירה בתשובה ובכי ובוידוים או מאותה עבירה מתהווה ונברא משחית אחד ומתלבש בתוך העץ או אבן ואחר זמן רב נכשל זה האדם שעבר עבירה באותו העץ או האבן וניזוק בו והוא סבור שהעץ או האבן מוסיף ומעוה הוא במחשבתו שאינו יודע כי בעון עצמו הוא נכשל והעון הוא המוסיף וזה שאמר הכתוב שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך דייקא: (י"ו) וכן שמעתי ואמרים בשם החסיד רבי יהודה משידלאווצי ז"ל שאמר כן על אותן אנשים אשר בוגדים בנשותיהם והולכים למדינות מרחקים להיות שמה מלמדי תינוקות ואח"כ המה עוסקים באיזה משא ומתן וקובצים על יד על יד להרבות מעות וממון רב ובלי ספק שהן נכשלים בעון ראית קרי ואח"כ בשרוצים לילך ולחזור לבתיהם או באים עליהם שוודים וגזלנים ולוקחים כל אשר להם ואותן אנשים לא ידעו כי מכל טפת קרי נברא מוסיף א' חממא ליצלן ואותן המוסיף נדמים כאנשים ולוקחים ממנו כל המעות שלו עכ"ל וכמו שהאר"י ז"ל הרב בעל כלי חמדה וגם הרב בעל מגלה עמוקות כשרוצה האדם לעשות איזה דבר עבירה או מלאך הממונה על זה צועק ואומר אל תבואני רגל נאזה יד רשעים אל תנדיני וכדאיתא בזהר פרשת בראשית ע"ש והכלל כי כח העבירה שמביא הס"א גם המקום שנעשה בו העבירה הוא מסוכן: (י"ח) ובא וראה מ"ש בזהר שמות ר' חייא ור' יוסי הוו אזלי באורחא במדברא והוו עסקי באורייתא אדהכי חמו חד בר נש דשעין משאוי אמר ר' חייא לא נשתתף בהדיה דילמא עובד כוכבים הוא ואסור להשתתף עמיה או שמה עם הארץ הוא ואין להתלוות עמיה אמר רבי יוסי נעין עליו דילמא ת"ח או בר אוריין הוא אדהכי חניע אליהם

דאש ער ואל גיט ויצין אין שול נאקענט צו איין רשע אזו ווא איך האב אויפן גיט'רין ווארעם דארטין ווא דער רשע רשע דארטין וועט דיא סטרא אהרא אונ דאש איז איין סכנה ארט דארטין ניזוק צו ווערן ח"ו . אונ אזו האבין אונזערע חקמים ז"ל אויך גיזאנט . פון איסל'כער עבירה וואש דער מענטש טוט אונ פירט גיט איבער דיא עבירה מיט תשובה אונ גיטויין אונ ווידוים . ווערט פון דער עבירה פשאפן איין משחית אונ איז זיך סתלבש אין איין האלץ אדר אין איין שטיין אונ אין פיל צייט ארום ווערט דער ועלפ'נער מענטש גיט'ר'יכילט אין דעם האלץ אדער אין דעם שטיין אונ ווערט דער פון ניזוק . אונ ער מיינט אז דער האלץ אדער דער שטיין איז אים מוסיף . אבער ער האט איין מענה דאש ער ווייט גיט אז אין דער עבירה וואש ער האט גיטאן דרינן ווערט ער גיט'ר'יכילט אונ דיא עבירה איז דער מוסיף אונ דאש מיינט דער פסוק שובה ישראל עד ה' אלהיך קער וחדש ישראל ביו דיון גאט כי כשלת בעונך דען דוא בישט גיט'ר'יכילט גיטארין אין דיון ויגד אליון . (י"ח) אונ אזו האב איך גיהערט מען זאגט פון ווערן דעם חסיד רבי יהודה משידלאווצי ז"ל דאש ער האט אזא גיזאנט אויך דיא מענטשין וואש פלעשין אין ווערע ווייבער אונ גייען אין ווייטע מדינות אריין . דארטין סלסדים צוא זיין . דער נאך וייען ויין דארטין עסקט אין איין משא ומתן אונ קלייבן צוא

אין

ניזק פיל געלט אונ ויין ווערן בודאי נכשל אין דער עבירה פון קרי ר"ל דער גאט אז ויין ווילן ווידער קערן צוא וייער היים . קמען אויף ויין רויבער אונ נוללים אונ געמען בייא ויין אונזעק וואש ויין האבין . אונ דיא מענטשין וויישען גיט אז פון איסל'כער טיפה קרי ווערט באשאפן איין מוסיף ר"ל אונ דיא מוסיף ווייזן זיך פאר ויין אזא ויין מענטשין אונ געמען ביי ויין אונזעק גאר דאש געלט . דער כלל איז דער וואש טוט איין עבירה בייגאנט דיא סטרא אהרא אויף דעם ארט וואו דיא עבירה ווערט גיטאן . איז דאש ארט אויך מסוכן: (י"ח) קום אונ זעה וואש עש שמיים אין ווידר רבי חייא אונ רבי יוסי וייען גיזאנט אין וועג אין דער מדבר . אונ האבין גילערקט תורה דער ווייל האבין ויין דער זעהען איין מענטש וואש טראגט איין משא . האט רבי חייא צו אים גיזאנט לאמיר זיך גיט משתתף זיין מיט אים . ווארום טאמער איז ער איין הייד טאר מען זיך מיט אים גיט משתתף זיין אדער טאמער איז ער איין גיט אים . האט רבי יוסי גיזאנט לאמיר זעהן טאמער איז ער איין ת"ח . דער ווייל איז ער גיקומען צוא ויין אונ איז איבער גיזאנט פון ויין . אונ האט צו זיין גיזאנט אייער באהעפטונג איז זיין צוא מיר . אונ איך גילעשט זיך צוא באהעפטן מיט אייך . פאר וואר איך ווייס דא

אליהם ועבר לפניהם ואמר להון צוותא דילכון בסימא אלי ומתאוה אני להשתתף בהדייכו אכן אנא ידענא אורחא חד ולא באותה אורחא שאתם רוצים לילך בו כי הוא מקום סכנה מאוד ואתם אינכם יודעים מזה וחלילה לי שלא לגלות לכם ואתחייב בנפשיכו: (ט) א"ר יוסי בריך רחמנא שהיינו ממתנינים בכאן ואחזקו בהדיה אמר להו הנה עדיין צריכין אנו לילך קצת באותו הדרך של סכנה ולא נשתעי מידי גזיול במהירות עד שנעבור אותו מקום סכנה. בתר דנפק אמר להו ברוך המקום שעזרנו לצאת מן המקום הזה ואמר להם חר זמן הלך כהן תלמיד חכם אחד עם עם הארץ ועמד עם הארץ על הכהן ת"ח והרג אותו ומההוא יומא כל מאן דעבר בההוא אורחא שאתם רוצים להלך שמה ופוגע באותו המקום ניווק כי מאותה שעה נעשה אוהו המקום מקום סכנה ומתחבאין תמן גזלנים רצחנים וכל מי שעובר שמה אינו ניצול מיד הגזלנים כי הקב"ה תובע דמו של האי כהן ת"ח וכו' ע"ש באריכות: (כ) הרי לך בהדיא גרם החמא שגורם לאותו המקום לעשות מקום סכנה. ע"כ צריך האדם להזהר שישב בבית הכנסת אצל שכן טוב ולא אצל אדם רשע ואז בוודאי יקובל תפלתו והקב"ה יתן כלבו לשתר גופו ונשמתו בעוה"ז ע"י תשובה שלימה להיות נשמתו מתקבלת בחדוה לפני כסא כבודו ויתברך:

פרק יב בנה מאוד צריך האדם להתפלל בבכי גדול לפני הקב"ה שלא יהיה מבוייש בבואו לפני כסא כבודו אחר צאת נשמתו ואל יחשוב האדם כי אין לו לדאוג על זה באשר שיש לו הרבה זכויות ואינו צריך להנצל מהבושה: (א) בא וראה מה דאיתא בתיקוני הזוהר ר"ש בן יוחאי הוי יתיב ולעי באורייתא קם חד סבא (ר"ל אליהו הנביא) מבתר כותלא ואמר לרשב"י רבי רבי בוצינא קדישא

קום
אין ווען. גיט דער ווען וואש איר ווילט אין אים
גין. ווארום דער ווען וואש איר ווילט גין אז אין
סכנה ארם און איר ווייטס גיט. און הלילה איה ואל
איה דאש גיט זאגן אז דער ווען אז אין סכנה ווען
האלט איה דריבער אין גרויזשן עונש גיהאט ווייל איה
האב איה גיט מללה גיווען. דרום גיט מיט מיר אויף
מין ווען וואש איה וועל ווייזן. האט רבי יוסי גיחאגט
גילויבט אז גאט וואש מיר האבין דא גיווארט. און גיט
האבין ויך מיט אים בהעפט. האט דער מענטש צוא גיט
גיוואגט מיר דארפן נאך אפסיל גין אין דעם סכנה ווען.
און לאמיר נאר גיט גיידן. און גיך גיין מיר וועלן
אייבער גיין דאש סכנה ארם. נאך דעם אז גיט זייגען אנועק
גינאנגען פון דעם סכנה ווען. האט ער צוא גיט גיחאגט
גילויבט אז גאט וואש האט אונז גיהאלפן ארויש צוא גין
פון דעם דאויגען ארם. דען איין סאל איז גינאנגען איין פלן
פלמיר רבם מיט איין עם הארץ. האט דער עם הארץ
גיהרגט דעם פלן ת"ח. און פון דעם סאג אן איסליכר וואש
גיט אין דעם ווען און געניגט אין דעם ארם ווערט ער
גיווק ווארום פון דער צייט אן ווערט דאש ארם איין סכנה
ארם. און דארטן באהאלפן ויך גולגים און רוצחים. און
איסליכער וואש גיט דארטן ווערט גיט ניצול פון די גולגים
ווארום גאט ביה דער מאגט דאש גילם פון דעם פלן ת"ח.
(כ) נוא שטייט דאך דא בפירוש אז ווא עבירה איז גורם

אז דאש ארם וואו זיא ווערט גיטאן ווערט אין סכנה ארם
דרום אז דער מענטש גוהר גיין ער ואל ויזין אין שול לעבן
אין גיטן שכן און גיט לעבן גיין רשע און דענסאלט
וועט בוודאי גיין הפלה אן גינוסען ווערן. און גאט ביה
וועט געבן. אין גיין הארץ צוא גיניגן גיין גוף און גיין
גשקה אויף דער וועלט דורך איין רעכטער תשובה דאש גיין
גשקה ואל אן גינוסען ווערן מיט תורה פאר גיין פסא פבד.
פרק יב מה מאוד וואו גייער גיהער דער מענטש מחפלא
גיין מיט גרויש גיוויין פאר גאט ביה דאש ער
זאל גיט סבויש ווערן פאר גיין פסא פבד נאך דעם אז
גיין גשקה וועט ארויש גיין. און דער מענטש זאל גיט
סראכטין אז ער האט ויך גיט צוא זארגן דרויף ווייל ער
האט פיל זכויות און ער דארף גיט ניצול ווערן פון דער
בושה: (ב) קום און זעה וואש עש שטייט אין תיקוני
וזהר רבי שמעון בן יוחאי איז גינעסן און האט ויך גמיהם
אין דער תורה. איז אויף גישטאנען אליהו הנביא און
האט גיחאגט צוא רבי שמעון בן יוחאי רבי בוצינא
קדישא שטייט אויף און צינד אן דיין ליכט דאש איז דא
ליכט פון משה רבינו ע"ה פלזסר זאג דברי תורה דען דא
תורה איז גינליכען צוא פיער. איז רבי שמעון בן יוחאי
אויף גישטאנען אויף זיינע פיס און איז גינעסן איין רגע
און האט גינאגט דער הער פון דער וועלט דאש גיט
דער הער פון אלע מלכים און אנפאלקט סודות עש ואל

קום אדליק שרגין דאיהו נר משה שכינתא קרישא דעלה אתמר אש חמיר תוקד על המזבח לא תכבה ועלה אתמר להעלות נר חמיר נר קום אדליק בה. קם רשב"י על רגליו ויתב רגע חדא ואמר רבון דעלמין אנת איהו מרי מלכין וגליא רזין יהא רעוא דילך לסדרא מילין דפומא לקיימא בי האי קרא אהיה עם פיך דלא איעול בכיסופא קמך: (ג) ואם רשב"י שהוא בוציגא קרישא שהיה בונה כמה עולמות קדושים כהבל פיו היה צריך להתפלל דלא איעול בכיסופא קמי קב"ה אנו על אחת כמה וכמה ובפרט שאנו עסוקים בהבלי עולם הזה שצריכין אנו להתפלל ולהתחנן לפני בוראנו יתברך שלא נבוש ולא נכלם בעמדנו לחשבון דינא רבא ודחילא אוי ווי באיזה מעמד נהיה שם וכה יחשוב האדם בכל יום יום בעת התבודד שצריך האדם להתבודד (עין פרק א') לתקן חסאיו ופשעיו בזריזות וחוב גדול הוא להתבודד היטב ואולי עיי כן יערה עליו ממרום רוח חכמה וכינה ודעת ויראה ה' להדריכו בדרך הישרה לכל ימיו מדרגי תורתנו הקדושה. ואילו היינו זוכין במעשה ידינו להשגת הראשונים היתה השגתנו שלימה להשיג חפצנו ומשאלותינו למובה: (ה) ובא וראה מאי דמצינו בכתבי הקדש החסיד רבי חיים וויטאל דל וז"ל בענין השגתי שאלתי את נשמותי והיה משיב לי שאתענה ארבעים יום רצופים בשק ואפר ואחריב אתענה שני וחמישי ושני חמיר עד תשלום שני שנים ומחצה ואז אשיג השגה נמורה בלתי שום ערבוביא של סטרא אחרא: (ה) וכה אמרה לי הנשמה שלי שאחר שאתנהג חודש אחד שלם בשק ואפר ותענית אז תתחיל השגה באופן שלא יצא שום נירנוד של ליצנות חיו ולהתנהג בתכלית הענוה והשפלות ואחר התענית שלשה ימים רצופים בשק ואפר אהיה זוכה לבא לידי רוח הקודש ואחר שני שנים ומחצה אשיג השגה גדולה והמעם שהקפידה דוקא ב' שנים ומחצה מפני שבימי בחרותי ישבתי ב' שנים ומחצה בלתי

ויון דיין ויולין צוא מסדר ויון דייענע רייד אין סין מויל • צוא מקנים ויון אין מיר דעם פסוק וואש דא האסט גיזאנט צוא משה רבינו אהיה עם מיד איה וועל ויון מיט דיין מויל ברי איה זאל גיט אויף גיין מיט חרפה פאר דיר: (ג) אנו ווען רבי שמעון בן יוחאי וואש ער האט גיבויס פיל הייליגע וועלסין מיט ויון מויל • האט ער גסוים מקפיל ויון ער זאל גיט אויף גיין מיט חרפה פאר גאט ביה מקל שפן מיר • אונ בפרט מיר וייגען עוסק אין דיא נארישקייט פון דער וועלט • מוזין מיר ברוידי סתפער ויון אונ בעטין פאר אונזער בשעפער יתפרך אז מיר זאלן גיט פאר שעקט ווערין אז מיר וועלן שטיין צוא דעם חשבון פון גרויזען אונ פארקטיגען דין • אזי וויי אין וואש פאר איין מעמד וועלן מיר דארט ויון • אונ אזא זאל דער מענטש סראכטען אלע טאג אין דער צייט אז ער איז זיך מתבודד דען איין סענטש מוז זיך מתבודד ויון צוא פאריכטין ויינע חסאים מיט זריזות • אונ סאמער דורך דעם וועט אויף אים דער וועקט ווערין פון דעם הימיל איין רוח הקסא אונ בינה אונ ווישען שאפט אונ גאטש פארקט צוא מאכין סרעטין אים אין דעם העכט פארטיגן וועג • דאש ער זאל גיט אונעק גייגן פון דיא וועגין פון אונזער הייליגע תורה • ווען מיר וואלפין זוכה גיווען צוא דער השגה פון דיא ערשטע הקסים • וואלט אונזער השגה

גאנץ גיווען צוא גרייכין אונזער בגער אונ אונזער גיבעט צו גוטשע: (ד) קום אונ זעה וואש מיר האבין גיפן שטיין אין דיא פתכים פון רבי חיים וויטאל זל • דאש איה האב גיוואלט משיג ויון דיא חכמת הקבלה האב איה גיפרענט מין נשמה • האט זיא מיר גיגענטפערש איה זאל פאסטין פערציג טעג אייניש נאך דעם אנדרין מיט איין זאק אונ אש • אונ דר נאך זאל איה פאסטין כאנטאג אונ דאנרשטאג דריט האלבין יאר דורך אנאנד • אונ דענמאלט וועל איה משיג ויון איין רעכטע השגה אן איין שום צו מישונג פון דער סטרא אחרא: (ה) אונ אזא האט מיר דיא נשמה גיזאנט • דאש נאך דעם אז איה וועל סוף נזק ויון איין גאנצין חודש מיט איין זאק אונ אש אונ תענית דענמאלט וועשט אן הייבין צוא האבין איין השגה • נאר באופן דא זאלשט קיין שום ליצנות גיט ברויכין חיו • אונ זאלשט זיך נזק ויון מיט גרויז • ענוה אונ גידעריקייט • אונ נאך דעם אז איה וועל פאסטין דריי טעג רצופים אונ וועל גיין מיט זאק אונ אש • וועל איה זוכה ויון צוא רוח הקודש • אונ נאך דיא דריט האלבין יאר וועל איה משיג ויון איין גרויז השגה • אונ דרום האט דיא נשמה מיר גידיישין ברוקא פאסטין דריט האלבין יאר • ווייל אין סין ווענט בין איה גינעסין דריט האלבין יאר אונ האב גיט גילערינט קיין פיל תורה אונ האב גיט סרדק גיווען צוא טאן מעשים טובים דרום האב איה

בלתי התמודות התורה ולא הייתי מדקדק במעשים ולכן הוצרכתי לעשות תשובה שני שנים ומחצה והייתי נוהג ג' ביום התענית של שני וחמישי ושני ולילה שלאחריו בשק ואפר ובכי ולשכב על הארץ או על האפר בלבוש שק ואבן מראשותי ולכוין הויה במילואו עם הכולל כזה (יידה היה וז' היה) גימטריא אבין או נוסחא כזה (יידה היה ואיו היה) והעיקר להתנהג במדת הענוה מאוד ולהזהר מן הכעס והקפדה : (ו) ואמר לי הרב הארי ז"ל שאזהר מאוד כפי מה שהגיד לי נשמתי כי בוודאי בתוך משך הזמן הנזכר יבא ערבוב הדעת לבטל אותי מדרך התשובה הנזכר ושלא אוכל לסבול עול הסיגוף . אמנם באשר הבחירה הוא בידי אראה להתגבר בס' ולאחר כמה ימים ביום ה' אמר לי האריז"ל כי בשבוע זו תראה בעיניך רוח קדושה ומהרה אחד מסבב אותך וזה מורה כי מן השמים שלחו האי רוח קדושא לסייעני שלא אהיה רפה מן דרכי התשובה ולתת בי כח ואומץ להשיג השנה גדולה והיה מבשר לי שאזכה להשגת רוח הקודש : (ז) וכאשר זכיתי אמר לי מורי הארי ז"ל שזכיתי לכך מפני שהייתי חושק מאוד לחדושי התורה ונשמתי היתה מסייעני והבטיח לי האריז"ל שיתעבר בי עוד איוה נשמה מנשמות צדיקים בסוד העיבור ויהיה מסייעני לתגבורת היראה והעיקר זכות הענוה וזכות היראה וההשגה בתורת ה' וע"י שני מדות האלו דהיינו מדת הענוה ומדת היראה שהוא מדת מיעוט הדבור שאינו בהכרח . (ח) כמו שמצינו בחסיד אחד שנתגלה לאשתו בחלום לאחר מותו והיתה רואה כל שערות ראשו וזקנו מאירים כאבוקה גדולה ושאלה אותו אשתו במה זכית לכך להפליגת אור גדול כזה והשיב הגם שהייתי חסיד על כל פנים לא הייתי זוכה לכל האור הזה רק זכיתי לאור כזה שהייתי ממעט הדבור שאינו של תורה ויראה והקב"ה הוא משגיח על זה ונתן לי שכר מגיעת הדבור כי הקב"ה בעצמו משגיח על זה האדם שממעט בדבור חול ורק חשקו הוא להדבק ביראת ה' ואות ומופת לכל המזהירים לילך בדרכי היראה כי ע"י כן יש שמירת הבורא ב'ה עליהם לבלתי יכשלו ח"ו באיוה עון וכמשיה לא יאונה לצדיק כל און ואף גם

בדארפס טאן תשובה דרים האלפין יאר . און אין דעם פאסטין פון סאנטיג און דאנערשטיג און אויף די נאכט נאך דעם תענית פלעג איך מך אויף נהג זיין צו גיין אן גיקלייך אין אומא און אש און אשטיין פלעג איך לייגן צווא קאפינס . און דער עיקר איז נהג צו זיין זיך זייער אין דער מדה פון ענוה און צוויי היטן זיך פון פערס און פון מקפיד צו זיין : (י) האט דער רב הארי ז"ל צווא מיר גיזאגט . אז איך זאל זייער נהר זיין צווא טאן אזוא וויא מיין נשמה האט מיר גיזאגט . ווארום אין מיטן דער צייט וועט בוודאי דער שטן מך וועלן מבטל זיין פון דער תשובה וואש מיין נשמה האט מיר גיזאגט און וועט זעהען אז איך זאל נישט קאנען אויש ליידיגן דיא סגופים גאר ווייל דיא בתירה איז פריא מיר אין דיא הענט וועל איך זעהען זיך סתגבר צו זיין אויף אים מיט נאמש הילף . אין עסליכע טעג ארום אום דאנערשטאג האט דער הארי ז"ל גיזאגט אז אין דער דאזיגער וואך וועט זעהען איין הייליגן רוחאון איין ריינער וועט דיע ארום רינגלען און דאש ווייטא פון דעם היטל האט מען גלייכס דעם הייליגן רוח מיר צווא העלפן פדי איך זאל זיך נישט אפ לאזן פון דיא וועגן פון תשובה . און צווא געבן אין מיר פון און עסמטיקייט משיח צווא זיין איין גרויסע קשנה . און דער רבי הארי ז"ל האט מיר קבשר גיווען אז

איך וועל זוכה זיין צווא רוח הקדש : (ז) און אז איך האב שוין זוכה גיווען צווא רוח הקדש האט מיין רבי דער הארי ז"ל צו מיר גיזאגט אז איך האב דרום זוכה גיווען דער צו ווייל איך האב זייער גילושט צווא חדושי התורה און מיין נשמה האט מיר דער צו גיזאגט . און דער הארי ז"ל האט מיר מבטיח גיווען אז עש וועט אין מיר נאך אריין קומען איין נשמה פון איין צדיק און זיא וועט מיר העלפן צווא שטארקן זיך אין נאמש פארקם . און דער עיקר האט מיר גיזאגט דער זכות פון ענוה און די מדה פון יראה וואש דאש איז דיא מדה צווא ווייניגן אין אזוא איין דיבור וואש נוצט אים נישט : (ח) אזו וויא מיר גפינען איין טעשה דאש איין חסיד איז נאך זיין טוים גיקומען צו חלום צו זיין ווייב . האט זיא גזעהען אז גאר זייער האר פון זיין קאפ און זיין פארד האבן גלויבטן וויא איין גרויסער פלאם . האט זיין ווייב אים גישרענט מיט וואש האשטו דער צו זוכה גיווען האט ער איר גיענטפערט . האטשע איך פין גיווען אגרוישער חסיד וואלט איך פארט נישט זוכה גיווען צו אזוא איין ליכטיקייט גאר דריבער האב איך דער צו זוכה גיווען ווייל איך פלעג צווא ווייניגען אין אזוא איין דיבור וואש איז נישט גיווען פון תורה און נאמש פארקם . און נאש ביה איז איין משגיח אויף דעם . האט ער מיר גינעקין דער פאר דעם שקר וואש מינע האר לייכטון

גם בהיות כן הקב"ה משמרנו מכל: (ט) וכמה שאירע לחסיד אחד פעם אחת נדמה לו בחלום אחת מן הכתות של לילית כדמות אשתו כדי להביאו לידי קרי והנה בהתחלת המראה נשמע לו קול הכאה באגרוף בחלונו כאילו איש בא ומכה באגרוף בכח בחלונו עד שהקיץ משנתו ואז הכיר החסיד בחסד הבורא ב"ה שלא עזב חסדו מאתו יתברך ב"ה שהציל אותו מן החטא של קרי ע"כ: (י) ומה יראה האדם שהקב"ה חפץ במדת הקדושה והטהרה ע"כ עצה היעוצה לכל בר ישראל שיתעורר בעצמו לעשות תשובה קטנה ואחר כך הבא לטהר מסייעין אותו ויאזור כגבור חלציו לעשות תשובה גדולה וירגיל עצמו לרחוץ ידיו כדי שיתפלל בטהרה ולימורו יהיה בטהרה ואז יזכה למאמרי רז"ל מטהרה מביאה לידי קדושה ועיקר הטהרה הוא בשילת ידים ולכן אציג פרק לקמן בפני עצמו:

פרק יג כתב המור א"ח שצריך האדם לרחוץ שחרית פניו וידיו כדי להעביר הרוח רעה שזבא אל אדם בשעה שישן ומהאי טעמא חייב האדם לרחוץ פניו וידיו כשישן ביום ומכיש כשישן בלילה: (א) והנה ראיתי שרוב העולם אינם נוהרים בזה כשישנים ביום אין רוחצין כלל ואף אם הם רוחצין אזי אין לוקחין כי אם מעט מים לרחיצה ואף בשחרית שצריך האדם ליטול ידיהם המה לוקחין מעט מים שאין בו כדי לרחוץ יד אחד והוא רוחץ בו שני ידיו ופניו ולא עוד שהן מוכרים לעשות מטהרה ברחיצותיהם פניהם וידיהם והמה מוסיפים מומאה על פניהם וידיהם כי ארז"ל כמה פעמים בנמי שהמים עלולים הן לקבל מומאה: (ב) ולכן צריך האדם ליטול מים לנשילה של שחרית וכן כשישן ביום ליטול ולשפוך

דען נאט ב"ה אליין איז פאנגען אויף דעם מענטשן וואס דעם נויניג דברי חל' און זיין גילדשטיקייט איז נאר צוא ב'העפסין זיך אין נאטש פארקט. דען דעם היט נאט ב"ה ער זאל נישט צוריקלען ווערן אין איין עבירה ח' אזא וויא עש שטייט אין פסוק לא יאונה לצדיק כל און צוא איין צדיק טרעפט זיך נישט קיין שום זינד: (א) און אזא וויא עש האט זיך גיטראפן צוא איין חסיד. דאש איין מאל האט זיך איינע פון דיא פיהות פון דיא לילית אים אויש גיוויון אין חלום גלייך וויא זיא איז זיין נוייב פון וועגן אים צו בריינגען צוא קרי ח' און וויא ער האט אן גיהויבן צוא זעהן די שידית. האט ער גיהערט וויא איינער - האט גיקלאפט מיט זיין פויקט אין זיין פענצטער גלייך וויא איין מענטש קוקט און קלאפט מיט פח אין זיין פענצטער. ביז ער האט זיך אויף גיהאפט פון זיין שלאף. האט דער חסיד דער קענט אין דעם חסד פון דעם בשעפער גילויבט איז ער וואש ער האט גוט פאר לאזן פון אים זיין חסד דאש ער האט אים מציל גיוונו פון דער עבירה פון קרי. און פון דעם קען דער מענטש זעהן אז נאט ב"ה וויל אין דער מדה פון קדושה און מטהרה. דרום איז דיא עצה צו אומליבן מענטשן ער זאל זיך דר וועקן צוא טאן פריער איין קליינע תשובה און דר נאך וועט מען אים העלפן פון דעם היטל און זאל אן גורטן זיינע לענדן וויא איין מענטש צוא טאן איין גרדשע תשובה און זאל זיך גיוואונן צוא וואשן זיינע הענט פאר דעם ראנגען קרי ער זאל ראנגען בטהרה. און דענמאלט

וועט ער זוכה זיין צוא דעם וואש אונזער חכמים ז"ל האבן גיזאגט אז דאש רייניקייט בריינגט צוא הייליקייט. און דער עיקר רייניקייט איז אפ צוא היטן דיא הענט וואשן. דרום וועל איך דרויף שטעלן איין בונדערן פרק:

פרק יג כחב דער מור אורח היים שרייבט אז דער מענטש ברארף אין דער פריא זיך וואשן זיין פנים און

זיינע הענט און פים פון וועגן מעביר צוא זיין דעם רוח רעה וואש קוקט צוא דעם מענטשן בשעת אז ער שלאפט. און דרום אז דער מענטש שלאפט בייא טאג און מכל שכן בייא נאכט מוז ער זיך וואשן דיא הענט מיט זיין פנים.

(ב) און נון איך האב גיזעהן פיל מענטשן זיינען נישט נוהר דרינגען דאש אז זייא שלאפן בייא טאג וואשן זייא דיא הענט נאר מיט אפיקל וואשער. און אויך אין דער פריא

געטן זייא נאר אפיקל וואשער וואש דרינגן איז נישט פראגן אפילו איין האנט צוא וואשן. און זייא וואשן דער מיט

ביידע הענט און דאש פנים. און נאך מער זייא מיינען דער מיט וואש זייא וואשן זיך מיט דעם ביסעל וואשער

רייניגן זייא זייערע הענט און זייער פנים אפער מערן נאך מומאה אויף זייער פנים און זייערע הענט. ווארום

אונזערע חכמים ז"ל האבן גיזאגט אין דער גמרא פיל מאל אז דיא וואשער זיינען גרינג מקבל מומאה צוא זיין. איז

דאש ביסל וואשער פריער מקבל מומאה פון דיא הענט און איז מומאה דיא הענט און דאש פנים: (א) דרום מוז

דער מענטש נוהר זיין און דער נשלה פון אן דער פריא.

ולשפוך ראשונה ג' על יד הימנית כדי להעביר רוח הטומאה השורה מחמת השינה ואח"כ נשילה רביעית להעביר המים שיש על ידו ואח"כ ישים מים על ידו השמאלית ג' להעביר הרוח השורה עליו. ואח"כ נשילה רביעית להעביר המים שיש על ידו השמאלית ואח"כ ירחיץ פניו ופיו כאוות נפשו: (ו) והנה ראיתי ערה שהם נוסלים רק רחיצה אחת על ידו ומיד רוחו ידו אחרת אשר עדיין רוח הוהמא שורה עליו ומטמא ידיו יותר ואח"כ רוחו את פניו וא"כ מטמא הוא את פניו ג' ואח"כ לוקח מים ומשפשף את פיו ומטמא שומא על שומא וואח"כ אומר הברכה על נשילת ידים והיא ברכה לבטלה וכל היום הוא משרה רוח הטומאה עליו: (ה) ולכן כל אשר יש לו יראת אלהים בלבבו יתבן כן כמ"ש ר"ל יטול הכלי בידו הימנית ויתן הכלי עם המים לידו השמאלית ובידו השמאלית יתן מים על הימנית בתחלה ג' כל פעם צריך רביעית מים ואח"כ פעם רביעית להשפך המים הרעים שעל ידו הימנית ואח"כ יתן הכלי גם לידו הימנית ויתן מידו הימנית על ידו השמאלית ג' ג' ואח"כ ירחיץ פניו ופיו ואף כשישן האדם ביום צריך לרחוץ כך כדי שישרה עליו רוח טהרה. ולנשילת ידים שהוא לצורך האכילה צריך לרחוץ תחלה ידו השמאלית ואח"כ ידו הימנית ויש בזה סוד גדול ומעם תמצא בכתבי האר"י ז"ל עיין שם בענין מים הראשונים ואנכי באתי לעורר את העולם בענין מים אחרונים: (ו) ראיתי העולם מקילין בזה והם מתחייבים בנפשם עד שעוברים את דברי ר"ל והיא ג' ערוכה במס' עירובין אמר אב"י כל היוצא למלחמה ועוסקים במצוה פטורים הם מנשילת ידים בד"א במים הראשונים אבל במים אחרונים היא חובה וא"כ אם הולכי מלחמה ועוסקי במצות שהן פטורים מן מצוה אחרת אעפ"כ הן חייבים בנשילת מים אחרונים מכ"ש מי שאינו עוסק במצוה ואין יוצא למלחמת מצוה שהוא חייב ליטול ידיו במים אחרונים וכו' וזהו ובספרי קבלה יש בזה סוד גדול למה הוא חייב יותר לרחוץ במים אחרונים יותר מן הראשונים כדאכתוב לקמן בפרקים

אז אוף. אז ער שלאפט בייא מאג זאל ער אוף ניסן אוף דער רעכטער האנט דריי מאל אז אז אוף אוף דר לינקער האנט. אז דער נאך זאל ער אוף ניסן דאש פערטע מאל. אז דער נאך זאל ער וואשן זיין פנים אז זיין מיל. אז אפילו אז ער שלאפט בייא מאג זאל ער זיך אזא וואשן פרי דער רוח טהרה זאל אוף אים רען. אז דאש וואשן וואש עש איז צום עסן סו ער פריער וואשן דיא לינקע האנט אז דער נאך דיא רעכטע האנט אז אין דרינען איז פר האנדן זיין גרוישר סוד אז דעם מ"ס דער פון וועשטו נפיען אין פתבי האר"י ז"ל. אז נון בין איך גיטען דעם עולם דער וועקן אין דעם עולם פון מים אחרונים: (ו) איך האב גיזעהן דער עולם זינען מקיל אין מים אחרונים אז זיין זינען חייב מיתה חז וזייל זיין זינען עובר אוף דיא בייד פון אונזרע חכמים ז"ל. דען דיא נמרא זאגט אין מסכת עירובין אפי' האט גיזאגט איסליכער וואש גייט אין מלחמת מצוה אריין אז זינען עוסק אין דר מצוה פון מלחמה. זינען זיין פטור פון נשילת ידים. וואו איז דאש גיזאגט גיזאגן בייא דיא מים ראשונים דאש הייבט דיא וואשן וואשט זיך פאר דעם עסן אפער מים אחרונים סוין זי זיך וואשן. נא ווען דיא וואש זינען אין דר מלחמה אז זינען עוסק במצוה וואש זיין זינען פטור פון אנדער מצוה. זינען זיין פארט חייב צוא וואשן דיא מים אחרונים. מכל שכן

בפרקים: (ו) והנה מצינו בגמרא דאמר רב אשי אנא משאי מלא ידי מיא ונתן לי מלא חפנאי מיבותא פירוש בשביל שהיה נתון כלי מלא על ידיו הן במים ראשונים והן במים אחרונים ולכן הקב"ה מלא ביתו בשוכה בעשרות כי רב אשי עשיר גדול היה והמעם שלפי כשאדם אוכל בביתו עם אנשי ביתו יש שמה מויקין שהצין ליהנות מן מעווריו ולכן היו דורות ראשונים נזהרים מלשתות זוגות כי היו שמה כת אחד אתלגינם ואמרי לה אתפרגים שהיו יכולין חזי להויק לאדם: (ז) ולכן תקנו רז"ל רחיצת נשיות ידיים אחרונים כדי להסיר הזוהמא מן ידיו שהיה אוכל בהן כדי שלא להשרות עליו רוח הזוהמא וכתב רבינו שיעוריה סג"ל שצריך האדם ליטול ידיו במים אחרונים דוק לתוך הכלי ולא על הארץ כי זה המים הוא חלק של מ"א ולכן צריך ליתן לו דרך כבוד ומתוך זה לא יוכלו המזיקים לעשות שום רעה לאדם זה: (ח) וגם צריך האדם ליותר כשיילך כשהבגד שיוטל וזה כדי לשחר ידיו וצריך רביעית מים לנשילה וכל הנזהר בנשילות הנ"ל אזי יבא לידי טהרה וקדושה וקדושה מביא אותו לידי רוח הקודש ורוח הקודש לידי אליהו הנביא ותחיית המתים אמן:

פרק יד בתיב אל תפן אל קשי העם הזה אל רשעו ואל חטאתו מבואר בזהר פ' קדושים ודל תא
 חוי בר נש דעביד מצוה מלקא וקיימא קמי קב'ה אמרה פלנייא עביד לי וחקב'ה
 מני ליה קמיה לאשנחא ביה כל ההוא יומא לאושבא ליה בגינה עבר בר נש על פתגמא אורייתא התיא
 עבירה מלקא לה קמי קב'ה ואמרה אנא מפלנייא דעביד לי וקב'ה מני לה וקיימא תמן לאשנחא ביה
 לשיצאה ליה ההיר וירא ד' וינאץ וגו' וירא ההוא דקיימא קמיה תב בתיוכתא כתיב ביה גם ה' תעביד
 חטאתך

דרום מזר דער מענטש אים נייא געבן דורך פבור . און
דורך דעם וועלן דיא מייקס ניט קענען מאן קיין שום
שלעכטש צו דעם דאזיגן מענטש : (ט) און אויף מזר דער
מענטש נאָר ווין דאש בשעת ער גייט אין שול אריין וואל
ער וואשן דיא הענט מיט איין רביעית . און אימליכר וואש
אין קורד אין דיא גטילות וואש אויפן איין גלשמאן . וועט
דאש אים בריינגן צו סתרה און הייליקייט און דיא הייליקייט
וועט אים בריינגן צו רח הקדש . און רח הקדש בריינגט
צו דעם אז אליהו הנביא ואל קומן און תחית המתים ואלין
וין במהרה בימינו אמן :

פרק יד כתיב עש שמייט אין פסק אל חס אל קשי הים
הזה אל רשעו ואל הטאתו משה רבינו האמ מחלל
גזעו צו השני דוא ואלשט נים קערן צוא דעם הארץטיים
פון דעם פאלק אג צוא זיין רשעת אג צוא זיין זיך
אג דאש איז בשייד אין זיך פרשת קדושים דער מענטש
וואש טוט איין מצוה ניים זיא אויף אג שמייט פאר נאט
ביה אג ואנט דער מענטש האט סך גיטאן אג נאט ביה
שטעלט דא מצוה פאר זיך כדי משגיח צוא זיין אויף
דעם מענטשין אים נאטש צוא טאן דעם נאנאצן טאג וואש
ער האט גיטאן דא מצוה פון אירט וועגן איז דער
מענטש עובר אויף דא רייד פון דער חזרה ניים זיא
אויף פאר נאט ביה אג ואנט אויך בין פון דעם דאזיגן
מענטשין וואש ער האט סך גיטאן אג נאט ביה דא

שמעלפ

דער וואש איז גיט עסס פֿאַרמאָד איז ער אַפֿשטאָ חייב אין
מיט אַהאַרונים • אונג אין ווער אונג אין דיאָ קבֿלה ספֿרים
שפֿייט גישריבן דרום אין גרויסער סדר וואָרונג דיאָ מיט
אַהרונים זינגן מער חייב צו וואָשן זיך אַינדר מיט ראַשונים :
(1) אונג נון סדר גפֿינען אין דער גמראָ רבֿ אַשי האָט געזאָגט
אַהֿ קאַבֿ זיך געוואָשן מיט איין כּלי פֿול מיט וואַסער קאָי
בייאָ מיט ראַשונים אונג קאָי בייאָ מיט אַהרונים דרום האָט
גאָט ברוך האָט דער פֿילט מיין הויז מיט געשט דען דער רבֿ
אַשֿ איז געווען איין גרויסער עשֿר • אונג דער מענטש דער
פֿון אַז ווייל אַז דר מענטש עשֿט און זיין הויז מיט גיין הויז
געבֿט זינגן דאַרפֿן פֿר האַנדן מוֹקֿים וואָש ווילן גמראָ האַבן פֿון
זיין מענה אונג דרום די ערשטע דורות פֿלעגן ווערן זיין פֿון צו
מרינקן וועט דאָש הייזשט צווייאָ אַרער פֿיר פֿוסות וויין אַרד
אַנדערע שפֿאַקאָת • וואָרונג דאַרפֿן איז פֿר האַנדן איין פֿיטה
שדים וואָש ווייאָ האַבן שליסטע מוֹקֿ צואָ זיין דיאָ מענטשן
וואָש מרינקען וועט : (ח) אונג דרום האַבן אַנעקערע חקמים
זלֿ מתקן געווען איסליכער מענטש זאל זיך וואָשן נאָך דעם
עסס מיט מיט אַהרונים • פֿון וועגן אַפֿ צואָ סאָן דאָש
סאָספֿייט פֿון זינגע הענט וואָש ער האָט געעסן מיט זייאָ
פֿרי דער רחֿ ווהמָט זאל אויף אים גיט ווען : אונג דר רבינו
ישעיהָ כּלֿ שרייבט אַז דער מענטש סאָן דיאָ מיט אַהרונים
וואָשן ווהמָט אין איין פֿלי אַריין • אונג גיט אויף דער ערד
וואָרונג דיאָ וואַסער זינגען דער חלק פֿון דער ספֿראָ אַהרֿ :

המאחד לא תמות דעביר ההוא חובא מקמיה בגין דלא יסתכל ביה הה"ד אל תפן אל קשי העם הזה אל רשעו ואל המאחר עכ"ל : (ג) והנה האדם יושב בביתו בשלום השקט ובבטח בשמחה ובשוב לב ואינו יודע כמה החמא גרם דקאים למעלה ואמר מפלנייא אני מעורר עליו פתאום שנשפך עליו עונש מר וגזירה רעה רחמנא ליצול ואח"כ לסוף יתחרט ולא תועיל התרשה אשר כבר יצאה הגזירה ומב"ש בעבירות שבין אדם לחבירו כגון גזילות וגניבות ואונאה וכיוצא בו בעבור שהחמול של הגזילה או הגנב צועק עליו למעלה : (ג) ובא וראה מ"ש בזה"ד (שם) על ענין הכובש שכר פועל בידו ואינו נוהג לו יש לו עונש גדול כי כל פועל אל מרתתו ואל מלאכתו הוא נושא את נפשו וכיון שכובש שכירות שלו תחת ידו כאילו כובש נפשו ונפשות אנשי ביתו כי כל הבל דנפיק מפומיה דהאי פועל בהאי יומא דשריד במלאכתו כי כן הדרך להוציא הבל מפיו של הפועל כולן הבלים אינון סלקין קמי קב"ה והקב"ה חזי לון דאינון הבלים לא קבלו שכר פעולתו והא קיימין קמיה אינון הבלים ונפש הפועל ונפשות ביתו אזי אפילו מתגורר כמה טובות וכמה הצלחות על האי בר נש כולו מתעקרין מיניה ומשתקלין מיניה ולא עוד אלא שאין מניחין נפשא דיליה לעלות למעלה בכל לילה כיו בעבור שכבש שכר תחת ידו ועון זה הוא מקצר ימים רחמנא ליצול : (ו) וע"כ היה נוהג רב המנוגא סבא כשהיה מסתלק הפועל ממלאכתו יתיב ליה מיד אנריה והוי א"ל מול נפשך דאפקידת בידי מול פקדונך ואפי' אי הוי אמר ליה הפועל יהיה בידך בפקדון לא הוי בעי ואמר פקדונך דגופך לא אתחוי לאתפקדא בידי כ"ש פקדונך נפשך ונשמתך לא אתחוי לי דהאי פקדונא לא אתיהיב אלא להקב"ה בלחודא דכתיב בידך אפקיד רוחי

שפעלם זיא פאר זיך און זיא שטייט דארטן פון וועגן אויף איר משגת צו זיין מען זאל דעם מענטשן פאר לענדן חז' . מוט ער תשובה שטייט ביא אים גס ה' העביר המאחד אויף נאם ברוך הוא האם אנועק גפירט דיא עבירה פון זיך פון וועגן ער זאל אויף איר גיט קעגן דאש סיגט דער פסקא אל תפן אל קשי וכו' דוא זאלשט זיך גיט קערן צוא קעגן אויף דיא זינד פון דעם פאלק נאר דוא זאלשט זיין אנועק פירן פון זיך : אזא שרייבט דער זוהר : (ר) און נון דער מענטש ויזט אין זיין הויז בשלום און שטייל און זיכר מיט שפחה און מיט איין גוט הארץ . און ער ווייט נאר גיט וויפיל זיין זינד איז גורם : דאש זיא שטייט אויף דעם היסל און זאגט איך בין פון דעם מענטשן . ווערט אויף אים פלוצלונג דער וועקט דאש עש ווערט אויף אים פאר נאמין איין עונש און איין פיינע גזירה רחמנא ליצול . און דער נאך וועט ער הרטה האבין און דיא תרשה וועט אים גיט העלפן ווייל דיא גזירה איז שוין ארויש גיגאנגען . און סבל שפן איין זעלבע עבירות וואש איז צווישן איין מענטשן מיט זיין חבר דהיינו גזילה אדר גניבה אדר גאונג און נאך אזעלכע גלייכע העלקט בנודאי קיין תרשה גיט פון ער גיט יענס אפ זיין געלט וואש ער האט ביא אים געזעל אדער געגבט אדער גיגאנט . ווארום דאש מול פון דעם גזל אדער פון דעם וואש ער האט ביא אים געגבט שרייט אויף אים אויף דעם היסל :

(ג) קום און זעה וואש עש שטייט אין זוהר אויף דעם וואש האלט ביא זיך דאש פיר דינסט פון דעם וואש האט ביא אים פאר דינסט און גיט עש אים גיט אפ דער האט איין גרוישן עונש . ווארום אנטליכר פועל שפעלט געבאך איין זיין לעבן צוא זיין טירחות און צוא זיין מלאכה פון וועגן צוא פאר דין זיין פרנסה און ווייל ער האלט זייער שכירות ביא זיך איז גלייך וויא ער צווינגט זיין לעבן און דאש לעבן פון זיין הויז גויס . דען אנטליכר דאספ וואש גיט ארויש פון דעם מול פון דעם מענטשן אין דעם טאג וואש ער איז טרוד אין זיין מלאכה . ווארום אזא איז דער שטייגער אז דער פועל בריינגט אויף דאספ אויש זיין מול . זייען דיא אלע דאספן אויף פאר נאם ברוך הוא און נאם ב"ה זעהעם אז דיא אלע האבין גיט גינטען קיין שער פאר ווייער ארבעט . דענקאלט אפילו עש איז גיגור גיגאנן פיל גוטש און פיר הצלחות אויף דעם בעל הבית : ווערן אלע אויש גריסן און אנועק גינטען פון אים נאך סער מען לאזט זיין נשמה גיט אויף זיין אויף דעם היסל אלע נאכט . דאש איז אלץ גורם וואש ער צאלט גיט דעם פועל דעם זעלביגן טאג וואש ער האט ביי אים גיגאנט . און די זינד איז מקציר ימים חז' : (ר) און דרום פלעגט רב המנוגא סבא זיך נוהג זיין דאש אז דער פועל פלעגט אנועק זיין פון דער ארבעט . פלעגט ער תיבף געבין אים זיין גיגאלט . און האט אים גיגאנט געם דיר דין נשמה וואש דוא האשט געגעבן מיר צוא

רוחי: (ה) וא"כ אותה גדולה מזו לבני אדם שומע קול בכי של שכיר שבוכה עבור טרחתו הן יהודי והן אינו יהודי כיון שהשכיר והפועל חולך אחריו ומבקש שכרו מה ששרה ויגע וזה אוסם אזנו משמוע ודוחה אותו בלך ושוב ואין לך חילול השם כזה וענשו ממחר לבא ונכסיו אולין לאבוד ולשמיון ואף שמחיתו הוא לפי שעה בטובה ריוח והצלחה לא יתיה לו לבסוף ובוודאי יבא אותו בעיה ליד עניות ואין מרחמים עליו וזולת זה הרבה עונשים קשים מתהווים בחפא זה ע"כ צריך האדם להזהר מאוד שלא יבשל בזה החמא כובש שכר שכיר: (ו) נחזור לענין שהתחלנו כל האדם מי שעושה מצוה נעשה מן אותה מצוה מלאך א' שמלמד תמיד זכות עליו כשארדל במד' פ' ויקרא עשה אדם מצוה א' נותנין לו מלאך אחד לשמרו כיון שאדם עושה ב' מצות נותנין לו ב' מלאכים שנאמר כי מלאכיו יצוה לך נותנין לו דייקא מן אותו המצוה נעשה מלאך לשמרו מכל נזק: (ז) ובא וראה מהמעשה בחסיד אחד שהיה דר בכפר קטן ולא היה לו שום ספר רק גמרא אחת של מסכת חגיגה והיה כל ימיו של אותו החסיד עוסק במסכת חגיגה והאריך ימים מאוד ולבסוף קורם מותו נתלכשה אותה המסכת בדמות אשה והלכה לפניו אחר מותו עד שהביאו לאותו החסיד לג' ע"כ הוא חז' להיפוך עושה אדם עבירה אחת גברא ממנו קשיגור אחד (ר"ל שד) עובר ב' עבירות נבראים ב' מקריגים כשמת אוי מתלבשין אותן העבירות בדמות אשה ומוליכין אותו לגיהנם כמיש רדל ביוסף הצדיק שאמר הכתוב עליו וימאן יוסף לשכב עם אשת פוטיפר לשכב אצלה להיות עמה ודרשו ר"ל לשכב עמה בעוה"ז להיות עמה בעוה"ב: (ח) וראיתי בספר אחד כיון שהאדם הוא מונה עם אשה אחרת אוי נברא מויק

אחד

צוא בהאלטין. נעם דיר אפ דיין פקדון און ווען דער פועל האט אים אפילו גיזאנט לא דאש געלט זיין איין פקדון ביא דיר האט ער גיט גיזאנט און האט אים גיזאנט דער פקדון פון דיין גוף איז גיט דאזי ביא מיר צוא זיין פאר איין פקדון מכל שפן דער פקדון פון דיין נפש' דען דער פקדון איז מער גיט גיגעבן גיזאנט נאר צוא גאט ב"ה אליין ווארונט עש שטייט אין פסוק ביד אפקיד רוחי אין דיין האנט גיב איה בהאלטין מין נפש' (ה) דרום איז דער פון איין גרויזשע אנהר צוא דא מענטשין וואש הערין דאש קול פון דעם שכיר וואש ער וויינט פקעט פון וועגן די שכירות פאר זיין סידרא סייד איין יהודי סייד איין אינו יהודי וויא דער פועל און דער שכיר גייט אים נאר נאך און וויל דעם שכר פאר דעם וואש ער האט זיך גיטט און מסריח גיזען איין גאנצן טאג. און דער בעה"ב פאר שטאפט זיגע אויערין פון צוא הערין און איז אים מכה גייד אייגנט אונזעק און קום סארגין וועל איה דיר בצאלן אוי קיין געשענער חילול השם גיט פאר האנדלן דער פון. און זיין ענזש איילט צוא קאטען און ער ווערט ארום. און האמטשע ער איז לפי שעה אין גיטש. וועט ער צום סוף קיין הצלחה גיט האבן און ער וועט פונדא קריגן דעם דלות און קייגן וועט זיך אייגן אים גיט דער בארעמען. און חוץ דעם קאן פיל ענזשים פון וועגן דער עבירה. דרום מוז דער מענטש זייער נודר זיין ער ואל גיט גיטשטובלש ווערין אין דער עבירה פון גיט אפ

אין

אחד ברמות אותה האשה וכשהגיע זמנו להפטר מעוה"ז באה אותה אשה ומלפפתו ומוליכה אותו לגיהנם ולכן נ"ל שזהו רמזו רבותינו ז"ל באמרם לעתיד הקב"ה מנחיל לכל צדיק וצדיק שני עולמות שנה' להנחיל איהבי יש עכ"ל הגמרא שמעתי הפירוש הנ"ל כך הוא כי כבר אמרנו לעיל כיון שהארם עושה מצות אחת נברא ממנו מלאך אחד וק"ל כל מלאך הוא שני אלפים פרסאות שנאמר וגויותו כתרשיש וגמירי דתרשיש הוא ב' אלפים פרסאות וא"כ כאשר שיש לנו תרי"ג מצות וז' מצות כמנין בת"ד וא"כ כשישראל שומרים מצות תורה ומצות דרבנן יש להן תר"ך מלאכים והנה כתיב איבה ישבה בדרך העיר רבתי עם היתה כאלמנה על שם מנה שיש לה כתובה מנה. משא"כ לעתיד יהיה לנו כתובה שליש הוספה כד"ן בתולה כמשיה קום בתולת ישראל והנה חשבון תר"ך מלאכים ת"ד מלאכים עולים למנין ר' עולמות כי ק"ל דג' מלאכים הן עולם אחד כי העולם הוא שתי אלפי פרסי ב' מלאכים עולים למנין ששה עולמות יב' שלישי עולם וא"כ אם תשים עליה השליש כמו דין בתולה שיש לה שליש הוספה תוסיף על ר' שלישי יהיה ש' ואם תוסיף על ששה עולמות שלישי יהיה תשעה ואם תוסיף על ב' שלישים שלישי אחד יהיה עולם אחד צרפס יחד ותמצא עולים לחשבון שני עולמות. יהי רצון שנזכה במהרה בימינו אמן.

פרק טו ג' דל' השלום דאמרו רז"ל במ"ר פ' נשוא אין כלי מחזיק ברכה יותר מן השלום שהרי ס"ם ברכת כהנים הוא וישם לך שלום וכן הקב"ה עושה שלום במרומיו במלאכים שאין בהם יצר הרע וקנאה ושנאה ואעפ"כ צריכין הם לשלום מכל שכן אשר עדיין אותו השמן מרקד בינינו להרחיק ריב ומדון בין איש לחבירו בין יחיד לרבים שצריכים אנו לכלי המחזיק שלום: (ג) והכל הוא בעון שנאת חנם אשר על עון שנאת חנם ארז"ל במסכת יומא דעון שנאת חנם הוא גדול מעון עבודת זוכבים וג"ע ושפיכות דמים והעון שנאת חנם הוא בא בשביל קול ודיבור היוצא מפיו והוא פה המורגל לקלל בני אדם ובמעט ויכוח שיש לו עם חבירו אזי תיכף מתמלא באף וחמה בוער בקללות כנחלי אש ואינו יודע שהוא בעצמו מסכן נפשו ונפשות אנשי ביתו וגורם רעה לעצמו: (ג) כי היא ענף מבואר בזה ש' קדושים כי כל דבור של קללה שיוצא מפיו או"ל ושואם באוירא דעלמא עד דמתחבר עמיה רוח רעה ר"ל ואו"ל בהדיה לנוקביה שבתהומא רבא אשר שם הוא מדורות המזיקין שהן מוכנין לפורעניות

אין אשה און פירן אים אין גיהנם אריין: (ח) און איך האב גיזעקען אין איין ספר. אז דער מענטש איז מונג מיט איין פערסענע אשה. נוערס בשאפן אין מו"ק אין דם גישמאלט פון דער אשה וואס ער האט מיט איר קננה גיזעקען. און אז ויין צייט קומט צוא שפארפין קומט דיא אשה און בהעפט זיך צוא אים און פירט אים אין גיהנם אריין. אבער אז איין מענטש שט און ס'זעה פירט זיא אים אין גן עדן אריין:

פרק טז ג' דל' השלום דער שלום איז וייער גרויזש דען אונזערע תקמים דל האבין גיזאנט אין מדרש עש איז גיט פאר האגדן אין דער וועלט קיין פלי וואש וואל מלויק ויין ברכה אומא וויא דיא פלי פון שלום דען דיא ברכה פון דיא פהגים דאש איז יברכה וכו' לאנט זיך אויך אויז מיט שלום. און אויך נאט ב"ה מאכט שלום אין היסעל צווישן דיא מלאכים וואש בייא זייא איז גיט פאר האגדן קיין יצר הרע און קיין קנאה און שנאה. פון דעקסט וועגן דארפן זייא פארט צוא דעם שלום סכל

דארמ'י

לפורעניות בר מינן ועומדים ומצפים שיבא העת וזמן אשר יבא מזליה הגרוע של זו האיש המורגל בקללות בדבר קל אפי' כחוש השערה ומיד מעוררים עליו גזירות בר מינן להנזק במזמנו או בנפשות נפשות ביתו חיו: (ו) וכבר כתבנו לעיל בפ"י שכל אדם שהוא מורגל להוציא מפיו קללות אין לו נשמה משורש הקדושה כי אם משורש נחש שהוא שורש של ס"א ויש לו לראונו על הרבה פורעניות שיבא עליו חס ושלום עיין שם ויש לך אדם שפיו דיליה הוא שמור וגדור מהוצאות קללות ומורגל א"ע תמיד בברכות אפי' בוודאי נשמתו היא משורש קדושה מאוד ויהיה בטוח שהוא בן עוה"ב: (ה) וכן אם יש פה המרגל בבשורות רעות חיו ר"ל ותאותו הוא להוציא דבה רעה מפיו הוא מדה גרועה מאוד ואין תפלתו נשמעת שאין תפלתו יכולה ליכנס לפני פרנודא קדישא אבל הרגיל לבשר בשורות טובות ולהניד שמועה טובה הוא נקרא פה קדוש ובפרט מי שזכה לבשר בשורות טובות לתלמידיו חכמים מיד מחלקין לו חלק טוב בעבור זה בג"ע וראייה מסרה בת אשר שבשורה ליעקב בשורה טובה שעדיין יוסף היה חי ולכן זכתה ליכנס חי לג"ע: (ו) אמנם הגדר שלא ירגיל אדם בקללות דע כי יש עתים ידועים שהקללה נהפכת להמקלל בר מינן ואיזה קללה שגם האדם לעצמו ע"י שקילל לחבירו בחנם ונגזרה עליו הגזירה של אותה קללה אין לה רפואה בר מינן כאשר שהוא גור ופסק בעצמו הקללה עליו והעיקר הגרם הוא ע"י שמרגל עצמו בקטשות ומריבות וע"י ויכוח קל נעשה מריבה גדולה כמשיא רדל האי תיגרא דמיא לבידקא דמיא כיון דרווח רווח: (ז) ע"כ ירחיק האדם עצמו מתקטשות ומריבות ואז לא יבא ניכ לידי שום קללה ויראה לכבד את חבריו ובפרט לחבירו מי שהוא גדול ממנו ומכיש לרבו של אדם כי הא דגשלה הא מילתא מחברותא קדישא שבא"י לחברותא קדישא שבבבל וכדל וזל הנה מודיעים אנחנו אליכם חברותא קדישא מנהגא מבא שיש בינינו בחברותא קדישתא של איי

שלא

דארמין איז ראש וואונג פון דיא מוֹיָקִים וואש זיי וויענען אָן גיבֿריים צו פֿורעניז ר"ל. אונ זיי שטייען אונ האפֿין אז עש זאל קענען די צייט וואש ראש שלעכטע מל פון דעם דאזיגן מענטש וואש איז גיוואונג צו שלטן אפילו פֿר איין קליינע אונ איין גרינגע נאך אונ עש ווערט תיפֿף דער נועקס אויף אים גרויסע גזירות ראש ער זאל גיוק נוערין מיט זיין געלט אָדער מיט די לייבֿר פון זיין הויז גויגֿר חז: (ח) אונ סיד האבֿין שוין פֿריער גישריבֿן אז אימליכער מענטש וואש איז גוואונג אויש צוא ציהען קללות פון זיין מויל דער האט גיט קיין גשקה פון דעם שורש קדושה גאר פֿון דער סמרא אַתֿרא אונ ער דארף נאך צוא וואַרניגן אויף דיא פֿיל פֿורעניז וואש וועט קענען אויף אים חז: אונ עש איז פֿאר האַנדיגן איין מענטש וואש זיין מויל איז אפֿ גיט פון קללות אונ גוואונג זיך תמיד מיט פֿרכות דיא גשקה פון דעם איז גוודאי פון דעם שורש קדושה אונ זאל פֿסחה זיין אז ער איז איין פֿון עולם הבא: (ה) אונ אזא אויף אזא איין מויל וואש איז גוואונג צו זאגן שלעכטע בשורות חז אונ זיין גלגלשטיקט איז אלץ ארויש צו ציהען שלעכטע רייד פון זיין מויל איז ראש וויער איין שלעכטע מדה אונ זיין תפלה ווערט גיט צו גיהערט ראש ויא קען גיט קעגן פֿר דר הייליגער מוֹיָצֿה אָבער דער וואש איז גוואונג צו זאגן גוטע בשורות ראש מויל

בבל

שלא נמצא בחבורא דילן שום ריב וקטמה ואף אם שלפעמים יש ויכוח של קטמה תיכף יש בנו כתות קדושים המעוררים לב לכל דבר שבקדושה ומכניסין עצמן שלא יתעכב הקטם אף כשהוא קטם קטן ומיד עושין שלום בין הצדדים שחורים לאחיה וריעות ושלום במנוחתם כאשר היה בראשונה ומחבקין זה את זה ותיכף חבר זה מוחל לחבירו : (ח) ומי שהוא קטן בשנים מחבירו מבקש מחילה מחבירו שהוא גדול ממנו ותיכף חבירו מחבק ומנשק לו ומוחל לו : (ט) ומי שהוא חזו פוגע בכבודו רבו אזי מקבל עליו נידוי ומפיל עצמו בכח לארץ וחולץ מנעליו ויושב לארץ ורבו כשרואה חרשתו ובכיותו אינו מניחו לישב על הארץ כי אם כדי צליית ביצה ואח"כ נותן לו רבו רשות ואומר לו עמד ואחר עמידתו נופל לרגליו של רבו ומבקש התרה ומחילה ואומר לו רבו מותר לך ג"ס אין כאן נידוי אין כאן חרם וסר עונך וחמאתך תכוסר : (י) ואגיד לכם מן הענוה גדולה שבינינו הנה סיפר לי ה"ה רבי מנחם בן הרב הגדול ר' אברהם גלאנטי דל שפעם אחד נשא על כתיפו שק עם קטח מן השוק ובא מאחריו הגאון הרב הגדול מהר שלמה שניג ז"ל וחטף את השק מעל כתיפו של ר' מנחם גלאנטי ונשבע בחייו שאל יולדך שום אדם זה השק עם הקטח לבית ר' מנחם גלאנטי הנ"ל כי אם הוא בעצמו דווקא כי אמר החכם ר' שלמה שניג הנ"ל שהוא עדיין רך בשנים ממנו והפציר בו הרב מנחם גלאנטי שלא יעשה לו ככה כי הרב ר' שלמה שניג היה גדול בתורה ומופלג בעיושר ולא רצה ר' שלמה כלל וטען ר' שלמה שניג בעצמו השק עם קטח לבית הוקן ר' אברהם גלאנטי : (יא) וכן פעם אחת בא החסיד מהר אברהם גלאנטי הנ"ל לכפר עין זיתים וקנה שם כד אחד ומילא אותו מים מתוקים מן באר שבכפר עין

סוקר לך עש איז שוין גיס פאר האגדן דא קיין נידוי אג קיין חרם אג דיין ויגד איז ווארין אפ גיטאן אג דיין צבירה איז ווארין פאר געבין : (י) אג קיר וועלן אייך דער ציילן פון דעם גרושען ענוות וואס צווישן אגו איז נאן היה רבי מנחם דער זון פון הרב הגדול רבי אברהם גלאנטי האט סיר דער ציילט : דאש איין סאל האט ער גיטראגן פון דעם סאדק איין זאק סעל אויף זיינע אקסלען איז פון הינסער אים גיקסן הגאון הרב הגדול מהר"ר שלמה שניג ז"ל אג האט אראפ גיחאפט דעם זאק פון זיין אקסיל אג האט גישווארין ביא זיין לעבין אז קיין שום מענטש זאל גיס בריינגען דעם זאק מעל צוא דעם דעם פון רבי מנחם גלאנטי נאר ער ווארעם דער חכם רבי שלמה הנ"ל האט גיזאגט אז איך בין נאך יונג אג שטארקער פון רבי מנחם דרום וועל איך געשער סראגין דעם זאק : האט דער רב רבי מנחם אים זייער גיבעטין ער זאל עש גיס סאן ווייל דער רב ר' שלמה שניג איז גינען איין גרושער היח דרום האט רבי מנחם גיס גיזאגט אז רבי שלמה זאל סראגן דעם אקסעל : אבר רבי שלמה האט גיס גיזאגט אפ געבין דעם זאק ביז ער האט אים גיבראכט צו דעם הויז פון דעם זון רבי אברהם גלאנטי : (יא) אג אויך איין סאל איז דער חסיד רבי אברהם גלאנטי גקומען פון דעם דארף עין זיתים אג אין דעם דארף האט רבי אברהם גיקופט איין קרעז אג האט אים דער פילט מיט זיסע וואשער פון דעם גרושען פון

בבל אג היז לארץ אג אזא שרייבין זיין : גון מיר זיינען מדינע אייך הייליגע תבואה : דאש ביא אגו איז פון האגדן איין גיטער מנהג איז דער הייליגער תבואה פון ארץ ישראל דאש איין אגדן תבואה ווערט גיס גפונן קיין שום קרי : אג ווען אפילו אפאל איז פאר האגדן איין ויפית פון קרי : איז ביא אגו פאר האגדן הייליגע ביתות וואס דער וועקן דאש הארץ פון איין מענטשין צוא אלע דברים שבקדושה אג זיינען זיך דרינגען אז די קרי זאל גיס גתעכב ווערין : אג ווען עש איז אפילו נאר אקליינע קרי מאכין זיין תיכף שלום צווישן דיא מענטשין ביז זיי ווערין זיך פריינד איינש עש אנדערע אג זיינען זיך תיכף מחל איינש עש אנדערע : (ה) אגדן וואס איז אינגער פאר זיין חבר דער בעט איבר דעם חבר וואס איז עלטער פון אים אג דער חבר איז אים תיכף מחל אג קשט אים אג האלום אים : (ש) אג דער וואס איז חזו פונם איין דעם פבד פון זיין רבי : איז ער אויף זיך סקבל נידוי : אג ווארפט זיך מיט פח אויף דער ערד אג טוט אויס זיינע שיק אג זיצט אויף דר ערד : אג זיין רבי אז ער וועט זיין חרפה אג זיין גינען לאזט ער אים סער גיס זיין אויף דער ערד נאר וויפיל עש דארף גינען זיין איין זיין זאל זיך אג פראשין : אג דער נאך זאגט ער אים שטיי אויף אג אז ער שטייט אויף : פאלט ער צו די פיס פון זיין רבי אג בעט אים ער זאל אים מחל זיין אג זאל אים סתיר זיין די נידוי זאגט זיין רבי צוא אים דרייא סאל

עין זיתים שהן מים חשובים מאוד וכדרך הלכות פגע בו החסיד ר' מסעוד ואמר לו רבי תן לי מעט מים כי צמא אני והמה ר' אברהם גלאנטי את שכמו להשקותו ומיד לקח ר' מסעוד את הכד על שכמו ונשבע להוליכו לבית ר' אברהם גלאנטי ונשבע שלא יפצור בו וכן כל בני החבורה כשהיו רואין את ר' אברהם גלאנטי ברחוק שלשים אמות היו עומדין לפניו ואדו"כ כשהיה מקרב אליהם היו נושקים את ידיו ואמרו לו הלוואי שנהיה מצע תחת רגליך בעוה"ב כי היה חסיד גדול ועניו והיה תמיד מזהיר אותנו שיהיה שלום וריעות ואהבה ואהבה בינינו וזכותו יעמוד לנו ולכל ישראל אמן :

פרק מז ארתא בספר סוד הרזים • וז"ל כל העבירות שבתורה אם עבר אדם בסתר לא יגלה אותם אליהו הנביא ז"ל אלא כל מי שעבר חרם מכריו ומגלה שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' וסמך ליה והכיתי את הארץ חרם והענין כי אף שהכל גלוי וידוע לפני הש"י ב"ה מ"מ אין הדבר מפורסם עד שבא אליהו ז"ל ומפרסם את העון ברבים באסיפת ישראל ורבה תהיה הבושה והכלימה כי זה העובר חרם כאילו הוא עובר על חמשה חומשי תורה ונביאים שעל כן סיום חמשה חומשי תורה וסיום כל ספר מגביאים המה גמטריא רמ"ח ובוודאי העובר חרם לא ינקה מעונשים ויסורים חמורים והגזרה רעה שנגזר למי שעובר על חרם יבא עליו חימה שפוכה באכזריות ואותו הבית אשר בו העברת חרם סופו להיות חרב ושממה מאין יושב רחמנא ליצלן : (ג) והעיקר גרם המביא לחטא זה הוא העיקר שעובר תחלה על לאו דלא תחמוד ותומד ממנו של חבירו או כלי של חבירו ועבירה גוררת עבירה ואדו"כ הוא נופל הממון או הכלי של חבירו והוא עובר על לאו דלא תגנוב ואדו"כ הוא עובר ג"כ על החרם : (ד) וימצא לו היתר איך ומה לעשות שלא יחזיר הגזילה או הגניבה מה שבירו וכל היתרים הן לו לקוצים וברקנים שנכשל בהם ע"כ החכם עיניו בראשו לבלתי לגרום רעה

קשר עין זיתים נוייל דא וואשער זיין זייער גוט גינען • וויא רבי אברהם איז אז גינאנגן האט אים געעניגט דער חסיד רבי מסעוד • און האט אים גינאנט רבי גיב מיר איין ביסל וואשער איין טרוג • האט רבי אברהם איין גיבויגן זיין קרוג אים אן צו טרינקן • האט רבי מסעוד מיינע צו גינען דעם קרוג וואשער און האט גישטארן אז ער זאל אים גריינגען צו דעם דרוז פון רבי אברהם • און אזוי אויף אלע בני חבורה אז זייא האבן דער זעהען זיין דעם רבי אברהם אז ער איז גאך ווייט גינען דרייסיג איילן פון זיין • זיין זיין שוין אויף גישטאנג פאר אים • און דער גאך אז ער האט גינענגט צו זיין • האבן זיין אים גיקושט זינע הענט און האבן אים גינאנט גלויא מיר זאלן זיין איין פון שפרייטונג אונטער דינע פיס אויף עולם תבא • ווארונט דער רבי אברהם איז גינען איין גרוישער חסיד און איין עניו און האט אונט חסיד מזהיר גינען אז צווישן אונט זאל זיין שלום און ליבשאפט זיין זכות זאל זיין שטיין צווא אונט און צווא אלע ישראל אמן :

פרק מז איתא עש שמיים אין ספר סוד הרזים אלע עבירות פון דער תורה • אויב דער מענטש איז וויא עובר בסתר • וועט אליהו הנביא זיין גיט געלה זיין • דעם עובר בסתר • און דער גאך איז ער אויף עובר

דמארי ביה: (י) רוח דרומית מנשב מן התחלת הלילה ע"פ הרוב עד פלגות הלילה ונפקן עמיה מההוא אוצר החמה מאתים וחמשה ושבעים רוחין לרושנא ארעא ולגרום חמימא על ארעא כדי שלא יגבר הקרירות והמלאך הממונה עליו אוריאל שמיה והוא ממונה על כושמרתו בצד דרום כההוא רוחא וההוא רוחא הוא כבד מאוד על בני אדם דמרעין בישין ותנא כההוא זמנא הוא עיקר הדין דדיינין לרשיעי בניהגם בנורא וכל עלמין שבבין בשינתא ולית דמצלי עליהון: (ח) רוח צפון מנשב מחצי הלילה עד הבקר ותנא תלת מאה אלפין רוחין סופה וסערה אתין עמיה והוא קשה לכל מילי אבל לבני מרעין הוא טוב שיש בהם קרירות ומחמימות דאית בבני מרעין יש להם נחת רוח בקרירות האלו ותני רשב"י אמר כההוא שעתא נפיק קב"ה מאינון עלמין סגיאין לאשתעשע עם צדיקים דבגן עדן וקול כרוז קורא ואומר עורי צפון ובואי תימן להפריח בשמים של גיע דתנא בזמן שהרוח צפון מנשבת בחצי הלילה והקב"ה הוא נכנס לגיע אוי כל הבשמים וכל האילנות שבגיע נותנים ריח ומוזמרים לפניו שנאמר או ירגנו עצי היער מלפני ה' וכל מלאכי מעלה וכל הרקיעים וחיות הקודש והאופנים מודעזים ופותחין את פיהם רנה ושבח למי שאמר והיה העולם עד שנכנס הקב"ה עם הצדיקים לגיע וזהו בחצי הלילה: (ט) א"ר יהודה אמר רב מאן דנשמטא קדישא אית ביה ושמע קול תרנגולא קרי בפלגא לילה אוי זיקא דאשא נפיק מבין גלגלי החיות ואזיל בכל עלמא ומגיע תחות גרפודי דתרנגולא ובההיא שעתא ברחילו מקיש דתרנגול בגרפודי דא עם דא דאמר דא הוא בפלגא לילה ומאן דאית ביה בלביה שכל טוב יתעורר ויקום משנתו ועוסק בתורה אזיל קליה ואשתמע בגיע ואצית הקב"ה וצדיקים דעמיה ושואלין הצדיקים מאן הוא דין גבר ומארי עלמין אתיב ואמר דין פלגיא בן פלגיא עסיק עם נשמתיה קדישא באורייתא אציתו כולה דהאי ניהא לי מכל שירתא ותושבחתא דאמרין לעילא: (י) בן אדם בן אדם ראה והתבונן וחכם בכל אפשרית איך להתגבר בתורה ובמעשים טובים כדי לעשות נחת רוח להקב"ה כי לכך נוצרת וזכור כי אנחנו ישראל עמו וקרבתו אליו ובכל עת ורגע השגחתו עלינו והוא פוקד מעשה בני אדם אם לרעה ואם

בן דער סענטש זאל בעטן פאר אים אליין און זאל איין רעכטע השוכה מאן: (ז) דר רוח דרומית ווייזט פון אן הייב נאכט ביה האלבער נאכט און מיט אים זיינען ארויש פון דר אוצר החמה צוויי האנדערשט און פינף און זיבציג ווייזט צו פעט מאכט דא ערד און צוא פרייגן היץ אויף דר וועלט פון וועטן דא קעלט זאל זיך נישט שטארקן און דר מלאך וואש איז ממונה דרויף הייבס אוריאל און ער איז ממונה אויף דעם דרום ווייזט און דער ווייזט איז ויער שווער אויף דא קראנקע סענטשין און מיר האבן גילערינט דא צייט איז דער עיקר דין וואש מען משפט דא רשעים אין גיהנם אין פייער און גאר דא סענטשין פון דער וועלט שלאפן דענסאלט און קיינער האט נישט צוא בעטן פר זיי (ח) דער צפון ווייזט ווייזט פון האלבע נאכט ביה פריא און מיר האבן גילערינט דריי האנדערשט ווייזט שטערם ווייזט קוסען מיט אים און דער ווייזט איז שלעכט צו אלע זאכן אבער צוא דא קראנקע איז ער גוט ווייל אין דא ווייזטן איז פאר האנדן קעלט און מחמת דא היץ וואש די קראנקע האבן דאבין זייא נחת רוח פון דעם ווייזט און מיר האבן גילערינט רשב"י זאגט אין דער צייט גייט גאט ביה ארויש פון דא סל וועלטן צוא פרייען זיך מיט דא

צדיקים פון דעם גן עדן און איין קול רוקם אויש דער וועט זיך צפון ווייזט און קום דרום ווייזט צוא בלאזן דא בשמים פון דעם גן עדן ווארום מיר האבן גילערינט אין דער צייט אז דער צפון ווייזט ווייזט אין האלבע נאכט און גאט ביה גייט אין גן עדן אריין דענסאלט גיבן איין גושען ריח אלע בשמים און אלע בוימר און זייא זינגן פאר אים און אלע מלאכים און אלע הימלען און חיות הקודש און דא אופנים ציטערן אלע און עפיגן זייער מיל מיט גאט און לייבונג צוא גאט ביה וואש האט באשאפן דא וועלט: (ט) דרום דער וואש האט אין נשכה מזהרה וויא באלד ער הערשט דעם האן קרייען זאל ער אויף שמיין פון זיין שלאף און זאל עוסק בתורה זיין דען וועט זיין קול גיין און וועט גיהעקט ווערין אין גן עדן און גאט פאר נעכט עש און דא צדיקים וואש זיינען מיט אים פרייען ווער איז דער סענטש און גאט ביה ענטפערט זייא דאש איז דער און דער וואש ער מיט זיין הייליגע נשכה זיינען עוסק בתורה פון נעכט אלע צו זיין קול ווארום דאש איז מיר סער ניהא פון אלע שירות ותשבחות וואש מען זאגט אויף דעם היכל: (י) דא בן אדם זעה און פאר שמיא און זייא קלא וויא ווייט מילך איז צוא עקעקן ארום זיך וויא צוא שטארקן אין דער חנה

ואם לטובה וכנגד זה העמיד מטיבים ומריעין המטיבים המה מלאכי קדישין המקבלים נשמת האדם באהבה ובשמחה ומראין לו פתחי ג'ע והמריעין המה המזיקים המשחתים האכזרים החושפים את הנשמה לייסורה ביסורים קשים ומרים כדאיתא במדרש הנעלם פ' נח: (יא) א"ר יהודה ז' כתות של מלאכי השרת הן אצל השער דאיכרי שער צדק שעליהם אמר דהעיה פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה זה השער לה צדיקים יבואו בו וז' פתחין הן לנשמות הצדיקים להכנס לג'ע עד מקום מעלותם פתח הראשון נכנסת הנשמה במערת המכפלה שהיא סמוכה לג'ע ואדהר שומר עליו זכתה הנשמה אדהר הוא מכריז ואומר פנו מקום להחסיד שלום שלום בואך: (יב) ויוצאת מפתח ראשון ונכנסת לפתח שני של שער ג'ע ושם הכרובים ולהם החרב המתהפכת ואי לא זכתה מקבלת שם עונשה להיצרף ולהסיר סיגה ופסולתה על ידי משפט אשר סובלת בלהם החרב המתהפכת ואם זכתה לצאת גם משם בשלום אזי נותנין לה פיתקא לסימן ליכנס לג'ע וכשבאת לג'ע יש שם עמוד אחד של ענן ונוגה המעורב זה בזה וענן סביביו ועמוד געין מלמטה למעלה לשער ירושלים של מטה ואם הנשמה זוכה שיהיה די לה מקום מדור בכאן לקבל שכרה ולא לעלות יותר אזי היא שם ומתעדנת שמה מהמשוב המשפיע מלמעלה אליה וג'ע זה מאיר באור של מעלה דאמר רבי יוסי ראיתי ג'ע והוא מכוון נגד הפרוכת ושם מל האורות אשר למעלה והיא נהנית מזווי השכינה אבל אינה ניוזנית ממנה: (יג) זכתה לעלות יותר אזי עולה היא באותו העמוד עד שמגיעת ונכנסת בפתח השלישי והיא נקראת זכור ויש שם הרבה שומרים ופותחים לה ונכנסת באותו השער ומשבתה להקדוש ברוך הוא בבית המקדש של מעלה ומיכאל שר הגדול שהוא כהן אל עליון מקריב הנשמה זו לקרבן אמר רבי חייא הקרבה זו אינה באה כשאר הקרבן אלא כאדם המקריב דורון

הנדה און מעשים טובים פון וועגן צוא גאון נחת רוח פאר גאט ב"ה וואסו דרויף פילשטו בשאפין גיווארין • אנגזינגין אז אלע מענטשן זיינען זיין דאגט ווערן און ער האט אונז אויך דער וויילט צוא גינגענן אונז צו ניד • און אין אימליכר רגע איז זיין הענטה אויף אונז • און ער גידיינקט דיא ווערן פון דיא מענטשן סייא זייא טוען גוטש אדער שלעכטש • און אנמקענען דעם האט ער גישטעלט וועלכע וואש בנימיען דעם מענטשן און וועלכע וואש טוען אים שלעכטש דיא וואש בנימיען אים זיינען הייליגע מלאכים וואש זיינען מקבל דיא נשמה פון דעם מענטשן מיט ליבשאפט און מיט שמחה און ווייזן אים דיא טירן פון דעם גן עדן • און דיא וואש טוען אים שלעכטש זיינען דיא מויקים דיא משחיתים דיא אכזרים וואש תאפין דיא נשמה צוא שטראפן דיא מיט שווערע און ביסערע יסורים • אזא וויא עש שטייט אין מדרש הנעלם: (יא) האט רבי יהודה גיואגט ויבן פיהות מלאכים זיינען בייא דעם טויער וואש ווערן גירופין שער צדק • און ויבן טויערן דאפין דיא צדיקים דורך גין ביו זייא קומען צוא זייער ארט • דיא ערשטע טיר גיט די נשמה אריין אין דער מערת המכפלה וואש זיא איז נאעהנט צום גן עדן • און אדם הראשון היט דיא טיר איז דיא נשמה זוכה רפט אדם הראשון אויך און זאגט ראפט אויך איין ארט צוא דעם און דעם קסיד מיט שלום זאל זיין דיין קסין: (יב) און

זיא גיט ארויש פון דער ערשטער טיר און קומט אריין אין דר אנדרר טיר פון דעם גן עדן אונדארטן זיינן דיא פרוכים און דיא להט הרב המהפכת און אויב די נשמה איז גיט זוכה איז זיא דארטן מקבל איר עונש און ווערט דארטן אויך גלייכערט דורך דיא יסורים וואש זיא איז מקבל דורך דעם להט הרב המהפכת • און אויב זיא איז זוכה פון דארטן אויך ארויש צוא גין בשלום גיט מען איר איין קוויטל צוא איין סין זיא זאל אריין גין אין גן עדן אריין • און אז זיא קומט אין גן עדן אריין איז דארטן פאר האנדי איין וייל וואש זיא איז פון וואלדין און ליכטיקייט צוא מיטש איינש מיט דעם אנדריין • און אויב דיא נשמה איז זוכה זיא איר ארט זאל דיא זיין איר שר מקבל צו זיין און גיט ווייט צוא גין בלייבט זיא דארטן און מוז ניד פאנגן לאזן דער מיט און איז מקבל גרויש תענוג פון דעם גוטש וואש מען איז אויף איר משפיע פון דעם הימל: (יג) אז זיא איז אפר זוכה ווייט צוא גין • גיט זיא אויף מיט דר וייל ביו זיא גרייכט און גיט אריין אין דער דריטער טיר און דיא טיר ווערט גירופין ובל • און דארטן זיינען פאר האנדין פיל שומרים עפענען זייא איר דיא טיר • און זיא גיט אריין און ליכט צוא גאט ב"ה אין דעם בית המקדש וואש זיא אויף דעם הימל • און מיכאל דער שר הגדול וואש ער איז איין פון צוא גאט ב"ה גינגענען ער דיא נשמה פאר איין סתנה

דורון לפני המלך ומיכאל מעלה את הנשמה עד פתח הרביעי וחמישי וששי ואומר לפניו רבשע אשרי בנך בני אהוביך בני אברהם יצחק ויעקב ואשרי הנשמה שהיא זוכה לזה: (יז) ואח"כ מעלין את הנשמה לשער השביעי שהוא נקרא ערבות ששם נגזר חיים וכל הנשמה שהיא זוכה לשער השביעי מיד נעשית מלאך השרת אבל מי שעובר על חרם אין נשמתו זוכה אפילו לבא אל שער השלישי אפילו אחר כל היסורין והדיקין כי אמרו רז"ל מי שהוא בחרם למשה יום אחד הוא למעלה בחרם שלשים יום:

פרק יז הלכה המומאה הן יא. מומאת מת מומאת שרץ מומאת נבילה מומאת שיו מומאת מי הפאת מומאת פרה אדומה כל העוסק בה. מומאת זב מומאת זבה מומאת נדה מומאת יולדת מומאת צרעת והן מרמזין על עולמות המומאה של חיצונים שחיותן נשתלשל מיא ספירות המומאה שכנגדן הם יא סמני הקמורת להתיש כחם ונמצא בהיות האדם נזהר לגדור גדר ולשמור עצמו מן המומאות הזכרים הרי הוא מובדל ומופרש מכחות החיצונים אבל אם הוא נמשך אחר המומאה הרי הוא מלוכב ומושש במקור המומאה: (א) והנה צריך שתדע גודל כח המומאה הזה כי אלה וארבע מאות וחמשה מיני חיצונים שרויין על הצפרניים הנדליין בימי נדה של האשה וע"כ צוה קב"ה שתקוף הצפרניים כשבאה האשה ליטהר ותוהר שלא להשליכם במקום שעוברים בני אדם כי הדורך עליהם אפילו במנעלים ברגליו יכול להנזק חז: (ב) והמכשפים עושים כישוף באינן צפרנים וכל מכשפה ממדת לפעול בכשפה דווקא בימי נדתה כי אז הכישוף הוא מצליח יותר ע"כ צריך האדם להתרחק בכל הרהקות שבעולם מאשה נדה הן בדבור ומכל שכן שלא להסתכל בה כי אם מעט מועד ע"פ הכרח ולנהוג

צוא נאם ביה און מיכאל בריינגט אויף דיא נשמה פון דיא פערשטע און דיא פינפטע און זעקסטע מיר פון דעם גן עדן און זאגט פאר אים רבנו של עולם וואל איז צוא ביינע קינדער ביינע גליבטע דיא קינדער פון אברהם יצחק ויעקב. און וואל איז צוא דער נשמה וואש זיא איז זוכה דער צוא: (י) דער נאך בריינגט סען אויף דיא נשמה אין דעם זיבעטן טווער אריין וואש ער ווערט גירופין ערבות און די נשמה וואש איז זוכה צו קבן אין דעם זיבעטן טווער ארצין ווערט זיא הייבן איין מלאך. אבער דער וואש איז עובר תרם איז ויין נשמה גיט זוכה אפילו צו קבן צו דעם דריטן טווער אפילו נאך אלע יסורים און משפמים וואש זיא איז פריער מקבל. ווארום אונזער חכמים ז"ל האבן גיזאגט דער וואש איז אונטן אין חרם איין טאג איז ער בייא דעם בית דין של מעלה אין חרם דרייסיג טעג:

פרק יז הלכה דיא הלכים פון מומאה זיינען ג'לף בלומר ג'לף ואכין זיינען פאר האגדוין וואש זיינען מומא דעם סענסטשין (א) דיא מומאה פון איין כח (ב) דיא מומאה פון איין שרץ (ג) דיא מומאה פון איין נבילה (ד) דיא מומאה פון שכת זרע (ה) דיא מומאה פון שפרענגעדיגע מומא: (ו) דיא מומאה פון פרה אדומה דאש זיא איז מומא זיכעלעכט וואש איז עסק אין איר (ז) דיא מומאה פון איין

זב (ח) דיא מומאה פון איין זבה (ט) דיא מומאה פון איין נדה (י) דיא מומאה פון איין יולדת (יא) דיא מומאה פון צרעת: און דיא מומאות זיינען ס'סמו אויף דיא ג'לף שלמות המומאה וואש דיא חיצונים האלטן זיך דרינגען און זייער היות קיבט פון דיא ג'לף ספירות המומאה דאש אקעגן זיא זיינען דיא ג'לף סמני קמורת וואש זיא שטייען אין פיסום הקמורת האם השי' זיא גיהיסין מקטיר זיין קדי שלאף צוא מאכן דעם פח פון דיא חיצונים. ווערט גופענען אז דער מענגל איז גוהר צוא מאכן זיך איין גדר צו היטן זיך פון דיא ג'לף מומאות וואש שטייען פריער. ווערט ער אפ גישייד פון די ביהות פון דיא חיצונים. אבר אז ער ווערט נאך גיזויגן נאך דער מומאה. ווערט ער איין גיזארגילט אין דעם מקור המומאה: (א) און טן דאש באדארפסט וויסן אז מויוונט מיט פיר הגנדרעם מיט פינף מיני שדים רען אויף דיא געגיל פון איין אשה נדה. און דרום האם השי' גיהיסין אז פשעת דיא נדה גייט סבילה האבן זאל זיא אפ שניידן אירע געגיל. און זיא זאל גוהר זיין גיט צו ווארפן זיא אויף אדום איין ארץ וואש לייט גייען דארטן. ווארום דער וואש ס'רעט אויף זיא אפילו מיט זיינע שיד קען גיוק ווערן חז: (ב) און דיא מכשפים טוען כישוף מיט די געגיל און איינלעכע מכשפה איז ס'הרד איר פשוט צו ברויכן דוקא

אין

ולנהוג בכל מיני חומרות בענין למנוע מלאכול עמה בקערה אחת ואפילו שאר בני בית לא יאכלו עם אשה נדה כי שוירי הרוב מפיח הבז לתוך הכף ומחבב לתוך הקערה הוא גורם שיבא אדם לידי סכנה : (ג) ומעשה באיש אחד שראה בחלומו שרגליו היו מלוכלכים בצואה ותפעס רוחו בבוקר כי לא לחנם היה זה החלום והלך האיש וסיפר לו להרב האר"י ול החלום הגיל והשיב לו האר"י דל שמסתך הוא כרוב למטה אשר שכבה עליה אשתך נדה וע"י השינה ששן בלילה נגעה בר העליון שמכסה בו במסת אשה נדה והלך תיכף האיש לביתו ותיקן והרחיק משתו מן מטה של אשתו ואמר האר"י לתלמידיו כי על פי הרוב החלומות באין ומוזהרין להאדם שהן נכשלים באיזה עבירה : (ד) על כן יראה האדם להרחיק בכל מיני הרחקות מאשתו נדה וללמד את בניו הקטנים להרחיקם בילדותיהם מראש נדה ובהיות האדם נוהר להרחיק ולהחמיר מאשתו נדה עד שתטהר יתחבר בהרה בצניעות וכמו שמוזהר הוזהר פרשת ויצא הוי בראשית עיני שם וכשיגיע העת שתטהר יתחבר בהרה בצניעות וכמו שמוזהר הוזהר פרשת ויצא הוי צנוע בתשמיש מפני אינו תרין מלאכין דאינון מימינו ומשמאלו יצר טוב ויצר הרע ואיתא עוד שם בכל אתר דשמושא דמצוה אשתכח שכינתא שריא על ההוא אהרא ובאפן שיתקדש באותו פעם ויחשוב כי השי ב"ה ברא י"ח חוליות בחוט השדרה של האדם ודרך שם זרע עוברת מן הכוח עד הברית וכנגדן תקנו רז"ל חי ברכות שאנו מתפללין ג"פ בכל יום ובכל ברכה אזכרת ה' וכנגד זה גם כן יהיה מהשבה בקדושת שמו באותו פעם וכבר העיר ע"ז ברעיא מהימנא פ' קדושים וכו' אינון אברים דמתקדשין בשעת החיבור דאינון עצי העולה דאזידן בהו עצים קדישין כו' ושם ה' דאחיז בעצים דלהן ובגיד באורים כבדו ה' וכן הוא בזהר מצורע בעי בר נש לכחנא בההיא שעתא ברעותיה דמאריה בגין דיפוק בגין קדישין לעלמא ואיתא שם בזהר פ' קדושים כד הוי רבי שמעון בן יוחאי אזיל במתא והוה אזלין אבתריה וחמא לאנתו מאיך עיניה והוה אמר לחברייא אל תפנו וכל מאן דיסתכל באתתא

אין היא מעט פון איר נדות . וייל דענקאלט איז דער פישאפ מער מצליח דרום מוז דער מענטש ויך דער ווייטערין סט אליליא דער ווייטערונג פון איין אשה נדה . סייא מיט ביידן סיי מיט עסן און מרינקען און כול שכן גיט צו קוקן אויף איר . אפילו אנדערער וואס איז גיט איר כאן און דאש איבערגע ווי גיידנ ואל אויף גיט עסן מיט איר אין איין שטוב . ווארום דאש שפייגעק וואס קוקט פון איר מויל אין לעפיל אריין און פון דעם לעפיל אין שטוב אריין דאש איז גורם דער מענטש ואל ריז קומען צוא איין כבנה : (ג) עש האט ויך גיטראפן איין מענטש האט גיידעקן אין חלום אז זייע פיס זיינן איין גיריכט אין צואה . אין דער פריא אז ער האט ויך אויף גיטראפט האט ער ויך זייער דער קראקן דען ער האט ויך גיטראכט גיט אים ויסט איז דער חלום . אז ער גיטאנגען אים האט דעם חלום דער ציילט צוא הרב האר"י ויל . האט דער האר"י ויל אים גיטאנגעקט דאש דין בעטיל איז נאדיקט צוא דעם פעט פון דין ווייב . און ביא נאכט כחמת דעם שלאף האט דיא איבער בעט וואס דיא האשט ויך מיט איר צוא גיידעקט אן גיריכט אין דין ווייב פעט וואס דיא איז איבער איין נדה . און דער מענטש איז גיטאנגען אריים און האט תיכף אונעק גיריכט

באתהא ביממא אתי להרהורי בלילה ואי שמיש בר נש באינתתיה בזמנא דסליק ההוא הרהירא בישא אינון בני דאוריכו רשיעין אינון וזוה באים על פי הרוב בניו רשעים והנה יש כבנה דברים אשר מהם התינוקות נעשין בעלי נכפין רחמנא ליצול עיי מעשה אביהם ואמם: (ה) והני מוכרי כאן איזה דברים שצריך האדם לקשרם אל לבם ולהורות לבניהם שיהיו בזה שלא לעשותם הראשון המפורש בגמרא ובזה המשמש משתו לאור הגר הו' הבנים נכפים בר מינו ומכל שכן שאמר לשמש משתו לאור הלכנה הב' כשאדם רואה בחלום דמות איזה אשה ואפילו דמות אשתו או בחולה ומתעורר בחשק ותאזה בשינה ועל ידי זה התאזה אחר כך נזקק לאשתו אוי אותו הילד שילד על ידי אותו החומר של תאזה יתיה הילד בעל נכפה בר מינו בכל פעם שהלכנה היא בחידושה ואין לו תרופה ורפואה למכתו כלל כל ימי חייו כי אותו דמות שנתראה לפניו בחלום הוא השירית הנקראת נעמיה ובתאזה דילה נזקק לאשתו על כן הילד הוא מסמרא דא דהיא בתאזהה דילה אשתכח והאי הוא בר נש דבכל סיהרא וסיהרא אתפנים ב"מ. הג' הוא מאי דמזיח בזהר פ' ויקרא שיהיה מאוד שלא תניק את כבנה אחר החיבור עד אחר שעה ואף אם הילד נוכח על כל פנים יראה בכל מה דאפשר להשתדל עד חצי שעה על כל פנים לא תניק מקודם והלילה בתוך חצי שעה ראשונה עיין שם הפעם. הד' מאי דמבואר בגמרא דידן שלא ישכב הילד במטה בשעת החיבור כי זה גורם סכנה לילד הנוצר ויש בזהר סוד נפלא: (ו) והכלל המקור להתנהג בצניעות ובזמן המיוחד לזה שדוא אחר חצות לילה בשעה שבני הבית הן ישנים ויותר שלא להתחבר בפני בעלי הויים כדאיתא בגמרא אביי באלו פרוחי רבא באלו דירכי ואיתא בזהר חדש דה' אמר רבי הווא צריך שיקדש עצמו לשם שמים בשעת החיבור שנאמר אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו כלומר אם אין הכוונה לשם שמים להוליד בנים שיהיו בעלי תורה בעלי יראה אלא להנאת עצמו שוא עמלו בוניו בו שמכונים עמל של שוא באותו הילד והוא גורם היצה"ר וגם המזכבה וזה שמכוין

חזו ביי נאכט רואה קרי צו זיין. און אז דער מענטש בהעפס זיך מיט זיין ווייב בשעת ער האט אין זיין איין אנדערע אשה. די קינדער וואס ווערן געבארן פון דעם בהעפטונג זיינען זיי שלעכט און דורך דעם קומען על פי רוב די רשעים דאש די קינדער וואס ווערן געבארן פון אזוי איין בהעפטונג וואס ער האט אין זינען געהאט אויף איין פרעמדע אשה זיינן די קינדער על פי רוב רשעים: (ה) און נון איך וועל דא דער מאנען עטליכע זאכן וואס די מענטשן ביזן זיין צו קניפן צו זייער הארץ און צו לערנען זיין צו זייערע קינדער אז זיי וואלן קוהר זיין גיט צווא מאן זיין. דאש ערשטע איז וואס ער שטייט בפירט אין דער גמרא און אין וזהר אז דר וואס בהעפט זיך מיט זיין ווייב אז איין ליכט פרענט זיינען די קינדער בעלי גמרה רחמנא ליצול. און מכל שכן מען מאר זיך גיט בהעפטן מיט איר אנטקען דר ליכט פון די לבנה דאש אנדערע איז אז דער מענטש נעמט אין חלום איין דמות פון איין אשה אפילו דעם דמות פון זיין ווייב אנדער פון אבתולה און ער ווערט אין זיין שלאף דער וועקט מיט גלוקטיקייט דער נאך האפט ער זיך מירקא אויף און באהעפט זיך צו זיין ווייב. איז דאש קינד וואס ווערט געבארן פון דעם בהעפטונג איז זיך איין בעל גמרה רחמנא ליצול. און דר צו קען ער קיין רפואה גיט

האנדק

שמכין לתענוג: (ו) תנו רבנן אמר רבי יוסי בן פזי ומנא הדא הוינא אזיל באורחא וערענא כהדי שדא רבפר קררו והוו גוברי בריחי בחלקיהון (ר"ל שדו שמהים בחלקם) ומשא ומתן שלהם היה באמונה ולא היה קנאה ושנאה ביניהון ובה בשבתא בלילה חמיית לאושפזאי דקאי בהאי גיסא ומצלי ודביתו קמת כאידך גיסא ומצלות אמרית להון מאי צלותיכון בשעתא דא אמרי עידנא דידן דוונא נשבת לשבת ומצלינא צלותא קמיה קביה דיהא לנו בר דיפלא באורייתא ויהיה בר דרחיל חמאין וכי: (ח) אמר ליה יהא רעוא דיתקיים בעוהיכון דהא לשם שמים קא עבדיתון אמר רבי יוסי אחוי שכינתא דלבתר כמה שנין ערעית תמן וחזית האי ברא דאתיליד להו והוי בר ד שגן חמי ליה בביתא בעי למללא עמיה אמר ליה אבוהי זיל לגביה דגברא רבא הוא אמר מסתפינא לאישתעי בהדיה ולא תקרבא עמיה דהא לא ידענא אי אית ליה נשמתא קדישא אי לא דהכי אוליף לי מארי יומא דין דכל מאן דלית ליה נשמתא קדישא אסור לאשתעי בהדיה ולא תקרבא עמיה אמר ליה אבוי דיו דגברא רבא הוא וחכימא דדרא הוא קריב ולא ספיק למללא עמיה: (ט) אמר ליה אנא חמא כך דנשמתא חדתא אית כך מיומין ועירין ולא איתרוק כך כשעתא דנפקית לעלמא תוהא ואל רבי יוסי כך הוא דרוק הייתי וכד דהוי לעי באורייתא אתייהב בי נשמתא אתרא חדתא אמרתי לו מאן הוא רבך אמר לי ר' אלכסנדרוס אמר ליה ומה לעית יומא דין אמר ליה האי קרא דכתיב ראשית חכמה ידאת ה' שכל טוב לכל עושיהם ודרשו רחל לעושיין לשמה וגילה לו סודות נפלאות אמרתי לו מה שמך אמר לי אהבה אמרתי לו מרי אהבה אהבת עולם אהבתך ואנא זכיתי למחמיה

תאגדין דרענן. אנא אין וזהר רעל שמיים רב האנא האם גיאנא דער מענטש בשעת ער בדיקט נדף כיס ויין ווייב סח ער זיך הייליגן פון נאכט ווענין. דענקאלט האם ער נטע קינדער: אבער אז ער מוט עש נאר פון ווענין ויין תאנא סמלא צו ניין: וייגן די קינד נישט נישט: (ז) די רבנן האבן גילערניס ר' יוסי בן פזי האם גיאנא אין מאל בין איך גיאנא אין ווען אנא האב אן גיפראפן אין איין דארף וואש ווא אן גישטאנען ביים דעם בארג פון כפר קרדי. אנא די לייט פון דער שטאט האבן זיך גיפריים מיט וייער חלק וואש גאט האם וויא צוא נשקט אנא וייער משא ומתן איז גינען מיט אסמא. אנא קיין קנאה אנא שגאח איז גיט גינען צווישן ויי פרייטאג צוא נאכט האב איך גינעהען דאש מיין בעל הבית שמיים אין איין וייט שמוכ אנא בעט גאט אנא ויין ווייב אין דער אנדערער וייט אנא בעט איך גאט. האב איך ויי גינעהען וואש בעט איר איצנד האבן וויא מיר גינענשקט אנדער ויוג איז פון איין שבת צום אנדערן איז היינט איז די צייט פון אנדער ויוג. בעטן מיר פאר גאט ביה אן מיר זאלן האבן איינון וואש ער זאל לענגן תורה און זאל זיך פארקומן צוא וינדיקע: (ח) האב איך צוא וויא גיאנא עש זאל זיך דער ווילן פון גאט אז אייער גיבעט זאל פאר אים אן גיטען ווערן ווייל איר מוט דאך עש פון נאכט ווענין. האם רבי יוסי גיאנא זאל איך אזו זוכה ויין צוא נטען דא שבייה אז אין עמלכע יאר ארום בין איך ווידער איין גיטען אנא האב גינען נעם ון וואש איז גיבארין גינארן מיין

למחמיה לרב אדא בריה דרב אהבה וספרתי לו הדברים הנ"ל : (י) על כן צריך האדם לקדש עצמו בשעת חשמיש כדי שיוכה לבנים תלמידי חכמים ויתפלל בכל ארבעים יום הראשונים יהא רעוא ממארי עלמא שנוכה לבנים יראים ושלמים וחרדים לדבר ה' ונראה בהם קדושת תנאים ואמוראים אמן ולקמן פרק יח אכתוב שכל דרכיו של אדם צריך להיות לשם שמים :

פרק יח מזה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו' הנה כבר כתבנו בפרקים לעיל שחכמינו ז"ל תקנו לומר בכל יום מזמור ק' שהוא מזמור לתורה והכוונה שצריך האדם להודות בכל יום ויום ולהביא קרבן תודה כי אין בעל הנם מכיר בניסיו שעושה לו הקדוש ברוך הוא ובאמירת מזמור זה תהיה כוונתו בלבד כאלו מביא תודה בית ה' כמו שהיה מנהג הקדמונים ז"ל שבכל ענין ומאורע שהיה אירע להם היו נותנים שבת והודיה והכירו מיד שהוא השגחת הבורא יתברך והיה קשור תמיד בלבו לבלתי לשכוח השגחת הקדוש ברוך הוא : (ב) כדמצינו מה שכתוב בזהר פרשת אמור רשב"י הוה אזיל באורחא להווי עמיה רבי אבא ורבי יוסי ממו לחד אמת המים נתקל רבי יוסי וניתוק לתוך אמת המים עד שנתלכלכו בגדיו אמר רבי יוסי הלואי שלא היה נברא זה אמת המים אמר רשב"י אסור לן לומר כך דמשמשא דעלמא הוא ואסור לנהוג קלות במשמשא דקב"ה דכתיב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד ואפילו נחשים ועקרבים ויתושין כוליהו נקראין משמשא דמלכא משמשא דעלמא ובני נשא לא ידעין : (ג) עד דהוו אזלין חמו חד חוויא מרקד קמיהו אמר רשב"י וודאי דא נחש אזיל לאתרחשא לן נסין רחש האי חוויא קמיהו וקשר את עצמו בחד אפעה ואפעה הוא בריה אם היא מסתכלת באנפוי דבר נש או בר נש מסתכל באנפוי דאפעה מיד הוא מת מחמת הארס ר"ל והאי נחש בהדי דקשר בה התחילו להכות זה את זה עד

המקדש אריין אזוא וויא דער כנהג פלעגס זיין פריא דיא ערשטע חסידים : ראש אויף איינליכר זאך וואש האט זיך זיי גיפראפין . האבין זיין אפ געעפן איין שבת והודיה צוא גאט ב"ה . און האבין תיכף דער קעגס אז ראש איז דיא השגחה פון האט ב"ה . און עש איז תמיד גיווען אן גינקעס אין זייער הארץ ראש זיין זאלין גיט פאר געסן די השגחה פון גאט ב"ה : (ב) און אזוא וויא מיר גיפנען אין זוהר רבי שפען בן יוחאי איז גינאנגען אין ווען . און רבי אבא און רבי יוסי זיינען מיט אים גיווען . זייערן זיין גיקעסען צוא איין קנאל וואסער . האט רבי יוסי זיך אן גישלאגן און איז אריין אין עק פון דעם וואסער ביז זיינע קליידער האבן זיך איין גיריכט האט רבי יוסי גינאנגען הלואי וואלט ראש קנאל וואסער גיט גיווען באשאפן גיווארין . האט רשב"י צוא אים גינאנגען מיר מארין גיט זאגן אז דען ראש גינצט צוא דער וועלט דען עש שמיים אין דער תורה וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד און גאט האט גיזעהען אלץ וואש ער האט באשאפן און נון עש איז זייער גוט אפילו דיא שלאנגען און ענדעשין און פליגן ווערן אלע גיריפן דיא באדינער פון גאט דיא באדינער פון דער וועלט . נאר דיא סענעסשין ווייסן גיט צוא וואש איינליכע זאך גינצט : (ג) וויא זיין זייערן גינאנגען האבן זיין גיזעהען איין שלאנג שפרינגט און לויפט פאר

זיין

מין הער אהבה אהבה עולם אהבתך איך האב דין לבי איין אייביג ליבשאפט . און איך האב נאך זוכה גיווען צו זעהן צו רב אדא דער זון פון דעם אהבה . דרום מוז דר סענעסש צו היילן זיך פשעט ער בהעפס זיך מיט זיין זייער פון ווען ער זאל זוכה זיין צו קינדר תלמידי חכמים און איין די ערשטע פערציג טעג וואש ראש קינדר ווערען באשאפן זאל ער סתפלל זיין דיא תפלה יהא רעוא עש זאל זיין דער ווילין פון דעם הער פון דער וועלט אז מיר זאלין זוכה זיין צוא זיין וואש זאלין זיין וראי השם און צדיקים און זאלין זיך איילן מקיים צוא זיין גאטש רייד . און מיר זאלין אין זיין זעהען דיא קדושה פון דיא תנאים און אמוראים אמן :

פרק יח מה רבו מעשיך ה' גאט וויא נרויש זיינען זיינע מעשים כולם בחכמה עשית דוא האשם זיין אלע גיטאן מיט קלוגשאפט . נון מיר האבן שוין גישריבן אין דיא אויפערשטע פרקים אז אנדערע חכמים ז"ל האבן מתקן גיווען צוא זאגן אלע טאג דעם מזמור לתודה . און דער מיט האבן זיין גיטינגט ווארעם דער סענעסש מוז אלע טאג זאגנען צוא גאט ב"ה און צוא בריינגען איין קרבן תודה אויף דיא גיטס וואש ער מוט אים אלע טאג ווארעם דער סענעסש דער קעגס גיט אין דיא גיטס וואש גאט ב"ה מוט אים . און אז ער זאגט דעם מזמור זאל זיין פונעם זיין אין זיין הארץ גלייך וויא ער בריינגט אקרבן תודה אין בית

עד דמיתו שניהם כד משו תמן להאי אתר חמו לון לתרוויחון שכיבין באורחא ומיתן : (ז) קרא רבי שמעון בן יוחאי האי פסוקא לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך ועל דא ברא קביה כל הבריות וכל דבר לשליחותיה דיליה ולית לן לאנהגא קלנא בכל מאי דאיתו עביד כי לשליחותו הוא ברא יתהון ועל דא בתיב טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו עכ"ל הוזהר ונ"ל דזהו כוונת הכתוב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך ובתיב יודוך ה' כל מעשיך : (ח) ובהיות כן בוודאי מי שהפליא לו השם יתברך ברוך הוא ברוב רחמיו וחסדיו גם באיזה הצלה מליסטים או מאש וממים וכיוצא בו או שהיה חולה ונתרפא או חובה עליו לתקן איזה דבר טוב שיהיה היכר שהוא עושה זאת במקום קרבן תודה לכבוד השם יתברך ברוך הוא : (י) ובא וראה מה שהעיד לעצמו הרב החסיד מהור"ר אברהם בעל מחבר שיבולי הלקט בהקדמת ספרו וז"ל אמר הכותב אוכיר כאן נפלאות שעשה הקדוש ברוך הוא עמדי בעת עברו עלי תלאות בימי חליותי חליתי על ערש דוי ומרוב כאבי לא עליכם שוממתי אמרתי פקדתי יתר שנותי רבו עלי מכאובים עד שרחקו ממני קרובים כי הייתי למשא לפני אבותי חמו מעי כי ולבי יחיל בקרבי בזכרי אורחא רחיקתא וקלילא זוודתי : (י) והעומדים עלי לשמור יציאת נשמותי באשר שראו כי שנתקרו אברי ובשרי ובאתי עד הגסיסה ועד שערי המיתה העומדים עלי דחקו חוצה את אשתי וזרעי וגם שאר קרובים שראו אותי בסימני מיתה בדרך צאת הנשמה מהנוף פני היה נשתנה וה' ברחמיו יסר יסרני ולמות לא נתנני ולא בזכותי רק בזכות אבותי הקדושים : (נ) ובמראה ראיתי בעיני אדם

קצר

זיאי : האם רשבי ג'אמג דער שלאנג גייס ב'וודאי אונז צוא ג'ישעהען ג'יסים ד'וקא אים : איז דער שלאנג ג'ילאפין אונ האט זיך ארום ג'יוויקלט אין איין ב'רה וואש הייבט אפעה : אונ דיא אפעה איז אזו איין ג'אשעפענעש דאש אז זיא ק'קט אין דעם פ'נים פון איין מענטש אדער אז דער מענטש קוקט אין איר פ'נים : ש'מארבט דער מענטש הייבט ס'חבט איר ג'יפט ר'ל : אונ דער שלאנג וויא ער האט זיך ארום איר ארום ג'יוויקלט : האבן זיאי ביינע זיך ג'ישלאגן ביז וויא זיינען ביינע ג'יפ'יערט : וויא רשבי מיט זיינע ח'ברים זיינען ג'יקמען צוא דעם ארם האבן זיאי ג'יעהען וויא דיא שלאנג מיט דיא אפעה ליגן ביינע טוים : (ד) האט רשבי ג'ילערינט דעם פסוק לא תאונה אליך רעה הש"י איז ס'כ'סית דעם צדיק עש וועט זיך דיר נים' טרעפין קיין ב'יו : אונ דרום האט גאט ברוך הוא ג'שאפן אלע'רלייא ג'שעפענעש אימליכעש צוא זיין ש'ליחות דאש ד'וקא זיאי היט ער דיא צדיקים אויף דעם וועג אונ אין זיינער הייזר אז קיין ב'יו זאל זיאי נים ג'ישעהען דרום טאר קען נים ס'כ'ה זיין קיין שום ג'שעפענעש וואש גאט ברוך הוא האט ג'שאפן ווארום ער האט זיאי ג'שאפן צוא זיין ש'ליחות : אזוא שרייבט דער וזהר : זאגט דער ח'תב'ר אונ דאש אויף סיינט דער פסוק מה רבו מעשיו ה' וויא גרויש זיינען דינע ווערק גאט כולם בחכמה עשית אלע ג'אשעפענעש האשטו ג'אשאפן מיט ח'כמה : (ה) אונ ווייל עש איז יא אזוא : דער וואש גאט ב'יה האט אים איין גרוישין גם ג'יטאן מיט

זיינע גרויסקע חסדים ד'הייט ער האט אים ג'ציל ג'יווען פון ג'ולנים אדער פון פייער אדער פון וואשער אדער א'ג'רע גלייכין אדער ער איז ג'יווען קראנק אונ איז ג'ינילט ג'ווארין ד'וקא ער ב'וודאי ח'תב'ר זיין ג'פים איין ג'וטע זאך פ'די דאש זאל דער קענט ווערן אז ער טוט עש אויף דעם ארם וואש ער האט ג'אדארפט בריינגען איין קרבן תודה : (י) קום אונ זעה וואש דער הרב החסיד רבי אברהם דער בעל ח'תב'ר פון דעם ספר שיבולי לקט שרייבט אין זיין ח'קד'קה : אונ אזוא שרייבט ער איך וועל דא דר סאגן דיא וואונדער וואש גאט ב'יה האט מיר ג'יטאן ג'שעת איך בין קראנק ג'יווען : אונ בין ג'ילעגן אויף דעם קראנקן בעט : אונ ס'ח'ב'ת מיין גרויש ווייטאג בין איך פאר ווישט ג'ווארין : איך האב מיר ג'יטראכט איך וועל שוין נים לעבן : מינע ג'ידערים האבן ג'יברוכט אין מיר אונ מיין הארץ האט ג'יצוטרעט צווישן מיר ווייל איך האב מיר דער סאגט דער וועג איז איין ווייטער וועג אונ שפייז האב איך מיר וויינג אן ג'יברייט : (ז) אונ דיא וואש זיינען ג'ישטאגן איב'ר מיר צו היטן וויא מיין ג'שמה וועט איש זיין : האבן ג'יעהען אין מיר אז סיינע אברים אונ מיין לייב איז קאלט אונ איך בין שוין ג'יווען גוסס : די וואש זיינן ג'ישטאגן בייא מיר האבן ארויש ג'ישטופט מיין ווייב אונ סיינע קינד'ר : אונ אויף דיא איב'רנע סיינע קרובים : ווייל וויא האבן בייא מיר ג'יועהן די ס'יב'ני סיתה אזוא וויא דער שפייט'ר איז אז דיא ג'שמה גייט ארויש פון דעם גוף : אונ דער נוף אונ מיין פ'נים זיינען ג'ווארין פאר

ענרעט

קצר עומד לפני ונר דולק בידו וכחרף עין התחיל לכבות וחור ודלק מהר לעיני ואמרתיו בתחנה הנד לי אדוני מה זה שאתה עושה לפני בנר הזה והשיב האיש הנר הוא רמו נשמת אדם רמותי לך והנה כאשר מהר חור לדלקה כך מהרה תהיה לך רפואה וזהו שהראיתך זה באותותי : (ט) וידוע תדע שהיו במשפט שלך מיימינים ומשמאילים ושקלו במאזנים וכות שלך ובאתי לבשרך שהאל הרחמן הוסיף ימים על ימך ואמר למלאך הרף ידך כי עוד לאל ידו לכות את הרבים חק חקקתי לך שביום השלישי תעמוד מחלי זה וזה המעשה היה ג' ימים קודם חג השבועות וכאשר פתר לי כן היה שביום ראשון דחג השבועות הלכתי לבהכ"נ וממש נעשיתי בריה חדשה ומיד אורתני כגבור חלצי וקמתי על משמרת הקודש לחבר פירוש על התורה ונביאים וכתובים וקראתי להחיבור שבולי הלקש לזכרון עביל : (י) ובה יעשה האדם כי אין לך אדם שלא נעשה לו גם בפרש בזמנים אשר הצרות מתגברות ותקראנה מלחמות עצומות חרב ורעב מצור ומצוק חלאים רבים ומי אשר האיר עליו הקב"ה חוש של חסד והצילו מכל הפגעים הנ"ל יהיה לו לזכרון תמיד חסדי ה' ולא להיות מכפויי טובה ולא זו בלבד אלא כל מי אשר משפיע עליו שפע של ברכה שוכה לישב בביתו בהשקט ובבטח ופרנסתו היא סדורה שצריך ליתן שבת ותודיה למקום על זאת : (יא) ומה מאוד מזהיר בספר החרדים שהוא מכלל מצות עשה של הנדתי היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ (טובה) וגו' מכאן אזהרה גדולה על בני אדם המקבלים טובה והשפעה מהשי ליתן שבת ותודיה ולא לקרות קול קובלני בדרך צרי העין אשר יותר מהצורך נותן להם ה' מזון ומחיה וכל ימיהם הם בוכים וקובלים נגד העולם כאילו אין להם פת ולחם לאכול

ענדרם : און גאט בי"ה מיט זיין רחמנות האט מ'ך גישטראפט אבער ער האט מ'ך גיט גינעפן צום טויט : גיט דורך מיין זכות נאר דורך דעם זכות פון מינע הייליגע גלטרן : (ח) און א'ך האב גינעהען מיט מינע אויגן דאש פאר מיר שטייט איין קליינער סענטש און האלט אין זיין האנט איין ליכט וואש עש פרענט : אין איין רגע ארום האט עש אן גיהובין פאר לאשין צו ווערן און עש האט ווידר גיך אן גרויפן צו פרענן : האב א'ך גפעטן דעם סענטשין זאג מיר מיין הער וואש אז דאש וואש דאט טושט פאר מיר מיט דער ליכט : האב דער סענטש מיר גענטפערט דאש ליכט איז איין רמז אויף דיא נשמה פון דעם סענטשין און נון אזא וויא דאש ליכט האט אן גיהובין צוא פרענען אזא גיך וועשט האבין איין רפואה : און דאש איז וואש א'ך האב דיר גויון מיט מינע צייכנש : (ט) און זאלשט ווישן אז בייא דיין משפט זיין גיווען אטייל מלאכים וואש האבין אויף דיר מלמד זכות גווען און אטייל וואש האבין מלמד חוב גיווען : און מען האט דיינע זכות גיוואונן אין איין וואג שאל : און א'ך בין דיר גיקומען איין בשורה זאגן אז דער בארטיגער האט דיר נאך גיסקערט דיינע יארן און האט גזאגט צו דעם מלאך הסת לאז אפ דיין האנט און נעם גיט זיין נשמה ווייל ער וועט נאך מזהר הרגים זיין איין צייכן גיב א'ך אויף דיר : דש צום דריטן טאג פון היינט וועשט גוונד ווערן און אזא איז גיווען דער דריטער טאג איז גיווען שבועות בין א'ך

שוין גינאנגען אין שול אריין : און בין מ'ש גווארן וויא איין נאייע באשעפגיש : האב א'ך הייבן אן גינערט מינע לענדן און האב מחבר גווען דאש ספר שיבולי הל'ט איין פירוש אויף תורה נביאים כתובים : (י) און אז גיהער אטליכער סענטש צוא טאג : ווארום עש איז גיט פאר האנדן קיין סענטש אז עש זאל אים גיט גיטאן ווערן קיין גם : און בפרט אין צייטען וואש דיא צרות שטארקן זיך און עש טרעפן זיך מלחמות און הנגד און איינגישאפט און פיל קראנקייט : און דער וואש האט ברוך הוא האט אויף אים גיטאמט לייכטן איין חוט של חסד און האט אים מציל גיווען פון די אלע פגעים : גיהער ער גריינקען דיא חסדים פון גאט און זאל גיט זיין קפוי טובה און אטליכער וואש האט האט אויף אים משפיע גיווען איין ברכה דאש ער האט זכה גיווען צו זינן אין זיין הויז מיט שטיילקייט און מיט זיכרליכן : און האט זיין גישטעלטע פרנסה מו ער בוודאי געבן איין שבת והדריה דרויף צוא גאט ביה : (יא) און וויא זייער איז דער בעל ספר חרדים מזהיר דרויף דאש ער שרייבט אז דאש איז פון דעם כלל פון דער מצות עשה וואש די תורה האט גיהייסן אז דער וואש בריינגט ביכרים אין בית הסקדש אריין זאל זאגן דעם פסוק הגדתי היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ וגו' א'ך טוא היינט זאגן גאט אז א'ך בין גיט קיין קפוי טובה דאש א'ך בין גיקומען צוא איין גוט לאנד פון דעם פסוק איז איין גרוישע אזהרה אויף דיא סענטשין וואש זיין סקבל

לאכול וכל טוב הן בידם וכל כוונתן הוא למנוע העניים ואביונים מפתח ביתם וע"ז נאמר זה עני קרא וזה שמע ואין התפלה של עני זו עד שיעבור עליהם כוס של פודעניות שבאין המה לכלל הדלות : (יב) הנם אשר בוודאי הוא טוב לקיים אזהרת חז"ל לבלתי להתראות בפרסום בעשירות כמו שהזהיר אבינו הזקן יעקב אבינו לבניו למה תתראו אכן טוב להראות פנים של מסכירות פנים של אהבה ורצון לפני עניים ודלים ואביונים וזה הוא רצון הבורא יתברך ובפרט המאכסן בביתו עניים ודלים הגונים וזכה שהרבה נשים עקרות נפקדות בזכות שמפרנסים ומכלכלים עניים ואביונים לשם שמים : (יג) ומצינו נמי באיש זקן אחד שהיה בזמן גזירות ספרד ושפניא ושמו ר' יהואל והיה דר בעיר אחת על חוף הים הגדול ובהיות גזירות במדינות הנ"ל ברתו מאותה המדינה הרבה יהודים אל ארץ תוגרמא ור' יהואל היה זקן והיה דר בעיר אשר על חוף הים והוא איש תם וישר והיה מקבל כל העניים והעשירים בסבר פנים יפות והיה מספיק להם לחם מים ומוון ומלוה אותן ונתן להם צידה לדרך ופיוז ובזכו ממון רב להוצאת האורחים : (יד) ויהי היום הגיע עת וזמן שהיו בביתו ד' זקנים הבאים מהגולה החכמים גדולים ובראותם את כבוד עשרו וגדולתו ותפארתו שהיה נדיב לב שגמל חסד עם עשירים ועניים לכל בני הגולה שאלו הד' זקנים ממנו מה בקשתך מהבורא ית' והשיב בקשתי הוא שאזכה לבנים כי לא היה לו זרע ויאמרו אליו הד' זקנים הנ"ל תהיה אתה בשות שבתוך שנה זו יוצא מתלציד בן גדול בתורה ותקרא את שמו אברהם לסימן שעשית חסד עם זרע אברהם וכאשר הבטיחו לו כן היה שיצא ממנו בנו הגאון הגדול רבינו אברהם מפיסא והגדיל בתורה מאוד וחיבר חבורים הרבה עד כאן : (טו) וכיוצא בזה מצינו

מקבל טובה אג השפעה פון גאט ברוך הוא זאלן זיין דער פאר אפ געבן איין שבת והדירה צוא גאט . און זאל גיט קלאגן אז ער האט גיט . אזוא וויא דיא קאנע לייט וואש גאט האט זיין געגעבן פרנסה פאר איינער וויא דאספן און פאר דעם עולם קלאגן זיין זיך פסיד און ווייגן גלייך וויא זיין האבן קיין פרוים גיט . און באקט האבן זיי אלץ דאש גוטש . נאר נאר זייער פונקט איז דער מיט וואש זיין קלאגן זיך אלץ פון וועגן צוא פאר מיידן ארבע לייט פון זייער דעז . און אויף אזעלכע ווערס גזאנט דער פסוק זה עני קרא דר דאונער ארום כאן רופס און שרייעט צוא גאט וואש דער עושר וויל אים גיט געבן קיין צדקה וי שמע און גאט וועט צו הערן צו זיין תפלה און סאכט דעם עושר אויף ארום : (יב) האטשע עש איז דאך בונדאי גוט צוא פקנים זיין די אנהרה פון אונזערע חכמים דל אז מען זאל זיך גיט ווייזן מיט עשירות . פון דעשם וועגן גהער קען צו מייזן איין פרייליך פנים און ליבשאפט און איין ווילן פאר דיא ארבע לייט . און דאש איז דער ווילן פון גאט ביה און פארם דער וואש לאמט איין שפיין אין זיין הויז ערליכע ארבע לייט דער איז זוכה אז דורך זיין זכות ווערין נפקד פיל עקרות . (יג) און מיר גפינן אויף דאש איין מעשה האט זיך געראטן . בייא איין אלמן כאן וואש ער איז גנוען אין דער צייט וואש מען האט גימאכט גרוישע גזירות אויף דיא יתירים פון ספרד און שפניא און זיין נאכן איז גנוער' תיאל

און ער האט גיוואונט אין איין שטאט בייא דעם ברעג פון דעם גרושין ים . און אז קען האט גוזר גווען אויף דיא יתירים פון ספרד און שפניא גזירות זייען זיין אנטלאפן גווארין פון דיא סגירות און דער רבי תיאל פלעגט צו געמען אלע לייט מיט איין פרייליך פנים רייכע און ארבע . און פלעגט זיין געבן גיט עסן און סרינקען און האט זיין פאלייט און געגעבן שפיין און געלט זיין זאלן האבן אויף דעם וועג . און האט פיל געלט פאר שפרייט אויף דיא הוצאה פון דיא אורחים : (יד) ויהי היום זיין גיטן צו אים פיר זקנים פון דעם גלות און זיין ווייזן גיווען גרוישע חכמים . און וויא זיין האבן גווען זיין גרוש עשירות און זיין גדולה און ווי ער איז איין גרוישער נדיב לב און איז גוטל חסד מיט ארבע און רייכע . האבן דיא פיר זקנים אים גיפערענט וואש דארפשוטן בעטן פון הש"י האט ער זיין געגעסן פארם מיין פקשה איז איה זאל זוכה זיין קינדער צוא האבן ווארונם איה האב נאך קיין שום קינד גיט . האבן די פיר זקנים צו אים גזאנט די זאלשט פסוק זיין אז אין היינטיגען יאר וועטשטן האבן איין זון און ער וועט זיין אגרוישער ריח און זאלשט אים איין נאכן געבן אברהם דאש איז איין סימן אז דא האשט גוטל חסד גווען מיט דיא קינד פון אברהם אבינו און אזוא איז גיווען דאש יאר האט ער גיהאט איין זון אגרוישין גאון רבינו אברהם מפיסא און ער האט זייער פיל ספרים מחבר גווען . (טו) און נאך אזעלכע גלייכן קעשיות גיפיען מיר צוא מאכן ווישין

מצינו הרבה לידע ולהודיע כי כל מעשה טוב וכשרון חקק ורשום לפני הקב"ה לחשוב לעושיה בעוה"ז ובעוה"ב באופן שתהא כוונת העושה לשם שמים כי כן צריך כל ענין בני אדם הן המעשה הן הדיבור יהיה הכל לשם שמים ובכוונת הלב ובפרט בעניני תפלות וברכות: (טו) כדאיתא בספר חסידים מעשה באחד שמת לפני זמנו כמה שנים. ולאחר שנים עשר חודש נתגלה לאחד מן קרוביו בחלום ושאל לו היאך אתה נהוג בעולם שאהא שם אמר לו בכל יום יום דנין אותי על שלא הייתי מודקדק לברך ברכת המצאית וברכת הפירות וברכת המזון בכוונת הלב. והממונים שדנין אותי ואומרים לי להנאתך אכלת ושאלתי לו הלא אמרתי משפט רשעים בגיהנם הוא רק שנים עשר חודש בלבד וכבר עברו י"ב חודש ויותר מיום מתתך ולמה דנין אותך אחר י"ב חודש אמר לי אין דנין אותי בגיהנם דינים חמורים אלא דינים אותי תוין לגיהנם בדינים קלים ואומרים הממונים שזהו הכל לטובתי כדי שאוכל לחלק נ"ע ליכנס לשם וליטול חלקי במלואו. והכלל כי כל דבר שהאדם עושה הוא נרשם למעלה ועל כל דבר שכר ועונש ואשרי להיוצא זכאי מבית דין של מעלה אמן:

פרק יח תורת ה' תמימה משיבת נפש כאשר ניתן רשות מאתו יתברך לכל אחד מישראל לפרש מקרא הקודש כפי הבנת שכלו ובפטיש יפוצץ סלע ע"כ נובל לומר כוונת המקרא זה להודיענו כי בעבור שתורת ה' תמימה בלתי חסרון אבר אחד מתרי"ג מצות ועל האדם מוטל לקיים תרי"ג מצות שהן נגד איבריו המוחייבים עליו לעשותם מצד ההכרח לא יחסר מעשות אותם והשאר ללומדי התורה החוקים והמשפטים השייכים בהם הכל מיד ה' הטובה עליו ואז הוא משלים תורת ה' אשר היא תמימה ובעבור כן אם עבר האדם מעוה"ז בלתי השלים איבריו בעשיה ובלמוד הנזכר אז היא משיבת נפש שהגשמה היא חזרת לבא עוד פעם בגלגול לעוה"ז וצריכה להתגלגל באדם אחר כדי שישלים חוקה ולמלאות החסרון: (ז) ובהיות כן יתבונן האדם בעצמו שהראוי ונכון אצלו שלא להתעצל בלימוד

אז אימליקע נומע מעשה איז אויפ גיקריינט און גייעליכט פאר גאט ב"ה. נאר ער ואל דיא מצוה מאן לשם שמים. דען אלע זאכען פון דעם מענטשן מוז אלץ זיין לשם שמים. און מיט דער פונגה פון דעם הארץ און בפרט ווען ער טוט תפלה אדער ער זאגט ברכות מוז דאס פונדא זיין לשם שמים און מיט פונגה: (טו) אזו וויא דער ספר חסידים בריינגט איין מעשה דאש איינער איז נאר יונג גישטארבן און נאך צוועלף חדשים איז ער גיקומען צו חלום צו איינעם פון זיינע קרובים האט ער אים גיפרעגט וויא גייט עש דיר דארטן. האט דער מת אים גיזאגט אלע מאן איז מען מייך דן דרום וואש איך האב גיט מןקדק גיווען צו זאגן בפונגה דיא ברכה פון המצאית און דיא ברכה איבער פירות און בענטשן. און דיא מבענים וואש זיינען מייך דן זאגן מיר דא האשט גיגעשן פון דיין תנא וועגן. האט דער קרוב אים גיפרעגט מיר זאגן דאך אז דער משפט פון דעם גיהנם איז נאר צוועלף חדשים און דא בישט דאך שוין שוים מער פון צוועלף חדשים. האט דער מת אים גיגעשען מען איז מייך גיט דן אין גיהנם מיט הארבע שטארף. נאר מען איז מייך דן חוץ פון דעם גיהנם מיט גרינגע שטארף און דיא מבענים זאגן אז דאש אלץ איז פון מיין מוכה וועגן פדי איך ואל

פרק יח אין פסוק שטייט תורה "תמימה משיבת נפש". דען ווייל עש איז דאך גיגעפן גיטארין רשות פון השירה צוא אימליכין מענטשן דאש ער ואל מפורש זיין די הייליגע פסוקים ווערליג זיין שכל פאר שטייט דרום וועל איך מפורש זיין דעם פסוק. דאש דער פסוק לאזט אונז ווישן. ווייל דיא הורה פון גאט איז גאנץ עש גייט אין איר גיט אפ איין מצוה פון דיא תרי"ג מצות. און אויף דעם מענטשן איז גיטארפן מקנים צו זיין די תרי"ג מצות דאש וויא זיינען קעגן די אברים פון דעם מענטשן. דרום אז ער איז מקנים אלע תרי"ג מצות דעמאלט מאכט ער גאנץ תורה "אשר היא חמימה דיא הורה פון גאט וואש זיא איז גאנץ אבער אז דער מענטש איז גיט מקנים אלע תרי"ג מצות דעמאלט משיבת נפש מוז דיא נשמה ווידר קערן בלוט. מוז די נשמה נאך אפאל מנגלל ווערן אויף דער וועלט פדי

בלימוד התורה וקיום המצות מאי דאפשר כי מי יודע מה יולד יום כי האדם הוא למטה וכרוזים למעלה ואינו שומע להכין עצמו וכשהכרוז יוצא ונכרו למעלה או הימים קרובים להפטר נשמת מהגוף ופתאום ירגיש הגור דין ע"י יסורים וכאבים של גופו המתגברין עליו ומה היתרון אליו או אם לא הכין עצמו בעובדין סבין מקודם לזה : (ג) ואיתא בזוהר פרשת ויהי כד אתקריבו יומי דבר נש תלתין יומין מכריון עליו בגן עדן. תאנא אלן תלתין יומין נשמתא נפקא מיניה בכל לילה וסליק וחמית דוכתהא בההוא עלמא וההוא בר נש לא ידע ולא שלים בנשמתיה כל אינון תלתין יומין כמה דהוי בקרמיתא דכתיב אין אדם שליט ברוח ונר. א"ר יהודה מן כד שראן אינון תלתין יומין צולמא וכו' צולמא דבר נש אתחשך ודייקנא דאתחזי בארעא אתמנעת : (ו) רבי יצחק הוי יתיב יומא חד אפיתחא דרבי יהודה והוה עציב נפיק ר' יהודה אשכחיה דהוי יתיב ועציב א"ל מה יומא דין משאר יומין א"ל אתינא לגבך למבעי מנך תלת מילין. חד דכד תימא מילא דאורייתא ותרדכר מאינון מילין דאנא ואמינא תימר לון משמי לאדכרא שמי. וחד דתוכה ליוסף ברי באורייתא וחד דתיזיל לקיברי כל ז' יומין ותבעי בעותך עלי. א"ל מנין לך א"ל הא נשמתא אסתליקת מני בכל לילה ולא אנהיר לי בחלמא כמה דהוי בקרמיתא ותו דכד אנא מצלינא ומשינא בשומע תפלה אשנחנא בצולמא דילי ולא חמינא ואמינא דהואיל וצולמא אתעבר ולא אתחזי דהא כרוזא נפק דכתיב אך בצלם יתהלך איש ורוחיה אתקיימא בניגיה אתעבר צולמא דבר נש ולא אתחזי וכו' : (ה) א"ל ר' יהודה כל אלן מילין דאת בעי עבידנא אבל בעינא מנך דלא אתפרש מינך דבההוא עלמא תברר דוכתא גבך כמה דהוינא בהאי עלמא בכח ר' יהודה ואמר בממו מינך דלא תתפרשנא מנאי כל הגי תלתין יומין קמיה דרשב"י.

אולו

גינאננען און האט גיזעקן וויא רבי יצחק ויצט און מרזערת האט ער אים גיפגעט פאר וואש ביישטו היינט סער מרזערת פון אלע צייטן. האט רבי יצחק צוא אים גיזאגט איך בין גיקומען צוא בעטין פון דיר דריי זאכן איינע איז מינע פשטים און הלכות און סודות וואש איך האב סתדש גיווען זאלשטו זייא נאך זאגן פון סיינס וועגן פון וועגן מין נאכטן זאל ווערן דער מאנט. און דאש אנדערע איז דו זאלשט מין זון יוסף האלשטן ביי דעם לערנען. און דאש דריטע איז דוא זאלשט גיין אויף מין קבר נאנט שבעה און זאלשט תפלה טאן פאר מיר האט רבי יהודה אים גיפגעט פון וואנען ווייזטו דא וועלסט שטארבן האט ר"י צו אים גיזאגט דען אלע נאכט גייט מין נשכה אויף ביישיכה של מעלה און דיא תלוטות לייכטן מיר גיט אזוא וויא פריער און אז איך דאוין און גרייף צוא שומע תפלה וויל איך זעקן מין שאטין און זעה אים גיט דרום ווייזט איך אז מען האט גויש אויף דעם הימיל אויש גירופן אז איך זאל שטארבן : (ה) האט רבי יהודה צו אים גיזאגט די אלע זאכן וואש דא בענטשט מיר וועל איך זיי טאן נאר איך בעט דיר דו זאלשט זיך גיט אפ שיידין פון מיר. דאש אויף ענר וועלט זאלשטו אויש דער וויילין מין אורט לעבן דיר אזו וויא מיר זיינען גיווען חברים אויף דער וועלט. האט רבי יהודה גוויינט און האט גיזאגט צו רבי יצחק איך בעט פון דיר מיר זאלן זיך

סמלא צוא ויין איר חסדן : (ב) און ווייל עש איז יא אזוא גיהער דער מענטש אליון צוא פאר שפיין דאש ער זאל זיך גיט פוילן תורה צו לערנען אלע טאג און די מצות מקיים ויין וויא ווייט טיגלעך איז ווארום ווער ווייזט וואש מים אים וועט זיך נאך טאן בוי אויף דער נאכט דען דער מענטש איז אונטן און די קרוים ווערן אויש גירופן אויף דעם הימל און דער מענטש הערנט דאש נאר גיט און פלוצלונג ווערט דער גור דין גיפלט דורך יסורים און ווייט טאג פון ויין גוף וואש שטארבן זיך אויף אים. און וואש קיבט אים דענקאלט ארויש פון נאר ויין געלט או ער האט זיך פריער גיט אן גיברייט מין גוטע מעשים : (ג) אין ווער פ' ותיי שטייט דרייסיג טאג איי דער מענטש שטארבט. רופט מען אויף אים אויש אין גן עדן גרייט אן איין תדר פאר דעם דאווען מענטשין מיר האבין גילערינט דיא דרייסיג טאג גייט דיא נשכה ארויש פון אים אלע נאכט און גייט אויף און זעהט איר ארם אויף יענער וועלט און דער מענטש ווייזט נאר גיט. און דער מענטש גיוועלטיגט גיט אין זיין נשכה דיא דרייסיג טאג אזוא וויא ער האט פריער גיוועלטיגט אין איר. רבי יהודה זאגט די דרייסיג טעג ווערט סתנשט די צורה פון דעם מענטשין און זיין שאטין גייט זענען : (ג) רבי יצחק איז איין טאג גיקעסן אויף דער מיר פון ר' יהודה און איז מרזערת גיווען. איז רבי יהודה ארויש

(ו) אזוי כהדא לגביה דרשב"י אשכחו דהוי לעי באורייתא זקוף רשב"י וחמא למלאך המות דרקיד ורהים קמיה דרבי יצחק קם רשב"י אחיד בדיה דרבי יצחק ואמר גזרני מאן דרגיל למיעול ייעול ומאן דלא רגיל לא ייעול אעלו רבי יהודה ור' יצחק ומלאך המות נסיר ליה לבר אשנח רשב"י וחמא דעד כאן לא מטי וימניה דעד תמניה שעתין ביומא הוי זמניה . אותביה רשב"י לרבי יצחק קמיה והוי לעי באורייתא אמר רשב"י לרבי אלעזר בריה תיב אפתחא ומאן דתחמי לא תשתעי בהדיה ואי בעי למיעל אומי אומאה (פירוש השבע השביע אותו) דלא ייעול אמר רשב"י לרבי יצחק חמית דיוקנא דאבוכ דיומא הדין דהא תנינן בשעתא דבר נש יסתליק מעלמא אבוי וקריביה משתכחין תמן עמיה וחמא לון ואשתמודע לון וכל אינון דהווין מדוריה לגביה בההוא עלמא בדרגא חד כולהון מתכנפין לחברא עמיה ואזלו עם נשמתא עד אתר דתשרי באתריה אמר ליה רבי יצחק לא חמינא עדיין : (ז) אדהכי קם רבי שמעון בן יוחאי ואמר מאריה דעלמא אשתמודע רבי יצחק לגבן דאיהו מז עייניו דהכא הוא הא אחידנא ביה והב ליה נפק קלא ואמר בוצינא דכורסיה דמרא קריביה בנדפוהי דרבי שמעון הא דידך הוא ועמיה תיתי בזמנא דתיעלין למשרי בדוכתיך אמר רבי שמעון בן יוחאי ודאי אדהכי חמא רבי אלעזר בריה עול ואחיד ביה ברבי יצחק דהא קפישא דמפסא באתר דרשב"י שכיח אמר רשב"י לרבי אלעזר בריה עול ואחיד ביה ברבי יצחק דהא חמינא ביה דמסתפי עאל רבי אלעזר ואחיד ביה ורבי שמעון אהדר אנפוי ולעי באורייתא . (ח) נאים רבי יצחק וחמי לאבוה אל זכאי ברי חולקך בעלמא דאתי דהא בין טרפי אילנא דהוי דגן עדן אתייהב אילנא רבא ותקיפא בתרין עלמין דהא רבי שמעון בן יוחאי הא אחיד לך בכנפיה זכאה חולקך ברי אל רבי יצחק ומה אנא התם אמר ליה תלת יומין הוו דתפוי אידרא דמשכבך ותקינן לך פתיון לאנהרא לך מארבע

זיך דיא דרייסיג טעג אויף גיט צוא שיידין אונ לאמיר גיין זיצן פאר רבי ששעזן בן יוחאי : (י) זייען זיין פיינדע גינגאנגן צוא רשב"י האבין זיין אים נפגן דאש ער לערינע תורה . האט רשב"י זיך אויף גישטעלט אונ האט גיזעקען וויא דער מלאך המות טאנצט אונ שפרינגט פאר רבי יצחק . האט רשב"י אן גיזעקען דעם רבי יצחק אין זיין האנד . אונ האט גיזאגט אויף בין גזר דער וואש איז גיזאגט אריין צו גיין צוא מיר . דר זאל היינט אויף אריין גיין אפר דר וואש איז גיט גיזאגט אריין צוא גיין . דער זאל היינט אויף גיט אריין גיין . דאש האט ער גמיינט דער מלאך המות זאל גיט אריין גיין . זייען רבי יצחק אונ רבי יהודה אריין גינגאנגען אונ דער מלאך המות איז גיבליבען שטיין אויף דרוישין האט רבי ששעזן בן יוחאי גיזעקען ברוח הקודש אז רבי יצחק האט נאך צוא לעבין ביו דיא אכטע שעה אויף דעם טאג . האט רשב"י גיזעקען דעם רבי יצחק לעבין זיך אונ האבין גילערינט תורה . האט רשב"י גיזאגט צו זיין זון ראי זיך דא אויף דער מיר . אונ וואש דא וועשט זעקן זאלשטו גיט ריידן מיט אים . אונ אויב ער וועט וועלין אריין גיין זאלשטו אים גשווערין ער זאל גיט אריין גיין . האט רבי ששעזן בן יוחאי גיזאגט צו רבי יצחק האשטו היינט גיזעקען דאש גישטאלטסן דיין פאטער . ווארום מיר האבין גילערינט אז אין דער צייט וואש דער מענטש בראך שטארבן קומט

צו אים זיין פאטער אונ זייען קרובים אונ ער דער קענט זיין . אונ אלע זייען תברים זאפלען זיך אלע איין צו בהעקשין זיך מיט אים . אונ גייען מיט דער גשקה ביו מיר ארס וואש איז צוא מיר און גיבלייט אין גן עדן . האט רבי יצחק צו אים גיזאגט אויף האב זיין נאך גיט גיזעקען : (י) דער ווייל איז רשב"י אויף גישטאגן אונ האט גיזאגט דער פון דר וועלט לאז רבי יצחק גלייבן זיין אונ דען ער איז גיזעקען פון דיא זיבין אויגן וואש לייעט אין דער וועלט . אויף האלט אים אן אונ ווייל אים גיט לאזין שטארבן בעט אויף דיר גיב אים אונ פלומר לאז ער גלייבן לעבן . איז ארויס גינגאנגן איין בת קול אונ האט גיזאגט צו רשב"י דא הייליגע ליכט . רבי יצחק איז דיר גישיינקט דאש ער גלייבט לעבן ביו דעם טאג וואש דא וועשט שטארבן וועשטו מיט אים קעסן . האט רשב"י גיזאגט אויף וועל אים שוין דענקאלט פוירדיא גרינגען . דער ווייל האט ראי גיזעקען וויא דער מלאך המות איז אונקע גינגאנגען אונ האט גיזאגט אין דעם ארס וואו רשב"י איז האב אויף קיין רשות גיט צו זיין האט רשב"י גיזאגט צוא זיין זון ראי זיין צו רבי יצחק אונ לערינט פיינדע תורה . האבין זיין אזוי גיטאגן : (ח) איז רבי יצחק אנדרעמילט גיזאגט אונ האט גיזעקען זיין פאטער . האט דער פאטער צוא אים גיזאגט מיין זון וואו איז דיין חלק אויף זענער וועלט דען צווישן דיא פלעטער פון די בוימער

מארבע סיפורין וחמינא דוכתך וחדינא ואמינא זכאה חולקך וגו' והא השתא הוי זמנין למייתי לגבך הריסר צדיקייא חבריא ועד דהוינא נפקא אתער קלא בכולהו עלמין מאן חברייא דקיימא הכא וליך נגד נשמת רבי יצחק ללות נשמתך לגי' איתעמרו (פירוש מליקו) וחזרו לדולתיהון דרשב"י שאל שאילתא ואתייב ליה ולא דא בלחודוי גדול כח דרשב"י אלא אף זו שנחנן לו שבעין וכו' דהא שבעין דוכתא מתעטרא הכי דיליה וכל דוכתא דוכתא פתחין פתחין לשבעין עלמין וכל עלמא ועלמא לשבעין דהיסין (פירוש מלאכים ממזנים על עולמות של מלאכים ולפי שהם רצים ושבים בשליחות של מלך מלכי המלכים הקביה על כן נקראים דהיסין) וכל דהיסא ורהיסא אתפתח לשבעין כתרין עילאין ומתמן אתפתחא אורה לעתיק סתימא דיוכלו למחמיה בהווא נעמיותא עילאה דנהרא ומהנייא לכולא כדא לחוות בנועם די לבקר בהיכלו מהו ולבקר בהיכלו היינו דכתיב בכל ביתי נאמן הוא אל אבא כמה זמנא יהיבו לי ביהווא עלמא אל ברי לית רשות לגלאה לבר נש אבל בהלולא דרשב"י (ר"ל ביום פקודתו של רשב"י) תהא מתקן פתוריה בר : (ט) אדחכי אתער רבי יצחק וחמא היאך אנפוי נהירין חמא רשב"י ואסתכל באנפוי דר' יצחק אמר ליה מילתא חדתא שמעתא אל וודאי סח ליה ואשתמח ר' יצחק קמיה דרשב"י ולא היה זו מיניה ותמיד הוי לעי באורייתא ורשב"י לא הוי שבקיה לר'י מההוא יומא כד הוי אעיל קמיה דרשב"י הוי קרי קמיה די עשקה לי ערבני ר"ל שהוא תפלת חזקיה מלך יהודה בתלוי ה' עשק אותי (פירוש לקחני מיד מלאך המות) וערבני להצילני (והוא שפירש רש"י דל עין ישעיה סימן לח) כי רבי יצחק אמר זה דרך שבח והודיה להקביה שעשק אותו מיד מלאך המות והצילו עד כאן : (י) והנפקותא מזה שצריך הארם להתפלל על זה לעת מצוא ויכוין באמירתו שתוציאני משלום אל שלום (ותפלה זו היא נזכרת בתפלת מעמדות ביום ב' ע"ש) שנוכח למיתת הצדיקים דכיון שמת צדיק באים לקראתו צדיקים הרבה מגיע ללות את נשמתו והוא נותן להם שלום ואדכ כשהולכין ללות הנשמה אף מלאכים ג' כתות באים ואומרים שלום שלום על משכבו וזהו סוד ותוציאנו משלום אל שלום :

איתא

פון דעם גן עדן איז דיין ארמ דא בישט איין גרויסער און איין שטארקער פנים איין ביידע וועלשין ווארעם רשב"י האלט דא אן מיט זיינע פליגעל וואל איז דיין חלק מיין וון דען דרייטאג האט מען געזיגט דיין חדר מיט אבנים טובות און סען האט דארטן גימאכט פגענצטער פון דייןט ווערן גדי דיא ליכט פון השי ואל דיר שיינן פון אלע פיר וייטן און איך האב גיזעהן דיין ארמ און האב סוף גיפרייט און האב גיזאגט וואל איז דיין חלק און ביז איצונד וייגן גיזעהן אן גיברייט צוועלף צדיקים פון דער תבירא דיר אנשקעגן צוא גיין און איי איך בין ארויש גימאנען גיין צוא דיר איז ווארין דער וועקט איין קול איך אלע וועלשין וועלכער פון דיא תבירא וואש שטייען דא צוא גיין אנשקעגן דיא נשמה פון רבי יצחק צוא בלייטן זיין נשמה איין גן עדן אריין קערט אלע זק אום קארק ווארעם רשב"י האט גיבעטן פון אים ער ואל נאך בלייבן לעבן האט רבי יצחק אים גיזאגט מיין פאטער וויפל צייט האבן מיר נאך צו לעבן אויף דער וועלט . האט זיין פאטער אים גיזאגט איך האב קיין רשות גיט דיר דאש מנלה צו זיין אביר ואלשט ווישין ווען רשב"י וועט גפטר ווערן דענקאלט וועשט אויך גפטר ווערן : (ט) דער ווייל האט רבי יצחק זק אויף גיחאפט און זיין

פנים האט גילויקטן . האט רשב"י גיזעהן און גיקוקט אין זיין פנים האט ער צוא אים גיזאגט דא האשט נאמן הערין עפיש אנניע זאך וואש זיין פנים ליכט און . האט רבי יצחק אים דער ציילט די נאנצע סעשה . און רבי יצחק איז שוין גיבליבן ביי רשב"י און האבן אלע צייט גילעריגט תורה פון דעם טאג אן אז רבי יצחק פלעגט אריין קומן צו רשב"י פלעגט ער פאר אים לערנען דעם פסוק פלוטר ער פלעגט זאגן דער פסוק איז אויף מיר בקיום גיזאגן ה' עשקה לי ערבני נאט האט סוף אונזע גרויזט פון דעם מלאך המות און האט פאר מיר ערוב גיזעהן דעם מלאך המות . (י) דער פון קען סען אפ לערנן אז איסליכער מענטש מוז מתפלל זיין פאר נאט אז ער ואל אים אויש ציהען פון שלום צוא שלום און דיא תפלה שטייט אין די סעמדות פון דעם אנדערין טאג דאש די תפלה איז מיר ואלק וזכר זיין צוא דער מיתה וויא דיא צדיקים האבן דען אז איין צדיק שטארבט קינען אים אנשקעגן פיל צדיקים פון דעם גן עדן צוא בלייטן זיין נשמה און ער גיט וויא שלום דער נאך אז וויא גייען בלייטן דיא נשמה קינן נאך דרייא פתות מלאכים און זאגן אים שלום שלום ואל אים זיין אויף זיין גילענער און דאש מיינט דער פסוק ותוציאני משלום אל שלום און דא

זאלשט

פרק כ איתא בגמרא דברכות תפלות אבות תקנום ודרול אברהם תקן תפלת שחרית כנגד זה תקנו מן אברהם יצחק תקן תפלת מנחה כנגד זה תקנו לומר מחיה מתים יעקב תקן תפלת ערבית כנגד זה תקנו האל הקדוש ולכן כל הברכות ע"ש ג' ברכות הראשונות נקראו ואבות תקנו אותן ולכן צריך כל אדם להזהר להתפלל על כל פנים תפלת שיע בכוונה אמנם בעבור פורח של אצבי לא כולי עלמא נמירי בכוונה העמק להתפלל ועל כל פנים ילבש האדם חרדה ויראה גדולה באומרו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב כי גדול זכותן מאוד ותפלתם מקיימים אותנו: (ג) ואיתא בזוהר פ' ויחי אמר רבי יהודה כמה אטימין בני עלמא דלא ידעין במילוי דעלמא והיאך הקדוש ברוך הוא אשתכח עליהו בכל זמין ועידן ולית מאן דישנח תלת זמנין ביומא עאל רוחא חדא במערתא דכפילתא ונשיב בקברי דאבהתא ואתחין גרמיהו וקיימין בקיומא וההוא רוחא וכו' וסלא נחית ומתערין אבהן האנא ההוא רוחא נחית בדרגין ידיען דרגא בתר דרגא ומטו לגיע התחתון ובבוסמין דגיע שאם האר רוחא ועייל בפתחא דמערתא כדון מתערין האבות ואמהות ומצליין על בנייהו ואליהו הנביא נותן מים על ידיהן קודם תפלתן וג' פעמים הן מתפללין בכל יום על ישראל ובכל פעם נותן אליהו דל מים על ידיהם וכו' עד כאן: (ג) מזה תראה כח קדושת הנפילה שקודם התפלה שהוא אומנתו של אליהו הנביא ליתן וליצוק מים על ידי האבות על כן צריך העולם להזהר שיתן אדם כשר מים על ידי מי שצריך להתפלל ולא על ידי רשע כשנוטלין לתפלה ונחזור לענין שהתחלנו לדבר בזכות האבות שהוא גדול בעיני הקדוש ברוך הוא כל מי שזוכר האבות בתפלתו בכוונה הוא ענין חביב מאוד ומסוגל בכל עת צרה שיגיע חזי לאיזה אדם כיון שתפלתו היא בכוונה ומתוך עומק הלב ואומר רבונו דעלמא זכור ברית אבות ואמהות והשבתים באופו ובתנאי שרא

זאלשט אונז אויף ציהען פון שלום צוא שלום: **פרק כ עש** שטייט אין גמרא ברכות: דא תפלות האבין אונזערע אבות מתקן גיווען: אברהם האט מתקן גיווען דא תפלת שחרית אונזערע דעם האבין דא תכמים מתקן גיווען דא ברכה פון מן אברהם יצחק האט מתקן גיווען דא תפלת מנחה קענין דעם האבין דא תכמים מתקן גיווען מיר זאלן זאגן דא ברכה פון מנחה תכמים: יעקב האט מתקן גיווען דא תפלת ערבית: קענין דעם האבין דא תכמים מתקן גיווען מיר זאלן זאגן דא ברכה האל הקדוש דרום מוז אייכלער מענטש נוצארנט זיין מתפלל צוא זיין האמשי שמונה עשרה מים בכוונה: גאר סתם דא מירא פון דא ישראל: דרום קענן ניט אלע דא סיפע פונות פון שמונה עשרה: זאל דער מענטש על כל פנים זיך אן גליידין ציטרניש און גרויז פארקט אז ער זאגט אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב: דען זייער זכות איז זייער גרויז: און דורך זייער תפלה האבין מיר אקום: (ג) און אין זוהר פרשת ויחי שטייט רבי יהודה זאגט וויא פאר שטאפט עש זינגען דא הערצער פון דא לייט דאש זיין וויישין ניט אין דא זאכן פון דער וועלט און וויא גאט ביה ווערט גפונען אויף רער וועלט אלע סאג און אלע רגע: און קיינער פרעגט ניט: דען דרייא סאל אין סאג גייט אריין איין וויינט אין דער

מערת המכפלה: און וויינט אין דא קברים פון אברהם יצחק ויעקב: און זיין ווערין לעבדיג און שטייען אויף מיר האבין גילערניט דער וויינט קומט פריער אין גן עדן התחתון אריין און מיט דא בלשמים פון דעם גן עדן וויינט דער וויינט ביו ער קומט אין דער מערת המכפלה: און איז מחיה דא אבות און דא אמהות: ווערין זיין דער וועקט און שטייען אויף און בעטן אויף זייערע קינדער: און אליהו הנביא גיסט אויף וואשער אויף זייערע הענט פאר דער תפלה: און דרייא סאל אין סאג זיין מתפלל אויף זייערע קינדער און אלע סאל גיסט אליהו הנביא אויף וואשער אויף זייערע הענט: (ג) נוא פון דאנען קען מען זעהען וויא גרויז עש איז דאש הייליגקייט פון וואשין דא הענט פון דעם דאבן דען דאש איז דאש אומנות פון אליהו הנביא ער זאל געבן און גיסן וואשער אויף דא הענט פון דא אבות: דרום מוז דער מענטש נוהר זיין אז איין אדם כשר זאל אויף גיסן וואשער אויף דא הענט פון דעם וואש דאך תפלה סאג: אבער ניט קיין רשע זאל אויף גיסן דא וואשער: און לאמיר ווידער קערין צום ענין וואש מיר האבן פריער גישריבן פון דא זכות אבות וואש עש איז זייער גרויז ביא הקב"ה איינליכער וואש דער סאגט דא אבות אין זיין תפלה מיט בכוונה איז דאש זייער גיליבט פאר גאט ביה: און עש איז זייער ססגל אין איינליכער

שלא יפיר ברית אבותינו אשר התהלכו בתמים לפני הקדוש ברוך הוא ומסוגל תפלה זו מאוד לאנשים צדיקים ותמימים: (ו) מה שאין כן אם האדם מסלף דרכו ולא נהג עצמו כמו האבות הקדושים ומתנהג עצמו בגאווה ואוחז מדת הקנאה ותומך ממון שאינו של יושר והולך בדרכי זימה חזו כדאי הוא שיבוש ויכלם אחר צאת נשמתו ע"ז התפללו הקדמונים ז"ל יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שלא נחטא ולא נבוש ולא נכלם מאבותינו ובשביל הכבושה לא יוכל לבא לפני המלך מ"ה כי נשמתו היא ערשילאי בלא לבוש כדאיתא בזוהר שם ת"ח וזי לון לבני נשא דמסתכלין ולא ידעין ולא אשתמודעין על מה קיימא עלמא וכי דמכל פיקודא דאורייתא עבדין ליה לבוש יקר להאי עלמא וכולהו איצטרכין ליה לבר נש ומן כל יומא דעבד עובדין סבין נעשין הלבושים ואיתא שם: (ח) רבי יהודה סבא אתרניש בדעתא יומא חד אחזין ליה בחלמין דיונקא מנהורא דיליה דהוי נהיר לארבעה סיטריהון אמר להו מאי האי אמרי ליה דא הוא לבושי דילך הוא לדיורא הבא ומהאי יומא הוי חדי אמר רבי יהודה כל יומא ויומא רוחין דצדיקא יתבין בלבושיהון דרין דרין בגן עדן ומשבחין להקדוש ברוך הוא ביקרא עילאה הה"ד אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך וזהו מדת הצדיקים אשר הן תמיד חרדים ויראים ומתיראים שלא לקבל בזיון בעולם הבא ממעשיהם שהיו עושין בעולם הזה וכל מעשיהם המובנים יחשבו בעיניהם כטפה מן הים נגד רוע מעלליהם: (י) גם מדת הצדיקים להוכיח את הרשעים בראותם איזה חילול השם או מעשיהם הרעים אשר הם מרשיעים לבני אדם אף שיש לחוש פן ירדפו אחר המוכיח ברדיפה מסוכנת אף על פי כן לא יראה לו פנים שזחקות כי אם פנים זועפות שמבין בעצמו שמעשיו אינם ישרים בעיניו ויצטער בלבו על מה שזה הרשע מכעיס את בוראו ובלבבו יבקש שיהפך הקב"ה לבבו ויטהו לדרך היראה וזהו חיוב לעבדי

עת צרה וואש קומט חזי צוא איין מענטשן: דען ווייל זיין תפלה איז גענוגה און ער זאגט רבנו דעלמא דער הער פון דער וועלט זוכר ברית אבות ואמהות והשכנים גידיינק דעם ברית פון דיא אבות און אמהות און דיא שבתים: ווערט ער ניצל פון דער צרה: נאר באופן ער זאל נישט פאר שטערן דעם ברית פון אונזערע עלטערן וואש זיין זייען גינאנגען מיט גאנצקייט פאר גאט ב"ה איז דיא תפלה זייער מסוגל צוא דיא צדיקים און תמימים: (ד) אבער אז דער מענטש פאר קריקט זיין גוטס וועג און פירט זיך נישט אזא וויא דיא הייליגע אבות און פירט זיך מיט נאָה: און האט דיא מדה פון קנאה און גילוקט נישט קיין יושר נעלט: און גייט אין דיא וועגן פון זנות חזי: איז כדאי ער זאל פאר שעקט ווערן נאך דעם אז זיין נשמה וועט ארויף גיין פון אים: דאש דרוף האבן דיא ערשטע תסידים כתפלל גינען יי רצון עש זאל זיין דער ווילן פון דיא גאט אונזער גאט אז מיר זאלן נישט זינדיגן: און זאלן נישט פאר שעקט ווערן פאר אונזערע עלטערן: און פון וועגן דער בושה וועט ער נישט קענען קומען פאר גאט ווייל זיין נשמה איז נאקט און איין לבוש אזא וויא עש שטייט אין ווהר: קים און זעה וויא איז צוא דיא מענטשן וואש ווייסקן נישט אויף וואש דיא וועלט שטייט: דען פון אלע סצות פון דער הנהגה ווערט איין טייערער מלבוש צוא דער

נשמה אויף עולם הזה: און אויף עולם הבא דארף דער מענטש זיין אלע: (ה) צוא רבי יהודה סבא האט סען אפאל גינדיגן אין הלום איין גשטאלט פון זיין ליכט וואש האט גלייכט אין אלע פיר זייטן: האט ער גפערט וואש איז דאש: האבן זיין צוא אים גינאנט דאש זייען דייע מענטשים וואש דאש האשט דיר גימאכט מיט דייע מצות: און פון דעם טאג אן האט ער זיך גיפרייט: האט רבי יהודה גקאנט אלע טאג זיצן אין גן עדן שורות וויין נשכות פון דיא צדיקים מיט זייערע מלבושים: און זיין לויבן צוא גאט ב"ה: און דאש איז דיא מדה פון דיא צדיקים: וואש זיין שרעקן און פארקטין זיך תמיד זיין זאלן נישט האבן בושה אויף עולם הבא דרוף זייערע מעשים וואש זיין האבן גיטאן אויף עולם הזה און אלע זייערע גוטע מעשים זייען גירעכנט אין זייערע אויגן קעגן זייערע עבירות וויא איין טיפה פון דעם ים: (ו) אויף איז דיא מדה פון דיא צדיקים צוא שטראפן מיט רייד דיא רשעים אז זיין זעהען עפיש איין חילול השם: אדער זעלכע שלעכטע מעשים וואש זיין סאכין נאך אנדערע שלעכט: און האטשע דאש טוט אזא איין מענטש וואש עש קען זיין ער זאל נאך זאגן דעם צדיק וואש איז מוכיח פאר דער עבירה מיט איין רדיפה פון סבנות גפשות: פון דעשט וועגן וועט דער צדיק אים נישט גיין: קיין פרייליך פנים נאר איין צאריגדי

לעבדי ה' הנאמנים להוכיח את הרשעים ולהצטרע ברום או בשמעם רוע מעלליהם של הרשעים: (ו) וענין זה הוא מבואר בזהר שם ודיל רבי יהודה ורבי יצחק הוי אולי כחדא באורחא אמר רבי יהודה כתיב לא תירא לביתך משלג כי כל ביתה לבוש שנים האי קרא רבי חזקיה חברנו אוקים ביה דאמר דינא דחייבא הוא תריסר ירחין פלגא מינייהו איתדין בחמין ופלגא מינייהו בתלגא בשעתא דעאלין לגורא אמרו דא היא גיהנם ודאי עאלין לתלגא אמרי דא תחפי דסיטא (פירוש קרירות החורף) ותרשעים שמחין ואומרין יש לנו נחת רוח שבאנו אחר דין האש למקום קר אבל הן אינן יודעין שבתלגא שהוא השלג נגמר דינם וסובלין שם עונשים קשים ומרים יכול אף לצדיקים כן שיהיו נידונין בשלג תלמוד לומר לא תירא לביתך משלג כי כל ביתה לבוש שנים אל תקרי לבוש שנים בקמין אלא (שנים) מילה ופריעה ציצית תפילין מזוזה גר חנוכה וכו': (ח) עד דהוי אזלי פגעו בהאי יגוקא דהוי אזיל בקיסמרא דחמרא וחד סבא רכיב (פירוש התינוק היה מנהיג את החמור והזקן היה יושב ורוכב על החמור) אמר האי סבא להאי יגוקא ברי אמור לי קרא אמר ליה קרא לאו חדא הוא אלא תיב לתתא או ארכיב לקמך ואימא לך אמר לא בעינא דאנא סבא ואנת שליא דאתקיל גרמי בהדך אמר ליה אי הכי אמאי שאלית קרא אמר בגין דניזיל ארחא אמר תיפח רוחא דההוא סבא הוא רכיב ולא ידע מלה ואמר דלא יתקל בהדי אתפריש מהאי סבא ואזיל ליה לאורחא כד מסו רבי יהודה ורבי יצחק קריב לגבייהו ושאלו ליה וסת דהו עובדא: (ט) אמר רבי יהודה שפיר עבדית זיל בהדן וניתוב הכא וגשמע מלה מפומך אמר יגוקא לעי אנא דלא אכילנא יומא

דין

פנים ראש דער רשע ואל פאר שטיין אז וינע מעשים גיפלין גיט דעם צדיק. און דער צדיק איז נידן מצטרע אין זיין הארץ וואש דער רשע דער צאנזיק זיין בשעפער. און אין זיין הארץ טוט ער געטין אז נאט ביה ואל פאר קערין דאש הארץ פון דעם רשע און ואל אים זייגן צוא דעם וועג פון יראה: (י) און דער ענין איז בשייד אין וזהר. רבי יהודה און רבי יצחק וינען גאנצן אין וועג האט רבי יהודה גיזאנט עש שטיים אין משלי לא תירא לביתך משלג איר הווי גיזינד טעגן נידן פארקומן פאר דער קעלט פון שנייא כי כל ביתה לבוש שנים ווארום איר גאנצע הווי גיזינד איז בקלייד מיט רויטן פאדים קלומר מיט גוטע קליידר. דעם פירוש פון דעם פסוק האט רבי חזקיה אונז גיזאנט דען דער דין פון דיא רשעים איז צוועלף חרשים. זעקס חרשים ווערן זיין גימשפט אין פייער. און זעקס חרשים אין שנייא אין דר צייט אז זיין קוקן אין פייער אריין זאגן זיין דאש איז גוויש דער גיהנם. קוקן זיין דער נאך אין שנייא אריין זאגן זיין דאש איז דיא קעלט פון דעם ווינטער. און פרייען זיך און זאגן מיר האבן נחת רוח וואש מיר וינען גיטקן צוא איין קאלטן ארם גאך דעם דין פון פייער. אבער זיי ווייזן גיט אז אין דעם שנייא ווערן נגמר זייער שווערער דין און זיין לידן ביטערע און שווערע טמראף: וואלט איך גיזאנט מיין אז צוא דיא צדיקים איז אויך אזא שטיים אין פסוק לא תירא לביתך משלג כי כל ביתה לבוש שנים ואלעסן גיט לערנן לבוש שנים גאר לבוש שנים דאש איז גיטיגט דיא וואש

האלטן דיא מצות פאר ווייש. מילה און פריעה. ציצית און תפילין. מזוזה גר חנוכה. און נאך פיל ועלעך גלייכן: (ח) וויא ויין וינען אזו גיזאנען. האבן זיין געגענטן אין איין קינד וואש האט גיפירט איין אייזל. און איין אלטער סאן האט גידיקן אויף דעם אייזל. האט דער אלטער גיזאנט צוא דעם קינד. מיין זון זאג מיר איין פסוק. האט דאש קינד צוא אים גיזאנט גיט איין פסוק שטיים אין דער תורה. גאר זיין אראפ פון דעם אייזל וועלן מיר ביידע גיין וועל איך דיר זאגן איין פסוק אדער לאו סוף בייטן אויף דעם אייזל וועל איך. דיר אויך זאגן איין פסוק האט דער אלטער גיזאנט איך וויל גיט ווארום איך בין אלס און דא בישט וינג קענשט בעשר גיין אז איך. האט דאש קינד צוא אים גיזאנט פון וועגן דען הייטשט מיר זאגן איין פסוק. האט דר אלטער גיזאנט פון וועגן דער וועג ואל אוועק גיין קלומר בדי דער וועג ואל גיט אושעטיג זיין. האט דאש קינד גיזאנט דער אלטער רייט און ווייטשט אפילו גיט קיין פסוק אין דער תורה. איך וועל מיר אפ שיידין פון אים. און אזו האט ער גיטאן און האט גינעקנט צו רבי יהודה אונרבי יצחק. האבן זיין אים גיפירט ווארום ער האט זיך אפ גישייד פון דעם אלטן מאן. האט דאש קינד זיין דער ציילט דיא גאנצע מעשה: (ט) האט רבי יהודה גיזאנט רעכט האשטו גיטאן. זיין מיט אונז און לאמיר זיך דא ועצין וועלן מיר הערין דברי תורה פון דיין מויל האט דאש קינד גיזאנט איך בין מיר ווייל איך האב היינטיגן סאן גיט גינעסן

האבין

דין אפיקו נהמא ויהבו ליה אתרדחיש ניסא ואשכחו חד מעיינא דמיא תחות אילנא ושתו מיניהו פתח האי ינוקא ואמר כתיב לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה אל תפנה להסתכל במעשה הרשעים כי שמא לא תוכיח אותן ותענש בשביל כן כי כל מאן דחמי עובדיהון דרשיעי ולא מוכיחון עובר על תלת לאוין בנין כך בעי ליה לבר גש לאתפרשא מנייהו ולמסטי אורחא מיניהו על כן אתפרשנא וסמינא אורחא מכאן ולהלאה דאשכחנא לכו האי קרא אימא קמייכו : (י) פתח ואמר ויקרא אל משה באלוף זעירא בנין דהאי קריאה לא הוי בשלימו מאי מעמא דלא הוי אלא בארעא דחוצה לארץ בנין דשלימו לא אשתכח אלא בארעא קדישא והגיד להם עוד סודות גדולות אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו על ראשו ואמרו בריך רחמנא דזכינא למשמע דא וברוך רחמנא דלא אתאבידו מילין אלין בהווא סבא קמו ואולו עד דהוי אולו חמו חד גפן גפן נסוע בחד גינא פתח האי ינוקא ואמר אוסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתוננו והענין כי עיר ואתון הן שני קליפות תקיפות וכדי להחליש כחן שלא ימשמשו את העולם צד הקדוש ברוך הוא את העולם בשם של י"ה שנאמר כי ביה ה' צור עולמים וזהו הרמז בכאן דנפל הקדוש ברוך הוא שם של י"ה ואכלל בהתיא עירה עיר הוה ליה למימר אלא כדי שיהיה אות ה' משם שר י"ה בתוכו וכן לשורקה ולשורק הוה ליה למימר וכן בני אתוננו בן אתון הליל ועוד גילה סודות וענינים גדולים אמר רבי יהודה אלמלי לא אודמנין הכי באורחא דא אלא למשמע מילין אלין די לן : (יא) אמר רבי יהודה יאות הוי להאי ינוקא דלא לינדע כולי האי ואנא מסתפינא עליו אי יתקיים בעלמא בניניה אל ר יצחק ולמה אל דהאיכיל לאסתכלא באתר דלית ליה רשות ומסתפינא עליו דעד לא ימשי לפרקיו ישגח וישתכח ויענשון ליה שמע האי ינוקא אמר להו לא מסתפינא מעונשין לעלמין דהא בשעתא דאסתכלי

האבין ויאי אים גינעפין ברויט • איז גישעקען איין נס אונ
וויי האבין גיפונען איין קנאל וואשער אונסער איין בוים אונ
האבין פון אים גיפונעקען • האט דאש קינד גיזאנט עש
שטייט אין תהלים אל תחר במרעים דוא זאלשט וך גיט
בהעפמין אונ זאלשט גיט קערין צוא קוקין אין דיא ווערק
פון דיא רשעים • ווארום סאכער אל תקנא בעושי עולה וועשטו
גיט מוכיח ויין דיא לייט וואש טוען עולות וועשטו דורך
דעם גישטראפט ווערין • ווארום דר וואש זעהט דיא שלעכטע
מעשים פון דיא רשעים • אונ איז גיט מוכיח ויאי פון נאמט
וועגין : דער איז עובר אויף דרייא לאוין • דרום מוז דער
סענטש זיך אפ שיידן פון ויאי אונ אפ קערין פון וייער וועג •
דרום האב איך מיר אפ גישייד פון דעם אלטן מאן : (י) האט
נאך גיזאנט דאש קינד ווארום שטייט ויקרא מיט איין
קליינער אלף : דאש איז ווייל דאש רופן איז גיט גיזען
אין נאכצין : ווייל דאש איז גיט גיזען אין ארץ ישראל פאר
אין חוצה לארץ ווארום קיין נאכצייט ווערט מער גיט גיפונ
נאר אין ארץ ישראל אונ ער האט ויאי נאך פיל גרשע סודות
מגלה גיזען ויזען גקומן רבי יהודה אונ רבי יצחק אונ האבן
אים גקושט אויף ויין קאפ אונ האבין גיזאנט גלויבט איז גאט
וואש מיר האבין זוכה גיזען דאש צוא הערין • אונ גלויבט איז
גאט וואש דיא רייד ויזען גיט פאר לארין גיזאנט אין דעם אלטן
קלוקר וואש דוא האשט דיא בייד גיט גיזאנט צוא דעם

אלטן • ויזען ויאי אויף גשטאנט אונ ויזען גיזאנט ווייט •
דר ווייל האבן ויאי דער זעקן איין ויין שטאק איז גפלאנצט
אין איין גארטן • האט דאש קינד ויאי מגלה גיזען איין
סוד אויף דעם פסוק אוסרי לגפן עירה האט רבי יהודה גיזאנט
ווען מיר זאלין גיט גיזען גיין דעם וועג נאר פון וועגין צוא
הערין דיא גרשע סודות וואלט אויף גנג גיזען • (יא) האט
וויידר רבי יהודה גיזאנט צוא רבי יצחק עש וואלט בעשער
גיזען פאר דעם קינד ער זאל אז פיל סודות גיט ווישין •
דען איך האב מורא ער זאל חז גיט שטארבן פאר ויין
צייט • האט רבי יצחק אים גיפונענט ווארום זאל ער שטארבן
פאר ויין צייט • האט רבי יהודה אים געענטפערט דען ער
קען קוקין אויף אז איין ארם וואש ער האט קיין רשות גיט
דרום האב איך מורא ער זאל דרייבן גיט גישטראפט ווערין
אונ זאל שטארבן חז פאר ויין צייט • האט דאש קינד דער
הערס וויי ויאי ריידן דא אזא • האט ער צוא ויאי גיזאנט
איך האב קיין פארבט גיט איך זאל גישטראפט ווערין אונ
זאל שטארבן פאר מיין צייט • ווייל איך דער צייט אז מיין
פאטער איז נסתלק גיזאנט האט ער מיך געענטפערט אונ האט
געשטען גאט פאר מיר איך זאל אויש לעבן מינען יארין •
אונ איך ווייש אז דער זכתי פון מיין פאטער וועט פשרין
אויף מיר • האבן ויאי אים גיפונענט ווער איז דיין פאטער
גיזען האט ער ויאי גיזאנט איך פון דער זון פון רב המנונא

דאסתליק אבא מעלמא בריך לי ואמר בצלותא ובעי עלי וידענא דזכותא דאבא יגין עלי אמרו מאן אבוך איל אנא בריה דרב המנונא סבא נמלו ליה וארכבוהי על כתפיהם תלת מילין ואולו כחדא וברכוהו ואולו כדארתו לגבי רשב"י סדרו מילין קמיה אמר רשב"י ודאי אורייתא אחסין ליה עכ"ל: (יב) ונלמד מזה המאמר שיש להתחבר בדרך עם בעלי תורה ולהתרחק מן עמי הארצים כמו שעשה האי יגוקא ושנית נלמד מזה המעשה גדול ענוותנותן של ר' יהודה ור' יצחק שהיו גדולי ישראל כששמעו דהאי יגוקא הוא בן רב המנונא סבא היו מרכיבין האי יגוקא על כתפיהם לשמוע דברי תורה מפיו ולא היו מתנאים לשמוע דברי תורה אפי' מפי קמן כי האדם שמשים עצמו כעפר שהכל דשין בו הוא נקרא אהוב למעלה ונחמד למטה ונקראין אוהבי ה' שעליהם נאמר ואוהבי שמו ישכנו בה:

פרק כא כתיב בספר תהלים ערוב עבדך לשוב אל יעשקוני זדים יש לפרש המקרא באופן דוגמת איש שיש עליו חובות הרבה אמנם יש בידו כסף ושוה כסף בכדי שיוכל להשתיק לבעלי חובות ולסלק אותם אמנם הבעלי חובות אינם יודעים מזה שיש בידו יכולת לסלק לכל אחד ומחמת כן רוצין ליפול עליו וליקח מה שהמצא ימצא שכל אחד ירא פן ישלם לאחר וממונו יפסיד ואין תקנה לאיש הזה כי אם שיבקש ערב בעדו שלא יטרפו אותו הבע"ה הנוגשים עד שבהרווחת זמן ימכור את סחורתו וכאשר יהיה הצורך כסף בידו יתן לכל אחד ואחד את חובו ועל ידי כן ינצל מן היוקת וטן הבאשות ריב ושאר הפסד הבאים ע"י חרפות בעלי חובות: (ג) ולזה נ"ל כוון דוד במאמרו ערוב עבדך לשוב כי דוד ע"ה בקש מחקב"ה שיהיה ערב בעדו נגד המקטריגים ובעלי הדינים שלא יטרפו אותו מחמת אהיה חטא שבידו

ווערס ניוואנט דער פסק וואהבי שמו ישכנו בה און דיא וואש האבין ליב דעם נאכטן פון גאט דיא וועלן רינען אין ארץ ישראל לעתיד לבא אמן:

פרק כא כתיב עש שפייט אין תהלים ערוב עבדך לשוב אל יעשקוני זדים וי"א ערוב פאר דיין קנעכט און וי"א סוף דן צוא נגשין פדי די מוט ווילנע זאלן מיד גיט ברויבין דעם פסק קען קען פארש ויין דורך איין משל דאש אז איין משל צוא איין מענטש וואש ער איז שולדיג פיל נעלם נאר ער האט אפער נעלם און סחורה וי"א כסלק צוא ויין און די בעלי חובות ווייזן גיט דער פון אז ער האט אפליבן כסלק צוא ויין און דרום ווילן וי"א אויף אים אן פאלק און אפליבן זאל געקען וואש ער וועט קריגן דאש אז ווייל אפליבן בוזגדר האט מורא מאכט וועט ער דעם אנדרן צאלן און אים גיט נוא האט דער מענטש קיין אנדרע תקנה גיט נאר ער זאל קריגן איין מענטש זאל פאר אים ערוב ויין צוא דיא בעלי חובות פדי וי"א זאלן אים שנויגן און ער וועט זיך באקעלד פון קיפן ויין סחורה און וועט אפליבן באצאלן ויין חוב און דורך דעם ווערס ער ניצול פון תביעות און קען זאל גיט מאכין אים איין שם אז ער איז איין אן וער: (ב) אזוא האט דוד הסלף ע"ה אויף גינעטין בי"א גאט בי"ה דאש ער זאל פאר אים ערוב ויין קענין דיא מקטריגים און דיא בעלי הדינים וי"א זאלן אים גיט פאר צוקן סתבת ער האט עפיש איין עבירה ניטאן ווארום ער האט פיל זכות קענין

סבא האבין וי"א אים גינעטן און האבין אים גיטראגין אויף וייערע אקסיל דרייט מיל און האבין אים גינעטן און דער נאך וי"א וי"א אים אונטע גינעטן צוא וייער וועג און וי"א וי"א גינעטן צו רבי ששעון בן יוחאי האבין וי"א אים דער ציילט דיא גאנצע מעשה האט רשב"י גינאנט דער זכות פון דער תורה פון רב הקנא סבא און פון ויין תורה וועט אים פונדא פשיצן ער זאל וינע יארן אויש לעבן און שפייט אין זיך: (יב) נוא פון דעם מאכט ווערס גילערנט אז מען גיהער זיך אין וועג צוא געהעסטן מיט דיא בעלי תורה און פון עמי הארצים זאל מען זיך דער ווייטערן און ווי"א דאש קינד האט גיטאן וואש ער האט זיך פארש גינעטן פון דעם אלטין ווייל ער איז גינעטן איין עם הארץ און האט זיך געהעט צוא רבי יהודה און רבי יצחק נאך ווערס אפ גילערנט פון דעם מאכט דאש גרויש ענוותן פון רבי יהודה און רבי יצחק וואש וי"א וי"א גינעטן גינעטן ווי"א וי"א האבין גיהערס אז דאש קינד איז דער זון פון רב הקנא סבא האבין וי"א אים גיטראגין אויף וייערע אקסילן פון וועג צוא הערין תורה פון ניו מיל און האבין זיך גיט גאנץ גיהאלטן צו זאגן אונז שפייט גיט אן צו הערן תורה פון איין קינד ווארום דר מענטש וואש מאכט זיך אז ווי"א ערד וואש אלע טרעטין דרויף דער ווערס גירופין דער גליבט אויף דעם הסל און איז גילושט אויף דער וועלם און ווערס גירופין דער ליב האבער פון גאט דאש אויף אונעלכע לייט

שבידו כי יש גם כן הרבה זכויות נגד העבירות שהן החובות על כן אמר אל יעשקני זרים למען נדע כי המארי דינים מוכנים ומצפים מתי יבא היום ויפול בידם זה החוטא כדי לנבות חובו ממנו מחמת המארי ועבירות שבידו ולפעול בו דינים הקשים כשיצא חייב מדין העליון והרבה זכות צריכין אל האדם שיצא זכאי כי גדול החשבון והדקדוק: (ג) ראה מה דאיתא במדרש משלי ר' ישמעאל אומר אוי לאותה בוששה אוי לאותה כלימה בא מי שיש בידו מקרא ולא משנה הופך הקב"ה פניו ממנו ומצירי גיהנם מתנכרין בו כזאבי ערב והם נושלים אותו ומשליכין לגיהנם בא מי שבידו שני סדרים הקב"ה אומר לו בני הלכות למה לא שנית אם אומר הקב"ה הניתוהו מוטב ואם לאו עושין לו כמעשה הראשון: (ד) בא לפניו מי שיש בידו הלכות אומרים לו בני תורת כהנים למה לא שנית שיש בו מומא שרצים ושהרתן מומא ושהרת נגעים מומא ושהרת בתים זבים ויולדות נדה סדר וידוי של יום הכיפורים דיני ערבין ורוב דיני ישראל שהן הן גופי התורה הנאמרים בפרשת קדושים דיני הקרבת קדשים דיני שמימות ויובלות אם אמר הקדוש ברוך הוא הניתוהו מוטב ואם לאו עושין לו כמשפט הראשון: (ה) בא מי שיש בידו מקרא ותורת כהנים ה' חומשי תורה למה לא שנית שיש בהן קריאת שמע והרבה מצות תפילין ומוצה וכו' בא מי שיש בידו כל הנזיל שואלין אותו מפני מה לא למדת הנדה ולא שנית שבשעה שחכם יושב ודורש אזי מכפר אני עונותיהן של ישראל ולא עוד אלא שבשעה שהן עונין אמן יהא שמה רבא אפילו אם נחתם גזר דין שלהם לרעה אני מוחל להם ומכפר עונותיהם: (ו) בא מי שבידו הנדה הקדוש ברוך הוא אומר לו מאי מעמא לא למדת גמרא שנקרא תלמוד ועל זה נאמר כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא זה

אויף גילערינט זאגט ער צוא אים מיין זון ווארעם האשטו קיין תורת כהנים ניט גילערינט וואש דריין איז פאר האגדן דיא דינים פון מוכאטא שרצים און זייער סתירה און דיא מוכאטא און סתירה פון נגעים דיא מוכאטא איז סתירה פון היזור און פון זבים און יולדות און די דינים פון נדה און דר סדר וידוי פון יום הכיפורים און דאש רוב דינים פון דיא ישראל וואש דאש איז דיגופי התורה און די דינים פון קרבנות און שמימות און יובלות אוב גאט ביה חכם לאוט אים איז גוט און אויב ער זאגט ניט מוטב קיין אים אזי וויא דעם ערשטין: (ה) קומט פאר אים דער וואש האט תורת כהנים אויף גילערינט זאגט מען אים פאר וואש האשטו ניט גילערינט אלע ספרים פון דר תורה וואש דארטן שטייט דיא קיש און פיל מצות דהיינו תפילין מוזה ציצית און נאך פיל מצות קומט דער וואש האט דאש אלץ גילערינט פערענט מען אים פאר וואש האשטו ניט גילערינט קיין אנדקא און האשט עש ניט איבער גיהנום דען אין דער צייט וואש דער חכם זיצט און דרשט פון אויף דענאטלמט מכפר דיא וינר פון דיא ישראל און נאך סער בשעת ויזא ענשעדיין אמן יהא שמה רבא ווען אפילו זייער גזר דין איז גיחיתת גיוען אויף בייון בין אויף נייא דאש מוחל און פאר גיב זייערע וינר: (ו) קומט דער וואש האט גילערינט אנדקא זאגט גאט צוא אים פאר וואש האשטו קיין גמרא ניט גילערינט וואש אין איר איז

קענין דיא עבירות און דער ווייל וועט ער השוכה סאן אויף דער עבירה דרום האט ער גיזאגט אל יעשקני זרים און דיא כנסתויליגע זאלן סוף ניט ברויפן דען דיא משחיתים זיינן אן גיברייט און האפין ווען וועט קומען דער מאן אז דער זיידענער זאל ויזא אין דיא הענט אריין פאלן פון ווענין גובה צוא זיין פון אים זיין חוב דאש זיינען דיא עבירות וואש ער האט גיטאן און צוא ווערקן אין אים דיא שווערע דינים אז ער וועט ארויש גיין חייב פון דעם ביז של מעלה און פיל זכות מוז דער מענטש האפן ער זאל ארויש גיין גייערעם ווארעם דער חשבון און דער דקדוק וואש מען איז כדקדק בביר של מעלה מיט דעם מענטשן איז וייער גרויש: (ג) זעה וואש עש שטייט אין מדרש משלי רבי ישמעאל זאגט וויא איז צוא דער בוששה וויא איז צוא דער שאנד קומט פאר דעם ביז של מעלה אז איין ישראל וואש האט גילערינט בקרא און ניט קיין משנית קערט גאט ביה אונעק זיין פנים פון אים און די וויא מאג פון דעם גיהנם שפארקן זיך אין אים אזוא וויא דיא נאכיקט וועלף אונזי געמען אים און ווארפן אים אין גיהנם אריין קומט דער וואש האט גילערינט בקרא און משניות זאגט גאט ביה צוא אים מיין זון ווארעם האשטו קיין הלכות ניט גילערינט אז גאט ביה זאגט לאוט אים און געמט אים ניט אין גיהנם איז גוט אוב גיט מוט מען וויא וויא מוט דעם ערשטין: (ד) קומט פאר אים אונעלכער וואש האט הלכות

זה גמרא בא מי שיש בידו גמרא הקדוש ברוך הוא אמר ליה הואיל ונתעסקת בגמרא צפית במרכבת שיש לי הנאה בעולמי בשעה שתלמידי חכמים יושבים ועוסקים בתורה ומציצין ומביטין ורואין והוגין המון הגמרא כסא הכבוד היאך הוא עומד הרגל האחד היאך הוא עומד ובמה הוא משתמש וכן רגל השני וכן רגל השלישי ורגל הרביעי כמה הם משמשים חשמל היאך הוא עומד ובמה פנים הוא מתהפך בשעה אחד לאיזה הרוח משמש הברק לאיזה רוח משמש הכרוב והיאך הכרובים ומלאכי השרת עומדים ומשמשים ולאיזה הרוח הוא משמש הבזק גדולה מכולן ענין כסא הכבוד היאך הוא עומד עגולה כמין מלבן מתוקן הוא כמין גשר כמה גשרים יש בו ובאיזה גשר האופנים עוברים ובאיזה גלגלי המרכבה עוברים וכו' וכי זהו לא הדרת כבודי זהו גדולתי זהו הדר יופי שבני מכירין את כבודי ועל זה אמר דוד המלך עיה מה רבו מעשיך ה' (עד כאן) הנה מי זה האדם אשר יוכל לעמוד בחקירות אלו ועל זה אמר רד"ל אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה: (י) אמנם אע"פ כן אל יתירשל ואל יתעצב לב האדם כי הקדוש ברוך הוא הוא בוחן לב וחוקר כליות בראותו דכוונתו הוא לדבק בטוב ונפשו חשקה בתורה ובמעשים טובים ובשעת הדחק גורמת למעט על זה אמרו חז"ל אחד המרכבה ואחד הממעשים ובלבד שיכיון לבו לשמים ויהיה תמיד בשמחה כשיבוא לידו עסק מצוה כי העושה מצוה בשמחה אהוב וחביב מאוד לפני הקדוש ברוך הוא: (ח) שעל כן אומר בזה חז"ל שמה שחז"ל חזקו להכניס את בנו לחיוב מצוה דהיינו כשיגיע בן י"ג שנים חביב מאוד לפני הקב"ה כשרואה האב שמח על זה שזכה להגיע את בנו לחיוב קיום המצות ועל כן חיוב גדול לעשות משתה ושמחה באותו היום כי יש נחת רוח להקב"ה וכדאיתא בזהר הנ"ל אמר ר"י מתלימר שנין ולעילא ההוא יומא חובתא על צדיקיא למעבד חזוונא דלכא כיומא דסליק לחופה ובגין ההוא זכותא עתיד הקב"ה לאתער להו ולאעבר כרזא קדמיהון בחדוה צאינה וראינה בנות ציון וכו' אמר רבי אליעזר מתריסר שנין ולעילא איבעי למתוי זכאי יהבין ליה ההיא נשמתא קדישא עילאה דאיתגזרת מכורסא יקרא דמלכא: (ט) רשבי' זמין למארי דתיובתא ומארי דמתניתא למיכל בסעודתא רבה.

וואש לערניס ווייניג ווייל ער האט קיין צייט נישט קער צוא לערנן נאר אז ער מוט עש פון נאמטש וועגן האט ער גלייך שוין וואו ער נענער. און אז ער קומט אים צוא האנדן איין מצוה צוא סאן זאל ער זיין פרייליך. ווארום דער וואש מוט די מצוה מיט שטחה איז ער נייער גלייבט פון גאט ב"ה: (ח) דאש דרום נאנט דער ווהר חדש אז איין סענטש איז זוכה אריין צוא פרייגן זיין וון ער זאל חייב פסעות זיין דהיינו אז ער ווערט אלס דרייא צעהען יאר. איז דאש נייער גלייבט פאר גאט ב"ה אז ער זעהט דער פאטער פרייעס זיך דרויף וואש ער האט זוכה גיווען וואש זיין וון האט גיבלייבט צוא דעם חייב דאס מצות פקדים צוא זיין. דרום איז איין גרויסער חייב צוא פאקטן איין סענטש אין העם סאן וואש זיין וון ווערט פון מצוה. ווייל גאט ב"ה האט דר פון נחת רוח. אזוא וואו ער שטייט אין ווהר חדש רבי יוסי זאגט ווען דאש קינד ווערט אלס דרייא צעהען יאר איז איין חייב אז זיין פאטער און מוטער זאלן זיך שטעט זיין גלייך וואו דעם סאן וואש דאש קינד גייט אנטפער דער חופה. האט רבי אליעזר גאנט ווען דאש קינד ווערט פון מצוה אז ער וויל גוט זיין גיט מען אים איין הייליגע נשמה וואש זיא איז גינטען פון אנטפער דעם פסא פבוד: (ט) רבי שמשון בן

פאר האנדן זייער פיל פלפול וואש האט גאר קיין עק נישט קומט דר וואש האט גילערנט נאמטש ער ווארום האשטו גיט גילערנט קיין קבלה און דאס מעשה סתקבה דען איה האב נחת רוח פון מיין וועלט אין דאס צייט אז דאס תלמידי תכנים זיין עוסק בתורה און לערנן נאמטש און לערנן קבלה און פאר שטייען דאס מעשה סתקבה דאש וואו דער פסא פבוד שטייט וכו' נאנט דער סתקבה גאט וואו איז פאר האנדן אזא איין סענטש ער זאל קענען פשטיין אין די אלע הקירות דרויף האבן אונזערע תכנים גיזאנט ווייא איז צוא אונז פון דעם יום הדין: (י) נאר פאר וואר פון דעם וועגן זאל דר קענטש נישט סדועריג זיין דאש ער וועט וועלן סראקטין ווי איז מיגליך צו לערנן דאש אלץ וואש פריער איז נשטאגן דרום וועל איה דאס מוין סוף אין גיהנם וועל איה בעשר נאר גיט לערנן און נאך גיין נאך תפלות עולם הזה זאל ער אזוא גיט סראקטין ווארום גאט ב"ה פרויבט דאש הארץ און פארשט דאס גיט דאש אז ער זעהט אז זיין סונגה איז צוא בקעפטן זיך אין גיטש און זיין ליב גילוישט צו לערנען תורה און קעשים טובים צוא סאן נאר סתקבה זיין דאס קען ער דאש אלץ גיט אויף לערנן. דרויף האבן אונזערע תכנים זל גיזאנט. סייא איינער וואש לערנט פיל אדער אונזלער

רבנא דעבד בר מצוה לבריה ר'א וחפי כל ביתא במאנן דיקר ואותיב לרבנן בהאי גיסא ובהאי גיסא
הוי קא בדה טובא א"ל רבנן מאי בדיחותא דמר ביומא דין יתיר משאר יומין אל רשבי דיומא דין נחתין
נשמתין קדישין עילאין בד' גדיפין דחיותא לברי ר'א ובהלולא דא חדי בדיחותא שלימתא: (י) אותביה
לרבי אלעזר בריה לגביה אמר תיב ברי דיומא דין הקביה מקדש יתך בעדבא (רל בגורל) דקדישין אמר
רבי שמעון בן יוחאי מלה חדא ואסחר אשא לביתא נפקי רבנן וחמו קפריא דהוי סליק מבייתיה כל ההוא
יומא אתא רבי יוסי בן לקוניא אשכח לרבנן דהו תוהא וקיימן בשוקא אמר להו הא מאי קיפרא דסליק
מבייתיה דרשבי דהא יומין דין מכתירין בכתרא קדישא לר'א בריה והו רבנן רואין דהוי נחית עמודין
דאשא יתיב תמן רבי יוסי תרו כולוה ואמרו האי הלולא להוי שלימא ובריכו כולוה לרבי אלעזר ברבי
שמעון ויתבו תמן וחדו בחדוה ולעו באורייתא עיב: (יא) על כן אשרי לאדם וטוב לו שמקיים ומדבק נשמתא
קדישא אצל נשמתא קדישא ומכתירין ליה בכתרא קדישא וכל זה שיקבע עתים לתורה ויהיה עוסק
בנמילות חסדים ובמעשים טובים אבל כשהאדם הולך אחר שרירות לבו ואחר זוללות וסוכאות וכל ימיו
הולך אחר משא ומתן רק מבלבל זמנו לצורך גופו ולא לצורך נשמתו או נשמתא קדישא מסתלקת ממנו
כי שבכו כסבע הבהמה: (יב) ועל זה איתא במדרש הנעלם איר יודא ווי לרשעים שאינם רוצים להדבק
בשותפות של הקב"ה במה ארי באותה הנשמה שנתן בו הקב"ה ומדבק עצמו במעשה הבהמה ההידי
ואדם ביקר כל ילין נמשל כבהמות נדמו (ועיין לקמן פרק ס"א מ"ש שם) ולמה לא יחשוב האדם כי
לא ברא הקדוש ברוך הוא אותו אלא לכבודו ולא שימלא תאוותו ואלמלי היה משים האדם אל לבו כמה
מקלקלין אותו בהיותו אינו משגיח לכבוד בוראו וכמה היה ראוי לו לרדוף אחר מעשה בוראו יתברך
כדאיתא בזהר תניא אמר רבי אלעזר ברשבי כד נשא שמשא גדמיו למיחך בתוקפתא דגלגלי מפריש
דטפליהון דטרפי אילנא דגיע וכל מלאכין עילאין וחיותא קדישין וכורסוי יקרא דמלכא ובוסמאי דגיע

יתאי האם גימאכט איין גרוישע סעודה דעם טאג או זיין
זון רבי אליעזר איז פון מצוה גיווארן. און האם גיבעמין
אלע פנאים און אפראים אויף דער סעודה. און האם אויש
גיבירט נאר דאש הויז מיט טייערע פלים און האם גיעצט
דיא רבנן ארום און ארום זיין טיש. און איז נייער פרייליך
גיווען. האבין דיא רבנן אים גיפרענט וואש איז דער
הער היינט מער פרייליך און פסיד. האם רשבי ויין
גינמפערט דאש היינטיגן טאג נידרין אראפ הייליגע נשמות
צוא מיין זון רבי אליעזר פון אונזער דיא פיר פליגיל
און דרום פרייא איך מיך וייער: (י) האם ער געעצט
זיין זון ר'א לעבן זיך און האם גיזאנט זיין מיין זון דען
היינטיגן טאג וועט נאם ב"ה ד"ה הייליגן אין דעם גורל פון
דיא הייליגע צדיקים. האם רשבי גיזאנט איין ווארט האם
איין פיינער ארום גירינגלט דאש הויז. זייגן די רבנן ארויש
גינאנען און האבן גיעהן וויא איין רויף גייט אויף פון זיין
הויז אנאנצין טאג. איז גיקיכן רבי יוסי בן לקוניא און האם
גיפגען דיא רבנן וואונדערן זיך און שטייען אויף דעם מארק.
האם ער זיין גיזאנט וואש פאר איין רויף גייט עש פון דעם
הויז פון רשבי דאש כזו זיין אז היינטיגן טאג קריינט מען צו
ר'א מיט איין הייליגן קרוין. האבין דיא רבנן גיעהן און
איין פיינערדיגע וייל האם אראפ גנדרט איז דארטן רבי יוסי

ואילני שמיא וארעא ותולדותיהון כולהון מודעזעים ומשבחים ומודים למאריה וזקפן וחמאן די שמיא קדישא דאתפרש דגליף בשמשא בממלגו יהבון תושבחן למארי עלמין ונפיק קלא ואמר ווי להו לברייתא דלא משגחין ביקרא דמלכא וכתוב וכל צבא השמים לך משתחוים וכו': (יג) ותנן נמי כשהקב"ה נכנס אחר חצות לילה עם הצדיקים בנ"ע או כל שערי שמים כולם נפתחין והוא עת רצון לעסוק בתורה וכתות של מלאכי השרת וכל בוסמי ג"ע עם הצדיקים פוצחין רנה ושיירה לפני הקב"ה ההי' אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך אימתי צדיקים יודו לשמך כשישבו ישרים את פניך דהא בשעה שיושבים לפניך לענין חצות לילה ואח"כ ג' כתות של מלאכי השרת שהם ממונים על משמרות הלילה ואומרים שירה עד שהגיע עמוד השחר: (יד) ויש חובה לישראל בשעה שעולה עמוד השחר לקום ולהתגבר בשירות ותשבחות לפני מלכו של עולם מ"ש משום דנמכין שירתא בתר מלאכי השרת והקב"ה באותו זמן הוא מצוי למטה ההי' משחרי ימצאונני ואמר רבי יודא ובלבד שלא יפסיק עד שיתפלל כשהחמה זורחת א"ר יוחנן אמר רב כשהקב"ה יוצא מאותן העולמות דכסיף בהון ובא להכנס עם הצדיקים בנ"ע הוא ממתין ורואה או שומע קול העוסק בתורה דתנן האי קלא ניהא קמיה מכל שירין ותושבחין דאמרו מלאכי השרת לעילא ההי' אל גנת אגוז ירדתי לראות וגו' מאי לראות אותן העוסקים בתורה: (טו) אדר יצחק ובי ג"ע נקרא גנת אגוז אל ר' יוחנן אין בוודאי שהגיע נקרא גנת אגוז מה האגוז סתום מכל עבריו ויש עליו כמה קליפות כך עדן הוא סתום מכל צדדיו ויש עליו כמה שמירות שלא שלמו בו לראות לא מלאך ולא שרף וחשמל ולא עין נביאים ההי' עין לא ראתה אלהים וולתך אמר רשב"י אנא הוית קם קמיה דר' ברוקא והוה אמר כדון אוכה למעלת גנת אגוז עם חסידיו ישראל ולא הוי ידענא מאי קאמר עד דשמענא דאמר ר' יוחנן בן זכאי דקרי הקב"ה לביע גנת אגוז מה אגוז

ער מוט און וויא די קבוצות טען אגוז ווארם ואל דר מענטש גים פראכטן אונזש ב"ה האט אים מער גים בשאפן גאר פון זיין פבור וועגן. גים ער ואל דער פילן זיין תאודה אונ ווען דער מענטש ואל טאן צו זיין הארץ וויא פיל עש מאכט אים שלעכט או ער איז גים משגיח אין דעם פבור פון זיין בשעפער. אונ וויא ער וואלט פראקט נאך צו יאגין נאך דיא מעשים פון זיין בשעפער. וואלט ער בודאי גים גיטאן קיין שלעכטש גאר גוטש אזא וויא עש שמיים אין ווער: (יג) מיר האבין גילעריגט אז גאט ב"ה גים אריין כיס דיא צדיקים אין גן עדן אריין נאך האלפע נאכט דעמאלט ווערין גיעפיגט אלע טויערין פון דעם היכל. אונ דעמאלט איז איין עת רצון תורה צו לערנען אונ פיל פיתות מלאכים אונ אלע בשמים פון דעם גן עדן זאגין שירה פאר גאט ב"ה אונ דער נאך די דרייא פיתות מלאכים וואש זיינען ממונה אפער די משכרות פון דער נאכט זאגין שירה ב"ה דר מארגן שפעטערין גיים אויף: (יד) אונ אז דער מארגן שפעטערין גיים אויף זיינען דיא ישראל מחוב אויף צוא שמיים. אונ צוא שפארגן זיך כיס שירות ותשבחות פאר גאט ב"ה. אונ אין דער צייט איז גאט ב"ה מצוי אונטן אויף דעם עולם. דרום שמיים אין פסוק ומשחרי אונ דיא וואש פארשטן סוף גאנץ פריא ימצאנני דיא וועלן סוף גפניען. האט רבי יהודה נחאנא גאר קען ואל גים פסוקים זיין תפלה צוא טאן ב"ה

אנח יש לה כמה קליפות והפרי הוא מבפנים כך ערן הנן הוא מבחוץ והערן מבפנים על כן אשרי מי שהולך תמים ועמלו בתורה וכל דרכיו הוא לשם שמים אזי נשמתו היא מוכנת ליכנס לערן דאיכרי גנת אנח והוא חיי עוה"ב :

פרק כב כב כתבנו לעיל בפרק ב' מעונש גדול של מוציא זרע לבטלה אשר על זה אמר דוד המלך עליו השלום העבר עיני מראות שוא בדרכך חניני ונראה כוונת תפלתו להעביר עיניו מהסתכל במקום האסור כגון בנשים ועל ידי כן יוכל לבא לידי מומאה בלילה ולזה אמר מראות שוא כמנין שזו שהוא ראשי תיבות 'זרע' שלא יתראו אליו כתות של לילית הנקראים קרי שסביא הלילית לאדם להוציא שכבת זרע לבטלה והזה כאילו ממיתבדיו להטיפה כי מהטיפה יוכל להוליד ולד בן קיימא ועל כן הוא אהוז בסימרא דמותא : (ג) לזה אמר בדרכך חניני רצה לומר שתפלתו היה לאהוז בסימרא דחיי דלא להוציא שכבת זרע לבטלה כי המוציא שכבת זרע לבטלה יש ממונה אחד דאיכרי עשמירא והוא ממונה על אלפים ורבבות שטנים ושרים ומלאכי חבלה שהן מטמאין את האדם ונוטלין האי טיפה שהוציא האדם לבטלה וסלקין ליה לעילא וגרמו דברית קודש יהיה משועבד לסימרא דמסאבא אוי ואבוי שיגרום האדם המיבה זו שישתעבד הקדושה תחת הטומאה : (ג) ודע מה שמקובל בפי תלמידי האר"י ז"ל שאמר לתלמידיו שיש בנפש האדם תרי"ג איברים וגידים והוא ניצוצות של הנפש וכן יש ברוח וכן בנשמה וכל ניצוץ תלוי במצוה אחת של תרי"ג מצות והיה יודע האר"י ז"ל איזה מצוה הוא חסר באדם והיה רואה בניצוץ אחד כשעשה אדם עבירה או הוא מסתלק ניצוץ א' והיה נותן תיקון לכל א' וא' כד

וואלט ער גינקענס מליד זיין איין קינד און דרום איז ער באגריפן אין דער זייט פון מו"ט : (ב) און דרום האט דוד ווייטער גיזאגט בדרכך חניני דאש האט ער גימיינט ער זאל זיין בגרייפט אין דער זייט פון לעפן און גיט רואה קרי זיין חז' : דען דער וואש איז רואה קרי איז פאר האנדן איין סמנה וואש ער ווערט גירופין (עשמירא) און ער איז סמנה איבער אלפים רבבות שדים און מלאכי חבלה געקען דיא טיפה און פריינען זיא אין זייער ארעם אריין און זיינען גורם אז דער ברית קודש זאל זיין משועבד צוא דער סמרא אהרא : אוי ווייט דער סענטש זאל דאש גורם זיין אז דיא קדושה זאל משועבד זיין צוא דער סומאה חז' : (ג) און ווייט דאש די תלמידי האר"י ז"ל האבן בקבלה פון זייער רבי אז אין דעם סענטש'יגש גוף איז פאר האנדן זעקס הונדערט מיט דריי צעהן גלידער מיט אדערין און דאש זיינען דיא ניצוצים פון זיין נפש : און אזא איז פאר האנדן זעקס הונדערט מיט דריי צעהן גלידער און אדערין בייא זיין רוח : און אזא אויך בייא זיין נשמה : און איסליכש גליד היינט אין איין סמנה פון דיא זעקס הונדערט מיט דריי צעהן מצות : און דער האר"י ז"ל האט גיוואקס וועלכע סמנה דעם סענטש'יגש גייט אפ : און ער האט גיוועהן אין דעם ניצוץ : וואש פאר איין עבירה ער האט גיטאן דאש אז דער סענטש'יגש טוט איין עבירה ווערט פון אים אפ גיטאן איין ניצוץ : און ער האט איסליכין גינעבן איין

תפיה

אזא וזכה זיין צו דער סעלה פון גינת אגוז מיט אלע חסידיו ישראל אז דאש וואש איך זאג איז אמת : האב איך גיט גיוואקס וואש ער מיינט גינת אגוז ביז איך האב גיהערט וואש רבי יוחנן בן זבאי האט גיזאגט אז נאט ביה רופט צו דעם ג' ערן גינת אגוז דען אזא וויא איין גוס האט פיל שאלאקן ארום זיך און די פרי איז פון אינזייניג : אזא אויך איז דער ערן פון אינזייניג און דער ג' איז פון אוישען ווייניג : דרום וואול דעם וואש ער גייט מיט גאנצקייט און מיהעט זיך אין דער תורה : און אלע זיינע וועגן זיינען לשם שמים דענקאלט איז זיין נשמה מוכנסת אריין צוא גיין אין ערן וואש ער ווערט גירופין גינת אגוז אמן :

פרק כב כב מיר האבן שוין גישריבן אויפן אין פרק שני פון דעם עונש פון דעם וואש איז מוציא זרע לבטלה דאש דרויף האט דוד המלך עיה גיזאגט העבר עיני מראות שוא פיר איבער מיינע אויגן פון צוא ועהען און קוקן אויף פרעסערע ווייבער און בתולות פרי איך זאל גיט קוקען בייא נאכט חס לשלום צוא קרי דרום זאגט ער מראות שוא פון וועגן איך זאל גיט זעהן שוא דען שוין פרעפט אן שזי דאש איז דיא ראשי תיבות 'זרע' שכבת זרע : דאש דיא פיות פון דער לילית וואש ווערן אן גירופין קרי זאלן בייא נאכט גיט ווייזן זיך פאר אים און זאלן אים גיט פריינען צוא קרי חז' און דאש הייסט גלייך וויא ער איז סמית דיא טיפה מיט זיינע הענט : ווארום פון דער טיפה

כדי להחזיר הניצוץ למקומו וכל זה הוא יותר ניכר בהאותיות שיש בעורו ובפרט בפניו ובשערות הוא יותר ניכר והיה לו סימן בשרושים ובגומות שעל ידיו ופניו של אדם: (ה) ופעם א' בא אליו גדול הדור א' ושמו ר' חיים וויטאל ואמר לו הארי דל הנה אני רואה שבתוך כ"ב אותיות באלף בית שבמצחך כולן מאירין חוץ מהנימל שהיא מהופכת ומיד חרד הרב מודרר חיים ז"ל וביקש מהארי ז"ל שיגיד לו מעם הדבר כי בודאי לא על חנם הוא א"ל הארי ז"ל שאינו גומל חסד עם אביו כראוי אע"פ שאתה עושה חסד עמו אבל לא חסד מלא ובשביל כך האות גימל היא מהופכת: (ו) ועוד אמר הארי לחלמידיו כי כל העושה מצוה אוי אותה המצוה היא גרשמת במצח האדם באות אחד מן א' ב' של כ"ב אותיות והיא מאירה בפניו כשעושה המצוה פעם שנית כי בפעם ראשון היא נבלעת בפנים ובפעם שנית היא בולשת ומתנוצצת וכל זה הוא בשאר מצות משא"כ בצדקה אינה נבלעת בפנים כמו שאר האותיות אלא מאירה במצחו תיכף במיד וצדקתו עומדת לעד וכן כשאדם עובר עבירה הן נ"כ גרמזים העבירות במצחו באש שחור מכל מקום אם מתחרט ויגע וסרח לתקן בעשיית תשובה העונות שעשה אזי מוסק החושך ואש שחורה אשר הושט במצחו מעון ובשבת כשבא הגשמה יתירה אחר חצות לישאל אזי נתכסה אותו העון מכל וכל וזולת מומתת קרי אף שתקן המעשיות אינו נסתלק כלתי מביילה: (ז) הכלל כי על כן נקרא האדם עולם קטן שבחיות נגזר איזה דבר לבא לעולם לטובה או לרעה חזי מתראה ונגלית זה הדבר ע"י כוכבים הקבועים ברקיע כן מתראה הכל באדם בשרושים במצח שלו ובא וראה מה דאיתא בוהר פ' אחרי מות ר' אבא הוי אויל לקפושקא והוי עמיה ר' יוסי עד דהוי אזולו חמו בר נש דהוי אתי ורשימא חד באנפוי א"ר אבא נסמי מהאי אורחא דהא

תקנה וויא ארומ דער ניצוץ זאל ווידער קערן צוא ויין ארם . ויא ארויש און פינקעלס . אבער בייא דעם ערשטן קאל און נאך קער ווערט דאש דער קענט פון דיא אותיות וואש שטייען אין ויין הויט און פערט אין ויין פנים און אין וייען האר ווערט דאש נאך קער דער קענט . דאש ער האט גיהאט סימנים אין דיא קנייצן און אין דיא גריבלוך אין די הענט און אויף דעם פנים פון דעם קענטשין: (י) איין סאל איז צוא אים נאכען איין גדול הדור און ויין נאכען איז גיווען רבי חיים וויטאל האט דער הארי צוא אים גינאנט . נון אויך זעה אז דיא צווייא און צוואנציג אותיות פון דעם אלף בית וואש שטייט אויף דיין שטערן לייכטן אלע נאר דיא נימל שטייט פאר קערט האט דער רב רבי חיים זיך ווייט דער שראקין . און האט געעסן דעם הארי זל אז ער זאל אים זאגן דעם מעם דער פון ווארום דאש איז בודאי גיט אוב וויס . האט דער הארי זל אים גונאנט דאש איז ווייל דוא ביקט גיט גימל חסד מיט דיין פאטער אזא וויא מען בראקף . האטשע דוא מוסט דאך מיט אים חסד אבער גיט קיין רעכטן חסד . דרום שטייט די גימל פאר קערט דען דיא גימל באטייט אויף גמילות חסד: (ה) נאך האט דער הארי זל גינאנט צו וייען תלמידים אז אימליכער וואש מוט אסצוה ווערט דיא סצוה פאר צייכנים אין ויין שטערן אין איין אות פון דעם אלף בית און דאש לייכט אין ויין פנים . מוט ער דיא מצוה נאך אקאל שפראצט

ווא ארויש און פינקעלס . אבער בייא דעם ערשטן קאל שפראצט עש גיט ארויש . נאר אז ער מוט צדקה שפראצט דיא צדקה ארויש צום ערשטן קאל אויך און ויא לייכט אין ויין שטערן פירף . און אזא אויך אז דער קענטש איז עובר איין עבירה וייען דיא עבירות גיציכנים אין ויין שטערן מיט שווארץ פייער פון דעסט וועגן אז ער האט חרפה און מיהעט זיך צוא פאריכטן דיא עבירות דורך תשובה . ווערט אפ גיטאן דאש פינקטערנעש און דאש שווארצע פייער וואש איז גיווען אויף ויין שטערן . און אויס שבת אז דיא נשמה יתירה קוקט צוא דיא ישראל ווערט פאר דעקט דיא צייכין פון דער זינד אין גאנצן נאר דער צייכין פון מוסאף קרי האטשע ער האט תשובה גיטאן דרום גיט ער גיט אנועק ביז ער מה זיך מובלען: (ו) דער כלל איז דאש דרום ווערט דער קענטש גירופן קליינע וועלט דען אזא וויא אז עש ווערט גייר קעסע איין זאך זאל קימען אויף דער וועלט סאיי גיטש אדער ביז חזי ווערט דאך עש גיזעהען דורך דיא שטערן . אזא אויך בייא דעם קענטשין ווערט עש גיזעהען אין וייען שרונגין פון ויין שטערן . קום און זעה וואש עש שטייט אין ווידר רבי אבא איז גינאנטען קיין קפושקא און רבי יוסי איז אויך גיווען מיט אים . וויא וויא וייען אז גינאנטען האפן וויא גיזעהען . איין קענטש קוקט און האט אין צייכין אין ויין פנים

דהא אנפוי דדין אסהידו עליה דעבר בערייתא דאורייתא (ר"ל דהוי נכשל בעריות באיסור כרת דאורייתא) בגין כך אתרשים באנפוי א"ל ר' יוסי אי האי רשומא דהוה ליה כד הוי ינוקא מאי ערייתא אשתכח ביה א"ל אנא חמינא באנפוי דאסהידו בערייתא דאורייתא קרא ליה ר' אבא א"ל אימא מילא האי רשימא דאנפך מאי הוא אמר לון במסותא מניכו לא תענשו יתיר להווא בר נש דהא חוביה קא גרמו ליה אריא מהו א"ל יומא חד הוינא אזיל באורחא אנא ואחתי ושרינא בחד אושפיזא ורוינא חמרא וכל ההוא לילא אחידנא באחתי ובצפרא קמנא ואושפיזאי הוי קטם בחד גברא עיילנא בינייהו קסרו לי דא מהאי גיסא ודא מהאי גיסא ורשימו דא הוי עייל לבי סוחא ואשתזיב לי חד אסייא ור' שמלאי שמה א"ל מאי הוא אסותא דיהב לך: (ו) אמר ליה אסותא דנפשא ומהווא יומא אהרנא בתיובתא ובכל יומא בכינא קמי קודשא בריך הוא על ההוא טובא ומאינון דמעין אנא רחין אנפאי קרי עליה רבי אבא וסר עונך ותמאתך תכופר ואתעבר ההוא רשימא מאנפוי א"ל נדרנא מהאי יומא לאתעסק באורייתא יומם ולילה א"ל מאי שמך א"ל אליעזר א"ל ר' אבא ודאי שמך גרים לך דאלהך מיעד והוא יהיה בסעדך שדריה ר' אבא וברכיה: (ח) לוימנא אחרא הוי ר' אבא אזיל לגביה דרשב"י עאל במאתיה דההוא גברא אליעזר אשכחיה דהוי יתיב ודריש איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת כמה טפשוני אינון בני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ולא מסתכלין למנדע אורחא דקב"ה על מה קיימין בעלמא מאן מעכב

פנים האם רבי אבא גזאנט לאסיר ויק אפ קערין פון דעם וועג ווארום ראש פנים פון דעם סענטשין זאגט אויף אים עדות אז ער איז נכשל גיטארין בייא איין ערוה וואש ער איז דרויף תיב פרת דרום איז ראש פאר צייכנט אין זיין פנים האם רבי יוסי צוא אים גזאנט מאסער האם ער דעם צייכין פון זיין יגענט אן איז דאך שוין פון דעם צייכין גיט גיטהענגען אז ער איז גילענין מיט איין ערוה. האם רבי אבא גזאנט איה זעה אבר אין זיין פנים אז ער איז נכשל גיטארין אין איין נערוה האם רבי אבא גירופן דעם סענטשין אונ האם אים גזאנט זאג מיר וואש פאר איין צייכין איז ראש בייא דיר אויף דיין פנים האם דער סענטש צוא זייא גזאנט איה בעט אייה איר זאלט מיר גיט שטראפן דען מינע עבירות האבין גורם גיטען דעם צייכין. האם רבי אבא אים גזאנט וואש פאר איין עבירה האשטו גיטאן. האם דער סענטש צוא אים גזאנט איין טאג בין איה גיטאנגען אין וועג מיט מיין שוועסטער. זיינען מיר גיטען אויף איין הרבערית האב איה מיר אן גיטפירט מיט וויין בין איה בייא נאכט גילענין מיט מיין שוועסטער אזא וויא איין טאג ליגט מיט איין ווייב. אין דער פריא בין איה אויף גיטמאגן האבין ויק גיטקענט דער בעל הבית מיט איין סענטש בין איה אריין גיטאנגען שלום מאכן צווישן זייא. האבין זייא מיר גיטילט דער פון איין זייט אונ דער פון דער אנדערער זייט. איז דער צייכין מיר גיטקענט אויף מיין קאפ אונ ווען איין נוסער רופא וואש ער הייטשט רבי שמלאי וואלט מיר גיט היילן וואלט

איה גיטען גיטמארבין. האם רבי אבא אים גיטקענט וואש פאר איין רפואה האם ער דיר גיטען: (ו) האם דער סענטש אים גזאנט ער האם מיר גיטען איין רפואה צוא דער נשמה ראש ער האם מיר איין תשובה גיטען. אונ פון דעם טאג אן האלט איה דיא תשובה. אונ איזיליכין טאג וויין איה פאר גאט ביה אויף דער זינד וואש איה האב גיטאן אונ פון דיא מרענין וואש איה אפ מיין פנים. האם רבי אבא אויף אים גילענט דעם פסוק ויר עניד וחסדך תכונר אונ דיין זינד ווערט אפ גיטאן אונ דיין עבירה ווערט פאר געבן. איז דער צייכן אונקע גיטאנגען פון זיין פנים האם דער סענטש גזאנט איה געט אויף מיר אז פון היינט אן זאל איה טאג אונ נאכט לערנען האם רבי אבא אים גיטקענט וויא הייטשט האם ער גזאנט איה הייטשט אלעזער האם רבי אבא אים גזאנט דיין נאמען האם דיר גורם גיטען אז דא וואלטו תשובה טאן אונ גאט האם דיר גיטאן אונ וועט דיר העלפן דען אליעזר מאכט אל יור ראש את מייטש מיין גאט העלפט מיר האם רבי אבא אים אונקע גיטקענט אונ האם אים גיטקענט: (ח) אבאל איז רבי אבא גיטאנגען צוא רשב"י איז ער גראד גיטקענט אין דער שטאט וואו דער אליעזר האם גיטאונט. האם רבי אבא אים גיטקענט ראש ער איז גיטקענט אונ האם גיטקענט דעם פסוק איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת כמה טפשוני איז דער צייכין גיט אונ ווייטשן גיט אונ קוקן גיט צוא ווייטשן דעם וועג פון גאט ביה אויף וואש דיא וועלט שטייט. ווער

מעכב להו למינדע מפשעות דלבהון דלא ידעו לאשתדלא באורייתא דאילו הוי משתדלי באורייתא למינדע אורחא דקודשא בריך הוא הוי ידעין וזה בער לא ידע לעסוק בתורה וכסיל לא יבין את זאת נימוסין דשכינה דאיקראת זאת כדא בזאת יבא אהרן אל הקודש: (e) והוא כי נימוסין דשכינה הוא לייסר את הצדיקים בעולם הזה למען יירשו העולם הבא ולתרשעים משלמת קצת מוכות בעוה"ז עבור קצת מצות שעשו בעוה"ז כדי לפורדן מן העולם הבא ומי שהוא כסיל לא יבין את זאת נימוסין הזאת ומתמיה ומהרהר חס ושלום ואמר ראה זה צדיק וישר מדוכא ביסורין ואנו יושבים בשלום ומתנבירין והולכין בלי סיבה ומצליחין בכל עסקינו אבל החכם עיניו בראשו ויודע הענין כי מה שהרשעים הולכין ומצליחין בלתי סיבה זהו בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און כדי להשמדם עדי עד מן העולם הבא שהוא עולם של חיים נצחים עדי עד ושם יהיו אפר תחת כפות רגלי צדיקים כדא ועמותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם פתח עוד ודרש האי גברא כתיב בספר איוב ויקם בי כחשי בפני יענה במאי קא מיירי אמנם הענין הוא כי מי שהוא חסא והולך אחר שרירות לבו ואינו חושב על תכלית וסוף האדם אשר הולך למות ואחר כך צריך ליתן דין והשבון לפני יוצר הכל כשבא לפני הדין אזי כל הרעות והפשעים שעשה הן רשומים וחקוקין באנפיו דיילה והנה עלאי ותתאי (דהיינו מלאכים העליונים וגם כתות מלאכים המסים תחת הרקיע) כולם מסתכלין בהאי רשימא שמראה על חסאין ופשעין ומקליין אותו ואומרים עליו ווי כד יבא יומך ותפול ביד האכזרים לשפוך דינים קשים ומרים ופתאום תתהפך שעתך ואין מרחם לך ואין מליץ יושר מרבר טוב בעדך והקדושה תתרחק מיניה והסומאה הולכת וגוברת בכל גופיה ומתדבקת ביה: (f) ובאלו הימים שהרשימה היא במצחו מחמת עונו אם אשתו היא מעוברת ממנו יהיה הולד בן עז פנים אלם בעל

אין ויבא מעכב פון צוא ווישין נאטש וועג ראש אין נאר ויער נאָרעש האָרץ ראש ויבא ווישין נים תורה צוא לערנן . ווארם אז ויבא ואלין יוא לערנן תורה ואלמין ויבא ווארמאט דעם וועג פון נאט ביה און ראש מיינמ דער פסקא איש בער לא ידע דער אויש גילערטער מענטש ווייש נים תורה צוא לערנען וכסיל לא יבין את זאת און דער נאר ווישין נים דעם נימוס פון דער שכינה וואש ויא ווערמ גירופן זאת : (g) דען דער נימוס פון דער שכינה אין צוא שטראפן דיא צדיקים אויף דער וועלט פרי ויבא ואלין ירשען יענע וועלט און צוא דיא רשעים בצאלם ויא אפסיל נאטש אויף דער וועלט פאר דיא מצות וואש ויבא האפן גיטאן פרי ויבא צוא פאר טרייפן פון עולם הבא און דער נאר פאר שטיים ראש נים און פאר וואנדרט יוק און אין מהרהר און ועהם דער צדיק אין צוא שמוסין מיט יסורים און דיא רשעים ויצין בשלילה און שטארקן יוק און ויגן מצליח אין אלע וייערע עסקים . אבר דער חכם פאר שטיים און ווייטמ אז ראש וואש די רשעים באגליקן ראש אין פון וועגין ויי צו פר מליגין אויף עולם הבא . און דארטין וועלן ויבא ויין אלש אנקער די פים פון די צדיקים אז ויא עש שטיים אין פסקא ויסתם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם און איר וועט צוא מנעסין די רשעים דען ויבא וועלן ויין אלש אנקער

איינער פים : נאך האט דער אלער גירשף עש שטיים אין איוב ויקם כי כחשי בפני יענה און מין ליגן סוט אויף מיר אויף שטיין און סוט בציינן אין מין פנים דען דער וואש ויגדינמ און גייט נאך פאות לבו . און פראקט נים אויף ויין סוף ראש ער וועט שטארקן און וועט מוין אפ געבן דין וחסבון פאר דעם וואש האט אלץ באשאין . אז ער קוקט פאר דעם דין ויגנען פאר צייכנים און אויש גיקריגט אויף ויין פנים אלע ויגד וואש ער האט גיטאן : און נון דיא אויפערשטע מלאכים און אויף דיא מלאכים וואש שוועבן אנסטער דעם הימל דיא אלע קוקן אין דעם צייכך וואש ווייטמ אויף דיא ויגד וואש ער האט גיטאן שילמין ויבא אים און זאגן אויף אים . ויבא אז דיין סאג וועט קוקן און דיא וועט אריין פאלין אין דיא הענט פון דיא אכזרים צו פאר גיסן אויף דיר בייטערע און שווערע דינים . און פלוצלונג וועט דיין שעה פאר קערם ווערין . און ביינער וועט זיך אויף דיר נים דער בארמן און קיין מליץ יושר וועטשום נים האבן ער זאל פאר דיר ביידין גיטש . און דיא קדושה וועט זיך דער ווייטערין פון דיר און די סומא וועט זיך שטארקן אין נאר דיין גוף און וועט זיך אין דיר בהעפסין : (h) און אין דיא סעג וואש דיא ויגד ויגנען פאר צייכנים אין ויין שטערין . אויב ויין ווייב ווערט דענסאלט פון אים מעוברת וועט ראש

בעל זרוע הגורם היוזם חבירו בערמה אינו מקבל תוכחה ועל אליו בנים קרא עליהן בזהר דאלין הן אינו חייבין דדרא דמאריהון שרין לחון (פי' הקביה חפץ לעשות רצון חפצם בעוה"ז כדי שיהיו כלין בעוה"ב) כדי לשיצאון בעלמא דאתי ועל זה אמר איוב כחשי בפני יענה אבל אינו צדיקי הדור הישרים והתמימים במעשיהם הטובים רודפי צדק וחסד בעלי אמונה המתחרשים במעשיהם הרעים וכל יום מכינים עצמן ליום הדין ויום הפקודה כדי לבא בקרובה ובטהרה לפני כסא הכבוד אוי כל מעשיהן הטובים נרשמים ונחקקים במצחן לטובתן: (א) ובהסתכלות בהן מלאכין עילאין ותתאין מברכין אותו ואומרים דין ברא קדישא לקביה ברא חביבא דמשמח אביו שבשמים והסמרא אחרא כורחת ממנו והקדושה מתדבקת בו ומתגברת יום יום אשרי לו ואשרי חלקו אמרו לו השומעים רבי מנא לך הא דשפיר קאמרת: (ב) אמר להן כי נעשה לי רשימא חד באנפי עי חובא ועיי זכאה אויל מיני רשימא איל ר' אבא מה שמך אמר ליה אליעזר א"ל בריך רחמנא דחמינא לך וזכינא למחמי לך זכאה חולקך בעלמא דין וזכאה חולקך בעלמא דאתי: (ג) א"ל ר' אבא אנא הוא דארענא לך באורחא אשתמח קמיה עייל ליה לביתיה אתקין קמיה קורטיסא דנהמא וחד עגלא תילתא וראה ר' אבא דהוי הוא מושלם בתורה ובחסידות קרא עליו אתה שלום וביתך שלום ובל אשר לך שלום שלום לך בעוה"ז שלום לך בעוה"ב:

פרק כג ארתא בברייתא דר' ישמעאל בהן גדול אמר לי מספרון שר הפנים כאשר ביקש אותי הקביה להעלני בשמי שמים שיגר לי תחלה את (ענפאל) השר ונמלני מן דור אנוש לעיני כולם והרכיבני על כרוב גדול וברכב וסוסי אש ובמשרתי העליונים העלוני השכינה לשמש במרום:

וכיון
אמאל איין צייכין אין מיין פנים איבער איין עברה וואש
איך האב גיטאן . און דורך דעם וואש איך האב תשובה
גיטאן איז דער צייכין אונזעק גיטאנג פון מיר און דורך דעם
וואש איין צדיק האט סוף גיבענשטס וסר ענדע וחסאד תשוב
איז דער צייכין פון מיר אונזעק גיטאנג . האט רבי אבא אים
גיפרענט וויא היישיטו האט ער גיזאנט איך הייש אלעזר
האט זיך רבי אבא דער קאנט אן דער גאנצער בעשה און
האט אים גיזאנט גילופט איז גאט וואש איך האב דך
זוכה גיווען צו זעקן וואל איז דין חלק אויף דער וועלט .
און וואל איז דין חלק אויף יענער וועלט: (א) האט רבי
אבא צו אים גיזאנט איך בין עש גיווען דער וואש האט דך
געקמאלט געגענט אין ווען און האב דך גיבענשטס . האט
ער פאר בעטן דעם רבי אבא צו זיך אהיים און האט
גיטאנט פאר אים אגרושע מעודה . האט רבי אבא גיווען
אז ער איז איין מושלם אין תורה און אין פרוסקייט האט ער
גילייענט דעם פסוק אויף אים אחא שלום וביתך שלום וכל אשר
לך שלום דוא בישט שלום און דין הויז איז שלום און אלץ
וואש דוא האשט איז שלום . שלום זאל צו דיר זיין אויף
דער וועלט . שלום זאל צו דיר זיין אויף יענער וועלט:
פרק כג איתא עש שטייט אין דער ברייתא פון רבי ישמעאל
פהן גדול דער מלאך סמיט שר הפנים דאש
איז גיווען חנה האט ער מיר גיזאנט . אז גאט ברוך היא
האט סוף גיזאנט אויף בריינגן אין די הויכע הימלען
אריין

קינד זיין איין עזות פנים איין אלם און ער וועט גיט פאר נעמן
קין שטראף זייד . און דא קינדער רופט דער ווהר . דא
זייען דא רשעים פון דעם דור . וואש גאט ביה טום זיין
זייער ווילן אויף עולם הזה קדי זיין צו פאר לענדן אויף
עולם הבא . און אויף אזעלכין האט איוב גיזאנט כחשי בפני
יענה מיין לין און מינע איבעריגע עבירות טוען בצייגן אין
מיין פנים . אבא דא צדיקים פון דעם דור . דא רעכט
פארטיגע . דא וואש טוען מעשים טובים וואש זיין יאגן
נאך גרעכטיקייט און חסד . און גלייבן אין גאט דא וואש
האבין תרמה אויף זייערע שולעכטע מעשים און אימליכן
סאג ברייטן זיין זיך אן צום יום הדין קלוקר זיין פאר
נעסן גיט אלע טאג אז זיין וועלן מוין דין און חשבון
געבן . פרי צו קען מיט קדושה און טהרה פאר דעם פסא
פבזר ביין דא ווערן פאר צייכנט און אויש גיקריצט אין
זייער שטערן אלע זייערע גוטע מעשים פון זייער מוזה
וועגן: (א) און אז דא מלאכים קען אויף זיין גענטשן
זיין צו אים מליכן און זאגן דאש איז דער הייליגער זון צו
גאט ביה דער גיליבטער זון וואש ער איז משמח צו גאט
ברוך הוא און דא סמרא אחרא אגמליפין פון אים און דא
קדושה ווערט אין אים בהעפט און שטארקט זיך אלע טאג
וואל איז אים און וואל איז זיין חלק . האבין גיזאנט צו אים
די וואש האבין דאש גיהערט פון וואגען וויישיטו דאש אז דא
זאגט רעכט: (ב) האט ער זייענענערט דען פיי מיר איז גווארן

נרמזים ב'פ' האוינו רק שצריך סייעתא דשמיא למי שיוכה להבין כל הענינים וסודות אשר שם ובעיני היה זה מהנמנע עד שבשביל כן נקבע בלבבי החשא שאין האמת הוא כמו שאמר הרב הרמב"ן ונהפכתי לאיש אחר: (י) ויען הרמב"ן עדיין אני אומר כן שכדברי כן הוא שהכל נרמז ומבואר בפרשת האוינו ואם לא תאמין שאל ואגיד לך ויתמה התלמיד ההוא ויאמר איך כדברך הראני אם תמצא את שמי שהוא אבנר ב'פ' האוינו והתפלל הרמב"ן אל ה' בכל לבבו ונפשו בקרן זוית ובא פסוק הזה בפיו אמרתי אפוא הם אשר יתה מאנוש וזכרם ואותיות שלישיות מן פסוק זה הן ר"ת ר' אבנר: (יא) וכשמוע התלמיד את הדבר חרד מאוד ויפול על פניו ושאל להרמב"ן אם יחזור בתשובה יהיה לו תיקון ותרופה ותיכף הלך אותו התלמיד ולקח ספינה אחת בלא ספן וחבל ומלח והלך עם הספינה כאשר הוליכו וצעק במר נפש ועדיין לא נודע ממנו מאומה ואחר כך הרבה הרב הרמב"ן דל בתפלה שיהיה לו מקצת כפרה: (יב) ואחר זמן רב בא להרב בחלום והחזיק לו טובה שגם תפלתו להוליכו להתלמיד הנ"ל שהיו דנין אותו דינים הרבה ואחר ר"ב חורש יהיה לו מזור ותרופה להוליכו לנן עדן דורי ראה שהכל הוא תלוי בתפלה שיהיה לו מקצת כפרה ובפרט בבהכ"נ שהוא מקום מיוחד לתפלה ומסוגל בבית הכנסת לטהר מחשבות לב האדם וכמשרדל כנחלים נשיו וגר ולמה נמשלו בתי כנסיות לנחלים לומר לך מה נחל זה מביא את האדם משוממה לטהרה אף בהכ"נ מסחרין וכו': (יג) על כן צריך האדם להתבודד בהתבודדות בבהכ"נ וידבר בכל לבו לפני יודע מחשבות ב"ה וירבה בדמעות ויתאנה בכל לבו בשברון לב בזכרו על חטאיו חמאת נעוריו אשר לב האדם יודע מרת נפשו מה שחמא וקלקל בימי נעוריו והכל רשום וחקוק למשמרת ואם שב בתשובה שלימה ימחו פשעיו ומתטהרות ומתלבנות הכתמים והפגמים ובמקום הדין ועונש שם תעמוד לו ישועה והצלה כאשר עין בעין יראה בבואו לפני כסאו יתברך לדין וחשבון בעת שיקראו למשפט אשר

דאינר מדה ראש דוא האשט גליקעס אין דער תורה. האם דער תלמיד אים גענעפערט דען איה האב איין מאל גיהערט דוא האשט גיירשט אז אין דער פרשה האוינו זיינן כלול אלע מצות און אלע זאכן פון דער וועלט. נאר דער צוא דארף מען האבן איין סייעתא דשמיא צוא פאר שטיין אלע ענינים און סודות וואש דארמין זיינן פאר האנדלן און מיר האט זיך גיראכט ראש איז נים גימאלט. ביז פון וועגן דעם איז איין גינעצט גינארין דיא זינד אין מיין הארץ אז דוא זאגשט נים זאכט דרום האב איה ראש גיטאן: (י) האם דער רמב"ן גענעפערט איה זאן נאך היינט אויף אז עש איז אלץ ברוכן אין דער פרשה האוינו. און אויב דוא ווילשט נים גלייבן פרעג נועל איה דיר זאגן. האם דר תלמיד זיך פון וואונדערט און האט גיזאנט צוא דעם רמב"ן אויב עש איז אכט וויא זיינע רייד זיינען. ווייז מיר אויב דוא וועסט גפין מיין נאכן אין דער פרשה האוינו. האם דער רמב"ן מתפלל גינעצט צו נאם אין איין ווינקעלע מיט נאר זיין הארץ. איז גיקסן דער פסוק אין זיין מיל אריין וואש עש שטייט אין האוינו אפרתי אפאיהם אשכיתא פאנוש זכרם דען דיא דריטע אותיות פון דעם פסוק מאכן ר' אבנר: (יא) וויא דר תלמיד האט דר הערם דיא דאזיגע זאך האט ער זיך זייער דער שראקן און איז גיפאלן אויף זיין פנים און האט גיפרעגט צוא זיין רבי דער רמב"ן אויב אז ער וועט תשובה טאן וועט ער האבן עפיש גימקט

גימקט

אשר יגזור עליו השי' פתאום: (יז) על כן יעסוק האדם בתפלה כי זה היום בא פתאום כנשר יעוף וה' ברחמיו יקבל נשמתו בעת פקודתו כי יפקוד לבא משלום אל שלום על כן הכלל העולה שאל יהיה תפלה קל בעיניך שהרי השר הגדול מסבירן ממונה על התפלות וכאשר האדם זוכר למשטרן שנהפך מנשר לאש בשביל צדקתו אף אתה תמים תהיה עם ה' אלהיך וצדיק וצדק לפניו יעמוד:

פרק כד כתבו ספרי המקובלים אותה על האדם להיותו הולך יחידי בלא תדור תורה או דברי יראה כי אז מתדבק בו הסט"א ומבואר בספר הוזהר פ' וישלח שאפילו בהיותו הולך יחידי בעיר בשעה שאין ב"א מצויין ברחוב אז גם כן מתדבק בו הסט"א ולא יפטר בלתי היותו נכשל באיזה עון בזה היום: (ז) על כן יזהר להתנהג בזה האופן אם הוא משכים או מעריב לצאת יחידי לצרכו בעיר שאז אין בני אדם מצויין כל כך יאמר לפני המוזהר פסוק השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך ולכוין הניקוד שתחת השם שהוא גמטריא ע"ב כמנין חסד וגם מצאתי כתוב בשם גדול א' מחבמי אשכנז כשהאדם רוצה להשכים לילך בדרך חוץ לעיר יאמר פסוק גול על ה' דרכך ובטח עליו והוא יעשה ויכוין גם כן בנקודותיו שעולה כמנין ע"ב חסד ואז הוא ניצול שלא יתדבק בו סט"א אכן בתרומתו צריך על כל פנים שיהרהר גם כן בדברי תורה או בדברי יראה בהליכתו ואז הוא ניצול שלא יתדבק בו הסט"א אכן בהליכתו לדרך צריך שמירה יותר ועל כן יתפלל בדרך תפלת הדרך: (ח) צריך האדם לקבל עליו גם כן שלא יהיה קמצן ביותר אף על פי שביד הקב"ה הוא להשקות לב האדם כרצונו ברוך הוא להיות האדם ותרן או קמצן מימ יותר טוב שהאדם הוא מתעורר מעצמו להיות ותרן וא"צ להתפלל ע"ז גם צריך האדם לראות שלא

גימקטס און עש ווערין גימקטס און ווערין ווייט דיא פתקים און דיא פתקים וואש ער האט גימקטס מיט וויינע זינד און אן שטאט פון דין און ענש וועט אים זיין איין הילף און גימקטס: (יז) דרום זאל דר מענטש תפלה און מיט פונגה ווארעם דער טאג פון דעם טויט קומט פלוצלעך און וויא איין אדלר שוועבט ער: און גאט וועט מקבל זיין ויין נשמה מיט זיין רחמנות אין דער צייט אז ער וועט שטארבן און וועט קומען פון שלום צוא שלום דרום אז דער פלל אז דיא תפלה זאל גיט גרינג זיין אין זיינע אויגן דען דער גרוישר שר משיט איז ממונה איפך די תפלות און אז דער מענטש גימקטס וויא משיט איז פון קערט גיווארן פון פלייש צו פייער פון וועגן זיין צדקות און וויא דיא אויף גאנץ מיט זיין גאט און דיא קדה פון צדיק און דאש גימקטס וועט פאר דיר שטיין:

פרק כד כתבו דיא ספרי המקובלים שרייבן אז איסליכר מענטש זאל נוהר זיין ער זאל גיט זיין אליין אן איין הרהור תורה אדער דברי יראה ווארעם אז ער גייט יוא אליין אן איין הרהור תורה ווערעם דיא סטרא אהרא בהעפט צוא אים און אין זוהר שטייט דאש אפילו אז ער גייט אליין אין שטאט אין דער צייט אז קיין מענטש זיין גיט גיוואונקליך אין דער גאט און איז גיט קהרהר קיין תורה ווערעם אויף בהעפט צוא אים דיא סטרא אהרא און ער ווערעם גיט פסור אז ער זאל דעם טאג גיט גיטשויכלעס ווערין אין איין עברה חזי (כ) דרום זאל

(ג) וכיון שהגעתי למרום למקום החיות הקודש והאופנים ושרפים וכרובים וגלגלים של המרכבה ומשרתי אש אוכלה אש הריחו את ריחי מרחוק ה' אלפים ושם רבוא פרסאות ואמרו רבשע מה לילוד אשה בינינו שהוא טפה סרוחה שהוא עולה בשמי מרום לשמש בנו ובחצובי שלהבת : (ג) והשיב להם הקב"ה יתעלה ואמר להם משרתי וצבאי ברובי ושרפיי גלגלי ואופניי אל ירע לבבכם בדבר הזה כי כל בני אדם כפרו בי ובמלכותי הגדולה והלכו אחר שרירות לבם ועבדו עבודת גלולים וסילקו שכניתי מביניהם וזהו אשר עמד בנסיון והאמין בכבוד גדולתי ונשל הקב"ה אותי ופתח לי תיר אלפים שערי חסד וש' אלפים שערי בינה וש' אלפים שערי חיים וש' אלפים שערי אהבה וש' אלפים שערי גבורה וש' אלפים שערי תורה וש' אלפים שערי פרנסה וש' אלפים שערי יראת חשא : (ד) ומאותה שעה והלאה הוסיף לי הקב"ה חכמה על חכמה ובינה על בינה ודעת על דעת ורחמים על רחמים וגבורה על גבורה וכח על כח וחיל על חיל וזהוהר על זוהר ויופי על יופי ותורה על תורה ואהבה על אהבה וחסד על חסד וחמדה על חמדה וענוה על ענוה ותואר על תואר והוד על הוד ונתכבדתי ונתפארתי בכל מדות הללו השונות והמשונות יותר מכל בני אדם : (ה) ואחר כל המדות הניח הקב"ה את ידו עלי וברכני ת"ק אלפים ושם ברכות ונהרוממתי ונתגברתי שיעור ארכו ורחבו של העולם והעלו לי ע"ב כנפים ל" מצד זה ול" מצד זה וכל כנף הוא כמלא עולם וקבע בו ת"ק אלפים ושם עינים וכל עין ועין הוא כמלא אור גדול ולא הניח שום דבר זיו וזהוהר אשר בכל האורות העליונים שלא קבע בי והנה מבואר שנתן לו הקב"ה כמה חלונות המיוחדים

אריין . האם ער מיר פריער גישיקט דעם שר (ענפיאל) און האט מיר צוא געקען פון דעם דור אָנזש און אלע האַבן דאָש גינעקען און האט מיר גיפאכט דייטין אויף איין דרוב און מיט פייערדיגע פערד און מלאכים פון דעם היסל האט דאָש שכינה מיר ארויף גיפראכט צוא באדינען אין היסל (ב) און אז איך בין שוין גיפאכט אין היסל אריין צוא דעם ארץ פון דאָש חיות הקדש און דאָש אופנים און ברובים און דאָש גלגלים פון דער מרכבה . און דאָש פייערדיגע מלאכים וואָש זייא פאר פֿרענען פייער . האבן דער שמעקט מיין ריח פינג מווינעט און דרייא הונדערט און זעכציג רבוא מייל ווייט האבן זייא גיזאנט רבשע וואָש האט דאָש צאן אָנעלכער וואָש ער איז גיפארן פון איין אָשה וואָש ער קאכט ארויף פון איין טפה סרוחה . דאָש ער זאל וזכה זיין אויף צוא גיין אין דאָש הויכע היסל צוא פֿרינען מיט אָנז און מיט דאָש מלאכים וואָש זיינען אויף גיפאכט פון פייער : (ג) האט גאט ב"ה זייא געפֿערט מינע פֿרינערס און מיין תל . מינע פֿרובים מינע שרפים מינע גלגלים לאז דאָש אייך ניש פאר דריסען דען אלע מענטשן האבן גלייכניט אין מיין גרויסע מלכה . און זיינן גאָש גיפאנען גאָש פֿאָרן לָבֶם און האבן גידינט עבודת גלגלים און האבן אָפּ גיפאן מיין שכינה פון צווישן זייא און דער תנוד איז פאשטאנען אין דעם גיזון און האט גילויבט אין דעם קבד פון מיין אַפֿשקייט און גאט פֿרוד הוא האט מיר געקען . און האט מיר געקענט תד אלפים טויזערין פון

חסד . און שוין אלפים טויזערין פון בינה . און שוין אלפים טויזערין פון חיים און שוין אלפים טויזערין פון ליבשאפט שוין אלפים טויזערין פון גבורה . שוין אלפים טויזערין פון תורה שוין אלפים טויזערין פון פרנסה שוין אלפים טויזערין פון יראת חשא : (ד) און פון דר צייט אָן און ווייטער האט גאט ב"ה מיר גיפערט חכמה אויף חכמה און בינה אויף בינה און דעת און דר באַרישקייט אויף דר באַרישקייט . און שטאַרקייט אויף שטאַרקייט און פֿח אויף פֿח און ליבשאפט אויף ליבשאפט און חסד און גילוישקייט און ענוה און שוין גיפאכט און ליבונג . און איך בין גיערליכט און בשיינט גיפאנען אין דאָש אלע גוטע אונגיליכטע מדות מער פון אלע מענטשן : (ה) און גאָש די אלע מדות האט גאט ב"ה גיליינט זיין האַנט אויף מיר און האט מיר גיפערט מיט פינג הונדערט מווינעט און דרייא הונדערט מיט זעכציג פֿרכות און איך בין וואָרין דער הויפֿן און בין וואָרין גיפאכט אָזא וויא דאָש לייג און דאָש ברייט פון דער וועלט . און האט מיר אויף גיפראכט צווייא און זיבציג פֿליגל זעקס און דרייסיג פון איין ווייט און זעקס און דרייסיג פון דער אָנערער ווייט און איסליכר פֿליגל איז אָזא גרויז וויא דאָש גאנצע וועלט און האט מיר געגעבן פינג הונדערט מווינעט מיט דרייא הונדערט און זעכציג אויגן . און איסליכש אויז שיינט אָזא וויא איין גרויז ליכט . און האט גיט איפֿר גלאָש קיין שום ליבשאפט וואָש איז אין אלע אויפֿרשטע

המיוחדים להכמה ולפרנסה וכו' ועל כל אשר האדם מוכרח אליו הוא בידו ואלו הן תורה ויראה חכמה ופרנסה: (י) וכל מי שצטרך להקב"ה אזי התפלה בא לידו הן שמתפללים על דבר קטן והן על דבר גדול ואחר כך הוא מכניס התפלה לפני ולפנים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא שומע תפלת ישראל ברחמים ביה וב"ש כי הכל תלוי ברצונו ולא צרכי הגוף בלבד אלא אפילו צרכי הגשמה כגון מי שיודע בעצמו שיש בו מדה רעה שהוא רוע לב או שאר מדה מגונה שהוא רגיל בה ובמסתרים תכבה נפשו על זה לפני הקב"ה אשר בידו להטות לבבות ליראתו אז הקב"ה מסייעו להפוך לבבו העיקש או שאר מדות הרעות: (י) ולא עוד אלא שהקב"ה מוכה אותו למי שהתפלל אליו בלב שלם שהוא מוכה את אחרים אם רואה שאר בני אדם ומכל שכן קרוביו או בניו שהולכים בדרך לא תמים שצריך להתפלל עליו תחלה שיתמו חסאים ויחזרו בתשובה ואח"כ אם חזו יראה שלא הועיל תפלתו יראה להוכיחם אולי ימצא עת רצון שהקדוש ברוך הוא יתן בלבב האנשים המורדים בו שיחזרו בתשובה ויהיה גם כן לו נחת רוח שהקב"ה שמע תפלתו להשיב לב הרשעים לעשות תשובה: (ה) כדמצינו מעשה ברמב"ן דל שהיה לו תלמיד אחד שכפר באלהים ושמו רבי אבנר ומחמת רוב חכמתו נעשה חשוב גדול ויהי היום שהיה יום הכפורים שלח להרב הרמב"ן שיבא אליו וכו' לפניו ולקח בפני הרב הרמב"ן דל ארנבת א' ונחרה ובשלה ואכלה ואחר כך שאל להרמב"ן רבי על כמה כריתות עברתי היום והשיב לו על ארבע כריתות ואמר לו התלמיד הנזכר לעיל הלא על חמשה לאוין עברתי והתחיל לפלפל עמו עד שהרמב"ן הודה שעבר על חמשה לאוין של כריתות: (ס) ושאל הרמב"ן אותו הגידה נא לי מי הביאך אל מדה זו שכפרת בתורת משה והשיב לו כי פעם אחת שמעתי שרשרת שיש בפי האוינו כלולים כל המצות וכלולים כל עניני העולם וכולם נרמזים

ליכט וזאש ער האט אין מיר נישט קובע גיטען. אונ האט מיר גינעבן פיל פֿענסטער וואש זיינען מיוחד צו חכמה אונ פֿרנסה. אונ האט אים גימאכט מכוונה איבער אלעמען וואש דער מענטש דארף דאש אזי תורה אונ יראה אונ חכמה אונ פֿרנסה: (י) אונ ווער עש דארף צו נאט ב"ה אונ בעט עס פון אים קוקט פֿריער די תפלה צו משי"ת אונ דר נאך בריינגט ער די תפלה אריין פאר השי"ת וואש ער הערט צו דיא ישראל מיט גרויש דער באריקטיי גילוישט אז ער אונ גילוישט אזי זיין נאמען דען אלץ הייגנט אין זיין ווילן. אונ נישט נאר דאש בארעפֿענעש פֿון דעם נאך אללין נאר אפילו דאש בארעפֿענעש פֿון דער נשמה. דהיינט דער וואש ווייזט ביא זיך אז ביא אים אזי פר האגנין איין שלעכטע מדה דאש ער האט אשלעכט הארץ אדער אנדערע שלעכטע מדה וואש ער איז דרינען גיוואונט. אונ ער ווייגט אין פאר בארענעש פאר נאט ב"ה וואש אין זיין האנט אזי צו גינין דיא הערצער צו זיין פארקט. דעמאלט העלפט אים נאט ב"ה צו פאר קערין זיין קרום הארץ אדר צו פאריקטן זיינע שלעכטע מדות: (ז) אונ נאך סער נאט ב"ה אזי מוכה צו דעם וואש דאכט פאר אים מיט דעם גאנצן הארץ. ער זאל בעטן פאר אנדערע אויף דאש אז ער זעהט אנדערע מענטשן אונ סבל שפן זיין קרוב אדער זיין זון זיינען נישט אין קיין נטין ווע. סז ער פֿריער אויף וויא מתפלל זיין אז

זיאי זאלן תשובה טאן. דער נאך אז ער זעהט חז או זיין תפלה האט נישט גיחאפֿען זאל ער זיאי שפֿראפֿן. סאמר וועט ער קריגן איין עת רצון אז נאט ב"ה וועט געבן אין זייער הארץ זיאי זאלן תשובה טאן. דען וועט ער אויף האבן נחת רוח אז נאט ב"ה האט צווא גיחערט זיין תפלה ווידער צווא קערין דאש הארץ פון די רשעים זיאלן תשובה טאן: (ח) אזוא וויא מיר גיפֿינען איין מעשה. דער רמב"ן זל האט גיהאט איין תלמיד וואש ער האט פֿופֿר גיטען אן נאט אונ זיין נאמען אזי גיטען רבי אבנר אונ סתקת ער אזי גיטען איין גרוישער חכם אזי ער גיטען איין גרוישער חשוב ויהי היום האט ער גישיקט אים יום פֿפֿור צווא דעם הרב רמב"ן ער זאל קוקען צווא אים אזי ער גיטען צווא אים. האט דער שר גינענען איין האז אונ האט אים גישטאכט אונ גיקאכט אונ גיטעסן פאר דעם הרב רמב"ן אין דיא אויגן דער נאך האט ער גיפֿרענט צווא דעם רמב"ן רבי אויף וויפֿיל פֿריתות האב איך עובר גיטען היינט. האט דר רמב"ן אים גינעמפֿערט אויף פיר פֿריתות האט דער תלמיד אים גיזאגט איך האב דאך עובר גיטען אויף פינף לאוין. האט ער זיך מיט אים אזוא לאנג ספֿלפל גיטען ביז דער רמב"ן האט אים מודה גיטען אז ער האט עובר גיטען אויף פינף לאוין וואש סען אזי אויף איסלכן לא חייב פֿרת: (ס) האט דער רמב"ן אים גיפֿרענט זאן מיר ווער האט דרך גיפֿראכט צווא דער

יהיה פזרן ביותר ליתן צדקה יותר מכדי יכולתו וסופו שהוא בעצמו יצטרך לבריות : (ו) ונחזור לעניננו שמיב לאדם להתפלל תפלת הדרך בביתו קודם יציאתו לדרך כמיש בזהר פ' בשלח ר' אבא פתח ואמר נכון מאוד להתפלל תפלת הדרך בביתו קודם יציאתו וסופו לומר פ' עקדה ועיין בזהר פ' וישלח ר' אליעזר ורבי אבא ורבי יצחק הוי קאזלי בדרך ומטא זמן קיש קם ר' אליעזר וצלי וקרי קיש עם צלותא א"ל ר' יצחק והא תנינן דעד לא יפוק בר נש לאורחא צריך לנטלא רשות ממאריה ולצלי צלותא א"ל דכד נפקא לאורחא בעי בעותי מיניה דקביה ואמלכניה ביה וכו' : (ח) כד אזלו ממו נבי חד עד לא נפיקא לאורחא ביה בעותי מיניה דקביה ואמלכניה ביה וכו' : (ח) כד אזלו ממו נבי חד חקל יתבו זקפו עינייהו וחמו ליה לשורא דהוי סליק ברום והווי ביהו בריין משונין דחיל רבי יצחק א"ל ר' אליעזר אמאי דחילת א"ל חמינא דהאי מורא איהו תקיף וחמינא אליו בריין משונין ודחילנא דלא יקשרנו לו א"ל ר' אליעזר מאן דדחיל מהטאין דבידיה אית ליה למדחל : (י) פתח ואמר ואלה בני צבעון ואיה וענה הוא ענה אשר מצא את היסם במדבר ימם כתיב חסר יידי והענין הוא כי ישיבת של משחיתים בר מינן אשר הם מיוחדים לזה החטא הווקא דהיינו לדבק באדם שיחטא בזנות בזה הענין שיוליד ממזרים ואלין נקראים ימם חסר יידי ע"ש שנברא ערב שבת בין השמשות כמו שאר המזיקין שאין להם חלק ביום הששי ולא ביום השבת ומקומם של אלו המשחיתים תן על ההרים גבוהים שאין יכולים לזרוע שום זריעה ולא לנטוע שום נטיעה הן זרעוני גינה הן זרעוני פירות האילן רק הארץ ההיא היא שממה ותמן הוא אתרא דילהון והא אינון בריין משונין שראה ר' יצחק וזה ענה דכתיב בתורה היא

איין וותרן צוא זיין אונזאל גיט דארפין מתפלל זיין דרויף • ווארום פארקלעט זיך האט רבי יצחק אים גיזאנט דען אויף זאל דער מענטש קיין גרוישר וותרן זיין צוא געפין צדקה מער פון זיין פאר מען • דען זיין סוף וועט זיין ער נעמט אללין דארפין צו לייט : (ד) אונז לאמיר ווידער קערן צו אנדער ענין דאש ע"ש איז גוט דער מענטש זאל מתפלל זיין די תפלת הדרך אין זיין היים איי • ער גייט ארויף אין וועג אריין אז וויא ע"ש שטייט אין וזהר רבי אבא זאגט ע"ש איז זייער רעכט מתפלל צוא זיין דיא תפלת הדרך אין זיין היים איי • ער גייט אין וועג אריין רבי אליעזר אונז רבי אבא אונז רבי יצחק וייגען גיזאנט אין וועג האט גיברייכט די צייט פון קיש איז רבי אליעזר אויף גיזאנט אונז האט גיזאנט קיש אונז שמונה עשרה האט רבי יצחק צוא אים גיזאנט מיר האבין דאך גילערנט אז איי • דער מענטש גייט ארויף אין וועג אריין • סוף ער געטקען רשות פון זיין הערין אונז תפלה פריער צו מאן • האט רבי אליעזר אים גיזאנט אז איך בין ארויף גיזאנט אין וועג אריין איז גאט גיט צייט גיזאנט צוא דאנאן אונז קריאת ששע זאגן אונז איצונד אז די זון שיינט שוין דאבן איך • פון דעשם וועגן איי איך בין ארויף גיזאנט אין וועג אריין האב איך גיבעטן איין געטעס פון גאט ביה אונז האב סוף מיט אים בראטן : (ה) האבן זיין גיברייכט צו איין פגלד אונז האבן זיך געזעט אונז האבן געזען אונזן ביי אונז אונז אויף דעם פארן גייען ארום פון ענדערשע בשעפניש האט רבי יצחק זיך גיפארקטן האט רבי אבא צוא אים גיזאנט

ווארום פארקלעט זיך האט רבי יצחק אים גיזאנט דען איך נעה דער פארן איז זייער גרויף אונז אויף אים ווייזען פאר ענדערשע בשעפניש אונז תחת רעות האב איך מורא זיין זאלן אויף אונז גיט מקפיד זיין • האט רבי אים גיזאנט דר וואש האט עבירות דער גיהען זיך צוא פארקטן • אפער מיר דארפן זיך גיט פארקטן : (י) האט רבי גיזאנט ע"ש שטייט אין דער תורה ואלה בני צביון ואיה וענה דאש וייגען גיזאנט די קינד פון צבעון איינער האט גיזאנט איך אונז דר אנדער ענה הוא ענה אשר מצא את היסם במדבר דאש איז דער ענה וואש האט גיפונען אין דער מדרג דיא ווילדע איינל וואש הייזשין יסם • שטייט יסם אן איין יד צווישן די צוויי מסין דאש איז ווארום ע"ש איז פון האנדן איין פיתח משחיתים וואש וייגען מיוחד צו דר זינד פון זנות • דאש זיין זאלן ויך בהעפסין אין דעם מענטשן ער זאל ווייזען מיט זנות אונז זאל מוליד ממזרים זיין אונז דיא משחיתים ווערן גירופת יסם אן איין יד • ווייל זיין וייגען פארקטן גיזאנטן ערב שבת בין השמשות אזאז וויא דיא איינערע מוקים האבן זיין קיין חלק גיט אין דעם זעקסטן טאג אונז גיט אין דעם טאג פון שבת אונז דאש ארט פון דיא משחיתים איז אויף דיא הויכע בערג • וואש מען קען דארטן גיט וייגען אונז גיט פלאנצין קיין שום פלאנצונג • נאר דיא ערד איז וויקט • דאש איז זייער ארט • אונז דאש וייגען דיא פאר ענדערשע בשעפניש וואס רבי יצחק האט גיזאנט • אונז דער ענה וואס שטייט

הוא הולך ונתקל לילך על הר שמם כנוכר ונדבקו בו אותן החיות ובריות משונות ולכך אמרו רז"ל שענה הוליד ממזרים והרכיב מין שלא במינו והביא פרד לעולם וק"ל והביא עוד בזוהר הנ"ל דבכל אינן מורין חריבין אתר בית מותבא דילהון אבל ההולכים בדרך ועוסקים בתורה עליהו כתיב ה' צלך על יד ימינך ולכן כל המקומות אשר שם הולכין בני אדם מבלי ישוב יתרחק האדם: (י) וקבלה נאמנה הוא ביד בשם חסידים הראשונים שכל בית העומד ו' שנים רצופים מבלי דירת האדם חלילה לדור בו אף המקום שעמד הבית עליו הוא מסוכן לבנות עליו שום בית ולדור בו חס ושלוש מחמת שמדור המיוקים ומשחיתים יש שמה וענין הסיבה לחורבן הבית ההוא ממעם: (ח) א' שיש בבנין כשורא או קורות או אבנים שהן גזל או ממון שאינו של יושר ה"ז נגע בבית שפורה אחר כך בכל הבית: המעם השני שנחרב הבית מי שבנה הבית הוא גבר אלם ועושה עיוות לשכינו ולקח בארמות ובחזקה קרקע שאינו שלו: המעם הג' שנחרב הבית אף שלא גזל ובנה הכל בממון של יושר ולא לקח שום קרקע גזולה הוא נחרב ממעם שבנה הבית רק לצורך מחייתו או לפנק בו ולא כוון בבניינו לשיש לחשב זוית זו תהיה מקום לקבוע עתים לתורה או להתפלל גם במחשבה לבד לא סגיאל אלא צריך לומר גם בפס: (ט) כראיתא בזוהר תזריע מאן דבני בנין כד שרי למיבני בעי לארכרא דהא לפולחנא דקדושא בריך הוא בני וכדון סיעתא דשמיא שארי עליה וקב"ה זמין עליה קדושה וקרי עליה שלום שנאמר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נדך ולא תחטא ופקדת בפומיך דייקא כד איהו בני בנין וכדון לא תחטא ואי לא הא זמין לביתיה סיפרא אחרא וכל שכן מאן דבני ביתו ורעתא עמיה דמייחד ביה לאסתאבא ביה (ר"ל שבונה בית או חדר מיוחד להיות מצוין שם לשחות ולעשות מעשה זמה כמו שהרבה נכשלו בו ואין מי שימחה בידם) הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא ולא גפיק ההוא בר נש מעלמא עד דאתענש בההוא ביתא ומאן דדייר

בית

שמינר פון גזל אדער נים קיין יושר געלט: דאש איז גלייך וויא איין נגע צרעת בליהם אין דעם גאנצן הויז: כו דאם הויז חרוב ווערין: דער אנדער פערם איז ווייל דער וואש האט גיבויט דאש הויז איז ניווען איין אלם אונ האט מיט גוואלד אוועק גענומן דעם פלאץ פון זיינע שכינים: דר דריטער פערם איז דאס דרום ווערש דאם הויז חרוב: האמשע ער האט נים גיגולף אונ האט עס גיבויט מיט יושר געלט אונ האט קיין פלאץ בייא קיינעם נים אוועק גיגולף: גאר ער האט דאס הויז גיבויט גאר פון זיין פרנסה וועגן אדער פון אנדער הנאות וועגן: אונ האט נים מכין ניווען מיט זיין בויען עפיש לשם שמים דהיינו צו פראכטן דאש ווינקעלע וועט זיין איין מקום קבע דארטין צו לערנן אדר תפלה מאן אונ אפילו ווען ער האט שוין יא דרויף אמתשבה גיהאט איז נים גנוג: גאר ער כו דאס ארויס ריידן מיטן פיל אויף: אזו וויא עס שטייט אין זוהר דר וואס בויעט איין גיבייא וויא ער הייבט אן צו בויען: כו ער דר מאנען אז דאס ווינקעלע בויעט ער צו פון וועגן גאט אזו העלפט אים גאט ער זאל דאס גיבייא אויש בויען בשלום: אונ גאט ב"ה פרייט אן די קדושה אויף אים אונ געהענט אויף אים שלום ווארום עס שטייט אין פסוק וידעת כי שלום אהלך אונ דוא וועסט ווישן אז דיין גיגעלע וועט זיין שלום ופקדת נדך ולא תחטא אונ בפשע

דוא

אין דער תורה איז גיגאנן אויף דא וויסעט פערג: האפין דא פאר ענדערשע בשעפיש זיך בהעפט אין אים: דרום האפין אונדער חזל גיהאט אז דער ענה האט אליין מליד ניווען ספורים: אונ האט בהעפט בהמות אונ חיות איין מין מיט דעם אנדערין מין אונ האט פיל ספורים גיבראכט אויף דער וועלט אונ דער זוהר פריינט דארטין גאף אז וייער זיצונג איז אין די אלע וויסעט פערג אבער דא ליט וואש גייען אין וועג אונ לערנן תורה: אויף וויא שטייט אין פסוק גאט איז דיין בשיצונג ער היט דוף אונ שטייט בייא דיין רעכטע האנט דרום זאל דער מענטש זיך דער ווייטערין פון אלע ערשער וואש דארטין איז נים פאר האנדן קיין ישוב: (י) זאגט דער מחבר אף האב בקבלה פון וועגן די ערשטע חסידים: אז אזו איין הויז וואס עס שטייט זיבען יאר דרוף אנאנד פוסטע: מאר מען דרינגן שוין נים וואנען דער גאף: אויף דער פלאץ וואס שטייט זיבען יאר פוסטע זאל מען נים בויען קיין דרויף דען דאס ארם אדער דאס הויז איז מסוכן דרינגען צווא וואגן סכמת דא משחיתים וואש הייסן ייסים די זייגן דארטין פר האנדן קעגן זיין חלילה מויערין אונ ווארום קוסט אז דאס הויז איז חרוב גיווארין: דאש איז מחמת איינש פון דא דרייא מעמים וועגן: (ח) איין פערם איז ווייל אין דעם גיבייא איז ניווען באלקנש אדער

ביה יכיל לאתזקא דהא בההוא דירה רוח מסאבא שרייא ביה ואזיק מאן דאשכח ביה ואי תימא במאי ידעין כגון דאתזקא בההוא ביתא דבני לה או אנשי ביתו האי בנזקא דנופא או בנזקא דממונא דהא גרמא דחטאין הנל ולכן ישנה מקומו וילך למקום אחר ולא ידור בו: (י) וזהו הענין של נגעי בתים כשנכנסו ישראל לארץ שעשה הקב"ה כן מרוב אהבה וחיבה לישראל שבכל בית שהיה מוכן לזנות היה נגע צרעת פורח בו כדי שינתן את הבית עזו ועפרו היו זורקין מחוץ לעיר ועפר אחד יקח כדי להציל את ישראל מכל הזיק: ואיתא שם בזהר ר' יוסי עאל יומא חד בהד ביתא מטא במיפתא עאל לגו שמע חד קלא דאמר אתכנשו עולו אחדו בר פלגיתא דדין ספירתו ונזיק ליה עד לא ינפוק ושמע חד קלא אתרינא דהוי אמר לא נוכל אלא אי דיוריה הכא מה שאין כן עכשיו שבא באקראי אי אפשר להזיקהו: (יא) נפק ר' יוסי ואמר ודאי מאן דעבר על מילוי דחברייא אתחייב בנפשיה איל הא חזינן דכמה אנשים בונין בתים שהן חרוב יותר מו' שנים איל אינהו מסויריהו קא אתיין ואינם ניוזקין שלפי שהם בחבורה אחת אבל מאן דהוא דחיל חטאין יוכל לאתזקא חז': (יב) ע"כ בכל דבר שעושה האדם תקדים עבודת בוראך. בבנין הבית תקדים מקום מיוחד לעמידת הספרים וחדר מיוחד ללמוד וכן בעשיית הבגדים לעצמו או לאשתו צריך האדם לכונן בעת התפירה ובשעת התחלת מלאכה לשם שמים כאשר הראה לנו הקב"ה בתורתו הקדושה שצריך להיות לאדם מלבושים כדא ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם: (יג) הכלל העולה בכל דרכיך דעהו זכור בכל

דוא בוישם ואלשם ארוש רידין ביו וואונג וואש דוא בוישם פון גאטש רינקט וועגן וועשט גיט וינדיגן. אבער אז ער רעם גיט ארוש גרייט ער אן צו זיין הויז דיא סטרא אחרא חז'. און מכל שכן דער וואש בוישט איין הויז אדער איין בונדר דער פון וועגן מען זאל דארטן גיוואונט זיין צו טרינקן און אנקשטייט סרייבן אזא וויא פיל לייט זיינען דריין גישטרויכלט גיווארן. רועט בונדא די סטרא אחרא אין דעם הויז און דער מענטש גייט גיט אונזע פון דר וועלט ביז ער מה גישטראפט ווערין אין דעם הויז. און דר וואש וואונט דריין קען גיווק ווערין חז'. ווייל אין דעם הויז רועט דיא סטרא אחרא און ויא איז מויק וועקען ויא גפינט אין דעם הויז: (י) און דש אויף איז גיווען דר ענין פון די גנעים וואש פלעגן גפונן ווערין אין דיא הייז פון ארץ ישראל. דאש גאט ביה האט דאש גיטאן סתבת ער האט זייער ליב דיא ישראל דען דאש הויז וואש עש איז גיווען אן גיברייט צוא זנות פריער איידער דיא ישראל זיינען ניקוסען קיין ארץ ישראל האט דאך דרינען גיוועט דיא סטרא אחרא וואלט ויא דאך גיקענט מויק זיין דעם ישראל וואש האט דר נאך גוואונט אין דעם הויז. דרום האט דער נאך גיפליעט דרינען איין גע צרעת בדי דער בעדה זאל צוא שטויסן דאש הויז. זיין האלץ און זיין אש האט ער גווארפן דין דער שטאט און האט עש נמוס איבער בויצן בדי דר בעהב זאל גיצול ווערין פון אלדלייא שארין דער וויר גריינגט איין סעשה רבי יוסי איז אמאל אריין

גינאנגן אין איין הויז. האט ער גיהערט איין קול וואנט וואלט אייך איין דען היינט קוקט איינער אין דעם הויז אריין לאסיר אים מויק זיין איי ער גייט ארויש. האט דער אנדער אים גיענטפערט מיר וואלטין אים אנדערש גיט גיקאנט מויק זיין סיידן ער זאל דא וואונען אבער אז ער קוקט גאר אמאל אריין קען מיר אים גיט מויק זיין: (יא) איז רבי יוסי ארויש גינאנגן פון דעם הויז און האט גיואנט דאש איז גוויש דער וואש איז עובר אויף דיא בייד פון דיא חכמים איז רוב מיתה דען אייך האב איצנער עובר גיווען אויף זייערע בייד און בין אריין גינאנגן אין איין הויז וואש עש איז זיין פוסטע זיבין יאר. בין אייך שיר גיווק גיווארן. האט קען אים גיפרענט. אבער מיר געהען דאך אז פיל מענטשן בויצן ועלכע הייזר וואש שטייען זיין מער פוסטע פון זיבן יאר און ווערין גיט גיווק. האט רבי יוסי זיי גיענטפערט די זיינן אויף פון דער סטרא אחרא. דרום ווערין וויא גיט גיווק אבער ווער עש פאנקט זיך פאר וינר דער קען גיווק ווערין חז'. (יב) דרום אין אימליכער זאך וואש דער מענטש מוט זאל ער פערדין דיא דיקט פון זיין בשעפר. אז ער בוישט איין הויז זאל ער פערדין איין בונדר ארם אויף ספרים צו שטעלן און איין פונדער דער אויף צו לערנן. אז ער מאכט גלייך זיך אדר זיין ווייב צו ער זיך מכיון זיין אז ער מוט עש פון גאטש וועגן דען גאט ביה האט אונז גינזיין איין רכוז אין זיין הייליגער תורה אז דער מענטש דארף זיך בקליידין אז וויא עש שטייט אין דער תורה יעש ה' לאדם ולאשתו כחמה

בכל עניינך ואל תשכח כי הכל מתנות חנם כי לא לחכמים לחם שאתה רואה בחוש שהרבה חכמים יושבים בלי מזון ומחיה וכל ימיהם הם בדוחק ובצער ויש איזה אנשים שוטים ובזוים ויושבים בשפע טובה ובעושר והוא שהוא הכל רצון הקדוש ברוך הוא על כל בכל משא ומתן תראה שיהיה הקב"ה חפץ בו שהוא לתועלת הנפש ולא תועלת הגוף מה שאין כן אם לבד קשה כברול מלגמן חסד עם עניים וכל עמלך הוא למלאות כריסך להווש אחר אכילות טובות ולהנאת הגוף והו ענין רע שנתן לבני אדם: (יד) ועל זה יתפלל כל אדם שיתן לו הקדוש ברוך הוא רחמים לב בשר לב שומע אל אביונים שומע זעקת דלים לב לגמול חסד עם עניים לומדי תורה כי מי שהוא תומך עניים בעלי תורה מזהיר הוזהר שצריך האדם לתמוך הבעלי תורה אף שהן אינן קרוביו והמה מוקדמין לקרובים שלו: (טו) כיון שאדם אין תומך לעניים בעלי תורה אזי הוא נותן בעריה סמוכות רגלים וכח להנחש הקדמוני ולחיליו אשר זה עשה לו ה' ברוב רחמין להיות הולך על נחון בלתי תת לו רגלים כי לולא זאת לא היו בני האדם יכולין להתקיים היו ובעון זה שאינם נותנים סמוכות לבעלי תורה אשר המה נקראים אביונים נמצאים רגלים לנחש להתגבר ולעורר גזירות היו על כן צריך האדם להתפלל על זה לפני הקדוש ברוך הוא אשר בידו הוא להשנות לב האדם כרצונו להיות האדם וותן בממון כראוי לו ולא יהיה קמצן ולא יהיה גם כן וותן יותר מדי יכולתו כי סופו יהיה חזי שיעטרך לבריות אכן אף זה יראה שלא לקמן יותר מדאי: (טז) ובא וראה משה הוזהר פ' בשלח ר' אבא אומר יש רעה חולה ראיתי תחת השמש כמה בג' אפמיין ליבא בגין דלא משתדלי באורייתא וכי יש חולה שאינו רעה אלא הענין הוא כי יש כת אחת המשחיתים בר מינן אשר לפעמים יוצאים מנוקבא דתהומא רבה ובאין ושורין על האדם להיות כבוש תחת ידיהם לבגתי יהיה האדם שולש

ער וליבשם אונ גאט האט גימאכט קליידער צוא אדם מיט
 תוה אונ גאט זיין און גימאכט: (יג) דר פלל איז אין אלע
 דייען וועגן ווייט אים און גידיינק אים אין אלע דייען
 זאכן און פאר געט גיט אז אלץ וואש דוא האסט דאש
 האט גאט ביה דיר גישיינקט אום זיכט דען גיט צוא דיא
 חכמים איז דאש ברויט דאש דוא זעהשט דאך ברוש אז
 פיל חכמים זיצן און ברויט אונ אלע זייערע טעג זייען מיט
 גרויט דוחק אונ צער און עש איז פאר האנדן אזעלכע
 מענטשן וואש זייענען שוטים אונ בויים דיא זיצן פשלה
 אונ זייענען גרויטע עשירים דאש אלץ איז ווייל גאט ביה
 ווייל אזא דרום אין אלע דייען משה וסמן זאלסטו זעהן
 אז גאט ביה זאל וועלן אין אים דאשער זאל זיין פון וועגן
 דער הילף פון דר גשמה גיט פון די הילף פון דעם גוף וועגן
 אליין אבר אז דיין הארץ איז הארט ווי איין פון גמל חסד
 צוא זיין מיט ארעטע לייט אונ גאר דיין מידיקייט איז גאר
 פרי דיין בויך צוא דער פילן אונ גישט להוט נאך גושע
 עסן ווארג אונ נאך דיא הנאות פון דעם גוף דאש איז
 איין שלעכט פירונג: (יד) אונ דרויף זאל איסליכר מענטש
 סתפלל זיין אז גאט זאל אים געפן איין הארץ פון רחמנות
 אזא איין הארץ ער זאל צוא הערן דיא אביונים צוא הערן
 דאש גישריאי פון ארעטע לייט זיין צוא געפן צדקה אונ
 זיין מצייל זיין פון זייערע רויברש אז איין הארץ ער זאל

גומל חסד זיין מיט די עניים וואש לערנן תורה דען דר וזהר
 איז מזהיר אז דער מענטש מוז העלפן דיא בעלי תורה
 אונ זיין זייענען פריער פון זייענע קרובים: (טו) ווארום אז דער
 מענטש לעהגט גיט אונטער דיא עניים בעלי תורה גיט ער
 חזי איין אונטער לעהנגט פון פיס אונ פון צוא דעם נחש
 הקדמוני אונ צוא זייענע חילים וואש גאט ביה האט גימאכט
 מיט זיין פיל רחמנות אז ער זאל גיט האבן קיין פיס גאר
 ער זאל קריכען אויף זיין בויך ווארום ער זאל חזי האבן
 פיס וואלטן דיא מענטשן חזי קיין קיום גיט גיקענט האבן
 אונ סתחת דער זינד וואש דיא עשירים לעהגן גיט אונטער
 דיא בעלי תורה מיט געלט ווערט גיפונען פיס צום נחש
 ער זאל זיך שטארקן אונ דער וועקן גזירות חזי דרום מוז
 דער מענטש מתפלל זיין פון גאט ביה וואש אין זייענע הענט
 איז צוא גייען דעם מענטשניש הארץ וויא זיין ווילן איז
 זאל ער מתפלל זיין אז גאט ביה זאל אים גייען זיין הארץ
 ער זאל זיין איין ווירטן אין געלט וויא עש גיהער צוא זיין
 אונ זאל גיט זיין קיין קמץ אונ אויך גיט קיין איבערער
 ווירטן מער איידר זיין יכולת איז ווארום זיין סוף וועט זיין
 ער זאל הלילה דארפן צו לייט: (טז) קום אונ זעה וואש
 עש שטייט אין זוהר רבי אבא זאגט עש שטייט אין קהלת
 יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עש איז פאר האנדן איין
 שלעכטע קריינק האב איך גינעקן אויף דער וועלט איז
 דאך

שולט בממון שלו ולא מבעיא שלא יוכל ליתן צדקה לעני אלא אפילו לעצמו אין לו יכולת לשלום בממון לקנות איזה מאכל או להלביש עצמו ואשתו ובני ביתו כראוי לו לפי עשרו ומראהו הוא כדל ורזה וצמא: (י) נמצא סובל כל היסורים והולך בבגדים מסולאים אף שיש לו בביתו כל טוב אין לו הנאה ממנו והכל הוא מוכן לאיש אחר אשר נברו עליו ברכיע להיות הטוב ההוא מזומן לאחר כמאמר הכתוב יבין (רשע) וצדיק ילבש והכת המשחיתים הג' נקראים רעה אשר עליהם נאמר לא תאונה אליך רעה והרי זה אדם דומה ממש לחולה אשר לפניו כל מיני מאכל ומעדני עולם ואינו יכול למעום מפני החולי רעה אין לו יתרון בכל שיעשה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב כי אם התכריכים אשר מלבישים אותו לאחר מותו: (יח) וזויה בקהלת איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד ולא ישלישנו האלהים עליו גם זו רעה חולה על כן יראה האדם לעשות הישר בעיני אלהים ואדם וטוב שם טוב משמן טוב ואז טוב לו בעוה"ז ויהיה נפטר בשם טוב ויהיה טוב לו גם בעוה"ב:

פרק כה **כתוב** יברכך ה' וישמרך ודרשו רז"ל יברכך ה' בממון וישמרך מן המזיקים והמדרש זה צריך פירוש וג"ל להרץ ע"ד משארז"ל במס' חולין (כ) הנהו שקולאי דהוו דרי חביתא דחמרא בעו לאתפוחי אותביה תותי מרזיבא ופקע אתו לקמיה דמר בריה דרב אשי אפיק שפורא

דאך קשה ווא איז דען פארנענען איין קראנקייט וואש איז גיט שלעכט. נאר דער ענין איז דען עס איז פאר האנדן איין פיתקה משחיתים וואש צוא צייטן גייען זיין ארויף פון דעם תהום רבה. און קוקן און ריזן אויף דעם מענטשן און בצווינגן דעם מענטשן אונטער זייער רשות. דאש דער מענטש זאל קיין שליטה גיט האבן אין זיין געלט. און לא מבעיא קיין צדקה זאל ער פונדא גיט קענען געבן מיט דעם געלט נאר אפילו צו זיך אליין זאל ער קיין יכולת גיט האבן צוא גיוועלטיגן אין זיין געלט. זיך צוא קויפן געלט איין גוט ווארג און דער ווערליך ער וואלט פונדאפארט נאך זיין עשירות נאך. און זיין גיטשאלט און זיין גאנג איז וויא איין ארום מאן: (י) ווערט גיפונען ער לייד אלעגלייא יסורים. און גייט אין גילאטעטע קליידר. ווען ער האט אפילו אין זיין הויז אלץ דאש גוטש. האט ער אבער דער פון קיין הנאה גיט. און דאש אלץ איז אן גיברייט צוא אונטער מענטש וואש אויף דעם היסעל האט קען אויף אים אויש גירופן. אז דאש גוטש פון דעם קמפן זאל זיין אן גיברייט צוא דעם און דעם מענטשן אזא וויא דער פסוק זאגט יכן רשע וצדיק ילבש דער רשע טוט אן ברייטן. און דער צדיק וועט זיך רינגען אן קליידן. און די פיתקה משחיתים וואש פריער זיינן גיטשאלטען. די ווערן גירופן רעה דאש אויף זיי ווערן גיזאגט לא תאונה אליך רעה עש וועט זיך גיט טרעפן צוא דיר דא פיתקה משחיתים וואש היישן רעה. גוא דער מענטש וואש איז אין רשות פון דא משחיתים וואש היישן רעה. איז ער מסך גלייך צוא

פרק כה כתיב עש שטיים אין ברכת פהנים יברך יסכר דרשנן אונזער חכמים. גאט וועט דך בענטשן מיט געלט. און וועט דך היטן פון די מזיקים. און דעם סדרש פונדאפארט קען פארשטיין אויף דעם דרך וואש אונזער חכמים זל האבן גיזאגט אין דער מסכת חולין: (כ) עש זיינען גיווען סרענער וואש האבן גיטראנן איין

שפורה שמתיה. (ג) אתי לקמיה א"ל אמאי תעביד הכי א"ל היכי איעביד כי אותביה באודנאי א"ל את בדוכתא דשכחיה ביה רבים מה בעית את הוא דשנית זיל שלים אמר ליה השתא נמי ליקבע לי זמן ואפרע קבע ליה זמנא כי משא זמניה איעכב. (ו) כי אתא א"ל אמאי לא אתית בזמנך א"ל כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לך רשות למישקל מיניה עד דמשכחנא מידי דלא צייר ולא מני וכייל עכ"ל: (ה) והקשו התוספות דהכא משמע שיש שליטה למוזיקים בדבר שאינו מנוי והא אמרינן אין הברכה מצויה אלא בדבר שאינו מנוי שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמך דבר הסמוי מן העין ותרצו התוס' דבאמת הוא כך דאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי רק שהמוזיקין הן שולטין בתוספת ברכה שברך ה' מן הסמוי עכ"ל: (ו) ואם כן המדרש הוא מבואר מאליהו יברכה ה' בממון וכל מקום שנאמר בו ברכה הוא הדבר הסמוי מן העין ר"ל שהוא לא מנוי ולא מדוד וא"כ יקשה הלא המוזיקים הן שולטים באותו הממון לדיא וישמרך מן המוזיקים שלא ישלמו אף באותו הסמון שהוא תוספת ברכה. (ז) ורק אתה תשלום במעשה ידך ובהסוב אשר ייטיב ה' לך ותוכל לעשות מהם צדקה ונמילות חסדים וק"ל: (ח) מכל הגיל נשמע שמי שהוא קמצן גדול אוי הוא ברשות

פאס וויין. האבין ויין ויך נישטעלס אפ רוען אונטער איין רינע. איז די פאס וויין צוא פראכין גינארין. האבין ויין פאר שטאנען אז דאש האבין גיטאן דיא מוזיקים. (ג) ויינען ויין ויך גינאנען קלאגין פאר (מר) דער זון פון (רב אשי). האט דער (מר) אויט גינאנען איין שופר און האט מחרים גינאנען דיא מוזיקים. פרי ויין זאלין ויך שטעלין פאר אים צום דין איז דר מויק גיטאן פראים אז דר מויק איז גיטאן פאר אים. האט (מר בר רב אשי) אים גיפרענט לטאי האשט צוא פראכין דיא פאס וויין. האט דער מויק אים גינעמפרט וויא דען האב איך גינאלט טאן אז ער האט דיא פאס וויין נישטעלס אויף מיין אויער האט ער גינאנט צום מויק אין אזוי איין ארם וואש פיל לייט גינען דארטין וויא קונסט צוארעט צוא ויין. דרום פראפסמו אים צוא צאלין. האט דער מויק צוא אים גינאנט ויין מיר קובע אציט וועל איך אים צאלין. האט ער אים קובע גינאנען אציט. אז ער איז גיטאנען דיא צייט האט ער גיטאלט. (ד) דר נאך האט ער אפ גיבראקט דאש גינאלט האט (מר בר רב אשי) אים גיפרענט. פאר וואש ביקסו גיט גיטאנען צו גינאלין אין דער צייט. האט דער מויק צוא אים גינאנט. אז אואך וואש איז פאר בגדין. אדר פאר חתמת אדר. גימאסטין אדר גינאלט האבין מיר קיין רשות גיט צוא געבן דער פון. פרי מיר גינאנען אזוי איין וואך וואש איז גיט פאר בגדין און גיט גינאלט און גיט גימאסטין. דרום האב איך מיר אזוי פאר ואכט ווייל איך האב גיט גינאנען צו קריגן אזוי אעלס וואש איז גיט גינאלט פרי אצינד האב איך ערשט ער גינאנען. (ח) פריענס תוספות איין קשיא פון דאנען איז גינאנען אז דיא מוזיקים גינאנען אין אזוי

ברשות הסמ"א ביד המזיקים ששורים על הממון כגל ומי שתוא ותרו אזי הוא מסמרא דקדושה על כן יראה האדם שלא יהא קמצן יותר מדאי כדי להכניס עצמו בקדושה ויזכה גם כן לעולם הבא אמן :

פרק כו כתיב אל תלחם את לחם רע עין כי כמו שער בנפשו הפירוש הפשוט בעיני המוני עם אל תלחם לחם רע עין כי כמו שער בנפשו של בעל הבית שאינו נותן הלחם לאנשים אחרים כי הוא כמו שער בנפשו של בעה"ב : (ב) אבל הזוהר פי' בענין אחר אל תלחם לחם רע עין כי הוא כמו שער בנפשו של האוכל מאכל אצל הרע עין אדכ אותו האכילה הוא בנפשו של האוכל כמו סם המות ולא יגיעו ימים מועטים עד שיבא עליו איזה חולי ולפעמים יגיע אף שיחלה בתולי שיש בו סכנה : (ג) ולכן לא רצה רבינו הקדוש לאכול משום אדם כי היה מתירא לנפשו שלא יהנה מן איזה צרי עין ואדכ בהכרח שיבא עליו איזה חולי וא"כ כל מי שהוא צר עין גורם רעה לעצמו וגורם רעה לאחרים ולפעמים כשימות האיש האוכל מאכל אצל הצר עין אזי בגרמא דיליה הוא סת וצריך לעשות תשובה על זה כדאמרו חכמינו ז"ל מגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב : (ד) ולפעמים מי שהוא קמצן וצר עין גורם רעה לעצמו למות בשביל דבר קטן כאשר אני ראיתי כמה אנשים שלא היו רוצין ליתן לבעלי המלחמות קוביות או סוכ"ק ובעבור דבר קל היו בעלי המלחמות הורגין אותן : (ה) ולפעמים היו יכולין להציל נפשות בוכר מועט ואחר כך כשנתחזקו הבלבולים אפילו אם נתן מלא ביתו לא היה יכול להציל אותן אזי ווי לאותן האנשים ועליהם אמר שלמה יש וגו' עושר שמור לבעליו לרעתו : (ו) ובא וראה מה דאיתא בגמרא דמסכת תענית במעשה בנזום איש גם זו שפגע בו עני אחד וא"ל רבי פרנסני והלך תיכף וטען מהחמור עד שלא

אריין צו בריינגען אין דער קדושה וועט ער זוכה זיין צו עולם הבא אמן :

פרק כו כתיב עש שמיים אין פסוק אל תלחם את לחם רע עין דוא ואלשם גיט עסקין ביאי אין קארגין כאן וואש ער פאר גינט דיר גיט דאש עסקין כי כמו שער בנפשו ווארם דאש פרעמדע עסקין אין ביאי דעם בעל הבית גלייך וויא איין גאל מעשור עש שמיים אים זיין לייב נמצא גיט דער פסוק כמו שער בנפשו אויף דעם בעל הבית : (ב) אבער דער זוהר איז אנדרש מפורש כמו שער בנפשו של האוכל דען דער וואש עשם ביאי דעם רע עין שאם דאש עסקין דעם וואש ער עסק גלייך וויא איין גאל מעשור שמיים אין זיין לייב אג דאס עסק אין אים וויא סם המות אונ ער סו דאס עסק פאלד אויש בריינגען אונ אכאל קען נאך זיין או דורך דעם עסק פאלט ער אריין אין אווא איין קראנקייט וואש איז אין סכנה : (ג) אונ דרום האם רבי יהודה הנשיא גיט גיטאלט עסקין ביאי קיין שום מענטשין ווייל ער האט מורא גיהאם ער ואל גיט גהנה זיין פון איין קארגין מאן אג דער נאך וועט ער עש כוון אויש בריינגען נמצא דער וואש איז אין צר עין דער איז גורם ביין צו זיך אונ צווא אנדערע אונ אכאל אז דער מענטש וואש האט געקען ביאי דעם ער עין שטארבט איז דאש מהמט

אייזל

שלא הספיק ליתן לו יצאה נשמתו של העני : (ו) אמר אותו הצדיק עיני שלא חטו עליך יסמו ידי שלא נתנו תיכף יקמנו וכל גופי שלא חסה עריך ידוכא ביסורים ואירע לו כפי שגור על עצמו : (ח) ואחר כך ראו אותו תלמידיו ביסורין והתחילו לבכות אמר להם מפני מה אתם בוכים אני נרמתי לעצמי שלא נתקררה דעתי עד שאמרתי שימלא כל גופי שחין אמרו לו אוי לנו שראינו אותך בכך : (ט) אמר להם אוי לי אם לא ראיתם אותי בכך : (י) על כן יראה האדם כשיש לו אורחים בביתו יתן להם בעין יפה או לא יזמין כלל אורחים כדי שלא יבא חזי לידו עונש כגיל וקרוב הדבר שיהיה מוכרח לעשות תשובה : (יא) ועל פי זה נוכל גם כן לפרש פירוש הפסוק צדיק אוכל לשובע נפשו ובמן רשעים תחסר ויהיה הפירוש כך כי כל האוכל אצל צדיק שהוא טוב העין יאכל לשובע נפשו אפי' אם אכל מעט מן המאכלים אבל מ' שהוא אוכל מן במן של רשעים הוא יחסר אפילו אם הוא אוכל הרבה מי' לא יהיה שבע האוכל מן מאכל של רע עין כי זה הוא כלל גדול מי שהוא רע עין אינו יכול לשבוע את נפשו ומכל שכן שאינו יכול ליתן לאורחים משובו אשר חנן ה' אותו : (יב) וכמו שזכרנו אצל גבל שלא רצה לשלוח למלך דוד עליו השלום מנחה מזובחו וגרם רעה לעצמו שמת במנפה עבור עון זה על כן צריך האדם להתרחק ממדה זו ואז טוב לו יהיה סלה :

פרק כז טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מאיש אשר הוא ירא ה' והוא עוסק בדברי תורה ולימוד התורה ועמוד העבודה זו תפלה אשר אלו השני עמודים הן הולכין ומקדימין לילך קודם המטה

אינילל און האט אים ארויט גינגען עסן שפייט : איידער ער האט אים געגעבן דאש עסן שפייט : דער ווייל איז דער ארום כאן גישטארבן : (ו) האט דער צדיק גיזאגט מייענע אויגן וואש האבן אויף דיר קיין רחמנות גיט גיהאט זאלין בלינד ווערן מייענע הענט וואש האבן דיר גיט גיגעבן תיכף דאש עסן שפייט זאל אפ גיהאקט ווערן און גאר קיין גוף וואש האט אויף דיר גיט חס גיהאט : זאל ער גישלאגן ווערן מיט יסורים : און אזוא איז גיזאגן וואש ער האט אויף זיך אליין גויר גיווען : (ח) דער גאך האבן דיא פלסידים אים דער זעהן מיט דיא יסורים : האבן זייא אן גהויבן צו ווייגן האט ער צו זיי גזאגט ווארום ווייגט איר : איך האב געש מיר אליין גרם גיווען : דען מיין געה איז גיט גיקלט גיזאגן ביז איך האב גיזאגט אז גאר מיין גוף זאל פול ווערן מיט שחין : האבן דיא פלסידים צוא אים גיזאגט ווייא איז אונז וואש מיר זעהן דיר מיט אזעלכע יסורים : (ס) האט ער צוא זייא גיזאגט ווייא וואלט מיר גיווען אז איר זאלט מיר גיט גיווען זעהן מיט די יסורים ווארום איך וואלט גיווען גישטארפט גיזאגן אויף עולם הבא ווייל איך האב דעם ארום כאן גיט גיגעבן תיכף עסן : אבער היינט קום איך אפ אויף דער וועלט : (י) דרום גיהער דער מענטש צוא זעהן אז ער האט אורחים אין זיין שטוב : זאל ער זייא געבן עסן געבן זיך דאש היישט ער זאל זייא דאש פאר גיגען און זאל זייא ווייזן אפגייליך פנים אדער אז ער פאר שטייט אין זיך

פרק כח מה וויא גוט און וויא זיס איז אז דיא פריידער זיצן אין איינעם דאש מייענט מען אז אפענטשט איז איין גרא שכים : און איז עוסק אין לערנען און דאווינס

המטה כשהאדם הולך לעולמו אחר מותו: (ב) וקול כרוז נפיק קדמוהי זה האיש אשר בחייו תמיד הולך עמנו בחבורה אחת וגם עכשיו לא נעזבנו עד כי נביאנו להיכלו אשר הוא כבוד כולו ואומרים לתורה הקדושה כמה יקר ותפארת להארם בעבורך וזהו בהיות הולך בתורת אמת משאכ כשאדם הולך אחר שוא והבל ועוסק בדברים של דופי ופלסתר אזי הוא נענש: (ג) וראיה מזה פרשת בלק שאחר פטירת האדם שרם בואו לדין כרוזא נפיק אתכנשו כל בני מתיבתא לעיין בדיניה ומתכנשין יחד וההיא נשמתא עיילו יתיה תרין ממזנים כיון דעייל מעמידים אותו אצל חר עמודא אשר שם ושלחובא מלהשת שם ואז מביאין בכתב כל מה שחידש בתורה בחייו ומעינין באותן החידושים אם הם דברים ברורים של אמת דהיינו שחידש אותן ע"פ הקדמות של אמת אז כל אחד מבני מתיבתא עילאה מעשר ליה בעישרא המתנוצץ ומאיר באור בהיר: (ד) ואם הן דברים שאינן של אמת אז כל אחד ואחד מבני מתיבתא אומרים שקר הוא רק היה אומר הקדמה כך להתפאר בחידושי שקר ווי ליה להאי כסופא דעבדין ליה בני מתיבתא ומיד בא הממונה של גיהנם והושפו על פי פסק בני מתיבתא המוסרין אותו בידו ומקלעין ליה מתמן בפעם אחד לתחתית של גיהנם וסבל שם עונשים קשים ומרים: (ה) כדאיתא בזוהר פרשת יתרו כל מאן דאמר במילוי דאורייתא מאי דלא ידע ולא קביל מן רביה עלוי הכתוב אומר לא תעשה וכו' וקב"ה זמין להתפרע מיניה בעלמא דנשמתא דיליה בעיא למיעל לדוכתה ודחיין לה לבר ותשתצי מההוא אתר דצורא בצרורא דחיי דשאר נשמתין הרי לך מבואר העון החמור והעונש החמור: (ו) ועתה נבאר מענין כונת התפלה והובא בזוהר פרשת בלק ידוע כי חזר המלך ע"ה היה נעים זמירות ובעל תפלות

עריקט דאש די צוויי ניילן דאש איז דאש לערנן אונ דאונן: חידושים: אויב זייא זיינען קלארע הייד פון אמת דאש דיא פערנן צו זיין פאר דר מטה נאך זיין טויט (ב) אונ איין קול רופט אויש פאר אים אונ זאגט דאש איז דער מענטש וואש בייא זיין לעבן איז ער תמיד מיט אונז גינגענע אין איין חברותא: וועלן מיר אים אויף גיט פאר לאזן ביז מיר וועלן אים בריינגן צוא זיין היכל וואש עש איז נאר מיט קבוד דאש מיטן מען אין גן עדן אריין: אונ זייא זאגן צו דער הייליגער תורה וויפיל קבוד אונ שיינקייט גרייכט צוא דעם מענטשין מתחת ער האט דיר גילעריקט: אונ דאש איז אז דער מענטש גייט נאך דעם ווען פון דער תורה אמת אונ לעריקט זיא באמת אבער אז דער מענטש גייט נאך פאלשקייט אונ נארשקייט אדער ער האט גיזאגט אין דער תורה פאלשע פשטים פון גאון וועגן: דער ווערט גישטראפט (ג) אונ איין ראיה איז פון דעם זוהר פרשת בלק: אז נאך דעם מענטש'נס טויט: איי ער קומט צום דין: רופט אויש איין קול זאמלעט אייך איין אלע דיא אויברשטע בני ישיבה: צוא מעיין זיין אין זיין דין: אונ זייא זאמלן זיך אלע איין: אונ צוויי ממזנים בריינגען אריין דיא נשמה: וויא דיא נשמה גייט אריין: שטעלט מען זיא בייא איין וייל וואש דאקט איז פאר האנדן: אונ איין פלאם ברענט דארט: דען בריינגט מען אויף גישריבן דאש אלץ וואש ער האט מתדש גיווען אין דער תורה בייא זיין לעבן: אונ מען איז מעיין אין דיא

חידושים: אויב זייא זיינען קלארע הייד פון אמת דאש היינט אויב ער האט זיין מתדש גיווען דורך הקדמות פון אמת קרונען אים אימליכר פון דיא אויברשטע בני ישיבה מיט זעלבע קרונן וואש פינגלן אונ לייכטן מיט איין קלאו ליכט: (ד) אונ אויב זייא זיינען גיט אמת: זאגט אימליכר פון דיא בני ישיבה: דאש איז פאלש נאר ער האט עש דרום גיזאגט פרי ער זאל זיך בארימען מיט פאלשע חידושים: וויא צוא אים מתחת דער בושא וואש דיא בני ישיבה טוען אים אן אונ דער ממונה פון דעם גיהנם קוקט אונ האפט אים: דורך דעם פסק וואש דיא בני ישיבה פסקן אונ ענטפערן אים אייבר אין זיינע הענט אראפ צו גידערין אים אין דעם אונטערשטן גרוב פון דעם גיהנם: אונ ער לייד דארט זייער שווערע אונ ביסרע שטראף: (ה) אזא וויא עש שטייט אין זוהר פרשת יתרו אימליכער וואש זאגט אין דער תורה זעלבע זאכן וואש ער ווייזט גיט אונ האט עש גיט מקבל גיווען פון זיין רבי: זאגט אויף אים דער פסק לא תעשה וגו' אונ גאט ברך הוא איז אן גיברייט צוא גיזאלט נעמען אויף דער וועלט וואש זיין נשמה וויל גיין צוא איר ארט אונ מען שטייט זיא ארויש: אונ זיא ווערט פאר לענד פון דעם ארט ווא דיא איבעריגע נשמות זיינען: נוא פון דאן ווייזט קלאר דיא זינד וואש האט דער וואש איז מתדש פאלשקייט אין דער תורה פון גאון וועגן: אונ אויף דעם עונש דער פון: (ו) אונ איינער וועל

תפלות ויש לנו ללמוד סדר וענין תפלה ממנו: (ו) מצינו לפעמים הכנים עצמו לכתות של עניים כמה שאמר השה' אזנך עניני כי עני ואביון אני ולפעמים הכנים עצמו לכתות החסידים הה"ד לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני ולפעמים הכנים עצמו לכתות של קדושים שמוסרים נפשם על קדושת השם הה"ד לדוד אליך ה' נפשי אשא וגו': (ח) והנה בשירות ותשבחות צריך האדם לעשות את עצמו כעבד שמסדר שבתו של אדוניו וקונו ובהניע ליתוד שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ישרי גרמיה בהדי אינון דמסרי נפשיהו על קדושת השם ובהניע לתפלת י"ח ישרי נפשיה שתהא תפלתו כלולה בין תפלתו של עניים כי תפלת עני היא קרובה להתקבל לפני הקב"ה יותר מכל צלותין דעלמא: (ט) בנין דבשעתא דעני צלי צלותא פתחין כל תלונות הרקיע ותפלת העני מעמפים כל תפלות ישראל ולא עאלין צלותהו דעלמא עד דייעול צלותא דעני וקב"ה אמר יעמפון כל צלותהו בצלותא דעני: (י) וכל צלותין דעאלין דיינין להון בדינא דלעילא קמי קב"ה אם ראויים המה להתקבל או לא מה שאין כן צלותא דעני ה'זומד בתפלה ומציע דוחק וצרכי ביתו ובניו ובנותיו התלויין בו ומעמדו הגרוע אשר הוא מבלה ימיו בצער ובצרה והוא פורט הכל קמי קב"ה ועיניו זולגות דמעות: (יא) דא הוא צלותא דעביד עיטופן לכל צלותין וקב"ה במאי עסיק בהאי שעתא אמרי תיאובתיה הוא במאנין תבירין דיליה שהם האביונים ודלי העם שהם מאנין תבירין דיליה וכולם לא ידיע מאי דאיתעביד מצלותא דעני ששופך שיחו בדמעות המעטפות כל צלותין דעלמא וחשה"כ תפלה לעני כי יעטוף דאיתו עביד עטופא לכל צלותהו דעלמא ולא עאלין עד דצלותיה

וועל איך פשיידן פון דעם ענין פון די פוננה פון דער תפלה
אז דער פון ווערס גיבראכט אין ווער פירשט בלק דאש
אין גיוויס אז דוד ה'לק האש גיואנט ויסע ומירות אז
ה'פלה צוא גאט ברוך הוא דרום הערן מיר וי' פון אים אפ
לערנן דעם סדר פון תפלה: (י) סיד גיפין צוא צייטין
האט ער וי' אריין גיבראכט בשעת תפלה אין דער פיתה
פון ארעמע ליים אזוא וויא ער האט גיואנט (הסח' ה' אונד
עני כי עני ואביון אני) גייג גאט דיינען איערן אונד ענטפער
סיד ווארום איך בין איין אריינער אז איין נים בדרעפטער
אז אפאל האט ער וי' אריין גיבראכט אין דער פיתה פון
חסידים אז וויא עש שטייט (לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני)
דוד ה'לק האש גיבעטין היט מיין לייב ווארום איך בין
איין חסיד אונד איין סאל האט ער וי' אריין גיבראכט אין
דער פיתה פון דיא קדושים וואש ויינען וי' מוסר נפש
אויף קידוש השם: (ח) אזוא ניהער איטליכער מענטש
אויף טאן בשעת אז ער זאגט שירות ותשבחות דאש אי
פון דעם אן הייב דאוונען ביו קריאת שםע זאל ער וי' וי'
טאן גלייך וויא איין קענעט וואש זאגט דיא לויב פון זיין
האר אונד ויין בשעפר: אונד אז ער קאפט צוא קריאת שםע
צוא דעם פסוק שםע ישראל: זאל ער וי' טאן צווישן דיא
דאוונען וואש ענטפערין וי' איבער אויף קידוש השם: אונד אז
ער קאפט צוא שמונה עשרה: זאל ער וי' מאכין גאר
קליין אונד ארום בדי ויין תפלה זאל גלייך זיין וויא דיא תפלה
פון ארעמע ליים ווארום דיא תפלה פון דעם ארום מאן

ווערס פריער אן גינעסען פאר גאט ב"ה: אונד בעסער איידר
אלע תפלות פון דער וועלט: (ט) דען ווען דער ארום כאן
מיט תפלה ווערין גיעפנט אלע פענסטער פון דעם היסל:
דאש דיא תפלה זאל קינען פאר גאט ב"ה: אונד דיא תפלה
פון דעם עני הילט איין אלע תפלות פון דיא ישראל: אונד
דיא תפלות פון גאר דיא וועלט גייען נים אריין פאר גאט
ב"ה: ביו דיא תפלה פון דעם עני גיט פריער אריין:
אונד גאט ב"ה זאגט: לאוין אלע תפלות וי' איין הילן אין
דער תפלה פון דעם עני: (י) אונד אויף אלע תפלות וואש
קאפן פאר גאט ב"ה: משפם מען זיין פאר גאט ב"ה אויב
זיין ויינען ווערס מען זאל זיין אן געמען: אונד אויב נים:
אבר די תפלה פון דעם עני וואש ער טוט תפלה אונד קלאגט
וי' פאר גאט ב"ה וויא ער האט געבן אייגן שאפט:
אונד דאש בדרעפטעש פון זיין ווייב אונד קינד וואש הייגן
אן אים אונד ער האט זיין נים צוא געבן: אונד דער ציילט
זיין ביטערין מעמד דאש ער פאר בריינגט ויינע יארין אין
צרות אונד גרויש צער: אונד ויינע אויגן ניסן מיט טרערין:
(יא) די תפלה הילט איין אלע תפלות: אונד גאט ברוך הוא
זאגט מיין גילוסאנג איז אין דיא צוא בראכענע פלים:
דאש ויינן דיא נים בדרעפטעש אונד דיא אריינע ליים וואש
זיין ויינען מ'פאלל מיט צוא בראכענע הערצער: אונד אלע
דיא ליים וייסן גאר נים: אז ויינע תפלות ווערין גאר
אן גינעסען דורך דער תפלה פון דעם עני וואש ער פאר
ניסן ויינע חיד מיט טרערין: דיא תפלה הילט איין
אלע

דלותיה דעני עאלת קמי קב"ה והקב"ה אמר יתעשפון כל צלותהון וצלותא דא תיעול לגבאי על כן דור כליל גרמיה בהדיה דעני וקרי אף נפשיה עני' (י) ואם כן מזה גלמוד שאם רוצים בני אדם לעביר גרמיהו תדיר כמסכנא צלותיה מליק ופוגעת באינון צלותין דמסכנן ואתחברת בהו וסלקת בהדיהו ובכללא דלהון עאלת ואתקבלת ברעוא קמי מלכא קדישא' (י) ובהניע לחפלת ברכת שמע קולנו ישוי נפשיה בהדיהו דחסידים ופירוש הדבר הוא שיאמר וידיי חמאיו בשמע קולנו ועל ידי וידוי חמאיו נקרא חסיד כי הוא מודה על פשעיו וחמאיו ומתחרט ומקבל תשובה שלא להיות עוד נמשך אחר דרכים מקולקלים שהן באין מצד שמאל כי אם לדבק בימינא עילאה דאיהו אקרי חסד ועיקר וידיי הוא בהיותו פורט כל חמאיו שעשה ולב הוא יודע מרת נפשו וידע מה שפגם וחמא בנעוריו ובימים הבינונים ובימי הזקנה ועכ"ז יתודה ויפרוש חמאיו כי על ידי פרישת ופרישת חמאיו נסתלק המקטרג עליו שהרי הוא מודה בעצמו ואף אם נשכחו ממנו כמה חמאים שבעבור כן לא פרט אותם בוידוי אל ידאוג בשביל כן הואיל כי שכחה המה' (יד) על כן גם הם נמשכין אבתריהו דאינון דהתוודה עליהם וכפרה אחת לכולם אכן בהיותו מאריך בוידוי חמאיו לפורטם בשמע קולנו פן יתמשך ע"כ שלא יוכל לומר קדושה עם הציבור ע"כ כתבו בעלי מוסר להתוודות בקצרה' (טז) וכה יאמר (רבון העולמים הרע בעיניך עשיתי עשה נא למען שמך הגדול שתמלא נא ברחמך הרבים כל הפגמות שפגמתי בשמותיך הקדושים מנעורי עד היום הזה סלח לי מחל לי כפר נא לי כי אתה שומע תפלת וכו') (טז) והקב"ה הוא יודע כוונת הלב ובוודאי יהיה לו

כפרה

אלע תפלות פון דער וועלט. און דרום זאגט דער פסוק תלה לעני כי יעטם דיא תפלה פון דעם ארום מאן היילט אין אלע תפלות. און קיין שום תפלה גייט נישט ארויף פאר נאם ב"ה ביז דיא תפלה פון דעם ארום מאן קומט פריער צוא נאם ב"ה. דרום האט דוד המלך זיך אויף אריין גיטאן צווישן דיא ארעמע לייט און האט זיך אן גירופן עני' (יב) גמזא פון דאנען ווערט גילערניקט. אז דיא סענטשלין וועלן זיך מאכין בשעת זייערע תפלות גלייך וויא זייא זיינען ארום און וועלן תפלה טאן מיט צוא בראקע הערצער. אזוא וועט דיא תפלה ארויף גיין. און וועלן באגעגענען אין דיא תפלות פון ארמע לייט און וועלן זיך בהעפטיגן מיט זייא און וועלן מיט זייא ארויף גיין. און דורך זייא וועלן זייא אן גינעמען ווערן פאר נאם ברוך הוא. און אז דער סענטש קומט צוא דער ברכה פון שמע קולנו. זאל ער זיך טאן צווישן דיא פרושע לייט. דער פירוש דער פון איז ער זאל אין דער ברכה פון שמע קולנו מתודה זיין אויף זיינע זינד. און דורך דעם ווערט ער אן גירופן חסיד. ווייל ער איז כודה אויף זיינע זינד. און האט תרומה דרויף און נעמט אויף זיך ער זאל שוין פאר לאזן זיינע תענוגים ער זאל שוין גיט נאך ציהן נאך זיינע שלעכטע דרכים וואש ער איז אין זיי גינגען וואש זייא קומען פון דער סטרא אנדרא נאר ער זאל זיך באהעפטן אין רעכטיג ווען וואש ער ווערט גירופן חסיד און דיא עיקר וידיי איז ער זאל ארויש ריידיג אלע

דער

כפרה על כל עונותיו וסיים שם בזהר תנן בההיא שעתא דסדר בר גש כל הני סדורין ארבע בכונות הלב
 נחא מאור קמי קב"ה ופרים ימינא עליה ואומר עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר : (י) אמנם עוד
 צריך שתדע תועלת לקבלת התפלה שתהיה בציבור וכדאיתא שם בזהר ואמרו רז"ל במסכת ברכות מ'
 שרגיל לבא לבהב"נ להתפלל עם הצבור בכל יום ופעם אחת לא בא הקב"ה הוא שואל עליו מי בכס ירא ה'
 אשר הלך חשכים ואין נוגה לו אם לדבר מצוה הלך נוגה לו ואם לדבר הרשות הלך אין נוגה לו וקשה למה
 אמר הקב"ה דוקא בזה הלשון חשכים ואין נוגה לו : (י"א) אך הענין הוא כי בעונותינו הקליפות הן מבדילין
 בינינו לבין השמים ואף שחלונות פתוחין למעלה אמנם הקליפות מבדילין ועושין הפסקה ומחיצה בשלש
 זמנים ביום שהם פורחים להרי חשך לוועד שלהם לעשות כגופא של טומאה וערבוכיאי שקצים וגלולים
 ותועבה ואז על ידם מחשיכים ומבדילים בזמנים אלו האור שדרך חלונות מאיר ונוצץ : (י"ב) ובזמנים אלו
 כווננו קדמונינו ז"ל לקבוע ג' תפלות הקבועים בכל יום שהן שחרית מנחה ערבית שבאותן ג' זמנים
 אויר הרקיע פנוי מחמת הקליפות שכבר עברו וחלפו למקום שומאה כנזכר בישראל עיילין לב'
 כנישתא להתפלל וחלונות נהרין עלאין פתיחין והאור דילתון נפיק ושרין נהרין על בתי כנסיות
 ברישיון דצלן צלותא ומתפלגין נהרין על רישיהו : (י"ג) וקודשא בריך הוא שאיל על ההוא דלא אשתכח
 תמן ואמר חבל על פלגיא דהא רגיל הכא והשתא אינו בכאן ולית ליה חולקא בההוא נהורא דנהור על
 רישיתון דמצלין ואין נוגה לו כמה דשרין נהורא על אחרנין וכמה טובות איתאביד מיניה : (י"ד) ונראה
 דעל זה מסיים יבטח בשם ה' וארדל דהיה לו לבטוח בשם ה' כי בזה שהלך לדבר הרשות למשא ומתן
 בעת

דען דוא העקשט צוא דאש גיבעט פון דיין פאלק ישראל :
 (טז) אונ גאט ב"ה ויישט דאך וואש ער האט אין הארץ
 אין זין אויף אלע זינד פתורה צוא זיין : נעט ער פונדא
 האבין איין פפרה אויף אלע זינדע זינד : (יז) אונ פון וואר
 דא פדארפסט ווישן : אז נאך איין הילף איז פאר האנדן
 אז זיין תפלה זאל אן גינעטן ווערין דאש איז ער זאל
 דאווענן בציבור אזא וויא עש שטייט אין וזהר : אונ אויך
 אונזער חכמים זל זאגן אין מסכת ברכות : דער וואש איז
 גוואונט צוא קומען אלע טאג אין שול אריין דאכנען : אונ
 איין וסאל קומט ער גיט : פרעגט נאט ברוך הוא אויף אים
 מי בכס ירא י' אשר הלך חשכים ואין נוגה לו וואו איז צווישן
 אייך דער גאטש פארקערט וואש ער איז גיט גינעטן אין שול
 אריין דאכנען נאר ער איז גינאנען אין פינגסטקעש אונ
 קיין ליכטיקייט איז גיט צוא אים : אויב ער איז גינאנען פון
 אדרב מצוה וועגן וועט אים זיין ליכטיג : אונ אויב ער איז
 גינאנען פון אדרב רשות וועגן וועט אים גיט זיין ליכטיג :
 (יח) אונ דאש איז ווייל וועגן דיא זינד מאכן דיא קליפות
 אצווישן שייך צווישן אונז אונ צווישן דעם הימל : אונ
 דאש איז איבער אונזערע זינד : אונ האטשע דיא פענצער
 פון דעם הימל זינען אפן פון דעשט וועגן מאכן דיא
 קליפות אצווישן שייך אונ איין מחיצה אין דרייא צייטן
 פון דעם טאג : דען וויא פליהען צוא דיא פינגסטער בערג
 צוא זייער איין זאמלונג : צוא מאכן איין איין זאמלונג פון

אום ריינקייט אונ אום ווערדיקייט : אונ דענמאלט צווישן
 זיין י' וויא אויף זייער ארש צווישן דעם הימל אונ מאכן
 דארטן פינגסטער דיא ליכט וואש זייכט אונ פינקלט דורך דיא
 פענצער פון דעם הימל : (יט) אונ דרום האבין אונזערע
 ערשטע אבות זיך פון גינען צוא קיבע זיין דיא דרייא
 תפלות דאש זיין שחרית אונ מנחה אונ מעריב אין דר צייט
 וואש וויא פליהען אונז דיא פינגסטער בערג : אונ דער אויר
 פון דעם הימל איז זיידען פון דיא קליפות ווייל וויא זינען
 שוין אונזער גינאנען צוא זייער שומא ארש אז וויא פריער
 איז גישטאנען : אונ דיא ישראל זינען דענמאלט אין שול
 אריין דאכנען אונ דיא פענצער פון די אויפערשטע ליכטיקייט
 זינען אפן : אונ זייער ליכט גייט אריש אונ רוען אונ זיכט
 אונ זינען אויף דיא שולן אויף דיא קעפ פון די וואש דאכנען
 דארטן : (כ) אונ גאט ב"ה פרעגט אויף דעם וואש ווערט
 דארטן גיט גיפונן אונ זאגט וויא נישטען אויף דעם דאווענען
 מענטשן וואש ער איז גינאנען גינען צו קומן אהער דאכנען
 אונ איצונד איז ער גיט דא אונ האט קיין חלק גיט אין
 דעם ליכטיקייט וואש זייכט אויף דיא קעפ וואש דאכנען
 איצונד אין שול אפר צוא אים איז גיט פאר האנדן דאש
 ליכטיקייט : אונ פיל טובות זינען ווארן פון לארין פון אים :
 (כא) אונ דרום זאגט דער פסוק ווייטער יבטח בשם ה' האבין
 אונזער חכמים גוואנט דעם פשם ווייל ער האט גינעט צו
 האבין אפגהטן אויף גאט ב"ה : ווארום דער וואש גייט צו

בעת הקבוע לתפלה הלא עי שהוא מתיירא שיעבור ויחליף ממנו המשא ומתן של אותה שעה הקבוע להתפלל בצבור. (כב) לא נכון הוא כי היה לו לבטוח בשם ה' שיעמוד לו ריוח ממקום אחר ועתה בודאי הוא מפני שאין לו בסתור בהקב"ה אשר הוא זון ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים ונותן השגחתו יתברך על נכסיהון דאינשי ההולכים לדבר מצוה וכדאיתא בירושלמי דפאה: (כג) מעשה באחר שהניח את כל תבואה שלו ותלך לעלות לירושלים לקיים מצוה ראייה ולא הניח שום שומר אצל התבואה וכשבא מירושלים מצא אריות שהיו מסבבים את התבואה: (כד) ועוד הובא שם מעשה באחר שהלך לרגל לירושלים ושביק ביתו פתוח מחמת פירדות הילוך הרגל ואח"כ כששב לביתו היה מוצא נחשים סובבים הדלת והבית בענין שלא היה באפשרות לשום אדם לפתוח הדלת וליכנס לביתו: (כה) רבי פנחס משתעי עובדא הוי בתרין אחין באשקלון דהוי להו שכנים אמרו הנה בקרוב יעלון אינן יהודאין לרגל לירושלים ואנן נסבין כל אשר להם וכשהלכו לעלות לרגל זימן הקב"ה מלאכים בדמות אנשים שיוצאים ונכנסים לביתם: (כו) וכשבאו מירושלים ראו אותן השכנים ויצאו לקראתם וישאלו להם לשלום ואמרו מאן שבקתון בביתכם אמרו להם לא שום בר אינש אמרו השכנים ברוך רחמנא הוא אלהתון דיהודאין דלא שבקון ולא ישבוק להון: (כז) הרי לך גודל השגחה שמשגיח השיי ביה על כל הבושתים בחסדו יתברך ואין עושים מצוה בשבילו והקב"ה הוא נותן אגר טוב בשכרן ברוך הוא וברוך שמו הנותן מחיה וכלכלה לעמו ישראל:

פרק כח באשר כי הרבה מכשולות באים לאדם מחמת שהן ממחוסרי הבטחון הבושתים בהקב"ה על

זיין הווי אריין: (כה) רבי פנחס האם דר ציילט עש האם זיך גיטראפין ביא צוויי פרידער אין דער שטאט אשקלון דאש זיין האבין גיהאט שלעכטע שכנים האבין די שכנים גיזאנט. דיא יהודים וועלן באלד עולה לרגל זיין קיין ירושלים. וועלן סיר צוא נעמען גאר זייערע פאר קעגן: (כז) אונ אז דיא צוויי פרידער זיינען אונזעק גיגאנגען קיין ירושלים. האם גאט ברוך הוא אן גיברייט בלאזים אין דעם גיטראפלט פון מענטשן וואש האבין גיהאט זייער שטוב. אונ אז זיין זיינען גיטראפן פון ירושלים. זיינען דיא שכנים זיין אונזעקען גיגאנגען אונ האבין זיין גיפערענט צוא שלום. אונ האבין צוא זיין גיזאנט. וועטן האם איר גילאזט אין אייער הויז. האבין דיא ברידער גינענטפערט קיין שום מענטש האבין סיר גיט איבער גילאזט. האבין דיא שכנים גיזאנט. גילויבט איז דער גאט פון דיא יהודים וואש ער האט זיין גיט פאר לאזט אונ וועט זיין גיט פאר לאזן: (כז) פון דאנען קען מען אפ לערנען דיא גרויסע השגחה וואש גאט ביה איז משגיח אויף דיא לייט וואש האבין איין פסתון אויף זיין חסד אונ פאר לאזן גיט דיא קצות צוא מאן פון וועגן וואש עש מרעפט זיך זיין נעלט מרויח זיין. אונ גאט ביה גיט זיין טיפן שר דער פאר. גילויבט איז ער אונ גילויבט איז זיין גאט וואש ער גיט שפיין אונ פרגסה צוא זיין פאלק ישראל:

פרק כח באשר ווייל פיל שטרויכלונג קוסען צוא דיא מענטשן

משא וסתן אין דער צייט וואש מען דארף דאבן. איז דאך דאש בודאי מפתח ער האט מרא או ער וועט גיין דאבן מיט קהל וועט ער דער ווייל אן ווערין דעם משא וסתן. (כב) אבר דאש איז גיט נעכט. ווארום ער וואלט גינעקט איין פסתון צוא האבין אויף גאט אז ער וועט אים אפ געבן פון אנדער ארט דעם רוח וואש ער וועט האבן אין דעם שטאט וסתן. אונ ווען ער ווייל גיט אונזעק לאזן דעם שטאט וסתן אונ דורך דעם גיט ער גיט דאבן מיט קהל. כוון דאש גאר זיין ווייל ער האט גיט קיין פסתון אין גאט ביה וואש ער שפיין פון גאנץ גרויט ביו גאר קליין אונ גיט זיין השגחה איבער דיא נכסים פון דיא לייט וואש גינען צוא איין דבר מצוה. אזא וויא עס שטייט אין ירושלמי. (כג) עס האט זיך גיטראפן איינער האט עולה לרגל גינען קיין האם זיך גיטראפן איבער גילאזט גאר זיין תבואה אונ האט בייא איר קיין שופר גיט גיטעלט. אונ אז ער איז גיטראפן פון ירושלים האט ער גיטראפן אויף אירם גיטראפן פון ירושלים האט אונ האבין זיין גיהאט. (כד) אונ גאט איין מעשה שטייט דארטן. איינער האט עולה לרגל גינען קיין ירושלים. אונ מחבת גרויט מרתה פון זיין אונזעק גיין האט ער גילאזט זיין הויז אפן. אונ דער גאט אז ער איז גיטראפן אהיים. האט ער גיפנען אז שלאנגען האבין ארום גיטראפן זיין הויז מיט אזא איין עקן אז עש איז גיט סגלך גינען צוא קיין שום מענטשן צוא עפענען דיא סיר אונ אריין צוא קוסען איין

על כן נציג לך כמה אזהרות בזה: (ג) מכשול הראשון המצוי בין בעלי מחיות בראותם כי נתמעם המחיה אינם רוצין לקבל באהבה ובחיבה גזירת הקביה להיות נחשב לו לכפרת עון והכל בידי שמים והם מתחכמים נגד השי ביה ועושין פעולות עיי כשפים הפורחים באויר כי חמא גדול הוא זה כאשר אבאר בעיה: (ד) והנה בלק בן צפור עשה כשפים נגד ישראל על ידי צפור ששמו ידוע לבעלי מכשפים שפועלים הכישוף על ידי צפור ולכן היה נקרא בן צפור ושלח אותו אל מקום מקור המומאה של כישוף שיוודע לו מה לעשות נגד ישראל: (ה) כשהור הצפור אליו ראה חד שלהובא דגורא דשם בתריה ואוקיד גרפיו נפל עליו אימה וחרדה גדולה ושלח בלק אל בלעם בן בעור אשר הוא מושרש האדם והפילים הקביה לארץ ואז נדבקו בהם ערבוביא הוא עזא ועזאל אשר היו מקשרנים נגד בריאת ה'לכנ אחרי זנות: (ו) וראה הקביה שמתחילים להמעות את הבריות קשר להון הקביה בשלשלאות דפרזלא תחות הרי חשך ושם הם יושבים עזא ארגיו להקביה בשעתא דקשר ליה להון הקביה בשלשלאות עיכ אפיל ליה בעומקא דמורא עד קודליה ורמי חשוכא באנפוי ועזאל דלא אתקף וארגיו קמי קביה בשעתא דקשר ליה הושיבו אצל עזא אבל לא רמי חשוכא באנפוי ונהיר ליה מחשוכא: (ז) ועיכ עזא שהפילו הקביה בחשך כנזכר נקרא נופל ועזאל דנהיר ליה מחשוכא נקרא גלוי עינים ואינון הרי חשך אקרן הררי קדם בגין דחשוכא אקדים לנהורא ומראש בריאת האור היה חשך ובכל יום היה בלעם הרשע אצלם ללמוד מהם שמות המומאה וכשפים ודש כן ארם יתני בלק מהררי קדם וגר גאם מחזה שדי יחזה נופל וגלוי עינים: (ח) וקודם שלמד בלעם הכישוף הוצרך למאמ את עצמו בהרבה מיני מומאות:

ולכן

סענטשין ווייל זיין האבן. קיין בסחון גיט אויף השי. פון דיא מבשפים ויינען עזא ועזאל. זיין ויינען גינעל צווייטא פלאכים וואש האבן מקשרן גינען פאר גאם ער זאל גיט בשאפן דעם סענטשין האם גאם ביה זיין אראם גינארפין אויף דער ערד. אונ דענסאלט אוי אין זיין בהעפס גינארפין דיא ווהאם פון דעם נחש. אונ האבן גינעבין ויינערע אויגן אויף דיא שיינע נקיבות. אונ ויינען נאך גינאנגען נאך זנות. (י) וויא גאם ביה האם גינען או זיין הייבן אן צוא פאר פירן דיא לייט. האם ויינאם ביה פאר קניפס מיט איינגע קייטן אנשער דיא דרי חושף. אונ דארטן וינען זיין. עזא האם דער צעריגס צוא גאם בשעת אז ער האם אים צו גקניפס מיט קייטן דרום האם גאם ביה אים אריין גינארפין אין דער טיפענש פון דעם בארג ביו אין זיין האלו. אונ האם גינארפין פינסטרגש אין זיין פנים. אונ עזאל וואש האם גיט שטארק דער צעריגס גאם ביה בשעת אז ער האם אים צוא גינאפס. האם ער אים גינעצט לעבין עזא נאר ער האם גיט גינארפין קיין פינסטרגיט אין זיין פנים אונ עש אז אים אפסיל ליכטני (י) אונ עזא וואש גאם ביה דם אים אריין גינארפין אין דר פינסטרגש. ווערט ער דרום גירופין אין דער תורה נופל. אונ עזאל וואש אז אים ליכטני ווערט גירופין גלוי עינים ויינע אויגן ויינן אנפלעקט. אונ בלעם הרשע פלעגט אלץ טאג גיין צוא זיין לערנען דיא שמות המומאה אונ פישוף: (ח) איי

אידער

(א) ולכן נסמכה בתורה כל שזכב עם בהמה מות יומת מכשפה לא תחיה כי שורש מקור כשפים הוא הכל עיף סומאות גדולות בר מינין: (י) עיז כתב בזהר פרשת בלק וישלח בלק מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה ריל דמסדרין פתורה לקדמיהון ולהקסיר להם איזה מין קמורת ובאים המשחיתים ואודיעין לו מה דאינון בעיין וסוף האדם זה שרוצה לעשות כישוף בשעת פטירתו באין אלו המשחיתים עם כל הס'א לקבל את הנשמה דיליה ואמרין דין הוא מכת שלנו וכן איתא בזהר פ' תזריע תיח' ההוא בר נש נפיק מרשותא דמאריה ופקדונו דיליה יהיה לס'א מסאבא ר'ל וכו' עי' : (יא) עיב אני מזהיר לאותן אנשים או נשים שהן נכשלים בעון זה לעזוב את העון ולהסיר המכשול זה ויתחרט על העבר ועל להבא תזעק במר נפשו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה להוציא מתחת ידי האזורים המשחיתים ומזיקים האלו אשר בעבור העון זה נכנס תחת רשותם ועיב צריך האדם לבכות בכייה גדולה על עון זה ומכא אותן דמעות תשבר ותמגר חוזק המשחיתים ויהיה נחלש כותם בכל יום ויום עבור הדמעות עד שלא ישאר רושם של חטא זה: (יב) תמים תהיה עם ה' אלהיך בכל ענייך בכל סיבה חיו שאו למרום עיניכם לעזר רחמיו והסדיו יתברך בתשובה ותפלה וצדקה ואל ישיא לבך אותך בראותך דבים הלכו אחר כישופים והצליחו או לאותה הצלחה או לאותה הטובה הבא עי' כישוף כי מהרה כעשן תכלה והעון חקוק ורשום וקיים להענש עבדו בעונשים קשים ומרים: (יג) ראה מה דאיתא בזהר פ' תזריע רבי יצחק הלך לבית אביו וראה אדם אחד הלך ונפח חוץ לדרך במשא עצים על כתיפיו א"ל שורטא דקיסתא (פי' קנים של עצים) בכתפך אמאי לא אמר ליה מידי אזיל אבתריה חמא דעייל במערתא

איידער בלעם האט זיך גילעריקט דעם פישוף. האט ער זיך גימאט מסמא זיין אין פיל ערלייא סומאות: (א) אונ דרום שטייט אין דער תורה דא צווייא פסוקים איינש לעבין אנדערין דאש זיינען דא פסוקים כל שזכב עם בהמה מות יומת אימליכער וואש ליגט מיט אבהמה ואל ווערין גימייט מכשפה לא תחיה איין פישוף מאכערין זאלשטו גיט לאין לעבין דען דער שורש פון פישוף איז נאר דורך גרויסע סומאות: (י) אונ דרום שרייבט דער זוהר פרשה בלק וישלח בלק מלאכים אל בלעם בן בעור אונ בלק האט גישיקט שלוחים צוא בלעם דער זון פון בעור פתורה איין טיש דאש מיינט קען וואש דא סכשפים ריכטן אן אביש פאר דא שרים אונ זיינען פאר זייא מקסיר איין מין קמורת. אונ דא שרים קומען אונ זיינען זייא סדיע וואש זייא ברארפין: אונ דער סוף איז פון דעם מענטשין וואש וויל מאן פישוף. דען גשעת זיין מוים קומען דא שרים מיט נאר דער סמרא אחרא אונ נעמען צוא זיין נשמה אונ זאגן דער איז פון אנדער פיתה: (יא) דרום בין איך סהיר צוא דא מאנזיליל אונ ווייבער וואש זיינען גישטרוזיקלם גווארין אין דער זינד פון פישוף. בין איך זייא מזהיר. אז זייא זאלן פאר לאזין דא זינד. אונ אפ צוא מאן דאש שטרוזכלאג. אונ זאלן דרטה האבן אויף דעם וואש זייא האבן פריער גיטאן. אונ אויף ווייטער זאלן זייא שרייען מיט גיטעקייט פאר גאט ביה. אז ער זאל זייא אויש ציהען פון דא הענט פון דא פאר שאלמענע שרים אונ

מוקים וואש זייא זיינען צריין גינאנגען אנטער זייער רשות דורך דער זינד. אונ דער מענטש בארארף זייער צוא וויינען אויף דער דאזיגער זינד. אונ סהקת דא סרערין וועט צוא פראכן ווערין דאש שטארקייט פון דא שרים אונ זייער פח וועט שלאפער ווערין אימליכען מאג פון ווערין דא סרערין ביז עש וועט גיט בלייבן קיין צייכן פון דער דאזיגער זינד: (יב) דא זאלשט זיין גאנץ מיט גאט דיין גאט אין אלע דינע ענינים דאש היינט אונ עש סרעפט זיך דיר עפיש אסיבה חיו זאלשטו אויף הייבן צוא גאט דינע אויגן ער זאל דער ווערין זיין דער פארעקייט אונ זיין גינאד אונ דאש זאלשטו מאן מיט תשובה אונ תפלה אונ צדקה. אונ דיין הארץ זאל דך גיט אן ביידן ווייל דא זעהעסט פיל לייט זיינען נאך גינאנגען נאך פישוף אונ האבן פגליקס דען ווייא איז צוא דער הצלחה ווייא איז צוא דעם גומש וואש קומט דורך פישוף. דען דא הצלחה וועט גיך פאר לענד ווערין אווא וויא דורך. אונ דא עבירה בלייבט אן גיקריצט אונ אן גיצייכנט דאש ער זאל דורך איר גישטראפט ווערין מיט שווערע אונ ביטערע שטראף: (יג) זעה וואש עש שטייט אין זוהר פרשה תזריע. רבי יצחק איז גינאנגען צו דיין פאמיר האט ער גזעהען איין סענטש גייט אונ גיינט אראפ פון דעם וועג אונ סראנט אנרוישע משא פון האלץ אויף זיינע אקסלען. האט רבי יצחק צוא אים גינאנט ווארם טראגשטו דאש אויף זיינע אקסלען. האט דער סענטש אים גיט גיענטפערט

הוא אולי אבתריה חמא קשורא דתנגא דהוי סליק תחות ארעא ועאל האי בר נש לנוקבא הווא דהוי זעירא ואיתכסויא מיניה: (י) דחיל ר' יצחק ונפיק לפום מערתא עד דהוי יתיב עברו ג' כ' ר' יהודה ורבי חזקיה חמא לון וקריב לנביהן סח לון עובדא אמר רבי יהודה בריך רחמנא דשיזבך האי מערתא דסגרי מעיר (סרוגיא) יושבים תמן וכל יושבי האי קרתא הן מבשפים גדולים ואתין למדברא וצדין נחשים חיוין אוכמין דאינון בני עשר שנין או יותר ועושין בהם חרשים ולא מינמר מיניהו ונמשלן בידים ועירב נעשין מצורעים ואתעבידו סגירין וכל זייני חרשין דלהון בההיא מערתא אינון: (יב) אולי עד דהוי אולי פגעו בהדי בר נש דהוי אתי ובריה הוי חולה קמיר על חמרא אמרו מאן את אמר להם יהודאי אני ודא הוא בני דאיהו קשור על החמור אל אמאי הוא קשור: (יג) אמר להם דיירא הוה בחד כפר והוי ברי אולף אורייתא בכל יומא והוי אהדר לביתא ולעי לן מילין אלין ושלש שנים הוי דיירא בההוא ביתא ולא חמינא מידי והשתא יומא חד עאל ברי לביתא לאהדר אלין מילין דאורייתא מה שקבל מרבו אעבר חד רוחא קמיה וניק ליה אעקס פומיה ועינוהי וידוהי ולא יכול למלא ואתינא לגביה מערתא הנזכר דילמא יהא ילפין ליה מלה דאסוותא: (יד) אמר ליה ר' יהודה ובההוא ביתא ידעית מקדמת דנא אתנויק ביה אל חד בר נש והוי אמרי דמרעא הוי (רל) דהוה חולי) ולא מויק ומינייהו אמרו רוחא דביתא ולבתר עאלו ביה כמה בני נשא ולא אתנויקו ביה אמרו נזיל בהדי האי בר נש ונחמי: (טו) אר' יצחק אסור לן אי הוה אולי לגבי נברא רבא דחיל חטאין כגון נעמן לגבי אלישע נזיל אבתריה ואם לאו לא נזיל כי אסור לן לאתחזאה בריך רחמנא דשויב לן מינייהו והאי

ג'ענפערט' איז רבי יצחק אים נאך גינאנגען האט ער געזעהן וויא ער איז אריין גינאנגען אין איין הייל אריין. איז רבי יצחק אים נאך גינאנגען האט ער געזעהן איין רוק איז אויף גינאנגען פון דער ערד. און דער מענטש איז אריין גינאנגען אין איין קליין לעביל וואש אין דער הייל איז געווען. און איז פאר שוואנדן געווארן פאר אים: (י) האט רבי יצחק זיך גיפארעכטן און איז ארויס גינאנגען פון דער מערה וויא ער איז געקעסן בייא דער מערה וויין דארטן גינאנגען רבי יהודה און רבי חזקיה. האט ער זיין דער זעהען און איז גינאנגען צו זיין אה האט זיין דער ציילט דיא גאנצע מעשה. האט רבי יהודה צו אים געזאגט גילויבט איז נאם וואש האט דין מציל געווען פון דער הייל. דען דארטן ויצין מצורעים פון דער שטאט סירינא און דיא אלע וואש וואנען אין דר שטאט זיינען גרוישע כפשיס. און זיין גייען אין דער סדבר און האפן שלאנגען ווייסע און שווארצע וואש וויין אלס צעהען יאר אדער נאך מער און שווען מיט זיין פישוף. און דרום ווערן זיין מצורע. און נאר זייער פישוף שווען זיין אין דער דאזיגער הייל: (טו) וויא זיין זיינען אונזען גינאנגען פון דער הייל האבן זיין געגעניגט איין מענטש איז גינאנגען און זיין זון איז געווען קראנק און צו געקניפט אויף דעם אייזיל האבן זיין צווא אים געזאגט ווער פישוף. האט ער צווא זיין געזאגט איך בין איין יהודי און דאש איז מין זון וואש ער איז צווא געקניפט אויף דעם גינאנגען פאר אים האבן זיין אים גיפערענט פאר וואש איז ער אן געקניפט: (טז) האט ער צווא זיין געזאגט איך האב געוואגט אין איין דארף און מין זון האט גילערנט אלע טאג הורה. און פלעגט קעסען אהיים און איבער חורין דאש לערנען האב איך דרייא יאר געוואגט אין דער דירה און האב נים געזעהן קיין שלעכטע זאך אפאל איז מין זון געקעסען אהיים איבער צווא חורין דאש לערנען וואש ער האט סקבל געווען בייא זיין רבי: איז אים איבער גינאנגען איין לופט און האט אים סווק געווען און האט אים פאר קריסט זיין סויל איז זיינע אויגן און זיינע הענט. און ער קען נים ריידן בייא איך צווא דער הייל סאקער וועלן זיין אים היילן: (יז) האט רבי יהודה צווא אים גיפערענט. איז שוין אפאל אייגער נחוק געווארן אין דעם בזוי האט דער מענטש אים גענפערט עש איז אפאל יא אייגער נחוק געווארן דארטן. און נאר אטייל האבן אבער געזאגט אז ער איז אזא קראנק. און איז נים נחוק געווארן. און דער נאך האבן שוין געוואגט אין דער שטוב פיל לייט און עש האט זיין נים גישאט האבן זיין געזאגט לאסיר נאך גיין דעם מענטשן וועלן מיר זעהען וואש זיין סוף וועט זיין: (יח) האט רבי יצחק צו זיין געזאגט מיר סארן אים נים נאך גיין ער וואלט גיין צווא איין בית און ווא נעמן איז גינאנגען צו אלישע הנביא וואלטן מיר אים נאך גינאנגען. אבער אייגער סארן מיר אים נים נאך גיין. גילויבט איז נאם וואש ער האט און מציל געווען

והאי בר נש אסור ליה גיכ ליזיל לתמן איר יהודה והא תנינן בכל אדם מתרפא חוץ מעבודת כוכבים ועצי אשירה וכו' אל ודאי עבודת כוכבים איהו ולא עוד אלא דהא כתיב לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו' אזיל לאורחיהו: (ט) אזיל האי בר נש לההוא מערתא הוא ובריה שרי ליה במערתא עד דנפק אבוי לקשרא לחמרא נפיק קטורי דאשא ומחא ליה ברישא וקטליה אדהפי עאל אבוהי ואשכח דמית בריה נטיל ליה ולחמריה ואזיל ליה: (ז) לבתר יומין חזי לר' יצחק ולר' חזקיה והוי אזיל ובכה קמיהו וסח לה עובדא איר יצחק ולא זמנין סגיאין אמינא לך דאסור למיחך תמן בריך רחמנא די כל מעבדוהי קשום ואורחיה דין זכאין אינון צדיקא דאזול באורחא קשום בעלמא הדין ובעלמא דאתי אבל אינון דאזולין בתר שיפשוין וכשופים ודאי שסוף שלהם הוא רע מאוד בחייהו ומכיש אחר מותן שנשמתי נדחת ואינון זוכין לראות באור עוה"ב וגם מנופן נעשו ענינים רעים כמבואר בזהר בכמה מקומות וכאן קצת ע"כ צריך האדם להזהר שלא יעשה לו אפילו רפואה מה שנעשה ע"י כישוף כי מעשה כישוף הוא עבירה כאילו עובד עבודת כוכבים והירא שמים ירחיק ממנה ואז טוב לו יהיה מלה:

פרק כט דע כי בלעם הרשע כשראה שאינו יכול להרע לישראל בכשפיו כמשה מה אקוב לא וגו' נתן עצה לבלק שיפקיר לזנות את בנותיהם כדי להכשיל את ישראל וכאשר באמת נכשלו ונפלו מישראל כ"ד אלף ואח"כ הלך בלעם ליטול שכרו מבלק: (ב) בא פנחס וראה את בלעם במלחמת מדין פורח באויר רמא פנחס קלא לבני חילא (עיין בזהר) ואמר אית מאן דידע למפרח אבתריה דההוא רשע לפי שהיה רואה שבלעם מס כעוף: (ג) ומיד התעורר איש אחר וצליה שמו והיה משבט דן שהיה יודע

אנן פישוף • איז וייער סוף בונדאי שלעכם ביאי וייער לעבין • אנן ככל שכן נאך וייער מוים • אנן איז גיט וזכה צוא זעהען אין די ליכט פון עולם הבא • אנן אויף פון וייער גוף ווערם שלאנגען אזוא וויא עש שמיים אין ווער אין פיל ערשער • דרום מה דער סענטש בזהר ויין אז ער זאל ויך גיט מאן קיין רפואה וואש ויא איז גיטאכט גינאנען דורך פישוף ווארום דא ווערן פון פישוף איז אזוא אין עבירה גלייך וויא ער דינט גלולים • אנן דער וואש פארקט ויך פאר גאט דער זאל ויך דער ווייטערין פון דעם וועט אים בונדאי גוט ויין:

פרק כט דע דא זאלשט ווישין אז בלעם הרשע האט גיזעהען אז ער קען דיא ישראל גיט מאן קיין שלעכטש דורך ויין פישוף • אזוא וויא ער האט גינאנט מה אקוב לא קבה אל וואש זאל איך שליטין אז גאט וויל ויאי גיט שליטין • האט ער גיגעבן איין עצה צוא בלק אז ער זאל היישין די מוצבים זאלן ספקיר ויין זייערע סעכסער צו זנות פרי צוא שטרויכלען דיא ישראל • אנן ויאי וינען סאקע גיטשטרויכלט גינאנען אנן עש איז פון ויאי גיטשטארבין פיר אנן צוואנציג מוויננס • דער נאך איז בלעם גינאנגן נעמן שבר פון בלק פאר דער עצה: (ד) איז גיטשען פנחס מלחמה האלטין מיט כהן אנן האט דער זעהען בישעת מלחמה וויא בלעם פליהט אין דער לופטען • האט פנחס גינאנט צוא ויין חיל סאסער איז צווישן אייך פאר האנדין אזעלכער

זוא

גיזעהען פון ויאי • אנן דער סענטש פאר אויף גיט גיין אהין • האט רבי יהודה גינאנט מיר האבין דאך גילערינט אז מיט אלעמען מען אסענטש ויך היילין נאר פון ועלכע זאכין וואש קענט ארויז פון עבודת גלולים פאר מען ויך מיט ויאי גיט היילין האט רבי יצחק גינאנט פישוף איז אויף עבודת גלולים וינען ויאי גינאנען אין וייער זעג וואשזוייא האבין פאדארפט גיין • (ט) אנן דער סענטש איז גינאנען צוא דער הייל • האט ער אויף גינאנען ויין זון אנן האט אים גיליינט אין דער הייל וויא דער פאסער איז ארויז גינאנען צו קניפן ויין אייזיל • דער ווייל איז ארויז גינאנען איין ריף מיט פייער אנן האט גישלאגן אין ויין קאפ אנן האט אים גיטייט דער נאך איז דער פאסער אריין גינאנען אנן האט גיפנען ויין זון מוים • האט ער גינאנען ויין מוויטן זון אנן דאש אייזיל אנן איז צוא ריך גינאנען מיט גרויז צער • (כ) אין עטליכע מען ארום האט ער גיזעהען צוא רבי יצחק אנן רבי חזקיה אנן איז גינאנען אנן האט גינאנען פאר ויאי אנן האט ויאי דער ציילט דיא גאנצע מעשה • האט רבי יצחק גינאנט צוא אים האב איך דען דיר גיט פיל סאל גינאנט אז מען פאר אהין גיט גיין • גיליינט איז גאט וואש אלע וינען מעשים וינען אמת אנן וינען וועגן וינען מיט גיטשען דין • אנן צוא דיא צדיקים וואש גינען אין דעם וועג פון אמת איז ויאי וואל אויף דער וועלט אט אויף יענער וועלט • אבער די וואש גינען נאך גארשקייט

להזיק ילדי ישראלים ראויין הן לפורמן בשמם ולהפריש אותן שלא יהיה להם שום נגיעה בקדושת ישראל :
 (י) ודע כי בלעם הרשע לקט כל מיני עשבים השייכים להכישוף והכניסם לקדירה וחצר וממנו את
 הקדירה בעומק הארץ אלף ותק אמה : (יא) וכשכרה דוד המלך ע"ה לשיתין כרה עד התהום להמציא
 מים מתהום לנסך ע"ג המזבח כרה אלף ותק אמות מצא האי קדירה והעבירו והחלישו במים הראויין
 לנסך ע"ג המזבח וע"ז אמר מואב סיר רחצי שרחץ והעביר בשופים שבסיר מואב הנזכר : (יב) ע"כ באם
 יש חשש ההיזק של כישופים מוב להעבירם ע"י מ"ז שיר המעלות שאמר דוד בשעה שכרה את השיתין
 להעלות המים מן התהום ואח"כ יתפלל להשי' להסיר כל מיני הזיקות כישוף מישראל : (יג) וזאת העצה
 טובה לכל בר ישראל ולכל בת ישראל להרחיק עצמם מן הכישוף בכל מיני הרחקות שבעולם מלעשות
 דבר ע"י כישוף או ניהוש וקסמים ולא לשמוע שום לחש של כישוף : (יד) כי הקב"ה בעמו ישראל התפאר
 כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וכל המרחק את עצמו מהכישוף מכניסין אותו בעוה"ב למחיצה
 שאפילו מלאכי השרת אין יכולין לעמוד שם :

פרק ל כתיב והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך איתא במסכת ברכות הוואה אוכלוסים של
 ישראל מברך הברכה ברוך הכם הרוים שאין דעתן שוה כך אני אומר שיש דעות
 מחולקות בבני אדם בנתינת הצדקה ובעשיית הגמילות חסדים : (א) הזכר האחת הן קמצינים ואין בכחם
 לעשות צדקה וגמילות חסד ואף לעצמם אין להם רשות לאכול ולשתות ולעשות מלבושים בוודאי אותן
 אנשים הן מכתות החיצונים וכמשיל פרק כ"ז וכ"ח ואין להם חלק בקדושה כי הסמרא אחרא שולט עליהם :
 כת

כישוף מאכערש וואש וייגען מווק דא יודשע קינדער
 דא וייגען ווערט אז מען זאל זיין אפ שיידין פון כלל
 ישראל אז זיין זאלן קיין שום נגיעה ניש האבין אין דעם
 הייליגקייט פון ישראל : (א) און ווייט אז בלעם הרשע האט
 צוא נויף ניקליבן אלגלייא קרייטשער וואש גיהערין צום
 כישוף . און האט זיין אריין גלייגט אין אמאם און האט
 אויש גיגראבין אין דער ערד מיף פופצין הונדערט איילין
 און האט דארט באהאלטן דעם מאם . (יא) און אז דוד
 המלך האט גימאכט דעם גרונד פון דעם מזבח . האט
 ער גילאזט גראבן דאש ארם פופצין הונדערט איילין מיף
 דאש איז ביז דעם תהום פרי צוא אויש ציהען וואשער
 פון דעם תהום זיין צוא מנסך זיין אויף דעם מזבח
 און דאש ארם רופין דא חכמים שיהיו : האט ער גיפונען
 דעם מאם . האט ער דעם כישוף אפ גישווינגט און אים
 שלאף גימאכט מיט דער וואשער וואש וייגען גינען ראוי
 כנסה צוא זיין אויף דעם מזבח און דרום האט ער גיזאגט
 מואב סיר דעם מאם וואש בלק מלך מואב מיט בלעם האבין
 אריין גיטאן אין דער ערד רחצי האב איך דאש אפ גיוואשין
 און האט מבטל גינען דעם כישוף . און בשעת אז ער
 האט גיגראבן די שיתין האט ער גיזאגט פופצין קאפסילאך
 תהלים דאש וייגען דא פופצין שיר המעלות : (ב) דרום
 ווען ביין אייגעם דא איז אהשש כישוף . איז גוט דאש
 מעביר צוא זיין דורך דעם ער זאל ואגין דא פופצין שיר
 המעלות : און דער נאך זאל ער בעטן צוא השי' ער
 זאל פון דא ישראל אפ טאן אלע מיני הזקות פון כישוף .
 (ב) און דאש איז דא טבע עצה צוא איסליכן בר ישראל
 אדער בת ישראל : דאש זיין זאלן זיך דער ווייטערן פון
 כישוף מיט אלגלייא דער ווייטערונג ביין אפון צוא טאן
 איין שום נאך דורך כישוף אדער איין שפראך און אפילו
 ניש צוא הערין איין שפראך פון כישוף : (ד) ווארום גאט
 ב"ה האט זיך פרייטשט עש איז ניש פאר האגנדין קיין כישוף
 צווישן דא יודין . און דער וואש דער ווייטערן זיך פון
 כישוף פרייטשט מען אים אריין אויף עולם הבא אין אזא
 מחיצה וואש אפילו מלאכים קענען דארט ניש שטיין :
פרק ל כתיב אין פסוק שמיים והלך לפניך צדק כבוד יאספך
 און דיין צדקות וועט גיין פאר דיר דער כבוד פון
 גאט וועט דרך איין זאמלען . דען עש שמיים אין מלכת
 ברכות דער וואש ועהם פיל לייט פגנדר מו ער מאכין דא
 ברכה ביד חכם הרים דאש ניש ער אפ איין שבת והודיה צו
 גאט ברוך הוא וואש ער האט פגאטן פיל מענטשן און דא
 דיעה פון איינס איז ניש גלייך צום אנדערן . אזא זאג איך אז
 אין צדקה געבן און גמילות חסד צוא טאן . איז אויך פרי
 האגנדין צוא שייטע דעות דאש הייטש איסליכער בונדער
 האט אנגדער טבע : (ג) איין פיהה איז דא קמצינים וואש
 האבין קיין מאכט ניש צדקה און גמילות חסד צוא טאן
 אפילו צו עסין און שרינקען און גליידין זיך האבין זיין אויך
 קיין

(ג) כת השני עין רעה בשל אחרים ואין לו לב לעשות צדקה כי אם מעט מוער מחמת הנאות אבל הוא בעצמו אוכל ושותה ופזר לב משתה תמיד ויצא שמן ודשן כעגל מרבק עליו כתב הוזהר זהו אנשים אשר המה מסיפרא דיחש וסימנך כל הולך על גחון רל מי שיש לו בטן גדול מלא שומן ודשן הם מסיפרא דעל גחונך הלך ע"ש פ' שמיני אבל מכל מקום יש להם קצת זכויות שעושין צדקה לשם גאווה : (ד) כת השלישי הוא אנשים עשירים אשר נתן ה' להם עושר ועושי צדקות ועושין גיח אך לא כדבעי כאשר שיש להם קצת רע עין ואינן יכולים לכופף את יצרם מלעשות צדקה בחייהן רק כשהן חולין על מטותיהן עושין צוואה לעשות אחר מותן צדקה לבנין בית הכנסת או לבית המדרש או ללמוד איזה שנים עבורו אחר מותו זהו מדת של אדם בינוני : (ה) הכת הרביעי הוא מי שחנן ה' אותו בעושר ועושה צדקה בחייו לפי עשרו ועוסק בנמילות חסדים ובתלמוד תורה שמספיק לומדי תורה וגם מפזר מעות למלמדים שילמדו עם בני עניים ע"ז נאמר והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך : (ו) ואמשול לך משל לשר צבא שהלך למלחמה ויש לו חיל אם החיל הולך לפני השר צבא אז השר צבא בוודאי לא יכול לבא לידי סכנה אם יפגעו בו אויביו מה שאינו כן אם השר צבא הולך לבדו לפני החיל באם היו יפגעוהו רוכבי מוסים ופרשים מן אויביו או ישיגוהו ויקחוהו לשבי אף שהוא נבחר חיל ויכול ללחם נגד האויבים מ"מ נסוג לבו אחר בראותו שהחיל שלו הוא רחוק מאצלו : (ז) כך הוא הנמשל האדם כשעושה צדקה בחייו אזי עליו נאמר והלך לפניך צדקך ואין אתה מתיירא מן האויבים כי כבוד ה' יאספך בלי שום שטן ומקשרג משא"כ אם אתה עושה צדקה אחר מותך מי יודע אם ישיגו אותך אותו הצדקה כיון

(ח) היא פערטע פיהה איז דער וואש גאט אים גיגעבן עשירות און ער טוט צדקה ביי זיין לעבן ווערליך זיין עשירות און איז עוסק אין גמילות חסדים און לערניג און גיט פרנסה צווא דיא וואש ויצן און לערנן און גיט פיל געלט צו מלכדים זיין זאלן לערנן מיט ארבע קינדר . אויף דעם ווערט גיזאגט דיין צדקות וועט גיין פאר דיר גאטש פבוד וועט דיר און זאמלען : (י) און איה וועל דיר גלייכן איין משל דער צווא דען דאש איז גיגליכן צווא איה צבא וואש איז גיזאגט אין מלחמה אריין מיט חיל . נוא איז דאש חיל גיט פאר דעם שר צבא וועט דיר שר צבא בוודאי גיט קענן קומען צו איין סכנה ווען אפילו דיא שוואים זאלן אים וועלן עפיש טאן אפער או דער שר צבא גיט פאר דעם חיל ווען און עש וועלן אים חיל פגעניגן רייטערש פון זיינע פיגד וועלן זיין אים בוודאי גרייכן און וועלן אים נעסן אין שכיח אריין . האטשע ווען דער איז אגרוישר נבור און קען מלחמה האלטן קענן זיינע פיגד פון דעסם ווענען ווערט זיין הארץ אין אים דער שראקען ווייל ער זעהט אז זיין חיל איז ווייט פון אים : (י) אזו איז דער נמשל דער סענעטש וואש טוט צדקה ביין זיין לעבן ווערט אויף אים גיזאגט אז זיינע צדקות וועט גיין פאר דיר דען וועשטו קיין מורא גיט האבן פאר די פיגד דאש זייגן דיא קליפות ווארונג נאמש פבוד וועט דיר און זאמלן . אן איין שום שטן און מקשרג אפער אז דו שושט צדקה נאך דיין שוים . גיישטו דאך פריער פון דר צדקה .

ווער

קיין רשות גיט . דיא סענעטשין זייגן בוודאי אין דעם רשות פון דיא שרים . און האבן קיין חלק גיט אין דער קדושה ווארונג דיא ספרא אחר גינעלטיקט איהר זיין : (ג) דיא אנדערע פיהה איז דער וואש ער האט קיין הארץ גיט צדקה צווא טאן נאר נאר ווייניג גיט ער פון נאך ווענען אפער ער עסט און פרינקט זייער גוט און איז פערט און וויא איין גיטאטשע קאלב . אויף דעם שרייבט דר וזהר אז דיא לויט זיינען מסטרא דחש און דער סיסן איז פון דעם פוסק כל הולך על גחון דאש מיינט מען דעם סענעטשין וואש האט אגרויטשין בויק און איז פערט דיא זייגן פון דעם נחש וואש ביי אים שטייט על גחון חלך דא וואלשט גיין אויף דיין רוקן . נאר פון דעשט ווענען האבן זיין פארט עפיש איין זכות ווייל זיין טוען פארט אביסל צדקה . האטשע זיין טוען עש פון גאווה ווענען : (ד) דיא דריטע פיהה איז זעלכע עשירים וואש גאט האט זיין גיגעבן עשירות . און טוען צדקה און גמילות חסד נאר גיט וויפיל מען דאך ווייל זיין האבן פארט אביסל איין רע עין און קענן גיט זייטן זייער רער צו טאן צדקה ביין זייער לעבן נאר אז זיין ווערין קראנק לאוין זיין צוואה מען זאל נאך זייער שוים טאן צדקה צווא בויען זאשאל אדער איין בית המדרש אדר מען זאל צאלן צו הלמדי חכמים זיין זאלן עטליכע יאר נאך זיין לערנען דאש איז דיא מדה פון איין בינוני . דאש ער איז גיט זייער גוט און אויף גיט זייער שלעכט :

כיון שהמתים הם חפשים מהמצות: (ח) על הכת הראשונה נאמר ועזבו לאחרים חילם ואפילו אם בניו הם יורשים אותו מכל מקום אין לו נחת רוח בעשרו אף לאחר מותו כאשר חרשים מקרב באו: (ט) וראיתי העם מקילים בכבוד אביהם שכבר מתו שעושין להם בנדים שתורים מובחר הבגדים כולם חרשים ומוב לבם משתה תמיד הם בעצמן מזלזלים בכבוד אביהם אשר מהראוי לספור אתר אביו ולזהות עצב וכל זה הוא גרמא מאביהם וזרוק חוסרא ועל עיקרא קאי וא"כ אין לך שמות גדול מזה ודי בזה: (י) ע"כ עצה היעוצה להאדם ליתן צדקה בחייו בכל מקום שאין הספק מוציא מדי בחייו כי מי הוא יודע העתים אם יתקיים צוואתו או לאו וקרל בכל מקום שאין הספק מוציא מדי ודאי ע"כ עיקר הצדקה הוא מה שהאדם עושה בחייו ויראה ליתן לבני אדם שהן מהונגים כמבואר בשע' בהלכות צדקה ואז טוב לו יהיה סלה:

פרק לא וי בוקר תשמע קולי וקשה וכי בבוקר שומע ה' קול המתפללין והלא בכל עת ושעה שקוראים אליו הוא שומע קולנו ומאזין תפלתנו: (א) אכן הענין הוא כך כי בשאר העתים כשבני אדם מתפללין מעיינים בתפלה אם היא ראויה להתקבל מחמת מעשיו של אדם או לאו משא"כ המתפלל בבוקר: (ב) כדאיתא בזהר פ' בלק ר"א ורבי אבא ושאר חברייא עמיה הוו אזלי באורחא פתח ר"א ואמר ה' בוקר תשמע קולי הענין הוא כך כי בכל צפרא מתעורר חסד דאברהם דכתיב בו וישכם אברהם בבוקר והאי שעתא עת רצון הוא מאוד: (ג) ואפילו החולה המושל על ערש דחי מוצא נחת רוח בבוקר עי' רפאל המתגלה בכל בוקר וכל אינון ממונים על מרעין להמיל חולשא דמרעין על בני נשא כד חזיון מלאך רפאל מתגלה דחלין מיניה וערקין וכדין רפאל אושים האי אמותא לההוא

ווער ווייזט אויב דיא צדקה וועט דיך גרייכן און אויף סאכס וועלן דיא קינד דיר גוט פאלגן: (ח) און אויף נאר דער ערשטער פיהר ווערט גיזאגט וועזבו לאחרים חילם און וויא וועלן פאר לאזן וייער גוטש צו פרעמדע און האמטשע ווען וייער קינד וועלן אים גרייכן. פון דעס וועגן האט ער קיין גת רוח גוט פון ויין עשירות אפילו נאך ויין מוים: (ט) ווייל אף האב גיזעהען פיל לייט וויגען מקל פון גרליך צוא האלטן וייער פאטער וואש איז גישטארבן. דען ווי מאכן ויך שווארצע קליידר פון די גוטע מסעריעש און נאיע און ויין תמיד פרייליך. און וויא אליין וויגען סולל אין דעם פבד פון וייער פאטער. וואש וויא וואלטן גינקערס קלאגן נאך וייער פאטער און מרועריג ויין. גוא איז דען פאר האנדן אנגעשרער שמת דר פון: (י) דרום איז די עצה צום סענטשין. ער זאל געבן צדקה בייא ויין לעבן סים איין עין יפה און עוסק צוא ויין אין גסילות חסדים בייא ויין לעבן. ווארום ווער ווייזט דיא צייטן צוא וועט ויין צוואה סקים ווערין צוא גיין. דרום איז דיא געשטע צדקה וואס דער סענטש טוט בייא ויין לעבן. און זאל זעהען צוא געבן ויין צדקה צוא גרליכע לייט אזוא וויא עש שטייט אין שולחן ערוך אין הלכות צדקה און דענקאלט וועט אים גוט ויין אויף אייביג:

אין דער פריא זאלסטו צוא הערין מיין קול איז דאך קשה הערש דען גאט צוא נאר אין דער פריא דאש קול פון דיא וואש בעטן פאר אים אסער אישליכע צייט וואס מען רופט צוא אים. הערש ער אלץ צוא אונזער קול און פאר נעמט אונזער תפלה: (ב) נאר דער תירוץ איז אזא. דען אין דיא איבעריגע צייטן איז מענטשן מעגן תפלה איז מען אויף דעם היסעל מעגן אין דער תפלה צוא איז ער ווערט מען זאל ויין תפלה סקבל ויין מחבת וייער גוטע מעשים און אויב גיין. אבר דער וואש טוט תפלה אין דער פריא הערש גאט תמיד צוא. (ג) אזוא וויא עש שטייט אין וזהר פרשת בלק רבי אליעזר און רבי אבא און דיא איבעריגע חבריא סים אים ויין גיזאגט אין וועג. האט רבי אליעזר גיזאגט עש שטייט אין פסוק "בוקר תשמע קולי דען אלע פריא ווערט דר וועקט דר חסד פון אברהם. וואש עש שטייט בייא אים וישכם אברהם בבקר און אברהם האט ויך גיפערט אין דער פריא. און דיא צייט איז אנדויער עת רצון: (ד) און אפילו איין גראנקר וואש ליגט אויף דעם ווייא טאג בעט. גיפנט ער אויף אין דער פריא נחת רוח דאך דעם סלאך רפאל וואש ער ווערט אנשפאלעקט אלע פריא. און דיא ממנים וואש ויין סמנה צוא ווארפן שלעכטע קראנקהייט אויף סענטשין. וויא וויא דר זעהן דעם סלאך רפאל פארקטין וויא ויך פאר

פרק לא אין פסוק שטייט "בוקר תשמע קולי גאט בריך הוא

לר' יוסי דפקיעין ולא שביק לבר נש דיממא לערסיה דאבוהי בתר דמית אלא איהו בלחדיה הוי סמיך ליה ובכי עליה • (י) ופתח האי ינוקא פומיה ואמר מארי דעלמא כתיב בתורה כי יקרא קן צפור לפניך בדרך וגו' שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך מארי דעלמא קיים מילי דא דאורייתא • (י) תרין בנין הוינא אנא ואחתי ועירתא מנאי הוי לך למיסב לן ולקיימא מילי דאורייתא ואי תימא מארי דעלמא אם כתיב ולא אב הלא אמי מתיא וגנסת לה מבנין השתא אבא דהוי חפי עין אנסיבת מעל בנין אן הוא דינך דאורייתא • (ט) וכד הוי שמעין ר' אליעזר ורבי אבא עם חברייא קלא דינוקא הויין בכין פתח ר' אליעזר ואמר שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר עד דהוי ר"א אמר האי קרא אתא עמידא הנורא ופסק בינייהו • (ט) וההוא ינוקא הוי דביק פומיה לפומא דאבוהי ולא מתפרשין אד' אליעזר או בעי הקב"ה למירחש ניסא או בעי דלא ישתדל בר נש אחרא עליה • (י) עד דהוי יתבין שמעו קלא זכאה אנת רבי יוסי דמלין דהאי גדיא זעירא ודמעותיו סליקו לגבי כורסייא דמלכא קרישא ודגו דינך ותלישר בני נשא אומין הקב"ה למלאך המות בגינך והא עשרין ותרתין שנין אוסיפו לך עד דתוליק אורייתא להא גדיא שלימא חביבא קמי קוב"ה • (י) קמו ר' אליעזר וחברייא ולא שביקו לבר נש למיקרב לתהא ביתא ומיד חמו עמודא דאשא סליק ור' יוסי פתח עיניו והוי האי ינוקא דבק פומיה בפומיה אמר ר"א זכאה חולקא דחמינא תחיתיה המתים עין בעין קריבו לגביה והוי האי ינוקא גאים כאילו נוע מהאי עלמא • (ט) אמרו זכאה חולקך ר' יוסי וברוך דאחמינא דאתרחיש לן ניסא על ידי מלין

(יב) און דער רבי יוסי האט גיהאט איין יונגען זון • האט ער גיט צוא גילאום קיין שום מענטש צוא דעם בעט וואו זיין גיטשטארבער פאטער איז גילעגן נאר ער אליין איז גיטשטאנן ביים אים און האט איבער אים גיוויינט • (יג) און דאש קינד האט אויף גיעפעט זיין מיל און האט גיוואנט רבשיע עש שמיים אין דער תורה ווען עש וועט זיך סרעפן פאר דיר אין וועג איין נעסט פון פויעלן זאלשטו אונזע שיקן דיא סאר און דיא קינד זאלשטו דורך נעמען • רבשיע זיין געגיס די דאווענ ווערטער וואש עש שמיים אין דער תורה • (יד) דען מיר זיינען צווייא קינדער איף מיט מיין יונגע שוועסטער זאלשטו גיהערט אינא אונזע צוא נעמען פון דר זעלט און צוא געגיס זיין דיין תורה • און אויב דוא וועסט וועלן זאגן עש שמיים דאך אין דער תורה דיא סטער זאלשטו אונזע שיקן אבער גיט דעם פאטער • פאר וואר מיין סטער איז דאך שוין פריער גיטשטארבן און האלט זיט צו געטען פון אירע קינדער און איצנד איז אונז פאטער אויף גיטשטארבן און האשט אים צו גיטען פון זיינע קינד • וואו איז דיין דין פון דער תורה • (טו) וויא רבי אליעזר אונ רבי אבא און דיא חבריא האבן גיהערט דאש קול פון דעם קינד האבן וויא גוויינט • האט רבי אליעזר אן גרויבן צוא זאגן דעם פסוק שמים לרום וארץ לעובק ולב מלכים אין חקר וויא רבי אליעזר האט גיוואנט דעם פסוק • איז גיקעטען פון דעם הימל איין פייערדיגע זייל און האט גיטאכט אצווישן שייך צווישן דעם סת און צווישן דיא ליים • (טז) און

מלין דברך דהכי דחיק במלוי שפירין לתרע שמיא ובדמעות שלישי אוסיפו לך כ"ב שנין נמלוח להאי ינוקא ונשקיה ובכו עמיה מחדוה סגיא ואפקוה לביתיה אחרא עד דתיישב רוחיה ונשמתי תחזור ביה במקום . (ג) חדו תלתין יומין עם ר' יוסי וחדשו כמה חדושי דאורייתא אל ר'י חברייא לא אתיהיב לי רשות לנלאה לכוון מאי דחמינא בדהוא עלמא אלא לבתר הריסר שנין אבל תלת מאה ושבעין דמעין דאושיד ברי עאלו בחושבנא קמי מלכא קדישא . (כא) והנני נשבע לפניכם חברייא בשעתא דפתח ברי האי פסוקא דכי יקרא קן צפור ובאלין מלין הנזכרים לעיל אודעונו כולוה ספסלי דהוי במתיבתא דרקיע וכולוהו קמו קמי מלכא קדישא ובעי רחמי עלי והקביה נתמלא רחמים עלי ושפיר קמיה אינון מלין היך מסר נפשיה ברי עלי . (כב) וחדא אפטרופא אמר מארי דעלמא הא כתיב מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם אי רעוא דילך וזכותא דאורייתא וזכותא דהאי ינוקא דקא מסר נפשיה על אבוהי בדינא דתיחוס עליו וישהויב ויהיב קביה למלאך חמות תלוסר בני נשא תחותיה עד בתר כ"ב שנין . (כג) והנה שמעו נא אמיתות הדברים מהו דין דכתיב ה' ממית ומחיה וגו' וכי הקב"ה איהו סמית אלא הענין הוא שקודם יציאת הנשמה השמן רוצה לדבק בגוף ועייב יש חיו ג"כ וזהמא וערבוב גם לנשמה . (כד) וכשיגיע העת קרוב למיתתו של אדם כשר אשר אין ראוי להס'א להדבק בנשמתו המהורה מתגלית שכינתא קדישא ואז השמן מיד הוא נחלש ואול בעל כרחיה ודומה ממש אליו כמיתה שאין לו שליטה בנשמת הצדיק והנשמה כשהולכת מן הגוף הולכת תיכף עם השכינה הקדושה במקום קדוש הנקרא צדור החיים אשר על זה אנו מתפללין על המתים ויצרור

עוללים ויונקים יסדת עוז דאש איז טייטש פון וועגן דיא תורה וואס די קינדער לערנען האשמו גירונד פערשטיקט דיא וועלט אויב דיין ווילן איז דער זכות פון דער תורה און דער זכות פון דעם קינד וואס ער האט זיך מסר נפש גינען פון זיין פאטערש וועגן ואל דאש בייא שטיין אז רבי יוס' זאל נאך לעבן . האט גאט ביה גירופן צוא דעם מלאך הקדוש . און האט אים גינעבן פאר מיר דרייא צעהען מענטשן ביי נאך צוויי און צוואנציג יאר זאל איך ערשט שטארבן : (יג) און נון הערשט צוא דעם אמת פון דעם וואס שטייט " כמית ומחיה גאט ביה מייט און כאכט לעבעדיג " איז דאך קשה מייט דען גאט ביה אליין . ער האט דאך גשאפן דעם מלאך הקדוש דער איז כסונה צוא געבען דיא נשמת פון מענטשן . נאר דער הירוג איז דען איי דיא נשמה גייט ארויש פון דעם מענטשן וויל דער שטן זיך מרבך זיין אין דעם גוף . און דורך דעם קוקט חז' איין וורקט צו דער נשמה אויף : (כד) און אז עש קוקט נאךענט צוא דעם מוים פון אזו אצדיק וואס דיא סטרא אחרא איז גיט ווערט צוא פהעפסטן זיך מיט זיין ריינע נשמה דען אנטפלעקט זיך דיא הייליגע שכינה צוא אים : ווערט דער שטן פיקפ שלאף און כוז איבער דאנק אוועק גיין און בייא דעם שטן איז דאך גלייך ממש וויא ער זעלבשט שטארבט און וויא דיא נשמה גייט ארויש פון דעם גוף בהקפס ויא זיך מיט דער שכינה און פירט דיא נשמה אין איין הייליגע מציצה ויאש

זיך אריין גיטמייט צוא דעם שווער פון דעם היסל און דורך זיינע סרערין האט מען דיר מוסף גינען צווייא און צוואנציג יאר . האבן זייא גיטען דאש קינד און האבן אים גיקוקט און האבן גינעטן מתבת גרויש שכתה און האבן אים גינעטן אין אנדערע דיוז אריין . און האבן אים דארטן אויף גיטנערש . ביו זיין נשמה האט זיך צוא אים ווידער געקערט אזו וויא פריער : (ה) האבן זייא זיך גיפרייט דרייסיג טאג מיט רבי יוסי און האבן פיל זאכן מתרש גינען אין דער תורה . האט רבי יוסי צוא זייא גיזאגט . חבריא עש איז מיר גיטעבן גווארין קיין רשות אייך צוא מנלה זיין וואס איך האב גינעקען אויף ייענער וועלט . נאר אין צוועלף יאר ארום וועל איך מעגן דאש מנלה זיין אייך אבער דיא דרייא הונדערט מיט זיבעציג סרערין וואס מין קינד האט פאר נאסין דיא זיינען אויף גינאנגען פאר גאט ביה . (כא) און איך שווער פאר אייך חברייא אז בשעת מין זון האט אן גהויבן דעם פסוק כי יקרא קן צפור וכי האבן גיצימערט אלע ביינג וואס זיינען אין דער ישיבה פון דעם היסל און אלע האבן זיך גישטעלט פאר גאט ביה און גיבעטן צוא השי' אז ער זאל רחמנות האבן אויף מיר . און גאט ביה איז ווארין אויף מיר פול מיט רחמנות . און דאש וואס מין זון האט זיך מסר נפש גינען איבער מיר איז דאש וואלל גיפעלין פאר גאט ביה . (כב) און איין אפטרופס האט גיזאגט רבשע' עש שטייט דאך ספי

ויצור בצרור החיים את נשמתו : (כה) וזהו הסוד ה' מ'מ' להספרא אחרא ומנרשה ומהלישה ומחיה את הנשמה של הצדיק להביאה בצרור החיים וזהו הכור מוריד שאל ויעל קאי על נשמת הצדיק המוכרה לירד לניהנם לרגע קטנה וזה טבילה שלה כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחמא ובעי עכ"פ טבילה והסרת הוזהמא קצת ותיכף ויעל סליק ליה למקומה הראויה לה בג"ע : (כו) והנה חברייא תדע דבהא שעתא דאסתלקנא מעלמא עכדו לי ג"כ טבילה בניהנם כנוצר ותיכף אחר הטבילה עליתי לג"ע לדוכתאי ובשעתא דפתח ברי באינון מלין ומסר נפשו עלי יצא ג"כ נשמתו וזהו דדמך ונפשו יצאה בדברו וכיון דנפקת נשמתא דברי אתערית ופגעתי בנשמתו דהוי עאלת ג"כ מטבילה הנ"ל ותמן איתדן דינא להוסיף לי כ"ב שנה בגין דמועות ומלין דברי : (כז) וכחיוס כי נתמהרתי מכל וכל ונשמתו היא זכייא ונקיה ושהורה מוכרח אני לראות באלין כ"ב שנין לאתעסקא רק במלין דעוה"ב כי כבר קבלתי עונש מיתה וטבילה בניהנם ומכאן ולהלאה אצטריכנא דלא אתי בכיסופא לעלמא דאתי : (כח) וזה שאמר דוד המלך ע"ה יסור יסורני יה ולמות לא נתנני . אמר דוד רואה אני שהרבה יסורים גדולים מאוד ייסר אותי הקב"ה והכל כדי להנקה מוחסאי ואם כן כאשר כבר נתמהרתי ע"י טבילה היסורים מעתה חלילה לפגום עוד בנשמתו כי אם פתחו לי שערי צדק להתעסק בתורה ויראה שלא אהיה בכיסופא לעולם הבא : (כט) ונלמוד מכאן לכל אדם העובר עליו חצי דינים ממארי דעלמא וקיבל יסורים יחשוב כי בודאי לטהרו מפשעיו המה ואיצטריך ליה להזהר שמכאן ולהלאה לא ימשוך עליו עוד ס"א דמסאבא בחסאזי ואז

וואש הייטש צורו החיים ראש צרור פסוק מיר אויף דיא סתים ויצור בצרור החיים את נשמתו און ער זאל פאר בינדן זיין נשמה אין דעם היכל וואש הייטש צרור החיים . (כה) און דאש מיינט דער פסוק . כמית גאם ביה מיים דיא ספרא אחרא און פאר מרייפט זיא פון דעם צדיק ומחיה און מאכט לעבין דיא נשמה פון דעם צדיק . זיא צוא פריינגן אין דעם היכל צרור החיים און דאש איז דער סוד פון דעם פסוק כוהיר שאלו ער גירערט די נשמה פון דעם צדיק אין גיהנם אריין אויף אקליינער רגע און דאש איז וואש די נשמה טובלת זיך אין פייער ווייל עש איז גיט פאר האנדן אויף דער וועלט אז איין צדיק וואש ער זאל גיט האבן קיין שום עבירה . דרום סו זיא האבין טבילה איר ביטל וזהבא אפ צוא טאן . און תיכף ויעל פריינגט ער זיא אויף צוא איר ארם וואש איז איר דאזי אין גן עדן : (כו) און גון חבריא איר ואלט ווישין אז אין דער צייט וואש איך בין אונזעק גינאנגען פון דער וועלט האב איך מיך אויך גיטובלת אין : גיהנם . און נאך דער טבילה בין איך פירפ אין גן עדן צריין גינאנגען צוא מיין ארם און אין דער צייט אז מיין זון האט גינאנט דיא רייד וואש פריער איז גיטאנגען און האט זיך מוסר נפש גינען איבער מיר איז זיין נשמה אויך ארויש גינאנגן און דאש האט ער גיחלשת . און איך האב באגעניגט אין זיין נשמה דאש זיא איז אויך ארויש גינאנגען פון דער טבילה . און דארטין האט מען גשעפט אז מען זאל מיד מוסר זיין צווייטא און צוואנציג יאר פון וועגן דיא סרעריין און דיא בייד פון

מיין זון : (כז) און איצונדן אז איך בין שוין גאר ריין און מיין נשמה איז גאנץ ריין . דרום סו איך זעהען אז אין דיא צוויי און צוואנציג יאר זאל איך מער גיט עוסק זיין גאר אין דיא זאכן פון עולם הבא דאש הייטש תורה לערנען און מעשים טובים צו טאן . ווייל איך האב שוין גלייטן דעם עונש פון מיתה און האב מיך שוין גיטובלת אין גיהנם דרום ברארף איך שוין זעהען פון היינט אן און ווייטער גיט צוא טאן חזי קיין עבירה בדי איך זאל גיט קעבן חזי מיט דרפה אויף עוה"ב : (כח) און דאש האט דוד המלך ע"ה גינאנט יסור יסורני יה גאט מוט מיך שפראפין ולמות לא נתנני בדי ער זאל מיך גיט נעבן אין גיהנם וואש הייטש מות און ווייל אז איך בין שוין גירייניגט גינאנדין דורך יסורים דרום פון איצונדן אן גיהער איך דאך שוין גיט פאגם זיין אין מיין נשמה : גאר פתחו לי שערי צדק עפינט מיר די מויערין פון גירעכטיקייט אז איך זאל עוסק זיין אין דער תורה בדי איך זאל גיט קעבן מיט תרפה אויף עולם הבא : (כט) און פון דאנען ווערט אפ גילערינט צו אימליקען מענטשין וואש גייט אויף אים איבער יסורים פון גאט זאל ער בראמטן אז דאש איז בודאי בדי צו רייניגן אים פון זייער זינד און ברארף שוין גייר זיין אז פון איצונדן אן און ווייטער זאל ער שוין גיט טאן קיין עבירות ווארום ער וועט דאך בראפין וויער יסורים צו ליידן בדי אפ צו טאן דאש בראנקייט פון דער וזהבא פון דער ספרא אחרא : (ל) און מאמר וועלשט פריען וואש פאר איין שייכות האט דאש אז דורך דיא יסורים ווערש

ואז יצטרכו עוד יסורים כדי להסיר חלאת הוזהמא: (ו) ואם תאמר מה יסורין שייכין לזוהמת הסיא דע כי זוהמת הסיא היא דבר ממש: (זא) והאות והמופת לזה כי בהסתכל אשה גדה במראות הצובאות (שקורין בליא שפיגל) יתדבק כמה כתמים במראה המחשיכים את זהירות המראה ונעשית בהירות בהירות לבנות ושחורות כמשל פרק ב' הרי לך שהאדם עושה רושם במראות המומאות ומוזה תראה זוהמת הסיא היא דבר ממש הנדבק בגוף האדם וא"א להתלבן ולהתרוקן אם לא ע"י יסורים כי אין יסורים בלא חימום הגוף: (זב) אף העברת הכתמים מן המראות הצובאות א"א להעביר אם לא על ידי גתלי אש ואז יתוור (השפיגל) כמו שהיה בראשונה כן האדם אין לו כפרה על חטאיו אם לא שצריך להתלבן וילבינו חימום היסורים כנזכר: (זג) וכשאדם מקבל היסורים באהבה ובחבה מאת ה' אז היא מתיש כח התפשטות זוהמת הסיא וחלילה לאדם שיבעש ביסוריו אלא יקבל עליו הכל באהבה ובחבה הן ביסורים של גופו והן ביסורי ממונו: (זד) כי יש איזה אנשים אם יקרה לו איזה חיזק ממון אוי הוא מתחמם ומתלהב בלב רגז ומריב ומחרחר ריב עם הבריות וזה אשר בועש ביסורים אלא יהיה שייף עייל שייף נפיק בלב נשבר ונדכה ובהכנעה ויאמר חסיד ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך ובוזה מעורר רחמים שרואה הקב"ה הכנעה דלילה: (זה) והנה קבלה בידי שיש ימים מיוחדים בשנה ששלוחי ה' מביאים יסורים על בני האדם וביחוד על איתן בני אדם שהן מבעשים ביסורים על כן שומר נפשו ירחק מהם ואציג לך פרק מיוחד לאותן הימים:

פרק לב כתב הרב בעל מורי זהב ביר ס' קפ"ז הביא שם בענין אחד לגמרי שחושב שם איזה ימים שאמור לאדם להקצו דם מפני סכנה שהן יומי דדינא ע"ש. גם את זה ראה ושמור כי מצאתי בשם גדול אחד וחסיד שבחסידים שאלו ימים הם מיוחדים לאדם לקבל יסורים ע"כ אמר בהם

אם גיטמן דיא וזהמא פון דער קליפה: ואלשם ווישן או די וזהמא איז מאקע איין סכס וואש ווערט בהעפם אין דעם בענטשניש גוף: (לא) און אין צייכן און אמונת איז דער צו דען אז איין נדה קוקט אין איין שפיגל ווערט פלעקן אין דעם שפיגל וואש ויזא מאכן פינגער דאש לויסערקייט פון דעם שפיגל און עש ווערין דארטן ווייזע און שווארצע פלעקן איז דאך גדרונגען או דיא סכס אשה מאכט אציין דאך דעם וואש ויזא קוקט אין שפיגל אריין אין אירע סכס מעג און פון דעם קענטשט ווערן או די וזהמא פון דער סכסרא אדרא איז איין זאך וואש ווערט בהעפם אין דעם גוף פון דעם בענטשניש און דאש קען גיט ווייז און אפ גיטמן ווערין נאר מיידן דאך יסורים ווארעם דורך יסורים ווערט דר גוף דער היצט גייט אנועק דאך דער היץ דיא וזהמא: (לב) דען די פלעקן פון דעם שפיגל קען מען אויף אנדערש גיט אפ טאן נאר מיידן דאך פייערונגע קולין ווערט דער שפיגל או ויזא פריער או אויך דער בענטשט האט אנדערש קיין כפרה גיט אויף זיינע ויזא נאר מיידן דאך דר היץ פון דיא יסורים ווערין ווייט דיא פלעקן פון דער וזהמא פון דר סכסרא אדרא: (לג) און אז דער בענטשט איז מקבל דיא יסורים פון גאט באהבה דען מאכט ער שלאף דעם פח אין דער וזהמא וואש ויזא איז פאר שפרייט אויף זיין גוף חז

פרק לב כתב דער רב מצי זהב שרייבט אין יורה דעה: או עש איז פאר האגדן עטליכע מעג אין יאר וואש אין ויזא איז באהבה ויזא אדער צוא לאזן ווייל דיא מעג ווערין גירושין ויזא דדינא: און ער רעכנט דארט ארש

בהם להקז דם ואלו הן • יז במרחשוון • יום ה' שבט • כ' אדר • כ"ה ניסן • כ"ט אייר • מ"ז בסיון • כ"ז
 בסיון • כ"ד כ"ז בתמוז • כ' אב • כ"ז אב • יום כ"ז באב • ויום י"ב אלול : (ג) והנה באלו הימים הנזכרים
 יש לזכור מאוד שלא ילכו הילדים יחדים אף ברחובות כי הרוחות מצויין בעולם ויש להם רשות חז
 ליכנס לתינוק או לתינוקת ר"ל כי אלו העתים הן קבועים לשלוחי דין לפעול בעתים הקבועים הנ"ל כמה
 אחריות והרפתקאות על האדם הענוש כמה רוחות טובות הן המביאין ברכות טובות על העולם וכמה
 רוחות רעות הן המביאין חז אוירין בישין וחלאים רעים ונאמנים ועל כולן צריך האדם לעורר רחמים
 ולהתפלל לפני אדון העולם להצילו ואת כל בני אדם מכל עניינים רעים הנ"ל ובאלו הימים הנזכרים
 לקל יש רשות לבעלי עינים רעות ליתן עין הרע לתינוק או להכניס עין הרע בממון של חבירו :
 (ד) ולכן צריך האדם לעבור כבודו על יגוקא דיליה באותן הימים כשמוליכו על הרחובות כמש הנהגה
 שכן עשה הקב"ה לישראל מפני בלעם הרשע דכין חמא בלעם הרשע דלא יוכל לעשות שום רע בעי
 לאסתכלא בעיניו בישא דיליה בגין דכל אתר דהוי מסתכל בלעם הרשע בעיניו בישא דיליה הות
 מתלמיא וזשה וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו (על ישראל) רוח
 אלהים כמאן דפריס מודרא על רישא דיגוקא בגין דלא ישלום בהו עינא בישא של בלעם הרשע :
 (ה) ודע כי אותן י"א פסוקים המתחילין באות נון ומסיימין באות נון קבלה הוא בידו שהן טובים
 מפני כשפים ועין הרע וע"כ טוב לומר אחרי י"א פסוקים הנזכרים במעמדות המתחילין בגוף תפלה
 קצרה זו : (ו) רבשע הצל עמך בית ישראל מכל מיני כשפים ומכל מיני עין הרע וכשם שפרשת
 כנפוך

אויש דיא מענ • אויף האב איף גיפונען אין דיא פתבים
 פון איין גרול אונ איין תסיד אז דיא מענ וואש ווייטער
 וועלן שטיין זיינען מוידער דער מענטש זאל אין זיין
 יסורים מקבל זיין דרום סאר קען זיך אין זיין אויף גיט
 לאזן קיין אדער • אונ דאש זיינען דיא מענ • יז חשוון •
 ה' שבט • כ' אדר • כ"ה ניסן • כ"ט אייר • מ"ז סיון • כ"ז
 סיון • כ"ד כ"ז בתמוז • כ' אב • כ"ז אב • יום י"ב אלול :
 (ג) אונ אין דיא מענ גיהער מען זייער נודה צוא זיין אז
 דיא קינדער זאלן גיט גיין אליין אויף דער גאם וואו
 מענטשין זיינען גיט שכיח ווייל דיא רוחות זיינען דעמאלט
 שכיח אויף דער וועלט אונ האבן דעמאלט רשות חז אריין
 צוא גיין אין דיא קינדער רחמנא לעיל • גוא וויפיל אחריות
 אונ מרעפונג זיינען איבר אויף דעם מענטשין וויפיל גוטע
 רוחות אז פאר האנדן וואש בריינגן גוטע ברכות אויף דער
 וועלט • אונ פיל שלעכטע וואש בריינגען שלעכטע לופטן
 אונ בייע קראנקהייט אויף דער וועלט • אונ אויף דיא אלע
 סו דער מענטש דער וועק דאש רחמנא פון גאם אונ
 צוא בעטן פאר גאם ביה עד זאל אים מציל זיין אונ נאר
 אלע מענטשין פון דיא אלע שלעכטע זאכן • אונ אין דיא
 מענ וואש פריער איז גיטאנען דיא לייט וואש האבן
 בייע אויגן האבן דעמאלט רשות איין עין הרע צוא
 געבן צוא איין קינד • אדער איין עין הרע אריין צו בריינגען
 אין זיין תברש געלט • (ד) דרום אז דער מענטש פירט

דעמאלט זיין קינד אויף דער גאם זאל עד אים צוא דעקן
 מיט זיין קלייד אזא וויא דער ווידר שרייבט אז גאם ביה
 האט אז גיטאן צוא דיא ישראל פאר בלעם הרשע • דען
 וויא בלעם האט גיטעהען אז ער קען גיט קיין שום שלעכטש
 מאן צו דיא ישראל • האט עד אויף זיין גיטאנט קעקן מיט
 זיינע בייע אויגן • ווארום אויף וואש פאר איין ארט בלעם
 פלעגט קעקן מיט זיינע אויגן פלעגט דאש ארט פאר פלוקט
 ווערן אונ דרום שטייט אין פסוק וישא בלעם את עיניו וירא
 את ישראל שוכן לשבטיו אונ בלעם האט אויף גיהיבן זיינע
 אויגן אונ האט גיטעהען וויא דיא ישראל רען איסליכט
 שבת בונדער • האט עד זיין גיטאנט איין עין הרע געבן
 ותהי עליו רוח אלהים אז גיטעהען אויף דיא ישראל דיא שכינה
 פון גאם • דאש עד האט זיין פאר דעקט מיט זיינע פליגל :
 אזא וויא איינער וואש שפרייט אויף איין מאנטל אויף
 דעם קאפ פון דעם קינד אזא האט גאם ביה אויף זיין
 באדעקט אז דאש בייע אויג פון בלעם הרשע זאל אויף זיין
 גיט שלום זיין : (ה) אונ איר זאלט ווייזן אז איך האב בקבלה
 אז דיא גלף פסוקים וואש שטייען אין סעמדות וואש זיין
 הייבן זיך אן מיט דעם אות (נו) אונ לאזן זיך אויש
 מיט דעם אות (נו) דיא זיינען איין קבלה צוא פישוף אונ
 צוא עין הרע דאש דער וואש וואגט דיא פסוקים איין אין אים
 גיט שלום קיין פישוף אונ עין הרע • אונ נאך דיא פסוקים
 איז גוט צוא וואגן דיא קרעע תפלה רבשע ויז מציל דין
 פאלק

כנפיק על אבותינו שבמדבר שלא שלט עליהם עינא בישא דבלעם בן בעור כן תפרוש כנפיק עלינו ברחמיך הרבים להיוותנו מכוסים (במכסה ובהנהגה) בשמותיך הקדושים מכל עינא בישא אתה סתר לי כו' רני פלט וגו' : (ו) וכל אשה כשהיא מעוברת כשהיא אומרת היא פסוקים הנל יהיה בשוח דלא שלטא עינא בישא על ילדיה ע"כ יזהר האדם לומר היא פסוקים הנל ויהיה ניצול מעין הרע אמר כן יהי רצון :

פרק לג חבמינו דל תקנו לומר ג"פ והוא רחום יכפר עון וגו' דהיינו בהודו לה' קראו בשמו רחום וגו' יש י"ג תיבות כנגד י"ג מדות הרחמים וג"פ י"ג עולים ל"ט : (ג) והכוונה כאשר בכל יום ויום היצר הרע מתנבד על האדם ובקושי אשר יכול האדם להגלם מהחטא שנתחייב עליו ל"ט מלקות וע"כ תפלה זו מועלת לבקש מהקב"ה שיכפר עונו כאילו הוא נלקה מלקות ל"ט ולא ישחית בעבורו לענשו : (ג) ובהיות כי העין גורם לעורר המשחיתים אף וחימה כי אף וחימה הם תמיד היו מקטרגים על ישראל בהיותם במצרים והקב"ה ברוב חסדיו ורחמינו נגלה על ישראל עמו בזכות שלשה אבות בשלשה שמות קדושים אדניא ירה"ה אדניא שוולין למספר יב"ק שהן ראשי תיבות ייעננו 'ביום' קראנו ע"כ אומרים פסוק זה והוא רחום וגו' כל חמתו ואחר כך תיכף י"י הושיעה המלך יעננו 'ביום' קראנו : (ו) ובהיות כי גדול כח ענין מלקות שהן מצילין מל"ט קללות שנתקלל בה הנחש ומהפכין הלי"ט קללות לט"ל של ברכה הנוסף בעתים הקבועים שפיין על ראש בני אדם החפצים

ויק' אלע סאג אויף דא סענשטשין : אונ עש אוי שווער ניצול צו ווערין פון צו סאג און איין עבירה וואס ער ווערט אויף איר מחויבטיין און דרייסיג מלקות דרום העלפט דא תפלה צו בעסטן פון גאט ב"ה ער זאל כספר זיין זיין וינר גליף וויא ער איז גיטלאגן גיטארין דא גיין און דרייסיג מלקות : (ג) און ווייל די וינר איז גורם צו דער וועקן דא משה'תים אף וחימה דען דא האבין תמיד סקסער גיטען אויף דא ישראל אז זיי ווייגן גיטען אין מצרים און גאט ב"ה מיט זיינע פיל חסדים און זיין רחמנות איז ער אנטפלעקט גיטארין אויף זיין פאלק ישראל אין דעם זכות פון דא דריי אבות מיט דריי הייליגע שמות אדניא ירה"ה וואס זייא טרעפן אן הונדערט מיט צוועלף און דא אן הייב ווערטער יעננו ביום קראנו טרעפן אויף אן הונדערט מיט צוועלף דרום זאגט מען דעם פסוק והוא רחום וגו' ולא יעיר כל חמתו ראש מיינט מען ער זאל גיט דער וועקן דא משחיתים אף וחימה און דער גאט תיכף זאגט מען יי הושיעה המלך יעננו ביום קראנו גאט העלף דער קניני זאל אונז ענטפערן אין דעם סאג וואס מיר רופן אים : (ד) און ווייל דער ענין פון מלקות איז זייער גרויז' דאש זייא ווייגן מציל פון דא גיין און דרייסיג קללות וואס דער גאט איז פאר שאלטן גיטארין : און זייא פאר קערין דא גיין און דרייסיג קללות צווא מ"ל פון פרקה וואס סריפט אין גיטעטע צייטן אויף דעם קאפ פון אועלבע סענשטשין וואס ווילן זיך בהעפסטן אין גאטש פארבט און

דער

פאלק ישראל פון אלעלייא בישא און פון אלעלייא עין הרע און אזא וויא דא האשט פאר עפרייט דיינע פליגל אויף אונזערע עלטערין אין דער סדק ראש עש האט אויף זייא גיט שולט גיטען דאש ביינע אויג פון פלעם הרשע' און זאלשט פאר שפרייטן דיינע פליגל אויף אונז מיט דיינע פיל דער בארעמקייט מיר זאלן זיין פדעקט מיט איין דעק און זאלן גיפירט ווערין דורך דיינע הייליגע שמות ראש קיין שום עין דער זאל אויף אונז גיט שולט זיין דער גאט זאל ער זאגן דעם פסוק אתה סתר לי וכי' (ו) און אישליכע אשה אז זיא איז מעוברת אז זיא זאגט דאש עלף פסוקים וואס הייבן זיך אן מיט דעם אות (נו) און לאזן זיך אויט מיט דעם אות (נו) זאל זיא בטהו זיין אז קיין עין דער וועט גיט שולט זיין אויף אירע קינדער דרום זאל דער סענשטש נהדר זיין צווא זאגן דאש עלף פסוקים דען וועט ער ניצול ווערין פון עין הרע אמר :

פרק לג אונזער חכמים דל האבין מתקן גיטען צווא זאגן אלע סאג דרייאל סאל דעם פסוק והוא רחום יכפר עון גו' איין סאל אין הרע לי קרא בשמו און ראש אנדרע סאל איז אין וכל לציון און ראש דריטע סאל איז פאר מעריב און דרום זאגן זיי עש ווייל אין דעם פסוק איז פאר האגדן דרייצען ווערטער קעגן דא דרייאל צעהען מדות הרחמים און דרייאל סאל דרייאל צעהען איז גיין און דרייסיג קעגן מלקות : (ב) און דאש איז ווייל דער יצר הרע שטארקט

החפצים לדבק ביראת ה' וזהו השל מעורר אותם לדרכי היראה והוא ממש של תחיית המתים שעתיד הקב"ה להחיות בו המתים ושל זה מיוחד לקרב נפשות המתים אל הקדושה: (ה) על כן אל תעצלו לקבל על עצמו מלקות על כל פנים פעם אחת בתודש כי עזי התפלל נכ אברהם אבינו זל באומרו אולי ימצאון שם ארבעים כדאיתא בזהר שכוונתו היה אולי ימצאון שם בני אדם שלוקין מלקות ארבעים ויאמר ה' לא אשחית וגו' ע"כ מוטל על האדם לקבל עליו מלקות ארבעים בעולם הזה כדי שלא ילקה מלקות בעולם הבא: (ו) כי יש הרבה עבירות שאמרו רז"ל העושה כן יהיה בנידוי והפירוש הוא שראוי הוא לגדותו וא"כ כשלא נידו אותו למשה אוי הוא מנודה בב"ד של מעלה וזהו ענין רע להאדם כשמגדין אותו למעלה: (ז) כי כל זמן שהוא בנידוי תפלתו אינה נשמעת ונשמתו היא נע ונד מחוץ לפרגודא קדישא ונסתלקת ממנו שמירות ששומר עמו ישראל ובהיותו בדרך או גזאר מקום סכנה בקל יוכל להנזק כי הוא כהפקר ממש כי אין משגיחין עליו מן השמים: (ח) ובאם שאשתו היא מתעברת ממנו באותן הימים אזי יהיה התינוק אחד מהפושעים והמורדים בדת אלהינו: (ט) ואם כן מי שהוא חכם ונבון בתכלית ההכמה יתבונן בעצמו שהכרה גדול הוא למחר ולורו לתקן דבר זה בלי איחור ועיכוב כי מי יודע מה יולד יום פן ימות פתאום ולא תשוב נשמתו למקום אשר היא נחצבת ממנה ונשמתו תהיה מסורה למשחיתים ומחבלים אכזרים: (י) ולזה אכתוב התיקון כאן מה שמצאתי כתוב בכתבי האר"י ז"ל והוא שיבחר האדם יום אחד להיות פנוי מכל עסקיו וכה יתנהג יבחר מקום מיוחד בביתו וישב על הארץ כמנוחה ויאמר הריני יושב לקבל

מענטשין און אז ער איז אין וועג אנדער אין אנדער ספנה ארם. קען ער נישט ניווערן. ווארום ער איז כשט וואי הפקר ווארום מען גיט פון דעם היכל אויף אים קיין השגחה גיט: (ח) און אז זיין ווייב ווערט געווער פון אים אין די טעג וואס ער איז אין נידוי פון דעם ב"ד של מעלה. מסילא דיא קינדער וואס ווערן גיבארן זייענען פושעים און מורדים: (ט) דרום דער וואש איז קלוג און פאר שטייט דעם תכלית פון דער תבונה זאל ער אליין פאר שטיין או ער פראך בודאי צוא איילין זיך און צוא פארריכטן די זאכן אן זאמנג. ווארום ווער ווייזט וואס שפעטער וועט זיך מיט אים טאן. מאכער וועט ער פלוצלונג שטארבן און זיין נשמה וועט גיט קענען ווידער קערן צו דעם ארם וואס זי איז דער פון אויש גיהאקט גיבארן און זי וועט איינער גענעטשט ווערן צו דיא משחיתים און דיא מחבלים וואס זיין זיין אייטל אכזרים: (י) און איך וועל דא שרייבן דר צוא איין תיקון וואס איך האב גיפונען אין די כתבי האר"י ז"ל. און דאש איז דער תיקון דער מענטש זאל זיך אויש דער וויילן איין טאג ער זאל זיין ליידיג פון אלע זייענע עסקים און גאט זאל ער זיך נזהר זיין. ער זאל זיך אויש דער וויילן אפונדער ארם אין זיין הויז און זאל זיך זעצן אויף דער ערד וואי איין מנהג. און זאל זאגן איך זיך מקבל גופה און נדי זיין וואס איך בין כתיב גיבארן פון דעם ב"ד של מעלה אויף דיא זיך וואס איך האב גיטאן

דער של דער וועקט זי צוא דיא וועגן פון יראה. און דאש איז כשט דער של פון תחיית המתים: (ה) דרום זאלט איר זיך גיט פוילן פון צו הייזשן זיך מלקות שלאגין האטשע איין סאל אין אהודש. דען דרויף האט אברהם אבינו מתפלל גינען דער מיט וואש ער האט גיזאגט בשעת אז ער האט מסלין גינען אויף דיא אנשי סדום. האט ער גיזאגט אולי ימצאון שם ארבעים מאכט דער וזהר דעם פשט. אז ער האט גיביינט מאכער ווערן דארטין גפונען זעלכע מענטשין וואס זיין שלאגין זיך פערציג מלקות. האט גיזאגט אויב איך וועל דארטין גיפונען זעלכע מענטשין וועל איך סדום גיט פאר דארטין. און דריבער איז מסילא אויך דעם מענטשין ער זאל אויף זיך מקבל זיין דיא מלקות אויף עולם הזה פון וועגן ער זאל גיט גיזאגט ווערן מלקות אויף עולם הבא: (י) דען עש איז פאר האגדין פל עבירות וואס אונזערע תבנים זל האבן גיזאגט דער וואש מוט זיין זאל זיין אין נדי. און דער פירוש דער פון איז ער איז ווערט מען זאל אים מנהג זיין. און אז מען האט אים גיט מנהג גינען איז ער מנהג זיין דעם ב"ד של מעלה. און דאש איז זייער שלעכט פאר דעם מענטשן אז מען איז אים מנהג אויף דעם היכל: (י) ווארום גאר דיא צייט וואס ער איז אין נידוי ווערט זיין תפלה גיט צוא גינערט. און זיין נשמה איז נע ונד פון דער הייליגער מציצה של מעלה און עש ווערט פון אים אפ גיטאן דיא מלאכים וואס היטין דעם

לקבל גויפה ונידיו שנתחייבתי מפי ב"ד של מעלה על החטאים והעונות והפשעים שחטאתי ושעויתי ושפשעתי אני עצב גבוה הרביתי : (יא) אשמתי בתורתך בגדתי ביראתך פגמתי בספירותך השלכתי פגם בקדושתך והמים היוצאים מבית ה' הולכתים לבהכ"ס מקום הצינופת אשת היוםה הרסתי מובח שלך חללתי בריהך ברית הקודש פגמתי בזוך אותיות הקדושים נתתי גבורה לחיצונים . (יב) והנה אם נתחייבתי נידיו מפי ב"ד הצדק או מפי הקדוש ב"ה ושבינתיה דיליה הרי ישבתי ברד וקבלתי עלי הדין ומתחרט ומבכה על עונותי חטאתי העויתי לא אשוב בדרך הזה עוד : (יג) התר התר יוצר בראשית סלח אכיר יעקב כי אל מלך טוב וסלח אותה וסייעני להיות מהשבים אליך בכל יום בלב שלם ולחטאתם לא תזכור עוד אמן סלה והנה מהראוי להציג לך יתוד גדול ונורא אך באשר לא כל מוחין שוין ובפרט אשר הלבבות נתמעטו פן יהרס ויהפך הסדר וגמצא קילקול ולא תיקון על כן הצגתי תפלה קצרה במקומה הבוחן לבבות יקבל לו לרצון חוה היא : (יד) רבשע גלוי וידוע לפניך כי חשקה נפשי מאוד לומר פסוקים של יתודים ולכוין בהם יתוד גדול ונורא ליהוד שמותיך הקדושים באהבה אך עונותינו גברו עלינו וכמשא כבד יכבדו עלינו ומחמת כן נתרבה החומר והגשמי כל כך עד שאין אנו יכולים לכוין הישב כראוי ופן נקלקל ולא נתקן מחמת עיר הנגע בעונינו איך אוכל לקרב ולגשת אל מקום הקדושה ואיך אבא אל שער מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בלבוש שק ובכך רבון עלמא חוס נא והמול נא אדון הסליחות : (טו) ויערב לפניך אל רם ונשא תפלתנו כאילו תקנתי הפגמים והעברתי כל הכתמים על ידי כוונות היחודים כן יהיו נתקנים הישב בתפלה זו שאני אומר בשברון לב וברוח נמוכה ולב גשבר וגדכה אלהים לא תבוה . ואח"כ

ניטאן בשונג און פסויר און האב ווידר נישפעניגס קעגן דיר : (יא) איך האב געווינדנט אין דין תורה איך האב געפעלשט אין דין יראה . איך האב פונם גיווען אין דיינע ספירות און האב פונם גיווען אין דין הייליגקייט . און דיא ריינע וואסער וואש גייען ארויס פון נאטש בית המקדש . האב איך ווי גפירט אין בית הפסא דאש אום ריינע ארם . דאש היישט דיא סצות און מעשים טובים האב איך אום ריין גיטאכט מיט מיינע מעשים רעים . איך האב צוא פירט דין כוונת . איך האב מיין ברית קודש ספסא גיווען . איך האב פונם גיווען אין דיינע זיבן און צוואנציג הייליגע אותיות . איך האב גיגעבן שטארקייט צוא דיא קליפות : (יב) און נון אויב איך בין נתחייב געווארן נידיו פון דין גידעכטין בית דין אדער פון נאט ב"ה מיט ויין שכינה פאר וואר ויין איך אליין און בין אויף מיר קמפל דעם דין און האב הרטה און גויין אויף דעם וואש איך האב געווינדנט . און וועל שוין מער גיט ווידר קערן צו גיין אין שלעכטן וועג : (יג) וייא ספיר וייא ספיר נאט וואש דיא האשט פשאפן אלץ אין ששת ימי בראשית . פר גיב דו שטארק נאט פון יעקב . דען דו גישיט אקניג וואש דו פאר גיבסט און ביישט מחל דיא וינד . און העלף מיר איך ואל זיין פון די וואש שוין תשובה פר דיר איטליכן סאג מיט וייער גאנצין הארץ און וייערע וינד ואלשטו מער גיט דער סאנען און איך שטעל

דיר איין קורצע תפלה דאש דו ואלשט ויא זאגן נאך וייער תפלה וואש פריער איז גישטאנען . און דער נאט וואש פרוכט דיא הערצער ואל ויא אן נעמן לרצון און דאש איז דיא תפלה : (יד) רבשע דער הער פון דר וועלט עש איז אנטפלעקט און גיווים פאר דיר אז מיין לייב גילשט וייער צו זאגן פאר דיר אועלכע פסוקים וואש איך וואר דורך וייא קענען מניחד זיין דיינע הייליגע שמות מיט ליבשאפט גאר אונזרע עבירות האבן זיך גישטארקט אויף אונז און וויא אשווערע סקא מאכן ווי שווער אויף אונז . און דורך דעם איז אונזער דומר אין גיטות און גימערט בן מיר קענן גיט רעכט כפיין ויין דריין . און סאכר וועלן מיר נאך ערגר סאכר און גיט פאר ריכטן . דרום וויא וועל איך קענן גינעהן צוא דעם ארם פון קדושה . און וויא קען קען קומען צוא דיא טויערין פון דעם כלף סלכי התלכים הקדוש ברוך הוא מיט און איין זאק אן גיקלייד און דרום הער פון דער וועלט דער בארים זיך אבר און דא הער פון פאר געבונג : (טו) און אונזר תפלה ואל ויס ויין פר דיר הויכר און דער הויכער נאט גלייך וויא איך האב פארכיט אלע פגומים און האב איבר גיפירט אלע פלעקן פון מיינע וינד דורך דיא פונות פון יתודים . און ואלן וייא נט כהנא ווערין דורך דער דאזיגע תפלה וואש איך זאג מיט איין צו פראכן הארץ און מיט אנדערע נמים און זיין צו פראכן

(יג) ואדכ יקום מן הארץ ויהיה עוסק כל היום בתפלה ובתורה ואז מן השמים ירחמנו ויסור מעליו עונש הגידוי שנתגדה מן השמים ויהיה לבו נכון ובטוח כשינהג כמיש לעיל או ישוב ורפא לו והנה אציג לך פרק מיוחד על איזה דברים שהאדם הוא חייב נידוי בבד של מעלה וזה :

פרק לז אלה דברים שהביד של מעלה מנדין למי שעובר עליהם : (א) מי שמדבר גבול פה חס ושלום : (ב) מי שאוחז באמה ומוציא שכבת זרע לבטלה : (ג) המיקל במצות דרבנן כגון המזלזל בגטילת ידים או המזלזל בדיני מוקצה וכיוצא בהם באיסור דרבנן : (ד) המזלזל בכבוד תלמידיו החכמים הן בפניו והן שלא בפניו : (ה) המחלל את השם שמדבר דברים גופים על כלל בני ישראל : (ו) מי שהוא אלם ואינו רוצה לציית ומייגע את בעל דינו שמוכרח להיות בשב ואל תעשה או שגורם להוציא לו ממון רב בהוצאת המשפט : (ז) האומר שירות ותשבחות במרוצה ואינו מוציא מפיו התיבות בשלימות בשפה ברורה מן ברוך שאמר עד תפלת ישתבח : (ח) המלעיג על אדם כשר והוא מכזיב למלאות תאות היצהר : (ט) המחזיק במחלוקת ומחניף לרשע ומתוך חניפותו מחזיק מעשיו של הרשע שהוא מתגבר והולך ועל אלו הדברים הוא מגודה בבד של מעלה וצריך לעשות תיקון כמו שכתבתי בפרק ליג : (א) ועבירה החמורה שבאלו עשרה עבירות הנזל הוא המגבל פיו והמדבר דבר אפקורסות על תלמידי חכמים ומי שהוא אלם וסרבן ועוד מדה אחת החמורה מכל הנזל שגם כן ביד של מעלה מנדין אותו המעיו פניו בני אדם ואין לו בשת כלל לא די לו בגידוי הנזל

אז אין צוא שמוסר הארץ ואל גאם ביה גים סבנה זיין : (סו) דער נאך זאל ער אויף שטיין פון דר ערד : און זאל אנאנצן טאג עוסק זיין אין תורה און תפלה און דענמאלס וועט מען פון דעם היכל אויף אים רוקענע האפן און גאם ביה וועט פון אים אפ מאן דעם עונש פון דער גידוי וואש ער איז מגודה גימארין פון דעם היכל און זיין הארץ ואל במות זיין דאש אז ער וועט אזא מאן וויא איה האב דא גישריפן וועט גאם ביה אים בונדא כחל זיין אויף דער גידוי וואש ער איז מגודה גימארין פון דעם היכל : און גן איה וועל דיר שטעלן אפונדערן פרק אויף וועלכע זאכין דער מענטש איז חייב ביים דעם ביד של מעלה גידוי :

פרק לח אלו דאש ויינען דיא זאכין וואש דאש ביד של מעלה איז מגודה צוא דעם וואש איז עובר אויף זיין : (א) דער וואש רעם גיבול פה חז : (ב) דער וואש ציהם אויש שכבת זרע לבטלה : (ג) דר וואש האלט פאר גרינג די סצות וואש די חכמים האפן סתקן גימארין דהיינו ער איז כולל אין דעם וואשין אין דער פריא און צום עסין אדר ער איז מולול אין דינים פון מוקצה אום שבת וירט און נאך אועלכע גלייב איסורים וואש דיא חכמים האפן זיין סתקן גימארין : (ד) דער וואש איז מולול אין דעם קבוד פון דיא תלמידי חכמים סאי זיין אין דיא אויגן און סאי אונטער זייערע אויגן : (ה) דער וואש איז מולול השם און ער רעם שלעכטע רייד אויף דעם פלל

ישראל : (ו) דער וואש איז אין אלם און וויל גים פאלקן קיין משפט : און מאכט סיד זיין בעל דין דאש ייענער כוז אים אויף הערין צו לאדן אדר ער איז אים גורם פיל געלט אויש צוא פריינען אויף הוצאות פון דעם כשפט :

(ז) דער וואש זאגט גיך דיא שירות והשפחות פון ברוך שאמר ביו ישתבח : און ציהם גים אויש פון זיין מול דיא ווערסער אין גאנצין : (ח) דער וואש שפעט אויש אין פרוקן מענטשין : (ט) דער וואש רעם פיל מיט אפרעכער אשה פדי צוא קקן אין איר שיינקיים : און וואלט גיקאגם ריידן בקיצור וואש ער פדארף און ער איז סאך אין דיא רייד פדי צוא דער פילין דיא מאנה פון דעם יצר הרע :

(י) דר וואש איז אין בעל סתלקות און תנפת צו איין רשע : און דורך דער תנופה שטארקט ער דיא מעשים פון דעם רשע ווארום דער רשע ווערט אז איין ערליכר כאן תנפת אים סראכט ער זיך מן הקטם מוא איה רעכט און טום וויסער רשעות ואויף דיא זאכין ווערט ער סגודה ביים דעם ביד פון דעם היכל און מן סאן דעם תיקון וואש איה האב גישריפן אין ייענעם פרק : (א) און דיא הרבערע עבירות צווישן דיא צען ויינען דער וואש רעם גיבול פה און דעם שלעכטש אויף דיא תלמידי חכמים און דער וואש איז אין אלם און וויל קיין דין הנהג גים פאלקן און נאך איין עבירה איז פאר האנדיגן וואש זיין איז הרבער פון אלע דיא אויבערשטע עבירות און דאש ביד של מעלה

הגיל ועונשו הוא להתגלגל בכלב וזושה והכלבים עני נפש: (ב) וא"ת גלגול בכלב הוא עונש קל בא וראה דבר אחר והתכוון בעונש זה כמי שהוא בא על אשת איש חסיד אחד ושמו רבי אברהם פראיה ז"ל: (ג) מעשה אחד הובא בכתבי האר"י דל שבימיו היה איש חסיד אחד ושמו רבי אברהם פראיה ז"ל והיה האיש עשיר גדול וידו היתה פתוחה לעניים ואביונים ואצלו היה דר יהודי שכנו והיה מתעסק במשא ומתן עם אשת ר' אברהם הגיל כי אשתו היתה מתעסקת במו"מ: (ד) ופתאום בא על אותו השכן חולי ונפל למשכב ימים רבים עד שהתחיל בשרו לרקוב עליו אף ערותו נרקב ופיר ממו"ן רב בהוצאת הרופאים ולא היה עור ותרופה למכתו ומת האיש ההוא באותו חולי ביסורים קשים ומרים: (ה) ואחר כמה שנים בא כלב שחור מכוער מאד כשראו אותו האנשים היו מפחדין מפניו כי פגל הגיל והכלב הגיל היה כלב שחור ומיד היה מסבב את הבית של החסיד ר' אברהם אבן פראיה היה כמו מויק והיו תמיד מנרשין את הכלב מבית רבי אברהם חסיד הגיל במקלות והיה הכלב חוזר ובא: (ו) ותמיד כשהיה רבי אברהם הגיל משכים לבית הכנסת היה מוצא זה הכלב שחור עומד אצל הדלת והיה ממתין עד שיפתחו הדלת והיה רוצה לשמש את עצמו אל הבית ותמיד היה רבי אברהם חסיד מגרש אותו וצוה לנעול את הדלת אחרי אעפ"כ חזר הכלב והיה ממתין בדלת עד שיפתח: (ז) ופעם אחת אירע שיצא החסיד בהשכמה מפתח ביתו ושכח לנעול פתח הדלת של הבית ושל החדר בית החורף ותיכף דלג הכלב לבית וקפץ מחדר לחדר עד שהיה מגיע לחדר שהיתה שם אשתו של רבי אברהם הגיל שוכבת עדיין במטתה מצאה ישינה וקפץ הכלב על המטה ונשך בה גיטותין הרבה פצעים וחבורים ואחר כך ברח מהבית: (ח) והאשה הגיל צעקה מאוד עד שקולה נשמע בבית האר"י דל ובא בעלה רבי אברהם חסיד ושאר אנשים להרע רבי יצחק

א"י א"ס מנדה דרופה ראש איז דער וואש איז מעין פנים פאר ליים און האט נאר קיין בושא גיט און עש איז נאך גיט ניגון מיט דעם וואש מען איז אים מנדה אויף דעם היסל נאר ער ווערט נאך מגלגל אין איין הונט: (ב) און סאכר וועט און נאך ראש איז איין גרינגער עונש און וועל דיר שרייבן איין מעשה וואש האט זיך גיטראפן אין דא צייטן פון האר"י ז"ל וועט פאר שטיין אין דעם עונש ראש ער איז גלייך צו אועלכן וואש ליגט מיט איין אשת אלש רחמנא ליצול איין חסיד איז גיווען אין דער צייט פון רבי יצחק לוריא און זיין נאמען איז גיווען רבי אברהם פראיה ז"ל: (ג) און ער איז גיווען אנרוישער עושר און פלעגט פיל צדקה געבן און ביים אים האט גיוואונט איין שכן וואש ער פלעגט טשא וסאן בחדרותא מיט דעם נויב פון דעם חסיד: (ד) איז דער שכן פלוצלונג גראנק גיווארן און איז גילעגן פיל טעג ביז זיין פלייש האט אן גיהויבן צו פולן אויף זיין ערנה איז פאר פוילט גיווארן: און ער האט פיל געלט פאר גראכט אויף דקטורים: אבער זיין האבן אים גיט גיקאנט העלפן: און ער איז גישטארבן פון דער קריינק מיט ביסער און שווערע יסורים: (ה) און פיל יאר ארום איז גינסן איין הונט און האט חסיד ארום גרינגלט דא שטוב פון דעם חסיד רבי אברהם און דער חתם איז גווען שווארץ און זייער מיאם: ווי די מענטשן

לוריא: (ט) והשיב הסיבה היה כי האשה הזאת נעשית בעו"ה א"א עם השכן שלה שכבר מת וזה הכלב שהור היה בו נשמתו והיא גורמת בפיתוי דבריה ובגתנית מעות להשכן הנל לשכב אצלם דרך אישות ע"כ עשה הכלב עכשיו נקמה בהאשה: (י) ואח"כ היו משביעין את האשה שתניד האמת והודית שבעו"ה היה שוכב עמה בבית הסחורה ועל כן נרקב בשרו של אותו האיש וגם ערותו היה נרקב ואחר כך בקשה לעשות תשובה ומתה בתוך תשובתה אבל החסיד גירשה תיכף מביתו: (יא) בא וראה שעין עזי פנים יש להם עונש גלגול כלב כמו עון אשת איש ע"כ צריך האדם להתנהג את עצמו בבושת פנים ויראת ה' תהיה על פניו תמיד ואז טוב לו יהיה סלה:

פרק לה כב נתפשט המנהג ברוב תפוצות ישראל להתענות ביום שמת בו אביו או אמו מדי שנה בשנה שקורין (יאר צייט) ומעמים ידועים עיין בספר נשמת חיים משום דריע מוליה של אותו יום: (א) א"ג דיש קצת דין לאביו או לאמו באותו יום תמיד ואמירת הקדיש והתענית מועיל להנצל ממוקצת הדין הזה אמנם לא די בזה לבד אלא יראה למצוא לעשות טוב ביום הנל: (ב) אם הוא בעל תורה יראה לחדש איזה דבר בתורה או יש תועלת גדול לאביו ולאמו ואף בשאר ימות השנה כשהבן מחדש איזה חידוש תורה לשמה או הבן משמח אביו ואמו ומעשרין לאביו ואמו בכמה עיסורין: (ג) ומי שזוכה שנתן בתו לתלמיד חכם וכשחתנו הוא מחדש איזה דברי תורה לאמתו או מעשרין לחמיו והמותו ג"כ בכמה עיסורין דמצינו בזה פרשת נשא גבי ר' שמעון ב"י שבתר לו מקום אחד קדוש עם תלמידיו לחדש שם חרושי תורה ורזין דאורייתא: (ד) היו שומעין בת קול אשריך

האם זייער גישריען ב"ז איר קול איז גהערט גינארין אין דעם הארץ ז"ל. און איר סאן און נאך לייט זייען גיקוקען צום הרב רבי יצחק לוריא פרעגין אים וואש דאש איז: (ע) האם ער זיין גינספערט דאש איז ווייל די אשה האט אפאל מנה גינען מיט איר שכן. איז ער מנהגל גינארין אין דעם שווארצין הינט. און זיא האט אים גורם גינען צו דעם זונת ווארום זיא האט אים איבער גירעט און געלט גיעבען דער פאר או ער זאל מיט איר ליגן. דרום האט דער הינט אצוגד איין נקמה גיטן אין דער אשה: (י) דער נאך האט מען בשווארצין דיא אשה זיא זאל זאגן דעם זאט. האט זיא מדה גינען. אז זיא איז מיט אים גילעגין אין דעם סחורה הויז. און דרום איז פר פוילט גינארין דאש פלייש און די ערוה פון דעם שכן. דר נאך האט די אשה תשובה גינען און איז גינספערט אין תשובה. אבער דער חסיד האט זיא תיפוף אונעק גיטריבן פון זיין הויז: (יא) נוא קום און נעה דען דיא זינד פון איין עזות פנים איז אויך דער זעלביג עונש וויא דיא זינד פון זעלעכין וואש ליגט מיט איין אשת איש. דען דער עזות פנים ווערט אויך מנהגל אין איין שווארצין הינט. דרום געהר איסליכר זיך פירן צו זיין איין בושית פנים. און נאמט פארקט זאל זיין אויף זיין פנים. און דען נעמט אים גוט זיין אויף אייביג:

פרק לה כבר עש איז לאנג גינארין דער מנהג צווישן די ישראל אלע יאר צוא פאסטן אין דעם סאן

אשריך ר' שמעון ב"י עם תלמידך דה איתגלי לכוון מאי דלא איתגלי לכל צבא מעלה וחדוש זה לא נתגלה מיומא דקאים משה רבינו ע"ה על טורא דסיני וכמה כתות של מלאכי השרת מתקבצים שם לשמוע רזין דאורייתא והאי יומא איקרי למעלה הילולא דרשב"י: (ו) אמר רשב"י תוהנא על ההוא חזיר חרצן (פ"ח חגור מתנים והוא אליהו הנביא דכתיב ביה ויחגור את מתניו) אמאי לא אשתכח בגו אידרא דילן (ר"ל אידרא הוא המקום שהיו יושבין תמן נקרא כך) בזמנא דאתגללין מלין אלין קדישין אדחבי אתא אליהו קפמורי נהירין (ר"ל ניצוצין) באנפוי אל ריש מיט לא שכית מר בקרדוטא נליפה דמאריה (ר"ל במיני מטעמים שעשינו להקב"ה בחדווא דאורייתא ביומא דהילולא): (ז) א"ל אליהו חייך רבי דבעינא לאשתכחא עמכון ולא יכולנא דההוא יומא שדרני הקב"ה למיעבד ניסין לרב המנונא סבא וחברוהי דאמסרו בארמונא ועקרתו והפכתי ההיכל וארחישנא ניסא דמתו מאתן וארבעים וחמשה מקטריגים שהיו מקטריגים על רב המנונא סבא ואפסינא לרב המנונא וחברוהי והעמדתי אותן מרחוק לבקעת אונו ואשתויבו והכנתי תמן מזון לחם ומים כי תלתא יומין לא אכלי וכל האי יומא לא בדילנא מנייהו: (ח) כד תבנא שמענא קלין וחדוה רבא למעלה ושאלנא מה דא חדוותא ואמרי לי דא הוא יומא דהילולא דרשב"י זכאה אנת רשב"י זכאה חולקך וזכאה חולקי דחברייא דיתבין קמך כמה דרכין אתתקנא לנהרא לכו מן נהרי אפרסמונא דכיא והא חוינא יומא דין בגינך אתעטרו חמשין כתרין לר' פנחס בן יאיר חותנך וכו': (ט) דרי מבואר מעלת לימוד התורה לשמה וכן כל מעשים טובים שעושה האדם ריח ניחוח לה' באם שעשה לשמה וכן הוא חס ושלוט להיפוך כשעושה שלא לשמה: (י) וכן מצינו שם בזוהר כד סליק ר' חייא לא"י קרא בתורה עד דהוי אנפוי נהירין

אויש ניצוצין פון דער תפיסה • און האב זיין גיטעלעם נויטער פון דעם טאל אויט און זיין ניצול גיטארין און האב זיין דארטין אן גיגרייט עסין און פרינקן ווארעם זיי האבן דרייט טאג גיט גיגעסין און גיט גיטונקען: (ח) דער נאך אז איך האב מיך ווידר גיטערט אין היטל אריין • האב איך דארטן גיטערט עפיש איין גרויסע שבתה • האב איך גיטערט וואש איך דא פאר און איין גרויסע שבתה האבן זיין מיר גיטאנט דאש איך דר טאג פון הילולא דרבי שבען פון יוחאי וואל דיר רבי שבען פון יוחאי • און וואל איך זיין מלך און וואל איך דער מלך פון דער חבריא • וואש זיין זיין פאר דיר • פיל בעד פון דיא מייכן פון ריינס אפרקטין • זיין אן גיגרייט צוא לייכטן אייך • און איך האב גיטעקען אז סען האט דורך דיר אן גיגרייטס פופציג קרויזן צו רבי פנחס פון יאיר זיין שווער: (ט) נא פון דאן איך גישייד דיא מעלה פון דעם וואש לערנט תורה לשמה • און איך אלע מעשים טובים וואש דער מענטש טוט זיין פון נאם וועגן טוט ער דער מיט איין גיט רוח צו נאם וועקט סען דאך וויא איין קינד אדר איין איידיס טוט טובות צוא זייערע עלטערן אויף זייער וועלט און אזוי אויך חזי אז ער לערינס דיא תורה גיט לשמה • האט ער זעלבשט איין גרויסע עניש דער פאר • און צוא זייער עלטערן איך אויך גיט גוט דער פאר אויף זייער וועלט: (י) אויך גיטען מיר אן עדר און

אידרא: (ה) האבין זיין גיטערט איין פת קול האט גיטאנט וואל דיר רבי שבען פון יוחאי מיט זייער תלמידים • דען נאם ביה איך דיר מלה ועלעך סודות וואש זייער גיט נתגלה גיטארין צוא קיין שום מלאכים פון דעם היטל און דיא הודושים זייער גיט נתגלה גיטארין פון דער צייט אן אז משה רבינו ע"ה איך גיטטאן אויף דעם פארג סיני • און פיל פיהות מלאכים האבין זיך איין גיטאנט דארטין צוא הערין די סודות התורה פון רבי שבען פון יוחאי און דער טאג ווערט אויבן גירופן הילולא דרבי שבען פון יוחאי: (ו) האט רשב"י גיטאנט איך פאר וואונדער מיך פאר וואש אליהו איך גיט דא אין אונזר אידרא • דר ווייל איך אליהו גיטקטן • האט רבי שבען צו אים גיטאנט פאר וואש איך דער הער גיט גיטקען צו הערין וואש איך האב סתדש גיטען אין דעם טאג וואש ער הייטש הלולא: (ז) האט אליהו צוא אים גיטאנט דא שווער איך בייא אייער לעבין אז איך האב גיטאנט זיין בייא אייך • נאר איך האב גיט גיטאנט ווייל דעם טאג האט מיך נאם ביה אונזעק גיטקט צו טאג גיטס צוא רב המנונא סבא מיט זייער חברים וואש זיין גיטעקט קאס • האב איך אויף גיריסן די פאלאצין • און האב אייך גיטערט און צווייא הנהדרט מיט סינא און פערציג וואש האבין מלשין גיטען אויף רב המנונא סבא זייער אלע גיטטארין און צוא רב המנונא מיט זייער חברים האב איך

נהדירין בשמשא וכד היו קיימין לפניו כל אינון דהוי לעין באורייתא הוי אמר דין אשתדל באורייתא לשמה ודין שלא לשמה דהוי עסיק שלא לשמה דיתעסק לשמה ועל ידי זה יזכה לעולם הבא יומא חד הוה תלמידא דהוי לעי באורייתא ואנפוי ירוקין אמר ודאי מהרהר בחטאא איהו אחיד ליה ואמשיך ליה במילין סתימין דאורייתא עד דאתיישב רוחיה בגויה מן ההוא יומא והלאה שוי על עצמו דלא ירדוף בתר הני הרהורין בישין וישתדל באורייתא לשמה : (יא) הכלל בכל ענינך שיבא לידך תתבונן היטב אם יש בו נחת רוח לאבינו שבשמים ואם יש בו גירוד עבירה חס ושלום אזי לא יעלה לרצון לפני הקדוש ברוך הוא . (יב) וזיל הוזהר (שם) בעי ליה לבר נש למיבדק בחובוי כל יומא ויומא דהא כד בר נש קאים מערסיה תרין סהדין קיימין קמיה בהדיה כל יומא : (יג) בעי בר נש למיקם אינון סהדי אל בשעתא דאפתח עיניו עיניך לנוכח יבישו וגו' קם ואתקין רגלוי למיהך אינון סהדיא אמרי ליה פלס מענל רגליך ועל דא כד אזיל בר נש בכל יומא בעי ליה לאסתמרא מחובוי בכל יומא ויומא כד אתיא לילה בעי לאסתכלא ולמיבדק בכל מאי דעביד כל ההוא יומא בבין דיתוב מנייהו (פ"א) אם יראה שעשה בזה היום דבר שאינו הגון ישוב ממנו לבלתי לעשות עוד כזה פעם שנית) ויסתכל בהו תדיר בגין דיתוב . (יז) משא"כ בהיות אינו נותן אל לבו להסתכל לעיין במעשיו איך ומה המה אם מיושרים או לאו והוא הולך ועושה ופועל ומרבה דרכיו כולם בלתי חשבון רע או טוב הרי בכל אלו ההולכים בחושך ולא ראו אור ואינו נפקד במרום לטובה ואינו דובר שלום עליו בבית דין של מעלה ובמי

ער מוט : (יג) וויא ער וייל אויף שפיין זאגין דיא עדות צו אים ב'שעת' או דוא עפנטס אויף דיינע אויגין . זאלן זיין קוקן צו דיא וואש שפייען קעגן דיר . שפייט ער אויף אונ שטעלם זיינע פיס צוא זיין . זאגין דיא עדות צוא אים וועג איבער דיא מ'רים פון דיינע פיס דרום אלע טאג אז דער סענטש גייט בדארף ער זיך היימין פון צוא טאג עבירות אונ אז ער קוקט נאכט בדארף עד קוקן אונ איבער קלערין אין די אלע עבירות וואש ער האט גיטאן אונ זאל פון זיין ווייטער קערין . אונ זאל קוקן תמיד אין דיא עבירות פ'רי ער זאל אויף זיין תשובה טאג : (יד) אבער אז ער וועט גיט געבין זיין הארץ צוא קוקן אונ סעגן צוא זיין אין זיינע סעשנים וואש זיין זיינען . צוא רעכט פארטיג צוא זיין נאר ער גייט אונ טוט אונ סערגט זיינע וועגן . אונ פ'רעכנט זיך גיט צו זיינען זיין גוט אדער ש'לעכט דיא זיינען גלייך צוא אונ'עלכין וואש זיינען אין דער פ'ינשטער אונ וועהען גיט קיין ליכטיקייט אונ ווערט גיט גידיינקט אין הימיל אויף גוטש אונ קיינער רעט גיט אויף אים קיין גוטש בייא רעם ב'ד של סעלה . (טו) אונ דיא ערשטע תסידים פלעגן ב'דקבך זיין גיט צוא געבין קיינעם קיין שלום ב'יו זיין האבין אים פריער ב'דקבך זינען אויב ער איז אין צדיק' אונ וויא ער שפייט אין זוהר : ר'ב' הייא אונ ר'ב' חסי זיינען גינאנגען אין וועג' דער וייל האבין זיין גינעהען איין סענטש קיטס אנטקעגן זיין אן גטאן מיט א'ין טליה מיט ציצית . אונ א'שנוערד האט ער גיהאט

ר'ב' הייא איז אויף גינאנגען קיין ארץ ישראל . האט ער גילערינט אין דר תורה ב'יו זיין פנים האט גילייקט וויא דיא זון אונ אז דיא אלע וואש האבין גלערינט תורה זיין גשטאנן פאר אים . האט ער גינאנט דער האט גילערינט לשכה . אונ דער האט גילערינט שלא לשכה . אונ אויף דעם וואש האט גילערינט שלא לשכה האט ער גיבעטן נאט אז ער זאל לערנען לשכה . פ'רי ער זאל זוכה זיין צוא עולם הבא . איין טאג איז גינען אין תלמיד וואש האט גילערינט תורה אונ זיין פנים איז ג'רין גינען . האט ר'ב' הייא גינאנט דער איז ב'ודאי סהרהר אין עבירות . האט דער תלמיד אים סדרה גינען . פון דעם טאג אן אונ נויטער האט דער תלמיד אויף זיך גינסקען . ער זאל שוין גיט נאך זיין נאך דיא ש'לעכטע מחשבות אונ זאל לערנען תורה לשכה : (יז) דער כלל איז אין אלע דיא זאבין וואש וועלן קען דיר צוא האנדירן : זאלשטו דרינגן זיך גוט מ'יישב זיין . אויב דרינגן איז פאר האנדירן איין נחת רוח צוא נאט ב'ה זאלשטו זיין טאג . אונ אויב דרינגען איז פאר האנדירן ד'ז איין ספק עבירה . וועט דאש ב'ודאי גיט אויף זיין ל'רצון פאר נאט ב'ה דרום זאלשטו דאש גיט טאג : (יב) אונ דער זוהר שרייבט דער סענטש בדארף אימליכען טאג זיך איבער קלערין זיינע עבירות וואש ער האט גיטאן . ווארום אדער סענטש שפייט אויף פון זיין בעטל . שפייט פאר אים צווייא מלאכים וואש זיין זאגין עדות אלץ וואש

(ט) ובימי חסידים הקדמונים היו מדרקקים שלא ליתן שלום אם לא בדקו אותו היטב במעשיו כדאיתא בזוהר פ' מקץ רבי חייא ורבי יוסי היו אולי באורחא אדחכי חמו חד בר נש דהוי אתי בעיטופא דציצית וכלי זינן קשורים תחות בגדיו אמר רבי חייא דא חד מתרין אית ביה או זכאה שלום איהו או רמאה ית בני עלמא איהו. (י) איל רבי יוסי הא חסידו עלאין אמר: הוי דן לכל בר נש לזכות הא תנינן כד בר נש נפיק לאורחא לתלת מלין לדורון לקרבא לצלותא וילפינן מעקב והאי בר נש אזיל באורחא איהו עיטופא לצלותא והא ביה כלי זיין לקרבא כיון דתרין מלין אית ביה תליתאין לא למידרף אבתריה כד קריב לגביהו יהבו ליה שלום ולא אתיב כהון אמר רבי חייא הא חד מאינון תרין דאתהוין למהו ביה לית ביה דהא לא אתקין גרמיה לדורון דבדורון שלמא אתכליל אמר רבי יוסי דילמא איהו משתדל בצלותיה או מרחיש תלמודיה בני דלא יעקר ליה אולו כחדא ולא מליל ההוא בר נש בהדיהו. (י) לבתר אישתימיו רבי חייא ורבי יוסי ואשתדלו באורייתא קרב לגביהון ויהיב שלום להון אמר ליה רבותי במאי חשדתון לי כד יהביתו לי שלום ולא אתיבת לכון אמרו ליה דלמא צלותא הוית אמרית או מרחיש תלמודא. (יח) אמר להו אתון הייתם דנין אותי לכף זכות המקום ידון אתכם לכף זכות אבל אימא לכון יומא חדא הוינא אזיל באורחא אשכחנא בר נש ואקדימנא ליה שלום והאי גברא ליסמאא הוי וקם עלי וציער נפשי ואלמלא דאתתקפנא ביה איצטערנא ומהאי יומא נדרנא דלא אקדמנא שלום עד דאיבדק ביה אם הוא גבר זכאה. (ט) בנין דאסור להקדים שלום לבר נש חייבא דכתיב אין שלום אמר ה' לרשעים וההוא שעתא דחמינא לכו ויהביתו לי שלום ולא אתיבנא לכו חשידנא לכו בנין דלא חמינא בכו מצוה דאתחוייא לבר נש דא הוא

חדא

גיהאם אונסער זיין מאנטיל. אונ זייא האבין אים גיגעבין שלום אנ ער האט זייא ניש גענעמפערט. האט רבי חייא גינאנט דער איז איינש פון ריא צווייא אדער ער איז איין גרויסער צדיק אדער ער נאכט לייט זייא זאלן מינען ער איז פרום. (ט) האט רבי יוסי צוא אים גינאנט ריא גרויסע חסידים זאגן דאך אז מען זאל איינליבן סענשטן דן זיין לכף זכות דען מיר האבין גילערינט אז איין סענשט גייט אין וועג אריין זאל ער זיך אן גרייטן צוא דרייא זאכן צוא איין סתנה אונ צוא מלחמה אונ צוא תפלה סאן אונ דאש לערנען מיר אפ פון יעקב אבינו אונ דער סענשט גייט דאך אין וועג אונ גייט דאך אן גיטאן אין איין מלית אונ טוט תפלה אונ פלי זיין האט ער מלחמה צוא האלשין נוא האט ער צווייא זאכן אין זיך אפער ריא דריטע זאך איז ניש פאר האנדלן אין אים. דען ער האט זיך ניש אן גינבייט צוא אפמנה. ווארום אין סתנה איז בלא שלום. אונ ער האט אונ דאך ניש גענעמפערט קיין שלום האט רבי יוסי גינאנט מאכער האלט ער אין מיטן דאגנען אדער ער חורף איבער זיין לערן פדי ער זאל עש ניש פאר נעם. ווינען זייא גנאנגען אין איינעם מיט דעם סענשטן. אונ ער האט מיט זייא ניש גירעט. (י) דער נאך האבין רבי חייא אונ רבי יוסי זיך גינעצט אפ רענן אונ האבין גילערינט חורף איז דער סענשט ניקסען צוא זייא אונ האט זייא גיגעבין שלום

אונ האט צוא זייא גינאנט מינען רביש פשעת או איר האט מיר גנעבין שלום אונ איך האב אייך ניש גענעמפערט וואש האט איר מיר חושד גינען. האבין זייא צו אים גינאנט מיר האבין גמראנט מאכער דאווינסטאדער דא חורסת איבער דיין לערנען. (יח) האט דער סענשט צוא זייא גינאנט. איר האט מיך דן גינען לכף זכות. זאל נאט ביה אייך אויך דן זיין לכף זכות נאר איך וועל אייך זאגן פאר וואש איך האב אייך ניש גענעמפערט קיין שלום דען איין סאג בין איך גנאנגען אין וועג. האב איך גינען איין סענשט גייט האב איך אים גיגעבין שלום. אונ ער איז גינען איין נאך. איז ער אויך גשטאנן אונ האט מיך מצער גינען אונ ווען איך זאל מיך ניש גינען שטארקן אייך אים וואלט ער מיר גינען פיל צער אן גטאן אונ פון דענקאלט אן האב איך אפער גיטאן. אונ איך זאל ניש פערדן קיין שלום צו קיין שום סענשטן ביו איך זאל אים פריער מידק זיין אויב ער איז איין ערליכער מאן. (ט) ווייל מען סאר ניש פערדן קיין שלום צוא איין רשע ווארום אוו שטייט אין פסוק נאט האט גינאנט אז צו די רשעים איז ניש פאר האנדלן קיין שלום. אונ פשעת אז איר האט מיר גנעבן שלום אונ איך האב אייך ניש אפ גענעמפערט דאש איז ווייל איך האב אייך תישד גינען ניש פאר קיין גוטע לייט ווארום איך האב אין אייך ניש גינען קיין שום סתנה וואש אפגעשט פראך צו סאן. דאש איז איין טעם.

אונ

הוא * (ב) ועוד מעט אחריו דהוינא מרחיש בתלמודאי באותה שעה ולא הייתי רוצה להפסיק ממילן דאורייתא באותה שעה הרי מבואר דאסור להקדים שלום אם אינו בר נש זכא ומכל שכן שנוהגין בן למעלה שאין נותנין שלום לאדם רשע כי שם אין מחניפין לרשעים כמו בעולם הזה כי שם הוא עלמא דקשום ואין בה חנופה ואין נשיאות פנים והכל גידון שם במדה ובמשקל ובכו הדקדוק (תגיה) . (כא) והא דמקרימין שלום אדם כמבואר בספר הוזהר באם שהוא רואה שיכול הרשע להתחזק עליו מותר להקדים לרשע שלום כדי שיוכל להנצל ממנו * (כב) על כן יתבונן האדם על זה שהוא מלא שבע רוגז וקרוין מחומר שלא יהיה גם רוח וחומר ממון רק יהיו דבריו בנחת וכל מעשיו יהיו בהשכל ובמשקל לחשוב חשבונותיו בכל יום נגד ה' אז יתבונן מעצמו לבלתי יחטא ואז יצליח בכל מעשי ידיו אמר :

פרק לו איתא בגמרא דתענית ר"א בן פדת דחיקא ליה שעתא עביר מילתאי (פרש"י שהקי דם ולא היה ליה מידי למיכל אשכח ברא דתומי שדיה לפומיה חליש ליביה וניים * (ב) עיילו רבנן לשויילי ביה חזיות דהוי בבי וחייך ונפיק ציצותא דנורא מאפותיה כד אתער אמרו ליה רבנן מאי קא בכי מר ואח"כ חייך ואח"כ נפיק ציצותא דנורא מאפותך * (ג) אמר להו חזינא שכינה ואמרה לי שלום אמרתי רבשע עד אימתי אהיה בהווא צערא ודוחקא אמר ליה אלעזר בני ניהא לך דיחרב עלמא ואיהדר ואיברי יתך ואפשר דאיברי יתך בשעתא דמווני אמרתי רבשע כולי האי ואפשר * (ד) ואמרתי רבשע שני דחיי כבר נפישא א' שני דחזינא אמרה השכינה דחייית אמרתי אי

(כ) אנן נאך איין טעם ווייל איך האב גילערינט דיא צייט אז איר האט מיר שלום גיגעבן * האב איך ניש גיוואלט כפסיק זיין פון מיין לערנען * פון ראנען איז גיירונגן * אז מען טאר ניש פעדערין קיין שלום צו איין רשע וכלל שפן אויף דעם המל ניש מען בונדאי ניש קיין שלום צוא קיין רשע ווארום דארטן חנפת מען ניש צוא די רשעים * אז וויא מען חנפת זיין אויף דער וועלט ווארום דארטן איז דיא וועלט פון אמת דרום איז דארטן ניש פון האנדל קיין חניפה און מען איז קיינעם ניש טשא פנים * און אלץ ווערט דארטן גמשפט מיט אמת * (כא) און דאש וואש מען ניש ווא שלום צוא איסליכין מענטש דער טעם דער פון שמיים אין וזהר אז דר מענטש פון שמיים אז דער רשע וועט זיך קעגן שטארקן איבר אים און וועט אים טאן שלעכטש אז ער וועט אים קיין שלום ניש געבן * דרום מען ער אים פעדערין שלום פרי ער זאל קעגן ניצול ווערין פון אים * (כב) דרום דער מענטש וואש ער איז דאך פול און וואט מיט רוגז און אויש גיטשטין אויש ליים * גהער ער צו פון שמיים * אז ער זאל ניש זיין קיין בעל נאָה און זאל ניש גילשטין קיין געלט נאר זיינע רייד זאלן זיין בנחת * און אלע זיינע מעשים זאלן זיין מיט קלוגשאפט און מיט איין וואג צו ברעכען נאך אלע טאג אויב ער האט עפעש עבירות גטאן * און דענמאלט וועט ער אליין פון שמיים אז ער זאל ניש זינדען * און דען וועט ער גילקין אין אלע זיינע מעשים אמן :

פרק לו איתא עש שמיים אין דער גמרא תענית * רב אלעזר בן פדת * איז זייער ארום גיווען * אסאל האט ער זיך אדר גלאזט און האט ניש גיהאט וואש צו עסן נאך דעם אדר * האט ער גפונן אפגטל קנאבל און האט עש אויף גיגעסין * איז ער דער נאך שלאף גיווארן * (ג) זיינען די רבנן אריין גיגאנגן אים מבקר חולה זיין איז ער דענמאלט גישלאפן * האבין זיין גיזעהען אז ער וויינט און לאכט און פונקן פייער גייען ארויש פון זיין שטערין * אז ער האט זיך אויף גהאפט האבין די רבנן אים גפרענט וואש האט דער דער גוויינט און דער נאך גלאכט און פונקן פייער זיינען ארויש גגאנגן אויש דיין שטערן * (ג) האט ער זי גענעמפרט איך האב גיזעהן די שכינה און זיין האט מיר גיזאגט שלום צוא דיר האב איך אן גיזויפן צוא זיינען און האב גיזאגט רבשע * ביז וויא לאנג נאך וועל איך האבין דעם גיטירן דלות האט זיין צוא מיר גיזאגט מיין זון אליעזר איז דיר ניהא אז איך זאל דיא וועלט דרום מאכין בלוזר אז דוא זאלסט שטארבן ווארום איין מענטש ווערט אן גרופין איין גליינע וועלט און זאל דיק ווידער באשאפט וועל איך דיק אפשר בשאפטן אין אפערשרין מול * (ד) האב איך גיזאגט רבשע וועלכע יארין זיינען סער * צו די יארין וואש איך האב שוין גילעבט צוא דיא וואש איך וועל נאך לעבן * האט דר שכינה מיר גיענטשערט דיא יארין וואש דוא האשט שוין גילעבט זיינען מער דען דוא האשט שוין ניש אזא פול

אי הכי לא בעינא אחזי לי תריסר נהרי דמשהא אפרסמון אמרתי אלו למאן איל לך אמרתי והו לא אמרה השכינה ולחברך מאי וכו' והיינו דנפיק ציצותא וכו' עיין שם. (ה) ופירוש הענין בוהר בראשית כי בני וחי ומוזנא לאו בזכותא תליא אלא במזלא והאדם אשר נברא במזל שיהיה עני איא ליה למיהפך בזכותא אם לא שאפשר שזה יגרום זכותו שימות ויקח הקב"ה את נשמתו ויהנהג בנפך אחר ואפשר על ידי שינוי מקום בגוף אחר יהיה לו פרנסה בריוח וכו' באפשר ולא בודאי וזה שאמר לו הקב"ה ניהא לך דאיהרב עלמא ר"ל כי כל אדם נקרא עולם קמן כידוע ועל ידי שאתריב זה הגוף על ידי גמילת נשמה ממנו ואיהדר ואיברי בגוף אחר ואתן בו הנשמה ואז אפשר שתזכה לפרנסה בריוח. (ו) ולכן אמר ר"א אי הכי לא בעינא גלמוד מכאן שאין לאדם לדחוק את השעה כלל ויבטח בה שאין מקפח שכר כל ברית. (ז) ואם לא זכה להיות בהרוחה בעולם הזה בלי דאגה בודאי שברו כפול ומכופל יהיה בעולם הבא וכל מי שהוא משמח בחלקו מה שחנן ה' אותו אם רב אם מעט ואל יהיה לבו דואג עבור פרנסה שהוא בקימוץ ומכל שכן שלא יקרא תגר חס ושלום אחר מדותיו של הקב"ה ולא להראות כעס או רוגז בשביל זה עם אנשים כי זהו בועט נגד הש"י. (ח) רק ישים אל לבו כי כל דוחק העניות היא כפרה וסליחה לחטאיו ופשעיו וכל הדוחק את השעה שעה דוחקת לו כי זהו החסד של הקדוש ברוך הוא שמשלם לו בעולם הזה שכר העבירה. (ט) כי הרבה רשעים צועקים בגיהנם הלוואי היינו עניים ודלים בעולם הזה והלוואי היינו סובלים יסורים בעוה"ז לכפרת עונותינו ואומרים הרשעים שרוב הטובה והממון שהיה לנו הוא ענין רע שעכשיו אנחנו במצודה רעה בגיהנם. (י) ועל כן ישים כל

צוא לעבין וויפיל דוא האשט שוין גילעכט. האב איך גיטאנט אז עש איז ווא אז. וויל איך גיט שטארבן אונ נאך אכאל גיפארין ווערן. וויל איך האב שוין דאש רוב יארן איך גילעכט. האט מען מיר גוויזן דרייצעהן טייכן מיט פאלסום אייל דאש איז מיין שפך עולם הבא. דרום האב איך גילאכט האב איך גיפרעגט אונ מער האב איך גיט קיין שפך. האט מען מיך גיטלאגן מיט אפייערדיגע רוט אונ מען האט צו מיר גיטאנט אז דא ווילשט נאך מער שפך האבין וואש וועלן ליינע חברים האבין. אונ דאש איז וואש פייער איז אריש גיגאנגן אויט מיין שטערן. (ה) איז דר וואר ספורש דעם ענין דאש דר מענטש ואל האבין קינד. אדר וויפיל קינדער ער ואל האבין. אונ ויין לעבין אונ ויין פרנקט. דאש אלץ גיט נאט ביה גיט פון וועגן דעם מענטש'נש זכות. נאר דאש וועגט זיך אין וואש פאר אכאל ער ווערט גיפארין אונ דער מענטש וואש ווערט גיפארין אין אונ אכאל ער ואל ארום ויין. קען דר עש גיט פרקען דורך ויין זכות. נאר עש איז גיטליך אז ויין זכות ואל גיט ויין אז ער ואל שטארבן אונ נאט ביה ואל ויין גיטאנט אריין גיטאנט איז אנגער נוף קען ויין ער ואל האבין פרנסה בריוח דאש איז אז יענער נוף וועט פשאפן ווערן אין איין גוט סול אונ דאש איז נאך גיט קיין וודאי. (ו) אונ דרום האט רבי אליעזר גיטאנט אז אפילו איך וועל שטארבן אונ וועל נאך אכאל פשאפן ווערן איז דאש נאך קיין וודאי גיט איך וועל

שוין האבין פרנסה בריוח. וויל איך גיט שטארבן. איך פון דאנן לערנן מיר אפ אז דער מענטש גיהער ניש מחק את השעה ויין נאר ער ואל אכטחן האבין אויף נאט ביה אז ער קרעט גיט דעם שפך פון איטליכער פשעפענעש. (ז) אונ אז ער איז גיט זוכה צוא האבין אויף עולם הזה פרנסה בריוח אן דאגה וועט בודאי ויין שפך פל גיטאפלט ווערן אויף עולם הבא. אונ איטליכר גיהער זיך ששמן ויין מיט דעם חלק וואש נאט ביה האט אים אפ גיטילט סאיי פיל סאיי ווייניג. אונ ויין הארץ ואל גיט ווארין וואש ויין פרנסה איז נאר גיטאנט אונ ספך שפך ואל חזי גיט סתירה ויין נאך דיא מדות פון נאט ביה אונ אויך גיט צוא ווייזן פסם אונ רוגה צוא מענטשין פון וועגן דעם ווארם דער וואש טוט אז. דער סרעט קעגן נאט ביה. (ח) נאר ער ואל סאן צו ויין הארץ אז דעם דוחק וואש ער האט פון ויין אריקטייט. דאש איז איין פפרה אויף זינע זינד ווארם דאש איז דער חסד פון נאט ביה דאש ער פצאלט אויך דער וועלט דעם ענין פאר דיא זינד. (ט) דען פיל רשעים שרייען אין גיהנם הלואי וואלטין מיר גוויזן ארום אויך דער וועלט. אונ הלוואי וואלטין מיר גילויטן יסורים אויך דער וועלט וואלטין אונזערע זינד גוועזן פאר גיטן גיטאנט אונ אויך וואגן דיא רשעים אז דאש פיל גוטש אונ דאש וואש מיר האבן געהאט געלט. דאש איז פראוויזשעכט גווען. ווארם איצנד ווייזן מיר אין אשליכטער געץ

כל אדם בכל יום אל לבו אלו דברים אף שאין כל העתים שוים צריך לומר כל מאי דעביד רחמנא הוא לשב. (יא) ועל אחת כמה וכמה אם נתן ה' עושר לאחד והשפעה טובה שיתנהג בצדק וביישר ולכרך ה' ויודו פתוחה להעניק להאבינונים ועניים מברכת ה' אשר בירך אותנו. (יב) וכל מי אשר יראת ה' בלבבו יחשוב תמיד כי בעת אשר נודמן מצוה לפניו ודאי הוא שנגזר איזה גזירות עליו חס ושלום ועי' זכות של אותה מצוה שהמציא לו הקדוש ברוך הוא לעשותה ע"כ ניצול מהצרה שנגזר עליו. (יג) וזהו כלל גדול לזירות קיום המצוה וכדמצינו בזהר פ' בהר ר"ח ור"י אולי באורחא פגעו בהאי שורא אשכחו תרי גברי דהוי אולי אדחכי חמו בר נש דהוי אתי אמר להו במשמו מינייכו הבו לי נהמא דהא אנא תרין יומין בתעניתא הייתי מהלך במדברא ולא אכילנא מידי. (יד) מיד אשתמיש מאינן תרין חד גברא אפיק מזונא דאיהו אייתי לאורחא ויהיב ליה ואכיל ואשקי ליה אל חבריה מה תעביד דלא יהיה לך מידי למיכל שנתת הכל לאותו העני ואל תסמוך על שלי כי אין בידי רק מעט מזון אל ומאי אית לי גבך בחדאי לא אבקש ממך שתתן לי ואנא איזיל בלא מזונא. (טו) יתיב גביה האי מסכנא והוי אכיל ונשתתיר רק מעט לחם וגם זה המועט יהיב ליה לאורחא ואזיל ליה הוי קא מצער רבי חייה על שלא נעשה מצוה זו על ידו להחיות נפש האביון אל רבי יוסי אל תצער דלא לחנם הוי הקדוש ברוך הוא מזדמן מצוה זו לפני האיש הזה דלמא דינא אתגזר על האי גברא ובעי הקדוש ברוך הוא לזמנא קמיה מצוה זו בגין לשיזבא ליה בהאי עני להחיות נפשו. (יז) אמר רבי חייה להאי גברא הא מזונא גבן ניהיב ליה להאי גברא למיכל אמר ליה רבי יוסי לא ניתן ליה כלום דבהאי נהמא דניתן ליה נפקין מיניה זכותא

ראש איז אין גיהנם: (י) דרום ואל אימליכער מענטש ער האט זיך מיט גינעסן אין וועג אריין. און האט ער טאן צו זיין הארץ אימליכן טאג. ראש וויא עש גייט גינעבין צוא דעם ארום מאן און האט אים גיפאכט אן אים האטשע אפילו גיט ויער גיט. ואל ער זאגן אלץ וואש גאט טאט איז דאש אלץ צוא גיטין: (יא) און סכל שפן אז גאט ב"ה האט אייגעם גינעבין עשירות און שפע. גיהער ער זיך בנודאי פירן מיט גירעכטיקייט און מיט ישר און צוא לויבן גאט. און זיין האנט ואל אפין זיין געבין צדקה צוא ארעסע לייט פון דעם וואש גאט ברוך הוא האט אים גיבענטשט: (יב) און אימליכער וואש האט גאטש פארקט אין זיין הארצין גיהער ער תמיד בראכטין. אין דער צייט וואש איין סצוה קומט אים צוא האנדלן. אז דאש איז גיוויש עש איז אויף אים גגור גיווארין עפעש אעלעכטע גזירה ח"ו און דורך דעם זכות פון דער סצוה וואש גאט ב"ה האט אים צוא גישיקט ער ואל ויא טאן וועט ער ניצול ווערן פון דר צרה וואש אויף אים איז גגור גיווארין: (יג) און דאש איז אנדווער כלל צוא מרו זיין דעם מענטשין דיא סצות מקיים צו זיין אזו וויא עש שטייט אין וזהר רבי חייה און רבי יוסי זיינען גינאנגן אין וועג. האבן זייא גיפונן צוויי מענטשין זיינן גינאנגן. דער נוייל האבן זייא גינעקן איין מענטש איז גיקסן צו דיא צווייא און האט גיזאגט צו זייא איך פעט אייך גיט מיר ברויט אויף צוא עסין ווארום איך גייא שוין צוויי טאג אין דר סדר און האב גיט גינעקין: (יד) האט איינגער פון דיא צווייא אויש גיצוויקן עסין וואש

ניזיל נחוי דהא ודאי נגזר עליו גזירה מיתה ובכחות פרנסה זו שנתן לעני יהיה ניצול' (יח) אדהכי יתיב האי בר נש ונאים תחות אילנא וחבריה אתרחיק מיניה והלך בדרך אחר אמר רבי יוסי לרבי הייא השתא נתיב מרחק ונחוי דוודאי בעי הקדוש ברוך הוא למירחש ליה ניסא : (ט) אדהכי חוי דמות כשלהבת עם גחלים עומד לנגדו ונחש אחד נחית מאילנא חד ובעי להמית האי גברא קם האי שלחובא ורחש על ראש הנחש ומית הנחש ושוב לא נראה השלחובא אמר רבי יוסי לא אמנא לך דהקדוש ברוך הוא בעי למירחש ניסא להאי גברא ולא תיפוק זכותא מיניה' (ז) אדהכי אתער האי גברא וקם ואויל ליה אחדו ליה רבי חייא ורבי יוסי ויהבו ליה למיכל בתר דאכל אתחוויוא ליה ניסא דרחיש ליה הקדוש ברוך הוא' (כא) פתח רבי יוסי וצדקה תציל ממות כי יש אילנא דחייא ויש אילנא דמותא והעושה מעשים טובים מחזיק באילנא דחייא והעושה מעשים רעים מחזיק באילנא דמותא והאי גברא דאחזיק בצדקה ויהיב פרנסה לעני ועל ידי צדקה זו היה ניצול מאותו חויא והתיש כח אילנא דמותא ע"כ' (כב) לכן יראה האדם בעיניו כי העולם הזה הוא הכל ורעות רוח ואין תכליתו של האדם רק שיירש עולם הבא ע"כ יראה לעסוק בצדקה ובתורה ובגמילות חסדים כדי שנוצח כולנו לחיי עוה"ב אמן :

פרק לו תניא בפ"ק דברכות ג' משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואב כארי ואומר אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגלית את בני' (ג) והנה ענין ג' משמרות הלילה הוא מבואר בזהר ויקהל ר"א ורבי יוסי חוי יתבי ליליא חדא וקא עסקי באורייתא קודם חצות לילה אדהכי קרא גברא בריכו ברכתא ברוך הנותן לשכוי בינה להבהין

ווארום עש איז פאר האנדן אבנים וואש אז מען עסט פון אים לעבט מען לאנג' דאש ויזן דיא מצות אונ מעשים טובים' אונ עש איז פאר האנדן אז איין בויס וואש אז מען עסט פון אים שטארבט מען דאש ויזנען דיא עבירות' אונ דר וואש מוט מעשים טובים דער בגרייפט זיך אין דעם בויס פון לעבין' אונ דער וואש מוט עבירות דער בגרייפט זיך אין דעם בויס פון טויט' אונ דער מענטש האט דאך גינעבן צדקה אונ האט כפרנס גיווען דעם ארום מאן' האט ער זיך בגרייפט אין דעם בויס פון לעבן דרום האט גאט ב"ה אים גיטאן איין גס : (כב) דרום גיהער דער מענטש צוא זעהן אז דיא וועלט איז נארישקייט' אונ זיין תכלית איז מער גיט נאר ער זאל נרשינן עולם הבא' דרום בדראך ער זעהען עסק צוא זיין אין צדקה אונ תורה אונ גמילות חסדים כדי מיר אלע זאלן זוכה זיין צוא חיי עולם הבא אמן :

פרק לו תניא מיר האבין גילערינט אין מסכת פרכות דיא נאכט ווערט גיטליט אין וזמיל אויף דרייא משמרות' אונ איסליכע צייט וואש איין משמר קומט' זינט גאט ב"ה אונ שרייט וויא איין לייב אונ זאגט ווייא נישרייען' דאש איך האב חרוב גימאכט מיין בית המקדש' אונ האב פאר ברענט מיין היכל אונ האב פאר טריבן מינע קינדער ישראל : (ג) אונ דער ענין פון דיא דרייא משמרות שטייט אין זהר פרשת ויקהל דע רבי אליעזר און

סיר וועלן אים געבן וועלן מיר בייא אים דעם זכות אונעק נעמן נאר לאמיר גיין זעהן וואש פאר איין גס אים וועט גיטען' ווארום עש איז בודאי אויף אים נגזר גיווארן ער זאל שטארבן אונ אין דעם זכות וואש ער האט כפרנס גיווען דעם ארום מאן וועט ער ניצל ווערן : (יח) דער ווייל איז דער מענטש גינעסן אנשער אבנים אונ האט גידעמלט אונ זיין חבר האט זיך דער ווייטערט פון אים אונ איז גינאנגן אין אנדרן וועט האט ר"י גינאנט צוא ר"ח לאמיר איצונד ויצין פון ווייטן אונ לאמיר זעהן דען גאט ב"ה וויל אים בודאי איין גס מאן : (יט) האבין זיי גינען ווי אפלאם מיט גליענדיגע קוילן שטייט אנשטענן אים אונ איין שלאנג גידרט אראם פון איין בויס אונ וויל שטייט דעם מענטשין' זיך אויף גישטאנן דער פלאם פייער אונ איז גילאפן אויף דעם קאפ פון דעם שלאנג אונ האט אים גיטייט' אונ דער פלאם איז שוין מער גיט גינענען גיווארן' האט רבי יוסי גינאנט צוא ר"ח האב איך דיר דען גיט גינאנט אז גאט ב"ה וויל טאן איין גס צוא דעם מענטשין : (כ) דער ווייל האט דער מענטש זיך אויף גיחאפט אונ איז אונעק גינאנגען' האבין רבי יוסי אונ רבי חייא אים גינאמען אונ האבין אים גינעבן עסן' נאך דעם אז ער האט אפ גינעסן' האבין ביא אים דער ציילט דעם גס וואש גאט ב"ה האט אים גיטאן : (כא) האט רבי יוסי גינאנט עש שטייט אין פסק וודקא תציל ממות אונ צדקה מוט מציל זיין פון דעם טויט

קב

פרק לו

הישר

סה

להבחין בין יום ובין לילה אר"א השתא זימנא דקב"ה עאל בג"ע לאש תעשעא עם צדיקיא אמר רבי יוסי אמאי משתעשעא הקב"ה (ג) בכ"ה ר"א ואמר תא חזי עד השתא קב"ה אודענא תלת מאה רקיעין ובמש בהו על חורבן בית המקדש (ד) מליצה כדרך הכתובים אבל הלילה ליחם אליו יתברך שום דבר נשמות ושנוי ואוריד תרין דמעין לגו ימא רבא וזכר לבניו ולתלת חולקין מתחלק הלילה וכל משמר הוא ד' שעות ואף אם הלילה קסנה מריב שעות אף היום משלים (ו) משמר הראשון מלאכים עומדים ואומרים שירה מומור לה' הארץ ומלואה וגו' מי יעלה בחר ה' ומי יקום במקום קדשו משום זכר שעות הראשונות או הוא זמן בכיה ונשמות בני אדם עולין למעלה וכשם שיש הר הבית ומקדש למטה כך יש הר הבית ומקדש למעלה (ה) ונשמות הצדיקים הוזכות לעלות למעלה בכל לילה באות תחלה אל הר הבית ומתאספים שם יחד לילך בכנופיא בשמחה גדולה למעלה למקום מקדש של מעלה לראות שם פני השכינה ולקבל הארה ולכן אומרים המלאכים מי יעלה לנו בחר ה' דא הר הבית ומקום קדשו דא ב"ה של מעלה (ו) נקי כפים מגול ומכל מיני עולה ובר לבב שלבו מהור מכל מיני הרורים רעים ומחשבות רעות ומי שמרחם לבבו על זעקת העניים ואביונים ומי שלבו הוא רך כקנה לקבל תוכחה ומוסר ואינו מסרב נגד הורים ומורים המורייבים ומכריחים לילך בדרך ישרה ומי שיש לו לב רחמן ולא לב רגז אכזרי זהו זוכה לעלות נשמותו כל לילה בחר ה' ומקום מקדשו וישא ברכה מאת ה' (ז) משמר ב' שהוא ג"כ ד' שעות נחלק לב' חלקים דהיינו

אין הר הבית או אפ"ת המקדש אוף דעם היסל (ה) או דא נשמות פון דא צדיקים וואש זיינען זוכה ארויף צוא גיין אלע נאכט אויף דעם היסל קסען זיין פריער צום הר הבית או וואלען זיך דארטין אין אלע אין איינס פרי צוא גיין מיט איין פנופיא מיט אנדערשע שכיחה אין דעם אויפערשטן בית המקדש אריין צוא זעקן דארטין דא שכינה דרום זאגן דא מלאכים שירה דעם פסוק מי יעלה בחר ה' וועלכע נשמה איז זוכה אויף צוא גיין אין דעם הר הבית ומי יקום במקום קדשו או וועלכע נשמה וועט זוכה זיין צוא גיין פון דארטין אין דעם בית המקדש אריין (ו) נקי כפים דאש איז דער וואש זיינע הענט זיינען ריין פון גול או פון אלערלייא אום רעכט ובר לבב או דער וואש זיין הארץ איז קלאר או ריין פון אלע שלעכטע מחשבות או דער וואש זיין הארץ האט רחבנות אויף דעם גישרייא פון ארעמע לייט או דר וואש זיין הארץ איז ווייף וויא אמשערטיל צוא פאר נעמן שפראפ רייד או ווידער שפעניגט גוט קעגן דא וואש שפראפין אים או לערנען אים צוא גיין אין דעם רעכט פארשטיין ווען או דער וואש האט איין הארץ פון רחבנות או גוט פון קיין אכזר או איין רגז דער איז זוכה אז זיין נשמה זאל אלע נאכט אויף גיין אין דעם הר הבית או אין בית המקדש פון דעם היסל או וועט אנטפאנגען ברכות פון הש"י (ז) דער אנדערע משמר וואש איז אויף פיר שעה ווערט ער גימילט אויף צווייא חלקים דאש צוויי שעה ביז האלבע נאכט וויינען

און רבי חסי זיינען געוועזן איין נאכט או האפין גילערניש תורה פאר האלבע נאכט דער ווייל האט דער האן גיקרייאט האפין זיין נאכט דא ברכה ביז תנחום לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה גילויפט איז נאט וואש ער האט גיגעפן צוא דעם האן פאר שטאנד צו פאר שטיין דעם חילוק צווישן טאג או צווישן נאכט האט רבי אליעזר גיאנאט איצונד איז דא צייט וואש נאט ב"ה גייט אין גן עדן אריין או פרייט זיך מיט דא צדיקים האט רבי יוסי אים גיפרענט ווארום פרייאט זיך הש"י גראד אין דער צייט (ג) האט רבי אליעזר גיוויינט או זאגט צוא אים ביז האלבע נאכט מאכט נאט ב"ה ציטערין דרייא הונדערט היסלן או פירעט אין זיין ווענין דעם חורבן בית המקדש או לאזט פאלן צווייא טרערין אין ים הגדול אריין או גידיינגט צוא זיינע קינדער ישראל או אויף דרייא חלקים ווערט דא נאכט צוא טיילט או אויסליכער משמר איז פיר שעה או אפילו ווען אום זוכער אז דא נאכט איז קלענער פון צוועלף שעה העכטס סען צוא פון דעם טאג עטליכע שעות צוא דער נאכט פרי אויסליכער משמר זאל זיין פיר שעה (ד) אין דעם ערשטן משמר זאגן דא מלאכים שירה דעם מזכור לי הארץ ומלואה וגו' מי יעלה בחר ה' ומי יקום במקום קדשו ווייל אין דא ערשטע פיר שעה איז דא צייט פון גיוויין או דא נשמות פון דא סענטשין זיינען ארויף אויף דעם היסל או אז וויא עש איז פאר האנדלין איין הר הבית או איין בית המקדש אויף דער ערך אז אויף איז פאר האנדלין

ב' שעות עד חצות לילה מלאכי השרת מר יבכיון על חורבן בית המקדש ואומרים על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו' איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר וגו' אותן המלאכים שצוה הקב"ה להם לילך עם ישראל ללוות אותן לגלות בבל בכו כמשיה הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון וזו שאומרים עכשיו על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון פ"י גם בכינו אנחנו בני ישראל עם המלאכים שבכו שם על חורבן בית המקדש והריגת צדיקים באותו הפעם (ח) וצריכין אנו להתנאבל בכל דור ודור על אחינו בית ישראל שנהרגו ושנחנקו ושנשרפו ושנסקלו באלף החמישי על קדושת השם ביסורים קשים ומרים והקדושים מסרו נפשם וגופם על קדושת ה' וסבלו יסורים קשים ומרים וקבלו עליהם גזירות המלך מלכי המלכים באהבה ובחבה (ט) ובאותו הפעם הקדוש ברוך הוא התעורר ובעש ברקיע ומדועים תריסר אלפין עולמות שאג ישאג על נוהו וממעון קדשו יתן קולו ומיד הוריד ב' דמעות לג ימא רבא (י) ואז התעורר שלהבת גדול וגורא בצד צפון ובשש אור גדול בההוא שלהבת ואז התפשט ההוא שלהבת בעלמא וניצוץ חדיא מתפשטא תחת כנפי תרגול ובוער בו עד שהתחיל לנענע בכנפיו כמו שמקדש עצמו מההוא אשא ומתחיל לקרות ומגיד ומראה ענינים פלאים בקריאתו (יא) והכל הוא לעורר את האדם ליראת השם וכל פמליא של מעלה יש להם צער אותו הרגע שקרא התרגול פעם ראשון מחמת חורבן בית המקדש וכשהגיע חצות לילה אעיל הקדוש ברוך הוא בגן עדן להשתעשע עם נשמות הצדיקים כמבואר בכמה דוכתי בזהר והענין הוא מבואר במגילת אסתר והמלך קם בחמתו אל גנת הבית וגו' המלך זה המלך הקב"ה קם בחמתו מתוך הצער שמצער כביכול על חורבן בהמ"ק אל גנת ביתן דא ג'ע דאיקרי גינת ביתן להשתעשע עם נשמות הצדיקים אז כל אילני גן עדן וכלנשמות הצדיקים פותחין את פיהם בקדושה ובטהרה בשירה ובזמרה שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד וגו' ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה ואח"כ מתחילין משמר הג' שהן ד' שעות אתרונות לומר שירה

ובאותו

מ'עטין נאם ב"ה אין היכל אנו עש ציטרן צוועלף טווינט וועלסין אנו ער שרייט אויף דעם וואש זיין ביהמ"ק איז הרוב זיין הייליג ארם גיט ער זיין קול און נידרעט צווייא מ'עטין אין ים הגדול אריין (י) און דעמאלט וואר דער וועקס אנדויער און איין פארקעפער פלאם אין צפון זייט און אנדויער ליכטיקייט שלאגט אין דעם פלאם און דען וואר דער פלאם פאר שפרייט אויף דער וועלט און איין פונק וואר פאר שפרייט אונטער דעם פליגל פון דעם האן און ברענגט אין אים ביו ער הייבט אן צוא שאקלען מיט זיינע פליגל גלייך וויא ער קילט זיך אפ פון דעם שיינער און הייבט אן צוא קרייען און ווייזט וואונדערליכע זאכן מיט זיין קרייען (יא) און דאש אלץ איז כ"ד צו דר וועקין דעם מענטשין צוא נאמש פארקט און נאר דא פמליה של מעלה האבין צער די רגע וואש דער האן קרייט דאש ערשטע מאל סתחת דעם חירבן בית המקדש און אז עש קוקט האלבע נאכט גייט נאם ב"ה אין גן עדן אריין צו פרייען זיך מיט דא נשמות פון דא צדיקים דעמאלט אלע בוימער פון דעם גן עדן און אלע נשמות פון דא צדיקים עפענן זייער מויל מיט הייליקייט און מיט גיואג' און זאגן דעם קומדו שאו שערים ראשיכם וכו' ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה דער

נאד

דיא מלאכים אויף דעם חירבן בית המקדש און זאגן דאש קפיטיל על נהרות בבל וגו' און אויף דיא מלאכים וואש נאם האט זיין גיהייסן גיין מיט דיא ישראל צוא פאלייטין זיין אין גלות בבל האבין די מלאכים דעמאלט גיוויינט און וויא עש שטייט אין פסוק הן אראלם צעקו פאר וואר דיא מלאכים האבין גישריען און גיוויינט מלאכי שלום מר יבכיון דיא מלאכים פון שלום האבין גיוויינט מיט איין ביטור גיוויין דרום זאגן מיר אלע טאג דאש קפיטיל תהלים על נהרות בבל שם ישבנו אויף דיא בעד פון בבל דארט זיינן מיר גיוועשן גם בכינו מיר האבין אויף גיוויינט דאש מיינט מען די מלאכים האבין גיוויינט און מיר האבין אויף גיוויינט מיט זיין אויף דעם חירבן בית המקדש און אויף וואש די צדיקים זיינען דעמאלט גיהרגת גיווארין (ח) מיר גיהערקין פנדרא צו קלאגן אין אישליכ דור אויף אונזערע ברידער דיא קינדער ישראל וואש זיינען גיהרגת גיווארין אין אלף החמישי און זיינען דער וואונגין און פאר ברענגט און פאר שפייגט גיווארין אויף קידוש השם מיט שווערע און ביטורע יסורים און האבין מוסר גיוועזן זייער גפוש און זייער נח אויף קידוש השם און האבן מקבל גיוועזן שווערע און ביטורע יסורים און האבין אויף זיך מקבל גיוועזן די גיירה פון נאם ב"ה מיט ליבשאפט (ט) און אין דר צייט האט טאן

ובאותו הזמן צדיקים שבעולם הזה מעוררים את עצמן לעבודת ה' (יג) והמלאכים אומרים הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות וכשהגיע הזמן לעלות עמוד השחר או מתחילין הכוכבים והמזלות לומר שירה באימה וכיראה כדא' ברוך יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים ואח"כ מתחיל השמש לצאת ואומרת שירה בנעימה ובקול ערב ואומרת הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו וכו' ובאותו הזמן ישראל הולכים לבתי כנסיות לתפלה ולקבל עליהם עול מלכות שמים ומייחדים יחד גדול וגורא ואומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואז שמו של הקדוש ברוך הוא מקודש ומיוחד מפי עליונים ותחתונים ויש לו נחת רוח בזה (יד) אמנם השפשים אשר לבם הוא אפוס והגומים אחרי תענוגי העולם הזה ואינם שמים על לבם לכל קדושה העליונה הנעשית תמיד בכל לילה ובכל בקר ואינם חושקים להיות בין נשמות הצדיקים העושים נחת רוח להקדוש ברוך הוא כי כל כוונתם הוא רק למלאות גרונם בתאוותם ואחר שרירות לבם (יז) וכשהם עומדים בבוקר הולכים לרחובות ושוקים לדבר נבלות או לצרכי מחיתתם או הולכים לכל חדריהם לצורך מחיתתם והולכים לבית הכנסת דרך עראי ומשימים תפלין בראשיהם ובידיהם רק לזכרון בעלמא ומתפללים בלי שום שימת לב תחלה להתבונן לאיזה מקום מקדש המה הולכים כי השכינה היא שורה בכל בתי כנסיות תמיד והם באים לבית הכנסת בערבוביא ובמחשבות זרות וגם בהתפללם פיהם מודברים ולבם חושבים מחשבות זרות (טו) והתפלה היא כעול וכמשא עליהם והולכים במרוצות מבית הכנסת אחר שרירות לבם ותענוגי העולם הזה ואינם חושבין כלל באיזה מעשה הטוב תבא הנשמה לפני בוראה כשתגיע עת ערב כשבני אדם הם יושנים על מטותיהם או הנשמה יוצאת ממנו לילך להעיד על המעשים אשר עשה האדם ביום ובאם שבאה הנשמה לפני כסא הכבוד מלוכלך בעבירות ושלא עשתה עבודת השם יתברך בשלימות

נאך הייבין אן צוא זאגן שירה דיא מלאכים וואש זיינען
מסינה אויף דעם דריטן מןסער וואש דאש איז דיא
הינטערשטע פיר שעה. אין דער צייט דער וועקן זיך
צוא נאָשט דיקט דיא צדיקים פון עולם הזה : (יב) אונ
דיא מלאכים זאגן הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית
ה' בלילות נון לויפט גאט אלע דיא קנעכט פון גאט וואש
שטייען אויף און גייען אין נאָשט הויז בייא דער נאכט .
און אז עש קומט דיא צייט דער מארגן שטערן זאל אויף
גיין . הייבין אן דיא שטערן און דיא מזלות צוא זאגן
שירה מיט פארקט דער נאך הייבט אן דיא זון אויף צוא
גיין און זאגט שירה מיט אים קול און זאגט דעם פאק
תהו לה' קראו בשמו וכו' אין דער צייט גייען דיא ישראל אין
דיא שולין אריין תפלה טאן . און אויף זיך מקבל צוא זיין
דעם עול מלכות שמים און זיין מייחד דעם גאבען פון גאט
ביה און זאגן שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד און דענקאלט
ווערט דער נאמן פון גאט ביה גיחיליגט און גיאיינציגט פון
דעם מויל פון מלאכים און פון דיא ישראל און ער האט
דער פון נחת רוח . אָפער דיא נאריגש וואש זייער הארץ
איז פאר שטאפט וואש זייא גייען נאך . דיא תענוגים פון
דער וועלט . דיא טוען גיט אויף זייער הארץ אויף דער
איבערשטער קדושה וואש ווערט גיטאן תמיד אלע נאכט און

אלע פריא און גילוששין גיט צוא זיין צווישן דיא נשמות
פון דיא צדיקים וואש זייא טוען נחת רוח צוא גאט .
נאר גאר זייער פונד איז צוא דער פלין זייער האלו מיט
זייער גילוששקייט און נאך צוא גיין נאך דעם קינג
פון זייער הארץ : (יד) און אז זייא שטייען אויף אין דער
פריא גייען זייא אין דיא גאסן און אין דיא מארקן צו ריידן
נארעשקייט אדער פון וועגן זייער שפייו און גייען אין שול
אריין אויף איין קליינער צייט און טוען אן תפילין גאר פון
איין זכרון וועגן פלוקס זייא זאלין גידינקען אז זייא זינען
יהודים . און דאבען גישוויקט אן פונד דאש זייא טוען גיט
צוא זייער הארץ צוא פאר שטיין צוא וואש פאר איין
הייליג ארט זייא גייען . דען דיא שכינה רואט אין אלע
שולין תמיד און זייא וקבען אין שול אריין מיט שלעכטע
מחשבות : (טז) און דאש דאבען איז אויף זייא ווא
איין עול און איין משה . און פון דער שול לויפן זייא
אזעק נאך זייערע תענוגים פון דעם עולם און פראכטין
נאר גיט מיט וואש פאר איין גופע מעשים וועט דיא
נשמה קומען פאר איר פשעפער דען בייא נאכט אז דיא
מענטשן שלאפן גיט דיא נשמה ארויף פון דעם סענטשין
צוא גיין עזרת זאגן אויף דיא מעשים וואש ער האט
גיטאן בייא טאג און אז דיא נשמה קומט ארויף פאר דער

בשלימות או נדחית היא מחוץ לפרגודא קדישא ונמסרת לירי סיא חיו שאין מניחין האדם לעשות תשובה כי בדרך שהאדם רוצה לילך מוליכין אותו: (טו) משא"כ כשאדם הוא מתרחק משיבושי העולם ומרגיל עצמו לעמוד בשתרית לעבודת ה' ומי שיש יכולת בידו לעסוק בעסקי התורה אין לך מדה גדולה מזו ומי שאין יכולת בידו לעסוק בתורה אוי יקום ויתפלל בכל לבבו ויתאבל על חורבן בית המקדש ואז הקדוש ברוך הוא יפתח לו פתחי תשובה ושב ורפא לו:

פרק לח חז"ל תקנו לומר קודם תפלת יח פסוק אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. והכוונה בזה לבקש מאת הקדוש ברוך הוא שיהיה מרוצה תמיד בתפלתו ו שלא יאמר עליו ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך. (ב) כי בהיות הבורא יתברך מואם בתפלתו של אדם על ידי דרכיו המכוערים א"כ מה יתרון בשני חייו טוב הוא מותו מחייו ולכן בעמדו להתפלל יעמוד באימה וברעדה ולבו ופיו יהיו שוין לייחד שמו הגדול ברוך הוא בכוונה שלימה בתפלת יח והקב"ה קריב ליה שלום וכל ימי חייו קוראין את שמו למעלה שלום בכל רקיעים. (ג) וכד אסתלק האי בר נש מהאי עולמא נשמתא סלקא ובקעת כל אינון רקיעין ולית מאן דימחי בידיה וקב"ה ופמליא דיליה קוראין לשלום ופתחין ליה תריסר נהרי דאפרסמונא דביא. (ד) והנה להודיע גודל מעלת התרוממות תפלת בני אדם נבאר פה מיש בזוהר צריך שתדע שיש למעלה בכל רקיעים ממונים מיוחדים ביום על כל פתחים ושערים וחלונות וכן יש ממונים מיוחדים בלילה על הנ"ל והממונים של יום נקראים ממשלת היום והממונים של לילה נקראים ממשלת הלילה. (ה) ובכל פתח ושער וחלון ממונה אחד ותחתיה

ממונים

פסא הכבוד איין גיריבט מיט עבירות. און האט גיט גיטאן נאמש דינשט בשלימות. דען נוערט ויא ארויש גשטויסן פון דעם הייליגן היכל און ויא נוערט אייבך גענעטקט צוא דער סטרא אהרא. וואש ויא לאוין אים חיו קיין תשובה גיט טאן ווארום אין וואש פאר אונען דער מענטש וויל גיין. פירט מען אים. בלחץ או ער וויל גיין אין גומין ווען העלפט מען אים פון דעם היסיל. און אז ער וויל גיין אין שלעכטן ווען לאוט מען אים גיין. אבער מען העלפט אים דער צוא גיט: (טו) אבער אז דער מענטש דער ווייטערט ויך פון דיא נארישקייט פון דער וועלט. און גיוואונט ויך אויף צוא שטיין אין דער פריא צוא נאמש דינשט. דער וואש האט יכולת צוא לערנען תורה. איז קיין בעשירס גיט פאר האנדן דער פון און דער וואש קען גיט לערנען תורה ואל ער אויף שטיין און מתפלל ויין מיט גאר ויין הארץ. און ואל קלאגין אויף דעם תורבן בית המקדש און דענמאלט וועט נאט ביה אים עפענען דיא מירן פון תשובה און ער ווערט תשובה טאן און נאט וועט אים מחל ויין ויינע וינד:

פרק לח חז"ל חז"ל אונזערע רבנים האבין מתקן גיווען צו זאגן איי מען הייבט אן שמונה עשרה אדני שפתי תפתח און דיא פונגה איז דער מיט צוא בעטין פון נאט ביה אז ער ואל ויין באווייליגט פאר אים מיט ויין תפלה און ער ואל גיט זאגן אויף אים דעם פסוק ולרשע אמר אלהים

ממשלת

ממונים שרים ושלמונים לרבבות ומי יוכל לספר ולשער כל שרי הממונים וחילות וכתות שהן תחת כל ממונה ותמיד כד עייל לילה וכד עייל יממא אזי כרוזים נכרוזים בכל רקיעים שיעמדו הממונים על משמרתם ומיד כל ממונה קאי על אתריה המיוחד לו. (ו) ואז הקדוש ברוך הוא קדים ואתי ונחית וישאל עאלין לבי כנישתא לשבכא למאריהון בשירות ובתפלות ומי שהוא ירא וחרד לבו לעבודת ה' להתפלל בכונה שלימה שיהיו פומיה ולביה שווין לייחד שמה קדישא אזי קב'ה מרוצה ושמח בתפלתו וכל תיבה סלקא לעילא ומתקבלת בשמחה בפני המלאכים הממונים עד שעולה למעלה למדרגה העליונה להיות כתר על ראש מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. (ז) והנה לכל ד' רוחות העולם עומדים למעלה שרים ממונים ומגיעים לגבי חד ממונה ושם הן מ' פתחים ושם עומדין הרבה שרים וממונים ועל גביהון חד מלאך ושמו אבוליא' והוא יוצא לקראת תפלות ישראל עם כל המלאכים. (ח) ונמלין האי צלותא ונשקין לה ומעלין לה למעלה לרקיע ומביא התפלה למקום נורא מאוד אשר שמה י"ב פתחין ועלכל פתח הן ממונים וחילות הרבה. (ט) ובשער י"ב עומד שם ממונה חד ענאל שמה והוא ממונה על הריב שערים ובשבאו תפלתן של צדיקים לפניו מכריו בקול גדול פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. (י) אז נפתחים כל השערים וצלותא דא עולה בכל אינון פתחין ואז מתעורר חד ממונה ושמה עוריא' והוא ממונה על ששים רבוא מחנות של מלאכים וכולהו נמלין להחזיא צלותא ואמרו עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם פני ה' בעושי רע להכרית מארץ זכרם. (יא) ואחר כך מוליכין את התפלה לרקיע למעלה ומגיעת לחד ממונה גבריא' שמה ויש לו הרבה כתות מלאכים ובאותו הרקיע

ממשלת הלילה: (ה) אונ אוף איסל'כין טויער אונ סיר אונ פענצער איז איין כסונה. אונ האט אונטער זיך פיל טויזנט סלאכים. אונ אז דיא צווישן שיר קיט צווישן טאג אונ נאכט. ווערט אויט גירופן אין אלע הימלען אז איסל'כער כסונה זאל שטיין אויף זיין שטער ראש הייטש דרויף וואש ער איז געטעט געווארן. שטעלט זיך תקף איסל'כער כסונה אויף זיין ארש וואש מען האט אים געטעט דרויף: (ו) אונ דענקאלט פערדט גאט ב"ה אונ גידערט אראפ אין די שולן אריין צו הערין דיא תפלות פון דיא ישראל אונ דיא ישראל גייען אין דיא שולן אריין צו לויבן זייער הער מיט שירות וְתִשְׁבְּחוּת אונ תפלות אונ דער וואש פארקט זיך פאר גאט אונ זיין הארץ איילט צוא נאטש דיקשט תפלה צוא טאג מיט ארעכטער פונגה דאש זיין מיל אונ זיין הארץ זאלין גלייך זיין מיט צוא זיין דעם הייליגן נאמן פון גאט ב"ה איז גאט ב"ה פאווייליגט אונ פרייט זיך מיט זיין תפלה. אונ איסל'כיש ווארט גייט ארויף אונ ווערט אן גינגן מיט שמחה פאר דיא סלאכים וואש זיין כסונה. ביז ער גייט ארויף צו איין גרויסער מדרגה דאש זיין תפלה זאל זיין אקרון אויף דעם קאפ פון גאט ב"ה וואש ער איז איין קניג איבך אלע סלאכים: (ז) אונ נון צוא אלע פיר זייטן פון דער וועלט שטייען אויף דעם הימל סלאכים כסונים. אונ דיא תפלות גרייכין צוא איין כסונה. אונ דארטן זינגען פאר האנדלין גיין

סירין. אונ דארטן שטייען פיל סלאכים כסונים. אונ איבער זיין איז איין סלאך אונ זיין נאמען איז אבוליא' אונ ער מיט אלע סלאכים זייען אנטקענין דיא תפלות ישראל. (ח) אונ נעמען דיא תפלה אונ קושין זיא אונ פריינגן זיא אריין אויבן אין הימל אריין אונ פריינגען דיא תפלה צוא זייער איין פארקטיג ארט וואש דארטן זינגען פאר האנדלין צוועלף טיירן. איבער איסל'כער סיר זינגען פאר האנדלין פיל כסונים אונ פיל חילות: (ט) אונ אין דעם צוועלפטן טויער שטייט דארטן איין כסונה אונ זיין נאמען איז ענאל אונ ער איז כסונה איבער דיא צוועלף טויערין. אונ אז דיא תפלות פון דיא ישראל קומען פאר אים. רופט ער אויט מיט אנדריש קול עפינט אויף דיא טויערין אונ לאז קומען דאש גירעכטע פאלק וואש זיין היטן דאש גלייבונג פון גאט: (י) דענקאלט ווערין גיעפינט אלע טויערין אונ דיא תפלה גייט ארויף אין אלע טויערין אונ דענקאלט ווערט דער וועקט איין כסונה אונ זיין נאמן איז עוריא' אונ ער איז כסונה אויף וועכניג קאל צעהן טויזנט שארין פון מלאכים. אונ אלע נעמען דיא תפלה אונ נאמן. דיא אויגן פון גאט זינגן צוא דיא צדיקים אונ זינגען אויערין זינגען צו זייער גישריאי: אונ דער נאך פירט קען דיא תפלה אויבן אויף דעם הימל אונ זיא גרייכט צוא איין כסונה וואש זיין נאמען איז גבריא' אונ ער האט

הרקיע יש שם חד מינרא תקיפא מאוד והאי יש לו אור גדול. (יב) ותחת האי מינרא יש שם שעיה חלונות והענין הוא כי בשעת מתן תורה נתחברו אלו שעיה מחנות מלאכים בחיבור אחד והיו מקשריגים שלא תרד התורה למשה ואנוניו בהו הקדוש ברוך הוא ועייל להו תחות האי מינרא מאותו היום שנהנה התורה לישראל ושלשה פעמים בכל יום יוצאים מתחות ההוא מינרא. (יג) וכאשר עליו תפלתן של ישראל שהתפללו בכונה שלימה כאמור ומגעת להאי מינרא אזי מראה להון תפלתן של ישראל אזי יוצאין שעיה מחנות הנל לקראת האי צלותא ועושין לה כבוד גדול ואומרין שירה ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים ומעמרין להאי תפלה בכמה עישרין ומלון התפלה שעולה עד למעלה לרקיע נורא וגדול. (יד) ויוצא מההוא רקיע ממנוה חד שמיאיל שמיה ונושל התפלות ומעפר ליה להאי צלותא בעשרין דבשמים של נן עדן ומשם עולה התפלה עם כל משריין לרקיע גדול ונורא ובאה לחד ממנוה גרדיאל שמיה והוא בעל מלחמה ברצון הקדוש ברוך הוא וכד האי צלותא סלקא לשם. (טו) אזי האי ממנוה עם חיילין ומחנות שלו אשר שם מורעושים ויוצאין לקראתה ומשתחיים לנגד צלותא דא וסלקין עד למעלה לרקיע נורא ומרום ותמן שבועין שרים וחד ממנוה עליהון ענפיאל שמיה ונושל האי צלותא ומעפר לה בשבעין עשרין וסלקין לה לרקיע הזה. (טז) ושם באה התפלה ליד ממנוה הנקרא מנדלפון שכל פתחין ומפתחין דמריה בידיה ומעיל צלותא דא לתוך ה' היכלין נקראין היכלין קדישין ודי בזה כיש עוד להאריך בזה מכל מקום אני אוהב לקצר. (יז) ועתה כל הירא וחרד צריך לשום אל לבו גודל התרוממות ושבח התפלה שצריך האדם להתפלל בכונת הלב. (יח) ואשרי הגבר שמכבד את בוראו בגורו באהבה ובכונת הלב ונותן להקב"ה יתור וקדושה וברכה ועל זה נאמר העניק תעניק לו מצאנך מגרנך ומיכבך מצאנך זה שצריך לומר

אנשער זיך פיל פיתות מלאכים. אג: אין דעם היכל איז פאר האנדן אנדערשער פעלן וואש ער לייכט זייער שטארק און אנשער דעם פעלן איז פאר האנדן דרייא הונדערט מיט פינף און זיבעציג פונענצער. און דאש פאטייט דען בשעת אז גאט ברוך הוא האט גינאלט געבן זיין תורה צוא דיא ישראל. האבן זיך פאהעפט אין אייגעם דרייא הונדערט און פינף און זיבעציג פיתות מלאכים און האבן מקשר גינען אז דיא תורה זאל גיט גידערין אראפ צו דיא ישראל. האט גאט ב"ה אויף זיי אן גישריען און האט זיין אריין גיבראכט אנשער דעם פעלן פון דעם טאג אן וואש דיא תורה איז גיגעבן גינאלט צוא דיא ישראל. (יג) און אז דיא תפלות פון דיא ישראל וואש זיינען מתפלל מיט ארעכטער פונדע גייען ארויף און גרייכן צוא דעם פעלן וויינט מען זיין דיא תפלות. גייען דיא דרייא הונדערט און פינף און זיבעציג פיתות מלאכים אנטקעגן דער תפלה און טוען איר אן גרויזש כבוד און זאגן שירה דעם פסוק ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ דאש איז טייטש גאט אונזר הער וויא שטארק איז דיין נאמען גילויכט אויף דער ערד און קרייגן צוא דער תפלה מיט פיל קרוינן. און פאלייטן דיא תפלה דאש ויא גיט נאך העכער צוא איין פארקטיגן און גרויטן היכל. (יד) און פון דעם היכל גיט ארויט איין כסונה זיין נאמן איז שמיאל און ער נעמט דיא תפלה מיט

וואש

פ' הקרבנות ולכוין ונשלמה פרים שפתינו ועוד העניק לה מגרנך מגרון שלך בתפלה ושבה זמורה מיקבך האותיות אמצעיות הן אותיות יב"ק שהוא רית ייחוד ברכה קדושה כדאיתא בתיקוני זוהר י' ע"כ יראה האדם להיות נקי כפים מגול ומגניבה ולהיות ידיו נקי מהסגת גבול ובר לבב שיהיה משא ומתן שלו באמונה ותפלתו תהיה בכונה כפי השגתו אזי יהיה לציון אמרי פינו והגיון לבנו עליו נאמר שאו ידיכם קודש וברכו את ה' אמן :

פרק למ במדרש רבה פ' חיי שרה זל ואברהם זקן בא בימים אמר רבי אבא יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים בימים ואינו בזקנה אבל כאן יש זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה עכ"ל. (ב) והנה גיל לפרש הפשוטא של מ"ר הנ"ל כי מלת זקנה הוא מורה על אריכות השנים ומלת ימים הן מורין על ימים טובים. (ג) והנה יש לך אדם שהוא זוכה לזקנה ר"ל לאריכות ימים ואינו זוכה לימים ר"ל לימים טובים כי הוא מבלה שנותיו בצער ובעניות ובדלות וצרות ויש לך אדם שהוא זוכה לימים ר"ל לימים טובים בעושר וברוחה ויש לו מכל טוב אבל אינו מאריך שנותיו לזקנה. (ד) משא"כ אברהם אבינו עליו השלום זכה לזקנה ולימים טובים זהו פשוטו שהיה לו לאברהם חלק טוב גם בעולם הזה כמשר"ל שלשה הבעימן הקדוש ברוך הוא מעין עולם הבא בעולם הזה ואלו הן אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל ע"כ. (ה) אבל על פי האמת שמעתי בשם הגאון מו"מ מהר"ר יודיל זצ"ל שהיה אביד ור"ם בק"ק קאוולי על פי הוזהר פרשת ויחי דכתיב יעקב אבינו עליו השלום ויקרבו ימי ישראל למות: (ו) והקשה הוזהר וכי בכמה יומין מית בר נש דהא כשעתא חדא נפיק נשמה מעלמא אלא הכי תאנא כי כשאדם נפטר מהעולם אזי באין כל יומין לחשבון לפני הקדוש ברוך הוא שלא יחסר אחד מהם

וואש זיי ויין גיווען פון ברכות און שאף און צו סבין זיין פשע זאגן אז עש זאל זיין גלייך וויא דא וואלשט אלע סאג גיווען סקריב זיין קרבנות: דאש ווארט מגיד אז מיינט פון זיין האל: דאש מיינט מען רוא וואלשט תפלה טאן און וואלשט שבת והודיה אפ געבן צוא גאט ב"ה דאש ווארט ומקד איז די מיטלסטע אותיות דער פון י"ב דאש איז דא אותיות יב"ק דאש מאכט ייחוד ברכה קדושה: (ס) דרום זאל אימליכר סענטש זעהן אז ויינע הענט זאלן ריין זיין פון גול און גניבה: און זאל קיינע קיין הענט נבול גיט טאן און זאל האנדלן באמנה דען וועט אן גינטשן ווערן זיין תפלה אמן :

פרק למ בפירוש אין סדרש רבה שמיים ואברהם זקן בא בימים און אברהם איז אלט גיווארין ער איז גיקומען אין זיינע טעג: זאגט רבי אבא אין פירוש דרוף: דען עש איז פאר האגדן אין סענטש וואש ער איז אלט אן טעג: אדר מים טעג אן עלטער: אבער ביא אברהם אבינו איז גיווען דא טעג קעגן דא עלטער: און דא עלטער קעגן טעג נוא האט דאך דער סדרש קיין פירוש גיט: (ב) זאגט דר מחבר און נון איך וועל ספורש זיין דעם פשטן פשט דר פון דען דאש ווארט (זקנה) בטייט אויף לאנגע יאר: און דאש ווארט (ימים) בטייט אויף גוטע טעג: (ג) און נון עש איז פאר האגדן אסענטש וואש ער איז זוכה צוא לאנגע

מהם: (ו) והנה כשאדם הוא צדיק שיראת ה' היתה חקוקה בלבו תמיד מדי יום ביומו אזי אהבתו דבוקה בהקדוש ברוך הוא וכל יום ויום שהוא מושלם בתורה ויראה ומצות ומעשים טובים אזי היום ההוא מעופף ומלוכש הוד והדר אלו ימים הן ראויין להתקרב לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא להראות מעלות הצדיק שלא עבר יום אחד משנותיו בתורה ומצות ומעשים טובים וזה שאמר הכתוב ויקרבו ימי ישראל למות שנתקברו כל הימים של יעקב אבינו לפני הקדוש ברוך הוא: (ח) משא"כ הרשעים שאינן משגיחין על עבודת הקדוש ברוך הוא ויבלו ימיהם בהבליהו והולכין בשרירות לבם ובקעלה ואון ומרמה חדלו להשכיל להיטיב מעשיהם אזי לאחר מותם ימיהם מתחבאין ובושין להתקרב לפני הקב"ה ואז דנין אותן בדינין קשין ומרים על חסרון הימים לפי חשבון שני חייו: (ט) וזה שאמר לנבי אברהם אבינו יש לך אדם שהוא בזקנה ר"ל זקן אשמאי והוא חי שנים הרבה ואינו בא בימים כי כלה חייו בחטאים ופשעים וימיו מתחבאין ומתרחקין ממנו מלבוא לפני הקדוש ברוך הוא ויש לך אדם כשר וחסיד ובא בימים שלו לפני הקב"ה ופעולתו היתה שלימה בתורה ובמצות אכן אינו בא בזקנה כי מת בילדותו: (י) משא"כ אברהם אבינו עליו השלום האריך ימיו רצה לומר שבאו כל הימים שלו לפני הקדוש ברוך הוא מהודרים במעשה הטוב זהו ואברהם זקן שזכה לזקנה ובא בימים ודק ע"כ: (יא) ע"כ ישים האדם אל לבו שלא להרחיק יום אחד מימיו לבא בחשבון לפני הקב"ה כי פתאום נלכד בפח יקוש ומת במיתה פתאום ולשום אל לבו שכל הרמזים שאמרו ר"ל הן הן גופי התורה והתורה היא רק לנו כמלבוש: (יב) וראוי שתדע כי ענין יונה הנביא שהפילו לים ואודכ בא לדג גדול הכל הוא הרמז על הנשמה כדאיתא בזוהר ויקהל והא לך תמצית הדברים יונה הנחית לספינה הוא הרמז על הנשמה שנמשלת ליונה שיוצאת לגוף האדם ונחשב האדם בהאי עלמא כספינה ההולכת בלב ים והרבה סכנות עליה כן הרבה הרפתקאות על האדם בהאי עלמא כספינה והרבה שלוחים למקום והרבה מקטריגים עליו בכל יום בבית דין של מעלה

דער מענטש איז איין צדיק וואס גאטש פארקט איז אויף גיקריגט אין זיין הארץ און ער טוט מעשים טובים און לערנט תורה אין איינליכין טאג. דען קומט דער טאג גיקריגט און אן גיקלייד מיט שיינקייט. אזעלכע טעג זיינען ראוי צו גינעהענען פאר גאט ב"ה. צווייטן דיא מעלה פון דעם צדיק אז פון אלע זיינע יארן איז גיט אוועק גינאנגען אפילו איין טאג ער זאל אין אים גיט לערנען און מעשים טובים טאן. דרום שטייט ביי יעקב אז אלע זיינע טעג האבן גינעהענען פאר גאט ווייל זיין זיינען אלע גוט גינענען: (ח) אבר. דיא רשעים וואס פרעגן גיט אויף דער דינגט פון גאט ב"ה און פאר בריינגן זייערע טעג מיט גארישקייט און גייען נאך פאטות לבם און טוען עולות און אום רעכט אזו אז עש קומט זייער צייט צווא שטארבן בהלשין זיך זייערע טעג און שעקען זיך צווא קופן פאר גאט ב"ה. און דאן שפאט טען אים מיט גינעהענען יסורים וויא דיא טעג וואס גייען אים אפ פון אלע זיינע לעב טאג דאש הייסט וואס ער האט אין זיין קיין מעשים טובים גיט גיטאן: (ט) און דאש זעלביגע איז דער פשט פון דעם מדרש. עש איז פאר הארדין אפגעקומען וואס ער קומט אין דר עלטער דאש מיטט טען איין רשע. דאש ער לעבט לאנג. און קומט גיט מיט דיא טעג. ווייל ער

בשביל המאין ופשעיו. (יג) והאדם אינו שם את הדברים אל לבו כי הרבה המא על פשע וחושב כי לא נתבע לדין על זה וכאילו חס ושלום אין השגחה משמים על מעשיו המקולקלים ובאמת הקדוש ברוך הוא שותק עד שתתמלא סאתו והדין הקשה מתגבר והולך ונגזר חרון אף פתאום על זה האדם דוגמת הרוח סערה שבא על ספינת יונה פתע פתאום והרוח היה הולך וסוער ובקש להשבר הספינה. (יד) כן גזירת הדין אשר בא על האדם פתאום ומרעיש כל הגוף ונתלהב ונתחמם הגוף ונכנס אל המטה זו היא ערש דוי ותדרמה נופלת עליו וזהו דוגמא ויונה ירד אל ירכתי הספינה וירדם ובעודו מוטל על ערש דוי מתחיל רוח לקשקש בקרבו. (טו) וזהו היצר הרע שמתעורר באותו הפעם לב האדם שלא יתעצל האדם מלהרד בתשובה כי קרוב היום להפרד מזה העולם וזהו דכתיב ויקרב אליו רב החובל דא הוא יצר הרע שהוא מנהיג את כל הגוף ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלהיך וגר לאו שעתא הוא למידמך דהא סלקין לך לדינא על כל מה דעבדיית בהאי עלמא וראה להתודות לפני בוראך מה מלאכתך פ' זכור על מלאכתך שפעלת בהאי עלמא וכמה שקרים וזיופים פעלת במלאכתך ובמחיייתך תן תודה ואל תתנאה כי אתה רואה כי קרוב הוא יום המיתה והשלך הגאווה והרמת רוח וזכור שנבראת מספה סרוחה. (טז) וזיש ומאין תבא ומה ארצך אסתכל דהא מארעא אתברית ולארעא תשוב ומאיוז עם אתה תעיון אם יש לך זכות אבות להגן עליך עתה בעת צרה כל זה הוא התעוררות היצר שמעורר לב האדם בעת חליו (וזהו ג' לתרץ המדר פ' בראשית והנה טוב מאוד זה המלאך המות ולפני זה אמר טוב מאוד זהו היצר הרע ע"ש ר"ל בזמן שהוא קרוב למות אזי גם היצר הרע הוא טוב שמעורר האדם לעשות תשובה ולהתעורר כנזכר) ובהוא שעתא יתבין בית דין של מעלה והמליצים מלמדן זכות והמקטריגים

דין שוף אנ איז אנשלאפין גיוראין און פשעט ער ליגט אויף דעם קראנקן פֿעט הייבט אן דר פֿק צו קלאפן אין אים מֿחֶמֶת היז דאש איז דער יצר הרע וואש ער דער וועקט דענקאלט דאש הארץ פון דעם מענטשן ער זאל זיך נישט פוילן פון מֶה־רַהֵר פֿתֿוּגָה זיין ווארום עש איז נאהגט דער טאג ער זאל ווערן אפ גישייד פון דער וועלט. און דאש מיינט דער פֿסוק ויקרב אליו רב החובל דאש איז דער יצר הרע וואש ער פֿירט דעם גאנצן גוף אזו וויא דער עלצטר סרייבֿר פון דער שוף פֿירט דיא גאנצע שוף. און ער זאגט צו אים וואש שלאפֿשטו שטייא אויף רוף צו דיין נאם. עש איז נים דיא צייט אַזֶנֶד צוא שלאפֿין. ווארום מען וועט דיק דאך געמן צו משפֿט אויף דעם אלעס וואש דוא האשט גיטאן אויף דער וועלט און זעה מֶה־רַהֵר צוא זיין פֿר דיין פֿשעפֿר. גידיינק וואש דוא האשט גינערקט אויף דר וועלט וויפל פאלשקייט און וזויס האשטו גינערקט אין דיין מלאכה און אין דיין פֿרֿנקס זאיי מֶה־רַהֵר און האלט זיך נים פֿעל גאָה. ווארום דוא זעהשט דאך אז דר טאג פון דעם טויט איז נאהגט. ווארף אַזֶנֶד דיא נאָה. און גידיינק דאש דוא בישט פֿשאפֿן גינארין אויש איין פאר שטיינדיגין טראפֿין: (סו) און דאש מיינט דער פֿסוק ומאין חביו גידיינק פון וואן דו בישט דאך פֿשאפֿן גינארין אויש ערד ופה ארצד און וואש איז דיין לאנד דאש דוא וועשט

אין וזהר: יונה הנביא וואש האט גיגדרט אין דער שוף אריין דאש איז איין רבֿו צוא דר נשמה: וואש זיא גידערט אין דעם גוף אריין: און דר מענטש איז גיליכין אויף דער וועלט וויא אשוף וואש גייט אין מיטן ים און האט אויף זיך פיל סכנות אזו איז אויף דעם מענטשן אויף דא פיל מֶה־רַהֵר און האט אויף זיך פיל מֶה־רַהֵר אַלֶע טאג פֿייא דעם ביד של מֶה־רַהֵר פון וועגן זיינע זינד: (יד) און דער מענטש טוט דיא זאכן גאר נים צוא זיין הארץ און מערס איין וינד אויף דער אנדער. און מיינט אז ער וועט נים מעזין אפ געבין קיין דין און חשבון דרויף. און גלייך וויא פון דעם הימל איז חזי נים פאר האנדן קיין השגחה אויף זיינע שלעכטע מעשים. אבער דר אמת איז: גאט ביה שווייגט אים ביז זיין טאם פון וינד וועט פל ווערן. וועט אויף אים זיך שטארקן דער שווערר דין. און פלוצלונג ווערט אויף אים גינר איין צאָר פון גאט: (טו) גלייך וויא דער שטורם ווינט וואש איז גיבסען פלוצלונג אויף דער שוף פון יונה. און האט אַלֶע טאג מער גישטורקט. און האט גינאלט צוא פֿרעכין דיא שוף. אזא אויך דיא גינרה וואש קומט פלוצלונג אויף דעם מענטשן און מאכט שטורמן גאר דעם גוף און ער ווערט דר היצט און ווערט קראנק און איין שלאף פאלט אויף אים. אזו איין גלייכין וויא עש שטייט פֿייא חנה. און יונה האט גיגדרט צוא די וויטן פון

המקמריגים מזכירין חובה ומוענים לפני הקדוש ברוך הוא ואם נגזר לזכות מיטב ואם נגזר חזי למות אזי נאמר על המלמדים זכות ששחרו ויצאו להצילו ועל זה נאמר ויתחרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו לא עלה בידם להשיבו ליבשה שיקים ממדתו מחליו כי כבר נגזרה גזירה מבי דינא רבא (י) ואז שלשה שלוחים ממונים יוצאים חד שכותב כל הזכויות שלו וכל החמאים שלו וחד דנשלח חשבון הימים לפי שני חייו שיהיו כל הימים בחשבון וכנזכר לעיל וחד דהוי עמיה מיזם שנתנה נשמתו כגוף במעי אמו וגזירות דינא לא נת ולא שקם עד דעביר דיליה שתצא נשמתו מהגוף ואז כתיב וישאו את יונה שנושאים אותו לבית הקברות ואז הכרוזים נכרוזים לפני מלתו וכשנושאים אותו אי איהו זכאה מכריון עליו הבויקר לדיוקנא קדישא יבא שלום וכו' וזשה והלך לפניך צדקך כי לפני המטה ואי חס ושלוש ממונה בחמאים איהו מכריון עליה ווי לפלוני הדין שב דלא יתכרי כדון מהכתיב ביה וישלוחו אל הים ויעמוד הים מועפו כד עאלין ליה לבית הקברות והרג דבלע ליה ליונה דא היא קברו וג' ימים הראשונים כשהוא בקבר מתבקעים הבני מעיים ולבתר ג' ימים ההוא סינפא אתהפך על אנפוי ואמר לו מול מה דיהבת לי אכלת ושתית ולא יתבית למסכנא וכל יומך היו כהנין וכמועדן ומסכני הוו רעבין דלא אכלו בהדך מול מה דיהבת בי ההיד חריתי פרש על פניכם (יח) לבתר דא באים ממונים ומחזירין הנשמה

וועשט נוק דאך אום קערין צוא ערד ומאיות עם אתה אונ פון וואש איין פאלק בשטן דאש מינט מען ויין מעין אויב דא האשט זכות אבות סגן צו ויין אויף דיר אין דר צייט פון דער צרה דאש אלץ איז דאש דער וועקונג פון דעם יצר הרע וואש ער דער וועקט דאש הארץ פון דעם מענטשן אין דער צייט פון ויין קרייגן אין דער צייט ויין דאש בד של מעלה אויף זיין משפט און די מלאכים ויין אויף אים מלמד זכות און דא מקמריגים ויין מלמד חוב אויף אים און אויב עש ווערט נגזר אויף אים זכות דאש היישט ער זאל בלייבן לעבין איז גוט און אויב עש וועט נגזר ער זאל חזי שטארבן דענקמאלט אויף דא מליצים וואש האבן אויף אים מלמד זכות גיווען און האבן זיך מסרין גיווען אים מציל צו ויין ווערט אויף זיין גיואנט דער פסק ויתחרו האנשים להשיבו ליבשה ולא יכלו און דא סענטשין האבן גיטראבין צוא ווידר קערן דא שייף אויף דער יבשה און ויין האבן גיט גיקאנט דאש מינט מען דא מליצים האבן אים גיוואלט מציל ויין פון דעם טויט און האבן גיט גיקאנט ווייל עש איז נגזר גיווארן פון דעם גרויזן בד של מעלה אז ער זאל שטארבן און דענקמאלט גייען ארויס דרייא מלאכים איינער שרייבט אויף אלע זיינע מצות און אלע זיינע עבירות און דער אנדער געסט אפ חשבון פון דא מען צוא האט ער פאריכט אלע זיינע מען און דער דריטער איז דער וואש איז גיווען מיט אים פון דעם טאג אז ויין געשט איז געפון גווארן איהוין גוף אין דא גידערים פון ויין מוטער און דא גזירה ווערט גיט גישטילט ביז ער שטארבט אז ווי עש שטייט בייא זינה

אל תוך הגוף והיא בתוך הגוף עד ל' יום ובתוך כ"ז ימים הגוף נידון ביסורים קשים ומרים והתחלת הדין הוא על החמאים שעשה בעיניו ואחר כך בידים וברגלים ובכל הגוף בהכאות אכזריות מאוד ואחר תלתין יום נשמתא סלקא לעילא לתת חשבון ולקבל דין גיהנם ושאר דינים והגוף סובל יסורים קשים עי' תולעים והענין כי ד' דינים קשים חולפים ועוברים על בני אדם כשנפטר מההוא עולם חד כשהנשמה יוצאה מהגוף. ב' כשנושאין אותו לבה"ק והכרוזין מכריון מעשים רעים שעשה אוי לאותה בושה וכלימה. ד' כשמכניסין אותו לקבר. דין ה' מה שסובל בשלשים יום. דין ה' דין התולעים בגוף. ו' דין של גיהנם. ז' דין שהנשמה נידחת מחוץ לפרגודא קרישא ואזלת ונחתת בעלמא ואין לה מקום מנוחה עד שנתמרקן כל החמאים ופשעים. ע"כ צריך כל אדם לזכור כמה הרפתקאות יעברו עליו כמה יסורים וכמה חיל ורעדה ורתת וזיע וחלחלה עד שתבא נשמתו למקום מנוחה ועל זה כתב בזהר בר נש צריך לצלוא תדיר ולומר בכל יום ברכי נפשי את ה' ולומר קפיטל ק"ג וק"ד ואח"כ יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתסלח ותמחול לי על כל פשעים וחמאים מה שעשיתי הן בראיית עיני הן מה שחמאתי בידי ורגלי ובגוף ובאם שגייע עת זמן פטירתי ומוכרח אני ליפוק מן עולם דין אוי באותו יום לא אוכל לברכא יתך ולא תבא בתיובתא ע"כ היום הזה אני מכקש אל תיסרני אחר מותי ולא תבא נשמתי בגן עדן בלי שום מורא ופחד וזשיה ברכי נפשי את ה' הללויה :

פרק מ לב מהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי פ"י המאור הגדול הריר משה אלשיך ז"ל תפלת דוד המלך עליו השלום היה שלא יבוא עוד בגלגול שכל מי שאינו קונה שלימות בעולם הזה מוכרח לבא בגלגול באדם אחר ולתקן מה שחסר מעשה הטוב בעולם הזה ועל זה התפלה דוד המלך ע"ה שינצל מהגלגול ואמר רוח נכון חדש בקרבי ולא ע"י גלגול נשמתו באיש אחר שאני מוכרח למות ולהתגלגל

אז אין דא סעג ווערסט ער געשעפט מיט שווערע אונג ביסערע יסורים. אונ דער אן הייב דין איז ער ווערסט געשעפט אויף דא עבירות וואש ער האט גיטאן. מען קענט אים אין זיינע אויגן אונ דער נאך אין דא הענט אונ אין דא פיס אונ אין נאר דעם גוף מיט שולעק פון אכזריות. אונ נאך דרייסיג טאג גייט זיין געשמה ארויף אויף דעם הימל צו געבן תשובה אונ צו מקבל זיין דעם דין פון גיהנם אונ דער גוף ליד שווערע יסורים דורך דא ווערים אונ זיבן שווערע דינים גייען איבער אויף דעם מענטשן אז ער גייט ארויף פון דער וועלט : (א) אז דא געשמה גייט ארויף פון דעם גוף : (ב) אז מען טראגט אים צו דעם בית החיים. אונ דא מלאכים רופין אויש זיינע שולעכטע מעשים וואש ער האט גיטאן. וויא איז צו דער בושה. (ג) אז מען לייגט אים אריין אין קבר (ד) וואש ער ליד אין דא ערשטע דרייסיג טעג : (ה) דא ווערים וואש עסין דעם גוף. (ו) דער דין פון דעם גיהנם : (ז) וואש דא געשמה ווערסט ארויף געשמוסין פון דעם הייליגן היכל אונ זיא גייט אונ נידערעם אויף דר וועלט אונ האט קיין רוא נישט ביי אלע זינד ווערין אפ געקעט דרום בדארף איסליכר מענטש צו גידינגן וויפיל טרעפונג וועלן אויף אים אייבר גיין איז וויפיל יסורים אונ וויפיל ציטונש וועט

באיש אחר אמנם דע שענין גלגול מתחלק לב' אופנים: (א) שאינו בהכרח שימות ויתגלגל נשמתו באיש אחר לתקן הגלגול אלא (הזכיר) הענין שבעודו בחייו יבא הנשמה אחרת בתוך גופו אף שכבר היה להגוף נשמה אחת ושני הנשמות ביהר דהיינו נשמה החדשה ונשמה שלו המה בחיבור כמו הולד בתוך האשה מעוברת: (ב) ועי' נקרא גלגול זה בחינת העיבור וכשם שהולד מכוסה ונעלם בתוך האדם כשהאשה מעוברת כך הנשמה החדשה בתוך נשמה שלו מכוסה ונעלמה עד כי יתוקן הקלקול ואז הולכת הנשמה החדשה למכון שבתה ולמקומה הראוי לה: (ג) וזה הגלגול שאינו חמור משא"כ אם הקלקול גדול אין לו תקנה כ"א שיתגלגל הנשמה בשעת יצירת הולד ושם היא לבד בתוכו והיא בתוך הגוף זמן רב כל הימים ולפעמים יצא שכרה בהפסדה שזה האדם לא די שאינו מתקנה אלא אדרבה גורם לה פגמים יותר גדולים על ידי חטאים ופשעים וזה ענין רע מאוד אל הנשמה: (ד) והנה יש מצוה אחת אשר בעיני האדם עונשה קל הוא והוא חמור וזהו מצות השבת אבידה שבהיותו עובר על השבת אבידה שזוהא אבידת כל אדם ואינו מהדר אחריה ליקח אותה ולהשיבה מוכרח לבא בגלגול בולד הנוצר להשיב לבעליה האבידה ובתוך הזמן סבל יסורים וצער זמן רב ואינו בא בגלגול הקל שהוא בחינת העיבור שהיא מתכסה ונעלם בתוך נשמתו וכנוכר בס' גלגולים להארי וז"ל פ' כי תצא וכן תעשה לכל אבות אחיך וגו' כי הקדוש ברוך הוא דן את האדם מדה כנגד מדה: (ה) ועי' כל ירא וחרד יתפלל שינצל מהגלגולים כי בעיני העם הוא קל עונש הגלגול אמנם יתבונן החכם ויראה כי גם בהיותו מגלגל באדם כשר וישר על כל זה סב לו יותר אם היה כבר במקום מנותחו כי יפה קורת רוח של עולם הבא שעה אחת מכל חיי ותענוגי עולם הזה על אחת כמה וכמה כשאדם מגלגל במקום צר בחיות ועופות ולפעמים מגלגל באבן

והאש עד מות: און דאש איז וייער שלעכט פאר דער נשמה: (ה) און עש איז פאר האגדין איין מצוה או דעם מענטש דאכט זיך אז ער וועט זיג גיט האלטן וועט איר ענש גרינג זיין אדר מיטן אמת איז איר ענש וייער הארב און דאש איז די מצוה פון אים צוקערן איין אבידה: דאש ער זעהט די נאך וואש זיין חבר האט פאר לארין און ער פליישט זיך גיט אים ווידר צו קערן וואו מו ער מגלגל ווידר אין איין קינד וואש איז אין זיין מוסרש לייב: און מו דארטן ליידין גרויסע יסורים ביז דאש קינד ווערט גרויס כדי ווידער צו קערן צו דעם וועלכדיג מענטשן אדר צו זיינע קינד דא אבידה וואש ער האט אין דעם ערשטן גלגול זיג גיט אפ געבין: און ער קומט גיט אין דעם גרינגיג גלגול וואש דא נאיע נשמה ווערט פאר הוילין אין זיין אלטע נשמה: און וואי עש שטייט אין ספר גלגולים פון דעם הארי זל ווארם גאט ביז שפראפט מדה כנגד מדה: (ו) דרום דער וואש פארקט זיך פאר גאט זאל מתפלל זיין אז ער זאל ניצול ווערן פון דא גלגולים דען דעם עולם דאכט זיך אז דער ענש פון גלגול איז גרינג: אפער דער וואש איז קלוג זאל פאר שטיין און זעהן אז ווען ער וועט אפילו מגלגל ווערן אין איין צדיק וואלט דאך אלץ בעשער פאר אים: ווען אז ער זאל נינוען זיין אין זיין רוא ארם ווארם דעם תענת איז

נחה

דוד המלך מתפלל נינוען אז ער זאל ניצול ווערן פון דעם גלגול נאר ווייט אז דער ענין פון דעם גלגול ווערט גפילט אויף צוויי אופנים דר ערשט אופן איז: (א) ער פראגט גיט ניסיון שפארבין און זיין נשמה זאל מגלגל ווערן אין אנדערן מענטשן נאר נאך ביין זיין לעבן: קומט איין נשמה אין זיין גוף אריין האטשע דער גוף האט שוין איין נשמה: קומט צווא אים אריין נאך איין נשמה און ביידע נשמות באנגד זיינען פארקעמט אין אים: און וואי איין זלד איז אין איין אשה וואש זי איז מעוברת: (ב) איז דרום ווערט דאש גרויס גלגול ווייל אז וואי איין זלד איז פאר הוילין אין דער מוסער בשעת זי איז מעוברת אז אויך די נאיע נשמה איז פאר הוילין אין זיין אלטע נשמה ביז ער פאר ריכט דאש וואש ער האט גיונגדיג גייט דר נאך דינאיע נשמה צווא איר ארם וואש איז איר ראוי אין נן ערן: (ד) איז דער גלגול איז גיט וייער הארב: אפער אז דער מענטש שום וייער גרויסע וינד זינגיגן: האט ער אנדערש קיין תקנה גיט נאר ער מו פריער שפארבין און די נשמה מו קומט אין איין קליין קינד בשעת אז ער ווערט בשאפן און די נשמה אליין איז אין דעם קינד און מו ווארטן ביז דאש קינד ווערט גרויס: ער זאל זיג קעגן מתקן זיין און אפאל קען נאך זיין אז גיט גונג וואש ער איז זיג מתקן נאר אדרבה ער איז זיג נאך מער מתקן: דורך דא עכירות

באבן דומם כנח המרגיל עצמו בלשון הרע הוא מתגלגל באבן המונח עים השדה ושם הוא בתושך בלתי אור ומי שאינו מדקדק באכילת ספק איסור מתגלגל בעלין של אילן ובכל פעם שהרוח מנגנע הוא סובל יסורים וצער גדול בלתי לספר ופרנס ישראל המתגאה על הציבור מתגלגל בדבורה ושם הוא נידון בכל עת ובכל רגע ויש לו צער יותר מעונש של גיהנם כי הוא אסור במקום צר כזה והוא עונש מחמת גאוה לבד ואם הוא פועל רע על ידי הגאות דהיינו שהלכין פני הבאים לפניו בכישים וכיוצא בו שאר פעולות רעות על זה יש עונשים אחרים מפורשים הן בספרי קבלה שרהמנא ליצן מעונשין דיליה הרודף אחרי זנות מתגלגל בזונה ובכל פעם שמוזנין עמה מוסיפין לו טומאה על טומאתו והזוה על היותו ושברו גדול כים אין לספר היסורים קשים ומבאובים שלו ושאר פרמי גלגלים יתבארו בפרקים הבאים בס"ד ועאכ"כ המגולגלים בבהמות טמאות ועופות הטמאים יושבי השך וצלמות בצער סיבילים עינויים קשים ומרים בסרחון קרב ומעיים שלהם ובכל עת ורגע סיבילים צער ממש דינין קשים מניהגם ואחר כל זאת אינו ניצול מעונשה של גיהנם אחר כל הגלגלים ראה מה שמצאתי כתוב בשם האריי ז"ל בצפת תוביב היה בתור א' בן אתותו של רבי יהושע רופא ז"ל והוא בן י"ח שנים היה לומד בישיבה פעם אחת הסתכל בו האריי ז"ל ואמר לאביו בנך יש בורות אחת ראה להמציא לו מזור ותרופה ואל תחוס על המזון והשיב אבי הבחור חס ושלום שיהיה בו רוח כי אם זה שנתים לכו כואב ולפעמים כשלו חלש אוי רבי יהושע הרופא עושה לו רפואות ומתרפא לפי שעה ואח"כ חוזר הכאב ואמר לו האריי ז"ל תראה שכדברי כן הוא לא היו ימים מועטים עד שנתגלה הרוח והתחיל לבצבץ בהתחור ובאו והודיעו להאריי ז"ל ושאל אותו האריי ז"ל באיזה אופן בא הרוח להבית לו והשיב לו הרוח הענין

בך

גת רוח וואס דיא נשמה האט איין שעה אין גן עדן. איז דאש פערשער פון אלע מענטשן עולם היות. אונז באל שפן אז דער מענטש ווערט מגולגל אין איין ארם. דהיינו אין חיות ועופות. אונז אכאל ווערט ער מגולגל אין איין שטיין גלייך וויא דער וואס גיין ווייניג ויך צוא ריידן לשון הרע. דער ווערט מגולגל אין איין שטיין וואס ליגט אין פעלד ער האט קיין שום ליכטיקייט נים נאר לויט פונקצורקייט. אונז דער וואס קסט ספק טריפות ווערט ער מגולגל אין די בלעטער פון אבנים. אונז אלע מאל וואס דער ווינט שאקלט דיא בלעטער לייט ער גרויטשע יסורים וואס איז נים צוא דער ציילן אונז דער פרנס ישראל וואס האלט ויך בנאיד קענין דעם עולם ווערט ער מגולגל אין איין בין אונז דארטן ווערט ער נם נפס אלע רגע אונז לייט דארטן מער צער איידער אין גיהנם. ווארום ער איז גפודין אין אונז איין אייג ארם אונז דאש איז נאר דער עונש פון דער גאוה אליין. אבר אז ער שטן נאך שלעכטש הרק דער גאיה. דהיינו ער איז כבייש מענטשין. אונז נאך ועלכע גלייכין שלעכטע מעשים אויף דעם האט ער נאך אהין עונשים וואס שטייען אין ספרי קבלה נאם זאל אונז סציל ויין פון וויינע עונשים דער וואס נאגט נאך זנות ווערט מגולגל אין איין זונה אונז אלע מאל וואס קען איז מיט איר סונה ווערט אים נישטערט טונקאה אויף ויין טונקאה. אונז איין בראך אויף דעם צנכרין

אונז ויין בראך איז אונז גרויט וויא דער ים אונז אייבערע גלגלים וועלן באשייד ווערן אין דיא אייבערע פרקים מיט גאש היף. אונז סכל שפן דיא וואס ווערן מגולגל אין דיא סכא בהמות אונז אין עופות ויין וויא דארטן אין דר פונקטור אין צער ויין ליידין שווערע אונז פונקטור יסורים. דען וויינערע נידערים שטיינען וייער אונז ער מוז עש אלץ ליידין אונז די יסורים וויינען פיל ענדער פון דעם גיהנם אונז פון דעם וועגן נאך אלע גלגלים ווערט ער פארט נים ניצול פון גיהנם. זעה וואס עש שטייט נישט בין פון האריי וועגן. אין צפה איז גינענין דעם רבי יהושע הרופא שוועסטערש זון. אונז ער איז אלץ גינענין אכצעהען יאר. אונז האט גילעריגט אין דער ישיבה איין סאל האט דער האריי אין אים נקוט אונז האט גינאנאם צוא ויין פאטער אין דיין זון איז פאו האנדין איין רוח זעה אים צו גינענין איין היף אונז זאלשכ נים חס האבין אויף געלט. האט דער פאטער פון דעם בורר אים נענטערט חזי פאר וואס האט ער אין רוח. נאר פון צוויי יאר און פונם אים ווייא דאש הארץ. אונז צוא צייטן אז ויין הארץ ווערט שטארק פאר חלשת נים רבי יהושע הרופא אים רפואות אונז ער ווערט גיילט לפי שעה אונז דער נאך קערט וויידער צוא אים דער ווייפאג. האט דר האריי גינאנט צוא אים וועלטש זעהן אז איך זאג אסר אין איין קורצע צייט ארום האט דער רוח ויך ארייש גינענין

כך הוא כשהייתי ברומי הייתי דר עם עני א' שהיה מתפרנס מהצדקה ולא היה בביתו שום לחם ומזון בקש העני ממני שאתן לו לחם ולא הייתי רוצה ליתן לו ומת העני הנל לנגד עיני מחמת הרעבון לכן היו ב"ד של מעלה נזרין שימות הוא כמו שהמית את העני וכן היה שלא היו ימים מועמים ובאו עלי גולגים והרגו אותי ואחר ההריגה באתי אל הבהור הזה וגזר עליו הארי זל שיצא מהבהור בלי שום היוק וזו והשיב הרוח אם תרצה שאצא מהבהור אעשה תנאי עמך והוא כי אחרי צאתי מכאן שלא יראה זה פני נקבה משך ג' ימים ואם יעבור התנאי אהרגנו ויצא הרוח וצוה הארי זל לעשות שמירה אל הבהור שיהיה יושב בבית המדרש ולא יניחו אותו לצאת מבית המדרש ולא תבא שום אשה לבית המדרש כי הרוח אורב על התנאי שעשה ובתוך כך הלך גדול הדור מהורר חיים וויסל זל מבית המדרש להכין צרכי מצוה שעשה בראש תודש והגיה להבהור יחידי בבית המדרש ובתוך כך בא אמו הנל והלך רבי יהושע להתעסק במצוה אחרת והגיה להבהור יחידי בבית המדרש ובתוך כך בא אמו של הבהור ודודתו לבית המדרש לראותו וכשהיו רואים אותו נשך אותו ובאותה השעה בא הרוח וחזר להבהור ונכנס בו וחנקו ומפני היראה שלא יאמרו שהישראלים הרגו אותו עשה הארי זל קפיצת הדרך על שני קנים והלך עם תלמידיו לסבריא ברנע אחד וזה היה בין השמשות ובמסבריא התפלל הארי זל להסגיר פיהם של משמינים וכן היה ואח"כ חזר לצפת תוב"ב ע"כ יראה האדם גדול העניש

גיוותין אין דעם בחר אנ ויין פאטער אנ מוכער ויין נקמן אנ האבין סדיע קווען צו דעם הארי זל האט דר הארי גיפערנט דעם רוח אין וואש פאר איין אופן איז ער אריין גיקומען אין דעם בחר האט דער רוח אים גיענטפערט איך האב גוואונט אין רומי אין איינעם מיט איין ארום מאן וואש ער פלעגט זיך ספרנים ויין פון צדקה אסאל האט דער ארום מאן גיט גיהאט אין ויין שטוב קיין שום ברויט אנ קיין שפייז. האט דער ארום מאן פון מיר גיבעטן אז איך זאל אים געבן ברויט. אנ איך האב גיט גיוואלט געבן אים איז דער ארום מאן גישטארבן פאר הונגער קעגן מיינע אויגן. אנ דרום האט דאש ב"ד של מעלה נזר גיווען איך זאל שטארבן אזא וויא דער ארום מאן איז גישטארבן אנ אזא איז גיווען אז אין איין קערצע צייט ארום זיינען גיקומען גולגים אנ האבין סיד גיהרגת אנ נאך דעם הרגנען בין איך פיקר אריין אין דעם בחר האט דער הארי אויף אים גיזר גיווען אז ער זאל ארויש גיין פון דעם בחר אנ זאל אים קיין שום שאדן גיט מאן. האט דער רוח גיענטפערט: אויב דא ווילשט איך זאל ארויש גיין פון דעם בחר וועל איך מיט דיר איין תנאי האבין אז נאך מיין ארויש גיין זאל דער בחר גיט געהען מיין שום נקיבה דרייא טעג אנ אויב ער וועט עובר ויין איך דעם וועל איך אים הרגן. איז דער רוח ארויש גיגאנגן אנ דר הארי האט אן גיוואנט אז מען זאל דעם בחר היסין דאש ער זאל ויצין אין בית המדרש אנ מען זאל אים גיט לאוין ארויש גיין פון דעם בית המדרש. אנ קיין שום

אשה זאל גיט קומן אין בית המדרש אריין ווארום דער רוח ליענקט אויף אים מסכת דעם תנאי וואש ער האט גיהאט אז דר בחר זאל דרייא טעג גיט זעהן קיין שום אשה. צוא דעם דרייטן טאג איז דער גדול הדור רבי חיים וויסאל אנוועק גיגאנגען פון דעם בית המדרש איין דבר סודת צוא מאן. אנ האט גילאזט דעם רבי יהושע רופא ער זאל היסין דעם בחר. דער ווייל איז דער רבי יהושע אויף אנוועק גיגאנגען צוא מאן אדבר סודת אנ האט דעם בחר גילאזט אללין אין בית המדרש דער ווייל איז גיקומען דא מוכר אנ דא מוכר פון דעם בחר אין בית המדרש אריין צוא געהען אים אנ האבין אים גיקומען איז דער רוח פיקר גיקומען אין דעם בחר אריין אנ האט אים דער ווארגן. אנ כחמת זייא האבין סודא גיהאט מען זאל גיט זאגן אז דא יהודים האבין אים גיהרגת. האט דער הארי זל גימאכט קפיצות הרבה אנ איז גיקומען מיט זיינע תלמידים אין איין רגע קיין סבריא. אנ דעגמאלט צווישן טאג אנ נאכט האט דער הארי זל דארטן סתפלל גיווען אז נאט ב"ה זאל פאר שליטין דאש מיל פון דא מקפריגים זייא זאלין גיט קענען מסרין אים מיט זיינע תלמידים פאר דעם שררה. אנ אזא איז גיווען. אנ דער נאך האט שר ווידער גיקערט קיין צפת. דרום זאל דער מענטש זעהען וויא גרויש דר ענקש איז אז מען קוקט אויף פרעסערע ווייבער דען סה דאך דער בחר וואש האט נאר גיקוקט אויף ויין מוכר אנ ויין מוכר. זעה וואש איז אים אויש גיגאנגען אנ סגל שכן דער וואש סקקט אויף פרעסערע ווייבער. דער

העונש המסתכל בנשים וזות ומה הכחור הזה שלא הסתכל אלא על אמו ודודתו חיו מאי מליק ביה ומכיש בנשים וזות ועיו אמרו רזל כל המרבה שיחה עם אשה גורם רעה לעצמו ערכ ענין גדול שהאדם יתנהג שלא להסתכל למרחוק כי אם עיניו יהיו תמיד משוטטות למטה לארץ וכן מצוינו בהנהגת חסידים הראשונים שעניניהם למטה ומתכוונים ליחד הקב"ה ושכינתיה כי ד' גונון של העינים מורים על ד' אותיות השם הויה ושכינה היא מורה על הארץ שנקראת ארץ הקדושה המקודשת מכל הארצות כמאמר הכתוב עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי משא"כ גבה עינים ורחב לבב עליו אמר הקב"ה אותו לא אוכל אתו לא אוכל להתדבק כי הוא מפריד בין הדבקים וכל המפקיר עיניו לראות בהסתכלות דברים האסורים שואב ושואף הסיא אליו וגורם לו רעות הרבה להיות הוא עין רע וכל מי שיש לו עין רע גורם קללה לעצמו ולחבירו וזהו שארז"ל צ"ס חלקים מתים בעין רע וכו' כוונתם בהזקק ראייה שיש באדם וכל זה הוא גורם איסור ראייה וירגיל המיד לראות בדברי קדושה כמו שכתבתי בפרק א' ע"ש ונלמוד עוד מפרק זה שאל יעלים אדם עיניו מן הצדקה כי בעבור שלא נתן הרוח לעני הגיל איזה דבר מאכל ומת לפניו עבוד כן נהרג גם הוא ובעבור המא זה הוכרח לדון בכף הקלע להעשות רוח כמו שכתבתי לעיל ע"כ יהיה לכל איש לב רחמן ויכניס לבו ועיניו ושאר איבריו בקדושה ויזכה לראות עין בעין פני השכינה שלש פעמים בשנה אמן :

פרק מא אירתא כס' היכלות וזל ברוכים אתם לה' ברוכים אתם לי שמים וארץ יורדי מרכבה אם תאמרו לבני מה שאני עושה לישראל כשואמרים קדושה למדו אותם ואמרו להם שאו למרומ עיניכם כשואמרים קדושה כי יש לי הנאה באותו רגע שעניניהם נשואות לי ועיני נשואות

האם בנודאי אנדושינ עונש' . אנ דרום האבין אנדערע חכמים גיזאנט' . דער וואש מערס צוא היירין מיט איין אשה איז ער זיך גורם ביי' . דרום גיהער איסליכר מענטש זיך צוא גיזינגן גיט צוא קקן ווייט גאר ער זאל זיך גיזינגען אז זיינע אויגן זאלן קקין אויף דער ערד אנ אזא פלעגן דיא ערשטע חסידים זיך טרעג זיין דאש ויזא האבן תמיד גיהאלטן דיא אויגן אראפ אנ האבן ניקקט אויף דער ערד . אנ האבן זיך מכוון גיווען צוא מיידר זיין השי מיט זיין שכינה . ווארום דיא אויגן האבן פיר פארבן דאש ווייזט אויף פיר אותיות פון דעם שם (הויה) אנ דיא שכינה ווערס גירופן ארץ הקדושה . אבר דער וואש הייבט אויף זיינע אויגן אנ קקט מיט גאון אנ אויף וואש אים גלזשט זיך . אויף דעם זאגט גאט ב"ה אז ער קען זיך גיט פהעפסן מיט מיר . אנ דער וואש איז ספקיר זיינע אויגן צוא זעהן דברים האסרים דער שלעפט אויף זיך דיא סמרא אחרא אנ איז זיך גורם פיל שלעכטש דאש ער זאל זיין איין רע עין אנ דער וואש האט איין בייז אויג דער איז גורם איין קללה צוא זיך אנ צוא אנדערע ווארום מיט זיינע אויגן גיט ער דיא מענטשין איין עין הרע . אנדערע חכמים האבן גיזאנט גיין אנ גיינציג חלקים שטארבן דורך עין הרע אנ איין הנדערס חלק שטארבן מיט זייער מיט' . גאר ער זאל זיך תמיד גיזינגען צוא זעהען הייליגע זאכן אזא וויא איך האב גישריפן גאר אין דעם ערשטן

פרקמא איחא עש שטייט אין ספר היכלות דאש גאט ב"ה זאגט צוא דיא מלאכים אנ צוא דיא היסל אנ ערד איר זייט גלויבט צוא מיר גאט אויב איר וועט זאגן צוא מינע זין וואש איך מוא צוא מיין פאלק ישראל אז זייא זאגן קדושה . וואלט איר זייא לערנען אז זייא זאלן זייערע אויגן אויף הייבן צום היסל בשעת קדושה אנ זאלן זאגן בפיונה ווארום איך האב דיא גרעסע הנאה דיא צייט וואש דיא אויגן פון דיא ישראל זיינען אויף גיהאבן צוא מיר בשעת זייא זאגן קדושה . אנ איך הייב אויף מינע אויגן אויף זייא השקחה צוא געבן אנ דער דאספ וואש גייט אריש פון זייער מויל איז בייא מיר גלייך אן גנומען

לחם והבל היוצא מפיהם עולה לפני כריח נוחח ובאותה שעה אני מנשק ומחבק דמות יעקב החקיקה בכסא הכבוד עכ"ל. (ג) וראה כמה חיבתן של ישראל לאביהם ואיך לא נעבוד באימה וביראה בכל לב ונפש את אבינו שבשמים אשר הוא רחוק מרשעים וקרוב לצדיקים ולכל אשר יקראוהו באמת וכל הירא וחרד לדבר ה' יקים מדה הכתוב בכאן כדי שיבא לתכלית האהבה ויזכה לעוה"ב בעבודת הבורא. (ג) והוא שיקח פנאי לעצמו בכל יום לחשוב במחשבתו קדושת הבורא ית' שהוא גדול מאוד כמו שסדר הפייטן וקדושתך בפיהם ואביהם תהלה מבשר ודם מחציר יבש מצל עובר מעמוסי במן וכו' ומתים במשפט וחיים ברחמים וקדושתך בפיהם ועיי המחשבה זו יתלהב לבו לעבודת הקב"ה. (ה) כמבואר בזה"פ ויקחל שכשחושב האדם לעבודת הבורא אוי מחשבה ההיא סלקא תחלה על הלב דהוא קיומא ויסודא דכל גופא ואח"כ סלקת ההיא מחשבה טובה על שארי איברי הגוף ואז מחשבות הלב ואיברי הגוף מתחברין כחדא ואינן משכין עליהו והורא דשכינתא לדיורא עמהון והוא בר נש איתו חולקא וכו' וצריך אותו האדם לדבק ביראת ה' כי אהבת ויראה תרוייהו כחדא אולין כמבואר באריכות בראשית חכמה. (ה) וכמבואר בספר חרדים על פסוק ליראה את השם הנכבד והגורא ולאהבה אותו ופירוש הדבר הוא כשמוכיר את השם ירגיו ויודעו כל גופו וכשמברך אותו ברכה יברך בשפה ברורה ובהרגשת כל גופו ולא לזרוק הסולום ברכה מפיו במהירות. (ו) כמו שראיתי המון עם נבשלים בעון זה כשאוחזין איהו דבר מאכל ומשקה שצריך האדם לברך עליו ברכת הנהנין ועיקר מנמתו היא על המאכל וחושק להשליך המאכל בפיו במהירות והבכרה אומר במריצות ובמהירות

והיא עש שמיים אין וזהו אז איין סענשט טראכט אין נאכט דענקט גיט דא מחשבה אויף פריער אויף דעם הארצין. וואש דאש טארץ איז דער באשטאנד און דער יסוד פון גאר דעם גוף. און דער נאך גיט דא נשטע מחשבה אויף דא אברים פון דעם גוף. און דענקאלט בהעפסין זיך אין איינס דא מחשבה און דא גלידער פון דעם גוף. און נייא ציהען אויף זיך דאש לויטערקייט פון דער נשמה. און דער סענשט האט איין חלק אויף עולם הבא. (ה) און דער סענשט כח זיך באהעפסין אין נאכט פארקט. אזא וויא אין ספר חרדים שמיים איין פירוש אויף דעם פסוק ליראה את השם הנכבד והגורא ולאהבת אותו איז אז דער פירוש אז דער סענשט דער סאנט דעם נאכט פון גאט. זאל גאר נייא גוף ציטערין. און אז ער מאכט עפס איין פרקה זאל ער זיך מאכין פאסעליך און גאר נייא לייב זאל פילן וויא ער מאכט דא פרקה. און גיט דא גיך דא פרקה צוא זאגין גלייך וויא ער וואלט גינערין פאר נוערין פון איר. אזא וויא איך האב גינעקען דער פראקסער עולם ווערט גיטרויכילט מיט דער זינד דאש אז נייא האלטין עפס איין עסין ווארג אדער עפס איין משקה וואש דער סענשט באדארף פריער אפרקה מאכין דרויף איידער ער וועט דאש עסין אדער פרינקען. איז וייער עיקר פונעם אויף דעם עסין אדער פרינקען און גילוסטן גאר אריין צוא ווארפן דאש עסין אין כזיל אריין און דא פרקה

זאגן

גיטען וויא דער גיטקאקער ריח פון קרבנות און אין דער צייט קיט איך און האלץ דאש גיטקאלט פון יעקב וואש זיך איז אויף גערקט אין כסא תפוד: (ב) גוא וועה וויא דא ישראל ווינען גילבט פאר גאט בזה און וויא זאלן מיר אים גיט דען מיט פארקט מיט גאר אנדער הארץ און מיט גאר אנדער לייב גינערין מיר צוא דענקען גאט בזה וואש ער איז ווייט פון דא רשעים און פארענט צוא דא צדיקים. איז צוא אלע וואש רופן אים באמת און איסליכער וואש פארקט זיך פאר גאט און איילט זיך צוא נאכט בייד זאל ער פרכים ויין דאש וואש איך וועל ווייטער שרייבן. כדי דורך דעם זאל ער קינען צוא דענקען גאט מיט ליבשאפט. און וועט זוכה ויין צוא עולם הבא. (ג) און דאש איז ער זאל זיך אלע סאג מאכין איין צייט צוא טראכטן דא הייליקייט פון דעם באשעפער יתברך וואש איז וייער גרויט און האט פיל רבבות און אלפי אלפים פיהות סלאכים וואש נייא זאגין פאר אים שירה. אזא וויא עש שמיים אין כחור וקדושתך בפיהם און דיין הייליקייט זאגין נייא מיט וייער כזיל ואביהם תהלה און דא וולקט דא לויב פון דעם סענשטין וואש ער איז איין בשר דם. און וויא פאר דאש גראו און וויא איין שאפטין וואש ער גיט אונז און נייא שטארבן דורך משפט און וועלן ויידער לעבעדיג ווערין דורך דיין רחמים און דורך דער פחשבה וועט פלאכן ויין הארץ צוא נאכט דענקט.

ובמהירות בלי שום דקדוק כלל וענשו גדול מאוד וכמו שכתבתי לעיל בפרקים ע"ש מעשה בשם ספר חסידים (י) ובכלל העונש זה האומר שירות מזמורים פסוקי דמורה ברהימות ומבליעים אותיות ותיבות ינבשלים בזה רוב העולם וכפרש שצריבין להזהיר את חזני הארץ ע"פ הרוב הם מדקדקין בהרמת קולם אל הניגון ואין כוונתם כלל אל התפלה רק כוונתם הוא להתפאר בקולם ומקום עיקר שיר ושבח להקב"ה מבליעים וחוספין ולחוננים כאלו אין תקומה לעתיד כי יפ"ח כאר"ו בלבנון ס"ת חזון להורות כי החוננים המתפללים לפני העמוד בכוונה שלימה יהיה כאר"ו בלבנון ישנה לעתיד (ח) ודע כי סוד החזון הוא כולל שלשה שמות קדושים הוא שם הו"ה ושם אדני ושם שדי כי חזון במלואו הוא חרת ויין גזון אותיות הראשונים הם חזון גימטריא אדני אותיות אמצעיות הן גימטריא שם הו"ה אותיות אחרונות הן גימטריא ת"ק שהוא הנעלם של שם שדי על כן ראה כמה גדול כח של חזון שהוא כולל שלשה שמות יחד יחוד גמור משא"כ כשהחזון הוא קל בדעתו ואינו מכנין לבו לתפלה בכוונה להוציא הצבור כראוי אז הוא פוגם בשלשה שמות קדושים הללו ואז הוא מפיל מום בקדשים כי תפלה עכשיו בזמן הזה במקום קרבן קדוש (ט) וזה הסוד מצאתי כתוב בשם קדמונינו רז"ל כי בפסוק שובי נפשי למנוחכי כי ה' גמל עליכי וגו' יש שם גדול הנקרא מרים הנרשם ליודעי חן והמחסר יחסר לו מנוחה בעולם הבא וכן יוצר 'משרתים' זאשר 'משרתיו' הוא ר"ת מרים וסימנך כי מרים בו פיגול הוא לא ירצה לקרבן לה' ותפלה עכשיו במקום קרבן ע"כ כל המבליעים בתפלתן הן בכלל אלו המטילין מום בקדשים וכן עונשן קשה של המפסיקים במקום שאין רשאי להפסיק (י) בראיתא בפסיקתא הו"ה חסידא פגע ביה אליהו ז"ל והוי טעין בתריה ג' מאות גמלי של פורענות א"ל הני למאן א"ל למאן דמשתעי בין ברוך שאמר לישתבח ובין ישתבח עד תפלת י"ה כי האיש אשר ידבר ומפסיק בתפלתו הוא פוגם בכוחן של ישראל שרוצין לעשות כתר ועטרה בתפלתן ומכל שכן עונשו גדול מאוד מי שמפסיק בתפלתו ומדבר דברי ליצנות ומערב הקליפות בסיפרא קרישא ואדם כזה נראה שאין יראת ה' בלבו ואין אהבת ה' חקוקה בלבו וכל מה שעושה הוא על פי ההכרח ובעל כרחו אוי לנפשו וכמו כן כשאדם לומד

תורה

חוננים וואש' וייער פונגה איז גאר אויף דעם וינגען. דער מיט צוא פאריקן יוד' דיא וועלן דענקאלט קיין תקופה גיט האבן. אויף די וואש וינגען פסטיק אין מיטן דאווענען אויף אז איין אקט וואו מען טאר גיט פסטיק זיין: (ז) אז וואי עש' שמיים אין כדרש פסיקתא. דאש' אין חסיד האט אמאל פגעניגט אליהו הנביא. אונג נאך אים וינגען נאך גמאגען דריי הונדערט קעמלן וואש האבן גיטראגן פארעניגות האט דער חסיד גיפגעניגט צוא אליהו אויף וועקן איין דאש' האט אליהו צוא אים גיזאגט דאש' איז צוא דעם וואש שמועסט צווישן ברוך שאמר אונג צווישן ישתבח אונג פון ישתבח ביו נאך שמונה עשרה. ווארום דער מענטש וואש טוט ריידן אונג איז פסטיק אין זיין תפלה. דער איז פונם אין פת פון דיא ישרא'ל וואש ווילן סאכין איין קרוך צוא הש' דורך וייער תפלה אונג פגל שפן דער וואש איז פסטיק אין מיטן זיין תפלה אונג רעט ליצנות איז שוין אפשיטא אז זיין ענגש' איז נאך פיל גרעשער דען ער צוא מישים דיא קליפות מיט דער קדושה להבדיל. אונג אויף אזא איין מענטש ווערט אן גיטעקן אז ער האט גיט נאכש פארקט אין זיין הארץ אונג דיא ליבשאפט פון גאט

אז

זאגן ויאי וייער גיטווינד גאר אן פונגה. איז וייער ענגש וייער גרויש. אז וואי איד האב גיטריבן דרויף אין דעם פקפסין פרק איין מעשה וואש' שמיים אין ספר חסידים (ז) אונג אין כלל פון דעם ענגש' איז אויף דער וואש' זאגט גיך לויבונג פון פסטיק דוסרה דאש' איז פון ברוך שאמר ביו נאך ישתבח אונג שלינגען איין אותיות אונג ווערשער. אונג דער רוב עולם ווערין דרינגען גיטרויכילט: (ח) אונג פערט די חוננים דארף מען פונדאזי מוהיר זיין. דען צום מיינשטן וינגען ויאי גאר סקרק אויף דעם גיטן אז דאש' גיזאגט זאל שייין זיין אין דיא ווערשער אבער צוא דער תפלה איז וייער פונגה גאר גיט. גאר צו פרישען יוד' מיט וייער קול. אונג דאש' אקט וואש' דארט איז דער עיקר גיזאגט אונג לויב צוא הש' דאש' תאפין ויאי גאר אונעק אונג אונעלכע חוננים האבן קיין תקופה גיט אז משיח וועט קיין ווארום דיא ווערשער (יפרח כאר"ו בלבנון) דיא אותיות וואש' שמיים צום סוף פון דיא ווערשער סאכין הן דאש' איז איין רסו אז דיא חוננים וואש' דאווענען ביא דעם עמוד מיט רעכטער פונגה דיא וועלן בלינג לעתיד. אז וואי אפגענען בויס בליאט אונג גרייטס אין דעם וואלד לבנון: (ט) אבער דיא

תורה צריך ללמוד בעיון רב לפי שכלו ולא במהירות וכוונתו להתפאר חס ושלום והלומד בענין זה ואינו מתכוין לכיון הישב תוך הדבר אזי עונשו הוא מרובה . (יא) גם צריך האדם לראות לקבל תורתו מכל אדם אפילו מתינוקות קטנים כדמצינו כמה פעמים בזהר ועיקר בפ' ויקרא בההוא מעשה ר"י ורח ורבי יצחק הו' אזלי באורחא עד דהוי אזלי פגעי בההוא ינוקא והוי לעי אמר להו הכו לי רפתא דלא אכילנא יומא דין אפיקו גהמא ויהבו ליה אתרחיש גיסא ואשכחו חד נביעו דמאי תחות אילנא חד שתו מיניה . (יב) פתח האי ינוקא ויקרא אל משה אמאי אית אלפא זעירא בגין דהוי הקריאה בחלל במדבר ולא בארעא קדישא בגין דשלימו לא אשתכח וכו' ארי יאות הוי לינוקא דא דלא הוי ידע כולי האי דהא מסתפינא עליו אם יתקיים בעלמא בגין האי אמר רבי חייא למה אל דהא יכול להסתכל באתר דלית רשות לאסתכלא וכו' ומסתפינא עליו עד דלא ימשי לפרקוי יסתכל ויענשוין ליה ושמע ההוא ינוקא אמר לא מסתפינא מניגושין לעלמין דהא בשעתא דאסתלק אבא מעלמא צלי עלי וידענא דזכותא דאבא יגין עלי אל מאן אבך אמר ינוקא אנא כריה דרב המנונא סבא נמלו ליה ונשקוהו וארכיבו על כתפיהו תלת מילין . (יג) הרי לך אהבת ה' ואהבת התורה אף שהיו תנאים גדולים היו שומעים מקטנים והיו מכבדין לקטנים שהיו בעלי תורה אשריהם בעולם הזה ושוב להם בעולם הבא :

פרק מב כתיב ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה וכו'. בתרומת הקדשים לא תאכל וכו' מקרא זה נדרש בזהר דמרמו על הגשמה

שנבראת

אזי גיט אויש גיקרעט אין זיין הארץ און דער וואש זאגט
ער מוז דאש טאן דען איינער גייט אים ער זאל פסקין זיין
אדר איין אדם חשב פרענט אים עפעס מוז ער אים ענטפערן .
אזי נוייא צוא זיין נשקת . און אזא אויף אז דער מענטש
לערניש תורה . מוז ער לערנען מיט גרויש עין ווערליג זיין
שכל און גיט ניה און זיין פונגה זאל גיט זיין חזי צו פארברן
ו'ה מיט דעם לערנען און דר וואש לערניש נאר פון גאון
וועגן . און אזי ו'ה גיט מ'הבין גוט צוא פאר שטיין דעם
הוף פון דער וואך דער ווערט ווייער פול גישטראפט :
(יא) אויף מוז דער מענטש מקבל זיין תורה פון איסליכין
מענטשין אפילו פון קליינע קינדער אזא וויא מיר גיפינען
אין וויר פ'רשת ויקרא רבי יוסי און רבי חייא און רבי
יצחק ויינען גינגענען אין ווען . האבין זייא געעניגט אין
קינד גייט און אזי מיר האט דאש קינד צוא זייא גיזאגט
גיט מיר ברויט ווייל אויף האב היינטגיין טאג גיט גינעסין
האבין זייא ארויש גינעסין ברויט און האבין אים גינעבין
האט ו'ה גיטראפין איין גס . דאש זייא האבין גיפנען איין
קוואל וואשר אנגער איין בויט האבין זיי פון אים גיטרגענען
(יב) האט דאש קינד אן גיהויבן און האט גיזאגט ווארום
שטייט אין דער תורה ויקרא אל משה מיט אקליינע אלף
דר תירוץ אז ווייל דאש רופן וואש גאט ב'ה האט גירופן
צוא משה אזי גינען אין חזי לארץ אין דער מדבר . און
גיט אין הייליגן לאנד דאש אזי ארץ ישראל האט רבי
יהודה גיזאגט עש וואלט בעשר גינען פאר דעם קינד אז

פרק מב כתיב עש שטיים אין פסק : (א) ווען איין מאכט

פון אפון נעמט אפאן איין ישראל מאר זיא קיין
תרוסה גיט עסן . אפר אז איר מאן האט ויא גיט אדר ער
איז גישטארבן און זיא האט מיט אים קיין קינדער גיט זאל

שנה

2000

זיא ווידער קערן צוא איר פאטערש הויז . אבער קיין
קדשים טאר זיא נישט עסן דער פסח ווערט גינדערשט אין
זוהר אז דאש איז מ'זאגט אויף דר נשמה וואש זיא ווערט
גידוף פת פתן דאש זיא איז בשאפן גיטארין אריין צוא
גיין אין גוף צו פאריכטן אונ אויש צירן . זיא מ'ט נומע מעשים :
(כ) אונ אז דער מענטש מוט איין עבירה אונ איז פונם אין
זיין נשמה . שרייבט דא נשמה צוא גאט . אונ זאגט גאט
האט מ'ך גיגעבן אין זעלבע הענט אריין וואש איך קען
נישט אויף שטיין . אונ גאט ב'ה הערט איר גיטרייא . אונ
זאגט צוא איר נשמה קיין ליבע טאכטער דוא גיטש גינען
גיטארקסין אין דעם ליכט וואש אונטער מיין פסא פכוד אונ
איך האב דוך אריין גינדערשט אין גוף פון דעם מענטשן ב'ה
דוא זאלשט נאך העכר אויף גיין דורך דא נומע מעשים
פון דעם מענטשן אונ איצונד אז דר מענטש האט גינדיגט
אין דאש דיר איין וידרה . דען דוא האשט גינדערשט פון
איין הויכן בודים צוא איין מיפן גרוב דאש איז פון דעם
הימל צוא דעם גוף פון איין מענטשן . ווערט דא נשמה
איצונד גידופן גרושה ווייל זיא איז איכר דאגן פאר מדינת
גיטארין פון איר ארט . אונ גאט ב'ה הערט איר גיטרייא
אונ נעמט צוא דא נשמה פון דעם גוף . אונ לייטשט זיא
איבער דורך יסורים . דען אז זיא ווערט שוין גילייטערש

שנה ואם אם עדיין כך בשנים אין לאדם שטר קיטור על מספר ימי חייו ופתע פתאום המות רודפתו וראייה מהגמרא דנדרים האומר לא אפסור מן העולם עד שאהיה נזיר מההוא רגע הוא איתפס בנזיר דאמרין כל שעתא ושעתא דילמא מיית ועל כן ארזיל שוב יום אחד לפני מיתתך ונמצא כל ימך בתשובה: (ה) ועיקר ומקור שהיה לפני אדם רשום כל דברים המעכבים את התשובה וכל המעיון בהם בכל יום אני במוח בו שבודאי אינו נכשל והנה אציג לך פרק בפני עצמו שכיד דברים הן המעכבים התשובה שומר נפשו ירחק מהן ואז טוב לו יהיה סרה אמן:

פרק מג אלו הן כיד דברים המעכבים את התשובה: (א) לשון הרע ורכילות: (ב) רגון: (ג) בעל מחשבות רעות: (ד) המתחבר לרשע: (ה) הרגיל בסעודה שאינה מספקת לבעליה: (ו) המסתכל בעריות: (ז) החולק עם גנב: (ח) האומר אחמא ואשוב: (ט) או האומר אחמא ויום הכפורים מכפר: (י) המבזה תלמודי חכמים: (יא) המקלל לרבים: (יב) המונע רבים או יחיד לעשות מצוה: (יג) והמטה את חבריו מדבר מצוה לדבר עבירה: (יד) המשתמש בעבוס של עני: (טו) המקבל שוחד: (טז) המוציא אבידה ואינו מכריז עליה להחזירה: (יז) ומי שבניו יוצאין לתרבות רעה ואין מוחה בידן: (יח) הפורש עצמו מן הציבור: (יט) המתכבד בקלון חבריו: (כ) החושד בכשרים

ואל ער פראקסין אלע פאג אויף זיין סוף ווארום ער ווערט אלע קאל דר ווייטערט פון דעם לעבן און גינענעם צום שוים און איטליכער מענטש ואל זיך פרעכען נאך וויינע יארן נאך וויפל ער האט נאך צוא לעבן: דען דיא טבע פון דעם מענטשן איז צוא לעבן ויפציג יאר אבר קיין פריף און קיין ערוב האט ער ניש וויפיל ער ואל לעבן קען זיין אונדער טויט ואל חזי פלוצלונג אים נאך יאגן און איין ראייה איז דער צו פון דער נסרא נדרים: דען די נסרא זאגט אין נדרים ווען איינער זאגט: איך וועל ניש שטארפן ביז איך ואל פריער זיין איין נזיר: ווערט ער תיפף דיא רגע איין נזיר ווארום מיר זאגן טאכר שטארפט ער באלד: און אויף דרום האבן אונדער חכמים זל ניואנט טוא תשובה איין טאג פאר דין טויט און דא וויישט דאך ניש ווען דא וועישט שטארפן ווערט גפונן אז דא דארפסט אלע דיגע טיג תשובה טאן: (ח) איז דער עיקר איז אז פאר איטליכען מענטשן ואל זיין פאר צייכנט דיא זאכן וואש ווייטן מעכב דיא תשובה: און אז ער וועט איטליכען טאג אין זיין מעין ויין וועט ער זיך פונדראי היטן ער ואל אין זיין גיט גישטויבילט ווערין און גון איך וועל דיר שטעלן אפונדורן פרק אז מיר און צוואנציג זאכן ווייטן פון האנדירן וואש ווייטן מעכב דיא תשובה: און דער וואש וויל היטן זיין לייב ואל זיך דער ווייטערן פון זיין און דענמאלט וועט אים אייביג גיט זיין אמן:

פרק מג אלו הן כיד דברים המעכבים את התשובה דאש וייגן די פיר און צוואנציג זאכן וואס וויינען מעכב דיא

בבשרים • (כא) השונא תוכחות • (כב) המלעיג על דברי חכמים • (כג) המלעיג על המצות
 (כד) זמנהג חסידים • (א) הא לך כ"ד דברים שאדם צריך לזהר בהם • (ב) וכל אדם ירא שמים ביח
 להעתיק אותם רשום בכתב אמת ולהניח בסוד תפלה שלו להיות עיניו משוטט בהם בכל יום פעמים
 ערב ובקר ולא יהיה נכשל בהם • (ג) והנה בכלל כ"ד דברים הנזכרים יש הרבה אזהרות כמו שאבאר
 מקצת מהן בעיה • (ה) בכלל רבילות הוא שלא יאמר הבורר לאחד מבעלי בתים שיש להם איזה משפצ
 מה אעשה הייתי רוצה לזכות אותך אך חבירי רבו עלי • (ה) גם לא יאמר א' מן השוק שמיפר לפניו
 הפסק דין ויאמר הבוררים עשו שלא כדון ואף אם נראה לו שלא דנו היטב לא יאמר כך מסתמא
 עושין כדון כי אין לו אלא מה שענינו ראות • (ו) בכלל לשון הרע יש כמה דברים והן מבוארים
 בכל ספרי מוסר • (ז) אמנם זה הכלל נקוט בידך שתדון כל אדם לכף זכות אף לשונא • (ח) בכלל
 בעל חימה הוא מי שהוא אכזר ואינו שומע זעקת דלים • (ט) ואינו דן לכף זכות נוקם ונוטר בעל
 מריבה • (י) בעל העזה ואינו נוש אכזר מוציא תדיר קללה מפיו משיל אימה יתירה בתוך ביתו
 אינו מתנהג בנחת עם בריות • (יא) בעל מחשבות רעות יועץ שלא לשם שמים קושר קשרים וקטניות
 מחזיק במחלוקת מחזיק ידי בעלי מחלוקת רואה עושי עולה ואינו מוחה בידם גותן יד לפושעים • הרגיל
 במעודה

דער ציילט וואו דיא בוררים האבן גיפסקט זאל ער נישט
 ואני די בוררים האבן שלעכט גיפסקט און ווען אפילו אים
 דאכט ויך אז וויא האבן נישט גיפסקט זאל ער אלץ ראש
 נישט זאגן ווארום מן הסתם פסקת קען בודדא רעכט • (י) און
 אין דעם גלל פון לשון הרע איז אויף פאר דאנדין פיל
 גרלייא זאכן און וויא שטייען שוין אין אלע ספרי מוסר •
 (י) נאר דעם גלל נעם דיר פיר אז דא זאלשט אימליכן
 מענטשן דן זיין לכף זכות אפילו צוא דיין שונא זאלשט
 אויף דן זיין לכף זכות אז דא וועלשט אז מן וועלשט שוין
 קיין מאל נישט קומן צו קיין לשון הרע • (ח) און אין דעם
 גלל פון איין רגז איז דער וואש איז איין אכזר און הערשט
 נישט צו דאש גישריאי פון ארבע לייט פלומר ער האט אויף
 וויא קיין רחמנות נישט • (ט) און דר וואש איז נישט דן קיין
 מענטשן לכף זכות און דער וואש איז ויך נוקם ונוטר
 דאש היישט ווען איינער מוט אים עפיש שלעכץ האלט
 ער דיא שגאה אין זיין הארץ און אז ער קאן אים נאר אפ
 טאן ביז מוט ער אים • (י) און דער וואש איז איין ענות
 פנים און שעכט ויך נישט פאר לייט און דער וואש ציהט
 תמיד איש קללות פון זיין מול און ער איז ויך נישט נוטר
 מיט גתה מיט לייט פלומר ער רעם מיט וויא נישט מיט
 גתה נאר אלץ מיט רגזה דאש איז אלץ אין דעם גלל
 פון רגז • (יא) אין דעם גלל פון שלעכטע מחשבות איז אז
 ער נישט דעם חבר איין עצה נישט לשם שמים נאר וועלליג
 אים מוין אז איין עצה נישט ער דער חבר • ער שטארקט
 אין

אדר וי זיין גוור תענית און ער וויל נישט פאסקין • (ט) ווען
 איינער ווערט גערלעכט דורך זיין חברש שאנר • (כ) ווען
 איינער איז חושד גערלעכט לייט אויף איין דבר עכירה •
 (כא) ווען איינער האט פינער שטראף בייד דאש היישט ער
 האט פינער אז קען שטראפט אים • (כב) ווען איינער שפעט
 אויש דיא רייד פון דיא חכמים • (כג) ווען איינער שפעט
 אויש דיא סצות פון השי • (כד) ווען איינער שפעט אויש
 דעם סנהג פון די פרוטע לייט • (א) גוא האב איך דיר דא
 גישריפן דיפיד און צוואנציג זאכן וואש אפענטש פרארף
 גוור זיין אז ער זאל וויא נישט מאן • (ב) און אימליכער
 מענטש וואש פארקט ויך פאר נאט גיהער ער ויך וויא
 אויף שרייבן און זאל עש אריין לייגן אין דעם סידור וואש
 ער דאכט דרויש פרי ער זאל וויא לייגען צווייא מאל
 אין סאג דאש היישט אויף דער נאכט און אין דער פריא
 פרי ער זאל נישט נכשל ווערן אין דיא זאכן • (ג) און אין
 דעם גלל פון דיא פיר און צוואנציג זאכן איז פאר האנדין
 נאך פיל אזהרות אזא ווי איך וועל אטייל פון וויא בשיידין
 מיט נאטש הילף • (ד) אין דעם גלל פון רבילות איז
 אז איין בורר זאל נישט זאגן צו איינעם פון די בעלי דינים
 וואש ער איז ארויש גינאנגען הייב פון דיא בוררים
 איך האב דו גינאלט מוכה זיין אז דא זאלשט גיווינען
 דעם משפט נאר מינע חברים זיינען סער פון מיר האבן
 וויא סוף גובר גווען • היישט דאש אויך רבילות • (ה) און
 אויך איינער פון דעם סאק פלומר אפרעמער וואש איז
 נאר נישט גיעסן אויף דעם משפט און קען האט פאר אים

בסעודה שאינה מספקת לבעליה. הנוטל צדקה ואינו צריך ליטול. (יב) בכלל המסתכל בעריות ובגנשים הוא המסתכל בשחוק ליצנות ששמתים בו הלצים. בכלל החולק עם הנגב הוא הקונה גניבות וגזילות. בכלל האומר אחטא ואשוב הוא האומר יש לי עוד זמן לילך בדרך הצדיקים שעדיין אני רך בשנים ובכלל זה האומר אוהרות ופרישות אינם כי אם על גדולי חקרי לב ואני הוא מן אותו הכת שמפרידין עצמן במזיד מהקדושה העליונה. (יג) בכלל המבזה תלמידי חכמים הוא השומע בזיון ת"ח אפילו שלא בפניו ושותק ובאשר שהדור הזה הוא פרוץ לבנות ולומדים ותלמידי חכמים ועונשם המה מרובים כאן קצרה היריעה ולקמן בפרקים נרחיב בזה. (יד) בכלל המקלל הרבים הוא ישראל הקורא תגר על ישראל דהיינו שמדבר רעות על קהל ועדה ומהפך ענין זכות לחובה וחובה לזכות ופותחין את פיהם בקלות לעורר דין על רבים ועונשם הוא מרובה וראייה מי לנו גדול מאלוה הנביא זכור לטוב וישעיהו הנביא שקבלו עונשם כאשר דברו סרה על ישראל וכן רבים מנביאים נענשו שלא דברו טוב על ישראל ולא התפללו על ישראל להליץ בעדם. (טו) בכלל זה יהיו נוהרים המוכיחים שבאים להוכיח את ישראל צריך מאוד התבוננות ומתינות לדבר בלשון צחות ובלשון נקייה וכבוד שלא לעורר דין חס ושלום על עם ישראל ויהיה הדיון רופס ומשפס על נקי ועל שאינו נקי ויגרם הפסד וגזק חס ושלום ע"כ צריך האדם אף המוכיח להזהר שלא לבייש את עוברי עבירה ולא תזוז דעתו עליו בשעת התוכחה כי אז חזו מכנים הקליפה בענין התוכחה ודבריו אינם עושים פעולות ואין דבריו נשמעין ואדרבה הוא מקלקל העולם וגורם רעה לעצמו ולאחרים ואף בכל דבר שבקדושה אם הגאון קודמת לה מערבבים הקליפה ורבים היו מתפללים

אין סעודה צוא אין עבירה און אין עבירה צוא אין סעודה און שלט וי"א און דער נעקט אויף וי"א דינים דר וואש טוט דאש איז זיין עונש וייער פיל. און אין ראיה איז דר צו. דען ווער איז בייא אונז גרעסער פון אלוד הנביא און ישעיה הנביא וייער וי"א אויף גיטראפס גווארין וייל וי"א האבין גרעט בייא אויף דא ישראל און אז אויף פיל נביאים ויין גיטראפס גווארין וייל וי"א האבין גיט גרעט קיין נטש אויף דא ישראל און האבין גיט מתפלל גווען אויף זיי. (טו) אונאין דעם פלל איז אויף די מוכיחים וואש קיסען גיטראפס דא ישראל מוין וי"א זיך טוט מיישב זיין צו גיטראפס טוט אין שייין לשון און מיט פבור פרי ער זאל גיט דער וועקן קיין דין חזו אויף ישראל. און דער דין וועט מרעטין חזו אויף דעם רשע און אויף דעם צדיק און וועט חזו גורם זיין פיל שארין. דרום מוז דער סיכת אויף וייער גוהר זיין ער זאל גיט מבייש זיין דא וואש האבין גיטאן עבירות. און זאל אויף קיין גאנה גיט האבן בשעת ער גיטראפס די לייט. ווארום אז ער האט דא גאנה פריינגט ער חזו אריין די סטרא אקרא אין דעם גיטראפס. טונע וייער רייד שוין קיין פעולה גיט און ווערין גיט זי גהערט אדרבה ער מאכט גאנץ קיילע דר מיט און איז גורם ביי צו זיך אליין און צו אנדערע און אויף אין אלע הייליגע זאכן אויב דרין האט גיפערט גאנה. מישן וי"א אריין די סטרא אקרא אין דער קדושה און פיל מוכיחים וייער מתפלל אין קדושה

אין דער מתוקת. אדר ער שטארקט דא בעלי מתוקת דהיינו ער גיט וי"א נעלט וי"א אלץ קעגן זיך לארין ער נעקט איינר טוט אין עולה און ער נעקט אים גיט דער וואש איז גוואונט צוא עסין אויף זעלבע סעודה וואש וי"א איז ווייניג פאר איר פאל הבית אליין דער וואש נעמט צדקה און דארף גיט נעמן. (יז) אין דעם פלל פון מסתכל בעריות איז. דער וואש קעט אויף אין ליצנות וואש דא ליצנים פרייען זיך. אין דעם פלל וואש ער צו טיילט זיך מיט אין גנב איז אויף דער וואש קעט גניבות און גזילות אין דעם פלל וואש איינר זאגט איך וועל זיגדיגן און וועל דער נאך תשובה טאן איז אויף דער וואש זאגט איך וועל נאך צייט האבין פרום צוא זיין וייל איך בין נאך יונג און אין דעם פלל איז אויף דער וואש זאגט דא אוהרות און פרישות וייער מער גיט נאר פון דא פרומע לייט וועגן אבער איך בין פון דער פיהה וואש וי"א שיידין זיך אפ במזיד פון דער אייברשט קדושה. (יח) אין דעם פלל פון מבזה תלמידי חכמים. איז אויף דר וואש העקט וויא אנדער איז מבזה אין ת"ח האטשע אונטער דא אויגן פון דעם ת"ח. און דער וואש העקט דאש און שווייגט איז גלייך וויא ער אליין איז כבוה אין ת"ח און ווייטער אין דא פרקים וועלן סיר דער פון פיל שרייבן. (יח) אין דעם פלל פון דעם וואש איינר שילט פיל לייט. איז אויף דער ישראל וואש דעם שלעכטש אויף די ישראל און פר קעקט

מחפלים תפלה שלא תזוז דעתם ולא יהיה רמות רוח בקרבם: (ט) והנה תרפואה היא לבלתי להכשל בגדנוד ויהרא עיי לימוד התורה שמחדש ברבים בהשים אל לבו כי אף שהוא גדול בדודו לאין שיעור על כל זה אינו בערך רשבי ואעפ"כ היה עניו מאוד כמבואר בזהר שמות רבי חייא הוי אזיל לגבי מארי דמתניתין למילף מיניהו אזיל לגבי ר' שמעון בן יוחאי וחמא פרנוד חד דהוי פסיק בביתא חמא ר' חייא אמר אשמע מלה מפומיה מהבא: (י) שמע דהוי אמר ברח דודי ודמה לך לצבי וגר אין חיה בעולם עושה כמו הצבי בזמן שהוא בורח הולך מעט ומחזיר ראשו למקום שיצא משם ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו כך אמרו ישראל רבשיע אם אנו נורמין שתסתלק מבינינו יהי רצון שתכרת כמו הצבי ותסתכל בנו תמיד למקום שהנחת אותנו וכן עושה החיה הנקראת עופר האילים ולכן אמר שלמה דומה דודי לצבי או לעופר האילים וזהו דכתיב לא מאסתים ולא געלתים לבלותם וגו' שמע רבי חייא ואמר עלאי עסקין בביתא ואנא יתיב אבראי וככה שמע רשבי אמר ודאי שכניתא לבר מאן יפוק אמר רבי אלעזר בריה ליעול שכניתא ותייהי חדרה שלימא שמע ר' אלעזר קלא דאמר עד לא סמיכן אסתמכו (פירוש העמודים) דעדין לא נגללו היטב ותרעין לא אתקנו למיפתח שיבא בהם ר' חייא ומעוטר דבוסמא דעדין לא נפיק ר' אלעזר ור' חייא יתיב ובכה ואתנגח: (יח) פתח ואמר סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים אתפתח תרעא דפרגודא ואף על פי כן לא עייר ר' חייא שהיה ירא להכנס בלא רשות זקיק רבי שמעון עיניו ואמר שמא אתייהב רשות למאן דאיהו אבראי שיכנס קם ר' שמעון בן יוחאי ואזיל לר' חייא אזיל אשא מוכרתה דרשבי

עד

קורצע תפלה אז ויין זאלין קיין נאזה גיט קריינין בשעת דרשה: (טו) און דיא רפואה איז דאש דער מענטש זאל גיט גיטמרויז'לט ווערין אין איין שום נאזה דורך דר תורה וואש ער איז מתדש ברבים דאש ער זאל מאן צו זיין הארץ או האטשע אין זיין דור איז ער זייער אגרושער למדן פון דעשם וועגין אנטקענין רבי שמעון בן יוחאי איז ער דאך גייערעכטיג פאר גיטש און פון דעשם וועגין איז רבי שמעון גייערעכטיג פאר גיטש עניו אזו וויא עש שטייט אין זוהר שמי' רבי חייא איז גינאנגן לערנען פון דיא תנאים איז ער גינאנגן צוא רשבי און האט גינעקן וויא איין פיר האנג פון פייער האט מפקס גינעקן אין זיין הויז האט ר' חייא זיך פאר וואונדערט און האט גינאנגן איה וועל פון דאנען הערין עפים הורה: (יז) האט ער גינעקט וויא רשבי זאנגט דעם פסוק ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים די ישראל זאגין צו השי' דוא גוסר פריינד בישט אנועק ילאפין פון דעם בהמק און ביקס גלייך וויא איין הירש און אזא וויא דיא חיה וואש הייסט עופר האילים דען קיין שום חיה טוט גיט אזו וויא איין הירש דאש בשעת ער לויפט גייט ער אפסיל און עקערט אים זיין קאפ קיין אויף דעם ארץ וואש ער איז פון דארט ארויש גינאנגן אזו האבין דיא ישראל גינאנגן רבשיע אויב מיר זיינען גורם דו זאלסט ווערין אפ גיטאן פון אזוי יהי רצון דוא זאלסט אנועק לויפן וויא איין הירש און זאלסט תמיד קיין צוא

דעם ארץ וואש דו האטשט אונז דארט גילאט און אזא אויף טוט דיא חיה וואש הייסט עופר האילים האט רבי חייא דאש גינעקט און האט גינאנגן וויפיל גרוישע לייט האבן איין זכיה צו זיין אין שטוב ביי רבי שמעון בן יוחאי און איה זיין אין דרוישן האט רשבי דער הערש דאש קול פון רבי חייא האט ער גינאנגן גינעק דען שטייען אין דרוישן אזא איין מענטש וואש דיא שכניה איז מיט אים לאז ער אריין גיין האט רבי אלעזר זיין זון גינאנגן לאז ער אריין גיין וועט דיא חיה זיין אין גאנצין האט רבי אלעזר גינעקט איין פת קול האט גינאנגן עש איז גאר גיט דיא צייט רבי חייא יאל אריין גיין איז רבי חייא נאך גיטמאנען אין דרוישן און האט גינאנגן: (יח) האט רבי חייא גינאנגן דעם פסיק סוב דמה לך דודי לצביאו לעופר האילים האט זיך גינעקט איין מיר אין דעם פיר האנג פון דעשם וועגין איז רבי חייא פארט גיט אריין גינאנגן ווייל ער האט מורא גיהאט אריין צו גיין אן רשות האט רבי שמעון אויף גינעקט זייערע אויגן און האט גינאנגן סאמך איז שוין גינעקט גינאנגן רשות צוא דעם וואש שטייט אין דרוישן ער זאל שוין אריין גיין איז רשבי אויף גיטמאנן און איז גינאנגן צו רבי חייא איז נאך גינאנגן איין פייער פון דעם ארץ וואו רשבי איז געקען פריער ביז צו רבי חייא האט רבי שמעון גינאנגן די גרויש ליכטיגע פונק פייער דאש איז רבי חייא זאל שטיין אין דרוישן

עד דוכתיה דרבי חייה אמר רבי שמעון בן יוחאי קוודיפא דנהורא דקילפרא לבר ואנא הכא (פ' ניצוצ' פפיש יהיה בחוץ ומאיר ולא ייעול) אתאלם פומיה דרבי חייה כיון דעאל לנו מאיר עיניו ולא זקיף רישיה' (י"ט) אמר רבי שמעון בן יוחאי לרבי אלעזר בריה קוב העבר ירך אפומיה דלא רגיל בהאי קס רבי אלעזר והעביר ידיו אפומיה דרבי חייה ואמר חמא עיני דלא חזינא והיו יושבים והיה אש ונורא שביבין מסבבין ואלף אלפין רבוא רבבות כמות מלאכי אש סביבותם ומאתן ושייתין עלמין מזודעזים ומילין נפקין מפה רבי שמעון בן יוחאי' (כ) והיו העליונים תוהוין ואמרין הדין הוא רבי שמעון בן יוחאי דמרעיש כולי עלמא מאן יכול למיקם קמיה דין הוא רבי שמעון בן יוחאי דבשעתא דפתח פומיה למלעי באורייתא צייתון לקליה כל כורסון וכל רקייעין וכל צבא מעלה האומרים שירות ותשבחות לתקדוש ברוד הוא כולם שותקין מאין שומע קולם ולא נשמע שום פתחון פה משום מלאך ושרף ואופן וכרוב בעולמות העליונים כדי לשמוע קולו של רשבי' וכד מסיים מילי דאורייתא אוי פותחין המלאכים ע"ש כל צבא מעלה לומר שירות ותשבחות ורוב שמחות להקב"ה על שברא נשמה קרישא וטהורה כמו נשמת רשבי' והשערים נפתחים עם כל החלונות של חדרי' בן עזר וסלקין ריחין ובוסמין וכל דא היא בשביל כבוד רשבי' ואעפ"כ הלך לגביה דרבי חייה ולא נתנאה ואיך יתנאה האדם בדורות האלו וכבר נתבאר לעיל שצריך האדם להתפלל בכל יום על מדת הענוה ובודאי לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה' (כ"א) המונע רבים מלעשות תשובה או לעשות מצוה מ' הדבר חבורה של יחיד סגולה שנדבדו לבם לעשות דבר קדושה או ליתן צדקה ואיש א' ביניהם אשר לבבו פונה לעשות רק רע כל היום ואין חס על כבוד קונו מחמת הנאות והוא מעשה השמן

דרושין און איה ואל וין איננויינג' ביא רבי חייא אויף ארין' איז רבי חייא ארין גינאנגען' און האט זינגען אויפן אראפ גהאלטן און האט זיין קאפ גיט אויף גהיבן און האט קיין ווארט גיט גיקענט ארזש ריידן' : (י"ט) האט רשבי' גינאנט צוא זיין זון רבי אלעזר שטייא אויף און פיר איפער זיין האנט אויף זיין מויל וועט ער קענען ריידן' דען ער איז גיט גיוואונט גיווארן מיט דעם' האט ר"א א"ו גיטאן' האט רבי חייא סיפף אן גיהויבן צו ריידן און האט גינאנט איה האב זוכה גינען צוא עקען אזעלכש וואש איה האב גיט זוכה גינען ביו אהער' און זיין זינגען אלע באגאנגר גינעסין' און איין פייער פון דעם הימל האט זיין ארום גינאנגלס און פיל מויוונט און רבבות פיתות מלאכים פון פייער זינגען גישטאנגען ארום זיין און צווייא הנגדערס און נעקציג וועלמן האבן גציסערט און רשבי' האט גאנקט תורה' (כ) האבין אלע דיא אייברשטע מלאכים זיך פאר וואונדערס און האבין גואנט איינש צום אנדערן דאש איז דער רשבי' וואש ער מאכט ציפירן גאר דיא וועלם' ווער קען געשטין קעגן אים' דאש איז דער רשבי' וואש אין דער צייט אז ער עפינט זיין מויל תורה צוא לערנען פאר געסטן זיין קול אלע גסטולן און אלע הימלן און אלע חילות פון דעם הימל וואש זאגן שירות ותשבחות צו גאט ביה' מן אלע שווייגן און עש ווערט גיט גיהערט קיין שום קול פון איין שום מלאך אדר איין שרף און איין אופן און ברוב אין דיא

דשטן מצליח בידו ומעכב את חבריו ממצוה איי לו ולנשמתו • (כג) ועל אדם כזה אמרו חכמי המוסר שאיש כזה הוא דומה לאנשי בליעל שודדים וגולנים יהודעין אורחת בני המדינה הבאים אל ארון גדול ובידם מתנות להביאם אל הארון והגולנים עומדין שם ומקפחין וגוזלים את המתנות מיד האנשים והארון נחסר זמן רב מאלו המתנות מיד האנשים והארון חקר ודרש על זה ויבוקש הדבר וצוה הארון לייסר הגולנים ביסורים קשים ומרים על אשר מנעו כבודו ברשעותם כן הוא האיש המנע מלעשות מצוה ודבר שבקדושה מי יוכל לספר נידל עונשו וכל זה הוא בעונש לא יתן הוא ולא יתנו אחרים הרי זה רשע • (כד) ע"כ צריכין המנהיגים ליוזר שלא יהיו מונעים את היתידים מלעשות איה דבר מצוה • בכלל זה המטה את חבריו לדבר עבירה וע"פ הרוב הם אנשים אשר להוטים אחר גרונם ומחמת הלגימה שאוכלים ושותים אצל האיש אכזרי נותנין מקום לדבריו ועליהם אמר הנביא הוי אומרים לרע טוב וגו' ובלבבם יודעים האמת שכל מעשיו הם מצד הקליפה וכל דבריו הם דברי בליעל וכל מעשיו הם נקימה וגשירות גזילות ועוולות הוא ושקר שקץ וגילולים ואינן יודעים כי על כל אלה יביא אלהים במשפט • (כה) והשוטים הללו נותנים לאיש אכזרי פאר ותהלה ואומרים שבתו בפניו שהוא חכם גדול וחולקים לו שאר מעלות טובות וכל זה הוא מחמת החניפה שהם להוטים אחר גרונם שאוכלים לפעמים אצל איש אכזרי אבל אין יודעים סוף הדבר של אנשים האלו אשר מוזן זה שאוכלים אצל איש אכזרי הוא מלא חרבות וכידונים נגעים פצעים אבעבועות ומכה מריה ומלא צער שמוכרחים לסבול בשביל זה שאוכלים מאכל לחם רע עין כמבואר בפרקים לעיל שם יביא עליו מכה אל מכה נגשת יהיה אל הרה וכשל העורר ונפל העורר • (כז) ע"כ יראה האדם להיות בעזרת ה' בנבורים ליתן לב ואין

כח

צוא אים און צוא זיין נשמה : (כב) און אויף אזא אין מענטש האבין דיא חכמי המוסר נואנט אז ער איז גלייך צוא דיא גולנים און רויברש וואש זיין וויישיין דיא וועט פון דיא לייט וואש קען צום ארון און מראגן אים מתנות • זייען דיא גולנים און נעמען אונזער די מתנות זיין זיין האט דער ארון גפארשט נאך דיא גולנים און האט זיין ניהישיין שטראפן מיט שווערע און ביטערע יסורים • ווייל זיין האבין פאר מיטן פבד פון איהם דורך זייער רשעות • אזא אויף איז דער מענטש וואש פאר מיט זיין חבר פון צו טאן איין מצוה און תשובה • ווער קען אויט דער ציילן זיין גרוישיין ע"כ : וואש ער האט דער פאר • און אין דעם פלל איז אויך דער וואש זאגט און וועל גיט געבן קיין צדקה און לאזן אנדערע אויך גיט געבן דער איז איין רשע גסור : (כג) דרום טון די פנהינים ניווארינט זיין דאש זיין זאלן גיט פאר מיידן די יתידים פון צו טאן איין שום מצוה אין דעם פלל איז אויך דער וואש זייעט זיין חבר צוא איין דבר עבירה • און על פי הרוב די מענטשן וואש זייען להוט נאך זייער ביין האלז און מתחת דיא לייט וואש זייען אכזרים גיבן זיין עסן און סרינגן זאגן זי דער אכזר טוט רעכט און אויף זיין האט דר נביא נואנט ווייט גישרייען אויף וועלכע לייט וואש זיין זאגן אויף שלעכטן דאש איז גוט און אין זייער הארץ וויישיין זיין אללין דעם

אז

כח לבעלי מצוה ובפרט לבעלי צדקה וגדול המעשה יותר מן העושה ואז מוב לו יהיה סלה :

פרק מד המשתמש בעבוסו של חבריו או של עני גדול עונשו כי העשיר יוכל לדבר בעדו ולמחות למלוה משאיב העני על הרוב רואה ושומע חסרונו ואין ביכולתו כי לעמוד נגד המלוה שהוא בסוח שאין העני פותח פיו נגדו והוא עון פלילי (ג) ובכלל ההוא המתנאה על העני ומדבר לו קשות מפני שהוא מתיירא לדבר כן על איש אחר שאינו עני ובעבור עניותו מעביר אל זה העני בדברים קשים בגאווה ובוז כי יודע שאין העני ישיב לנגדו והקדוש ברוך הוא השומע ורואה יריב ריבו ועושה משפט ויצא לאור צדק (ד) ובכלל המקבל שוחד ממון שוחד דברים וכשם שמצוה למנוע מלישב בכוררים בעבור הנאת ממון כך ימנע בשביל הנאה מועטת וידקדק הדין כי הוא פוגם נשמתו (ה) בכלל המוצא אבידה ואינו מכריז עליה הוא היודע באיזה צד להציל ממון חבריו ונמנע ואינו מציל הרואה בנו יוצא לתרבות רעה ואינו מוחה בידו כל דברי רעות במשמע שרואה בנו הוא זולל וסובא או בעל מחלוקת או חומד ממון אחרים וכיוצא בזה הרבה דברים חיוב על אביו להשגיח על בנו ולייסרו (ו) האוכל שוד עניים ויתומים ואלמנות בכלל זה הוא הגזול את הציבור אשר המעות נגבה מעניים ואביונים ואין יכולת בידם להלביש עצמם ולגשותיהם וזה האוכל מקופת הקהל בגניבה וגזל כאילו אכל את בשרם ודמם ובמעות הזה הוא ממון יתומים ואלמנות ואינו זוכר שהקדוש ברוך הוא

אז אנדעקע מצוה סאן דער האט איין גרעשערין שר פון דעם וואש גיט דיא צדקה און דענסאלט וועט אים גוט זיין אויף אייבט :

פרק מד המשתמש דער וואש ניצט מיט זיין חברש משפון אדער מיט דעם משפון פון דעם ארום סאן איז זיין עונש וייער גרויז דער עושר אז ער זעהט יענער ניצט מיט זיין משפון קען ער זיך מיט אים דער פאר אפ קריגן . און אים גיט לאזן ניצן מיט דעם משפון . אבר דער ארום סאן זעהט על פי הרוב וויא יענער ניצט זיין משפון און הערט אויך זיין שאנד און סו געפאך שווייגן און דער סלקה נופא איז בטה או דער ארום סאן האט קיין יכולת גיט צוא שטעלין זיך קעגן אים דרום ניצט ער בפרהסיא מיט זיין משפון . און דאש איז איין גרויסע וינד : (ג) און אין דעם כלל איז אויך דער וואש האלט זיך בעל גאון קעגן דעם ארום סאן . און רעט אים הארמע בייד דען ווייל ער האט מרא דיא בייד צו ריידן פאר דעם עושר . דרום רעט ער עש קעגן דעם עני מיט גרויז גאון ווייל ער ווייזט דער עני וועט זיך גיט שטעלין קעגן אים . און גאט ביה וואש ער הערט אלץ און זעהט אלץ וועט זיך קריגן פאר זיין קריג און וועט סאן משפטן דעם רשע : (ד) און אין דעם כלל פון מקבל שוחד איז אויך דער וואש איז מקבל שוחד פון רייד און אזוא וויא עש איז איין מצוה דער בורר זאל גיט ויצין אויף דעם משפט פון דעם וואש ער איז מקבל הנאה פון זיין געלט . אזוא אויך זאל ער זיך פאר סיידן

פון צוא ויצין אויף דעם משפט פון דעם וואש ער האט ווייניג הנאה גיהאט פון אים דיינו ער האט אים פבוד אן גיטאן אדער ער האט אים גיפאלגט אין שלחות און נאך אזעלכע גלייכן : (ו) אין דעם כלל מוצא אבידה ואינו מכריז עליה פון דעם וואש איינער גפנים איין אבידה און רופט גיט אויש כדי איסר צו זאל קומען איין סכן זאגן און זאל זיך אפ געבן . איז אין דעם כלל אויך . דער וואש ווייזט וויא ארום מציל צו זיין דאש געלט פון זיין חבר און ער איז גיט מציל . דער וואש זעהט זיין זון גיט ארויז לתרבות רעה און ער ווערט אים גיט דאש איז אויך מעכב דיא תשובה . אין דעם כלל איז וואש פאר איין שלעכטע ער זעהט פון אים דאש ער זעהט זיין זון איז אפרעסער און איין ופר . אדער איין קריג אדר ער גילוישט פרעכדע געלט . און נאך אזעלכע גלייכן איז פאר האנדן פיל זאכן איז דער פאטר אלץ חייב אויף זיין זון השגחה צוא געבן ער זאל דאש אלץ גיט סאן : (ה) דער וואש עסט דאש גושט וואש ער ראפעוועט ביא ארעסט לייט און יתומים און אלמנות איז דאש אים אויך מעכב פון תשובה סאן אין דעם כלל איז אויך דר וואש גילת קהלשע געלט וואש דאש געלט ווערט נגבה פון עניים ואביונים . און האבין קיין יכולת גיט צו בקליידן זיך מיט וייערע ווייבער . און דער וואש נגבת פון דעם געלט און עסט איז גלייך וויא ער עסט וייער פלייש און וייער בלוט . און אין דעם געלט איז נאך אויך פאר האנדן דאש געלט פון יתומים און אלמנות

הוא אבי יתומים ודיין אלמנות בודאי מדת הדין הוא מתוח לנגד אותו האיש כאשר האריכו בעונש הזה בעלי מחברי ספרי מוסר. (י) וכדמצינו באלמנת רבינו יהואל דל אביו של הרב רבי אשר הל שנשארה אלמנה עם שלשה בניה וקטנים פעם אחת בא אליה בעלה בחלום ליל שבת וצוה לה שתיכף תברח היא מחוץ לעיר כי ה' מהפך העיר באיזה מקרה רעה ותיכף הקיצה משנתה ברעה ותישן ובא אליה פעם שנית בציווי תהא ואז תיכף כשנערה משנתה הלכה אליה עם בניה חוץ לשער העיר ערך מיל אצל בית עובד כוכבים אחד העומד מחוץ לעיר ויהי באשמות הבקר באו שודדים לעיר ויהרגו כל העיר וילכו והיא שבה אל ביתה אדכ בשלום. (י) ואדכ בא בחלום רבינו יתואל הנל ואמר לאשתו שבעון שהיו גוזלים את העניים במסים וארגוניות והעשירים לא נתנו כלום לכן נגזרה גזירה זו עליהם והפורש עצמו מהציבור בכלל זה הוא מי שאינו מודקדק להתפלל עם הציבור ובכלל זה הוא מי שיכולת בידו ליתן מסים לסייע לציבור ואינו מסייע. (י) העובר על דברי חכמים זל וזה המיקל בדבר האסור מדרבנן ועובר על גזירות ותקנות חכמים אפילו במקום מצוה אסור לעבור על דברי חכמים כגון ללמוד או להתפלל אצל הנר בשבת במקום שאמרו גזירה שמא יטה וכו' וצוה בזה הלילה והלילה לעבור על גזירת חכמים זל ואין ציל דהעונש הוא מרובה מי שמלעני על דברי חכמים והוא בכלל אלו שאין להם חלק לעולם הבא. (ט) המתכבד בקלון חבירו הוא איסור חמור שמעכב התשובה כאמור ויש גם כן איסור היודע בחבירו שמועה בשגיאיות ואינו משיבו לדרך היפה ודע דאיתא

אלמנות. און ער גידינקט ניש אז גאט ב"ה איז דער פאטער פון דא יתומים און דער זון פאר דא אלמנות איז דער סבת הדין בודאי קענין דעם סענטשן און עש וועט בודאי קיסען גרוש פורעניזא אויף אים אזא וויא דא ספרי מוסר האבין דער פון פיל גישריבן. (י) און אז וויא מיר גפינן ביא דא אלמנה פון רבינו יהואל דער פאטער פון הרב ר' אשר זל דאש זיין ווייב איז איבער גיפליבן איין אלמנה מיט דריי קליינע קינדער. איין מאל אום פרייט מאג צוא נאכט איז איר מאן גיקסען איר צוא תלום. און האט איר גיהייטן אז וואל תיכף אנטלפן פון דער שטאט ווארעם גאט ב"ה וועט שיקן איין גרושע צרה און אבייזע אויף דער שטאט האט זי זיך תיכף אויף גיהאפט פון איר שלאף מיט ציגרגש און איז ווידער אנשלאפן גיווארן איז ער דאש אנדרע מאל צוא איר גיקסן און האט איר גיהייטן תיכף ארויז זיין פון דער שטאט. האט זי זיך תיכף אויף גיהאפט און האט גינזן אידע קינד אט איז אונזע גינאנגן ב"ה איין תועם שבת פון דער שטאט. און איז אריין גינאנגן צוא איין אינז יודי וואש האט דארטן גיוואונט. גאנץ פריי זיין גיקסן גולנים אין שטאט אריין און האבן אויש גיהרגן אלע שטאט לייט און זיינען אונזע גינאנגן. און ווא האט דער נאך ווידער גיקערט צו איר הויז בשלום: (י) דר נאך איז דער רבינו יהואל גיקסען צוא תלום צוא זיין ווייב און האט איר גינאנט אז דאנדרה איז געווען איבער דא זינד וואש די שטאט לייט האבן גינזלט דא ארעסט לייט מיט קס און

ציתש. און דא עשירים האבן נאר ניש גינעפן. אין דעם פלל פון פורש עצמו פון הצבור איז אויף דער וואש איז ניש מדרק צו דאבן קצבור און אין דעם פלל איז אויף דער וואש קען געבן מס צוא העלפן דעם צבור און ער העלפט ניש: (ח) דער וואש איז עובר אויף דא פון אונזער חקמים דל דאש מיינט קען ער זאגט דא. זאך וואש איז אסור מדרבנן איז נאר גרינג דרום איז ער דריין ניש גזיר און איז עובר אויף דא גזירות און תקנות פון דא חקמים. דען אפילו צו מאן איין סענה מאר קען אויף ניש עובר זיין אויף דא רייד פון אונזערע חקמים זל. דהיינו דא חקמים האבן גיאסרת צוא לערנן אדר צוא דאבן פרייט מאג צוא נאכט ביא איין לייכט אז ער לערינט נאר אליין ווארעם מאסער וועט דאש לייכט גרענין פונצטער וועט ער עש איין פייגן מתחת ער וועט פאר געסן אז עש איז שבת. וועט איינער וועלן זאגן איד וועל דאך לערנן אדרע תפלה מאן איז דאש דאך איין סענה דארנאטא וועל איד אמת עובר זיין אויף דא רייד פון דא חקמים און נאך אונזערע גלייבן. וואל ער חלילה וחסלילה אז ניש זאגן. און קל שפן דער וואש שפעט אויש דא רייד פון דא חקמים איז זיין עונש בודאי זייער גרוש און האט קיין חלק ניש אויף עולם הבא: (ט) דער וואש ווערט גערליכט דורך דא שאנר פון זיין חבר. דאש איז איין הארבר איסור און דאש איז מעכב דא תשובה אזא וויא פריער איז גישטאנן און אויף איז אסור דער וואש ווייזט זיין חבר

דאיתא בזהר פ' שלח לך דהו מראין לרשב"י עיה שהתאספו יחד ביד של מעלה בהיכלא חד והו עיינין בדין בר נש דקאים על פתח דגן עדן ואינון כרובים אהידן ביה ולא שבקי ליה למיעל תמן והו בצערא וצוהו צוהדין על גבי פתחא דגן עדן וכרוז הו עבדו דלהוין בני מתיבתא כנישן השתא לעין בדיניה דהווא בר נש ואמרו ליה לרשב"י דלית לך רשות לגלות מי הוא דין בר נש כי בוודאי לא על חנם אתגזר על האי בר נש עונשא דא' (י) ויצא הדין דהאי בר נש יהא קאים בההוא צערא ארבעין יומין ולבסוף ארבעין יומין יצערון ליה בצערא דניהגם שעתא ופלגא וכל דא בגין דיומא חדא חד מן חברייא הו פריש מלין דאורייתא כד מטא אחד מלה ידע האי בר נש דיתכשל ביה ואמר לחברייא שתיקי לא תיסרון מידי בגין דשתקי חברייא אתכשל בההוא מלה ואכסוף וההיא כסופא דגרים בר נש דא על זה דיינין ליה דינא קשיא בגין דלא לשבוק חובי דאורייתא מקמי קב"ה אפילו כמלא נימא ע"כ סם חיים היא למי שלומד לשמה ואינו מתכבד בקלון חבירו' (יא) והעוסק בתורה לשמה היא מצלת מכל תדוריים רעים ועומדת לו בשעת הצלת הדין כדאיתא בזהר פ' ויקהל כל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל בהיכליה דקב"ה בגין דכד בר נש עסיק באורייתא הקב"ה תמן ואצית לקליה ואשתזיב בר נש מתלת דינים מדינא דהאי עלמא ומדינא דמלאך המות ר"ל דימות בנשיקה ע"י הקב"ה ומדינא דניהגם באופן שיהיה הלימוד לשמה ובאהבה ואז הקב"ה מתפאר בו ואומר עם זו יצרתי לי ישראל אשר בך אתפאר :

פרק מה איתא בכתבי האריי זל מצוה רבה ללמוד עצמו יחודים לשכינה וכו מסעד ועזר כביכול לשכינה ומקרב את הגאולה ביחודים ובאשר כי לא כל אדם יכולת בידו לעשות יחודים בתפלתו

אז ויק מצוה אין איין ואף אנ ער קערט אים גיט ווידער צוא דעם גוטן ווען . דען אין זוהר שטייט אז מען האט גוויזן צו רשב"י אז דאש ביד של מעלה האפין ויק צום הויף גיזאמילט אין איין היכל אנ וויינען מעיין אין דעם דין פון איין מענטש וואש ער שטייט אויף דער סיר פון דעם גן עדן אנ דא סלאכי חפלה וואש היישין פרוכים האלמין אים אנ לאוזן אים גיט אריין גיין . אנ ער איז אין גרויש צער האט מען אויש גיזאפין אלע בני ישיבה פון דעם היכל ואלין ויק איין ואפילן מעיין צוא ויין איין דין . האבין ויין גיזאגט צוא רבי שמעון פון יוחאי ער זאל גיט בעלה ויין ווער דער מענטש איז : (י) אז דער פסק ארויש גיזאנגן אז דער מענטש זאל פערציג מאג שטיין פאר דער סיר פון דעם גן עדן אין דעם צער . דער נאך זאל ער ויין אין גיהנם אנדר האלפין שעה אנ דאש אלץ איז גיווען ווייל איין סאל האט איינר פון וויינע תברים מפורש גיווען איין ואף פון דער תורה . אז ער איז גיקוקען צו איין ווארם האט דער מענטש גיזאגט צוא וויינע איבערדיגע תברים שווייגט אנ זאגט גאר גיט . אנ ווייל ויין האבין אלע גיזוויגן . אז ער גישטויכילט גיווארין מיט דעם ווארם אנ איז פאר שעקט גיווארין . אנ דאש האט דאך דער מענטש אים גורם גיווען דרום האט מען אים דעם עקש גינעפין וואש פריער איז גישטאנען דרום איז

דיא תורה איין סם פון לעבין צוא דעם וואש לערינט לשמה אנ ווערט גיט גיערליכט מיט דעם שאנד פון ויין תבר :

(יא) אנ דער וואש לערינט תורה לשמה איז נא אים מציל פון אלע שלעכטע כתשבות אנ זא שטייט פאר אים בשעת אז מען איז אים דין אזא וויא עש שטייט אין זוהר אימליכער וואש לערינט תורה לשמה איז גלייך וויא ער איז אין דעם היכל פון גאט ביה ווייל גאט ביה איז בייא דעם מענטשין וואש לערינט תורה אנ דער מענטש ווערט גיצאל פון דרייא דינים . פון דעם דין פון דער וועלט . אנ פון דעם דין פון דעם מלאך הכות דאש מיינט מען ער וועט שטאנדבין פנשיקה דורך גאט ביה . אנ גיט דורך דעם מלאך הכות .

אנ איז אים אויך מציל פון דעם דין פון גיהנם גאר באופן ער זאל לערנען פון גאטש ווענין אנ מיט ליבשאפט . אנ דענקאלט באריכט גאט ביה : ויק מיט אים אנ זאגט דעם פסק עס וו יצתי לי דאש פאלק האב איך בשאפין פון מיין דינקט ווענין ישראל אשר בד אחסא וואש מיט דיר טוא איך

סוף . באריכט :

פרק מה איתא עש שטייט אין פתבי האריי זל עש אז אגרויסק מצוה ויק צוא לערנען די יחודים אנ גיונות אנ מיט דיא יחודים איז מען מקרב דיא גאולה .

גאר גיט אימליכער מענטש האט יכולת דיא יחודים מיינד ויין אין ויין חפלה אנדר בשעת אז ער טוט איין מצוה . איך

בהפלתו או במצות אשר הוא עושה אחת ממעט חסרון ידיעתו או מפני שאינו מובטח בנפשו לעשות
שלא לבא לידי הרהור בתפלתו נמצא מקלקל ולא מתקן שאין אדם הוא טהור בכל עת וזמן ואסור
לעסוק בקדשים בזמן שהוא מקרה בלתי טהור מחמת שהוא בעל קרי ואסור לייחד שום יחוד אם לא
שביל לקריו. (ג) על כן בודאי בעל הרחמים יקבל ברחמים וברצון כוונת לב האדם שמכוין הפשוטה
בלתי מחשבה וזה ומתפלל בפשוטה ענייני תפלה רק יאמר קודם התפלה לשם יחוד הקב"ה ושכינתה
ואז אינו מפריד עצמו מהקדושה וכדמצינו בגמרא בברכות רבי זירא כי הוי חליש הוי אויל ויתב
אפיתחא דרבי יודא ברבי אמי אמר כי נפקי ועיילי רבנן איקום מקמיהו כדי שלא יהא בשל מן המצות
וכן קבלה הוא בידי מן אנשי מעשה שאף שהיו יושבים בסלים מן המצות היו ממשמשים בציצית והיו
מסתכלין בציצית והוא ענין גדול והיודעים סוד יחוד בקבלה מכוננין בשם אחד גדול וגורא שהוא גימ'
עין ובוזה הם יוצאים אף בזמן הזה סוד מצות תכלת בציצית והנה אגלה טפה ואכסה ספחים בענין
תכלת כי תכלת הוא גימ' תתין והבן אדם הוא מחויב לראות בשני עינים את הציצית ושתי פעמים
עין גימטריא ר"ס ועם תיבת הציצית הוא גימ' תתין כמנין תכלת קבלה הוא בירי בשם הנאון ר' יעקב
העמודלש מלובלין ז"ל ובוזה הוא מסיר חחושיך שאמר ירמיה הנביא אותי נהג חשך ולא אור ובענין
אור עיניו בציצית יכוין כן והוא מבטל אותו החושך שמפסיק בינינו ובין השכינה: (ד) הכלל כי לא
ברא הקב"ה את האדם שיהיה בעה"ז לתועלת בעה"ז לתועלת נשמתו אשר
חוצבה מתחת כסא הכבוד והיא חלק אלוה ממעל לתקנה ולקשמה במעשים טובים לקרב הגאולה וא'
יהיה נזדכך גם הנוף ומאיר כחור הכהיר בפרט כשהנוף מתחמם לזכר מצוה: (ה) ולא לחנם אמרו
דיל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו מצננין לו הניהגם ואין הדבר יוצא מידי פשוט שצריך לומר
אשר בכל כחו ואין הפ' להרים קול ביותר מדאי פן יתלוצצו המלעיגים אלא הפ' הוא בכל כחו
מש בוזה פ' פנחס שצריך האדם לעורר כל איבריו בחילא תקיפא ובוזה איתבר ליביה ואיתבר חילא
דמ"א

כאל מחמת גיט אימליכער קען קבלה. אדר מחמת דער
קענטש איז גיט בטוח בימי זיך ער זאל קענען רעכט מכוין
זיין און זאל גיט קענען צו קיין הרהור אין סיטין תפלה.
ווערס גיפונען אז ער מאכט גאך קילע גיט ער פאריכט.
אויף דער קענטש איז גיט ריין אלע צייט. און מיט דיא
הייליגע יחידים סאר מען גיט עסק זיין אז ער איז גיט
ריין פון קרי סיידן אז ער טוהט זיך פריער: (ז) דרום
איז קען בטוח אויף דעם דער בארם הארציגן גאט.
אז ער איז בודאי מקבל מיט זיין רחמנות דיא תפלה וואש
אינער דאוונט מיט דער פראסער פוננה דאש איז ער
האט אין זינען דיא טייטש פון דער תפלה אן איין מהשבה
זרה. נאר פאר דער תפלה זאל ער זאגן לשם יחיד
הקב"ה ושכינתה ויל איך דיא תפלה אדער די מצוה סאן
דענקאלט שייט ער זיך גיט אפ פון דער קדושה: (ח) אזוא
וויא מיר ניפונן שטיין גיטריבין אין גמרא רבי יודא אז ער
האט קיין פח גיט ניהאט צוא לערנן. האט ער זיך גינעצט
אויף דער סיד פון רבי יודא בר אמי וואש דארט זיינען
דיא חכמים שכיב גינען. און האט גיזאגט אז דיא רבנן
וועלין אריין און ארויש גיין וועל איך פאר וויא אויף שטיין
פרי איך זאל גיט זיין ליידיג פון מצות. און אזוא אויף

דסי' ואף הרשעים מוצאין מנוחה על ידי עניית אישיר כדאיתא בזהר פרשת נח: (ו) בזמנא דישראל ענין בקול רם אישיר הקדוש ברוך הוא מתמלא רחמים ונותן חיים על הכל והקדוש ברוך הוא רומז למלאך הנקרא סמריאל ובידו מפתחין ופותח ג' פתחים לספר מדבר ואז חמאן רשעים נהרס ואתא תננא וסותם האויר של הפתחים שלא יראו אור וכדין תלת ממונים דתתות ידיה מנשבין במגזופין ומשיבין העשן לאחריו זמן שעה ופלגא שעה בזכות עניית אישיר שענין ישראל בכל יום ואחר כך הם שבים לגיהנם: (ז) ובא וראה כמה חביב שבחא קמי קב' ומעשה הובא בזהר פ' תרומה רבי חייא ורבי אבא שרן בנו אושפיזיהו קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא והוי ברתא דאושפיזא קמת ואנהדרת לון שרנא ואינדו הוי עסקי באורייתא אדהכי אשנח רבי אבא אבתרה וחמי דהות בתו של בעיה מנהרא לחו פתח ואמר כי נר מצוה ותורה אור האשה היא מצוה על נר של שבת ולא האיש והמעם כי האשה נגד השכינה ותורה אור פירוש התורה שלומד הבעל שהאיש מצוה על התורה ללמד נותן אור והארה גדולה באותה המצוה של נר שבת שהאשה מדלקת נמצא שניהם מאירים באור תורה ואור שבת אשרהו הגשים שוכין לבעלי תורה: (ח) שמעת האי בתולה הית בכיא אדהכי קם אבוה דבתולה וחמי לברתיה לבכות אמר רבי אבא מבכיתיה נראה דהותין שלה הוא עם הארץ ואינו בעל תורה אמר ליה דאני הכי הוא ובנין דחמינא ליה יומא חד דדליג מאיגרא חדא למישמע קדיש בהדי צבורא סליק ברעותי דילי למיהב ליה ברתי ותיקף דנפקי צבורא מבי כנישתא יחבינא ליה ברתי דאמינא בדילוגא דא למישמע קדיש מוכרח להיות נברא רבא באורייתא ואף על גב דאיתו רבייא דלא ידענא ביה מקדמת דנא והשתא אפילו

הארץ צו בראקא און דער פת פון סטרא אחרא ויערם אויף צווא בראקא און אויף דיא רשעים קרינן אין גיהנם מטהה דורך דעם וואש דיא צדיקים עספרין אמן יהא שמיא רבא. אזא וויא עש שמיים אין וזה: (י) אין דער צייט אז דיא ישראל ענטפערין אמן יהא שמיא רבא מיט אהויף קול ויערם נאם ביה דער פילם רחמנות. און גיט לעבן צווא אלע. און ער ווינקט צווא דעם מלאך (סמריאל) און אין זיינע הענט זיינען דיא שליטל פון דעם גיהנם. און ער עסינא דרייא מירן צווא דער ווייס פון דער מדבר. ועתה דיא רשעים איין ליכטיקייט. קומט איין רוק און פאר שפעלט דאש ליכטיקייט בדי דיא רשעים ואלן גיט זעהן קיין ליכטיקייט גייען דרייא מלאכים וואש זיינען אונטער דעם מלאך (סמריאל) און ווייען אונזע דעם רוק און דאש ליכטיקייט קערט ווידער צווא דיא רשעים אנדער האלבן שעה אין דעם זכות וואש דיא ישראל ענטפערין אמן יהא שמיא רבא און דער נאך קערן וויא ווידער אין גיהנם אריין: (י) קום און זעה וויא גליבט דער אמן יהא שמיא רבא איין פאר נאם ביה. דען דער וזהר בריינגט איין מעשה רבי חייא און רבי אבא זיינען איין גישטאנען אין איין הארבערעג. זיינען וויא אויף גישטאנען האלבע נאכט צווא לענגען תורה. איין דעם בעל הבית מאכט גישטאנען פאר וויא און האט וויא גילייכט מיט איין ליכט און וויא

הארץ צו בראקא און דער פת פון סטרא אחרא ויערם אויף צווא בראקא און אויף דיא רשעים קרינן אין גיהנם מטהה דורך דעם וואש דיא צדיקים עספרין אמן יהא שמיא רבא. אזא וויא עש שמיים אין וזה: (י) אין דער צייט אז דיא ישראל ענטפערין אמן יהא שמיא רבא מיט אהויף קול ויערם נאם ביה דער פילם רחמנות. און גיט לעבן צווא אלע. און ער ווינקט צווא דעם מלאך (סמריאל) און אין זיינע הענט זיינען דיא שליטל פון דעם גיהנם. און ער עסינא דרייא מירן צווא דער ווייס פון דער מדבר. ועתה דיא רשעים איין ליכטיקייט. קומט איין רוק און פאר שפעלט דאש ליכטיקייט בדי דיא רשעים ואלן גיט זעהן קיין ליכטיקייט גייען דרייא מלאכים וואש זיינען אונטער דעם מלאך (סמריאל) און ווייען אונזע דעם רוק און דאש ליכטיקייט קערט ווידער צווא דיא רשעים אנדער האלבן שעה אין דעם זכות וואש דיא ישראל ענטפערין אמן יהא שמיא רבא און דער נאך קערן וויא ווידער אין גיהנם אריין: (י) קום און זעה וויא גליבט דער אמן יהא שמיא רבא איין פאר נאם ביה. דען דער וזהר בריינגט איין מעשה רבי חייא און רבי אבא זיינען איין גישטאנען אין איין הארבערעג. זיינען וויא אויף גישטאנען האלבע נאכט צווא לענגען תורה. איין דעם בעל הבית מאכט גישטאנען פאר וויא און האט וויא גילייכט מיט איין ליכט און וויא

אפילו ברכת מזונא לא ידע ואין בידי לבוף אותו שיתעסק באורייתא ויקרא קיש וברכת המזון אמר ליה רבי אבא איבער ליה באתרא (ר"ל שיראה שיתן גם וישיא בתו אחיכ לתיה) ובתוך דבריו חזר ואמר או דילמא ברא ויליד דיהוי גברא רבא . (ו) אדהכי קם החתן ודלג עלייהו ויתיב לקמיהו אמר החתן הגער רבי אבא אסתכל בי אמר רבי אבא אנא חמינא בהאי רבייא דנהורא רבא יפוק מיניה לעלמא פתח ואמר האי רבייא רבותי אימא חד מלה פתח ואמר צעיר אנכי לימים ואתם ישישים ע"כ וחלתי ואירא מחוות דעי אתכם האי קרא אתערז ביה עמודי עולם אבל אליהוא דכתיב ביה ממשה רם וכתיב ביה בן ברכאל הבוץ דנקרא כן בשביל שמבזה עצמו למאן דגדול מיניה ויש צעיר אנכי לימים אף אני מקמין עצמי לגבי בר גש דאית ליה יומין סגיאין וע"כ בגין דאנא רבייא ובמקום הזה יש ישישים בחכמה עלה בדעתי דלא למללא עד יומא דא והשתא דאתון הכא אית שעתא למפתח פומא והתחיל לדרוש זה הפסוק כי נר מצוה ותורה אור וגילה להם כמה סודות התורה עפ"י הסוד : (י) ואח"כ פתח ואמר דעו כי אנא מבבל וברא דרב ספרא אנא ולא זכינא לאשתמודע עם אבא וסרירנא להבא ודחילנא עד הכי למימר מילין דאורייתא דיתבי אתרא דא אריותא בתורה ושונינא עלי דלא אימא מילין דאורייתא תרין ירחין ויומא דא אשתלימו תרין ירחין וזכא חולקי דאתערתון הכא ארים רבייסי קליה ובכי קמו כולו ונשקוהו אמר רבי יוסי אלמלי לא באתי וזכינא למישמע מילין דעתק יומין דנפיק מפומך מאי דלא זכינא למישמע עד השתא די יתבו כולו : (יא) אמר החתן רבותי מדחמינא צערא דחמוי וצער דברתיה אשתי דהו מצערי בנפשיהו דלא ידענא ברכת המזון וקיש אמינא לא אתחברי באשתי עד שאגלה לכם סוד ברכת המזון בסודות גדולות וגפלאים חזו כולו רבי יוסי ורבי אבא ורבי

חייא

אויף קליין גימאכט פאר דיא לייט פון דער שטאט וואס זיינען פיל עלטער פון מיר און זיינן גרויסע ת"ח דרום איז אויף גימאכטען אויף מיין גייעה נישט צוא ריידן אין דית ביו אצונד און אצונד ווייל אז איר זייט דא איז דיא צייט צו עפן מיין מויל צו ריידן דברי תורה און ער האט זיין קולה גיווען פיל סודות : (י) דער נאך האט ער גיזאגט איר וואלט ווישן איך בין פון בבל און בין דער זון פון רב ספרא און איך האב קיין זכיה נישט גיהאט רעכט צוא קענען מיין פאטער און בין אהער אן גיקומען האב איך גיזעהען אז דיא לייט פון דער שטאט זיינן גרויסע לוסדים . האב איך מיר גיפארקטין צו זאגן דברי תורה . און האב אויף מיר גיטעקען איך זאל צווייא תלשים נישט זאגן קיין דברי תורה . און היינטגיין סאג האבן זיך דיא צווייא תלשים אויש גילאזט וואל איז מיין תלך וואש איר זייט דא . האט רבי יוסי אויף גידויבין זיין קול און האט גיזויגט און אלע האבן דעם תתן גיקושט אין זיין קאפ . האט רבי יוסי גיזאגט ווען איך וואלט נישט מער גיקומן נאר צוא הערין דיא גרויסע סודות פון דיין מויל אזעלכע סודות וואש איך האב בין אהער נישט זוכה גיווען צו הערין וואלט אויף גנג גיווען : (יא) האט דער תתן גיזאגט מייער רבייט ווייל איך האב גיזעהען דעם צער פון מיין שווער און דעם צער פון מיין פלה וואש זיין האבין זיך מצער גיווען ווייל זיין האבין גימיינט אז איך

קע

ער קען פון איין בודים אראפ שפרינגען צוא הערין קדיש מו ער קען לערנן און איצט ווייט אויש אז ער קען אפילו נישט בענטשן און איך קען אים נישט גייסן ער זאל תורה לערנן און קיש לייענן און בענטשן האט רבי אבא גזאגט איך וועל זעהן אז ער זאל איר גט געבן און זיא זאל קעמן איין תלמיד חכם פאר איין סאן אין מיטן דיא רייד האט ר' אבא תרסה גיהאט און האט גיזאגט מען דארף נישט ער זאל איר גט געבן ווארום מאסער וועט ער האבן מיט איר איין זון וואש ער וועט זיין איין ת"ח : (ט) דער ווייל איז דער תתן אויף גישטאנן און האט זיך גיזעצט לעבן זיין האט דער תתן גיזאגט רבי אבא קינט אין מיר צוא וועט פון מיר ארויש קומן איין ת"ח . האט ר'א גיזאגט איך זעה אין דעם קינד אז פון אים וועט ארויש קומן איין גרויסער ת"ח האט דר תתן אן גידויבין און האט גיזאגט דעם פסוק צעיר אנכי לימים אליהוא בן ברכאל האט גיזאגט צו איזב מיט זיינע תכרים איך בין נאך יונג פון יארין על כן חלתי ואירא מחוות דעי דרום אז האב איך מיר גיפארקטין פון צו זאגן ביו אהער מיין גייעה אנטקענין איך וואש איר זייט עלטער פון מיר און ווען אליהוא וואש ער איז גיווען פון זייער איין גרויסער משפחה אז וויא דער פסוק איז מעיד אויף אים משפחה רם ער איז גיווען פון איין הויכע און חשובה משפחה . האט ער פארט נישט גיוואלט ריידן פאר זיינע תכרים . דרום האב איך מיר

חייא וחמיו והכלה קמו וגשקותו אמר רבי יוסי וודאי הילולא דקב"ה אתרעין ביה נמלו להכלה וברכו לה בכמה ברכאין אמרו לאביה דיתקן בית מיוחד לעשות בו חתונה : (י) אמר רבי יוסי לא נפקין מהבא עד דיתעביד הילולא וכנסו אחר כך כל אנשי מתא להתוא חדוא וקראו להכלה וחדו עמהון במילין דאורייתא ועל סעודת הנשואין פתח איהו על פתורא וביאר ענין ד ברכות סודות נפלאים וחדושים הרבה וחדו כולו וכל בני מתא קבלו עליהם את החתן להיות להם רב ומורה צדק ואחר החתונה קמו רבי יוסי ורבי אבא ורבי חייא וברכו ליה ואזלו לארחיהו : (י) כד משו לגבי רשב"י זקף עיניו וחמי לון אמר לון מסתכל הוינא יומא דא וחמינא לכון תרין יומין דהיתן גבי חד מסכנא דהוא נער דאיכרי משמרין ואוליף לכו רזין עלאין זכאה חולקיכון סדרו מילין כולוהו קמיה וסחו ליה עובדא אמר להו זכאין אתון וזכאין חולקיכון וזכאה חולקי דהא אדכרנא יומא דא דהוי אזיל עמי רב ספרא אביו של החתן וברכית ליה דיהא בר אוריין באורייתא ולא בריך ליה דיוכה לגדל אותם וכו' עב"ל הוזהר : (י) גלמוד מזה מסוף המאמר שכשבא תלמיד לקבל הברכות מן רבו ורבו מברכו שיזכה לבנים תלמידי חכמים יברכו בפירוש שיזכה לגדל אותם ושיראה בחייו אור תורתם גם גלמוד מזה המאמר שבמקום גדולים אל תעמוד ונכון לועיד להדר לשמוע מפי ישישים חכמה כי ישמע בוודאי מה שלא שמע עדיין ואז ירבה עליו חכמה : (י) גם גלמוד מזה המעשה שצריך האדם ללמוד יחודים שהרי רב ספרא למד עם בנו החתן יחודים בברכת המזון ובקריאת שמע ובחדושי התורה אף שהיה בנו עדיין רך בשנים : עוד יש ללמוד מזה שומד מצוה לא ידע דבר רע בשביל שראה האושפיזא את החתן שהיה קו' מאיגרא

אנ ער האט אייך גילערניס גרויסע סודות : וואו איז אייער חלק האבין ויזא דער ציילט פאר אים דא נאנצע מעשה : האט ער ויזא גיזאנט וואו איז אייער חלק און וואו איז מין חלק דען איך גידיינק דעם טאג וואש רב ספרא דער פאטער פון דעם חתן איז גיזאנען מיט מיר : און איך האב אים גיבענשט ער זאל האבן איין זון איין ת"ח און האב אים גיט גיבענשט ער זאל אים זוכה זיין כגדל צוא זיין : (י) נא ווערט גילערניס פון דעם וזהר אז און איין תלמיד קוקט צוא זיין רבי ער זאל אים בענשין און אז זיין רבי בענשט אים זאל ער אים בענשין מיט דעם לשון ער זאל זוכה זיין ויזא כגדל צוא זיין און זאל זעהן ביים זיין לעבין דאש ליכטיקייט פון זיין תורה : אויך ווערט אפ גילערניס פון דעם וזהר אז איין יונגער זאל גיט ריידן קיין דברי תורה פאר איין עלשרין : נאר ער זאל פון זיין הערין תורה ווארום ער וועט בונדאי הערין אוועלכעש וואש ער האט נאך גיט גיהערט : און דען וועט ער סערין חכמה : (י) אויך ווערט גילערניס פון דער מעשה אז איין מענשט מוז לערנען זיין זון יחודים : ווארום רב ספרא האט דאך מיט זיין זון גילערניס פיל יחודים אין בענשין און אין קיש און פיל חדושים האטשע זיין זון איז נאך חנן גינען נאך קען קען אפ לערנען פון דער מעשה : אז דער וואש היט איין סצוה דער ווייט גיט קיין שלעכטע זאך : דען פון וועגן דער בעל הפות האט גינענען אז דאש קינד איז

קען גיט אפילו בענשין און קיש לייענען דרום זאג איך אז איך וועל סך גיט פאדעפטין מיט מין ווייב ביו איך וועל אייך כלה זיין דעם סוד פון ברכת המזון : האט ער ויזא כלה גינען גרויסע סודות אויף דעם ברכת המזון : האבן ויזא זיך אלע גיפרייט און דער שווער און דא פלה ויינען אלע אויף גיטשטאנען און האבן אים גיקושט : האט רבי יוסי גיזאנט דאש אז און איין חתונה וואש נאט ביה וויל אין איר : האבן ויזא גיבענשט דא פלה מיט פיל ברכות און האבן גיזאנט צוא איר פאטער ער זאל גרייט מאכט אין איין הויז דארטין דא חתונה צו מאכט : (י) האט רבי יוסי צו אים גיזאנט מיר וועלן פון דאנען גיט אנוועק זיין ביו דא חתונה וועט זיין : האט דער בעל הפות איין גיזאמלט אלע שטאט לייט און האבן זיך גיפרייט אויף דער חתונה מיט דברי תורה און ביים דער סעודה האט דער חתן כלה גינען גרויסע סודות אין דעם ענין פון דא שבעה ברכות האבן אלע זיך ווייער גיפרייט : און אלע שטאט לייט האבן דעם חתן אויף גיטשען פאר איין רב און איין סורה הוראה נאך דער חתונה ויינען אויף גיטשטאנען רבי יוסי און רבי אבא און רבי חייא און האבן אים גיבענשט און ויינען אנוועק גיזאנען וייער וועט : (י) אז ויזא ויינען גיטשען צוא רשב"י האט ער אויף גיטשעלט וינען אויגן און האט ויזא גינענען : האט ער צוא ויזא גיזאנט איך זעה אז איר ויזא היינט גינען ביים איין קינד :

מאירא לשמוע קדיש ולומר אמן יהא שמיה רבא ראה שהיה עסקן במצות ונותן לו בתו לאשה בשביל מצוה אחת ע"כ צריך כל אדם ליהדר במצות ובתורה ואז יגן ה' בעדו בעידנא דעסיק ביה ובעידנא דלא עסיק ביה ולכל אשר לו יהיה שלום :

פרק מו איתא בכתבי הארי דל אחד מן הדברים שמעכבין את התפלה הוא מי שאין גופו נקי ומלוכלך משינוף וצואה או טיפות מי רגלים : ועוד דע נקיות דבר טוב הוא וזהו כי דוד המלך עליו השלום כתיב ביה ויכרות את כנף המעיל אשר לשאול בלש ובודאי אלו היה המלך שאול מלוכלך בו היה מרגיש בדבר בשעה שכרת דוד כנף מעילו אלא שהסיר שאול לגמרי ממנו ואיתא בספר חסידים כי מעיל אשר היה למלך שאול היה המלבוש העליון שהיה שאול המלך מתכסה בה בשעת תפלה לכבוד השיי וע"כ הסיר שאול מעליו לעשות צרכיו : (ג) וע"כ נזהרין אנשי מעשה כשצריכין ליכנס לבית הכסא בשעת זמן כניסת בית הכנסת היו מניחין את בגדיהם מבחוץ ואינם נכנסין עם בגדיהם לבית הכסא כאשר שהבית הכנסת הוא בנין מקדש מעט וצריכין ליכנס בהן בבגדים נקיים ובפרט ביום שבת שצריך האדם ליהדר בהן שיהיו נקיים שהרי מבואר פרק' דהניגה אר' יונתן בן עמרם נחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולובשם נטמאו (פי' דהיינו לענין למי שאוכל חולין במהרה והמעט כיון דכלי שבת עבדי להם שימור טפי ע"ש) וע"כ ראוי ונכון להיות מנעלים מיוחדים לבית הכנסת ושוב יותר שלא ילך בהם לבית הכסא : (ד) ויש עוד דבר המעכב את התפלה אף שהוא בבגד נקי מאוד והוא שעטנו ואפילו בשונג אין תפלתו נשמעת ומקובלת כלל אפילו אם הוא מתפלל בכוונה על כו צריכים להיטיב ליהדר ליתו השגחה שלא יגרמו היזק למתפל' ליום בבגדי שעטנו ויהיה חסא רבים

פרק מה גישפונגען פון דעם בוידים פון וועגן צוא הערין קדיש און צוא זאגן אמן יהא שמיה רבא : האם ער אים גינעבין ויין מאכטער פאר איין נוייב פון וועגן ער האט פון אים גינעבן דא איינע מצוה : און דער סוף האט זיך אויפ גילאן אז ער איז געווען איין ה"ה : דרום מוז איינליכר מענטש נהר ויין מצות און תורה צוא לערנען : דעמאלט וועט נאט ברוך הוא פאר אים מצין ויין סייא בשעת ער וועט עוסק בתורה ויין און סייא בשעת ער וועט אפילו איין מאל גיט צייט האבן צוא לערנן : און צו אלעמן וואש ער האט וועט ויין שלום :

פרק מז איהא ע"ש שטייט אין פתבי הארי דל : איינש פון דא זאגן וואש איז מעכב דא תפלה זאל גיט אן גינעבן ווערין דאש איז אז ויין טף איז גיט ריין און איז איין גיריקס מיט מיוסקייט און צואה אדר פון מי ברגלים און נאך זאל שטענדיג דאש ביינקייט איז זייער איין טיטע זאך און דאש איז ווייל ע"ש שטייט דוד המלך ע"ה ער האט אפ גישניטן בייא שאול הסלף זיין עק קלייד בשעת ער איז געווען אין בית הכסא : און ווען שאול המלך זאל גינעבן ויין אן גיקלייט אין דעם קלייד וואלט ער דאך בודאי גיפילט וויא ער שנייט ע"ש אפ : מוז דאך ויין אז שאול האט דאש קלייד גאר אויפ גיטאן : אין ספר חסידים שטייט דאש קלייד וואש דוד האט ויין עק

רבים תלויה בחיים: (ו) ויש עוד דבר המעכב את התפלה אף שבגדים הם מנותקים מכל מינוף ואין בגדיו שעטנז אמנם אינם נקיים מגזל כי מחיתו הוא שוא ושקר והוא מתלבש בבגדים נאים ומתנאה בהם וזהו שהנביאים קוראין אותן בגדים בגד כוננים ובכל פעם שמתכסה בו להתפלל מעורר המאזי ופשעיו וזורקין תפלתו בפני החיצונים אוי לו ואוי לנפשו ואפילו שחמא רק נגד האומן שלא שילם לו שכר מלאכתו כראוי ואף שלא דחקו על זה הלא הוא יודע בעצמו דהאומן נושא לו פנים שלא ברצונו ומוכרח ליקח מה שנותן לו או שכובש שכר הפועל או שלא ליתן לו שכרו עבור המלאכה שכרו משלם רק הוא נותן לו פחות משכר מלאכתו וכתיב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם ע"כ עונשו הוא מרובה (וכמו שהארכתי לעיל בפרק י' ע"ש): (ה) וכשם שהבעל הבית מזהיר לשלם שכר פועל בזמנו וכראוי כן הפועל מזהיר שלא לקלקל הבגד ולא ליקח מאתו מאומה אף שנשתייר כי אם להתחזיר לבעליו אפילו דבר מועט ועכשיו נשתרבב החמא ופשע של החיים שגונבים ושתי רעות עושין א' שמקלקלים הבגדים ושנית עוברים על לא תגנוב ואיסור זה נעשה להם כהיתר ואינן שמים אל לבם אפילו להתחרס ולתתודות על זה בעבור שהמה מושרשים בחמא ואינם יודעים עונשם שהוא עונש חמור: (ו) ע"כ אני מזהיר כל חיים שנכשל בחמא זה יחזור בתשובה וישם אל לבו להתחזיר למי שגזל וגנב או יעשה איזה צרכי רבים כי בעון גזל נתתם דינם של דור המבול: (ז) וראיתי חיים אחד בקק בריסק דליטא קודם מותו צוה להתבורה קדישא שיעשו משלחו בביתו ארונו והאמה שהיה מותח בו הבגדים יתן לו בידו ושאלו אותו החבורה קדישא מה כונתו בזה הצוואה והשיב שהשלחן והאמה יעידו לו כשני

עדים

(ז) אונ עש איז גאך פאר האגדין איין ואך וואש איז סעצב דיא תפלה. תאמסע. וייגע קליידער וייגען גאנץ דיין אונ וייגע קליידער וייגען גים קיין שעטנז. גאר נייא וייגען גים דיין פון גזל ונייל זיין פרכסה איז מים פאלשקייט אונ ער קלייד זיך אן שייגע קליידער אונ האלט זיך בעל גאטה מים וייא אונ דיא קליידער רופין דיא גביאים קליידער פון דיא פלשעש. אונ אלע מאל וואש ער שטט עש אן דייגען צוא דאוונען דער וועקט ער וייגע ויגד. אונ ויין תפלה ווארפט מען פאר דיא חיצונים. וייא איז צוא אים וייא איז צוא ויין נשקה אונ ווען אפילו ער האט גיזיגדיגס קעגן דעם שניידער דאש ער האט אים גיזאלט קיין שניידער געלט אזוי וויא מען באדארף. אונ אפילו ווען ער האט דעם שניידער געלט גיבט ער ואל בייא אים נעמען ווייגט שניידער געלט. גאר ער ווייט בייא ויך דער שניידער איז אים נישא פנים תאמסע ויין רצון איז גים אזוי. מוז ער נעמען וואש ער גים אים אדער ער צאלט אים גים דעם טאג וואש ער בריינגט אים אפ דאש קלייד אונ ער האט אים צוא צאלן בייא דעם איז ויין עונש פיל אזוי וויא מיד האבין דער פון שוין גישריבן אין פרק י"ד: (ח) אונ אזוי וואל וויא דער בעל הבית איז מזהיר צוא צאלן אים אן דער צייט אונ וויא נעכט איז אזוי אונ אונ מזהיר דער שניידער ער ואל אים גים קיילע מאכט

דאש קלייד אונ ואל קיין יתד גיט וואקט. גאר וואש עש בלייבט איבער ואל ער אפ געבן דעם בעל הבית אפילו ווען עש איז גאר גיבליבן איין קלייניקייט אונ היינט איז גענוהיג דרבים גימערט גיטווארין דיא ויגד פון שניידערס דאש וייא גיבן אונ האבן יתד. אונ וייא מוען דער מים צווייא רעות איין מאל וייא מאכן קיילע די קליידער. דאש אנדערע מאל וייגען וייא עכר אויף לא תגנוב. איז דער איסור איז בייא וייא גיטווארין גלייך וויא דער. אונ וייא מוען גים אויף ויער הארץ אפילו דרסה צוא האבן אונ מזהיר ויין דרוף. וייל וייא וייגען שוין איין גיטווארין און דער עבירה. אונ וייא ווייטן גים אז ויער עש איז ויער הארב: (י) דרום בין איך סוהיר איסליבין שניידער וואש איז נכשל גיטווארין און דער דאוונער עבירה ער ואל חזר בתשובה ויין. אונ ואל טאג צוא ויין הארץ אונ צוא קערין צוא דעם וואש ער האט בייא אים גיבבת אדער ער ואל פאר דעם געלט סוכין אז איין ואך וואש פיל לייט דאפון עש ווארונ דורך דער ויגד פון גזל איז ניתקת גיטווארין דער גזל דין פון דעם דור המבול: (ז) אונ איך האב גיטווען איין שניידער וואש האט גיטוואנט אן בריסק דליטא האט ער פאר זיין מים אן גיטוואנט דיא תכרא קדישא אז פון זיין מים וואש שטייט אין ויין ודיז וואש ער האט אויף אים גיארבעט ואל

מען

עדים נאמנים שכל ימיו לא גנב מאומה מן מלאכתו אשרי לו שלא היה רוצה ליהנות רק מיגיע כפו ולא משום גזל. (ה) עוד יש בדבר עיכוב לכל דבר שבקדושה כשלוש שני בגדים כאחת דהיינו כשהלבוש אחד בתוך חבירו וקבלה היא בדינו מתלמידי האריז'ל שזהו קשה מאוד למעשה האדם שיש קצת רשות לסיא להתקרב אליו ע"י כן ובפרט בבגדי שבת צריכין שמירה מעולה יותר כאמור כי הסיא הולך וטובב סביב גנב האדם להתדבק בו ובפרט בבגדים של שבת: (ט) ע"כ אמר האריז'ל שצריך האדם לומר בשעת לבישת בגדי שבת כל כלי יוצר עליך לא יצלה וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאום ה' גם נכון לומר פסוק זה בהתעסף לבוש העליון להתפלל וחוב גדול על האדם לעיין בבגדיו היטב שיהיו נקיים אף שלא בזמן התפלה כי אין הקדושה שורה במקום מטונף ומלוכלך ולכן חוב על כל בר ישראל ליתן השגחה שיהיה סביב מקום המזווה נקי היטב וכדאיתא בזהר כי ענין מזווה בבתי ישראל הוא שיזכור האדם חסדי עליון שהקדוש ברוך הוא שומר פתחי ישראל וזכרונם הוה לפניו תמיד ועל ידי כן גם האדם לא ישכח מצות השם יתברך לעולם ועד עיין מ"ש לעיל פרק א' ע"ש בענין שמירת המזווה. (י) ומצאתי כתוב בשם ספרא דשלמה המלך כי שד אחד הוא גח אצל הפתח ורוצה להזיק למי שנכנס לבית ובשרואה השם של שדי לא יכול להזיק. ע"כ לא ישפוך שום מים עכורים אצל המזווה מחמת שני מעמים. מעם אחד דלא יעבד קלנא לגבי שמא קדישא דמרי עלמא. השני אם הוא שופך שם מים עכורים אוי רשות למחבלא חס ושלום אבל כשסביב המזווה הוא נקי וכן אדם הוא מחבב המזווה לנשק אותה בצאתו ובבואו הני

כען אים מאכין איין ארזן אונ דעם אייל וואש ער פלעגט מעסטשן מיט אים זאל מען אים געבין אין זיינע הענט אריין. (האבין) דיא חברה קדישא אים גפרענט וואש ער מיינט דער מיט האט ער נייא גענעטפערט דער מיש אונ דער אייל וועלן פאר אים עדות זאגן אזא וויא צווייא בגלויבט עדות אז ווייל ער האט גלעבט האט ער גיט גינגט קיין שום זאך אונ האט קיין שום יתור גיט גיהאט פון זיין סלאכה. וואל אז אים וואש ער האט גיט גיוואלט געהן זיין גאר פון זיין גיע כפי. אונ גיט פון קיין גזל: (ח) גאך איז פאר האגדן איין זאך וואש איז מעכב צוא אלע הייליגע זאכן. דאש איז אז ער קלייד אן צווייא קליידער אין אייגעס. אונ מיר האבין איין קבלה פון דיא תלמידי האריז'ל. אז דאש איז זייער שלעכט צוא דיא מעשים פון דעם מענטשין. דען דורך דעם האט דיא סטרא אטרא אביסל רשות צו גינענהען צוא אים. אונ בפרט אין די בגדים פון שבת כז מען גאך מער שמירה האבין. ווארום דיא סטרא אטרא גייט תמיד ארום דעם מענטשין צוא בהעפמין זיך אין אים: (ט) דרום האט דער האריז'ל גיזאגט אז דער מענטש כז זאגן בשעת ער קלייד אן דיא בגדי שבת דעם פסוק כל כלי יוצר עליך לא יצלה וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאום ה'. אויך איז רעכט צוא זאגן דעם פסוק אז כען קלייט אן דעם אויפ'שטין מלבוש צום דאב'ן. אונ עש איז איין

הני שידי בעל כרחן ברכין ליה לבר נש ואומרים זה השער לה צדיקים יבואו בו: (יא) אבל כר ישראל שאין לו חזי מוזה בפתחו אזי רשות למחבלא לחבל וי לו שחם על איהו ממון לקנות מוזה ועל גופם אינם חסים ובפרט שהילדים מתים בחולי ראגליים בעון מוזה בעבור שאין לו מוזה כשרה בביתו בכל חדריו ולכן נסמך וכתבתם על מוזה ביהודי ובשעריך וכתוב בתורה למען ירבו ימיכם וימי בניכם וכמש דיל פרק במה מדליקין בעון ביטול מוזה וביטול מצות ציצית בנים מתים כשהם קטנים ועל הרבנים וראשי עם מוטל ליתן השגחה על זה וכל הזהיר בה יזכה כמה שאמר הפסוק לשמור מוזהו פתחי כי מוצאי מצא חיים ארוכים אמר:

פרק מז בגמרא דנדרים איתא חסידים הראשונים היו מתאווים להביא קרבן חמאת והמעם נראה כי היו מדקדקים בעצמם שלא יהא חל עליהם שום פגם אפי' בשונג ולהסיר החמא מיד שלא יהיו אפילו מעט מזער תחת ממשלת הסמרא אחרא ולקיים בעצמם ולא ידבק בידך מאומה ונר וא"כ על השונגים היו מביאים קרבן על המזידים לא כ"ש יעל כל אלה יביא אלהים במשפטם על האדם ואם במשפטם יבא אלהים אי אפשר להתקיים ולסבול כל הדינים ויסורים. אך ה' הוא אל רחום וחונן לא יחפון במות הרשע כי אם בשוב הרשע מרשעתו וחיה לכן קרמה התשובה לבריות העולם להורות כל לולא התשובה לא היה העולם מתקיים אפי' שעה אחת וכל ה' זמנים תקופי השנה מכריזים על התשובה כדאיתא בווהר פרשת ויקרא: (ז) תניא בד' תקופי דשנת דינים מתערין ובתשובה תליא עד דאיתקין וכד

סוין דיא שרים איבער דאנק אים בענגשטין און זאגן דעם פסק זה השער לה צדיקים יבואו בו: (יא) אבער דער יהודי וואש האט גיט קיין מוזה אין זיין סיר האט דער שר רשות אים מוק צוא זיין וויא אזי צו אים דאש ער האט חס אויש צוא געבן ווייניג געלט איין מוזה צוא קויפן און אויף זיין גוף האט ער גיט חס און בפרט די קליינע קינדער שטארבן אין פאקן רחמנא ליצולן איבער דער זינד פון מוזה אדער אפילו ווען ער האט יא מוזהו גאר זיין ווייניג גיט פאר דרום שטייט אין דער תורה וכתבתם על מוזהו בית און איר זאלט דיא צוויי פרישיות פון קיש שרייבן אויף דיא מוזהו פון דיין חזי. און דער בייא שטייט למען ירבו ימיכם וימי בניכם דרום וועלן זיך מערין אייערע טעג און די טעג פון אייערע קינדער. אזא וויא אונזערע תקנים זיל האבן גיזאגט אין סככת שבת אז דורך דער זינד פון מוזה און דורך דעם וואש מען איז מבטל דיא מצוה פון ציצית דריבער שטארבן דיא קליינע קינדער רחמנא ליצולן און אויף דיא רבנים און אויף דיא פרישים איז מוטל זיין זאלן דרויף השגחה געבן און דר וואש איז גוהר דרינגען וועט ער זוכה זיין אזא וויא דער פסוק זאגט לשמור מוזהו פתחי צא היסין דיא מוזהו פון מיין סיר כי מוצאי מצא חיים ארוכים דען דער וואש גיפונט סך כלומר וואש היט מינע מצות דער גיפונט לאנג לעבן אמן: **פרק מז בגמרא** עש שטייט אין דער נמרא נדרים. דיא ערשטע חסידים פלעגן גילוסטן צוא בריינגען

איין קרבן וואש קיבט אז מען טוט איין עבירה חמשה זיין האבן גאר קיין עבירה גיט גיטאן. און דער טעם דער פון איז ווייל זיין פלעגן זייער געקרבן זיין אז קיין שום פגם זאל גיט רען אויף זיין און צוא אפ טאן תיבף דיא זינד אז זיין זאלן גיט זיין אפילו גאר ווייניג אונזער דער גיטעלטיקייט פון דער סמרא אהרא. דרום האבן זיין גילוסט חסיד צוא בריינגען קרבנות אויף זייערע חמאים. און ווען זיין פלעגן בריינגען איין קרבן אויף דיא זינד וואש זיין האבן גיטאן אים גערין איז שוין אפשיקט אויף דיא זינד וואש זיין האבן גיטאן אים גערין איז שוין אפשיקט בונדאי תשובה גיטאן. דען השי' בריינגען אויף אלימען צוא משפט און ווען גאט ב"ה זאל אים תיבף משפטין פאר דיא זינד וואלט דער מענטש גיט גיטאנט סובל זיין דיא אלע דינים און דיא יסורים. און ער וואלט קיין קיט גיט גיטאנט: גאר גאט ב"ה איז איין דער פארימנער גאט. ער וויל גיט דער רשע זאל שטארבן גאר ער זאל תשובה טאן אויף זייער זינד און זאל בלייבן לעבן. דרום האט ער גשאפן דיא תשובה פריער פון דער וועלט. צוא ווייזן אז ווען גיט דיא תשובה וואלט דיא וועלט מיין קיום גיט גיטאנט אפילו איין שעה. און אלע פיר צייטן פון דעם יאר וואש דיא תקופה גיטאלט דעמאלט רופט מען אויש אויף דעם היסל אויף תשובה אזא וויא עש שטייט אין וזהר: (ז) תניא מיר האבן גילעדינט אז אין פיר תקופות פון דעם יאר ווערן דער וועסט דינים און מען

ובד דינים מתערין קלא גפיק מסוף עלמא עד סופא סלקין ונחתין כרווא קרי ולית מאן דיתער ולזה רמזו רבותינו ז"ל להזהר מתקופת השנה בד' תקופות מטפת אדום שהוא רמז לדינין המתעוררין ויורדין בעולם ולזה יש תקנה בהנחת הברול שמציל מפני התקופה ויש ליתן טעם הגון וכשר לעיני אלהים ואדם הוא הכוין על דרך הכתוב תרועם בשבט ברזל ומצאתי בשם גדול אחד שהרמז שעל זה התפלל דוד המלך עליו השלום שישבר ויהרם הקדוש ברוך הוא את החיצונים שמצירין לישראל בזכות י"ב שבטים שגדלו מן ד' אמהות שראשי תיבות שלהן הן ברזל ברזל רחל ולפה לאה: (ז) והטעם שזכות האמהות יעמוד לנו להנצל מן הדינים הקשים כי כל ענין דם הוא מורה על דינים קשים שהן באים מסטרא דנוקבא שבס"א שהיא לילית הרשעה עם מחנותיה שבהן נכללין ה' מראות דם השמא וזה שאמרו רז"ל במסכת נדה כ"ב נדות מעריסותן כי המחנה שמא הנקרא לילית נקראים עריסה מלשון ערס וארס של הנחש הקדמוני. וכמו שאמר הכתוב השוכבים על מטות שן וסרוחים על ערשותם משא"כ מחנות השכינה נקרא משה הנה מטותו שלשלמה ששים גבורים וגו' ובהיות הדם הנזכר היא בא מחמשה דמים שמאים השתלשלותם מלילית הרשעה נוקבא של סמא"ל ע"כ אין תקנה להתיש כוחם אלא בנוקבא של הקדושה שהן אמהות שמהן באים י"ב שבטים ולכן צריך האדם לזהר ולהזהיר לנשותיהן דוקא בשעה שמגדלין הברזל מפני התקופה לזכור זכות אמהות ברזל רחל ולפה לאה שזכותן יעמוד לנו להצילנו מכל גזירות רעות וקשות. כי ענין גדול הוא כשמצרף מעשה עם מחשבתו והוא יחוד גדול וחביב מאוד לגבי הקדוש ברוך הוא ומציל מכל רעה ומכל פגם רע בעזרת ה' אלהי ישראל וע"כ בהיות החוטאים מחברים בישראל הם ושלום איז מדת הדין רודף חזי: (ח) וכדאיתא בזהר שמות ותר בת פרעה לרח"ץ על היאור הוי נחתא מדת הדין וכו' על יד היאור היא התורה שנמשלת למים על

רופא איש אויף דעם היכל מען זאל השוכה טאן אונ אז דיא דינים ווערין דער וועקט גיט ארויס איין קול פון איין עק וועלט ביי דער אנדערע טוט השוכה אויף אייערע זינד אונ דרום האבין אונזערע חכמים ז"ל כרמו גיווען אז מען זאל אין דיא פיר תקופות זיך היטן בון דער רויטר טיפה וואש פאלט דענקאלט אין דיא סאקלים אונ אין דיא משקות. דאש איז איין רבנו אויף דיא דינים וואש ווערין דר וועקט אונ גידערין אויף דער וועלט אונ דרויף איז פאר האגדין איין תקנה דאש מען זאל לייגן אייזן אויף דיא סאקלים אונ דיא משקות. אונ דער טעם דער פון איז אזוי וויא עש שטייט אין פסוק תרועם בשבט ברזל השי וועט צו ברעכין דיא סטרא אחרא מיט איין אייגנע רום. אונ איך האב גיפונען שטיין פון איין גדול וועגין דאש דוד הקלף ע"ה האט כרפאל גיווען אז גאט ב"ה זאל צוא ברעכין אונ צוא פירין דיא חיצונים וואש זיינען כצער די ישראל. פון וועגין דעם זכות פון דיא צוועלף שבטים וואש זיינען גיבארין פון דיא פיר אמהות וואש דיא ערשטע אהיות פון זייערע נעמען סאבין ברזל בלהה רחל ולפה לאה. דרום איז דאש אייזן גיין אויף דיא ישראל פון דיא פיר תקופות: (ג) אונ דער טעם דער פון איז פאר וואש דער זכות פון דיא אמהות טוט אונ בייא שטיין מיר זאלין ניצול

על עלבונה של תורה אכן על ידי תשובה מעביר הכל וכדאמר רבי יהודה כל מילין דעלמא תליין בתשובה ובצלואא דצלו בני נשא לגבי דקביה וכיש מאן דאושיד דמעין בצלואא דלית לך תרעא ולא עאלין דמעין מה כתיב ותפתח ותראה את הילד ותפתח קאי על השכינה דאיהי פתחה תדיר בזכותיהן דישראל כיון דפתחה ותראהו הילד בוכה דהיינו ישראל הנקראים ילד שעשועים והנה ר"ל דמהדרין בתשובה ובכאן קמיה ותחמול עליו ודינים מסתלקין מיניהו וכל גזירות בישין ומרחם עליהו ותאמר מילדי העברים זה שיש לו רך לבב ולב בשר ואינם קשי עורף מלעשות תשובה ודע כי בד' תקופות השנה מכריזים על התשובה כמשילצ"כ באותו הפעם הוא עת וזמן להתעורר על התשובה ובפרט בתקופת תמוז שהיא חמורה משאר תקופות מי הוא אשר לא יירא וישם דבר זה אל לבו ויחדר מפני הדין ויתחרט במעשיו ויעשה תשובה בבכי ובתחנונים ואז ושב ורפא לו :

פרק מח מנהגין של ישראל להתחיל לתקוע מראש חודש אלול שהוא שלשים יום קודם ראש השנה דמיון בעל חוב שנותנין לו זמן שלשים יום להמציא מעות כדי שישלם לבעלי חובות כן בדמיון זה נותנין לו לאדם בבית דין של מעלה זמן שלשים יום לעשות תשובה כדי שיצא זכאי מבית דין של מעלה בעשיית תשובה תפלה וצדקה להעביר מעליו רוע הגזירה : (ב) ושופר בא לעורר כי הוא מרמוז על קרן דוד ומרמוז על קרן של עקידת יצחק שנאמר בו איל אחר נאחו בסבך בקרני ואיתא במדרש שיהיו ישראל נאחזים בעבירות אבל סופן להגאל בקרני של האיל הדא הוא דכתיב ביום ההוא יתקע בשופר גדול לפי שאברהם אבינו ראה את האיל נותש וחורש (ר"ל שהיה איל בצער) מחמת קושי השעבוד של גלות מצרים ובבל אמר ליה הקדוש ברוך הוא האיל זה הוא סימן לבניך להסתבך ממלכות בבל למלכות מדי וסופן להגאל בקרני של האיל זהו שנאמר וה' אלהים בשופר יתקע ה' צבאות יגן עליהם :

פרק מח מנהגין דר מנהג פון דיא ישראלי אין צו הייבן בלאזין שופר פון רחא אלול וואש דאש איז דרייסיג טעג פאר ראש השנה : אזוי איין גלייכין וויא צו איין בעל חוב גיט מען איין זמן דרייסיג טעג ער זאל בצאלין זיין חוב אין דעם זמן : אזוי גיט דאש ב"ד של מעלה דעם מענטשן צייט דרייסיג טעג ער זאל תשובה טאן : פון וועגן ער זאל ארויס גיין גירעכט בייא דעם ב"ד של מעלה : צוא אפ טאן פון אים דיא ביינע גזירה : (ב) אונ דער שופר קומט ס'פון זיין אויף דעם קרן פון דעם איל וואש אברהם האט מקריב גווען אויף דר עקידה פאר זיין זון יצחק אונ אין מדרש שטייט דיא ישראלי וועלן זיין בגריפט מיט עבירות : אבער נייער סוף וועט זיין דאש זייא וועלן אויס גלייזט ווערן אונ מען וועט דענקאלט בלאזן מיט דעם שופר של איל אזוי וויא עש שטייט אין פסוק ביום ההוא יתקע בשופר גדול אין דעם וועלדיגן טאג וואש דיא גאולה וועט קומן וועט מען בלאזן מיט דעם גרויזן שופר : ווייל אברהם אבינו האט גינעטן אז דר איל איז ווארין פ'ר טעגפערט מיט זיינע הערער אין איין דארין : האט אים גאט ב"ה גיזאנט אז דאש איז איין סימן אז דיינע קינדער דיא ישראלי וועלן אויף זיך האבן גלות פון מלכות בבל אונ מלכות סבי : אונ צום סוף וועלן זייא אויס גלייזט ווערן אונ גאט ב"ה וועט דענקאלט בלאזן מיט דעם הארין פון דעם דאזיגן איל

ד"ה

פון דער וועלט היינעקן אין תשובה אונ אין דער תפלה וואש דער מענטש בעט פאר גאט ב"ה : אונ מכל שפן דער וואש לאזט ס'רעין אין סימן דאבאן דען עש איז גיט פאר האנדקן קיין מויער ער זאל פאר מאכט זיין אז דיא ס'רעין זאל גיט קענען ארויף גיין דרום שטייט ווייטער ותראהו את הילד בוכה אונ דער מרת הדין האט גינעטן דיא ישראלי וואש הייזן ילד שעשועים וויינען פאר גאט ב"ה אונ טאגן תשובה ותחמול עליו האט דער מרת הדין זיך דער בארמט איבער די ישראלי אונ אלע דינים ווערן אפ גיטאן פ'ן זיי : אונ אז זיך מרחם איבער זייא ותאמר מילדי העברים זה אונ זיא האט גיזאנט דאש איז פון דיא אידעשע קינדער בלוסר זייא האבן ווייכע הערצער אונ זיינען גיט הארט אקנידיג פון תשובה צו טאן : אונ ווייט אז אין דיא פיר תקופות פון דעם יאר רופט מען אויס אויף דעם היסיל אז מען זאל תשובה טאן אזוי וויא פריער איז גלישטאגן : (ה) דרום איז דענקאלט דיא צייט זיך צו דער וועקן אויף תשובה : אונ בקרם אין תקופת תמוז וואש זיא איז דיא הארץשטע תקופה נוא ווער איז דער וואש זאל זיך גיט פארקומט : אונ גיט טאן די וואך צו זיין הארין : נאר ער זאל ציטערין פ'ר דעם דין אונ זאל תרטה האבן אויף זיינע מעשים אונ זאל טאן תשובה מיט גוויין אונ גיבעט : אונ דענקאלט וועט אים גיט שאטין קיין שיר תקופה :

(ג) לכן מי האיש אשר תרד לדבר ה' כששומע קול השופר יחרד לבו ויתמלא רתת ורעדה מפני פחד ה' ומחור נאוונו שופר מרמו שפריו מעשיכם ועוזבו דרכיכם הרעים תקיעה היא תפלה וצריך האדם לומר רבון העולמים תקיע שם של ייה בין ישראל להיות יתד תקיעה יד על כס ייה שבירים הוא רמו שהקדוש ברוך הוא ישבר' וימנר ויכלה את סמרא אחרא ואז תרועה יתרועעו וישירו יחדו דואיו עם ה'א בדחילו ורחימו בשם כל ישראל: (ו) עיב יתעורר כל אחד ואחד לקול השופר המכריז ומעורר ומתרה על התשובה וקום קרא לאלהיך בבכי ותתנונים כפי מנהג אנשי מעשה כשתוקעין בשופר מן ריח אלול הופך פניו אל הקיר וקורא לה' בקול בכי ויללה ואומר חנני חנני ה' אל מלך יושב על כסא רחמים מתנהג בחסידות כר ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום כו' עד סוף יג מדות ואח"כ יעורר לב חבירו לעשות תשובה ומכל שכן כשרואה בחבירו דבר מגונה צריך להוכיחו ולומר לו בנחת אחי ידיד נפשי הגיע עת וזמן לתקן המעוות וליישר המסלה שמענא לדברי והסר ממך המכשול אשר בך אשר עשית מעשים שלא כהוגן כי מוכרח אני להזהיר אותך ואם ראית בי דבר שאינו הנון אף אתה אמור לי כך וכך עשית כי אנשים אחים אנחנו ונשמותינו הן ממקום אחד מתחת כסא הכבוד: (ה) וכמו שמצינו בחסיד אחד ושמו רבי אברהם תלמידו של הארי' דל שהיה הולך בשווקים וברחובות והיה מכריז על התשובה והיה מקהיל כנופיא של בעלי בתים והיו הולכים לבית הכנסת של האשכנזים ואמר להם ממני תראו וכן תעשו לקבל ד' מיתות בית דין והיה נכנס לשק אחד והיה מצוה לגוררו בכל אורך ורוחב בית הכנסת כדי לבזותו ולהכניע את יצרו ואחר כך צוה ליקח כל אחד אבן של משקל לישראל וחצי והיו זורקין עליה ואח"כ יצא

עש האם גיבוייכם דא צייט צוא פאריקטין דאש קריקטין וואש דא האשט פאר קריקט דער צו סיינע רייד און סא אפ דאש שטרויכלאנג וואש איז אין דיר וואש דא האשט גטאן גיט קיין רעכטע ווערק דען אז איה זעה דא שוועט גיט וויא רעכט איז מו איה דיה שטראפן און אויב דאז וערקט אין מיר גיט קיין רעכטע זאך: זאג מיר אויף אז און אז האשטו גיטאן דען מיר זיינען דאך פריינד מיר קוסען דאך אלע אריזש פון אברהם וצחק ויעקב און אנדערע גשמות זיינען פון איין ארם פון אנדער דעם פסא פבור: (ה) און אז וויא מיר גיפנינען ביא איין חסיד וואש האם גייהיסן ר' אברהם דער תלמיד פון דעם הארי' דל דאש ער פלעגט גיין אין דא מארקין און גאסין און פלעגט אויש רופן מען זאל תשובה טאן און פלעגט איין זאמלען פיל לייט באגננד און פלעגט מיט וויא גיין אין שול אריין און האם וויא גאסן איר זאלט זעהן וויא איה סא זאלט איר אויף אז סאן אויף זיך סקבל צוא ויין דא פיר מיתות ביד אה ער פלעגט אריין גיין אין איין זאק אריין און פלעגט זיך היישן שלעפן מיט דעם זאק דא גאנצע שול דא לייג און דא פרייט פון וועגן סכנה צוא ויין אים אונטער מענג צוא מאכן ויין יצר הרע דער נאך האם ער גייהישן איסליכר זאל נעמען איין שטיין וואש האם גייוואגן אנדער האלבין ליטרות און האם גייהישן אויף זיך ווארפן דא שטיינער דאש

איז

(ג) דרום דער מענטש וואש איילט זיך צוא גאטש רייד אז ער הערש דאש קול פון דעם שופר זאל ויין הארץ צימין און זאל דער פילם ווערין מיט צימרגעש פאר דא פארקט פון גאט און פאר דעם שיינקייט פון ויין הערשאפט דען שופר איז סרסו בשיינען איינער מעשים און פאר לאזט איינער שלעכטין ווע: דאש וואש מען בלאזט תקיעה דאש בעט מען (תקיעה) רבנו של עולם שטעק איין צוויסן דא ישראל דעם שם ייה וועט דער שם ייה באהעפט ווערין צו דעם שם ייה וועט דר שם יין אין גאנצן שברים איז שייטש צוא פראכין פלאר מיר בעטין השי ער זאל צו ברעכין און פאר לענדן די סמרא אחרא און דענמאלט תרועה וועלן שאלן און זינגען דא ישראל ווייל דער שם הויה וועט פאר פל ווערין: (ד) דרום זאל איסליכער מענטש ווערין דער וועקט צוא דעם קול שופר וואש ער רופט אויש און דער וועקט און איז מתרה אויף דער תשובה און שטייט אויף ריף צוא דין גאט מיט גיוויין און גיבעט און וויא דער סנה איז פון דא פרומע לייט דאש פון ריח אלול אן אז מען בלאזט שופר קערין וויא זיך אום צו דער וואלט און רופן צו גאט און זאגן אל מלך יושב און שלש עשרה סרות און דער נאך טוט איסליכער פון וויא דער וועקט דאש הארץ פון ויין חבד תשובה צוא סאן און סקל שפן אז ער זעהט אין ויין חבד ער טוט גיט קיין רעכטע זאך מו ער אים גונדיא שטראפן און אים זאגן גברת מין ברוכער דער יבמר פון מין לייב

יצא מהשק והיה מוכן בחצר בהכ"נ מטה ובתוך המטה מונח מין עשב שקורין (ברען נעסמלין) והיה פושט את בגדיו ומשליך את עצמו על התרולים ערום והיה מגלגל בתוך (הברען נעסמלין) עד שנעשה בשרו כמו אבעבועות ואח"כ היו מלקין אותו ל"ט מלקות נגד הרג ואח"כ היה מובל עצמו במקוה כי הסבילה הוא נגד חנק ואח"כ היה אומר לאנשים שהיו שם רבותי מי שרוצה להנצל מדין של גיהנם יעשה כמנהג הזה ומיר נזדרזו כולם יחד וקבלו עליהם כל אותן היסורים באהבה ובחיבה והיו מרימים קולם בבכיה ותתווזו על עונם ולא זזו משם עד שנעשו כולן בעלי תשובה גמורים כל ימי חייהם :
(ו) ובאותו הזמן היה איש אחד שלא היה רוצה לעשות כן באישר שידעו בני אדם שהוא בעל תשובה מה עשה לקח שק א' והלך אחר חצי הלילה לפני פתח בית הכנסת ונכנס בשק מכוסה כולו מראשו ועד רגליו בענין שלא היו יודעין מי הוא והפך פניו אל הקיר ועמד שם כל חצי הלילה וכל היום עד חצי לילה אחרת מעת לעת בתפלה ותחנונים ובכיות כיון שעבר עליו חצי הלילה כשהיו כולם ישנים אז יצא מבית הכנסת והלך לביתו ובני אדם לא יכולין לידע מי הוא זה והיה האר"י ז"ל אמר ודאי זהו תשובה שלימה כי תשובה וצדקה בחדא מדרא איהו וכשם שצדקה מוכתרת כשהיא נסתרת ובסתר כן התשובה היא יפה כשהיא בסתר כי אין ה"מ יכולה לשלם עליו להסיר אותו מדרכי תשובה והעיקר שיקיים תחלה מור מרע ואחר כך ועשה טוב אז הבא לשהר מסייעין לו :

פרק מח כתבו ר"ל התחלת התעוררות התשובה הוא התענית ונבאר ענין כח התענית רק נקדים מה שמצאתי בזהר פ' שמות רבי אבא הוה אול באורחא וזהו עמיה רבי ייחא אדהוי

נאכט און איין נאנצין טאג : ביז דיא אנדערע האלבע נאכט : און האט דארטין גרוש תפלה גיטאן מיט גיווין און גיבעט פאר השי' : נאך האלבע נאכט אז אלע זיינען גישלאפן איז ער אהיים גינאנגען : און די לייט האבן גיט גיגענט וויסן ווער דאס איז : האט דער האר"י ז"ל גינאנט דאס איז בנודאי איין רעכטע תשובה : ווארום תשובה און צדקה זיינען גלייך : און אזוי וויא דיא צדקה וואש ער גיט בסתר איז זיא דאך דיא רעכטע צדקה ווייל דער ארום מאן ווערט דורך איר גיט מבוש און אויך דיא תשובה וואש איינער טוט בסתר איז דיא רעכטע תשובה ווייל די סטרא אחרא קען גיט גינעלטיגן איבער אים צוא אפ טאן אים פון דער תשובה : און דער עיקר איז ער זאל פריער מקנים זיין סוד מרע דאש איז מייטש ער זאל שוין דאש ביי מער גיט טאן : און דער נאך ועשה טוב זאל ער טאן גוטש און רעכטאלט וועט מען פון דעם היטיל אים העלפן צוא דער תשובה :

פרק מח כתבו אונזערע חכמים ז"ל האבין גישריפן אז דאס ערשטע וואש עש בריינגט דעם מענטשין ער זאל תשובה טאן : דאש איז דאש פאקטין און מיר וועלן בשיידן דעם ענין וואש דאש פאקטין איז : גאר מיר וועלן פריער שרייבן וואש עש שמיים אין וזהר : רבי אבא איז גינאנגען אין וועג און רבי יצחק איז גיווען מיט אים : זיינען זיין גיטקען צוא איין נאכטין וואש רויזן וואקסן דרינען :

האט

איז גיווען במקום בקילה : דער נאך איז ער ארייש גינאנגען פון דעם זאק : און אין שאל הויף איז גיווען אן גיבריט איין בעטיל וואש דרינען איז גילענען איין מין קרייטעכער וואש היישט (ברען נעסמלין) האט ער זיך אויש גיטאן נאכט : און האט זיך דרינען אריין גילינגט און האט זיך גיטיקילט אין דיא ברען נעסמלין ביז זיין לייב איז גיווארן פול מיט בלאטערין : דאש איז גיווען במקום שריפה : דער נאך האט ער זיך גיהיישין שלאגן גיין און דרייסיג מלקות קעגן הרג : דער נאך האט ער זיך גיטויבלת אין מקוה קעגן חנק : דער נאך האט ער גינאנט צוא דיא מענטשין וואש זייגן דארטין גישטאנען ווער עש וויל גיצול ווערין פון דעם גיהנם זאל און טאן וויא איך האב גיטאן האבן זיך אלע סודרין גיווען און האבן אויף זיך דיא יסורים מקבל גיווען מיט גרוש ליבשאפט און האבן זיינען גיוויינט ביז אלע זיינען גיווארן רעכטע בעלי תשובה :
(ו) איין מענטש איז דארטין גיווען וואש ער האט גיט גינאנט אזוי ווייל ער האט גיט גינאנט קען זאל וויסן אז ער איז איין בעל תשובה : האט ער גיטקען איין זאק און נאך האלבע נאכט איז ער גינאנגען אין שול אריין און איז אריין גינאנגען אין זאק אריין פון זיין קאפ ביז זיינען פיס מיט אזוי איין אופן אז מען זאל גיט קענען ווישן ווער ער איז און האט זיך אום גיטקערט מיט זיין פנים צוא דער וואנט : און איז דארטין גישטאן גאר די האלבע

אזיה אזלי פנעי באינגן וורדא נטיל רבי אבא חד וורדא בידיה והוי אויל פנע בהו רבי יוסי אמר ודאי שכינתא הכא ואנא חמינא בידיה דרבי אבא למילף חכמתא סגיאא דהא אנא ידענא דרבי אבא לא נטיל האי אלא לאתחזאה חכמתא אמר רבי אבא תיב ברי יתבו ארח ר' אבא בההוא וורדא אמר וודאי אין העולם מתקיים אלא על הריה דהא חזינא דנשמתא לא מתקיימת אלא על ריח ועל דא הדם במוצאי שבת צריכין לנטלא : (ג) והנה ביאור הענין לשבר את האוזן כי כשם שהנפש שהיא הנשמה שנקראת עולם קטן אין קיום שלה כי אם מהריח וכמ"ש ר"ל איזהו דבר שהנשמה נהנה ואין הגוף נהנה זהו הריח כן העולם הגדול התחתון ועולם העליון קיומן על הריח דהיינו בזמן בית המקדש היו מקריבין קרבנות והיו מכוונים בשעת הקרבה כל היהודים השייכין אל הקרבנות ובשמות הקדושים היוצאים מפסוק אשה ריח ניחוח לה' והיה מעורר רצון העליון ונתייחדו העולמות בקשורא חדא ובחבורא חדא והיו מורה תיבת קרבן לשון קירוב ועכשיו הוא התפלה במקום קרבן על ידי הבל פיו כן התורה היא במקום קרבן וכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה וכן הבל פיו של המתפלל בשעת התענית הוא דומה לריח הקרבנות : (ד) וביאר הוזהר כי כשם שהוורד שקורין (בלא ריוון) היא אדומה וכשמבשלין אותה באש נעשית לבנה והיא סימן שהאדם נהפך ללבן כמו כן הקרבן הוא הלב ודם אדם ולבן והעשן העולה הוא חיוור לרמוז שהחטא שהוא אדם נהפך ללבן וכמו כן התענית שהוא מקריב חלבו ודמיו וכל תענית יש בהגוף חימום שמורה שהאדם נהפך ללבן על ידי החימום והיינו דאמר ר"א כד הוינא יתיב בתענית הוינא מצלי רבונו של עולם גלוי וידוע שהקרבתי לפניך חלבי ודמי וגופי הוא גולק מחמימות חולשת גופי יהי רצון מלפניך שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח ניחוח בקרבנות

האט רבי אבא גינגען אין ריוז אונא ווייטער גינגען . האט רבי יוסי אין זיין געגנט . האט ער גינגען איך זעה דאש וואש רבי אבא האט אין ריוז אין זיין האנט איז צוא לערנן אונז דער מיט פיל חכמות ווארום איך ווייז אז רבי אבא האט דאש פונדא קער גיט גינגען נאר צוא ווייזן מיט איר חכמות . האט רבי אבא צו אים גינגען ויץ קיין זון . האבן ויא זיך גינגען . האט רבי אבא גינגען אין דער ריוז . אונ האט גינגען דיא וועלט האט מער קיין קיום גיט נאר אויף דעם נטין ריח . דען איך זעה אז דיא נשמה האט מער קיין קיום גיט נאר איבער דעם נטין ריח . אונ דריבער מוז מען אום מוצאי שבת שטיין אין הדם : (ב) אונ ער האט אביסל גינגען פאר שטיין דאש אזו וואל וואי דיא נשמה וואש ויא ווערט גירופין קליינע וועלט אין דאך איר קיום מער גיט נאר פון דעם ריח . אזו וואי אונזערע חכמים ז"ל האבן גינגען דער ריח איז אזו אין וואך וואש דיא נשמה האט ה"א דער פון אונ דער גוף גיט . אזו אויך דיא אונזערשטע רוישע וועלט איז דיא אייבערשטע וועלט איז וייער קיום נאר פון דעם ריח דהיינו אז דאש בית המקדש איז גיטאנען האט מען מקריב גינגען קרבנות אונ גשעת קען האט מקריב גינגען דעם קרבן האט קען פארן גינגען אלע יחידים וואש גינגען צוא דיא קרבנות . אונ אין דיא הייליגע שמות אנפליקט

אנפליקט

בקרבנות המזבח ותרצני: (ו) ואחר שביארנו קצת מעלת התענית נבאר דברים הפוגמים בתענית. האחד ליותר ביום התענית להתעסק בדברים שבקדושה ולא כמו מקצת בני אדם שהולכים ועוסקים בדברים במלים ובליצנות יצא שכרם בהפסדם. הב' מאן דמפרסם תעניתו הוא ענין גרוע ודומה לנותן מתנה לחבירו ומכריזה ברבים. ג הכועס ביום התענית דומה שנותן מתנה דרך כעס. ד' יראה ללמוד אף מעט קודם שימנע מאומה: (ה) ה' ידקדק אחר פת ישראל. ו' לשלוח תהלה לעני מן מאכל שהכין לו. ז' הוא עיקר ומקור לכולם שיותר שלא לאכול דרך רעבתנות והוא איסור גמור כי זה היה מדרת עשו הרשע שאמר הלעיטני נא וכתיב (במשלי) במן רשעים תחסר והרבה בני אדם נכשלים בזה שאוכלין במהירות דרך זולל וסובא והוא פגם גדול מאוד. ח' שלא ישתה הרבה בכדי שישתכר שאז ישחקק בשניה על ידי בלבול דעת השכרות ונמצא שהפסיד במה שלא הפקיד רוחו ונשמתו קודם השינה בידו של הקדוש ברוך הוא בכונה ובדיעה צלולה והוא חיוב גדול כדאיתא בזהר פ' דברים באריכות ע"ש. ט' יום התענית הוא מסוגל שיפרש האדם חסאיו לפני הקדוש ברוך הוא ואז אין להשטן שום קשרוג בקרבנו או בתפלתו: (י) ודבר זה מבואר בזהר ויקרא חיל רבי חייא ורבי יוסי הו' אולי באורחא עד דהו' אולי אמר רבי יוסי לר' חייא בא נשתדל באורייתא פתח ר"ח ואמר חסאתי אודיעך מכאן אוליפנא דכל בר נש דמכסה חסאין ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא ויתבע עלייהו רחמי לא יהבין ליה למפתח פתחא דתשובה ואי פריש לון הקב"ה חיים עליה ויתגברון רחמי על דינא וכל שכן אי איהו כבי דהא כל פתחין סתמין איהו

אנפלקטם און גויש פאר דיר אז איך האב פאר דיר מקריב גינען מיין תלך און דס און מיין גוף איז אן געגנדיך פון דער היץ מכות שלאפקיים פון מיין פת' עש זאל זיין באנולינג פאר דיר אז דער ריח וואש גייט ארויש פון מיין מויל אין דער צייט זאל ער זיין אזו וויא דער גישמאקער ריח פון דיא קרפנות. און דוא זאלשט מיד באווייליגן: (ו) און נאך דעם אז סיד האבין אפטייל באשייד דיא מעלות פון דעם פאסטן וועלן מיר ווידער באשיידן דיא זאכן וואש זיינען פונם דעם תענית דאש הייטש אז ער טוט דיא זאכן ווערם זיין פאסטן גיט אן גינען. איינש איז ער זאל גינען זיין אין דעם טאג וואש ער פאסט. עוסק צוא זיין אין דברים שבקדושה און גיט אזו וויא אפטייל לייט וואש זיינען דענמאלט עוסק אין דברים במלים און אין ליצנות. דען גייט אונזע וייער שוכר אין וייער שארן: דאש אנדערע איז דער וואש איז ספאקס זיין תענית דאש איז וייער שלעכט. און עש איז גלייך וויא ער גיט אין סתנה צוא זיין חבר און ער רופט עש אויש פאר פיל לייט. דאש דריטע איז דער וואש ברובם בעם אין דעם טאג וואש ער פאסט איז דאש גלייך וויא ער שיינקט אייגנס אסתנה מיט בעם. דאש פערטע איז ער זאל זעהן לערנן פאר זיין אן בייטן חאמטשע גאר ווייניג: (ה) דאש פינפטע ער זאל סדקען זיין אן צוא בייטן מיט פת ישראל. דאש זעקסטע ער זאל פרייער שיקן צוא אין עני פון דעם עסק וואש ער האט זיך אן גינען. דאש זיפטע איז דער עיקר און דער שורש צו

אלע ער זאל גינען זיין גיט צוא עסק וויא איין רעכטן דאש הייטש ער זאל גיט האפן ווייל ער איז הונגערט. און דאש איז איין רעכטער איסור. דען דאש איז גינען דיא סתה פון עשו הרשע וואש ער האט גינאנט (הלעיטני נא). און פיל מענטשן ווערן דער מיט גישמאקען דאש וויא עסין זייער גיך וויא איין זולל נסובא. און דאש איז אנדערש פונם. דאש אכטע איז ער זאל גיט פיל סרינקען נאך דעם תענית ווייל ער וועט שיפער ווערן. וועט ער אנטשלאפן ווערן אן קיש אדער ווען ער וועט אפילו ליינען קיש וועט עש זיין מיט בילבול הדעת און דאש איז דאך אנדערש חיוב אז איסליכר מענטש זאל זיין נשמה איבער ענטפערן פאר זיין שלאף אין דער האנט פון השי' מיט כוונה און מיט איין קלארע דיעה. דאש גינען איז דער טאג פון פאסטן איז וייער סטגל דער מענטש זאל אין אים ארויש ריידן זייער זינד פאר גאט ביה. און דענמאלט האט דער שטן קיין שום קשרוג גיט אין זיין קרבן אדער אין זיין תפלה: (ז) און די זאך שטייט בשייד אין זהר רבי חייא און רבי יוסי זיינען גינאנגן אין וועג האט רבי יוסי גינאנט צו רבי חייא קום לאסיר לערנען תורה. האט רבי חייא גינאנט עש שטייט אין פסוק חסאתי אודיעך פון דאנען לערנען מיר אפ אז איסליכער מענטש וואש בארעקט זייער זינד און אז ער רעט וויא גיט ארויש פאר גאט ביה און בעם גיט גאט ער זאל אים זיין מוחל זיין. לאומ מען אים גיט טאג קיין תשובה. און אז רעט זי אפער יא איהו

איהו פתח ואתקבל צלותיה ועיד מאן דמפרש חמאיה יקרא דמלכא הוא לאתגברא רחמים על דינא ועיד כתיב זובה תורה יכבדני תרין כבודין אינון חד לעילא וחד לתתא חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי .
(ו) פתח עוד ואמר דבההוא יומא דאתחרב בית המקדש לתתא וישראל אולו בגלותא ורחיים על צואריהון ידיהון מהדקין לאחורא וכנסת ישראל אתתרך מבית מלכא למיהך בתריהון ובשעתא דנחת שכינתא אמרה איהך בקדמיתא ואבכה על מדוראי ועל בני ועל היתוד גדול שהיה נעשה בבית המקדש וכד נחתת ממקדש של מעלה חמת אתרהא דמקדש של מטה הוא דחרב ודמיהון של צדיקים אתושד כדן ארימת קלא ואחרגישו עלמא עלאי ותתאי ורמת קלא לעילא עד אתר דמלכא שריא ובעי מלכא למיתרב עלמא לתוהו ובוהו עד דנחתו כמה אוכלסין וכמה משריין לנחם השכינה ולא קיבלה תנחומין .
ההיד קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה וגו' ותחלה יצאת מבית מקדשא ושרתה בארץ ישראל ולבתר נפקת מן ארעא קדישא למדברא וישבה חמן ג' יומין וקראה שם איבה ישבה בדד העיר וגו' .
(ה) הרי ראה כמה היו חביבין דורות הראשונים דהוי עסקי בתורה אפילו בדרך והיה שמחה בידם שהיו מתחברין בחברותה של בעלי תורה כי כל המחבר את עצמו לבעלי תורה מקרבים את הגאולה כי יש לשכינה ד' אמות של הלכה הליכות עולם לו שהקדוש ברוך הוא יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות ותפלתו תהיה קרובה להתקבל ונכסיהון מתברכין בכל הברכות אמן :

פרק נ כב כתבנו לעיל בפרקים בענין מעלות תפלה של עני ועכשיו באתי לכתוב עוד דברים נוסף על הראשונים כי קרבן העני הוא תמיד מרוצה להקדוש ברוך הוא וכמשיה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה ואיתא בזוהר פרשה ויקרא מעשה בעשיר אחד שהביא אל הכהן להקריב שני בני

ארויש פאר גאט ב"ה האט ער חס אויף אים און זיין רחמנות ווערט גשטארקט איבער זיינע דינים און מכל שפן אז ער וויינט פאר גאט ב"ה ווערן אלע מידן אפון פאר זיין תפלה און זיין תפלה ווערט אן גיגונן און דרום דער וואש רעט ארויש זיינע זינד פאר חשית איז דאש דר כבוד פון גאט צו שטארקן זיין רחמנות אויף זיינע דינים און דרום שטייט זוכה תורה יכבדני איז פייטש דער וואש שעכט זיין יצר הרע דר מיט וואש ער איז ויך כתרודה פאר מיר דר טוט צוויי כיבודים אן איינער אויף עדה און איינער אויף עוה"ב : (ז) נאך האט ר' חייא גיזאנט דעם טאג אז דש בהמק איז תרוב גיזאריין און דא ישראל זיינן גיזאנט אין גלות . און מיל שמינר זיינן גיזען אויף זייערע העלור און זייערע הענט זיינן גיזען גיזען גיזען און די פנסת ישראל איז אויף מיט זיין גיזאנט אין גלות אריין האט דא שכינה גיזאנט איה וועל פריער זיין ווייזן אויף מיין ביהמק וואש איז גיזען מיין וואונג . און אויף מינע קינד און אויף דעם גרוישן יחוד וואש עש פלענט גמאן ווערן אין בית המדרש . און וויא דא שכינה האט אראפ גינדקט פון דעם אייבערשטן בית המקדש האט נא גיזען און דאש בית המקדש של מטה איז תרוב און דש בלוט פון די צדיקים איז פון גאט . האט נא אויף גיזאנט איר קול צו קלאגן און עש האט

פרק נ כב מיר האבן שוין גישריבן אין דא פרקים וואש שטייגן פריער אז די תפלה פון דעם ארום מאן איז גרויש . און איינער וועל איה אין דעם פרק נאך שרייבן דער פון דאש דר קרבן פון דעם עני איז תמיד גיזאנט צו גאט גלייך וויא דר וויר שרייבט אין מעשה . איין עושר האט גיבראכט איין פאר טויזן פון איין קרבן .
האט

בני יונה ותוא קרבן עני ואל הכהן קרבן זה לאו דירך הוא אתא לביתיה וחוי עציב (ג) אמרו ליה אחיה אמאי את עציב אמר להו דלא קריב כהנא קרבנא דילי תרין בני יונה אמרו ליה יאות ושפיר עבד דהו קרבן עני דכתיב ביה ואם דל הוא וגו' אלא את צריך לקרבא חד תורא אמר ההוא גברא בדעתיה ומה על המחשבת חפא החמירה התורה להקריב תורא על חפא עצמו לא כל שכן נדרנא דלא אסלק על לבאי מחשבה דחטאה מכאן ולהלאה מה עבד כל יומא אשתדל במשא ומתן ובלילה נאים קצת ואחר כך קרא לאחוי שילמדו עמו תורה והוי קריין ליה יתורא אחרא יומא חד פגע ביה רבי יוסי והוי פריש נכסי למסכנא פלגא ופלגא ליתן על סחורה לאנשים הולכי ימים והוא יתיב ולעי באורייתא (ג) פתח ואמר כל מאן דקריב קרבן ברעותא דליבא הקדוש ברוך הוא אידמן לקיבליה תא חוי קרבנא דמסכנא חשיב קמי קב"ה דהא הוא מקריב חלבו ודמו דהא ליה מדיד למיכל ואייתי קרבנא ובהדיא שעתא דהעני מקריב קרבניה מכריזים בשמים ואמרו כי לא בזה ולא שקין ענות עני כי קרבניה דעני הוא עדיף מכולם דהא עני גרם לי למיהוי בחלק דקב"ה והעוני גרם לי למהוי בחלק דאורייתא ובג"כ פלגינא פלגא למיסכני דהא אינון גרמי לי כל האי וכו' ועיקר קרבנא הוא רעותא דליבא ורעותא דנפשא דהוא חביב מן כל קמי קב"ה (ו) וכעת התפללות הן במקום קרבן צריך האדם להתפלל בלב נשבר ולכוין בדו לתקן קישומין לשכינה בתפלתו כי אלו בני אדם המכוונים במעשיהם הטובים עושין נחת רוח לשכינה ונקראין אנשי מעשה כי מעשה הוא לשון תיקון ויעש ותיקן ולכן אמרה השנומית לבעלה נעשה עליית קיר קטנה ונשים לו שם ממה ושלחן כסא ומנורה וכונתה היתה לכבוד השכינה

האם דער פלן זיין גיט גיט וואלט מקריב זיין און האט גיזאנט צוא אים דאש און גיט קיין קרבן פון איין עושר גאר פון איין עני און ער גיקאפען אהיים און און פרויערעני גיזען: (ב) האבין זיינע ברדער צוא אים גיזאנט ווארום ביטמו פרויערעני האט ער זיין גיזאנט דען דער פלן האט גיט גיזאנט מקריב זיין מיין פאר שוין וואש איה האב גיזאנט פאר איין קרבן האבין זיין צוא אים גיזאנט רעכט האט ער גיטאן ווארום אזא איין קרבן פריינגט איין עני אפער דא בישום איין עושר דא פדארפסט פריינגט איין אקס פאר איין קרבן האט דער מענטש זיך גיזאנט און מיין מה דאך דרויף וואש איה האב גאר גיזאנט און מיין סחשבה צוא ויגדיגן האט די תורה גיהייטן פריינגט איין אקס פאר איין קרבן מכל שכן ווען איה זאל שוין גיזען ויגדיגן וואלט איה דאך שוין פונדא גיזאנט פיל קרבנות פריינגען איה טאט איין גאר אז פון היינט אן זאל איה שוין קיין מאל גיט איה פריינגען אויף מיין הארץ קיין שלעכטע מושבה פלעגט ער איין נאנצן טאג האנדלען און ביין נאכט פלעגט ער אביסל שלאפן און דער נאך פלעגט ער רופן זיינע ברדער זיין זאלן מיט אים תורה לערנען און האט גיזען זיין האלב עשירות און האט געש צו טיילט ארבע לייט און דא אגדרע העלפט האט ער גיזען די סדריים וואש האבין גיהאנדלט מעכר לים זיין זאלן אים סחורות איין קיפין און פאר קיפין

אמאל האט רבי יוסי סבא אים באגעניגט און ער איז גיזען און האט גילערנט: (ג) האט דער עושר גיזאנט איםליכער וואש און מקריב איין קרבן מיט דעם ווילן פון זיין הארץ און גאט ב"ה אן גיזאנט קענין אים קום און זעה דאש דר קרבן פון דעם ארום מאן און חשוב פאר גאט ב"ה דען ער איז מקריב זיין חלב און זיין בלוט ווארום ער האט דאך גיט עפים צו עסן און פריינגט פארט איין קרבן דרום איז דאש גיזענט וויא ער איז מקריב זיין בלוט און זיין חלב און איין דער צייט וואש דער עני איז מקריב זיין קרבן רופט מען אויף אויף דעם היסל כילא בזה ולא שקין ענות עני דען גאט ב"ה פאר שעכט גיט און פאר אים ווערדיקט גיט דאש פייניגן פון איין עני דען דאש קרבן פון דעם עני איז ביין גאט בעשער פון אלע קרבנות דען דא ענינים האבין מיר גורם גיזען צוא האבין איין חלק אין גאט ב"ה און אין זיין תורה און דרום האב איה צוא טיילט האלב פון מיין עשירות צו ארבע לייט ווייל זיין האבין מיר גורם גיזען וואש איה בין גיזאנט פון קרבנות דרום סו דער מענטש סתפלל זיין מיט פונדא און מיט איין צוא פראבין הארץ ווארום דא מענטשן וואש זיין זיך סכין מיט זייערע גוטע מעשים די טען אן נחת רוח צוא דער שכינה און דא ווערין גירופן אנשי מעשה און דרום האט דא שנומית גיזאנט צו

השכינה כי ענין ד דברים אלו צריכין בני ישראל להכין אל השכינה ובעמדו להתפלל תפלת ערבית יכוין שתפלתו הוא נגד מנורה וקריאת שמע של ערבית הוא נגד המטה ובשחרית פסקי דומרה וקריאת שמע הוא נגד שולחן ותפלה הוא נגד כסא והכל הוא כבוד השכינה ע"ש באריכות (ה) ע"כ יראה האדם כמה היא התפלה חביבה כשהוא מתפלל בכוונה ואיך משמח השכינה לאין ערך ושיעור כי בשעה שאומר האדם שירות ותשבחות השכינה מתעשרת באותו הפעם בהוא כתר דאודמן הקדוש ברוך הוא לאתערטא למלכא משיחא ובהוא כתר חקוקים בו שמות הקדושים שהיו גלופים בו בהוא זמנא דעברו ישראל על הים בנין דאיבעי בר נש לכין רעותיה כהוא שירתא וכל מאן דזכי ליה בהוא עלמא שאומר פסוקי דומרה ואז ישיר בכוונה זכי למיחמי מלכא משיחא בתיקוני ההוא כתר לעתיד לבא וזכה לשיד האי תושבחה תמן וכיון דמטי בר נש לישתבח נמיל הקביה האי כתר ושויה לקמיה ולכן צריך לאכללא לה בתריסר מכלין עלאי דמנהון אתברכת ואינן תליסר בוסמין עילאין דאינן הצרי והצפורן החלבה והלכונה מור וקציעה שכולת נרד כרכום הקושם וקלופה וקמון בורית כרשינה והכא אינן שיר ושבתה הלל וזמרה עוז וממשלה נצה גדולה וגבורה תהלה ותפארת קדושה ומלכות והן נגד יג מדות הירחמים וצריך לומר בנשימה אחת דלא ליפסק ביניהו ואי פסיק ביניהו אז נפיק חד שלהובא מתחת גדפויה דכרובים ומכריזים בקול גדול פלוני דין פסיק בשבחה דמריה וישתצי ויתפסק וזכוריה דלא יחיו בגאותא דמלכא כדא ובל יראה נאות ה' ע"כ (ו) על כן צריך האדם לזוהר בזה מאוד לומר מן תיבות שיר ושבתה עד קדושה ומלכות בתפלת ישתבח בנשימה אחת וכן נכון שלא להפסיק בכל מיני דקדושה כגון בעניית אמן יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי יתברך וקבלתי בשם חסיד אחד שהיה מדקדק כשאמר אמן יהא שמיא רבא וכו' לכין את רגליו להדי כמו בתפלת יח

אמר מאן לאסיר מאכין צוא דעם אלישע הנביא אין אויבר שמ"ב און לאסיר דארטן טאן איין בעט און איין טיש און איין שטול און איין סטור. און איר כוונה איז גווען לכבוד השכינה. דען דיפיר זאכן איז איין רמו אז די ישראל דארטן פיר זאכן אן גרייטן לכבוד השכינה. דאש איר דאש ש"ע פון מעריב דא רופט דער וזתר סטור און די קיש פון שחרית רופט ער טישאונ ש"ע פון שחרית רופט ער שטול (ה) דרום זאל דר מענטש זעהן וויא פיל די תפלה איז גלייבט פון גאט ביה אז ער איז ויא מתפלל מיט כוונה און וויא ער דער פרייעט דא שכינה וואש עש האט גאר קיין שיעור און קיין ערך נים. דען בשעת אז דער מענטש זאגט דא שירות ותשבחות קריינט זיך דענמאלט דא שכינה אן מיט דער קרוין וואש גאט ביה נועם אן קרייגן צו דעם מלך המשיח. און אין דר קרוין זייגן אויש גיקרייט די שמות הקדושים וואש די ישראל האבן גיאגט בשעת זייא זייגן גאנגן אויף דעם ים דרום אז דר מענטש זאגט די שירה פון דעם ים מוז ער גבין זיין מיט זיין גאנצן הארץ. און אימליכר וואש איז וזכה אויף דער וועלט צו זאגן כוונה די פסקי דומרה און אז ישיר נועם ער וזכה זיין צו זעהן לעתיד לבא דעם מלך המשיח זיין אן גיטאן אין דער קרוין. און נועם וזכה זיין דא שירה דענמאלט צוא זאגן. און אז דר מענטש קומט

צוא ושתבח. נעמט גאט ביה די קרוין פון זיך. דרום מוז סען זאגן אין איין אטום דא דרייא צעהן ווערשער שיר ושבתה הלל וזמרה עוז וממשלה נצה גדולה וגבורה תהלה ותפארת קדושה ומלכות דען דא דרייא צעהן ווערשער זייגן קענין דא דרייא צעהן מדות הירחמים דאש איז ה' אל רחום וחנון וכו' און קענין דא דרייא צעהן ערלייא בשמים פון קמורת. און זאל זייא גיט איבר טיילן גאר אין איין אטום מוז ער זיי זאגן און אז ער טיילט זיי ויא איבער. גיט ארויש איין פלאם פון אונטער דא פליגל פון דא קרובים און רופט אויש מיט איין גרויש קול. דער דאונער מענטש האט צו טיילט די לויב פון זיין הער דאש היישט ער האט זיי גיט גיטאנט אין איין אטום. דרום זאלן זייגע זכיות צו טיילט און פון לענד ווערין דאש ער זאל גיט זעהן אין דעם הערשאפט פון הש"י (ו) דרום מוז דער מענטש זייער גוהר זיין דריגן צוא זאגן דא דרייא צעהן ווערשער אין איין אטום. און אז אויף איז רעכט ער זאל גיט מפסיק זיין אין אלרלייא מיני קדושה דהייט אין דא ווערשער אמן יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי יתברך. און איך האב מקבל גווען פון איין חסיד דאש ער האט מדקדק גווען בשעת ער האט גיאגט אמן יהא שמיא רבא וכו' האט ער צום אויף גינגן זייגע פיס אייגע

יח כי זה אות ומופת שהקדוש ברוך הוא חפץ מאוד בתפלתן של ישראל כראיתא במדרש יחזקאל ראה כמה גבוה הקביה מן עולמו ואדם נכנס לבית הכנסת ומתפלל אחורי העמוד ומהפך פניו אל הכותל כר ואם הוא בדרך יהדר אפיה לאילן (ו) כי תיבת כותל הוא סוד נפלא הובא בתיקוני זוהר שהוא תיבת כיו תל רל כיו הוא שם הוייה תל קאי על בית המקדש שהוא כותל מערבי שכל התפלות פונין לשם ולכן צריך האדם לכיון בזה כשיהפוך פניו אל הכותל ואחר כך יתפלל בהכנעה ובאימה כי כותלי בית הכנסת הם קדושים ואור השכינה חופפת עליהם תמיד ולכך מנהג כשר לגשק הכתלים של בית הכנסת מחיבת הקדושה (ח) וראייה ממדרש ילקוט יחזקאל ויצא כבוד ה' מעל מפתן הבית משל לאדון שיצא מפלמין שלו והיה מנשק בכתלים ומנפף בעמודים ואמר הוי שלום ביתי הוי שלום פלמין שלי כך היתה השכינה מנשקת ומגפפת בית המקדש הוי שלום ביתי ומקדשי ועכשיו הבתי כנסיות הן דירות השכינה ע"כ צריכין אנו לנהוג בבתי כנסיות שלנו כבוד וקדושה ולא להראות בהן קלות ראש כמשיל וכל המתפלל באימה וביראה ובכוונת הלב זוכה לחוות בנועם ה' ולבקר בהיכלו אמן :

פרק נא כתיב והיה מחנך קדוש כשם שיש גבול בכיתות ומחנות השכינה שנקראים קדושים כן בגוף האדם ואיבריו הם נקראין מחנה בעיני אם האדם מקדש את גופו ואיבריו בענייני הקדושה אזי איבריו שלו נקראים מחנה שכינה ממש עליהם נאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל ושכנתי בתוכם וכשהולך האדם בדרך לא טוב אזי הוא מכניס עצמו להיות מחנה לסמרא אחרא (ב) ע"כ יהיה שגור בפי האדם לומר תפלה קצרה (רבונו של עולם וכני להיות אני כסא לשכינה כי כשהגוף הוא

האם ניהאלום די וילין און האם נחאנט זיין מיט שלום מיין הויז זיין מיט שלום מיין פאלאץ גלויב ער גייענדיג ויך מיט אים . אזו אז דיא שכינה איז ארויש גיגאנגן פון דעם בית המקדש האם זיא נקדשט און ניהאלום דעם בית המקדש און האם ויך מיט אים גייענדיג . און אינגיט וייען די שולן דיא דירה פון דר שכינה . דרום כיוון מיר אין אונזערע שולן נהג פאר און קדושה זיין און גיט נייטיק אין וויא קיין קלות ראש חז' . און דער וואש איז מתפלל בפונדא אין שול דר נעם זוכה זיין צו זעהן אין דעם יסקיים פון גאט און צוא דיין אים אין זיין היכל אמן :

פרק נא כתיב עש שמיים אין דר הורה והיה מחנך קדוש און דיין מתנה ואל זיין הייליג . דען אזו ווא די מלאכים און דיא פתוח און מחנות פון דער שכינה זייען דאך פונדא הייליג . אזו אויך ניהער דער מענטש הייליג זייען גלידד און זיין לייב . ווארום אז דר מענטש הייליגט זיין גוף און זייען גלידד . ווערין זייען גלידד כמש גיחזין מתנה שכינה . און אויף זיין ווערט גיגאנט דער פסק ונקדשתי בתוך בני ישראל און איה וועל ווערין גהייליגט צווישן די קינדר ישראל ושכנתי בתוכם און איה וועל רוען צווישן זיי אבר אז דר מענטש גיט אין איין וועג וואש ער איז גיט גוט בריינגט ער זיך אריין ער ואל זיין איין מתנה צו דר סמרא אחרא חז' . (ב) דרום ניהער גייווינטליך זיין ביא דעם מענטשין צו זאגן דיא קרעץ תפלה רבשע וכו' להיות אני

צו דער אנדערע אז וויא ביא שמנה עשרה . דען דאש איז איין צייכן אז גאט ב"ה באנערט אין דיא תפלות ישראל . אזו וויא דער מדרש יחזקאל שרייבט זעה וויא הויך השיי איז פון דעם עולם און וויא אמענטש גיט אין שול אריין און קערט אים זיין פנים צוא דר וואנט און מוט תפלה דער הערט השיי תיבה און אויב ער איז אין וועג ואל ער אום קערין זיין פנים צוא איין פנים און ואל דאכנען : (ז) דען דאש ווארט פותל איז איין וואונדערליכר סוד דאש שמיים אין תיקוני זוהר . אז דאש ווארט פותל איז (כז) (חל) כז איז אין דער צאל וויא דער שם הויה . דאש ווארט תל מיינט מען דאש ביהמיק וואש עש היישט תלפיות דאש אלע תפלות קערין זיך אהין און פון דארטן גייען זיי ערשט אויף דעם היכל ארויף און אז דר מענטש קערט אים זיין פנים צו דר וואנט צו דאכנען מו ער זיך כיוון זיין דרויף וואש מיר האבין דא גישריבן דער נאך ואל ער דאכנען מיט גרויש פארבט און אונטער מעניקייט . דען דיא ווענט פון דער שול זייען זייער הייליג און דיא ליכטיקייט פון דער שכינה שוועבט אויף זיין . דרום איז איין מתנה פאר צו קישין דיא ווענט מתחת דיא ליבשאפט פון דער קדושה וואש אויף זיין איז (ח) און איין ראייה איז דר צו פון דעם מדרש ילקוט יחזקאל דען דער מדרש ואם עש איז איין משל צוא איין הער וואש ער איז ארויש גיגאנגען פון זיין פאלעץ . און האם גיקשט דיא ווענט און

הוא בקדושה נעשה כמא לשכינה) כי זה הוא חשק ותאוה שהשכינה שורה על גופות הצדיקים משא"כ כשיסלף אדם את דרכו הוא להפך חס ושלום וידקדק האדם באמירת ק"ש בכוונה גדולה כל מלה ומלה כי יש בק"ש רמ"ח תיבות נגד רמ"ח איברים (ז) ואיתא בזוהר חדש כל שקורא ק"ש כדקא יאות כל תיבה ותיבה משפיע בכל אבר ואבר דיליה ואם אינו קורא ק"ש בכוונה כי אם במהירות וארעי רק לבו הוא מהרהר בעסקים אחרים וחלב אינו יודע מה שהפה מדבר אזי כל אבר ואבר שואב עליו סמרא אחרא ועל ידי כן באים חלאים ומכאובים על גופי בני אדם על אשר אינו נזהרין לקרות ק"ש בכוונה והענין שצריך לידע מ"ש בספר כלי חמדה פ' בראשית כי כשם שרמ"ח איברים ושם"ה גידין של האדם מכוונים ומשועבדים תחת רמ"ח מצות עשה ושם"ה מצות לא תעשה ה"נ ארצות תבל ומקומות של העולם מכוונים אל רמ"ח מצות עשה ושם"ה מצות לא תעשה נגד איברים וגידים של האדם (ח) ואמרו הראשונים כי עקרב מסור תחת ממשלת מצות מילה והמופת שאם ישיך העקרב אם ישימו על הנשך ברית מילה של תינוק שלא ראה קרי ישקום הכאב ומסתלק הסכנה ועוד סגולה נפלאה לתינוק הנולד שלא יקרה עליו חולי נכפה בר מינן מיד כשנולד ישימו בפיו ברית קדש של תינוק יהיה ניצול כל ימיו מחולי נכפה. עוד דע כי היסורים הבאים על האדם אם האדם מקבל עליו באהבה ובחבה אזי אותן יסורים מוכין ומטהרין ומקדשין את הגוף מאד (ט) והענין מבואר בזוהר פ' לך לך כי נשמת האדם נמשל לגר וטבע הגר כשאינו מאיר אזי מנענעין אותו קצת ויתלהב יותר ומאיר כראוי וזה דוקא בגר יפה משא"כ בגר גרוע אדרבה בנענעויו אותו יכבה הגר וכמו כן האדם בהיות חוטא והגשמה אינה מאירה בתוך גופו כראוי אזי הקדוש ברוך הוא שולח עליו יסורים

דער וועלט וינען אויף קענין דיא רמ"ח מצות עשה אונ שם"ה מצות לא תעשה (י) אונ דיא ערשטע חכמים האבין גיזאנט דיא ערד וואש איז אנשער דעם מול עקרב איז איבער גענעטפערט אנשער דיא מסשלה פון מצות מילה. אונ איין מופת איז דער צוא דאש אז איין ענדעש שום איינעם איין בים אז מען לייגט אויף דעם בים איין מילד פון אז איין קינד וואש האט נאך גיט רואה קרי גינעוין ווערט דער ווייא טאג תיכף גישטילט אונ דיא סכנה ווערט אפ גיטאן. אונ נאך איז פאר האנדן איין וואונדערליכע סגולה אז וויא איין קינד ווערט גיטאן זאל מען טאן אין זיין מילד איין ברית מילה פון אז איין קינד וואש האט נאך גיט רואה קרי גינעוין וועט ער ניצול ווערן ווייל ער וועט לעבן פון דער חולי נכפה רחמנא ליצלן. נאך ווייש אז דיא יסורים וואש אויף דעם מענטשן אז דער מענטש נעמט וויא אן באהקה וינען דיא יסורים וייער סטער דעם גוף אונ מאכט אים וייער הייליג (יא) אונ דער טעם איז באשייד אין זוהר. דען דיא גשמה פון דעם מענטשן איז גינליכן צוא איין ליכט. אונ דיא טבע פון איין ליכט איז. אז עש פרענט גיט ליכטיג צוא שאקילט מען עש אביסל פרענט עש שוין גאנץ פיין. אונ דאש איז דוקא ביא איין גוט ליכט. אז עש איז אבער איין שלעכט ליכט דאש ויישט אז עש איז פון שלעכטין תלב. איז נאך ענדער אז

מען

כמא לשכינה וייא מיה סוכה אז איך זאל זיין איין שטול צוא דער שכינה ווארום אז דער גוף איז הייליג ווערט ער איין שטול צוא דער שכינה בלוקר ווייל דיא שכינה רואט אויף אים איז גלייך וויא ער איז צוא איר איין שטול. אבער אז דער מענטש פאר קריסט ויין וועט איז חז פאר קערט. בלוקר ווערט ער חז איין שטול צוא דר סמרא אקרא. אונ דער מענטש זאל מדקדק זיין ק"ש צוא זאגן מיט גרויש ביונה איסליכש ווארט. ווארום אין ק"ש איז פאר האנדן רמ"ח תיבות דאש מיינט מען צווייא הונדערט מיט אכט אונ פערציג ווערטער. קענין דיא רמ"ח אברים דאש מיינט מען צווייא הונדערט מיט אכט אונ פערציג גלידער וואש דער מענטש האט (ג) שרייבט דער זוהר חדש איסליכער מענטש וואש ליענט ק"ש וויא רעכט איז איז איסליכש ווארט משפיע אין זיין אבר. אבער אז ער ליענט דיא ק"ש גיט מיט ביונה גאר גיט אונ זיין הארץ טראכט גאר אנדערע זאכן. אונ דאש הארץ ווייש גיט וואש דאש מול רעט. שעפט איסליכער אבר אויף זיך דיא סא חז. אונ דרום קימען קראנקייט אונ ווייא טאג אויף דיא מענטשן וואש וינען גיט גוהר ק"ש צו ליענען מיט ביונה. אונ אין ספר כלי חסדה שמיים דיא רמ"ח אברים אונ שם"ה גידין פון דעם מענטשן וינען קענין דיא רמ"ח מצות עשה אונ שם"ה מצות לא תעשה אז אויף דיא לענדער אונ דיא ערשער פון

יסורים המנענעים אותו ומועזעים אותו וכאשר יקבל באהבה או תורת הנשמה להיות מאירה ביותר מבראשונה ואם אינו מקבל באהבה או אינו זוכה להאיר כבראשונה ויסורין מריעין לו והדין מתעורר עליו עד ירידתו לשוהה עמוקה של גיהנם והירא דבר ה' יבחר בחיים וסוב לו :

פרק נב שלמה עליו השלום כתב בספרו אל תהי צדיק הרבה ואל תרשע הרבה וכן אמרו רז"ל במסכת סוטה הוזהרו מן הצבועים שדומין לפרושים שעושין מעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחם והנה לפעמים האדם יראה לעינים איש אשר עוסק תמיד בתפלה בכוונה והולך בתפילין כל היום אתה סוכר ברעתך שהוא איש ישר וכשר כאשר שתמיד הוא עוסק במלאכת השמים אבל אין אתה יודע מה שהוא בלבבו . (ג) ובא וראה מה ששמעתי מעשה שהיה איש זקן עשיר גדול והיה לו רק בן יחיד בחור יפה עינים וחכם מאוד ויהי היום ויקרבו ימי הזקן למות וקרא לבנו הבחור וצוה לו קודם מותו וא"ל בני הנה אני מנחיל לך ממון רב אוצרות גדולות שהיה לך כל טוב כל ימי חייך ואני מצוה לך שתשמור את עצמך מן הצבועין מן אנשים שהמה עוסקים בחסידות הרבה חוץ לשבע הבריות כי כך מראין את עצמם שהן חסידים אבל שבע תועבות הן בלבם והזהר מן וצדקתך ואף יהיה לך ולירעך כל טוב כל הימים ומת האיש הזקן . (ג) ואח"כ נשא הבחור בתולה יתומה ענייה אחת יפת תואר מאוד כאשר שישרה בעיניו ואחר הנשואין שמח באשתו ואשתו היתה צנועה וחסידה בעיני בעלה וכמו שנים ד' או ה' אמר הבעל לאשתו בא עמי לפייל ברחובות ובשווקים לראות בסוב הארץ ואמרה לו אשתו לא אלך פן אשא עיני אל אנשים אחרים או אנשים אחרים יתנו עיניהם

בי

מן צוא שאקלט עש וייל עש ווערמ גאר פאר לאשין . גאר גיט נידרונגען ווארום דא ווייטש דאך גיט וואש אין אזו אויף אז דער מענטש זינדט . און דיא נשמה קען גיט לייכטמין אין זיין טוף וויא מען דארף . שיקט גאט ביה אויף אים יסורים וואש זיין צוא שאקלן אים און אז ער נעמט אן דיא יסורים באהבה לייכט שוין דיא נשמה אין אים וויא עש גיהער צו זיין אבר אז ער איז זיין גיט מקבל באהבה אז ער אפילו גיט זוכה אז דיא נשמה זאל אין אים לייכטמין אזו וויא וויא האט גלייכט אין אים פאר די יסורים . און דיא יסורים טוען זיך שטארקן איבר אים און איפלן אים און דער דין ווערמ דער וועקט אויף אים . ביז ער נידרמט אין סיפן גרוב פון דעם גיהנם אבער דער וואש פארקט זיך פאר גאט דער וויילט זיך בעשער אויש אין לעבן און איז מקבל דיא יסורים באהבה און דען איז אים גוט אויף עולם הוה און אויף עולם הבא אמן :

פרק נב שלמה הקלה עיה האט גישריבן אין משלי דא ואלשט גיט צוא פרום זיין און אזו אויף האבין אונטערע חכמים זל גימאנט זיין גימאנט פון דיא וואש זיין צו פרום ראש זיין מאכין זיך גלייך צוא דיא פרוםע לייט און טוען דיא שלעכטע מעשה פון זכרי און ווילן שבר אזו וויא פנחס און גון אכאל אז דער מענטש זעהט איין מענטשן וואש ער דאכט בפרוה און גיט איין גאנצין מאג אין די תפילין מינשט דאך פונדאז ער איז זייער איין איש פשר וייל ער איז תמיד עוסק אין מלאכת שמים אבר דו פון איז

מאמער

בי ואני מכשיל אותם אז אמר בעלה בלבו אף היא נראית כצדקת וזכר את צוואת אביו ושתק והלך בעצמו לשוק יחידי מה עשה האיש הנל כמו חצי שנה אחר זה המעשה הלך וצוה לעשות לכל החדרים שבביתו שני מפתחות ונתן מפתח אחד מכל חדר וחדר לאשתו ומפתח א' לקח לעצמו ולא הגיד לאשתו שיש לו עוד מפתח . (ו) ויהי היום אמר הבעל לאשתו שהוא צריך לילך למרחקים לקנות סחורות להכין לו צדה לדרך וכך עשתה אשתו כי היתה סבורה שבעלה יסע ממנה בדרך כל הארץ וליום מחרתו נסע הבעל ממנה והיא סברה שילך בעלה למרחקים אבל הבעל עשה בערמה וכשהיה חצי פרסה מחוץ לעיר צוה לעגלון לשוב ולילך לעיר ולא שב לביתו כיא לבית האושפיוז אשר אורחים שמה וכאשר הגיע החשך בלילה הלך העשיר לביתו ופתח פתח ראשון בביתו ואחר כך הלך מחדר לחדר עד שבא לחדר אשתו שהיתה ישנה ואחד היה שוכב עמה במטה . (ה) וכשראתה האשה שבעלה הוא בחדר אמרה שיקח חרב וידקור את בעלה והוא היה מתירא והלך לו מחוץ לביתו ומרוב הצער שלו הלך ושכב בשוק וישן שם ובאותה הלילה נגנב מהמלך של אותו העיר אוצר אחד ולקח הנגב כל האבנים טובות של המלך והיתה צעקה גדולה בארמון המלך . (ו) וצוה המלך לחפשו בכל הדרכים ובבתים חיפוש אחר חיפוש והלכו עבדי המלך בכל העיר והיא ומצאו להאיש שוכב וישן על הרחוב ואמרו בלכם שהוא הנגב ותפשו אותו ונגמר דינו למיתה אחר העיניים שנפסקו לו ואחר כך כשהיו מוליכין אותו לתלותו על העץ הלך איש אחד עמו ואותו האיש היה חשוב גדול אצל המלך והיה מדבר על לבו דברים נחומים ואח"כ היו מוליכין אותו ברחוב אחד שהיה

סאמער וועל איך קוקן אויף פרעמדע מאנזבילין . און פרעמדע מאנזבילין וועלן קוקן אויף מיר וועל איך ויין בריינגען צו איין עבירה . האט איר מאן זיך נישטראכט ויא ווייזט אויף אויף ויין וצורקת . האט ער זיך דער מאנט אן ויין סאטערש צוואה און האט גישוויקט : און איז אליין גינגאנען שפאצירן אויף דעם סארק . וואש האט גיטאן דער דאזיגער מענטש . דען אין איין האלב יאר ארום נאך דער בעשה איז ער גינגאנען און האט גיהיישן מאכין צוא איסליכן חדר פון ויין הויז צווייטא שליסלען און האט ויין ווייב אפגיגעטן איין שליסל פון איסליכן חדר און איין שליסל האט ער צו זיך גנובן . און דאש ווייב האט ניט גיוואוסט אז ער האט איין שליסל צו איסליכן חדר : (ד) אסאל האט דר מאן גיזאנט צו ויין ווייב אז ער דארף גיין אין איין ווייטן וועג סתורה קויפן . ואל ויא אים אן גרייטן שפיו אויף דעם וועג . און אז האט ויא גיטאן ווארום ויא האט גימיינט אז ער וועט מאקע פארין אין איין ווייטן וועג . דעם אנדערין טאג איז ער אונזעק גיפארין האט ויא גימיינט ער איז שוין אונזעק גיפארין אין דעם ווייטן וועג אריין . אפר ער האט עש גיטאן מיט איין ערסה דען אז ער איז גיווען איין האלב בייל פון דער שטאט . האט ער גיהיישן דעם בעל עגלה ער ואל מיט אים קאריק פארין אין שטאט אריין . און האט זיך גיט אים גינקעט צו ויין הויז נאר ער איז אריין גיפארין אין דר הארברג וואש אלע סודרים פארין אריין . און אז עש

אויגווארן רעכט פינצט איז ער גינגאנען צו ויין הויז און האט גיעפנט די ערשטע טיר פון ויין הויז מיט ויין שליסל און איז און גינגאנען פון איין חדר צום אנדערן ביז ער איז גיקומען צו דעם חדר וואו ויין ווייב שלאפט האט ער דער ווייט אן איינער ליגט מיט איר אין בעט : (ה) וויא ויא אשה האט דער וועהען אז איר מאן איז דא אין דעם חדר . האט ויא גיזאנט צוא דעם מענטש נעם ויא שווערד און שטעקט מיין מאן : האט ער סורא גיקריגן און איז אנשלאפן גיווארן אויף דער גאס און סתחת ויין פיל צער איז ער גינגאנען און האט זיך גילייגט אין סארק וואו איז דארטן אנשלאפן גיווארין . אין דער זעלביגער נאכט איז פייא דעם מלך פון דער שטאט גינגבט גיווארין איין אוצר . און דער גנב האט צוא גינגען אלע אבנים טובות פון דעם מלך . איז גווען איין גרויש גישרייא אין דעם סלכות פאלאץ : (ו) האט דער מלך גיפאטן סען ואל וזכין אין דיא וועגן און אין דיא היינער סאטער וועט סען די גנבים נפין . ויין דיא שלוחים גינגאנען און האבן גווקט אין דער שטאט און האבן גפגען וויא דער עזשער ליגט אויף דער גאס און שלאפט . האבן ויא זיך גיטראכט אז דאש איז בודואי דער גנב . און האבן אים גיפאט . און סען האט גיפסקט סען ואל אים פריער אן סאן גרוישע ענוים . דער נאך ואל סען אים היינגען . בשעת סען האט אים גפרט היינגען איז איין מענטש מיט אים גינגאנען . און דער מענטש האט אים גפירט און איז

חלק שני

פרק נג כל מה שברא הקב"ה בעולם הכל הוא לכבודו ברא וכ"ש האדם שהוא עולם קטן לא נברא אלא לכבודו כדי שיהיה האדם עבד להקב"ה לעבדו באימה וביראה ובאהבה והנה בהיות האדם מלוכב לבושי קדושים במעשים טובים אז נקרא עבד ה' ואלו הדברים הן שאדם משעבד גופו ונפשו לעבוד ה' אהבת התורה כוונת המצות כוונת התפלה קדושת שבת וי"ט קדושת האיברים קדושת המחשבה קדושת המחנה קדושת הגדרים קדושת המדות' (א) ונתחיל באהבת התורה הוא שיכוין בלימודו לשם הקב"ה ושכינתה ולא לתועלת עצמו כדי שיהיוק עצמו לבעל תורה או אפילו שיהיה לו עוה"ב וכל המכוין בלימודו להנאת עצמו וכבודו עליו נאמר וכל חסדו כציון השדה והנה האדם העוסק בתורה צריך להיות בשמחה כי אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה ולא מתוך עצבות' (ב) צריך האדם ליוהר לילך לישיבה של הרב מורה צדק לעדתו וכתב הרב ר' יעקב דל כי כנגד כל פעם שאדם מונע עצמו מלכת לישיבה בעוה"ז כך דוחין אותו מן ישיבה של מעלה בעוה"ב במספר הימים' צריך ליוהר בעל תורה מגאווה כמו שהארבתי לעיל' צריך האדם ללמוד הלכה בכל יום ויכוין לדייק היטב ולהסיר לפי שכלו כל הקושיות שבה ובזה הוא מסיר מהשכינה כל הקליפות ומקשט אותה בקישומין כי אותיות הלכה הן אותיות הבלה ולא יבוש לומר על דבר שלא שמע לא ידעתי ולא שמעתי' (ג) ילמוד בכח עד שיוע ובזה הוא משכר הקליפות גם יוהר שלא יהיה בכעס בפלפול בישיבה כי אז חכמתו מסתלקת ממנו ואפילו עם התלמידים שלא יבינו לא יהיה בכעס כמ"ש לעיל בפרקים

פרק נג כל א"ל וואס גאט האט פשאפן אויף דר וועלט' הנאה און זיין פבור וועגין אויף דעם שטייט אין פסוק האט ער נאר פשאפן פון זיין פבור וועגין' און ככל חסדו כציון השדה און נאר זיין חסד איז נאר נויא דאש שפראצונג פון דעם פעלד דר מענטש וואס לערניג תורה מוז ער לערנן מיט שמחה ווארום דיא שכינה רועט פער גיט נאר בייא דעם וואש האט שמה און גיט בייא דעם וואש איז מרועריג' (ב) דער מענטש מוז גיוואריגט זיין צוא גיין צוא דער ישיבה פון דעם רב וואש איז אין זיין שטאט' און דער רב ר' יעקב שרייבט אז אזוא פיל מעג וואש דער מענטש גייט גיט אין דער ישיבה פון דעם רב אבד אזוא פיל מעג שטויסט מען אים ארויש פון דער ישיבה של מעלה דער בעל תורה מוז נורר זיין פון נאקה דר מענטש מוז אלע טאג לערנן איין הלכה און זאל דרינגען גוט בדרקען זיין ער זאל זיך גיט בארין דרינגען און ווערליג זיין שכל איז זאל ער אפ טאן אלע קשיות' און דורך דעם מוז ער אפ אלע קליפות פון דער שכינה און צירט זיא אויש מיט צירונג' און אויף אזוא איין נאך וואש ער האט גיט גיהערט' זאל ער זיך גיט שעפן צוא ואגן איך האב עש גיט גיהערט און גיט גיוואושט' (ג) ער זאל לערנען מיט פא ביו ער זאל דער שוויצט ווערן' און דער מיט צוא ברעכט ער דיא קליפות' אויף זאל ער נורר זיין ער זאל גיט זיין אין פעם בשעת ער איז זיך ספלפל מיט זיינע חברים

האט ער נאר פשאפן פון זיין פבור וועגין' און ככל חסדו כציון השדה און נאר זיין חסד איז נאר נויא דאש שפראצונג פון דעם פעלד דר מענטש וואס לערניג תורה מוז ער לערנן מיט שמחה ווארום דיא שכינה רועט פער גיט נאר בייא דעם וואש האט שמה און גיט בייא דעם וואש איז מרועריג' (ב) דער מענטש מוז גיוואריגט זיין צוא גיין צוא דער ישיבה פון דעם רב וואש איז אין זיין שטאט' און דער רב ר' יעקב שרייבט אז אזוא פיל מעג וואש דער מענטש גייט גיט אין דער ישיבה פון דעם רב אבד אזוא פיל מעג שטויסט מען אים ארויש פון דער ישיבה של מעלה דער בעל תורה מוז נורר זיין פון נאקה דר מענטש מוז אלע טאג לערנן איין הלכה און זאל דרינגען גוט בדרקען זיין ער זאל זיך גיט בארין דרינגען און ווערליג זיין שכל איז זאל ער אפ טאן אלע קשיות' און דורך דעם מוז ער אפ אלע קליפות פון דער שכינה און צירט זיא אויש מיט צירונג' און אויף אזוא איין נאך וואש ער האט גיט גיהערט' זאל ער זיך גיט שעפן צוא ואגן איך האב עש גיט גיהערט און גיט גיוואושט' (ג) ער זאל לערנען מיט פא ביו ער זאל דער שוויצט ווערן' און דער מיט צוא ברעכט ער דיא קליפות' אויף זאל ער נורר זיין ער זאל גיט זיין אין פעם בשעת ער איז זיך ספלפל מיט זיינע חברים

בפרקים הקודמין (ה) יהיה לו חדר מיוחד לקרֹושת בית המדרש ממש ואם אי אפשר להיות לו חדר מיוחד ייחד בחדרו זוית א' מיוחד ויקבע שם עתים לתורה. עיקר לימוד ועסק התורה הוא לעשות כביכול כמא לשכינה ובזהוית אדם מלוכלך בעון וחטא אזי אין השכינה שורה עליו כי כל עון ועון הוא קוץ מכאיב כביכול נגד השכינה ולכן יתורה האדם קודם שילמוד כדי לייחד הקדוש ברוך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו. (ה) ספר שיש בו טעות יתקן ואל תשכן באהלך עולה ואין להגיה מסבא וכתב הרמב"ן ול יד המוחקת בספרים בלתי ראיה ברורה תקצץ ולטא דרבנן יגיע להאי ידא שתקצין. היגע בלימודו לא במהרה הוא שוכח. הלומד בבית הכנסת אינו שוכח. הלומד ולשונו יבש מחמת צמא ואין מפסיק מלימודו נחשב לו לכפרת עון על עון דברים בטלים. כשם שמחוייב האדם לקיים מצות הנשמיים כך הוא מצווה על הרוחניים לחדש חרושים בתורה ועייב יזכה לאור התורה. (ו) קנה לך חבר כמשמעו גם רמו אל תקולמוס יהא לך חבר שתכתוב מה שתחדש והסימן כתוב וזאת זכרון בספר ואין זאת אלא תורה דכתיב וזאת התורה וכתוב כתבם על לוח לבך צריך האדם שיהיה מושלם בלימודו בלימוד פ"ש ר"מ ד"רש סוד ורית הוא פרדים שאל"כ צריך להתגלגל אפילו על אחד מהן. הוי רגיל בלימוד תריג מצות יקבע עתים לתורה בכל יום שיהיה לו עת קבוע שאף אם ירויה ממון רב באותו זמן לא יעבירונו קביעות התורה (וכן הוא המנהג זה בעיר ואם בישראל ק"ק פראנקפורט דמיין) וזה מאהבת ה' ותורתו. יותר שביום שני ויום ה' ילמוד יותר מבשאר ימים ויכוין למתק הדינים השולטים באותן ימים.

תכרים ווארם אז ער איז אין פעם ווערט זיין תקבא פון אים אפ גימאן. און אפילו אויף דיא תלמידים וואש פאר שטייען גיט זאל ער גיט זיין אין פעם: (ר) ער זאל האבן אפונדער חדר אין זיין היים ער זאל דארמין לערנען. און אויב עש איז גיט שילף צוא האבן אפונדער חדר. זאל ער זיך מייחד זיין אין זיין חדר אפונדער ווינקלע צוא לערנן תורה. דער עיקר פונגה פון דעם מענטשן זאל זיין מיט דעם לערנן דאש דורך דעם לערנען זאל ער זיין שטול פביכול צו דר שכינה און אז דער מענטש איז איין גיריכט מיט זינד קען דיא שכינה גיט רענן אויף אים. ווארם איסליבע זינד איז וויא איין דארן פביכול צוא קענען דער שכינה ידורם זאל דר מענטש זיך מתורה זיין אויף זיינע זינד איידר ער זעצט זיך לערנן: (ה) אזו איין ספר וואש דרינען איז פאר האנדן איין טעות זאל ער אים פאריכטן אבר מען פאר גיט מניה זיין פון זיין שכל נאר ער מוז נאך זעהן אין אנדערע ספרים אויב דאש איז איין רעכטער טעות דענסאלט זאל ער דאש פאריכטן און דער רמב"ן שרייבט דיא האנט וואש מעקט אין ספרים אן איין קלארע ראיה. דיא זאל אפ גיהאקט ווערן דער וואש סדר זיך אין זיין לערנן דער פאר געקט עש גיט גיף. דר וואש לערניגט אין שול דער זיין צונג ווערט פאר מריקט מתמת דאשט און ער איז גיט מפסיק פון זיין לערנן ווערט אים פאר געבין זינד פון דברים בטלים. אזו וויא דער מענטש איז מדיב סקנים

צוא זיין דיא מצות הנשמיים דאש היישט דיא מצות וואש מען טוט מיט די גלידן אזו אויך מוז ער מקיים זיין די רחמי מצות דאש היישט מתחש צוא זיין חידושים אין דער תורה און דורך דעם וועט ער זוכה זיין צו דר ליכט פון תורה. (ו) קיף דיר איין חבר דאש היישט דא ואלשט צאלין איין גומין חבר מיט אים צוא לערנן אויך איז דאש ארמז דאש די פען זאל דיר זיין איין חבר. דא ואלשט אויף שרייבן אלץ וואש דא האשט מחדש גיווען אין דער תורה. דער מענטש מוז לערנען פשטים רמזים דרוש סודות התורה דער סימן דר פון איז פרס דא (פ) מאכט פשטים. דיא (ר) מאכט רמזים די (ד) מאכט דרוש דיא (ס) מאכט סוד אבר אז ער לערניגט גיט אייגש פון דיא פיר מוז ער נאך אפאל מגולגל ווערן דער מענטש זאל גיוואונט זיין צוא לערנען דיא תריג מצות. ער זאל זיך קיבע זיין צייטן אויף צוא לערנן. דאש איסליכן מאג זאל ער האבן גזעצטע צייטן צוא לערנן און ווען עש זאל אים שטיין צוא פאר דיען פיל געלט אין דר צייט זאל ער דיא צייט גיט פאר פעלין פון צו לערנן. און דאש זאל ער מאן פון ווערן דיא ליבשאפט פון גאט און זיין תורה. ער זאל נוהר זיין אין סאנסגי און דאנרשטיג מער צו לערנן איידר אין די איברגע טעג: ער זאל זיך זייער דער ווייטערין פון פילוסופיא וואש איז מתנגד צוא דער אכאנה צוא לערנן ווארם דאש איז וויא פיער און דרויף שטייט אין פסוק כי שחה אל מות ביתה דש איר דחי אז איין גיפויגין צום מוית כל באיה לא ישבון אלץ

ימים • (ו) ירחיק מאוד מלימוד של פילוסופי"א המתנגדת לאמונה כי היא אש זרה ועליה נאמר שחה אל מות ביתה כל באיה לא ישובו וכבר הודיר הגאון מהורר משה לאנדי ול על זה • יזהר שילמוד במקום שיש בו חלונות ולהסתכל בכל עת לשמים כי מועיל להשגה • (ח) אסור לומר דבר בשם ה' אחד דבר שלא נאמר בשמו • יזהר שלא להוציא דת במקומות שאינם נקים • אל יבוש לקבל האמת אפילו מקטן שבקטנים • אם יודע בחבירו שלא יוכל להשיב לו על קושייתו לא ישאל כלל כדי שלא לבייש אותו ח' • (ט) ראה מ"ש הזהר פ' שלח לך חד ינוקא הוא אוהזין ביה בעלי דינים ולא הניחו אותו לישיבה של מעלה וצווח האי ינוקא אודעזעו מקליה כל בני מתיבתא אמר רב מתיבתא מאן אינון דלא שבקין להאי ברא דאלהא חייא למיעל לקמן מיד אחוזו ביה בהחזא ינוקא והכניסו אותו לפני רב מתיבתא ואז נאספו הרבה בני ישיבה אמר ליה רב מתיבתא פתח פומך ואימא ברא קדישא אמר האי ינוקא דחילנא דאנא ממתיבתא אתריתי והלכתי לישיבה זו ואחוזו בי בעלי דינים אמר ליה רב מתיבתא לא תדחל ברא קדישא הכא תהיה ז' יומין ותסתחי בכל יומא ממלא קדישא ולבתר יסלקון לך לנו מתיבתא עילאה בין ינוקאי • (י) פתח ואמר בכל הני קראי דהוי רב מתיבתא דריש פירש האי ינוקא ז' פרושין וגילה להון סודות נפלאות בהאי שעתא נשלו לאבזה דינוקא והכתירו אותו בשבעין כתרין וכו' ואמרו שם עניינו דהאי ינוקא שאחוזו בו בעלי דינים ורצו לדון אותו ביסורים בשביל שהיה מקשה לרבו הרבה קושיות והוי מכסף לרביה שלא היה יודע להשיב ליה ולא היה חס על כבוד רבו ועל ידי זה חלש דעתיה דרביה על כן באו למידן כדינא תקיפא ואף דשויב רב מתיבתא ויתיה והושיבו אצלו ז' יומין אף על פי כן סביל דינא כל הני ז' יומין כי כל ז' יומין היה צורתו חסר והיה סובל

וואש קומן אהין דיא קענן גיט ווידער קערן • ער ואל גוהר • זיין צוא לערנן אין אזוי איין ארס וואו פיל פערנסטער זיינן פאר האנדירן און צו קוקן אלע צייט צוא דעם היסטל דען דאש העלפט צוא השגה • (ח) מען טאר גיט זאגן דעם פשט אדער דיא תורה האט דער און דער רב געזאגט און ער האט עש גיט געזאגט • ער ואל גוהר זיין פון צוא ריידן דברי תורה אויף ועלכע ערשטער וואש זיין גיט ריין • ער ואל זיין גיט שטענען דעם אמת סביל צוא זיין אפילו פון דעם קלענסטן • אז ער וויישט אין זיין חבר אז ער וועט אים גיט ווישן צוא ענטפערן אויף דער קשיא וואש ער וועט אים פרעגן ואל ער אים גיט פרעגן כדי ער ואל אים גיט מבייש זיין חז' • (ט) ועה וואש עש שפייט אין זוהר איין קינד איז נישטארכין האבן דיא בעלי דינים אים בגריפן • און האבן אים גיט גילאט גיין אין דער ישיבה של מעלה האט דאש קינד גישרען זיינען ווארן דער ציטערט אלע דיא בני ישיבה • האט דער ראש ישיבה געזאגט ווער זיין דיא וואש זיין לאזן גיט אריין גיין צוא דעם קינד • האבן דיא בני ישיבה געזאגט דאש קינד און האבן אים אריין גיבראכט פאר דעם ראש ישיבה • און פיל בני ישיבה האבן זיך צום הויף געזאמלט האט דער ראש ישיבה געזאגט דאש הייליג קינד עפין דיין מויל און זאג האט דאש קינד געזאגט איך פארקט זיך ווייל איך בין פון אנגער ישיבה • און איך בין געאנגן אין דער ישיבה אריין האבן

רבי

יסרין באשר שהיה נשרד ממקומו • (יא) ואם התינוק היה לו צער והיו רוצין בעלי דינים ליסר אותו ומבי'ש שיש לאדם גדול עונש במתכוין לבייש את חבירו או רבו וכן אמרו רז"ל המלכין פני חבירו בריבים אין לו חלק לעולם הבא על כן שומר נפשו ירחק מהן שלא לבייש שום אדם ע"כ :

פרק גר מאהבת התורה צריך לדקדק שיהיו לו ספרים כרוכים נאים והוא בכלל מצות זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות • (ב) ואיתא בשם ספר חסידים שהוציאו לחכם אחד מקברו וחבטו אותו במקלות על שהיו ספריו קרועים ולא נתן לאומן לכרוך אותן ולתקנם גם יוהר שלא יהיו ספריו עומדין מהופך ראשו למטה ופעם אחד אירע לאיש שלמד בחדרו איזה עין והוצרך ליקח גמרא לעיין ואחר העיין העמיד הגמרא במקומה לבין הספרים וכשחזר פניו נפל הגמרא וקול הנפילה היה בקול גדול וחזר המעיין והעמיד פעם שנית ותיכף שהפך פניו נפלה שנית בקול גדול וכן פעם שלישית ואחר כך שם לבו על דבר זה להעמיד הגמרא כתיקונה ולא נפלה עוד והוא אות ומופת שעל הכל יש השגחה מן השמים • (ג) חיוב גדול לנהוג כבוד בספרים וכשהספר פתוח ואירע דבר טיגוף בחדרו יסגור הספר או יכסה המטה שיקורין (פיר האנג) • לא ישוב על ספסל שהספרים עומדים עליו פרוכה בפני הספרים או סביב המטה שקורין (פיר האנג) • (ד) מציא הספר מונח מהופך יהפכנו אלא אם כן הספרים מונחים על איזה דבר גבוה ממנו • (ה) מציא הספר מונח מהופך יהפכנו וינשקנו • אין להניח ספר תחת ספר אחר כשרוצה ללמוד ואז עושה בזיון לספר מה שיוכל לעשות בעץ

או

רבי מבייש צו זיין האם ער אפשיטא איין גרויסן עונש • אמאל אריין גישטעלט און וויא ער האט אונזע גיגערט זיין פנים איז זיין ווידר אראפ גיפאלן מיט איין גרויס קול און אזוי איז גיווען דאש דריטע מאל • האט דער מענטש ניד בטרראכט דאש כו עפיש זיין • און דאס שוין די גמרא אריין גישטעלט אז וויא מען ברארף • איז זיין שוין מער גיט אראפ גיפאלן • דאש איז איין צייכן און איין סימן אז אויף אלעם איז פאר האנדן השגחה פון דעם הימיל :

פרק גר מאהבת מחכת ליבשאפט פון דער תורה גיהער דער מענטש מדקדק זיין אז וויינע ספרים זאלין זיין שוין גיבונדן • און דאש איז אין דעם פלל פון דר מצוה זה אלי ואנוהו דאש איז שייטש דאש איז מיין גאט און איך וועל בשיינן אים דרשנן אונזערע חכמים זל או דעם ואנוהו מינים מען התנאה לפניו במצות דר מענטש זאל זיך בשיינען פאר אים מיט מצות • (ב) און אין ספר חסידים שטייט דאש מען האט איין חכם אויש גיציגן פון זיין קבר • און מען האט אים גישלאגן מיט שטעקן ווייל וויינע ספרים זיינן גיווען צוויי ריבן • און ער האט זיין גיגעטן זאלין גינדן • אויך זאל ער גיטארינגט זיין אז וויינע ספרים זאלין גיט שטיין פאר קערט • און איין מאל האט זיך גיטראפן דאש איין מענטש האט גילערינגט • און האט גיגעטן איין גמרא אין איר מעין צוויי • דער נאך האט ער די גמרא אריין גישטעלט אויף איר ארט צווישן די ספרים • און וויא ער האט אונזע גיגערט זיין פנים • איז די גמרא אראפ גיפאלן און עש האט אנדוושן קלאפ גיגעטן דאש פאלן • האט דר מענטש זיך אים גיגעט און האט זיך נאך

נאר

או באבן והוא בזיון גדול אם לא שהספר התחתון מונח כבר שרי להניח עליו וכבר הזהיר על זה ספר המ' ע"ש. (ה) צריך האדם לעמוד מפני חומשים ואף כי רבים מקילים טוב להחמיר וכן מצינו במהרי"ל כשהיה מסבב והולך בבהכ"נ ליתן מתנת יד בי"ט כמנהג אשכנז היה נוטל חומש בתוך ידו כדי לזכות בו הרבים שיהיה הקימה לפני החומש וכן ראיתי נוהגין במדינת פולין שיש כמה רבנים שהן נזהרין בזה כשיוצאים ביום שבת או ביום טוב ראשונים מבית הכנסת והקהל עומדים לפני הרב או לוקחים בידם איזה ספר. (ו) צריך האדם להיות אוהב לומדי תורה אהבה גמורה ומכל שכן שצריך לאהוב את רבו יותר מאהבת אביו וצריך אדם לזהר שיהיה מורא רבו עליו שלא ישוב בפניו עד שיאמר לו רבו שב ולא ישב במקום רבו וכשהולך ילך לשמאל רבו לעשות לו כל שירות וכל מי שמבשר את רבו בשורות טובות וכוונתו הוא לשם שמים אוי שכתו הוא גדול מאוד. (ז) וכדאיתא בזוהר פ' שלח לך. היכל א' יש למעלה והוא מיוחד לבתיה בת פרעה וכמה רבבות ואלפים נשים צדקניות עמה ולכל חדא מקום מיוחד להתענג בעונג גדול וג' ביום מכריוזים הא דיוקנא דמשה נביאה מהימנא אתי ואו יוצאת בתיה למקום אחד אשר פרוכת פרוסה שם ורואה דרך פרגודא דיוקנא דמשה ואומרת זכאה חולקי שגדלתי נהורא דא ואחר כך חוזרת אל הנשים שיושבים עמה בחדר הג'ל עם בנדים נאים כמו שהיתה בעולם הזה ולבושים המאירים באור גדול ונקראים נשים שאננות. (ח) ובהיכל שני שם יושבת סרח בת אשר וכמה אלפים ורבבות נשים צדקניות עמה וג' פעמים בכל יום מכריוזים הא יוסף צדיקא אתי והיא יוצאת גם כן לגו פרגודא דאית לה וחמאה נהורא דדיוקנא דיוסף ואומרת זכאה חולקי וזכאה

נאר סיידין או דער אנטרשטער ספר ליגט שוין דארטין פון פריער קעגן ער אויף אים ארויף לייגן דעם ספר וואש ער לערנט אויף אים און דר בעל סודי זהב האט שוין פריער סודי גיווען דרויף: (ה) דער סענטש סוד אויף שטיין פאר איין חוקש אזו וויא פאר איין ספר תורה און אזו גיפיענע מיר דער מהר"ל ז"ל האט זיך נהג גיווען אז ער פלעגט ארום גיין אין שול צוא געבן אום יום טוב כהנה יד אזא וויא דער מנהג איז אין אשכנז פלעגט ער נעמען איין חוקש אין זיין האנט פון וועגן סוכה הרבים זיין אז דאש אויף שטיין וואש דאש קהל פלעגט אויף שטיין בשעת ער פלעגט גיין זאל דאש גיט זיין פאר אים נאר פאר דעם חוקש און אזו אויף האב איך גיוועהען אין מדינת פולין אז ככה רבנים זייגען נהר דרינגען. דאש אז זיין גייען אום שבת אדער אום יום טוב ארויש פון דער שול צום ערשטן און קהל שטייען דאך מן הסתם נאויף פאר איין רב פלעגן זיין נעמען איין ספר אין זייער האנט אריין: (ו) דער סענטש דארף ליב האפן דיא לומדי תורה מיט איין רעכט ליבשאפט. און ככל שפן אז ער סוד ליב האפן זיין רבי סער איידער ער האט ליב זיין פאטער און דער סענטש סוד נהר זיין אז דיא פארכט פון זיין רבי זאל זיין אויף אים דאש ער זאל זיך גיט ועצין פאר אים ביו ער היינט זיך אים ועצין און זאל גיט ועצין אויף דעם ארם פון זיין רבי. און אז ער גיט מיט זיין רבי זאל ער גיין אין דער

לינקער זייט פון זיין רבי פון וועגען צוא טאן אלע זאכן וואש ער דארף. און דער וואש זאגט אן זיין רבי נוסע בשורות. און זיין מונה איז פון נאכט וועגן איז זיין שבת זייער גרויז: (ז) אזו וויא עש שמיים אין זוהר עש איז פאר האנדלין איין היכל אין היכל און דארטין זיצט בתיה בת פרעה און נאך פיל מאל צעהען מויוונט ווייבר צדקניות זייגען דארטין מיט איר און צוא איסליכע אשה איז מיוחד אפאזונדער ארם זיא זאל דארטין האפן גרויש פלעגט און דרייא מאל אין טאג רופט מען אויש עש קיבט אן דיא צורה פון משה רבינו. גיט בתיה אין איין חדר וואש דארטין איז פאר שפרייט איין פיר האנג. און דיא בתיה זעהט דיא צורה פון משה רבינו דורך דעם פיר האנג. און זאגט וואל איז מיין חלק וואש איך האב כנאל גיווען אזו איין גרויש ליבט און דר נאך קערט זיא זיך וויידר צוא דיא ווייבר וואש זיצן מיט איר אין איין היכל מיט זייער שיינע קליידער און סלבישים וואש לייכטן מיט גרויש ליכטיקייט און דיא ווייבער ווערן גירופן נשים שאננות: (ח) אין דעם אנדערין היכל זיצט סרח בת אשר מיט פיל אלפים און רבבות ווייבער צדקניות. און דרייא מאל אין טאג רופט מען אויש יוסף הצדיק קיבט אן. און זיא גיט אויך ארויש אין איין חדר און זעהט דאש ליכטיקייט פון יוסף הצדיק און זאגט וואל איז מיין חלק וואש איך האב איין בשורה גיואנט צוא מיין עלטער פאטער יעקב אז יוסף

וזכאה חאי יומא שבשרתי מההוא שופרא לאבי זקני ליעקב אתר כך חוזרת למקומה. (ט) בהיכלא אחרא שם יוכבד אימא דמשה ואהרן ומרים וכמה אלפים ורבבות נשים עמה ובכל יום עומדים ומשבחים למארי עלמא איהי וכל הנשים מומרים שירת הים ואחר כך איהי בלחודה מנגנת פסוק ותקח מרים הנביאה את התוף בידה וכמה כתות של מלאכים שומעים לקול נעימות שלהן. (י) ובהיכל ד' שם דבורה הנביאה והרבה נשים עמה ומשוררים שירת דבורה וברק בן אבינועם ולפנים מהיכלין אלין שם ד' היכלין ממירין של שרה רבקה רחל לאה ולא אתגליין ולא חמאן ואין רשות לדבר יותר מזה עכ"ל הוזהר ע"ש. (יא) אי"כ נלמד מהמעשה זה שזכתה בתיה בת פרעה לגדול מעלה זאת עבור שגדלתה למשה רבינו וסרה בת אשר זכתה לגדול המעלה בשביל שבישרה בשורה טובה ליעקב אבינו. (יב) מאהבת התורה צריך האדם לפרנס תלמידי חכמים בהסתור ומצות פרנסת תלמידי חכמים שקולים כעונג שבת כי תלמיד חכם הוא דומה ונמשל ליום השבת כמו שיום השבת אינו מכין לעצמו פרנסה לפי שאין בו מלאכה כי אם ששת הימים מכנין לו הכי נמי תלמידי חכמים שעוסקים בתורה ומבטלין ממלאכה ואינן עוסקים במלאכה ובמשא ומתן כשאר העם ההולכים בעיר וברחובות ובשווקים להמציא פרנסה. (יג) ע"כ שארי אנשים צריכין לראות ליתן פרנסת תלמיד חכם וכשם שהאדם מחוייב לענג את השבת כן מחוייב האדם לראות ליתן דוקא בכבוד המתנה לתלמיד חכם ולא דרך בזיון ושה וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד ותלמידי חכמים נקראים קדוש ה'. (יד) וכל המכבד את התלמידי חכמים אשרי לו ואשרי חלקו ועליו נאמר שמה זבולון בצאתך ויששכר באוהלך. (טו) אבל המצערין לתלמידי חכמים איז להם ואוי לנפשותיהם והעונש שלהם תמצא בזהר ברעיא מהימנא פ' במדבר באריכות כי קצרה היריעה להעתיק

לעבט. דער נאך קערט זיך צו איר אָרט : (ט) אין דעם דריטן היכל ויצט יוכבד דיא מוסער פון משה רבינו ע"ה און אהרן און מרים. און פיל אלפים ורבבות ווייבער צדקניות ויינען דארטן מיט איר איינליכין כאן שטייען וויא און ליבין צווא נאם ביה. און זי אים אלע ווייבער וינגען דיא שירה פון דעם ים און דער נאך וינגען מרים אליין דעם פסוק ותקח מרים הנביאה אהרן וכו' און פיל כתות מלאכים הערין צווא ווייבער זיס קול : (י) אין דעם פערטן היכל איז דבורה הנביאה מיט פיל ווייבער און וינגען דיא שירה ותשר דבורה וברק בן אבינועם אייננוינג פון דיא פיר תדרים ויין פיר בהאלטענע היכלות וואש דארטן ויין דיא אמהות שרה רבקה רחל לאה און קיין ברה האט קיין זכיה גיט צווא זעהען וויא : (יא) נוא ווערט אפ גילערינט פון דער מעשה דאש בתיה בת פרעה האט זוכה גיווען צווא דער גרויסער מעלה ווייל זי האט געדל גיווען משה רבינו ע"ה. און סרה בת אשר האט זוכה גיווען צווא דער גרויסער מעלה ווייל זי האט איין גוסע בשורה גיואנט צווא יעקב : (יב) מאהבת התורה וועגן דער ליבשאפט פון דער תורה דארף דער מענטש ספרנס ויין תלמידי חכמים בסתר און דיא מצוה פון ספרנס ויין תלמידי חכמים איז גלייך צווא דער מצוה פון שבת מעגן צו ויין דען דער תלמיד חכם איז גינליכין צווא שבת : און וויא שבת גרייט זיך גיט אן

קיין פרנסה ווייל מען טאר אים שבת קיין מלאכה גיט טאן נאר דיא זעקס טאג גרייטן אן עסין אויף שבת און אויך תלמידי חכמים ויין עוסק בתורה און וינען גיט עוסק אין קיין מלאכה און גיט אין קיין משא ומתן און ווי דיא אידענע לייט וואש וינען אויף דעם בארע צווא וויין זיך פרנסה : (יג) דרום מוזין וויא געבן פרנסה צווא דיא תלמידי חכמים און און וויא דר מענטש איז מדיב מעג ויין שבת און וויא דער מענטש מדיב צווא געבן דעם תלמיד חכם דיא מתנה דוקא בכבוד און גיט דרך בזיון : (יד) און איינליכער וואש איז בכבוד דיא תלמידי חכמים איז וואל צו אים און וואל איז ויין חלק און אויף דעם ווערט גיואנט דער פסוק שמה זבולון וכו' צוואתך ויששכר באהלך פרייא זיך דוא שבת זבולון מיט דיין אויש גיין משא ומתן טאן און דוא שבת ויששכר מיט דיין ויצין און לערנען אין דיא גיצעלטן דען דער שבת זבולון פלענט משא ומתן טאן און פלעגן געבן פרנסה צווא דעם שבת ויששכר וואש האבן עוסק בתורה גיווען און וויא פלעגן זיך צווא טיילן מיט ווייבער עולם הבא : (טו) אבער דיא וואש וינען מצער צווא דיא תלמידי חכמים איז וויא צווא וויא און וויא צווא ווייבער נשמה און ווייבער עונש שטייט אין רעיא מהימנא פ' במדבר : (טז) דרום זאל דר מענטש זעהן גיט מקל ויין אין דעם פבד פון דיא תלמידי חכמים און דער וואש איז

פרק נו אמרינן בגמרא חיה רעה באה לעולם על שבועת שוא דע כי סתם חיה הנזכרת בגמרא היא לילית הרשעה אמרין דשוין אשר היא מעוררת למעלה בערה כמה גזירות רעות על ישראל והיא תדירה באותו בית אשר שבועת שוא מצויה שם והיא דרה שם באותו הבית והיא הורגת לילדים קטנים ובאותו הבית או עיר אשר שם שבועת שוא עניות מצויה שם: (ג) והנה בא וראה גודל הפגם של שבועות שוא דע דאיתא בזוהר פ' יתרו כי בשעה שגזר הקדוש ברוך הוא על מימי העולם שירדו לתהום עשה להם כיסוי ובתוך הכיסוי הוא כיסוי אחר ובתוך זה הכיסוי חקוקים ורשומים שמות הקדושים אשר הם שומרים את מי התהום שלא יגברו לעלות ולהציף את העולם ובשעה שאדם נשבע לשקר אזי המים מתגברים וגוברים את הכיסוי עד שאותן אותיות שמות הקדושים פורחים ומסתלקין מהכיסוי ויש באותו פגם רשות למי תהום להתגבר ולשמוץ את העולם ובאותו הפעם הקדוש ברוך הוא מרמו למלאך אחר ויעזריאל שמה והוא ממונה על שבעים מפתחות וחקק מחדש שמות הקדושים הנל על כיסוי של תהום ואז מי תהום חוזרין לאתוריהם לירד למקומן ואז ניצול העולם משמיפת המים ווי לאותו האדם שגרם קיצוץ ופירוד באותיות הקדושים ממקומם וכביכול תסריח את קונו לצאת לחקק מחדש שמות חדשים: (ג) בן אדם בן אדם טיפה מרוחה איד תסריח את קונך ובוודאי השמות מקללן אותו ומקסריגים עליו ולולא היה אדם שומע קללתם וקטרוגם בוודאי היה מכה את ראשו בכותל על גודל הפגם ועיב אמרו רזיל כל המזכיר שם שמים לבטלה נעקר מן העולם כי אין זה דרך כבוד להזכיר שמו של הקדוש ביה על חנם לבטלה ומכל שכן לשוא ושקר חזי זה לך הכלל כי שבועת שקר לא תחזור עד אשר תעשה

פרק נו אמרינן סיר זאגין אין דער גמרא אין חיה רעה קבט אויף דער וועלט פון וועגן פאלשע שבועות זאלשט ווישין אז וואו עש שטייט דער מאנט אין דער גמרא דאס לשון חיה רעה מיינט מען דא לילית רשעה דא מופיע פון דא שדים וואס זיא דער וועקט אין היכל בענוותיגן הרבים פיל ביינע גזירות אויף דא ישראל און זיא איז תמיד אין דעם הויז וואס פאלשע שבועות זיינען דארטין פאר האנדן און זיא וואונט אין דעם הויז און איז מסית דא קליינע קינדער רחמנא ליצלן און אין דער שטוב אדר אין דער שטאט וואס איז גיוואונטליך פאלשע שבועות איז דארטין גיוויינטליך ארוםקייט: (ג) און נון קום און זעה דעם גרושין פגם פון פאלשע שבועות דען עש שטייט אין זוהר דאס בשעת גאט ביה האט גזר גיווען אויף דא וואסער פון דער וועלט זיא זאלן אראפ גיידען אין תהום אריין האט ער אויף זיא גימאכט אין דעם: און אין דער דעם נאך אין דעם דעם און אין דער אנדערער דעם זיינען אויף גיקריצט שמות הקדושים וואס זיא היטין דא וואסער פון דעם תהום זאלן זיך גיט שטארקן ארויף צוא גיין און פאר פלייצן דא וועלט און בשעת דער מענטש שווערט פאלש ווערן גישטארקט דא וואסער פון דעם תהום און שטארקן איבער דא דעם ביי דא אותיות פון דא שמות הקדושים פליהן אוועק און ווערן אפ גיטאן פון דער דעם: און דא וואסער

פון דעם תהום האבן דענקאלט רשות זיך צוא שטארקן און צוא פאר פלייצן דא וועלט אין דער צייט ווינקט גאט ביה צוא צוא אין סלאך וואס זיין גאטן איז (יעזריאל) און ער איז סאנה איבער זיבעציג שליטן און דער סלאך קריצט אויף אנדער שמות הקדושים אויף דער דעם און דעם ווידער צוא דעם תהום דענקאלט קערן זיך און דא וואסער פון דעם תהום און גיידן צוא זייער ארט ווערט דא וועלט ניצול פון דעם פאר פלייצונג פון דא וואסער ווייא איז צוא דעם סענטשין וואס איז גיט אין צווישן שידד אין דא אותיות הקדושים דאס זיא פליהן אוועק פון זייער ארט און איז סאנה גביכול אויף צוא קריצן איבריגיש שמות הקדושים: (ג) דא פון אדם בן אדם טיפה מרוחה וויא זאלשטו מטרית זיין דיין בשעפער גביכול און דא שמות הקדושים שילטין אים בודאי און זיינען אויף אים סקסרג און וואלט ער נאר גיהערט זייערע קללות און זייער קיטרג וואלט ער בודאי זיך גישלאגן קאפ אין דער וואנט אויף דעם גרושין פגם וואס ער האט גימאכט און דרום האבן אונזער חכמים זל גיזאגט דער וואס דער מאנט און ויסט גאטש נאמען דער ווערט אויף גיריסין פון דער וועלט ווארומ עש איז גיט קיין כבוד צוא דער מאנען דעם נאמן פון גאט ביה און ויסט און ככל שכן אויף פאלש שווערן פון נאטש נאמען חזי ווערט ער בודאי

תעשה רושם בגופו או בממונו לזמן קרוב או רחוק ושבועות שקר ישיגוהו בבית או בשדה בזה או ביער ביבשה או בים ובוודאי לא תחזור ריקם כמשה'כ כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא ובעת אשר ירצה האדם לישבע יצייר לפניו כאילו כתיב כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא בכתב אש שחור עינאש לבנה ויפול עליו מורא ופחד ואז ינצל משבועת שקר: (ו) ע'כ לא ירגיל האדם לישבע בגופו או בשאר דברים כדרך הפוחזים וריקים לישבע בהנם ונשבעים אם הדבר כן יבא שריפה לביתו או שיהרג וכל אלו השבועות יש בהם סכנה שלא יקויים כי מי יודע באיזה שעה באיזה מול הוא אומר כן ויקויים חס ושלום אותה הרעה: (ה) והרב האר"י ז"ל הזהיר לתלמידיו שלא להזכיר שום מלאך בשמו אפילו בלימודו כגון (מסטרון) יאמר רק מ'ט' (וסנדלפרן) יאמר רק סנדל' וכו' וצא בהם שאר שמות מלאכים וזאת שמות המלאכים שהן כשמות האנשים כגון (מיכאל גבריאל רפאל) וכו' וצא בהן אין בהן חשש והטעם כי הכל ברא הקדוש ברוך הוא לצורך האדם ובשעה שברא הקב"ה מלאכים השביעים הקדוש ב"ה שיהיו מצויים בשעה שזכירם האדם לאיזה הצלה בהשבעה וכו' וצא בו ובהשבעה כשמוכיר האיש שם המלאך אזי המלאך באומכרה לעשות כפי ההשבעה וכשרואה המלאך שביאתו הוא בהנם לפעמים מוזיקי מזה יתבונן האדם שגדול הוא סכנת שבועות שוא ושקר: (ו) ודע כי ענין תקיעת כף הוא כמו השבועה והענין כי מקור הנפש תלוי בכף האדם הן לשוכה והן לרעה לשוכה בהיותו פורש

בונדאי אויש גריסין פון דער וועלט. אונ דאש ואלשטאם האפין איין פלל אז איין פאלשע שבועה וועט נים אונעק נין פון ויא מאכט איין צייכן אין ויין גוף אדער אין ויין געלט אדער תיקף נאך דער פאלשער שבועה אדער אין פיל צייטן ארום. אונ דיא פאלשע שבועה וועט אים גרייכן אין ויין הויז אדער אין פעלד אויף איין פארג אדר אין איין וואלד אונ וועט בונדאי ויך נים ווידער קערן ליידיג פון אים. אזוא וויא עש שטייט אין פסוק דען גאט וועט נים ריינקען דעם וואש שווערסט פאלש בייא ויין נאכען אונ אין דער צייט וואש דער מענטש וויל שווערין זאל ער פאר ויך אויש מאלין גלייך וויא עש שטייט פאר אים גישריפין דיא ווערמער כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא מיט אזוא איין פתב פון שווארץ פייער אויף ווייט פייער וועט אויף אים פאלן איין מורא אונ איין פחד אונ דענקאלט וועט ער ניצל ווערין פון פאלש צוא שווערין: (ו) דרום זאל דער מענטש ויך נים גייוינען צוא שווערין אין ויין גוף אדר אין אנדערע זאכן אזוא וויא דער שטייגער איז פון דיא שלעכטע לייט צוא שווערין אום ויסק. אונ שווערין ויך נאך אויב דיא זאך איז אזוא וויא דוא זאגט זאל קסען איין שריפה אויף מיין שטוב אדער איך זאל גיהרגה ווערין אונ נאך אועלכע גלייכע שבועות. אונ אין דיא אלע שבועות איז פאר האנגיק איין סכנה וויא זאלין חלילה נים מקיים ווערין אין אים ווארום ווער ווייסקט אין וואש פאר איין מול ער רעט דאש אויש. קען דאש שלעכטס דין אין אים מקיים ווערין: (ה) אונ

דער רב האר"י ז"ל האט מזהיר גייוען צוא ויינע תלמידים וייא זאלין נים דער מאנען קיין שום בלאך בייא ויין נאכן אפילו בשעת דעם לערן דהיינו אז וייא דארפן דער מאנען דעם בלאך (מסטרון) זאלין וייא זאגן (מס'ט) אונ אויף דעם בלאך (סנדלפרן) זאלין וייא זאגן (סנדל) אונ נאך אועלכע גלייכע נעמען פון דיא איבעריגע מלאכים. נאר דיא מלאכים וואש ויייערע נעמן ויינן אזוא וויא דיא געבן פון מענטשין דהיינו (מיכאל גבריאל רפאל) אונ נאך אועלכע גלייכין. דיא נעמען מען מען דער מאנען. אונ דער מען דער פון איז דען גאט ביה האט אלץ בשאפין פון דעם מענטש'יגש פדערפנעש וועגן. אונ בשעת גאט ביה האט בשאפין דיא מלאכים האט ער וייא באשווארין אז בשעת דר מענטש וועט וייא דער מאנען אונ וועט וייא משפיע ויין אויף איין זאך זאלין וייא אים פאלגן. אונ אז דער מענטש דר מאנט דעם נאמען פון דעם בלאך אונ בשווערסט אים איין זאך. קיסט דער בלאך אונ סח מאן אזוא וויא דר מענטש האט אים באשווארין. אונ אז דער בלאך ועהט ער האט אים אום ויסקט משפיע גייוען אונ האט אום ויסקט ויין נאכען דר מאנט אונ ער איז אום ויסקט גייוען איז אפט דר בלאך מייק דעם מענטשין. פון דאנען קען דער מענטש פאר שמיין וויא גרויט דיא סכנה איז אז מען שווערסט בייא דעם נאמען פון גאט אום ויסקט אדער אויף פאלשקייט. (ו) אונ ווייט אז תקיעות כף איז אזוא הארב וויא איין שבועה אונ דער ענין דער פון איז. דען דער עיקר פון דער נשמה היינגט אין דער האנט פון דעם מענטשין

פורש כפיו אל ה' ומעורר רחמים וכן רוב המצות תלויין ביד האדם ובידו הוא כורת ברית מילה בידו מקיים כל מילי הקרבנות תרומות ומעשרות סוכה ד' מינים שבלולב צדקה תפילין והרבה מצות תלויין בידים על כן חיי הקצב תלויין בידיו: (י) ועל זה אמר רוד המלך עזה נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי רל שבחרתי לו דרכים טובים של היריד ולא הוסיף חיו והנה כשרוצה האדם לאמת דבריו תוקע בכו כאלו נותן לו משכון שהיא הנפש דלילה אשר היא בכפו והוא יותר חמור מנשבע על נפשו ופוגע בבהמותיו שהיא נפש העליזנה הנקראת נפש והוא שם של (אדני) והנה שם אדני במלואו יש לו אותיות כזה אליף דלית נוץ יוד נמצא שהוא פוגם ג'כ ב'ב תיבות של שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד בדרך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהן נגד י"ב אותיות מילואין של אדני והנה אותיות אמצעיות של מילוי שם של אדני הן ללוי שהוא גימטריא ע"ב נמצא שפוגם ג'כ בשם ע"ב היוצאים מפסוקים וישע ויבא ויט ואותיות שלישיות הן פתנ"ד שהן גימטריא תקל"ד שהיא אותיות דית ק"ל מראה שפוגם על החורה הקדושה שנאמר בה מימינו אש דית למו ואותיות קל מורה שפוגם בע"ב קל אשר שם ה' רוכב עליו כידוע לידעי הן: (ה) על כן שומר נפשו יתרחק משבועות שוא ומסתם שבועות ומתקיעת כף ותמיד יהיה לו לזכרון גודל הפגם שפוגם בשמות הקדושים הנזכרים למען השם אל יהיה עון זה קל בעיניך כי צורת היר העובר תקיעת כף היא לפני משהו ועל כל אצבע עומדין כמה אלפים מוזיקין רחמנא ליציל ובעת פטירתו היר ההיא מעידה עליו שעבר על תקיעת כף שלו: (ו) ע"כ צריך האדם להזהיר את בניו ובני ביתו שלא יהיו רגילים בשבועות ונזדרים ותקיעת כף והירא לדבר ה' מחויב להתפלל על זה שלא יכשלו בשבועות חנם ומכל שכן בשבועת שוא ושקר ותקיעת כף של שקר ומי שלא נזהר אזי יתן מקום חם ושלוש ללילית הרשעה להיות לה מזור והלק בביהו ואובד את בניו הקטנים והנפרעים ממנו ומאפפצחתו

פון פאלש צוא שווערין און פון סתם שבעות און פון
תקיעות כף און עש זאל תמיד פאר אים זיין צוא איין
קרון דער פנים וואס ער איז פונם אין דיא הייליגע שבת
וואס פרוער זיין גישטאנן . למען השם דיא גרויסע זינד
זאל נים נרינג זיין אין דיינע אויגן . דען אז ער שטארבט
נייט פאר זיין כסה דיא צורה פון דער האנט . און אויף
איסליכן פינגר שפייזן פיל טווייגט מויקס רחבא ליצול
און דיא האנט זעלבסט זאגט עדות אויף אים אז ער האט
עובר תקיעות כף גיוען : (ט) דרום מז דער מענטש אן
זאגן זיינע קינדער און זיין הויז גיזינד אז וויא זאלן נים
גיוואונט זיין אין שבעות און נדרים און תקיעות כף . און
דער וואס פארבט זיך פאר גאט איז מחויב דרויף בתפלל
צוא זיין אז זיינע קינדער זאלן נים גישטרייכלט ווערין מים
און ויכטע שבעות און מכל שכן מים פאלשע שבעות
און פאלשע תקיעות כף . און דער וואס איז נים גזר
דינג דער נים דא איין ארט צוא דער לילית הרשעה .
ווא זאל האבן איין וואונג און איין חלק אין זיין הויז
ניא פארלירט חזי זיינע קליינע קינדער און מען נעמט
גיזאלט פון אים און פון זיין משפחה . און דער נאך רופט
כען אויס אויף אים און אלע היכלן תרבות און שבתות
חזי און מען דער סאנט אים תמיד צוא ביין דרום דער

מַעֲנֵטְשֵׁין סְחָי אוֹיֵף גּוֹטֵשׁ סִיּא אוֹיֵף שְׁלֶעכְטֵשׁ . אוֹיֵף
גּוֹטֵשׁ אִזוּ אַז עַר פֿאַר שְׁפֶרִיט ווִינע הָעֵנְט צוּא גאַט
אונ דער וועקט דער באַריִמְקִיט : אונ אַוואּ אויף פֿיל
מִצּוֹת הײַנעגן אִין דִּיא הָעֵנְט . דען מִט ווִין הָאָנְט אִז
עַר מַל . מִט ווִין הָאָנְט אִז עַר מִקִּיט אַלע זאַכִּין פֿון קִרְבָּנוֹת
אונ תְּרוּמָה אונ מַעֲשֵׂר אַהֲרֹנָה לֵאלֹב הָדָם עֲרֵבָה צִדְקָה תְּפִילָּה
אונ נֶאֱדָה פֿיל מִצּוֹת הָרוֹם הײַנעט דאַש לַעֲבֹין פֿון דער נֶשְׁמָה
אִין ווִינע הָעֵנְט : (ז) אונ דְּרוּפֵה הָאָמ דְּהַר הַסֵּלָה עֵיהֶּנּוּזאַנְט
נִשְׁפִּי בְּכַף תְּמִיד וְתוֹרֵהָ לֹא שִׁכְתִּי אֵדָה הָאָב מִיִּין לִיִּיב אֵיבֶר
גִּיעֲנַמְפֶּרֶט אִין מִינע הָעֵנְט אונ הָאָב גִּיט פֿאַר נַעֲסִין אִין
דִּיין תּוֹרָה דאַש אֵדָה הָאָב מִר אוֹיש דער ווִיילֵט דִּיא גּוֹטֵשׁ
זאַכִּין וואַש כַּען דאַרף ווִיא סְאָן מִט דִּיא הָעֵנְט גִּיט דִּיא
שְׁלֶעכְטֵע זאַכִּין חִיו וואַש זִיּא הײַנעגן אויף אִין דִּיא הָעֵנְט אונ
גַּז אַז דער מַעֲנֵטֵשׁ ווִיל סאַכִּין אֶכֶּת ווִינע רִייד גִּיט עַר
תְּקִיעַת כֶּף דאַש אִז גְּלִיךְ ווִיא עַר גִּיט אִיין מִשְׁכּוֹן ווִין
נֶשְׁמָה וואַש וִיא אִז אִין ווִינע הָעֵנְט . אונ דאַש אִז נֶאֱדָה
הַאֲרַבֶּעַר אֵיידער עַר שווערֵט בִּיּא ווִין לַעֲבֹין . אונ ווען
אֵיידער אִז עוֹבֵר תְּקִיעַת כֶּף אִז עַר פּוֹנֵם אִין שֵׁם אֲדִי
אונ אִין דִּיא צוֹוֶעלֶף ווערֶטֶר שְׁמֵע יִשְׂרָאֵל ״ אֱלֹהֵינוּ ״ אֲדִי
בְּרַךְ שֶׁ כְּכֹחַ מַלְכוּתוֹ לַעֲלוֹת וְעַד אִין דַּעַם שֵׁם שֶׁל עֵיב קָל :
(ח) דִּרוֹם דער וואַש הִיט ווִין לִיִּיב וואַל זיך דער ווִיטֶרִין

וממשפחתו ואח"כ מכריזין עליו תרמות ושמותו בכל רקיעין ותמיד מזכירין אותו לרעה ע"כ שומר נפשו ירחיק ממכשול זה ואז בשוח תהיה שימלא ה' אותך ברכות והצלחות וישועות ונחמות אמן :

פרק נו כתב השור בבוקר יתגבר אדם כארי לקום לעבודת הבורא ויזהר ליפול ידיו סמוך למשתו ולשפוך מים דוקא על גבי כלי כדי להעביר תוהמא ורוח רעה מעל ידיו כמבואר בספרי המוסר ולא ילך ד' אמות בלי נשילת ידים ואיתא בזהר ואתחנן כי ברקיע ממתנינים ומצפים על קימת צדיק שיקום לעסוק בתורה ובתפלה והראייה דכך בר נש קאים מערסיה לאשתדלא באורייתא כרווא קאים עליה ואמר הגה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות ואח"כ בשעומד והולך לבי כנישתא בצלותא קמי מאריה האי כרווא קארי עליה ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה אכן כ"ז הוא כשהאדם מתפלל בכוונה ובתחנונים ידבר רש כמו משה רבינו שאמר ואתחנן אה' וגו' וצריך האדם שיתן עיניו למטה סגורות ולבו יהיה למעלה : (ג) ומי שהוא רגיל להתפלל מתוך המחזור או מן התפלה יראה להתפלל מתוך הכתב ולא יביט מחוץ למחזור או מחוץ לתפלה כי השכינה עומדת לנגדו ואסור עיניו בארעא בשעתא דצלותא מקדים עליו מלאך המות ובא אצלו קודם מותו וכד תפוק נפשיה לא יסתכל בנהורא דשכינתא דכתיב כי לא יראני האדם וחי כי קודם מותו כל צדיק זוכה לראות את השכינה ומי שהוא זוכה השכינה מקדמת אצלו והוא סימן טוב לבר נש שידע שנשמתו יצא ממנו בנקל ובגתת בלי שום יסורים ואם אינו זוכה לא מקדמת השכינה לבא והאדם טובל יסורים גדולים בשעת יציאת נשמתו עד שירדם ה' עליו לפרוש נהירו קצת מהשכינה כדי שתצא נשמתו : (ד) אמנם זהו אחר שסבל יסורים קשים ומרים שהסימנים הן כאילו נשחטין בסכין פגומה והבני מעיים מתכווצין ועל זה הזהיר

וואש היט ויין לייב זאל זיך דער ווייטער פון דעם שפּרוכלונג און דענקמאלט וועט ער בטוח זיין אז גאט ב"ה וועט אים דער פילין מיט ברכות און הצלחות און הילף אמן :

פרק נז כח דער בעל המזמרים שרייבט דער מענטש זאל זיך שטארקן וויא איין לייב אויף צוא שטיין פריא צוא דער דינגט פון זיין בשעפר און זאל נהר זיין צוא וואשין זיך ביא זיין בעטל אין איין כלי פון וועגן איבער צוא פירן דאש מיוסקיים און דעם רוח רעה פון זיינע הענט אואז וויא עש שטייט אין דיא ספרי מסר :

און זאל גיט גיין פיר איילין אום גיוואשין : (ב) אין ווהר ואתרן שטייט אז אין היכל ווארט קען און קען האפט אז דער מענטש זאל אויף שטיין צוא לערנן תורה און תפלה סאן : און אז דער מענטש שטייט אויף פון זיין בעטל תורה צוא לערנן גייט פאר אים : איין פרוז און זאגט דעם פסוק הגה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות דער נאך אז ער גייט אין שול אריין רופט קען אויש פאר אים און איה וועל דיר געבין דאז זאלשט גיין צווישן דיא שטייענדיגע מלאכים : נאר דאש אלץ איז אז דער מענטש דאווינט מיט פוננה און מיט גיבעט : און דער מענטש כח זעהן זיינע אויגן זאלן זיין פאר מאכט : און זאל זיין האלטן אראפ צוא דער ערד צוא : און זיין הארץ

זאל ער געבין ארויף צוא גאט ב"ה : (ג) און דער וואש איז גוואונט צו דאכנען פון איין מחזור אדר פון איין סידור : זאל ער זעהן דאכנען פון דעם כתב און זאל גיט ארויש קוקן פון דעם מחזור אדער פון דעם סידור ווארט דיא שכינה שטייט אנגעקעגן אים און קען מאר גיט קוקן אין דער שכינה און אין דעם ספר פון רב המנוגא עכא שטייט דער וואש עפינט זיינע אויגן בשעת שמונה עשרה אדער דער וואש מאכט גיט גינדיג זיינע אויגן בשעת שיע' פאר זיין טויט שפעלט זיך דר מלאך המות פאר אים : און לאזט אים גיט זעהן די שכינה דען פאר דעם טויט איז איינליכער קענטש זוכה צוא זעהן דיא שכינה : און דער וואש איז זוכה קומט דיא שכינה צוא אים וויא ער ווערט קראנק : און דאש איז איין גוטער סימן צוא אים : דאש ער זאל וויסן אז זיין נשמה וועט פון אים ארויש גיין בגלות אן יסורים : און אויב ער איז גיט זוכה קומט דיא שכינה גיט פריער : און ער לייט גרויסע יסורים בשעת זיין נשמה גייט ארויש ב"ה גאט ב"ה איז זיך ברחם אויף אים און שיר אפ אפילו לויטערקייט פון דער שכינה צוא אים פרי זיין נשמה זאל ארויש גיין : (ד) נאר דאש איז אפער דער נאך אז ער לייט שוין שווערע און ביטערע יסורים : און דרויף איז סוהיר דר ווהר הקדוש דאש דער וואש קוקט הין און אהער בשער שמונה

הזהיר הוזהר ואתחנן שמי שהוא מביט אנה ואנה בתפלתו ואינו מאיך עינים למטה אוי לא יזכה שתקדים שכינה להתראות אליו כדי שיסבול צער הגסיסה ועל זה יתפלל כל חסיד אליו לעת מצוא זה יום המות שתואו מיתתו בנקל בלתי יסורים ובלתי ערבוב הדעת כדי שיוכל לומר וידוי ולהתודות על כל פשעיו וחטאיו ולסדר צוואה לבניו איך יתנהגו אחרי מותו שהיו מהולכי תמים ולא ישחירו פניו בקבר כי זכות גדול הוא לאדם אשר הוא מת בשכלו לדבר לפני מותו כי לאו כל אדם זוכה: (ה) לכך בעודו בבריאותו יתפלל האדם שיזכה שתקדים אליו השכינה להצילו ממיתה החמורה וממיתה משונה ממיתה אכזריות ורפואה גדולה להיותו דבוק בתורה בחייו כי עיי התורה יש לו דביקות אל השכינה לפני מותו ומכל שכן לאחר מותו כדאיתא בזהר ואתחנן ר' אחא הוי קאים עמיה רבי אלעזר לילא חדא בתר פלגות לילא הוו משתדלי באורייתא: (ו) פתח ר' אלעזר ואמר כי היא חייד ואורך ימך לשבת על האדמה תא חזי שכינתא לא מתיישבה אלא במקום שלומדים תורה ובזכות התורה עלמא קאים ההיד כי היא חייד וגר לשבת על האדמה וכשאנינו עוסק בתורה אוי נאמר על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתיו והוי אמר ר"א מאן דיכול ללמוד תורה ואינו לומד הרי הוא כאדם שיש לו אשה צנועה ונעומה במעשיה הטובים והבעל עזב אותה ואינו עושה עמה כפי החיוב הראוי לה מן התורה שארה כסותה ועונתה והאשה ההיא צועקת על בעל נעוריה שעזב אותה כמו כן התורה צועקת עליו דין על מי שיכול ללמוד ואינו לומד אוי פתאום בא עליו הדין רחמנא ליצול: (ז) אדהכי אתא חד גברא והוה רחיש בשפותיה וכו' פתח ר' אלעזר ואמר כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון כל העוסק בתורה הוא זוכה לרבך בשכינתא דאינקריאת כבוד וכל צבא מעלה מלמדין עליו זכות משאכ כשבני אדם

שמונה עשרה און פיינע גיט אראפ זיינע אויגין צוא דער ערך. וועט ער גיט זוכה זיין אז דיא שכינה זאל זיך פערדיין צו אים פאר זיין מוים. פון וועגן ער זאל ליידן שווערע און ביטערע יסורים פון דער גסיסה. און דרויף גיהער איטליכער כחפלי צו זיין אז זיין מיתה זאל גרינג זיין און יסורים און זאל שטארבן קלאר פון וועגן ער זאל קענען זאגן וידוי און מהוודה צוא זיין אויף אלע זיינע זינד און זאל קענען כפר זיין איין צוואה צוא זיינע קינדער וויא זיין זאלן זיך נהג זיין נאך זיין מוים און אז זיין זאלן גיין אין גוטן נעג דען דאש איז איין גרויסער זכות צוא דעם מענטשן וואש ער שטארבט מיט זיין שכל און רעט פאר זיין מוים. דען גיט איטליכער מענטש איז זוכה דר צוא: (ה) דרום פשעת ער איז נאך בייא זיין גיזנר זאל ער כחפלי זיין אז ער זאל זוכה זיין דיא שכינה זאל זיך פערדיין צוא אים. פרי אים מציל צוא זיין פון איין אויש גיחפטיין מוים און פון איין מיתה משונה פון אשווערע מיתה און דער צוא איז איין גרויסע רפואה ער זאל זיין בייא זיין לעבין בהעפט איין דער תורה. דען דורך דר תורה וועט ער האבן איין בהעפטונג צו דר שכינה פאר זיין מוים. און ככל שפן נאך זיין מוים. אזא וויא עש שטייט אין זוהר רבי אחא איז אכאל אויף גיטמאנען מיט רבי אלעזר האלבע נאכט און האבן תורה

אדם הולכים בדרכים המקילקלין או במעשים הרעים מתהווים ומתילדין כמה חיצונים והמה המקשרים את האדם על זה נאמר וכמילים שהן הרשעים מרים קלון רצה לומר מנביהין את הקלון שהן החיצונים שעושין קשיגוריא על האדם עד שמביאין אותו גזרה קשה: (ח) ועל כן יראה כל אדם לקבוע עתים לתורה כדי שתבא השכינה לתוך ביתו ולברך אותו בכמה ברכאן אמן:

פרק נח צריך האדם לתקן הפנים שהם בכריתו בחטא הוצאת שיו לבטלה כמו שאכתוב לקמן התיקון האמיתי על כן צריך למתן בתשובה ואף אם חטא הרבה פעמים הקדוש ב"ה הוא מלך רחמן והוא מקבל תשובות השבים בכל לב ומורה ועוזב ירוחם ומוסיפין לו יראה וקדושה: (ז) נמצא עושה ב פעולות א' שעונותיו מכופרים ושנית שיוש עוה"ב באופן ובתנאי כשאוחז בתורה ולומד בהתמדה ויקבע עתים לתורה הן ללמוד בעצמו והן ללמוד עם אחרים ואם אינו יכול בעצמו או על כל פנים יקבע עתים לשמוע דברי תורה כי לאחר מיתת אדם שם לא יבא למדריגה למעלה ושם לא יעסוק לא באכילה ולא בשתייה ולא במשא ומתן כי אם בעסק התורה: (ז) ומי שהוא אוהב לשמוע דברי תורה בעולם הזה יזכה לשמוע דת מפי עתיק יומין לעוה"ב משא"כ אם האדם ממאס לשמוע דברי תורה בעולם הזה אין לו שייכות גם בעוה"ב ובדאי יהיה נדחה מפרגודא דיליה ובא וראה מ"ש בזהר פ' שמיני ר' יהודה ור' יצחק הו' אזלי לציפורי והי' רביא חד אזלי אבדרייהו עם החמור שהיה נושא משא כלים עם דבש אמר רבי יצחק לרבי יהודה גימא מילי דאורייתא: (ו) פתח רבי יצחק ואמר וחכך כיון המוב הולך לדורי למישרים דובב שפתי ישנים וחכך כיון המוב זו היא תורה שנקראת

מארכט און הייליקייט: (ב) ווערט גיפונען ער מוט צווייט פערולות מיט דער תשובה אין מאל זיינע עבירות ווערין פאר געבין און דאש אנדערע מאל ער ירשף עולם הבא: נאר דיא עיקר תשובה איז ער זאל לערנען תורה: און זאל זיך קיבע זיין צייטן אויף צו לערנן אליין און מיט אנדערע אויב ער קען נישט לערנן זאל ער זיך האמטשע קיבע זיין צייטן צו גיין הערן דברי תורה ווארום וועט ער נאך זיין מויל נישט קיבן צוא קיין הויכר כדכנה דען דארטן וועט ער נישט עוסק זיין נישט אין עסן נישט אין טרינקען נישט אין משא ומתן נאר אין תורה: (ג) און ווער עש האט ליב צוא הערין תורה אויף דער וועלט וועט ער זוכה זיין צו הערין פתורה אויף עולם הבא פון גאט ב"ה אבער אז דער מענטש פאר מאסאס פון צו הערין תורה אויף עולם הזה האט ער דאך נישט קיין שום שייכות אויף עולם הבא ווארום דארטן לערניגס מען דאך נאר תורה וועט ער פונדא ארויס גיטשויסן ווערין פון זיין ארט וואש אין גז עדן קום און זעה וואש עש שטייט אין זוהר רבי יהודה און רבי יצחק זייגן גימאנגן קיין צפורי: און אין קליין קינד איז זיין נאך גימאנגען מיט איין אייזל וואש דאש אייזל האט גימאנגן פליס מיט האנק האט רבי יצחק גימאנט צוא רבי יהודה לאסיר עוסק פתורה זיין: (ד) האט רבי יצחק גימאנט עש שטייט אין פסוק וחכך כיון המוב הולך לדורי למישרים דובב

שפתי

אין זוכה צוא פאדעפטיג זיך אין דער שכינה וואש זיך ווערט גיפונען פבדו: און אלע מלאכים פון דעם הימל זייגן מלמד זכות אויף אים: אבער אז דיא מענטשין גייען אין דיא שלעכטע וועג: ווערין גיבארין פון זיינע שלעכטע מעשים פיל קליפות: און דיא זייגן די מקשריגים אויף דעם מענטשין: אויף דיא לייט זאגט דער פסוק וכסילים און דיא רשעים פריס קלון דער הייביג דעם שאנד דאש זיינען דיא קליפות וואש זיינען מקשרג אויף דעם מענטשין ביז זיין פריינען אויף אים עפעש איין שווערע גזירה: (ח) דרום זאל אימליכר מענטש זעהען זיך קיבע זיין צייטן אויף צוא לערנען פון ווערן דיא שכינה זאל קיבן אין זיין שטוב אריין און זאל אים בענטשן מיט פיל ברכות אמן:

פרק נח צריך דער מענטש דאך מתקן זיין דיא עבירה וואש ער האט מוציא ורע לבטלה גיווען: אזא ווא איך וועל ווייטער שרייבן אין רעכטן תיקון דרויף דרום מוז דער מענטש זיך איילין דרויף תשובה טאן: און ווען ער האט אפילו דיא עבירה גיטאן פיל מאל: פון דעם וועגן גאט ב"ה איז אין דער בארעם הארציגער סוף: און ער איז מקבל דיא תשובה פון דיא וואש מען תשובה מיט דעם נאנצן הארצין: און דער וואש איז מתורה זיינע זינד און פאר לאזן זיין און מוט זיין שוין מער נישט דער ווערט דער באריכט פון גאט און מען מערשט אים

שנקראת יין טוב ממש כי לפעמים יין לא טוב לנפח ולא טוב לנשמה כיון שאדם שותה היין הרבה אזי ראשו כואב לו ולפעמים נכשל ג' בעבירה דהו וההיפוך הוא התורה הקדושה כל מה שלמד יותר הוא מרחיק ממנו פשעיו ולומד דרכי יראה ונחל עולם הזה ועולם הבא ולא עוד שיוזכה למה שכתוב אחדיו דובב שפתי ישנים שאף שיהיה ישן בקבר שפתותיו מרחשן דבריו תורה: (ה) אמר האי רביא איכ למה כתיב וחכך דהיינו לימוד התורה כיון הטוב משמע דין הטוב נמשל ג' לתורה והוא ליה למימר וחכך מיין הטוב אשגותו ביה א' יהודה ברי אימא מילך דשפיר קאמרת אמר דמאן דאשתדל באורייתא ודביק בה כשלומד תורה מוציא מפיו ואומר דברי תורה בשפה ברורה ומרים קול כשלומד תורה וכו' יזכה להרים קולו כד יפוק מהאי עלמא הולך לדודי למישרים נשמתו תלך לדודי להקב' מישרים שלא יפגעו בו שום בעלי דינים ורשות יהיה להאדם ההוא לילך בחדרי גן עדן וזה דובב שפתי ישנים אתו ר' יהודה ור' יצחק ונשקן ליה על רישיה וחדו עמיה וסיפר התינוק ההוא סדר הלימוד שלו וזילה לתן סודות נפלאות וסתריו תורה: (ו) אל מה שמך אמר להו ייסא אמרו רבי ייסא יהיה שמך ואח' אמרו ליה השלך את החמץ אצל אביך וזיל עמנו אויל עמהם וכד מצי האי ינוקא לבי מדרשא ועייל לבי מדרשא היו קם רבי יהודה מקמיה והוי רבי יהודה מצוה לכל בני מתיבתא לאנהגא עמיה יקר וכו' והוי רשב' קורא עליו בטרם אצרך בבטן ידעתך: (ז) והנה ישיכל הנבון איך שהקדמונים היו פוגים לשמוע דת אפילו מן התינוק מאהבת התורה כדי לקבל חידושי התורה שהיא אורח ימינו והיא אילת אהבים ויעלת חן על לומדיה ועל כל א' מישראל הוא מוטל לחבב התורה ולאהוב התורה בפני בני ביתו ובניו ולהזהירם תמיד על קיום התורה ומצותיה: (ח) ובפרט יזהיר

שפתי ישנים ותפך פ'ין הטוב מיינ'ט קען דא תורה וואש זיא ווערט גירופ'ן גוט'ר וויין ווארעם אסאל איז פ'ר האגד'ן וויין וואש ער איז גיט גוט צום גוף און איז גיט גוט צום דער נש'כה ווארעם אז דער מענטש פ'רינקט פ'ל וויין שום אים ווייא דער קאפ איז ער דאך גיט גוט פאר דעם גוף און אסאל ווערט ער נאך נכשל אין איין עבירה דו דורך דעם וויין איז ער גיט גוט פאר דער נש'כה און דא תורה איז פאר קערט דאש וויא מער ער לערנט זיא דער ווייטערט זיא וויינע זינד פון אים און ער לערנט זיך אויפ דא וועגן פון יראה און ער ירשה דא וועלט און ייענע וועלט און נאך מער ער איז זוכה צום דעם וואש דער נאך שפ'יים רובב שפתי ישנים ער מאכט ריידן דא לעפצין פון דא שלאפעדיגע דאש מיינט מען האמטש ער וועט ליגן אין ג'ר וועלן וויינע לעפצין ריידן אין ג'ר: (ה) האט דאש קינד ויאי גיפ'רענט נאך איינער פשט נאך ווארעם שפ'יים וחד און דיין גוטען דאש היינט דיין תורה וואש דא לערנט און איז כין הטוב און וויא גוטער וויין איז דאך משמע אז דא תורה איז גיגליכין צום גוטן וויין און איר נאנט דאך אז דא תורה איז בעשער פון גוטן מיין וואלט דאך גינקענט שפ'יים וחד סין הטוב און דיין תורה וואש דא לערנט און בעשער פון גוטן וויין האט רבי יהודה צום אים געזאגט מיין זון זאג דיינע רייד דען דא זאגטש רעכט האט דאש קינד ויאי גיזאגט דרויף איין גרויזן סוד וויינען גיקומען רבי יהודה און רבי יצחק און האבן

אם ניקל'טם אויף זיין קאפ און האבן זיך גיפ'ר'ט מיט אים און דאש קינד האט ויאי דער ציילט זיין סדר הלימוד און האט זי סגלה געווען וואונדערליכע סודות און סתרי תורה: (ו) האבן ויאי אים גיפ'רענט ויאי היינטשט האט דאש קינד געזאגט איך היינט ייסא האבן ויאי געזאגט זיין נאמן זאל זיין רבי ייסא דער נאך האבן ויאי אים געזאגט ווארף אנועק דאש אייזיל מיט דעם האנט גיאי דיין פאפער און דא גיאי מיט אונז האט דאש קינד געזאגט געזאגט און איז מיט ויאי גיזאגטען און ויאי דאש קינד איז גיקומען אין בית הסדרש איז אריין און איז מיט ויאי אריין גיזאגטען און בית הסדרש איז רבי יהודה פאר אים אויף גיזאגטען און האט גידייטק אלע תלמידים פון דער ישיבה ויאי זאלן דעם קינד כבוד און טאן: און רבי שמעון בן יוחאי האט גיליינעט אויף אים דעם פסוק וואש נאם האט געזאגט צום ד'סיה בסם אצור בכס ידעת איך האב דך באשאפן אין דיין כושערש בוך האב איך דך ליב געהאט: (ז) און נון קען דער פאר שטאנדיגער פאר שפ'יים ויאי דא ערשטע תקנים האבן זיך גיקערט צום הערן דברי תורה אפילו פון איין קינד און דאש איז געווען ווייל ויאי האבן דא תורה וייער ליב געהאט און אויף אימליכען מענטש איז מוטל די תורה סתבב צום זיין און זיא גיליבט צום מאכט פאר וויינע קינדער און זיין הויז גיזינד און זאל ויאי תמיד מזהיר זיין ויאי זאלן סתבים זיין דא תורה און איינע סעודת: (ח) און

לנשים שלא יתחזיא מנהון שערות ראשם כי בעון זה גורמת שיהיו בניה עניים ויהיו בזוים ונבזים בין חבריות וכל בית שאין בה צניעות שם לילית מצויה וגורמת חזק לילדים קמנים חיו כמבואר בפרקים הקודמים. (ט) ע"כ כל מי שנבשל בעון קרי יהיה זריו בדברי תורה ויתענה ד' פעמים ג' ימים רצופים דהיינו בכל תקופות השנה ג' ימים ויתעסק בתורה או ושב ורפא לו וברכות ינתנו על ראשו וכל איבריו יהיו נקיים וטהורים לעד :

פרק נח כתיב בתורה והיה מחניך קדוש ר"ל שיהיה גופו ואיברים של אדם בקדושה כי האיברים של אדם הן מחנה השכינה וזו"ה ונקדשתי בתוך בני ישראל ושכנתי בתוכם וכשהולך האדם חם ושלום בדרכים לא מובים ועוסק הכל בתענוגי עולם הזה אזי הוא מחנה להשמן ולילית ר"ל. (ב) ולעולם יהא אדם רגיל לומר רבונו של עולם זכני להיות אני טהור וכסא אל השכינה ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. ובהיות כשותפים ישראל אזי השכינה מסתלקת מישראל ואז נאמר ותרם התיבה מעל הארץ כי השכינה נקראת בספר הזהר תיבה שחזא אותיות בית ה' . ולכך הן רמ"ח תיבות בקריאת שמע נגד רמ"ח איברים של אדם כי כל תיבה מקיש הוא משפיע קדושה באבר א' כשקורא בכוונה. (ג) ואל תקשה הלא כמה בני אדם שקורין קריאת שמע בדקדוק ובכוונה גדולה ואף ע"כ איבריהן הן חלולים. דע בני הענין הוא מבואר בזהר שלח לך כי נשמת האדם דומה לגר ושב הנר כשאינו מאיר כראוי אז מנענעים אותו קצת ועל ידי כן מתלהב יותר ויאיר כראוי וזה דוקא בנר

בפרט ער ואל מזהיר זיין דיא ווייפער. אז זיין זאלין זיך פירן בצניעות. והאדם מרמז דער דאזער זינד אזי זיג טרם אירע קינדער זאלין זיין ארום און מבוה ביא ליים. און אין איסליכ הווי וואס דרינגען איז גיט פאר האנדלן קיין צניעות. דאסן איז דיא לילית גיטליכע און און זיג אזי גורם חזק צו צו קליינע קינדער און וויא עש שטייט אין פריערדיגע פרקים: (ט) דרום איסליכער וואס איז נכשל גיטאדן אין דעם זינד פון קרי ר"ל. זאל ער זיין איין זיין תורה צו לערנן. און זאל פאסטן פיר הפסקות דורך דעם יאר דהיינו אין איסליכ פערטיל זאל ער פאסטן איין הפסקה פון דרייט מען. און זאל עסק בתורה זיין און משנה פון דאש ער זאל שוין דיא עבירה מער גיט טאן וועט גאט בזה אים היילן דאש ער וועט אים דיא עבירה מוחל זיין. און ברכות וועלן רען אויף זיין קאפ און אלע זיינע אברים וועלן זיין ריין אויף אייביג אמן :

פרק נח כתיב עש שטייט אין דער תורה והיה מחניך קדוש דאש איז גיטליכער דער גוף און דיא אברים פון דעם מענטשן זאלין זיין הייליג. והאדם דיא איברים פון דעם מענטשן זיינען דיא מחנה שכינה. און דאש מיינט דער פסוק ונקדשתי בתוך בני ישראל און איך וועל ווערן גיטליכע צווישן דיא ישראל און וועל רען צווישן זיג און אז דער מענטש גיט אין דיא ווערן וואס זיינען גיט גוט. און אזי אלץ עוסק אין דיא מענטשים פון עולם הזה

ווערט ער איין סתנה צו דעם שטן און דיא לילית רמזא ליצול: (ב) און אייביג זאל דער מענטש גיטאדן זיין צו זאגן רבונו של עולם זיין סוף מזה אף זאל זיין ריין און איין שטול צו דער שכינה. מין לייב זאל לויבן גאט. און אלע מיינע אונזיגליכע גלידער זאלין לויבן זיין הייליגן גאט. און ווייל אז דיא ישראל זינדליג. ווערט דיא שכינה אפ גיטאן פון דיא ישראל און דעמאלט ווערט גיטאן דער פסוק ותרם התיבה מעל הארץ און דיא שכינה וואס זיג ווערט גירופן תיבה איז נוארין אויף גיטאדן פון דער ערד. און דרום היינט דיא שכינה תיבה ווייל תיבה מאכט בית ה'. דרום איז פאר האנדלן אין קריאת שמע צוויי האנדערט און אכט און פערציג ווערטער. קעגן דיא צוויי האנדערט און אכט און פערציג אברים פון דעם מענטשן. דען איסליכ ווארט פון קריאת שמע איז משפיע הייליקייט אין איין אבר אז ער זייענט נאר דיא קיש מיט פונד: (ג) און עש זאל דיר גיט קשה זיין פאר וואר עש איז דאך פאר האנדלן פיל מענטשן וואס זיין זייענען קיש מיט גרוש פונד און פון דעם וועגן זיינען זייערע אברים שלאף. זאלשט וויסן מין זון דער ענין איז באשייד אין וזהר דאש דיא נשמה פון דעם מענטשן איז גלייך צו איין ליכט. און דיא טבע פון איין ליכט איז אז עש לייכט גיט וויא עש גיטערט צו זיין. צו שאקלט מען עש אביסל דורך דעם פערענט עש בעסער

בנר יפה מה שאין כן בנר גרוע אדרבא בנענוע כבה ושקע כמו כן האדם בהיותו חוטא והגשמה דיליה ע"י החטאים אינה מאירה כראוי ואז הקדוש ברוך הוא שולח עליו יסורים המנענעים אותו ומפרידים גופו ואבריו * (ו) ובאם האדם מקבל באהבה ובחיבה היסורים ומשים אל לבו כי לא להנם שלח הקב"ה עליו היסורים כי הקב"ה לא עבד דינא בלא דינא ומתחרט על העבר ורואה לתקן מה שקלקל ולהבא גודר עצמו בגדר היראה אזי תזרת הגשמה יותר להאיר ומאיר יותר ואם האדם אינו מקבל היסורים באהבה ומבעט ביסורים ולפי זמן הולכין היסורים מאתו ותזר האדם לדרבו הרעה ולמעשיו המקולקלים אז היסורים תזורים ובאים אליו בחזקה ומאבדין אותו מן העולם ונר דיליה שהיה הגשמה כבה ושקע ויורד עמו לבור שוחה עמוקה : (ה) והנה בזמן שבית המקדש היה קיים האדם היה מביא קרבן ומתוודה עליו ובצירוף התשובה ואח"כ נשחט הקרבן ונזרק דמו של הקרבן וחלבו נקרב זה היה הכל תמורת גופו ואיבריו אשר חטאו ונתחייבו מיתה וקרבן זה היה תיקונם ועכשיו האמירה היא במקום קרבן כמו שאמר הכתוב ונשלמה פרים שפתינו * ועי"ז כתב הרב מהר"ם הבבלי שבאמירת פרשת הקרבנות יכוין האדם שהאותיות הכתובות לפניו הם דמיון גוף הקרבן והנקודות חמנענעות את התיבה הוא הנפש של הקרבן ועל ידי כן נחשב כאילו הקריב קרבן על המזבח * (ו) ואל יהא קל בעיניך אמירת פרשת הקרבן כי בכל יום ויום בבקר מתעורר אחד חיצוני הנקרא תולע והוא מתחיל לקטרג על העבירות שעשו ישראל בלילה ובהקרבנות תמיד של שחרית היו מחלישין ומתישין את כחו ואל זה יכוין באמרו פרשת התמיד עולית תמיד העשויה בהר סיני (ר"ל עולית הוא אותיות תולע בהיפוך אהוון) וכל המתנאה הוא נותן כח וחיוק לזה החיצוניכל ההולך בעונה שהוא דוגמת הקרבן כמשה לב נשבר ודכא אלהים

אז דאש איז גאר בייא איין גוט ליכט * אבר בייא איין שלעכט ליכט ווערט עש נאך פאר לאשין דורך דעם שאקלען * אזא אויף דער מענטש אז ער זינדעט און דורך דא זינד ליכט זיין נשמה גיט ווי עש גיהער צו זיין : שיקט גאט ב"ה אויף אים יסורים וואס זייא צוא שאקלן אים : (ז) און אז ער איז זיין מקבל באהבה און טוט אויף זיין הארץ אז גיט אים וישם שיקט גאט ב"ה אויף אים דא יסורים דען גאט ב"ה וועט גיט טאן קיין עולה ה"ז * און האט תרטה אויף דעם וואש ער האט גיטאן דא זינד * אונדעם צו פאריכטן וואש ער האט קאטלע ניקאכט און אויף ווייטער מאכט ער זיך אנדער ער זאל דאש שוין גיט טאן קערט ווידער זיין נשמה צו לייכטן פערשער אפער אז דער מענטש איז גיט מקבל דא יסורים באהבה און ער טרעט אין זיין און וויא דא יסורים גייען אונעק פון אים קערט ער ווידער צוא זיין שלעכטן וועט און צוא זייענע שלעכטע מעשים דענמאלס קערן זיך ווידער די יסורים און קוסן צוא אים מיט שטארקייט און סאכין אים פארלירן פון דער וועלט * און זיין נשמה ווערט פאר לאשין און זיא נידערט מיט אים אין מסיין גרוב אריין : (ח) און נון אין דער צייט אז דאש ביהמקד איז גיטמאן האט דער מענטש גיבראכט איין קרבן און האט מתודה גיווען אויף אים און האט תשובה גיטאן דער נאך האט מען ניקלם

נאחה

אלהים לא תבוזה בתפלתו הוא מתיש כוחו ועזו אמר דוד המלך ואנכי תולעית ולא איש (י) והכלל כי אמירת פרשת הקרבנות הוא ענין גדול וחשוב מאוד כמ"ש בזהר פרשת וירא רבי אהא הוי אזיל לכפר טרשא אתא לגבי אושפיזא רחישו עליה כל בני מתא אמרו גברא רבה אתא להכא ניויל לגביה אולו ואמרו ליה שהן בצרה גדולה בזה העיר כי ד' ימים שהחל הנגף רחמנא ליצילן ובכל יום הנגף הולך וגובר אמר להם למחר ניויל לבית הכנסת וגבעי רחמי מן הקב"ה עד דהוי אזלי אתו ואמרו פלוני ופלוני מיתו פלוני ופלוני נזפים למות: (ח) אל רבי אהא אין עת לקיימא הכא דשעתא דחיקא אבל אפרישו מנכון ארבעין בני נשא מן חסידיו וצדיקיו העיר עשרה עשרה לכל חלק שיתיו י' למורח י' לדרום י' למערב י' לצפון ואנא עמכון ויעמדו עשרה לכל זוויתא דמתא ותאמרו בכוונה גדולה ענייני דקמורת בוסמין וענין דקרבנות עבדו כן תלתא יומין לבתר אמר ניויל לבתינו כי במלה הגזרה ואף אותם אנשים שהיו נוסין למות אפרישו מינייכו לבתיהון ומצוה עליהון שיאמרו קמורת מן ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ושים עליה קמורת וכו' וכן עבדו ובטיל מינייהו מותנא שמעו חד קלא דאמר חולין הרבר חולין הדבר לא תרד לבאן כי ידעין לבטלא ליה (ט) אדהכי חלש ליביה דרבי אהא ואדמוך שמעו חד קלא שאמר כשם שעשית זאת כך העשה בעיר אחרת אחיך הלך ר' אהא לדרכו וצוה לבני מתא דלא יבטלון מאורייתא לעולם והחליפו שם העיר מתא מחסיא על שם שחם הקדוש ברוך הוא עליהם (י) לכן צריך האדם לומר ג' פ' קמורת וברייתא פ' שם הקמורת בכל יום כי הוא תיעלת גדול וכל מי שמתפלל בכיונה יקובל תפלתו והקדוש ברוך הוא יעשה רצונו למלאות שאלתו הטובה אמן:

דע

נאזה דער גיט פת און שטארקייט צוא דעם היצון. און דער וואש גייט מיט ענוות סאכט ער מיט זיין תפלה שלאף דעם פת פון דעם היצון: (ז) דער פלל איז אז דאש זאגן דיא פרשה פון קרבנות איז איין גרויסער ענין און בפרט קמורת צו זאגן איז איין גרויסער און איין חשובער ענין. אזא וויא עש שפייט אין זוהר רבי אהא איז גינאנגן צו דעם ארט פ'רשא. איז ער גיקסן אין איין הארצ'יג. איז גינאנגן איין שם אז איין תלמיד חכם איז אן גיקמען. זייגן דיא שטאם לייט גינאנגן צוא אים און האבן אים גינאנגן אז זיי זיינען אין איין גרויסער צרה אין דער שטאם ווארום שוין פון זיבן טעג אן האט זיך אן גידויבן איין בפה רחמנא ליצילן אין שטאם. און אלע טאג ווערט זיא שטארק. האט ער צוא זיין גינאנגן סארגן וועלן מיר גיין אין שול אריין און וועלן בעטן גאט. וויא זיינען אונזע גינאנגען איז מען גיקמען און מען האט גינאנגן. דער און דער איז גינאנגען און דער און דער איז טשה למת: (ח) האט רבי אהא צוא זיין גינאנגן עש איין היינט גיט דא צייט דא צוא שפייט ווארום די צייט איז זייער איינג נאר שויר פון אייך אפ פערציג צדיקים און חסידים: צוא צעקן אויף איינליכער זייט שטאם און אייך וועל אויף זיין מיט אייך. און זיין זאלן זאגן קמורת און אויף דעם ענין פון קרבנות. האבן זיין און גיטאן דרייא טעג און דרייא נקבת דער נאך האט

רב אהא גינאנגן לאסיר גיין צוא אונזר היים דען די גינורה איז שוין בטל גינאנגן. און אויך דיא מענטשן וואש זייגן טשה למת לאוין עטליכע מענטשן פון דיא פערציג צוא זיין אהיים גיין און לאוין דארטן זאגן קמורת און דיא פרשה: ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה וכו' זיינען דיא מענטשן אויך לעבן גידויבן האבן זיין גינאנגען איין קול האט גינאנגן דער עיפיש זאל אהער שוין גיט קמען ווארום זיין וויישין שוין וויא אזא אים כבטל צוא זיין: (ט) דער ווייל איז פאר תלשת גינאנגן דאש הארץ פון רב אהא און איז אנשלאפן גינאנגן האט ער גינאנגען איין קול האט גינאנגן צוא אים אזא וויא דא האשט גיטאן אין דער שטאם: אזא אויך זאלשטן טאן אין אנגער שטאם וואש דארטן איז אויך דער עיפיש רל דער נאך איז רבי אהא גינאנגן צוא זיין וועט און האט גינאנגען צוא דיא שטאם לייט. אז זיין זאלן אייביג הורה לערנען. און האבן דער שטאם איין נאמען גינאנגען מתא מחסיא ווייל הש"י האט חס גינאנגען אויף איר: (י) דרום טח איינליכער מענטש אויך זאגן איינליכען טאג דרייא מאל דיא פרשה פון קמורת און דיא ברייתא פון פסוקם הקמורת ביצד וכו' ווייל דאש איז איין גרויס האלפונג און איינליכער וואש דאבינט מיט פונגה ווערט זיין תפלה אן גיטאן און גאט ביה וועט טאן זיין ווילן צוא דער פילן זיין גינאנגען אמן:

דע

פרק ס דע כי יש רמיה מצות עשה וכל אבר מרמיה איברי האדם תלוי במצות למשל בפה תלוי מצות לימוד התורה ובעינים תלויין מצות קידוש החודש ומצות ראיית ציצית וכן במות תלויין המצות שצוה הקדוש ביה עיי זכירה כגון זכור את אשר עשה ה' למרים • זכור את יום אשר יצאת ממצרים • זכור את יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב • (ג) ולכן כתב הרב מהר"י לוריא ז"ל שצריך האדם להזכירם תוך תפלות הקבועות בכל יום שמתוך כך לא ישכחם האדם ובאומרו ברכת אהבה רבה כי אל פועל ישועות אתה ובנו בחרת מכל עם ולשון יכוין זכירת יום עמדו אבותינו במעמד הר סיני לקבל התורה ובחר אותנו אז מכל עם ולשון ליתן לנו תורה הקדושה • וקרבנו לשמך הגדול יכוין זכור את אשר עשה לך עמלק • סלה באמת להודות לך צריך לבוין שהפה ולשון נבראו כדי להודות להלל שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה וצריך ג"כ לזכור שמרים הנביאה נצטרעה עיי סיפור לשון הרע ע"ב צריך לזכור האדם מלספר לשון הרע ובק"ש יזכור יציאת מצרים • (ג) ומאוד צריך האדם לזכור בזה כי ידוע שאם האדם מחסר מצוה א' מוכרה הוא להתגלגל שנית בשביל לקיים המצוה ואז אם אינו מקיים מצות הזכירה הנ"ל התלויין במצות צריך עוד פעם להתגלגל ועיי רמז בעל המסורה ב' פעמים כתיב ויצאה • ויצאה חנם אין כסף • ויצאה והיתה לאיש אחר • ופי' הדבר ואם שלש אלה לא יעשה לה קאי על הנשמה תורה נביאים כתובים • דין אמת ושלום • קדושה סהרה ענוה • יראה אהבה ורחוה • תורה עבודה ג"ח • כל אלה הן משולשים ואם לא יתנהג בהם אזי ויצאה הנשמה חנם אין כסף ר"ל שלא תזכה לבא לעלמא דכסופין פ"י העולמות המאירים לצדיקים כאשר שלא קנו שלימות אזי ויצאה מביתו הראוי להיות לו אם

פרק ס דע דוא זאָלשט ווישן אז עש איז פאר האַנדן רמיה מצות עשה • און איסליכער אַבר פון דיא רמיה אַברים פון דעם מענטשן היינט אין איין מצוה למשל אין מויל היינט דיא מצוה פון תורה לערנען אין דיא אויגן היינט דיא מצוה פון קדוש התורה און דיא מצוה פון צווא וקענען דיא ציצית • אין מוח היינט דיא מצות וואש נאט ביה האט גיהיישן דער מענטש זאל אלע טאג זייא גידיינקען דהיינו דאש וואש עש שטייט אין דער תורה זכור את אשר עשה ה' לפרים גידיינק וואש נאט ביה האט גיטאן צווא שטים זכור את יום אשר יצאת ממצרים גידיינק דעם טאג וואש דוא בישט פון מצרים ארויש גידיינק דעם טאג וואש גידיינק דעם טאג פון שבת זכור גיטאן זכור את יום השבת גידיינק דעם טאג פון שבת זכור את יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב גידיינק דעם טאג וואש דוא בישט גיטאן פאר נאט דיין נאט אויף דעם דאש דוא בישט גידיינק פאר האריי רל אז דר בארן סיני • (ב) דרום שרייבט דער רב האריי רל אז דר מענטש מוז דיא זאכן גידיינק צווישן דיא תפלות וואש דער מענטש מוז זייא זאגן אלע טאג • דען דורך דעם דער מענטש מוז זייא נים פאר נעסן • דאש אז ער זאגט אין דער ברכה פון אהבה רבה ובנו בחרת מכל עם ולשון זאל ער זיך מכון זיין צו גידיינק דעם טאג וואש אונזער עלטערין זייגן גיטאן אויף דעם פארג סיני דיא תורה מקבל זיין אז ער זאגט סלה באמת להיות לך זאל ער מכון זיין אז דאש מיל מים דעם צונג זייגן נאר בשאפין גיטאן פון

אם קנה שלימות ועכשיו שלא זכה לבית זה יצאה לחוץ והלכה והיתה לאיש אחר בגלגול ויסבול שניה צער חבלי לידה ומיתה וחיבוש הקבר וכל העונשים הנזכרים בספר חסד לאברהם ע"ש בחלק עין משפט (י) ע"כ בן אדם ראה דרכיך וחכם להיות אוהב לעצמך שלא תהיה נדחה מחוץ לפרגודא קדישא או לאותה בושא וחרפה לנשמה הנרחה שלא תקבל פני כסא הכבוד ממקום מחצבתה ואומרים אל הנשמה ווי לך איך היית כפוי טובה מחסד שעשה לך בוראך והיה מטיב עמך במאכל ובמשתה ודי מחסורך ואתה משלם רעה תחת טובה (ה) באוראה מה דאיתא בזוהר פ' בלק ר"פ הוה אתי למחמי ברתיה אמיה של ר"א דהות במרעא והו עמיה חבריא עד דהוי אזלי פגעו בתרין ערבאי אל בחקל דא אתער קלא מיומין דעלמא א"ל מיומין דעלמא לית אנן ידעין מיומא דילן אנן ידעין דהא יומא חד הו אינון ליסמין מקפחי ארחין (ר"ל שודדי דרכים) עברין בהאי חקל ופגעו באינון יהודאין ואתו לקפחי להון ואשתמע קול דחמרא בהאי חקל דנהיק תרי זימני אתי שלהובא ואוקיד להון ואשתזיבו אינון יהודאין אמר להו ערבאי במלה דא דקאמריהון תשתובון יומא דין מליסמין אחרין דקא מחכאן לבו (י) בכה ר"פ אמר מארי דעלמא רחשא דניסא עברי בניני ואשתזיבו אינון יהודאין ולא ידענא פתח ואמר לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו כמה סיבו עבדי הקב"ה עם בני נשא ולא ידע אלא איהו בלחודו ב"ג אזיל באורא וליסמין מחכאן ליה למיקשליה אתי אחרא ואתייהיב כופרא תחתיה והוא אשתזיב ולא ידע השובה דעבדי הקדוש ב"ה עמיה רק הקב"ה איהו בלחודיה ידע וזה שאמר הכתוב לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו א"ר פנחס לחברייא הא דשאיילנא לאינון ערבאי משום דאינון מצויין תדירא בחקלא כו' בתר הכי שאיל רבי פנחס לערבאי אם לא שמעו איהו קלא (שלפי שידע רבי פנחס דרשב"י וואלט ראי גיוען צוא איר ווען וואל גיוען גוט זיין דא ערביים צוא אים גיוען פון לאנג וויישיין סיר גיט אָבּר איצונר אז ווא האט גיט וזכה גיוען צוא דעם אָרֶט גיט ווא ארוש והיתה לאיש אחר וואל מַגְלֵל ווערין אין אנגער מענטשן אונ כו' דאש אנדערע מאל ליידין דעם צער פון חבלי לידה פון דעם טויט וחיבוש הקבר און אלע עונשים וואס שטייע אין ספר חסד לאברהם : (י) דרום דא מענטש ועה דיין ווען אונ וויא קלוג דא וואלשט דיק אליין ליב האבין דא וואלשט גיט אוועק גישטויסן ווערין פון דעם הייליגן היכל וויא און צוא דער בושא אונ דא תרפה וואש דא נשמה האט וואש ווערם ארויש גישטויסן וואל זאל גיט מקבל זיין דא פני כסא הכבוד פון דעם אָרֶט וואש וואל איז גיטסען גיווארין אונ מען וואגט צוא דער נשמה וויא און צוא דיר וואי בישטא גיוען אין פפוי טובה פאר דעם חסד וואש דיין בשעפר האט דיר גיטאן און האט מיט דיר פאניטיגט מיט עשין אונ סרינגן אונ אלץ וואש דא האשט בראַפֿט אונ דא האשט בצאלט אין רעה פאר דער טובה : (ה) קום אונ ועה וואש עש שטייט אין זוהר רבי פנחס איז גינאנגן זעהן זיין סאקסער דא משער פון רבי אליעזר ראש ווא איז שלאף גיוען אונ דא חבריא ויינען אויף גיוען מיט אים האבין וויא געניגט צווייא ערביים האט רבי פנחס וויא גיוען אויף דעם פעלד איז אין סאל אין קל גיוען אז דא ויצין גילגים האבין ויעלין

ובנו רבי אלעזר יפקון לקבל אפיה עד דהוי אולין חזרו אינון ערבאי לגבי רבי פנחס. (ו) אמרו ליה סבא סבא אנת שאיל לון שאילתא מן יומין דעלמא ולא שאילתא לנא על יומא דא דחמינא תוואה על תוואה דהוי יתבין חמשה בני אדם וחד סבא בהדיהו וחמינא עופות מתאספין וקא פרשין על רישיהו אלן אולין ואלין תבין וטולא לא אתעבר מעל רישיהו ותוואה סבא ארים קליה עליהו ואינון צייתין ליה אמר להו זהו אשר רציתי לשאול אתכם כי אחד כך הוי נחיק חמרא דרבי פנחס בן יאיר ושמע רשב"י קליה דחמרא אמר לבנו ר"א ותלמידיו ניקום דהא קלא דהדוזה דחמריה דסבא אתער לגבן. (ה) קם רשב"י וקמו חברייא פתח רשב"י ותפתח פי האתון של בלעם אמרו חברייא דפי האתון היה נברא בע"ש בין השמשות אדהכי אתא רבי פנחס בן יאיר ונשקו לרשב"י אמר נשקנא פיהו דאתבסם בבוסמין דגינתא דעדן דיליה חזו כחדא ויתבו כיון דיתבו פרוהו כל אינון עופין דהוו עבדי טולא ואתברו אהדר רישיה רשב"י ורמא להון קלין ואמר לון עופין דשמיא לית אתון משגדין ביקרא דמאריכון דקיימא הכא קיימין ולא נשלו מדוכתייהו ולא קריבו לגבייהו אמר רבי פנחס אימא לון שילכון לון עופי לאורחייהו ומתברון אינון עופי ואולי. (ו) אדהכי הא תלת אילנין מתפשטין בענפין לתלת סימרין עליהו ועינא דמיא נבעין קמיהו חזו כולוהו חברייא אמר רבי פנחס טולא סגי הוי מאינון עופין בקרמיתא אבל מורח גדול הוה לבעלי חיים וכתוב ורחמיו על כל מעשיו ולכן לא בעינן ליתוב בטולא דילהון אמר רשב"י אנא לא אסרהנא להון אבל אי קביה חס עלן לית עלן שום חבא ולית אנן יכולין

לדחייא

וועלן ארויש גיין אים מקבל פנים זיין. וויא זייא זיינען אוי גינאנגען. (ו) האבין דיא ערביים זיך אום גיקערט צו רבי פנחס און האבין אים גינאנט דא אלטער אלטער. דא פרענשט אונז וואש עש האט זיך גיטאן פון לאנג. און ווארום פרענשט אונז גיט וואש האבין מיר היינט גינען. דען מיר האבין גינעקען איין חידוש איבער דעם אנדערן. דאש פינף סענטשין זיינען גינעסן. און צווישן זייא איין גינען איין אלטער סאן. און מיר האבין גינעקען פיל עופות האבין זיך איין גינאטלט און האבין זיך פאר שפרייט איבער זייערע קעפ. דיא גייען אונזע און דיא קערן זיך אום. און זייער שאטין ווערט גיט אפ גיטאן פון זייער קאפ. און דער אלטער שרייט אויף זייא און זייא פאלגן אים. האט ער צוא זייא גינאנט דאש איין דאש וואש איך האב אייך גינאטלט פרעגן. דער גאך האט דאש איינל פון רבי פנחס אן גינאטלט צוא שרייען. האט רשב"י דער הערט דאש קול פון דעם איינל. און האט דר קענט אן דאש גיט רבי פנחס זיין שווער האט ער גינאנט צוא זיין זון רבי אליעזר און צוא זיינע תלמידים לאמיר אויף שטיין גיין אנגעקען דעם אלטן רבי פנחס בן יאיר. (ה) איין רשב"י מיט דער חבריא אויף גיטאנגען האט רשב"י גינאנט גרויסע סודות אויף דעם פסוק ותפתח פי האתון של בלעם האבין דיא חבריא גינאנט אן דאש מויל פון דעם איינל איין נאך בשאטין גינאארין בין השמשות פון ערב שבת דער ווייל איין רבי פנחס בן יאיר גיקיטען און האט גיקיטען צוא

לשוב להגוף' (א) וידוע ששלישת הנשמה היא מצד קדושה ושלישת הגוף ונפש היא מצד הנחש הקדמוני וכשיאכל האדם קודם שמתפלל בזמן שלישת הנחש השוכנת בדם שהיא תחת ממשלת הנחש אזי האכילה ושתייה ממש כאילו מקריב קרבן להנחש וזה שאמר הכתוב לא תאכלו על הדם לשלוש הנפש שבהם בעוד שהנשמה עדיין אינו אצל האדם ולכן כתיב לא תנחשו לא תתן מקום לנחש הקדמוני ומפרש שם כוזהר שהאוכל או שותה קודם שהתפלל אף שעדיין לא האיר היום ממש כאילו עובד גלולים כנזכר' (ב) והנה ראיתי שכמה אנשים במדינות האלו אשר הם להוסיף אחר גרונם ותיכף כשיעמדו קודם שיאיר היום איזה שעות בהשכמה מדמין בעצמן שימות אם לא ישתה יין שרף והוא להן כהיתר גמור למלאות תאותם ושרירות לבם הרע ולפעמים שותין ומשתכרין ואח"כ כשיגיע זמן התפלה של שחרית התפלה אינה שגורה בפיחם וזהו חטא גדול אשר כמה אנשים נכשלים בו והנה צריך שתדע פהיות האדם נמשך אחר תענוגי הגוף ואחר תאות לבו בעוה"ז וע"י כן הוא מתבטל מעבודת הבורא אזי נלכד במצודה רעה ואינו זוכה ליקבר בארון כראוי ע"ש כוזהר דמאריך בזה הסוד יוסף הצדיק הנסיר ברית דיליה כתיב ביה וישם בארון במצרים כי מי שהולך אחר תאות ושרירות לבו הוא נכשל בעון ראית קרי' (ו) על כן הירא וחרד לדבר ה' ישמע לקול העצה הטובה שהיה לו חתיכה דאמורא לאכול או למעום שום דבר קודם שיתפלל תפלת שחרית ובתפלתו יזכור בבכי ותחנונים לפני ה' שיוכהו ה' שבמעט אוכל ובמעט שתיה ישבע נפשו ולא יצטרך להרבות באכילה ושתייה ובפרט שאנחנו יתמי יתמי שאין אדם בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וע"כ מוכרחים אנו אל התשובה וזהו גדר הראשון אל התשובה בתוך החשק וחמדת האדם אל המאכל יסוג אחר ויפסיק כמבואר בספרי המוסר הקדמונים ע"ש ובפרט בספר הקדוש רבינו ישעיהו סג"ל ז"ל ומכל שכן שלא יבא לידי ביטול עבודת בוראו מחמת רבוי האכילה ושתייה בלילה קודם השינה שאז הוא

נאך דעם דאבנען: (ב) און דאש איז ידוע אז דאש גי' וועלן קיין זין שרף גי' שרינקען דרום שרינקען נ"יא פי'אן זיין שרף און עש איז בי"א זי"א נאר וואו איין רעכטער הויזער צוא דער פילן זייער גילושטיקייט' און צוא צייטן שיקרין וי"א זיך נאך אן' דער נאך אז עש קיטם דא צייט פון דאבנען קענין וי"א גי' דאבנען סתכת שפלות און דאש איז איין גרויסע זינד וואס פיל מענטשן ווערן דרינגן געשט: (ד) דרום דער וואס פארקט זיך און איילט זיך צוא נאמש רייד זאל ער צוא הערין צוא ביין ייטער עצה אז עש זאל בי"א אים זיין איין רעכטער איסור צוא עשין אדער צו פאר זוכן איין שום זאך פאר דעם דאבנען' און בשעת דאבנען זאל ער בעטן נאט מיט גי'וויין און גיבעט אז ער זאל אים קנבה זיין אז ער זאל זאט ווערן מיט ווייניג עסן און שרינקען' און פארט אין היינטיגן דור וואס טיר זינען יתוסים פון יתוסים וואס עש איז גי' פאר האנדן קיין' שום מענטש ער זאל גי' וינדיגן דרום דארפן טיר דאך קטובה סאן' און דער ערשטער גדר איז צו דער קשיבה דאש אין רעכטן חשק און גילושטיקייט וואס דער מענטש גילושט זייער צוא דעם עסן' דענקאלט זאל ער דאש עשן אונזע לייען' און סגל שגן בי"א נאכט פאר דעם זלאף זאל ער גי' פיל עסן און שרינקען דען דענקאלט איז די צייט איסור צוא קעסערען זיין נשמה בסכרון

זמן למסור נפשו וגשמתו בפקדון להשי' בנקיות ולעין במעשיו היטב במחשבתו שלא פגם ביום העבר ואם נזכר שחטא ישים לזכרון בלבו לתקן המעוות' (ה) וכל זה אם יש לו שהות להרהר ולהתבונן על כך משא"כ כשאדם הוא מרבה באכילתו ושתיתו עד שכריסו הוא מלא יותר מדאי ושכלו הוא מעורבב מרוב האכילה ושתיה איך יחשוב בדעתו להרהר בדברי תורה ויראה כי אם אחר שכרותו יפול על מטתו כבהמה ואיך תעלה גשמתו לפני כסא הכבוד לקבל שפע כמו שאר הנשמות טהורות ועין בזה פ' לך שהארץ רשבי ז"ל בפסוק נפשי איתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך ת"ח בד בר נש סליק על ערסיה נשמתיה נחית מיניה וכו' וסיים כוונת הוזהר כי טוב לנשמה אשר היא באה מהורה בלי שום פגם ועון וכל דרכיו הן בחלק קדושה אוי היא נפשא זכאה למחמי בנועם ה' ולבקר בהיכלו וכשם שהמעשה מעכבת הנשמה מלעלות אל הקדושה כך הדיבור הוא פוגם לשון הרע ודברי גיבול פה שמחרימין אותו ארבעים מלאכי השרת ומגדין אותו עד שיתחרט האדם ויעשה תשובה ע"ש באריכות' (ו) וכן מי שמדבר עם חבירו אחד בפה ואחד בלב וחבירו הוא סומך על דבורו שאינו יודע שדבורו הוא חילוק ממחשבות לבו ואיתא בזה פ' נשא ההיא מלה של רמיה דאפיק בר נש סלקא 'בקערקיעין' וקיימא עד דעאל לילה וגשמתא סלקא קמי מלכא קדישא ההיך משוכבת חיקך שמור פתח פך וכדין אתרשים ההיא מלה וההוא חובה דבר נש ובגין כך אשרי האדם שהנהגותיו הוא בלתי רמאות ואם יחשוב האדם הרי מצינו הרבה בני אדם שמעשיהם המה בערמה ולעולם אין פיהם ולבם שווים ומרמין הבריות בדבור והן מרויחין במעשיהן אבל דע כי עונשן הוא גדול וסופן שיהיו נמרדן מן העוה"ז ועוה"ב כי זה דרך המינים והפוקרים כי הקב"ה בעצמו משנית על כל דיבור הן לרעה והן לטובה' (ז) ואיתא בזה פ' שלח לך רבי חזקיה ורבי ייסא הוי אזלי באורחא ארי ייסא לר' חזקיה חמינא באפך דהרהורא דאורייתא אית גבך אמר ליה הא וודאי בהאי קרא אסתכלנא ביה דאמר שחמעה כי מקרה

בפקדון צוא השי' מיט רייניקייט' און זאל זיך גוט איבער קלערן זיינע מעשים אויב ער האט נישט געטון ענייני גיטאן בייא טאג' און אויב ער דער טאגט זיך אז ער האט גיזיגנדיגט זאל ער עש גוט גיזיגנען אין זיין הארץ צו פאריכטן עש' (ה) און דאש אלץ איז אז ער האט צייט איבער צוא קלערן זיינע מעשים פאר זיין שלאף' אבער אז דער מענטש מערט צוא עסין און סרינקען ביו זיין ביד ווערט אים פול' איז זיין שכל צוא מישט סתם דעם פיל עשין און סרינקען' גוט וויא וועט ער קענען סראכטן אין זיין דיעה איבער צוא קלערן זיינע מעשים אדער קהרר זיין אין דברי תורה' נאר ער פאלט אויף זיין בעט וויא איין בהמה און וויא וועט זיין נשמה אויף גיין פאר דעם כסא כבוד צוא מקבל זיין שפע אזא וויא דיא איבעריגע נשמות' און אזא וואל וויא איין שלעכטע מעשה איז מעכב דיא נשמה פון אויף צוא גיין צוא דער קדושה אזא אויף אז ער רעט לשון הרע און גיבול פה איז דאש אויף מעכב דיא נשמה פון אויף צוא גיין צוא דער קדושה דען פערציג מלאכים זיינען אים סגרה' ביו ער האט תרסה און טוט תשובה' (ו) און אזא אויף דער וואש רעט מיט זיין תבר און מיט זיין הארץ מיינט ער אנדערש וויא ער רעט מיט זיין מויל און זיין תבר איז

בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד לכולם כי כמות זה כן מות זה ורוח אחד לכולם ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל ואם כן יש כאן חיו פתחון פה לרשעים לאינון דלאו מהימנותא אשתבח ביה אמר ליה ודאי יש לעיין בהאי קרא • (ח) אדהכי המו בר גש אתא ושאל מיא כו' אפיק רבי ייסא הד זפירא מלא מיא ויהיב ליה ושתה בתר דשתה סליק לטורא ואשכחו תמן גודא דמיא א"ל האי בר גש השתא שאילו לי מילי דאורייתא ואפרש יתכון וכו' ושאלו ליה הפירוש של האי קרא כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד לכולם וכו' א"ל וכי אמר שלמה פסוק זה מעצמו אלא הוא אהדר אינון מילין דאמרי ממשאי דעלמא בעלמא ואדלעיל קאי דכתיב תחלה אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם כי מקרה אחד וגו' והכי פירושו דאמר שלמה על עצמו אמרתי אני בלבי להתבונן בענין אחד והוא זה על דברת בני האדם לברם האלהים הפירוש הוא כך כי יש כתות רשעים המתנאים בדעתם ואומרים הנה אנחנו חכמים ואין כדאי להתחבר לנו עם שאר בני אדם כי אותנו ברא אלהים שנהיה לבדנו בלתי התחברות עם בני אדם ורוצין להתנאות על בני אדם ועיי זה התבוננתי ואראה להם האמת שכן הוא שהוא נכון שהיו לברם ולא להתחבר עם בני האדם שהם ידאים וחרדים כ"א עם בני אדם ההולכים אחר ענייני עוה"ז ואין חושבים כלל על חלק לעולם הבא והמה כבהמות נדמו • (ט) וזשיה ולראות שהם בהמה המה להם לברם רשעים לעצמן ולא להתחבר עם בני אדם היראים הכשרים ומה הוא הדבור של אותן הרשעים שרוצין לחדש דבר של שוא ושקר מלבם והיו שאומרים כי מקרה אחד לאדם ומקרה אחד לבהמה וגו' ע"כ איש הישר בעיניו יעשה כי אין מתן שכר לצדיקים ואין עונש לרשעים לית דין ולית דיין אבל תיפח רוחן דאינון בהמות ואינון

בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד לכולם דען דיא מרעפונג פון מענטשן אונ' דאש מרעפונג פון איין בהמה איז גלייך כמות זה כן מות זה ורוח אחד לכולם ואם כן יש כאן חיו פתחון פה לרשעים לאינון דלאו מהימנותא אשתבח ביה אמר ליה ודאי יש לעיין בהאי קרא • (ח) אדהכי המו בר גש אתא ושאל מיא כו' אפיק רבי ייסא הד זפירא מלא מיא ויהיב ליה ושתה בתר דשתה סליק לטורא ואשכחו תמן גודא דמיא א"ל האי בר גש השתא שאילו לי מילי דאורייתא ואפרש יתכון וכו' ושאלו ליה הפירוש של האי קרא כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד לכולם וכו' א"ל וכי אמר שלמה פסוק זה מעצמו אלא הוא אהדר אינון מילין דאמרי ממשאי דעלמא בעלמא ואדלעיל קאי דכתיב תחלה אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם כי מקרה אחד וגו' והכי פירושו דאמר שלמה על עצמו אמרתי אני בלבי להתבונן בענין אחד והוא זה על דברת בני האדם לברם האלהים הפירוש הוא כך כי יש כתות רשעים המתנאים בדעתם ואומרים הנה אנחנו חכמים ואין כדאי להתחבר לנו עם שאר בני אדם כי אותנו ברא אלהים שנהיה לבדנו בלתי התחברות עם בני אדם ורוצין להתנאות על בני אדם ועיי זה התבוננתי ואראה להם האמת שכן הוא שהוא נכון שהיו לברם ולא להתחבר עם בני האדם שהם ידאים וחרדים כ"א עם בני אדם ההולכים אחר ענייני עוה"ז ואין חושבים כלל על חלק לעולם הבא והמה כבהמות נדמו • (ט) וזשיה ולראות שהם בהמה המה להם לברם רשעים לעצמן ולא להתחבר עם בני אדם היראים הכשרים ומה הוא הדבור של אותן הרשעים שרוצין לחדש דבר של שוא ושקר מלבם והיו שאומרים כי מקרה אחד לאדם ומקרה אחד לבהמה וגו' ע"כ איש הישר בעיניו יעשה כי אין מתן שכר לצדיקים ואין עונש לרשעים לית דין ולית דיין אבל תיפח רוחן דאינון בהמות ואינון

הארץ צוא פאר שמיין אין איין זאך אונ' דאש איז וואש עש איז פאר הארץ ביות פון רשעים וואש האלמין זיך בעל גאון אונ' זאגן מיר זיינן חכמים אונ' עש איז גיט בראי מיר זאלין זיך בהעפסן מיט דיא איברגע מענטשן ווארום גאט האט אונ' בשאפן אז מיר זאלין זיין אללין גיט צו בהעפסן זיך מיט קיין מענטשן • אונ' ווילן זיך בגאון האלמין איבר דיא מענטשן • אונ' דורך דעם האב איך געלמט פאר שפאנן אונ' וועל זיי ווייזן אז זייא זיינן גירעכט דען עש איז טאקע רעכט אזא זייא זאלין זיך גיט בהעפסן מיט זעלבע לייט וואש פארשטין זיך פאר גאט אונ' זיינען צדיקים גאר מיט אזעלכע מענטשן וואש זיינען נאך דיא תענוגי העולם הזה אונ' טראכטן גאר גיט אויף עולם הבא אונ' זיי זיינען גלייך וויא בהמות • (ט) אונ' דרום זאגט ער ווייטער לראות שהם בהמה אונ' צוא ווייזן אז זייא זיינען בהמות להם צוא זיך זעלבם פלוכר זייא זאלין זיך זיין אללין אונ' זאלין זיך גיט בהעפסן מיט צדיקים • אונ' וואש נאך זאגן דיא רשעים • זאגט ווייטער דער פסוק • זייא זאגן כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד להם אז דאש מרעפונג פון דעם מענטשן אונ' דאש מרעפונג פון איין בהמה איז גלייך • דרום זאל איסליכער מענטש טאן וואש איז גיפעלט • ווארום צוא דיא צדיקים וועט מען קיין שבר גיט געבן אונ' דיא רשעים וועלן גיט האפן קיין עונש אונ' דיא

ואינן טפשאין מחוסרי אמנה אוי להם ולנפשיהו ועל זה אמר שלמה אבתריה מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה של אותן תרשעים החושאים בנפשותם ונדמו כבהמה היאך יורדת למטה לארץ להאי אתר דהוי תיפת רוחן עלייהו כתיב יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה אתו ר' חזקיה ור' ייסא וגשקו אותו אמרו ומה כל כך הוי עמך ואנחנו לא ידענא זכאה האי שעתא דערענא בכ' (י) אמרו ליה תיבני דנחבר כך ותזיל בהון אמר להו אי עבידנא הכי אורייתא תקרא לי כסיל ולא עוד אלא דאתהייבנא בנפשאי אל למה אמר להו דהא שלוחא אנא ושדרו לי בשליחותא ושלמה מלכא אמר מקצה רגלים חמס שותה שולח דברים ביד כסיל תיח מרגלים על דלא אשתכחו בני מהימנותא ושלוחי מהימנותא אתחייבו בנפשיהו בעלמא דין ובעלמא דאתי (יא) נשיק להו ואויל ואויל ר' ייסא ור' חזקיה עד דהוי אזלי פגעי באינן בני נשא ושאלו רבי חזקיה ורבי ייסא מה שמיה דהאי גברא אל ר' חזקיה שמיה והוא חד דמן חברייא דהאי מתא ושלחו ליה חברייא לגבי רשב"י למנדע מילין מפומיה דרשב"י וכו' אמרו זכאה איהו וזכאין חברייא דיליה דשלחו ליה דשליחא מהימנא הוא עכ"ל הוזהר נלמד מן הג"ל שיראה האדם בעין שכלו שמוך דבר הוא שצריך האדם לירא מן העונש ולזכור תמיד הפסוק שסיים שלמה סוף הספר סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט וכל האומר הקב"ה ותן ויתרו לו חיו ויהי רצון שיהיו דברים האלו קשורים וחתומים על לוח לבנו וזו מוב יהיה לנו סלה :

אחד

קין ווארהאפטיגע עלוהים און האבין גינאנדיגט איבער נארישקייט. דרום זיינען זיין חייב סיתה גינאנדיק אויף דער וועלט און האבין עולם הבא אויף אן גינאנדיק. (יא) האט דער מענטש זיין גיקושט און איז אוועק גינאנדיגט און רבי ייסא און רבי חזקיה זיינען אויף אוועק גינאנדיגט און האבין פגעניגט אין אזעלכע מענטשן וואש זיינען גיווען פון דער ועלביגער שטאם וואש דער מענטש איז גיווען. האבין זיין גיפרענט דיא מענטשן וויא היינט דער מענטש האבין זיין גיקושט ער היינט רבי חזקיה און ער איז אייגער פון דיא לוכרים פון דער שטאט. און דיא לוכרים האבין אים גישיקט צו הערין תורה פון רבי שמעון בן יוחאי האבין זיין גיקושט וואול איז אים און וואול איז צוא זיין חבריא וואש זיין האבין אים גישיקט דען ער איז איין פגרייבטער שליח. פון דעם אלטן ווערט אפ גילעריגט אז דער מענטש זאל זעהן מיט דיא אויגן פון זיין שכל אז סוף כל סוף דארף ער זיך פארקטן פאר דעם עונש און תמיד צוא גידיינקן דעם פסוק וואש שלמה המלך ערו השלום האט אויש גילאנט אין סוף קהלת סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם דר סוף פון אלע זאכן נאר דוא זאלשט זיך פארקטן פאר גאט ווארום נאר דרויף איז דער מענטש בשאפין גינאנדיק. און עש זאל זיין דער ווילן פון גאט אז דיא דאזיגע רייד זאלן זיין פאר קניפס און ניתבכת אויף דעם מאביל פון אונזער הארץ און דענמאלט וועט אונז נוב זיין אויף אייביג.

דיא רשעים לייקן תהיית המתים ויח ששם ויזכרם וזיין איז צוא זיין און צוא זייער נשמה און דרויף זאגט שלמה דער נאך ובי יודע אבער דער וואש ווייז דער פאר שטייט רוח בני האדם העולה היא למעלה אז די נשמה פון דעם מענטשן וואש איז איין צדיק גייט אויף דעם היסיל ארויף צוא איר ארם ורוח הבהמה אבער דער רוח פון די רשעים וואש זיינען גיגליכן צו בהמות דיא גידרם אראפ אויף דער ערד אויף זיין שטייט יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה זיין וועלן זיין אזוי וויא מעקענע פאר דעם ווינט און דיא כלאבים פון גאט וועלן זייער נשמה ארויש שמויטן. זיין גיקושט רבי חזקיה און רבי ייסא און האבין אים גיקושט און האבין אים גיקושט אז פיל תורה איז פאר האנדין בייא דיר און מיר האבין גיט גינאנדיגט. וואול איז דיא צייט וואש מיר האבין דיק אן גינאנדיק. (י) האבין זיין ווידר צוא אים גיקושט מיר ווילן דוא זאלשט מיט אינגין. האט ער צוא זיין גיקושט אויב איך וועל אזו סאן וועט דיא תורה סוף רופן נאר און איך וועל נאך הייב אויף זיין. האבין זיין אים גיפרענט ווארום האט ער זיין גיקושט דען איך בין איין שליח פון אייגם און שלמה המלך ע"ה האט דאך גיקושט מקצה רגלים חמס שותה שולח דברים ביד כסיל ער האקט אפ דיא פיס פון דיא שלוחים און מרינקט רויבונג דער וואש שיקט רייד דרויף איין נאר ווארום דער נאר קען גיט זאגן די רייד וויא מען דארף דרום מו ער ווידער שיקן פיל שלוחים צוא פאר ריבטן וואש דער נאר האט קיילע גימאכט דען די מרגלים ווייל זיין זיינען גיט גינאנדיק.

פרק סב אחד מדרכי היראה הוא לבלתי לשאת פנים כשרואה באדם שעובר עבירה מחויב הרואה להוכיחו ולומר לו אחי לא יפה אתה עושה כי צריך לדעת שעניי ה' משוטטים בכל הארץ ומה תעשה ליום בוקר אשר מחר מוכרח אתה ליתן דין וחשבון זהו חייב גדול על האיש היודע להוכיח אכן לא יוכיחו בפרהסיא כי אם בנסתר ועי' כתיב הוכח תוכיח תחילה הוכח כלשון נסתר ר"ל שיוכיחו בסתר ואם לאו אזי תוכיח הוא לשון נוכח אכן גם לא בנגלה כדי שלא לבייש פניו בדברים אלא ג"כ בנסתר. (ג) רק שהחילוק הוא בפעם ראשון לא יוכיחו כלשון נוכח אלא צריך לומר לו דרך סיפור דברים בעלמא בא וראה ענין חטא זה הגה שמעתי שמי שעשה כן פוגם ונפגם ועונשו כך וכך כדי שעייב יחשוב זה שהוא חטא חטא זה ואולי יתקן העוהות ואם אתה רואה בו שאינו נותן אל לבו לעזוב החטא ועדיין אינו משגיח בדבריו אזי תוכיחו כלשון נוכח ותאמר למה תעשה כזאת למרוד בה' אלהינו. (ד) ואם עדיין אינו משגיח לסור מרוע מעלליו אם ידוע לו שעיי שיוכיחו ברבים יהיה הבושה על פניו ושוב לא יחטא יכול כל כך להוכיחו עד שיישוב ויעזוב החטא ולא יחשוב ד' עון להמוכח עבוד שהוכיח את הרומא. (ו) והכלל החכם יכלול דרכיו ועניניו במשפט ובהשכל שלא יצא שכרו בהפסדו חיו באם שהוא רואה שאין רוצה לקבל תוכחתו אזי מוב שלא להוכיחו ועי' אמרו רז"ל בשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע. (ה) והכלל הרואה בחבירו איות דבר שאינו מתוקן ונשתרש בחטא אם אפשר לעשות פעולה להוכיחו מחטאו אולי חפץ ה' יעלה בידו והצליח אז הוא בכלל כל המוכח את הרבים ואף המוכח רק אחד לדבר מצוה אזי שכרו הוא כפול ומכופל. (ו) וראייה מהוהדר פ' תזריע ר' הויה ורבי יומי הו' אולו באורחא פגעו בהד בר נש ואנפיה הוה פרק סב אחד איינש פון דיא וועגן פון יראת איז דאש מען זאל גיט נישט פנים זיין קיין רשע ווען איינער זעהט וויא איין מענטש טוט איין עבירה איז ער אים מחייב צו א שטראפן און צו זאגן אים מיין ברודער גיט גוט טיטסטו. דען דא דארפסט וויסן אז דיא אויגן פון גאט שוועבן אויף גאר דער וועלט און וואש וועסטו טאן אז דא וועסט אפערט מארגן טוין אפ געבן חשבון אויף דער עבירה. דאש איז איין גרויסער חוב אויף דעם מענטש וואש ווייסט גאר וויא אז צו א שטראפן גאר ער זאל אים גיט שטראפן בפרהסיא פאר פיל לייט. גאר אז קיינער זאל גיט הערן: (ב) און דאש ערשטע מאל זאל ער אים גיט זאגן למאי האשטו די עבירה גיטאן גאר ער זאל אים שטראפן מיט אזא איין לשון אז ער זאל זיך שמויסקן אז ער מיינט אים דהיינו ער זאל אים זאגן איך האב גיהערט אז דער וואש טוט אזא און אזא איין עבירה איז ער פונם זיין נשמה און אזא איז זיין ענש דאש דורך דעם וועט ער זיך שטראפן איך האב דאך דיא עבירה גיטאן וועט ער אפערט תשובה טאן. אבער אז דער וואש האט אים גיטשטראפט זעהט אז ער גיט גיט צו זיין הארץ צו א פאר לאזן דיא עבירה און ער פרעגט גיט אויף זיינע רייד. זאל ער אים שוין זאגן ווארום טיטסטו אזא איין עבירה ווידער צו א שפעניגן אין אונזער נאם: (ג) און אז ער פרעגט דרויף אויף גיט און וויל זיך

מלא מכתישין אמר רבי חייא מאן אנת איל יהודאי אנא אסתכלי ביה וחמו אנפוי סמקי באלין מכתישין (ר"ל פניו היה כמזורע) אמר רבי יוסי בורדאי חמאה הוא דאי לאו הכי לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין ויסורים כאלין לא מקרי יסורין של אהבה. (ו) אמר רבי חייא הכי הוא וודאי דיסורין דאהבה לא איקרי אלא כשהן מכוסין מראית שאר בני אדם ומגלן דאצטרך להיות תוכחת האדם הכי נלמוד מתוכחות הקדוש ברוך הוא דמאן דאוכח לחבריה באהבה בעי לאוכחא יתיה בסתרא כדי דלא ליכסוף אותו בפרהסיא אבל הוכחה זו בפרהסיא אינו של אהבה כך הקדוש ברוך הוא אוכח לבר נש בקדמיותא ומחי ליה בסתרא אי הדר ביה מוטב ואי לא מחי ליה באתגלייא באנפוי בגין דיסתכלון ביה וינדעון דהוא חמאה ולא רחמינו דמאריה איהו. (ח) והאי גברא הוי שמע כל מילין אלין אמר להו גברא בקימרא דעיסא חדא (ר"ל בעצה חדא ובדבור אחד) אתון אמרין עלי דברים האלה קריב לגביהון אמר וודאי אתון מאינן דיורהון הוא בבית רשב"י דלא דחלין מכולא אי אתון אמרין מילי אבתראי הני מילין יקטרגו לכון איך מילייכו הני באתגליא (ר"ל שאמר להם האיש אי יבא המשפט לפני הקביה יעשה קמגוריא עמכם על שאתם מביישים אותי בגלוי אף שאני חושא גדול) איל אורייתא הכי כתיב דכתיב בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר אי במילין דאורייתא אנן דחלין מקמך הא נשתכח בכסופא קמי קב"ה פתח האי גברא ואמר מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע וגו' ארים קליה ובכי. (ט) אדהכי ממון בנוי אמר בריה זעירא סייעתא דשמיא הכא פתח ואמר יש צדיק אובר בצדקו וגו' האי צריך פיראך יאבד הצדיק בצדקו אלא הענין הוא כך כשרבו החוטאים ומרבים חמאים ופשעים וצדיק א' הוא בניהם ואין מוכיח להרשעים הצדיק נענש על ידם אף שהוא צדיק נמור ואין חושא כלל וכן אבא דאיתפס בתוכיה דבני מתא דהוי כולן חצופים לגנדי והוא לא הוי מוכיח אותם ולא גער בהו בניזופה לביישם לכן

איין ר'איהו פון דעם וזר פ'רשה תוריע רבי חייא און רבי יוסי זיין גי'אנגען אין ווע. און האבין געגענגט אין איין סענטש און זיין פנים איז גיווען פול מיט צרעת האט רבי חייא אים גי'פערעט ווער פישטן האט דער סענטש גי'אנגט איך בין איין יהודי. האט רבי יוסי גי'אנגט דער איז גי'ודאי איין זינדער ווארום וועסט וואלט אוי פיל צרעת און וואונדן נים גיווען אויף זיין פנים. דען אועלכע יסורים היישיין נים קיין יסורים של אהבה: (ו) האט רבי חייא צוא אים גי'אנגט דאש איז גיוויש אמת דאש יסורים של אהבה ווערט מער נים גירופן נאר או זיין זינדען אויף אוי איין ארש וואש לייט זעהען זיין נים. דען אווא וויא אז איין סענטש שטראפט זיין חבר פ'ר ליבשאפט שטראפט ער אים אז קינר זאל נים זעהן און נים הערין פון וועגן ער זאל נים פאר שעמט ווערין. אבר דא שטראף וואש איינער שטראפט דעם אנדערן בפרהסיא. איך דאש בורדאי נים מ'חמת ליבשאפט אוי אויף נאט ביה שטראפט פריער דעם סענטשין אויף אוי ארש וואש ווערט נים גי'עהען צוא אים סענטשין. מוט ער תשובה איז נום און אויב ער מוט נים קיין תשובה זאלאנט ער אים מיט וואונדן אויף זיין פנים פון וועגן לייט זאלן קוקן אויף אים און זאלן ווישן אז ער איז איין זינדער. און דא יסורים קומען נים מ'חמת דא ליבשאפט פון נאט ביה נאר איבער זיין

זינד: (ח) און דער סענטש האט דא אקע רייד גי'עהערט האט דער סענטש צוא זיין גי'אנגט מיט איינע רייד און מיט איין עצה זאגט איר אויף מיר דא דאונען רייד האט ער צוא זיין גי'עהערט און האט זיין גי'אנגט איר מוט זיין פון דא דאונען וואש זינדען פון דער תברתא פון רשב"י וואש זיין פארקטין זיך פאר קינים נים. דען אז דר סענטש וועט קומען פאר נאט ביה וואש איר זינט סוף אוי סבייט קענט איר דאך דער פאר איין עונש האבן. האט דער סענטש אן גי'הויבן צוא זאגן דעם פסוק פי אל כבוד נושא עון ועובר על פשע ווער איז אוי איין נאט וויא דא דאש דו פאר גי'בסט דא זינד און סייטטיט. און האט אויף גי'הויבן זיין קול און האט גי'וויינט: (ט) דער ווייל זיין גי'קוקן די קינדר פון דעם סענטשין האט דער זינגסט וון גי'אנגט דא איז איין תברתא פון ליכדים דרום וועל איך עפיש דברי תורה זאגן האט דאש קינר אן גי'הויבן און האט גי'אנגט עש שטייט אין פסוק יש צדיק אובר בצדקו עש איז פאר האבן איין צדיק וואש ער ווערט פ'ר לארין פון וועגן זיין צדקות איז דאך קשה וויא שיקט זיך דאש אז דוהך זיין צדקות זאל ער פאר לארין ווערן. נאר דער תירוצ איז דען אז עש מערין זיך דא זינדער און מערין זינד צוא מאן. און צווישן זיין איז פאר האבן איין צדיק און ער שטראפט זיין נים. ווערט ער איבער זיין גי'שטראפט חאטשע ווי

נענש הוא ביסורים האלו. (י) אמר האי בר נש דהוי אביו של האי ינוקא וודאי הקב"ה אעניש לי ברא דהוי בידי יכולת למחאה בידיהו ולא עבדית ולא אכסיפנא ליה בסמירא ולא באהגלייא פתח בריה אתרא החשיתי משוב וכאבי נעכר ראיתי עמא דאזלי בדרכים לא טובים נאלמתי דומיה ולא יסרתי אותם על פניהם החשיתי משוב מדברים טובים שמסורים את האדם מדרכי הרעים לדרכי הטובים וישרים ע"כ כאבי נעכר באו יסורים מכוערים באהגלייא אתו רבי חיאי ורבי יוסי ונשקוהו וכו' . (יז) נלמד מהגל כל המתוירא להוכיח מפני בני האדם או יהיה בכסופא קמי קב"ה ואף שהוא צדיק נענש ע"י וכמשל ומקור החיים הוא לבלתי להתניף לאדם רשע למי שיספיק בידו לעמוד לנגד הרשע להתיש כחם של רשעים בדברי תוכחה ובאם שידחל מנהגו אזי יהיה בטוח שיבא עליו יסורים וישיגו לו חרפות ובזוהר בבי דינא רבא לפני הקב"ה שאו למרום עיניכם ובטחו אל' כי הוא משבר ומחרס רשעים. (יח) חזק ואמץ לנגד הרשע להוכיחו ובוודאי כל פמליא של מעלה יהיו בעוזיך ותראה להתאמץ בכל איבריך ושמה גידך להתחמם כנגדו בדברי מוסר לבלתי ויציא מחשבתו הרעה אל הפועל ואם תעשה כן אזי נחשב בהדלקת גופך לדבר מוסר לנגד הרשע כאילו איברי עולה מונחים ע"ג המזבח ואף אם תראה הרשע שבגרמא דיליה תוכל לבא להיזק ממון חז' מימ תראה להוכיחו בדברים כי הרבה שלוחים למקום ב"ה ואם תחרש לו בשביל היזק בממונך מי' לא תנצל מהחיוק בכפלים כי סוף החנוף לרשע סופו ליפול בידו ואם תראה בדעתך שלא תוכל לבא בריב ומצה עם הרשע שהשעה משהקת לו עבור שאתה מוכיח אותו ואסור הוא ליתן להרשע כח ואומץ וחיוק לסייע לדבר

אויב ער וועט זיך פארקעטן פאר אים ואל ער בעטת זיין אז יסורים וועלן אויף אים קומען אונ עש וועט אים גרייכן תרפות אונ בושות ביא דעם גרויזשין ב"ד פאר גאט ב"ה הייבט אויף אייערע אויגן צוא גאט האט זיין בעטון צוא גאט דען ער וועט צוא בערעך דעם גרשע אונ וועט אים צוא פירן : (יב) שטארק זיך אונ פעסט זיך מיט דברי הוכחה אנמקענין דעם רשע אונ גאר דיא פמליא של מעלה וועט דיר בונדאן זיין צוא הילף אונ זאלשט ועהען זיך שטארקן מיט אלע דיינע אברים אונ אדערין צוא דער היצין זיך קענין אים מיט דברי הוכחה אז זיין שלעכטע מתשבה זאל ניט ניווערקט ווערן אונ אז דוא וועשט אזו טאן וועט גירעכניט זיין דאש וואש דיין גוף בערענט קענין דעם רשע צוא ריידן דברי הוכחה גלייך וויא דוא בישט מקריב זיין עולה אונ דיינע איברים ליגן אויף דעם מוצח . אונ האמשע דורך דעם קענשטיקומען צוא שאדין האבין געלט . פון דעסט ווענין זאלשטומאן דיין יכולת צוא שטראפן אים וויא ווייט דוא קענסט ווארום פיל שלוחים איז פאר האנדלן צוא גאט . אונ אז דוא וועשט אים שווייגן ווייל דוא האשט מורא דוא וועשט דורך דעם געלט שאדין האבין וועשטו פון דעשט ווענין גיט ניצל ווערן אונ וועשט נאך האבין סאפיל מאל אזו פיל היק . ווארום דער וואש הנפת איין רשע צום סוף פאלט ער דעם רשע און דיא הענט אריין . אונ אפילו אויף אזווא

איין

ער איז איין רעכטער צדיק אונ זינדיגט גאר ניט אזו אויף מיין פאטער האט גיוואונט צווישן זעלכע לייט וואש זיין רשעים אונ חצופים אונ ער האט זייא ניט שטארק גיטראפט פון זייא מבייש צו זיין דרום איז ער גיטראפט גיווארן מיט דיא דאזיגע יסורים : (י) האט דער בענטש גיואנט עש איז אמת גאט ברוך הוא האט סוף דער פאר גיטראפט ווייל איך האב יכולת ניהאט צוא שטראפן זייא אונ האב זייא ניט גיטראפט האט זיין אנדערער זון גיואנט דוד המלך האט גיואנט נאלמתי דוכתי איך האב גיזעהען לייט וואש גייען ניט אין דיא גוטע ווענין אונ האב גישוויגן אונ האב זייא ניט גיטראפט החשיתי משוב איך פון ווארן פון דארבין פון גוטע רייד דאש איך האב זיי ניט גיטראפט מיט גוטע רייד וואש דורך זייא ווערש דער בענטש אפ גיטאן פון דיא שלעכטע ווענין צוא דיא גוטע ווענין דרום וכאבי נעכר איז מיין ווייא טאן ווארן בעריבט בלוטר דרום איז אויף מיר גיקומן ביאוקע וסורים וויינען גיקומען רבי יוסי אונ רבי חיאי אונ האבין אים גיקושט : (יז) פון דער בעשה ווערש אפ גילעריגט אז דער וואש פארקט זיך פאר לייט וויא צוא שטראפן וועט ער קומען מיט הרפה פאר גאט ב"ה . אונ האמשע ער איז איין צדיק ווערש ער גיטראפט אונ דער גרבר פון לעבין איז גיט צוא הנפנען קיין רשע דער וואש האט יכולת צוא בשטיין קענין דעם רשע זיין פל שלאף צוא כאבין מיט דברי הוכחה אונ

לדבר עבירה חלילה וחם וגם אפילו במקום חשש נזק הנוף חיו נראה דאסור ליתן חיזוק ואימוץ לרשעים אסלא במקום שיש סכנת נפשות או יסתלק עצמו והשממה שרי אבל סיוע אסור לסייע לעוברי עבירה . (ג) והמצוה של הוכח תוכיח הוא מוטל על הרבנים גאוני ארץ ועל פרנסי עיר ועיר ובמקום שאין שם רב ומורה צדק ופרנסים קבועים אזי המצוה מוטל על כל ישראל להוכיח איש אחיו ואז יתיה אהוב למעלה ונחמד למטה ויקיים בו הוכח לחכם ויאהבך ויזכה לשער האהבה אמר :

פרק סג דרך המלך עיה כתב בספר תהלים בקראי ענני אלהי צדקי וגו' חנני ושמע תפילתי ניל לפרש הפסוק ע"פ מ"ש רד"ל כל המבקש רחמים בתפלתו ונענה מיד אל יתגאה בתפלתו בשביל כך ולחשוב בלבו שהוא צדיק כאשר שנתקבלה תפלתו מיד אדרבה צריך לחשוב בדעתו שמה הוא מהתוטאים ואין להקב"ה שום נחת רוח בתפלתו . (ג) כדאיתא במסכת תענית מושל למצורע שבא לשלחן העשיר ואין רצון העשיר שימאם הפלטרין שלו אזי הוא מצוה ליתן למצורע כפי בקשתו ולפטריו וזה כוונת דוד המלך עיה באמרו בקראי ענני אלהי צדקי אכן לא תיכף ומיד אלא חנני ושמע תפילתי ואח"כ תן ותמלא בקשתי וכן יחשוב האדם בדעתו שאף אם האריך בתפלתו ולא נענה לא יתייאש מלהתפלל עוד כי אדרבה הקב"ה מתאוה בתפלה כשהיא בכונה דהיינו שיהיה הלב יודע לכיון למה שהפה מדבר וכמו שהזהיר הוזהר פרשת בשלח ויל תאנא כל מאן דמצלי צלותיה קמי מלכא קרישא בעי למבעי בעותא ולצללאה מעומקא דלביה בגין דישתכח לביה שלים עם הקב"ה ויכוין ליבא ורעותא ולכן אמר דוד

איין ארם וואו עש איז פאר האגדין איין חשש דיין גוף זאל גיוזק ווערין חיו דרך דעם שטראפן פון דעסט וועגן סאר מען דעם רשע קיין שטראפן גיט געבן צוא זאגן ער זאגט רעכט גאר סידרן אויף אזא איין ארם וואו עש איז פאר האגדין סכנת נפשות דארטן זאל ער זיך אפ טאן פון דעם שטראפן אבר העלפן סאר ער אים גיט צוא דער עבירה : (ג) און דיא מצוה פון צוא שטראפן דיא לייט איז מוטל אויף דיא רבנים און דיא גאונים פון דעם לאנד . און אויף דיא פרנסים פון אימליכער שטאט . און אויף אזא איין ארם וואו עש איז גיט דא קיין רב און קיין פרנסים דארטן איז דיא מצוה גיווארפן אויף אימליכין וישראל צוא שטראפן זיין חבר : און דענקאלט וועט ער זיין גלייבט אויף דעם היכל און גילושטיג אויף דער ערד : און אין אים וועט מקיים ווערן שטראף צוא איין חכם און ער וועט דיר דער פאר נאך ליב האבן און וועט זוכה זיין צוא דעם טויער פון ליבשאפט אמן :

פרק סג דוד המלך עיה האט גישריבן אין תהלים בקראי ענני אלהי צדקי וגו' חנני ושמע תפילתי זאגט דער מחבר מיר דאכט זיך מפרש צוא זיין דעם פסוק דען דער וואש בעט עפעש אין זיין תפלה און ווערט תיכף גיענטפערט זאל ער זיך גיט בעל גאון האלשין דער מיט און צו טראכטן מן הסתם ווען מיין תפלה איז תיכף געקבל גיווארן מן הקב"ה אין צדיק : גאר אדרבא ער מוז טראכטן פארשטן

דוד המלך עיה בכל לבי דרשתך וגר ונכון לכל אדם להתפלל טרם כניסתו לבהכ"ז תפלה קצרה זו נדרת פ"ר צה נא ה' ומשפטיך למדני יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתהא תפילתי צלולה וזכה ובורחה מכל ערבוביא המכשלים כוונות התפלה (ו) ומאד יקר לפני הקב"ה להגביה ידיו עם אצבעותיו כשהוא מתפלל מעומק הלב כדאיתא בזוהר פרשת יתרו דיש עשרה מלאכים ממונים על זה כשאדם מרים את ידיו ואצבעותיו בתפלה או בברכת נשילת ידים אבל אסור להרים את ידיו ואצבעותיו בחנם וע"ז הוזהר הוזהר ולא יראו פני ריקם וכל מאן דמרים ידיו ואצבעותיו בחנם אזי אותן עשרה מלאכים הנזכרים מקללין אותו ברמ"ח קללות רחמנא ליצילן ומיד רוח השומאה שריא על אותן הידים וברכתא לא אשתכח בהון (ה) ולכן כתיב באברהם שאמר הרימותי ידי אל ה' אל עליון ותרגום ארימית ידי בצלו (פ"ר דאמר אברהם דוקא בכה"ג) ר"ל כשהייתי מתפלל הרימותי ידי אל ה' ולא למגנא דיו וכן במשה כתיב בשעה שהיה מתפלל על מפלת עמלקיכתיב והיה כאשר ירים משה ידיו וכו' ודוקא בשעת תפלה או בברכות והודאות או חיוב להרים ידיו ואצבעותיו ע"ש באריכות (י) ומכאן תראה עונש גדול להמרימים ידיהם בשבועות חנם וקבלה הוא בידי כל המרים ידיו ואצבעותיו שלא בשעת תפלה שלא לצורך בוודאי יבא עליו עונש בקרוב ואם לא בא עליו עונש ידאג יותר כי בוודאי מקבצים עליו בבי"ד של מעלה עד שתתמלא סאתו לכן המורגל בחסא זה ובמכשול זה יגדור עצמו לומר פסוק זה קודם התפלה וקודם ברכת נשילת ידים (שאו ידיכם קודש וברכו את ה') או הוא גיחא קמי קב"ה ובודאי כמה ברכות ומתנות טובות באין עליו אכן בתנאי שיהיו ידיו נקיים

ידי אל ה' אל עליון איך טוא אויף הייבן מיין האנט צוא נאם דער אויבערשטער גאט. מאכט דער פרגנס דרויף ארימית די בצלו איך טוא אויף הייבן מיין האנט מיט גיבעט דאש האט, ער גימינט גאר ב'שעת אז ער האט מ'הפלל גיווען האט, ער וינע הענט אויף גיהויבן אָבער גיט אים ויסט אונ אויף ביא משה רבינו ע"ה ב'שעת ער האט מ'הפלל גיווען אויף דער ספלה פון עמלק. שטייט ער האט דענקאלט אויף גיהויבן וינע הענט. דאש דוקא ב'שעת תפלה אָדער ב'שעת ער לויבט גאט דענקאלט זאל ער אויף הייבן וינע הענט אונ וינע פינגער צוא גאט: (י) אונ פון דאגן קענסטו זעהען דעם גרויסן עונש וואש וועלן האבן דיא לייט וואש ויזא הייבן אויף וייערע הענט מיט אום ויסטע שבועות. אונ איך האב בקבלה דאש איטליכר וואש הייבט אויף וינע הענט אונ וינע פינגער גיט ב'שעת תפלה וועט בוודאי גיך קינן אויף אים עפעס איין עונש. אונ אז עש קיבט אויף אים אָבער גיט קיין עונש זאל ער זיך נאך מער זארגן. דען טען זאמלט ב'נדיא צוא גויף וינע וינר ביא דעם בית דין של מעלה ב'זו זיין מאס וועט פול ווערן וועט ער מיט אָכאל אַנזיסן עונש האבן. דרום דער וואש איז גיוואונט אין דער וינר. זאל ער זיך מאכין איין גר צוא זאגן פאר דעם דאָנען אונ פאר דער ב'רכה פון על נשילת ידים דעם פסוק שאו ידיכם קדש וברכו את ה' אונ זאל אויף הייבן וינע הענט דענקאלט וועט בוודאי

פארשטיין. אונ עש איז רעכט צוא איטליכן מענטשן דאש איז ער גייט אריין אין שול זאל ער מ'הפלל ויין דיא קירצע תפלה נדרת פ"ר צה נא ה' ומשפטיך למדני דאש באנוילונג פון מיין מויל באנוילונג גון גאט. אונ דיינע משפטים לערין סוף יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו עש זאל ויין איין ווילן פון פאר דיר גאט אונזער גאט אונ דער גאט פון מיינע עלטרין שתהא תפילתי צלולה וזה ובורחה מכל ערבוביא המכשלים כוונת התפלה אז מיין תפלה זאל ויין לויטער אונ ריין אונ קלאר פון אלערלייא צוא מישונג וואש וינען מ'בטל דיא ב'ונה פון דער תפלה: (י) אונ עש איז וייער מיער פאר גאט ב'ה דאש דער מענטש זאל אויף הייבן וינע הענט מיט וינע פינגער ב'שעת ער דאכונט פון דעם מופענש פון זיין הארץ אזו וויא עש שטייט אין זוהר דאש עש איז פאר האנדן צעהען מלאכים וואש וינען מ'מינה איבך דיא הענט פון דעם מענטשן וואש הייבט ויזא אויף ב'שעת דאכונען אָדער ב'שעת ער מאכט דיא ב'רכה על נשילת ידים נאך דעם וואשין. אָבער גיט ב'שעת תפלה אונ ביא דער ב'רכה פון על נשילת ידים. מאר ער גיט אויף הייבן די הענט מיט די פינגר אונ דר וואש הייבט אויף וינע פינגר אונ וינע הענט גיט ב'שעת תפלה. שילטין אים דיא צעהן מלאכים מיט צוויי האַדערט אונ אָכס אונ פערציג קללות ר"ל. אונ דר רוח השומאה רועט תיבף אויף דיא הענט אונ קיין ב'רכה ווערט אין וי גיט גיפנן: (ה) אונ דרום שטייט ביא אָבערס הרימותי

נקיים מגול וגנבה משאכ אם אין ידיו נקיים מגול וגנבה ומהסנת גבול מה יתרון לו בהגבהת ידיו ואצבעותיו אורבא הן מוכירין עונותיו להפוך סדת הרחמים למדת הדין: (י) ע"כ יראה האדם להעמיד מחיתו בהיתר שלא יהיה כמענותיו שום אבק איסור כי מה יתרון לאדם בבל עמלו כי אם בכשרון ובהכשר מעשיו שיעמול תחת השמש וכשיגיע לו בהיתר בודאי כפים האלו הפרושים למעלה בתפלתו מעוררים עליו קדושת השם ורחמים וחסדים ובפרט כשמגיע למקום אשר ראוי שם למסור נפשו על קדושת השם שצריך להגביה ידיו וכפיו כאלו נמסר על קדושת השם וזה יחשב לו כקרבן עולה: (ח) והנה מסירת נפש על קדוש השם הוא בקריאת שמע באומרו ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך עד סוף הפרשה ועוד באומרו בסוף תפלת וכל מה שאתה עושה וכו' ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים עד סוף התפלה יחשוב בלבו שאם היה גורלו להיות בתוך העובדי כוכבים העולם היה חשך בערו ואיך יוכל לשלם אותה מתנה טובה שנתן לו הקב"ה שלא עשהו כאחד מהם ובודאי בזכרו על זה יתלהב לבו מתוך שמחה גדולה ומתוך אותה שמחה ולחב האהבה ידמה בעצמו כאלו אש לפניו ורוצים להעבירו על הדת חזי והוא מפיל עצמו בתוך דליקת האש באהבה ובחיבה לשם יהוד קביה ושכינתיה וכן במנחה בשבת בהפלתו כשאומר אתה אחד ושמיך אחד וכו' וכשמגיע לתיבת ועל מנוחתם יקדישו את שמך צריך ג"כ לכיון שמחויב האדם למסור נפשו על קדושת השם: (ט) וענין מסירת נפשו על יהוד קדושת השם הוא גדול מאוד בעיני הקב"ה וכמיש בזה וירא אמר רבי שלום בר מנימי אין לך צדיק וצדיק מאותן העוסקין בתורה שאין לו מאתים עולמות דכסופין הה"ד ומאתים לנושרים את פרי וכן המוסר עצמו על קדושת השם בכל יום נוטל ב' מאות עולמות דכסופין וכשיגיע

בבודאי אויף אייך קומען פיל ברכות און נוסע בפתנה נאר בפתנא זיינע הענט זאלן דיין זיין פון גול און גניבה אבער אז זיינע הענט זיינן נישט דיין פון דעם אלטען ווערט נאך דער מאנה זיינע זינד דורך דעם וואש ער הייבט אויף זיינע הענט אפילו בשעת דאכטען און ער פאר קערט דעם סדת הרחמים צוא איין סדת הדין חזי: (י) דרום זאל דער מענטש זעהן זיין משא ומתן טאן באמנה דאש אין זיין געלט זאל נישט זיין קיין שום גינדנד פון איין איסור נאר בהיתר און אז ער מוט זיין משא ומתן באמנה דא הענט וואש זיינען פאר שפרייט ארויף בשעת תפלה דא דער וועקן אויף אים הייליגקייט פון גאט און דער בארייכט און גינאד און בפרט אז ער גרייכט צו דעם ארץ וואש דארטן גיהער מען זיך מסר נפש צוא זיין פון גאטש וועגן כו ער בודאי אויף הייבן זיינע הענט גלייך וויא ער ווערט איבער גענוסערט אויף קידוש השם און דאש ווערט אים גירעכנט וויא איין קרבן עולה: (ח) און נון דאש מסירות נפש אויף קידוש השם איז אין קיש בשעת ער זאגט ואהבת את ה' אלהיך און דאש זאלשט ליב האבן גאט דיין גאט מיט גאר דיין הארץ און מיט גאר דיין גוף און מיט גאר דיין געלט און ביז דער סוף פרשה דארף ער זיך דענאלט מסר נפש זיין אויף קידוש השם און אויף אז ער זאגט אין סוף וכל ציון ברוך אלהינו שבראנו

לכבודו ביו אין סוף וכל ציון זאל ער פראכטן אין זיין הארץ אז זיין טרל זאל חלילה גווען זיין צווישן דיא עובדי גילולים וואלט די וועלט גווען פינקסער פאר אים און וויא קען ער בצאלן דיא נוסע בפתנה וואש גאט ביה האט אים גיגעבן וואש ער האט אים גיט בשאפן ער זאל זיין צווישן זיינע און בודאי אז ער וועט דאש גידיינקען וועט ברענגען זיין הארץ צוא גאט ביה מחמת גרויש שמחה און מחמת דער שמחה זאל ער זיך אויש סאלן וויא פייער ברענט פאר אים און קען וויל ער זאל חזי עובר דת זיין און ער ווארפט זיך אריין אין פייער מיט גרויש ליבשאפט פון וועגן דעם יחוד פון גאט ביה מיט זיין שכינה און אויף אום שבת צוא כנה אז ער דאכט ש"ע און זאגט אתה אחד ושמיך אחד און גרייכט צו די ווערטער ועל מנוחתם יקדישו וז שם כו ער זיך אויף כביון זיין אז דער מענטש איז מחויב זיך מסר נפש זיין פון גאטש וועגן: (ט) און דער ענין פון מסירות נפש אויף קידוש השם דאש איז זייער חשוב ביא גאט ביה אזו וויא דער דער דער שרייבט דאש איז זייער חשוב ביא פון דיא וואש לערנן תורה האט צווייא הנדערט גילוסטיגע וועלטן שבר אויף זיינע וועלט און אזו אויף דער וואש ענטפערט איבער זיין לייב אויף קידוש השם אלע טאג אין קריאת שמע און אין דער תפלה ברוך אלהינו שבראנו לכבוד און אין די איבריגע ערטער וואש מיר האבן פריער גישריבן

ובשיניע זמן וקיצו של האדם למות אשר מסר נפשו על קדושת השם אוי השר הממונה על הגופות שנקברים וידע ג"כ לכבד גופו שבקבר לפי מעשיו והענין הוא מבואר בזהר ב' ורא' שאין הנוף נכנס בקבר בחשבון הצדיקים עד שבאה הנשמה מלמעלה מן עדן ומראית סימנים דיהבי לה הכרובים שבגן עדן להראות הסימן לפני המלאך דומה כדי שידע שזה הנוף קדוש עיין שם * (י) והנה קשור הדברים האלו בלבד לכל תשכח דבר א' מסוגל מאוד להלביש את הנוף בלבוש הקדוש והוא בהיותך מעומף בציצית יהיה כוונתך שבקדושת מצוה זו תתקדש הנוף להיות קדוש לגדור מכל מכשול עבירות ותפארים וכבד הזכרתי בזהר ראשון פ' א' בכל דרכיך דעהו כשתלבוש בגדיך תכיון איסור כלאים ואיסור שעמנו ומכל שכן כשתשים תפילין בין עיניך תכיון למצות בוראך כדי שלא תצא מגדר הקדושה לחוץ במקום הסימא אחרא חס ושלום ובפרט לבושי שבת ויום יהיו מיוחדים להיות לבוש מצוה ובפרט מלית של ציצית * (יא) ע"כ צריך האדם להזהר שלא לילך במלית קמן שקורין לייבסרדקיל לבית הכסא או למקום הפינופת אלא איכ' דוא מכוסה בבגד אחר וכן צריך האדם להזהר כשיש לו בגד של שבת ויום שלא יהא בו שום גזל או גניבה וכשיהיה בו איזה גזל או גניבה נקרא נגע ואותו בגד נקרא בגד בוגדים * (יב) ולכן אמרו רז"ל עתידין צדיקים לעמוד בתחיית המתים בלבושיהון דהיינו במלבושיהון הכשרים הנעשים בממון של יושר וזהו הסוד שאמרו רז"ל כשצדיק נפטר מהעולם יוצא בת קול בשלום תנוחו על משכבכם כי אותיות בשלום הן אותיות מלכיש בהיפוך אתון שלפי שהצדיקים עושין בגדיהן בממון של יושר וכל מי שלובש בגדים בממון של יושר בודאי תפלתו הוא מקובל ומרצה לפני הקדוש ברוך הוא * (יג) הכלל העולה מפרק זה שצוב לאדם להתפלל מעט בכוונה ולהרים

ידיו

נעקש ער אויף שָׁכר צווייא הונדערט וועלסין * אונ אז זיין צייט קומט צוא שטארבן * דר שר וואש איז סאגה איפר די גופים וואש ווערן פֿראגן דער ווישט אויף ווא זיין גוף פֿכוד אן צוא טאן נאך זיינע מעשים נאך * אונ די וואך איז בשייד אין וזהר דאש דער גוף ווערט גיט גירעכניט צווישן דיא צדיקים ביו די נשמה קומט אראפ פון דעם גן עדן אונ ווייזט דיא סימנים וואש דיא קרובים פון דעם גן עדן גיבן איר צוא ווייזן דעם סלאך דומה * פון וועגן ער זאל וויסן אז דאש איז איין הייליגער גוף * (י) אונ נון פר קניפ די זאכין אין דיין הארץ דוא זאלשט גיט פאר געסין דאש איין זאך איז זייער סאגל אן צוא קליידן דעם גוף מיט אהיליג קלייד אונ דאש איז בשעת דוא וויקלסט זיך ארום מיט דיא ציצית זאלסטו מכין זיין אז דורך דער הייליגער מצוה זאל גיהיליגט ווערן דר גוף ער זאל זיין פאר צאכט גיט צוא טאן קיין שום עבירה אונ אין דעם ערשטן חלק האב איך שוין דער פון דער מאנט דאש אז ער שוטט אן זיינע קליידר זאל ער מכין זיין אז מען טאר גיט גיין אין פלאים אונ אין קיין שעטט אונ מכל שפן אז דוא טוטט אן דיא הפילין זאלסטו זיך מכין זיין צוא טאן דיא מצוה פון דיין בשעפער פון וועגן דוא זאלסט גיט ארויס גיין פון דער קדושה צוא דער סטאר אהרא חזי * דיא מלבושים פון שבת אונ יום טוב אונ בפרט דער מלית וואש אין אים זייגן דיא

רכוונה

ידיו ואצבעותיו בתפלה ובברכות והודאות ובקריאת שמע ובתפלה של ובא לציון וירחיק עצמו מן הנזל ומממון שאינו של יושר ואז אני ערב בעדו שחפץ ה' יצליח בידו בעולם הזה ושכרו יהיה כפול בעוהב כמאמר המשורר ומאתים לנושרים את פרוי :

פרק סד אמרו רז"ל גדולה היא הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה ובודאי רמזו רז"ל בזה הענין דבר נסתר אשר ראוי עליו לומר דבר חשוב הוא זה יותר מהקבלת פני שכינה כביכול . (ב) והענין כי מצוה זו של הכנסת אורחים יש בה ב' בחינות האחד הענין הפשוט במעלות האדם אשר לבו לב רחב להמשיך לביתו אורחים להאכילם ולהשקותם שהוא מצד השכל דבר כשר וטוב מאוד בגומלי החסד עם בני האדם שבאים מהדרך והם עייפים משרדות ותדבק לשונם לחיכם בשביל הצמא ואף שיש יכולת להאזרח לקנות לעצמו מזונות והבעל הבית מאכילו ומשקהו ונותן כר וסדין לשכב עליו למצוא מרגוע לנפשו לנוח מחולשת הדרך מה יקר חסדו של בעל הבית מאוד כשעושה כל החסדים בטוב עין ולא בצרות עין . (ג) אמנם הענין השני הוא הרמז עוד אם אתה רואה שהתורה הקדושה עומדת ברחוב ואין איש מאסף אותה הביתה לומר אקחנה לביתי להיות ביתי נשמע בו תורה ביום ובלילה ולהיות לי עטרה על ראשי וכן איזה מצוה שאתה רואה בה שבני אדם נוהגים קלות ראש ומעט דמעט שמקיימין אותה הנה מצוה זו בודאי ממתנת ומצפה עד כי יבחר בה איש כשר וישר להזהר בה ולעורר עוד רבים על מצוה זו לקיימה באהבה לכבוד יתד הקב"ה בודאי זו היא הכנסת אורחים זו גורמת יחוד להקב"ה ושכינתיה . (ד) ודבר זה נלמד מהוזהר פרשת

בפנינו אנו ואל אויף הייבן זיינע הענט פשעט שיע אנו פשעט פסבן דמרה אנו אין ק"ש אנו אין דר תפלה פון ובא לציון זאל ער זיך מבין זיין וויא מיר האבן פריער גישריבן אנו זאל זיך דר ווייטערין פון גזל אנו פון אזוי אין געלט וואש איז גיט מיט ישרנות דענסטאלט בין איך אים ערב אז נאט ביז וועט אים בליקן נאר זיין גנער אנו זיין שבר וועט זיין גיטאפילט אויף שלם הבא אנו וועט האבן שבר צוויי האגדרט וועלסין אזוי וויא שלמה המלך עיה האט גיזאגט ומאתים לנושרים את פרוי אנו צוויי האגדרט וועלסין וועט נאט ביז געבן שבר צוא די וואש היסן זיינע מצות אמן :

ברק סד אמרו אונזער חכמים זל האבן גיזאגט די מצוה פון הכנסת אורחים איז חשוב איידר מען איז מקבל די פני שכינה . אנו דיא חכמים זל האבן בודאי דרינגן מרמז גיווען איין פאר בארגן ואך וואש דרוף שיקס זיך צוא זאגן אז דאש איז סער חשוב פון מקבל צוא זיין די שכינה בביכול : (ב) אנו דער ענין איז דען דיא מצוה פון הכנסת אורחים איז דרינגן פאר האגדרן צוויי פירושם דער פשוט פירוש איז עש שמעקס אין דיא מעלות פון דעם מענטשין וואש ער גלושט זייער צו צו געבן אורחים זייא צו מאכן עסק אנו מרינקן וואש על פי שכל איז דאש זייער איין פשרי אנו איין טמע זאך . דאש דיא מענטשין קען פון דעם וועט מיר אנו זייער צוגן ווערט בהעפמ צו זייער טקען פון וועגן דארשט אנו ער גיט זייא עסק אנו

סוד

פרשת תרומה וזיל רבי יוסי ורבי חייה הוי אזלי באורחא והוי חד טייעא מעין אבטרייהו . אמר רבי יוסי אית לן לאתעסקא באורייתא ולאשתדלא במילי דאורייתא דהא קב"ה אזיל ואתלווי בהדי דעסקין באורייתא פתח רבי חייה ואמר עת לעשות לה' הפרו תורתך הכי פירושו כשאתה רואה שבני אדם עושים התורה או איזה מצוה שנוהגין בה קלנא לבלתי לקיים המצוה וע"כ הן השכינה מתרחקת מירדות הקב"ה אז הירא וחרד לדבר ה' יאזור כגבור חלציו לזרו בזריות רב ולעורר אנשים . (ה) לאמר קומו ונחזיק בתורה הקדושה או במצוה זו שאין לה דורשים ונרוממה אותה מירידתה אשר עובדה ב"א זמן רב ועבשו נכון לקיימה לשם יחוד קב"ה ושכינתיה אז אשרי האדם אשר יעשה זאת ואשרי נשמתו והו עת לעשות לה' לתקן תיקון הפרו תורתך וכל הוריו והוהיר נקרא זריו ונשכר . (ו) והאי טייעא דהוי טעין אבטריהון אמר להו במטו מנייכו רבותי בוודאי קרא נדרש שפיר כדאמריתו . אכן קצת קשה להפירושו הזה הל"ל יש לעשות לה' הפרו וגו' או הל"ל נעשה מהו עת אמר רבי יוסי בכמה גוונין אורחא מתקנא לן חד דהוינא תרין ומכ"ש השתא אנן תלת ושכינתא אתכללית בהון ותו דחשבינא דלא הוית אלא כאילנא יבשתא ועבשו אנת הוא כדית רעננא אמרי ליה פתח פומך ואמור . (ז) פתח האי טייעא ואמר יש עת מצד הקדושה ויש עת מצד סיפרא אהרא עת מצד הקדושה נקרא עת רצון כד"א ואני תפילי לך ה' עת רצון שהוא השם של אדנ"י ומצד המומאה הוא עת פורעניות שהוא כסיפרא דלילית הרשעה נחש הקדמוני אשר מומנה מתעוררים גזירות קשות ודא הוא עת פורעניות ולכן ישראל הן מוזהרים להרחיק מפתח ביתה של לילית ממנה ומכל עובדין בישין דתליין בה ולהתקרב ולדבק

סוחר איז וי"א נאך גינאנגען אונ האט גיטראגן סוחרה בי"א ויך האט רבי יוסי גינאנט סיר דארפן עוסק ויין אין דער תורה ווארעם גאט ב"ה גייט אונ ווערט פהעפט מיט דיא וואש לערנן תורה . האט רבי חייא אן גיהויבן אונ האט גינאנט עש שמיים אין פסוק עת לעשות לה' הפרו תורה איז דאש פירוש דער פון אזא : אז דא ווערט מענטשין פאר לאזין דיא תורה . אדר דא ווערט אין סצנה וואש לייט זיינן ויא סבנה אונ ווילן ויא גיט מקנים זיין . דער וואש פארקט ויך פאר גאט אונ איילט ויך צוא זיינע רייד . זאל ער אן גרטיק זיינע לענדן וויא אין גבור ויך סוחר צוא זיין מיט גרויש גרויזת . אונ צוא דער וועקן דיא לייט : (ה) צוא זאגן שמיים אויך אונ לאמיר ויך שטארקן אין דער הייליג תורה אדר אין דער סצנה וואש קיינר פארשט ויא גיט . אונ לאמיר ויא דער הייבן פון איך ירידה וואש דיא מענטשין האבן ויא פאר לאזט פון איין לאנגע צייט . אונ איצונד לאמיר ויך סבון זיין ויא מקנים צוא זיין פון וועגן דעם יחוד פון גאט ב"ה מיט זיין שכינה . דענמאלט איז וואל דעם מענטשין וואש ער מוט דאש . אונ וואל איז צוא זיין גשמה . אונ דאש מינים דר פסיק . עת לעשות לה' עש איז צייט צוא זאגן אין סצנה פון גאטש וועגן אונ דיא לייט דער צוא דער וועקן דאש איז אן דא ווערט הפרו תורתך אז דיא לייט פאר שטערין דיא תורה אדר דיא סצנה אונ וועלכער עש פערערט ויך

ולדבק בכל מאי דאפשר בההוא עת רצון שהוא בקדושה אשר השכינה כוללת כלל גשמותיהן של צדיקים ולכן נקראת השכינה כ"י כידוע לידועי ההן וע"ז הוזכרה התורה עת לאחר השכינה ועת לשנוא דא המ"א של לילית. (ח) והראיה מכהן הגדול כשנכנס לבית קודש הקדשים לעורר רחמים על ישראל הוזכרה התורה ואמרה (ואל יבוא בכל עת אל הקדש) ר"ל שהוזכרה התורה שיבא הכהן אל הקדש במחשבת קדש ובפרט ביום הכפורים שהוא עת רצון שהוא היום שבו היה כפרה לישראל על חטא העגל ונקבע יום זה ג"כ לסליחה ולכפרה לדורי דורות ואסור לכהן ליכנס במחשבה זרה מסמרא אחרא חלילה. (ט) והנה כשישראל עוסקים בתורה ומצות אז התיקן הוא בימינא ובשלימתא בחדה ביחודא חדא משא"כ כשישראל מתבמלין מהתורה ומתרשלין בקיום המצות וגמילות חסדים רק עינו היא צרה בחבירו וכל מעשיו הוא פעולת שוא ושקר וכל מעשיו הוא בערמה ומחלל השם בהסגת גבול אוי ואבוי כי אז האי עת קדישא בירידה התחתונה בערה והשכינה היא אינה בשלימות ואינה בנהורא רבא ואז כת הפורענות היא מתגברת וידי ישראל יורדים ממה ממה וכמה רעות חס ושלום מתהווים מזה. (י) ובהאי שעתא מכריזים בשמים מי האיש הירא וחרד לדבר ה' לאזור כנכור חלציו להחזיק בתורתנו הקדושה ולעשות מצות ומעשים טובים ולורו את הרבים לקיים התורה והמצות ועכשיו עת הזמיר הגיע לתיקן שכינה להביאה אל דודה וזהו מדר עת לעשות לה' ותיקן האי עת רצון לייחדא להקדוש ברוך הוא. (יא) אתו רבי יוסי ורבי חייא ונשקוהו ברישיה ואמרו אלמלי לא באנו לעולם אלא למשמע דא דיינו זכאה דרא דרשב"י דאפילו ביני מוריאי חכמתא אשתכח תמן ואח"כ שאלו רבי יוסי ורבי חייא להסודר מה

וואש פון איר ווערין דער וועקס שווערע גיירט אויף דיא ישראלי ר"ל. און דרום זיינען דיא ישראלי מוהר צוא דער ווייטן זיך פון דער מיר פון דער לילית. און פון אלע אירע שלעכטע מעשים וואש היינען אין איר. און צוא געענען און צוא געענען זיך וויא ווייט מיגליך אז אין דער עת רצון וואש איז אין דער קדושה וואש דיא שכינה איז מלל אלע גשמות פון דיא צדיקים און דרום ווערט דיא שכינה גירופן גנסת ישראל. און דרום האט דיא תורה מוהר גיורען עת לאתח ועת לשנוא דאש איז גמיינט די שכינה וואש ווערט גירופן (עת) ואל מען ליב האבן און דיא סטרא אחרא די לילית ואל מען פיינט האבן: (ח) און איין ראיה איז פון דעם פון גדול אז ער איז גינאנגן אום יום כפור אין קדשי הקדשים צוא דער וועקן רחמנות אויף דיא ישראלי האט די תורה אים מוהר גיורען ואל יבוא בכל עת אל הקדש דאש איז גמיינט דיא תורה האט אים מוהר גיורען ער ואל קומען אין קדשי קדשים מיט איין הייליגע מחשבה און בפרט אום יום כפור וואש דעמאלט איז איין עת רצון דאש איז דעם סאג האט נאם פון געבין דיא ישראלי די זינד פון דעם ע"ל. און דער סאג איז געבן גיורען אויף דורי דורות צו איין סאג פון כפרה און סליחה. דרום האט דר פון גיט גיטארט אריין גיין אין קדשי קדשים מיט איין מחשבה זרה פון דער סטרא אחרא חז: (ט) און נא אז די ישראלי לערנן תורה און טוען מצות אזו קומט וויא גיט

און שפע מיט לויט פרייד און שמחה פון דעם יחוד פון נאם ב"ה. און אז דיא ישראלי זיינן מכלל פון דר תורה און טוען גיט קיין מצות און גמילות חסדים. נאר אימליכר פאר גיט גיט יין חבר וואש נאם גיט אים. און זיינע מעשים זיינן אימלי שוין וואש און מיט ערמה און איז מלל השם מיט השגת גבול. אז וויא צוא דעם מענטשן. דען דעמאלט איז די עת רצון בירידה התחתונה גענוגות הרבים. און דעמאלט שטארקט זיך דאש פורענות. און די סאג פון דיא ישראלי גיירן משה משה און פיל רעות ווערן דער פון חז: (י) און אין דער צייט רופט מען אויש אויף דעם היסל וועלכער מענטש וואש פארקט זיך און איילט זיך צוא נאכט רייד. צוא שטארקט זיך און אונזר הייליגער תורה. און צוא טאן מצות און מעשים טובים. און אנדערע לייט אויף מוהר צוא זיין זיין זאלן מקיים זיין דיא תורה און מצות. דאש איז דער סאג וואש איז מוהר דיא שכינה צוא נאם ב"ה. און דאש איז דער מדר עת לעשות לה' דאש דיא שכינה וואש ווערט גירופן (עת) ואל ער מיידר זיין צוא נאם ב"ה: (יא) זיינן גיטן רבי חייא און רבי יוסי און האבן אים גיטן אויף זיין קאפ און האבן גיטן ווען מיר וואלשן גיט גיטן אויף דער וועלט נאר צו הערן דאש דאזיגע וואלט אויך פאר אונז גיטן גיורען. וואל איז צוא דעם דר פון רשב"י דאש אפילו צווישן דיא סתרים גיטן מען חכמה פון דער תורה. דר נאך האבן רבי יוסי

מה שמך אמר להו חנן אמרו ליה אלהים יחנך בני וישמע אלהים לקולך בשעתא דתצטרך ליה אמר רבי יוסי הא נטה שמשא והכא בתר מורא דא אית כפר קטן חד על שמך יתקרי כפר חנן . והלכו שם בלילה ולעו באורייתא וגילה להם סודות הרבה עש באריכות בזהר . (יג) ובתוך הדברים אמר שיהיה אדם בהם מאן דאתעדן על פתורא בתענוגי מאכלין אית ליה לאדכרא ולדאוג על קדושת ארץ ישראל ועל חורבן בית המקדש והקדוש ברוך הוא חשיב עליו האי עציבו דאיהו קא מתעציב כאילו בנה בית המקדש וכל חורבות ירושלים אתהדרין בבנין יופי זכאה חולקיה . (יד) שנית כוס של ברכה יקבלו בשתי ידיהם תחלה ויכוין כי שתי ידיו הן נגד אברהם ויצחק אברהם הוא סוד יד ימין מסיפרא דחסד ויצחק הוא סוד יד שמאל מספרא דגבורה . והכוס שבין שתי ידיו הוא רמז ליעקב שהוא כלול מב' אבות כידוע לידועי חן . ג' צריך ליתן עיניו בכוס של ברכה ויכוין בו שכמו כן ישגיח הקדוש ברוך הוא בהשגחה תדירא על ישראל ויקים בנו עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה . (יד) ד' שיהיה הלחם עדיין על השלחן שלא יהיה השלחן ריקם דהא לית ברכתא משתכח בדוכתא ריקניא ובפרט על פתורא ריקניא . והו סוד מאמר רז"ל שהיו מעמידים כוסות מלאים סביב כוס הברכה ולכן הזהיר רבינו שלמה לוריא דל שלא יעמוד שום כלי ריקם על השלחן בשעת ברכת המזון כי אם מלאים . (טו) והואיל ואתי לידן מענייני כלים ריקים אימא ביה מילתא להזהיר העולם שהוא בדוק ומנוסה ולכן שמר נפשו ירחק ממנו . דע כי הזהיר הזהיר לכל איש ואשה אשר ירצו לילך לדרך או לילך להשררה להשתדל איהו דבר שצריך לו אם יפגע בצאתו מכיתו כלי ריקם אוי לא ילך באותו יום לדרך ולא לשררה ומביא הזהיר ראיה מאלישע הנביא שאמר לשונמית היש לך מה בבית

אנ רבי חייא גיפרענט דעם סודר וויא אז ער הייטש . האט ער צוא וויא גיזאנט אדך הייט חנן . האבין זייא צוא אים גיזאנט נאט זאל זיך דער באקעטן איבר דיר מיין זון . אנ גאט זאל צוא הערין דיין קול אין דער צייט אז דוא וועטשט בעטשן צוא אים אנ דער סודר האט זייא גאך פיל סודות כלה גיווען . (יב) אנ אין מיטין דיא רייד האט ער גיזאנט פיר זאכין וואס דער מענטש דארף אין זייא גוהר זיין . דאש ערשטע איז . דער וואש עשט ביא דעם טיש גומע מאכלים גיהער צו דר קאנען אנ צו זארגין זיך אויף דעם הייליקייט פון ארץ ישראל אנ אויף דעם ווערן בית המקדש . אנ דאש טרויערקייט וואש ער טרויערשט אויף דעם חורבן בית המקדש רעכניט אים נאט ביה גלייך וויא ער בויעט דעם בית המקדש . אנ גלייך וויא אלע חרבות פון ירושלים זיינן ווידער גיבויט מיט איין שיין בוואנג . וואל אז זיין חלק . (יג) דאש אנדערע איז דאש דעם כוס פון דעם בענטשן זאל ער אים נעמן מיט זיינע פיידע הענט . אנ זאל מכן זיין . אז זיינע צווייא הענט זיינען קענין אברהם אנ יצחק . דען אברהם איז דיא מדה פון חסד דאש איז דיא רעכטע האנט . אנ יצחק איז דיא מדה פון גבורה . דאש איז זיין לינקע האנט . אנ דער כוס וואש איז צווישן זיינע פיידע הענט דאש איז איין רמז אויף יעקב וואש ער איז פלול פון דיא פיידע סדות . אז וויא די פועלי הקפלים שרייבן .

דאש דריטע איז ער כוז געבן זיינע אויגן צוא קוקן אויף דעם כוס של ברכה . אנ זאל דער מיט מכן זיין . אזא וואל וויא אדך קוק אויף דעם כוס של ברכה . אז אויך זאל נאט ביה משגיח זיין אלע צייט אויף דיא ישראל : (יד) דאש פערטע איז דאש ברויט זאל ליגן אויף דעם טיש בשעת בענטשן פון וועגן דער טיש זאל גיט זיין לידיג . ווארום קיין ברכה ווערט גיט גיפגן אין קיין לידיג ארט . אנ בפרט אויף איין לידיגן טיש . אנ דאש איז דר סוד פון אנדערע הקמים וואש זייא פלעגן דעם כוס של ברכה שטעלן פוסות פול מיט משקות אנ דרום האט דער רבינו שלמה לוריא דל מזהיר גיווען . אז ער זאל גיט שטעלן קיין שום לידיגע כלי אויף דעם טיש בשעת בענטשן גאר פולע פלים : (טו) אנ ווייל מיר שמועסן דא פון לידיגע פלים . וועלן מיר דרינגען זאגן איין נאך מזהיר צו זיין דעם עולם אנלעכעש וואש איז ברוך אנהא דרום דער וואש היט זיין לייב זאל זיך דר פון מרהיב זיין ווייט אז דער וזהר איז מזהיר צוא אטליכן מאנפול אדער איין אשה וואש גייט אין וועג אריין אדער זייא ווילן גיין צו איין שדרה פון וועגן ביא אים צו פועלן איין נאך אדער עפעש ביא אים צוא קויפן . אויב וויא דער מענטש גייט ארויס בענענט ער איינעם וואש מאגט לידיגע פלים . זאל ער דעם סאט גיט גיין אין וועג אריין אדער צוא כעס שדרה

ב בית ותאמר אסוך שמן אמר הנביא הא בודאי יחול עליך ברכה ממה דכתיב כשמן המזב יורד וגו' על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה משאיכ על כלי ריקם תמן לית ברכתא וכו' ולכן צריכין גם כן להסיר כלים ריקים מהשולחן בשעת ברכת המזון ודי באזהרה זו (טו) הנלמד מזה הפרק הוא דהקבלת אורחים הוא גדול מהקבלת פני השכינה והשנית כשרואה אדם איזה דבר מצוה שצריך לאזור כנכסו חלציו לקיימה ולעורר גם אחרים להחזיק המצוה ג' צריך האדם לזהר אף שהוא חשוב למצוה צריך לנהוג כבוד בכל אדם (יז) וראייה מר' יוסי ור' חייא שנהנו כבוד בההוא טייעא דהיה שמו חנן ולבסוף ברכו גיב אותו ולא נהגו גאווה בנשיאותם (יח) גם צריך האדם לזהר בד' דברים שכתבתי המנהג בשעה סעודה ועיקר שלא יהיה כלי ריקם על השולחן בשעת ברכת המזון ואז ימלא ברכת ה' בכוס של הברכה כי שם צוה ה' את הברכה :

פרק סה אמרו רזל במסכת אבות ובסוף העולם נדון והכל לפי רוב המעשה. הנה הגאון אדוני אבי תרבי המפורסם מהורר אהרן שמואל קאידנוואר ז"ל פירש גיפ דאיאתא בגמרא דקידושין תרז לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף עברה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה וגו' (כ) והנה קשה בדברי רזל קושית משה רבינו עליו השלום דהקשה מפני מה יש צדיק וטוב לו וצדיק ורע לו ורשע וטוב לו ורשע ורע לו והיאך אמרינן דבסוף העולם נדון לזה בא בעל המאמר לתרץ קושית משה רבינו ע"ה דהכל הוא אחר רוב המעשה איב אפילו האדם הוא צדיק גמור ועושה עבירה בשעה שהעולם הוא מחצה על מחצה חציו זכיות וחציו עונות

אז דרום באדארף כען אויף אפ מאן דיא ליידנע פלים פון דעם טייט פשעט בענטשן : (טו) פון דעם פרק ווערט אפ גילערניג אז צו צו נעמען דיא אורחים אזי גרעשער פון קהל צו זיין די פני שכינה. און דאש אנדערע ווערט אפ גילערניג אז איין מענטש וועט עפש איין דבר מצוה סוף ער זיך שטארקן ויא מקנים צוא זיין און זאל נאך אנדערע אויף דער וועקן צוא האלטן דיא מצות. דאש דריטע ווערט אפ גילערניג דער מענטש סוף נהר זיין דאש האטשע ער איז איין חשוב און איין למדן זאל ער פארט נהג כבוד זיין איינליבן מענטשן : (יז) און איין ראיה איז דער צוא פון רבי יוסי און רבי חייא וואש זיין האבן נהג כבוד גיווען אין דעם סוחר וואש האט גיהיישן הן און צום סוף האבן זיין אים גיבענטשט און האבן זיך גיט גיהאלטן בעל מצוה מיט זייער נשיאות : (יח) אויך סוף דער מענטש נהר זיין אין דיא פיר זאכן וואש פרעג זיינען גיטמאנען. און דער עיקר איז קיין ליידנע פלי זאל גיט שטיין אויף דעם מיט פשעט בענטשן און דעמאלט וועט ער ווערן דער פילט מיט דער ברכה פון גאט און וועט האבן מזל און ברכה אים :

פרק סה אמרו אונזערע הקדים ז"ל האבן גיאנאט אין דער מסכת אבות ובסוף העולם נדון והכל לפי רוב המעשה מיט נוסף ווערט דיא וועלט גיטשפט און אלץ איז נאך

עונות והוא מכריעו לכף חובה אזי הוא צדיק ורע לו וכן להיפך אם רשע עושה מצוה בשעה שהעולם
 מצוה על מצוה ואיך הוא מכריע את העולם לכף זכות ומזכה את הרבים אזי הוא רשע ושוב לו ולב
 דייקנו והכל הוא לפי רוב המעשה וקל וזה דברי פי חכם חן' (ג) ולי נראה כי בעולם הזה האדם נידון
 לפי רוב הממוץ וכמשאול רבי היה מכבד עשירים כי כל הכבוד המדומה שיש עכשיו בעתים הללו הוא
 תולה הכל בעושר והבטלים מביאים ראיה מרבי שהיה מכבד עשירים אבל אינם יודעים שרבינו הקדוש
 היה ג"כ מכבד לעניים לומדי תורה כי המה בעלי המעשה ובעולם הבא חולקין כבוד לפי רוב מעשים
 הטובים ולא לפי רוב הממוץ וזהו הפירוש בנמרא ובטוב העולם נידון כגיל אבל הפירוש והכל לפי רוב
 המעשה ר"ל שהם תלמידי חכמים שהם בעלי המעשה' (ד) ולכן יש התעוררות גדול לכל איש אשר גם כן
 זיכהו ה' בעושר והוא רב או נניד בקהלה במדינה אל יקל בשביל עשרו בכבודו של תלמידי חכמים
 לאנהגה בהון קלנא חס ושלום ויחשוב המיד שאומנות בעלי תורה היא למעלה מכל אומנות שבעולם
 וכל מי שמתכבד בקלון חבירו בשביל כבודו שמתנשא באשר שהוא ראש ואינו מסביר פנים יפות
 לכל העם הנצבים עליו על זה עתידין ליתן את הדין ולהיות כבושים תחת רגליהם ושם יתאוו לראות
 באור שלהם ולהנות ממנה תחשבה עיניהם מראות בכבודו' (ה) והנה בכמה מקומות האדם מוזהר
 ודינו הוא קשה בשביל שזכוה בעלי תורה והכרוז מכריז בכל יום או לחם לבריות מעלבונה של תורה
 ע"כ יראה האדם לחלוק כבוד לתלמיד חכם באשר שהקדוש ברוך הוא חפץ בכבודו ויהיה זהיר לגדל ולרומם
 כבודם והפארתם של בעלי תורה ואף אם כסא האדם הוא בין הגדולים תשים אל לבך שכסא של תלמיד
 חכם גדול מכסאך' (ו) וכמו שמצינו שהזקיקו מלך יהודה ע"ה כשהיו באים אליו תלמידי חכמים היה
 עומד

דיא וועלט איז האלב חייב און האלב זכאי ער מכריע
 דיא וועלט לכף זכות' און איז מוכה רבים דעמאלט איז
 דעם רשע גוט אויף דער וועלט' דרום זאגט דיא קשנה
 והכל לפי רוב המעשה און אלץ וועגט זיך נאך די מעשים וואש
 זיינען מער אזוי וויא פריער איז גיטמאן אזוי האט גיטמאן
 מיין פאטער ז"ל: (ג) און מיר דאכט זיך דען אויף דר וועלט
 ווערט דער מענטש געשטעלט ווערליג דעם פיל געלט' און
 אזוי וויא אינערע חכמים דל זאגן רבי האט ערליך גיהאלטן
 די עשירים' דען גאר דער פבד וואש ע"ש איז פר האנדן
 אין היינטיגע צייטן היינט אלץ אן אין עשירות' און דיא
 גארטן בריינגן זיך איין ראיה פון רבי וואש ער האט מכבד
 גיווען דיא עשירים' אבר וויא ווייטן גיט אז רבי האט
 אבער דיא ארמע לייט בעלי תורה אויף מכבד גיווען ווייל
 זיי טוען מעשים טובים' און אויף עולם הבא טיילט מען
 אפ פבד ווערליג דיא פיל מעשים טובים וואש דר מענטש
 האט און גיט נאך דעם פיל געלט נאך' און דאש מיינט דיא
 מנהג ובטוב העולם נידון און מיט גוטקייט ווערט די וועלט
 געשטעלט והכל לפי רוב המעשה און אלץ ווערט געשטעלט אויף
 זייער וועלט נאך די פיל מעשים טובים דאש מיינט מען
 אויף עולם הבא גיט מען פבד צו ת"ח וואש האבן פיל
 מעשים טובים: (ד) דרום איז פר האנדן גרויז התעוררות צו
 איטליכן מענטשן וואש גאט האט אים מוכה גיווען מיט

עומד מכסאו ויצא לנגדו והיה מחבקו ומנשקו ואמר לו רבי רבי אבי אבי רכב ישראל וכן היה אומר אנמונינום לרבינו הקדוש הלואי הייתי מצע החתיך בעולם הבא ומי שמנהיג נשיאותו ברמה בשביל להרבות כבודו אני רימה תאכלהו ולעפר תורד כבודו והעיקר שצריך האדם להזהר בכבוד רבו כמו בכבוד אביו ואמו וצריך להתפלל עבור רבו ועבור אביו ואמו וכה יאמר בקצרה רבשע יהא רעוא מן קדמך שתתן חיי ארכא ומזוני רויחא וסייעתא דשמיא לאבי מורי ואמי מורתא ולרבותי ולכל בני משפחתי לאריכות ימים יהיו לרצון אמרי פי וגו' . לכן צריך האדם להשליך מדת הגאווה ולהחזיק במדת הענוה' (ו) ואף דאמר רבי חייא בר רב אשי אמר רב תלמיד חכם צריך להיות בו גאווה א' משמיני שבשמינית ומעמר ליה כסאסאה לשבולתא שמעתי הפירוש בשם הגאון מהור"ר וואלף דל אב"ד דק"ק פוזנא דאמר שכוונת רבי חייא היה בזה שאדרבה שתלמיד חכם צריך להיות עניו ולכן אמרו אהר בישמיני שבשמינית דע כי השם הקדוש של ע"ב היוצא מפסוקים ויסע ויביא ויט כאשר הוא מסודר בזהר פרשת בשלח ברחיבא קרישא עלאה תמצא בטורה שמינית אחד משמונה שמות שבה חיבת עניו וקל להבין ושפתים ישק

והיו	ילי	סיים	עלים	מה'ש	ללה	אביא	כהות
הוי	אלד	לאז	ההע	יזל	מביה	הרי	הקם
לאז	כלי	לוי	פהל	נלך	ייו	מליה	תהו
נתה	האא	ירית	שאה	ריי	ארים	לכ"ב	ושר
יחו	להח	כרק	מנד	אני	חעים	רהע	ייו
ההה	מייכ	וול	ילה	סאל	ערי	עשל	מיה
תהו	דני	החש	עמים	נגא	נית	מביה	פרי
נמים	ייל	הריח	מצר	ומ"ב	יהה	עניז	מחי
דמ"ב	מניק	איע	חביו	ראה	יבים	הייו	מרים

זאלשט געבין לאנג לעבין און פונקט ברייתא און חילף פון דעם הימל צו מיין פאטער און מיין טאטער . און צו מיין רבי'ס . און צו גאר מיין משפחה אויף לאנג לעבין יהיו לרצון וכו' . און דרום מוז דער מענטש אוועק ווארפן דיא כרה פון גאווה און צו בגרייפן אין דער כרה פון ענוה : (ו) און תאמנשע רבי חייא האט דאך גיזאגט איין תלמיד חכם מוז האבן איין אקט חלק פון איין אקט חלק גאווה . האב איך גיהערט דעם פירוש דרום פון הגאון הרב מהר"ר וואלף דר רב פון פוזנא דאש ער האט גיקאנט אז רבי חייא מיינט דער סם אז דער ת"ח מוז דוקא זיין איין עניו . און דרום זאגט ער דאש לשון שמינית שבשמינית איז מיינט איין אקט חלק פון איין אקט חלק און זאגט גיט איין פיר און נעקציג חלק . דען זאלשט ווישן אז פון דיא פסוקים יסע ויבא ויט גייען ארום צוויי און זיבציג שמות און ציט

גיית יחזקיהו סלף יהודה ע"ה דאש אז די ת"ח פלעגן קומן צו אים . פלעגט ער אויף שמיין פון זיין שטול און זיין אנשטעלן זיין און פלעגט צווא איינליכן ת"ח קושין און האלזן און האט אים גיזאגט דוא בישט מיין רבי דוא בישט מיין פאטער דוא בישט איין מנין אויף דיא ישראל און אזא אויף האט דר אנמונינום גיזאגט צו רבינו הקדוש הלואי זאל איך אויף עולם הבא זיין דיין פיסן ביינקל . און דער וואס פירט זיין נשיאות סים העקייט פון זיין פבור וועגן . וועלן אים ווערים עסן און זיין פבור וועט גידן צו דער ערד . און דער עיקר איז דער מענטש מוז גוהר זיין אין דעם פבור פון זיין רבי אזו וויא אין דעם פבור פון זיין פאטער און טאטער . און ער מוז מתפלל זיין פאר זיין רבי און פאר זיין פאטער און טאטער . און אזו זאל ער זאגן רבנו של עולם . עש זאל זיין איין ווילן פון פאר דיר אז דוא

(ח) והנה לפי דעתי במה שאמר רבי חייה הוא הענין ברמו שצריך האדם להיות עניו ולא אמר זה בפירוש אלא אמר הלשון צריך להיות נוהג שמינית שבשמינית נראה מזה דבא לרמוז שאפ"ה יאורה לתלמיד חכם לנהוג קצת סלסול בעצמו וכדאמרין ומעטרא ליה כסאמא לשבולתא ועיז אמר ר' אחר כך אנא לא בעינא לא מינה ולא מקצתה פירוש אין אני חפץ אף בסלסול ונדנור שום גאווה אפילו מעט מועד ורמו באמירתו בנעלם של מינה ומקצתה רצה לומר מהשורה השמינית ומקצתה מהשם השמיני וכל זה מרמו למעט הגאווה בכל אפשרי אפילו במעט הנרמו במלה לא מינה ולא מקצתה ועל זה סיים מר זוטרא מאי דכתיב תועבת ה' כל גבה לב אפילו כל דהו משמע והמעט הוא מפורסם כל המתגאה כאלו עובד גלולים והגאווה היא תקרובת עבודת גלולים כמישלקמן בסיעתא דשמיא: (ט) על כן אני מזהיר על מדת הענוה כמו שאמר הכתוב צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק ולא ענוה של רמיה כדי להראות פנים של ענוה לבריות הלא אלהים יחקר זאת ואל אלהי הרוחות יביא במשפט למי שאינו נוהג באמת ובענוה אבל מי שנוהג בענוה ובאמת עליו נאמר ואזהביו כצאת השמש בנבורתו אמן :

פרק סו לפי מה שכתבנו לעיל יבואר גמרא אמר רבי יוחנן בכל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה וכו' הפירוש הוא כך לפי עניות דעתי כי כבר כתבנו לעיל דשם עניו הוא שם שמינית שבשמינית והנה זה מבואר השם הגדול הנקרא חסיד הוא נימאריא ע"ב וזהו שאמר רבי יוחנן כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקדוש ברוך הוא ר"ל שם הגדול שהוא שם המפורש שהוא בחסיד בע"ב שמות שם אתה מוצא ענותנותו של הקדוש ברוך הוא רצה לומר שם הוא מרומזו דהקדוש ברוך הוא הוא ענו וק"ל: (כ) ועיקר ענותנותו של האדם צריך להיות במתן כל מעשיו ולהתבונן אם לא פנס חיו בכבוד הקב"ה ובכבוד

וזהו כצאת השמש בנבורתו אמן וזינע ר"ב האב"ע וועלן זיין אזא וויא ד"א זון זיין גרוש אין איר שטארקייט אמן :

פרק סו לפי וועלן זיין האב"ע פריער גישריפן קען מען פאר שטיין איין נקרא וואש רבי יוחנן זאגט אין אלע ערקטער וואש דו וועשט גיפנען די גדולה פון גאט ב"ה דארטן וועשטו גיפנען זיין ענוות דאש גאט ב"ה איז איין עניו איז דער פירוש דער פון אזוי דען סיר האב"ע שוין פריער גישריפן אז דר שם עניו איז דער שמיני שבשמינית איז דאש איז דעז דאש דר שם וואש ווערט גיה פין חסד טרעפט אן צווייטא און זיבעציג דאש סייגט רבי יוחנן אויף דאש ארט וואו דו וועשט גיפנען דאש גרושקייט פון גאט ב"ה דאש איז דער גרושער שם חסד וואש ער טרעפט אן צווייטא און זיבעציג דאש זינען דיא צווייטא און זיבעציג שמות דארטן וועשטו גיפנען סרוקו צווישן דיא שמות עניו צו ווייזן אז גאט ב"ה איז איין עניו : (כ) און דאש ענוות פון דעם סענטשן סח זיין דאש אלע זינען מעשים זאלן זיין סים ישוב און צוא פאר קיינאם ער האט גיט פונם גיווען חז אין דעם פבד פון גאט ב"ה איז אין דעם פבד פון לייט און דיא סדה פון גאווה איז דאש גיטוויקדיקייט וואש דער סענטשן גיטווייגט זיך צוא אלע שלעכטע

זיין ססודר אויף אכט שורות און אין איינליכער שורה אכט שמות אזוי וויא אין פנים שטייט און אין דער אכטער שורה איז פאר האנדן איין שם פון דיא אכט שמות וואש היינט עט דר שם ווייזט אז מען גייער איין עניו צו זיין : (ח) זאגט דער סחבר און פון גאד סיי דיעה נאך איז דאש וואש רבי חייא זאגט גאט מיט איין רסו אז דער ת"ח זאל זיין איין עניו און ווארום זאגט ער גיט ארויס בפירוש דער ת"ח דארף זיין איין עניו גאר דער מיט קוקט ער סרמו זיין אז דר ת"ח דארף פארט ווייזן אביסל גדלות און דרויף זאגט רב נחמן איך וויל אפילו גאר ווייניג גאווה אויף גיט האב"ע און דעם טעם ווייזט מען דאך שוין ווייל דער וואש האלט זיך בער גאווה איז גלייך וויא ער דינט גדולים און דיא גאווה איז דיא תקרובת פון גלולים אזוי וויא סיר וועלן ווייטער גישריפן מיט גאטש הילף : (ט) דרום בין איך סוהיר דער סענטשן זאל זיין איין עניו און גיט קיין ענוה פון פאלשקייט דאש איז פאר לייט צוא ווייזן זיך פאר איין עניו און גאט זאל ער האב"ע גאווה דען פאר וואר גאט וועט דאש פארשטן און גאט ב"ה וואש האט גשאפן אלע גשמות וועט פריינגען צום סענטשן דעם וואש פירט זיך גיט גאט און מיט ענוה און דער וואש פירט זיך יוא גאט און בענוה אויף דעם ווערט גיטאגט

ובכבוד הבריות ומדת הנאווה היא המהירות שמרגיל האדם לכל דברים רעים וחמאים לה' ומדה זו עבירה גוררת עבירה גורם חיסוד ממון באמרו כמה מעלות יש בי ועל כרחך מקיים כי אל תגעו במשחית ולא תגע בי יד ומכל שכן בממוני ובנכסי וזהו כי אפשר כי אם יושב יחידי בלתי שכונות בני אדם סביביו: (ג) גם עבירה של נאווה הוא גורם שמלכין פני חבירו ברבים כי הבעל נאווה מדקדק על כבודו כחוט השערה וגם זה אי אפשר בנגיעת כבוד של המתנאה ובמעט מזער מתרגז ולבו בוער כאש של גיהנם ומתרחק ומבוזה ומלכין את פני הבריות וקירל כל המלכין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא: (ד) גם גורם ערובוב השכל בתורה ובתפלה ומה נספר בחסרון מדת הנאווה הלא קצרה היריעה הנאווה מביא האדם לדבר דברים שהוא גניבת דעת כגון שאמר מפני הנאווה לבריות לכבודך אני עושה וכך וכך אני אעשה ולבו בל עמו: (ה) ובא וראה מה דאיתא בזהר פרשת ויצא על דקדוק האמת וישר רבי יצחק הוי יתיב קמי הד מערתא עבר חד בר נש והרין בנין עמיה והוי אויל אמר הכן האחד דא תוקפא דשמשא מסמרא דדרום אויה ועלמא לא אתקיים אלא על הוה ורוח אויה קוומא שלימא דכל סטר ואלמלא רוח לא יכיל עלמא לאתקיימא וכו' תא חוי בשעתא דיחדו שבשי יה ואמרו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד כדן אתחבר ועקב אבוהון עם שבשי יה ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ריל אם בעל נפש אתה תבין כי מדת החסד אשר נכללת בה מדת הגבורה שהוא תוקפא דשמשא ועי' כן ממתיקין הדינים שבגבורה והכל הוא ע"י מדת אמת של יעקב): (ו) אמר רבי יצחק אשתתק בהדייתו ואשמע אי קאמרי אויל בהדייתו ושמע מיניהו כמה רזין דאורייתא ע"ש בכה רבי יצחק וכו' אמר האי בר נש לרבי יצחק זיל לאורחק ואנא אויל למתא להילולא דברי אמר רבי יצחק השתא אית זימנא למיידך לאורחי לחודי הואיל שאמר לי בפירוש שלא אלך עמהם ולא זמנא לי לבי הילולא: (ז) אול רב' יצחק וסדר מילין אלין קמיה דרשב"י אמר רשב"י ודאי שפיר קאמרי ואלין הן מבני בניו דרבי צדוק הלשא ומיט היה נקרא הלשא דארבעין שנין הוה בתענית על ירושלים דלא יתרחב ביומיה והוה פריש

שלעבךע זאכן. און דיא דאויגען סך איז גורם צוא גלוקסן געלט. ווייל ער זאגט איך האב פיל געלזט: (ג) אויף איז דיא נאווה גורם סבייש צוא זיין זיין חבר פאר פיל לייט. ווארום איין בעל נאווה איז ויער מדקדק אויף זיין כבוד און אז איינער איז פונם בכבודו וויה אחוש השערה ווערט ער תיפף צארינדיג. און זיין הארץ פרעגט אזו וויה דאש פיער פון דעם גיהנם און איז יענם כבוד און פאר שעמט אים צווישן פיל לייט. און דער וואש פאר שעמט זיין חבר צווישן פיל לייט האט גיט קיין חלק לעולם הבא. (ד) אויף איז ער גורם זיין שכל זאל צוא סיעט זיין אין דער תורה און אין דער תפלה און וואש זאלין סיר דער ציילן אין דעם חסרון פון דער סכה פון נאווה פאר וואר קיין פאפיר וועט גיט קלעקין דאש אויש צוא שרייבן. דיא נאווה פריינגט דעם סענשטין צוא בייך זעלכע בייך וואש גנבענען דיא דעה פון לייטן דהיינו סמכת נאווה זאגט ער צוא איינעם. פון דיין כבוד וועגן האב איך און און אזא און גיטאן. און אזא און אזו וועל איך מאן. און זיין הארץ איז גאר גיט דער בייא גאר ער זאגט עש פון וועגן ייער זאל אים כבוד אן מאן: (ח) קום און זעה וואש עש שמיים אין וזהר פרשה ויצא רבי יצחק איז

ניסאכט

על כל מלה ומלה דאורייתא רזין עלאין • (ח) ולא הוה יומין ועירין שפגע רבי יצחק להאי רבי צדוק ובנו הקטן איל ריי אן הוא ברך אוחרא איל עבידנא ליה הילולא ואשתאר אצל אשתו אחר כך שאל אותו מאי טעמא לא זמינת לי להילולא דבריך איל חייך דלא זמינך להילולא דברי בגין תלת מילי א' דלא ידענא כך דילמא אנת גברא רבא ואיפגם ביקרך • שנית דלמא אנת אויל בבהילו לאררחך ולא אסרה לך • (ט) ושעם ג' הוא דלא תכסוף קמי חבורה דילו דכל אילין דאינון אכלין בפתורא דחתן וכלה כוליהו יהבי כתנות ונבובון להחתן ואולי אנת גברא מסכנו איל רבי יצחק מאי שמך איל צדוק זומא בהווא שעתא אריי אוליפנא מיניה תריסר רזין דאורייתא • (י) עיב גלמוד מזה המעשה שאמרו דורות הראשונים בפייהם כאשר היה האמת בלבבם זמה מאוד הוא משובח הדבור של יושר כדאיתא בזהר פרשה פקודי כי יש משחיתים מיוחדים אשר הם תחת שלטון של אף וחומה והמה ממונים לשמוע דברים של כל אילין דמחייבין במלין דאורייתא או במלין שליראה ומוסר • (יא) וכן הם מיוחדים לשמוע דברי בת המדברים איהו גנות חיו על איהו תלמיד חכם או על איהו אדם כשר ובאלו הדברים גורמים שהנחשים מפשיטים מעליהם את עור שלהם והוא כואב להם וצועקים בקול גדול עד שמעוררים את הנחשים המשחיתים העומדים בחדרי גיהנם הנקרא בור וגם הם מפשיטים עורם מעליהם וצועקים עד שמעוררים לנחש סמאל אשר הוא ממונה עליהם וקשקשת שלו הוא מונח לפניו ואו פורחים משחיתים ומחבלים היוצאים מקשקשים דיליה ומהם מתעוררים גזירות רעות וכלזה הוא על ידי דבור של דופי בגל • (יב) וכן יש משחיתים מיוחדים הנקראים אוררי יום והם ממונים על מי שמקלל עצמו באיהו שעזה גיפאסט פערציג יאר אז ירושלים ואל ניש חרוב ווערין אין זיינע מעג אונ ער פלעגט בשיידן אויף איינליך ואך פון דער הורה גרויסע סודות : (ח) אונ אין ווייניג צייט ארום • האט דער רבי יצחק געענט דעם רבי צדוק מיט זיין קליינעם זון • האט רבי יצחקאיים גיפגעט וואו איז דין אנדערער זון האט רבי צדוק אים געעפנט איה האב אים תתונה גיטאכט • אז ער גיפלפן ביא זיין ווייב • האט רבי יצחק אים גיפגענט פאר וואש האשטו סוף ניש גיבעטין אויף דר תתונה פון דיין זון • האט ער אים גיגעפנט אייב דרייא זאכין האב איה דין ניש גיבסן איין קאל ווייל איה קען דין ניש טאכר בישטו איין גרויסר תלמיד חכם וועל איה אפשר פונם זיין אין דיין פבור • ראש אנדערע האב איה גיטראכט מאכר גייסטו הייליגדי צוא דיין וועג וואש דוא פאדארפסט גיך אן קומן צו דיין ארט • דרום האב איה דין ניש גינולט סטריט זיין : (ט) דאש דריטע איז פון וועגין דו זאלסט ניש סבוש ווערין פאר אונזער תברתא דען ביא אונז איז דר מנהג אז אלע וואש עסין אויף דער תתנה • גיבן זייא אלע סתנות צוא דער חתן וכלה • אונ מאכר גיטסו איין ארום סאן אונ האסט ניש קיין סתנה צוא געבין • וועסטו סבוש ווערין • האט רבי יצחק אים גיפגעט וויא הייסטו • האט ער געעפנט צדוק זומא היים איה • האט רבי יצחק גיזאגט אין דער צייט האב איה פון אים געלעריגט נאך צוועלף גרויסע סודות המורה : (י) פון דער מעשה ווערט געלעריגט אז דיא ערשטע דורות פלעגין

או שמקלל עצמו בכעס ונוטלין האי קללה ומקריבין ואותה אל נחש עקלתון כת של סמאל ועיכ הוא מקשר ומעורר צרות רבות ורעות וכן יש משחיתים על בר ישראל המגזם גיוזמין שהם שלא כדת תורתנו הקדושה או שזורק כלי בחמתו אזי אותם הממזנים נוטלין אותן דברים רעים ומעלים אותם לבית וועד שלהם ואומרים הא קרבנא דפלגיא דקריב לין ומכריזין כרוז ווי להאי פלגיא וכו' ראה גב ראה כמה שלוחים וממזנים והרפתקאות וסיבות על האדם שיסודו הוא מעפר וסופו יהיה לעפר וכל זה ישים האדם אל לבו לחשוב אל הסוף ותכלית כי האדם אינו יודע מה יולד יום ומה יגרום לו השעה ומה תפעול לו הרגע כי התעוף עיניך בו ואיננו והרבה שלוחים למקום ברוך הוא לענות בו האדם ופתע פתאום גלכד בפח' יוקשים: (יז) והראייה מאיוב שהיה ירא אלהים וסר מרע ואעפ"כ על חטא קטן קטרג השמן עליו ונמסר הוא ובניו ביד השמן ונאבד עשרו ממנו כהרף עין ומתו בניו ואחר כך באו עליו יסורים כמבואר בספר איוב ומרוב הצער קילל איוב את יומו אשר נולד בו וידבר דברים קשים כלפי מעלה ועי' כן באו אליו חבריו והוכיחו את איוב ואמרו אליו שלא יבעט ביסורים כי כל דרכי ה' הם יבאו במשפט על דרכי בני האדם וכששמע איוב לעצת חבריו המוכיחים אותו בזכות זה אחריתו היה טוב מאוד וכפל כפלים נתן לו הקדוש ברוך הוא שכרו בעבור ששמע לקול יראה ותובחח: (טו) והנה אכתוב לך מאמר אחד מזהר פרשה לך שייך לענין זה ויל' ויאמר מלך סדום אל אברם וגו' בשעה שהגשמה יוצאת מהגוף של צדיק ועוברת על פתח של גיהנם ורוצה לקרוא שם אל ה' בקול תפלה כי גדול כוחו של צדיקים שעל ידי תפלה יתן להם רשות להוציא רשעים מגיהנם אזי עומד

וואש ער שילט זיך כחמת פֿעס' און זיין נעמען דיא קללה און גייענען זיי צוא דעם נחש עקלתון דיא ביהמה פון דעם (סו) און דורך דעם איז דער (סס) מקטרג און פרייגט פיל פֿייער צרות חזי' אויף איז פֿר האנדן משחיתים וואש זיין ממנה איבד דעם ידדי וואש ווארפט איין פֿלי מיט זיין פֿעס' נעמען זיין דיא שילעכטע בייד און די פֿלי און פֿרייגט עש אויף צו זייער איין ואמלנג און זאגן דאש איז דר קרבן וואש דער דאזיגער מענטש האט מקריב גיזען צו אונז און רופן אויף ווייז איז צוא דעם דאזיגן מענטשן וואש ער האט אפ גיקערט: (יג) גוא זעה וויפיל שלוחים און כסמים און טרעפונג און סיבות וואש גייען איבד אויף דעם מענטשן וואש זיין גרונד איז פון ערד' און זיין סיף איז ער זאל ווערן ערד און דאש אלץ זאל דער מענטש טאן צוא זיין הארץ צו טראכטן אויף זיין סוף דען דר מענטש ווייסט נישט אלע טאן וואש מיט אים קען זיך טאן וואש איינליכע שעה וועט אים גורם זיין און וואש אין דר רגע וועט אים גווערסט ווערן און נאט ביה האט דאך פיל שלוחים צו פֿינגען מיט זיין דעם מענטשן און פֿלוצלונג ווערט ער גיחאפט אין דער גשמיותליכע געץ: (יד) און איין ראייה איז דער צוא פון איוב וואש ער איז גיזען איין נאטש פארקערט' און האט זיך אפ גיקערט פון ביז פון דעם וועגן איבד איין קליינער עבירה' האט דר שטן אויף אים מקטרג גיזען' איבער מיט זייער קינד

עומד שר של גיהנם שהוא נקרא מלך סדום עומד לגדל נשמת הצדיק שנקראת איב רים שלא יתפלל על זאת כי אם כן מה הוא אומנתו שנושלים מידו ורשותו מה שכבר נמסר אצלו (טו) ואומר המלך סדום שהוא שר של גיהנם אל הצדיק הנה אתה צדיק מה לך להוציא אותן הרשעים שלא שמעו לקול הורים ומורים והעניו פניהם לגדל תלמידי חכמים עיך הן שלי רשעים ההם ויאבדו אכן אותן שחטאו הרבה ולבסוף כששמעו לקול הורים ומורים וקבלו דבריהם בשמחה אף שלא עשו תשובה כלל נקראים רכוש של הצדיק שהחזירו במחשבתם למוטב אותן הרשעים קח לך מניהם וראוין הם לצאת על ידי תפלתו ולכן כתיב ויאמר מלך סדום שהוא שר של גיהנם אל אברם שהוא רמו לנשמת הצדיק הנקראת אברם שהנשמה היא חלק אלוה ממעל איב רים ונשא תן לי הנפש ר"ל נפשותן של רשעים שלא שמעו לקול הורים ומורים אלא היו מלעיגים על דברי חכמים וחידותם והרכוש קח לך ר"ל אותן רשעים אשר שמעו לקול דברי המוכיחים בשמחה ולא היו מלעיגים נקראים רכוש של צדיקים קח לך והצילם מדינה של גיהנם (יז) אז נשבעת לו נשמת הצדיק שלא ליקח מאותן הרשעים שהן חלק של שר גיהנם אשר לא שמעו לקול חכמים וושיה ויאמר אברם וגו' הרימותי ידי אל ה' אל עליון בשבועה שלא אתפלל בעד אותן הרשעים אשר היו מלעיגים על דברי תורה והיו מכישי תלמידי חכמים וישרה ולא אקח מכל אשר לך לאותן הרשעים אשר היו המוכיחים מכריזים לפניהם באותו עולם שהוא מעוררם ומוכיחם למוטב ופירשו להם ערך שכר נן עדן ועולם הבא ופירשו גם כן משפטי גיהנם והקשו ערפם לבלתי קחת מוסר: (יח) ולכן חלילה לי אם אקח מחוט ועד שרוך נעל רמו גם כן בזה באותן

ואל האבין רשות ארויש צו נעמן דיא רשעים פון דעם גיהנם דענקאלט דער שר של גיהנם וואש ווערט גירופין סלף סדום שטעלט ער זיך אנשטענדיג דער נשמה פון דעם צדיק וואש ווערט גירופין אברם און זאגט אים ער זאל גיט מתפלל זיין דרויף: (טו) און דאש מיינט דער פסוק ויאמר מלך סדום אל אברם און דר שר של גיהנם זאגט צו דעם צדיק: נון רוא בישט דאך איין צדיק דוא וועסט דאך גיט זיין אין גיהנם וואש האשטו אויש צו ציהן פון דעם גיהנם די רשעים וואש זיין האבין גיט צוא גיהעקט צוא דעם קול פון זייער לערנרש און האבין גיט גיוואלט צוא הערין קיין שטראף רייד און האבין מער גיווען קעגן די תלמידי חכמים דרום זייער די רשעים מיין און לאן זיי פר לארן ווערן פר וואר די רשעים וואש האבן פיל גינגדגט און צום סוף האבין זיין ווא צוא גיהעקט אין דעם קול פון זייערע לערנרש און האבין אן גיטן שטראף און האבין מקבל גיווען מיט שטחה זייערע רייד דיא ווערין גירופין רכוש פון דעם צדיק די דאזיגע רשעים נעם דיר פון דעם גיהנם דרום שטייט אין פסוק דער שר של גיהנם זאגט צו דעם צדיק תן לי הנפש דיא רשעים וואש האבין גיט אן גיטן קיין שטראף און האבין גישטעט אויש דיא רייד פון דיא חכמים די גיב מיר פלומר לאו זיין ביא מיר אין גיהנם ורכוש קח לך און די נשמות וואש האבין זא שטראף אן גיטן און האבין צו גיהעקט די רייד פון דיא חכמים

די דאזיגע נעם מיט דיר אין נן עדן אריין און זיין זיין סציל פון דעם גיהנם: (יז) דענקאלט שווערש אים דיא נשמה פון דעם צדיק ער זאל גיט נעמן פון דיא רשעים דאש זיין זיין דאש חלק פון דעם שר של גיהנם ווייל זיין האבין גיט צוא גיהעקט צו דיא רייד פון דיא חכמים און דאש מיינט עש דער פסוק ויאמר אברם און די נשמה פון דעם צדיק זאגט צוא דעם שר של גיהנם הרסותי יי אל אל אל עליון איך הייב אויף מיין האנט צוא גאט דעם אויברשטן גאט און שווער דיר און איך זאל גיט מתפלל זיין פאר דיא רשעים וואש האבין גישטעט אויש דברי תורה און האבין פיל גיווען דיא תלמידי חכמים און דאש זאגט ווייטער דר פסוק ולא אקח מכל אשר לך און איך וויל גיט נעמן פון דיא רשעים וואש גיהעקט צוא דיר וואש דיא מוכיחים פלעגן פר זיין אויש רופן אויף דער וועלט מיט פיל שטראף רייד און האבין זיי דר ציילט דעם שכר פון דעם נן עדן און עולם הבא און האבין זיין אויך דר ציילט דיא משפטים און דיא יסורים פון דעם גיהנם און זיין האבין פארש גיט גיוואלט נעמן קיין שטראף רייד דרום וועל איך זיין גיט נעמן: (יח) זאגט דר פסוק ווייטער אם אקח מחוט ועד שרוך נעל דער צדיק זאגט חלילה צו מיר אויב איך וועל נעמן פון דיא רשעים וואש האבין סגול גיווען אין סצות ציצית און זיין גינגדגט אן ציצית און ווען אפילו זיין גיטן אין ציצית בשעת קריאת שמע און תפלה

באותן הרשעים שהיו מזלזלים במצות ציצית והולכים בלי ציצית לנמרי ואף אם יש להם ארבע כנפות בשעת קריאת שמע ותפלה אינם יוצאים בזה שאינו מכסה ראשו ורוב גופו עד שרוך נעל שאין מדקדקים בהנחת תפילין שהיו הרצועות שחורות ויהיו בלי שום קישור והרצועה צריך להיות בתתיכה אחת ולא בב' וג' חתיכות וראיתי העולם מקילין בזה אבל עונש העוברים ומזלזלים במצות ציצית ותפילין ומלעיגין על דברי תורה ומזלזלים את ת"ח ולצורבא מרבנן (כי) הם חלק שלך ומרשותך של שר של גיהנם: (י) ואמר רבי יהושע בן לוי זימנא חדא פגעתו סמוך לשער הגיהנם שמעתי קול כרוז אותן רשעים שהיו מלעיגים על דברי חכמים והיו נדונים ביסורים קשים יותר מכל הרשעים ושמעתי קול מר ויללה מאד וצועקים ווי ווי דברי תורה ודברי יראה שמענו ולא הצינו אוזן היטב לשום על לבנו אוי ואבוי דברי חכמים שפירשו לנו שכר ועונש שמענו ולא קיימנו דבריהם ובתוך כך שמעתי קול שאומרים אלי בר לואי בר לואי לך לאורחך ובאתי כמוכיר אותך שלא תפתח פיך בשום תפלה בעד כחות הנדיונים בניהנם וליך ולהתפלל בעדם הלא כתיב עליהם שהיו אפר תחת כפות רגלי הצדיקים עכ"ל הוזהר: (ז) ע"כ לא יקל האדם בעיניו ויזכור מעמד הזה בעולם השפל שהוא הבל וריק והוא להוט אחר עסקו ומחיתו בכדי שישכח לנמרי בוראו יתברך שמו ולא ישים אל לבו לקבוע ללמוד שיעור אחד בתמידות ואם אין ביכולתו ללמוד בעצמו אזי יקבע לו זמן שישמע לקול המוכיחים אותו אז ישמע באזנו ויתחרט ושב ורפא לו: (ח) ויזכור שסוף האדם הוא למיתה ואי אפשר לו להפטר מהדין העליון וזאת תורה ומצות המנינים עליו וככל יום ויום יתבונן אדם תיכף בקומו ובמסתרים תבכה נפשו על חטאות געוריו ופשעיו ויאנח בשכרון לב: (ט) וכתבו בעלי מוסר כשאדם גאנח על חטאיו

תפלה ויין זי דר מיט גיט יוצא ווייל ער דעקט מיט דעם פלית גיט צוא זיין קאפ מיט זיין רוב גוף און אויף דא דאויגע וואש ויין גיט ברכך אין דא תפילין לייגן: און רצועות ואלין זיין שווארץ: און ואלין גיט זיין צוא גוף גיטניפט: דען דא רצועה כזו זיין פון איין שטיקל און גיט פון צוויי שטיקל דא גיט גיטניפט דען דא וואש האבין דאש אלץ גיט גיהנם דא וינגען דיין חלק און אין דיין רשות: דא וועל איך גיט געבן אזא זאגט דא גיטניפט דעם שר של גיהנם: (י) און רבי יהושע בן לוי האט גיטניפט איין מאל בין איך גיטניפט גיטניפט פון דעם טויער פון דעם גיהנם: האב איך גיטניפט איין קול האט אויס גירפן דא רשעים וואש האבין גיטניפט אויך די רייד פון דא חכמים: ואלין גיטניפט ווערן מיט שווערע יסורים פון אלע רשעים: און איך האב גיטניפט וויא ויאי גיטניפט מיט וייער איין ביסר קל און האבין גיטניפט וויא ויאי: מיר האבין גיטניפט דברי תורה און דברי מוסר: און מיר האבין גיטניפט קיין אויער צו הערין דאש און צוא טאן עש אויף אונז הארץ אוי וויא די רייד פון דא חכמים וואש ויאי האבין אונז בשייד דעם שכר און עונש האבין מיר גיטניפט און מיר האבין גיטניפט גיטניפט וייערע רייד דער ווייל האב איך גיטניפט איין קול וואש וייערע רייד דא בר לואי גיט

בעלי

הטאיו יאמר לבי אשר הוא קשה כאבן ובלתי נמס מרוב מרייך הקשה בזכרך ואף אם נעשית בשביל החטאים ופשעים כברול וכאבנים אעפ"כ ראוי לך להפתח מרוב אנהותי שמשברת הרי ברול והרי אבנים: (ג) מוב לך להמתין עד כי תפתח לך שוחה עמוקה במקום צר ואופל בקבר כי אז תולע קמן יפתח מורשי לבבך ויבדוק היטב כל חדרי לבך ויהפש מזונו בכל קרבי מעיך ויצא יצוא ושוב כבעל הבית באפדנו אמנם יותר מוב לך להפתח עתה אל גנוחי ויללה על הטאי ופשעי אשר הרביתי. הלכתי אחר תאוות לבי: (ד) ומה אעשה ליום הפקודה כי יבוקש חשבוני ומה אשיב על עוני והנה כאשר יחשוב האדם כן וישליך את גאותו וישמע לקול הורים ומורים ויקבע עתים לתורה בכל יום אזי אפילו שלא יעשה תשובה יוכל להרפא על ידי תפלת נשמתן של צדיקים: (ה) ומכל שכן כשיתעורר בעצמו לשמוע לדברי המורים דרכי צדק ויעשה עיון תשובה אז מעלתו גדולה מאוד וינצל מעונשים המרים וקשים הנ"ל. (ו) וזאת שכרי אשר יהיה בעקב ככתוב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך אמן:

פרק סו כתיב ושננתם לבניך וגו' אוהרה לאב שמחויב ללמוד בעצמו עם בנו ולחדר אותו בפלפול שלא יהא בנו טפש בתורה ואם האב אינו בעל תורה אזי הוא מצוה ודברת בם שידבר על לב המלמדים שילמדו עם בניו ויירדך בניו במשא ומתן ובדרך ארץ ובכולן ידקדק האדם היטב שלא יעבור על התורה דא אפילו כמלא נימא בשבתך בביתך צריך להתנהג בכיתו ביראה ולהנהיג בני ביתו שיהיה ביתו פתוח לעניים ושלא יהיו בני ביתו רגילים בדברים של לשון הרע ולא ישמע

באה אונ וועט צו הערן צוא דעם קל פון זיינע לערנער. אונ וועט זיך קבע זיין צייטן צו לערנן אלע סאן דענסאלט אפילו ווען ער וועט גיט סאן קיין תשובה וועט ער קענען ניהילט ווערן דורך דר תפלה פון דיא נשמות הצדיקים: (כה) אונ מכל שכן אז ער וועט זיך דר ווערן צו היטין דיא בייד פון דיא וואש לערנן אים צוא גירעכטיקייט אונ וועט דורך דעם תשובה סאן דענסאלט אזי זיין מעלה זייער גרויז אונ ער וועט גיצול ווערן פון דיא ביטערע אונ שווערע עונשים וואש פריער זיין גיטסאנן: (כו) ווי דעם שכן וואש ער וועט האבין אויף עולם הבא אזא וויא אין פסיק שטייט וויא זייער גרויז איז דיין פיל גוטש וואש דא האשט בהאלטין צוא דיינע פארבטער אמן:

פרק סו כתיב עש שטייט אין פסוק אב איר ואלם לערנען תורה צו אייערע קינדער. דאש אזי איין אוהרה צוא דעם פאטער אז ער איז סדויב אליין צוא לערנן מיט זיין וון. אונ זאל אים שארפן אין דער תורה. אונ אויב דער פאטער קען גיט לערנן דענסאלט מוז ער קענין זיין דיא מצוה ודברה בם דאש ער מוז ריירן אלע סאן צוא זיין מלמד ער זאל ערינסט לערנן מיט זיינע קינדער. אונ אז דאש קינד ווערט גרויז איז דער פאטער מחויב צוא לערנען זיין קינד אין עסקי הויזת עולם הן אין סטא ופמן הן אין דרך ארץ. אונ אין אלע זאכן ואל דער סענטש גוט מרדקס זיין זיין זאלן חז גיט עובר זיין אויף קיין שום מצוה פון דער

בעלי מסר שרייבין בשעת אז דער סענטש ויפצט אויף זיינע זינד. זאל ער זאגן לבי לבי מיין הארץ מיין הארץ וואש איז הארט וויא אשטיין. אונ וילשט גיט צוא גיין סתם דיין פיל ווידער שפענקייט. אונ ווען אפילו אייב דיינע קיל זינד בישא ניווארן אזא הארט וויא אייזן אונ וויא שטיינער. פון דעסט וועגן ניהערשטן זיך פארט צוא עפן פון וועגן סיינע פיל ויפצין. וואש דאש צוא ברעכט בערג פון אייזן אונ בערג פון שטיינער: (כז) אזי דיר דען גוט צוא ווארפן ביז עש וועט דיר גיעפינט ווערן איין מיסר גרוב אין איין איינג אונ איין פינקסער ארס דאש אזי אין קבר. דען דענסאלט ווערט אקליין ווערמל געפעט דיין הארץ אונ וועט גוט בודק זיין אלע דברים פון דיין הארץ. אונ ער וועט זוכן זיין שפיז אין אלע דיינע אינעווייניגסטע גדרים. אונ וועט גיין אונ וועט ווידר קערן אין דיר. אזא וויא איין בעל הבית אין זיין פאלאץ. פר וואר עש איז פר דיר בעשר. דו ואלשט אצונד אויף גיעפינט ווערן צוא סיינע ויפצין אונ סיינע קלאג וואש איך ויפץ אונ קלאג איבער סיינע זינד וואש איך האב גיסערט. אונ בין נאך גינאנגען דאש גלושטונג פון מיין הארץ: (כח) אונ וואש וועל איך סאן אין דעם סאן אז איך וועל שטארבן אונ וועל מוין דין וחסדון אפ געבן אונ וואש וועל איך ענטפערן אויף סיינע זינד אונ גו אז דער סענטש וועט אזו פארבאטן אונ וועט אנוועק ווארפן זיין

ישמע בביתו שום קללה ושבועה ובלכתך בדרך יעמוק בתורה בפי יכולתו ויתן צדקה לפי יכולתו. (ג) כמו שמצינו ביעקב אבינו שהיה מוכן לדורון ולפיוס ולמלחמה. לדורון זה מתנות עניים דאיקרי דורון להקביה כנוכר בזוהר כמה פעמים. והפיוס זו תפלה לרצות להקביה בתפלה ובתחנונים. ולמלחמה היינו מלחמת התורה וכוה היה מתיש כח של עשו הרשע ושר סמאל. ע"ש בזוהר פרשת ואתחנן (עמוד תקינ' בסוף העמוד) ובשכבך להתנהג בקדושה לייחד שמו של הקביה בקיש על מפתו ויקדש עצמו בשעת תשמיש ובקומך להזדרז לעמוד ולהתפלל וליתן שירות ותשבחות להקביה על שהחזיר לו נשמתו ואח"כ יעמוק בפיס העולם במשא ומתן באמונה: (ד) ע"כ טוב לאדם שיכין עצמו ניכ' לני דברים הנ"ל לדורון ולפיוס ולמלחמה דורון הוא מתנה לעניים קודם התפלה שהוא הפיוס ואח"כ יקבע עתים לתורה שהוא המלחמה ומה לי להאריך גורל מעלות מלחמת התורה כמ"ש בזוהר פרשת וירא ח"ל כשהיה רבי אליעזר הגדול האי יומא ערב שבת היה ואותיב לימיניה הורקנוס בנו והיה מגלה ליה עמיקתא ומסתרתא ועאלו קמיה חכמי הדור ואולים להו על דלא אתו לשמשא ליה בכה רבי עקיבא וביקש מאתו שילמד איזה דבר עמו קודם מותו. (ה) פתח ר' אליעזר במעשה מרכבה ואתא אש ואסחר להריוהון אמרו חכמי הדור לית אנן חייין למשמע דא נפקן ועמדו בפתח החוצה והווי ר' אליעזר אולף לר' עקיבא ג' מאות הלכות בבהרת עזה ואח"כ אולף ליה סודות בשיר השירים וכד הוי מצי לפסוק סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני לא הוי יכול רבי עקיבא למיטב

דער תורה בשבת בביתך אז דוא ניצט אין דיין היוז דאש הישט אז דער מענטש איז אין דער היים סו ער זיך פירן אין זיין היים מיט גאטש פארקט. און וואזנ' צו זיין היוז גייד אז זייא זאלן געבן עסן ארעמקע ליים. און זייא זאלן גיט גיוואונג זיין לשון הרע צוא ריידן. און קיין שום קללה און איין שבועה זאל גיט גיהערט ווערן אין דיין היוז ובלכתך בדרך און בשעת דיין גיין אין וועג סוזטו עוסק בתורה זיין ווערליי דיין יכולת איז. און זאל געבן צדקה נאך זיין יכולת נאך אזו וויא מיר גפינן בייא יעקב אבינו עיה בשעת ער איז גיגאנגען צוא זיין ברודער עשו האט ער זיך אן גיברייט צוא דורון און פיוס און מלחמה. דורון היישט דאש וואש מען גיט צדקה צוא דיא ארעמקע ליים דאש ווערט גיגענט בייא השי גלייך וויא מען גיט אים ועלפוט איין מהנה. פיוס מיינט מען תפלה און תחנונים. און מלחמה מיינט מען דיא מלחמה פון דער תורה דאש ער זאל ספלפל זיין אין דער תורה. און דער מיט האט ער שלאף גימאכט דעם פון עשו הרשע. ובשכב און אין דיין ליגן דאש מינט מען בשעת דער מענטש לייגט זיך שלאפן זאל ער מיהר זיין דעם נאכן פון גאט ביה מיט דער קיש וואש ער לייגנט פאר זיין שלאף. און זאל זיך הייליגן בשעת ער בהעמט זיך מיט זיין ווייב ובקומד און אין דיין אויף שמיין דאש מינט מען ער זאל זיך סכור זיין אויף צוא שמיין און תפלה צוא טאן און שירות והשבתות אפ צוא געבן צוא גאט ביה אויף דעם

וואש ער האט אים אום גיקערט זיין נשמה. דער נאך זאל ער עוסק זיין אין משא ומתן באמונה: (ג) דרום איז גוט צוא אימליכן מענטשן ער. זאל זיך אן גרייטן אלע טאג צוא די דרייא זאכן דאש איז דורון פיוס מלחמה. דורון איז ער זאל געבן צדקה פון די ארעמקע ליים פון זיין דאכנן דאש דאכנן היישט פיוס דאש ער בעט איבער גאט ביה מיט זיין תפלה. דער נאך זאל ער זיך קבע זיין צייטן תורה צוא לערנן און דרינגן ספלפל צוא זיין דאש ווערט גירופן מלחמה. און און ווער שמיים. אז רבי אליעזר הגדול איז קראנק גיווארן. איז דענקמאלס גיווען ערב שבת. איז זיין זון הורקנוס גיזעסן בייא זיין רעכטע זייט. און זיין פאטער האט אים מלה גיווען גרויטע סודות. דער נאך זיינן צוא אים אריין גיגאנגן די תכמים פון דעם דור. האט ער זייא גישאלטן ווייל זייא זיינן גיט גיקוכן פון אים תורה צו לערנן. דאט רבי עקיבא גיווייגט און האט פון אים גיבעסן ער זאל מיט אים עפיש לערנן פאר זיין מיט: (ד) האט רבי אליעזר אן גיהויבן צוא דרשנן אין דער מעשה סרפבה. איז גיקוכן איין פייער און האט ארום גינגלס צו רבי אליעזר מיט רבי עקיבא האפן דיא איבערניע תכמים גיזאגט מיר זיינן גיט ראוי דאש צוא הערין. זיינען זייא ארויש גיגאנגן אויף דער גאט. האט רבי אליעזר גילערניט צוא רבי עקיבא דרייא הגדרעט הלכות אין דער הלכה פון ביהרת עזה כשלג. דער נאך האט ער אים גילערניט דרייא הגדרעט סודות אין שיר השירים. און אז ער האט גיגרייכט

למיסבל וארים קליה בבכיה ולא הוי ממלל מדחילו דשכינתא דהוי תמן. (ה) ואחר כך היה משיב רבי אליעזר את רבי עקיבא שלא שחמש בשום חד פסוק מן שיר השירים כי הוי דלא ליחרב עלמא כ' העולם אין כדאי להשתמש בשיר השירים שהוא קדש לבתר זה נפיק רבי עקיבא וחלגו עינוהי דמעין ואמר ווי לעלמא דאשתאר יתום מנך רבי אליעזר ואח' עאלו חכמי הדור ודברו עמו וכשראה רבי אליעזר שהוא קרוב ליציאת נשמתו הניח ידיו על לבו ואמר עלמא עילאה נהירו ובוצינא יגנו כך שתי תורות ישתכחון יומא דין מן עלמא דין ובאותו הפעם לא היה רבי עקיבא אצלו ושאלו ליה חכמי הדור סנדל של יבום מקבל מומאה או לאו אמר רבי אליעזר טהור ויצאה נשמתו בסהרה. (ו) ובמוצא שבת בא רבי עקיבא לבקרו ומצא שמת רבי אליעזר קרע ללבושיה ובכי וכו' והוי צוות ואמר שמם שמם אמרו לשמשא ולמיהרא דנהירו דהוי יתיר מזהוון הא אחושך אמר רבי יהודה בשעה שנשמת הצדיק רוצה לצאת מהגוף אזי היא בשמחה מחמת הבטחון שיקבל שכר בעולם הבא וכשר'אה השכינה ומלאכין קדישין ונשמות צדיקים קדושים הולכין לקראתה ללוות את הנשמה אזי היא יוצאת במרוצה מהגוף אשר היא שם ומשתחוה ארצה נגד השכינה (ע"ש במדרש הנעלם ותמצא נחת) על כן צריך האדם להתפלל ע"ז כשיבא יום קצו שיבא השכינה אליו וימות מיתת נשיקה מיתה של שיבה טובה וכשהשכינה באה אליו אזי שלשה כתות מלאכים באים עמה אחת אומרת שלום וכו' :

פרק סח כתיב נר ה' נשמת אדם איתא בוהר פרשת משפטים וזה לשונו נר הוא ר"ת נשמה רוח דאינון מאירין כהרא ונשמה איהי קדישא מאוד ע"כ היא מתעטפת ברוח דונמת מלבוש

יש

ג'ייריבט צו דעם פסוק (סמכוני באישיות קדוהי בפסחים) האם רבי עקיבא נים ניקאנט לייך דאש פייער. אג האם אן גיהויבן צוא וויין. אג האם נים גירעט איבר דער פארקט פון דער שכינה וואש זיא איז דארטן גיווען : (ח) דר נאך האם רבי אליעזר בשווארין צוא רבי עקיבא ער זאל נים משתמש ויין קים קין שום פסוק פון שיר השירים פון וועגן דיא וועלט איז נים ראוי משתמש צוא ויין פים דיא מדות פון שיר השירים דען עש איז קודש קדשים. דר נאך איז רבי עקיבא ארויש גינאנגען אג פון זיינע אויגן האבן גירוען טרערין. אג האם גינאנט ווייא איז צוא דער וועלט וואש בלייבט איין יהום פון דיר פלוסר ווייא איז צוא אלע מענטשין וואש וואונען אין דר וועלט וואש ווייא בלייבן יתומים פון רבי אליעזר דער נאך ויין די חכמי הדור אריין גינאנג אג האבן גירעט קים אים. וויא רבי אליעזר האם נעקן אז פאלר וועט ער שוין נפטר ווערין. האם ער גלייבט ווינע ביידע הענט אויף זיין הארץ. אג האם גואנט וועלט וועלט אגרויש ליכט ווערט בהאלטן אג פאר לאשין אין דיר. צווייא תורות דאש איז תורה שבכתב אג תורה שבעל פה וועלן היינטיגן טאג פאר געסין ווערין פון דער וועלט. אין דר צייט איז רבי עקיבא נים גיווען בייא אים. האבן דיא חכמי הדור אים נפרענט אויב איין חליצה שך קען מקבל מומאה ויין

אויב נים. האם רבי אליעזר גואנט ער איז תמיד טהור. אג מים דעם ווארט טהור איז ויין נשמה אויש גינאנט. (י) צו מוצא שבת איז רבי עקיבא גיקסן גיוואר ווערן צוא אים. אג האם אים גפגן אז ער איז שוין נפטר גווארן האם ער צוא ריטין ויין קלייד אג האם גוויינט אג האם גישריען הימל הימל זאגט צו דער זון אג דיא לבנה דאש די ליכט. וואש האם מער גלייכט פון זייער ליכטיקייט איז דאש איצונד פונקט גווארן. רבי יהודה זאגט פשעת דיא נשמה פון דעם צדיק וויל ארויש גיין פון דעם גוף. איז זיא אין גרויש שבתה מחמת זיא איז מוכט אז זיא וועט האבן גרויש שכר אויף וועלט הבא. אג אז זיא וועט די שכינה אג הייליגע מלאכים אג נשמות פון הייליגע צדיקים גינען קעגן איר זיא צוא בלייטן. דענמאלט גייט זיא גיך ארויש פון דעם גוף. אג פונקט זיך קעגן דער שכינה. דרום מוז דער מענטש דרויף בהפלל ויין דאש אז ויין צייט וועט קסן צוא שטארבן. זאל דיא שכינה צו אים קסן אג ער זאל שטארבן מים דר מיתה פון נשיקה. אג אז דיא שכינה קסט צו אים. קסן מים איר דרייא פיתות מלאכים איין פיתה זאגט אים שלום וכו' :

פרק סח כתיב עש שמשים אין פסוק נר ה' נשמת אדם שרייבט דער ווהר דאש ווארט נר מאכט נשמה רוח דיא לייכטן אין אייגעס אין דעם מענטשין אג דיא נשמה איז וייער

יש עוד באדם והוא כחינת הנפש והוא למטה מהרוח כי הנשמה שרויה במוח במקום הנחת תפילין של ראש והרוח בלב נגד תפילין של יד השמאלית והנפש הוא בכבד שיש בו רבוי דם וכנגד הנפש צוה הקדוש ברוך הוא לקיים מצות ציצית כדי שתהא השלשה מצות הנזכרים מאירים לכל חלק נפש רוח ונשמה: (א) וידוע מאמרירדל כי במצות ציצית הוא חוט אחד של תכלת משום דתכלת דומה לרקיע וכו' ולכאם הכבוד וע"כ מצות ציצית הוא חוט אחד של תכלת לקדש הנפש בכבד לפי שעיקר הדם והכעס הוא בכבד ולכן כבד הוא חסר ויין מכבוד השמים וכשהאדם נזהר בנפשו לבטלי לחטוא בה הרי הוא משעבד גם הנפש תחת הקדושה בשלימות אשרי לו ואשרי חלקו כי כל שיפי דמים שבגוף המה במנין ובמשקל לפני הקדוש ברוך הוא וכל שיפי דמים וכן איבריו ונידיו של האדם המה לעבוד עבודת ה' (א) כי יש באדם יח חוליות בשדרה שהן נגד יח ברכות בתפלה שתקנו אנשי כנסת הגדולה וכל שיפת זרע היוצא דרך חי חוליות לבטלה אזי הוא עונש הראשון שתפלתו ב"ח ברכות אינם מרוצים ומקובלים אצל הקדוש ברוך הוא כי הזרע הוא בא ממוח מן המקום שהנשמה השחורה שרויה שם אזי הוא מוסר הקדושה בידים למקום שיגופת הסיא ומכל שכן כשאדם מוציא זרע במקום שומאה בנדה או בנשים האסורות לו מן התורה (ו) וכל מי שאינו נזהר בחטא זה מנדה יצר הרע בנפשיה מכל שכן אותם שמדברים דברי נבלות בפהם עליהם נאמר והרשעים כים נגרש ומקרא מלא הוא יהי ער רע בעיני ה' ומיתתו ה' על שהוציא זרע לבטלה והנה אעתיק לך בקצרה הצריך לענינו מה שמצאתי בספר נחלת יהושע שחיבר הרב מהור"ר יהושע העשיל הכהן במהור"ר שלמה זיל מקראקא שהיה אב"ד ור"מ באסקוועץ ואח"כ נתקבל למ"צ בק"ק רעכמין זיל בפרשת משפטים מלאתך ודמקך לא תאחר בכור בניך לתן לי ופירש רש"י זיל מלאתך אלו הביכורים ודמקך זהו התרומה ואינו יודע מה לשון דמע עכ"ל רש"י זיל וכדי ליישב הנ"ל צריך ליישב ג"כ הפסוק הקודם וגם צ"ע דרש"י זיל כתב דלא ידע לשון דמע וכו' ובמסכת תמורה דף ד' פירש רש"י דמקך זה תרומה לפי שהיא מדמעת ועולה

ע"פ ה"ל דרום קלייד זיא ויף אן אין דער נשמה וואש הייטש רוח און דער מענטש האט נאך איין דריטע נשמה וואש זיא הייטש נפש' דיא אז נידעריק פון דעם רוח דען דיא רעכטע נשמה רואט אין מוח קעגן דעם אָרט וואו דיא תפילין של ראש ליגן און דיא נשמה וואש הייטש רוח איז אין הארץ' קעגן די תפילין של יד און דר נפש איז אין לעבער קעגן דער מצוה פון ציצית דרום האט השיי אונז גיבאטן דריי מצות דאש זיינן ציצית תפילין של יד תפילין של ראש קעגן די דריי נפש רוח נשמה: (ב) און דאש איז יודע אז דיא חכמים זאגן אז אין מצות ציצית דארף זיין איין פאדים פון תכלת ווייל די פארב פון תכלת איז גלייך צו הימל פארב און צום פסא כבוד דאש איז ווייל די מצות ציצית איז קעגן דעם נפש וואש רענט אין לעבר וואש ער ווערט גירפן כבוד פון וועגן צוה הייליגן דעם נפש וואש רענט דארטן ווייל אין דעם לעבר איז דער עיקר בלוט און דער בעס' דרום דארף דיא מצות ציצית אים הייליגן און אז דער מענטש איז נזהר מיט זיין נפש נישט צו וינדריגן מיט אים' אז ער דעם גפש משעבד צו דר קדושה' וואול אז אים' און וואול איז ויין חלק דען עיטליכר פראפן בלוט וואש איז פאר האגדן אין גוף איז רשעים

ועולה באחד ומאה מפיך לה קרא בלשון דמוע ועוד יש לעיין בתוספות ודמך זה תרומה לפי שהיא מדמעת ועולה בא' ומאה לפי פירוש רש"י ולא נהירא דזה אינו אלא מדרבנן והר"ר משה מפונסמא פירש דלכך קרא תרומה דמך לפי שנוהגת בלח ובכורים אינן אלא ביבש עד כאן ועל כרחך מוכרח לומר דהתוספות פירשו דלשון דמך הן מלשון דמעות (ועיין במאיר גתיב ועיין ברכנטי) דפירשו ג"כ דמך לשון דמעות לא תאחר המה המיפין היורדים מן העין: (ה) והנה איתא בש"ך פרשה כי תצא כי תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנאה וגו' יש לפרש פרשה זו על אשתו של אדם ועל לילית הרשעה הן שתי נשים ולפי שאחד מני אלה ניצול מחטא זה הוצאת זרע לבטלה באה התורה להזהיר שלפחות מיהא ראשונה ישמור אותה וזהו הכן הבכור לשניאה כדי שביום הנחילו את בנו שהוא יום המיתה יהיה הוא גובר על אותן שדין ודוחין ולילין שבאין מאותן סיפות ש"ז וקראם הוזהר שהן הן נגעי בני אדם ובעת קבורה רוצים להתחבר ואינן יכולין לפי שמתגבר עליהן בן הבכור: (ו) וזהו סוד הכתוב פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך ולא אמר שמרתי אלא לא שמרו תורתך כי העינים דמכו דמעה מפני שפנמו בראיות העין רואה והלב חומד וכל מעשיך הם הכל בגרם ראית העין שמביא האדם לידי קרי' והדמעות הן תיקון קרי כי הורע בא ממנו וכן הדמעות באים מן המוח לכן צריך האדם להפיל דוקא בדמעות וכן כשהוא מתאבל על חורבן בית המקדש ועל אדם כשר שמת' (ז) ואיתא בזהר ובכתבי האר"י שאותן שתי זונות שהיו בימי שלמה המה מחלית ולילית' למחלית יש לה תעיה מחנות כמנין מחלית' ולילית' יש לה ת"פ מחנות כמנין לילית' ובשמתה של מצוה מכניע האדם למחלת ומחנותיה וכשמתאבל האדם בצורך מצוה או הוא מכניע

רשעים וועלן פאר טריבן ווערן אזא וויא דער ים און און דער תורה שטייט בפירוש' און ער דער בכור פון יהודה איז גינען שלעכט אין דיא אויגן פון גאט דאש ער האט רואה קרי גינען דרום האט גאט אים גיטיט: (ה) און נון דער ש"ך פרשה כי תצא שרייבט עש' שטייט אין פסוק כי תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנאה ווען עש' נעם ויין צוא איין מענטשין צווייא ווייבער איינע איז בייא אים איין גילבטע און איינע איין גפיינטע קען מען מפרש ויין דיא פרשה צווייא ווייבער מינט מען איינע ויין ווייב און דיא אנדערע איז די לילית הרשעה דאש זיא איז אים כטמא קומט דיא תורה בזהר ויין אז צום ווייניגסטן זאל ער היטן דעם ערשטן טראפן זרע און דאש מינט דער פסוק וזהו הכן הבכור לשניאה ער זאל לא פחות גוהר ויין אז דער ערשטער טראפן זרע זאל קומן צו ויין רעכטע ווייב און פון איר זאל ער האבן דאש ערשטע קינד פון וועגן אז ער נעם שטארבן וועלן דאך קומן דיא שדין ודוחין ולילין וואש ווערן גיפארן פון די טראפיקש וואש די לילית איז אים כטמא און דער זרע רופט וויא נגעי בני אדם' און וויא וועלן זיך וועלן בהעפסין מיט אים בשעת קבורה' וועלן וויא גיט קענען ווייל דער ערשטער זון וואש איז ווארן גיפארן פון ויין רעכטע ווייב וועט זיך שטארקן איבער וויא ווייל ער איז עלטער פון וויא: (ו) און דאש האט דער הסלף גינאנט פלגי מים ירדו

עני בעק ווייש וואשער מאכן גידערין מינע אויגן על לא שמרו תורתך ווייל וויא האבן גיט גיטיט דיין תורה דאש איז גיטיט ווייל די אויגן זעלבשט האבן פונם גינען דורך דעם וואש זיי האבן גיקוקט אויף פרעמער ווייבער און דאש קאפן גלויבט תיפף דרום האבן וויא אים גבראכט צו קרי' און די טרערין זיינען איין תיקון אויף דער זיגד' ווייל דיא זרע קומט פון דעם מוח און די טרערין קומן אויף פון דעם מוח דרום כזו דר מענטש מתפלל ויין דוקא מיט טרערין' און אזא אויף אז ער קלאגט אויף דעם חורבן בית המקדש און אויף איין אדם פשוט וואש איז גישטארבן: (ז) און אין וזהר און אין פתבי האר"י שטייט אז דיא צווייא זונות וואש ויין זיך גיקוקן לארין פר שלמה הסלף' ויינען גינען כחלת און לילית' דיא מחלת האט פיר הגדרט און אכט און זיבציג מחנות קליפות דען דער נאמן מחלת טרעפט אז פיל אן' און די לילית האט פיר הגדרט און אכציג מחנות דען איר נאמן לילית טרעפט אז פיל אן' און אז דר מענטש איז זיך משמח אין איין שמחה של מצוה מאכט ער אנגער טעניג די מחלת מיט אירע פיתות' און אז ער קלאגט אין איין צורך מצוה דהיינו אויף חורבן בית המקדש אדר אויף מיתת צדיקים מאכט ער אנגער טעניג דיא לילית מיט אירע מחנות דרום זאגט דער פסוק טוב ללכת אל בית אכל מלכת אל בית פשתה עש' איז בעשער צוא גיין אין דעם קלאג היזו איידר צוא גיין אן דעם היזו וואו איין חנונה איז חאטשע

הלילית וזהו גיל פידוש הפסוק טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משרה כי באבילות הוא מכניע שתי כיתות יותר. (ה) והנה ידוע שהבאת בכורים היה בשמחה גדולה כמו שאמרינו בפסכת בכורים שהחליל היה מכה לפניהם ודברו הלויים בשיר ולזה גיל דלכן אמר הכתוב מלאכתך זו בכורים שמביאים אותם בשמחה ודמעתך זו דמעות ובהו הוא מכניע שתי נשים מחלית ולילית שלא היה רשות להם להחמיאך וא"כ בכור בניך תתן לי בקדושה שהיא טיפה ראשונה לכן סמך ליה ואנשי קדוש תהיון לי כי מי ששומר הברית נקרא קדוש לכן מי שפגם בבריתו יראה להוריד דמעות בתפלתו ואז הוא מכניע הנגעי בני אדם כי שערי דמעות לא ננעלו וכן מצינו בדוד המלך עליו השלום שאמר מנתי בדמעותי ערשי אמסה ואומר היתה לי דמעותי לחם וגו'. (ו) והנה האר"י ז"ל הזהיר ג"כ לנשים לקרות קיש שעל המטה כי קיש מבפיל ננעי בני האדם וכמו שהאנשים הם מצווים על עזי ראיית קרי שלא ירהרו ביום כדי שיבואו לילי מומאה בלילה כך הנשים מצוות לבלתי להרהר הרהורים רעים וקיש שעל המטה הוא תיקון קרי עכ"ל וזו דברי פי חכם חן עוד ז"ל דנוכל לפרש הכתוב כי תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה שהיא מחלית שהיא נראית לבני אדם מקששת ותמיד היא במחול ובשחוק והשנואה היא לילית הרשעה שהיא תמיד מיללת ועוסקת בבכיה לא יוכל לבקר את בן הבכור שהוא נולד מאשתו הראויה לו כי צריך האדם ליותר תמיד עכ"פ מפה ראשונה שידבק באשתו. (ז) וכל מי שנכשל חזי בעון זה יעיין לעיל פרק ס"ב ובפרק ע' וימחר בתשובה ואז טוב יהיה לו אמן מלה :

פרק סט צריך האדם לדעת כי המחלית הנזכרת לעיל בפרק סח היא וכת שלה לפעמים היא נראית לפני האדם אף בהקיץ והיא נראית אליו כאילו היא אשה יפה ומראית לו פנים שוחקות ושוחקת עמו ומילדת בנים ממנו הנקראים בנים זרים ומשהיתים ולבסוף היא הורגת אותו ואת זרעו וכל בני משפחתו כאשר שמענו מהמעשה שנעשה בימינו ואומר לך איזו גיפה דעוכדא

כך
שלאסין: (א) אנו נון דער האר"י ז"ל האם מזהיר גיטען די ווייבר זאלין אויף לייגען קריאת שבע פאר וייער שלאף וייל די קיש איז מבטל די גנעי בני אדם. אנו אזו גיט וויא די מאנפילין ויין גיבאסין אויף דער זינד פון רואה קרי חזי דאש זיין זאלין גיט האבן קיין הרואים רעים ביין טאג וועלן זיין גיט קימען צוא רואה קרי ויין ביין נאכט. אזו די ווייבר ויין אויף גיבאסין גיט מזהיר צוא ויין קיין שלעכטע הרואים. אנו די קיש וואש מען לייגעט פאר דעם שלאף איז איין תיקון צוא דער מומאט קרי: (ב) אנו דר וואש איז חזי נכשל גווארן מיט דר עבירה פון קרי. זאל ער זעהען וואש איז האב אויפן גישריפן אין דעם פרק ס"ב איז אין דעם פרק וואש איז וועל ווייטער שרייבן אין פרק ע' אנו זאל מילת תשובה מאן דרויף אנו דאן וועט אים גוט ויין אויף אייביג אמן :

פרק סט ציד דער קענטש דארף וויסן אז זיין מחלית וואש פריער איז גישטאנען די בוהים זיך צוא צייטן פאר דעם מענטשן אפילו ביין טאג ווען דער מענטש שלאפט גאר גיט. אנו זיין בוהים זיך פאר וייער איין שיינע אשה. אנו ווייסט דעם מענטשן איין פרייליך פנים אנו איז מיט אים מנה אנו גווינט פון אים קייער

וואש

תאמנשע דאש איז דאך איין שבתה של מצוה מאכט ער דאך אינער מעניג דיא מחלית מיט פיר הגדרט אנו אכט אנו עקציג כיתות דער קענן מיט דעם טרייערן וועט ער מכניע ויין די לילית מיט פיר הגדרט אנו אכציג כיתות איז מיט צוויי כיתות מער: (ח) אנו דאש איז ידוע אז די בפרים פלעגט מען בריינגן אין בית המקדש אריין מיט נדוש שבתה אזו וויא דיא גסרא זאגט פרי זיין איז גנאנגען איינער מיט איין פויק אנו די ליים האבן גאנגען דעם שיר של חם. דרום זאגט דער פסוק מלאכת דאש איז מיינט דייער בפרים וואש זיין בריינגט מען מיט שבתה ודמעת דאש מיינט מען דיא טרערין וואש דער מענטש לאומ בשעת תפלה אנו בשעת ער איז זיך מתודה אויף וייער ויידר. דיא צוויי זאכן לא תאחר זאלשטן גיט זיכט וייל דר מיט מאכט ער אינער מעניג דיא צוויי ווייבר מחלית אנו לילית ויין זאלין קיין רשות גיט האבן צוא מאכין אים ויידען דרום דר וואש האם פלגט גיטען אין ויין ברית אנו האם רואה קרי גיטען זאל ער זעהן תפלה צו מאן מיט טרערין. אנו דענסאלט איז ער מכניע דיא גנעי בני אדם ווארם דיא טרערין פון דעם היסל וואש דיא טרערין גייען דארטן ארום ארויף צוא גאט ביה דיא ויין קיין כאל גיט פאר

כך היה. (ב) כי בשנת ת"א ותיב לאלף הזה היה בית א' של אבנים ועומד ברחוב הגדול בקימ פונא אשר המרתף בתוך הבית היה סגור ומסוגר ולא היה יכול לילך שום אדם לתוך המרתף והיו היום הלך לשם בחור אחד לתוך המרתף וכמו רביעית שעה מצאוהו אנשי הבית להבחור שוכב על מפתן המרתף מת ולא היו יודעים סיבת מיתתו ואחר מיתת הבחור כמו שתי שנים באו הם לתוך (הפיר הויו) של בעל הבית וכשהיו אנשי הבית מכינים מזון לבשל על הכירה היו מוצאין בקדירה תוך המאכל עפר ואפר עד שלא היה ראוי המאכל לאכול. (ג) ואחר כך היו הם מתגברים והולכים עד שבאו ג'כ לתוך הדירים שהיו דרים שם בני אדם והיו לוקחים הכלים והמנורות שהיו בחדר תלויים לנוי והיו זורקין את הכלים והמנורות על הארץ אבל לא היו מוסיקין לשום אדם רק היו מבלבלים את אנשים הדירים שם ואחר כך היו באים לכל חדרי הבית עד שנכנס אימתן על אנשים הדירים בבית ועל כרחם הוכרחו לעזוב הבית ולעקור דירתם משם והיתה יללה גדולה בקימ פונא ויתיעצו הקהל יחד להתווכח איך ומה לעשות ועשו פעולות ע"י אנשים שונים ולא יכלו לעשות שום פעולה לגרש אותם (ה) ואחר כך שלחו שליח מיוחד אחר הבעל שם המפורסם בדורו הנקרא מהר"ר יואל בע"ש מקימ 'אמנש' והנה תיכף אשר בא חרב מהר"ר יואל דל התחיל להשביעם בשמות קדושים להודיע אותו מאיזה סיבה הם באים לבית זה אשר הוא בית דירה לבני אדם והם אין להם רשות לדור במקום הישוב כי אם במקום הפינוק או במדבר והשיבו שהבית הזה הוא שייך להם לחלוטין ע"פ איזה דין דברים שיש להם על פי דין ודת התורה. (ה) והתוצא שיבואו לפני ב"ד הצדק שבקימ פונא ואחר

זם

וואש זיין ווערין גיראפין פנים ורים ומשחיתים. און לסוף
אז יא אים מסית מיט זיינע רעכטע קינדר און מיט גאר
זיין משפחה. אז וואס מיר האבין גיהערט וואס עש האט
זיך גיטראפן איין מעשה אין אונזערע צייטן: (ב) דען
אין דעם יאר (ת"א ותיב לפ"ק) איז גיווען איין הויז אין
דער גאס פון דעם גרויסן סאק פון קימ פונא. און דער
קעלער פון דער שטוב איז גיווען פאר שלאסן ווייל
קיין שום מענטש האט נישט גיקענט אריין קומען אין דעם
קעלר ווארום ווער עש פלעגט יא אריין גיין פלעגט ניוק
ווערן דרום האט מען פאר שלאסן קיינער נאל אהין נישט קומען.
ויהי היום אז איין פחד אריין גיגאנגען אין קעלער אריין.
און אין איין פערטיל שעה ארום האט מען גיפאנגען דעם
פחד שוים ליגן אויף דער שוועל פון דעם קעלער. מען
האט אבר נישט גיוואקס ווער עש האט אים מסית גיווען
צייא ער איז אפער גיטראפן מיט איין סיתה משונה.
אין צוויי יאר ארום זיינען זיין שוין גיקומען אין
סידורו אריין און אז דא ליגט פון דער שטוב פלעגן אן
גרייפן עסן ווארג צו קאכין אויף דעם קויסען. פלעגן
זיין גיפנינען אין דעם עסן ערד און אש ביז מען האט
שוין דאש עסן ווארג נישט גיקאנט עסן: (ג) איז דר גאך
האבין זיין זיך גיטראקט ביז זיין אריין גיקומען
אין שטוב אריין אויף דאסין וואו דא מענטשן האבן
גיוואקס. און האבין גיטקען דא שענקטע פלים און סגורות

וואש זיינן דארטן גיווען און האבין זיין גיוואקסן אויף
דער ערד. אבער זיין האבין נישט קומען גיווען קיין שום
מענטשן. נאר זיין האבין דא מענטשן ענטפ נפש אן
גיטאן. דער גאך זיינן זיין גיקומען אין אלע תורים פון
דער שטוב. ביז דא מענטשן האבין פאר זיין מורא
גיקריגן און האבין גכנס פאר לאזן דא שטוב און ארויס
אין אנדער דירה אריין. איז גיווען דעמאלט איין גרויסע
יללה אין דר שטאט פונא. האבין קהל איין עצה גיגאנגען
וואש מען זאל טאן און וואס אזו מען זאל קענען די משחיתים
ארויס טרייבן פון דער שטוב. און מען האט גיטאן
פעולות דורך אלדליי מענטשן אבר זיין האבין נישט גקאנט
זיין פאר טרייבן פון דעם הויז: (ד) דער גאך האבין
זיין גישיקט איין שליח מיוחד גאך הספורס רבי יואל
בעל שם. און וואס רבי יואל איז גיקומען האט ער זיין אן
גידויפן משפיע צו זיין מיט שמות הקדושים זיין זאלן
אים סודיע זיין וואס אזו זיין אריין אין דעם הויז אריין.
וואש דאש איז איין וואונדער פון מענטשן. און זיין האבין
קיין רשות נישט צו וואקן וואו מענטשן וואונג. נאר אין
מקום טיטמות אדר אין סדר. האבין זי אים גענטערס אז
דאש הויז גיהער צו זיין אויף אייביג מסכת זיין האבין
ועלכע מענטע וואש זיין וועלך עש זוכה זיין על פי דין
תורה: (ה) און זיין זיינען סדירה גיוואקס אז זיין זאלן
קיין פיר דעם בית דין צדק פון דר שטאט פונא אין איין

יום או ימים היו הדיינים דקק הנל חולכים עם הרב רבי יואל בעל שם והיו יושבים הב' והיו שומעים קול אחד מען אבל לא ראו הב' שום תמונת צורה מהם. (י) והתחיל אחד מהם למען כי היה איש אחד דר בבית שהבית היה שייך לו בימים הקדמונים ושמו היה כך וכך והיה האיש הנל צורף והיה דר עם שידית אחת והוליד בנים זרים ובנים משחיתים וגם הוליד מאשתו ג' בנים והאיש הצורף הנל היה לו אהבה יתירה וגפשו קשורה בנפשה של שידית ולפעמים היה מוכרח לבטל תפלתו ולצאת מבית הכנסת לעשות רצון השידית הנל. (י) ופעם אחת היה האיש הצורף הנל מסדר סדר בלילה ראשונה של פסח כסדר היהודים בכל תפוצות ישראל ובתוך הסעודה הלך האיש הצורף מן השלחן והלך לבית הכסא ואשתו היהודית עשתה כמחירי לו והלכה תיכף אחריו לראות מה הוא עושה בבית הכסא וראתה דרך החור לבית הכסא והנה היה חדר יפה עומד שם וגם שלחן היה מלא מכלים של כסף וזהב ומטה מוצעת בכל מיני יופי והוא עומד שם ובתוך המטה היתה אשה יפית מאד ערומה והצורף הנל היה מתדבק עמה במטה ומרוב הפחד של האשה היהודית הלכה לביתה. סר וזעק ואחזק כמו רביעית שעה בא גם בעלה הצורף והאשה היהודית לא דברה מאומה עד כעת מחר הלכה האשה היהודית לבית הרב הגאון הגדול מהר שעפסל ז"ל וסיפרה לו כל המאורעות הנל ושלח הרב את הצורף והודה הצורף שיש לו אשה זרה אשר היא לא מורע האדם ואז כתב לו הרב קמיע א' בשמות הקדושים עד שהוכרח הצורף לעזוב האשה הזרה ההיא. (ה) וקודם מותו באתה אליו ובכתה לפניו איך יגית אותה ובניה ואחזק הראתה לו פנים שוחקות ונשקה אותו עד שהתרחץ לה ליתן לה ולויעה חלק בנחלה שלו ונתן לה המרתף אשר לו בבית ואחר זמן נשתרבו מלחמות במדינות פולין מן שנת ת"ח עד שנת ת"ת ומת האיש הצורף במלחמה ההיא הוא ויורשיו ועתה אין לו שום יורש ואנחנו

סאן אדר אין צוויי ארס ויינן דיא ד'נים פון דער שטאט גינאנגן מיט דעם רב רבי יואל ויצין אויף דעם משפא האבין דאש בית דין גינערט אין קול ויזא איינער מענטש אדר ויזא האבין קיין גשטאלט פון ויזא גיט גינערט: (י) האט איינער פון ויזא אן גהויבן צו מענן דען איין מענטש האט גוואונט אין דר שטוב וואש די שטוב איז ויין גווען און ער איז גווען איין גאלד שמיד. האט ער גוואונט מיט איין שידית און האט גוואונט מיט איר בנים משחיתים און פון ויין רעכטע ווייב האט ער אויף גיהאט קינדר און דער גאלד שמיד האט זייער ליב גיהאט דיא שדית און ויין לעבן איז גיהאנגן אין איר. צוא צייטן האט ער גמונט מבטל ויין ויינע תפלות און פון דר שול ארויט צוא גיין צו סאן דעם רצון פון דר שידית: (י) איין סאל האט דער גאלד שמיד אפ גריכט דעם סדר אין דר ערשטער נאכט פון פסח אזא וויא אלע יהודים מענן. אין מיטן עסין איז דר גאלד שמיד אונזעק גינאנגן פון דעם טיש אין בית הכסא אריין. און האט זיך דארטן זייער גוואסט. איז ויין רעכטע ווייב גינאנגן זעקן וואש ער טוט אזא לאנג אין בית הכסא האט זיא גינערטן דרוק איין שפאלט פון דר מיר. האט זיא גינערטן דארטן שטייט זייער איין שייין חדר און זייער אפיינער טיש פול מיט זלברנע און גאלדנע פליס. און איין בעטל איז אויט גבעט מיט אגרייזא שיינקייט און אין בעט איז זייער איין שיינע

הן הן היוורשים ולנו יש חלק בנחלת אבינו עד כאן הטענה של החיצונים והשיבו האנשים הדרים בבית שאנחנו בכסף מלא קנינו הבית מן הצורך ומיד באי כוחו ואתם החיצונים אינם נקראים זרע בני אדם ועוד שאמכם השידית היתה כופה להצורך להיות בע"כ עמה' (ט) ויצא פסק מהב"ד שאין להחיצונים שום דין ודברים ולא שום חלק בהבית הנ"ל כי עיקר דירתם הוא במדבר ולא בשוב ואחר הפסק השביעי הרב רבי יואל בעל שם להחיצונים שמוכרחים לצאת מהבית ואף מן המרתף למקום יערות ומדבריות הרי לך ראיה ברורה שהענין זה גורם כשהאדם מדבק בלילית או בשידית מן כת מחלית אוי נעקר הוא מן העולם וגם משפחתו ואין לו שום זכרון בעולם' (י) ע"כ יתרחק האדם מן הזנות כדי שלא יבא אליו שידית בדמות אשה וידבק חס ושלום בו או בורעו וגורם רעה לעצמו אבל הגורר עצמו בגדר ערוה מדבק באשת נעוריו שהיא כגפן או אשרי לו ואשרי לנשמתו שלא נתן כוחו לזרים רק יהיה האדם נזהר מלהוציא זרעו לבטלה ואם יגיע אליו חסא זה על ידי אונס אוי יראה תיכף לתקן את הפנס בתשובה ואז טוב לו יהיה סלה :

פרק ע בריש פרשת צו כתיב ואת תורת העולה היא העולה על מוקדה פירש רש"י דל אין צו אלא לשון ויראו אמר רבי שמעון ביהור צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כים עכ"ל והנה פירוש רש"י צריך ביאור מה כוונת רש"י דל לדרוש דרוש זה דיוקא בפרשה זו ולא בשאר פרשיות שבתורה והנראה לפרש ע"פ גמרא דאמרין תפלות כנגד קרבנות תיקנום תפלת שחרית נגד תמיד של שחרית ומוספים נגד קרבן מוסף תפלת מנחה נגד תמיד של בין הערבים תפלת ערבית כנגד איברים ופדרים שלא נתעכלו ע"ג המזבח ונתפקעו מע"ג מזבח הזהירה התורה להכהנים להחזיר האיברים ופדרים

אונער פאטער האבן גיטענע דא סענטישן וואש האבן אין דעם הויז מיר האבן דאש הויז גקוקט פאר געלט פון דעם צורף מיט זיינע יורשים אונ איר ווערט נאר ניש גירושין קיין ווע זיי אדם דרום היינט איר קיין יורשים ניש: (ט) איר דער פסק אריש גינאנג פון דעם בית דין אז זייא האבן קיין שום זכות אונ קיין חלק ניש אין דעם הויז נאר זייער עיקר דירה איז אין סדבר אונ ניש דארטין וואו סענטישן זייגן פאר האנדלן' נאך דעם פסק האט דער רב רבי יואל משפיע ניווען זייא בוי זייא האבן גימנס אריש גיין פון דעם הויז אונ פון דעם קעלר אין די וועלכער אין סדבריות אריין' נוא האשטו איין קלארע ראיה אז דער סענטיש ביהעפט זיך צו דער ביתה פון לילית אונ סתלת ווערט ער מיט זיין ספחה אויש גיריסן פון דר וועלט אונ עש בלייבט אים קיין שום גידעכנש ניש חז': (י) דרום זאל דער סענטיש זיך דער וויסערין פון זנות פון וועגין די ספחורים זאלן ניש קוקן צו אים אין דעם גישטאלט פון איין אשה אונ וועלן זיך חזי בהעפסין אין אים אדר אין זיינע קינדר' אבר דער וואש פאר צאכט זיך פון דער צוים פון זנות דאש ער איז ניש מנה קיין מאל אונ בהעפט זיך אן זיין ווייב אונ איז ניש רואה קרי' איז וואול צוא אים אונ וואול צוא זיין נשמה דאש ער האט ניש גיגעבין

פרק ע בריש אין דער אן הייב סדרא פון פרשה צו שטייט ואת תורת העולה היא העולה על מוקדה סאכט רש"י אין צו אלא לשון ויראו דאש ווארט צו סיינט סען לשון ויראו דאש משה רבינו זאל מורו זיין דא ישראל אויף דעם ענין פון קרבנות רבי שמעון זאגט אויף אז איין ארם וואו עש איז פאר האנדלן איין חסרון כים סוז דער פסק סער מורו זיין' דאש איז צו פאר שטיין דירה דעם וואש דא נקרא זאגט אין ברכות דא תפלות האט סען סתקן ניווען קענין דא קרבנות' דא תפלה פון אין דער פריא איז קענין דעם קרבן תמיד וואש מען האט סקריב ניווען אלע פריא אונ דא תפלה פון מוסף איז קענין דעם קרבן מסך דא תפלה פון מנחה איז קענין דעם תמיד של בין הערבים דא תפלה פון סקריב איז קענין דא אברים אונ שטיקט וואש זייגן ניש פאר פרענט גיווארין אויף דעם מזבח אונ זייגן אראפ גישפאנגן פון דעם סוכה' האט די תורה סוהיד ניווען דא פנחים זאלן דא אברים אונ דא שטיקט ווידער קערין אויף דעם סוכה' אונ דרום האט דאש

ופדרים עיג המזבח ולכן היה האש של מזבח תוקד כל הלילה • (ג) והענין הוא שבאר בווד פרשת תרומה כי העשן של כל הקרבנות היה עולה במישור מה שאין כן העשן של איברים ופדרים שפקעו מעל גבי המזבח וכשהחזיר ומעלין אותן עיג המזבח מבערב היה העשן מתעקם והולך לצד צפון אשר שם דירת הסמרא אחרא מן העשן הודא הם יונקים ולא יוכלו לקפד על ישראל וכשהיה העשן הודא הנזכר מתעקם לאותו צד צפון ואעיל אחד נוקבא דבצד צפון וכל החבורות של מא היו יודעים מהעשן והיו מתאספים כולם לשם וראש אחד ממונה על כולם וששים אלף רבוא מחנות של קליפות עמהם וכולם היו מתאספים יחד לספר צפון וקיימין על פתחא דרא דאיכרי קרי כי מההוא פתחא דאיכרי קרי נפקי כל מקשריגים על ישראל ועיז כתיב ואם תלכו עמי קרי והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי והן הן הקליפות אשר משם נפקין ופרחין ושאימין בלילה ומתחזין לבני האדם בלילה ושוחקין עמהם עד שמוציאין קרי והנה העשן הנל הוא מזון לאותן המקשריגים שישארו במקום ולא יתפשטו על העולם וכנגד זה תקנו תפלת ערבית כאשר כתות הנזכרים יוצאים מערב רב ועיב נקראת תפלת ערב להתיש כח הנזכרים וצריך האדם לכוין היטב בתפלת ערבית כדי להתיש כח המא הנל • (ג) והנה צריך אני עוד להקדים לך הקדמה אחת מה שמצאתי בספר שני לחות הברית החזיר הגאון מהר ישעיהו הורוויץ זל שצריך כל אדם ליזהר מאוד בפירור של פת כדמיון איברי עולה שנתפקעו מעל גבי המזבח וכמו שהיו הכהנים מזהירין להחזיר איברים ופדרים שנתפקעו מעיג המזבח כדי שלא יהיה שליטה להחיצונים להיות נהגין מן אותן איברים ופדרים רק יניקתן היה מן העשן המתעקם ונוטה לצד צפון כך הפרורי פת צריך האדם להזהר בהם שלא ישליכם להארץ ובפרט מפירורי שיורי המוציא שהן דוגמת איברים של עולה ונקראים תרומת מעשר שהיה קדש קדשים (עיין מה שכתבתי בחבורי הגדול הנקרא עופר האילים בפרשה צו ותמצא נחת עיש) • (ה) ומי שאינו נזהר בפרורי פת אוי בא לילית שהיא גימטריא ת"פ שהיא בהיפך אתון פ"ת עם ת"פ כיתות שלה ושוורה בבית האיש ההוא עד שמביאה אותו לידי עניות ולכן גיל דוהו כוונת המסורה זאת חורת העולה היא העולה ובתיב הוא העולה ולכאורה הוא תמוה ולפי מיש אתי שפיר דהוא סוד גדול היא העולה קאי על לילית הרשעה שרוצה ליהנות מן פירורי פ"ת שהיא גימטריא ת"פ שהיא ממונה על העניות ודלות והוא

ראש פייער גיברענט אנאנצע נאכט אויף דעם מזבח : בָּרַעֲקֵלֶיךָ בְּרוּיִם דָּעוּ אֵחָ וְהָיָה דִּיא בְּרָנִים וַיִּנְעֹן מְוֹדֵה (ב) אג דער ענין איז בשייר אין דעם זייער פֿרשֶׁה תְּרוּמָה גינען אַראָפּ גיבֿרנט פֿלעגט גיין גלייך אין דער הייז • נאר דער רויף פון דיא אַברֿים און שטערק וואָש זיינן אַראָפּ גיבֿפרונגן פון דעם מזבח און מען האָט זיין נאך ווידער אַרויף גיבֿראַכט אויף דעם מזבח אויף דער נאכט • פֿלעגט דר רויף דער פון זיך פאר קריכן און גיין קיין צפון זייט • און דער רויף איז גינען שפּייו צא דיא מקשריגים • ראש זיין זאלין בלייבן זיין אויף זייער אָרט און זאלין זיך גיט פאר שפּרייטן אויף דער וועלט • און אנקעגן דעם האָט מען סתכן גינען די תפלה פון מעריב • ווייל דיא פיהות וואָש פֿרער שטייען קוכן אַרויף פון ערב רב דרים ווערט די תפלה גירופן תפלת ערב • און דער מענטש מאַ גיט מכין זיין אין דער תפלה פון מעריב פֿרי שלאָפּ צא מאַכן דעם פֿון דער סמרא אַנדרא : (ג) און נון אויך דאָרף נאך איין תְּקֻמָּה צא פֿעדערין וואָש דער שליה שפּרייבט און דער מענטש מאַ זייער גוהר זיין אין די

בָּרַעֲקֵלֶיךָ בְּרוּיִם : דָּעוּ אֵחָ וְהָיָה דִּיא בְּרָנִים וַיִּנְעֹן מְוֹדֵה גינען ווידר צא קערין דיא איברים און שטערק וואָש זיינען אַראָפּ גיבֿפרונגן פון דעם מזבח • פון וועגן די סמרא אַנדרא זאלין פון זיין גיט גינה זיין • נאר זייער זינקה זאל זיין פון זייער רויף וואָש האָט גינען קיין צפון זייט • און אויך דיא בָּרַעֲקֵלֶיךָ בְּרוּיִם סוּ דער מענטש אין זיין זייער גוהר זיין ער זאל זיין גיט אַנזעק וואָרפֿן אויף דער ערד • און בפרט פון דיא בָּרַעֲקֵלֶיךָ וואָש בלייבן פון דער הבציה וואָש זיין זיין גלייך וויי דיא אַברֿים פון איין עזקה און זיין זערין גירופן תְּרוּמָה מעשר וואָש ראש איז קדש קדשים : (ה) אַברֿ דער וואָש איז גיט גוהר צו היסין דיא בָּרַעֲקֵלֶיךָ פון ברויט קיבט דיא לילית וואָש איז צאל איז חם ראש איז דיא אוחיות פֿה קיבט זיא מיט אַרעע ת"פ פיהות און רועט אין דעם דויו פון דעם מענטשין פֿיו זיא בריינגט אים צא אַרונקייט • און סיר דאכט זיך און ראש איז דיא פוהנה וואָש אין פסוק שטייט הוא העולה קיט איין וא • און סיר לערנן היי מיט איין יוד דען היי מיט איין

והוא העולה קאי איברי עולה שנתקרב. עיג המזבח ולכן גיל פירוש רש"י דל דרוש זה של רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום חסרון כים דווקא בפרשה זו דקשה לרש"י דל הקרי הוא הריא העולה והכתיב הריא העולה אלא צ"ל כדפרישית לעיל דהריא העולה קאי אקרבנות והריא העולה קאי אפירורי פת ולכן בא רבי שמעון לומר ביותר צריך הכתוב להזהיר במקום שיש חסרון כים לפי דלילית היא ממונה על העניות ודלות: (ה) כמעשה החובא בתולין אמר אבי מרשי הוה אמינא האי נשורא דכנשא משום נקיות הוא (ר"ל דכנשא נשורא שמכבדין פירווי הפת כך פירש רש"י ז"ל) אמר לי מר משום דקשה לעניות האי נברא דהוי מהדר עליה שרא דעניותא ולא הוי יכיל ליה דקא זהיר אנשורא (ר"ל שהיה הבעל הבית נזהר מאד בפירורי הפת) יומא חד כריך ריפתא על פני השדה ונפלו פירורים של הפת על גבי עשבים ואי אפשר היה לו ללקוט כל הפירורים אמר השר דעניותא השתא וראי נפל בידי בתר דאכל אייתי מרא (שקורין בלשון אשכנז שואפ"ל) ולקח הקרקע עם העשבים ועם הפירורים וזרק למיא שמע קלא דהוי אמר ווי ווי דאפקיה האי נברא מביתיה: (ו) ולכן גיל דהוה כונת רש"י שדרש דרוש זה דווקא במצוה זו בפרשת העולה שהיא קרי וכתוב הוא העולה כיון דרמזו נמי אלילית שהיא ממונה אעניות ולכן אמר ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כים שהפירורי פת כל מי שלא נזהר בהן וזורקן לחוץ מביא לידי עניות ודלות ולכן לא פירש"י דרוש זה כיא דווקא במצוה זו וק"ל ונכון הוא ולפי עניות דעתי היא כוונה אמיתית: (ז) ולכן צריך האדם להזהר שלא ישליך פירורי של המוציא שיש בהן קדושת איברי העולה ולכן גיל דלילית עם ת"פ מחנות שלה היא ממונה על הקרי ע"כ צריך האדם להתפלל שלא יבא לידי קרי דירחיק מהרהורים רעים המביאים האדם לידי קרי ובא וראה עצה תנונה שאתן לכל מי שירא וחדר לדבר ה' שינצל מעון קרי: ענין ראשון

אין יחד גיט דאש אויף איר. וואש זיא וויל נהנה ניין פון די ברעקליך ברויט וואש זיא איז כמנה איבר דעם ארוקייט אנג האט מיט אין ואו גיט אויף דער עולה דאש איז גיטיגט דיא אברים וואש זיין אראפ גישפרונגן פון דעם קופת. דרום בריינגט רש"י אין דאשט אין דער ועלביגער פרשה דעם דראש וואש רבי שמעון האט גיואגט דארטן וואו עש איז פון האנדין אין חסרון פיס דאש איז גיטיגט ווייל זיא איז כמנה איבר דעם עניות אנג דלות. דרום אז ער וועט גיט היטן דיא ברעקליך וועט ער ארום ווערן. דרום איז דער פוסק דריוף זייער מזהיר בדי ער זאל גיט ארום ווערן: (ה) אזוי וויא דיא מעשה וואש שטייט אין דר נכרא חלק. אפוי האט גיואגט פריער האב איך גיטיגט דאש וואש מען קערט צוא נויף דיא ברעקליך פון דער שטוב זיין צו געבן אויף אזוא אין ארט מען זאל אויף זיין גיט טרעטן. דאש טוט מען נאר פון דייקייט וועגן דאש אין שטוב זאל ריין זיין. האט מיר מיין רבי גיואגט אז דרום טוט מען עש ווייל עש שאט צוא ארוקייט פלוצר דער וואש היט גיט אפ די ברעקליך אנג טרעט אויף זיין ווערט ער ארום. עש איז גיווען אין מענטש וואש דר ער וואש האט צו שאפן איבר דעם עניות האט זייער נוואלט דער מענטש זאל ארום ווערן אנג ער האט אים אבר גיט גיקענט

ראשון כבר כתבתי בפרק ב' שצייר האדם קודם שישן בדיוקנו של אביו עיש וסגולה שנית הוא שיעשה סבעת מכסף סחור ויחקק עליו אלו השמות שקבלתי מהאיש הקדוש מהוריר יואל בעיש דל מיקי ואמושם . (ח) ואלו הן (שדי צמרנד אנקתם פסחם פספסים דיונסים יוהד אדני) ואחר העשייה והחקיקה של סבעת כסף יסבול הסבעת במקוה מ' סאה ואח"כ יוכל לשאת על ידו ויוכל לילך בכל מקומות ויהיה לבו בסוח שינצל מעון זה וישכב לבטח על משכבו בלי שום מכשול עון :

פרק עא ויבא כלב עד חברון ופרשי מלמד שהלך כלב על קברי האבות להתפלל שם שיהיה ניצול מעצת מרגלים מכאן נתפשט המנהג יפה שבישראל שאנחנו הולכים על קברי אבות להתפלל ביום שמת בו אביו או אמו . (ז) ואף אם הוא במקום אחר באותו הפעם ביאר צייט ואינו במקום ששוכב שם אביו או אמו מכל מקום כשהולך על שאר קברי ישראל להתפלל מכל מקום מתעוררים כל הנשמות שבגן עדן באותה התפלה וסדנא דארעא חד הוא שהקב"ה גזר כן להיות נפשות הצדיקים מצוין על הקברות לשובת ישראל שיהיו שומעין לתחנונות ותפלות ישראל הבאים להתפלל על הקברות וכל מי שיש לו איזה צער יבא על קברי אבותיו או שאר קברות ויודיע צערו להנפשות . (ג) כי בעת שהנשמות ונפשות שומעין תפלתן של החיים המתפללין על צערן או עולין לרוחות שבגן עדן והרוחות עולין אל חדרי גן עדן אשר שם נשמות הקדושות ומעוררין האבות שבארץ ישראל ושם משתחוים לפני כסא הכבוד ומתפללין על החיים . (ה) אכן כשהנשמה אינה זוכה עדיין לדוכתה לנן עדן העליון והיא עדיין נדחית מבחון לפרגורא קדישא ונדה ונעה או גם הרוח והנפש נע וגד ובכל פעם באה הנפש

דארטין מתפלל צו זיין אב ונען עש איז פאר האנדק אנלכר וואש זיין פאטער און סטער ליגן גיט אין דער שטאט וואו ער וואונט . פון דעם נועגן אז ער גייט אויף אנדער קברי ישראל מתפלל זיין נוערין פארם דער נועקט אין גן עדן אלע נשמות דרך דער הפלה וואש ער איז מתפלל אויף דיא קברים דען גאט ביז האט און גוזר גיווען אז דיא נשמות פון דיא צדיקים זאלן זיין געוויינטליך אויף דעם בית החיים פון נועגן סוכות ישראל . דאש זיין זאלן הערין דיא גיבעט און דיא תפלות פון דיא ישראל וואש קומן מתפלל זיין אויף די קברים און איסליקער וואש האט עפיים איין צער וואל ער קומען אויף דיא קברים פון זיינע עלטערין אדער אויף אנדער קברים . און זאל זיין צער מדיע זיין צוא דיא נשמות . ווארם אין דער צייט אז דיא נשמות הערין דיא תפלות פון דיא לעבדיגע וואש זיינען מתפלל פון נועגן זייער צער . דענקאלט גייען זיין ארויף און זיין דאש מדיע צוא דיא רוחות וואש זיינען אין גן עדן התחתון . און דיא רוחות זייען און זיינען מדיע צוא דיא נשמות וואש זייען אין גן עדן העליון . און די נשמות דר נועקין דיא אבות פון ארץ ישראל און דארטין פאקין זיין ויף פו דעם כסא כבוד און זייען מתפלל אויף די לעבדיגע אבר אז די נשמה איז נאך גיט זוכה צוא קומן אויף איר ארם אין גן עדן העליון . און זי איז נאך ארויש נשכוסן פון דעם הייליגן היכל און איז גע נגד . דענקאלט איז דער

רוח

ער זאל ניצול ווערין פון דער זייד פון קרי . דיא ערשטע סגולה האב איך שוין נישטריבן אין פרק ב' דאש דר מענטש זאל זיך אויש מאלין פאר זיין שלאף גלייך וויא דיא צורה פון זיין פאטער שטייט קענין אים . דיא אנדערע סגולה איז ער זאל זיך לאזן סאכין איין פינגעל פון זיין זילבר און זאל דרויף אויש קריצן די שמות הקדושים וואש איך האב בקבלה פון איש הקדוש מהוריר זאל בעל שם זל : (ח) און דאש זייען זיין שדי צמרנד אנקתם פסחם פספסים דיונסים יוהד אדני און נאך דעם מאכין מיט דעם אויש קריצן זאל ער דאש פינגעל סובלין אין איין פשרה סקרה . דער נאך זאל ער עש ארויף סאן אויף איין פינגר און מעג דער מיט גיין אין אלע ערטר און זיין הארץ נועם בטוח זיין אז ער נועם גיט רואה קרי זיין און נועם שלאפן בקנחתה אויף זיין בעט אן איין שום שטרזיקלונג און אן איין שום זייד :

פרק עא בשעה אז משה רבינו האט נישקט די סרגלים אויש שפענהו ארץ ישראל שטייט אין פסוק ויבא כלב עד חברון און קלב איז גיקומן ביז חברון מאכט רשוי דער קלב איז געאנגען אויף דיא קברים פון אברהם יצחק ויעקב וואש זיין ליגן אין חברון . דארטין מתפלל צוא זיין ער זאל ניצול ווערין פון דער עצה פון דיא סרגלים . און פון דאגן איז גיווארין דער נוסער סנהג צווישן דיא ישראל וואש מיר גייען אויף דיא קברים פון אונזערע פאטער און מוטער אין דעם טאג פון יאר צייט

קב

פרק עא

הישר

קכב

הנפש ורוח בתוך הקבר ורואה הנוף מסובב בתולעים ופיו פתוח ותולעים מקשקשים בו וקרבו וכו' מעיו מלאים רימה ותולעה אז הנשמה מתאבלת עליו וושה ונפשו עליו תאבל . (ה) משא'כ כשהנוף קדוש ומהוד או מתעכל הבר עי העפר ואז נעשה גופו וברו עפר ואפר תיכף ואינו סובל שום צער של תולעים ורימה זהו שכר גופו ושכר הנשמה שעולה מיד לגן עדן העליון וכן הרוח לגן עדן התחתון ובכל שבת ורח עולה הרוח לגן עדן העליון אשר שם היא הנשמה ובהוא אור וזו הטהור יורדת למטה במוצאי שבת ומוצאי יום וריח ואז עולה הנפש ומקבלת גם כן מהאור ומהזיו הטהור שקבל הרוח למעלה מנשמה שבגן עדן העליון . (ו) ואז הנפשות יורדות ונכנסות תוך הקבר ונומלת ציור הנוף שהיה בחיותו בעולם הזה ובציור הזה עומדין ממש בגופות כמו שהיו בחיותו ועומדין על הקברות ונותנים שבת והודיה לאל יתברך שמו על גודל מעלות אור הנשמה וזיו פניהם מאירים באור גדול ואז מרבין בשירות ותשבחות בציורין ממש עם העצמות מרוקמות ומוגלמות בדמיון הנוף : (ז) ואילו היה רשות לבני אדם לראותן היה רואה אותן בכל מוצאי שבת ומוצאי ראש חודש ויום בדמיון גופות על הקברים ואומרים שיר ושבת וושה כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך אומרים אין כתיב כאן אלא תאמרנה שאומרים המתים שיר ושבת בכל מ' שנים ורח . (ח) וגם צריך להודיע בעור אדם בחיים חיותו אז הנשמה מעוררת את לבו של אדם לדבר ה' כי זה קבלה היה בידי מספרים קדמונים ודע כי בכל יום שיבא פתאום מחשבה טובה בלב של אדם מחשבה של שמחה ואהבה ודברי תורה או מצוה או תדע שאז הוא עת רצון שיהיה כחפלה וזו התפלה דבוקה תיכף בחיוב מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ובאשר שיש לפעמים עת וזמן שנפשו של אדם ענומה עליו קרוב הדבר שיש איזה גזירה רעה חזו על האדם או על קרוביו או גזירה

רוח מיט דעם נפש אויף גע' נגד . אונ אלע מאל קומט דער נפש מיט דעם רוח אין קבר אריין אונ זעהן וויא דער גוף איז ארום גרינגלט מיט ווערים . אונ זיין מויל איז אפן אונ ווערים קלאפן אין אים . אונ זיינע נידערים זיינן פול מיט ווערים . דענקמאלט מוט דא נשמה קלאגן אויף דעם גוף : (ה) אבר אז דער גוף איז איין הייליגער גוף דענקמאלט ווערט דאש פלייש תיכף פאר לענד דורך דער ערד אונ זיין גוף מיט זיין פלייש ווערין תיכף ערד אונ אש . אונ קיין שום ווערים עסן אים נישט אונ לייד גאר קיין צער פון דאש ווערים נישט . דאש איז דער שר פון זיין גוף . אונ דער שר פון נשמה איז . דאש זיא קומט תיכף אריין אין גן עדן העליון אונ דער רוח קומט תיכף אין גן עדן התחתון אריין . אונ אלע שבת אונ ראש חודש נישט דר רוח אויף אין גן עדן העליון צו דער נשמה . אונ קומט אראפ אום מוצאי שבת אונ מוצאי יום אונ מוצאי רח מיט גרויש הייליג אונ ריין שיין אונ ליכטיקייט : (ו) אונ דענקמאלט גייט אויף דר נפש אונ איז אויף מקבל שיין אונ ליכטיקייט פון דעם וואש דער רוח האט מקבל ניווען פון דער נשמה איז גן עדן העליון . דענקמאלט נידערים דער נפש אונ גייט אריין אין קבר אונ נעמט דאש גישטאלט וואש דער גוף האט גיהאט בייא זיין לעבן אויף עולם הזה אונ קלייד זיך אן אין דעם גישטאלט ממש גלייך וויא ער איז גיווען בייא זיין לעבן אונ זייא נשמתו אויף דא קברים אונ גיבן אפ גזירה

איין שבת והודיה צוא נאט ביה אויף דער גרוישר מעלה פון דער ליכטיקייט פון דער נשמה . אונ דאש ליכטיקייט פון זייער פנים ליכטן מיט גרויש ליכטיקייט . אונ דענקמאלט מערין זייא שירות ותשבחות צוא נאט ביה כמש ניוועמט מיט דא ביינר מיט דעם גישטאלט וויא זייא זיין גיווען בייא זייער לעבן : (ז) אונ ווען דא מענטשן זאלן האבן רשות צוא זעהן זיין . וואלשין . זייא אלע מוצאי שבת אונ מוצאי יום אונ מוצאי רח גיווען אין דעם גישטאלט וויא גופות שטייען אויף דעם קברות אונ זיין נאגן שירות ותשבחות צו נאט דרום האט דוד המלך גיהאט כל עצמותי תאמרנה אלו מענטשן זיין גיווען זאגן נאט ווער איז זיין גלייכן דאש האט ער גמיינט נאך דעם מוים זאגן . דא ביינר פון דא מתים שירות ותשבחות אלע מוצאי שבת אונ מוצאי יום טוב אונ מוצאי רח : (ח) אויף איינליכר מענטש דארף ווישן דאש פשעת דער מענטש לעבט דער וועקט אויף דא נשמה זיין הארץ צו נאטש דיקנט . אונ ווייש אז ווען עש קוקט פלוצלונג איין גוטע מחשבה אין דעם מענטשנישט הארץ ער זאל דיענען נאט אונ תורה לערנען אדר עפיש איין מצוה קאן זאל ער ווישן אז דענקמאלט איז איין עת רצון ער זאל מתפלל זיין . אונ דא תפלה וועט זיין באהעפט אין דעם היכל פון נאט ביה . אונ אויף אקאל איז פר האנדן אצייט וואש דער מענטש איז נאגן מרויערין זאל ער ווישן אז עש איז קרוב עש זאל אויף אים קוקען דא איין ביינר

דוד ודוד ומיד שנגזרה איהו גזירה למעלה רחמנא ליצול מיד שלוחי מעלה מכריו ומשמיעים הקול ההכרח עי תיגוק ותיגוקות והן מתנבאין ואינם יודעים מה נבאים או הקב"ה מעורר לב הכשרים ויראים שיתפללו על דורם והתעוררות בא מעצמות ובעת אשר איהו רעות מתעוררים או מלאכי דינים משוטטים ומכריו וחצי דינים נשלחים ומביאים איהו חולשה לעולם או שאר עניינים רעים בר מינן : (יג) ואז סוב לאדם שלא להראות כל כך בחוץ תדיר כדאיתא בזוהר פרשת נח כיון שניתן רשות למשחית או להני שלוחי רשותא לפגוע באינשי דמהלכין תדיר ברחובות ובשווקים חס ושלום ולכן צריך האדם להתפלל ע"ז להנצל מכל רע כגיל וצריך האדם לזהר שלא להזכיר שמו בתפלתו דכיון דמזכיר שמו אז משגיחין לעיין עליו במעשיו וכן ימצאו מקשרינים דיגוקו לית חי : (יד) והביא הזוהר ראה איקרי הקב"ה מלך הקדוש ומלך המשפט ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת לא בעינא דידכרון שמי שישגיחו בי אלא בתוך עמי אנכי יושבת תא חוי בשעתא דרוגזא חוי בעלמא לא אדכיר שם נח כיון דדינא אתעבר כתיב ויזכור אלהים את נח השתא אדכר שם נח : (טו) וכל זה להודיע כי האדם נידון במשקל ולכל מעשה השוב יש מליץ ולכל ענין רע יש מקשרג אשרי מי שאוהב את נשמתו מגופו ועושה עולם הזה ספל ועולם הבא עיקר ובכל יום ויום צופה אל הסוף שסוף אדם למות ואז בודאי יצליח בתורתו ובמעשים הטובים שיבא לחיי עולם הבא :

פרק עב אברהם רחל עלמא אתקיים על הכל פיהם של תיגוקות של בית רבן ומכאן תראה שגדול שבר

משגיח פון דעם היכל מעין צוא ויין אין וייגע מעשים צוא איז ער ווערט ויין תפלה ואל אן גיגאן ווערין און אויף ווערן גפגען צו אים מקשרנים ויין ואלין אים חזי סוף ויין : (יד) דר זוהר בריינגט איין ראיה דער צוא פון דעם וואש אלישע הנביא האט גיזאגט צו דער שונמית היש לך דבר אל המלך איז פאר האגדן צוא דיר עפעס איין זאך וואש דוא דארפסט דאש בעטן פון דעם מלך מלכי הכולים הקדוש ב"ה ווארום דר מאג איז גיווען ר"ה איז מען בן אלע מענטשן וחסיד בתוך עמי אנכי יושבת האט ויא גיזאגט איה וייל גיט מען זאל דער מאגן מיין נאכן זעלבשט אין דער תפלה נאר איה וייל נמשפט ווערין צווישן מיין פאלק דאש היישט צווישן כלל ישראל : (טו) און דאש אלץ ווייזט אז דער מענטש ווערט נמשפט מיט דער וואג און וויא ער פאר דינט . דען צו איסליכר נוסע מעשה איז פאר האגדן איין מליץ און צו איסליכר עבירה איז פאר האגדן איין מקשרג : וואו איז דעם וואש האט ויין נשמה מער ליב פון ויין נח און מאכט די וועלט פאר איין מלך און יענע וועלט פאר איין עקר . און איסליכין מאג קוקט ער אלץ אויף ויין סוף דאש דער סוף פון דעם מענטשן איז צוא שטארבן און דענסאלט וועט ער מצליח ויין אין ויין תורה און וייגע מעשים טובים ער זאל קומן צוא חיי עולם הבא אמן :

פרק עב אסתי אונזערע חכמים רל האבין גיזאגט דא וועלט האט נאר איין קיים פון ווערן דעם וכות

וואש

זאל קען מבטל ויין די גידות רעות פון הימיל פון דעסט ווערן דר חסד פון גאט ב"ה האט ויך גיט אויש גילאט אויף איסליכין דור און וויא עש ווערט נוסר איין גזירה חי . ראפן תיבך דיא שלוחים פון דעם הימיל אויש דיא גזירה . און מאכין הערין דאש קול דרך דיא קיגדר . און ויין וואגן גביאות און ויין ווישן גיט וואש ויין וואגן . דער וועקט גאט ב"ה דאש הארץ פון דיא צדיקים פון דעם דור . ויין ואלין מתפלל ויין אויף ויער דור און אין דער צייט אז עש דר וועקין ויך גזירות רעות אויף דר וועלט . דענסאלט ווערין דיא שלוחים פאר שפריים אויף דער וועלט און רפין דיא גזירה אויש . און דיא מויקים און משחיתים ווערין נשיקט . און בריינגען עפיש איין חולשה אויף דר וועלט רל אדער אנדערע שלעכטע זאכן רל : (יג) און דענסאלט איז גיט פאר דעם מענטשין ער זאל ויך גיט וויין אלץ אויף דר גאט און וויא עש שטייט אין ווער ווייל עש ווערט גיגעבין רשות צוא דעם משחית חזי האט ער רשות מייך צו ויין די מענטשן וואש גייען תמיד אויף דר גאט . דרום סוף דער מענטש מתפלל ויין ער זאל גיזאל ווערין פון אלס בייזין : אויף סוף דר מענטש גזירה ויין ער זאל גיט דער מאגן ויין נאכן אין ויין תפלה כלומר ער זאל גיט מתפלל ויין אויף ויך אלליין נאר ער זאל מתפלל ויין אויף כלל ישראל און ואל ויך אויף מלל ויין צווישן קל ישראל ווארום ווייל ער דער מאגן ויין נאכן איז מען

שכר המלמדין עם התינוקות ובכל מקום שהתינוקות לומדים אצל רבם שם השכינה מצויה ושורה שם כדאיתא בזוהר לך לך רבי שמעון בן יוחאי כד אתי למיחמי עולמא בבי רב הוי אמר אוילנא למיחמי אנפי שכינתא ומה שדייק ואמר כד הוי אתי למיחמי עולמא בבי רב כי כן מנהג אנשי מעשה כשהיו פנויין מן המלאכה היו הולכים אל המלמדים כדי לקבל אנפי שכינתא ועל כן צריך האדם לזוהר שכל ההולך לשם לבית המלמדים שם האם דהיא שכינתא רובצת על הבנים ופורש כנפי שכינה על גדיי הצאן ובהכל פיהם של תינוקות בוקעים רקיעים ואוירים: (ו) ע"כ צריכין המלמדים לשום אל לבם שהשכינה שוכנת אצלו ויעשה מלאכתו באמונה בלי רמיה באשר שהוא מלאכת שמים ויראה שיהיה החדר אשר לומדין שם התינוקות נקי וטהור מכל לכלוך ויקיים והיה מהניך קדוש כי זה נקרא מחנה שכינה: (ז) ואיתא בזוהר חדש רבי אלעזר ברבי שמעון בן יוחאי פגע ביה אליהו והוי אליהו מתחוי אליו בדמות סבא ותינוק קטן הלך לפניו והוי מעבר נהר גדול לאעבר להך גיסא וא"ל סבא רמיא להאי ינוקא על כתפאי כחד גיסא ואת על כתפאי ג"כ בהאי גיסא ואעכ"ר לכו מעבר דנהרא רבא הדין א"ל לא מארי דדרא את וקא תוכל לעברנא (ר"ל שאל ראיית שאתה הוא ת"ח ונתן כחך מחמת לימוד התורה שנקראת הושיה שמתשת כחו של אדם). (ח) א"ל סבא סבא אי יתפוש אותך ורביא הדין בתרין ידי ארימית יתכון פלגות מיל אחורי הנהר ושאמרת לי שהתורה נקראת ה' שיה ונתשת כחו של אדם והלא התורה נקראת אסוותא שנאמר רפאות תהי לשרך וגו' ולכל בשרו מרפא אף אני שהיתי מהתורה יומין סניאין כמה דשתי מילין דאסוותא ואיישר חילי נמיל להון ואעבריון על כתפוי א"ל סבא סבא חילי סניא בעלמא הדין ובעלמא דאתי ובגין רביא הדין

וואש דיא קליינע קינדער וואש לערנען און דאוונען בייא זייער רבי: און פון דאנען קענסטו פאר שטיין וויא גרויס דער שרר איז פון דיא מלמדים וואש לערנען ערנצט מיט דיא קינדער: און אויף אפלייבן ארם וואש דיא קינדער לערנען בייא זייער רבי: דארט רועט דיא שכינה: (ב) אזו וויא עש שטייט אין זוהר רבי שמעון בן יוחאי איז גינגען זעהן וויא די קליינע קינדער לערנען בייא זייער רבי האט ער גיזאגט איך גייא זעהן דיא שכינה: דען אזו איז ניווען דער סנהג פון די פרוכטע לייט בשעת זייא זיינן ניווען ליידיג פון איין מלאכה פלעגן זייא גיין צו דיא מלמדים וואש לערנען מיט קליינע קינדער כדי מקבל צוא זיין דיא פני שכינה: דען די שכינה רועט בייא די קליינע קינדער און בשיצט אויף זייא מיט איינע פליגל: און מיט דעם דאספ וואש גייט ארויש פון דעם כויל פון קליינע קינדער בשעת זייא לערנען שפאלטן זייא דיא היסלן: און השי' איז זיך משבח מיט זייא: (ג) דרום סוון דיא מלמדים טאן צוא זייער הארץ אז דיא שכינה רועט בייא אים: און זאל טאן זיין מלאכה באמונה אן רמאות: נוייל דאש איז איין מלאכת שמים: און ער זאל זעהן אז דאש תדר וואש די קינדער לערנען דארטן זאל זיין ריין פון אלערלייא מיואסקייט וועט אין דיר ווערין מקיים אז דיין סנהג זאל תיילג זיין: ווארום דאשווערט גורופן סנהג שכינה: (ד) און

אין זוהר חדש שטייט רבי אלעזר דער זון פון רבי שמעון בן יוחאי האט געענטש אליהו: און אליהו האט זיך גיטוין צוא אים אין דעם גישטאט פון איין אלטן טאן און איין קליין קינד איז גינגען פאר אים: און רבי אלעזר האט גיט גוואוסט אז דאש איז אליהו הנביא זיינן זייא גינסן פאר איין גרויש וואס האט רבי אלעזר גיזאגט צו אליהו דא אלט גיב מיר דאש קינד אויף איין אקסיל און דיר וועל איך נעמן אויף דעם אנדרן אקסיל און וועל דיר אריבער טראגן איבער דעם וואסער: האט דער אלטער צוא אים גיזאגט דא בישט גיט דער מענטש וואש האט פת צוא טראגן נוייל דא בישט איין תלמיד הקם איז דיין פת שלאף גיזאגן פון דעם לערנן: דרום וועשטו און גיט קענען אריבער טראגן איבער דעם וואסער: (ה) האט רבי אלעזר צו אים גיזאגט דו אלט אלט איך האב ביז פת דען אויב איך זאל נעמן איך מיט דעם קינד מיט טיינע ביידע הענט וואלט איך איך איבער דעם וואסער אריבער גיטראגן און נאך איין האלבע טייל ווייטער פון דעם טייף: און דאש וואש איר זאגט די תורה מאכט שלאף דעם פת פון דעם מענטשן: אסער דיא תורה ווערט דאך גירושין היילונג דען אזו שטייט אין פסוק רפאות תהי לשרך איין היילונג וועט זיא זיין צוא דיין נאפול ולכל בשרו מרפא און צוא נאר זיין לייב איז זיא איין היילונג: איך האב אויך גיטרוקען

קב

פרק עב

הישר

קבר

הדין לא אשכח לך ולא אתן רשות לשר של ניהנם ליגע בך ואנא עייל לך לעלמא דאתי בתוקף חילי דאית לי חסן אל רבי רבא חילך וסניא בעלמא הדין ובעלמא דאתי ואת דמייא כהאי שמשא לכו : (ו) ובהיות כי גדול שכר כח לימוד התינוקות והכל פיהם עושים הרבה פעולות טובות והצלות מגוירות קשות ורעות כמיש רזל הקול קול יעקב בזמן שהקול של תינוקות מצפצפים בבתי מדרשות ובבתי כנסיות של יעקב אין גוורין בשמים עלינו חיי גוירות רעות עיב צריכין גיב להתפלל על התינוקות של בית רבן ועל יונקי שדים שהקדוש ברוך הוא יסוככם בצל כנפיו וישמרם מכל עינא בישא ומכל חולי ופגעים רעים שינצלו מן אסכרה שבא על התינוקות מחמת חסרון אור הלכנה ולכן כתיב מארת חסר ויז : (ז) ובהגיע הזמן לתת התינוק לבית הספר ללמוד אצל המלמד ישכים האב בבקר ויקיץ את הילד ויוליכנו לבית רבו ואם האב הוא זקן וגדול או פרנס ורב לא יהיה לו בושא מה שמוליך את בנו פעם ראשונה לבית רבו של תינוק ויתן שבת והודיה להקדוש ברוך הוא שזיכה אותו לזכות את בנו להכניסו תחת כנפי השכינה ומחויב האב או האם לכסות התינוק תחת בגדו בעת הליכתו שלא יסתכל התינוק בשום דבר טמא בעולם : (ח) ואחר שמביא התינוק לבית מלמד יתן האב התינוק לתוך חיקו של מלמד עש הכתוב כאשר ישא האומן את היונק ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו ומביאין הלוח שכתוב עליו האלף בית ויקרא המלמד לפני התינוק א' ב' ג' וכו' ואחר כך תשריק צפעים נמליך ישתדו והרגביא ואח"כ יאמר התינוק כל אות ואת אחר המלמד ואח"כ יקרא המלמד הפסוק תורה צוה לנו משה וגו' ואחר כך פסוק ראשון של ויקרא והתינוק יענה אחר כל תיבה ותיבה : (ט) ואח"כ יתן

פון דער תורה פיל צייט אז וויא איינער וואש טרינקט דאש גיטראנק פון רפואות דרום האב איך פיל פח ביה האט דר רבי אלעזר זיין גיטן אויף זיינע אקסלין און האט זיין אריבער גיטראנק און האט גיטאנט צוא אים אלסער אלסער סיי פח אז פיל אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט און פון וועגן דעם דאוויגן קינד וועל איך דיק ניט לאוין און וועל ניט געבן קיין רשות צו דעם שר של ניהנם אין דיר אן ריידן און איך וועל דיק אריין בריינגען אין גן עדן אריין דורך דעם שטארקן קראפט וואש איך האב דארטן דיין קראפט אז זייער גרויש אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט און דא וועט שיינן אזא וויא דיא זון שיינט : (י) און ווייל דער שר פון דעם לערנן וואש דיא קינדער לערנן אז זייער גרויש און זיין טוען פיל גוטע פעולות און זיינען מציל דיא ישראל פון ביין אז וויא אונזערע הקמים זיל האבן גיטאנט הקל קול יעקב אין דער צייט וואש דאש קול פון דעם לערנען פון דיא קינדער ווערט גיהערט אין די בתי כנסיות און בתי מדרשות אין מען ניט גויר אין היכל אויף אונז קיין גוירות רעות חזו דרום נאקפין מירי אויף די קינדער אויף מהלל ויין און אויף דיא זייגענדיגע קינדער אז נאט ביה זאל זיין בשיצן אין דעם שאמן פון זיינע פליגל און זאל זיין היטין פון עין הרע און פון אלע קראנקייט און בייען פגעגיש און זיין

זאלין גיצול ווערין פון דער סיתה פון אספרה : (י) און אז עש קוקט די צייט דר פאטער זאל געבן דאש קינד אין חדר אריין זאל דר פאטער אויף שטיין גאנץ פריא און זאל אויף וועקן דאש קינד און זאל אים אלליין פירן אין חדר אריין ווען אפילו דער פאטער איז איין אלטער מאן אדער איין פרנס אדר איין רב זאל ער פארט אלליין פירן דאש ערשטע מאל דאש קינד אין חדר אריין און זאל זיך ניט שעען און זאל אפ געבן איין שבת והודיה צו גאט ביה וואש ער האט אים מוכה גיטען ויין זון אריין צו בריינגען אונטער די פליגל פון דער שכינה און דער פאטער און דיא מוטער זיינן מחויב צוא דעקן דאש קינד אונטער זייערע קליידער בשעת זיין וועלן אים פירן פרי דאש קינד זאל ניט קוקן אויף דעם וועג אין קיין שום סמא ואף : (יב) נאך דעם אז ער בריינגט דאש קינד צוא דעם מלמד אין ויין הווי אריין זאל דר פאטער געבן דאש קינד אין דר שוים פון דעם מלמד און זאל בריינגן דעם טאווייל וואש דער אלף בית איז דרויף גיטריבין און דער מלמד זאל פיר זייענן פון דעם קינד אביצידה' וכו' און דר נאך תשריק צפעים נמליך ישתדו והרגביא און דאש קינד זאל נאך זאגן דעם מלמד איטליכש אות דר נאך זאל דר מלמד מיט אים זאגן דעם פסוק תורה צוה לנו משה מרשה און דער נאך דעם ערשטין פסוק ויקרא און דאש קינד זאל אים נאך זאגן איטליכש ווארט : (ט) דער נאך זאל ער געבן

יתן מעט דבש על הלחם וילחך התינוק הדבש שע"ג האותיות ואדכ יקח האב התינוק וישיבנו לבית באופן שלא יראה התינוק שום דבר טמא וטוב שבאותו היום לאתנע שום אשה נדה בהתינוק ולכן נכון הוא שיתענו בן ביום אביו ואמו של תינוק ויתפללו אל אלהי השמים שיהיה הולד מוצלח בתורה וביראה ובמעשים ולאריכות ימים ושנים ולעת ערב אחר התענית יעשה מעודה לעניים וליתן צדקה כפי מסת ידו ואז בודאי יהיה לב האב בטוח שיראת ה' יהיה על אותו התינוק ודי באזהרה זו : (י) ומה מאוד גדול שכר של אותן האנשים אשר הם חשוכי בנים לגדל יתום בתוך ביתם וישגיחו עליהם לנהגם בדרך ישרה כאילו ילדם אם יכולת בידו להושיב לומדי תורה בביתו ולפרנס שיהיה ביתו מלא תורה פשיטא אשרי לו ואשרי חלקו וכן מצינו ברש"י ז"ל שבהיותו גולה מן גלות צרפת היה מתאכסן בבית עשיר פרנס אחד והיה העשיר הפרנס מפציר בו שיתעכב בביתו וילמוד תורה לרוב הפצרתו ובקשת העשיר היה רש"י ז"ל מחבר ספר אחד וקרא שם הספר הנ"ל על שם העשיר הפרנס וכוונת רש"י ז"ל היה לגדל ולכבד את שאר בעלי גומלי חסדים : (יא) ואשרי האיש אשר בוחר ובורר מקום יפה ונאה בביתו כדי ללמוד שם כי הקדוש ברוך הוא מצוי בבית שלומדים בו תורה וגדול יהיה כבוד בית זה לעתיד בעת שיתקבצו נדחי ישראל או יתקבצו גם כן כל בתי מדרשות ובהם נכנסות לארץ ישראל ויהיו לצבי תפארת אמן :

פרק עג אמרו ר"ל לא איברי לילה אלא לגרסא כי גדול כבוד הבית אשר קול תורה נשמע בו כי הענין הוא כך כשאדם ישן על מטתו או נשמתו נפקת מיניה אוי היא מסתדא בהאדם כל מה דעביד בההוא יומא ודנין את הנשמה בין טב לביש כי בלילה ביד של מעלה יושבין בדין

אין ביסיל האניק אויפדעם מאויל וואו דער אלף בית איז אויפ געשריבן און דאש קינד זאל אפ לעקן דעם האניק פון אפ די אותיות דער נאך זאל דער פאטער נעמן דאש קינד אהיים און זאל אים אויך צוא לעקן אייגן דעם וועג פרי דאש קינד זאל קיין שום טמא זאך נישט זען אויף דעם וועג און עש איז גוט אז דעם טאג זאל קיין שום אשה נדה נישט אן רידן אין דעם קינד דרום איז רעכט אז דר פאטער און מאטער זאלן דעם טאג פאסטן און זאלן מתפלל זיין צוא נאם אז דאש קינד זאל זיין בגלוקס אין דער תורה און אין יראת שמים און זאל דער צווייג ווערן אויף לאנגע יאר און אויף דר נאכט נאך דעם תענית זאל ער מאכן איין מעודה פאר ארבע ליים און צדקה געבן נאך זיין פאר מען נאך און דענקמאלט זאל דער פאטער געווייזן בשמח זיין אז נאמש פארקום וועט זיין אויף דעם קינד (י) און וויא זייער גרויס איז דער שכר פון דיא מענטשן וואש האבן קיין קינד נישט און נעמן אין יתום און זייען אים בגדל און זייען אויף אים משגיח צו פירן אים אין דעם גוטן וועג גלייך וויא זיין קינד און אויב ער האט יכולת צוא מאכן ווערן למדי תורה אין זיין הויז פון ווערן זיין הויז זאל פול זיין מיט תורה און זיין ספרים צוא זיין איז בודאי וואול צוא אים און וואול צוא זיין חלק און

גיפנין מיר בייא רש"י ז"ל דען אז רש"י איז פרי גרייבן גיווארן אין גלות וואש מען האט פון צרפת ארויס גיפריבן אלע יהודים איז ער אכאל איין גישטאנען בייא איין עושר וואש ער איז גיווען איין פרנס האט דער פרנס אים זייער ספציר גיווען ער זאל זיך פרי זאמן בייא אים און זאל תורה לערנן און ווייל דער פרנס האט אים זייער ספציר גיווען דרויף דרום האט רש"י סתבר גיווען איין ספר און האט עש איין נאמן גיגעבן ספר הפרנס און דיא זייער פון רש"י איז גיווען גרויס צוא מאכן און כבוד צו זיין דיא וואש זייען נאמל חסד פרי זיין זאלן נאמל חסד זיין : (יא) און וואול דעם מענטשן וואש דער וויילט זיך אויס איין ארט אין זיין הויז אויף צוא לערנן ווייל נאם ביה איז גיוויינמליך אין דעם הויז וואש מען לערנט דארטן תורה און אז משגיח וועט קוקן וועלן איין גיזאמלע ווערן אלע שלחן און בתי מדרשות קיין ארץ ישראל אמן :

פרק עג אברו אנדערע חכמים ז"ל האבן געזאגט דאש די נאכט איז מער נישט פשאפן גיווארן נאר אויף צו לערנן ווארום דר פבוד פון דעם הויז וואש תורה ווערט גיהערט דרייבן איז זייער גרויס דען אז דר מענטש שלאפט זיין זיין נשכה ארויס פון אים זאגט זיא עדות אויף אים וואש ער האט גימאן אין דעם טאג און קען איז דר דיא נשמה

בדין. (ב) ובשעה ראשונה כיון שהשמש נכנסה למקומה אוי יש ממונה מכריו כרוז דרך יב שערים אשר הם נפתחים כשהחמה יוצאת לזרוע ונסגרים כשהחמה שוקעת כל הלילה ואז כל אינן ממונים מלאכים דאינן ממונים על שמירת העולם כולם מתכנשים לעילא ושערי רחמים ננעלים והבתי דינים מתעוררין ועומדים מלאכים הממונים על התקיעות ותוקעין וזהו סימן שעמדו מלאכים בחצי הלילה המיוחדים לומר שירה ואז תיכף מתעוררים המלאכים ועומדין באימה וביראה בקדושה במהרה ומשוררים ומזמרין קמי קביה ואז בתחילת הלילה בני נשא ניימין על ערסיהן ונשמותיהן נפקין ומעידין על עובדיהן די ביממא ועומדין בדין ובחצות הלילה אתער רוח צפון חזק וקם חד ממונה ובמיש בית בשרביסא ותרוע שכיך וכדין אתער הקדוש ברוך הוא לאשתעשעא עם צדיקיא ההיד היושבת בננים חברים מקשיבים לקולך השמיעני וגו'. (ג) והקדוש ברוך הוא מושך רוח של חסד על אותן אנשים העומדים בלילות לעבודתו ומשמרים אותן מכל פצעים ופגעים רעים ועליהם נאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי ובדאי ימשוך עליו רוח של חסד ואז גדול מנסיעות שבגן עדן מאותו המקום הנקרא נחל קדומים וחלקו מוכן ומוזמן לאחר מותו במקום מנוחה ושמחה אשרי לו ואשרי חלקו. (ד) עכ אל יהיה קל בעיניך לימוד התורה בלילה וקדמונינו ז"ל היו מתחכמים והיו עושים סימנים לכיון חצות לילה לקום ולעסוק בתורה כדי להתחבר כחודא עם צדיקים שבגן עדן השומעים מפי הקדוש ברוך הוא כדמצינו בזהר רבי אבא ורבי יעקב אזלי מסבירא לכפר מרשא והוי מתאכסנים אצל אושפיזא כד בעי למשכב אמר ר'א למרי דביתא אית הכא תרנגולא איל למה איל איצטריכני למיקום בפלגות ליליא. (ה) איל לא אצטריכנא דהא אית לי סימנא אתרא דהרא מיקלא דקמי ערסי מלינא מיא גמף מף בפלגות ליליא ממש אתרוקנו

נשמה הן אויף גושש הן אויף בייז. ווארעם בייא נאכט ויץ דאש בית דין של פעלה און ויינן דין די נשמות: (ב) און אין דער ערשטער שעה וויא דיא זון גייט אונטער דענקאמלט איז פאר האנדן איין ממונה וואש רופט אויש און דער כרוז גייט דורך צוועלף שווערין וואש אז דיא זון גייט אויף צוא שיינען ויינן ויאי אפין און אז דיא זון גייט אונטער ווערין ויאי פאר שלאסן. און אלע מלאכים וואש ויינן ממונה איבער דעם היסוד פון דער וועלט דיא אלע ווערין איין גיואמילט אויף דעם הימל גאנץ הויך. און דיא שווערין פון רחמים ווערן פאר שלאסן. און דיא בית דינים ווערן דר וועקט און וץ מלאכים וואש ויינן ממונה איבער דיא תקיעות דיא שטייען און בלאזן. און דאש אז איין סימן אז די מלאכים זאלן שטיין וואש ויינן מיוחד אין האלבע נאכט שירה צוא זאגן. און דענקאמלט ווערין מיכף דער וועקט דיא מלאכים און שטייען מיט פארקט און מיט הייליקייט און מיט ריינקייט און ויינן און לויבן פאר גאט ביה. און אין תחלת נאכט שלאסן דיא לייט אויף וייערע בעמליה. און וייערע נשמות גייען אריש און זאגן עדרות אויף וייערע מעשים וואש ויאי האבן געזאגן בייא זאגן און שטייען בייא דעם דין פון דעם בית דין של מעלה. און צוא האלבע נאכט ווערט דער וועקט וייער איין שטארקער ווינט און איין ממונה שטייט אויף און גיט אים איין סרעס. און דען ווערט דער ווינט

גישמילט. און דענקאמלט גייט השי יוד צוא פרייען מיט די צדיקים אין גן עדן: (ג) און אויף דיא דאזען סענטשין וואש ויאי שטייען אויף בייא נאכט צוא ויין דינקט. און מכל שכן אויף דעם וואש שטייט אויף צו תצת ווערט גיצען איין חוט של חסד און איין גרויש ליכט פון דעם פלאנצונג וואש אז איין אין גן עדן. פון דעם ארט וואש ווערט גידופן נחל קדומים. און נאך ויין מוים אז ויין חלק אן גיברייט אין איין רוא ארט און איין פרייליך ארט. וואל אז אים וואל אז ויין חלק: (ד) דרום זאל בייא דיר גיט גרינג ויין דאש לערנן פון בייא נאכט. און אונזער ערשטע תכנים זל האבין גיקלינט און האבן גיכאכט סימנים ויאי זאלן קענן מבוין ויין אויף צו שטיין פונקט האלבע נאכט תורה צוא לערנן. פון וועגן ויאי זאלן ויך בהעפסן מיט דיא צדיקים וואש ויינען אין גן עדן וואש ויאי הערין תורה פון גאט ביה. אז וויא מיר גפנין אין זהר. רבי אבא און רבי יעקב ויינן גיגאנגן פון דר שטאט מבריא צוא דעם דארף סרשא. און ויאי ויינן איין געטאגן אין איין האפגרי. ויאי ויאי האבן ויך גוואלט. ליינן שלאסן. האט רבי אבא גוואנט צום בעל הבית אז דא פאר האנדן איין האן האט דער בעל הבית אים געפרעגט נאך וואש מויד דיר איין האן. האט רבי אבא אים גענטפערט אף דארף ער זאל סף אויף וועקן אויף צוא שטיין האלבע נאכט: (ה) האט דער בעל הבית

אתרוקנו כללו מיא ואתגלגל האי קיטפא דהיינו (סיקלא) ואשתמע קלא בכל ביתא וכדין הוא פלגות ליליא (פר' שהיה כלי מים תלוי לפני משתו והוי עשוי בגלגל וכלי זה היה נוסף טיף טיף וכדרך שעושין במדינה זו (האור וזערג) עד שהוציא כל המים שבכלי עד חצות וכל זמן שהיו מים אפילו מעט מועד קאי אקיימיהו וכשנגמרו כל הטיפין לצאת אזי נתהפך הגלגל ונופל למטה ונהפך הכלי והיה מרעיש וצועק וגשמע קולו עד שהקיצו אותן האנשים שהיו בחדר ההוא) והיה שם באותו הבית חד סבא דהוה קם בכל פלגות לילה ואשתדל באורייתא ובגין דא עביד האי אמר רבי אבא בריך רחמנא דשדרני הכא • (ו) ובהניע הומון חצי לילה קמו כוליהו ועסקי באורייתא וכו' אמר האי לתרין בנחוי מהו ענין השכר דהקב"ה משתעשע עם צדיקים ועייל בפלגות לילה לגי' ולכן אמר דוד חצות לילה אקום להודות לך אמר רבי אבא ודאי שפיר קאמרת אבל מנא לן הא אמר ליה כך למדתי מן סבא אחריו • (ז) תו הוי אמר להו בתהלת שעתא קמייתא דלילה כל הדינים דלתתא מתערין אולין ושאמין בלילה בפלגות לילה ממש אתער הקב"ה בגי' ודינן דלתתא לא אשתכחין וכל נמוסין דלעילא לא משתכחין אלא בפלגות ליליא דכתיב ויחלק עליהם לילה ויהי בחצי הלילה וכמה מקומות בתורה מצינו הכי דוד המלך קרייה להקב"ה חצות לילה ממש (ר"ל הודעים סוד שהנוקבא הנקראת מדת לילה יוצאת מאחורי הדוהי דהיינו ממחציתו וע"כ דוד הוי קרי להקב"ה חצות לילה וזהו שדיק בזהר דאיהו חצות לילה ממש וזהו סוד גדול ואין מגלין אותו אלא לצנועין וליודעי חן) ומלכות בית דוד נקראת מדת לילה וע"כ קם דוד בחצות לילה כדכתיב חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וסוד משפט וצדקה גי' ידוע למבין מדעתו • א' למי שיש קבלה בידו דמהני דינן נפקן דינא דמלכותא דינא אהו ר' אבא ור"י ונשקוהו וכו' אדהכי אתא האי ינוקא ושאל אמאי כתיב חצות לילה (ר"ל מאחר דקאי אנוקבא דנקראת חצות לילה ומדת חצות אינו שמע שהוא מדת לילה לגמרי אלא כי מחצית שבמדת לילה) אמר האי אתמר בפלגות לילה מלכות דשמיא אתער (פ' וא"כ כבר מבואר דמשום הכי צריך שתהיה נקראת חצות לילה דאיהו הקב"ה הנוכר להראות דאז מתגלה מלכותא דשמיא הנקרא זעיר וזהב) אמר האי ינוקא הכי שמענא מלה פתח האי ינוקא ואמר מאחר דבחצות מתגלין החסדים וע"כ נקראת או חצות לילה פלגות דינא היא דנהירא אנפיה בסיטרא דחסד קם רבי אבא ושווי ידו על רישא דהאי ינוקא וברכיה • (ח) פתח רבי אבא ודרש סודות נפלאות

בעניני

הבית אים גי'אנא דריוף דארף איך קיין האן גי'ם ווארעם איך האב גאנאנדר סימן דען דער בעקין וואש הייגנט איכר מיין בעט וואש ער איז אריין גי'אנאנדר איין קיין ראד גי'ם איך אים אן פול סי'ם וואשער אונ אונטן איז פאר האנדין איין קליין לעביל טריפט די וואשער פון אים טראפין ווייט • אונ פל זמן אין אים איז פאר האנדין אפילו איין טראפין שטייט די ראד אויף איר ארט • צוא האלבע נאכט ווערט דר בעקין גאר ליידיג • טוט דיא ראד איין דרייא פאלט דער בעקין טיפף אראפ אונ גי'ם אנדוישן קלאפ מיט גרויט רעש • פון דעם קול תאפין מיר ויף אלע אויף • אונ אין דעם היז איז גיווען איין אלטער כאן וואש ער פלעגט הקימ אויף שטיין האלבע נאכט צוא לערנען תורה • דרום האט ער דאש אז גי'אנאכט • האט רבי אבא גאנאנדר גלובט איז גאט וואש ער האט טיף אהער גי'אנאכט וואש דא שטייט מען אויף האלבע נאכט • (ו) אונ וויא עש איז גי'אנאכט האלבע נאכט זיין זייא אלע אויף גי'אנאנדר אונ האפין גילעריגס תורה • האב דר בעה"ב גי'אנאנדר צוא זינע

צווייא זין דאש גאט גי'ם האלבע נאכט אין גן עדן אריין אונ פרייט ויף סי'ם דיא צדיקים אונ דרום האט דוד גי'אנאנדר חצות לילה אקום להודות לך האלבע נאכט סוד איך אויף שטיין לויפן דיק • האט רבי אבא גי'אנאנדר דא אונטן בנודאי רעכט • נאר פון וואנען ווייטשט דאש האט דער בעל הבית אים גי'אנאנדר אזא האב איך גילעריגס פון איין אנדרן אלטן מאן • (ז) אונ גאד האט ער גי'אנאנדר צוא זינע קינדער פון תהלת הלילה ביו האלבע נאכט ווערין דער וועקט דינים • אונ זייא גי'ען אונ שוועפן ארום אויף דער וועלט בייא נאכט • פאקט האלבע נאכט גי'ם גאט גי'ם אין גן עדן אריין אונ דיא דינים ווערין שוין מער גי'ם גפון אונ האט דריין פיל סודות גי'אנאנדר • איז רבי אבא גי'אנאנדר אונ האט אים גי'אנאנדר • דר ווייל איז גאנאנדר איין קינד אונ האט זייא גפרענט איין קישיא • אונ האט זי פלעג גיווען גרויטע סודות • איז רבי אבא אויף גי'אנאנדר אונ האט גיליגט זינע הענט אויף דעם קאפ פון דעם קינד אונ האט אים גבענשט • (ח) האט רבי אבא אן גהויבן אונ האט גי'אנאנדר וואונדערליכע

של (וויין נאכט) אליהו מתגלה בהארות גדולות של רצון ד' עליון ועי זה גורם הרבה טובות וישועות לישראל ואחר כך אמר רבי אבא לבעל הבית ולהאי סבא מאחר דאתון חכימין טובא מפני מה אתם יתבין הכא אמר הבעה"ב אי צפרין יתעקרו מאתריהו לא ידעין לאן מאסין כדא כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו וכן אם אנו עוקרים דירתנו מכאן שהוא מקום מוכן אצלנו ללמוד תורה לא נדע לאיזה מקום יתה חישוב שלנו ללמוד תורה כי מקום זה הוא מוכן ומסוגל ללמוד תורה ואתרא דא זכו לן באורייתא והכי אנו נוהגין בכל פלגות לילה עסקינן באורייתא עד צפרא וכד צפרא אתו ריחי חקלא ונהרא מיא נהרו לן אורייתא ואתישבא בליכנא וגזר דין הוא משמים דמוכרחים אנו לדור בהאי אתר דכמה סרכי תריסין אסתלקו הכא פ' דהוו מתין באותן הימים על דלא עסקו באורייתא וכדין אשתדלותא דילן יומם ולילה בתורה ואתרא דא קא מסייע לן והוי יתבין עד דנהיר יממא • (יג) כיון שהתחיל לנהור יממא אמרו לאינון דרדקי דיפקו ויחמו אי נהר יממא ואחיב כל חד לימא מלה חדתא נפקי וחמו דהוי נהיר יממא אמר חד ינוקא זמין האי יומא אשא מלמעלה אמר ינוקא אחרא ובהך ביתא חדתא נפקי וחמו דהוי סבא חד הכא הוא מוזמן לאתקוד בנורא אמר ר' אבא רחמנא לישזבן תווה ולא יכיל למללא אמר קשטרא דהורמנא בארעא אתפס (פ' קשר ותוקף הרשות מלמעלה נחפס בארץ) ר'ל שהיו יודעים שירד אש מן השמים בבית ההוא וכן הוי דבהוא יומא חמו חברייא אנפין דשכינתיה ואסתחרו באשא (פירוש האש מהשכינה [היה] מסבב אותם ור' אבא אתלהש פניו בנורא מחוותא) דאורייתא • (יד) תאנא כל ההוא יומא לא נפקי כולה מבייתא ואתקמר בקטרא והוי חדאין במילין חדתין כאילו קבלו ההוא יומא אורייתא מסורא דסיני והוי שומעין קול בשעה שהיו מביאין התינוק לביה שהיה אליהו הנביא אומר פסוק אשרי תבדור

ותקרב

לכַּסְיָיִים פון דעם רצון פון גאט בִּיה און דורך דעם איז ער גורם פיל גוטש און הילף צו דיא ישראָל • דער נאך האט רבי אבא גיאגט צו דעם בעל הבית און צוא דעם אלטן מאן • ווייל איר זייט ווא אזא קלוג און זייט אוועלכע גרויטע תלמידי חכמים ווארום זיצט איר דא אין אזא איין קליין דארף און איר וואונט נים אין אזא איין קהלה וואו לזמרים זיינן • האט דער בעל הבית גיאגט אז דיא פיגיל ווערין אויש גיריסין פון זייער אָרט • וויישיק זייא נים וואו הין צוא פליהן • אזא וואי עש שטייט אין פסוק כצפור נודדת מן קנה וואו איין פויגל וואש ווערט פאר וואגילט פון איר נעסט כן איש נודד ממקומו אזא איז דער סענעטש וואש ווערט פאר וואגילט פון זיין אָרט • אזא אויף אז סיר וועלן עקער זיין אונזר וואונג פון דאנען וואש דאש אָרט איז פאר אונז אן גיברייט צו לערנן תורה • וועלן סיר נים ווישין אין וואש פאר איין אָרט סיר זאלן זיך בענעצן תורה צוא לערנען דען דאש אָרט איז אן גיברייט און סגיל פאר אונז תורה צו לערנען דען אויף דעם אָרט זיינן סיר וזכה תורה צוא לערנען • און אזא ווינען סיר זיך תמיד נהג דאש אין אלע האלפע נאכט לערנן סיר תורה ביו פריא • און דאש איז איין גור דין פון דעם היכל אז סיר זאלן זינן אין דעם דאויגן אָרט • און פיל לזמרים זיינן דא גישטאָרפן ווייל זייא האבן

והקריב ישכין חציריך נשבעיה בסריב ביתיך קדיש היכליך והוא סוד גדול שיש בפסוק זה מיב אותיות דהן סוד שם של מ"ב וסודו אין מגלין אותו אלא לצנועין ויש בפסוק זה עשרה תיבות כנגד זה כתב הוזהר באמירת פסוק זה בשעת המילה מעשרים עשר חופות להתניוק הנמול לעולם הבא : (ק) ואח"כ פתח חד ינוקא ואמר תאנא כל מאן דקריב בריה לקורבנא כאילו קריב כל קרבנין דעלמין קמי קביה בגין כך בעי לסדרא מדבחה במאנא חד מליא ארעא למיגזר עליה האי קיימא ברית קדישא ואתחשב קמי קביה כאילו הקריב עליה עולה וקרבניה הוא רית נחוח וכו' בגין כך זכאה חולקיה מאן דקריב האי קרבנא בחדוה קמי קביה ובעי למיחדי כל האי יומא אמר רבי אבא זכאין אתון בעלמא הדין ובעלמא דאתי ועליכון אתם ואתם הרבקים ביה אלהיכם חיים כולכם היום והיו שמחין כל היום בחדוה דאורייתא והאי תינוק שנולד הביא בזהוהר שהיה רב אידי בר יעקב שהוזכר התנא בגמרא בריך ליה רבי אבא ואזיל לאורחא . (ט) כד אתא רבי אבא לגבי רשב"י והוי דחיל למימר דברים האלו ששמעו מהנהו חסידים ומפי התינוקות הנוכרים לעיל לפני רשב"י דלא יתענשון על ידי (פי' שהיה מתיירא ר' אבא לגלות זה הענין לפני רשב"י שלא יגזור רשב"י עליהו דיגלון למקום אחר כדי שיפרסם תורתם ברבים כדי שרבים ילמדו תורה מהם) ואח"כ סיפר רבי אבא לפני רשב"י כל המעשים הגיל א"ל רשב"י כל הני מילי מעליותא הוי פמירין בגך ולא אמרת לי גזרני עלך דכל תלתין יומין אלן תתנשי התלמוד ממך והא כתיב אל תמנע טוב מבעליו וכו' ע"ש באריכות . (י) ע"כ צריך האדם לזהר לקום בתצות הלילה לעבודת בוראו ולעסוק בתפלה ובלימוד התורה איש איש כפי השגתו ולעשות התורה קבע ומשא ומתן

וואל איז אייך אויף דר וועלט און וואל איז אייך אויף ייער וועלט . און אויף אייך ווערט גיזאנט דער פסוק ואתם הרבקים ביה אלהיכם חיים כולכם היום און וויא האבן זיך גיפרייט איין גאנצן טאג ביים דער פרייד פון דער תורה און דאש קינד וואשט קען האט דאס פל גיזען איז גיזען רב אידי בר יעקב וואשט ער איז גיזען איין פנא פון דער גמרא . האט רבי אבא אים גיבענשט און איז זיך אונעק גיזאנט : (ט) וויא רבי אבא איז גיסקען צוא רבי שמעון בן יוחאי . האט ער זיך גיפארקטן צוא זאגן איס דיא בייד וואשט ער האט גיהערט פון דיא חסידים און פון דיא דאזיקע קינד . פון וועגן זייא זאלן ניש גישטראפט ווערן דורך אים . דאש רבי שמעון בן יוחאי זאל ניש גזר זיין אז וויא זאלן פאר טרייבן ווערן אויף אנגדער ארס . פון וועגן זייער תורה זאל ספורס ווערן צווישן פיל לייט און זאלן תורה לערנן פון זייא . דר נאך האט רבי אבא דער ציילט פאר רבי שמעון בן יוחאי אלע דיא זאכן וואשט פריער זייגן גישטאנן . האט רבי שמעון בן יוחאי גיזאנט צוא אים דיא אלע גוטע זאכן זייגן גיזען ביהאלטן בייא דיר און דא האשט מיר זייא ניש גזאנט . דרום בין אייך גזר אויף דיר אז דרייסיג טעג זאלן דיא אלע זאכן פאר געסן ווערן פון דיר זעה נאך אין ווהר שמיים דיא מעשה נאך סער באריכות : (י) דרום צו דער מענטש גזר זיין אויף צוא שמיין האלבע נאכט צוא דער דינסט פון זיין

בשעמער

סחדש גיזען גלייך וויא זייא האבן דעם טאג סקבל גיזען די תורה פון דעם בארג סיני . און בשעת קען האט גבראכט דאש קינד אין שול אריין מל צו זיין האבן זיי גיהערט איין קול וואשט אלליה הנביא האט גיזאנט דעם פסוק אשרי חבחר וחסר ישכון חציריך נשבעה בסוב ביתך קדוש היכל און דאש איז איין גרויזער סוד דען אין דעם דאזיקן פסוק איז פאר האבן צווייא און פערציג אותיות קעגן דעם שם ס"ב און אין דעם פסוק איז פאר האבן צעהן ווערטער : קעגן דעם שרייבט דער ווהר אז דורך דעם וואשט קען זאגן דעם פסוק בשעת דער מילה . קריינט מען צעהן חפזת פאר דעם קינד אויף עולם הבא : (ט) דער נאך האט אן גיהיבן איין קינד און האט גיזאנט מיר האבן גילערניט אומליכער וואשט איז מקריב זיין זון פאר איין קרבן דאש היישט ער ענטפערט אים איבער מל צוא זיין . איז גלייך וויא ער איז מקריב אלע קרבנות פון דער וועלט פאר נאם ביה . דרום צו אן גרייטן איין פלי פול מיט עקר סען זאל דריקן אריין ווארפן דיא עקלה . און דאש ווערט גירעכנט פאר נאם ביה גלייך וויא ער איז מקריב פאר אים איין קרבן עולה און זיין קרבן ווערט גירעכנט פאר איין רית נחוח פאר נאם ביה . דרום וואל איז דעם מענטשן וואשט ענטפערט איבער זיין קינד מל צוא זיין מיט שמחה און ער צו זיך פרייען דעם גאנצן טאג ביים פרייד פאר נאם ביה האט רבי אבא צוא וויא גזאנט

ומתן ארעי ויראה האדם כשיזכה לבן זכר לנהוג כמו שכתבתי לעיל כי לא דבר רק הוא להציל נפש מישראל ולהדביק ישראל בשכינה כדא ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום ואז צדקתם עומדת לעד אמן :

פרק עד איתא בזוהר פרשת נח רבי אלעזר ורבי יוסי חמוי היו אולי מאושא ללוד אמר רבי יוסי לרבי אלעזר אפשר דשמעת מן אבוך רבי שמעון בן יוחאי מאי דכתיב ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים מאן אינון דהי איל לא ידענא וכו' (ג) עד דהוי אולין חמו מערתא שמעו חד קלא דאמר תרין עוזלין דאילולתא עבדו קדמי רעותא דניחא לי ואינון הוי משריותא קדישא שפגעו ביעקב והלכו לפניו אתרגיש ר' אלעזר ואסתעד בנפשיה (לשון התעוררות וחרדה) ואמר רבון דעלמא כך אורחוי מב לן דלא נשמע שמיעתא דא ולא ידענא אחרחיש ללו ניסא ושמעו קלא דאמר אברהם ויצחק הוו נפל ר' אלעזר על פניו חמא דיוקניה דאבוי איל אנא שאילנא מי הוו המלאכים והשיבו לי אברהם ויצחק הוו שהם נודמנו לילך לפני יעקב בברחו מפני לבן ארמי ואף דיצחק היה עדיין קיים מימ נשמתו פרתת ממנו ועלה למעלה בשעת עקדה ואתחבר עסג שמת אברהם ואולו לפני יעקב וזשה אלהי אבי אברהם ופחדו יצחק היה לי (ג) וארשב' לא ליעקב לבד הוי מודמנין נשמות צדיקים אלא לכל יראי שמים מודמנין לו נשמות צדיקים להצילו מן הרהורי עבירה ומכל שכן מהעבירה עצמה משאכ' אם אדם הוא מהרהר בדהורים רעים הן בעיר והן בשדה והן בבית מודמן אליו מזיק אחד (חגריא) שמה והוא ממונה עיו ההולך

ואלין נאר ניש גווען הערין . איידר איצונד וואש סיר האבן גיהערט און נוישן ניש דעם פירוש דער פון . האט זיך גיטראפן איין גס . און זייא האבן גהערט איין קל וואש האט גיזאגט דאש איז גווען אברהם ויצחק איז רבי אלעזר גיפאלין אויף זיין פנים און האט גיזעה דא צורה פון זיין פאטער רשב' . האט רבי אלעזר צו אים גיזאגט . איך האב גפרענט ווער די מלאכים זייגן גווען וואש האבן געגעניגט יעקב . האט מען סיר גענומפערט אברהם און יצחק זייגן דאש גווען . איז סיר קשה יצחק האט דאך דענמאלט נאך גלעבט . האט אים רבי שמעון בן יוחאי גענומפערט . דען בשעת עקדה איז זיין נשמה ארויש גיפלונג פון אים . און אויש דר נשמה איז גיווארין איין מלאך און זיא האט זיך גהעפנט מיט דר נשמה פון אברהם און האבן געגעניגט יעקב און זייגען גיזאגנען פאר אים . און צוא יצחק האט מען בשעת עקדה גיגעניגט איין גייע נשמה . און דרום האט יעקב גיזאגט צוא לכן דר גאט פון מיין פאטער אברהם און דער גאט פון מיין פאטער פחד יצחק איז גווען מיט סיר און האט ניש גילאגט דאך דא זאלשט סיר ביין טאן :

(ג) אויך האט רשב' גיזאגט ניש צוא יעקב אליין זייגען ווארן אן גיבריים די נשמות פון צדיקים . נאר צוא אילין צדיק ווערן אן גבריים נשמות פון צדיקים . דאש זיא ואלן אים מציל זיין פון איין מלשמה צוא האבן אויף איין עבירה מכל שכן פון דר עבירה ועלפושט . אבער אז דער מענטש גווייגט זיך אין שלעכטע מלשמות צוא מראכטין סייא אין

עסאט

בשעפער און עסק צוא זיין תפלות און תורה צו לערנען אימליכר נאך זיין השגה נאך . און תורה צוא לערנן זאל ער כאבין פאר איין קביעות . און דעם סשא וסתן זאל ער סאבין איין ארעיאון אז צו דעם מענטשן ווערט גיפארן איין בן זכר . זאל ער זעהן זיך גוהג צוא זיין אזא וויא סיר האבין פריער גישריפן . ווארום דאש איז ניש קיין קליינע זאך מציל צוא זיין איין נפש פון דא מענטשן און צוא בהעפסין דא מענטשן מיט דער שכינה און דענמאלט וועט זייער צדקות בלייבן שטיין אויף אייביג אמן :

פרק עד איתא עש שטייט אין זוהר פרשת נח . רבי אלעזר און זיין שווער רבי יוסי זייגן גיזאגנען פון אושא קיין לוד האט רבי יוסי גיזאגט צוא רבי אלעזר אפשר האשטו גהערט פון דיין פאטער רבי שמעון בן יוחאי וואש עש שטייט אין פסוק און יעקב איז אנועק גיזאגנען פון לבן . האבין אים געגעניגט מלאכים פון גאט . ווער זייגען גווען דא מלאכים . האט רבי אלעזר אים גענומפערט איך האב ניש גיהערט און אליין ווייט איך אויך ניש :

(ג) וויא זיא זייגן אזא פיר גיזאגנען פאר איין הייל . האבן זיא גיהערט איין קול גיט ארויש פון דער הייל און זאגט צווייא הינדן וואש זיא האבין פאר סיר גיטאן מיין ווילן וואש איז פאר סיר גיחא . דא זייגען גווען דא מלאכים וואש האבן געגעניגט אין יעקב אבינו און זייגען גיזאגנען פאר אים . איז רבי אלעזר גיווארין דר שראקן און האט גיזאגט רבונן של עולם . עש וואלט געשר גווען סיר

ההולך ובהליכתו הוא מחשב מחשבות רעות וזרות ונוזק הוא מאליו והמוזיק נזקק לו ואנו סר ממנו עד שבבאו לידי חמור ויפגם בנשמתו בעריה פגם מאוד אשר יתחרט בסוף ימיו ויהיה פסידא דלא הדר. (ו) למען תדע כי בכל מקום שאתה הולך שם יש מסייעין למחשבותיך הן לרעה והן לטובה ואח"כ שאל רבי אלעזר לרשב"י אביו מה אנן לעלמא דאתי אל אנא ואנת נשתעשע עם דוד מלך ישראל קם רבי אלעזר עד דהוו חמו ליה דאנפוהי נהירין כשמשא אל מלתא חדתא שמעתא אל זכאין צדיקייא שמתחברין עם נשמת צדיקים בסוד כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. (ה) על כן בן אדם למען ה' אלהי ישראל ולמען נשמתך המהורה החצובה מתחת כסא כבודו יתברך וראה דרכיך וחכם ליישר דרכיך וסור עיניך מראות ברע ותרגיל להסתכל בדברים קדושים כמ"ש בפרק ב' לעיל ולא תעלה על דעתך קנאה בשל אחרים ובשביל כן תנצל מנזל ומזמן שאינו של יושר ותתנהג בסדר נכון אף אם אספת ממון הרבה ואל תרבה בזוללות וסובאות רק תמיד יהיו מחשבותיך שאתה צריך ליתן דין וחשבון על מוצא שפתך ומכ"ש על מעשיך הרעים וטובים. (ו) ואם תאמר של תוכל להעלים ולכחש הרי העדים עומדין הן הן המלאכים המלווין לאדם באים ומעידים באיזה יום ובאיזה מקום נעשה העבירה או המצוה ובאין ומשפחים על פניו ואומרים לו רשע איך נשאל לבד לכחש ולשקר את פני בוראך הלא הכל גלוי לפניו והוא יודע כל מחשבותיו של האדם הוא בוחן לבבות וחוקר כליות. (ז) על כן צריך האדם לידע בכלל שהקדוש ברוך הוא הוא מדקדק עם בריותיו אפילו על דבור קל ומכ"ש על המעשה והרבה שלוחין ודינים קשים יש להקדוש ברוך הוא להפרע מן אין עושין רצונו ע"כ כל מעשה הטובה תהא עיקר בעיניך אם הובא דרך מצוה לידך תשמח מאשר בא לידך מציאה של אבן טוב ותתן שבת להקב"ה על

שפאט סאיי אין פערל אדר אין זיין היים. ווערט אים אן גיברייט אין מוץ וואש היינט חייא אונ ער איז מצינה איבער וועלכע לייט וואש פראכטין שלעכטע מחשבות. אונ אזו איין סענטש ווערט גיוג פון זיך וועלכעט אונ דער מוץ טוט זיך פון אים גיט אפ גיט ער בריינגט אים צוא איין הארבע זיגד אונ ער איז פונם אין זיין נשמה אין גרוישן פגם. וואש אין סוף פון זיינע טעג וועט ער בודאי הרטה האבין. אונ עש וועט זיין אזו איין שארין וואש עש וועט זיך שוין גיט אום קערין. (ח) דאש זאג איך דיר פון וועגן דוא זאלשט ווישן אז אין איטליכן ארט וואש דוא גייסט זייגן פאר האנדן העלפרש צוא דיין מחשבה. הן אויף ביין הן אויף גושש. דער נאך האט רבי אלעזר גיפרענט צוא זיין פאטער רבי שמעון בן יוחאי וויא אזוא השוב זייגן מיר אויף עולם הבא. האט רשב"י גיזאנט צוא אים איך אונ דוא וועלן זיך פרייען מיט דוד סלף ישראל. (י) דרום דוא בן אדם פון וועגן דעם נאט דער נאט פון דיא ישראל. אונ פון וועגן דיין ביינע נשמה דאש זיא איז גיטטן גיזאנרין פון אונטער דעם כסא כבוד פון נאט גי"ה. זעה דיין וועג אונ זייא קלוג צוא רעכט פארטיגין דיין וועג אונ טוא אפ דייןע אויגן פון צוא זעהען אין ביין אונ גייוויין זיך צוא קוקן אין הייליגע זאכן. אונ עש זאל גיט אויף גיין אויף דיין דיעה צוא סקנא זיין אין אנדערע. אונ דורך דעם וועט איר גיזול ווערין פון גול פרייען.

שויה אונתך והביאך לידי איזה מצוה (ח) ובפרט אם יודמן לך איזה מצוה שאין לה מהדרין תחיה מהוריו ומקדמין במצוה בכל יכולתך בנוסף ובמאורץ ובנשמך כי המצוה שאין בה מתעסקים נקראת מת מצוה שאין לו מתעסקים ואתה תחזיק בה וזכה בה וזוה תנבית והרים קרן של מצוה זו ממש כמו שהקדוש ברוך הוא מרים מאשפות עני ואביון ואותה המצוה תחיה לך מליץ ופרקלים וישר בפני הקב"ה אף שנגזר על אותו האדם איזה גזר דין ח"ו המצוה ההיא זוקפת ועומדת לפני ביד של מעלה עד שמבטלת הגזר דין וע"ז נאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו וגו' (ז) ונאביו אם האדם עוסק בתורה לשמה שהיא מובחרת מכל המצות אוי יהיה שכרו כפול ומכופל ובשעת פטירתו אז משי"ם שר הפנים וכל פמליא של מעלה מלווין אותו ולובשין את הצדיק ככל מיני בגדים דיקר ומעמרין ליה בעמרין ושר הפנים מדליק לפניו נרות העשוין מהוד והדר מזוי השכינה ועל זה התפלל דוד המלך ומשה רבינו אתה לך לפני ה' באור החיים (י) ע"כ יתפלל האדם תמיד שיציל אותו הקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו וחסדיו מכל מיני עון ופשע ופעולות שאו רק הקדוש ברוך הוא ידריכהו בדרך הישר והטוב והקב"ה בעל רחמים ישמע לקול המתחנן אר"ו בלב נשבר ויתן לאדם לב ישר וכשר והפך ה' בידו יצליח אמן :

פרק עה אמרן רדל אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא היה שולם בארצם אומה ולשון ואלמלי משמרין ישראל ב' שבתות מיד הן נגאלין כי מצות שבת היא שקולה כנגד כל התורה וכל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים והנה ראיתי מנהג בישראל ברוב הפוזות מדינות

און דרויף האם דוד הסלף ע"ה סתפלל געוין און משה רבינו אויף איך ואל גיין פאר גאט אין דעם ליכט פון לעבן (י) דרום זאל דער מענטש קסיד סתפלל זיין אז גאט ב"ה מיט זיין פיל רחמים און זיינע קרבים ואל אים מציל זיין פון אלערלייא זינד און פאלשע ווערק . נאר גאט ב"ה ואל אים סדרף זיין בדרך הישר . און גאט ב"ה דער בעל הרחמים וועט צו הערן צו דעם קול וואש בעס אים מיט איין צו בראכן הארץ און וועט אים געבן איין בשר הארץ אמן :

פרק עה אמרו אינגערע חכמים האבן ניאנטן אז ווען דא ישראל ואלין געווען היסין דעם ערשטן שבת וואלט קיין שום אומה אין זייער לאנד גיט געוועלטיגט . און ווען דא ישראל ואלין איצונד היסין צונויא שבתים וואלטן זייא פוקף אויט גילייטס געווארן ווארום דא מצוה פון שבת בשיטיט קעגן נאר דער תורה . און דר וואש איז מענג שבת גיט מען אים איין ארץ נאר אן גרענצן און נון איך האב געזעהן איין שלעכטן מנהג דאש רוב פון דא דאזיגע קדיטות דאש זייא זיינען מולול אין דעם כבוד פון דעם הייליגן שבת און זיינען מחלל שבת צום ערשטן האב איך געזעהן פיל לייט וואש אלע ערב שבת גייען זייא אין דא הארברעגן און עסן און טרינקן ביי זייא שיפרין זיך אן אזו וויא דאש שיקרות פון לוס דער נאך קומן זייא גרשט אהיים און סתכת גרויש שיקרות קען ער אפילו קיין קידוש רעכט

פרייען בעסער אויב דא וואלשט גיפונען איין טייער שטייגדיל : (ח) און בפרט אז עש סרעפט זיך דיר אזא איין מצוה וואש קיינר וויל גיט זיא מאן . ואלשטן זיין פון די ורחים און פון דא וואש פערדין זיך סעות צוא מאן און ואלשט זיא מאן מיט גאר דיין יכולת מיט דיין גוף און מיט דיין געלט און מיט דיין נשמה : ווארום דא מצוה וואש קיינר איז גיט עוסק אין איר . ווערט זיא גיראפן מת מצוה וואש האט קיין מתעסקים גיט . און דא שטארק זיך אין איר און זייא זוכה אין איר : און דער מיט וועשטן אויף הייבן דאש הערשאפט פון דער מצוה . אזו וויא גאט ב"ה דער הייבט דעם ארום מאן פון דעם סיסט און דא מצוה וועט פאר דיר זיין איין מליץ וישר פו גאט ב"ה . און אז עש ווערט נגזר אויף דעם מענטשן וישר ח"ו עפיש איין גזר דין : שטייט דא מצוה פאר אים בייא דעם בית דין של מעלה ביי זיא איז סתפל דעם גזר דין : (ט) און מכל שכן אז דער מענטש לערינט תורה לשכה . וואש איז בעשר פון אלע מצות . וועט זיין שר נאך פיל מער גיטאפלט זיין . און בשעת ער שטארבט בלייט אים דער מלאך משי"ם שר הפנים און גאר דא פסילה של מעלה . און קליידן אים אן אין אלערלייא מינים טייערע קליידר . און קרייגן אים אן מיט קרוינען און דער שר הפנים ציגט אן פאר אים ליכט וואש זיינען גיטאקט פון שיינקייט פון דער לויטקייט פון דער עקניג

מדינות הללו שהן מזלזלים בכבוד יום הקדוש שהוא שבת * (ג) בראש ראיתי רבים שהולכים כל ערב שבת בבתי אישפיות ואוכלין ושותין עד שמשתכרים כשיכורו של לום ואחר כך באין לביתם ומרוב השכרות אין יכול לעשות קידוש היום כראוי וקרל שלשה מעידים זה על זה ואלו הן הקדוש ברוך הוא ושבת ישראל * ונמירי כל המעיד צריך להעיד מעומד והשיכור אין יכול לעמוד אפילו על רגליו הייטב בעיני ה' שיבא שיכור להעיד עליו שהוא אחד ומיוחד ועל שבת שהוא שקול כנגד כל התרינג מצות ערב שומר נפשו ירחק מזה המכשול כי ענשו גדול מאוד * ועוד מכשול שני שבני הכפרים היושבים בערי הפרוות במקומות שאין להם חומה ומחיצה והן מפלגים מרשות היחיד לבתי אינם ישראלים ומבתי אינם ישראלים לבתיהן ומורין היתר לעצמן באשר שהוא יחיד בעירו ואין ישראלים אחרים דרים אצלו בקביעות אין אינו ישראל אומר עליו אבל מועין הן ואינם יודעים הדין על בוריו כי קייל כיון דישאל אחד דר במקום יחידי מותר לשלשל בכל העיר ההוא בעיר אשר לו חומה ודלתים ומוקפת כראוי ואז אותה העיר הוא נחשב לו כד' אמות ומותר לו לשלשל בכל אותו העיר משא"כ בערי הפרוות ומכל שכן בכפרים אין לשום ישראל היתר לשלשל אפילו מפתח ביתו ולחוץ כי איסור גמור הוא * לכן כל הירא את דבר ה' צריך להודיע את יושבי כפרים ובפרט להארנדרים שהיא להם חתיכה דאיסורא לשלשל שום דבר בכפרים ובערי הפרוות * (ג) שלישית ראיתי המנהג ביושבי כפרים הרחוקים זה מזה ובשבת באים למנין עשרה לבית הכנסת להתפלל ברב עם הדרת מלך מלכו של עולם הקב"ה ובאים לבהכ"ז והם עוסקים בהבלי עולם ומספרים אחד לחבירו איך שקנה סוסים במקח השהו אצל א' וזה מספר שקנה פרה או שאר בהמה וכל דבריהם הוא במשא ומתן של חול וקייל ודבר דבר שלא יהיה דבורך בשבת כשל חול ובתול אין רואין אחד לאחד רק בשבת באים למנין והן עוסקים הכל בדרך ארץ ובמשא ובמתן או טוב היה להם לשבת בית בבתיהם ולישן במטה כדי שלא ידבר דברי חול בשבת ומכשול זה הוא מצוי בערה ברוב בני יושבי כפרים ועוד נגע אחד נראה לי שבמקצת מקומות הולכין כמו ב' וג' שעות

רעכט ניט מאכן און מיר האבן דאך איין קייטא לן אז דרייא זאגן עדות איינר אויף דעם אנדרין און דאש זיינען זיין גאט ב"ה און שבת און דא ישראל און דער וואס זאגט עדות מוז דאך עדות זאגן שטיינענדיג און איין שיכור קען דאך ניט שטיין אויף זיינע פיס נא קען דע וואל גיפיעלין פייא גאט אז איין שיכור זאל קוקן אויף אים עדות זאגן אז ער איז איין איינציגער גאט און זאל אויף עדות זאגן אויף שבת אז דאש גישייט קעגן אלע תרינג מצות דרום דער וואס היט זיין לייב דער זאל זיך דער ווייטערין פון דעם דאזיגן שטרויכלונג ווארום זיין עונש איז זייער גרויש * (ב) נאך איין מכשול האב איך גיזעהן דאש דא דארפיש לייט וואס ארום דעם דאך איז ניט פאר האנדן קיין מויער * און זיי טראגן פון רשות היחיד אין די ניט יודישע הייז און פון דא ניט יודישע הייז צווייטע הייז * און זיינן זיך מורה הייז ווייל קיין אנדערע ישראלים וואונען דארטן ניט בקביעות * און די ניט יודישע קעגן ניט אסרין אויף אים זיין מחיצה * אבער זיין ווייזשן ניט רעכט דעם דין * דען דאש איז איין איסור גמור אפילו נאר פון זיין מיר עפיש ארויש צו טראגן * דרום דער וואס פארקט זיך פון גאט * מוז מדיע זיין דא לייט וואס וואונען אין

מעיר לעיר למגין ואומרים דיש תחום שבת ואני יודע בעצמי שהוא ג' או ד' תחומי שבת ע"כ אני מזהיר בכל המקומות אשר היא קבלה בידי אנשי הישובים שהתיר להם איזה מורה צדק שהוא מפורסם ומדד הרב בעצמו התחום או מותר לילך בשבת אבל לא יסמוך על איזה מלמד או על מי שאני יודע להורות איסור והיתר כי בעיה בדרך הזה רבו המתירים על האוסרים מחמת חניפה או מחמת נתינת ממון שוחד שנותנין לו והוא מתיר אסורים איסור דאורייתא ע"כ יראה כל אחד ואחד להסיר מכשול מעליו ולא ילך ממקום למקום עד שיהיה לו רשות מן הרב מדינה שלו. (ה) ד' ראיתי מכשול גדול באנשי ישובים ובקצת הקהילות שישראל מכוונין לכבד את יום השבת בכל מה דאפשר לו והמה שולחים בשר לצלות לבית האופה אינו יהודי באשר שאין תנורים מצויין במדינות האלו אצל יהודים ושתיים רעות עושין בכיבוד זה חרא ששולחים הבשר לצלות עי בתולה יחידה לבית האופה לעוברים על איסור יתוד שאיסור זה הוא אסור בישראל כי דוד ושמואל הנביא ע"ה היו נזרין גזירה זו והיו אוסרין ליחד שום זכר ונקבה. (ו) ע"כ השומר שהיא הבתולה צריך שמירה מפני היחוד והיאך תשמור היא הבשר הצלי ועוד איסור שני דאין ישראל מסייעו להאופה אין לתבשיל זה או לצלי שום היתר בעולם כי הוא אסור מדאורייתא ולא כל עלמא מר בר רב אשי נינהו שיודעין דין זה ומכל שכן בני הישובים שהן נכשלים בעויה בעון זה ואוכלים איסור דאורייתא כי לא מצאתי שום פוסק הפוסק היתר בזה הדין אבל הוא אסור אף דישאל עומד ע"ג כיון דישאל אינו מסייעו הוא איסור גמור ומכשול זה בעיה נכשלים ברוב מדינות. (ז) ע"כ אני מזהיר להסיר כל אחד ואחד מכשול מביתו ולא ישלח בתולה ואשה ביחידות ואם שלח לבית האופה אזי יראה לחתות בגחלים או להשים הצלי בעצמו לתוך התנור כדי שלא יבא לידי איסור דאורייתא חס ושלום וכל הנזהר בארבעה דברים

זיי אפשר צווייא אדר דרייא שעה צוא מגין פון איין דארף צום אנדרין. אונ זאגן עש איז נאר איין תחום שבת. אונ איך ווייט אללין פיל ערטר וואש עש איז פון האנדין דרייא אדר פיר תחום שבת. אונ ווייט גייען פארט אום שבת אונ זאגן עש איז מיין ניט פאר האנדין נאר איין תחום שבת דרום בין איך מזהיר דאש אין אלע ערטער וואש זייא האבן בקבולה פון איין ערליכן מורה הוראה וואש ער האט אללין אויט ניקמאסמין אונ עש איז מיין ניט פאר האנדין נאר איין תחום שבת. דארטן מעגן זייא גיין אום שבת אבר ווייט זאלין זיך ניט סובך זיין אויף עפולש איין סלמך אדער אנגדרר וואש ער ווייט ניט צוא פסקנן קיין שאלות. בענותניו הרבים אין דעם היינטיגן דור האבן זיך ניקערט פיל לייט וואש מחמת חניפה אדער מחמת מען ניט זייא נעלט זייגען זייא סתיר פיל זאכן וואש זייגן אסור מן התורה. דרום זאל איסליכר זעהן דעם מכשול אפ צוא סאן פון זיך אונ זאל ניט גיין אום שבת פון איין דארף צום אנדרין ביי ער וועט האבן רשות פון דעם רב וואש איז אין זיין מדינה. (ח) דאש פערטע האב איך גיזעהן איין גרושער מכשול אין דא דערפאר אונ און אמייל שטעט דאש דיא ישראל גרייטן אן שפיין לכבוד שבת וויא נויט זייער יכולת גרייכט אונ וויא שיקן דורך איין בתולה פלייש צוא איין בעקר איין ניט יוד דארטן עש בראמין לכבוד שבת. ווארום

שכתבתי יהיה שכרו כפול ומכופל ויזכה לנחלה בלי מצרים כדא והאכלתיך נחלת יעקב אביך אביר :

פרק עז כתיב בפרשת ויקרא ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה וגו' פסוק זה נדרש בזהר פרשת ויקרא דקאי על נשמת האדם אשר מרם יורדת הנשמה לגוף לעולם הזה מוליכין את הנשמה באלף ושמונה עולמות שתראה יקר וכבוד של תיח שעסקו בעולם הזה בתורה ולמדו לשם שמים לכל דרכם ועניינם היה לשיש והיו מתנהגים במדת הענוה ומושכם בכבוד אור פני הצדיקים ומאירים כזהר הרקיע ועל ראשם חופות מאבנים טובות מאד או אומרים להנשמה ראה בכבודן של צדיקים שיושבין בנן עדן אם אתה תנהג בטוב כמו אלו הצדיקים תזכה אתה גם כן ליקר ותפארת הזה ואח"כ מביאים הנשמה לפני הקדוש ברוך הוא ולובשים אותה לבוש דיקר כצורת הגוף ודיוקנא דהאי עלמא (=) ואז הנשמה נהנית מזיו השכינה ומעטרין לה בכמה עטרין ואומרים לה הננו עושין לך כל הכבוד הזה על מנת שתהיה צדיק ותהיה יראת ה' על פניך ומשביעין אותה בשמא דמלכא קדישא דלא תחטא ומתרינן בה כמה התראות ואח"כ היא משתחת נגד הקדוש ברוך הוא ואחר כך יורדת לגוף לעולם הזה ואם האדם הוא צדיק הוא טוב ובאם שאין האדם עושה רצונו של מקום אזי התורה היא מתמיה על אותו הרשע ואומרת ונפש כי תחטא בתמיה הלא שמעה הנפש קול האלה וקול השבועה שהיו משביעין אותה במרום קודם שירדה לגוף האדם הלא התרו בה בכמה התראות כגיל' (ג) אמנם אעפ"כ אל תתיאש מן העולם הבא רק ראה לתקן מה שאתה פוגם ועל אורן החטאים שאתה זוכר ע"י ראייה שאתה מסתכל בזה החטא או שאתה זוכר או ידעת וזה הפירוש של או ראה או ידע על כולם תוכל לשוב בתשובה שלימה ותתודה בדמעות על כל חטא ועון ואם לא יגיד כל החטא להתוודות עליו קמי הקדוש ב"ה קודם המות אז ונשא עונו ותסבול עונש צער של גיהנם ושאר עונשים כשתפול בידי אכזרים

וכל

(ב) אג דענקאלט האט די נשמה הנאה פון דעם ליטערייט פון דר שכינה . אג מען קריינט זיא אן מיט פיל קרוינן אג מען זאגט צו איר . נון מיר מענט דיר גאר דעם דאזיגן כבוד אויף דעם תנאי דו זאלשט זיין איין צדיק . אג גאטש פארקט זאל זיין אויף דיין פנים אג מען בשוערשט זיא מיט דעם גאט פון גאט ב"ה . אז זיא זאל גיט זינדיגן . אג מען איז איר מתרה פיל התראות . דר גאט בוקט זיא זיך קעגן גאט ב"ה . דער גאט גידערשט זיא אין גוף אריין אויף דער וועלט . אג אויב דער מענטש איז איין צדיק איז גוט . אבר אז דר מענטש שט גיט דעם ווילן פון גאט . פאר וואונדערש זיך דיא תורה אויף דעם רשע אג זאגט ונפש כי תחטא וזיא קובט דאש אז דר מענטש זאל זינדיגן . אסער ושמעה קול אלה זיא האט דאך גיהערשט דאש קול פון דר שבעה וואש מען האט זיא בשווארין אין היסיל איידער זיא האט גינדיערשט אין גוף אריין אג מען האט איר מתרה גיווען מיט פיל התראות : (ג) גאר פון דעם ווענין זאל דר מענטש זיך גיט מייאש זיין פון עולם הבא גאר ער זאל זענן מתקן זיין וואש ער האט פוגם גיווען . אג אויף אלע עבירות קען ער תשובה טאן אג זאל מתוודה זיין מיט טרערין אויף איםליכר זינד . ואם לא יגיד אבר אז ער וועט גיט זאגן בלויז אבר ווען ער וועט פר זיין מוים גיט מתוודה זיין זינע

זינד

וואש איז נזהר אין די פיר זאכן וואש איף האב פריער גישריבן וועט זיין שפר פיל גיטאפילס זיין אג וועט זוכה זיין צוא נחלה בלי מצרים אמן :

פרק עז כתיב עש שמיים אין דער פרשה ויקרא ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה וגו' דר פסוק ווערט גידרשט אין זהר דען דאש גייט אויף דר נשמה פון דעם מענטשין דאש אז זיא גידערשט אראפ אין גוף אריין אויף דער וועלט . פירט מען זיא דורך מויוונט מיט אקט וועלטין . פון ווענין זיא זאל זענן דעם כבוד פון דיא תלמידי תכמים . וואש האבין אויף דר וועלט תורה גילערענט לשם שמים : אג אלע זייערע ווענין זיין אלץ גיווען לשם שמים . אג האבין זיך נהג גיווען אין דער מדה פון ענה אג זייער ויצונג איז כבוד אג דיא ליכט פון דיא צדיקים לייכטין אזא וזיא דער גלאנץ פון דעם היסיל . אג אויף זייער קאפ זיין פאר הארדין חופות פון זייער טייערע שמייר . זאגט מען צוא דער נשמה . זעה אין דעם כבוד פון דיא צדיקים וואש זיין גן עדן . אג אויב דא וועסט זיך אויף פירן אזא וזיא דיא צדיקים וועסטו אויך זוכה זיין צו דעם דאזיגן כבוד אין דעם שיינקייט . דר גאט בריינגט מען די נשמה פאר גאט ב"ה . אג מען קלייד זיא אן מיט טייערע קליידר אזא וזיא דאש גיטאפילט פון דעם גוף .

וכל זה נרמז לך בעצמך. (ו) והקב"ה הוא מלא רחמים ברוב חסדיו על בריותיו והוא מעמיד ממונים ושלוחים ברקיע המכרזים בכל יום אתערו בני עלמא לקמי מלכא קדישא אתערו וחוסו על עצמכם וחוסו על בניכם ומפני כך כמה פעמים יבא פתאום יראה וחרדה בלב האדם לזכור את יום המיתה כדי שיתחרט על מעשיו הרעים והירא וחרד לדבר ה' מתנבד ומתחזק לילך בדרך טובים ואז האדם בעצמו מתעורר לעשות תשובה שלימה ומי שיש לו לב אביר וקשי עורף איז תיכף אחר התרסה שב אל קיאה צואה לעשות עבירות כמנהגו אז כמה חיילות של מלאכי חבלות אורבים עליו להדבק בו להסנין אותו שילך בדרך הפושעים ומורדים ומביאין אותו לכמה מדות רעות להיות אכזר ומלעיג על דברי חכמים וכך דרכיו בכעס ואינו חס על כבוד הבריות ואח"כ מושלין המלאכי חבלות על אותו אדם עד שמביאים עליו כמה קלקולים ומעבירין אותו מן העולם בענין רע. (ה) ופתאום יבא על אותו האדם איזה פגע רע שכל רואיו תמידיו על סיבות הרע וכל זה הוא בשביל שמסר עצמו במעשיו הרעים ביד הס"א כי המשותתים הממונים על סיבות הרעות אורבים ומצפים מתי יעשה האדם איזה המ"א ועין אפילו המ"א קל יפול בידם. (ו) כדמצינו בימי הארי' דל שהיה לו תלמיד זקן וגדול הדור הזה רבי חיים וויטאל דל שהיה פעם א' בבית המדרש של הארי' דל הביאו לפניו אשה אחת שהיתה חולה בחולי רע והיתה כדמיון פגע רע ולא ידעו מה הרעה אשר פגעה בה אם יש רוח אצלה או שד או שאר מקרה ואמרה האשה לפני הארי' דל שהיא בריאה וחזקה בלי כאב רק לפעמים נהפכה לדמיון אדם שיש בו פגע רע ראה הארי' דל הדפק שלה ואמר שנחלבש בה רוח א' בר מינן ושלחה לביתה ולערב צוה הארי' דל להרב מהורר חיים וויטאל דל שילך אל האשה ויוציא הרוח ממנה ואמר לו הארי' דל ראה ורהחכם

וידן פאר נאט ביה. דענקמאלט געשען וועט ער ליידן פון זיינע זינד עונש און צער פון דעם גיהנום און דאש איז ער זיך אליין גורם. (ו) און נאט ביה איז דאך האל מיט רחמנות דרום סתם זיינע פיל חסדים. שטעלט ער מסגים און שלוחים אין היכל וואש זייא רופן אויף איינליכן מאן. דער וועקט זיך איר לייט פון דער וועלט תשובה צוא מאן פון נאט ביה. דר וועקט זיך און דער פארקט זיך אויף זיך וועלכערט. און דר פארקט אייך אייך איינער קינדער. און כחמת דעם אויף רופן וועט אפאל פרוצלאנג קיסען איין פארקט און איין ציטונג איין דעם מענטשנים הארץ צוא גידיינקן דעם מאן פון דעם טויט. פון וועגן ער זאל תרסה האפן אויף זיינע ביידע מעשים. און דער וואש פארקט זיך און איילט זיך צוא דיא בייד פון נאט שטארקט ער זיך צוא גיין אין דיא גוטע וועגן אפער דער וואש האט איין שטארק הארץ און איז הארש אקטיוו דר קערט תיכף ווידער צוא מאן עבירות נאך דער תרסה. און דענקמאלט לאקן אויף אים פיל תולות פון מלאכי חבלות צוא בהעפסין זיך אין אים און אן צוא ביידן אים ער זאל גיין אין דעם וועט פון די פושעים און מורדים. און פריינגן אים צוא פיל מדות רעות. דאש ער זאל גיין איין אכזר. און זאל שפעטן אויף דיא בייד פון דיא חכמים און אלע זיינע וועגן זאלן זיין פגעס. און זאל גיט תם האפן אויף

דעם כבוד פון לייט. דר נאך גייעלטיגן די מלאכי חבלות אייבן דעם מענטשן. פון זייא זיינען אים מעכיר פון דער וועלט מיט אשלעכט ענין. (ה) און פרוצלאנג טוט קסן אויף דעם מענטשן אז איין פגע רע אז אלע וואס זעהן דאש פון וואונדערן זיך דרויף. און דאש אלץ איז ווייל דורך זיינע שלעכטע מעשים האט ער זיך פאר קויפט אין דיא הענט פון דער סטרא אטרא ווארם דיא משחיתים וואש זיינען סמאנה אויף דיא שלעכטע סיבות. דיא לאקן און האפן ווען וועט דר מענטש מאן עפיש איין עבירה. וועט ער אין זייערע הענט אריין פאלן. (ו) אזו וואש עש האט זיך גיטראפן איין מעשה אין דיא צייטן פון הארי' דל. דען דער הארי' דל האט גיהאט איין תלמיד זקן. און איין תלמיד גדול הדור ער האט גיהיישן רבי חיים וויטאל האט מען גיפראכט אין דעם בית המדרש פון דעם הארי' דל איין אשה וואש זיא איז שטארק קראנק גינען און מען האט גיט גיט וואש איר קראנקייט איז ציא איז פון האנדן אין איר איין רוח אדר איין שד אדר אנדער טרעפונג. האט דער הארי' דל גינען איר דפס און האט גיזאנט אז אין איר האט זיך פגעפסן איין רוח. און האט זיא אפ גישיקט צוא איר חיים. און פאר נאכט האט ער גיהיישן צוא דעם תרב רבי חיים וויטאל ער זאל גיין צוא דער אשה און זאל מיט שמות און פונות דעם רוח ארויש

ותתחכם נגד הרוח כי הוא שקרן וכזבן גדול וכשאתה תשאל לו על שמו יהיה משקר ג' פעמים והגיד לו האר"י ז"ל כוונות השמות איך להתנהג להוציא הרוח והלך הרב רבי חיים וויסאל ז"ל בין השמשות לבית הרוח וקודם שנכנס הרב רבי חיים הנ"ל אמר הרוח לאותן האנשים העומדים עליו תראו שיבא לכאן הרב ר' חיים וויסאל להוציא אותי מן האשה אבל אין אני מתיירא ממנו ואין לי פחד ממנו ודבור זה היה מדבר בקול רם ובעוז מצח כדרך של הרוח וכל זה היה קודם ביאת מהור"ר חיים וויסאל לאח"כ בא מהר"ח לתוך החדר ומיד שכשראה הרוח פניו של מהר"ח וויסאל מיד התחיל לרתת וקם לפניו ונפל מרוב המורא על פניו ואמר הרוח רבי אין אני כדאי לראות בפניך הקדוש ואח"כ שאל הרב את הרוח מי אתה והשיב פלוני בן פלוני והיה שקר בפיו ואח"כ שאל הרב אותו פעם שנית ושיקר וכיהש בו עד פעם שלישית ובפעם הרביעית התחיל והגיד את שמו האמיתי ואז התחיל הרב מהור"ר חיים להזכיר איזה שמות קדושים והתחיל הרוח לדבר קשות ובעוז מאד מאד ואמר הנני יוצא מיד וכוונת הרוח היה לצאת דרך בית הוושפ ודרך הצואר והיה רוצה בדעתו לנקוב הסימנים מן האשה והיה רוצה לכבות כל הנרות שבאותו החדר ולהזיק איזה נפשות שהיו שם בחדר והרב מהור"ר חיים וויסאל הבין את כונתו ומהשבתו הרעה ואמר לו רצוני שתלך אתה דרך אצבע קטנה של רגל השמאל של האשה ואמר הרוח שכך יעשה והרב מהור"ר חיים וויסאל הבין שהוא שקר כי כוונת הרוח היה דוקא להמית האשה מיד גזר עליו חרם וגידי ושמטא שלא יצא עכשיו כלל כי ראה הרב שאם יצא הרוח עכשיו מחמת ההשבעות ושמטות או בודאי תמות האשה והגיד הדבר כך והלך להתפלל ערבית לבית האר"י

ארוש פרייבן פון איר: האט אים דר האר"י ז"ל אן גיזאגט זעה אונ גנייא זיך קלוג מיט דעם רוח ווארום ער איז איין גרויזער שקרן אונ איין פֿיגן: אונ אז דא וועט אים פֿרעגן וויא ער הייסט וועט ער זיך זאגן ליגן ביו צום דריטן מאל: אונ דער האר"י ז"ל האט דעם רב רבי חיים וויסאל גיזאגט דיא פֿונות פון דיא שמות וויא אזא ער זאל זיך טהג זיין דעם רוח ארוש פרייבן פון דער אשה: בין השמשות איז דר רב רבי חיים וויסאל גיזאגטן צוא דעם הויז וואו די אשה איז גיווען: אונ איידר דער רב רבי חיים וויסאל איז אריין גיזאגטן האט דער רוח גיזאגט צוא דיא סענטשין וואש זיין גיטמאגן בייא אים: איר וועט זעהן דאש דר רב רבי חיים וויסאל וועט אהער קיפן מיך ארויש צו פרייבן פון דער אשה: אבער איך פארקום מיך פאר אים גיט: אונ דאש האט ער גירעט מיט איין הויך קל: אונ מיט איין עזות מצח אזא וויא דער שטייגט פון איין רוח איז צו ריידן מיט עזות מצח: אונ דאש אלץ איז גיווען איידר רבי חיים וויסאל איז גיקפן אבר וויא רבי חיים וויסאל איז אריין גיקפן אונ וויא דער רוח האט דער זעהן דאש פנים פון רבי חיים וויסאל האט ער טיפן אן גיהויבן צו ציטן אונ סתם גרויש מרא איז ער גיפאלן אויף זיין פנים: האט דער רוח גיזאגט רבי איך בין גיט ראוי צוא זעהן זיין הייליג פנים: דער נאך האט דער רב רבי חיים וויסאל גיפֿרעגט דעם רוח ווער

בישטו: האט ער אים גיענטפֿרט דער אונ דער: אונ דאש האט ער ליגן גיזאגט: דער נאך האט דער רב אים נאך אפאל גיפֿרעגט ווער בישטו: האט ער זיך ווידער גיענטפֿרט אויף איין פֿרעסדין נאמן: אונ אזא אויף איז גיווען דאש דריטע מאל: צום פֿערטן מאל האט ער ערשט גיזאגט זיין רעכטן נאמן: האט רבי חיים וויסאל אן גיהויבן צו דער סאגן עטליכע שמות הקדושים: האט דער רוח אן גיהויבן צו ריידן הארמע רייד אונ מיט גרויש עזות מצח: אונ האט גיזאגט איך וועל טיפן ארויש גיין: אונ דיא פֿונות פון דעם רוח איז גיווען דאש ער האט גיוואלט ארויש גיין דורך דעם וושט אונ דורך דעם האלז אונ אין זיין זיעה איז גיווען צוא לעכרין דיא סיכנים פון דער אשה: אונ האט גיוואלט פֿר לעשין אלע ליכט וואש זיין גיווען אין דעם חדר: אונ טיפן צוא זיין דיא סענטשין וואש זייען דארטין גיווען: אונ דער רב רבי חיים וויסאל האט אבר פֿר שטאגן זיין פֿונות אונ זיין פֿיזע סתם: אונ האט גיזאגט צוא דעם רוח איך וויל דא זאלשט ארויש גיין דורך דעם סינטסן פיגער פון דעם ליגן פֿוס פון דער אשה האט דר רוח גיזאגט אז ער וועט אזו טאן: אבר דר רב רבי חיים וויסאל האט פאר שטאגן אז ער זאגט ליגן אונ זיין פֿונות איז דוקא צוא שייטן דיא אשה: האט ער טיפן אויף אים גזר פֿתח גיווען ער זאל איינזגן גאר גיט ארויש גיין פון דער אשה אונ איז אונעק גיזאגטן דאנקען מעריב

הארי זל ואחר התפלה סיפר מהרי"ח וויטאל להרב הארי זל כל המעשה הנ"ל והשיב הארי זל
זת אידע לך בשביל שהלכת בלילה אל הרוח ולא מבעוד יום קודם הלילה שאמרת לך כי בלילה הן
שליטת החיצונים ודינים והרוחות מתגברים באותו הפעם ואין אותו זמן גורם לפעול פעולות נגד
הרוח בלילה אדכ אמר הארי זל למהורר חיים וויטאל לך לשלום והלך עמו מעט דרך הדלת מה
שלא היה עושה כן לשאר תלמידים ולמחרתו אחר התפלה הלך הרב מהרי"ח וויטאל להשביע את הרוח
והוכרח הרוח לצאת דרך אצבע קטנה של רגל האשה והיו האנשים וגו' רואין את הרוח שנדמה
להם כמו חוט של אש והיה דולק וצועק ובוכה על מעשיו ואדכ שאל הרב מהורר חיים וויטאל את
הרוח מפני מה אידע לך כך שנעשית רוח ומה חטא היה בידו והשיב שהוא היה בעל לשון הרע
רמאי ושקרן ואחר כך היה שואל מפני מה היה לו רשות לילך לתוך האשה זו ולנוח בתוכה והשיב
שהממונים שלו נתנו לו רשות לבוא לתוך האשה כי הוא היה שוכב על העפר שעל גבי הכירה ומ"מ לא
היה לו רשות לבא לתוך שום אדם עד שפעם אחד באתה האשה זאת להכין אש ועצים לבשל מאכלים
ליום השבת והיתה האשה משוררת זמרים של ניבול פה והיה לי רשות לבא אליה וזהו שלשה שנים
רצופים אשר הוא שוכן בתוכה עד כאן המעשה. (ו) על כן יראה האדם ויצייר בנפשו כמה הקב"ה
מדקדק עם הבריות ומה הרשע הזה שלא חטא אלא בפיו ובשפתיו שהיה מדבר לשון הרע ורכילות בעון
הזה נעשה רוח ומכ"ש העושה עבירה בפועל עבירות שהן חייבי כריתות או ארבע מיתות ביד או
המחלל שבת בפרהסיא עאכ"ז ומה האשה הזאת שהיתה עוסקת במצות הכנת מזון לשבת וע"י שהיתה

מזמרת

מקריב אין דעם הו"ו פון דעם הארי זל נאך דעם דאבנען
האם דער רבי חיים וויטאל דער ציילט דא גאנצע מעשה
פר דעם הרב הארי זל. האם דר הארי זל אים גענערט
דאש האם זיך דיר גיטראפן ווייל דא פישט גיגאנגן צוא
דעם רוח ביי נאכט. און נישט בייא טאג דען איה האב
דיר דאך גיזאנט אז בייא נאכט איז דאש גינעלטיקייט
פון די חיצונים. און די דינים מיט דא רוחות שטארקן
זיך דענמאלט. דרום איז דענמאלט נישט די צייט צו ווערן
ווערן קענין די רוחות. דער נאך האט ער גיזאנט צוא רבי
חיים וויטאל גייא צוא שלום און האט אים אביסל פלייט
איבר דר סיר פון דעם הו"ו וואש ער פלעגט צוא זיינע
איברע תלמידים אז נישט טאג. און צו סארגן נאך דעם
דאבנען איז דר רב רבי חיים וויטאל גיגאנגן צו פשווערן
דעם רוח ער זאל ארויש פון דר אשה. און דער רוח האט
גטום ארויש דורך דעם מינסטן פינגער פון דעם לינקן פוס
פון דר אשה און דא סאנבלין און ווייבר האבן גיזעהען
דעם רוח דאש ער האט זיך פאר גייא גיזיין וויא איין
פאדים פון פייער. און דער רוח האט גישריען און האט
גוויינט אויף זיינע ביידע מעשים וואש ער האט גיטאגן.
דר נאך האט דער רב רבי חיים וויטאל גיפרענט דעם
רוח פאר וואש האשטו דאש אעלעכש גיטאגן וואש דא
בישט גיזארגן איין רוח האט דער רוח אים גינענטפערט דען
איה בין גינען איין בעל לשון הרע און איין רכילות זאגער

און איין שקרן. דער נאך האט ער אים גיפרענט פאר
וואש האשטו גיהאט רשות אריין צוא גיין אין דער דאזיגער
אשה. האט ער גינענטפערט זיינע ממנים האבן אים גינעבן
רשות אריין צוא גיין אין דער דאזיגער אשה דען איה בין
גילעגן אויף דעם אש וואש איז גינען אויף דעם קיטן
נאר פון דעסט וועגן האב איה קיין רשות נישט גיהאט אריין
צוא גיין אין קיין שום מענטש. ביז איין סאל איז דא
דאזיגער אשה גיקטן אן צוא גרייטן האלץ און פייער צוא
קאכין לכבוד שבת און זיא האט בשעת מעשה גיזונגען
ליידר פון ניבול פה האבן דא ממנים מיר גינעבן רשות
אין איר אריין צוא גיין. און עש איז שוין דרייא יאר אז
איה בין שוין אין איר. (ו) פון דער מעשה קען מען אפ
לערנן וויא וייער נאם ב"ה איז סדקס מיט דא לייט.
דען מה דאך דער דאזיגער וואש האט סער נישט גיזינדיגט
נאר מיט זיין מויל און מיט זיינע לעפצין דאש ער האט
גירעשט לשון הרע. איז ער דורך דער ויגד גיזארגן איין
רוח. סכל שפן דער וואש טוט מיט דא הענט אעלעכע
עבירות וואש מען איז הייב פרת אויף וייא אדער מען איז
חייב גינעזין סתות בית דין אדר וואש איז סחלל שבת
בפרהסיא. איז שוין אפשיטאט ער האט נאך איין גרעסרין
עונש. און מה דאך די דאזיגער אשה וואש זיא האט עוסק
גינען אין דר מצוה אויף שבת אן צוא גרייטן שפיו נאר
ווייל זיא האט גיזונגען ליידר פון ניבול פה איז זיא גיטראפט
גיזארגן

מומרת זמרים של ניבול פה בא אליה הרוח עאכ"ז מי שחטא בפועל אזי יש רשות למזיקים וההורות להזיק לו. (ח) ע"כ כל אחד ואחד מישראל יש להתפלל לפני קונו להציל אותו מכל פשע ועון ולא ירגיל אדם לדבר נבלות פה וכשיגיע עת זמן שהאדם מתעורר מעצמו לעשות תשובה אף כי השעה תהיה עוברת אל יתחרט על התשובה שכבר עשה רק יהזיק תמיד בעבודת ה' והבא ליסור מסייעין אותו וא יהיה לו טוב סלה :

פרק עה שלמה המלך ע"ה כתב בקהלת ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח פ"י אותן המעשים שהבל שלהם הוא דברי שמץ ודופי הבל כזה אינו עולה למעלה מהשמש במעלות עליונות אלא אזיל ושם תחת השמש כי לכל עניינים שבעולם יש הבלים וכמו שיש הבל בדבור כן יש הבל במעשה ואם יש הבל של מצות אזי מיד אותו ההבל עולה למעלה למעלה ומתעפר למעלה ונעשה סניגור קמי קב"ה ובאם אדם מדבר דברי שוא אזי ההבל של פעולה זו אזיל ושם בעלמא ומיד בשתצא נשמתו של זה האדם אזי אוחו ההבל בנשמתו וזורקו כמה פרסאות ומייסר אותו מאוד. (ב) ויש שלמה המלך וראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח פ"י אותן המעשים שהכל שלהם אינו עולה למעלה מהשמש בעולמות עליונות אלא אזיל ושם תחת השמש אזי הוא גורם רעה לעצמו ובפרט מי שהוא פוגם בדיבור דברים של כיעור על חבירו בחנם אזי הבל זה מקמרג ומכ"ש כשאדם מוציא דיבור ודורש רברים ובאים לידי שגיאה ודורשים מחטא אדה"ר או בחטא השבטים ובמכירת יוסף ובמעשה דוד ובת שבע והמה מפליגים בחטאם שלא כדת והתורה כיסהו אי אתה רשאי לפרסם אף שהדרשן כוון לאמת מכל מקום עתיד ליתן את הדין ומכ"ש אם הדרשן בודה מלבו ובקש לתלות בוקי סריקי בארם הראשון יציר כפו של הקב"ה

אז דער מענטש רעם שלעכטע רייד דענמאלט שוועבט ארום דער דאס דער פון אויף דער וועלט. און פרייף וויא דער מענטש שטארבט. בגרייפט דער דאס זיין נשמה און ווארפט זיך פיל מייל און שטראפט זיך זייער : (ב) און דאש האט שלמה המלך ע"ה גימיינט וראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש און איך האב גיזען אלע מעשים וואש ווערן גיטאן און קימט גיט ארויף אויף דעם הימל נאר זיין בלייבן און שוועבן ארום אונטער דער זון והנה הכל הבל ורעות רוח און נון דאש אלץ איז נארישקייט און איין צוא בראבין גימט און בפרט דער וואש איז פונם אין זיין דיבור : דאש ער רעם אויף זיין חבר מעסע רייד אום יוסט דענמאלט איז דער הכל מקמרג אויף אים. און ככל שכן דער וואש דרשית פאר פיל לייט און קימט צוא איין שגיאה דאש ער דרשית פון דעם חטא פון אדם הראשון. אדער פון דעם חטא פון דיא שבטים וואש זיין האבן פאר קיפט צוא יוסף. און פון דער מעשה פון דוד מיט בת שבע. וועלן זיין בידאי דרויף אפ געבן דין און חשבון ווען אפילו דער דרשן איז מכון דעם אמת. און ככל שכן אז דער דרשן טראכט נאך איש פון זיין הארץ און היינט אן איין זינד אויף אדם הראשון וואש גאט ב"ה האט אים פשאפן מיט זיינע טענער אדער ווען ער טראכט עפ"ם אויש אויף דוד

הכלך

גיזארק דאש דער רוח איז אין איר אריין ככל שכן דער וואש זינדונט מיט די הענט אדר מיט אנדער גלידך האבן בידאי רשות דיא רחות און דיא מוקים אים מוק צו זיין. (ח) דרום גיהער אפליכר יהודי כתפלל זיין פון זיין בשעפר ער זאל אים מציל זיין פון אלירלייא זינד און קיסטיים און זאל זיך גיט גיזען צו ריידן ניבול פה. און זאל זיך קמיר שטארקן אין נאמט דייגס. און דער וואש קימט זיך צוא רייגן פון זיינע עבירות. העלפט טען אים פון דעם הימל. און דענמאלט וועט אים גוט זיין אויף אייביג אמן סלה :

פרק עח שלמה המלך ע"ה האט גישריבן אין קהלת ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח איך האב גיזען אלע מעשים וואש ווערן גיטאן אונטער דער זון און אלץ איז נארישקייט און איין צו בראבין גימט. דאש האט ער גימיינט די מעשים וואש זיין שלעכט אדער דער דיבור וואש איז שלעכט דייגן ניבול פה אדער לשון הרע. אזוי איין הבל גיט גיט ארויף העכער פון דער זון דאש איז גימיינט דאש קימט גיט ארויף אויף דעם הימל נאר דאש בלייבט און גיט ארום און שוועבט אונטער דעם הימל אפער ווען איינער רעם דברי הורה גיט דער דאמפ הייף ארויף נאנץ הודף און ווערם דארטין גיקריינט און ווערם איין סניער צוא דעם מענטשן פאר גאט ב"ה אבר

הקביה או בהשכמים שבמי יה או בדוד המלך עיה וכדומיהן שהן חסידיו עליין • (ג) והנה אציג לך מאמר אחד מה שכתב ב זוהר פרשת בראשית ודל תנו רבנן כשחלה רשב"י עאלו לגביה רבי פנחס ב"י ורבי חייה ורבי אבהו אמרו ליה מאן דהוא קיומא דעלמא שכיב אמר להו לא בית דינא דלעילא מעייניי בדינאי דהא אנא חדאי דלא אנא אתייהב למלאכא ולדינא דלעילא דאנא לאו כשאר בני נשא אלא הא דינא דילי קב"ה דיינא ליה ולא בית דינא והיינו דאמר דוד מלכא שפמני אלהים וגו' וכן שלמה אמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו משפט עבדו בלחודיו ולא אחרא • (ד) דהא תנינן כשארם שוכב בית דינא דלעילא מסתכלין בדינאי אית מנהון דנמין לכף זכות ואית מנהון דנמין לכף חובה כיון דחזיו חובה בבר נש וכד דינא הוה קמי קב"ה לא נפיק אינש למהוי בההוא דינא בר טב מאי מעמא דהא תנינ מכליו (פ' מדרת) דמלכא עילאה נמי דזכות תדירו הוי כוליה צד רחמנות ובידו לשבקא לחשאין וחובין הה"ד כי עמך הסליחה ולא עם אחר ובנ"כ בעינא קמיה דהוא ידן דינאי ואנא עאל אתריסר באבי דעלמא דאתי דלא אעברו לון בר אבהתא ולא אית מאן דימחה בידי ועוד דלא אתבע רשותא • (ה) ארשב"י מלה וחמו בבי מרעיה דלא הוי תמן תווחו ולא יכילו למללא מדחילו רבא דהוי עליה עד דהוי יתבי סליק לון ריחין דבוסמין סניאין וכל חד וחד מנהון אתישר חיליה עד דהוי חמו לרשב"י הוי ממלל ולא הוי חמאן בר מיניה לבתר עידן אמר להו רשב"י חמיתון מידי אמר ליה רבי פנחס לא אלא כולנו תווחון על מה דלא חמינא לך בבי מרעך זמן רב וכד חמינן לך סליק לון ריחין ובוסמי דגן עקן ושמענא קלא ממלל ולא ידענא מי ממלל עמך א"ל ולא שמעתון מלה אחרוני בר מדריי אמר ליה לא • (ו) אמר תמיהנא על רבי פנחס דלא חמא דאנא חמית ליה כען בההוא עלמא לתתא מריא ברי

ובען

המלך אדער אויף אנדערע חסידים דער האט גינדאי אגרויסן ענין • (ג) אונ גן איה וועל דיר שטעלן איין מאסר וואש עש שטייט אין זוהר פרשה בראשית חנו רבנן דיא רבנן האבין גילערינגט אז רבי שמעון בן יוחאי איז קראנק גיווארן זיינען צוא אים אריין גיגאנגען רבי פנחס בן יאיר און רבי חייא און רבי אבהו • האבן זייא צוא אים גיזאגט דער וואש אויף אים שטייט דיא וועלט ואל שטארבן אויף וואש וועט דיא וועלט שטיין • האט ער צוא זייא גיזאגט דאש בית דין של מעלה האבן קיין רשות ניש סוף צוא משפטין אונ קיין שום מלאך האט קיין רשות איבער מיר ניש דען איה בין ניש אז וויא אנדערע מענטשן נאר גאט ביה אליין וועט סוף דין זיין אונ דאש האט דוד המלך ע"ה גיבעטן שפמני אלהים דא גאט משפט סוף אליין אונ אז אויף האט שלמה המלך גיבעטן גאט ביה אליין ואל אים משפט אונ ניש דאש בית דין של מעלה • (ד) דען מיר האבן גילערינגט אז דער מענטש שטארבט • איז דאש בית דין של מעלה מעין אין זיין דין • אטייל פון זייא זיינען דעם מענטשן דין לכף זכות אונ אטייל לכף חובה • ווייל זייא זעהען דער מענטש האט גיזינגיגט • אבער אז גאט ביה אליין משפט דעם מענטשן וואש אין זיין מאכט איז צוא פאר נעבין דיא זינד אונ ער איז איין גרויסער בעל דרכים • ניש דר מענטש גינדאי ארויס ניש פון דעם משפט • אונ דרום האב איה

זיין

וכען שדרו בדילי מלעילא ואתחזין לי אתרא דצדיקייא לעלמא דאתי ולא אתיישר בלבאי דוכתאי בר עס אחיה השילוני ובירינא דוכתאי ואתינא ואתו עמי תלת מאתן נשמות דצדיקייא ולעילא מנהון אדהד דהוי יתיב גבאי והוי ממלל עמי ובעא דלא אתגלי חוביה לכל עלמא בר מאי דאמרה התורה בניניה ואתכסיא בהווא אילנא דביע ואנא אמינא ליה דהאלחברייא גלינא כבר אמר האי דגלי לחברייא סב ושפיר עבדית אבל לא לשאר עלמא מאי מעמא דחס הקב"ה על יקריה ולא בעי לפרסמא הווא חובה אלא בהווא אילנא דאכל מיניה וכו' קריב לגביהר אלעזר בריה אל אבא מה אנא התם אל זכאה חולקך ברי זמן סניא יחא דלא תתקבר גבאי אבל בהאי עלמא דוכתא דידך בירינא וכו' (י) מכאן תראה שלא טוב מאוד עושין הדרשנים שדורשים בפרהסיא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואומרים בפומבי ברבים בפני עמי הארצים בדרוש שלהם אדה"ר מין היה ועבר על עבודת כוכבים ג"ע שרד וכיוצא בזה היתכן לעשות כן לומר על יציר כפיו של הקב"ה שהוא היה צדיק גמור ובאדה"ר היו תולין כל הנשמות של דורי דורות ואותן נשמות הרשעים שהיו תלויין בו בנשמתו של אדה"ר או באחת מאיבריו הן היו החוטאים והיו נחפזים וממהרין לחטוא אבל אותה הנשמה שהיתה מיוחדת לאדה"ר לא חטאה כלל כי היא חיה קדשי קדשים ומבואר שם בזוהר חדש שיש סכנה גדולה לבעל הדרשן כשידרוש איזה גנאי על אדה"ר פן יקיים בו ונפל ממנו רב"ה (ח) ע"כ ראוי לגעור בהעושין כן כי אין הקב"ה חפץ באלו הקוראים תגר על ישראל ועל הצדיקים ועל נשמות הצדיקים והתורה חסה על כבודן של רשעים כמשאד"ל ואת הבהמה תהרגו שלא יאמרו הבריות פלוני נכשל בבהמה זו עכ"ל ע"כ יראה האדם לצדד על חטא אדה"ר לטובה וכן על חטא העגל ומכירת יוסף והאוחז במדת המוכרים לשבח מאריך ימים ושנותיו אמן :

יין עפים נידרין פון מין זון רבי אלעזר . און איצונד האט מען די דרשנים וואס דרשן ברבים אין שולן און זאגן מען נאך מיר גליקט פון דעם היכל איך זאל מיר אויש קלייבן אין ארט . און מען האט מיר גיווילן דאש ארט פון דיא צדיקים האב איך מיר אויש דער וויילט מין ארט זאל זיין לעבן דעם גבאי אחיה השילוני . און אז איך האב מיר שוין אויש דר וויילט מין ארט פון איך קארק גיקוקן און מיט מיר זיין גיקוקן דרייא הונדערט נשמות פון צדיקים און אייבר ויניא אין אדם הראשון און ער האט דאש גירעט מיט מיר . און האט מיך גיבעטן איך זאל זיינע זינד גיט אנפאלעקן פאר דיא מענטשן גאר דען דר זינד וואש דיא תורה האט אויף אים אן גישריבן . האב איך אים גיואגט איך האב דאך שוין געלח גיווען דיינע זינד צו דר תבריא . האט ער גיואגט דאש וואש דו האשט געלח גיווען צו דר תבריא . דאש האשטו רעכט גיטאן . אפער צו די איבריגע מענטשן פון דער וועלט זאלשטו גיט געלח זיין ווארום גאט ב"ה האט חס גיהאט אויף מין פאר און האט גיט גיוואלט פארסם זיין מיינע זינד גאר דאש וואש איך האב גיגעטן פון דעם עץ הדעת . האט רבי אלעזר זיין זון גינעהנט צו רבי שמעון בן יוחאי און האט אים גיפרענט מין פאטער וויא אזו תשוב בן איך דארטן . האט רשבי אים גיואגט וואל אזו דין חלק מין זון . פל צייט וועשטו נאך לעבן אפער אויף ייער וועלט האב איך זיין ארט אויש דר וויילט לעבן מיר : (י) פון דער קעשה קענשטו זען אז גיט גיט

מען די דרשנים וואס דרשן ברבים אין שולן און זאגן פאר דיא עמי הארצים אין זייער דרשה . אדם הראשון איז גיווען אין מין און האט ער גיווען אויף געבדע גילגים און זינד און רציחה . גאט איז דען רעכט אזו צו זאגן אויף דעם וואש איז ווארן בשאפן מיט דיא מענער פון גאט ב"ה . און איז גיווען אין רעכט צדיק און אין אים האבן גיהאנגן אלע נשמות פון דור דורות . און די נשמות פון די רשעים וואס האבן גיהאנגן אין זיין נשמה אדער אין איין אבר פון זיינע אברים . דיא האבן גינדיגט . אפער דיא נשמה וואש איז גיווען מיוחד צו אדם הראשון דיא איז גיווען קרש קדשים . און זיא האט גאר גיט גינדיגט . און אין ווהר חדש שטייט אז עש איז אנגוישע סכנה צו דעם דרשן וואש דרשה איין גנאי אויף אדם הראשון דען ער קען תלילה דורף דעם פון דער וועלט אנועק גיין : (ח) דרום גיהער מען אן צוא שרייען אין דיא וואש מען אזווא . ווארום גאט ב"ה וויל גיט אין דיא וואש זיינען קרא תגר אויף זיינע צדיקים און אויף די נשמות פון דיא צדיקים . און די תורה האט חס אפילו אויף דעם פאר די רשעים דרום זאל דר מענטש זעהען צוא פאר ענטפערן דעם חטא פון אדם הראשון לטובה און אזו אויף דעם חטא פון דעם עגל און פון סבירה זינס און דר וואש בגינדיגט אין דר סבה וואש דער מאגן אימליכן צוא שבת דר נעט האבן אריכות ימים ושנים אמן :

פרק עט כתיב מיעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים וגו' זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה ופי' הדבר כמש' בוזהר שבזמן שהצדיק נפטר מן העולם נשמתו עולה למעלה והיא קרובה לעולמות שלפני כסא הכבוד אזי אומר הקדוש ברוך הוא ליעקב אבינו בני חביבי אשר אתה סבלת יסורים בעבור נידול בנים הנה פבי' זה הצדיק בא לעלמא הדין והוא מהודר ומפואר בכמה קישוטין ובכמה הידורין של תורה ומצות ומעשים טובים ויאות הוא לך לצאת לקראתו ולקבלו בשמחה ובחורה וליתן לו שלום ואני בעצמי וכבודי אלך עמך לקבל פנים המאירות ומסבירות בהורה וביראה: (ג) וזושה מבקשי פניך יעקב סלה מבקש אין כתיב כאן אלא מבקשי דהיינו הקב"ה עם יעקב ומי ראה אלו יוצאים ולא יצאו לקראתו ואז מחאספים כמה כיתות ויוצאים כל כת וכת אצל שער אחד שעוברת שם הנשמה של הצדיק וכולם פותחים את פיהם ואומרים שלום אתה שלום ולתורתך שלום אשריך ואשרי יולדתך לך בא אל חדרך ותופות נאים מוכנים לך ובכל יום מכריזים בכל רקיעין שלא יתעסקו בשום לימוד כ"א בתורה שחידש זה הצדיק בחייו ומקריין לפניו כל חידושיו כדמיון שקדין הכתובה לפני חתן וכלה תחת החופה ולי נראה דזהו הרמז שאר"ל אגרא דבי חילולא מילי היינו מילין דאורייתא דיליה וכל ראשי בני הישיבה של מעלה נוטלין הני חידושים ומודיעין לשאר כיתות וחבורות הצדיקים ומוכריין שמו של הצדיק וכולן פותחים את פיהם ואומרים בריך מתיך לשלם: (ד) ואח"כ מביאין אביו ואמו ומעטרין להו בכמה עשרין בנין בניהם הצדיק וגם קודם יציאת נשמתו מקדימין ג"כ כיתות צדיקים ובאים לקראת נשמתו בעודו בחייו ובאין אצלו לחדרו ומסבבים הצדיקים את מלתו ומביאין עמהון בוסמין ורחיצין של גן עדן והוא זוכה ורואה אותן ונותן להם שלום והן משיבים לו שלום ואומרים לו צדיקא חביבא ברא קדישא להקדוש ברוך הוא אל ירך לבבך בשביל פרידתך מעולם הזה אשר העולם הזה הוא שוא ושקר ובנפשו יביא לחמו ולפעמים מחמת קיום נפשו פוגם בנשמתו ונעשה חילול השם על ידו אבל העולם הבא בן עדן הוא יום שכולו טוב וא"צ לסבב נפשו ואין שום חשא בא על ידו ואומרים הצדיקים

טויער וואש די נשמה פון דעם צדיק גייט דארטן דורך. און אלע זאגן אים די ביקט שלום און צוא דיין תורה איז שלום. וואל דיר און וואל צו די וואש האבן דיך גוזאגן גיט און קום צוא דיין שיינקייט. און שיינע חפזות זיינן דיר אן גיברייט. און אלע סאגן רופט מען אויש אין אלע הימלן. אז מען זאל גיט עופט זיין אין קיין שום אנדערע תורה נאר אין דער תורה וואש דער צדיק האט כחידוש גיזען בייא זיין לעבין. און מען לייגעט פאר אים אלע זיינע חידושים פון דער תורה. אזו איין גלייכנש וויא מען לייגעט די פתובה פאר דעם חתן ופלה אונטער דער חופה. און אלע ראשים פון די ישיבות פון דעם הימל. געבן די דאזיגע חידושים. און זיינן זיין כודיע צוא דיא אייברינג פיתות און תבורות פון דיא צדיקים. און זיין דער סאגן דעם נאמען פון דעם צדיק. און אלע זאגן גלייכנש אז דיין קובץ צו פריד: (ג) דר נאך בריינגט מען זיין פאטער און מוטער און מען בריינגט זיי מיט פיל קרונען פון וועגן זייער זון דעם צדיק. און אויך איידר זיין נשמה גייט ארויש. פערדיין זיך אויך פיל פיתות צדיקים און קושען אונטער זיין נשמה. און איידר ער שטארבט קומט זיין צוא אים אין זיין תהר אריין. און רינגלען ארום זיין בעס און בריינגען

פרק עט כתיב מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב וכו' זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה. דעם פירוש דר פון שטייט אין זוהר דען אין דר צייט אז דר צדיק גייט אונטען פון דער וועלט און זיין נשמה גייט אויף דעם הימל ארום און זיין איז שוין געהאנגן צו די עולמות וואש זיין פיר דעם כסא כבוד. דענקטאלס זאגט נאם ב"ה צו יעקב אבינו. מיין גלייכער זון וואש דא האסט גליטן יסורים פון וועגן נידול בנים. זאלסט וויסן אז דער און דר צדיק קומט אויף דר דאזיגער וועלט. און ער איז זייער שוין און בשיינט מיט פיל צירונג פון תורה און מצות און מעשים טובים. דרום איז רעכט דא זאלסט אים אקענין גיין און זאלסט אים צוא געבן מיט שמחה און תודה און אים שלום געבן. און איך אליין מיט מיין כבוד וועל אויך גיין מיט דיר מקבל צוא זיין דאש פנים וואש לייכט אין דר תורה און יראה: (ב) דרום זאגט דער פסוק מבקשי פניך זיין אקבל פנים זיין דעם צדיק יעקב סלה דער נאם פון יעקב מיט יעקב. און ווער איז דאש וואש זעהט דיא גייט אונטער זיין דעם צדיק און ער זאל גיט ארויש גיין אונטער זיין אים. און דענקטאלס זאגט זיך איין פיל פיתות און איינליכע ביהה גייט ארויש און שטייגן לעבן איין

ענייני העולם הזה הוא הכל הבל ורעות רוח: (ו) ע"כ תבין לך הדרך השוכה והמאורות כאור הבהיר להי עוה"ב וכמה חופות וכמה חדרים מלאים כל טוב מוכנים לכבודך ע"כ באנו להודיע אותך כי בשעה קלה תבא אל בית שמחתך ותבא מאפילה לאורה ותעמוד לפני הקב"ה ותשב בין חבורות צדיקים ותזכה לומר שירה לפני רבון עולמא ואז תראה שיפה קורת רוח שעה אחת בג'ע מכל תענוגי עוה"ז וכששומע הצדיק דברים האלו אז הוא בשמחה ומקבל עליו המיתה בשמחה ע"ז תקנו לומר יהי' שהוא במעמדות ביום שני וזל ותוציאני משלום אל שלום כוונת תפלה זו שאזכה למיתת הצדיקים הנזכרים: (ה) ועל זה יתפלל כל חסיד לעת מצוא זה יום המיתה ר"ל שיתפלל שיבואו לקראתו כתות ומחנות צדיקים קדושים וטהורים כדי שילך עמהם ויתעטר ביניהם בשמחה ובחדוה סניא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו המה המים הוידונים כתות המשהותים ומחבלין ר"ל ואינם זוכים לראות באור השכינה משא"כ נשמת הצדיק מי יוכל לספר כבודו ובא וראה מ"ש שם בזהר ביהודי עשה הקדוש ברוך הוא כבא כבוד ליעקב אבינו לישוב עליה בשעה שהצדיק בא לעוה"ב וכשרואה הנשמה כל הכבוד הזה מברכת ומשבחת להקב"ה ומשתחוה לפניו ונותנת שבח והודיה על גודל היקר וכבוד שנעשית לה ואז הנשמה מתפללת ג"כ על הגוף שישכון לבמה בלי עונש חיבוט הקבר ואומרת מזמור ק"ג ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו וכו' וכיון ששומעין שאר האבות אברהם ויצחק אז אף הן הולכין לקראת הצדיק וע"ז נאמר וישא אברהם את עיניו וזהו נשמת הצדיק (כי הוזהר מכנה את נשמת הצדיק בשם אברהם) וירא אברהם (דא היא הנשמה) והנה שלשה אנשים נצבים עליו זהו נשמת אברהם יצחק ויעקב וכבוד השכינה עמהם ומיד וירק

סימ ויך בשמים און ריחין פון דעם גן עדן * און ער איז זוכה און זעהט זיין * און גיט זיין שלום * און זיין ענפריין אים שלום און זאגן צוא אים גליבסר צדיק הייליגער זון צוא נאם ביה * עש זאל גיט אייפלען דיין הארץ פון וועגן דעם וואש דוא שיינדסט זיך אפ פון דער וועלט דען זיא איז איימיל פאלש און ליגן און דורך סגנה נפשות בריינגט ער צו האנדלן זיין פרנסה * און אפאל פון וועגן זיין פרנסה איז ער פונם אין זיין נשמה און עש ווערט איין חילול השם דורך אים * אבער דר עולם הבא אין גן עדן איז איין מאג וואש איז נאר גוט * און מען דארף גיט מספן זיין לייב זיין און קיין שום זינד קומט גיט דורך אים * און דא צדיקים זאגן אים אז די ענינים פון עולם הזה איז איימיל נארישקייט און צוא גראכין גימט * (ד) דרום זאלסטו דיר אן גריימין דעם נשמן וועג און דא ליכט וואש לייכט אזו וויא דאש לופר ליכט דאש איז היי עולם הבא * און פיל חופות און פיל תדירים וואש זיינן פול סימ אלץ דאש נושט זיינען אן גיברייט פון דיין פבד וועגן * דרום זיינן מיר גיקומען דיר מדיע זיין אז אין איין קליינער וועלע וועסט קומן צו דיין פרייד וואו און וועסט קומן פון פינסטריקייט צוא ליכטקייט און וועסט שטיין פר נאם ביה * און וועסט זיצן צווישן די חברות פון צדיקים און וועסט זוכה זיין צוא זאגן שירה פאר נאם ביה און דענקאלט וועסט זעהן אז איין שעה נחת רוח אין גן עדן איז בעסר פון אלע פענוגי עולם הזה * און אז דר צדיק מוט הערן דא דאזיג רייד * איז ער אויף

זיך מקבל דא מיתה מיט שמחה * און דרויף האבין דא חכמים זל מתקן גיוען צוא זאגן דעם ידו רצון וואש עש שמיים אין מעמדות פון יום שני ותוציאני משלום אל שלום און דוא זאלסטו סוף שון אים ציהין פון שלום צו שלום * די פונגה פון דער תפלה איז * ער זאל זוכה זיין צוא דער מיתה פון דא צדיקים אזו וויא פריער שמיים: (ה) און דרויף זאל איימליכר חסיד מתפלל זיין דאש אז עש וועט קומען זיין צייט צו שטארבן זאלין אים אנפנקענין קומען פיות און מתנות צדיקים קדושים וטהורים * פון וועגן ער זאל סימ זיין גיין און זאל ווערן גיבריינט צווישן זיין מיט גרוש שמחה און חדוה * אפר ער זאל גיט שטארבן וויא איין רשע שטארבט דאש עש קומט צוא אים די פיות פון משהותים רחמנא ליצלן און איז גיט זוכה צו זעהן אין דעם ליכטקייט פון דער שכינה זעה וואש דר וזהר שרייבט נאם ביה האם ניםאכט צו יעקב אבינו איין בונדרי שטול * דאש ער זאל זיצן אויף איר בשעת דר צדיק קומט אויף עולם הבא * און אז דא נשמה זעהט נאר דעם פבד וואש קען מוט איר * דאנקט זיא און לופט צוא נאם ביה און בוקט זיך פאר אים * און גיט איין שבת והודיה צוא אים אויף דעם גרוש פבד וואש איר ווערט ניםאן און דענקאלט איז דא נשמה מתפלל אויף דעם גוף * ער זאל רוען צוא זיכר ער זאל גיט האבין קיין עונש פון חיבוט הקבר און ויא זאגט דעם מזמור פון קאפיטל ק"ג ברכי נפשי את * וכל קרבי את שם קדשו וכו' און ויא דא אייברגי אבות דאש זיינען

(אברהם שהיא הנשמה) לקראתם ספתת האהל וישתחו ארצה נגד השכינה ומתפללת הנשמה ויאמר אדוני אל נא תעבור מעל עבדך ר'ל שהנשמה מבקשת מאת השכינה שתלך השכינה עמה ללוות אותה עד שערי ג'ע ולגמור ולשמור אותה מכל המקשרים עיין שם בזוהר באריכות: (ו) ומה מאוד חביב בעיני הקב"ה מי שרגיל ומזכיר תמיד זכותן של ג' אבות וכן זכותן של משה ואהרן ומרים ושאר נביאי וחסידיו עליון כי כל הנשמות של צדיקים שמחים בראותם מעשים טובים באדם וזכותן מאיר עלינו תמיד וכדאיתא בזוהר חדש פ' בראשית: (ז) ת"ד זימנא חדא הוי אויל רבי יוסי באורחא פגע ביה ר' ירמיה ואולי כחדא פגע בחד מורא הוי מורא דחיל עליהון מאוד א"ר יוסי לר' ירמיה נימא מילין דאורייתא ואח"כ ניזיל פתח ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב וכו' עד דהוי אויל שמעו חד קלא דיניקא במירא דהוי אויל ובכי א"ר יוסי ניזיל לגביה דלא מסתפינא דהא תנן שד לחד מתחוי ומזיק לתרי אתחוי ולא מזיק אויל לגבי האויניקא כד משו לגביה אמר ר' יוסי בני דמרי עלמא אנן ולא מסתפינא מינך כד שמע האויניקא מלה דא היה משיג בדעתו דאומרים כן דחיישי שמא שד הוא: (ח) אמר התוהו ינוקא יהודאי אנא ובר בריה דר' חייא רבא אנא והוי אבא מוילף לי פסוקי דשיר השירים ופסוקי בראשית ואבא מית וגנבי לי גנבים ומוכרח אני להיות משרת אצלם ואעריקא בהתוהו מורא ובכינא על דא דלא ידע אנא לילך ולפנות לבית אמי בכח רבי יוסי ואמר בר בריה דר' חייא רבא יויל בלחדוי כדן נטלין ליה בידוי ואולי: אמר ר' יוסי אימא ברי מאי הוית לעית עם אבוך בפ' בראשית א"ל התינוק בפסוק יהי מאורות ברקיע השמים הוינא לעי א"ל ר' יוסי מאי אמר לך אבוך בפ' דא אמר ליה התינוק כך אמר אבא ג' דועים טובים הוו לישראל במדבר משה ואהרן ומרים ובזכות משה היה יורד מן לישראל ובזכות אהרן היו ענני כבוד ובזכות

זינען אברהם און יצחק הערין דעם קבוד וואש קען שום אן דער נשמה פון דעם צדיק' דענמאלט גייען זייא אויף אנמקענין. דעם צדיק' דאש מיינט דער פסוק ושא אברהם אח עיניו און דיא נשמה הייבט אויף אירע אויגן דען דער זוהר רופט די נשמה אברהם וירא און די נשמה זעהט וזנה שלשה אנשים נכבים עליו און נזן דרייא סאנען שטייען ביא אים דאש זיין אברהם יצחק ויעקב און דר פבוד פון דער שכינה איז מיט זייא וירן לקראתם לופט די נשמה אנמקענין זייא וישתחו ארצה און בוקט זיך צו דר ערד אנמקענין דער שכינה ויאמר אדני אל נא תעבור מעל עבדך און די נשמה בעט דיא שכינה זיאל זאל גיט אונזען גיין פון איר' נאר זיאל זאל מיט איר גיין צו בלייטן זייא ביו צוא דיא מויערין פון דעם ג'ען און זאל זייא היטן פון אלע מקשרים: (ו) און וויא זייער איז גלייבט אין דיא אויגן פון גאט ביה' דער וואש איז גיוואונט צוא דער מאנען תמיד דעם זכות פון דיא דרייא אבות אברהם יצחק ויעקב' און אויף דעם זכות פון משה און אהרן און מרים' און דיא איבריגי נביאים און חסידים ווארום אלע נשמות פון דיא צדיקים פרייען זיך אן זייא זעהן מעשים טובים אין איין מענטשין און זייער זכות לייכט תמיד אויף אונז און וויא עש שטייט אין זוהר חדש: (ז) חנו רבנן דיא רבנן האבין גילערינג אין מאל איז רבי יוסי גינאנגן אין וועג' האט ר' ירמיה אים פגעניגט זייען זיי ביידע גינאנגן האט רבי יוסי גינאנגט צו רבי ירמיה

לאמיר זאגן דברי תורה' און דער נאך וועלן מיר גיין האט ער אן גיהפן און האט גינאנט תורה אויף דעם פסוק ואתה אל תירא עבדי יעקב' וויא זייא זינען אוןא גינאנגען האבין זייא גיהעקט איין קל' פון איין קינד וואש ער איז גינאנגען אויף איין פארג און האט גינאנגען' האט רבי יוסי גינאנט לאמיר גיין צוא אים דען אפילו ווען ער איז איין שד האבן מיר קיין סורא פאר אים גיט' ווארום מיר האבן דאך גילערינט איין שד ווערשט צוא איינס בוויזן און קען אים מויל זיין' צוא צווייא מענטשין ווערשט ער בוויזן אפער ער קען זיאל גיט מויל זיין' זייען זייא גינאנגען צוא דעם קינד וויא זייא האבין גינאנט צוא אים' האט ר' יוסי גינאנט מיר זייען דיא קינד פון גאט ביה' האבן מיר פאר דיר קיין פארקט גיט' וויא דאש קינד האט דאש דער הערש' האט ער פר שטאנן אן דרום זאגן זייא אים אווא ווייל זייא טראכטן זיך אפשר איז ער איין שד: (ח) האט דאש קינד גינאנט אויף פון איין יחודי און בין איין איינקעל פון ר' חייא רבא' און מיין פאטער האט מיר גילערינט דיא פסוקים פון שיר השירים און דיא פסוקים פון בראשית' און דר נאך איז מיין פאטער גישטארבן און גנבים האבן מיר אונזען גינאנט' האב אויף גינאנט זיין איין משרת ביא זייא בין אויף אנמלאפן גיווארין אויף דעם פארג' און דרויף זייען אויף ווייל אויף ווייס גיט וואוואהן צו גיין און וואו צוא קערין זיך צו מיין כסדרם הויר' האט ר' יוסי גינאנט

מרים היה הבאר ואף לאחר דמיתו אהרן ומרים זכותן היה עומד לישראל כי מגודל אהבת הקב"ה חקק דיוקניהן של משה ואהרן ומרים ברקיע לאנהרא זכויותיהן על ישראל ועליהם אתמר ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ אתו ר' יוסי ור' ירמיה ונשקוהו והלכו עמו ב' מילין והיו נושאין אותו על כחפיהן וקרד עליה וכל בניך למודי ה' וכו' ע"כ צריך לידע כי כל אינון דיוקניהן קדישין דחקק הקב"ה להאיר זכותן על ישראל כמו כן מסתכלין כל אינון דיוקניהן ונותנין השגחה על ישראל אם ישרים במעשיהם או לאו כי הרבה עדים והתראות מוכנים וערוכים מפי הקב"ה לעורר לבבות בני אדם כדאיתא בזהר פ' פקודי כמה אית לבר נש למינדע ולאסתכלא באורחיה דקב"ה דהא בכל יומא ויומא קלא נפיק ואכריו אסתמרו בני עלמין שריקו כוי חובי פן תלקו ברישתא דתפס (פי' סגרו בפניכם שערי העונות והזהרו שתרחיקו מהמצודה הפרושה לבני אדם החוטאים פן תלכדו במצודה רעה) עד דלא יתפסון רגליכון בהתוא רישתא ווי לון דנפלין לתמן ולא ינהרון בנהורא דגנוי לצדיקייא לעלמא דאתי ועל כל דבור ומעשה אתפקדן ממונה למעלה הן לרעה הן לטובה ואשרי מי שדיבורו ממלא אוירא דעלמא בדברי תורה וביראת ה' (ע) ע"כ צריך אדם ליקח כל אלה הדברים ולשום אל לבו ויחשוב תמיד שעני ה' המה משומשים תמיד בכל הארץ והוה כלל גדול אל תעשה דבר בסתר מה שאתה מתבייש לעשות בגלוי וה' הוא אל רחום וחנן בראותו שכונתך לשם שמים לילך בדרך הטוב והישר ישלח הוא מלאכו לפניך להצילך מכל חטא ומכל דברים רעים ואם יארע לך איזה היוק או מקרה תקבל באהבה כמו שהארכת לי לעיל ואם תצליח במעשיך במשא ובמתן ופרנסה שלך הוא בהרוחה (י) אל תאמר חכמתי עמדה לי כי צריך לידע כי לא לחכמים לחם כי הכל מתת אלהים הוא ועל כולם

אנן האט גיזאנט דאש אייניקיל פון ר' חייא רבא זאל גיין אליין האבין זייא אים גינאנטן ביא זיינע הענט און זיינען גינאנטן האט ר' יוסי גיזאנט סין זון וואש האסט דא גילערנט מיט דיין פאטער אין דער פרשה פראשית האט דאש קינד אים גיזאנט אין דעם פסוק יהי מאורת ברקיע השמים האב איך גילערנט האט ר' יוסי צוא אים גיזאנט וואש האט דיין פאטער דיר גיזאנט אין דער דאזיגער פרשה האט דאש קינד צו אים גיזאנט אז האט מיין פאטער גיזאנט דרייא גוטע רועים האבין דא וישראל גיהאט אין דער כדבר משה און אהרן און מרים דורך דעם זכות פון משה האט גינדרט דער מן צו די ישראל און דורך דעם זכות פון אהרן זיינע גינדרט די ענגי קבוד ארום דא וישראל און דורך דעם זכות פון מרים איז ויזא גינאנטן איין ברוינן מיט וואסר וואו אהרן ויזא זיינען גינאנטן און אויף אפילו דר נאך אז אהרן און מרים זיינען גישטארבין איז זייער זכות ביא גישטאנען צו די ישראל ווארום מחטת גרוש ליבשאפט וואש גאט ביה האט ויזא ליב האט ער אויש גיקריצט אויף דעם הימל דא צורחת פון משה און אהרן און מרים פון נענען זייער זכות זאל לייקטין אויף דא וישראל און אויף ויזא ווערט גיזאנט דער פסוק ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ און גאט ביה האט ויזא גינעבין אין דעם פאר שפרייטונג פון דעם הימל פון נענען צוא לייקטין אויף דער ערד

גולם תתן שבת והודיה להקביה כמו שארזיל ברוך ה' יום בכל יום תתן שבת והודיה לאל לפי פעולתו
הן לטובה הן לרעה חיו ובגלל זה יברכך ה' מציון ובכל מעשיך תשכיל ותצליח אמרן :

פרק פ אמרן על הארץ זל שבימיו היה נופל פחד גדול על כל הרשעים בעבור כשראה אותן היה מגיד
להם כל פרטי העבירות של כל אחד ואחד שהיה חוטא מזמן חמשים שנה ואפילו אם אדם
היה מהרהר עבירה בלבו היה מגיד לו והיו הרשעים בורחים ממנו מפני הבושה שלא יסתכל בהם ויגיד
פשעם ועל זה ישם אדם אל לבו אם כן יש בושה וכלימה מפני ילוד אשה אשר רודק שורה עלי
למכיר חמאיו עאכרכ שצריך בושה בעת בואו לפני מלך מלכי המלכים הקביה ולפני כסא כבוד
הקדוש ברוך הוא יגיד לו מה שיחיו ועדים מעידים עליו וידי אדם בעצמו כותבין כל מעשיו מה יעשה האדם
ביום פקדו ומי יודע אם יזכה לבא לפני בוראו יתברך פן יפול בירי אכזרים בצאת נשמתו ויבא נשמתו
של אדם במקום אופל ועומק שלא יראה אור עד שיתעורר עליו איזה פרקלים של זכות או מיוצאי חלציו
שהיו עוסקים בתורה כדמצינו הרבה שלא ניצולו מידי המשחיתים בר מינן כיא בזה הזכות (ג) וכדאי
במדרש הנעלם פ' לך נברא חד אויל לבי מורי קרדניא (פ' הרי אררם) הוא ותרין חכימין עמיה
חמו גומין בקיעין ואשא ותננא נפיק מן גומין ושמעו חד נברא דאמר ווי ווי אמרו ודאי אתר דא מוזכרתיה
דניהנא הוא יתבין תמן ואדמוכי ושמעין קול אנחה מן חד גבר דהוי מאסק קוצים חבילות גדולות והיה
נושא על כתיפיו ושני סמנים מן גיהנם הולכים אתריו והיו מדליקין החבילות באש ושוּרפין אותו בהליכת
הוא נברא הוי צועק בקול מר ווי ווי והממונים היו משיבין אותו כי לא היית משגיח על הסד שעשה
סאיי בייח חזי אנן דורף דעם וועט נאט ביה דך בענטשין
אנן דא וועסט סעליח זיין אין אלע דיינע מעשים אמרן :

פרק פ אמרו עליו על הארץ זל ויבא האבין דר ציילס פון
דעם הארץ זל דאש אין זיינע טעג איז גיפאלצן
אין גרויס פחד אויף דיא רשעים פון וועגן אז ער האט
זיבא דער נעמן האט ער זיבא גיזאנט אלע עבירות וואש
איטליכער פון זיבא האט גימאן פון פופציג יאר אין ווען
אפילו אין מענטש האט מהרהר גיזען אין עבירה האט
ער זיבא דאש אויך גיזאנט דרום פלעגן דיא רשעים
אנטלאפן פון אים סתם בושה דאש ער זאל אין זיבא גיט
קוקן אנן דען וועט ער דאך זיבאגן זייערע זינד אנן דורף
דעם גיהער דר מענטש טאן צו זיין הארץ ווען עש איז
פאר האנדן אז אין בושה פאר אין בער דעם וואש איז
גיפארן פון איין אשה וואש דער רוח הקדוש האט גרואם
אויף אים מכל שכן וויא דאך ער זיך צוא שעמן אין דער
ציים אז ער וועט קוקן פון דעם מלך המלכים הקדוש
ברוך הוא אנן פון זיין פסא כבוד אנן נאט ביה וועט דאך
אין זאגן אלץ וואש ער האט גינעט אנן עדות וועלן
דרויף עדות זאגן אנן דעם מענטשניש הענט זעלבשט
שרייבן אלע זיינע מעשים נא וואש וועט דער מענטש
טאן אין דער צייט אז ער וועט שטארבן אנן ווער ווייטס
אויב ער וועט זוכה זיין צו קוקן פאר זיין בשעפר יתברך
טאמער וועט ער אריין פאלן אין דיא הענט פון דיא אכזרים
זא זיין גשמה וועט ארויש גיין פון אים אנן זיבא וועט

הקב"ה עמד כמו שהקב"ה עושה עם שאר צדיקים שנותן הקב"ה להם שני מלאכים לשמור אותו כדא כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך ואז היית ניצול מהעונש הזה ואתה עובת את ה' אלהיך ולא שמרת את התורה ועשית רצון יצהיר ונתחברת עם כיתות של רשעים הנקראים קוצים כסוחים וקוצים האלו הן שורפין אותך. (ג) אמר האי גברא להווא חייבא מאן אנת אל יהודאי אנא והרבה חסאים ופשעים עשיתי ושכחתי שמי וממונים דניהנם אין רוצין לגלות לי את שמי וגם אני שכחתי את שמי מתוך היסורים קשים ומרים ורעים וחמשה פעמים דנים אותי בשריפה בכל יום ג'פ ובכל לילה ב' פעמים לפי שעברתי על חמשה עריות שבתורה ואח"כ שאל אותו האי גברא מאיזה מקום הוא והשיב שהוא מגליל העליון שבאי והניח בן קמן במקום א' בגליל העליון ואח"כ אל הרבה חסאתי ומלאך אחד מתחלה היה דן אותי ביסורים קשים ומרים יותר משריפה זו ומלאך אחר הממונה על הקברות אמר לי בשעת הדין. (ה) אוי למי שנשבע על התורה לקיים אותה ולא קיים אוי לידי ששמשו בדברים האסורים אוי לרגלים שהלכו לדברים האסורים ובשעת ההכאה שהיו מכין בי באכזריות אומרים לפני כל פרטי חסאים שעשיתי וגם אני אמרתי אמת כך וכך עשיתי כי לא יכולתי לשקר כי נשמת, ומלאך פרטי חסאים על נשמותיו היו עומדים ובידם כתבים ושם נרשם כל פרטי דברים ופרטי עבירות שעשיתי וידי היא חתומה תחת הכתבים. (ה) אול האי יהודאי לגליל העליון ושאל בכל אתר אית הכא גבר דמית מקרוב ושביק חד ינוקא אמרו ליה אין וינוקא דא אויל בבית מסבחיא ואיהו רשע כאביו אויל האי גברא לבית מסבחיא ואשנת בהווא ינוקא וחוו ליה דהוי מצחק עם הגערים

א"ם און דען וואלסטו גיווען ניצול גיווארן פון דעם דאזיגן עונש און דא האסט אפער פאר לאזין גאט דין גאט און האסט גיט גיט דא תורה. און האסט גיטאן דעם ווילן פון דעם יצר הרע און האסט זיך ברעפט מיט די ביותות פון דיא רשעים וואש זייא ווערן גירופין פאר שניטענע דערנר. און דיא דערנר פאר ברענען דין: (ג) האסט דר מענטש גיפערענט צו דעם רשע ווער ביסטו. האסט דר מת אים גינענפארט איד בין איין יהודי און איד האב גיטאן פיל זינד און האב פר געסין מיין נאמן. און דיא מענטש פון דעם גיהנם ווילן מיר גיט מעלה זיין מיין נאמן. און איד האב אויך פר געסין מיין נאמען מחמת דיא שווערע און ביטערע יסורים וואש זייא טוען מיר. און פינג מאל אין מעת לעת איז מען מיד דן דרייא מאל בייא טאג און צווייא מאל בייא נאכט דאש טוט מען מיר ווייל איד בין גילענין מיט די פינג עריות. וואש אין דר תורה שטייט מען טאר גיט ליגן מיט זייא. דער נאך האסט דער מענטש אים גיפערענט פון וואש פאר איין ארם ביסטו. האסט דער מת אים גיטאנט איד בין פון דער שטאט גליל העליון. און איד האב גילאזין איין קליינע זון און גליל העליון. דער נאך האסט דער מת צו אים גיטאנט איד האב פיל גינדינגס. האסט דער מיר איין מלאך דן גיווען מיט נאך שווערע און ביטערע יסורים פון דעם פאר ברענען. און דר מלאך וואש איז מענה איבר דעם בית הקברות האסט מיר גיטאנט גישעת או טען האב מיד דן גיווען: (ד) ווייא איז צו דעם

בבי מסבחיא אל האי יהודאי בני זיל עמדי ואלביש יתך אזיל עמיה ויהיב ליה לרב א' דהוי אולף ליה אורייתא ולמד הרב עם הנער עד דהוי בחור חשוב שבתלמידים ואח"כ היה לומד עמו ההפסרה בבה"נ והיה מתפלל עם הצבור בבה"נ ואחר כך נתחכם עוד עד שהיו קורין ליה רבי' (ו) ואחר כך בא אותו רשע בחלום להאי יהודאי ואמר ליה רבי הקב"ה ינחם אותך כמו שאתה נחמתי כי בשעתא דאמר ברי הפסרה בקהל פקעו לי מן דיני קשיא ובשעתא דהוי מתפלל ואמר קדיש קרעו להאי גזר דיני מכל וכל ובשעתא דאתחכם ברי וקריין ליה רבי אתעשרו לי בכרתא דצדיקייא ובשביילך זכינא יקר זכאה חולקך דאייתת יתי לחיי עוה"ב זכאה חולקך בעוה"ז וזכאה חולקך בעוה"ב : (ז) וכן מצינו ג"כ מעשה בר' עקיבא שפנע באדם רשע והיו משחיתים דנין אותו הרשע ביסורים עד ששאל ר"ע אותו אם יש לו בן והשיב שיש לו בן במקום פלוני והלך ר' עקיבא לאותו המקום ולמד עם בנו קדיש ואח"כ אמר אמן יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי ומיד נחלץ אותו הרשע מהצרה ונתגלה לר"ע וגילה כי הותר הוא מיסורים דיליה פתח רבי עקיבא ואמר ה' זכרך לדור ודור ומזה הוא התעוררות אל האדם שישים עינו והשגחתו הגדולה על בניו ללמדם בתורת ה' ולהדריכם ביראת ה' כי ברא מוכה אבא' (ח) ומי שמת לו אביו או אמו יזהר אותו הבן לומר קדיש ואישר בכל כוחו כי באמידתו הוא מביא למעלה נשמת אביו לג"ע העליון ולא כיש המקילים בקדישים שהוא בעיניהם כאחוכי וסלולי וממש הן מלגלגין על אמירת הקדיש ולא יודעים שכל מעשי שמם וארץ תלוין בתהלות ושבתות לקדש שמי יתברך ברבים כי יהא שמיא רב"א מברך לעלם ולעלמי עלמאי כ"ח אותיות וכנגד זה יש כ"ח אותיות בפסוק ראשון שבתורה בראשית ברא אלהים א"ת השמים וא"ת הארץ בסוד כח מעשי הגיד לעמו

ניגעבין צו איין סלסר וואש האט מיט אים תורה גילערינט בוי ער איז גינארין דר פערסער פאר צווישן די תלמידים דר נאך האט ער מיט אים גילערינט וויא מען לייענט דיא הפסורה אין שול אונ האט גינארנט מיט דעם ציבור אין שול דער נאך איז ער גינארין איין גרוסער תלמיד חכם בוי מען האט אים גירופן רבי : (ו) דר נאך איז דר רשע גיקעטן צו חלום צוא דעם יהודי אונ האט אים גינאנט רבי נאם ב"ה זאל דיר פרייטקען אזו וויא דו האסט סוף גיפרייטקע דען אין דער צייט אז מיין זון האט גילייענט דיא הפסורה פו קהל האט מען מיר שוין גיט שווער דן גיווען אונ אין דר צייט אז ער האט מתפלל גיווען פאר דעם עמור אונ האט גינאנט קדיש האט מען מיין גזר דין נאר צו ריסן אונ אין דער צייט אז מיין זון איז גינארין איין תלמיד חכם אונ מען האט אים גרופן רבי האט מען מיר גיקריינט מיט דער קרוין וואש מען קריינט דיא צדיקים אונ דורך דיר האב איך זוכה גיווען צו דעם פבור וואול איז דין חלק וואש דוא האסט סוף גיפרייטקע צו חיי עולם הפא וואול איז דין חלק אויף דר וועלט וואול איז דין חלק אויף עולם הבא : (ז) אונ אזו אויף גיפרייטקע מיר בייא ר' עקיבא דאש ער האט געענינט איין מת איין רשע אונ דיא משחיתים האבין אים דן גיווען מיט שווערי יסורים בוי ר' עקיבא האט אים גפרענט אויב ער האט איין זון האט דר מת גיעפערט ער האט איין זון אין דעם דאזיגן אורט איז ר' עקיבא גינאנגן צו דעם אורט אונ האט

גילערינט מיט זיין זון קדיש אונ דר נאך האט ער גינאנט אמן יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי האט מען דעם רשע תיפף גיפטרט פון זיינע יסורים איז ער גיקעטן צו ר' עקיבא צו חלום אונ האט אים מנהל גיווען אז ער איז שוין אויף גינאנגן גינארין פון דיא יסורים אונ דער פון איז איין גרויש דער וועקענ צו דעם מענטשן ער זאל טאן זיין גרויש השתנה אויף זיינע זין וויא תורה צוא לערנען אונ זיין מדרוך צוא זיין אין נאטש פארקט ווארונ איין זון קען מוכה זיין זיין פאטער אויף עולם הבא : (ח) אונ בייא וועטען זיין פאטער אדער זיין מוסר איז גישטארבן זאל ער מודה זיין צו זאגן קדיש אונ אמן יהא שמיא רבא מיט גזר זיין פה ווארונ דורך דעם גריינט ער דיא נשקה פון זיין פאטער אונ מוסר אין גן עדן אריין אונ גיט אזו וויא אטיל האלטן זיך פו גרינג צו זאגן קדיש דאש דר קדיש איז אין זייער אויגן וויא איין גישפעט אונ זייא ווייסן גיט אז גזר דיא פלעפענעש פון היסל אונ ערד היינגן אלע אויף דעם וואש מען לויבט נאם ב"ה אונ מען איז מקדש זיין נאטשן ווארונ דיא וועקער יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי זיינע אכט אונ צוואנציג אותיות אונ אקענין דעם איז פאר האנגן אכט אונ צוואנציג אותיות אין דעם פסוק פון דער תורה דאש איז בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ אונ אויף אין דעם ערשטן פסוק פון דיא עשרת הדברות יידי אלהים את כל חרבים תאלה לאשר זייגן אויף אכט אונ צוואנציג

וכן פסוק ראשון שבעשרת הדברות הן כיה אותיות וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר ולכן היה מצוה רבינו יהודה חסיד שיאמרו פסוק בראשית ופסוק וידבר אלהים וגו' ואח"כ אמר יהא שמייה רבא וסודו מבואר בספר מגלה עמוקות אופן ר"ב ע"ש. (ט) על כן אדם האומר קדיש אחר אביו ואמו צריך לומר בכונה גדולה הקדיש וגם מחויב האכל לומר ג"כ אמר יהא שמייה רבא וכו' ולא כיש ע"ה שאומרים רק ואמרו אמר ואחר כך מתחילין תיכף יתברך וישתבח אלא צריך האכל לומר ג"כ אישיר כי עיקר הקדיש הוא באמירת אישיר ובזה הוא עושה ניר להקב"ה ולאביו ולאמו ומי שאין לו בנים מוטל עליו לגדל יתום בתוך ביתו ולגדלו לתורה ולעבודת ה' כי פן ואולי אביו ואמו של היתום היו רשעים ועל ידי היתום מוכה את אביו ואת אמו ואז יש להמגדל שכר בעוה"ז ובעוה"ב אבל מי שמגדל יתום בתוך ביתו כדי שיהיה לו עבד. (י) לא די שאינו מקבל שכר על מצוה זו אלא אפילו עונשו מרובה כשם שברא מוכה אבא כך ברא בישא הוא גורם דמענשין את אביו ואמו וזהו כל זמן שאביו ואמו קיימין ואינם מוכיחין את בנם לכן עון בנים פוקד על אבות אבל מי שמניח בן קטן ואחר מגדל אותו אז אין מענשים את אביו כי אם את האיש המגדל וע"ז נאמר איש בחטאו יומת. (יא) ע"כ אציג לך פרק מיוחד שמדבר בענין גידול בנים שהאב מצווה על בנו להוכיח אותו ועל הבן הוא מצוה לקיים דברי אביו כדי שלא יאמרו כשבילו ארור שזה ילדו ארור שזה גדלו ואז ילך בלי כיסופא לעולם הבא אמר:

פרק פא איתא במ"ד פרשת בראשית כשחטא אדם הראשון בחטא אכילת עץ הדעת נתקללו הנחש וחוה והאדמה נתקללה עבור אדה"ר כדכתיב ארורה האדמה בעבורך שלפי שאדה"ר נברא

אותיות. און דרום האמ"ר יהודה חסיד צוואה גילאין או בשעת דר תון הייבט אן צוא זאגין ויתגדל ויתקדש וכו' זאל דאש יקחל תיכף זאגין דעם פסוק בראשית ברא וכו' און דעם פסוק וידבר אלהים וכו' און דער נאך אמן יהא שמייה רבא: (ט) דרום דער מענטש וואש זאגט קדיש נאך זיין פאטער און מוטער אז ער אים זאגין מיט גרויס פונדע און דר אבל וואש זאגט קדיש און לאזט אויש זאגן און מוז ער זעלבסט אויף זאגן אמן יהא שמייה רבא וכו' נים אזו וויא אמיל עמי הארצים טוען דאש זייא זאגין נאר ביז זאגן אמן דער נאך הייבט זייא אן יתברך וישתבח און קיין אמן יהא שמייה רבא זאגין זייא נים נאר ער מוז ווא זאגן אמן יהא שמייה רבא ווארום דער עיקר קדיש איז דער אישיר און דר מיט מוט ער אן נחת רוח צו זיין פשעפער גאט ב"ה און צו זיין פאטער און מוטער און דר וואש האט קיין זון נים איז אויף אים גיווארפן ער זאל מגדל זיין איין יתום בייא זיך און זאל אים געבן צו איין מלכד ער זאל מיט אים לערנען תורה און גאטש דינסט ווארום סאטער זיינן די פאטער און מוטער פון דעם יתום גיווען רשעים און דורך דעם וואש ער איז מגדל דעם יתום און מאכט אים פאר איין ערליכן מאן איז דער יתום מוכה זיין פאטער און מוטער און דר וואש איז אים מגדל האט גענאמלט גרויס שרר דר פ"ר אויף דר וועלט און אויף יענר וועלט אבער דער וואש איז מגדל בייא זיך איין יתום פון וועגן ער זאל

פרק פא איחא ע"ש שטייט אין מדרש רבא. אי אדם הראשון האט גינדיקט דער מיט וואש ער האט געזעסן

אים בדיקן: (י) נוא נים גינג וואש ער געמט קיין שרר נים דער פאר נאר זיין עונש איז נאך זייער פיל ווארום פאטער כחכ"ח דעם קען דער יתום נים פרום זיין און אזא וואזל וויא איין גוטער זון איז מוכה זיין פאטער אויף עולם הבא אזו איז איין שלעכטער זון גורם קען זאל שטראפן זיין פאטער און מוטער אויף עולם הבא. ווייל ער האט אים נים געטראפט און נים רעכט מגדל גיווען דאש איז גרעט גווארן אז זיין פאטער לעבט און איז אים גיגל. אבער אז איין אנדער איז אים מגדל פון וועגן ער זאל אים בדיקען און ער לערנט אים נים צו זיין אין גוטן וועג נוא איז דר יתום איז שלעכט שטראפט מען נים זיין פאטער נאר דעם מענטשין וואש האט אים מגדל גיווען: (יא) דרום וועל איך דיר שטעלן איין פונדריין פרק פון דעם ענין פון גידול בנים דאש דער פאטער איז גיבאמין אויף זיין זון צוא שטראפן אים. און אויף דעם זון איז גיבאמין מקנים צו זיין דיא בייד פון זיין פאטער פון וועגן זיין זאל אבר אים נים זאגן פאר פלוקט זאל ווערן דר וואש האט אועלקש גיוואונן. פ"ר פלוקט זאל ווערן דער וואש האט אועלקש מגדל גיווען אבר אז דר פאטער איז מדריק זיין זון אז ער זאל זיין אין גוטן וועג און דער זון וועט אים פאלגן וועט ער זיין אן בישא אויף עולם הבא אמן:

נברא מן האדמה משל לבן שיוצא לתרבות רעה אזי הבריות מקללין את השדים שהתינוק יונק מהן ואמרין ליש ביוזיא דהדין מניקתא והנה יש לדקדק בזה המדרש הלא אדהר נברא ג' מהעליונים ולמה נתקללה האדמה לבד שהיא מתחתונים ולמה לא נתקללו העליונים ג' בחטא אדהר והנראה בעיני לתרץ כי ענין בריאת אדם הראשון היה עי' דבר ונוקבא כי הארץ היא מסמרא דנוקבא והנשמה בתוך האדם הוא מסמרא דדכורא כי הנשמה אינה מסיתה להאדם שיחטא כי החומר שנברא מן האדמה הוא המסית ומרית להחמיא אדם שהוא עפר מן האדמה ולכן נתקללה האדמה שהיא מן התחתונים ולא נתקללו העליונים שבא הנשמה מהם כי הנשמה אינה חוטא כלל: (ג) וזהו הבריות אמרין לישא הדין ביוזיא דהדין מניקתא ולא מקללין האב כי אם האם כי הוא זה כלל גדול כל אשה שהיא צנועה במעשיה ובמחשבותיה תזכה שיצאו ממנה נביאים ואנשי חסידים ואנשי מעשה וראייה מתמר וכל אשה אשר איננה צנועה במעשיה או שיש לה מחשבות רעות וזרות אזי יוצאי חלציה חולכים אחריה כי רחילא בתר רחילא אולא ולכן נ'ל דמחמת זה כתוב בתורה כרחם אב על בנים למה לא כתוב כרחם אם על בנים כי מבע הוכר אשר אוהב את בנו הוא מיסרהו כמיש הכתוב חושך שבמו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר כי כל איש אשר יסר את בנו הוא אוהב לבנו כמו שהארץ ברבה פ' שמות: (ג) משא"כ האשה היא רכת לבב ואינה רוצה שהאב יכה את בנו או המלמד ובעוד שהתינוק קטן אמו נותנת לו כל חפצו וכל משאלות לבו ואח"כ כשיגדל הנער הוא מבקש למודו ואח"כ יוצא לתרבות רעה והכל הוא בנרמא דאשה: (ה) ודע שהכל תלוי בהאשה כי לפעמים יש אדם רשע ויש לו אשה צנועה יהיה לו בנים טובים צדיקים וישרים ולפעמים יש אדם צדיק ויש לו אשה רעה יהיה לו בנים רשעים ע"כ צריכה כל אשה לראות להדריך את בניה בדרך טובים לא לחוס על בנה כשהמלמד או בעלה מכה את בנה וכל אשה צריכה ליקח

גינעסין פון דעם עץ הדעת: איז פ'ר שאלמין גינארין דר נחש אג תנה: אג דיא ערד איז אויף פ'ר שאלמין גינארין איבר אדם הראשון: ווארעם ווייל אדם הראשון איז ב'שאפין גינארין פון ערד דרום איז דיא ערד פאר שאלמין גינארין אויבר זיין יונג: דאש אין איין משל צו איין קינד וואש איז ארויש גינאנגען לתרבות רעה שילמין דיא ליים דיא בריססין אג זיי זאגן פאר פלוקט זאל ווערין דיא בריססין וואש דאש קינד האט פון זיי גינינט: (ב) אג דרום שילמין דיא ליים די בריסס וואש דאש קינד האט גינינט פון זיין אג שילמין גיט זיין פאט'ר: ווארעם דאש איז איין גרויסר קלל: אז איסליכע אשה וואש איז איין צנועה אין אירע קעשים אג אין אירע סחשבות איז זיא זוכה אז נביאים אג חסידים אג פרוקע ליים וואש מוען קעשים טובים וועלין פון איר ארויש קסן: אג איין ראיה איז דער צו פון תמר: אג איסליכע אשה וואש זיא איז גיט קיין שום צנועה אין אירע קעשים אדער זיא האט שלעכטע סחשבות דענמאלט גראמין אירי קינד אין איר כי רחילא בתר רחילא אולא ווארעם דאש קליינע שעפלי גראט אין איר מוסר די גרוישע שאף אג דרום שמיים אין דער תורה כרחם אב על בנים אזו וויא איין פאט'ר איז זיך מרחם אויף זיינע קינד'ר אג עש שמיים גיט כרחם אס על בנים ווארעם די טבע פון אמאנאביל וואש האט ליב זיין זון שפראכט ער אים ער זאל גוט זיין איז וויא

דעם

ליקח ראייה מן בת שבע אשת דוד המלך אמו של שלמה המלך עדה שהיתה בעצמה מכה את שלמה המלך בנה כשהיה ישן פעם אחת ג' שעות על היום והיו מפתחות של בית המקדש נתונים תחת מראשותיו כמאמר הכתוב דברי למואל אשר יסרתו אמו ואשרי האיש והאשה אשר מדריכין את בניהם בדרך המזב ואז יראו ישרים וישמחו בעוה"ז ובעוה"ב :

פרק פב אמר רז"ל בשביל ד' דברים נגאלו אבותינו ממצרים בזכות נשים צדקניות ובשביל שלא שינו את שמם ובשביל שלא שינו את לשונם לשון הקודש ובשביל שהיו תולים בפתחם בהקב"ה וא"כ הרי לפניך שבזכות נשים יהיה ג"כ הגאולה אחרונה על כן צריכין הנשים להיות צנועין יותר מן האנשים ולא ילכו אחר שרירות לבם במלבושיהוין שמכשילין את רוב ב"א ליתן עיניהם בהם וק"ל דאמור להסתכל אפילו בבגדי צבעונים של אשה • והם מוסיפים חטא על פשע שהולכות נטויות גרון וערום עד בית דריהן מי יוכל לספר גדול העונש שלהם • גם המה גורמים לבעליהם רעה למי שאין ידו משגת ללבוש את אשתו כמו חברתה שלה האשה מקללת ומיללת את בעלה עד שנצרך בעלה ליקח בהקפה או לעשות שאר איסור בממון חבירו עד שהוכרח לעשות לאשתו גם כן בגדים נאים כמו לאחרת ואח"כ כשאין ידו משגת לשלם אזי נתפש בעלה או בא לידי שאר הרפות וביזוי • על כן צריכה כל אשה הכשרה וצנועה בישראל לראות להיות הילוכה בצניעות ולא בפריצות כדי שתזכה לצאת ממנה נביאים וחסידים •

(ב) והזכות השלישי הוא שנגאלו אבותינו ממצרים בזכות שלא שינו את לשונם לשון הקודש ועכשיו ראיתי מכשול גדול אשר הוא צפון ברוב המדינה אשר הרבה בני אדם עושין שלא כהוגן והוא זה כיון דק"ל שצריך האדם ללמוד בניו כשון קמנים כל דבר בלשון הקודש כדי שיבוא בנו וירגיל עצמו בלשון הקודש והדשים מקרוב באו שמורגלים לקמנים בל' צרפת ובשאר לשונות וכשיגדל הנער אין אביו שם על

דעם בית המקדש ויין גילענין בי"א אים צו קאפין און קיין קען אויף דער ציילן וייער גרויסן עונש וואס נ"א וועלן האבן דער פרי נאך ויין וי"א גורם בי"א צו וייערע מאנען קומען אין בית המקדש אריין בי"א ער איז אויף גיטמאן האט ויין מוסר פת שבע אים גיטלאנגן דר פאר און וואל דעם פאטער און מוסר וואס ויין מדיק וייערע קינדן אין דעם גופין וועט און דענאמאלס וועלן וי"א זוכה ויין צו זעהן בי"א זיך נומע און רעכט פארמיטע קינדן און וי"א וועלן זיך פרייען אויף דר וועלס און אויף יענער וועלס און :

פרק פב אמר רז"ל אונזער חכמים ז"ל האבין גיאונט פון וועגן פיר זאכן ויין אונזערע עלטערן אויף גליינט

גווארין פון מצרים : (א) בזכות נשים צדקניות (ב) פון וועגן וואס די ישראל האבן זייערע נעכטן גיט משנה גווען (ג) פון וועגן וי"א האבן גיט משנה גווען וייער לשון דען וי"א האבן נאר גירעט מיט לשון הקודש : (ד) פון וועגן וי"א האבן פסחון גיהאט אויף השיי און אזוי ווי"א דיא גאולה ראשונה איז גווען אזוי וועט ויין • דיא גאולה פונות נשים צדקניות • דרום מוזין דיא ווייבער מיין צניעות ויין פון דיא מנובילן און זאלין גיט גיין נאך האזת לבם מיט וייערע מלבושים וי"א מאכן שטריקלין פיל לייט וי"א זאלן קוקן אויף וי"א מלכת וייערע שיינע קליידער און צירונג וואס וי"א גייען נאך מוסר וינד אויף כיסטייט און גייען מיט אויף גיטמאקסין האלן און נאכט

פון וייערע גריסין און מיט אנדערע פאר שייטקייט ווער קען אויף דער ציילן וייער גרויסן עונש וואס נ"א וועלן האבן דער פרי נאך ויין וי"א גורם בי"א צו וייערע מאנען קומען דער מאנוביל וואס פאר קענט גיט ויין ווייב אזוי צו קליידן מיט אעלכע מלבושים ווי"א דיא אנדערע גיט שילם די אשה איר מאן און קלאנט און וויינט בי"א איר מאן פארנין אדער צו מאן עפס איין איסור דריינט אונזעק צו נעכטן דאש געלט פון ויין חבר אדר איין און נעץ צו מאן פדי ער זאל ויין ווייב אויף מאכין אעלכע שיינע קליידר ווי"א די אנדערע אשה גיט דער נאך קומט ער צו הרפות און פשוט דורך דעם • דרום מוז איסליכע ערליכע אשה גיין פצניעות גיט פרי שייט פדי וי"א זאל זוכה ויין אז פון איר זאל ארויס קומען גביאים ותסידים : (ב) דער דריטער זכות וואס די ישראל ויין דורך אים אויף גליינט גווארין אויף מצרים איז גווען וי"א האבן וייער לשון דאש מינט מען לשון הקודש גיט פאר ענדערט און איצונד האב איך אויף גווען איין גרויסן מכשול וואס פיל לייט מוען גיט רעכט דען מיר האבן איין קליינע קינדן לשון הקודש פון וועגן מוז לערנן מיט וי"א קליינע קינדן לשון הקודש און איצונד דער זון זאל זיך גוויינען אין לשון הקודש און איצונד וי"א פאר האנדן פיל מענטשן וואס וי"א מוען לאזן לערנען וייערע קליינע קינדער צו ריידן נאר פראנצויז

לשון

לב שילך בנו לבית המדרש כ"א השגחתו הוא רק על לימוד לשון צרפת ושאר לשונות אף דקדוק דסנהדרין היו יכולין לדבר שבעים לשון מימ היו לומדין גם הלשונות והתורה קבע משא"כ עכשיו עושה הלשון צרפת עיקר הלימוד והתורה ארעי. (ג) הזכות הרביעי שנאלו אבותינו היה שהיו תולים במחונם בהקב"ה ועכשיו אני רואה בעוה"ר שא' מן אלף הוא תולה במחונו בהקב"ה כי רוב העולם תולים במחונם הכל בממון ובבן אדם שאין לו תשועה וזהו הנרס שרואין את העניים שהמה בתכלית השפלות והעשירים מצליחים ועי"ז אין איש שם במחונו בהקב"ה כי אם כת התנופה היא גוברת שתולין במחונם בעשירים מכ"ש אין מזכירין חורבן בית המקדש ואין שם על לב להתפלל עי"ז. (ד) ואילו היה שם במחונו על הקב"ה היה תמיד לנגד עיניו להתאבל על חורבנו של בית המקדש ע"כ צריך אדם להשיג בדעתו שלא לעכב הגאולה ולתלות במחונו בהקב"ה וכל הזהיר בארבעה דברים הנ"ל שנאלו אבותינו יוכה למחר ולקרב את גאולתנו. שבזכות ד' דברים האלה יהיה הגאולה במהרה בימינו אמן:

פרק פג אהר מדרכי היראה הוא דלא לאנהגא קלנא בשום בריה בעולם על חנם וכמו שמוה"ר עי' בזוהר פרשת יתרו שכל הנבראים הן מועשה ידיי של הקב"ה וכל הן צרכי העולם ועל כן לא יהיו אדם שום בריה על חנם ואפילו דבר המזיק לבריות כגון נחש ושמימית אם אינו רודף אחריו להזיקו (ועיין לעיל בחלק ראשון מה שכתבתי בפרק יח). (א) ובא וראה מה דאיתא שם בזוהר פ' יתרו רבי אלעזר הוי אויל באורחא והוי אויל עמיה רבי חזקיה חמו חד חזויא קם רבי חזקיה ובעי למקטליה אמר לו רבי אלעזר לרבי חזקיה שבוק ליה לא תקטליניה אמר ליה והלא מילא בישא איהו דקטיל בני נשא אמר לו רבי אלעזר והא כתיב אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון

וואלט תמיד גיוען קענין זיינע אויגן צוא קלאנן אויף דעם תורבן בית המקדש דרום מז דר סענשט זעהן ער זאל גיט מעכב זיין די גאולה און זיין בטחון צו שטעלן אויף גאט ב"ה. און דר וואש איז גוהר אין דיא פיר זאכן וואש דורך זייא זיינע אונזער עלטערן אויש גלייזט גווארן פון מצרים. וועט ער זוכה זיין די גאולה דען דיא גאולה וועט זיין אין דעם זכות פון דיא פיר זאכן במהרה בימינו אמן:

פרק פג אחר אייניש פון די וועגן פון יראה איז אז מען זאל גיט האלטן פון רינגן קיין בשעפנשט פון גאט ב"ה און מען זאל עש אום ויסט גיט מצער זיין אזו וואי דר זוהר איז דרויף מוה"ר דען אלע בשעפנשט זיינען דיא ווערק פון גאט ב"ה און אלע בשעפנשט דאך מען אויף דר וועלט דרום זאל דער סענשט קיין שום בשעפנשט אום ויסט גיט הרגן אפילו אזא איין זאך וואש קען סייק זיין לייט דהיינו איין שלאנג אדר איין שפין ווען זייא זיינען זיך זייער וועג און יאנן גיט נאך איין סענשטן צוא הרגן: (א) קום און זעה וואש עש שפייט אין זוהר פרשת יתרו רבי אלעזר איז גיבאנגן אין וועג און רבי חזקיה איז אויף גיבאנגן מיט אים האבן זייא דער זעהן איין שלאנג האט רבי חזקיה יא גיחאלס הרגן: האט רבי אלעזר צוא גיחאלס גיחאלס יא און הארנע יא גיט. האט רבי חזקיה אים גיפערענט פאר וואר דר שייט דאך סענשטן האט רבי אלעזר אים גינעפערט

לשון און אז דאש קינד ווערט גרויט גיט זיין פאטער נאר קיין השגחה גיט אז זיין קינד זאל זיין אין בית המקדש איינן דאוונן און לערנן נאר זיין עיקר השגחה איז ער זאל זיין לערנן נאר דיא לשונות און האמטשע די סנהדרין האבן דאך גיקענט אלע זיבצין לשונות האבן זייא דאך גימזט בנוראי זייא לערנען זייא האבן אבר דער עיקר גילעריקט דיא תורה אבר איצונד טעגן זייא פאר קערט דאש דער עיקר לערנן זייא דיא לשונות און אסאל לערנן זייא תורה: (ג) דער פערטער זכות וואש די ישראל זיינען ודורך דעם אויש גלייזט גווארן אויש מצרים איז גיוען ווייל זייא האבן איין בטחון גיהאט אויף גאט ב"ה און איצונד זעה איך בענטהינן הרבים אז איין סענשט פון טווינקט איז פאר האנדן וואש ער האט בטחון אויף הש"י אבער דאש רוב העולם היינגן זייער בטחון אן אלץ אין דעם געלט און אויף סענשטן וואש דאש קען נאר גיט העלפן און דאש איז גורם וואש דיא אריקע לייט זיינען בתכלית השפלות און דיא עשירים זיינען מצליח און דרום טוט קיינער גיט זיין בטחון אן גאט ב"ה נאר דיא ביקה וואש תפנען דיא זיינען זיך מתברר דאש זייא היינגן זייער בטחון אן אין די עשירים און סבל שכן זייא דר מאנען גיט דעם תורבן בית המקדש און קיינר מיט גיט אויף זיין הארץ דרויף מתפלל צו זיין: (ד) אבער ווען ער זאל טאן זיין בטחון אויף גאט ב"ה

חלשון לא נשיך חוויא לבר נש עד דלחשין ליה מלעילא ואמרו ליה זיל קטיל ליה לפלניא ולפעמים כמה דלחיש וממית הוא ע"פ ציווי של הקב"ה בן לפעמים אתרחיש ניסא אף על ידי נחש לבני נשא וכולה בידא דקב"ה תלייא וכולהו אינון עובדי ידיו ואיצטריך עלמא בהו ואי לא דאיצטריך לון לעלמא לא עבד הקב"ה לון ועל דא לא בעי בר נש לאנהגא קלנא במלה דעלמא באלו הבריות ובעובדיהון דהקב"ה (ג) ועל כן בודאי עתידים ליתן את הדין אותן אנשים מישראל הצדים ובליםטראות שקורין ביקסין אחר עופות וחיות שמאות שלא לצורך כלל כי אסור לכ"י לאכלם כי אם ללמד קשת גבורים והורגים בעלי חיים חנם ואין זה מדרכי הרחמנים לעשות רעה לשום בריה על חנם ולא לדבר שיש בו חיות ולא לשום בריה בלבד כנ"ל אלא אפילו גם לאילנות ועשבים ושאר גדולי קרקע שכולן נבראו לצורך ולכן צריך דלא לנהוג בהן בזיון שלא לצורך (ה) ובא וראה מ"ש הוזהר פ' יתרו תניא אמר רבי יוסי זמנא חדא אולינא באורחא הוי רבי חייא ברי עמי עד דהוי אזלי אשכחנא גבר חד דהוי לקיש עשבים בחקלא קריכנא וגביהא אמינא להאי בר נש בר נש למה לך הני קישורין דעשבים האלו לא זקיף רישיה ולא אמר ולא מידי אהדרנא שנית ושאינא ליה ולא אמר מידי אמינא לרבי חייא ברי האי איניש שמיא הוא או חרש או חכימא יתיר מינן יתיבנא נביה וחמינא ליה דלבתר דלקיש עשבים כסייה להעשבים בעלי גפנים (ה) אמר האי גברא ל' חמינא דנברין חכימין דיהודאין אתון ויהודאין אמרין דאינון חכימין אי לא דהוינא חיים עלייכו השתא היתון רחיקין מבני נשא כמסאבא דרחיקין ליה מכולא (ויל דהויתון כמצורע מוחלט ומוסגר) דחמינא ריחא דחד עשבא דהוי קריבא לגביכון אע"ל לגופייכו ותהוין מצורעים תלתא יומין והשתא אני אומר לכון רפואה אכילו אילין תומי ברא הגדל בשדה זה ותתראין עבדו הכי ואכלין הני תומי ברא דהוי

עש שמיים דאך אין פסוק אם ישוד הנחש בלא לחש וועט דען מענטש וואש האט גקליבן גראו אין פעלר האב איך גינעקנט צוא אים אונ האב אים גינאנט דו מענטש נאך וואש מויג דיר דיא גינעקליך קרייטער האט דער מענטש ניש אויף גיהויבין זיין קאפ אונ האט מיר גאר ניש גינעקערט האב איך אים נאך אפאל דאש אייגענע גינעקערט האט ער מיר וויכר ניש גינעקערט האב איך גינאנט צוא מין זון רבי חייא דער מענטש מוז זיין אדר אין גאר אדר איין מויכר אדר ער איז קליינר פון אויג' ביין איך גינעקסן לעבן אים אונ האב גינעקסן אז נאך דעם אז ער האט אן גיקליבין דיא קרייטער האט ער גינעקסן בלעטער פון וויין שטאקן אונ האט זיין פדעקט: (ה) האט דער מענטש צו אונז גינאנט איך מראכט איר זיינע קלוגע לייט פון די יהודים אונ די יהודים זאגן אז זיי זיינע קלוג אונ ווען איך זאל אויף איך קיין רחמנות ניש האבין וואלט איר איצונג גיווארן ווייט פון אלע לייט אז וויא איין אייביקר מצורע וואש אלע דער ווייטערין זיך פון אים ווארונט איך האב געזען איין קרייטער האט גינעקנט צוא איך אונ איז אויף גינאנט אין אייגער גוף אריין אונ דר פון וועט איר מצורע ווערין אויף דרייא מעג גאר איך וועל איך זאגן איין רפואה דאש איר זאלט עסקן דעם דאזיגן קנאביל וואש וואקסט אין דעם דאזיגן פעלר וועט איר גהיילט ווערן איר זאלט גאר ניש זיין מצורע האבין מיר

אזא

עש שמיים דאך אין פסוק אם ישוד הנחש בלא לחש וועט דען מענטש וואש האט גקליבן גראו אין פעלר האב איך גינעקנט צוא אים אונ האב אים גינאנט דו מענטש נאך וואש מויג דיר דיא גינעקליך קרייטער האט דער מענטש ניש אויף גיהויבין זיין קאפ אונ האט מיר גאר ניש גינעקערט האב איך אים נאך אפאל דאש אייגענע גינעקערט האט ער מיר וויכר ניש גינעקערט האב איך גינאנט צוא מין זון רבי חייא דער מענטש מוז זיין אדר אין גאר אדר איין מויכר אדר ער איז קליינר פון אויג' ביין איך גינעקסן לעבן אים אונ האב גינעקסן אז נאך דעם אז ער האט אן גיקליבין דיא קרייטער האט ער גינעקסן בלעטער פון וויין שטאקן אונ האט זיין פדעקט: (ה) האט דער מענטש צו אונז גינאנט איך מראכט איר זיינע קלוגע לייט פון די יהודים אונ די יהודים זאגן אז זיי זיינע קלוג אונ ווען איך זאל אויף איך קיין רחמנות ניש האבין וואלט איר איצונג גיווארן ווייט פון אלע לייט אז וויא איין אייביקר מצורע וואש אלע דער ווייטערין זיך פון אים ווארונט איך האב געזען איין קרייטער האט גינעקנט צוא איך אונ איז אויף גינאנט אין אייגער גוף אריין אונ דר פון וועט איר מצורע ווערין אויף דרייא מעג גאר איך וועל איך זאגן איין רפואה דאש איר זאלט עסקן דעם דאזיגן קנאביל וואש וואקסט אין דעם דאזיגן פעלר וועט איר גהיילט ווערן איר זאלט גאר ניש זיין מצורע האבין מיר

דהוי שכיחי קמן ואחר כך אידמכנא אני וברי והוי זיעה יוצאת מינן כמה שעות ולבחר אתערנא אמר
 האי גברא אלהכון עמכון דאשכחתון יתי ואני אומן לכון ואגיד לכון דהא אסותא דגופיכון עיי
 אשתלם. (ו) והוינא אזלין עמיה אמר האי בר נש חמיתון דלא זקיפנא עיני ולא רישאי ולא מלינא
 בהדייכו משום דאבא חכים בעשבין מכל בני דרא הוה ואוליפנא מאבא אורחי דכל עשבין ואנא בכל
 שתא מדוראי בינייהו והאי עשבא דחמיתון שכסיתי העשבים בעלי גפנים כאשר שיש בעשבים עשב והאי
 עשב קריב הוה לגביכון הויתי נסיב מנהון כאשר בביתי אית מקום חד והוא לצד צפון ושם מעין חד
 ורחיים שם ומההוא רחיים נפיק חד גבר בתרין רישין וחברא שלופה בידו ובכל יומא קא מצערי לן
 ואנא לקיטנא האי עשבא וזילו אבתראי. (ז) עד דהוינא אזלי באורחיה מאיך לחד גוקבא בעפרא ושוי
 כחד גדיא דחילנא אמר לן זילו אבתראי עד דמטינא לביתיה חמינא ההוא אתר בחשוכא בתר חד
 כותלא גמיל חד שרגא ודליק סביב ההוא רחיים אמר לן ממאי דתחמין לא תדחלון ולא תשתעון מידי
 אדהכי שרי חויה מקשרוי (פ) רל התיר הנחש מקשריו שקשר אותו. (ח) וקשר בקיסמא מההוא
 עשבא ושוייה ברישיה דחויה עאל חויה בהאי עינא דרחיים ושמענא קלא דכל אתר מודעזעא בעינא
 למיפק אחיד האי גברא בידנא ואמר לן לא תדחלון קריבו גבאי אדהכי נפיק חויה ושתית דמא נקט
 האי גברא מההוא עשבא ושויא ברישיה כדמיתא עאל בההוא עינא דרחיים ולשעה מועטת חמינא

דנפקי

אזו גיסאנא אנה האבין גיעסין דעם קנאפיל איך מיט מין זון
 אנה מיר זייגן אגשלאפין גיזארין אנה שוויים איז גינאנגן פון
 אונז עטליכע שעה דער נאך האבין מיר זיך אויף גינאפמ
 האט דער מענטש צוא אונז גינאנגן אייער נאט איז מיט
 אייך גינען אונז ער האט אייך גיהאלפן וואש איר האט מיר
 אן גיטראפן אנה האב אייך גינאנגן די רפואה אבר וונקט
 וואלט איר בנודאי גינען מצורע: (י) זייגן מיר גינאנגען
 מיט אים האט ער צו אונז גינאנגן דאש וואש איך האב מין
 קאפ צוא אייך נישט אויף גינאפין אנה האב מיט אייך נישט
 גירעט. דאש איז ווייל איך בין זייער קלוג אין די קרייטיכר
 סין פון אלע לייט וואש זייגן אין דעם דור אונז מין פאטער
 האט מיר אויש גילערניגט דא סגולות פון אלע קרייטיכר
 דרום האב איך נישט גיקענט ריידן בשעת איך האב דא
 קרייטיכר גיקליבן אונז דאש וואש איר האט גינען דאש
 איך האב צוא גירעקט דא קרייטיכר מיט בלעטער פון וויין
 שטאק. דאש איז ווייל צווישן די קרייטיכר איז פר האנדן
 איין וואונדערליך קרייטיכר וואש איך דארף דאש. ווייל אין
 סין הוויז איז פאר האנדן איין ארם וואש איין קוואל איז
 דארטן אונז דרויף שטייט איין מיל. אונז פון דער מיל גייט
 ארויש איין מענטש מיט צוויי קעפ אנה האלט איין בלויזע
 שווערד אין זיין האנט אנה איז אונז קצער. דרום האב איך
 דאש קרייטיכר אויף גיקליבן. אונז גייט מיר נאך וועט
 איר זעהן וואש איך וועל דעם סאן סאן: (ז) וויא מיר
 זייגן אז גינאנגן האט דער מענטש זיך איין גיבויגן צו איין

דעם

דנפקי מההוא עינא חד גברא בתרין ראשין • (ט) וחויא שרי סביב העורף והוי גברא בתרין ראשין אמר זקיסא (פי' דהוו קרי לגבריה קלה זקיסא שמיה והאי בריה קלה קטיל לחיאי) ואח"כ אמר לרוע מזלו שהיה נולד במקום הזה שאינו יכול לעשות כלום מחמת שנכר עליו יד של בעל הבית שהיה בקי בעשבים וצווח ווי ווי לאימא דלהוא אתר אוביל ליה אדהכי אתערקא רחיים מאתריה ונפק גברא בתרין ראשין וההוא חויא ונפלו תרווייהו ומיתו • (י) אמר לן האי גברא דא הוא חיליה דעישבא דאנא לקיסנא קמייכו ובג"כ לא אשתעינא בהדייכו ולא נקיסנא וזקפנא רישאי בשעתא דקריבתו גבאי אמר האי גברא אלו הוי ידעין בני נשא כל מה דנפע הקדוש ברוך הוא בארעא וחילא דכל מה דאשתכח בעלמא ישתמודעין חילא דמריהון בחכמתא סגי אבל לא ממיר הקב"ה חכמתא דא מבני נשא אלא בגין דלא יסמון מאורחיה ולא יהיו רחיצין בההוא חכמתא וינשון ליה חזי ומכל זה ילמוד האדם ויתבונן אשר נתן אלהים שכל ודעת בלבו וא"כ האזהרה שלא לצער שום בריה אפילו שלא להקל בעשבים ובצמחים שאין בהם חיות עאכ"י שלא לנהוג בזיון אדם בחבירו שהן בני אברהם יצחק ויעקב • (יא) ואף אם נותן אלהים לאדם עושר ונכסים יזהר ביותר דלא ינהוג חס ושלום בשביל כן בזיון בעדת ה' כי כל שידבר האדם בגאווה ובזו נגד שום איש אותו הדבור כתיב ורשום מיד בפנקס של מעלה ועון זה חקוק ושמור עד שצריך אדם לסבול דין הקשה וכל שכן מי שמבזה לתלמידיו חכמים אוי עונשו הוא כפול ומכופל כדאיתא בזהר פרשת פקודי שאלו המלאכים הנקראים שרפים הם ממונים לענש ולייסר האדם בעולם הזה ובעולם הבא בפרט אם אדם מבייש לבר נש דאולף מיניה אפילו מלה

דעם מיל שטיין • אין ויניג צייט האבין מיד גינעהען אז פון דעם לאף איז ארויש גינאנגן איין מענטש מיט צוויי קעפ און דיא שלאנג ליגט אויף זיין נאקן: (ט) און דר מענטש מיט דיא צוויי קעפ האט גיואגט דאש ווארט יקסא בלוזער ער האט גירופין צו איין קליין פשעפנש וואש היקסט זקסא וואש די שלאנג האט כווא דר פאר דאס די זקסא זאל פון אים דיא שלאנג אראפ טרייבן דער נאך האט ער גיואגט ער האט איין ביסער מול וואש ער איז גיפארן גווארן אויף דעם ארט וואש ער קען דא גאר נישט מאן סתמט די מאכט פון דעם בעל הבית האט ניד גישטארקט אייב אים • ווייל ער איז בקי אין קרייטיכר • און ער האט גישרען וויי וויי צוא זיין מאטער וואש זיא האט אים גפירט אויף אזו איין ארט • דער ווייל איז דער מיל שטיין אויש גריסן גווארן פון זיין ארט און דער מענטש מיט דיא צוויי קעפ און דיא שלאנג וינען ארויש גינאנגן פון דעם לאף • און וינען גיפאלן און וינען גיבליבן טויט: (י) האט דר מענטש אונן גיואגט דאש איז דר פת פון די קרייטיכר וואש איף האב פאר אייף גיקליבן • און דרום האב איף מיט אייף נישט גירעט אין דר צייט אז איר האט גינעהענט צוא סיר • האט דר מענטש ווידר גיואגט ווען די מענטשן זאלן ווישן דאש אלץ וואש נאט ב"ה האט גיפלאנצט אויף דר ערד און אין אלטין וואש ווערט גפגען אויף דער ערד וואלטין וייא ערשט גוואושט דעם פת און דיא חכמה פון

זייער הער • נאר נאט ב"ה האט דרום גיפאלטין די חכמה פאר די לייט פון ווערן וייא זאלן נישט האבן קיין פטחון אין דער חכמה און ווערן פאר געמין חזי אין אים • און פון דעם אלץ קען ניד דער מענטש לערנן און קען פר שטיין אז ווען די אהרה איז אזו גרויש נישט סעצער צו זיין קיין שום בריה אפילו קיין גראו און קיין שפראצונג וואש אין וייא איז נישט פאר האבן קיין שום חיות • מכל שכן אז מען פאר נישט נוהג זיין קיין גיון איין מענטש אין דעם אנדערן וואש וייא וינען די קינדער פון אברהם יצחק ויעקב: (יא) און ווען אפילו נאט ב"ה נישט צו איין מענטשן עשירות און גוטש גיהער ער נאך מער נוהר זיין אז ער זאל נישט נוהג זיין קיין שום גיון קיין שום מענטש • ווארום איסליכער מענטש וואש טוט ריידן מיט גאווה און מיט גיון אנטקעגן איין שום מענטש • ווערט דר ריבאר תיבף פאר שריבן און אויש גיקריצט אין איין בוך אויף דעם הימיל און דיא זינד איז אויש גיקריצט און גהיט ביז דער דאווער מענטש מוז דער פאר ליידיגן איין שווערן דין • און מכל שכן דער וואש איז מבוה צוא איין פלמיד חכם איז זיין עונש גונדאי פיל מאפיל מער • אזו וויא עש שטייט אין זהר דאש דיא סלאכים וואש ווערן גירופן שרפים • דיא וינען מבוה צוא שטראפן דעם מענטשן וואש איז מבוה זיין חבר צוא שטראפן אים אויף דער וועלט און אויף יעדן וועלט און בפרט אז איין מענטש איז מבייש אזו איין

מלה חדא דאורייתא ואינו נוהג בו כבוד ויקר ומכל שכן שהמלאכים מענישין למי שעושה איזה שירות בתלמיד חכם אם לא שידע בעצמו שמחל ת"ח על כבודו (יב) וכל אדם צריך ליקח ראייה מן הקב"ה שהוא מלך מלכי המלכים ובחר בנו מכל עם ולשון בהוציא אותנו ממצרים וקרא לן בני בכורי ישראל עם סגולה עדת ישורון ואם בני ישראל אין עושין רצונו של מקום והולכין אחר שרירות לבם ותמיד עוסקין במשא ובמתן ובהנאות העולם הוה מה יעשה האדם נחת רוח בזה להבורא יתברך ולא עוד אף אם לפעמים הוא מתפלל ומניח תפילין וציצית ומתפלל במהירות דרך העברת פה ובלבו מחשבות זרות ותיכף אחר תפלה הוא להוט אחר אכילה ושתייה ועל אדם כזה אמר הכתוב הרה עמל וילד שקר ופתאום המות בא ואין צידה ומזון לפניו אבל מי שמבלה זמנו בגמילות חסדים ובלימוד התורה אזי הקב"ה אוהב אותו בעוה"ז ובעוה"ב כמושה הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד וא"כ אם הקב"ה אוהב את הצדיקים וקרא אותם בנים אתם לה' אלהיכם ומכיש שבני אדם צריכין לאהוב את הצדיקים ואז שכרן יהיה כפול ומכופל אמן :

פרק פד כתיב אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה' וגר עיר הלצה יש לפרש הפסוק רק נקדים גמרא דברכות מ"ד ואתם בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם כיון שהוא עני היאך יכולין לגזול את העני כיון שאין לעני שום דבר א"ר חלבו א"ר הונא כיון שהעני נותן שלום ולא החזיר לו שלום נקרא גזול ע"ש (ג) והנה העון זה ראיתי שרבים נכשלים בהם כשהאדם בינוני נותן שלום לעשיר אזי העשיר ההוא מחזיר פניו ממנו ומכיש כשעני הוא נותן לו שלום אזי אינו רוצה להביט אל פני העני ועושה עצמו כאילו עינו אינו רואה ואזו אינו שומע וא"כ לפי גמרא הג"ל נקרא גזול

אז א"ר יענר וועלט' אז ווען נאט ב"ה האט ליב דיא צדיקים אז רופט זיין איר זיינט מיינע קינדער . מכל שפן אז דיא מענטשן דארפן ליב האבן דיא צדיקים . אז דענקאלט וועט זייער שפך פיל גיטאפילט זיין אזיף עולם הוה אז אזיף עולם האבא אמן :

פרק פד כתיב עש' שמיים אין פסוק דער גביא זאגט ווע דו וועלסט זיך דער הייבן אזא הויף וויא זיין אדלר פליהם אז ווען דא וועסט טאן דיין נעסט צווישן די שטערן . פון דארטין וועל איך דיע אראפ גידערין אז זאגט נאם . זאגט דר מתברר איך וועל דעם פסוק ספורש זיין על פי דרש' . נאר איך וועל פריער בריינגן זיין גמרא ברכות דען די גמרא זאגט וואש מיינט דער פסוק ואחם בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם אז א"ר האט אויש גיראמט דעם וויין גארטין איר גזלת דעם עני אין אייערע הייזר איז דאך קשה אז ער איז ארום וואש קען קען ביים אים גזלגן ער האט דאך קיין שום זאך נישט האט רבי חלבו גיראמט דאש איז גמיינט אז דער ארוסאן גיט איהם שלום אז ער גיט אים גיט אפ קיין שלום ווערט ער גידופן גזול (ב) אז נח די דאזיגע זינר האב איך גזעגן דאש פיל לייט ווערן נכשל אין זיין דאש אז איין מיטלער מענטש גיט שלום צום איין עושר קערט דער עושר אנועק זיין פנים פון אים אז מכל שפן אז איין ארוסאן גיט שלום צום איין עושר . וויל

איין מענטש וואש ער האט פון אים גילערינט אפילו איין ווארט תורה אדר ווען ער איז אפילו נאר אים גיט גזגן קיין קבוצ דעם שטראפט מען פונדא אז מכל שפן אז דיא מלאכים שטראפן צוא דעם וואש טוט עפיש איין שירות מיט איין ת"ח סידין ער ווייזט גוויש אז דער ת"ח האט מחל גיווען אזיף זיין קבוצ : (יב) אז אימליכר מענטש סוז זיך איין ראיה נעמן פון נאט ב"ה וואש ער איז דער מלך איצר אלע מלכים אז האט אונז אויש דער וויילט בשעת ער האט אונז ארויש גיוועקט פון מצרים אז האט אונז גירופן בני בכורי ישראל גליבט פאלק אז אז דיא ישראל טוען גיט זיין רצון אז זיינן תמיד עוסק אין משא ומתן אז אין דיא הגאות פון דער וועלט' . נוא וואש פון איין נתת רוח טוען זיין דער מיט צו דעם בשעפר יתברך אז נאך מער ווען ער איז אפילו אמאל מתפלל אז לייגט תפילין אז ציצית אז דאכיקט גישווינט אז אין זיין הארץ האט ער כחשבות זרות אז נאך דעם דאכגן איז ער תיכף להוט נאך עסק אז טרינקען . אז אזיף אז מענטש ווערט גיראמט הרה עמל וילד שקר ער טראגט מידקייט אז גווינט פאלשקייט אז פלוצלנגן קומט דר טויט אזיף אים אז קיין שפיוז האט ער זיך גיט אן גירייט . אבער דער וואש פו לענט זיין צייט אין גמילות חסד אז אין תורה לערנן דענקאלט האט נאט ב"ה אים ליב אזיף דר וועלט

גזול וכל זה הוא מפני גאווה יתירה שיש לו לאדם שאינו רוצה להשיב לאדם בינוני ומכיש לאדם עני ואביון ומרוב הגאווה של העשיר הופך פניו לצד אחד ומחמת זה העני הוא מבוויש והופך פניו לצד אחר ודומה הדבר בעיני כאילו הוא נשר שיש לו ב' ראשים ראשו אחד מהפך פניו לצד אחד וראש השני מהפך פניו לצד אחר ועל אדם בעל גאווה כזה נאמר אם תנבזה כנשר משם אורידך נאם ה' ונר כי הקדוש ברוך הוא גבוה מעל גבוהים ויודע כל הנסתרות הוא משפיל הבעלי עשירים שעושים כן ומנבזה שפלים ה' העניים והקב"ה עושה סולמות זה העני יהיה בקרב ימים עשיר והעשיר יעני. (ג) ע"כ אני מזהיר לכל בר דעת להסיר מכשול זה מעל פניו להשיב לכל אדם כשנותן לו שלום יחזיר ויתן לו שלום אזי הלבבות יהיו קרובות משא"כ כשהעשיר אינו שם לבו לפנות אל העני אזי יצחק העני במר לבו אל ה' ובודאי ישמע ה' את קול העני כי חנון הוא והנה ראיתי שיש בני אדם עשירים ומחמת עשרו הוא בעל גאווה והנה בני אדם שהן חכמים גדולים ומחמת חכמתו שעמדה לו הוא בעל גאווה מכל מקום על אותן אנשים יש לי ללמד זכות שיש להם קצת גאווה מחמת עשרם או מחמת חכמתם אבל אני כוונע על אותן אנשים שאינן מיוחסים ואין להם תורה והכמה ואין להם עושר כלל למה ועל מה יהיה להם הגאווה. (ה) ע"כ אחי ורעי מורו מורו מן דרכי הגאווה ותראו לדבר עם כל אדם ולקרב העניים ובפרט שצריך להקדים שלום לעניים ומכל שכן שמחוייב להחזיר לו שלום ואז עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל אמן :

פרק פה בחמלת ה' יתברך שמו על האדם אשר הוא יתברך מחזיר הנשמות לבני האדם לגופם אשר

דעם אנדרן. אבר או דער עושר מוט גיט ויין הארץ צו קערן ויך צוא דעם ארום מאן : וועט דר ארום מאן בונדאי שרייען מיט ויין ביטער הארץ צו גאט. און גאט ב"ה וועט בונדאי צו הערין ויין גיטרייא ווארום ער איז דאך איין דער פארטער גאט און נון איך האב גיטערן דאש עש איז פאר האנדן מענטשן וואש מחמת וייער עשירות האלטן ויין ויך בעל גאווה און עש איז פאר האנדן מענטשן וואש האלטן ויך בעל גאווה פון וועגן וייער חכמה קען קען אויף ויין פארט מלמד זכות ויין דאש ויין האבן אביסל גאווה איבער וייער עשירות אדר איבער וייער חכמה אבער אויף די מענטשן וואש וייענען ארום און האבן קיין תורה און קיין חכמה אויף גיט און וייען אויף גיט קיין מיתחסים און האבן פארט גאווה אויף דיא בון איך נאך מער ברזנו. דען פאר וואש זאצן ויין האבן גאווה : (ד) דרום מייער בריתר און מייער גיטערן קערט אפ פון דיא וועגן פון גאווה און איר זאלט זעהן צוא ריידן מיט איטליכן מענטש את בפרט צוא דיא ארעמע לייט זאלט איר נאך פערדן שלום. און מכל שכן אז איר ווייט מתיב אפ צוא ענטפערן ויין שלום און דענקמאלט דר גאט וואש מאכט שלום צווישן וייענע מלאכים. דער גאט וועט מאן שלום צוא אונז און צוא אלע ישראל אמן :

פרק פה בחמלת ווייל גאט ב"ה דר פארמיט ויך איבער דיא מענטשן קערט ער ויין קערט ער ויין און דיא נשמות

אין

ער פאילו גיט קען אין ויין פנים אריין און ער מאכט ויך גלייך וויא וייענע אויגן זעהן גיט. און וייענע אויערן הערין גיט. דר ווערט גירופן גילן. און דאש איז אלץ פון וועגן די גרויסע גאווה וואש דר עושר האט : דרום וייל ער גיט ענטפערן קיין שלום צוא איין מיטלן מאן און מכל שכן צו איין ארום מאן. און מחמת דיא גרויסע גאווה פון דעם עושר קערט ער גאר ויין פנים אונזע צוא אנדער ווייט און דרום ווערט דר ארום מאן מבוויש. און דיא זאך איז גלייך וויא דער עושר איז איין אדלר וואש גאט צוויי קעפ איין קאפ פאר קערט ער צוא איין ווייט. און דעם אנדערן קאפ פאר קערט ער צוא אנדער ווייט. און אויף איין מענטשן וואש איז אזא איין בעל גאווה ווערט אויף אים גאט אויב דיא וועשט ויך אויף הייבן וויא איין אדלער פון דארטן וועל איך דיך אראפ גיידן אזא זאגט גאט. ווארום גאט ב"ה איז העכר פון אלע הויכע ער ווייזט אלע פון בארגנע זאכן ער מאכט גיידן די עשירים וואש האלטן ויך בעל גאווה און ער דער הייבט דיא גיידנע דאש וייען דיא ארעמע לייט. גאט ב"ה וועט מאכן אז דער עני וועט ויין אין גיכע צייטן איין עויער. און דער עושר וועט ארום ווערן : (ה) דרום בין איך מזהיר צוא איטליכן בר דעת ער זאל אפ מאן דאש שטרויכלונג פון ויך דאש איטליכן מענטשן וואש גיט אים שלום זאל ער אים ענטפערן שלום דען דענקמאלט ווערן דיא הערער ויין גאטענע איינש מיט

אשר בלילה האדם ישן עיף ויגע ודומה למת והקדוש ברוך הוא ברוב חסדיו משליך שינה ותרדמה כדי להפיג עיי השניה יגיעת הנוף ושרדת האיברים וכושל המתנים ואיבריו ועצמותיו וליתן זרווי גרמי ובוראי אין כוונת הקדוש ברוך הוא כדי לזרז את הנוף לעבירה חזי אלא לעבודת השני ביה' (ג) ועיכ גם האדם יבין וישכיל למלאות רצון הקב"ה ותיכף ומיד בקומו יסדר ויקדש ידיו ופניו בגמילה ולא ילך ד' אמות בלא נטילת ידים ואח"כ שלובש את בגדיו ויהר להניח בית זרוע של יד שמאל לבגדיו לקשור את בגדו וכתונת שלו סביב את היד בחוטים או בשליכות או בקרסיו והטעם כדי להראות שעבוד של יד שמאל למצות תפילין וכבר הוכרתי לעיל שיש זמן ועת רצון בשעה שלובש בגדיו של ציצית להתפלל על הצלת קנאה ושנאה וכעס על כן רשמתי בכאן איזה פסיקים אשר הוא קבלה בידי מן מין הגאון מהור"ר יוסף בהגאון מהור"ר יודל ז"ל שפסקים אלו המה מסוגלים לומר אותם דרך תפלה אחר ברכת ציצית ואלו הן • קראתי בכל לב ענני ה' חוקך אצורה • נדבות פי רצה גא' ה' ומשפטיך למדני • אנורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפך מלה • הצילני מדמים אלהים אלהי תשועתי תרנן לשוני צדקתך • שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני כל אמוס • גודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו • אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים • תהי ירך לעזרני כי פקודיך בחרתי • חסדך ה' מלאה הארץ חוקיך למדני • נאור אתה אדיר מהררי שרף • מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימיני • בחסדך חייני ואשמרה ערות פיך • עיני תמיד אל ה' כי הוא יוציא מרשת רגלי • סעדי ואושעה ואשעה בתוקך תמיד • יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא אכעסם ושלא אכעיסך רבשעי זכני למדת ענוה ולמדת הבנעה ודרך שרף חסר ממני ותורתך חנני הדריכני באמתך ויחד לבבי לאהבה וליראה את שמך הגדול הגבור והנורא בכל לבבי ובכל נפשי ומאודי • והתפלה זו היא מסוגל להתפלל תיכף אחר לבישת ציצית המלית קמן ומועלת להנצל מכעס ומקנאה ומשנאת חנם והרמוז נרמז ברית של הפסוקים הנזכרים והכוונה של לבישת ציצית ותפילין הלא המה כתובים על ספר הישר הוא ספר הזוהר פ' שלח לך וכל אחד ואחד לפי שכלו יוכל לכוין כראוי ונכון ויפה מאוד לנהוג כן וצריך האדם להניח ציצית ותפילין בביתו כדי שיצא מפתח ביתו והוא מושלם ומעוטר בציצית ותפילין ומי שיש לו שהות יעמוד אצל המזוזה ויעביר ידיו על עיניו ויתפלל • (ג) רבנו של עולם חסר ממני במזוזה ואחר כך יניח ידו על המזוזה ויעביר ידיו על עיניו ויתפלל • (ג) רבנו של עולם חסר ממני הרהורים ואנצל היום ובכל יום מחטא ופשע בזכות שלשה מצות האלו אשר הם שלשתן יחד והן מזוזה ותפילין וציצית ואנצל מעין הרע ומכל כישוף וכה יאמר בעמדו אצל פתח המזוזה במלית ותפילין (שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד יחיד ומיוחד יחד לבבי לאהבה וליראה את שמך הגדול הגבור והנורא

אין זייערע גופים אריין דען בייא נאכט שלאפט דר מענטש מיט אונג און איז גלייך צו איין מוסף • אונג נאט ב"ה מיט זיין פיל רחמנות ווארפט אויף זיין איין שלאף פון וועגן דורך דעם שלאף זאל אונזעק גיין ראש מדיקייט פון דעם גוף אונג די מידתה פון די אברים • אונג דיא פונגה פון נאט ב"ה איז בודאי דר מיט גיט פון וועגן מורו צו זיין דעם גוף צוא איין עבירה חזי נאר פון וועגן זיין דינקסט • (ב) דרום גיהער דער מענטש אויף צו פאר שטיין אונג צוא קליין צוא דר פילן דעם רצון פון נאט ב"ה • אונג תיכף וויא ער שטייט אויף זאל ער זיך וואשין אונג זאל גיט זיין קיין פיר איילין אום גוואשן דער נאך אז ער קלייד אן זייער קליידר זאל ער נודר זיין גיט צו צו העקלן דיא ארבל פון דער לינגער האנט פון וועגן צו וויין וויא די לינגער האנט איז משועבד צו דר כזרה פון תפילין אונג איה קאב שוין אויפן גשריבן

אז בשעת דר מענטש טוט אן זיין מלית קמן איז דענקאלט איין עת רצון מתפלל צוא זיין ער זאל ניצל ווערין פון קנאה אונג שנאה אונג פערס דרום שרייב איה דא די פסיקים וואש זיין מענטש צוא זאגין דורך תפלה נאך דער ברכה פון ציצית • אונג דאש זיין זיין דעם גיט פון די פסיקים מיט דער תפלה (עין במים) • דער נאך זאל ער לייגן זיין האנט אויף דר מזוזה אונג זאל דיא האנט אייבר פירן אייבר זייער אויגן אונג זאל מתפלל זיין • (ג) רבנו של עולם טא אפ פון מיר שלע-טע פחשבות אונג איה זאל ניצל ווערין דיינט אונג אלע טאג פון זינד אין דעם זכות פון די דרייא מצות • מזוזה • תפילין • ציצית • אונג איה זאל ניצל ווערין פון עין הרע אונג פון ארלייא פישוף • אונג אז ער שטייט בייא דר מזוזה זאל ער זאגן וואגן שטע ישראל ה' אלהינו ה' אחד • יחיד ומיוחד יחד לבבי לאהבה וליראה את שמך הגדול הגבור והנורא

והנורא בכל לבבי ובכל נפשי ואחר כך יאמר שמינה ההין שבאשרי תמימי דרך ואחר כך יאמר פסוק מגדול עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב: שבמי יה עדות לישראל להודות לשם ה' ולכן אומרים פסוקי ההין שבתמימי אפי לפי שהן מתחילין באות ה' ומסיימין באות יוד והן אותיות יה כ' אותיות יה הן עדות לישראל כגון הראובני ואחר כך יאמר רבונו של עולם הצילני ומלמני ופדני מכל חטא ופשע ועון בזכות שלשה מצות הנזכרים כך ה' חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלמני ויכוין בזה הפסוק שמתחיל באות ב' ומסיים באות יוד שהן רמז לייב שבטים ויאמר: (ה) רבשע בזכות ייב שבטים שמרני והצילני מכל חטא ומכל מיני עין הרע שלא ישלום בי ולא בזרעי וזרע זרעי עד עולם ולא ישלום עין הרע לא במאודנו ולא בגופנו ה' ישמר צאתי ובואי לחיים ולשלום מעתה ועד עולם ה' צלי על יד ימיני: נדעה נדרפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו: לא יתניב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן ה' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם: מכשפה לא תחיה: ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו: אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו: ואח"כ כשילך לרחוב יכוין להרהר תמיד במצות כאשר כתבתי לעיל בפרק ב' ואפילו כשרואה השלג יחשוב שהוא אחד מארבעה מראות ננעים ומכ"ש כשיפגע בבעלי חיים ינהג כמו שכתבתי שם עיין שם פרק ב' (ה) ותפלה זו מועלת להנצל מרעות רעות ומכשפים ומועיל על גודל הצלחת משא ומתן ותפלתו היא עולה למעלה תחת כסא הכבוד ושני מלאכים קדישין מוכנים ללוות למאן דנפיק מתרע ביתא בעיטופא דציצית ותפילין ברישה והני מלאכין מברכין ליה ולא יהבין למקמרגא דאיהו קאים אפתחא לאנזקא ליה ואחר כך יאמר זה השער לה' צדיקים יבואו בו ואחר כך ילך לבית הכנסת ויתפלל לאל שיהיה לו פרנסתו בריח ולא בצמצום בהיתר ולא באיסור ויהיה מתחת יד הקדוש ברוך הוא ולא יהיה מסור ביד פגשן ודם: (ו) בא וראה מ"ש הזהר פרשה לך לך ר' אליעזר הוי אויל לבי חמוהי והוי אויל עמיה ר' חייא ור' יוסי ור' חזקיה אמר ר' אליעזר הא חמינא דאין התעוררות מלמעלה אלא ע"י התעוררות דלתתא והבונה

והנורא בכל לבבי ובכל נפשו דער נאך זאל ער זאגן די אַבט פסוקים פון אַשרי תמימי דרך וואש זיי הייבן זיך אן מיט דר ה' און לאזן זיך אויש מיט דר י' ראש אין מרמז אויף דעם שם יה דער נאך זאל ער זאגן דעם פסוק מגדול עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב: שבמי יה עדות לישראל להודות לשם ה' ולכן אומרים פסוקי ההין שבתמימי אפי לפי שהן מתחילין באות ה' ומסיימין באות יוד והן אותיות יה כ' אותיות יה הן עדות לישראל כגון הראובני ואחר כך יאמר רבונו של עולם הצילני ומלמני ופדני מכל חטא ופשע ועון בזכות שלשה מצות הנזכרים כך ה' חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלמני ויכוין בזה הפסוק שמתחיל באות ב' ומסיים באות יוד שהן רמז לייב שבטים ויאמר: (ה) רבשע בזכות ייב שבטים שמרני והצילני מכל חטא ומכל מיני עין הרע שלא ישלום בי ולא בזרעי וזרע זרעי עד עולם ולא ישלום עין הרע לא במאודנו ולא בגופנו ה' ישמר צאתי ובואי לחיים ולשלום מעתה ועד עולם ה' צלי על יד ימיני: נדעה נדרפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו: לא יתניב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן ה' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם: מכשפה לא תחיה: ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו: אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו: ואח"כ כשילך לרחוב יכוין להרהר תמיד במצות כאשר כתבתי לעיל בפרק ב' ואפילו כשרואה השלג יחשוב שהוא אחד מארבעה מראות ננעים ומכ"ש כשיפגע בבעלי חיים ינהג כמו שכתבתי שם עיין שם פרק ב' (ה) ותפלה זו מועלת להנצל מרעות רעות ומכשפים ומועיל על גודל הצלחת משא ומתן ותפלתו היא עולה למעלה תחת כסא הכבוד ושני מלאכים קדישין מוכנים ללוות למאן דנפיק מתרע ביתא בעיטופא דציצית ותפילין ברישה והני מלאכין מברכין ליה ולא יהבין למקמרגא דאיהו קאים אפתחא לאנזקא ליה ואחר כך יאמר זה השער לה' צדיקים יבואו בו ואחר כך ילך לבית הכנסת ויתפלל לאל שיהיה לו פרנסתו בריח ולא בצמצום בהיתר ולא באיסור ויהיה מתחת יד הקדוש ברוך הוא ולא יהיה מסור ביד פגשן ודם: (ו) בא וראה מ"ש הזהר פרשה לך לך ר' אליעזר הוי אויל לבי חמוהי והוי אויל עמיה ר' חייא ור' יוסי ור' חזקיה אמר ר' אליעזר הא חמינא דאין התעוררות מלמעלה אלא ע"י התעוררות דלתתא והבונה

והנורא בכל לבבי ובכל נפשו דער נאך זאל ער זאגן די אַבט פסוקים פון אַשרי תמימי דרך וואש זיי הייבן זיך אן מיט דר ה' און לאזן זיך אויש מיט דר י' ראש אין מרמז אויף דעם שם יה דער נאך זאל ער זאגן דעם פסוק מגדול עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב: שבמי יה עדות לישראל להודות לשם ה' ולכן אומרים פסוקי ההין שבתמימי אפי לפי שהן מתחילין באות ה' ומסיימין באות יוד והן אותיות יה כ' אותיות יה הן עדות לישראל כגון הראובני ואחר כך יאמר רבונו של עולם הצילני ומלמני ופדני מכל חטא ופשע ועון בזכות שלשה מצות הנזכרים כך ה' חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלמני ויכוין בזה הפסוק שמתחיל באות ב' ומסיים באות יוד שהן רמז לייב שבטים ויאמר: (ה) רבשע בזכות ייב שבטים שמרני והצילני מכל חטא ומכל מיני עין הרע שלא ישלום בי ולא בזרעי וזרע זרעי עד עולם ולא ישלום עין הרע לא במאודנו ולא בגופנו ה' ישמר צאתי ובואי לחיים ולשלום מעתה ועד עולם ה' צלי על יד ימיני: נדעה נדרפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו: לא יתניב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן ה' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם: מכשפה לא תחיה: ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו: אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו: ואח"כ כשילך לרחוב יכוין להרהר תמיד במצות כאשר כתבתי לעיל בפרק ב' ואפילו כשרואה השלג יחשוב שהוא אחד מארבעה מראות ננעים ומכ"ש כשיפגע בבעלי חיים ינהג כמו שכתבתי שם עיין שם פרק ב' (ה) ותפלה זו מועלת להנצל מרעות רעות ומכשפים ומועיל על גודל הצלחת משא ומתן ותפלתו היא עולה למעלה תחת כסא הכבוד ושני מלאכים קדישין מוכנים ללוות למאן דנפיק מתרע ביתא בעיטופא דציצית ותפילין ברישה והני מלאכין מברכין ליה ולא יהבין למקמרגא דאיהו קאים אפתחא לאנזקא ליה ואחר כך יאמר זה השער לה' צדיקים יבואו בו ואחר כך ילך לבית הכנסת ויתפלל לאל שיהיה לו פרנסתו בריח ולא בצמצום בהיתר ולא באיסור ויהיה מתחת יד הקדוש ברוך הוא ולא יהיה מסור ביד פגשן ודם: (ו) בא וראה מ"ש הזהר פרשה לך לך ר' אליעזר הוי אויל לבי חמוהי והוי אויל עמיה ר' חייא ור' יוסי ור' חזקיה אמר ר' אליעזר הא חמינא דאין התעוררות מלמעלה אלא ע"י התעוררות דלתתא והבונה

והכוונה להתחיל בעסקי מצות כתיבה ואז יבא השכינה לפרום נדפחא עליהו והו עסקי באורייתא עד דהוי אזלי אערע בהן ר' ייסא וחד יודאי נביה פתח האי יודאי לדוד אליך ה' נפשי אשא אמאי לא כתיב מזמור לדוד אלא בנין דרגיה קאמר שכוונתו היה להעלות נשמתו אל מקום קדושה עליונה אשר שרשו משם א"ר אליעזר לר' יוסי חמינא דשכינתא קאתי ואתחברנא וכך א"ר אליעזר מה שמך אל יועזר אל יועזר ואליעזר חדא מלה היא יתבו כחדא גבי חד פינרא וחידש האי יועזר כמה חידושין ורזין דאורייתא: (ו) אל מה עבדתך אל מקרי דרדקי אנא באתראי והשתא אתא ר' ייסא דכפר חנן לדוכתאי וסליקו לי הנערים מנבאי ואותיבו לון לגביה והוי יהבין לי בני מתא אנרא כהאי זימנא דרדקי הוי נבאי ואסתכלנא בנפשאי דלא אתחזי לי לאתהני מינייהו למגנא ואגירנא גרמאי בהדי ההוא חכים אמר ר'א ברכא דאבא אצמריכא הכי כמו כולוהו ובאי לפני רשב"י והו לעין באורייתא קמי רשב"י יומא חד הו עסקי בנמילת ידיים: (ה) אמר רשב"י כל מאן דלא נמיל ידיו בדקא יאות אע"ג דאתענשו לעילא אתענשו גם כן לתתא עונשא דלתתא דגרים ליה מסכנותא ומאן דנמיל ידיו בדקא יאות גרים לגרמית ברכאין דלעילא דשראן על ידו ואתברך בעושרא לבתר אקדים רשב"י וחמי ליה להווא יועזר דנמל ידיו במיא בדקא יאות ונמיל בשיעורא סניא במים ארשב"י דרך תפלה מלא ידך מברכותיך וכך הוה מההוא יומא ולהלאה אשכח סימא (פ') אוצר) והוי לעי באורייתא כל יומא והוי יתיב מן סימא צדקה לעניים ופרנסה בסבר פנים יפות קרי עליה רשב"י ואתה תניל בה' בקדוש ישראל תתהלל: (ט) גלמוד מזה המעשה שצריך האדם לדקדק בשכר מירחא דיליה שיהיה שכרו בעלמא דין לא על חנם שחרי החסיד הנזכר יועזר שמו הו יחבי ליה ממון מעצמם ואפי' לא רצה ליהנות למגנא מהם כי רצה ליהנות מיגיע

י'סא אב רבי חזקיה וייען גיווען מיט אים האם רבי אלעזר גיואנא עש קען אויף דער וועלט גיט גישעקן סאיי גיטש אדר ביין מידן דר מענטש איז דאס סתעדר דרך וייען מעשים דרום זאל דר מענטש אן תייבן מיט ליבשאפט אין דיא זאכן פון דער מצוה: אב דענמאלס וועט דיא שכינה קיין צוא פאר שפרייטן וייערע פליגל אויף וי'א וי'א וי'א וי'א און גיואנגן האם וי'א פגעניגס רבי ייסא מיט נאך איין יעדרי: האם דער יעדרי גיואנא עש שמיים לדוד אליך ה' נפשי אשא ווארום שמיים גיט מזמור לדוד אב האם דרויף אליין גיואנא איין תירוצי האם ר'א אים גפרענט וויא ער היישט: האם ער אים גענעספרט איה היים יועזר האם ר'א גיואנא יועזר אב אלעזר איז אייגע נעמן: אב דר יועזר האם וי'א מלה גיווען פיל מדות: (ו) האם ר'א אים גפרענט וואש איז דיין ווערק: האם דר יועזר אים גענעספרט איה בין גווען איין דרדקי מלמד אין סיון ארמ אב איינער איז צוא אונז ניקסן רבי ייסא פון כפר תנן: האבין די לייט בייא מיר די תנדר צו גיטמן אונגאבן וי'א אים אפ גינעבין אב דיא שטאט לייט האבין מיר גינעבן פון דעסס וועגן גיואלט און וויא דיא צייט וואש איה האב גילערניגס מיט וייערע קינדער: אבער איה האב פאר שטאבן און איה גיהער פון וי'א גיט צוא נעמן אים ויקט קיין נעלם: דרום גייא איה נאך דעם תנן רבי

ייסא פון אים עפיש מקבל צו זיין תורה: האם ר'א גיואנא דיא ברכות פון סיון פאסר וואלט קען דא בדראפט: וי'א וי'א אלע אויף גישטאבן און וי'א ניקסן פאר רשב"י אב האבין גילערניגס תורה פאר רשב"י: (ח) איין פאג האם רשב"י גיואנא איינליכר וואש וואשט וי'א גיט רעכט צום עסן האמטשע ער ווערט גישטראפט אויף יענער וועלט: האם ער נאך אויף דער וועלט איה דר פאר איין עונש: דאש ער ווערט איין ארום מאן: אבר דער וואש וואשט וי'א וויא העכט איז: איז ער גורם צוא וי'א ברכות פון דעם היכל רען אויף וי'א הענט אב ער ווערט גינענשט מיט עשירות: דער נאך האם רשב"י גיוועקן וויא דער יועזר וואשט וי'א וויא רעכט איז אב מיט פיל וואש: האם רשב"י גיואנא בדרך תפלה מלא ידך מברכותיך דער פיל דייע הענט פון דייע ברכות: אב און איז גיווען פון דעם מאג אן אב ווייטער האם דר יועזר גפון איין אוצר אב האם גילערניגס תורה גאנצע מען: אב האם גינעבין פיל צדקה צוא דיא ארעכע לייט: (ט) פון דער מעשה ווערט גילערניגס און דער מענטש מוז מדקדק זיין און ער זאל פאר דינען זיין פרנסה גיט ער זאל נעמן צדקה דען דר חסיד יועזר האם קען דאך אים גינעבין נעלם אב ער האם גיט גיוואלט נעמן אים ויקט קיין נעלם ווארום ער האם נאר גיוואלט גינה זיין פון זיין גינע כפא אב מיט וואש נעלם: (י) אויך מוז איינליכר

מיניע כפו דוקא בממון של יושר ע"כ צריך כל אדם לראות שלא להרבות ממון שאינו של יושר * (י) ונס צריך כל אדם ליותר בנספילת ידיים הן במים ראשונים והן במים אחרונים ואז יקיים בו מלא יידיך מברכותיך וישלח ברכה והצלחה במעשה ידי ובכל אשר יפנה יצליח :

פרק פו כ אקח מועד אני מישרים אשפוט * (א) דוד המלך ע"ה אמר כן עבור שראה ישראל אף ע"פ שאוכלין ושותין ושמהים בשמחה של מצוה הם עוסקים חצי היום בתפלה ומאריכין בפיוטים ואחר כך לומדין תורה וזהו גרמו בתיבת מישרים לכן דוד אמר אני מישרים אשפוט מ' של מישרים רומז למ' שנתנה התורה ואף שישאל עוסקים גם כן בשמחה שבת ובשמחת ימים טובים אינם מבטלים ג' תפלות שחירות מ'נחה ערבית ועליהם רומזת אות ש"ן של מישרים ולפעמים כותבין הש"ן בדי' ראשים שיש רמז לד' תפלות שחירות מ'וסף מ'נחה ערבית ולא עוד אלא שאנו מוסיפים פיוטים ושירות של קרובי"ן שהן ראשי תיבות קול רינה רישועה ב'אהלי צידיקים וזהו גרמו באותיות ריש יוד של מישרים שהוא רנה ישועה ומ' מתנמה של מישרים מרמזת על הגאולה העתידה שגרמנו במ' מתנמה של למרבה המשרה לומר לך שאע"פ שאנו שמחים וששים בחגיגה אנו מתפללים על הגאולה העתידה להיות שמחה שלמה כשישמח הקדוש ברוך הוא את ציון וירושלים * (ב) ואיתא בזהר פרשת אמור כשישראל משבחין תחלה להקב"ה בתשבחות ובזמירות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואחר כך באים לביתם ומסדרים בתיים ושלחן שלהם ואומרים הכל הוא לכבוד שבת ולכבוד יי"ט אז פותחין מלאכי השרת ואומרים אשרי העם שככה לו על כן לא יהיה קל בעיניך אמירת פיוטים של קרובי"ן וחייב על כל אדם לומר הפיוטים בשמחה ובכוונת הלב בשפה ברורה כי בכל פיוט ופיוט יש סודות ופלאות ולא יהיו הפיוטים דומין עליך כמשא כי הפיוטים נתחברו על פי עצות מלאכי מעלה שנגלו לר' אלעזר הקליר שסידר הפיוטים ע"פ א' ב' ג' ד' וע"פ תשרי * כי כן מוזמין ומשבחין למעלה וקבלה

אימלכר סענש נהר זין סאי אין דעם וואשן וואשן פאר דעם עסן סאי אין מים אטרונים און דענסאלט וועט אין אים מקיים ווערן דר פסקי מלא יד מברכות און גאט וועט שיקן איין ברכה והצלחה אין זיינע ווערן און אין אלמן וואש ער וועט זיך קערין וועט ער בגליקן אמן :

פרק פו דוד המלך ע"ה אקח מועד אני מישרים אשפוט * (א) דוד המלך ע"ה אמר כן עבור שראה ישראל אף ע"פ שאוכלין ושותין ושמהים בשמחה של מצוה הם עוסקים חצי היום בתפלה ומאריכין בפיוטים ואחר כך לומדין תורה וזהו גרמו בתיבת מישרים לכן דוד אמר אני מישרים אשפוט מ' של מישרים רומז למ' שנתנה התורה ואף שישאל עוסקים גם כן בשמחה שבת ובשמחת ימים טובים אינם מבטלים ג' תפלות שחירות מ'נחה ערבית ועליהם רומזת אות ש"ן של מישרים ולפעמים כותבין הש"ן בדי' ראשים שיש רמז לד' תפלות שחירות מ'וסף מ'נחה ערבית ולא עוד אלא שאנו מוסיפים פיוטים ושירות של קרובי"ן שהן ראשי תיבות קול רינה רישועה ב'אהלי צידיקים וזהו גרמו באותיות ריש יוד של מישרים שהוא רנה ישועה ומ' מתנמה של מישרים מרמזת על הגאולה העתידה שגרמנו במ' מתנמה של למרבה המשרה לומר לך שאע"פ שאנו שמחים וששים בחגיגה אנו מתפללים על הגאולה העתידה להיות שמחה שלמה כשישמח הקדוש ברוך הוא את ציון וירושלים * (ב) ואיתא בזהר פרשת אמור כשישראל משבחין תחלה להקב"ה בתשבחות ובזמירות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואחר כך באים לביתם ומסדרים בתיים ושלחן שלהם ואומרים הכל הוא לכבוד שבת ולכבוד יי"ט אז פותחין מלאכי השרת ואומרים אשרי העם שככה לו על כן לא יהיה קל בעיניך אמירת פיוטים של קרובי"ן וחייב על כל אדם לומר הפיוטים בשמחה ובכוונת הלב בשפה ברורה כי בכל פיוט ופיוט יש סודות ופלאות ולא יהיו הפיוטים דומין עליך כמשא כי הפיוטים נתחברו על פי עצות מלאכי מעלה שנגלו לר' אלעזר הקליר שסידר הפיוטים ע"פ א' ב' ג' ד' וע"פ תשרי * כי כן מוזמין ומשבחין למעלה וקבלה

מישרים דאש מאכט רנה ישועה און דא שלאם ס פ' מישרים איז מרומז אויף דר גאולה וואש וועט קוקן בטהרה וואש זיא איז מרומז אין ישועה אין דעם פסק למרבה המשרה * צו זאגן האמטשע מיר פרייען זיך אין אונז ירמ פון דעסט וועגן זיינען מיר בתפלה אויף דער גאולה וואש וועט זיין בטהרה וואש דענסאלט וועט זיין איין רעכטע שבתה * אז גאט ב"ה וועט דר פרייען ציון און ירושלים :

(ב) און אין וזהר שמי"ט אז די ישראל לויבן פריער גאט ב"ה מיט שירות והשפחות אין דא שולן * און אין בתי מדרשים * און דער נאך קוקן זיין אהיים און זיינען מסדר זייער מיט לכבוד שבת * און זאגן דאש אלץ איז לכבוד שבת און לכבוד יי"ט * דענסאלט זאגן דא מלאכים וואל דעם פאלק וואש זיינן זיך אוו גוהג * דרום ואל גיט גרינג זיין אין דיינע אויגן דאש זאגן די פיוטים * און עש איז אין חוב אויף אימלכין סענשן צוא זאגן דא פיוטים מיט שבתה און מיט גוונת פון דעם הארץ * ווארעם אין אימלכין פיוט איז פאר האגדין וואונדערליכע סודות * און די פיוטים זאלן בייא דיר גיט גלייך זיין זיין איין משא * ווארעם די פיוטים זיינען נתחבר גיווארין דורך דא עצות פון דא מלאכים וואש זיינן אנטפלעקט גיווארין צוא רבי אלעזר הקליר וואש ער האט מסדר גיווען די פיוטים על

בידי מפי זקנים ומפי חסידים מי שמיקל באמירת קרובין ואומר שאינו חיוב כל כך לאומרם אינו מאריך ימים חזו כי כל יחידים שחברו הפיוטים היו גדולי הדור ואנשי מעשה אשר נעשו להם כמה נסים בחייהם ובמיתתם: (ג) וכדמצינו בגדול הדור אחד הנקרא ר' שלמה אלקבץ ז"ל שהיה בקי בחכמת הקבלה ובדקדוק וחבר הרבה פיוטים ומרוב חכמתו נתקנאו בו שונאי ישראל וארב עליו שמעאל א' והרגו וקברו בנן שלו אצל אילן תאנה והתאנה חנשה פניה קודם זמנה ועשתה פירות תאנים גדולים ויפים מאד ויתמהו כל יושבי העיר: (ד) והדבר בא אל מלך ישמעאלים וירא המלך הפירות ויתמה וישלח המלך אחר הישמעאל הנ"ל ושאל אותו איך תתחכם לעשות פעולה לבשל הפירות קודם זמנם ומרוב הפחד לא יכול הישמעאל להשיב אל המלך כי היתה סבה מאת ה' וצוה המלך לייסר אותו ביסורים קשים ומרים עד שהוכרחה הישמעאל להודות והוא שמאותו היום שהרג את יהודה רבי שלמה אלקבץ התחיל האילן לעשות פירות קודם זמנו וצוה המלך לתלות את הישמעאל הרוצח על אותו האילן: הכלל העולה כי כל העדה עדה ה' כולם גדולי הדור תקנו הפיוטים לכן טוב לכיון אל הרמז שם המחבר הפיוט או המחבר את הסליחה ויכוין שיעמוד זכותו שיעלה לרצון אמירת שבה המתבר כי יש נחת רוח לאותו המחבר כשאומרים פיוטו או סליחה שלו בכונה ובפרט בשבת וי"ט שאז הנשמות עולין עם תפלתן של ישראל וזה המעש של הזכרת נשמות בשבתות וי"ט כי הוא עת רצון לגדור בשבת וי"ט לצדקה בעד הזכרת נשמות ולהזכירם ולהתפלל עליהם שיהיו נפשות צדורות בצדור החיים: (ה) ומנהיג יפה הוא להזכיר נשמות ולהתפלל עליהם ובפרט שצריך להזכיר נשמות אבותיו ורבו בעבור שהרביצו תורה בישראל והעמידו תלמידים הרבה ולא יאמרו בעבור שאני נודד צדקה בעד הזכרת נשמתם שמא חזי יעכב בתשלומי הנדר שנדר ואז יהפוך אליו אותה הנשמה שנדר

פי איב און על פי השרק דען אזו איז מען סומך אויף דעם הימל: און עש איז ביא מיר איין קבלה פון זקנים און חסידים: אז דר וואש איז מקיל אין דעם זאגן פון דיא פיוטים: און זאגט: עש איז נים קיין גרוישר חיוב צו זאגן ניי: דר איז נים מארדק ימים חזו דען אלע וואש האבין מחבר גיווען די פיוטים ויין גיווען גדולי הדור וואש צוא זיין איז נישאן גווארן פיל נסים ביא וייער לעבין און נאך וייער מוים: (ר) אזו וויא מיר גפינן ביא איין גדול הדור וואש ער האט גיהיישן רבי שלמה אלקבץ וואש ער איז בקי גיווען אין חכמת הקבלה און אין דקדוק און האט מחבר גיווען פיל פיוטים: און מחמת ויין פיל חכמה האבן די ישמעאלים זיך מתקנא גווען אין אים און איין ישמעאל האט אים גידענט און האט אים בגראפן אין ויין גארטן ביא איין פייגן בום: האט דיא תאנה גישפראצט אירע פירות פאר איר צייט: און עש האט אויף איר גיוואקסן זייער גרוישע און שיינע פייגן האבן די אלע שמאט לייט זיך פאר וואונדערט דרויף: (ה) און די זאך איז אן ניקבן צו דעם מלך פון די ישמעאלים: האט דער מלך גינעהען די פירות און האט זיך פאר וואונדערט און האט גישקט נאך דעם ישמעאל און האט אים גיפרענט וואש פאר איין פעולות האט ער גימאן דיא פירות זאלן פארטיג ווערן פו דער צייט: און מחמת פיל פחד האט דער ישמעאל

גאר נים גיקענט ענטפערן דעם מלך דען דאש איז גיווען פון גאט כדי דר ישמעאל זאל גיהאנגן ווערן: האט דר מלך גיהיישן דעם ישמעאל שפראפן מיט שווערע און ביטערע יסורים ביז דער ישמעאל האט נאכט מתונה ויין אז פון דעם טאג אן וואש ער האט גידענט דעם יהודי רבי שלמה אלקבץ האט האט אויף דעם בום אן גידענט צוא וואקסן פירות פאר ויין צייט: האט דער מלך גיהיישן דעם ישמעאל דעם רוצח היינגן אויף דעם זעלביגן בום: דער כלל איז אז גאר די עדה גדולי הדור האבין מתקן גיווען די פיוטים דרום איז גוט אין זין צוא האבין דעם נאכט פון דעם מחבר בשעת ער זאגט דעם פיוט וואש ער האט מחבר גיווען: און בפרט אום שבתות און ימים טובים וואש דענמאלט גייען אויף דיא נשמות מיט דיא תפלות פון דיא ישראל: און גאט ביה פאר געבט דורך זיין די תפלות פון דיא ישראל: (ו) און עש איז איין גוסט מהג דענמאלט מוכיר נשבות ויין און אויף זיין מתפלל צו ויין אז זייער נשמה זאל רוען אין דעם היכל צדור החיים: און בפרט ער מוז דער מאנן די נשמה פון ויין פאטער און ויין רבי: און ער זאל נים זאגן בעבור שאני נדר צדקה בעד הזכרת נשמתם פון וועגן וואש זיך בין מנדר צדקה פאר זייערע נשמות ווארום מאכר חזו וועט ער זאגן אפ צוא געבן דיא צדקה וואש ער איז מנדר: און דענמאלט דיא נשמה וואש ער

צדקה בעבורו למקדש מצאתי כתוב בשם מהר"ל דל ושאעתי מעם הגון למה מזכירין נשמות במדינות פולין באחרית של ימים טובים דע כי אחת מעשרה ניסים שהיו במקדש היא שכל ישראל היו נכנסים לבית המקדש ג"פ בשנה בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות והיו עומדים צופים ומשתתפים רווחים וזה היה נגד הטבע והענין כך כי בכל רגל ורגל היו באים נשמות אברהם יצחק ויעקב לבהמיק של מעלה עם כל נשמות הצדיקים והמקדש של משה היה מסתלק והבית המקדש של מעלה היה יורד למטה ומקדש של מעלה הוא רוחני ולכן היה יכול לקבל כל כלל ישראל ולכן עכשיו שחרב הבית בעונינו צריכין אנו להזכיר נשמות אבותינו הקדושים בכל רגל ורגל כדי שיהיה זכותם עומדת לנו ולזרענו לעד אמן מז מהר"ל דל :

פרק פו איתא בספר ריואל הרשעים אף בפתחו של גיהנם חוזרין • ויכולין לחטוא ולהענש כענין רוחו של נבות הדורעאלי לכן נותנים צדקה בעד נשמות המתים ואז נשמות המתים הן פרקליטים גדולים כשמקיים האדם הנדר בעד הזכרת נשמתו ואז הקדוש ברוך הוא ישלח ברכה במעשה החיים וכל זה הוא אם לא יאחר ולא יעכב נדרו ואחר יציאת בית הכנסת טוב לאדם להקביל פני רבו ברגל והוא כאילו מקבל פני השכינה ועל ידי קבלת פנים שמקביל פני רבו ברגל אז בא לו הארה של ניצוץ קדושה בדמיון נשמה יתירה ואח"כ ילך לביתו לאכול ולשתות ולשמוח עם אשתו ובניו וצריך האדם לחלק מנות יפות לעניים • (ג) ודע שמצאתי כתוב בזוהר פ' בראשית רבי שמעון אמר כל מאן דחדי במועדייא ולא ידוב חולקה להקדוש ברוך הוא והוא רע עין אקרי והשמן שונא אותו ותיכף בא השמן ומקטרג עליו וסליק ליה מעלמא וכמה עאקו על עאקו מסבב ליה בגין דהנהו מסכני הן חולקה דהקב"ה והקב"ה בעי למחרי למסכנא וסליק הקב"ה ביומין אילין למיחמי לאינן מאני תבירי דיליה ואם הקב"ה חמא דלית ליה למסכנא למיחדי אזי הקדוש ברוך הוא בעי למיחרב עלמא • (ג) ואז באין כל פמליא של מעלה קמי קב"ה ואמרוין רבש"ע רחום וחנן איתקריאת יתגלגלו רחמין על בניך אמר הקדוש ברוך הוא להו וכי לא על חסד איתבראת עלמא דכתיב עולם חסד יבנה ואין אני רואה שום חסד שנעשית בעלמא

האט מגדר גיווען צדקה פאר איר וועט זי פאר קערט ווערין צוא איין מקטרג אויף אים • און אז ער זאגט יא בעבור שאני זכר זאל ער זענן תיקף נאך יום אפ נעבין דאש וואש ער האט אין זין גיזאט בשעת מעשה צו נעבן פאר די נשמות און מען גיהער צוא דר קאנן דיא נשמות פון אונזער עלטערין די קדושים אין אימליכן יום פון וועגן זייער זכות זאל בייא שטיין צוא אונז און צוא אונזערע קינדער אויף אייביג אמן :

פרק פו ראיתי עש שמיים אין ספר ריואל • דיא רשעים זיינען גיט חזר בתשובה אפילו אויף דר טיר פון דעם גיהנם • און זייא קענען דארטין נאך זינדיגן און גישטראפט ווערין • דרום גיט מען צדקה פאר דיא נשמות פון די מתים • און דענקמאלט זיינן די מתים גרושע מליצים פאר דעם מענטשין אז ער איז מקיים דעם גדר און גיט אפ די צדקה וואש ער האט מגדר גיווען פון זייער נשמה אין דען שיקם גאט ביה אין ברכה אין אלע זייערע ווערק און נאך דעם אז ער גייט ארויס פון דר שול גיהער דער מענטש גיין גיט יום ביסן צוא זיין רבי • און דאש איז גלייך וויא ער איז מקבל דיא פני שכינה • דער נאך זאל

ער גיין אהיים עסן און פרייגן • און צוא פרייען זיך מיט זיינע קינדער • און ער מוז זעהן דיא ארעכע ליים אויף אפ טיילן איין מנה ופה • (ב) און ווייס איך האב גפונען אין זוהר פרשת בראשית רבי שמעון האט גיזאגט אז איסליכר וואש פרייט זיך אום יום טוב און גיט גיט קיין חלק צוא גאט ביה דאש היישט צוא דיא ארעכע ליים וואש וויא זיינן דר חלק פון גאט ביה דער ווערט גירופן רע עין און דער שטן האט אים פייגד און איז מקדג אויף אים • און בריינגט אים אונזעק פון דער וועלט און פיל צרות רינגלן אים ארום • ווייל דיא ארעכע זיינן גאטש חלק און גאט ביה וויל מאכן פרייען צוא די ארעכע ליים און אין די טעג פון יום גיט גאט ביה זעהן צוא זיינע צו בראכנע פלים • און אויב ער זעהט אז דר ארומאן האט זיך גיט מיט עפיש צו פרייען • דענקמאלט וויל גאט ביה פככול תרוב מאכן דיא וועלט • (ג) דענקמאלט קען פאר אים גאר די פמליא של מעלה און זאגן רבנו של עולם דוא ווערשט דאך גירופן רחם ורחם לאו דיין רחמנות זיך קייקלן אויף זיינע קינדער • זאגט גאט ביה צוא זייא האב איך דען גיט בשאפן דיא וועלט אויף הקד • און איך

אמרו מלאכי השרת הא קושטא דהאי פלוני ופלוני דאכל ורווי ויכיל למעבד מיבו עם מסכנא ולא יחייב לון מיד אתי מקסרג ותבע רשות לרדות אבתריה ובכל סעודה דחדי בר נש האי מקסרג אתא וחמא אי האי בר נש אקדים מיבו למסכנא או יש מסכנא בביתא אז האי מקסרג אתפרש מהאי ביתא ולא עאל תמן ואי עאל תמן וחמא ערבוביא דהדיון בלא מסכנא אזי סליק לעילא ומקסרג עליו הרי לך התעוררות גדול בזה. (ו) ועיף רוב מתהווים קמטות בסעודות אף שהן סעודות של מצוה במקום שאין שם דברי תורה ובמקום שאין שם עניים כי מה יש נחת רוח להקב"ה במסיבות אכילה ושתיה ואין בתוכה שמחה של מצוה ועל אחת כמה וכמה כשהשמחה היא מעורבת בהרהורים רעים כמו במסיבה א' יושבים אנשים ונשים בתורים ובתולות בחדר אחד ועל ידי כן באים מכשולות במחולות ורוקדים אנשים עם נשים ביחד ואינן יודעין שהשמן עם הרבה מוזיקים ורוקדים לפניהם ולשמחה כזה מה זה עושה ועון זה הוא מצוי בעוה"ר ברוב מדינות פולין וליטא ע"כ איש הירא את דבר ה' יראה לישב אנשים בפני עצמם כדי להתרחק מהעבירה וכדי שלא יערבב השמן את השמחה של מצוה וכתוב בשמחתנו אל יתערב זר (ופי' כי זר הוא שמן) ויראה מכל סעודת מצוה ליתן חלק לעניים (כמו שכתבתי לעיל באריכות בפרק י' ע"ש). (ה) ויחשוב כל אדם בלבו הלא סוף אדם ובשעת פרידת הנשמה מהגוף אשר הגוף צמוק ויבש וצפד עורו על בשרו ועצמיו ותולעים שולטים בהגוף אז יחשוב איזה התענוגים והעדנים שהתענדו בשרו מהם היה כלא היה ולא נשאר שום לחלוות של רוב אכילה ושתיה ויבש הוא כעץ והעץ רוב אכילה ושתיה שאינו של מצוה נשאר חקוק ונרשם בגוף ועצמות מה שקילקל ע"י שרירות לבו ונפשו אחר תאות לבו ומרוב האכילה מחשבתו אינה זכה וצלולה ואינו יכול לברך את ברכת המזון בכוונה וזהו הפסד גדול כשהוא מברך ברכת המזון בלא כוונה. בא וראה מ"ש בזהר פ' ויקהל כל מאן דמברך ברכת המזון כדקא יאות בחדא ברעווא דלכא כד סליק להווא עלמא אתר אתתקנא ליה גו רזין עלאין בהיכלין קדישין. (ו) ועוד מבואר בכמה דוכתי בזהר כי הסיא קאים על שולחנא דבר נש וצריך ליתן לו חלקו במים אחרונים על כן צריך ליוזר מאוד שלא יהיה שם הסיא כשמתחילין לברך ברכת המזון וכשאומרים הב לן ונברך אזיל הסיא וע"כ הוזהרו חז"ל תיכף לנפילת ידיים ברכה דקאי אוזרה זה שאין צריכין להפסיק בין נפילת ידיים מים ראשונים לברכת המוציא וכן אין מפסיקין בין נפילת מים אחרונים לברכת המזון ואפילו ללמוד תורה הוזהר הארי

ז"ל

ועה גיט קיין שום חסד זאל גיטאן ווערין אויף דר וועלט. זאגן דיא מלאכי השרת עש איז אמת דען דער דאזיגער מענטש וואש עסמא אונעם זיך אן אונ קען טאן גומש מיט ארעמקע לייט אונער גיט זיי גיט קומט תיקף דר מקסרג אונ מאנט רשות נאך צוא יאנגן נאך אים. אבר או דר מקסרג זעהט אז דר מענטש האט גיטאן גומש מיט איין ארוסאן אדער בייא אים עסמא איין ארוסאן ווערם ער אפ גישייד פון דעם דאזיגן הויז: (ד) אונ על פי רוב ווערין קריג אויף די סעודות סצנה וואש מען זאגט דארטן גיט קיין תורה אונ קיין ארעמקע לייט איז דארטן גיט פאר האנדן. דען וואש פאר איין נחת רוח האט נאט ב"ה פון דיא סעודות אז דרינגן איז גיט פאר האנדן קיין שמחה של מצוה דרום זאל איינליכער מענטש ווען צוא געבן איין חלק צוא דיא ארעמקע לייט פון איינליכער סעודה: (ה) אונ איינליכער מענטש זאל מראמטן אין זיין הארץ. פאר וואר דער סוף פון דעם מענטשן איז דאך צוא שטארבן. אונ בשעת דיא נשמה

שייד זיך אפ פון דעם גוף. ווערם דר גוף איין גיטאן אונ פון דארט אונ ווערם גיטאן אונ דעם גוף. נא וואו זיינען די מענטשן וואש ער האט זיין לייב גיטאן פון זיין גיטאן זיינען גלייך וואו זיין גיטאן נאר גיט גיטאן אונ די ויגד פון דעם פיל עסין אונ פרינקן וואש איז גיטאן אונ קיין סעודות סצנה דאש איז איינליכער אונש גיטאן אונ און גיטאן אונ זיין גיטאן אונ פרינקן אונש דורך זיין פיל עסין אונ פרינקן איז ער גיטאן צו פמה מכשולים. אונ זיין סתשבה איז גיטאן גיטאן קלאר צוא געקומשן מיט פונד אונ דורך דעם האט ער איין גרושן שאנד. דער ווהר שרייבט איינליכער וואש געקומשן מיט תורה אונ מיט פונד פון זיין הארץ. דר נאך אז ער שטארבט גיט מען אים איין הויז ארשט אין גן עדן: (ו) אונ אויף שטייט אין ווהר אויף פיל ערשט אז די סטאר ארשט שטייט בייא דעם מענטש'נש מיש. אונ מען מוז אים געבן זיין חלק מיט דיא מיט אחרונים. אונ מען פאר גיטאן זיין צווישן

זל שלא להפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון ופעם אחת היה בא חכם אחד איש קדוש מתלמידי של ר' משה קורדוורי אצל הקדוש הארי זל והארי זל קיבל אותו בסבר פנים יפות. (ו) ובשעת הסעודה השניה הארי זל עליו שאינו אוכל בדרך הבריאם וראה בו שהיה לו כאב באחד מאיבריו ושאל הארי זל לאותו האורה למה אינו אוכל והשיב לו האורה כי זה ימים רבים אשר הכתף שלו כאוב לו בזהר ואז הסתכל בו הארי זל ואמר בודאי היית אתה מפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון אל כן הוא שרגיל היה ללמוד פרק משניות בין הנטילה לברכת המזון והיו סיל דדברי תורה צורך סעודה הוא כמיש רזיל כל שלהן שאין אומרים עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים אל הארי זל לכן בא אליך הכאב דוקא בכתף שעברת על דברי חכמים שאמרו תיכף לנטילת ידים ברכה ותכף הוא אותיות כתף ונתן הארי זל עצה להחמיר שיקבל עליו שלא להפסיק בנטילה או יתרפא מהחולי עד כאן. (ח) הרי לך שהקדוש ברוך הוא מדרקק עם כל אחד ואחד וכל מעשיו הוא בתשבון במדה ובמשקל והוא הדבר שזכרנו כל מי שלא בירך ברכת המזון בכוונה הרי הסיא על שולחנו וכל מי שמברך בכוונה יוכה לשמוע ברכת המזון לעתיד מפי דוד המלך כשיעשה הקב"ה אריסטון לצדיקים לעתיד לבא כי אין הקב"ה מקפח שכר שום בריה אפילו שכר שיחה נאה וכן מצינו בזהר פ' תרומה כל מי שאומר שירת הים בכוונה יוכה לראות פני המלך המשיח מעומד בהאי כתרא דאתעמר הקב"ה בשעה שעברו ישראל את הים וזכי לשבחה והיא שירה תמן. (ט) ויהא רעיא קמי קב"ה דבגין שירתא קדישא דאמרי ישראל בכל יומא ובפרש בההוא שני יומי סיומא דפסח נזכה לראות פני משיחנו מעומד בכתרא האמור לעיל ונזכה לשורר ההוא שירתא בעדת צדיקים במהרה בימינו אמן מיו מהריי זל:

החדש

ער זאל אויף ויך ספבל ויין אז פון היינט אן אונ ווייטער זאל ער שוין גיט ספסיק ויין וועט ער גיילט ווערן פון דעם קראנקייט: (ה) גוא אז גידרונגען אז גאט ביז איז מדרקק מיט איסליכן פונדערעז אונ אלע וויינע מעשים ויין מיט דער כאס אונ מיט דער צאל אונ מיט דער וואג. אונ דער וואש בענטשט מיט פונגה דר וועט וזכה ויין צוא הערין לעתיד לבא דאש בענטשט פון דוד המלך עזה אויף דער סעודה פון דעם לילה. אויך שרייבט דער זוהר דער וואש זאגט דיא שירה אז ישיר מיט פונגה דער וועט וזכה ויין צוא זעהען דעם מלך השליח וויא ער וועט ויין גיקרייט מיט דער קרוין וואש גאט אז גינען גיקרייט אין דער צייט אז דיא ישראל ויין גינאנגן אויף דעם ים אונ האבין גינאנגען דיא שירה: (ט) אונ עש זאל ויין דער ויילן פון גאט ביז. אז וועגן דעם זכות פון דער הייליג שירה וואש די ישראל זאגן אלע מאג אונ בפרש אין דעם פייט פון שביעי על פסח אונ אהרן של פסח זאלין מיר וזכה ויין צוא זעהן דאש פנים פון אונזער מלך השליח וויא ער אז גיקרייט מיט דער קרן וואש פריער שטייט אונ מיר זאלין וזכה ויין צוא ויין דיא שירה צווישן דיא צדיקים בסברה בימינו אמן:

החדש

צווישן דיא מים אחרונים אונ צווישן בענטשן: אונ דער הארי זל האט מוהר גינען אז מען פאר גיט ספסיק ויין אפילו צוא לערנן תורה נאך דיא מים אחרונים פאר דעם בענטשן אונ איין באל איז גיקסן איין חכם פון די תלמידים פון רבי משה קארדוורי צום הארי זל האט ער אים ווייטער שיינ צו גינען: (י) בשעת עסן האט דר הארי זל אכטונג גיגעבן אז ער עסט גיט וויא איין גונטער בענטש אונ האט פר שטאנן אז ער מו האבין איין ווייא מאג אין איין אבר פון וויינע איברים: האט דער הארי זל אים גיפרעגט ווארום עסטו גיט. האט דער אורח אים גיענטשט דען עש אז אלאנגע צייט וואש דער אקסיל מוט אים ווייטער ווייא. האט דר הארי זל אויף אים גיקקט אונ האט גיאגט דוא האשט פונדא מפסיק גינען צווישן מים אחרונים אונ צווישן בענטשן האט דר אורח גיאגט עש אז אמת אף פלעג לערנן איין פרק משניות נאך דיא מים אחרונים פר דעם בענטשן האט דער הארי זל אים גיאגט דרום אז דיר גיקסן דר ווייא מאג אין דעם אקסיל ווייל דוא האשט עזבר גינען אויף דיא רייד פון די חכמים זל וואש וויא האבין גיאגט נאך די מים אחרונים זאל מען תיכף בענטשן אונ דאש ווארט תיכף איז דיא אותיות פתח דאש איז טייטש אקסיל. האט דער הארי זל אים עזה גינען:

פרק פח החדש הוה לכס החדש הוא אותיות מלך לרמו שהחודש ניסן הוא מלך וראש לכל החדשים ויש ליתן פסע כי י"ב צירופי הויה הן ועל כל חודש מאיר ניצוץ צירוף הויה ועל חודש ניסן מאיר שם הויה כפשוטו יהויה וכשמתחלף לצירופים הוא מורה על קצת מניעות רחמים גמורים משאי"כ שם יהויה ביושר וכסדר אז הוא מורה על רחמים גמורים ובשביל כן הנשמות הקדושות מתפללות בחודש ניסן על החיים כדי שהשם הויה יהיה מאיר על ישראל בהשקפה של רחמים (ג) וכן בחודש תשרי מתפללים המתים על החיים אע"פ שאז מאיר שם א' מ"ב צירופים על חודש תשרי שאינו מעורר רחמים גמורים מכל מקום על ידי קול השופר מעורר רחמים ובמה שאנו מברכים ואומרים ברוך אתה ה' שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים ובאשר כי מדה במדה לא במלה לעולם מוטל עלינו לעשות חטיבה מול חטיבה להתפלל ג"כ על הנשמות הקדושות כמו כן הנשמות הן מתפללים עלינו והיה בחודש תשרי אז חויב זה מוטל עלינו שאנו הולכים בכל ערב ראש השנה וערב יוה"כ על הקברים להתפלל ונותנין צדקה עבור החיים ועבור שוכני עפר אכן בחודש ניסן בעבור היות שם יהויה מאיר להתפלל ונותנין צדקה עבור החיים ולומר בו תחינות ולכן אין המנהג בניסן לילך בחודש ניסן ברחמים גמורים לכן אמר בניסן להתענות ולומר בו תחינות ולכן אין המנהג בניסן לילך על בית החיים להתפלל על הקברים ולומר תחנונים כמו בשאר ימים כדי שיהיה החודש ניסן כולו קודש (ג) ובמה נעשים חטיבה מול חטיבה הנשמות הקדושות הנזכרים ע"כ נכון מאוד לקיים דברי פה קדוש מהר"ר ישעיהו מ"ל בעל ספר שני לוחות הברית לקרות מיום ר"ח ניסן דבר יום ביומו נשיא אחר מ"ב נשיאים של תנוכת המזבח הכתובה ב' נשא ואחר שיקרא בכל יום נשיא של אותו היום יאמר תפלה קצרה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתאיר היום בחסדך הגדול על נשמתו קדישין דמתחדשין כצפרים ומצפצפים בשבחין ומצלאין על עמא ישראל רבונו של עולם תכנים ותעיל הנך צפרים קדישין לאתר קדישא דאתמר עליהו עין לא ראתה אלהים וזולתך יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שבאם אני עבדך משבט פלוני שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום אוי יאירו נא עלי כל ניצוץ קדישין וכל האורות קדושות הכלולות בקדושת זה השבט ואהיה מלוכש בקדושת זה השבט להבין להשכל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני ורעי ורעי ורעי מעתה ועד עולם וכה יאמר דבר יום ביומו והוא מנהג כשר וישר ונכון הוא ובהיות כי הצדקה היא תכלין לכל התפלות כמו שהתבאר הוא טוב לכל דבר מאכל להמתיק את המאכל כך הצדקה הוא טוב קודם התפלה

פרק פח החדש הוה לכס ראש ווארם לכס זיין די אותיות מלך ראש קוסט סרמו צו זיין אז דר חדש ניסן איז איין סלף און איין ראש צוא אלע חדשים דער פסע דר פון איז נוייך דער שם הויה קען מתחלף ווערן אויף צוועלף צירופים און איינליכער צירוף איז קעגן איין חודש פון דעם יאר און אין דעם חודש ניסן איז דער צירוף פון דעם שם הויה כסדר אזוי וויא עש שמייט נישריבין אויף אלע ערסר און ראש ווייזט אויף גרויט רחמים און דרום ויינען דיא מתים מתפלל אויף די לעבדיגע אין דעם חודש ניסן פון וועגן דר שם הויה זאל לייכטן אויף די ישראל סייט רחמים (ג) און אזוי אויף אין דעם חודש תשרי ויינען דיא מתים מתפלל אויף דיא לעבדיגע האמטשע דענקאמל לייכט דאך אנגער צירוף פון שם הויה וואש ער איז גיט אויסר רחמים פון דעקט וועגן דאך דעם קול שופר ווערט דר וועקט רחמים און אזוי וויא סייט מאכט איין ברכה ברוך אתה ה' שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים

גילויכם ביסמו נאט וואש הערם דאש קל פון שופר פון זיין פאלק ישראל סייט רחמים דרום איז מוטל אויף אגז סייט זאלין אויף מתפלל זיין אויף דיא הייליגע נשמות אין דעם חודש תשרי און צוא זיין אויף דיא קברים און צוא געבין צדקה פאר דיא נשמות אגער אין דעם חודש ניסן טאר מען גיט פאסטן און מען טאר אין אים גיט זאגן קיין שום תחינות דרום איז אין ניסן גיט דער מנהג צוא זיין אויף דעם בית הקברות דארטן מתפלל צוא זיין פאר דיא מתים און זאגן דארטן תחנונות פון וועגן דר חודש ניסן זאל זיין אין גאנצן הייליג (ג) און סייט וואש דען וועלן סייט טאן איין חטיבה די מתים און ניסן שרייבט דער שלח מען זאל פון ר"ח ניסן אן זאגן אלע טאג דעם נשיא פון דעם טאג און דר נאך זאל ער זאגן דיא תפלה וואש שמייט אין דיא סידורים יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתאיר היום בחסדך הגדול על נשמתו קדישין וכו' און וייל דיא צדקה איז צוא אלע תפלות וויא בשמים צוא איין עסן

התפלה שאדם מתפלל על נשמותיהן קרישין כאמור ובלבד שיתן אדם צדקה עבור הנשמות ע"כ קודם שיתחיל לקרוא פרשת הנשיא שבכל יום ויום מן ר"ה ניסן ואילך עד יום י"ב בניסן יתן או יהיה איהו דבר כפי השגת ידו לצדקה ובצדקה זו הוא מזכה כל אותו השבוע ועוד יש ליתן מעט לשבת על מה שכתבתי שמתפללין הנשמות קדושות בחודש ניסן דוקא על ידי בני אדם כי ידוע מ"ש רז"ל מרחיקין מן שור שחור בתדוש ניסן ממעט שהשטן מרקד בין קרניו והענין הוא כתב הרב הארי"ל כי בימי ניסן מתחילין הרשאים להצמיח ולפרוח בארץ שובל השור לאכול ממנו וכחיות בעויה רוב העולם המה נבשלים בהטאים ובפשעים קצתם נבשלים בדברים דברי לשון הרע וליצנות וקצתם במחשבות רעות וקצתם חוטאים בגופן והנה יש ג' מיני עונות עון פשע הטא ובכל יום חדשים לבקרים מתחדשים לחובה והעונות מכריעין הזכויות ובעבור כן נשמות היוצאים מן בני אדם במיתם נדחים הן מחוץ לפרגודא קרישא ויורדים מטה וסגורים בקרקע העולם וכאשר הרשאים והעשבים מתחילין לצאת מהארץ אז נשמות הרשעים מתדבקין בהעשבים כדי שיאכלם בעלי חיים ואח"כ כשיאכל האדם את הבשר או את העשבים ואם האדם הוא כשר על ידו נתקן אותה הנשמה שהיא מגולגל בעשב או בבשר ומקרבין את הנשמה לקדושה על ידי ברכה ואז הנשמות הנדחות יוצאים מאפילה לאור גדול והנה טבע השור שהוא אוכל דשאים הרבה אז מתכנסין בקרבו אלו הנשמות הדחות ובזמן היותם מסוגרים בארץ ניתוסף בשור עזות וגבורה של הס"א ואז הוא מועד להזיק ובפרט שור שחור כיון שהשחרות מורה בלאו הכי על החיזק ולכן נכון הוא להתפלל על אותן הנשמות הנדחות שנדבקין בהעשבים ובפרט איתן הנשמות שמתדבקין בעשבים שאין עולין מהרה למקום הראוי למציא להם מנוחה נכונה ולכן צריך האדם להתפלל בכל חודש ניסן באומרו המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים יהרהר שיאיר עליהם הקב"ה ברחמים לעלותם עם הנשמות הנדחות שגרמום בחיבת אור כמ"ש הרב הארי"ל בפסוק ויאמר אלהים יהי אור והנה לא בחנם השטן מרקד בין קרניו של השור כי עיקר גאות של השור הוא בקרניו כמו התרנגול שיש לו גאווה בכרבלתו ולכן מצא השטן שם מקום לחנייתו במקום הגאות וזה תוכחת מגולה על כל בעלי גאווה המתנאים בשביל עשרם או בשביל חכמתם או בשביל יחוסם או בשביל למודם יהיה מה שיהיה אף אם הם עוסקים בתורה מ"מ אם יש בהם מדת הגאות אזי הם מרכבה לט"א וזהו האות מה שזכר שהשטן מרקד בין קרניו של שור שחור ששם מקום הגאות ולפי ניל שמפני כך אותו פרק שירה שהשור אומר שירה בכל יום אשירה להי כי גאה גאה וגו' ר"ל שהוא מודה ומשבח להי כי לו נאה הגאות והגדולה ולא לבני אדם וכמשיה' מלך גאות לבש' (ה) ובהיות שכל החודש ניסן הם ימי רצון ע"כ מקדימין הנשמות קדושות להתפלל בעדנו כמשיה' לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בס ותמיד הנשמות מצטערין בצרות בני אדם וכשאיהו גזירה נגזרת חס ושלום אזי הן מקדימין לתפלה אך שאין להם רשות לגלות ולהגיד בפירוש לבני אדם רק לפעמים באים בחלום להגיד ברמז וכיוצא בו וכמו שמצינו ברבינו יחיאל אביו של רבינו אשר ז"ל שהיה לו חבר בעירו והיה גיב חסיד גדול והיו אותבים מאוד זה לזה והיו זקנים ואנשי מעשה מפלגים בתורה ובחסידות

עסין דרום איירר ער הייפם אן צו לייגען דעם נשיא פון איסליכן טאג ואל ער עפיש געבין אדר מגדר זיין אין צדקה אריין ווערליג זיין פאר מעג' און מיט דער צדקה איז ער קונד נאר דעם שבת וואס זיין נשיא האט דעם טאג מקריב גייען איין קרבן אין שפיץ: (ה) און ווייל אלע דיא מעג פון ניסן ווייגן ימי רצון דרום ווייגן דיא הייליגע נשמות דענקאלט מתפלל פאר אונז דען די נשמות ווייגן תמיד אן גיברייט פאר אונז מתפלל צוא זיין אז דיא לעבעדיגע מענטשן האבן צער ווייגן זיין און דענקאלט מצער און אז עש ווערט גגור ח"י עפיש איין גזירה פערדן זיין

ושבעו יחד שהראשון שביניהם שימות תחלה יבא בחלום לחבירו ויגיד לו דרכי מיתה והילוך הנשמה. (ה) ויהי היום נפטר חבירו של רבינו יחיאל ז"ל ובהיותו בבית החיים קודם הקבורה עמד רבינו יחיאל ואמר אל הקהל שמעו רבותי כי כן וכן נשבענו יחד אני וחבירי המוטל עכשיו לפני מת ולכן אני מזכיר לו בפניהם שיקיים את שבועתו ואז ראי כל האנשים שארוננו של המת היה מזדקק מעט ויפתחו ארוננו כי סבורין היו שהחיה המת הגל ואז רק עפעפיו מתנודדים ואמר כלם פה אחד שזה הוא סימן בקריצות עיניו שאין יכול להגיד לו מאימה ואעפ"כ אחר שלשים יום בא התסיד המת וגראה לו בחלום להרב רבינו יחיאל ובקש ממנו שימחול לו על שבועתו כי אין לו רשות להגיד לו מאימה עד כאן המעשה. (ו) הכלל העולה כי בחודש ניסן צריכין אנו להתעורר כמו בחודש תשרי וע"כ כתיב משכו ידכם ודרשו רד"ל משכו ידיכם מעבודת כוכבים ומשאר מדות הרעות שהן דומין לעבודת כוכבים והיו מדת הגאווה ומדות רוח והמעלים עיניו מהצדקה ולשון שקר העבירות כאילו הן נחשבים כאילו עובר עבודת כוכבים על כן כל אחד יודע מרת נפשו ומדותיו הרעים להסיר המכשול מעליו קודם ביאת חג הפסח וכבר אמרו רד"ל שצריך כל אדם למהר עצמו ברגל בשחרת הגוף ובשחרת הנשמה ובזכות זה נזכה לשהרה ולביאת משיחנו ואליהו הנביא אמן מהררי דל:

פרק פס ושומרות את המצות ראוי להתבונן למה אמרה התורה במצוה זו לשון שמור הנופל על ענין הצריך שמירה מן גזלים או מן גנבים אמנם דע כי בהוציא ה' את עמו ישראל בגמים גדולים ונפלאים והפיל תחלה השר של מצרים עם שאר המקטרגים כדי שלא יוכלו לקטרג ועדיין עומדים עלינו בקטרוניהם אבל בהגיע החג הקדוש הוא חג הפסח מתנוצצים ומתעוררים

לדג סיס דר נשכה נאך דעם טוים: (ה) ויהי היום איז רבינו יחיאלש חבר נפטר גיווארק. אונ אז ער איז גיווען אויף דעם בית הקברות איידר סען האט אים נאך פגראפן איז דער רבינו יחיאל אויף גישטאנן אונ האט גיוואנט צו דעם עולם הערם צוא סייענ רביים אוא אונ אוא האבן סיר גישטארק איינש צום אנדרין. דרום דער סאן איך אים היינט פאר אייך ער זאל זיין שבוועה סגנים זיין. האבן אלע סענטשן גיווען וויא דר ארזן פון דעם סת האט זיך אביסל גישאקלט. האבן זיין גיעפנט זיין ארזן דען זיין האבן נמיינט אז דער סת איז לעפדיג גיווארק. האבן זיין גיווען וויא זיינע דרעסן פון דא אויגן שאקלין זיך. האבן אלע גיוואנט אז דאש איז איין סימן אז ער האט קיין רשות נישט צוא זאגן אים קיין שום זאך פון דעס וועגן נאך שלשים איז דער הסיד דער סת גיקסען צוא הלום צו דעם רבינו יחיאל אונ האט אים גיבסען ער זאל אים מוחל זיין זיין שבוועה. דען ער האט קיין רשות נישט אים צו זאגן קיין שום זאך: (ו) דער פלל איז אז אין דעם חודש ניסן סאן סיר זיך דער וועקן תשובה צוא סאן אונ וויא אין דעם חודש תשרי. אונ דרום שטייט אין פסוק משכו ידכם ודרשו תשרי. אונ דרום שטייט אין פסוק ווארט שטוב. צידם אונעק אייערע הענט פון צוא דיען סבכים אונ פון דא איבעריגע שלעקטע מדות וואש זיינען

לדג סיס דר נשכה נאך דעם טוים: (ה) ויהי היום איז רבינו יחיאלש חבר נפטר גיווארק. אונ אז ער איז גיווען אויף דעם בית הקברות איידר סען האט אים נאך פגראפן איז דער רבינו יחיאל אויף גישטאנן אונ האט גיוואנט צו דעם עולם הערם צוא סייענ רביים אוא אונ אוא האבן סיר גישטארק איינש צום אנדרין. דרום דער סאן איך אים היינט פאר אייך ער זאל זיין שבוועה סגנים זיין. האבן אלע סענטשן גיווען וויא דר ארזן פון דעם סת האט זיך אביסל גישאקלט. האבן זיין גיעפנט זיין ארזן דען זיין האבן נמיינט אז דער סת איז לעפדיג גיווארק. האבן זיין גיווען וויא זיינע דרעסן פון דא אויגן שאקלין זיך. האבן אלע גיוואנט אז דאש איז איין סימן אז ער האט קיין רשות נישט צוא זאגן אים קיין שום זאך פון דעס וועגן נאך שלשים איז דער הסיד דער סת גיקסען צוא הלום צו דעם רבינו יחיאל אונ האט אים גיבסען ער זאל אים מוחל זיין זיין שבוועה. דען ער האט קיין רשות נישט אים צו זאגן קיין שום זאך: (ו) דער פלל איז אז אין דעם חודש ניסן סאן סיר זיך דער וועקן תשובה צוא סאן אונ וויא אין דעם חודש תשרי. אונ דרום שטייט אין פסוק משכו ידכם ודרשו תשרי. אונ דרום שטייט אין פסוק ווארט שטוב. צידם אונעק אייערע הענט פון צוא דיען סבכים אונ פון דא איבעריגע שלעקטע מדות וואש זיינען

ומתעוררים עלינו לקשרנו ומבקשים לגרום רעה אל עמו ישראל • (ג) אבל הקביה צוח עלינו באזהרת אכילת מצה והמצוה ההיא מכרעת הס'א והמקשרנים שלא יוכלו לקשרנו עלינו דמיון מוחזק שבבית ישם שריי כתוב עליו מבחין והואיל הדבר כן צריכה עיסה של המצות שמירה גדולה מפני ס'א שלא יהיה להחיצונים שום דביקות ח'זי וכל מקום שנאמר בהורה חמץ כרמוז על ס'א והיכא דכתיב מהמצת מרמוז על נוקבא בישא של ס'א דהיא לילית הרשעה וסמאל ולכן צריכין אנו לשמור את המצות משום חימוץ ונופל על זה לשון שמירה ושמרתם את המצות כמו שהוכרח אדם לשמור עצמו מפני הגולגים והמסנים הבאים עליו להורגו ולקחת את נפשו וכל אשר לו כי היא קליפה תקיפה זו היא סוד חמץ ומחמצת ועל האי קליפה נאמר וכל הרשעה כלה כעשן תכלה וכו' והלילה להיות להם דביקות בקדושה העליונה אפילו כמלא נימא כמשיה ולא ידבק בידך מאומה מן התרם ולכן איסור חמץ הוא במשהו • (ד) ונכון ללמוד לבית ישראל בהיותן מנעילין ומלבנין את הכלים מפני החמץ שיכוננו שכמו כן יבער הקביה היצר הרע והרשעה שהיא הלילית מן הארץ ובמחיתם אנו בהקביה להעבירם מהארץ ומנהגן של ישראל תורה היא לגר שולחנות וספסלים וכותלין מפני חשש חימוץ וה' יתברך עיניו פקוחות על כל מעשי בני ישראל עדת סגולתו אשר כל מרתחם תוא לביעור חמץ כל ימי חודש ניסן וכמו כן יגרר הקביה את כל הנגעים הבאים מס'א ומקשרנים ובהיות כי כל ענייני מורח של חג המצות הקדוש הוא באהבה ובשמחה ולכן צריכין ישראל לשמור עצמם מלב רגז ומכל שכן שלא יהיה ריב ומצה ומחלוקת ביניהם • (ה) וכל מה שיקנה לצורך ביתו יאסר בפיו שאני קונה זאת לצורך החג וכמ"ש וצריך להזהר שלא יהיה במעות כמה שיקנה לצורך חג הקדוש הזה שום גזל או פירוסה משאר איסורים כי אז נותן כח להס'א שיהיה להם חלק בקדושה וקיייל דחמץ אוסר במשהו ובהגיע העת לילך אל המים לשאוב מים של מצה או מים של מצות אף שהוא רב ופרנס ונגיד בישראל לא יקפיד על כבודו מלמנוע לילך בעצמו לשאוב מי מצה ומכל שכן מים של מצה וכל אחד מישראל יודרו בשמחת של מצה שיוכרו הקדוש ברוך הוא כהיים לשאיבת מים של מצה לשנה הבאה ולשאוב מים בששון ממעיני הישועה כשנוכה לראות בעינינו מים חיים מבארת של מרים הנביאה

זיין בייז: (ב) דרום האם נאם ב"ה אוני גיבאטן מים איין אזהרה סיר זאלין עסין מצות • און דא סצה סאכט אונזער סעניג דא סמרא אהרא און דא סמרינים ויין זאלין גיט קען אויף אונז סמפירן זיין • דרום סא דאס פייג פון דער סצה האבן גרויש היסטג פון חמץ פרי דא חיצונים זאל דרינג גיט האבן קיין שום ביהעפטונג ח'זי • און וואו עש שטייט אין דר תורה דאש ווארט חמץ איז דאש סרסו אויף דער סמרא אהרא און וואו עש שטייט דאש ווארט מהמצת איז דאש סרסו אויף • די נוקבא בישא פון דער ס'א דאש איז די לילית הרשעה • דרום גישקט זיך בייא דער סצה דאש לשון הימנוג • אז וויא דר סענטש דארף זיך היסטן פאר גולגים וואש קסן אים צוא הרנגן און צוא נעמען גאר זיין פאר סענ • וואו דארף ער היסטן דא מצות פון חמץ דאש איז דא שטארקע קליפה • און הלילה דא קליפה ואל האבן איין ביהעפטונג • זיין דער אויפדשער קדושה אפילו וויא איין האר גרויש • דרום איז אום פסח דר איסור חמץ במשהו: (ג) און עש איז רעכט צו לערנן צו סאמבילן און ווייגער וואש בשרין און גליהען דא קלים פון חמץ

ויבהר כלים הנקיים שלא יהא בהם שום לכלוך לשאוב בהם מי מצוה ויקח שני כלים לכל לילה מעני הלילות כלי מיוחד כמו שנהג התם ד מהר"ל ז"ל ונס ראיתי נוהגין להרבה גדולי ישראל כשהיו שואבים מים לוקחים כלי קטן והיו סופרים בכל פעם שישפוך א' ב' ג' ד' ה' ו' עד שהיו סופרים כל כ"ב אותיות שבתורה כדי להמשיך קדושת אותיות של התורה אל תוך המים וכן יעשה לתוך כלי שני מי מצוה השייך לליל שני ואם הוא איש זקן או שיש לו איזה חולי ואינו יכול לילך בעצמו לשאוב מים אזי ימתין וישמור על פתח ביתו כשרואה שנושאים מים של מי מצוה ירויג לקראתם ויקחם וישאם לביתו וכן נהגו הרבה גאונים כשהיו רואים שמביאים לביתם מים של מי מצוה היו רצים לקראת המים הקדושים והיו נושאים על כתפיהם והכניסו לביתם והיו נוהגין להעמיד המים במקום נקי שאין שם לכלוך וסרחון ומוב מאוד שלא תגע במים אשה גדה ויהיו המים מכוסים במספחות נקיים בלתי שום לכלוך כי הגלוי הוא אסור מצד הנחש והס"א (ה) וכשהוא הולך לשאוב מים למצוה וכן בחזירתו עם המים שואבים לא ידבר עם שום אדם כי אם בלשון הקודש כי עבודת הקודש עליו בכתף ישאו וקודם שישאוב מים אזי ירחיק ידיו תחלה ואח"כ יברך על בדיקת חמץ וקבלה היא בידי מן רבותי שהיו מצוים להניח חמץ בעשרה מקומות נגד עשר מכות שהביא הקב"ה על המצרים וכנגד עשרה דינים שהקב"ה יהיה עתיד לבעיר ולנער ולכרות ולהמ"ם להרס ולעקר ולנתוץ ולנתוש ולכלות ולקעקע היצר הרע (ו) וכנגד זה הקב"ה הוא מקדש את א"י בעשר קדושות כראיתא בפרק קמא דמסכת כלים וצריך שיבדוק בעיון רב ולא בדרך ארעי וכמו שחופש ומגרר חמץ מחזרים וסדקים ע"י אור הנר של שעה שבידו כן הקב"ה יבער כל זוהמת ס"א אשר עתיד הס"א להטמין ולהחבא מפני אור השכינה אשר יופיע הקב"ה לחפש ירושלים בנרות ואז יתבטל ויתבער היצר הרע וכל הס"א מן העולם וימותר כל הארץ בעשר קדושות העליונות במהרה בימינו אמן מ"ז מהר"י ז"ל :

פרק ז בערב

פסח שהוא ארבעה עשר בניסן ישכים בהשכמה כדי שלא יהא נכשל חס ושלום באכילת חמץ אחר ארבע שעות עד היום והתחלת היום הוא מעמוד השחר ועמוד לשון הקודש • אנן איידי ער שפעם א' ר"א וואשר • זאל ער פריער וואשן דיא הענט • אנן איך האב בקבלה אז בשעת בדיקת חמץ זאל מען לייגן צעהן שטקלעך ברויט אין צעהן ערטר דאש איז קענין דיא צעהן ספות וואש נאט ברוך הוא האט גיבראכט אויף דיא ספרים : (ו) אנן קענין דעם וועט נאט ב"ה הייליגן ארץ ישראל מיט צעהען קדושות אנן ער כו בודק חמץ זיין מיט גרוש ציין • אנן אזוא וויא ער זוכט אנן קראצט איש דעם חמץ פון זיין לעכר אנן שפאלטן דורך דיא וועקסענע ליכט וואש ער האט אז אויף וועט נאט ב"ה אויש ראפן נאר דיא וועקס פון דער סטרא אקרא וואש זיין וועט זיך בהאלטן פאר דעם ליכטקייט פון דער שכינה אנן דענמאלט וועט בטל ווערן אנן אויש גיראסט ווערן דער דער הרע אנן נאר דיא ס"א פון דער וועלט אנן נאר דאש לאנד וועט גייניגסט ווערן מיט דיא צעהען אויפרישטע קדושות בקהלה בימינו אמן :

פרק ז בערב אים ערב פסח סוף איסליכער מענטש גאנץ קריא אויף שטיין פון וועגן ער זאל גיט נכשל ווערן דיו צוא צפין חמץ נאך פיר שעה אויף דעם וואש

זא פיל גדולי ישראל דאש אז וויי האבן אן גישעפט מצה וואשער האבן וויא געטקן איין קליינע פלי אנן אלע סאל וואש וויא האבן אריין גינאסן פון דער קליינער פלי אין דער גרויסער פלי אריין • האבן וויא גינאסן א' ב' ג' ד' ה' ו' גיין וויא האבן אויש גינאסן אלע צווייט אנן צוואנציג אותיות פון דער תורה פון וועגן צוא ציין אין דער וואסר אריין דיא קדושה פון דיא אותיות פון דער תורה • אנן אייב ער איז איין אלטר סאן אדר איין שלאפער זאל ער נאכטין אויף זיין סיר אנן אז ער דער ועהט וויא מען טראגט דיא מצה וואשר • זאל ער לויפן אנשטענען וויא אנן זאל דיא געסן אנן טראגן צוא זיך אהיים • אנן אז האבן זיך גורג נינווען פיל גאונגס אנן זיגן גורג נינווען די וואשר צוא שטעלן אין איין ביין ארס • אנן עש איז ווייגער נוס אז קיין אשה גורג זאל גיט אן רירן אין דער וואשר • אנן דיא וואשר זאל זיין צוא גירעקט מיט בינע סיכליק ווארם דאש וואש איז אויף גירעקט איז אסור מצד הנחש איז די סטרא אקרא : (ה) אנן אז ער גיט אן צוא שפעט מצה וואשער אנן אויף אז ער גיט קארוק מיט דער מצה וואשר • זאל ער גיט כידן מיט קיין שום גענטש נאר אויף

השתד הוא כשהרקיע התחיל להאיר בקו לבן מצד מורה מתוח לארכו בין צפון לדרום וזהו עמוד השחר (כן הוא מבואר ברמב"ם ובפ"ה הרב בעל תוספת יום טוב וכן עיקר) רבים בעויה מקילין מאוד שאוכלין חמץ אחר ד' שעות או ואבוי על חטא גדול כזה שעוברים על דברי חכמים במזיד והם חזו בכלל פורץ גדר ישכנו נחש ובחנם מכניסין את עצמן לעונש גדול הזה. בדוק ומנוסה והוא קבלה בידי מן רבותי מי שמיקל לאכול חמץ אחר ד' שעות לא יפסור מסיבה גדולה באותה שנה ואפילו אם לא יעבור עליו שום סיבה בזה השנה אזי יש לו לראוי יותר שבודאי מאספים עליו עונשים קשים להאבירו בפעם אחת מהעולם באיזה סיבה רעה ע"כ כל איש הירא וחרד לדבר ה' יזהר באיסור זה באשר שכל דברי חכמים ז"ל הן כגחלי אש. (ג) וראיתי רבים אשר להושים אחר גרוגס וממלאים כריסם בריבוי מאכלים בשחרית בע"פ ואח"כ שותין שכר עד שמשתכרין ועבור זה בהניע זמן לאפות מצות של מצוה באים שיכור לעזור את עשית המצה ואפית המצות ואין דעתם מתיישב עליהם להגות לבם אל קדושת המצות וזולת זה הם נכשלים שמוכרים חמץ אין מוכרים החמץ כראוי ואין מכירתו כלום וכל זה הוא בנרס שהוא להוסיף אחר גרוגס ושרירות לבו ולא כן צריך להיות מנהג ישראל הכשרים שכל עניינם וכל מעשיהם צריכין להיות בצדק ובהשכל ובדעת בקדושה ובטהרה וביראה ובאימה לשהר את הנשמה ולא יכוין להנאת הגוף ובפרט בעסק מצות החג הזה אשר המה עוסקים ויש בו איסור כרת. (ד) ויש קבלה בידי כל מורה שאדם משרה את עצמו לכבוד יום טוב של פסח והוא עוף ויגע בהטורח אזי בעסק זה הוא תורג כל המזיקים הנקראים נגעי בני אדם והעומק בסדרת מצוה של ימי הפסח הוא מתקן התיקון של הוצאת שכבת זרע לבטלה והלב יודע מרת נפשו שכמעט אחד מאתנו לא ניצל מחטא זה על כן מוטל על כל אחד ואחד מישראל לתקן מאי דאפשר וה' ברוב רחמיו וחסדיו יקבל

פון דער צייט וואס דער מארגן שטערן גייט אויף. און פיל לייט זיינען גענוהניגן הרבים מקיל דרייגן און עסן חמץ אום ערב פסח נאך פיר שעה אויף דעם טאג און וויא אויף דיא זיגד דען וויא זיינען עובר במזיד אויף דיא רייד פון דיא חכמים. און וויא זיינען חזי אין דעם פלל פון פורץ גדר ישכנו נחש. און נאר אום יום און גריינגען וויא זיך אריין צוא איין גרייטן עונש און דאש איז בדוק גענוסה און איך האב עש בקבלה פון מיינע רביים אז דער וואש איז מקיל צוא עסן חמץ אום ערב פסח נאך פיר שעה אויף דעם טאג. אויף דעם וועט גענוס קיין דאש יאר עפיש איין סיבה. און ווען עש האט זיך גיטראפן דאש איינער האט גיגעסן חמץ נאך פיר שעה אויף דעם טאג און עש איז גיט גיטקן אויף אים קיין סבה. דאך ער זיך נאך מער זארגן ווייל מען נאמלט גענוס אויף אים צוא גויף שווערע עונשים מען זאל אים מיט אמאל מאכן פרלירן פון דער וועלט. דרום איסליכר מענטש וואש פארקט זיך פאר גאט זאל נהר זיין גיט צו קען צוא דעם איסור. (ב) און איך האב גינעהן פיל לייט וואש זיינען להוט נאך זייער האלו און וויא דער פליין זייער בויק מיט פיל עסן ווארג דער נאך גרינגען וויא פיל פיר גיז וויא ווערן שיפור. און דורך דעם אז עש גרייכט דיא צייט פון צוא פאקין מצות סעודה קען וויא שקירור תייד צוא העלפין

און פאקין דיא מצות און זייער דיעה איז גיט מושב אויף זיין צוא נעבן זייער הארץ אויף דעם הייליקייט פון דיא מצות. און ווען דעם ווערן זיין גיטקעלט דאש זיין פאר קויפן גיט דעקט דעם חמץ. און דאש קומט אלץ כחכת זייער דיעה איז גיט מושב סחמת שיערות. אבער גיט אזו דאך זיין דער סתג פון די ערליכע יהודים דאש אלע זייערע ענינים און זייערע מעשים דארפן זיין מיט גיטקעלטקייט און מיט קלוגשאפט און מיט שכל און מיט הייליקייט און רייניקייט און פארקט צו רייניגן די גשמה. און זאל זיך גיט סביון זיין פון וועגן דיא הנאה פון דעם גוף. און גפרט אין דעם עסק פון דיא מצות פון דעם יום טוב וואש דרייגן איז פאר האנדן איין איסור כרת. (ג) און איך האב בקבלה אז אלע מידחות וואש דער מענטש איז זיך משרה לכבוד דעם יום פון פסח און ער ווערט מיד אין דער מידחא אדער אין דעם עסק וואש ער טוט לכבוד פסח. הנגה ער דער מיט אוועק אלע מוסיקים וואש זיין ווערן גידפן נגעי בני אדם. און איז מתקן דעם תיקון פון גי. און דאש הארץ פון איסליכר מענטשין ווייטשט דאך זיין ביטקעלט דאש פקעט אפילו איינער פון אונז איז גיט גיצול גווארן פון דר עבירה פון קריי. דרום איז גיווארפן אויף איסליכר ויהי מתקן צוא זיין דאש וויא ווייט ער קען און גאט ביה מיט זייער פיל חסדים

מחשבות טובות של ישראל עמו וימחר עלינו לגאלנו. (ד) וחייב כל אדם לטהר עצמו ברגל זהו וראי אין הפירוש שיטהר עצמו ברגל ממש דוקא אלא צריך לטהר עצמו קודם כניסת הרגל כדי שיקבל הרגל בקדושה ובטהרה וסוד הרגל הוא קדושת השם במילואו עולה לחשבון ע"ב כזה ירד הי ויזי הי ושם אהיה עולה במספר קס"א וקס"א וע"ב הן גימטריא רגל וזהו הסוד שיטהר שני שמות קדושים שהן קדושת הרגל והרב האר"י ז"ל כתב שבשעת המבילה יכוין לקבל הארות ב' שמות אהיה הו"ה כי זהו הסוד שחייב אדם לטהר עצמו ברגל ואם הוא זקן או חלוש או חולה לא יסכן נפשו במצוה זו כי אין הקב"ה חפץ שיבואו בני אדם לידי סכנה אלא יוכל לטהר עצמו בתשעה קבין במים שאובין או ירחץ גופו מחנורה ולמטה וגם זה יקובל ברצון לפני הקב"ה ואח"כ יראה האדם לעסוק בהלכות פסח בתורה טאי דאפשר. (ה) והרב הגאון מהור"ר ישעיהו סג"ל בספר שליה כתב קודם מבילה מצוה לרחוץ גופו בחמין ובכל ערב יום טוב נכון לעשות כן ובפרט בערב פסח כי זה הענין מבואר בוורה ויקרא שביום י"ד בניסן כשטבערין החמץ בשריפה יכוין כי אז הוא בן חורין והוא יצא משעבוד היצר הרע שהוא השטן ועתה בשריפת החמץ מורה שיעבר היצר הרע מהעולם ובתוכו ה' והקליפות והרשעה כולם יבטלו מהעולם ואז יהיה ה' אחד ושמו אחד ולכך הביעור חמץ הוא ביד בניסן שאז הלכנה היא במילואה ואין לקליפות שום שליטה על התינוקות מה שרוצין הקליפות לעורר דין עליהם בחולי הנכפה בר מינן כיון שהלכנה במילואה מה שאין כן כשהלכנה בחסרונה אז יש שליטות הקליפות להפיל לתינוקות בחולי הגל ולכן כתיב יהי מארת ברכיע חסר ויזי ולא כתיב מאורות בו"ז ולכן צריך האדם לכון בשעת הביעור שהוא נעשה בכח גמור וגובר על הקליפות. (ו) ולכן ראיתי מנהג יפה להשים עצי ההושענא על האש ששורפין בו החמץ ויש בו טעם כמוס וטעם הנגלה הוא כמיש הפוסקים בכמה מקומות הואיל ואתעביד בהו חדא מצוה נעביד בו מצוה אחריא הכלל העולה

אל מקבל זיין דיא גוטע מחשבות פון זיין פאלק ישראל. און זאל איילן אויג אויש צו ליין: (ד) און איינליכער מענטש בדרך ויך מטהר זיין אים יום איז גיט דאש פירוש ער זאל ויך מטהר זיין מאקע אום יום: גאר דאש פירוש איז ער דארף ויך מטהר זיין איידר יום גייט אריין פון וועגן ער זאל מקבל זיין דעם יום סיי קדושה און טהרה און ערב יום זאל ער ויך מובלן לכבוד יום. און אויב ער איז איין אלטר מאן אדר איין שלאפר. זאל ער ויך גיט מספן נפש זיין אין דער מצוה צו מובלן ויך דיוקא. ווארם גאט ביה וויל גיט אז מענטשן זאלן קיכן לידי סכנה גאר ער קען ויך מטהר זיין ער זאל אויף ויך ניסן זיין קבין וואסר. אדר ער זאל אפ וואשן זיין גוף פון דעם גארטיל אן ביז אראפ און דאש וועט אויף אן גיטונן ווערן ברצון פאר גאט ביה. און דר גאך זאל דער מענטש ווערן לערנן הלכות פסח וויא זייט ער קען: (ה) און דער שליה שרייבט איידער ער מובלן ויך לכבוד יום. איז איין מצוה ער זאל אפ וואשן זיין גוף אין ווארם וואשר. און אלע ערב יום איז דאך רעכט אז צו טאן און בפרט אום ערב פסח דען דער ענין איז בשריף אין זהר. דאש אין דעם פערצטן טאג אין ניסן אז מען פאר ברענט חמץ. זאל

ער ויך סכין זיין און דענקאלט ווערט ער איין בן חורין און גייט ארויש פון דעם שעבוד פון דעם יצר הרע דאש איז דער שטן. און איצונד מיט דעם פאר ברענען דעם חמץ וווייט דאש אז דער יצר הרע זאל אויש גיראסט ווערן פון דער וועלט. און מיר אלע זיינען הייליג און צווישן אונז איז גאט. און דיא קליפות און גאר דאש רשעות זאלן בטל ווערן פון דר וועלט. און דרום פאר ברענט מען דעם חמץ אין דעם פערצטן טאג אין ניסן. ווייל דענקאלט איז דיא לבנה במילואה דאש זיא שיינט דענקאלט גאנץ העל. און דיא קליפות האבן קיין שליטה גיט דענקאלט אויף דיא קינד צוא דער וועקן אויף זייא דעם דין זייא מו"ק צו זיין מיט חולי נכפה בר מינן. דרום מו דער מענטש דאש סכין זיין בשעת חמץ פאר ברענן וואש דאש ווערט גיטאן מיט פל און דענקאלט שטאנקט ער ויך אויף די קליפות: (ו) און דרום האב איך געקן איין גוטן מנהג צוא פאר ברענען חמץ מיט דיא וואשענט און אין דרין איז פאר האנדלן איין בראלמענער סוד. און דר פראקטור מעט איז אז וויא דיא פוסקים שרייבן אויף פיל ערטר ווייל עש איז מיט דעם שוין גיטאן גיטארין איין סאל איין מצוה. זאל מען דער מיט טאן נאך אסאל איין מצוה

העולה כי בעוד חמץ מורה על החירות מסטרא אהרא וא"כ חיוב גדול באותו הפעם שצריך לרחוץ בחמים בדרך השבויים היוצאים מבית השבי מרחיצין עצמן בחמין ואח"כ יתעסק בעשיתו באפית המצות כדי להכניס עצמו בקדושה העליונה ויעשה בשמחה ובחדות המצות של מצוה לצורך סדר ב' לילות וזה יהיה יחוד להקב"ה ושכינתיה כדאיתא בזוהר פ' ויקרא שם וזה לשונו בגין כך ישראל מתקנין ליחוד הקב"ה ושכינתיה ביתא כל ההוא יומא וכו' דהא בההוא לילה זוגא עילאה קדישא אהער ואשתכח הה"ד הוא הלילה ובהצעת השלחן והסיבה שעושים שמציידין ומיפין הסיבה בדרך כלל מנהג ישראל עיקר כוונה צריך לתקן ההסיבה לכבוד קו"ה ושכינתיה וע"כ יוהר מאוד לתקן ההסיבה דווקא על ידי ישראלית ומה טוב מאוד ע"י ישראלית הטהורה ממומאת הגדה ומכל שכן שיותר טוב ע"י בתולה ישראלית שלא ראתה גדה עדיין פשיטא הוא טוב ומשובח יותר (ו) ואיתא בזוהר פ' ויקרא בעי למחרי בההוא ליליא בגין דחדותא משתכח לעילא ותתא וע"כ צ"ל שירות ותשבחות של אותה הלילה בשמחה ובגילה ולא להראות שום לב רגז וכן מזהיר הזוהר בכמה מקומות דחיוב הוא על בר נש לאשתעי ביציאת מצרים ובההוא סיפורה כונם הקב"ה לכל פמליא דיליה ואמר להו זילו ושמעו סיפורה ושבתא דקא חרדאן ברזא דפורקנא דמאריהון כד"ן אתיין ואודין ליה להקב"ה על כל אותן ניסין וגבורין וכל פמליא דלעילא אודאן ליה על עמא ישראל דאית ליה בארעא דחדאן בחדות דפורקניה דמאריהון כד"ן אתוסף חילא וגבורתיה לעילא וישראל בההוא סיפורה יהבין חילא למאריהון וכל העולמות דחלין מקמי הקב"ה הנך רואה גודל השבח של סיפור יציאת מצרים (ח) ע"כ יראה למור ההגדה במתן ולא לאמרו במהירות ואל יהא דומה עליו למשא ח"ו ורע לך כי מצות עשה מן התורה להיות לכל אחד מיישראל לזכרון תמיד כל ימי חייו הניסים שעשה הקב"ה לאבותינו ולנו ובהגיע יום זה מחויב לספר חסדו ד' לפנינו כמשה והגדת לבנך ביום ההוא וגו' ועל זה באה עלינו המצוה של סיפור יציאת מצרים בכל שנה ושנה ובכל דור ודור כליל פסח כי בזכות זה הקב"ה יפרוש כנפיו תמיד עלינו להציל אותנו

מצוה דער פלל דער פון איז און דאש פאר ברענגען חמץ ווייסט אויף תורת פון דר ס"א דרום איז דאש סאל איין גרשער חיוב ער זאל זיך וואשן אין ווארעסע וואשער. און וויא דיא שבויים וואש גייען ארויף פון דער תפיסה וואשן וויא זיך אפ מיט ווארעסע וואשער און דער נאך זאל ער ערבק זיין אין דיא מצות באקן: פון וועגן ער זאל זיך אריין פרייגן אין דר אייברשער קדושה. און זאל מיט חרות באקן דיא מצות פון וועגן דיא סדרים פון ביידע נעכט פון פסח. און דאש וועט זיין איין יחוד צו קוב"ה ושכינתיה און וויא עש שטייט אין זוהר פרשת ויקרא. אויך דאש צום מיט גרייטן און דיא העסע בעס בעטין וואש דיא ישראל ויינען זיך נחג דיא דאזיגע נאכט פון פסח. סו דער עיקר פונגן זיין דרינגן פון וועגן דעם פסח פון נאט ב"ה מיט זיין שכינה: דרום זאל בעטין דיא העסע בעס נאר דווקא איין ישראלית וואש איז סתור פון דר טומאה פון נדה. און סכל שכן אז עש איז נאך בעשר אז און איין בתולה וואש האט נאך נאר נישט גינעקן קיין נידות זאל בעטן דיא העסע בעס. און אין זוהר פרשת ויקרא שטייט אז דיא נאכט פון פסח סו דער מענטש זיך פרייען ווייל דענקאלט ווערט נפגן איין פרייד אויף דעם הימל און אויף

דר וועלט: דרום סו קען זאגן די שירות והשפחות מיט שבתה און פרייד און נישט צו ווייזן קיין שום צארינגיג הארץ און אז אויך איז דר זוהר מזהיר אין פיל גרסות אז עש איז איין חיוב אויף דעם קענטשין צו דר ציילן אין יציאות מצרים די דאזיגע נאכט. און נאט ב"ה זאמלט איין נאר זיין פמליא און זאגט צו זיין. נייט הערס דאש דער ציילונג און דעם שבת וואש וויא פרייען זיך אין דעם אויש לייזונג פון זייער דער און וויא קען און לויבן צווא נאט ב"ה אויף דיא אלע נסים און גבורות. און נאר די פמליא פון דעם הימל לויבן אים אויף דעם פאלק ישראל וואש ער האט אויף דר ערד. וואש וויא פרייען זיך מיט דעם וואש וזייער דער האט וויא אויש גלייט. דענקאלט ווערט נעסערס פח און שטארקייט אויף דעם הימל און אלע עולמות פארקטן זיך פאר נאט ב"ה. נאט ווערסט דאך דאש גרויסקייט פון דעם שבת פון דעם דר ציילונג יציאות מצרים: (ח) דרום זאל ער זעהן זאגן דיא הגדה מיט לשון און נישט זיך. און עש זאל בייא וויא נישט גלייך זיין ח"ו וויא איין משא. און ווייט אז עש איז איין מצות עשה מן התורה אז אסלכר יהודי זאל תמיד גידייקן די נסים וואש נאט ב"ה האט גיטאן צו אונזערע עלטערן און צו אונז. און אז עש גרייכט

מן הסכנה בכל הדרכים ויעשה לנו נסים ונפלאות אבל מי שההגדה עליו דומה למשא ואומר בעל כרחו או בעצלות ובלי שמחה וכוונת הלב אז אינו זוכה להעשות לו נס כשהוא במקום הסכנה הגה קצתרי בענין זה עיין באריכות בספר שליה ובהגיע לומר מעשה בר' אליעזר ור' עקיבא יכוין למי' האר' דל שיש למעלה שיע נהורין הבאים משני שמות הקדושים של מי א"ל כמוך נושא עון ועובר על פשע וגו' ושל ה' א"ל רחום והנון כי ב' פעמים א"ל כזה אלף למיד במילואם הן גימטריא שיע ושיע נהורין אלו מקבלין נשמות בעלי תורה שלומדין תורה לשי' והם בעלי יראה ואז מאירים על ראשם שיע נהורין הנזכרים ועוד מיה כמנין שם הוי"ה במילואה כזה ויד ה'א ואז ה'א ומ"ה נהורין באין לתלמידי חכמים מצד הנוראות שלהם ובודאי תנאים ואמוראים הראשונים היו מושלמים בתורה וביראה ואל זה מרמז תיבות מיה שיע שהן בדיפוך אתון מעשה בר' אליעזר ור' עכו' כי מעשה הן אותיות מיה שיע נהורין שיאירו אלינו בזכות התנאים ואמוראים' (ט) ודע ענין גדול כתב הרב האר"י ז"ל כשמגיע באמירת ההגדה לוחא שעמדה לאבותינו וכו' עד תיבת והקב"ה מצילנו מידם יגביה תכום כשיתחיל לומר והיא שעמדה דתיבת והיא קאי אשכינה שהיא תמיד עמנו ועוד דע ענין נכון לפי דעתנו כי לפי הגראה בעת שהרג משה רבינו את המצרי זה היה התחלת מפלה ונפילת מצרים ומאז התחיל להתיש כח שר של מצרים' (י) כי הרב האר"י ז"ל כתב בכתביו דמרי'ה חרג למצרי בשם אחד מן מ"ב שמות והוא שם הנקרא (יכ"ש) ויוצא מפסוק מי שמך לאיש שר ושופט כי השם הזה היה משפיל את מצרים ועל שם זה רמז דוד המלך שפסגני ייהיה כצרכי הרומז בר"ת שם יכ"ש ובהיות כי עלינו חיוב לספר ביציאת מצרים ע"כ נראה לי דשם זה הוא מרומז בר"ת של ליל שמונים שהוא גימטריא שם יכ"ש וליל זה נקרא ליל שמורים לפי שהוא משומר מן המזיקים ולכן אין אנו קורין ק"ש בליל זה להראות שאנו מאמינים בהקב"ה שהוא ישמור אותנו מכל המזיקים ופגעים בב' לילות הפסח כאשר שהשם הנ"ל הוא מכניע כל הרשעה ולכן חיוב עלינו רק להרבות בספור יציאת מצרים וכל המרבה לספר הרי זה משובח מ"ו מהררי ז"ל :

דוד

רבינו ע"ה האט גיהרנט דעם מצרי מיט איין שם פון די צוויי אונ פערציג שמות אונ דאש איז דער שם (יכ"ש) אונ ער קומט ארויס פון דעם פסוק מי שמך לאיש' דען דער דאזיקער שם (יכ"ש) האט משפיל גיווען דיא מצרים' אונ אויף דעם שם האט דוד המלך ע"ה מרסו גיווען שפטי יי כדקי וואש דיא ראשי תיבות דער פון זיינען דער שם (יכ"ש) אונ נוייל עש איז אויף אונג איין חיוב דיא נאכט פון פסח צוא דער ציילן אין יציאות מצרים דרום איז דער שם מרסו אין דיא אן הייב ווערט פון ליל שמורים וואש זיא מרעפט אן וויפל דר שם (יכ"ש) אונ דרום ווערט דיא נאכט גירופן ליל שמורים' ווייל זיא איז גיהיט פון דיא מזיקים' אונ דרום לייגען מיר גיט קיין קריאת שפע אין דער דאזיקער נאכט צו נויין אז מיר גלייבן אין גאט ב"ה אז ער וועט אונג היטן פון די מזיקים אין ביידע נעכט פון פסח' ווייל דער דאזיקער שם (יכ"ש) איז מכניע אלע רשעות אונ דרום איז איין חיוב אויף אונג צוא סערין צוא דער ציילן אין יציאות מצרים' אונ אטליקער וואש סערט צו דר ציילן אין יציאות מצרים דער איז גילבט :

דוד

פרק צא דורך האלץ אמר גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו' בודאי לא להנם אמר דוד כן ולא על סתם צפור אמר הכי דמאי רבותא איכא שצפור מצאה בית וצפור דרור מצאה קן לה אבל הענין הוא מבואר בוהר פ' בלק כי העולמות וחדרים שיש למעלה בגן עדן אשר הצדיקים יושבים שם מסודרים בתלת שורין ובהנך שורין יש חדרים והיכלות מלאים צדיקים אשר עליהם נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך והצדיקים יושבים ביקר וגדולה ועטרוניהן בראשיהם ובין הגי שורות שם מטיילין נשמות הצדיקים אשר עדיין לא זכו כל כך כמו אותן הצדיקים שהן יושבין על מקומם אכן גם הטיוול אשר מטיילין בין השורות הוא להם לעונג גדול ויש להם נחת רוח ועליהם נאמר גם צפור מצאה בית אף שהן בין השורות אפ"ה מצאו גם שם בית ומקום מנוחה מהאי עונג ומאי דקראו צפור הוא שבשביל שבחודש ניסן הצפרים מתחילין לצפצף כן בגן עדן הנשמות מתלבשין בדמות צפרים בחודש ניסן ובכל בקר ובקר הם מצפצפים כצפרים והאי צפצופא שבחא דקב"ה הוא וצלוחא על חיי בני נשא בגין דאלין יומין ישראל כלהו מתעסקין במצות ועבדין פקדין דמארי עלמא ואינן צדיקים דיתבי לגו בהיכלין סמירין דאתאמר עליהון עין לא ראתה ונקראים דרור דאית להון דרור וחרות מכולם ואינו קן מיוחד לבא למדור כמו קן מתוקן ומוכן היטב ואי תימא במאי זכין אינן צדיקים דיתבין לגו בהיכלין סמירין יותר מאינן צדיקים שבין השורות ולוא אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיהן ה' צבאות פירוש אינן דבהיכלין סמירין לגו הם אשר זכו להעמיד בני תלמידי חכמים העוסקים בתורה שבכתב ותורה שבעל פה שהן נגד ב' מזבחות שבמקדש ותלת זמנין בשתא הקב"ה בעי לאשתעשע בהנך צדיקים ופתחין להו היכלא חד תמן עושין עשרות לעשר בהם משיח צדקנו לעתיד לבא והנה נזכר לעיל דבחודש זה כל ישראל עוסקים במצות לבער חמץ בהגעלה ובליבון וההדחה והעירוי והבדיקות חישים בנפה והטהינה והלישה והעריכה והריקוד ואפ"ה והיסק התגור כל עסק נחשב למצוה מיוחדת

פרק צא דוד המלך ע"ה האט גיזאנט גם צפור מצאה בית אויף דר פויגיל האט גיפונן איין הויז ודרור קן לה אויף דר פרייער פויגיל האט זיך גפונן איין נעקט און דאש האט דוד גיזאנט גיט גיזאנט אויף איין סתם פויגיל ווארום וואש איז דען דיא רבנות אז איין פויגיל האט גפונן איין הויז • גאר דר ענין איז בשייר אין זוהר פרשה בלק דאש די עולמות און די חדרים וואש עש איז פאר האגדן אין גן עדן וואש דיא צדיקים זיצן דארטן • זיינן זייא גיסדרף אין דרייא שורות און דיא צדיקים זיצן מיט כבוד און גדולה און זייערע קרונן זיינן אויף זייערע קעפ און צווישן די שורות שפאצירן זיך די נשמות פון די צדיקים וואש זייא האבין נאך גיט אזוי פיל וזכה גינען אזוי וויא די צדיקים וואש זיי זיצן שוין אויף זייערע עקסר • גאר דאש שפאצירן וואש זייא שפאצירן זיך צווישן דיא שורות איז דאש פאר זייא אויף גרויש פגענג און האבין דר פון גדת רות און אויף זייא ווערן גיזאנט דער פסאק גם צפור מצאה בית אויף דיא נשמות וואש האבין נאך גיט וזכה גינען צווא זיצן צווישן די צדיקים אויף זייער ארץ גאר זייא שפאצירן צווישן די שורות די גפינן אויף איין הויז און איין רואנג דער מיט און דרום רוקם ער זייא צפור ווארום ווייל אין דעם חודש זיך הייבן אן די פיגיליק צווא ספצן • אזוי אויף אין גן

ועל כן ישר וכשר לעשות מלאכה ממלאכות הנזכרים על ידי ישראלית ובהיות כן ראוי להדר אחר עשיית המצות בחודש זה וכל הירא לדבר ה' יחשב בעין שכלו איך לחדש איוה דבר מצוה כי גם זה נכלל בדברים קדושים של מאמר הנזכר שבתודש זה מתעסקים במצוה ושפיר מתפרש הכתוב התודש הזה לכם למחר את נפשותיכם צריכין ליתן צדקה ופרנסה לעניים כי בפסח נידונין על התבואה ופריך מאי קמ"ל אריי על התבואה ממש דאמר ר"י בשנה שעברה נתן להם הקדוש ברוך הוא תבואה כדי סיפוק דעלמא והנה כשרואה הקב"ה שהבריות לא יצאו יח בעשיית הצדקה נגד השפע טוב שנתן להם הקב"ה בתבואה והבריות לא נתנו מעשר כהוגן ולא יהבי מיניה למסכנא כהוגן וליתמי ולא למנה כד אתיא פסח דאין הקב"ה לכל עלמא על ההוא תבואה דיהיב להו בשתא דעברה. על כן יתבונן האדם היטב בכל חודש ניסן אם יצא ידי חובתו היטב במצוה של צדקה נגד ההשפעה שקיבל מהקב"ה בשנה שעברה ועל אמת כמה וכמה מושל על ראשי עדת ישראל להתבונן היטב על השנה שעברה ומכ"ש על השנה הבאה בפרט לצורך חג הגדול והקדוש כמו חג הפסח שצרכי העולם הן מרובים וכל בני ישראל שווים בתוקף הנס עני ועשיר יחדו מחויבים למצות ומרור וד' כוסות ושאר צרכי יו"ט ובא וראה מה שכתב הוזהר פ' בשלח על התעוררות השגהות עניים ואביונים א"ר חייא תמיהנא על האי קרא כי שומע אל אביונים: וכן אל אביונים שומע ולא לאחרים. א"ר שמעון בנין דאביונים קרובין הן יותר למלכא קדישא דכתיב לב נשבר ונרכה אלהים לא תבזה ולית לך בעלמא דאיהו תביר ליבא כמסכנא ואמר רשב"י תא חזי כל אינן בני עלמא אתחווין קמי קוב"ה בגופא ונפשא ומסכנא לא אתהוי אלא בגפשא בלחודא וקב"ה קריב לנפשא יתיר ומסכנא חד הוי בשכבותיה דר' יוסי ולא הוי מאן דאשגח ביה והוא

צדקה קענין דער השפעה וואש ער האט קעגל גיווען פון גאט ב"ה אין דעם פריערדיגן יאר. אונ קעגל שפן דיא ראשים אונ דיא פרנסים. דיא פרארפין גוט אכטונג געבן דרויף. אונ קעגל שפן וויא זאלן ווייטער רעכט ויצא ויין אין אין דר מצות צדקה. אונ פפרט וויא זאלן געבן דיא עניים אויף דעם פדערפנש פון דעם גרויסן יו"ט פסח. וואש דענקמאלט דארף דער עולם וייער פיל. אונ אלע ישראלים וייגן גלייף אין דעם שטארקין גס פון וציאת מצרים. דאש איין עני אונ איין עשיר וייגן אלע חייב צוא גסין סצה אונ סרוד אונ צוא סרינקען ארבע פוסות אונ דיא איבערדיגע פדערפנש פון יום טוב. קום אונ זעה וואש עש שמיים אין וזהר פרשה בשלח אויף דעם התעוררות פון השגחה צו האבן איבר דיא ארעסע לייט. רבי חייא האט גיזאנט איך פאר וואונדער מ"ה אויף דעם פסוק וואש עש שמיים כי שומע אל אביונים ה' דען גאט הערס צו די ארעסע לייט וואש בעסטן פון אים. איז דאך קשה הערס דען גאט ב"ה נאר צוא דיא ארעסע לייט אונ גיט צוא אנדערע וואש בעסטן אים. האט רבי שמעון דאש פדערפנש ווייל די אביונים וייגן נאחנט צוא גאט ב"ה דען עש שמיים אין פסוק לב נשבר ונרכה אלהים לא תבזה איין צוא פראכין אונ איין צוא שמוסן הארץ פאר שטעם גאט גיט. אונ עש איז גיט פאר הארדין קיין שום סענקש ואל האבן אזוי איין צו פראכין הארץ ויז

אונ ויפן די מעל אונ מצות קעטן אונ פאקין. דאש איינליכע זאך ווערט גירעכט צוא איין בונדערע מצוה. דרום איז איין בונד פשר. אז דיא מלאכה פון דיא אלע מלאכות זאל גיטאן ווערן נאר דורך ישראלים. אונ ווייל עש איז ויז אזוי געהער מען כהנר צו ויין דעם חודש מצות צו מאן אונ איינליכער וואש פארקט ויך פאר גאט ואל סראכטין מיט ויין שכל וויא ארום נאך מחדש צוא ויין עפיש איין דבר מצוה. אונ מען סו געבן צדקה אונ פרנסה צוא דיא ארעסע לייט ווארום אום פסח ווערט מען גימשפט אויף דר תבואה דאש מיינט מען אזוי וויא רבי יוחנן האט גיזאנט דאש אין דעם פריערדיגן יאר האט וויא גאט ב"ה געבן תבואה ווערליך דאש פדערפנש פון דער וועלט. אונ אז גאט ב"ה זעהט אז די לייט האבן גיט ויצא גיווען דאש וויא האבן גיט גיגעבן קיין צדקה ווערליך דער גוסר שפע וואש גאט ב"ה האט וויא גיגעבן אין דער תבואה. אונ דיא לייט האבן גיט גיגעבן קיין קעשר וויא רעכט איז. אונ האבן פון איר גיט גיגעבן צו די ארעסע לייט אונ צו יתומים אונ אלמנות וויא רעכט איז אז עש קומט פסח איבר איזא סשפט גאט ב"ה צוא נאר דער וועלט איבר דער תבואה וואש ער האט וויא גיגעבן אין דעם פריערדיגן יאר. דרום זאל דער סענקש גוט ויך איבר קלערין אין נאקז חודש ניסן אויב ער האט רעכט ויצא גיווען. מיט דער מצוה פון

והוא הוי אכסוף (דיל שהיה בייש גדול) יומא חד חלש האי מסכנא מהמת הרוחק עאל לגביה רבי יוסי שמע חד קלא מן השמים דאמר מילקא מילקא (פירוש כי הגלגל הוא מילקא ר"ל שהעניות הוא גלגל החזור בעולם) והנה בזה המקום אשר שמה גלגל הנשמות הפורחים מאותו המקום יצאה בת קול ואמרה כן הא נפשא פרחא נבאי ולא ממו יומיה ווי ווי לבני נשא דלא אשתכח בהו דיתיב נפשיה לגביה אז שדא רבי יוסי בפומיה דהאי מסכנא מיא דגרגרין אפוטא דקונטא (פ"ה המפרשים שנתן לו מים שנתבשלו בו גרגורות ועוד שרשי עשבים של רפואות שהשותה מים שמתבשלים בהם אלו השרשים עם הגרגורות גורמים שהחולה מויע ונתרפא) אתבקע זיעה באנפוי ותב לבתר אתא ושאל ליה אמר חייך רבי נפשי נפקת מיני וממו לנפשאי קמי כורסיא דמלכא ובעיתי למיהוי המן אלא דבעי הקדוש ברוך הוא לזכאה לך ואכריזו עלך זמין הוא רבי יוסי לסלקא רוחיה ולא תקשרא בהד אידרא קדישא דזמין חברייה לאתערא תמן והא אתקיננו תלת כורסייא דקיימין לך ולחברך מההוא יומא הוי משגיחין ביה בני נשא ונתנו לו כדי צרכו ותו מסכנא אחרא אעבר קמיה דר"י והוי בדיה פלג מעה כסף אמר ליה רבי יצחק היאך אשלים נפשיכו דהא לא אשתכח נבאי רק פלג מעה אמר ליה האי מסכנא הא אשלימות בפלגא אחרא דאית לי אפקיה ויהיב ליה אתחויאו לרבי יצחק בהלמא דהוא אעבר בשפתא דימא רבא ובעאן למשריה בגוואה ויהיב ידיה לרשב"י דהוא אויש ידיו לקבליה ואתי האי מסכנא ואפיק יתיה ואשתויב כד אתער נפל בפומיה האי קרא אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ד' הרי לך כמה אזהרות שצריכין להזהר בעניים ובפרט נבאי צדקה צריכין לראות לקנות חטים ולמחון ולשלוח הקמה לעניים שאז הנאתן קרובה ויותר שכר יש להגבאים כששולחים קמה ובשר לעניים

איין ארום מאן . אג נאך האט רבי שמעון בן יוחאי גיזאנט אלע מענטשן פון דער וועלט ווערן גוויזן פאר נאט מיט דעם נאך אג מיט דער נשמה . אג דער ארום מאן ווערט נאר גוויזן מיט זיין נשמה אליין . אג נאט ב"ה גינעקנט דיא נשמה בעקר . איין ארום מאן איז גווען איין שכן בייא רבי יוסי . אג קיינער האט אויף אים קיין השגחה ניש גינעקט . אג ער איז גווען אגרושד ביישן . איין פאג איז דער ארום מאן שלאף גיזאנרין מהמת גרוש דוחק איז רבי יוסי אריין גיזאנען צוא אים טבך חולק זיין . האט ער גיהערט איין בת קול האט גיזאנט מילקא מילקא דאש איז מייסט דאש עניות איז גלייך וויא איין ראד וואש דרייט זיך ארום פלוטר דאש עשירות פלייבט ניש פסיד אויף איין ארט . נאר אכאל איז איינער רייך אג אכאל ווערט ער ארום . דער נאך האט ער ווייך גיהערט איין בת קול האט גיזאנט . דיא נשמה פליקט צוא מיר אג עש האט נאך ניש גינעקט דיא צייט . נאר ער שטארבט מהמת דוחק . וויא איז צוא דיא מענטשן וואש עש ווערט צווישן זיין ניש גיפון אעלכער וואש זאל אים דער קוויקין זיין נשמה זאל ווידער קערין צוא אים . דענקאלט האט רבי יוסי אריין גיזארפן אין זיין מויל פייגן וואסער אג נאך פיל קרייטיקער פון רפואות וואש זיין זיגן גורם דער חולה זאל שווייגן אג זאל גיחילט ווערן האט דער חולה גשוויקט אג איז

וכדמצינו באבא חלקיה בגמרא דמסכת תענית דהוי צריכינן עלמא למטרא שדרו רבנן לגביה אמר לדביתיה סליק לאגרא למבעי רחמי אפשר שיתרצה הקב"ה ואתי מטרא ולא נחזיק סיבותא לנפשאין סליקו לאגרא קם איהו בחדא זווית ודביתיהו בחדא זווית ובעי רחמי סלק קדים ענגא מזווית דדביתיהו ובאותו הפעם אתו רבנן לבקש לו שיתפלל על מיטרא וכי נחית מאגרא אמרו ייענו דמיטרא מחמת מר הוא דאתא אכן מאי שעמא קדים סליק ענגא מזווית דדביתיהו דמר הוית עומדת אמר להו משום דאיתתא שכיחא במתא ובביתא ומקרב הנייתא לעני (ופירש רשי' דמקרב הנייתא כו' שהיא נותנת לעני לחם וקמניות וכיוצא בהן כדי שלא יהיה לעני שורת בהם אבל אבא חלקיה היה נותן להם מעות) הרי לך שכל כמה דנותנין לעני מעות אין זכותו גדול כל כך כשהוא נותן לעני לחם ובשר ויין כדי שלא יהיה שורת לקנות ויהיה מקרב הנאתו על כן מנהג הפז' לחלק קמח לעניים ואף שהמורה הוא יותר על הגבאים בשביל כן השכר יותר והלא כבר אמרו רז"ל ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו הגבאי צדקה והנראה לפי שכלי למה נמשלו הגבאי צדקה לכוכבים כי עניי הכוכבים הוא להאיר בלילה ולא ביום כי שרגא בשיהרא לא מהני וכן הגבאים מיוחדים להאיר במקומות האפילות וזהו מקום העניות ודלות ובאותן המקומות יראו הגבאים ליתן אור והשגחה בשימת עין ובעין פקוחה למוכב באיך מה לעשות ואשרי הגבאי צדקה שעוסקין עצמן בעסק מצוה רבה לקנות חסידים המובחר והשוב כי חלק עניים הוא חלק גבוה וזהו הסוד וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה' (ופרשי' פ' ראה מלמד שיתן להעניים חלק המובחר כי חלק העני הוא חלק ה' וכמש' כמה פעמים בפרקים הקודמים עיין שם והנה ראיתי מכשול גדול במדינות פולין בין הגבאים מחזיק חודש א' מדי חודש בחדשו יש גבאי אחר ובהגיע חודש ניסן וחודש תשרי אשר צרכי העניים הם מרובים מוציאים שארי הגבאים את ראשם מעסק הגבאות ואומרים להעניים הבאים לפניהם מה לכם אלי הלא יש גבאי החודש לפניך ועלוי הוא מוטל לצאת ידי חובתו בחודש זה והעושה כן הוא מכווער מאוד והלא על כל הגבאים הדבר מוטל לעבוד עבודת הקודש בכסף ישאומה יעשה הגבאי חודש לפעמים אין יכולת בידו להלוות מכיסו למעות צדקה ואין לו שום מעות בכיס של צדקה וא"כ הרי זו עבודת הקודש הוא נחשב כעבודת המלך המוטל על איש דבר יום ביומו ושבת בשבתו וחודש בחודשו ואין אותו איש יכול לומר הרי פסור אני בחודש זה ועלי המלאכה לגמור בחדש אחר ולמה יעשה כן חזו בעבודת מלך מלכי המלכים הקב"ה

או א' דר וועלש וועט אים גאט ביה פון איר אַנטרין . דוא האָסט פיל אַזערות וואָס קען מן גורר ויין אין דיא אַרעכע לייט אויף וויא השגחה צוא געבין . אונ פפרט דער גבאי צדקה דארף קויפן ווייץ אונ סאלין עש : אונ דאש צו שיקן די אַרעכע לייט . דען עש איז מער מצוה . אונ דר גבאי האט מער שוכר און ער גיט צוא די אַרעכע לייט סעל אונ פלייש איידר ער גיט וויא געלט . אונ סיר דאכט צוא ויין און דרום ווייץ די גבאים גינליכן גינאריין צו די שטערין דען דער סכר פון דיא שטערין איז צו לייכטן בייא נאכט אונ גיט בייא טאג . ווארום וואש העלפס דאש ליכט בייא טאג . און אויך די גבאים ווייץ מיהד צוא לייכטן אין דיא פינסטערע עקסר . אונ דאש איז אין דעם אָרש וואו עש איז דלות דארפן די גבאים השגחה געבין דארפן ליכטיג צוא סאכין דורך דער צדקה . אונ וואול דעם גבאי וואש ער איז אליין עוסק אין דער גרויסער מצוה צו קויפן די בעסטע ווייץ פון דיא אַרעכע לייט וועגן . ווארום דר חלק וואש

קען גיט צוא דיא אַרעכע לייט איז דאש דער חלק פון גאט אונ נן אויף האב געקן אין דר סדינה פון פולין איין סכשול צווישן די גבאים . דאש אימליכר איז איין גבאי איין חודש אונ און עש קימט דר חודש ניסן אונ דער חודש תשרי וואש דאש פּרעפּנש פון דיא אַרעכע לייט איז דענקאלט וויער פיל . נעמן די גבאים ויך ארויש דער פון אונ זאגן צוא דיא אַרעכע לייט וואש האט איר צוא אונ גיט אייך צוא דעם גבאי חודש . אונ אויף אים איז מוטל ער זאל דעם דאזיגן חודש יוצא ויין אַנטקעגן אייך . אָפּר דר וואש מוטל און איז דאש וויער איין שלעכטער גבאי . דען אויף אלע גבאים איז מוטל וויא זאלן דעם חודש אַנטוונג געבן אויף דיא אַרעכע לייט אונ זאלן וויא העלפן ביט געלט אונ וואש זאל טאן דער גבאי חודש דאש ער האט אַמאל קיין יכולת גיט צוא לייט פון ויין געלט אין צדקה אריין . אונ אין דעם פיס פון צדקה איז גראד גיט פאר האנדלן קיין געלט . דרום סוין אלע גבאים ויך צוא טיף זאכלן . אונ נט אַנטוונג צו געבן

הקב"ה ע"כ צריכין כל הגבאים לעשות אסיפה ולפקוק ולעייין היטב בצרכי העניים ואכזוניים ובגלל הדבר הזה יברך ה' בכל מעשה ידיהם ויזכו לראות בגין ציון וירושלים אמן כ"ד מ"ז מהר"י ז"ל :

פרק צב מאהבת הקב"ה לישראל צוה לספור תשעה וארבעים יום ממחרת הפסח עד חג השבועות שהוא יום מתן תורה שהוא יום ה' והפעם הוא מבוזר כי כשהיו ישראל בגלות מצרים נשתקעו בקליפה במ"ט שערי טומאה ואלמלי היו ישראל שם עוד יום אחד מ"ז בניסן הרי אנו ובנינו ובני בנינו היינו משועבדים לפרעה' (ג) והקב"ה ברחמיו וברוב חסדיו הוציאנו לחירות ונתן לנו התורה אחר ג' יום דהיינו שהיו ישראל סופרים מ"ט יום חוץ מיום שנתינה כו התורה הקדושה ובכל יום ויום באנו ממדריגה למדריגה במ"ט שערי הקדושה שהן שערי בינה ולכן צוה הקדוש ברוך הוא לספור לנו שבעה שבועות כדון אשה נדה שספרה ד' ימי נקיים לגדתה ואח"כ היא מותרת לבעלה' (ד) כן היו ישראל במדבר שהיה להן דין טומאת הנדה מקליפות מצרים היו מוכרחים לספור שבעה שבועות תמימות ואיתא במדרש רבה כל מקום שנאמר תמים או תמימים השלים למדת שבועות שבעה שאין מ"ט יום ונ' ימים קודם מתן תורה היה מצות הגבלה והיו ישראל מטהרין את עצמן כמו אשה המטהרת לבעלה אחר עת נדתה וביום החמשים וכו' ישראל להכנס בשער החמשים של שערי בינה ושער החמשים נקרא עץ החיים אשר בתוך הגן ואף כי יש ב' דעות פלוגתא ר"א ור"י אי בניסן נברא העולם אי בתשרי נברא העולם ובין למר ובין למר ס"ל דבפועל בניסן נברא העולם ומתחילין אנו למנות החדשים מן ר"ח ניסן שהוא ראש חודשים וא"כ פסח הוא חג הראשון וחג השבועות הוא חג האמצעי וחג הסוכות הוא חג האחרון' (ה) וא"כ לכן נקרא שבועות עץ החיים שבתוך הגן לפי שהוא אמצעי וחג השבועות הוא שבחא דא ושבחא דכולה ולכן ניתנה התורה בהאי יומא דוקא כיון דתורה נקראת עץ החיים שבתוך הגן ולכן ג"ל דעל זה כתוב בזהר פ' אמור וז"ל וביום הבכורים בהקירובכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם מקרא קודש יהיה לכם ר"ש פתח או ירגנו כל עצי היער לפני ה' כי בא לשפוט את הארץ וקשה לכאורה למה דרש רשב"י המקרא הזה כאן ונ"ל דשפיר דרש רשב"י אז ירגנו כל עצי היער דכל עצי

אין דעם בדרעפֿנש פון דיא אָרבעט לייט און דער דעם וועט גאט ב"ה זיין בענטשן אין אלע זייערע ווערק' און זיין וועלן זוכה זיין צו אַזעלכע דעם גען פון ציון און ירושלים אמן פן יהי רצון :

פרק צב מאהבת ונייל גאט ב"ה האט ליב ישראל האט ער זיין גיפאטן צו ציילן גיין און פערציג טאג פון דעם אנדרין טאג פסח ביז שבועות וואש דענקאלט האט מען געגעבן דיא תורה וואש דאש איז דער פופציגטער טאג' און דער מעס דער פון איז ונייל אז די ישראל זיין גינען אין גלות מצרים' זיין זי פאר זיגן גינען אין דר קליפה אין גיין און פערציג שערי טומאה' און ווען דיא ישראל זאלן דארט גינען זיין נאך איין טאג וואלטן זיין אריין חז' אין דעם פופציגטן שער הטומאה' וואלטן מיר מיט אנדער קינדר און קינדש קינדער גינען קנעכט אין מצרים' (ב) און גאט ב"ה מיט זיין גרויס רחמנות און זייער הקדים האט ער איין ארויש געזיגן פון דארטן און האט אונז געגעבן דיא תורה נאך פופציג טאג דהיינו ער האט אונז גיטען ציילן גיין און פערציג טעג און איתליכן טאג האט ער אונז אריין גבראכט אין איין שער הקדושה' ב"ה

חיער הלבנן נקשרים בעץ החיים שבתוך הגן וכמשיל והנה הקב"ה רצה להראות חיבתו של ישראל והאכילנו את המן במדבר כמשה הנני ממסיר לכם לחם מן השמים וצוה אותנו להקריב שעורים לקרבן בחג השבועות וזכא תולקיהו דישאל דקב"ה בדיק בקרבן שעורים כדן מוטה שחביאה קרבנה מאכל בהמה כך צוה הקב"ה להביא קרבן שעורים אבל האי שעתא אקדימו ישראל נעשה לנשמע ואשתכחו כולן זכאין כדא כולך יפה רעיתי ומום אין כך ואחמר עליהו אשת חיל מי ימצא ואשת חיל היא עשרת בעלה ולכן קרא הוזהר המנחה חדשה מנחת קנאות ולכן נקראת מנחה חדשה חידושה שנעשו ישראל בריה חדשה ביום מתן תורה כאשר סיטה והיא מהורה דהיא נקתה ונורעה זרע ומהורה היא כך היו ישראל מהורין אחר מעשה הקרבן של חג השבועות ולכן חג השבועות יום אחד לרמו שהקב"ה הוא אחד וישראל היו גוי אחד בארץ ישראל לרמו שישאל תלוין באחדותו לרמו על עץ החיים המיוחד לבולא אילני דגן עדן לקשרם ביחודא שלים (ה) ולכן כתיב בזוהר פ' אמור וזיל וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתם את עומר התנופה כד הווי ישראל במצרים הווי ברשותא אחרא והווי אחידו במסאבותא כאיתתא דא דיתבת ביומי דמסאבותא בחר דאיתגורו במצרים אעלו בחולקא דקדושה דאתקם דאתקם ברית ופסיק מינייהו מסאבותא כהדא איתתא דפסקא מינה סאובתא בחר דאתפסקו מיניהו מה כתיב וספרתם לכם ממחרת וגו' כמיש גבי אשה וספרה לה שבעת ימים כך אמר הקב"ה לישראל מכאן ולהלאה תושבגא וספרתם לכם לכך דייקא לעצמכם כרי שיהיו תמימות בטהרה הני מ"ט יומי נגד מ"ט שערים דהווי ישראל בשומא במסאבותא דעבודת כוכבים של מצרים (ו) וביום החמישים פסקה מישראל וזהמתן ונכנסו לשער ג' שהוא סוד ג' שערי בינה והיו כולן מהורים והאי יומא שהוא יום חמישים הווי יום קדוש ומהור ובו ביום יצאו ישראל לחירות מן מלאך המות על כן ראוי ונכון לכל איש הירא וחרד לדבר ה' שילמד כל הלילה של חג השבועות כפי תיקון שחברו תלמידי האר"י זיל ויעסקו בתורה ובנביאים ובמשניות וקצת מאמרי הוזהר (י) ויש נוהגים לעשות התיקון בשני לילות של שבועות ואשרי האיש אשר יעשה כזאת ובאתערותא דלתתא הוא מעורר קדושת עליון לאתחברא יחוד עליון בשפע גדול ובזכות זה ישפיע הקב"ה גם כן עלינו אור חדש ונוכה כולנו לאורו אמן :

פרק צג אמר רבי יוחנן אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז שנאמר או ימלא שחוק פינו אמרו ויינן איין פאלק אין דעם לאנד ארץ ישראל דאש איז מרמו או דא ישראל היינזין אין זיין אייגיקייט (ה) און דרום שרייבט דר ווהר או די ישראל ויינן גיווען אין סצרים ויינן זיין גיווען אין איין אנדר רשות און ויינן גיווען בגריקס אין דר טוקאה און וויא איין אשה וואש זיא ויצט אין אירי סטאטעט נאך דעם אז זיי האבן זיך פל גיווען אין סצרים ויינן זיי אריין גיגאנגן אין דעם חלק פון דער קדושה וואש עש ווערס גירושין ברית און דא טוקאה האט זיך אפ גיפאן פון זיין שטייט דער נאך וספרתם לכם ממחרת השבת און איר ואלט אן הייבין צא ציילן פון דעם אנדערן טאג פסח גיין און פערציג טעג און וויא איין אשה דארף ציילן ויבן ריינע טעג אחא אויף האט גאט ביה גיגאנט צא די ישראל פון היינט אן און וויסער ואלט איר אן הייבין צא השבוען דא גיין און פערציג טעג פון וועגן איר ואלט זיין גאנץ אין דעם רייגיקייט דא גיין און פערציג טעג זיין קעגן דא גיין און פערציג טעג וואש דא ישראל זיינען גיווען אין דר טוקאה פון סצרים ויינען זיין אין דא גיין און פערציג טעג אריש גיגאנגען פון דער טוקאה

פרק צד ר' יוחנן האט גאנץ איין מענטש פאר גיט לאבין מיט דעם פולן מיל דען עש שטייט אין פסוק וימלא שחוק פיו אז דער נאש צדק נועם קיין דענקאלם

עליו על ריש בן לקיש שלא מלא שחוק פיו מבי שמעה מר יוחנן רביה' (א) והענין הוא השי ברא באדם לב וכבד ומחול הלב הוא למעלה והכבד מתחתיו באמצע מצד ימין והמחול מתחתיו מצד שמאל והמחול היא מרמזת על לילית הרשעה והלב מרמזת על ישראל ועיכ לא נפלה כל כך דמים כי אם הברור והודך דם מחור מבחין בין דם לדם בין דם נדה לדם טהור משאיכ הכבד שואב לנביה כל דם ואינו מבחין בין דם לדם והכבד הוא תמיד בכעס' (ג) ועיכ אמרו ר' ל כל הכועס כאילו עובד עבודת כוכבים כי כבר כתבתי כי הכעס הוא מצד הכבד שהוא כח של סמאל והמחול הוא מצד לילית שדרכה להתראות לבני אדם בלילה בחלום ובהקיץ כדמות אשה עד שגורמת לקרי ולכן המחול שחוק ובהיות שבית המקדש היה קים אזי היה מאיר לישראל שני אורות משני עולמות העליונים שעליהם נאמר יהי אור ויהי אור ומשורש העולמות האלו הן גשמות האמהות רחל ולאה אשר בנו שתיהן בית ישראל ובם היו מכניעים את הסמאל וזוגתו לילית שלא היה להם שליטה לעשות רע לישראל ושני פעמים אור גימטריא שחוק משאיכ כיון שנחרב הבית גרמו העונות שהאורות של מעלה נסתלקו ואז גברו שתי הקליפות הנזכרים ולכן אין שמחה ושחוק בעוה"ז וכשיבא משיחנו אז ימלא שחוק פיגו ומכאן צריך האדם לדעת איך לרצות הבורא יתברך שלא להראות שום פנים שחוקות עכשיו בשעת חורבן כי אמור לנו לשחוק ואם האדם אינו נזהר בזה אזי הוא נותן כח להמחול לשחוק ומתגברין הב' קליפות הנ"ל. (ה) ולא מילוי שחוק לבד אמור אלא גם שאר שמחות שאינן של מצוה הוא אמור ואפי' שמחה של מצוה אין להרבות בה כלל וכמבואר ברבנו רז"ל ראה מ"ש הוזהר פ' תזריע ר' חייא ור' יוסי אזלי באורחא כד מכו חד חקל חמו חד דפטרא דקיפא (פיר עץ של אפרסמון שהיה בדרך לצד ימין) איך יוסי עסיפא עסיפא דקיפא לעיני שכיח (ופי' כיסוי עשן של שריפת אש חורבן בית המקדש שכיח לפני עיני צדיקים הזוכרים תמיד על חורבן בית המקדש) ולכן אין רשות להסתכל בשום שמחה מיום שנחרב הבית המקדש ראה כמה גודל חייב להתאבל על חורבן בית המקדש ועל שפיכת דמן של ישראל בשעת החורבן וצריך אדם לומר על נהרות בבל ולשפוך דמעות על חורבן בהמק ושיר מזמור לאסף סימן פ"ג בתהלים על הריגת הצדיקים בשעת חורבן כי שערי דמעות לא ננעלו ואין נמחקים לעולם ויש ברקיע ממונה אחד שמקבל אותן דמעות והוא גיב ממונה על התפלות של ישראל שכן בדמעות והוא מלאך מן שרי האופנים ושמו (ירחמאל) והוא שולט על שש מאות חזות ואינן

וועט דער פילט ווערין אונזר מיל מיט גילעכטרי די חקמים האבן גיזאנט אויף ריש לקיש אז וינט ער האט עש ניהערט פון זיין רבי ר' יוחנן האט ער גיט דער פילט זיין מיל מיט גילעכטרי: (ב) און דר ענין איז דען נאם ב"ה האט בשאפן איך דעם מענטשן דאש הארץ און דיא לעבר און דיא סילץ דאש הארץ איז פון אויבן און דיא לעבר איז אין מיטן איז דער רעכטער זייט און דיא סילץ איז אונטער אים פון דער לינקער זייט. און דיא סילץ איז סרסו אויף דיא לילית הרשעה וואש איר סדר איז צוא גווייזן ויך פאר די מענטשן גייא נאכט אין חלום און וואש דאש גישטאלט פון איין אשה פיו ויא גריינגט אים צוא קרי און דרום לאכט תמיד דיא סילץ און דאש הארץ איז סרסו אויף דיא ישראל און דרום האט דאש הארץ גיט גנבן און פיל בלוט וואש די לעבר נאר דאש ריינע און לויטער בלוט דאש ער איז מבחין צווישן דם גדה און צווישן ריין בלוט אבר די לעבר שעפט צו ויך נאר דאש בלוט און דיא לעבר איז תמיד צארינגיג: (ג) דרום האבן אונזער חקמים דל גזאנט איסליקר וואש צארינגט איז

גלייך וויא ער דינט די עבודת כוכבים דען דר בעס איז פון דעם לעבר וואש ויא איז דר פל פון דעם (סס) און אז דאש בהמק איז גישטאנן האט דענמאלט גלייכט צו דיא ישראל צווייא ליקט פון דיא צווייא אויברשטע עולמות וואש אויף וייא ווערט גיזאנט ויך אור ויהי אור און צווייא סאל אור טרעפט אן שחוק אבר אז דאש בהמק איז הרוב גיזאנן האבן דיא עבירות גורם גיווען אז דיא אויברשטע ליקט וינן נסתלק גווארן און דענמאלט האבן ויך גישטאנקט די דאמינע צווייא קליפות דר (סס) מיט די לילית און דרום דארפן מיר גיט לאבן און גיט פרייען ויך אויף דר וועלט. און אז שטייט וועט קוקן דענמאלט וועט דער פילט ווערין אונזר מיל מיט פרייר און אז דר מענטש איז גיט נזהר דריין גיט ער איין פל צו דער סילץ און עש ווערן גישטאנקט דיא צוויי קליפות וואש פריער שטייען. (ד) און אויף די שמחות וואש איז גיט פון איין מצוה איז אויף אסור. און אפילו אין איין שמחה של מצוה ניהער קען אויף גיט אייבריג צו מערן שמה"ה דר כלל איז דאש תמיד מו"ד מענטש ויך דר מעקן

ואינו דמעין אחריו והוא אותן דמעות הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיו ואינו דמעין דישדון על זכאין כד מסתלקן מעלמין כלהון נשלי לון רתיבין עלאין ומערבי לון באינון דמעין דאושדן על חורבן בהמ"ק ועל דא כתיב ומחה ה' דמעה מעל כל פנים אינון פנים אינון אלן רתיבין קדישין עלאין ובהר כן חרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר . הכלל כי תדיר צריך האדם להתעורר בלב מר על גלות השכינה כביכול ולהתאמת ולשוב אל לבו כי בהיותנו על אדמתנו והשכינה היתה שורה בין הכרובים היינו מקבלים הארה בכל יום והיו ישראל נקראים עם קדוש לה' והיינו קרובים אל השכינה ואל הקדושה והקליפות היו נחבאים ודחופים בעמקי תהום ומה שאין כן עכשיו ישראל הם מפורדים בכל פינות וקצוות הארץ . (ה) והלילית היא חייבת ושוחקת ויש לה הנאה גדולה אשר ממש מקוים בנו כי שחה לעפר נפשנו ואיך לא ישים אדם אל לבו כל מי שיראת אלהים נוגע בלבו לכוין בתפלתו במקומות השייכים לגאולת ישראל שיגאלנו הקב"ה למען שכינת כבודו . (ו) וקבלה אמיתית היא בידי כל מי שבלבו תדיר צער על גלות השכינה כביכול וזכה לבתר תורה ודע מיש הארץ זל על מהורר אברהם הלוי שחבר התיקני שבת שהיתה דירתו בצפת תוב"ב ובכל חצות לילה קם וסביב כל הרחובות של יהודים ונתן קולו בקול מר ואמר אחינו בית ישראל הלא ידוע לכם שהשכינה היא בעיה בגלות כביכול ובית מקדשנו היה לשריפת אש . (ז) קומו ונצקע אל אלהינו שהוא מלך רחום וחנן אולי ישמע ה' את קול תפלתנו וירחם את עמו שארית פלישת ישראל והיה החסיד צועק ולא נתן מנוחה לכל בני העיר והיו קמים כולן בשעה הרא לבתי מדרשים והיו אומרים התיקן חצות ואח"כ היו לומדין איש איש כפי השגתו יש מהן היו עוסקים בדברי קבלה ובזהר ויש מהן היו עוסקים בגמרא ובמשניות ויש מהן היו עוסקים בתורה ונביאים וכתובים ואח"כ היו אומרים פזמונים ובקשות עד אור היום והיה מעורר רחמים ודבר הארץ זל היה מפליג בחסידותו ואמר עליו על החסיד ר' אברהם הלוי זל שהוא היה גלגול של ירמיהו הנביא . (ח) ופעם אחת אמר לו הארץ זל דע כי שלמו ימך והגיעו ימך למות אם לא שתעשה תקנה אחת שאלמדך ואם תעשה אותה תקנה אוי תחיה עוד כ"ב שנים וזו היא התקנה שלך שתלך

מיט איין פיסר הארץ אויף דעם גלות השכינה כביכול און צו ויפצן און צו טאן אויף זיין הארץ אומיר זיין גיווען אין ארץ ישראל . און די שכינה האט גראט צווישן די פרוכים . האפן מיר אלע טאג סקבל גיווען איין ליכטיג און מיר זיין גיווען גאהנט צו דער שכינה הקדושה און די קליפות זייענען גווען בהאלטן און פאר שמוסן אין דעם טיפוש פון דם תהום . און אצינד זיין די ישראל פאר שפרייט אין אלע ווינקלן פון דר וועלט : (ה) און די לילית לאכט און פרייט זיך און האט גרויזט הנאה דר פון . דאש אויף אונז איז סגש מקיים דר פסוק כי שחה לעפר נפשנו דען אונזר לייב איז איין גיבוגן ביו פסוק כי שחה לעפר נפשנו דען אונזר לייב איז איין גיבוגן ביו צו דר ערך דרום דארף דר מענטש טאן זיין הארץ דש אין דר ערטר פון די תפלה וואש דארטן שמועסט פון גאולת ישראל ואל ער מכין זיין צו פעטן אז נאם ב"ה זא אונז אויש זיין פון וועגן זיין הייליגער שכינה . (ו) און אויף האב בקבלה אז דער וואש האט אין זיין הארץ המיד צער אויף גלות השכינה כביכול דר איז וזכה צו איין פתר תורה . און דר רבי אברהם הלוי וואש האט סתפר גווען דעם תקן שבת פלעגט ער האלפל נאכט ארום גיין אין אלע נאסן פון דא יהודים און האט גשרען מיט אפיסר קאל און האט גיזאגט

קין

לירושלים ושם תלך להתפלל לפני הכותל מערבי ותשפוך תחינתך ותזכה לראות השכינה ואז תלך החסיד לביתו וסגר עצמו ג' ימים וג' לילות בתענית שק ואפר ואח"כ תלך החסיד לירושלים ובא לפני כותל המערבי בתפלה ובתחנונים בבכיה גדולה ואח"כ ראה על גבי הכותל צורה דוגמת אשה מלובשת שחורים ותיכף מרוב פחד נפל על פניו ארצה והיה צועק ובוכה בבכי גדול ואמר אוי לי איי שראיתך בכך איי אהה על נפשי והיה מאריך בבכיות וזעקות והיה ממרש בשערות ראשו עד שנתעלה וירדם' (ט) ואז ראה בחלום שבא אליו רוח הקודש ככגדים נאים ואמר התנחם בני אברהם כי יש תקוה לאחריהך וישוּבו הבנים לגבולם כי אשיב את שבותם ורחמתי אותם וייקץ וישא את רגליו ותזר לצפת ובא אל הארצי ז"ל ותיכף אמר הארצי ז"ל אני רואה בך שזכית לראות פני השכינה ומועתה תהיה במוח שתחיה עוד כ"ב שנים וכן היה שהחסיד חיה אחר זה המעשה כ"ב שנים ומהחסיד הנ"ל יראה כל אדם לעשות כן לקום בחצי הלילה או קודם אור הבוקר להתאבל על חורבן כהמ"ק ואחד המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשיש ולא יעשה זאת שיתפאר בפני הבריות כדי שישבחו אותו הבריות ולא די שאינו מקבל שכר ע"ז אלא אפילו מקבל עונש גדול מי שאינו מכין לשיש אבל מי שכונתו היא לשיש אזי עליו הכתוב הוא ואמר שומר מצוה לא ידע דבר רע ויזכה לראות בבנין ציון וירושלים אמן מי מהר"י ז"ל :

פרק צד כתיב כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה והורדתי בריחים בפסוק זה נתנבא גדול אהבת הקדוש ברוך הוא לישראל שהשתתף בצרתן וירד עמם לגלות כביכול וכמו שהיו במצרים דכתיב הבאים מצרימה את יעקב את לרבות השכינה ובסוד שאמר הקדוש ברוך הוא ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה וגו' ובגלות בבל כתיב למענכם שלחתי ויבנה ביתם ויבנה יסודותיהם ויבנה יסודותיהם (ב) ובוזזה איתא ארשב"י מאן דמרנול עצמו בצערא דשכינתא אעיג דבא עליו צערא יסבול משאוי הזה ולא חייש אבל מאן דלא מרגיל עצמו בצערא דשכינתא. וצערא דישאל רק כל יומין הוא בתפנוקין ועידונין

איה זעה אין דיד אודו האסט וזכה גווען צו זעהן די שכינה
אנ איצנר ואלסטו במוח זין אודו וועסט נאך לעבין צוויי
אונ צוואנציג יאר' אנ און איז גווען דר חסיד האט נאך
דר מעשה גלעבט צוויי אונ צוואנציג יאר' אנ און גהער
אימליכר מענטש צו מאן אויף צו שטיין האלבע נאכט אדר
חאטשע פ' טאג צו קלאגן אויף דעם חורבן בית המקדש'
אפר ער' דארף דאש טאן לשם שמים דען וועט ער זוכה
זיין צווא זעהן אין דעם גבין פון ציון אונ ירושלים אמן :
פרק צד כתיב עש שטייט אין פסוק כה אמר ה' למענכם
שלחתי בבלה און האט נאט גלאגט פון אייערם
וועגן בין איה גשקט גווארן קיין בבל' אין דעם פסוק
ווערם בשייר דאש גרויש ליבשאפט וואש נאט בזה האט
ליב דיא ישראל' דאש ער איז משותף אין וייער צער
פכיכול אונ האט מיט זיין גיגדערט קיין גלות בבל' (ב) אונ
אין וזהר שטייט רשבי האט גלאגט דר וואש גוויינט זיך
מתאבל צו זיין אויף דעם צער פון דער שכינה פכיכול'
אונ ווען אויף דעם מענטשין קוקט אפילו איין צער' לייט
ער עש אונ נארגט דרויף גיט' אבער דער וואש גוויינט
זיך גיט מתאבל זיין אויף דעם צער פון דר שכינה פכיכול

און

קיין ירושלים' אונ דארט ואלסטו זיין מהלל זיין פר דר
פוחל מערבי אונ ואלסט דארטין פיל תפלה מאן אונ וועסט
זוכה זיין צו זעהן די שכינה' איז דר חסיד גלאגט אהיים אונ
האט זיך פר שלאסן אין איין פונדער דער' אונ האט גלאסט
דריי מעט לעת' דר נאך איז דר חסיד גלאגט קיין ירושלים'
אונ איז גקוקט פ' דר פוחל מערבי מיט תפלות אונ גיבעט
מיט גרויש גוויין' דר נאך האט ער גיזעהן אויף דר וואנט
איין גישטאלט פון איין אשה וואש זיא איז אן גקלייט אין
שווארצע קליינר' אונ מתבת זיין פיל פחד איז ער תיכף
גיפאלן אויף זיין פנים אונ האט גשריען אונ גוויינט מיט
גרויש גוויין אונ האט גלאגט ווייט גשריען וואש איה האב
דיך גזעהן אין און איין גישטאלט' אונ האט און לאנג גוויינט
צו ער איז סיד גווארן אונ איז אנשלאסן גווארן : (ס) אונ
דענקאלט האט ער גזעהן אין חלום אז הי רוח קדושה איז צו
אים גקוקט מיט שיינע קליידר אונ האט גלאגט מריינט זיך
מיין זון אברהם' דען עש איז פר האגדן איין האפונג צו דיין
סוף אונ די קינדן וועלן ווירד קערן צו וייער נבליהאט ער
זיך אויף גחאפט אונ האט זיך אים גקערט קיין צפת אונ איז
גקוקט צו דעם הארצי ז"ל' האט דר הארצי אים תיכף גלאגט

ויערנדיגן של חעוה'זו כיון דאתאי עלי איזה צער דא איזו צערא שלים ועיד איצטרעך כל א' למבכי בד ישראל הן בצערא . (ג) והנה בגלות בבל הוי צערא שלים דהוי ישראל בתפנוקין כדכתיב בני ציון היקרים המסולאים במו וגר' ודו נחתין בגלותא ורחיים על צוואריהון וידיהון מהדקין לאחוריהון וכד הו' אויל' בגלותא קרא קביה לכל פמליא דיליה ואמר למח בני בגלותא ואתון הכא קומו חורו' כולכון ואנא עמבון ההד' כה אמר ה' למענכם שלחתי בכלה והורדתי בריחים כלם מאן בריחים אלין כל רתיכין ומשריין עילאין וכד נחתו אתפתחו ושריא רוח הקודש על יחזקאל הנביא אמר להו' לישראל הא מאריכון הכא וכל חילא שמיא ורתיכוי דאתאי לדור עמבון ולא המנורו ישראל עד דאמר להו' יחזקאל כל מאי חסא בנבואה שנאמר וארא והנה רוח וגו' ארשב'י בהאי שעתא חזו ישראל חדוהתא שלמה שראו דקביה הוא עמהון עכ'ל ע'ש פ' בראשית והנה בכל דור יש צדיקים שמקבלים עליהם באהבה רבה למסור נפשם על קדושת השם אמר ר' יהודה אלמלי יודעים ישראל חביבותם דישראל דרחים הקביה יתהון היו שואגים ככפזרים לרוחא אחריו . (ה) ומה מאוד יפה לכל איש להתאבל על חורבן כהמיק ולהתפלש על הארץ באמר ועפר ובפרס מיום יז בתמוז ואילך שהן ימי האבילות שצריכים אנו להתאבל ומכל שכן ביום של תשעה באב שהוא יום מבוכה ויום צער ובקעה ראיתי מכשול גדול ברוב מדינות שבאים אנשים לבחכ'ז ולא די שאין אומרים קינות בבכי ובקול מר אלא עוסקים בשחוק וקלות ראש ושמחים ושוחקים בפה מלא כאילו הן שמחים בשמחת תורה ואין זוכרים אחריתם שיהיה מרה ועונשם יהיה גדול וכל אותן האנשים לא יזכו לראות בנחמות ישראל כשיבא משיחנו ועל הרבנים פרנסי הדור ומנהיגי ישראל הוא מוטל עליהם למחות בידי פושעי ישראל השמחים אל גיל ביום צרה ומבוכה וצריכין לקנום אותם אבל מי שמתאבל תמיד על חורבן בית המקדש ומיצר עצמו בצערן של ישראל יזכה לראות הנחמה בביאת משיחנו ליראות

אוג דעם צער פון דיא ישרא'ל . גאר ער טוט זיך פסיד אן גרויסע פגענטיג . גא אן עש קיסם אויף אים עפ'ים איין צער . איז דאש איין גאנצער צער . דרום אז דיא ישרא'ל זיין חזי אין צער מוז איסל'בך דודיך דרויף וויין אונ קלאגן : (ג) אונ טן אין גלות בקל איז גיווען איין גאנצער צער . ווארום די ישרא'ל זיין גיווען אין ארץ ישראל אין גרויסע פגענטיג . אונ האבין גינדרט אין גלות אריין אונ ס'שטייט איז גיווען אויף זייערע העל'ער . אונ זייערע הענט זיין גיווען אהינטר גינדרן . האט גאט ב'ה גירופן צו גאר זיין פסליא אונ האט גיוואנט ווארום זיינען סיינע זין אן גלות אונ איר זייט דא : גינדרט אלע מיט זיין אונ איה וועל אויף גיין מיט איה . וויא זיי האבן אראפ גינדרט . האט דר רוח הקודש גירועט אויף יחזקאל הנביא . האט ער גאנט צו די ישרא'ל . אייער הער איז דא אונ גאר דיא חילות פון דעם היסל זיין גינסן וואונן דא מיט איה . האבין די ישרא'ל אים גיט גלייבט גי' יחזקאל האט זיין גיוואנט אלץ וואש ער האט גווען בנבואה . האט רשב'י גינאנט אין דער צייט האבין דיא ישרא'ל זיך גיפרייט גאנצע פרייט ווייל זיין האבין גינעקן אז גאט ב'ה איז מיט זיין . ר' יהודה האט גיוואנט ווען דיא ישרא'ל וואלן היסן דאש ליגעשאפט וואש גאט ב'ה האט זיי ליב . וואלן

זיין גישרען וויא זיין גאט צו זיין גאט אים . (ד) אונ וויא זייער איז גוט צו איסל'בך מענטשן צוא קלאגן אויף דעם תרפן ב'ה אונ בפרט פון שבעה עשר פתמא אן אונ ווייטער וואש זיי זיין די קלאג מען . דארפן ס'דענסאלט בודדיא צו קלאגן . אונ ס'כל שפן אין דעם טאג פון השעה באב וואש דאש איז איין פ'נסטערר אונ צער טאג . אונ בענותינו הרבים איה האב גווען איין גרויס שטרויכלונג אין פיל מדינות דאש מענטשן קיסן אין שול אריין אונ גיט גינג וואש זיין זאגן גיט קיין קינות מיט גוויין אונ איין ביטער קול . גאר זיין לאבן גאט אונ פרייען זיך גלייך וויא אונ שבתת תורה . אונ גדיינקן גיט אז זייער סוף וועט ביטער זיין . אונ זייער עונש וועט גרויס זיין . אונ די אלע מענטשן וועלן גיט וזכה זיין צוא זעהן אין דיא נחמה פון דיא ישרא'ל אז משיח וועט קיסן . אונ אויף די רבנים אונ דיא פרנסים פון דעם דור איז אסצונה צוא ווערן אין דיא וואש פרייען זיך אין דעם צרה טאג . אבער דער וואש קלאגט פסיד אויף דעם תרפן בית המקדש אונ איז זיך מצער אין דעם צער פון דיא ישרא'ל . דער וועט וזכה זיין צוא זעהן די נחמה אז אונזר משיח וועט קיסן . צוא זעהן די חלף פון גאט ב'ה אונ צוא פרייען זיך אין דעם גיין בית המקדש אונ אין דיא הייליגע שטאט

דודלם

לראות ישועתה' צבאות ולשמוח בבנין בית המקדש ובירושלים עיר הקודש כמשה שישו וגילו כל המתאבלים עליה אמן מ'ו הארי דל :

פרק צה ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על כן קרא שם המקום סוכות מנהגו של ישראל תורה היא מה שאנו נוהגים בבואנו לבתינו תיכף אחר יציאת בהכ"ז אחר יום כפור אנו עוסקין במצות סוכה דוקא תיכף ומיד מצאתי מעם הגון בדרשות של הרב ר' שלמה מולכו ז"ל שכתב מעם הגון למה ישראל עוסקים דוקא במצוה זו תיכף אחר יום הכפורים ולא במצוה אחרת ופי' הרב הנ"ל דהענין הוא כך לפי שצוה הקב"ה ליקח שני שעירים ביום הכפורים שעיר אחד לה' ושעיר אחד לעזאזל והכהן הגדול שהיה מתודה על השעיר ששלח לעזאזל את כל עונותיהם ופשעיהם כמ"ש ונשא השעיר עליו את כל עונותם ובוזה היה כפרה גדולה לישראל וכמעשה שאירעו לאבותינו ירשו הבנים כנגדן איזה מצוה כי האבות הקדושים היו סימן לבניהם ויעקב נסע לסוכות ועסק במצוה אף אנהו אחר יוה"כ ששלחנו שעיר לעזאזל אנו עוסקים במצות סוכה דוקא ולא בשום מצוה אחרת זו דברי פי חכם חן ואני אוסיף בה מעם לשבח . (ב) כי הוא ידוע שהשמן ולילית מקטרגים תמיד על ישראל ומבקשים תמיד להרע ולהצר לישראל ולילית שהיא גימטריא ת"פ באשר שישלה ת"פ מחנות שהן מקטרגים על ישראל וידוע לכל שביום הכפורים אין לשמן (ולילית) שום שליטה על ישראל כמ"ש ארז' כי אם שמ"ד יום שהוא שאר ימות השנה וכנגד זה צוה לנו ימים הוא רמזו שהשמן אין לו שליטה ביוה"כ כי אם שמ"ד יום שהוא שבעת ימים לה' סכ"ז כתיב חסר הקב"ה מצות סוכה ולכן כתיב בפי' יום לחודש השביעי הוא חג הסוכת שבעת ימים לה' סכ"ז כתיב חסר וי"ו כי סכ"ז הוא גימטריא ת"פ שהוא בקדושה כי סכ"ז הוא מכניע לקליפת לילית שהוא גימטריא ת"פ וכל המקיים מצות סוכה כראוי הוא מבטל כח וממשלה של לילית הרשעה ולכן גיל כיון דבירכ אין להשטן ולילית שום שליטה על ישראל ותיכף אחר יום כיפור מתחילין לקטרג מחדש על ישראל ולכן ישראל הם עוסקים במצות סכ"ז שהיא גימטריא ת"פ תיכף אחר יוה"כ כדי לבטל הקטרוג של לילית הרשעה כי כל מצוה שהיא גימטריא ת"פ מבטל הקליפות לילית כמ"ש הרב גלאנטי על פסוק (מלאתי משפט כו ועתה מרצחים) ודע שהיו בירושלים ת"פ בתי כנסיות ועם הבית המקדש היו תפ"א כמנין (מלאתי) ואח"כ כשחרב ירושלים נתגברה הלילית ומחנותיה והיתה הורגת בישראל עם כחול הים ולכן נתקיים אז הפסוק ועתה מרצחים בע"ה . (ג) ע"כ מצות סוכה אל יהי קל בעיניך שסוכה כוללת שני שמות ה"ס כ"ז ה"ס ג' אדני וכ"ז ג' שם הו"ה ובמצות סוכה שמקיימין ישראל כראוי וכהלכותו הן נותנים כח וגבורה לפמליא של מעלה כי סוכה גימטריא צ"א כמנין מלאך ולכן אנו מתפללים ופרוס עלינו סוכת שלומך כי בזכות הסוכה שאנו מקיימין אותה יהיה השם שלם והכסא כבוד יהיה שלם משא"כ בעוה"ז אין השם שלם כדכתיב כי יד על

כס

ירושלים אזא וי"א ע"ש שמיים אין פסוק איר וועט נ"ך ויעקב אנו אין דעם יאר אין פר האנך דר"י הונדרט מיט סינף אנו ועקביו מע"י דאש איז איין רסו אז איין טאג אין יאר האט ער קיין שליטה גיט מקטרג זיין אויף דא ישראל דאש איז אום יום כפור . אנו קענן דעם האט נאט ב"ה אונז גיבאטן די מצוה פון סוכה . דען סוכה מרעפט אן ת"פ . אנו דער וואש איז מקיים די מצות סוכה וי"א רעכט איז . דר איז מבטל דעם פת אנו דאש גוועלטיקייט פון דר לילית הרשעה : (ג) דרום זאל די מצות סוכה גיט גרינג זיין אין ריינע אויגן דען סוכה מרעפט אן צוויי שמות הו"ה אדני אנו דורך דעם וואש די ישראל זינגן וי"א מקיים און ווי רעכט איז . דר מיט גיבן זי"א פת אונגבורה אין דער פמליא של מעלה . דען סוכה מרעפט אן וויפל מלאך האטשע די מצות סוכה איז גיט גרויזש בייא דא לייט . אבר אין די אויגן פון נאט

ירושלים אזא וי"א ע"ש שמיים אין פסוק איר וועט נ"ך ויעקב אנו אין דעם יאר אין פר האנך דר"י הונדרט מיט סינף אנו ועקביו מע"י דאש איז איין רסו אז איין טאג אין יאר האט ער קיין שליטה גיט מקטרג זיין אויף דא ישראל דאש איז אום יום כפור . אנו קענן דעם האט נאט ב"ה אונז גיבאטן די מצוה פון סוכה . דען סוכה מרעפט אן ת"פ . אנו דער וואש איז מקיים די מצות סוכה וי"א רעכט איז . דר איז מבטל דעם פת אנו דאש גוועלטיקייט פון דר לילית הרשעה : (ג) דרום זאל די מצות סוכה גיט גרינג זיין אין ריינע אויגן דען סוכה מרעפט אן צוויי שמות הו"ה אדני אנו דורך דעם וואש די ישראל זינגן וי"א מקיים און ווי רעכט איז . דר מיט גיבן זי"א פת אונגבורה אין דער פמליא של מעלה . דען סוכה מרעפט אן וויפל מלאך האטשע די מצות סוכה איז גיט גרויזש בייא דא לייט . אבר אין די אויגן פון נאט

פרק צה דר מנהג פון דא ישראל איז איין תורה דש איז וואש מיר זינגן נ"ך נוהג אז וי"א באלד מיר קומן

איהם מוצאי י"כ זינגן מיר תיכף עוסק אין מצות סוכה . דר מעם דר פון איז . (ב) ווייל דאש איז ידוע אז דר שטן אנו די לילית וי"א זינגן תמיד מקטרג אויף די ישראל אנו ווילן זיי תמיד טאן שלעכטש . אנו די לילית מרעפט אן ת"פ ווייל וי"א תאם מיר הונדרט מיט אקציו מנהגות וואש וי"א זינגן מקטרג אויף די ישראל . אנו דאש ווייזט אימליכר אז אום יום כפור האט דר שטן אנו די לילית קיין שום שליטה גיט איה די ישראל און וי"א אונדע תקמים זל האבין גקאנט דאש ווארט השטן מרעפט אן דריי הונדרט אנו מיר אנו

כס יה ואין הכסא שלם משאכ לעתיד יהיה השם והכסא שלם אע"פ שמצות סוכה היא קלה בעיני הבריות אבל בעיני הקב"ה היא גדולה מאוד כי סכית היא גימטריא ת"פ ומצוה זו היא מכניע הקליפה של לילית שהיא גימטריא ת"פ ולעתיד הקב"ה יעביר את הגילולים מן הארץ שהוא לילית וכל המחנות שלה ע"י מצות סוכה דוקא ואז יהיה שם הו"ה אחד וכסאו יהיה שלם ולכן אנו מתפללים ופרוס עלינו סכת שלומך כי סכת שלם יהיה עוד הפעם שיחזיר ת"פ בתי כנסיות בירושלים ועם המקדש שיהיה לעתיד יהיה תפא כמנין מלאתי משפט וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. (ו) לכן צריכין אנחנו להזהר בקדושת סוכה שהיא כוללת שתי שמות הו"ה אדני ובפרט שלא יעשה אותה במקום מפונק ואז הסוכה היא מרכבה להקב"ה ושכינתיה וסוכה היא במקום בהמק מעט כי בהמק נקראת סוכת שלם ולא בדעת המקילין בסוכה שהיא עליהן כמשאוי גדול והם באים לסוכה ומברכין ברכת המוציא וברכת הסוכה במהירות ובמריצות ואח"כ הולכין חוץ לסוכה ולא עוד שהן מברכין ברכת הסוכה לבטלה שהן מברכין לישב בסוכה והן סוברים שיושבין בסוכה מעט ואח"כ יש רשות להן שילכו מחוץ לסוכה אבל באמת מועין הן בדעתם שפירוש לישב בסוכה הוא עיבוד כמו שפירשי אין ישיבה אלא לשון עכבה לכן אני מזהיר לכל בר דעת שלא יהיה נכשל בעון זה כשיבא לסוכה לאכול אוי יראה לישב שם עד אחר אכילה כדי שלא יעשה ברכה לבטלה ולא יהיה בכלל מבטל במצוה זו ואז אנו זוכין לסוכה של לויתן כמשיה וסוכתהיה לצל יומם והקב"ה יסתירנו בצל כנפיו בסוכת שלם לעולמים אמן כ"ד :

פרק צו להורות ולהלל יתברך שמו הקדוש ותגדל על הנס הגדול שעשה הקב"ה לאבותינו בימים ההם בימי אנטיוכוס שעשה כמות רעות עם ישראל וה' ברחמיו וברוב חסדיו אשר בכל עת לובש בגדי ישע (ע"ן לעיל פרק צ"ד) על ידי חשמונאי ובניו ונהרגו שני שרי צבאות של אנטיוכוס האחד נקרא שמו בגרים והשני נקרא נקנור וכל חייליו של אנטיוכוס נמסרו בידי ישראל כן יאבדו כל אויבי ה'. (ב) ואח"כ באו בני חשמונאי לבית המקדש ולא מצאו כי אם צלוחית אחת של שמן אשר ה'תה חתומה בשבעת של כהן הגדול אשר באותו צלוחית היו מושחין מלכי ישראל וכל כהן גדול שהיה מעון משיחה נמשח באותו פך של שמן המושחה והיה בה רק כשיעור הדלקת יום אחד ואלהי השמים אשר שכן שמו בבית המקדש עשה גם שהיה שמן ההוא דולק שמונה ימים עד שהוצרכו הכהנים לשתר עצמן ד' ימים ואח"כ ביום השמיני הוצרכו לעשות שמן שהוא נעשה בטהרה על כן הוכרח השמן שהיה

פרק צו להורות סען נהער צו לויבן דעם הייליגן גאט ב"ה אויף דעם גרויסן גס וואס גאט ב"ה האט גמאן צו אונזערע עלטערן אין דיא דאזיגע טעג פון תנופה אין דער צייט פון דעם אנטיוכוס וואס ער האט גיטאן פיל בייז צוא דיא ישראל. אונ גאט ברוך הוא מיט זיין רחמנות אונ זיינע פיל תפלים וואס ער קלייד זיך אן אלע צייט די הילף קליידער. זיינן דורך דעם חשמונאי אונ זיינע זין גיהנוק גינוראן צווייגא גרויסע הערין פון דעם אנטיוכוס וואס איינר האט גיהיסן ב"ה אונ דר אנדער האט גיהיסן גיגנאר. אונ גאר זיין חיל זיינן אייבד גינעפערט גינוראן אין די הענט פון די ישראל. (ב) דער נאך זיינן דיא חשמונאים גיטאן אין בית המקדש אריין. אונ האבן סער גיט גפונן גאר איין גלעזל בויסל וואס ער איז גינען פאר תחמט מיט דעם פינגריל פון דעם פון גדול. אונ אין דרינגן איז סער גיט גינען גאר אז פיל בויסל וואס וואלט גינענט גרענן זיין טאג. אונ דיא מלכים האבן זיך אבד בדרעפט ריינען זיכין

גאט ב"ה איז דאש זייער אנרויסע מצוה ווייל סוכה טרעפט אויף אן ת"פ. איז דאש מכניע די קליפה פון דר לילית וואס זיזא טרעפט אויף אן ת"פ. (ו) דרום סון מיר זייער גוהר זיין אין דר קדושת סוכה אונ בפרט ער זאל זיזא גיט מאכן אויף גיט קיין ריין ארץ. אונ דענסמאלט איז דיא סוכה איין סוכה אונ צו גאט ב"ה מיט זיין שכינה. גיט אזו וויא אטייל וואס זיינן כקיל אין דר סוכה אונ זיזא מאכן דיא ברכה פון המוציא אונ לישב בסוכה גוף אונ זייען גוף ארויש פון דר סוכה. אונ זיזא מאכן איין ברכה לבטלה. ווארום דער פשט פון לישב בסוכה איז צו זאמן זיך אין דער סוכה. דרום בין איך מזהיר צוא איימליכן בר דעת ער זאל גיט גשמוזיקלעס ווערן אין דר דאזיג זינג דאש אז ער קענט אין סוכה אריין עסן ואל ער דארטן זינען ביי נאך דעם עסן פון וועגן זיין ברכה ואל גיט זיין לבטלה אונ זאל גיט זיין אין דעם גלל פון די וואס טרעטן אין דר מצוה. אונ דענסמאלט וועלן סיי זוכה זיין צו דר סוכה פון דעם לויתן אמן :

שהיה ע"פ הנס להדליק שמונה ימים עד ההנהרה על כן לזכרון הנס הזה לא ימיש מישראל בכל דוד ודוד לעשות שמונה ימי חנוכה ולהדליק נרות שהן נרות של מצוה ובהרבה מקומות מצינו שחביבין לפני הקב"ה נרות של מצוה כמש"ה (באורים כבדו את ה') (ג) וכל הנר הדלוק לדבר מצוה יש בו חרושים נפלאים גדולים אין שיעור ואילו היינו זוכים להשגת הנה הקדש היינו מכרכים ומכניסין ומשיגים ע"י מצות הדלקת הנרות של מצוה עתידות דהנר של מצוה מתנבא כמו נביא המתנבא על פי ה' והרב הגאון מהרש"ל ז"ל כתב בהקדמת ספר הנקרא ים של שלמה וז"ל פעם אחת בא לידי ע"י נר של מצוה כאילו הראו לי מן השמים ונהנו לי הרמנא ואמין כח מרקיע ופתחו לי שערי אורה ע"כ (ו) ושמעתי מפי מורי ע"פ קבלה שהענין הוא כך כשהיה הרב ר' שלמה לוריא ז"ל מחבר ספרו ים של שלמה אירע לו שהיה רק נר קטן דלוק לפניו והיה זמן קרוב להכבות והיה דלוק כמה שעות יותר משלש וארבע נרות שלמים וזה קטן דלוק לפניו ותלמידו ונכדו ז"ל בעל הנר הכיר בנרו כי ה' עמו ע"כ וזה אירע להגאון הנז"ל גם משם כנר של ש"ן הקדש שבצלחות הקדש שבבמה"מ וזכרתו יעמד לנו אשרי לו ואשרי יולדתו הכלל עולה בכל נר של מצוה נמשך בו קדושה עליונה ומעורר למעלה הדלקת בוצינן קדישין וכן מצינו בזהר בתיקונים דקאי אליהו אחורי כותלי של בית המדרש של רשב"י אמר ליקום בוצינא קדישא וידליק בוצינן קדישין דלעילא וע"כ מנהג המדקדקים שגר הדלוק לשום מצוה ונשאר ממנו מצניעין אותו שלא להשתמש בו דבר תול כי אם דוקא דבר מצוה ובפרט נר הדלוק ללמוד בו תורה ויש הרבה עניינים תועלת לנשמה י"י נרות של מצוה והנה הנרות של חנוכה הבאים לזכרון תוקף הנס הגדול שהן נרות קדושים ומקדשין בקדושה עילאה ומראין על נרות ומדות העליונות אשר הם מתעוררים ומתלהבים בגבורה לפעול דין ברשעים (ה) וע"כ כתב הרב מהר"ל סג"ל שגכון הוא ליטול ידיו קודם שיכרך על הדלקת נר חנוכה אך מפני שלא יחשב כיוהרא ע"כ כתבו האחרונים שראוי הוא להביא עצמו לידי חיוב נטילה כדי שיטול ידיו אח"כ ג"כ קודם הדלקת הנרות ויריע כי כתבתי לעיל פרק י"ד שבכל מצוה שאדם עושה נולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה ולכל מצוה שנבראים ממנה מלאכים הן נקראים מחנה של מצוה זו והוא פשוט שבכל מצוה שמברכין עליה מתכנשין אליה אותן המלאכים ועומדין סביבות המכרך ושומעין הברכה ועונין אמן ורמו לדבר מלאך הוא גימטריא אמן ולכן כשישראל עונין בברכה או בקריש

זיבן טעג ווייל וויא זיינן געווען טעמי סתים • האט גאט ב"ה געזאגט איין גאט אז דאס בייסל פונגל האט געברענגט אכט טאג אונד אין דעם אכטן טאג זיינן דיא פהגים שוין געווען ביין אונד האבן גיטאכט אנדער פונגל • דרום פון וועגן צו געדינגן דעם דאזיגן גאט • זאל גיט אפ גיטאן ווערן פון די ישראל צו מאכן אכט טאג חנוכה אונד צו צינדן ליכטליך די אכט טאג • (ג) אונד איטליכש ליכט וואש גרענט פון וועגן איין דער מצוה • איז דריין פון האנדן איין וואונדליכע קדושה וואש האט קיין שיעור גיט • אונד ווען מיר זאלן זוכה זיין צו רוח הקודש • וואלטין מיר פרישטאנן אונד משיג געווען עתידות דירה דעם און צינדן פאר דר מצוה ליכט • ווארונד דאס מצוה ליכט זאגט גביאות אזא וויא איין גביא וואש זאגט גביאות פון גאט • אונד דער גאון סהרשל ז"ל שרייבט אין דער העקטה פון זיין ספר ים של שלמה איין סאל בין איה געזעסן אונד האב גישריפן דעם ספר ים של שלמה האב איה דורך דעם ליכט געזען איין טראה גלייך וויא סען האט מיר געוויזן סן השמים אונד סען האט מיר געזען

פח אונד רשות פון דעם היסל אונד סען האט מיר געזען דיא שער אורה • (ד) האב איה געהערט פון מיין רבי אז דר ענין איז אזא דאש אז דר רב רבי שלמה לוריא ז"ל האט סחבר געווען דעם ספר ים של שלמה • האט אים זיך גיטראפן דאש איין קליין ליכט האט גיברענגט פאר אים • אונד עש האט שוין געוואלט פאר לאשן ווערן • אונד עש האט געברענגט פיל שעה סער פון דרייא פיר גאנצע ליכט • אונד עש האט זיך גיטראפן צו דעם גאון רשל איין גאט סחבר אזא וויא דאש ליכט פון בויסל וואש עש האט זיך גיטראפן אין דעם בית המקדש זיין זכות זאל אונד בייא שטיין דר פלל איז אז אין איטליכן ליכט פון מצוה ווערט געשך איין קדושה אונד עש דער וועקט אויף דעם היסל און צוא צינדן די הייליגע ליכט • (ה) אונד דרום שרייבט דר סהרשל אז איידער ער געענטשט די תנופה ליכט זאל ער וואשן זיינע הענט • אונד דאש איז געוויש אז דורך איטליכר מצוה וואש דר מענטש טוט ווערן געארין אונד געזאגט פון איר הייליגע מלאכים אונד די מלאכים ווערן געזען סתם של מצוה זו

בקדיש ואומרים אמן יחזנו לאותן המלאכים שיענו אמן כי אמן גימטריא מלאך והנה בברכה ראשונה של צי חנוכה יש יג תיבות צריך לכיין שהנמעוררים יג מדות רחמים וכן יש יג תיבות בברכה שנייה שהן מעוררים יג מדות רחמים ושתיהן יחד הן כז תיבות כנגד שיה ויכוין הישב בברכות של הדלקת הנרות לאומרים מתוך שמחה באשר המצוה היא חביבה בשעתה לזמן פעם אחת בשנה ולכבוד המלאכים קדישין הבאים לבית בשביל מצוה זו ידליק הנרות כשהוא בבגד עליון כמו שהולך לבית הכנסת וצריך להדליק תיכף בכניסת הלילה כי מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה והנה מספר הנרות של חנוכה הן לזו ושמונה שמשים ומנהגן של ישראל תורה הוא שהמנהג ליתן את השמש המדליק למעלה מהנרות של חנוכה ורמז לדבר שרפים עומדים ממעל לזו (מצאתי כתוב בס' מהריל) וא"כ לפי זה יש קדושה גדולה ג"כ בנרות של השמשים אשר הן יותר קצת גדולים מן הנר של חנוכה. (ו) שהנר השמש הוא דוגמת הכהן שהיה מדליק נרות בכחמ"ק ודוגמת שרפי מעלה המדליקין בוצינן קדישין שיאירו פני כסא כבוד יתברך ומכאן תראה הפגם הגדול מה שראיתי בערה שרוב העם נוהגים שלוקחים נר השמש מן הנרות ועושין לאורו עסקי הול מכ"ש שעתידין ליתן את הדין מהעון פלילי שמשחקין באור השמש בקלפים שקורין קארטין או בקביארת שקורין ווערפיל ואינם יודעים שהשמשים הם קדושה יתיר מנר חנוכה כמ"ש הרב הגאון מהריל ז"ל הרמז שרפים עומדים ממעל לזו ר"ל שהשמשים עומדים ממעל להלוי נרות של חנוכה. (ו) ע"כ המזלזל מצוה זו בוראי עונשו יהיה קשה מאוד וכל מי שמדקדק במצוה זו ואינו מניח לזו את השמש ממקומו יזכה לראות נרות העתידין להדליק בבית מקדשנו במהרה בימינו אמן :

פרק צו תענית אסתר הוקבע על סמך דאיתא בגמ' יג באדר זמן קהלה לכל הוא ופירשו המפרשים שהכל מתכונשין לתענית אסתר ובאים בני הכפרים למנין לימי הסליחות ותחנונים לפי שבו ביום נקהלו לעמוד על נפשם והיו צריכים רחמים ע"כ הוקבע יום זה לומר סליחות ותחנונים ובני הכפרים מחויבים להקדים ולבא ליום התענית אסתר ולהשתתף בתוך אחיהם בני ישראל באמירת סליחות כי כן חפץ של דברי חז"ל יג זמן קהלה לכל הוא וזהו חביב לפני הקב"ה שמתאספים היחידים לתוך העיירות וברוב עם הדרת מלך שנקהלים לומר סליחות בקהל וע"י תפלה זו הם מעוררים רחמים גדולים בפמליא של

אז ראש איז פשוט אז אין איינליך מצוה וואש מען מאכט איינר איר איין ברכה. ואמלן ויה צו איר איין די מלאכים אנן שטייען ארום דעם וואש מאכט דיא ברכה. אנן ויאי הערן די ברכה. אנן ענטפערן אמן. אנן איין רמז איז די צו די מלאך איז גימטריא אמן דרום אז דיא ישראל ענטפערן אמן אויף איין ברכה אודר אויף איין קדיש זאלן זיי ויה סבון ויין צו די דאזיגע מלאכים. דרום איז פר האגדן איין גרויסע קדושה אין די תנופה ליכטליך אנן אויף אין דיא שמשים וואש זיי ויין אביסל גרעסער פון די תנופה ליכטליך: (ו) דען דער שמש איז גלייך צווא דעם כהן וואש ער האט אן גזירן די ליכט אין בית המקדש. אנן פון דאנען קענסטו זעהן דעם גרוסן פגם וואש איך האב געזעהן פערטעטיג הרבים אז פיל מענטשן נעסן דעם שמש פון דיא תנופה ליכטליך אנן שטען וייערע עסקים די בייא. אנן מכל שכן די וואש שפילן אין קארטין בייא די ליכט פון דעם שמש די וועלן פונדא האבן איין גרויסע עניש. דען ויאי ווייסן גיט אז די שמש ויין הייליג פון די תנופה ליכטליך אזא ויאי די רב האבן מהריל ז"ל שרייבט איין רמז ראש ע"ש שטייט

של
אין פסוק שרפים עומדים ממעל לזו ראש איז גימטריא די שמשים וואש ויאי שטייען העכער פון דיא זעקס אנן דרייסיג תנופה ליכטליך. אזא ויאי די מנהג איז: (ו) דרום די וואש איז מלול אין די דאזיגער מצוה וועט זיין עניש פונדא וייער שווער ויין. אנן דער וואש איז פונדא אין דער דאזיגער מצוה אנן לאזט גיט דאזיגן דעם שמש פון ויין ארט די וועט זוכה זיין צו זעהן אן דיא ליכט וואש וועלן פונדא אין איינער בית המקדש במהרה בימינו אמן :

וערמ

של מעלה. (ג) ויש עוד טעם לתענית אסתר אשר גילה המגיד להרב בית יוסף ולוהו שהשגחת הקב"ה תמיד על ישראל שהן נחלתו ועדת סגולתו והוא חפץ להצדיקם כדי להנחילם שכל טוב לעוה"ב וכהיום שמגיע יד להיות ישראל שמחים וששים בו על חוקה הנם שעשה הקב"ה בהמן הרשע ובבניו ואז היא נקראת שמחה של מצוה וע"כ אמרו רבותינו ז"ל שחייב אינש לבסומי בפורים והנה יש לחוש פן על ידי ריבוי האכילה ושתיה ושמחה באין ישראל לידי חטא לכן הקדים הקב"ה התענית ולפי שהתענית הוא סגולה להנצל עי התענית מן החטא ולא יהיה כח להשפן ולילית לקמץ עליהם ולהביאם לידי חטא מחמת ריבוי האכילה ושתיה וטוב לכיון כשיאמר פזמון במתי מספר וכר וכשאומרים שמע תפלה והעכר תיפלה וכר צריך לכיון שלא יבא לידי חטא ועון ח"ו עי ריבוי אכילה ושתיה ושמחת פורים. (ג) ועי סליחות ותחנונים שאנו אומרים בכנופיא בזה אנו מעוררים זכות מרדכי ואסתר כי במרדכי כתיב ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע את בגדיו והענין מבואר בזה כי שאר בני אדם לא ידעין רק מה שעניניהם רואות ומרדכי ידע תוכן הדבר ומקור כח של הקליפות שמשם יוצאים נפשות הרשעים החוטאים בנפשיותם והוא שאמר הכתוב שמרדכי ידע את כל אשר נעשה והתבונן כי גברה יד הקליפה מחמת החטאים של ישראל שהיו באותו הדור עד שהוצרך מרדכי סיגוף גדול וזעקה בתפלה להתיש כח הסי' ולעורר רחמים על ישראל וכן כתיב ויקרע את בגדיו וישם שק וגו' ואסתר הצדקת אשר זכתה לרוח הקודש ידעה ג"כ תוכן הדבר הנזכר ולכן כתיב בה ותעמוד אסתר בחצר המלך וגו' ופי' הוזהר אין עמידה אלא תפלה כד"א ויעמוד פינחס ויפלי והרבנות אסתר בתפלה עד שעלתה תפלתה למעלה למקום קדוש ונורא הנקרא בתי החצירות והוא החצר שלפני בית המקדש של מעלה אשר שם מתנוצץ שם הויה והוא ותעמוד אסתר בחצר המלך מלך זה הקב"ה ולא כתיב בחצר המלך אחשוורוש וכתוב בה ויושם המלך לאסתר את שרביש הזהב ומשך עליה חוש של חסד שהוא ביד הקב"ה ולא לה בלחודא אושים הקב"ה שרביש הזהב אלא אפילו למתחברים בזהוה ולכן אנוחנו עזת ישראל למען כבוד הקב"ה מתחברין ומתכבשין בבתי כנסיות שהן נקראים ג"כ חצר המלך מלכו של עולם ובודאי על ידי אמירת הסליחות ותפלות אנו מעוררים את מרדכי הצדיק ואסתר המלכה ובודאי הם מתחברים עמנו ביום התענית אסתר אשר מזכירים זכותן באמירת כבימי מור והדם הושעת בניך ולכן היושבי כפרים צריכין ג"כ להיות בחבורא קדישא בבית הכנסת ביום תענית אסתר כי יום זה הוא מסוגל מאוד שתקובל תפלתנו בזכות מרדכי ואסתר. (ד) וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל יקח פנאי לעצמו ביום התענית אסתר ולומר תהלה מוזמור כ"ב בספר ההלים למנצח על אילת השחר ודרשו רז"ל דאסתר היתה נקראת אילת השחר ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ולבקש

וערש דר מלך בשיינט. אינ דורך דיא סליחות אונ דיא תפלות ווערש דער וועקט גרוש רחמים אין דער פמליא של מעלה: (ב) אונ עש איז פר האגדן נאך איין טעם פאר וואש מען פאסט דעם דרייצטן טאג אין אדר אונ מען רופט אים תענית אסתר. דאש האט דער בניד מנהל גיווען צו דעם רב בית יוסף ווייל די השגחה פון גאט ב"ה איז תמיד אויף די ישראל וואש זיי וויינן ויין אדר אונ ער פנערט וויא גירעכט צו מאכן פון וועגען ער זאל וויא מאכן ארבעין נאכטן שבת אויף עולם הקא. אונ אז עש קומט דר פערצימט טאג אין אדר פרייען זיך דיא ישראל אויף דעם שטארקן גס וואש גאט ב"ה האט גיטאן אין דעם המן הרשע אונ אין זייער זין אונ דענקאלט ווערש עש גירופן עמחה של מצוה: דרום האבין אונזרע חכמים זל גיזאנט דער מענטש איז כתיב צו זיין שיפור אום פורים. אונ נון מכתת דעם פיל

ולבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותה יעתר לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ותקבל תפלתו ברצון. (ה) ובהיות שאמרו ר"ל שבשעה שבא המן למרדכי להרכיבו על סוס המלך אחשוורוש ולעשות לו יקר כאשר צוה המלך אחשוורוש מצא למרדכי דיתבי רבנן קמיה ומחוי להי' הלכות קמיצה ופי' רש"י דדרש מרדכי בעניינו של יום כי אותו היום ס' בניסן היה שהוא יום הנפת העומר אמר המן אתא מלא קומצא דידכו ודחי עשרת אלפים ככר כסף ידידי ע"כ נכון לעשות לעסק בענייני קמיצה בס' בניסן והכל הוא לעורר זכות של אהרן הצדיקים. (ו) ע"כ אהובי ה' הנועדים לרבר ה' לשמוע קול מגילה ביום המועד הזה שהוא פורים אשר לעתיד כל הימים טובים יהיו בשלים וימי פורים לא נבטלים צריכין אנו להזכיר זכותן של מרדכי ואסתר כי יום תענית אסתר ויום הפורים הן ימים של רצון ואהבה לכן טוב להתפלל בזמן תענית אסתר ושומע תפלה יקבל ברחמים וברצון את תפלתנו אמן:

פרק צח מתחלת בריאת עולם ראה הקב"ה שאין העולם יכול להתקיים במהר מה עשה הקב"ה שיתף שם הרחמים וברא את העולם שנאמר בראשית ברא אלהים במדת הדין כי

מדת אלהים היא דין ואח"כ כתיב ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים ומצאתי טעם הדין שכתב הרב הנאון בעל המחבר תורת חיים הענין שהצדיקים נתפשים בעין הדור לפי שמדה של דין הוא רוצה לכלות את העולם כשאין עושין רצונו של מקום והקב"ה הוא ברחמי מרחם על כל מעשיו ולכן שיתף הקב"ה מדת הרחמים שהוא שם הדין עם מדת הדין אך שמדת הדין הוא מקצת ומבקש שיעשה הקב"ה דין בעולם מה עושה הקב"ה נותן לו צדיק אחד שהוא שקול כנגד כל העולם וזוהו הוא משתיק את הדין ומציל את כל העולם אבל תיכף כשמת צדיק אחד נולד צדיק אחד וזוהו השמש ובא השמש ע"כ דבריו של

סאג פון אסתר תענית. אונזאל פריער זאגן אין תהלים דעם סמוך פון קאפיטל כ"ב למנצח על אילת השחר. דען אינזע רחמים זל דרשן אז אסתר ווערט גערופן אילת השחר. דער נאך זאל ער בעטן פון גאט וואש ער דארף. אונזאל דער סאגן דעם זכות פון מרדכי ואסתר. דאש דורך זייער זכות וועט אים גאט ב"ה כמלא זיין זיין בקשה. אונז וועט אים עפ"ן דיא שיערי רחמים. אונז זיין תפלה וועט מקובל ווערן ברצון. (ה) אונז הייל אונזרי רחמים זל האבן גיזאנט אז אין דר צייט אז ה'ן איז גיקומען צו מרדכי. אים סאגן רייטן אויף דעם פערד פון דעם אחשוורוש. אונז צו טאן אים פבור אז וויא דער מלך אחשוורוש האט אים גיפאטק. האט ער גיפונן וויא דיא רבן זיינען געווען ביא מרדכי אונז ער האט זיי גילערקט הלכות קמיצה מאכט רש"י דעם פשט. דען מרדכי האט גיברשט אין דעם ענין פון דעם סאג. דען דענמאלט איז גיווען זעכצין טעג אין ניסן. וואש דענמאלט פלעגט מען גריינען דעם עומר אין בית המקדש. האט ה'ן גיזאנט. אייער תיפיל גערשטין מעל איז גיקומן אונז האט אונזעם גישאסן מינע צעהן טויזנט צענטער וילבר דרום איז רעכט אין דם אנדרין טאג פסח דש איז זעכצין טאג אין ניסן. עסק צו זיין אין די דיינים פון קמיצה. איז דאש אלץ איז פון וועגן צו דער וועקן דעם זכות פון די צדיקים. (ו) דרום מינע ליב האבן וואש זייא זאמלן זיך איין צווא נאמש

פרק צח מתחלת פון דעם אן הייב אונזאט ב"ה האט פשאפן דיא וועלט. האט ער גיווען אז דיא וועלט

קאן קיין קיום ניט האבן האט גאט ב"ה משתף גיווען דעם כדת הרה"ט צו דעם כדת הדין אונז האט דיא וועלט פשאפן מיט דעם כדת הרה"ט אונז מיט דעם כדת הדין. אונז איך האב גיפונען איין גוטן טעם וואש דער הרב האבן בעל התקפה תורת חיים שרייבט. דרויף וואש גאט ב"ה געמט צו דיא צדיקים פון וועגן דיא זינד פון דעם דור. דען ווייל דיא סרה פון דין וויל פר לענדן דיא וועלט אז דיא לייט טוען ניט דעם ווילן פון גאט ב"ה אונז גאט ב"ה מיט זיין פיל רחמים איז זיך מרתם איבן אלע זיינע פשעפוש דרום האט ער משתף גיווען דעם כדת הרה"ט צו דעם כדת הדין נאר דער כדת הדין שרייבט אונז איבן מקצת אונז וויל גאט ב"ה זאל טאן דין אויף דער וועלט. ניט גאט ב"ה אים איין צדיק וואש ער וועגט קעגן נאר דער וועלט

של הגאון מהור"ר חיים שור זל במס' שבת ע"ש: (ז) ועפ"ז ניל לתרץ קושיא גדולה בפסוקים במגילה וירא ה' כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו וימלא ה' חמה ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי וגו' ויבקש ה' להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עז מרדכי ולכאורה קשה מרדכי לבד לא רצה להשתחוה ובקש ה' לעקר את כל היהודים והנראה לתרץ כי הנה ידוע שישראל שבאותו הדור היו חייבים כלייה מפני שהשתחוה לצלם של נבוכדנצר או מפני שנהנו מסעודת אחשורוש והנה ה' השפך את מקדשיו ע"ז ומדת הדין היה גותן שיכלו ישראל כולן ולכן היה ה' מתירא שהקב"ה יעשה כן שימול את צדיק אחד שהוא שקול כנגד כל ישראל וצדיק אחר יולד ויהיו ישראל חיים וקיימים ולכן כתיב ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לחיד כי בזה היה לישראל כפרה במיתת הצדיק א' שלפי שמרדכי היה שקול כנגד כל ישראל ולכן בקש ה' והשפך להשמיד את כל היהודים בכל מלכות אחשורוש ודיק: (ז) והנה לדריעה שאמר ישראל שבאותו הדור היו חייבים כליה מפני שנהנו מסעודת של אחשורוש דליכא למימר דמשום דקאכלי מאכלי אסורות אתחייבו דהא כתיב והטתיה בדת אין אונס והפי' לפי דת כל אחד ואחד היה השתייה של ישראל ולא היו משקי' להו אלא מיין של ישראל ושמשין של ישראל היו מיוגין להון וכל מאכלים דהו יחבי להון לישראל היו ביטול של ישראל דאחשורוש לא היו אנס להו למיכלי ולמטתי מאי דאסור להו וכדכתיב אין אונס ולעשות כרצון איש ואיש אבל חובא דלהון היו כי כוון במעודתו שהומין ישראל כדי למינקי שפע דנהיר מלעילא דלא ישפיע בשכינתא אלא בס"א ולכן הומין ישראל כדי למינקי להו למיטרא דיליה והוא סוד המלת וזהמא כיון שהשפע יהיה יורדת לישראל ע"י הס"א ולולא שלא היו ישראל נהנין מסעודתו לא ה'י פועל כלום כי הקדושה לא היתה מקבלת שום שפע מס"א אבל כיון דהו ישראל נהנין מסעודתו של אחשורוש הוה כאילו כביכול ינקא מס"א ובהאי סעודתא גרם לאשלא וזהמא בישראל אע"ג דהו אוכלין ושותין מאכל כשר ומשקין דהיתרא אעפ"כ נחשב להם כאילו אכלו מסעודה של ס"א: (ח) וע"כ רצה מרדכי לבדו שלא ליתנות מסעודתו כדי שבזכותו יהיו ניצולין כלל ישראל ואף בימי מרדכי רצה מרת הדין לפגוע בכלל ישראל שהיו באותו הדור כמו שאמר הקב"ה בימי משה ואכלה אותם כרנע ואעשה אותך לגוי גדול ורצה המדת הדין להרבות זרעו של מרדכי כחול הים רק מרדכי ביטל הגזרה בתפלתו כמו שביטל משה רבינו הגזרה בתפלתו וזהו שכתב ומרדכי ידע ר"ל שידע תוכן הדבר שהגזרה באה ע"י הפנס הגדול שפגמו בשכינה

ג"ע דער מיט איז ער משתק דעם דין איז נאר די וועלט ווערט ניצול: אפר תיפך ויאיך דער דאזיקער צדיק שפארקט ווערט גיפארין אנדר צדיק אין זיין ארץ: (ב) און דורך דעם קען מען פאר ענפערן איין גרושע קש"א אין דיפסאגים פון דר מילה: דען עס שפייט וירא ה' כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו און ה' האט גינעקען אז מרדכי בוקט זיך גיט צו אים איז ער וייער ברונג גינארין ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו און עס איז גינעקען מבינה אין ויינע אויגן צוא הרנען מרדכי אליין נאר ער האט גינאלט אויש הרנען אלע ישראל חזי: נוא איז דאך קשה מרדכי אליין האט זיך גיט גינאלט בוקן צו אים ווארום האט ער גינאלט אויש הרנען אלע ישראל וואש ויינען ויאי שולדיג נאר דער הירוח איז דען דאש איז ידע אז די ישראל פון דעם דאזיק דור ויינען תיב גינעקען קען ואל ויאי פאר לענדן חזי: ווייל ויאי האבן זיך גיבוקט צוא די עבודת גלולים וואש גיבוקט צוא דער קענדה גימאכט: אדר ווייל וי האבן נהנה גינעקען פון דר קענדה וואש אחשורוש האט גימאכט: און ה' האט דר שטן האבן

האט

עבור שהיו ישראל נהנין מסעודתו של אחשורוש ולכן וילבש מרדכי שק וישם אפר ויצעק צעקה גדולה ומרה וילבש שק לכפר על המאז והמרדכי הודיע לאסתר נודל הפגם הנעשה בסעודה של אחשורוש ומיד כתיב ותלבש אסתר מלכות שהוא רודק ונתנה עצמה לצום ג' ימים וג' לילות כדי לבטל הזהומא שהפיל המן בסעודתו ובוה יותש כח הזהומא הנעשה ע"י אכילה ושתייה וע"י הצום התיש כח הזהומא כנסת ישראל האיר כבראשונה ומעתה מוכן לפנינו ג"כ מעם לתענית זה שהוא תענית אסתר שאנו נוהגין להתענות לדורי דורות : (ה) על כן כל אחד ואחד צריך לכוין בתענית אסתר להתפלל שתעמוד לנו זכות מרדכי ואסתר שתקנו התענית וקבעו להתענות בו ביום י"ג באדר כדי להתיש כח המא שהוצה להדבק דוקא בקדושה וע"י התענית יודכבו ויטתרו הפגם הגדול הזה וכל מי שנוהר ואינו רוצה ליהנות מן אחרים יגיע כפיך כי תאכל אשריך בעולם הזה ופיב לך לעולם הבא :

פרק צפ אבמרן רז"ל במסכת מגילה מגילה אסתר ברוח הקודש נאמרה ע"כ מבואר במגילה זו כמה ענינים פלאים ונוכרי דרך כלל דבר אחד והוא דאיתא בזהר פ' פקודי שיש חור אחד למעלה ויש להחדר ארבעה פתחים לר' רוחות העולם * ועשרה ממונים לכל פתח ופתח * והד ממונה על כלם ואהריאל שמה * והוא מלאך אחד מן האופנים והוא אופן לפעול פעולות : (ג) וזהו אופן עם הארבעים מלאכים הממונים הנזכרים עולין למעלה למקום אחד שנקראת תא הרצים ואז עולין עמו מלאכים הנקראים חשמלים ומקדימין את עצמן במרוצה ובזריזות להעריך מלחמה עם המאז וכשהתמא גורם היו איש רצים אחרים ב"א שמקדימין בקשרוניהן על ישראל ולהרע מולן של ישראל * (ג) וזהו דכתיב הרצים יצאו דחופים מסא לעורר גזירות למעלה על ישראל ואז והעיר שושן נבוכה ואחד כך כשגרם תפלת מרדכי ואסתר שעשו ישראל תשובה שלימה כדי להעביר העת המן ועלתה צעקתם למרום וה ברחמי קיבל את תפלת עמו ונתגלה העת רצון אז הרצים רוכבי הרכש יצאו

האם מדיע גיווען צו אסתר דעם גרויסן פנים וואש עש איז גיטאן גיטארין דורך דר סעודה פון אהשורוש * האם פירפ אסתר זיך אן ניקלייד רוח הקודש * און האם גינעבין איין עצה ויזא ואלין פאקטין דרייא טאג מיט דרייא געכט : פון נענין קביטל צוא זיין די וזהמא וואש האם אריין גיטארין אין דיא סעודה און דורך דעם פאקטין נועם דר פל פון דער וזהמא שלאף נוערין * און איצונד איז שוין פר האגדן נאך איין מעם פאר וואש מיר פאקטין דעם תענית אסתר : (ח) דרום מוז איטליכר אין דעם תענית אסתר ככוון זיין און מתפלל זיין אז דער זכות פון כרדכי און אסתר זאל אונז בייא שטיין וואש זייא האבין כחן גיווען דעם תענית און האבין אים קובע גיווען אויף אייביג פון נוענין שלאף צו טאכין דעם פל פון דער סטרא אחרא * וואש ער וויל זיך פהעפטיין אין דער קדושה און דורך דעם תענית נועם גילייטערט און גיילייטקט דער דאזיגער גרויסר פנים און איטליכר וואש איז נוהר און וויל גיט נהנה זיין פון אנדערע און עקט פון זיין גיט פל * דעם נועם זיין וואל אויף דר נועלם און אויף יענער נועלם אפן * :

פרק צפ אבמרן אונדערע חכמים ז"ל האבין גיטאט אין דער מסכת מגילה * אז דיא מגילת אסתר איז גיטאט גיטארין גיטת הקדש * און דרום איז פאר האגדן אין דער

מבוהלים ר"ל אותן המלאכים קדישין היו רצים לעשות נקמה בהמן הרשע ואז והעיר שושן צהלה ושמחה • (ה) ולכן צריך לקרות המגילה מלה במלה ולא במהירות כי כל תיבה ואות יש בהם קדושה וסודות נפלאות וכראי מרדכי ואסתר להזכיר שבחן בכוונה כיון שמסרו נפשם עבור ישראל בזעקתן ותפלתן ואסתר היתה מוסרת נפשה כשהלכה לגבי אחשוורוש אמרה וכאשר אבדתי אבדתי איתא במי שאסתר אמרה מזמור כ"ב שבספר תהלים אלי אלי למה עזבתני והענין מבואר בדברי פה קדוש הארץ ו"ל והוא כי הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו משגיח ומביט להאיר ולהשפיע שפע קדוש ממרום רוח חכמה ובינה ע"י שמות הקדושים שכל שם הוא (א"ל) שיוצאים מן הפסוק מי (א"ל) כמוך ושם שני יוצא מן הפסוק ה' אל רחום וחנן ב' פעמים א"ל במילואה כזה א"לף למיד גימטריא שיע כי יש למעלה שיע נהורין המאירין בשיע עולמות והן מאירין לנשמת הצדיק אשר עסק תמיד בתורה והיה מתמיד בלימודו והיה תמיד דבוק בתורה הנקרא אור ובמצות הנקרא נר ואלו שני שמות הן מסוגלין לעורר חסד של אלו שיע נהורין ע"י עניית אמן בכוונה כי כל העונה אמן בכוונה ומהדר לרוץ לבהכ"ז בשביל עניית אמן זוכה לשיע נהורין ע"י עניית אמן וכל המבזה אמן וקל בעיניו עניית אמן מקדימין לנשמתו שיע קליפות ר"ל ומוליכין אותו לחדרי חושך וצלמות ועליהם אמר הנביא עש יאכלם והנה על אסתר הצדקת היה מאיר אותן שיע נהורין כי נשמתה היתה משורש הארה זו אשר שם מאירים שני שמות של א"ל שם אחד (מה ה' אל רחום וחנן ארץ אפים וגו') ושם השני מפסוק מי אל כמוך וכשהלכה אסתר לאחשוורוש הזכרחה לילך בין ב' בתי גלולים והיה שם מקום קליפות והוסר ממנה רוח הקודש והארה של שם א' שהוא שם של (א"ל) מי כמוך ולא נשאר בה כי אם הארה של ה' א"ל רחום וע"כ צעקה אלי אלי למה עזבתני שעד עכשיו היו מאירים ב' שמות של (א"ל) ועכשיו רק שם אחד • (ה) ראה בעיניך קדושת המועדים שלנו עכשיו היו מאירים ב' שמות של (א"ל) ועכשיו רק שם אחד לדעת כי יש עולם חדש למעלה שהוא קדוש ואין אותו העולם מתגלה לחוץ מוחמת רוב קדושתו כי אם פעם אחת בשנה מתחיל להתגלות בהתחלת קריאת מגילה ומה העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק וצריכין אנו לעורר רחמים שיתגלה העולם הגל לחוץ וישפיע ויאיר על רישא דעמיה המתאספים לשמוע מקרא מגילה בלב פהור בלב של כוונה וזהו כוונת הברכות בא"י אשר קדשנו במצותיו וזונו על מקרא מגילה פ"י שצונו הש"י ב"ה לעורר כוונה להוציא אותו הארה גדולה לחוץ וזהו על מקרא כגילה (כמו למקרא העדה ולמסע את המחתנות) ועל זה יענו הקהל אמן בכוונה גדולה ומאוד מאוד צריכין לעורר בקריאת המגילה בשעה שמברך בציבור על מקרא מגילה כשאומר על

מקרא

מקרא • א"ל רחום וחנן ארץ אפים וגו' • (ה) וזהו כיט
דינע אויגן דאש הייליקייט פון אונזרע ימים טובים דאש
אין איינליכן ימים אין פאר האנדען גרויסע קדושות און
וואונדערליכע סודות • און דא דארפסט וויסן אז אויף דעם
היסל אין פאר האנדען איין נאיינע וועלט וואס זיין איז וייער
הייליג און דיא וועלט ווערט גיט אנפאלעקט מחמת זיין
פיל קדושה • נאר איין סאל אין יאר הייבט זיין אנפאלעקט
צוא ווערן • דאש איז און סען הייבט אן דיא מגילה צוא
לייענן • און פון דער וועלט איז געווען דער שורש פון דר
נשמה פון מרדכי הצדיק • און מיר סען דער וועקן רחמים
אז דיא וועלט זאל אנפאלעקט ווערן • און זאל לייכטן
אויף דעם פאלק ישראל וואס זיין וואקסן זיך איין צו הש"י
דיא מגילה לייגען סוף איין ריין הארץ און סוף פונת •
און בישעת דער ש"ן סאכט דיא ברכה על מקרא מגילה

כז

גיטאן איין רעכטע תשובה • און וייער גישריית איז אויף
גיטאנגן אויף דעם היסל • און נאט ב"ה מיט זיין רחמנות
האט מקבל געווען דיא תפלה פון זיין פאלק • און דר עת
רצון איז נתגלה געווארן דענמאלט וויין די מלאכים הרצים
גילאפין מיט גרויזות צו טאן איין נקמה אין דעם הרשע און
דענמאלט האבן זיך דיא יהודים פון שושן וייער גישרייט •
(ד) דרום כח סען לייגען דיא מגילה נוארט בייא ווארט
און מרדכי וואסער וויין ראוי אז סען זאל וייער שבת דער
סאגן מיט כוונה ווייל ויין האבן זיך סוף געש געווען
איינער דיא ישראל מיט וייער תפלה און אסתר האט זיך
סוף געש געווען וואס גיטאנגן צוא דעם סוף
אחשוורוש דען זיין האט גיטאנגן וכאשר אבדתי און איז
זיין איך האב שוין אן געווען פאר לארין צוא ווערן וועל
איך ווייטער פאר לארין ווערן דען איך זיין איין צו דעם

מקרא שילבש חרדה ואימה על המברך וגם על הציבור בשמעם הברכה כשאמר הרשע על מקרא מגילה יפול עליהם חרדה ואימה והכנעה גדולה כי הוא עולם איום גדול וגורא ומאור העולם ההוא יבוא שפע וניצוץ קדושה וטהרה להאיר על ישראל ויכוין כל אחד מישראל שהוא כלי מוכן לקבל הקדושה והטהרה מזה העולם ובאותו אור של רחמים יזכה לחיים והסד ושלם יבואו ישראל לשום מכשור ויטהר הקביה רחמים עלינו. (ו) ולכן מרבית אנו בנרות בפורים שיהיו בתי כנסיות מלא בנרות והכל הוא רמז על אותו אור גדול משרע נהורין ועל זה כתיב ליהודים היתה אורה וגו' ובמודאי כל הירא וחרד לדבר ה' ישמח ויגיל בגילה וברעד כששומע קול הברכה על מקרא מגילה כשיוצא מפי ההון עיב חיוב גדול עלינו לפתח את עצמנו במקוה קודם שילך לבחכ' כדי שיהיה טהור לקבל אור טהור והשפעה טהורה וכל זה העתקתי מכתבי ר' חיים וויסל ז"ל והאור הוא דמיון קבלת נשמה יתירה למי שיוודע לכוין לעשית עצמו כלי מוכן לקבל קדושה העליונה ובמדינות פולין ראיתי מנהג הניון שהן מלבישין כתונת לבן ונקייה ומכנסיים לבנים קודם קריאת המגילה והולכין לבית הכנסת בבגדי שבת ויום טוב ובין מגילה למגילה ישראל שמחין ונותנין שבת והודיה על רוח והצלח שעמדה ליהודים וצריך לחלק לעניים איהו דבר ולחלק מנות לאביונים וצריך לדבר בדת כמאמר רז"ל ליהודים היתה אורה זו תורה כדא כי נר מצוה ותורה אור. (ז) וצ"ב לאדם שילמוד מעט קודם שמחת סעודת פורים ביזם והמדרקקים נוהגים להתפלל מנחה ביום יד קודם הסעודה ואח"כ אוכלין תבשיל א' ומתפללין תפלת מעריב שלא לאחר יותר עד הלילה פ' יבוסם ויהיה בכלל שיכור שאינו ראוי להתפלל ואח"כ אחר תפלת מעריב יגיד לבני ביתו תוקף הנס שנעשה לאבותינו והנה אציג לך ענין א' טפה קדוש הארי ז"ל כי צריכין אנו לדעת מחשבות המן הרשע צורר היהודים אשר נתן גפשו להיות מיצר ישראל בחודש אדר דוקא ולא בשאר החודשים של שארי ימות השנה. (ח) דע כי יש י"ב חודשים בשנה והם נגד י"ב צירופי שם הויה ועל כל חודש נתמנה צירוף אחד עד שעפ"י החודש אדר הוא הצירוף האחרון בהיפוך אתון כזה (הה"י) שהוא מוד הדיון ולכן כשהזכיר המן הרשע השם הויה היתה

סו ער זיך אן קליידן מיט ציפונש און גרויש הקלעה •
 ווארם דענקאלט ווערט גהגלה דא נאטיע און פארקמינע
 וועלט. און פון דעם ליכט פון דער דאזיקר וועלט קוקט
 שפע און קדושה און טהרה צוא לייכטין אויף דיא ישראל
 און גאט ביה וועט איילן אויף אהר רחמים. (ו) אונדרום
 מערין מיר ליכט אן צוא צינדן אום פורים דאש דיא שולין
 נאלין זיין פול מיט ליכט דאש אלץ איז איין רש אויף
 דעם גרוישן ליכט פון דיא שיע ליכט. און דרויף
 שטייט ליהודים היתה אורה צוא די יהודים איז גיווען דאש
 ליכטקייט. און דר וואש פארקט זיך פאר גאט דער וועט
 זיך בונדאי פרייען אז ער הערט די ברכה על מקרא מגילה
 פון דעם תנן. דרום איז אויף אונז איין גרויסקר חיוב מיר
 נאלין זיך מכלין איין סקה איינר מירגייען צוא דר מגילה
 און אין מדינת פולין האב איך גיווען איין נוסח מנהג דאש
 זיין טוען אן איין נויש העסר און ווייסקע סקנסים פאר
 קריאת הקגילה און זיין נייגען אין שול אריין אין בנדי
 שבת. און איטליכר מענטש סו דיא ארעמע לייט טיילן
 עפיש אום פורים. און סו אויך לערנן אום פורים אזויא ווי
 אנדערע חקמים דרשנן דעם פסוק ליהודים היתה אורה דאש

ווארט אורה סיינט מען תורה: (ז) און עש איז גוט אז
 פאר דער סעודת פורים וואש מען עסט ביא טאג זאל
 מען אפסל לערנן. און דיא פרוקע לייט ווייגן זיך ניהג צו
 דאבנן סנחה פאר דער סעודה. דער נאך עסן זיין איין
 תבשיל. און דאבנן תיקף מעריב פון ווענין טאכר ביא
 נאכט וועלן זיין שופר ווערין וועלן זיין גיט טאכר
 דאבנן. און נאך מעריב זאל איטליכר סענטש נאגין צוא
 זיין הויז גויגד דעם שטארקין גס וואש גאט ביה האט
 דענקאלט גיטאן צוא אונדע עלטריין. און נון איך וועל
 דיר שטעלן איין נאך פון דעם פה קדוש הארי ז"ל דען
 מיר דארפן וויסן דיא סתשבה פון הון הרשע דר טנא
 פון דיא יהודים וואש ער האט גיוואלט דיא ישראל אים
 בריינגן ח"ו דוקא אין דעם חודש אדר און גיט אין אנדערין
 חודש: (ח) ווייס אז אין יאר איז פר האנגן צוועלף חודשים
 און זיין ווייגן קענין דיא צוועלף צירופים וואש דער ש"ב
 רוייה ווערט פר ביטן. און אויף איטליכן חודש איז סכונה
 אנגדד צירוף און אין דעם חודש אדר איז דער אונטרישטער
 צירוף פון דעם שם הויה און אזוי דר צירוף (הה"י) וואש
 דער צירוף איז דין. דרום אז הון הרשע האט דער סאנט

היה מזכירו מהופך ולכן היה אומר המן וכל זה איננו שורה לוי כי סופי תיבות הוא הצירוף בהיפוך כזה (הוה"י) שבנון לעורר דינים כפולים על ישראל הא' שהזכיר את השם בהיפוך והשנית שהיה מזכיר השם בסופי תיבות ולא בראשי התיבות והש"י ברחמיו אשר האזין ושמע לתפלתן של ישראל והפלת מרדכי הצדיק ותפלת אסתר המלכה המוכתרת בכתר מלכות היתה באמירתה מכוונת להפך מדת הדין לרחמים כי כן פעולת הצדיקים שמהפכין מדת הדין למדת הרחמים ולכן אמרה השם דרמו ברית וביושר ואמרה יבא המלך והמן היום אל המשתה כי באותה סעודה היתה מכוונת להפיל את המן מגדולתו ולקיים הפסוק אם רעב שונאך האכילתו לחם והקב"ה הסכים על ידיה * (ט) אמנם כוונת אסתר המלכה היתה להמשיך רחמים גמורים והשם כפשומו ובהווייתו הוא רחמים גמורים כי לולי לא הזכירה אסתר זה השם בראשי תיבות לא היתה יכולה לנצח את המן ולכן בחכמתה היתה צריכה להזכיר גיב קצת דין כדי שיהיה הדין נוקם בהמן צורך היהודים ולכן כתיב כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך והוא מלך מלכו של עולם שהיה השם ביושר ברחמים שמורה רחמים על ישראל אמנם השם נרמז בסופי תיבות לרמוז הדין העליון שיבא על המן ובניו הרי עד היכן היתה כוונת אותו הרשע מתכוין להרע לישראל ועליו נתקיים הכתוב בור כרה ויחפרוהו ויפול ברשתו אשר סמן והוא נלכד בה ולכן צותה התורה למחות עמלק וזרעו וכמ"ש רבותינו ד"ל שצריכין למחות שם עמלק אפילו מן העצים והאבנים * (י) לכן מנהגן של ישראל תורה הוא להכות בעץ הנקרא המן קלעפריל כשזוכרין שם המן כדי למחות את שמו וכל הראשונים והאחרונים כתבו שלא לבטל המנהג והנה שמעתי בשם הגאון מהור"ר העשיל ז"ל שהיה נוהג כשהיה רוצה לנסות את הקלמוס היה כותב שם המן וורעו ואח"כ היה מנחק את שמו כדי לקיים מצות עשה מחה תמחה וכו' כדי שיהיה השם שלם והכסא שלם ואז יתקיים המקרא והתגדלתי והתקדשתי וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד אמן מ"ו מהר"י ז"ל :

פרק ק תמים תהיה עם ה' אלהיך * דע כי מדת התמימות היא מעלה המעולה שבכל המעלות למדות המובנות שצריך להיות בבני אדם ולכן כתיב באבינו יעקב ויעקב איש תם

יושב

דעם שם * האם ער אים דר מאנט נים כסדר * (וכל זה איננו שורה לוי) ראש דר צירוף איז דין * דען ער האט זיך מתכוין גיווען צו דער וועקן טאפלע דינים אויף דיא ישראל איין מאל וואש ער האט דעם שם הוי"ה דער מאנט פאר קערט אונ דאש אנדערע וואש ער האט אים דער מאנט אין דיא סוף ווערטר * אינ גאט ב"ה מיט זיין רחמנות וואש ער האט פאר נוסן אונ צוא גיהערט צו דער תפלה פון דיא ישראל אונ די תפלה פון מרדכי הצדיק אונ דיא תפלה פון אסתר המלכה וואש זיא איז גיווען גיגריינט מיט פהר מלכות * האט זיא זיך מבין גיווען פאר קערין דעם מדת הדין צו מדת הרחמים דרום האט זיא גיואנט דעם שם אין דיא אן הייב ווערטר אונ גלייך דעם צירוף * ראש איז וואש דיא האט גיואנט יבא המלך והמן היום אל המשתה : (ט) נאר דיא פונגה פון אסתר המלכה איז גיווען צו צוהן רחמים גמורים אויף דיא ישראל * אונ האט אויך ברארפט דער מאנט אביסיל דין פון ווענין דער דין זאל זיך נוקם זיין אין דעם המן צורך היהודים * דרום שמיים פי כלתה אליו הרעה * דא שמיים שוין דער שם כסדר דאש איז רחמים אויף דיא

ישראל אונ ער שטייט אין די סוף ווערטר דאש איז סרפן דין דער זאל קומן אויף המן מיט זיינע זין אונ אויף אים איז מקוים גיווארין דער פסוק בור כרה ויחפרוהו ויפול בשחת יסל דאש איז שייטש ווען איינר גראפט איין גרוב אויף זיין חבר דאש דר חבר זאל דריינן אריין פאלן * פאלט ער זעלבשט דריינן אריין דרום האט די תורה גיבאסן זכור את אשר עשה וכו' אזוי אונדער תבנים ז"ל זאגן אז מען כח זיין גאמן אויף סעקן אפילו פון העלצר אונ שטיינר : (י) דרום איז דער מנהג פון דיא ישראל איין תורה צוא שלאגין מיט איין המן קלעפריל אז מען איז מוהר דען שם המן אונ פוירט פון ווענין אפ צוא סעקן זיין גאמן אונ אלע ראשונים אונ אחרונים שרייבן מען זאל דעם דאזיגן מנהג נים מבטל זיין פון ווענין דר שם אונ זיין כסא הקבוד זאל זיין נאמן אונ דעגראלט וועט מקוים ווערין דער פסוק והתגדלתי והתקדשתי אונ אין דעם טאג וועט זיין ה' אחד ושמו אחד אמן :

פרק ק

המים תהיה עם ה' אלהיך וימים אז די מדה פון תמימות איז די בעקסטע מעלה פון אלע מעלות אונ דיא בעקסטע מדה וואש דער מענטש דארף זיא האבן ביא זיך

יושב אוהלים. יש לדייק הלא בוודאי כמה מעלות ומדות קדושות היו ביעקב אבינו כגון מדות חסידות ויראה וענוה וקדושה ומהרה ואין הכתוב מייחס אותו על מדות הללו כי אם במדות של תמות כדכתיב ויעקב איש תם אלא מוכרח לומר כי תמימות כולל כל המדות טובות הקדושות. (ב) והאמת הוא כן מי שהוא עניו ויש לו חסרון שהוא רודף אחר המזון או נפשו חשקה לעשות עבירה זהו אינו איש תם במעשיו ואיש כזה הוא נמשל ככלי נאה שיש בו פנימיות ושברים הרבה וכיוצא בזה אמנם מי שהוא תם ומושלם בכל מדות הכשרים והוא ירא אהוב רודף צדקה ויושב אוהל באהלי של תורת משה ועוסק בתורה בלילה או כשיצא נשמתו יהיה זוכה לישב באהל של מעלה. והענין זה מבואר במדרש הנעלם בזהר פרשת חיי שרה וז"ל אמר ר' פנחס קידם שיצא הצדיק מן העולם בת קול יוצא בן עזר הכינו מקום לפלוני הצדיק שיבא לכאן וכו' וכיון שהנשמה זוכה ליכנס בשערי ירושלים של מעלה או מיכאל שר הגדול הולך עמה ומקדים לה שלום ושאי מלאכי השרת מתמיהין ושואלין מי זאת עולה מן המדבר מן עלמא תתאה דהוא עלמא דחריבה שנקרא מדבר נגד עלמא עילאה ומיכאל שר הגדול משיב אחת היא וינתי תמתי ר"ל שאין מיכאל משבח המצות הפרטיות ומעלות הצדיק בצדקתו כי אם אומר מעלות התמימות שהוא כולל כל המעלות ומדות טובות הכשרים. (ג) וכשם שהוא כולל במעשה התמימות כל מדות הכשרים וישרים כן הקדושה עליונה תופפת עליו תמיד כשהוא עוסק בתורה או במצות אוי ד' אמות סביבו יש עמו שלימות הקדושה ושכרו הוא גדול מאוד. כראיתא בזהר פרשת חיי שרה. כי ידוע מה שאמרו רז"ל שאין לו להקביה בעולמו אלא ד' אמות של הלכיה והיינו ד' אותיות של שם אדני שנקראת שכינה קדישא והיא ה' אחרונה שבשם הוי"ה שנקראת כלה ועל כן נקראת ה' כלה שהן בהפוך אתון הלכה וזה סוד של ד' אמות של הלכיה והיינו יחוד שם הוי"ה בתוך שם אדני בחבור כזה יאהדונהי שהוא יחוד הקביה ושכינתיה ולכן קידם התפלה אנו מתחילין להתפלל אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך שהכוונה שהשכינה תקבל תפלתנו דאיהי מקבלת כל צלותהון דבני נשא וע"י הכוונה זו שמכוין הישב במחשבה ברורה וזכה וישרה ובלב נכנע ומהור מיוחד קב"ה ושכינתיה ואז הוא עומד ממש בתוך ד' אמות של הקדושה הלכיה שהן אותיות הלכיה. ובוזה יוכן ממילא גדול הפנים כשאדם מפסיק ועובר כנגד המתפלל בתוך ד' אמות דהוי נחשב שהוא מפסיק ומפריד בין יחוד הקב"ה ושכינתיה דזו ואפילו בצד המתפלל תוך ארבע אמות יש לזהר אף שהוא מותר מן הדיון. והשעם דאסור להתפלל אחריו רבו דרך הוא מפורסם מ"ש רז"ל את ה' אלהיך תירא לרבות תלמידי חכמים אמנם בעמדו להתפלל לא ישום מורא אחרת

אין ויעקב אבינו גלויים ונוראין כים דער מדה ויעקב איש תם: (ב) אג דר אמת אין או ווארם דער וואש אין איין עניו אג האם איין חסדן דש ער יאגם נאך געלט אדר זיין לייב גלויסם איין עבירה צא מאן דער אין גים נאכץ אין זיינע פעשלים אג אזו איין סענטש אין גיליכין צא איין שיינע כלי וואש אין איר אין פאר האגדן פיל פנימית אג פיל פריעה אפר דער וואש אין איין תם אג אין איין מושלם אין אלע פקשע מדות. דענמאלס אז זיין נשמה גייט ארויש אין ער זוכה צו יוצין אין דעסניצעלט פון דעם היסל: (ג) אג אזו וואל וויא כים דר פקשה פון תסימות אין ער פולל אלע רעכט פארמינע מדות. אזו איה רעט אויף אים תמיד דיא אייברשטע קדושה אז ער אין עוסק בתורה אדר ער מוט מצות. אג פיר איילן ארום אים אין פאר האגדן דאש נאנאקייט פון דער קדושה אג זיין שער

אין ויער גרויש אזו וויא עש שסיים אין וזהר דען דאש אין ידוע וואש אנדערע תכמים זל האבין ניואגט אז נאט ביה האם מער גים אין זיין וועלט נאר דיא פיר איילן פון הלכה דאש אין גימיינס די פיר אותיות פון דעם שם אדני וואש ער ווערט גירופן שכינה קדישא. דרום הייבין פיר אן פאר דעם דאבגן (אדני שפתי תפתח) דאש טיינן פיר אז דיא שכינה זאל מקבל זיין אנדער תפלה. דען זיא אין מקבל אלע תפלות פון דיא ישראל. אג דורך דעם ווערט פאר שטאנן דר גרוישר פגם וואש עש אין אז דר סענטש אין ספסיק אג גייט פיר קענן דעם וואש דאבגם ש"ע אין זיינע פיר איילן אג אין אים מקבלל דרך דעם דען דאש אין גירעכיקט וויא ער אין ספסיק אג מאכט אין צווישן שיד צווישן דעם יחוד פון קביה ושכינתיה. אג דר טעם וואש אין סענטש מאר גים דאבגן אנדער זיין רבי אין דאש. דען

אחרת לנגדו כי אם כורא השמים ומכאן ראה גודל אזהרת תפלה בכוונה וזה לי להאריך ולהזהיר עיו וכבר הוזהרתי בפרקים הקודמים. אך נלמד מזה המעשה גודל התמימות שהיו בדורות הראשונים ראה גם ראה אף שהיה היהודי שליח בדברי תורה איל רשבי אימא כרי ואח"כ שאל האל גברא איל אנת בר יוחאי אמר ליה אנא בר יוחאי אז הבין האל גברא שהוא ודאי לא ישקר כיון שאמר רשבי אנא בר יוחאי ואח"כ אמר עסק שליחותו כי כן דין ודת תורתנו הקדושה נותנת להיות כל ציר נאמן לשולחו וזהו העיקר שלימות באדם שיהיה נאמן בדבורו שלא ישנה את דבורו הן במילי דשמיא והן במילי דעלמא ומכ"ש במר"ם ואל תפן אל ממון שאינו של יושר כי עיקר החסידות והתמימות הוא תולה בממון כאשר כתבתי בפרק ג"ב ע"ש באריכות כי מי שאינו רוצה ליהנות בממון האיסור זה נקרא איש תמים וצדיק. וצריך האדם להזהר אף שהוא יודע לכיוון הכוונות של תפלה ע"פ הקבלה מ"ם הוא איסור גמור להתפלל באריכות בשעה שהצבור מתפללין רק יתפלל תפלתו כפשוטו כמיש הרב ריב"ש בשאלות והשובות שלו וזיל ואני מתפלל כתינוק המתחיל להתפלל רק אני מכיון להבין פירוש המלות ולא יותר. וראה מן ר' עקיבא כשהיה מתפלל עם הציבור היה מתחיל וטסים עם הציבור כי היה תפלתו כפשוטו משא"כ כשהיה מתפלל ביחיד כשאדם היה מניחו בזוית זו היה מוצאו בזוית אחרת וכל מי שיראת אלהים בלבבו צריך להיות תמים עם ה' אלהיו ולהיות נקי מה אלהים ומישראל כדי שלא יאמרו הבריות זה חסיד שומע שמאריך בתפלתו ויהיה בכלל מחשיא הרבים רק בכל דרכיך דעהו והוא יישר את דרכיך ואז טוב לך יהיה סלה:

פרק קא בזהר פרשת תרומה הוא מפליג מגודל שכר של המכילים ומזכין את הרבים שמועין את הרבים מן החטא ופועלין דברים בראש כי ידוע הוא העולם נידון מחצה על מחצה ועון אחד הוא מכריע לכף חובה לכל העולם ומצוה אחת היא מכרעת לכף זכות ועל ידי שהמוכח מוכיח את הבריות וע"י תוכחתו אם שב אחד מישראל בתשובה שלימה נמצא שעל ידיו העולם

דען אוונרע תקמים זיל ואנין פאר איין ת"ח מוז מען מורא האבין דרום אז ער שטעלט זיך דאבן זאל ער גיט טאן קיין אנדר מורא קענין זיין פנים נאר דיא מורא פון גאט ביה"פון דאן קענטו אויף זעהן דיא גרויסע אוהרות וויא מען זאל דאבן מיט פוננה. אונ דער עיקר גאנצקייט איז ביא דעם מענטשן ער זאל זיין בגלייבט מיט זיין דבור. דאש ער זאל גיט משנה דבור זיין הן אין מילי דשמיא הן אין מילי דעלמא און מכל שפן אין טשא ומתן אונ זאלסט זיך גיט קערין צוא דעם געלט וואש קומט דיר גיט מיט יושר. ווארום דער עיקר חסידות אונ תמימות היינט נאר אין דעם געלט. אזו וויא איך האב גישריבן אין דעם פרק ג"ב דען דר וואש וויל גיט נהנה זיין פון איסור געלט דר ווערט גידופן צירק תמים. אז דער מענטש דאבניט פאר דעם עמוד. האמטשע ווען ער ווייסט מכין זיין דיא פונות פון דער תפלה על פ' הקבלה. פון דעם וועגן איז איין גרויסר איסור לאנג צוא דאבן נאר ער זאל דאבן מיט פרוש המלות. אזו וויא דער רב ריב"ש שרייבט אין ווינע שאלות תשובות אונ איך דאבן וויא איין קינד וואש הייבט אן צוא דאבן. נאר איך בין זיך מבין צוא פאר שטיין

דיא פייטש פון דיא ווערט אונ גיט סער. אונ איין ראיא איז דער צו פון רבי עקיבא. דאש אז ער האט גידאבניט מיט דם צבור. האט ער אנהוהן אונ אויש גילאט מיט דעם צבור. אבר אז ער האט גידאבניט בחידות. אז איין מענטש האט אים גילאט אין דעם ווינקל האט ער אים גפונן אין דעם אנדרין ווינקל. אונ איסליכר וואש די פארקט פון גאט איז אין זיין הארץ. מוז ער זיין נאנץ מיט זיין גאט. אונ זאל זיין ריין פון גאט ביה אונ פון דיא ישראל פון וועגן לייט זאלן גיט זאגן דר דאבניט איז איין חסיד שומע וואש ער דאבניט אזו לאנג. אונ ער וועט זיין אין דעם כלל פון חכמי אלה הרבים. נאר אין אלע דיינע וועגן ווייס אים. אונ ער וועט רעכט פארטיגן דיין וועג אונ דעמאלט וועט דיר גוט זיין אויף אייביג:

פרק קא אונ דער וזהר שרייבט אז דיא וואש שטראפן לייט אונ זיינן מוכה רבים דיא האבין ויער

גרוש שר אונ ווערקן פיר גוטע זאכן. איין סאל דען דאש איז ידוע אז די וועלט ווערט געשטעלט גלייך וויא דיא לייט האבן העלפט עבירות אונ העלפט זכות. אונ איין עבירה קען מאכן איך וועגן דיא שאל פון דיא עבירה

העולם נידון לכף זכות ונמצא זכות הרבים תלוי בו * (ג) שנית המוכיח מקיים מצות עשה הוכח תוכיח לרעה ועיי' התוכחה מהגבר הקדושה והס"א מוכרח להיות מוכנע תחת יד הקדושה * (ג) השלישית גורם שכבוד הקב"ה הוא מתעלה ומתרום ושכרו יהיה שיוכה לראות בנים ובני בנים יראים ושלמים לה' כי לאחר מותו מוליכין את נשמתו בתליסר תרעי של עולמות העליונים ולית מאן דימחה בידה ועליו נאמר בריתי היתה אתו החיים והשלום ועוד שנוסף על שכרו גדול מאוד והוא זה * כ מלאך אחד ושמו (יהודעית) הוא ממונה על נשמתן של המוכיחין לשמה והוא מביא דיוקנא דהתוא מוכיח אשר הוא מוכה את הרבים בתוכחות ומכריע את העולם מכף חובה לכף זכות ובשעה שמביא ההוא ממונה הדיוקנא ההוא כדי מלאך קדישא מברך לההוא דיוקנא בכל ברכאין דנתברך אברהם אבינו כד קריב עובדי כוכבים לעבודת הקב"ה כמדיא ואת הגפש אשר עשו בתרן ומעילין להתוא דיוקנא בשבעין עלמין הנגזרים דלא זכו בהו שום בר נש אחרא חוץ מאן דמוכה רבים עיי' התוכחה ואיכ אם הוא כך גדול שכר המוכיחים הוא קשה בעיני דאמר ר"ע תמה אני אם יש בדור הזה מי שהוא יודע להיכיה וכי ר"ע לא היה יודע שכר הגל היה לו להוכיח הרבים כדי שיהיה זכות הרבים תלוי בו ולדרוש ברבים כי הוא היה מופלג בדורו * והנראה בעיני דראה ר"ע גדול העונש של המוכיחים כשמוכיחים שלא לשמה ומביישים את הבריות בפני רבים ולכן לא רצה ר"ע להוכיח את הבריות בפני רבים כדי שלא לבייש אותן ברבים וכל המבייש את חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא ולכן אמרו וכו' :

פרק קב במודרין רבה פרשת בראשית וזל ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור בתורתו של ר"מ היה כתוב כתנות אור באלף והוא תמוה למה דוקא בתורתו של ר"מ היה כתוב כתנות אור באלף ולא בשאר ספרי תורות (עיי' ספר ברכת שמואל שחיבר הגאון אבי מהורר אהרן שמואל קאיידינר זל בפרשת בראשית ע"ש בשם הגאון מהורר ליב צונץ מ"ש ע"ש) תירוצ

אנן איין מצוה קען אייבר וועגן דיא שאל פון מצות * אנן יודע דעם וואש דער מוכיח שטראפט דיא לייט * ווען אפילו נאר איין יהודי טוט תשובה דורך זיין שטראפן * ווערם נפגין אז ער מאכט אייבר וועגן דיא שאל פון מצות * אנן איז דיא וועלט מכריע לכף זכות * ווערם נפגין דער זכות פון דיא רבים היינט אן אין אים : (ג) דאש אנדערע איז דען דר וואש שטראפט דיא לייט איז מקנים דיא מצות עשה הוכח תוכיח את עמיתך דא ואלשט שטראפן זיין גזעלין אנן דורך דר שטראף ווערם גישטארקט די קדושה * אנן דיא סטרא אחרא כזו ווערין אנסטר טעניג אנשטר דער קדושה * (ג) דאש דריטע איז ער איז גורם אז דר כבוד פון גאט ווערט דער הויפן * אנן זיין שבר וועט זיין דאש ער וועט זוכה זיין צו זעהן קינדר אנן אייניקליה יראים ושלמים * (ד) דאש פערטע איז דען נאך זיין טוים פירם מען זיין גשמה דורך דרייא צעהן טויערין פון דיא אויברשטע וועלטלין אנן קיינער וועט אים גיט ווערין * אנן נאך עש ווערם גיטערט איין גרויס שבר אויף זיין שבר * אנן דאש איז דען עש איז פאר האנדיין איין מלאך אנן ער איז

פרק קב אין סדרש רבה פרשת בראשית שמיט ויעש ה'

לאדם ולאשתו כתנות עור עש שמיט אין פסוק אנן גאט ביה האמ גימאכט צוא אדם הראשון מיט זיין ווייב תהי העבד פון פעל * ואנן דער סדרש אין דער ספר תורה פון רבי מאיר איז גישטאנען דאש ווארט עור מיט איין אלף (אור) דאש איז מיינט ליכט * איז קשה ווארום דיוקנא אין דער ספר תורה פון רבי מאיר איז גישטאנן אור מיט איין אלף אנן אין אנדערע ספרי תורה שמיט עור מיט איין עין * דאש האט פאר ענטפערט פון פאסר אין זיין ספר (ברכות שמואל) אנן איך האב אויך דרויף איין תירוצ נאר מען טאר דאש גיט סגלה זיין נאר צוא

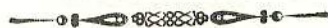
פחמע

תירון עז עיפ מה ששמעתי מפה קדוש היה האיש מהורר העשיל צורף זל שאמר בשם מקובל אחד דבר נפלא ודבר נאה ומתקבל עוד יש בידי לאלהי מילין אך אין מגלן אותן אלא לצנוען להבאים בסוד ה' בחכמת הקבלה מהאריזל. עכ כדי לסיים בדברי נחמה אכתוב קצת בבנין של בית המקדש שעתיד לעמוד בירושלים יהיה חי מילין על חי מילין ויהיה בנוי מכל אבנים טובות ויקר שלשה חומות יקיפוהו אחד חומה של כסף ואחד של זהב ואחד של אבנים טובות מאירים בכל מיני צבעונים וכל חומה יהיה רחב שש אמות. והיו לני חומות יהיה חומת אש סביב ואלף וארבע מאות שמונה ושמונים מגדלים של אבן יקר יהיו שם ובין מגדל למגדל יהיו מאה ועשרים שערים וכל שער ושער יהיה מאבן יקר. ואלפים ושלש בריכות מים חיים יצאו מתחת ההרים שהבית המקדש יהיה עומד עליהם והבית המקדש יהיה בנוי על ארבעה הרים ואלו הן. הר סיני. הר כרמל. הר תבור. הר חרמון. וקרתא דירושלים יהיה ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה וכשירד המקדש של מעלה למטה אז אדכ יקבץ הקדוש ברוך הוא נפוצות ישראל ואז נשיר שיר חדש וישמח ישראל בעושי ובני ציון יגילו במלכם והשמן והקליפות יבוסלו מן העולם בביאת משיחנו. כי הכל יהיה מתוקן והיצר הרע יהיה בטל. ואז נוכח כולנו לכתנות אור באלף כמו שאמר הכתוב והיה לך ה לאור עולם אמן כן יהי רצון :

פרקע לייט. אונ פון וועגן אויש צא לאוין דעם ספר מיט נחמה בייד וועל איף אפסיל שרייבן פון דעם בנן בית המקדש וואש עש וועט זיין אין ירושלים במהרה פומינאמן דען ער וועט גרויט זיין אכצן מייל דיא לייגן אונ אכצין מייל די ברייט אונ ער וועט זיין גיבויט פון אלרלייא גוטע אונ מיינערע שטיינר אונ דרייא מויערין וועלן אים ארום רינגלן איינער פון זילבר אונ איינער פון גאלד אונ איינער פון גוטע שטיינר וואש זיין וועלן לייכטן מיט אלרלייא פארבן אונ איינליכער מויער וועט זיין גראב זעקס איילן אונ ארום דיא דרייא מויערין וועט זיין איין פויערדיג מויער אונ מווינגט מיט פיר הונדערט אונ אכט אונ אכציג מויערס פון מיינערע שטיינר וועלן דארטן זיין אונ צווישן איינליכן מויער וועט זיין הונדערט מיט צוואנציג מויערין פון גוטע שטיינר אונ צווייא מווינגט מיט דרייא מייכליך מוועלינגע וואסר וועלן ארויס גיין פון אונטער די

בערן וואש דר בית המקדש וועט אויף זיין שטיין אונ דר בית המקדש וועט זיין גיבויט אויף פיר בערג. דאש זיין הר סיני. הר פקל. הר תבור. הר חרמון. אונ דיא שטאט ירושלים וועט זיין פיר הונדערט מייל אונ דיא מיל. אונ אז דער בית המקדש פון דעם הימל וועט אראפ גיכרין אויף דער ערד ערד קיין ירושלים דענקאלט וועט גאט ביה איין ואמלן דיא ישראל אונ דענקאלט וועלן מיר זינגען אנניעם שיר. אונ דיא ישראל וועלן זיך פרייען אין זייער בשעפר. אונ דיא קינדער פון ציון וועלן זיך פרייען אין זייער גאט. אונ דער שטן מיט דיא קליפות וועלן במל ווערן פון דער וועלט אז אונזער משיח וועט קוכן. אונ דר יצר הרע וועט נעמט במל ווערן אונ דענקאלט וועלן מיר אלע ווכה זיין צוא פתנות אור מיט איין אלף דאש אז מיינש העכער פון ליכט אז וויא דר פסוק זאגט אונ גאט וועט דיר זיין צוא איין אייביג ליכט אמן כן יהי רצון :

תם ונשלם חלק שני מספר קב הישר שבת לאל בורא עולם

זוכר עולם יהי צדיק!

יזכור ד' את נשמת

אאמו"ר וחותני הרב הגאון מו"ה אשר אנשיל יצחק זעלמענרייך האבד"ק וואדאוויטץ ז"ל, נכד להנה"ק ממשעמשעוויץ וממשענבער זללה"ה, ונשמת אשתו הרבנית מרת שפרה ע"ה בת הרב הגה"צ מיעדלאווא זצ"ל, שנהרגו עקה"ש בקראקא כיום ז' אדר שני תש"ג הי"ה.

ואת נשמת זקנינו הרה"ג מו"ה יוסף זעלמענרייך ע"ה, נכד להנה"ק מהר"י חריף זצ"ל מזבארוכ עם נשמת אשתו הרבנית מרת שרה הי"ד, בת הגה"ק מו"ה יהושע ברוך ריינימץ זצ"ל, שנפטר עקה"ש בפולני' בשנת הועם תש"ב.

ואת נשמת גיסינו הרב הגאון מו"ה אברהם צבי רומעלמ ראבד"ק וואדאוויטץ ז"ל ונשמת בנו היניק וחכים יונה יהודא הי"ד.

ואת נשמת אחי גיסי הרה"ג מו"ה אלכסנדר סענדר זעלמענר רייך ז"ל, ונשמת אשתו הרבנית מרת רעכיל ע"ה, בת הרה"צ מגלינא ז"ל, ובתם הילדה ראצא, נכדי הגה"ק מצאנו זי"ע.

ואת נשמת אחי גיסי הרה"ג מו"ה נתן אהרן האבד"ק דאבשימץ ונשמת אשתו הרבנית מרת מרים ע"ה בת הרב הגה"צ מדאבשיץ ז"ל ובנם הילד חיים מתתי', נכדי הגה"ק מצאנו זצ"ל שנהרגו כולם בחודש סיון תש"ג בלובב הי"ד.

ואת נשמת אחי גיסי הרה"ג מו"ה יהושע ברוך ע"ה ונשמת אשתו הרבנית מרת פרידא בת הרב הגאון מפראכונא ז"ל, ונשמת בתם הילדה הי"ד.

ואת נשמת אחי גיסי הכחור המופלא דוד מאיר הי"ד.

חשי"ת ינקום דם עבדיו השפוך, וימליצו טוב בעדינו לחושע בקרוב תשועת עולמים.

ולזכר עולם יזכר לטובה נשמת אמי מורתי ואחותי הרבנית מרת חנה ע"ה בת הרה"ג מו"ה נתן אהרן וואלף ז"ל, שהלכה לעולמה ביום כ"ז טבת תרפ"ו בעיר וואדאוויטץ. ונשמת נכדתה הילדה חנה שהלכה לעולמה ביום כ' תשרי תרצ"ד. תהא נפשם צרורה בצרור החיים.

הכותבים בדמע בנם וחתנם,

הרב שמואל אברהם זעלמענרייך
ישראל זאב וואלף